

Děržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje,

zastupane u viećy cesarevinskom.

Godina 1873.

U Beču.

Iz c. kr. děržavne i dvorske štamparije.

1873.

Pèrvi registar.

Vremenoslovni registar

zakonah i naredabah, sadèržanih u dèržavo-zakonskom listu od godine 1873.

Datum zakona, patenta ili naredbe	Dan izdatbe dèrž. z. l.	Sadèržaj	Broj komada	Broj zakona itd.	Broj strane
1870 **8. Stud.**	1873 15. Velj.	Brodarstveni i redarstveni pravionik, valjan za dolnji Dunav .	V	16	**41**
1871 **8. Svibn.**	29. Sieč.	Ugovor prijateljski, tèrgovački i brodarstveni medju monarkijom austro-ugarskom i kraljevinom Siamskom	III	8	**15**
25. „	10. Sèrp.	Poštanski ugovor, sklopljen medju vladom Njegova ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva i Njegovom Visosti knezom cèrnogorskim	XLIV	123	**511**
1872 **13. Siečnja**	9. Sieč.	Ugovor tèrgovački i brodarstveni medju monarkijom austro-ugarskom i kraljevinom Portugalskom	II	7	**5**
7. Svibn.	22. Velj.	Ugovor poštanski medju austro-ugarskom monarkijom i Niemačkom	VI	17	**91**
25. Sèrpn.	22. „	Dogovor medju vladami austro-ugarske monarkije s jedne, a bavarske i virtemberžke s druge strane, u pogledu uredjenja zamienitoga poštanskoga prometa njihovih područjah .	VI	18	**111**
23. Rujna	10. Sèrp.	Ugovor medju vladom Njegova cesarskoga i kraljevskoga apostolskoga Veličanstva i Njegove Visostí kneza cèrnogorskoga o zamienitom izručivanju zločinacah	XLIV	124	**525**
12. Studen.	4. Sieč.	Izprava koncesionalna za lokomotivnu željeznicu od Krime na česko-saksonsku granicu kod Raizenhaina	I	1	**1**
13. „	22. Velj.	Izprava koncesionalna za lokomotivnu željeznicu od Plznja preko Klatova do Eisensteina i od Mlaca k Johann-Georgenstadtu	VII	19	**113**
13. Pros.	1. Trav.	Druga dodatna pogodba medju austrijansko-ugarskom monarkijom i kraljevinom Belgijom k dèržavnomu ugovoru od 16. Sèrpnja 1853 o zamienitom izručivanju zločinacah . .	XIV	39	**157**
21. „	29. Sieč.	Obznana ministarstva financijah, da se je u kolodvoru c. kr. povlaštene austrijanske željeznice sievero-zapadne u Beču zavela expozitura glavne divone	IV	9	**39**
22. „	4. „	Naredba ministarstva financijah o kontrolnoj dužnosti glede kave u pograničnom kotaru Vorarlberžke i kneževine Liechtensteinske	I	2	**3**
23. „	4. „	Naredba ministarstva financijah, kojom se povladjuje kraljevska talijanska divona u Trevignanu i c. kr. austrijanska divona Nogaredska, da si zamienito doznačuju prevozne pošiljke	I	3	**3**
24. „	4. „	Naredba ministarstva pravosudja, kojom se obznanjuje, da se uredovna stolica kotarskoga suda Aigenskoga u Gornjoj-Austriji premiešta iz Schlägela u Aigen	I	4	**3**

Drugi registar.

Abecedni registar

zakonah i naredabah, sadèržanih i proglašenih u dèržavo-zakonskom listu od god. 1873. *)
(Godina XXV, komad I. do LXII.)

A.

B.

---

*) Broj pèrvi naznačuje broj, pod kojim je dotični zakon ili naredba dotična izašla, a drugi naznačuje stranu, na kojoj zakon ili naredbu treba tražiti u dèržavo-zakonskom listu.

C.

Č.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

L.

M.

N.

O.

R.

S.

c*

V.

Z.

Ž.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad I. — Izdan i razposlan dne 4. Siečnja 1873.

1.

Izprava koncesionalna od 12. Studenoga 1872,

za lokomotivnu željeznicu od Krime na česko-saksonsku granicu kod Raizenhaina.

Mi Franjo Josip Pèrvi,

božjom milostju cesar austrijanski,

apostolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda krakovski; vojvoda lorenski, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, gornjo- i dolnjo-slezki; veliki knez erdeljski; markgrof moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski itd. itd. itd.

Izključivo povlašteno družtvo Buštiegradske željeznice podnielo Nam je prošnju, da mu podielimo dozvolu iliti koncesiju za gradjenje i za radnju lokomotivne željeznice od Krime na česko-saksonsku granicu kod Raizenhaina; uslied toga sklonusmo se, uvaživ obćenitu korist takova podhvata, pomenutomu družtvu željezničkomu na temelju zakona o dozvoljivanju željeznicah od 14. Rujna 1854 (dèrž. zak. lista br. 238), zatim zakona od 28. Lipnja 1872 (derž. zak. lista br. 100), podieliti ovu koncesiju, kako sliedi:

§. 1. Podieljujemo Buštiegradskomu družtvu željezničkomu pravo za gradjenje i za radnju željezničkoga ogranka od Krime na česko-saksonsku granicu kod Raizenhaina.

§. 2. Ovaj ogranak željeznički smatrat će se nerazdielivom sastojinom jurve koncesioniranih prugah ovoga istoga družtva željezničkoga a tako i postupati š njom, i glede odmierivanja pristojbah na njoj vriedit će ustanove koncesije od 1. Sèrpnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 138).

§. 3. Družtvo je obvezano, prirediti čim se gradili budu veći mostovi i cestovodi do najvišega dosizaja vode iste odmah za dvie kolotečine a tako i prokope u dolnjoj gradnji.

§. 4. Družtvo je obvezano ogranak željeznički od Krime do česko-saksonske granice kod Raizenhaina u isto doba dogotoviti s osnovanom saksonskom priklopnom prugom na Kemničko-Freiberžku željeznicu i predati ju javnomu prometu.

§. 5. Glede priklopa ogranka željezničkoga, pomenuta u §. 1., na saksonsku mriežu željezničku i glede službe prigodom radjenja na zajedničkih postajah izmieničnih, pridèržaje se uglava odnosnih ustanovah ugovoru dèržavnomu, koi će se sklopiti s kraljevskom vladom saksonskom, i družtvo dužno je, pokorit se ustanovam toga ugovora dèržavnoga i obveznostim, koje od tud zanj poticale budu.

§. 6. Predpostavljujuć ustanove §§. 2. i 3. protežu se oprosti od platjanja pristojbah i poreza, dozvoljeni u §. 17. izprave koncesionalne od 1. Sèrpnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 138) takodjer i na ogranak željeznički, pomenut u §-u 1.

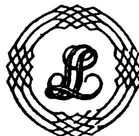
Oprost od dohodarine dozvoljuje se za ovaj ogranak željeznički samo za ono isto vrieme, za koje takov napram koncesiji od 1. Sèrpnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 138) još ostalim prugam Buštiegradske željeznice pripada, i to tako, da će u isti čas, koga ugasne oprost od dohodarine za ove ostale pruge, pomenute u navedenoj izpravi koncesionalnoj, prestati oprost i za ogranak željeznički, naveden u §. 1.

§. 7. Ako bi se u pèrkos datim opomenam prekèršivale ili zanemarivale dužnosti, naložene u izpravi koncesionalnoj ili u zakonih, priuzdèržaje si nadalje dèržavna uprava pravo, da može proti tomu izdati odredabah, zakonom primierenih a po okolnostih i izreći, da je koncesija ugasla prije, nego što joj rok izteče.

Opominjuć ozbiljno svakoga i sliednjega, da neradi proti ustanovam ove koncesije, i podieljujuć družtvu pravo, da za svaku štetu, koja se uzmogne dokazati, može pred Našimi sudovi tražiti naknadu, dajemo svimkolikim vlastim, kojih se tiče, naročitu zapovied, da strogo i brižljivo bdiju nad ovom koncesijom i nad svimi ustanovami, koje su u njoj sadèržane.

Za vierovanje toga izdajemo ovi list, potvèrdjen većim Našim pečatom, u Našem glavnom i priestolnom gradu Beču na dvanaesti dan mieseca Studenoga godine spasa hiljadu osamsto sedamdeset i druge, vladanja Našega dvadeset i četvèrte.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

2.

Naredba ministarstva financijah od 22. Prosinca 1872,

o kontrolnoj dužnosti glede kave u pograničnom kotaru Vorarlberžke i kneževine Liechtenšteinske.

Ministarstvo financijah naredjuje u dogovoru s ministarstvom tèrgovine, da kontrolna dužnost glede kave, kao što je naredbom istoga ministarstva od 13. Prosinca 1869 (dèrž. zak. lista br. 183) u pograničnom kotaru Vorarlberžke i kneževine Liechtenšteinske počam od 1. Siečnja 1870, na godinu danah bila opet uvedena a naredbom od 22. Prosinca 1870 (dèrž. zak. lista br. 143) i od 4. Prosinca 1871 (dèrž. zak. lista br. 140) na godine 1871 i 1872 produljena, postajati imade još na jednu godinu danah, počamši od 1. Siečnja 1873.

Pretis s. r.

3.

Naredba ministarstva financijah od 23. Prosinca 1872,

kojom se povladjuje kraljevska talijanska divona u Trevignanu i c. kr. austrijanska divona Nogaredska, da si zamienito doznačuju provozne pošiljke.

Kraljevska talijanska divona u Trevignanu i c. kr. austrijanska divona u Nogaredu povladjuju se u dogovoru s kraljevskom talijanskom vladom, da si zamienito doznačivati mogu robu provoznu.

Nego izuzete ostaju od pravila toga provozne pošiljke, imajuće u sebi duhana i mineralnih uljah.

Ova povlast doći će u kriepost, čim c. kr. divoni Nogaredskoj dospije do znanja.

Pretis s. r.

4.

Naredba ministarstva pravosudja od 24. Prosinca 1872,

kojom se obznanjuje, da se uredovna stolica kotarskoga suda Aigenskoga u Gornjoj-Austriji premiešta iz Schlägela u Aigen.

Na temelju §-a 2. zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) premiešta se uredovna stolica kotarskoga suda, naredjena za kotar Aigenski, iz Schlägela u Aigen.

Kriepost ove naredbe počet će dne 1. Veljače 1873.

Glaser s. r.

5.

Obznana ministarstva financijah od 24. Prosinca 1872,

o tom, da je kralj. ugarskim glavnim divonam u Sibinju i Kološvaru data povlast, uporavljivati postupak prijavni, i da je u kolodvoru ugarsko-sieverne dèržavne željeznice u Pešti zavela se expozitura divonska.

Po doglasu kralj. ugarskoga ministarstva financijah od 10. Studenoga 1872 data je kralj. ugarskim glavnim divonam u Kološvaru i Sibinju povlast, uporavljivati pokratjen postupak carinski, kao što je po propisu od 18. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 175) dopušten za promet željeznički, i da se je u kolodvoru ugarsko-sieverne dèržavne željeznice u Pešti podjedno zavela divonska expozitura s povladom, da pokratjen carinski postupak u prometu željezničkom uporavljivati može po pomenutu propisu.

Pretis s. r.

6.

Obznana ministarstva financijah od 24. Prosinca 1872,

o tom, da se je u kolodvoru u St. Margarethenu zavela c. kr. austrijanska glavna divona II. razreda.

U izvèršbi dèržavnoga ugovora, sklopljena dne 27. Kolovoza 1870 medju Austro-Ugarskom, Bavarskom i Švajcarskom (dèrž. zak. lista br. 13 od god. 1871), u pogledu gradjenja željeznice od Lindave preko Bregenca do St. Margarethena, kao i od Feldkircha do Buchsa, zavedena je, i to povodom započete vožnje na prugi Lauterah-St. Margarethen c. kr. povlašt. željeznice Vorarlberžke, od 23. Studenoga 1872 u kolodvoru St. Margarethenskom c. kr. glavna divona II. razreda, ujedinjena s tamošnjom divonom švajcarskom, imajuća povlastice c. kr. glavne divone I. razreda a i pravo, pokratjen carinski postupak u prometu željezničkom uporavljivati po propisu od 18. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 175). Ova je divona dne 23. Studenoga 1872 započela svoje dielovanje.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad II. — Izdan i razposlan dne 9. Siečnja 1873.

7.

Ugovor tèrgovački i brodarstveni medju monarkijom austro-ugarskom i kraljevinom Portugalskom od 13. Siečnja 1872.

(Sklopljen u Lisabonu dne 13. Siečnja 1872; Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo potvèrdilo ga u Budimu dne 18. Listopada 1872, a u obostranih ratifikacijah izmienjem u Lisabonu dne 30. Studenoga 1872.)

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro cum fidelissimae Suae Majestatis Lusitaniae et Algarbiae Regis Plenipotentiario ad dilatandas commercii navigationisque relationes, inter Utriusque Nostrum ditiones existentes, die 13. mensis Januarii anni currentis conventio inita et signata est tenoris sequentis:

Izvornik.	Prevod.
Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohème etc., et Roi Apostolique de Hongrie et	Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj českí itd., apostolski kralj ugarski, i
Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves,	Njegovo Veličanstvo kralj portugalski i algarbijski,

animés d'un égal désir de resserrer les liens d'amitié et d'étendre les relations commerciales entre Leurs États respectifs ont résolu de conclure un traité à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique:

le Sieur Aloyse Baron de Dumreicher-Oesterreicher, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté Très Fidèle, Chevalier de l'Ordre de la couronne de fer de deuxième classe et de l'Ordre Impérial de Léopold etc.;

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves:

le Sieur Jean d'Andrade-Corvo, Son Conseiller, Pair du Royaume, Ministre et Secrétaire d'État au Département des Affaires étrangères, Professeur de l'Ecole polytechnique de Lisbonne, Commandeur de l'Ordre ancien, très noble et illustre de San Thiago pour le mérite scientifique, littéraire et artistique, et de l'Ordre du Christ, Grand-Croix de l'Ordre Royal de Charles III d'Espagne etc.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article I.

Il y aura pleine et entière liberté de commerce et de navigation entre les États des deux Hautes Parties contractantes.

Les sujets de chacune d'Elles ne seront pas soumis ni à raison d'acquisition ou de possession d'immeubles ou de biens meubles ni à raison de leur commerce et de leur industrie dans les ports, villes ou lieux quelconques des États respectifs, soit qu'ils s'y établissent, soit qu'ils y résident temporairement, à des droits, taxes, impôts ou patentes, sous quelque dénomination que ce soit, autres ni plus élevés que ceux qui seront perçus sur les nationaux, et les priviléges, immunités et

želeći jednakim načinom. utvèrditi prijateljske sveze izmedju dèržavah Svojih i razširiti medjusobne odnošaje tèrgovačke, zaključiše sklopiti ugovor u tu svèrhu ter imenovaše kao punomoćnike Svoje:

Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo:

gospodina baruna Alojzija Dumreicher-Oesterreichera, Svoga izvanrednoga poslanika i opunomoćena ministra pri Njegovu previernom Veličanstvu, viteza reda željezne krune drugoga razreda i cesarskoga reda Leopoldova itd.; a

Njegovo Veličanstvo kralj portugalski i algarbijski:

gospodina Ivana de Andrade-Corvo, Svoga savietnika, paira kraljevine, ministra i dèržavnoga tajnika za poslove izvanjske, profesora na politehničkoj školi u Lisabonu, komendatora staroga, odličnoga i sjajnoga reda sv. Josipa za zasluge znanstvene, književne i umietne, kao i reda Hristova, velekèrsta kralj. španjolskoga reda Karla III. itd.,

koji, izmieniv medjusobno svoja punomoćja, i našav ih, da su u dobru i valjanu redu, složiše se glede sliedećih članakah:

Članak I.

Medju dèržavami obijuh ugovornih stranakah biti će tèrgovanje i brodarstvo sasvim slobodno.

Podanici nijedne ugovorne stranke neće se podvèrći niti radi nabave ili posjeda nepokretninah ili pokretninah, niti radi tèrgovanja i obèrtovanja svoga u lukah, gradovih, ili kojih god miestih dotičnih dèržavah, bilo da se tamo naselili, bilo da tek privremeno boravili, — nikakovim drugim niti većim kako god nazvanim daćam, porezom ili pristojbam, van kakove se beru od domaćih; pa sve one povlastice, oprosti i ine pogodnosti, što jih podanici jedne ugovorne stranke u pogledu tèrgovine i obèrta

autres faveurs quelconques dont jouiraient, en matière de commerce ou d'industrie, les sujets de l'une des Hautes Parties contractantes seront communs à ceux de l'autre.

Les stipulations du présent article ne dérogent en rien aux lois, ordonnances et règlements spéciaux en matière de commerce, d'industrie et de police en vigueur dans le territoire de chaque État contractant et applicables aux sujets de tout autre État.

Article II.

Les Hautes Parties contractantes se garantissent réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée pour tout ce qui concerne l'importation, l'exportation et le transit.

Chacune d'Elles s'engage à faire profiter l'Autre de toute faveur, de tous priviléges ou abaissements dans les tarifs des droits à l'importation ou à l'exportation qu'Elle pourrait accorder à une tierce Puissance.

Les Hautes Parties contractantes s'engagent, en outre, à n'établir, l'une envers l'autre, aucun droit ou prohibition d'importation, d'exportation ou de transit qui ne soit en même temps applicable aux autres nations.

Dans le cas où en Portugal l'importation des blés et des farines serait prohibée, les blés et les farines autrichiens ou hongrois sortis avant la publication de cette prohibition du port où leur chargement s'est fait, pourront encore être importés et vendus en Portugal.

Article III.

Les marchandises de toute nature originaires de l'un des deux pays et importées dans l'autre ne pourront être assujetties à

uživaju, uživati će ravnim načinom i podanici druge stranke.

Ustanovami ovoga članka nekèrnje se nimalo posebni zakoni, naredbe i propisi, koji glede tèrgovine, obèrta i redarstva u području koje god ugovorne dèržave postoje, te se vèrše naprema podanikom svake druge dèržave.

Članak II.

Visoke ugovarajuće stranke zajamčuju si uzajamno, da će u pogledu uvoza, izvoza i prievoza jedna sa drugom postupati kao sa najpovlaštenijim narodom.

Svaka njih obvezuje se, da će kod uvoza ili izvoza podieliti drugoj sve pogodnosti, povlastice ili carinska obaljenja, koja bi drugoj kojoj god dèržavi podielila.

Osim toga obvezuju se visoke ugovorne stranke, da neće jedna drugu podvèrći nikakovoj uvoznoj, izvoznoj ili prievoznoj carini ili zabrani, koja se nebi podjedno i prema drugim narodom vèršila.

U slučaju, kad bi se uvoz žita ili brašna u Portugalsku zabranio, može se austrijsko i ugarsko žito i brašno, koje je iz natovarne luke još prije objavljene zabrane odpravljeno, u Portugalsku jošte uvezti, te tamo prodati.

Članak III.

Iz jedne dèržave u drugu uvezena kakova god roba nemože se podvèrći većoj budi dèržavnoj, budi občinskoj potrošarini ili pristojbi,

des droits d'accise, d'octroi ou de consommation perçus pour le compte de l'État ou des communes, supérieurs à ceux qui grèvent ou greveraient les marchandises similaires de production nationale.

Toutefois les droits à l'importation pourront être augmentés des sommes qui représenteraient les frais occasionnés aux producteurs nationaux par le système de l'accise.

Si l'une des Hautes Parties contractantes juge nécessaire d'établir un droit d'accise ou de consommation nouveau ou un supplément de droit sur un article de production ou de fabrication nationale, l'article similaire étranger pourra être immédiatement grevé à l'importation d'un droit égal ou équivalent.

Article IV.

Pour établir que les produits sont d'origine ou de manufacture nationale, l'importateur devra présenter à la douane de l'autre pays soit une déclaration officielle faite devant un magistrat siégeant au lieu d'expédition, soit un certificat délivré par le Chef du service des douanes du bureau d'exportation, soit un certificat délivré par les Consuls ou Agents consulaires du pays dans lequel l'importation doit être faite et qui résident dans les lieux d'expédition ou dans les ports d'embarquement.

Article V.

En ce qui concerne les marchandises et les étiquettes des marchandises ou de leurs emballages, les dessins et les marques de fabrique ou de commerce, les sujets de chacun des États respectifs jouiront dans l'autre de la même protection que les nationaux.

Article VI.

Les objets passibles d'un droit d'entrée qui servent d'échantillons et qui sont importés dans la Monarchie austro-hongroise par des commis voyageurs des maisons portugaises ou en Portugal par des commis voyageurs des maisons autrichiennes ou hongroises jouiront de part et d'autre, moyennant les formalités de douane nécessaires pour en

nego kakova se sada ili u buduće od slične robe domaćega proizvoda bira.

Uvozna carina može se ipak povećati onom svotom, koja dolikuje troškovom, prouzročenim domaćim proizvoditeljem po sustavu potrošarinskom.

Ako jedna od ugovornih stranakah nuždnim pronadje, da se nova potrošarina ili porezni doplatak nametne na koju robu domaćega proizvoda ili fabrikacije, to može sličnu stranu robu odmah podvèrći jednakoj ili istovriednoj carini.

Članak IV.

Da se izkaže poriekla koje plodine ili tvorine, to je uvozitelj kod carinskoga ureda druge dèržave dužan pokazati ili službeno očitovanje, sastavljeno pred oblasti na miestu odpravnom, ili priznanicu izdanu po predstojniku izvoznoga carinskoga ureda ili priznanicu izdanu po konzulih ili konzularskih poslovodjah zemlje, u koju uvoz biva, te koji stoluju u miestu odpravnom ili u natovarnih lukah.

Članak V.

U pogledu pojedine robe, njezina napisa i etiquette-a, zamotka, orisa, tèrgovačkih i obèrtnih zaštitnih biljegah uživati će podanici jedne ugovorne stranke u području druge istu zaštitu, kao što i domaći.

Članak VI.

Za takovu, uvoznom carinom obterećenu robu, koja na ogled služi, te koja se u austrijsko-ugarsku monarkiju tèrgovačkimi putnici portugalskih tvèrdkah ili u Portugalsku tèrgovačkimi putnici austrijsko-ugarskih tvèrdkah uvaža: povraća se sa obijuh stranah prigodom uvoza plaćena carina uz dèržanje formalitetah kod carinskih uredah nuždnih za osiguranje

assurer la réexportation ou la réintégration en entrepôt, d'une restitution des droits qui devront être déposés à l'entrée. Ces formalités seront réglées d'un commun accord entre les Hautes Parties contractantes.

tomu, da će se roba s nova izvesti ili u skladište natrag položiti.

Ove formalitete ustanoviti će sporazumno obie ugovorne stranke.

Article VII.

Les fabricants et marchands autrichiens ou hongrois, ainsi que leurs commis voyageurs, dûment patentés dans la Monarchie austro-hongroise dans l'une de ces qualités, voyageant en Portugal, pourront y faire des achats et des ventes pour les besoins de leur industrie et recueillir les commandes avec ou sans échantillons, mais sans colporter des marchandises.

Il y aura réciprocité dans la Monarchie austro-hongroise pour les fabricants et marchands portugais et leurs commis voyageurs.

Članak VII.

Austrijski ili ugarski tvorničari i tèrgovci, kao što i njihovi putujući pomoćnici, koji su u austrijsko-ugarskoj monarkiji za jedno ovih svojstvah stekli valjanu priznanicu, mogu po Portugalskoj putujući, u interesu svoga obèrta kupovati i prodavati, te uz pokaz robnih ogledakah ili bez njih naručbine primati, nu nesmiju robe sa sobom nositi.

Ovo isto valja i u austrijsko-ugarskoj monarkiji za portugalske tvorničare i tèrgovce, kao što i za njihove putujuće pomoćnike.

Article VIII.

Les navires autrichiens ou hongrois venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports de Portugal, et réciproquement les navires portugais venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports autrichiens ou hongrois, seront assimilés, soit à l'entrée, soit à la sortie, soit durant leur séjour, aux navires nationaux, pour tous les droits ou charges quelconques portant sur la coque du bâtiment.

Članak VIII.

Brodovi austrijski ili ugarski, sa tovarom ili bez tovara u koju god luku Portugalske dolazeći, isto tako brodovi portugalski sa tovarom ili bez tovara u koju god austrijsku ili ugarsku luku dolazeći, smatrati će se i kod došašća i kod odilazka i za doba boravljenja njihova u pogledu kakove gȍd pristojbe ili poreza ravnimi sa domaćimi brodovi.

Article IX.

Les deux Hautes Parties contractantes se réservent la faculté de prélever dans leurs ports respectifs, sur les navires de l'autre Puissance, ainsi que sur les marchandises, composant la cargaison de ces navires, des taxes spéciales affectées aux besoins d'un service local.

Il est entendu que les taxes dont il s'agit devront, dans tous les cas, être appliquées également aux navires des deux Hautes Parties contractantes ou à leurs cargaisons.

Članak IX.

Visoke ugovorne stranke pridèržavaju si pravo, da mogu u dotičnih svojih lukah od brodovah druge stranke, kao što i od robe, kojom su ovi brodovi natovareni, pobirati posebne pristojbe, iduće za potriebe miestnoga službovanja.

Po sebi se razumije, da se pomenute pristojbe svakako ravnim načinom imadu pobirati od brodovah i tovarah obijuh ugovornih stranakah.

Article X.

En ce qui concerne le placement des navires, leur chargement ou leur décharge-

Članak X.

Što se tiče ponamještanja brodovah u lukah, zalievih i kraj obalah, ukèrcanja i iz-

ment dans les ports, rades, hâvres ou bassins et généralement pour toutes les formalités ou dispositions quelconques auxquelles peuvent être soumis les navires de commerce, leur équipage et leurs cargaisons, il ne sera accordé aux navires nationaux, dans les États respectifs, aucun privilége ni aucune faveur qui ne le soit également aux navires de l'autre Puissance.

Article XI.

La nationalité des navires sera admise de part et d'autre d'après les lois et règlements particuliers à chaque pays au moyen des documents délivrés aux capitaines par les autorités compétentes.

Article XII.

Les marchandises de toute nature importées en Portugal sous pavillon austro-hongrois et réciproquement les marchandises de toute nature importées dans les ports autrichiens ou hongrois sous pavillon portugais jouiront des mêmes exemptions, restitutions de droits, primes ou autres faveurs quelconques; elles ne payeront respectivement d'autres ni de plus forts droits de douane, de navigation ou de péage perçus au profit de l'État, des communes, des corporations locales, des particuliers ou d'établissements quelconques, et ne seront assujetties à aucune autre formalité que si l'importation en avait lieu sous pavillon national.

Article XIII.

Les marchandises de toute nature qui seront exportées de la Monarchie austro-hongroise par navires portugais ou du Portugal par navires autrichiens ou hongrois, pour quelque destination que ce soit, ne seront pas assujetties à d'autres droits ni formalités de sortie que si elles étaient exportées par navires nationaux, et elles jouiront, sous l'un et l'autre pavillon, de toutes primes et restitutions de droits ou autres faveurs qui sont ou seront accordées, dans chacun des deux pays, à la navigation nationale.

kèrcanja, te u obće svih onih formalitetah i propisah, kojim su tèrgovački brodovi kao što i njihovo osoblje i tovari podčinjeni: to se u dotičnih dèržavah neće domaćim brodovom nikakova pogodnost podieljivati, koja se istim načinom nebi protezala i na brodove druge stranke.

Članak XI.

Narodnost brodovah smatrati će se s obijuh stranah izkazanom na temelju izpravah, koje su nadležne oblasti brodskim kapetanom u smislu zemaljskih zakonah i posebnih propisah izdale.

Članak XII.

Roba, uvezena u Portugalsku pod austrijsko-ugarskim stiegom, isto tako roba, uvezena u austrijsku ili ugarsku luku pod stiegom portugalskim, uživati će iste oprosti, iste carinske povrate i ine pogodnosti — te se neće od nje nikakova druga, niti veća budi za dèržavu ili obćine, miestne sborove, budi za private ili za kakovo god poduzeće sabirati se imajuća carina, brodarska ili lučka pristojba plaćati niti ikakovu drugomu formalitetu podvèrći, — nego da je uvoz bio pod domaćim stiegom.

Članak XIII.

Roba koje god vèrsti, koja se iz austrijsko-ugarske monarkije na brodovih portugalskih ili iz Portugalske na austrijsko-ugarskih brodovih izvaža, kamo god bila opredieljena, neće se podvèrći drugim pristojbam ili izvoznim formalitetom, nego da je na domaćih brodovih izvezena, te uživa pod jednim stiegom isto tako kao što i pod drugim, sve one nagrade, porezne povrate i ine pogodnosti, koje su u svakoj od ugovornih dèržavah za domaće brodarstvo ustanovljene ili koje u buduće budu ustanovljene.

Toutefois il est fait exception aux dispositions qui précèdent en ce qui concerne les avantages et encouragements particuliers dont les produits de la pêche nationale sont ou pourront être l'objet dans l'un ou l'autre pays.

Iznimku prave ipak one posebne odredbe, koje je jedna ili druga dèržava u pogledu unapredjenja domaćega ribarstva izdala ili koje u buduće izdade.

Article XIV.

En tant et aussi longtemps que le cabotage est réservé par les lois d'une des Parties contractantes exclusivement aux bâtiments nationaux, il ne pourra être exercé par les bâtiments de l'autre Partie.

Cependant les navires autrichiens ou hongrois entrant dans un port de Portugal, et réciproquement les navires portugais, entrant dans un port de la Monarchie austro-hongroise, et qui n'y viendraient décharger qu'une partie de leur cargaison, pourront, en se conformant toutefois aux lois et règlements des États respectifs, conserver à leur bord la partie de la cargaison qui serait destinée à un autre port, soit du même pays, soit d'un autre, et la réexporter, sans être astreints à payer pour cette dernière partie de la cargaison aucun droit de douane, sauf les droits de surveillance lesquels d'ailleurs ne pourront naturellement être perçus qu'aux taux fixés pour la navigation nationale.

Članak XIV.

Na koliko i dok je brodarstvo uzduž obalah polag zakonah jedne ugovorne stranke pridèržano za domaće brodove, to se nemože tjerati sa brodovi druge stranke.

Ipak mogu austrijsko-ugarski brodovi, dolazeći u koju portugalsku luku, pa isto tako portugalski brodovi, dolazeći u koju austrijsku ili ugarsku luku, ako tamo samo dio svoga tovara izkèrcaju, u smislu zakonah i propisah dotične dèržave, pridèržati onaj dio tovara svoga, koi je u drugu luku iste dèržave ili u luku druge dèržave opredieljen, te mogu ovaj preostavši dio svoga tovara opet izvesti, a da za isti nisu dužni platiti nikakove carine, izuzam prigledni pristojbu, koja u ostalom naravski nemože biti veća, nego kakova je ustanovljena za domaće brodove.

Article XV.

En tout ce qui concerne les droits de navigation, les Hautes Parties contractantes se promettent réciproquement de n'accorder aucun privilége aux sujets d'un État tiers qui ne soit aussi, et à l'instant même, étendu à leur sujets respectifs.

Članak XV.

U svem, što se brodarskih pristojbah tiče, obećavaju si medjusobno visoke ugovorne stranke, da neće nikakove povlastice dozvoliti podanikom druge koje dèržave, koje nebi podjedno i istodobno i dotičnim podanikom svojim podielile.

Article XVI.

Les Consuls et autres Agents consulaires portugais dans la Monarchie austro-hongroise jouiront de tous les priviléges, exemptions ou immunités dont jouissent les Consuls et autres Agents de même qualité de la nation la plus favorisée.

Il en sera de même en Portugal pour les Consuls et autres Agents consulaires de la Monarchie austro-hongroise.

Članak XVI.

Portugalski konzuli i ini portugalski poslovodje uživati će u austrijsko-ugarskoj monarkiji sve one povlastice i oproste, koje uživaju konzuli i drugi slični poslovodje inih najpovlaštinijih narodah.

Isto ovo valja i u Portugalskoj za konzule i ine konzularske poslovodje austrijsko-ugarske monarkije.

Article XVII.

Il est entendu que le présent traité s'étendra également à la Principauté de Liechtenstein en vertu de l'Article XIII du traité de douane conclu entre Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique et le Prince Souverain de Liechtenstein.

Article XVIII.

Les dispositions du présent traité sont applicables sans aucune exception aux îles portugaises dites adjacentes; savoir: Aux îles de Madère et Porto Santo et à l'Archipel des Açores.

Les navires et les produits du sol ou de l'industrie de la Monarchie austro-hongroise jouiront à leur importation dans les colonies portugaises de tous les avantages et faveurs qui sont actuellement ou seront par la suite accordés aux navires et aux produits similaires de la nation la plus favorisée.

Article XIX.

Le présent traité entrera en vigueur un mois après l'échange des ratifications et restera en vigueur jusqu'au dernier Décembre de l'année 1877.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié douze mois avant la fin de la période sus-indiquée son intention d'en faire cesser les effets, le traité demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncé.

Article XX.

Le présent traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Lisbonne aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent traité et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Lisbonne, en double original, le 13 Janvier 1872.

(L. S.) Baron Aloyse de **Dumreicher** m. p.

(L. S.) João de **Andrade-Corvo** m. p.

Članak XVII.

Ustanovljeno je, da se ovaj ugovor proteže i na kneževinu Liechtensteinsku u smislu XIII. članka carinskoga ugovora, sklopljena medju Njegovim cesarskim i apostolsko-kraljevskim Veličanstvom i suverenim vojvodom Liechtensteinskim.

Članak XVIII.

Ustanove ovoga ugovora imadu bez svake iznimke valjati i za tako zvane obližnje (adjacentes) portugalske otoke, naime za otok Madeira i Porto Santo i za azorsko ostrovlje.

Brodovi, plodine i tvorine austrijsko-ugarske monarkije uživati će kod uvoza u portugalske kolonije ista preimućtva i pogodnosti, koje se brodovom najpovlaštenijega naroda pružaju ili u buduće pružale budu.

Članak XIX.

Ugovor ovaj stupa u kriepost za miesec danah nakon izmjene potvèrdnicah, te ostaje u valjanosti do konca Prosinca godine 1877.

U slučaju, kad za dvanaest miesecih prije pomenutoga roka nijedna od ugovornih stranakah nebi izrazila želje, da se valjanost ugovora dokine, to ostaje ugovor u krieposti još za godinu danah, računajuć od dana, na koi ga je jedna ili druga ugovorna stranka odpoviedila.

Članak XX.

Ovaj ugovor potvèrditi će se, a potvèrdnice izmjeniti će se u Lisabonu čim prije moguće.

Čemu u vieru dotični punomoćnici ugovor ovaj podpisaše, te pečate svoje nanj udariše.

Tako učinjeno u Lisabonu, u dva izvorna sastavka, dne 13. Siečnja god. 1872.

(M. P.) Barun Alojzij **Dumreicher** s. r.

(M. P.) Ivan de **Andrade-Corvo** s. r.

Protocole.

Au moment de procéder à la signature du traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour entre l'Autriche-Hongrie et le Portugal, les Plénipotentiaires soussignés de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohème etc., et Roi Apostolique de Hongrie et de Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves ont fait les réserves et déclarations suivantes:

Les dispositions de l'article II de ce traité sur le traitement de la nation la plus favorisée ne se réfèrent point ni de l'une part ni de l'autre, aux faveurs qui sont ou seront accordées pour faciliter le commerce de frontière des États limitrophes, ni aux réductions ou exemptions de droits dont l'application est restreinte à certaines frontières ou aux habitants de certains districts, ni aux faveurs dont jouissent ou jouiront les États qui sont ou seraient liés à un des deux États par une parfaite union douanière.

En outre les dispositions du dit article ne se réfèrent point:

En Autriche-Hongrie:

Aux faveurs spéciales dont jouissent de temps immémorial les sujets ottomans pour le commerce turc dans la monarchie austro-hongroise.

En Portugal:

Au droit de concéder au Brésil seulement des avantages particuliers qui ne pourront pas être réclamés par l'Autriche-Hongrie comme une conséquence de son droit au traitement de la nation la plus favorisée.

En ce qui concerne l'article II du dit traité les Plénipotentiaires déclarent en outre qu'en tant que dans les États respectifs les droits d'importation sont fixés ad valorem, les articles 11, 12, 13, 14 et 15 du traité de commerce et de navigation conclu le 11 Juillet 1866 entre le Portugal et la France

Zapisnik.

Punomoćnici Njegova Veličanstva, cesara austrijskoga, kralja českoga itd. i apostolskoga kralja ugarskoga, te Njegova Veličanstva kralja Portugalske i Algarbije, spremajući se, da podpišu na današnji dan sklopljeni medju austrijsko-ugarskom monarkijom i Portugalskom tèrgovački i brodarstveni ugovor, pridèržaše i očitovaše sliedeće:

U II. članku ovoga ugovora sadèržane ustanove, glaseće o postupanju prema najpovlaštenijemu narodu, neprotežu se na one pogodnosti, koje se pružaju ili u buduće pružale budu za olahkotiti granični promet sa susiednimi dèržavami, niti na ona obaljenja i oproste carine, kojih uporabljenje se steže na stanovite granice ili na stanovnike pojedinih okružjah, niti na one pogodnosti, koje sada uživaju ili u buduće uživale budu one dèržave, koje su sa jednom od obijuh stranakah u pogledu carinskoga sustava sasvim se sjedinile.

Osim toga netiču se ustanove pomenutoga članka:

U austrijsko-ugarskoj monarkiji:

Onih posebnih pogodnostih, koje u austrijsko-ugarskoj monarkiji u tèrgovačkom obziru turski podanici od pamtivieka uživaju.

U Portugalskoj:

Onoga prava, da može izključivo za Braziliju takova preimućtva dozvoliti, kakova austrijsko-ugarska monarkija nesmije tražiti s naslova, što će se prema njoj postupati kao prema najpovlaštenijemu narodu.

U pogledu II. članka pomenutoga ugovora očituju punomoćnici nadalje, da će se, na koliko se u dotičnih dèržavah uvozna carina polag vriednote ustanovljuje, postupanje glede ovih carinah urediti u smislu članakah 11., 12., 13., 14. i 15. tèrgovačkoga i brodarstvenoga ugovora, sklopljenoga medju Fran-

doivent régler la manière de procéder à l'égard de ces droits.

Le présent protocole aura la même force et la même durée que le traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et revêtu du sceau de leurs armes.

Fait à Lisbonne, en double original, le 13 Janvier 1872.

(L. S.) Baron Aloyse de **Dumreicher** m. p.

(L. S.) João de **Andrade-Corvo** m. p.

cezkom i Portugalskom dne 11. Sèrpnja god. 1866.

Zapisnika ovoga ista je moći isto trajanje, kao što i tèrgovačkoga i brodarstvenoga ugovora, na isti dan sklopljenoga.

Čemu u vieru dotični punomoćnici ugovor ovaj podpisaše, te pečate svoje nanj udariše.

Tako učinjeno u Lisabonu, u dva izvorna sastavka, dne 13. Siečnja godine 1872.

(M. P.) Barun Alojzij **Dumreicher** s. r.

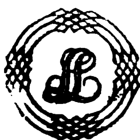
(M. P.) Ivan de **Andrade-Corvo** s. r.

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis illos omnes et singulos ratos hisce gratosque habere declaramus, verbo Nostro Caesareo Regio spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem, majusque robur, praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro appenso muniri jussimus.

Dabantur in Regia urbe Nostra Buda, die decima octava mensis Octobris, anno Domini millesimo octingentesimo septuagesimo secundo, Regnorum Nostrorum vigesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Comes ab **Andrássy** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a **Gagern** m. p.,

C. R. Consiliarius aulicus et ministerialis.

Ugovor ovaj ujedno s napisnikom zaglavnim proglašuje se ovim, pošto su nanj privolile obie kuće vieća cesarevinskoga.

U Beču, dne 18. Prosinca 1872.

Auersperg s. r.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad III. — Izdan i razposlan dne 29. Siečnja 1873.

8.

Ugovor prijateljski, tèrgovački i brodarstveni medju monarhijom austro-ugarskom i kraljevinom Siamskom od 8. Svibnja 1871.

(Sklopljen u Bangkoku dne 17. Svibnja 1869; Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo potvèrdilo ga u Beču dne 8. Svibnja 1871, a u obostranih ratifikacijah izmienjen u Bangkoku dne 30. Travnja 1872.)

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus ac singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro et Majestatum Suarum primi ac secundi Regis Siamensis Plenipotentiario ad favendas et amplificandas amicitiae, comercii et navigationis relationes, inter ditiones Nostras existentes in urbe Bangkok die decima septima mensis Maji anni millesimi octingentesimi sexagesimi noni tractatus infra scriptus initus et signatus fuit tenoris ad verbum sequentis:

His Majesty Francis Joseph the First, Dei gratia Emperor of Austria, King of Bohemia etc. and Apostolic King of Hungary etc. etc. etc. and

Their Majesties Somdetch phra Paramindr Maha Chulalonkorn Patindr Debia Maha Mongkut Purusiaratane Rajrawiwongse Waruttamabongse Paribat Warakhattiarajanikarotom Chaturant param Mahachakrabattirajasangkas Paramdhamika Maha Rajadhiraj Paramnarth Pabitre Phra Chulalonkorn, the First King of Siam, and

Krom Phra Rajawang Pawar Sathan Mongol, the Second King of Siam,

being desirous to establish and promote relations of friendship, commerce and navigation between Their respective States and subjects, have resolved to conclude a treaty for this object and have appointed as Their Plenipotentiaries:

His Imperial and Royal Apostolic Majesty:

the Rear Admiral Baron Anthony Petz, Minister Plenipotentiary and Envoy in extraordinary Mission, Commander in Chief of the Imperial and Royal Expedition to Eastern Asia and Southern America, Knight of the military order of Maria Theresa etc. etc.

Their Majesties the first and the second Kings of Siam:

His Royal Highness Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid,

His Excellency Chow Phya Budharabhay, Minister of the northern provinces,

His Excellency Chow Phya Surawongse Way Waddhne, Prime Minister and Minister of war,

His Excellency Chaw Phya Bhanuwongse Maha Kosa dhipate, Minister for Foreign Affairs,

His Excellency Phaya Chareun Rajamitri, International Judge,

Njegovo Veličanstvo Franjo Josip Pèrvi, po božjoj milosti cesar austrijanski, kralj češki itd. i apostolski kralj ugarski itd. itd. itd. i

Njihova Veličanstva Somdetch phra Paramindr Maha Chulalonkorn Patindr Debia Maha Mongkut Purusiaratane Rajrawiwongse Waruttamabongse Paribat Warakhattiarajanikarotom Chaturant param Mahachakrabattirajasangkas Paramdhamika Maha Rajadhiraj Paramnarth Pabitre Phra Chulalonkorn, pèrvi kralj Siamski, i

Krom Phra Rajawang Pawar Sathan Mongol, drugi kralj Siamski

želeći utvèrditi i unaprediti odnošaje prijateljstva, tèrgovine i brodarstva izmedju dotičnih Svojih dèržavah i dèržavljanah, zaključiše u tu svèrhu sklopiti ugovor, i naredíše kao punomoćnike Svoje:

Njegovo cesarsko i kraljevsko apostolsko Veličanstvo:

Svoga kontre-admirala gospodina baruna Antuna Petza, opunomoćena ministra i poslanika po poslanstvu izvanrednom, zapoviednika cesarske i kraljevske expedicije u istočnu Aziju i južnu Ameriku, viteza vojničkoga reda Marije Terezije itd. itd.,

Njihova Veličanstva pèrvi i drugi kralj Siamski:

Njegovu kraljevsku Visost Krom Hluang Wongsadhiraj Sanida;

Njegovu Uzvišenost Chow Phya Bhudharabhaya, ministra sievernih pokrajinah;

Njegovu Uzvišenost Chow Phya Surawongse Way Waddhne-a, pèrvoga ministra i ministra rata;

Njegovu Uzvišenost Chow Phya Bhanuwongse Maha Kosa dhipate-a, ministra posalah izvanjskih;

Njegovu Uzvišenost Phya Chareun Rajamitra, sudca za poslove medjunarodne;

Who after having communicated to each other their respective full powers and found them in good and due form have agreed and concluded the following articles:

Article I.

There shall be constant peace and perpetual friendship between His Imperial and Royal Apostolic Majesty, His Heirs and Successors on the one part and their Majesties the first and second Kings of Siam, Their Heirs and Successors on the other part as well as between the subjects of both states, witout exception of persons and places.

The subjects of each shall enjoy in the country of the other full and entire protection for their persons and property agreeably to the established laws.

There shall be full and entire freedom of commerce and navigation, for the subjects and vessels of the two high contracting powers, in every portion of their respective territories, where trade or navigation is actually allowed, or may hereafter be allowed, to the subjects or vessels of the most favored nation.

Article II.

The two High contracting Powers recognize reciprocally the right to establish and appoint in the ports and the towns of their respective states, Consuls general, Consuls and consular agents; and that these officers shall enjoy the same privileges, immunities, powers and exemptions, as are or may be enjoyed by those of the most favored nation. Such Consuls or consular agents, however, shall not begin to exercise their functions, until they shall have receeived the Exequatur of the local Government. The Imperial and Royal Consuls General, Consuls or Consular Agents in Siam shall be at liberty to hoist their national flag over their consulates.

koji punomoćnici, izmienivši medju sobom svoja dotična punomoćja, i našav ih u dobru i propisanu redu, uglaviše članke, koji sliede:

Članak I.

Izmedju Njegova cesarskoga i kralj. apostolskoga Veličanstva, Njegovih baštinikah i nasliednikah s jedne, i Njihovih Veličanstvah pèrvoga i drugoga kralja Siamskoga, Njihovih baštinikah i nasliednikah s druge strane, kao i izmedju obostránih dèržavljanah, vladat će unapred, bez razlike osobah i miestah, dugoviečan mir i nepokolebivo prijateljstvo.

Obostrani podložnici uživat će u področju druge stranke, shodno postojećim zakonom, podpunu zaštitu glede osobe svoje i imietka svoga.

Podložnici i brodovi obih uzvišenih ugovornih Silah imat će podpunu slobodu tèrgovanja i brodarenja u svakom kraju obostranih njihovih dèržavah, gdiegod je tèrgovina i brodarstvo dèržavljanom ili brodovom naroda, najviše pogodovana, sada dozvoljeno ili gdiegod unapredak dozvoljeno bude.

Članak II.

Obie uzvišene ugovorne Sile ustupljuju zamienito jedna drugoj pravo, da u lukah i gradovih dotičnih dèržavah naredjivat i postavljati mogu glavnih konzulah, konzulah i konzularskih opravnikah, i pomenuti ovi urednici uživat će ista preimućtva, iste sloboštine, povlastice i oproste, što ih uživaju sada ili što ih uživali budu unapredak dotični urednici od naroda, najviše pogodovana. Ovi medjutim konzuli i opravnici konzularski moći će započeti dielovanja svoja stopram, pošto ih potvèrdi vlada zemaljska. Cesarskim i kraljevskim glavnim konzulom, konzulom i opravnikom konzularskim u Siamu bit će prosto, nad sgradom konzularskom iztaknuti narodnu svoju zastavu.

The Imperial and Royal Consular officer in Siam shall have the interests of all citizens of the Austro-Hungarian Monarchy in or coming to Siam, under his protection, regulation and control. He shall himself conform to all the provisions of this treaty, and enforce the observance of the same by the citizens of the Austro-Hungarian Empire. He shall also promulgate and give due effect to all rules and regulations, which are now, or may hereafter be enacted, for the government of Citizens of the Austro-Hungarian Empire in Siam, the conduct of their business and their due observance of the laws of Siam.

Cesarski i kraljevski konzularski urednik u Siamu imat će pod svojom zaštitom, svojim nadzorom i kontrolom svojom interese svih dèržavljanah monarhije austro-ugarske, koji su u Siamu nastanjeni ili koji onamo dodju. On sam imade vladati se u smislu ustanovah ovoga ugovora, a imade i nastojati, da se po njih vladaju i dèržavljani monarhije austro-ugarske. Tako isto bit će dèržan, obznanjivati i kao što treba izvèršivati svekolike naredbe i propise, koji su jurve izdati ili koji se unapredak izdadu, za da ih se dèrže dèržavljani austro-ugarske monarhije u Siamu u pogledu, kako imadu zanimati se svojim obèrtom iliti poslom i kao što treba pokoravati se zakonom zemaljskim.

Should the Imperial and Royal Consular officer be absent, Citizens of the Empire visiting or residing in Siam may have recourse to the intervention of a Consul of a friendly nation, or they may address themselves directly to the local authorities, and the said authorities shall take means to secure to them all the benefits of the present treaty.

Kada je cesarski i kraljevski konzularski opravnik odsutan, mogu dèržavljani austro-ugarski, koji dodju u Siam ili koji tù borave, zaiskati posredovanje u konzula od prijateljskoga kojega naroda, ili pak i obratit se upravo na vlasti zemaljske, koje će tad učiniti, što uztreba, da im se osiguraju svekolike koristi ovoga ugovora.

Article III.

Citizens of the Austro-Hungarian Empire visiting or residing in Siam shall be allowed the free exercise of their religions, belief and worship, and be at liberty to build churches in such convenient localities as shall be consented to by the Siamese authorities, and such consent shall not be withheld without sufficient reason being assigned.

Članak III.

Dèržavljani monarhije austro-ugarske, koji dodju u Siam ili koji se tù nasele, moći će slobodno izvèršivati svoju vieru, i bit će vlastni na takovih sgodnih miestih, gdie im dopuste vlasti siamezke, graditi cèrkavah; a dozvola takova neće se moć uzkratiti, već ako bude za to dovoljnih razlogah.

Article IV.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy wishing to reside in the Kingdom of Siam must be registered at the Imperial and Royal Consulate, a copy of which registration is to be furnished to the Siamese Authorities. Whenever such a citizen shall have recourse to the Siamese authorities, his petition or claim must be first submitted to the Imperial and Royal Consular officer, and if the petition or

Članak IV.

Dèržavljani monarhije austro-ugarske, koji žele boraviti u kraljevini Siamskoj, imadu upisati se kod cesarskoga i kraljevskoga konzulata, a od upisa toga treba da se saobći prepis vlastim siamezkim.

Kada god takov dèržavljanin uzhtije u stvari kakovoj obratit se na vlasti siamezke, imat će molbenicu ili reklamaciju svoju predložiti najprije cesarskomu i kraljevskomu kon-

claim appear to him to be reasonable, and written with propriety, he shall forward it, or otherwis, before forwarding the same, he shall modify its contents. The Siamese on their part, when they shall have to address themselves to the Imperial and Royal Consulate, shall follow a similar course, in first addressing themselves to the Siamese authorities, who shall act in like manner.

Article V.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy, who shall reside in a permanent manner in Siam, shall for the present do so only in the city of Bangkok, or within a limit defined by the following boundaries, viz:

1. on the North.

By the Bang Putsa Canal from its mouth on the Chow Phya River to the old city walls of Lobpury, and a straight line from Lobpury to the landing place of the Tha Phrangam near to the town of Saraburi on the river Pasak.

2. on the East.

By a straight line drawn from the landing place of Tha Phrangam to the junction of the Klongkut canal, with the Bangpakong River; the Bangpakong River from the junction of the Klongkut canal to its mouth and the coast from the mouth of the Bangpakong River to the Island of Srimaharajah to such distance inland as can be reached within twenty four hours journey from Bangkok.

3. on the South.

By the Island of Srimaharajah and the Island of Se-Chang on the East-side of the Gulf, and the city walls of Petchaburi on the west side.

4. on the West.

By the western coast of the Gulf to the mouth of the Meklong River to such a distance inland, as can be reached within twenty four hours journey from Bangkok. The Meklong

zularskomu uredniku, koi će, ako nadje, da je podnesak obrazložen i pristojno sastavljen, odpravit ga, u protivnu pak slučaju sadèržaj kao što treba preinačiti prije, nego će ga odpraviti. A i Siamezi, koji su radi obratit se na cesarski i kraljevski konzulat, radit će od svoje strane isto tako, t. j. zaiskat će najprije posredovanje vlastih siamezkih, koje će tako isto postupati.

Članak V.

Dèržavljani monarhije austro-ugarske, koji žele za stalno nastaniti se u Siamu, moći će to za sada učiniti samo u gradu Bangkoku, ili u kotaru, što ga sačinjavaju niže potanko navedene granice, imenito:

1. na sieveru,

prokopom iliti kanalom „Bang Putsa“ zvanim od uštja mu u rieku Chow Phya, pak do starih gradskih zidinah Lobpurskih i upravnom linijom od Lobpura pak do pristaništa Tha Phrangamskoga kod grada Sarabura na rieci Pasaku;

2. na istoku,

upravnom linijom od pristaništa Tha Phrangamskoga k stieku kanala Klongkutskoga s riekom Bangpakongom; riekom Bangpakongom od stieka njezina s kanalom Klongkutskim pak do uštja njegova; zatim obalom od uštja rieke Bangpakongana pak do otoka Strimaharajah na takovu daljinu unutra u zemlju, kolika se za dvadeset i četiri ure, počam od Bangkoka, prevaliti može;

3. na jugu,

otokom Srimaharajah i otoci jezera Changa na istočnoj strani zatona i gradskimi zidinami od Petschabura na strani zapadnoj;

4. na zapadu,

zapadnom obalom zatona pak do uštja rieke Meklonga na toliku daljinu u zemlju, kolika se za dvadeset i četiri ure, počam od Bangkoka, prevaliti može; zatim riekom Meklongom

River, from its mouth to the City walls of Rajpury. A straight line from the city walls of Rajpuri to the town of Suphanapuri, and a straight line from Suphanapuri to the mouth of the Bangputsa canal on the Chow Phya river.

But Citizens of the Austro-Hungarian Empire may reside beyond these boundaries, on obtaining permission to do so from the Siamese authorities.

All Citizens of the Austro-Hungarian Empire are at liberty to travel troughout the entire Kingdom of Siam, and to trade by buyng and selling merchandise, not being contraband from and to whomsoever they shall think proper this privilege being in no way whatever affected by any form or exclusive rigth of sale and purchase, nor is anybody permitted to interfere with them or hinder them in their business.

od uštja joj pak do zidinah grada Rajpura; odavdie u upravnoj liniji tja do grada Suphanapura i od Suphanapura upravnom linijom tja do miesta, gdie se kanal Bangputsa izlieva u rieku Chow Phya.

Nego moći će dèržavljani austro-ugarske monarhije nastaniti se i izvan ovih granicah, čim zadobiju k tomu dopuštenje od vlastih siamezkih.

Svim dèržavljanom monarhije austro-ugarske bit će prosto, po svoj kraljevini Siamskoj putovati i tèrgovati, kupujuć robu, izim zabranjene (kontrabande), od koga mu drago, i prodajuć ju, komu mu drago; i pravo ovo neće se pod nikoi način prikratjivati zakupnim monopolom niti inimi povlasticami izklopnoga kupovanja ili prodavanja, i neće dopušteno biti nikomu, smetati ili priečiti ih u njihovu tèrgovanju.

Article VI.

The Siamese Government will place no restrictions upon the employment by citizens of the Austro-Hungarian Monarchy of Siamese subjects in any capacity whatever. But whenever a Siamese subject belongs or owes service to some particular Master, the servant who engages himself to a citizen of the said Monarchy, without the consent of his master, may be reclaimed by him and the Siamese Government will not enforce an agreement for services between a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy and any Siamese in his employment, unless made, with the knowledge and consent of the master.

If Siamese in the employment of a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy offend against the laws of Siam, or if any Siamese having so offended, or desiring to desert, take refuge with such a citizen in Siam, they shall be searched for and upon proof of their guilts or desertion they shall be delivered up by the Consul to the Siamese Authorities.

Članak VI.

Siamezka vlada neće dèržavljanom monarhije austro-ugarske činiti nikakovih zapriekah, kad uzhtiju siamezkih podložnikah, u svojstvu ma kakovu, uzeti u službu. Nego ako siamezki podložnik ima osobita svoga gospodara ili ako je istomu dužan služiti, pak se pri svem tom bez dozvole svoga gospodara najmi u dèržavljanina pomenute monarhije, bit će gospodaru prosto iskati ga natrag, i vlada siamezka neće podupirati službene pogodbe, sklopljene bez znanja i privole gospodareve medju dèržavljaninom monarhije austro-ugarske i Siamezom, koi je stao u službu njegovu.

Ako Siamezi, koji su u službi kojega dèržavljanina monarhije austro-ugarske, prekèrše zakone siamezke, ili ako siamezki zločinci ili biegunci nadju utočište kod takova dèržavljanina u Siamu, slobodno će bit potražiti ih, i pošto se dokaže, da su u istinu krivi ili da su pokušali uskočiti, imat će ih konzularski urednik izručiti vlastim siamezkim.

Article VII.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall not be detained against their will in the Kingdom of Siam, unless the Siamese Authorities shall prove to the Imperial and Royal Consular officer, that there are lawful reasons for such detention.

Within the boundaries, fixed by Art. V of this treaty, citizens of the Austro-Hungarian Empire shall be at liberty to travel without hindrance or delays of any kind whatever, provided they have a passport signed by their Consular officer, containing in Siamese characters, their names, profession and identity and countersigned by the competent Siamese authorities.

Should they wish to go beyond the said limit and travel in the interior of the Kingdom of Siam, they shall procure for themselves a passport, which shall be delivered to them on the request of the Consular officer by the Siamese authorities, and such passport shall not be refused in any instance, except with concurrence of the Consular officer.

Članak VII.

Dèržavljanah monarhije austro-ugarske neće bit slobodno proti volji njihovoj zaustavljati u kraljevini Siamu, već ako vlasti siamezke uzmognu dokazati cesarskomu i kraljevskomu konzularskomu uredniku, da imade pravnih razlogah za takovu zaustavu.

U granicah, ustanovljenih člankom V. ovoga ugovora, bit će dèržavljanom monarhije austro-ugarske prosto, bez ikoje zaprieke i bez ikojega ustavljanja putovati, ali treba da u tu svèrhu imadu po njihovu konzularskom uredniku podpisan putni list, koi u siamezkom jeziku sadèržaje ime, obèrt i osobni opis putnika, i koi je supodpisan po nadležnoj vlasti siamezkoj.

Ako su pak radi i preko pomenute granice poći ter putovati po unutarnjih krajevih kraljevine Siama, imat će pribavit si putni list, koi će im na zahtievanje njihova konzularskoga urednika dati vlasti siamezke; i takov putni list neće se moć nikada uzkratiti, već ako s privolom njihova urednika konzularskoga.

Article VIII.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy may purchase land and plantations, and may take on lease or let land and plantations, and may hire, buy or build houses within the boundaries specified by Art. V with this exception and limitation only, that the power to purchase lands in the City of Bangkok or within four British statute miles from its walls shall be confined to those who shall have resided in Siam for ten years, or who shall obtain a special license from the Siamese government.

In order to obtain possession of such property, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall in the first place make application through the Consular officer to the

Članak VIII.

Dèržavljani monarhije austro-ugarske mogu u granicah, naznačenih u čl. V., kupovati zemaljah i nasadah, pod zakup davati iste ili uzimati; isto tako mogu kućah najimati, kupovati ili graditi, s tom jedinom iznimkom i stegom, da će povlasticu: u gradu Bangkoku ili u okružju na četiri englezke milje od zidinah gradskih nabavljati si zemaljah, imati samo oni, koji deset godinah jurve borave u Siamu, ili koji dobiju naročitu dozvolu od vlastih siamezkih.

Da do posieda takove svojine doći mogu, imadu dèržavljani monarhije austro-ugarske pèrvo i pèrvo putem konzularskoga urednika podnieti prošnju vladi siamezkoj, a ova će ime-

Siamese Government, and the Siamese Government shall name an officer who along with the Consular officer (having satisfied themselves of the honest intentions of the applicant) shall adjust and settle upon equitable terms the amount of purchase money, and shall make out and fix the boundaries of the property.

novati i odrediti urednika, koi će zajedno s urednikom konzularskim (pošto se osviedoče o poštenoj namieri prositeljevoj) po pravici ustanoviti i uglaviti kupovninu, i povući i udariti medje dotičnomu zemljištu.

The Siamese Government shall then convey the property to the purchaser, citizen of the Austro-Hungarian Empire and such property shall thereupon be under the protection of the Governor of the district and of the particular local authorities, the said purchaser shall conform in ordinary matters to any just direction to be given to him by them, and he shall be subject to the same taxation as that levied on Siamese subjects.

Zatim će vlada siamezka na dèržavljanina monarhije austro-ugarske kao kupca prenieti vlastničtvo, i vlastničtvo takovo bit će po tom pod zaštitom kotarskoga gubernatora i dotičnih miestnih vlastih; kupac imat će se u običnih poslovih pokoravati pravednim naredbam, koje mu od istih budu dolazile, i platjat će iste poreze, koje platjaju podložnici siamezki.

But if through negligence, the want of capital or other causes, a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy shall fail to commence the cultivation or improvement of the lands so acquired within a term of three years, from the date of receiving possession thereof, the Siamese Government shall have the power of resuming the property upon returning to the citizen of the Austro-Hungarian Monarchy the purchase money paid by him for the same.

Nego ako iz nemarnosti, s nestadka glavnice ili s drugih razlogah dèržavljanin monarhije austro-ugarske za tri godine danah, računajuć od dana, kada je u posied došao, nepočne obradjivati ili popravljati ovako stečenih zemaljjah, imat će siamezka vlada pravo, vrativ platjenu kupovninu dèržavljaninu monarhije austro-ugarske, vlastničtvo uzeti opet natrag.

Citizens of the Austro-Hungarian Empire shall be at liberty to search for and open mines in any part of Siam, and on a proper exposition being furnished, the consular officer in conjunction with the Siamese authorities, shall arrange such suitable conditions and terms, as shall admit of the mines being worked. Citizens of the Austro-Hungarian Empire shall also be permitted to build ships, and engage in and carry on any description of manufacture in Siam (the same not being contrary lo law) upon like reasonable conditions and terms arranged between the consular officer and Siamese authorities.

Dèržavljani monarhije austro-ugarske imat će takodjer pravo, svuda po Siamu tražiti rude i otvorat ih, i čim prinešeni budu potrebiti izkazi, imat će konzularski urednik zajedno sa siamezkimi vlastmi uglaviti uviete i ustanove, da se rudnici uzmognu obradjivati. Pošto na isti pravedni način potrebiti uvieti i ustanove medju konzularskim urednikom i siamezkimi vlastmi budu ugovorene, moći će takodjer dèržavljani monarhije austro-ugarske graditi brodove i osnivati svakovèrstne tvornice i zanimati se njimi, u koliko to nebude protivno zakonom.

Article IX.

When a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy residing permanently or temporary in the Kingdom of Siam, shall have any subject of complaint or any claim to make against a Siamese, he shall first submit his grievances to his consular officer, who after having examined the affair, shall endeavour to settle it amicably. In the same manner, when a Siamese shall have to complain against a citizen of the said Monarchy, the consular officer shall hear the complaint, and try to make an amicable settlement, but if in such cases this is impossible, the consular officer shall apply to a competent Siamese functionary, and both after having ogether examined the affair, shall decide h ereon according to equity.

Article X.

If a crime or an offence be committed in Siam and the offender be a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy, he shall be punished by the consular officer in conformity to the laws of his country or be sent to his country för punishment. If the offender be a Siamese, he shall be punished by the Siamese authorities according to the laws of the country.

Article XI.

Should any act of Piracy be committed on vessels of the Austro-Hungarian Monarchy on the coast or in the vicinity of the Kingdom of Siam, the authorities of the nearest place, on being informed of the same, shall afford every assistence in the capture of the Pirates, and recovery of the stolen property, which shall be delivered to the consular officer for restoration to the owners. The same course shall be followed by the Siamese authorities in all acts of pillage and robbery comitted on the property of citizens of the Austro-Hungarian Empire on shore. The Siamese Government shall not be held responsible for stolen property, belonging to citizens of the said Empire, when it is proved, that every means in their power have been used

Članak IX.

Ako dèržavljanin monarhije austro-ugarske, boraveći za stalno ili za nieko samo vrieme u kraljevini Siamskoj, imade razloga tužiti Siameza, ili ako imade što tražiti od njega, moći će pritužbu svoju predati upravo svojemu konzularskomu uredniku, koi će, prosudiv stvar, nastojati poravnat ju prijateljskim načinom. Isto će tako urednik konzularski, ako koi Siamez ima tužbu proti dèržavljaninu rečene monarhije, saslušat ju i gledati, da se isti prijateljski nagode; ako li u takovih slučajevih ovo nepodje za rukom, imat će konzularski urednik obratit se na kojega nadležnoga urednika siamezkoga, i tad će oba njih, prosudiv stvar zajednički, izreći odluku, kao što bude pravo.

Članak X.

Ako u Siamu bude počinjeno zločinstvo ili prestupak, imat će krivca, ako je isti dèržavljanin monarhije austro-ugarske, konzularski urednik kazniti po zakonih svoje dèržave ili poslati u domovinu, da ondie bude kažnjen. Ako je krivac Siamez, imat će ga siamezke vlasti kazniti po zakonih siamezkih.

Članak XI.

Ako proti brodovom monarhije austro-ugarske u primorju ili blizu kraljevine Siamske počinjeno bude gusarstvo, imat će, čim stigne glas o tom, vlasti obližnjega miesta učiniti svą moguća, da se gusari pohvataju i da se opet dobije ono, što su gusari oteli, i ovo oteto i opet dobiveno dobro imat će se predati konzularskomu uredniku, da ga povrati vlastniku. Tako isto imat će siamezke vlasti postupati u svih slučajevih pliena ili razbojstva, koje na kopnu počinjeno bude proti svojini dèržavljanah monarhije austro-ugarske. Siamezka vlada neće biti odgovorna za ukradeno dobro dèržavljanah pomenute monarhije, čim dokazano bude, da je učinila sve, što je mogla, da ga opet dobije; i isto načelo valjat će i za

for its recovery, and the same conditions shall apply equally to Siamese subjects and property under the control of the Government of His Imperial and Royal Apostolic Majesty.

siamezke podložnike i svojinu im, koji se nahode pod zaštitom vlade Njegova ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva.

Article XII.

On the Imperial and Royal Consular officer sending a written application to the Siamese authorities, he shall receive from them every aid and support in detecting and arresting sailors or other citizens of the Austro-Hungarian Empire or any individuals under the protection of the Imperial and Royal flag. On the requisition of the Imperial and Royal Consular officer he shall also receive from the Siamese Authorities every aid and assistance and such a force as may be necessary to enable him to give due effect to his authority over, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy and to enforce discipline among shipping of the Austro-Hungarian Monarchy in Siam. In like manner should a Siamese guilty of desertion or any other crime, take refuge in the house of a citizen of the Austro-Hungarian Empire, or on board a vessel of this Empire the local authorities shall address themselves to the Imperial and Royal Consular officer and he shall on proof of the culpability of the accused, immediately authorize his arrest. All concealment and connivance shall be carefully avoided by both parties.

Članak XII.

Siamezke vlasti davat će cesarskim i kraljevskim konzularskim urednikom, kad pismeno zaištu, svaku pomoć i podporu, da se izsliede i uhite mornari ili drugi dèržavljani monarhije austro-ugarske a i ini ljudi, koji su pod zaštitom cesarske i kraljevske zastave. Isto će tako cesarski i kraljevski konzularski urednik na prošnju svoju dobiti od siamezkih vlastih svaku potrebitu i dovoljnu momčad, da vlast svoju nad dèržavljani monarhije austro-ugarske kao što treba vèršiti i disciplinu nad pomorstvom monarhije austro-ugarske u Siamu uzdèržati može. Isto tako, ako koi Siamez, koi je krivac biegstva ili drugoga kojega zločinstva, zakloni se u kuću kojega dèržavljanina monarhije austro-ugarske ili uteče na koi brod iste monarhije, imat će se miestne vlasti obratiti na cesarskoga i kraljevskoga konzularskoga urednika, i ovaj će, čim se dokaže kažnjivost obtuženika, odmah privoliti, da bude uhitjen. S obie strane valja što najstrožije kloniti se svakoga jatačtva ili zatajivanja.

Article XIII.

Should a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy, engaged in business in the Kingdom of Siam, become bankrupt, the Imperial and Royal Consular officer shall take possessoin of all his goods, in order that the same may be distributed rateably amongst his creditors; and the Consular officer shall

Članak XIII.

Ako dèržavljanin monarhije austro-ugarske, koi se u kraljevini Siamskoj bavi tèrgovinom, propade, t. j. ako nemože platjati, imat će cesarski i kraljevski konzularski urednik uzeti mu svukoliku njegovu imovinu, da ju pro rata razdieliti uzmogne medju vierovnike, i poslužit će se svakim sredstvom,

neglect no means, to seize on behalf of creditors all the goods the said bankrupt may possess in other countries, and the Consular officer shall have the aid of the Siamese authorities for this purpose. And in like manner the Siamese authorities shall adjudicate and administer the efforts of Siamese subjects, who may become bankrupt, in their commercial transactions with citizens of the Austro-Hungarian Empire.

da na korist vierovnikah oduzme i onu imovinu, koju pomenuti propalica imade možda u drugih zemljah.

Od strane siamezkih vlastih dat će se konzulu u tu svèrhu svaka podpora. Na isti će način siamezke vlasti dosuditi i razdieliti imovinu onih siamezkih podložnikah, koji nemogu zadovoljiti svojim iz tèrgovine izvirućim dužnostim, što ih imadu naprema dèržavljanom monarhije austro-ugarske.

Article XIV.

Should a Siamese subject refuse or evade the payment of a debt to a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy, the Siamese authorities shall afford the creditor every aid and facility, to recover all that is due to him. In like manner the Imperial and Royal Consular officer shall give every assistance to Siamese subjects, to recover debts which may be due to them by citizens of the said Monarchy.

Članak XIV.

Ako siamezki podložnik dèržavljaninu monarhije austro-ugarske neće da plati duga ili gleda, kako bi se platežu tomu uklonio, imat će siamezke vlasti dati svaku pomoć i polakšicu vierovniku, da uzmogne doći do onoga, što je njegovo. Na isti će način cesarski i kraljevski konzularski urednik bit na ruku siamezkim podložnikom, da dobiju, što tražiti imadu od dèržavljanah pomenute monarhije.

Article XV.

In case of the decease of one of their respective subjects in the dominion of the one or the other of the high Contracting Parties, his property shall be delivered unto the executor of his will, or if none have been appointed, unto the family of the deceased or unto his partners in business. If the defunct possesses neither a family nor partners in business, his property shall in the dominions of both the High Contracting Powers be placed, as far the laws of the land permit it, under the charge and control of the respective Consular officers, in order that these may deal with it in the customary manner according to the laws and usages of their Countries.

Članak XV.

Kada u području jedne ili druge uzvišene ugovorne stranke umre koi od dotičnih njihovih podložnikah, imat će se ostavština njegova predati ovèršitelju oporuke njegove, ili, ako ovèršitelja neima, tad porodici pokojnikovoj ili pak onim, koji su pokojniku drugovi iliti ortaci bili u poslu ili tèrgovini. Ako pokojnik neima ni rodbine ni ortakah, imat će mu se ostavština u dèržavah jedne i druge ugovorne stranke, u koliko zakoni zemaljski dopuštaju u pohranu dati dotičnim konzularskim urednikom, koji će s njom postupati, kao što propisuju zakoni i običaji njihove zemlje.

Article XVI.

The Imperial and Royal ships of war shall be at liberty to enter the river and an-

Članak XVI.

Cesarski i kraljevski ratni brodovi moći će ulaziti u rieku i usidrivati se kod Paknama,

chor at Paknam, but they must inform the Siamese authorities of their intention of going up to Bangkok and have an understanding with the said authorities concerning the place where they are to anchor.

ako li žele ići dalje tja do Bangkoka, imat će o tom obaviestiti vlasti siamezke i š njimi se porazumieti o sidrištu.

Article XVII.

Should a vessel belonging to the Austro-Hungarian Monarchy in distress enter into a Siamese Port, the local authorities shall give every possible assistance for her being repaired and revictualed, so that she may be enabled to continue her voyage. Should a vessel, belonging to the said Monarchy, be wrecked on the coast of the Kingdom of Siam, the Siamese authorities of the nearest place, being informed thereof, shall immediately give every possible assistance to the crew, shall supply their wants, and take all measures necessary for the salvage and protection of the vessel and cargo, and shall afterwards inform the Imperial and Royal Consular officer of what has been done by the said authorities, in order that the Consul together with the competent Siamese authorities may take steps for sending the crew to their Homes and for preserving and disposing of the wrek and the cargo and adjusting any legal claims thereon.

Članak XVII.

Ako koi brod monarhije austro-ugarske u nevolji unidje u koju luku siamezku, imat će miestne vlasti dati mu svaku moguću pomoć, da se učine potrebite poprave i da brod uzme frižke hrane, za da u stanju bude, put svoj nastaviti. Ako se koi brod pomenute monarhije u primorju kraljevine Siamske skèrši, imat će siamezke vlasti obližnjega miesta, čim im dodje glas o tom, odmah pružiti momčadi svaku pomoć, doskočiti oskudici njezinoj i učiniti sve naredbe, koje su potrebite za spasenje i za zaštitu broda i tovara, zatim o onom, što je od njihove strane učinjeno, obaviestiti cesarskoga i kraljevskoga konzularskoga urednika, za da isti, u zajednici s nadležnimi siamezkimi vlastmi, učiniti može potrebite korake, da se momčad pošalje u domovinu, ostanci od broda i tovar sačuvaju, i da glede svega ovoga odredi, što bude potrebito, i napokon da podmiri svekolike zakonite tražbine, koje se na sve ovo podižu.

Article XVIII.

By paying the duties of importation and exportation as after mentioned vessels belonging to the Austro-Hungarian Empire and their cargoes shall be free in Seamese Ports of all taxes of tonnage, Pilotage, Anchorage and of any other tax whatever either on their arrival or on their departure. Such vessels shall enjoy all privileges and immunities which are or shall be granted to Gunks and to Siamese vessels themselves, as well as to the vessels of the most favoured nations.

Članak XVIII.

Uz platjanje dolie navedenih uvozninah i izvozninah bit će brodovi monarhije austro-ugarske i tovari njihovi u lukah siamezkih, kako pri ulazu tako i pri izlazu, prosti od svake pilotovine, bačvarine i sidrovine, i od inih daćah, bile ma kakove. Takovi brodovi uživat će sve povlastice i sloboštine, koje su sada podieljene ili koje u buduće budu podieljene bud' yunkam i vlastitim brodovom siamezkim, bud' brodovom narodah, najviše pogodovanih.

Article XIX.

The duties to be levied on merchandize imported by vessels of the Austro-Hungarian

Članak XIX.

Carina na robu, koja se na brodovih monarhije austro-ugarske uvozi u kraljevinu

Monarchy into the Kingdom of Siam, shall not exceed three percent on their value. They shall be paid in kind or in money at the choice of the Importers. If the Importer cannot agree with the Siamese officer as to the value of the imported merchandize, a reference shall be made to the Imperial and Royal Consular officer and a competent Siamese functionary, who after having each called in for consultation one or two merchants as advisers, if they shall think it necessary, shall settle the difference according to justice.

After the payment of the said import duty of three per cent the merchandize may be sold by wholesale or retail, free of any other tax or charge whatever. Should merchandize be landed and not sold, and be again shipped for exportation, the whole of the duties paid on them shall be reimbursed. No duty shall be levied on any cargo not sold. And no further duty, tax or charge shall be imposed or levied on such imported merchandize, when it has passed into the hands of Siamese purchasers.

Siamsku, da nenadilazi tri postotka vriednosti. Ta carina platjati će se, kao što bude volja onoga, koi robu uvozi, ili in natura ili u novcu. Ako se uvoznik neuzmogne s urednikom siamezkim pogoditi o vriednosti uvežene robe, imat će se isti prizvati na cesarskoga i kraljevskoga konzularskoga urednika i na nadležnoga urednika siamezkoga, koji će se, ako bude potriebno, svaki napose posavietovati s jednim ili s dvojicom tèrgovacah, kao sa vieštaci, i zatim stvar riešiti, kao što bude pravo.

Pošto se plati pomenuta uvoznina od tri postotka, moći će se roba, bez svake dalje daće i bremena, prodati bud' u veliko bud' uamalice. Ako se roba izkèrca, ali se neprodade, pak ju gospodar opet ukèrca s namierom, da ju izveze, imat će se povratiti svakolika platjena carina. U obće neće se uzimati nikakova carina od tovarah neprodanih. Na robu jurve uveženu neće se već nikakovih inih carinah, porezah ni nametah udarati niti od nje uzimati, ako je prešla u ruke siamezkih kupacah.

Article XX.

The duties to be levied on Siamese produce, either before or at the time of shipment, shall be according to Tariff, annexed to the present Treaty. Every article of produce subject by the Tariff to duties of exportation, shall be free of any duty of transit, or any other duty in any part of the Siamese Kingdom, and all Siamese Produce which shall have been already taxed either for transit or for any other cause, shall be no more taxed either under the Tariff hereto annexed, or in any way whatever before or at the time of the shipment.

If there be any article not included in the said tariff, which is now or may be hereafter the produce of Siam, and which is not subjected to a duty or governmental charge of any kind, the Siamese Government shall have the right to levy a single tax or duty on

Članak XX.

Carina, koja će se uzimati od siamezkih proizvodah prije ili prigodom tovarenja, odmierivat će se po tarifi, priklopljenoj ovomu ugovoru. Svaki predmet, na koi je po ovoj tarifi udarena izvoznina, bit će u svojkolikoj kraljevini Siamskoj prost od svake provoznine i od inih daćah; isto tako na svekolike one siamezke proizvode, koji su jurve platili provozninu ili drugi koi namet, neće se prije ili prigodom tovarenja nigdie više udarati nikakov porez ni po mieri priklopljene tarife niti inim kojim načinom.

Ako predmeti, koji se u Siamu proizvode ili koji se unapredak ondie budu proizvodili, nisu navedeni u pomenutoj tarifi, pak nije na njih udarena ni carina ni ina dèržavna daća kojega mu drago imena, imat će siamezka vlada pravo, na takove predmete udariti jedno-

such article, provided always that such a tax or duty be moderate and reasonable.

The right of the Siamese Government is recognized for making such arrangements respecting the importation and sale in Siam of deleterious and dangerous articles as may be necessary for the protection of the public health and safety.

Article XXI.

On paying the duties above mentioned, which are not to be augmented in future, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall be at liberty to import into the Kingdom of Siam from the Austro-Hungarian Empire and foreign parts, and likewise to export for all destinations all goods, which on the day of the signing of the present treaty are not the subject of a formal prohibition or a special monopoly.

Article XXII.

Goods, whose importation and sale in Siam are at present subject to certain restrictions, are:

1. Guns, bullets, gun-powder, ammunition and other implements of war, which, according to Tariff Sect. IV, can only be sold to the Siamese authorities or with their permission, and if such permission is not given, must be reexported.

2. Opium, which can be imported free of duty, but can only be sold to the opium farmer or his agents.

In the event of no arrangement being effected with them for the sale of the opium, it shall be reexported and no import or duty shall be levied thereon.

Any infringement of this regulation shall subject the opium to seizure and confiscation.

Respecting the import and sale of fermented and destilled liquors, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall enjoy the same privileges and be subject to no other

stavnu daću ili carinu, koja medjutim treba da bude umierena i pravična.

Vladi siamezkoj dopituje se pravo, da u pogledu uvoženja i prodavanja predmetah razornih i pogibeljnih u Siamu, može učiniti odredbe, koje joj se uzvide potrebite za obranu obćenitoga zdravja i javne sigurnosti.

Članak XXI.

Uz platjanje gori pomenutih carinah, koje se unapredak neće moć povisiti, bit će dèržavljanom monarhije austro-ugarske prosto, svu i svaku robu, koi onoga dana, kada podpisan bude ovaj ugovor, nije predmet naročite zabrane ili osobita monopola, iz austro-ugarskih i inostranih lukah uvoziti u kraljevinu Siamsku a tako isto i izvoziti, kuda ih bude volja.

Članak XXII.

Stvari, za koje za sada postoje niekoje stege, pod kojimi se mogu u Siam uvoziti i tù prodavati, sliedeće su:

1. Topovi, zèrna za topove, prah puščani (barut), džebana (strielivo) i ine sprave ratne, koje se po IV odsieku priklopljene tarife prodavati mogu samo siamezkim vlastim ili samo s dopuštenjem tih vlastih, i koje se, ako dopuštenje takovo nebude dato, opet izvezti imadu.

2. Driemak (opium), koi se istina može uvoziti prosto od carine, ali mora se predati samo zakupniku driemka ili opravnikom njegovim.

Ako prodaja takova nepodje za rukom, imat će se driemak opet izvezti, nego neće se u to ime uzimati ni poreza ni carine.

Ako se naredba ova prekèrši, imatće se driemak zaplieniti i oduzeti.

Što se tiče uvoženja i prodavanja pitjah usavrielih i destilovanih, uživat će dèržavljani monarhije austro-ugarske iste povlastice, koje uživaju francezki podložnici po ugovoru od

restrictions than those, agreed upon with regard to french subjects in the convention of August 7th 1867.

The Siamese Government reserves to itself moreover the right of prohibiting the exportation of rice, fish and salt whenever it shall find reason to apprehend a dearth in the country. But such prohibition, which must be published one month before being enforced, shall not interfere with the fulfilment of contracts made bona fide before its publication; the merchants of the Austro-Hungarian Monarchy shall however inform the Siamese authorities of any bargains, they have concluded previously to the prohibition. It shall also be permitted that ships, which have arrived in Siam at the time of the publication of said prohibition, or are on their way to Siam from Chinese ports or from Singapore, if they had left these ports before the prohibition to export could be known there, may be laden with rice, fish and salt for exportation. Specie, bullion, provisions and personal effects may be imported and exported free of duty. Should the Siamese Government hereafter reduce the duties on goods imported or exported in Siamese or other bottoms, vessels belonging to the Austro-Hungarian Monarchy, which import or export similar produce, shall immepiately participate in the benefits accruing from such a reduction.

Article XXIII.

The Imperial and Royal Consular officer shall see that merchants and shipmasters of the Austro-Hungarian Monarchy conform themselves to the regulations annexed to the present treaty and the Siamese authorities shall aid them to that end. All fines levied for infractions of the present treaty shall belong to the Siamese Government.

7. Kolovoza 1867, i neće bit podvèrženi inim stegam, nego kojim su podvèrženi ovi.

Siamezka vlada priuzdèržaje sebi takodjer pravo, da može zabraniti izvoženje oriza (pirinča), ribe i soli, kada po njezinu sudu bude razloga bojati se, da će u zemlji nastati oskudica; nego zabrana takova, koja se proglasiti ima miesec danah prije, nego će doći u kriepost, neće moć porušiti ugovorah, koji su se u dobroj vieri sklopili prije proglašenja zabrane; medjutim tèrgovci monarhije austro-ugarske imat će siamezke vlasti obaviestiti o svakoj kupnji, koju su možda sklopili prije zabrane. Bit će takodjer dopušteno, da se brodovi, koji su u vrieme proglašenja izvozne zabrane jurve stigli u Siam, ili koji su iz lukah kinezkih ili iz Singapora, jurve krenuli se pak su na putu u Siam, a ostavili su luke tamošnje prije, nego se je tamo znalo za izvoznu zabranu, mogu izvožnje, radi natovariti orizom, ribom i solju. Gotov novac, nekovano zlato i srebro, živež i stvari osobne slobodno je uvoziti i izvoziti prosto od carine. Ako siamezka vlada tegne u buduće obaliti carinu za koju god robu, uveženu ili izveženu na brodovih siamezkih ili inih, bit će takova obaljena carina onaj čas u prilog takodjer istovèrstnim proizvodom, koji se uvoze ili izvoze na brodovih monarhije austro-ugarske.

Članak XXIII.

Cesarski i kraljevski konzularski urednici imat će nastojati o tom, da se tèrgovci i brodari monarhije austro-ugarske vladaju po propisih, koji su priklopljeni ovomu ugovoru, i siamezke vlasti imat će ih u tu svèrhu podupirati. Svekolike novčane kazni, kojim podpadu prekèršnici ovoga ugovora, ići će vladi siamezkoj na korist.

Article XXIV.

The Government and the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall be allowed free and equal participation in any privileges that may have been, or may hereafter be granted by the Siamese Government to the Government, Citizens or Subjects of any other nation.

Članak XXIV.

Vladi i dèržavljanom monarhije austro-ugarske dozvoljuje se slobodno i jednako uživanje svih onih povlasticah, koje su od strane siamezke vlade do sada dozvoljene ili koje su u buduće dozvole vladi, članovom ili podložnikom kojega mu drago drugoga naroda.

Article XXV.

After the lapse of twelve years from the date of the ratification of this treaty, upon the desire of either of the High Contracting Powers and on twelve months notice thereof, this treaty, together with the tariff and regulations hereunto annexed, and those that may hereafter be introduced, shall be subject to revision by Commissioners to be appointed on both sides for the purpose, with power to make such alterations, additions and amendments, as experience may brove to be desirable.

Članak XXV.

Kada mine dvanaest godinah, računajuć od dana potvèrde ovoga ugovora, imat će na želju jedne od uzvišenih ugovornih stranakah, i to za dvanaest miesecih po izjavljenoj toj želji, ovaj ugovor kao i priklopljene mu propise i tarifu, a tako i propise, koji možda kašnje budu izdati, komisari, obostrano u tu svèrhu imenovani, pregledati; i komisari ovi bit će vlastni, preinačiti, dodati i popraviti, što izkustvom dokazano bude kao koristno i probitačno.

Article XXVI.

Should any question or controversy arise between the High Contracting Powers, which si not settled by amicable diplomatic intercourse or correspondence, it is hereby agreed that the settlement of such question or controversy shall be referred to the arbitration of a friendly neutral power to be chosen by common accord and that the result of such arbitration shall be accepted by the High Contracting Parties as a final decision.

Članak XXVI.

Ako se izmedju uzvišenih ugovornih stranakah porodi razpra ili razlikost mnienja, koja se nebi mogla razpraviti prijateljskim diplomatičkim putem ili dopisivanjem, uglavljuje se ovim, da će se riešenje takova pitanja ili razlikosti mnienja predložiti obraničkoj presudi koje prijateljske neutralne vlade, izabrane u zajedničkom porazumku, i da će rezultat te presude uzvišene ugovorne vlade prihvatiti kao konačnu valjanu odluku.

Article XXVII.

The present treaty is executed in fourfold copies in the German, the Siamese and the English languages. All these versions have one and the same meaning and intention, but the English text shall be looked upon as the ori-

Članak XXVII.

Ovaj ugovor izdan je u četverogubom primierku u jeziku niemačkom, siamezkom i englezkom. Svi ovi odpravci imadu isti smisao i istu važnost, nego će se ipak englezki tekst smatrati kao izvornik ugovora tako, da

ginal text of the treaty, to that if any different interpretation of the German and Siamese versions should ever occur, the English text shall determine the sense.

The treaty shall take effect immediately, and its ratifications shall be exchanged at Bangkok within eighteen months from the present date.

In witness whereof the above-named Plenipotentiaries have signed and sealed the present Treaty.

Bangkok on the seventeenth day of May in the year one thousand eight hundred and sixty nine of the Christian era, corresponding to the 7.th day of the waxing moon of 7.th month year of the Small Dragon, first of the Decade, Siamese civil era 1231.

Baron Anthony Petz,
Rear Admiral.

Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid.

Chow Phya Bhudharabhay,
Minister of the northern provinces.

Chow Phya Surawongse Way Waddhne,
Prime Minister and Minister of War.

Chow Phya Bhanuwongse, Maha Kosa dhipate,
Minister for Foreign Affairs.

Phaya Chareun Rajamitri,
International Judge.

će englezki odpravak biti odlučan, ako bi se gdie različito tumačio tekst niemački i siamezki.

Ugovor ima odmah doći u kriepost, a ratifikacije iliti potvèrde istoga imat će se u Bangkoku izmieniti za osamnaest miesecih, računajuć od dana današnjega.

Za vierovanje ovoga podpisali su gorinavedeni punomoćnici ovaj ugovor i udarili nanj svoje pečate.

Tako učinjeno u Bangkoku na dan (sedamnaesti) 17. Svibnja godine hiljadu osamsto i šestdeset i devete po lietobroju kèrštjanskom, što odgovara sedmomu danu rastućega mieseca u sedmom miesecu maloga zmaja, pèrvomu dekade, t. j. godine 1231 po siamezkom civilnom lietobroju.

Podpisali:

Barun Petz,
Contre-admiral.

Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid.

Chow Phya Bhudharabhay,
ministar sievernih pokrajinah.

Chow Phya Surawongse Way Waddhne,
pèrvi ministar i ministar rata.

Chow Phya Bhanuwongse, Maha Kosa dhipate,
ministar izvanjskih posalah.

Phaya Chareun Rajamitri,
sudac za poslove medjunarodne.

General Regulations

under which the trade of the Austro-Hungarian Empire is to be conducted in Siam.

Reg. 1.

The master of every Ship of the Austro-Hungarian Monarchy coming to Bangkok to trade, must, either before or after entering the river, as may be found convenient, report the arrival of his vessel at the Custom House at Paknam together with the number of his Crew and Guns, and the Port from whence he comes. Upon anchoring his vessel at Paknám, he will deliver into the Custody of the custom house Officers all his Guns and Ammunition, and a Custom house officer will then be appointed to the vessel and will proceed in her to Bangkok.

Reg. 2.

A vessel passing Paknam without discharging her Guns and Ammuhition as directed in the foregoing regulation will be sent back to Paknam to comply with its provisions, and will be liable to a fine not exceeding eight hundred Tikals for having so disobeyed. After delivery of her Guns and Ammunition she will be permitted to return to Bangkok to trade.

Reg. 3.

When a vessel of the Austro-Hungarian Monarchy shall have cast anchor at Bangkok, the master unless a Holyday should intervene, will within four and twenty hours after arrival, proceed to the Imperial and Royal Consulate and there deposit his ships papers, bills

Obćeniti propisi

za tèrgovinu monarhije austro-ugarske u Siamu.

§. 1.

Kapetan svakoga broda monarhije austro-ugarske, koi tèrgovačkih svèrhah radi dodje u Bangkok, imat će, kao što mu se jedno ili drugo uzvidi shodno, ili prije, nego što će unići u rieku, ili pošto je jurve unišao, prijaviti došastje svojega broda pri divoni u Paknamu, i ujedno kazati broj svoje momčadi, topovah, što ih vozi, i pušakah, a tako i lukah, iz kojih dolazi. Čim mu se brod usidri u Paknamu, imat će sve svoje topove, puške i svu džebanu predati uredniku divone u pohranu, a zatim dat će se brodu jedan urednik divone, koi će š njim ići u Bangkok.

§. 2.

Svaki brod, koi prodje pokraj Paknama, a ondie neiztovari svojih topovah, pušakah i džebane, kao što je propisano u paragrafu pèrvom, poslat će se natrag u Paknam, da tù zadovolji pomenutomu propisu, a povèrh toga imat će za posviedočenu neposlušnost platiti novčanu kazan do osamsto tikalah. Pošto predade topove, puške i džebanu, dopustit će mu se, da se tèrgovine radi povrati u Bangkok.

§. 3.

Čim koi brod monarhije austro-ugarske usidri se u Bangkoku, imat će mu kapetan, već ako u to pade blagdan, za dvadeset i četir ure poslie došastja poći u cesarski i kraljevski konzulat, i tù predati papire iliti pisma od broda, connossemente itd. ujedno s isti-

of lading etc., together with a true manifest of his import cargo, and upon the Consular officer reporting these particulars to the custom house, permission to break bulk will at once be given by the latter.

For neglecting so to report his arrival or for presenting a false manifest, the master will subject himself in each instance to a penalty not exceeding four hundred Ticals; but he will be allowed to correct within twenty four hours after delivery of it, to the consular officer any mistake he may discover in his manifest without incurring any penalty.

nitim očitovanjem o prodanom tovaru, i pošto konzularski urednik stvari ove priobći divoni, dat će ova odmah dozvolu, da može tovar izkèrcati.

Ako kapetan propusti na ovi način prijaviti svoje došastje, ili ako predade očitovanje krivo, past će u jednom i u drugom slučaju pod kazan do četiri stotine tikalah; nego bit će mu prosto, pogrieške u svojem očitovanju, ako kojih bude, za dvadeset i četiri ure, iza kako je isto predao konzularskomu uredniku, naknadno još izpraviti, a neće ga tad postići za to nikakova kazan.

Reg. 4.

A vessel of the Austro-Hungarian Empire breaking bulk and commencing to discharge before due permission shall be obtained, or smuggling either when in the river or outside the bar, shall be subject to a penalty not exceeding eight hundred Ticals and confiscation of the goods so smuggled or discharged.

§. 4.

Brod monarhije austro-ugarske, koi počme izkèrcavati iliti iztovarivati, a nije za to izhodio dopuštenja, ili koi kriomčari bud' na rieci bud' izvan pregrade, podpast će kazni do osamsto tikalah i konfiskaciji robe ovako iztovarene ili kriomice unešene.

Reg. 5.

As soon as a vessel of the Austro-Hungarian Monarchy shall have discharged her cargo and completed her outward lading, paid all her duties, and delivered a true manifest of her outward cargo to the Imperial and Royal Consular officer, a Siamese port clearance shall be granted her on application from the Consular officier who in the absence of any legal impediment to her departure, will then return to the master his ships' papers, and allow the vessel to leave.

A custom house officer will accompany the vessel to Paknam, and on arriving there she will be inspected by the customhouse officers of that station, and will receive from them the Guns and Ammunition previously delivered into their charge.

§. 5.

Čim brod monarhije austro-ugarske robu svoju izkèrca i primi opet nov tovar, podmiri svoje daće i pošteno očitovanje o svojem tovaru, što ga kani izvezti, predade cesarskomu i kraljevskomu konzularskomu uredniku, dat će se kapetanu ili gospodaru od broda na prošnju konzulatskoga urednika carinska svjedočba, konzulatski pak urednik, ako nebude inih zakonitih zapriekah proti polazku broda, povratit će kapetanu pisma od broda i dopustit će, da se brod krene na put.

Urednik od divone odpratit će brod do Paknama; ovdie će opet urednik od divone, koja je na ovoj postaji, pregledati brod, i tù će se brodu povratiti topovi, puške i džebana, koja je prigodom došastja mu uzeta bila u pohranu.

Reg. 6.

All custom-house officers shall carry a Badge, by which they can be distinguished, when acting officially and only two custom house officers shall be allowed on board a vessel of the Austro-Hungarian Monarchy at one time, unless a Greater number should be required, to effect the seizure of smuggled goods.

Freiherr von **Petz** m. p.
Contre-Admiral.

§. 6.

Svi urednici od divone imat će na sebi obilježje, po kojem će se moć razpoznati, kad su u izvèršivanju svoje službe, i svagda će samo po dva takova urednika smiet doći na jedanput na koi brod monarhije austro-ugarske, već ako bi potrebito bilo narediti više njih, da zapliene kuntrabant.

Podpisali:

Barun **Petz**, Contre-admiral.

Krom Hlnaug Wongsadhiraj Sanid.

Chow Phya Bhudharabhay, ministar sievernih pokrajinah.

Chow Phya Surawongse Way Waddhne, pèrvi ministar i ministar rata.

Chow Phya Bhanuwongse, Maha Kosa dhipate, ministar izvanjskih posalah.

Phaya Chareun Rajamitri, sudac za poslove medjunarodne.

Tariff

of Export and Inland Duties to be levied on articles of Trade.

Section I.

The undermentioned articles shall be entirely free from Inland or other Taxes on Production or Transit, and shall pay Export-Duty as follows:

Tarifa

izvozninah i unutarnjih carinah, koje se pobirati imadu od predmetah tèrgovaćkih.

Odsiek I.

Predmeti niže navedeni bit će sasvim prosti od unutarnjih carinah i od inih daćah, udarenih na proizvodjenje ili na provoz, i imat će platjati samo sliedeću izvozninu:

		Ticals	Salungs	Fuangs	per			Tikalah	Salungah	Fuangah	od
1	Yvory	10	—	—	Picul	1	Slonova kost (bielokost)	10	—	—	pikula
2	Gamboge	16	—	—	—	2	Gummiguta	16	—	—	—
3	Rhinozeros Horns . .	50	—	—	—	3	Rogovi od nosoroga . .	50	—	—	—
4	Cardamums best . . .	14	—	—	—	4	Kardamoma, najb. vèrsta	14	—	—	—
5	„ bastard .	6	—	—	—	5	„ izhitrena .	6	—	—	—
6	Dried Mussles	1	—	—	—	6	Sušene ljušture (školjke)	1	—	—	—
7	Pelicans quills	2	2	—	—	7	Cievi od gemskih perah	2	2	—	—
8	Betel Nut dried . . .	1	—	—	—	8	Sušeni beteli	1	—	—	—
9	Krachi wood	—	2	—	—	9	Dèrvo krachovina . .	—	2	—	—
10	Sharks Fins white . .	6	—	—	—	10	Perca od kučka, biela .	6	—	—	—
11	„ black	3	—	—	—	11	„ „ „ cèrna .	3	—	—	—
12	Lukkrabau Seed . . .	—	2	—	—	12	Siemenje „Lukkraberu“ zvano	—	2	—	—
13	Peacocks Tails	10	—	—	100	13	Repovi od paunah . .	10	—	—	100
14	Buffalo and Cowbones .	3 Huns per Picul				14	Kosti bivolske i kravje .	3 huna od pikula			
15	Rhinoceros hides . . .	—	2	—	—	15	Kože od nosorogah . .	—	2	—	—
16	Hide cuttings	—	1	—	—	16	Ustrižci od kožah . . .	—	1	—	—
17	Turtle shells	1	—	—	—	17	Oklopi od kornjačah (želvah)	1	—	—	—
18	Soft Turt shells . . .	1	—	—	—	18	Oklopi od kornjačah (mehki)	1	—	—	—
19	Bêche de Mer	3	—	—	—	19	Bêche de mer	3	—	—	—
20	Fish maws	3	—	—	—	20	Želudi ribji	3	—	—	—
21	Birds nests uncleaned .	20 per Cent				21	Neočištjena gnjezda ptičja	20 postotakah			

		Ticals	Salungs	Fuangs	per			Tikalah	Salungah	Fuangah	od
22	Kingfishers feathers . .	6	—	—	100	22	Pera od Kingfisher-a .	6	—	—	100
23	Cutch	—	2	—	Picul	23	Cutch	—	2	—	Pikul
24	Beyché Seed (Nux vomica)	—	2	—	—	24	Siemenje „Beyché“ . .	—	2	—	—
25	Pungtarai seed	—	2	—	—	25	Siemenje „Pungtarai“	—	2	—	—
26	Gum Benjamin	4	—	—	—	26	Benzoe-Gummi . . .	4	—	—	—
27	Angrai Bark	—	2	—	—	27	Kora od Angrai-a . .	—	2	—	—
28	Agilla wood	2	—	—	—	28	Dèrvo Agillovina . . .	2	—	—	—
29	Ray skins	3	—	—	—	29	Koža od skata	3	—	—	—
30	Old deers horns . . .	—	1	—	—	30	Jelenji rogovi od odraslih jelenah	—	1	—	—
31	Soft or young do. . . .	10 per Cent				31	Rogovi mladi ili mehki jelenji	10 postotakah			
32	Deer hides, fine . . .	8	—	—	100	32	Kože jelenje, fine . . .	8	—	—	100
33	„ common	3	—	—	—	33	„ „ proste . .	3	—	—	—
34	Deer sinews	4	—	—	Picul	34	Žile iliti tetive jelenje .	4	—	—	Pikul
35	Buffalo and Cow hides .	1	—	—	—	35	Kože bivolske i kravje .	1	—	—	—
36	Elephantsbones . . .	1	—	—	—	36	Kosti od slona	1	—	—	—
37	Tiger bones	5	—	—	—	37	„ „ tigra	5	—	—	—
38	Buffalo horns	—	1	—	—	38	Rogovi bivolski . . .	—	1	—	—
39	Elephant hides	—	1	—	—	39	Kože slonove	—	1	—	—
40	Tiger skins	—	1	—	Skins	40	„ od tigra	—	1	—	koža
41	Armadillo skins	4	—	—	Picul	41	„ „ armadilla . .	4	—	—	Pikul
42	Sticklack	1	1	—	—	42	Šibka lakova	1	1	—	—
43	Hemp	1	2	—	—	43	Konoplja	1	2	—	—
44	Dried fish Plahong . .	1	2	—	—	44	Riba sušena (Plahong)	1	2	—	—
45	„ „ Plasalit . .	1	—	—	—	45	„ „ (Plasalit)	1	—	—	—
46	Sapan wood	—	2	1	—	46	Dèrvo sapanovina . .	—	2	1	—
47	Salt meat	2	—	—	—	47	Meso usoljeno	2	—	—	—
48	Mangroveback	—	1	—	—	48	Kora od mangelovine .	—	1	—	—
49	Rosewood	—	2	—	—	49	Dèrvo ružino	—	2	—	—
50	Ebony	1	1	—	—	50	Ebenovina	1	1	—	—
51	Rice	4	—	—	Koyan	51	Oriz (pirinač)	4	—	—	Koyan
52	Paddy	2	—	—	—	52	„ u ljuski	2	—	—	—

Section II.

The undermentioned Articles being subject to the Inland or Transit duties herein named, and which shall not be increased, shall be exempt from Export Duty:

Odsiek II.

Sliedeći predmeti, koji će podvèrženi biti niženavedenim — ali u ostalom nepovisivim — unutarnjim carinam i provozninam, bit će prosti od izvozninah.

		Ticals	Salungs	Fuangs	per			Tikalah	Salungah	Fuangah	od
53	Sugar, white	—	2	—	Picul	53	Šećer bieli	—	2	—	Pikul
54	„ red	—	1	—	—	54	„ cèrljeni	—	1	—	—
55	Cotton clean and unclean	10 per Cent				55	Pamuk, čist i neočištjen	10 postotakah			
56	Pepper	1	—	—	Picul	56	Biber	1	—	—	Pikul
57	Saltfish-Platu	1	—	—	10.000	57	Riba usoljena (Platu) .	1	—	—	10.000
58	Beans and Peas . . .	one twelfth				58	Pasulj i grašak . . .	Dvanaestinu			
59	Dried Prawns	—	—	—	—	59	Sušeni morski raci . .	—	—	—	—
60	Til seed	—	—	—	—	60	Siemenje od Teela . .	—	—	—	—
61	Silk, raw	—	—	—	—	61	Svila, sirova	—	—	—	—
62	Bees Wax	one fifteenth				62	Vosak od pčelah . . .	Petnaestinu			
63	Tallow	1	—	—	Picul	63	Loj	1	—	—	Pikul
64	Salt	6	—	—	Koyan	64	Sol	6	—	—	Koyan
65	Tobacco	1	2	—	1000 bundly	65	Duhan	1	2	—	1000 como-vah

Section III.

All goods or produce unenumerated in this Tariff shall be free of Export Duty and shall only be subject to one Inland Tax or Transit Duty not exceeding the rate now paid.

Odsiek III.

Svakolika roba ili svikoliki proizvodi, koji nisu navedeni u ovoj tarifi, bit će prosti od izvoznine, i platjat će samo unutarnju carinu ili provozninu, koja neće nadilaziti svote, koja se sada imade platiti.

Section IV.

Munitions of war are prohibited, unless sold to the Siamese authorities or with their consent.

Odsiek IV.

Ratna džebana prodati se može samo siamezkim vlastim ili samo s dopuštenjem tih vlastih.

Barun Petz, Contre-admiral.

Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid.

Chow Phya Bhudharabhay, ministar sievernih pokrajinah.

Chow Phya Surawongse Way Waddhne, pèrvi ministar i ministar rata.

Chow Phya Bhanuwongse, Maha Kosa dhipate, ministar izvanjskih posalah.

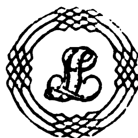
Phaya Chareun Rajamitri, sudac za poslove medjunarodne.

Nos visis et perpensis tractatus hujus articulis ea omnia, quae in illis continentur, rata grataque habere declaramus ac profitemur, Verbo Nostro Caesareo Regio promittentes, Nos ea omnia fideliter observaturos atque executioni mandaturos esse.

In quorum fidem, majusque robur, praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo Regio appenso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali urbe Nostra Vienna die octava mensis Maji, anno Domini millesimo octingentesimo septuagesimo primo, Regnorum Nostrorum vigesimo tertio.

Franciscus Josephus m. p.

Comes a **Beust** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a **Gagern** m. p.,
Consiliarius aulicus ac ministerialis.

Ugovor ovaj ujedno s priklopljenimi ustanovami tèrgovačkimi proglašuje se ovim, pošto su nanj privolile obie kuće vieća cesarevinskoga.

U Beču, dne 14. Siečnja 1873.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r.

Děržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad IV. — Izdan i razposlan dne 29. Siečnja 1873.

9.

Obznana ministarstva financijah od 21. Prosinca 1872,

da se je u kolodvoru c. kr. povlaštene austrijanske železnice sieverno-zapadne u Beču zavela expozitura glavne divone.

U kolodvoru c. kr. povlaštene austrijanske železnice sieverno-zapadne u Beču zavedena je ekspozitura glavne divone s povlasticami glavne divone I. razreda i s pravom, da po propisu od 18. Rujna 1857 (děrž. zak. lista br. 175) uporavljuje pokratjen carinski postupak u prometu željezničkom. Ova expozitura počela je dielovanje svoje dne 1. Prosinca 1872.

Pretis s. r.

10.

Naredba ministarstva za poljodielstvo od 2. Siečnja 1873,

o pripuštanju erarskih (děržavnih) ždriebacah (pazduhah) k pokrajinskim kobilam u kraljevinah i zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

Erarski iliti děržavni ždriebci (pazdusi) pripuštat će se k pokrajinskim kobilam godine 1873 polag ustanovah i taksah, obznanjenih za godinu 1868 u naredbi ministarstva za poljodielstvo, zatim c. i kr. bojnoga ministarstva cesarevine, ministarstva unutarnjih posalah i ministarstva financijah od 7. Ožujka 1868 (děrž. zak. lista br. 23).

Chlumecky s. r.

11.

Obznana ministarstva financijah od 5. Siečnja 1873,

da se je u kolodvoru c. kr. povlaštene železnice Fran-Josipovke u Budjejovicah zavela expozitura glavne divone.

U kolodvoru c. kr. povlaštene železnice Fran-Josipovke u Budjejovicah zavedena je expozitura glavne divone s povlasticami glavne divone II. razreda i s pravom, da po propisu od 18 Rujna 1857 (děrž. zak. lista br. 175) uporavljuje pokratjen carinski postupak u prometu železničkom. Ova expozitura počela je dielovanje svoje dne 1. Siečnja 1873.

Pretis s. r.

12.

Naredba ministarstva pravosudja od 15. Siečnja 1873,

glede preinakah u području niekojih kotarskih sudovah u Dolnjoj-Austriji.

Na temelju §-a 2. zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) izlučuju se obćine Seyfrids i Wolfsegg iz okoliša kotarskoga suda Litschauskoga, zatim obćina Tallesbrunn iz okoliša kotarskoga sudu Marchegg-skoga, ter doznačuju one pèrve dvie području kotarskoga suda Schremskoga a posliednja, t. j. obćina Tallesbrunn, području kotarskoga suda Matzenskoga.

Kriepost ove naredbe započet će dne 1. Ožujka 1873.

Glaser s. r.

13.

Naredba ministarstva pravosudja od 21. Siečnja 1873,

da se u Hennesdorfu u Slezkoj ustrojava sud kotarski.

Na temelju §-a 2. zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) zavest će se u okolišu zemaljskoga suda Opavskoga a iztražnoga suda Kèrnjovskoga kotarski sud s uredovnom stolicom u Hennersdorfu i to za miestne obćine Arnsdorf, Batzdorf (Battelsdorf), Hennersdorf, Johannesthal, Petersdorf, Pittarn, Röwersdorf i Waissak, koje se podjedno izlučuju iz okoliša kotarskoga suda Osoblažkoga.

Kada će se započeti uredovna dielatnost kotarskoga ovoga suda, obznanit će se kašnje.

Glaser s. r.

14.

Obznana ministarstva financijah od 24. Siečnja 1873,

da se expozitura c. kr. glavne divone Rumburžke u Aloisburgu pretvara u c. kr. malu divonu II. razreda.

Expozitura c. kr. glavne divone Rumburžke u Aloisburgu (dèrž. zak. lista br. 134, od god. 1860), kojoj se ostavljaju posebne podieljene povlastice, a i to, da kao najavna postaja službuje za pomenutu glavnu divonu, pretvorena je u malu divonu II. razreda, i kao takova stupit će u život dne 31. Siečnja 1873.

Pretis s. r.

15.

Obznana ministarstva financijah od 24. Siečnja 1873,

da se u kolodvoru c. kr. povlaštene željeznice Turnovsko-Kralupsko-Pražke u Pragu zavodi expozitura c. kr. glavne divone Pražke.

U kolodvoru c. kr. povlaštene Turnovsko-Kralupsko-Pražke željeznice u Pragu zavest će se expozitura c. kr. glavne divone Pražke s povlasticami glavne divone I. razreda i s pravom, da po propisu od 18. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 175) uporavljuje pokratjen carinski postupak u prometu željezničkom. Ova expozitura započet će svoje dielovanje dne 1. Veljače 1873.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad V. — Izdan i razposlan dne 15. Veljače 1873.

16.

Izvornik.

Réglement de navigation et de police de 8 Novembre 1870,

applicable au Bas-Danube.

La Commission européenne du Danube, vu l'article 112 du réglement de navigation et de police applicable au bas-Danube, en date du 2 Novembre 1865, annexé à l'acte public relatif à la navigation des embouchures du dit fleuve, signé à Galatz le même jour et ratifié dans la séance de la Conférence de Paris, en date du 28 Mars 1866;

Attendu que conformément audit article 112, le réglement sus énoncé a été modifié dans un grand nombre de ses dispositions;

Que d'un autre côté, des dispositions nouvelles ont été édictées pour répondre à des besoins reconnus postérieurement à la mise en vigueur du susdit réglement du 2 Novembre 1865;

Considérant que cette diversité des dispositions de police applicables au bas-Danube est un obstacle à ce que les navigateurs acquièrent facilement une connaissance suffisante de celles qui ont pour eux un caractère obligatoire;

Prevod.

Brodarstveni i redarstveni pravionik od 8. Studenoga 1870,

valjan za dolnji Dunav.

S obzirom na članak 112 brodarstvenoga i redarstvenoga pravionika za dolnji Dunav od 2. Studenoga 1865, priklopljena izpravi brodarstvenoj za uštja pomenute rieke, podpisana na isti dan u Galcu i potvèrdjena u siednici parižke konferencije od 28. Ožujka 1866;

uvažujuć, što se je u smislu toga članka 112, pomenuti pravionik preinačio u pogledu mnogih ustanovah, koje su u njem sadèržane;

što su se s druge opet strane izdale nove ustanove, da zadovoljeno bude potriebam, obnadjenim, iza kako je rečeni pravionik od 2. Studenoga 1865 stupio bio u život;

uvažujuć, što se iz ove različitosti redarstvenih naredabah, valjanih za dolnji Dunav, radja težkoća, da brodari nemogu lako i dovoljno proučiti i saznati obveznih za njih ustanovah;

Qu'il y a dès-lòrs opportunité de réunir ces dispositions en un seul réglement, après les avoir soumises à une nouvelle révision;

Arrête le réglement dont la teneur suit:

što je dakle toga radi potrebito, da se ove ustanove, iznova opet prosudjene, slože u jednom jedinom pravioniku:

zaključuje europejska dunavska komisija pravionik sliedeći:

Dispositions générales.

Art. 1.

L'exercice de la navigation sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, est placé sous l'autorité de l'inspecteur-général de la navigation du bas-Danube et du capitaine du port de Soulina.

Ces deux agents fonctionnent, l'un et l'autre, sous la surveillance de la Commission européenne du Danube; leur autorité s'exerce indistinctement à l'égard de tous les pavillons.

Art. 2.

L'exécution des réglements applicables au bas-Danube est également assurée par l'action des bâtiments de guerre stationnés aux embouchures conformément à l'article 19 du traité de Paris.

Chaque station navale agit sur les bâtiments de sa nationalité et sur ceux dont elle se trouve appelée à protéger le pavillon, soit en vertu des traités ou des usages, soit par suite d'une délégation générale ou spéciale.

A défaut d'un bâtiment de guerre ayant qualité pour intervenir, les autorités préposées à la police du fleuve peuvent recourir aux bâtiments de guerre de la puissance territoriale.

Art. 3.

L'inspecteur-géneral est spécialement préposé à la police du bas-Danube, à l'exclusion du port de Soulina.

Il est assisté de plusieurs surveillants répartis sur les diverses sections fluviales de son ressort.

Art. 4.

Le capitaine du port de Soulina est chargé de la police du port et de la rade extérieure de Soulina.

Odredbe obćenite.

Član. 1.

Brodarenje na dolnjem Dunavu niže od Izakče stoji pod oblastju glavnoga inšpektora brodarstva dolnjo-dunavskoga i kapetana luke Sulinske.

Ova dva urednika obavljaju službu pod nadzorom europejske dunavske komisije, oblast njihova prostire se bez razlike na zastave svekolike.

Član. 2.

Izvèršivanje pravionika, valjana za dolnji Dunav, zajamčeno je takodjer posredovanjem ratnih brodovah, koji se u smislu članka 19. parižkoga ugovora nalaze na uštjih.

Svaka postaja ratnoga broda iliti svaki ratni brod posreduje za brodove svoje narodnosti, kao i za one, koje je po ugovorih ili po starodavnom običaju, ili uslied obćenita ili posebna naloga pozvan braniti.

Ako neima pri ruci ratnoga broda, zvana za posredovanje, mogu se vlasti, kojim je redarstvo na rieci povierено, obratiti na ratne brodove Sile zemljištne.

Član. 3.

Redarstvo na dolnjem Dunavu, nego izim luke Sulinske, izručeno je naročito glavnomu inšpektoru.

Podupire ga više nadzornikah, koji su na raznih postajah kraj rieke u uredovnom njegovu području porazmiešteni.

Član. 4.

Kapetanu luke Sulinske povиereno je redarstvo u luci i na izvanjskoj radi Sulinskoj.

Art. 5.

Les capitaines marchands, à quelque nationalité qu'ils appartiennent, sont tenus d'obtempérer aux ordres qui leur sont donnés, en vertu du présent réglement par l'inspecteur-général et par le capitaine du port de Soulina, ou par les agents placés sous leurs ordres.

Ils sont également tenus de leur décliner, s'ils en sont requis, leurs noms, ainsi que la nationalité et les noms de leurs bâtiments, et de leur présenter leur rôle d'équipage, sans préjudice aux dispositions des articles 10, 17, 23 et 74 ci-dessous.

Une instruction spéciale émanée de la Commission européenne règle, dans ses détails, l'action de l'inspecteur-général et du capitaine du port.

Član. 5.

Kapetani brodovah tèrgovačkih, bili koje mu drago narodnosti, imadu se pokoravati zapoviedim, koje im po ovom pravioniku daju glavni inšpektor i kapetan luke ili podčinjeni im organi.

Na isti način bit će dèržani, pomenutim urednikom, ako toga radi budu pozvani, kazati svoja imena, kao i narodnost i imena svojih brodovah i podnieti im imenik svoje momčadi, nego da se tim nepovriedjuju ustanove niže navedenih članakah 10, 17, 23 i 74.

Osobiti naputak, izdan po komisiji europejskoj, ustanovljuje potanko dielokrug jednoga i drugoga ovoga opravnika.

Art. 6.

Indépendamment des fonctions judiciaires qu'ils remplissent dans les cas prévus par les articles 90 et 151 du présent réglement, l'inspecteur-général et le capitaine du port de Soulina prononcent sommairement dans les différends entre les capitaines et leurs équipages, en se faisant assister par deux capitaines de la nationalité des parties litigantes, ou à leur défaut, par deux autres capitaines. Ils n'exercent toutefois cette partie de leurs attributions qu'autant que l'un des intéressés a réclamé leur intervention et qu'il ne se trouve pas sur les lieux une autre autorité compétente.

Član. 6.

Osim službe sudačke, koju izvèršuju u slučajevih, navedenih u člancih 90 i 151 ovoga pravionika, izriču glavni inšpektor i kapetan luke Sulinske prieke presude u razprah izmedju kapetanah i momčadi njihove, pri čem poslužuju se pomoćju dvojice drugih kapetanah. Nego ovaj dio uredovne svoje vlasti izvèršuju samo u toliko, ako jedan od dotičnikah njihovo posredovanje zaište a druge nadležne vlasti u miestu neima.

Titre I.

De la police de la rade et du port de Soulina.

Chapitre I.

De la police de la rade de Soulina.

Art. 7.

La rade de Soulina comprend lex eaux de la mer, sur un rayon de deux milles nautiques autour de la tête de la digue du Nord.

Odsiek I.

O redarstvu na radi i u luci Sulinskoj.

Glava I.

O redarstvu na radi Sulinskoj.

Član. 7.

Rada Sulinska obsiže razliveno more u okrugu na dvie milje pomorske u naokolo od èrta nasipa sievernoga.

Art. 8.

Tout bâtiment qui arrive en rade de Soulina, en venant de la mer, est tenu de hisser son pavillon national.

Član. 8.

Svaki brod, koi sa mora dodje na radu Sulinsku, imade razviti narodnu svoju zastavu.

Art. 9.

S'il reste en rade pour charger ou décharger sa cargaison, il est néanmoins soumis aux ordres du capitaine du port de Soulina et de ses agents, pour tout ce qui concerne la police de la navigation.

Il a notamment à se conformer aux dispositions du présent réglement comprises sous le titre V et relatives au service des alléges.

Član. 9.

Ako ostane na radi, da tù što ukèrca ili izkèrca, bit će u svem, što se tiče redarstva brodarstvenoga, podvèržen zapoviedim kapetana luke Sulinske i njegovih ljudih.

Ima se imenito vladati po ustanovah, sadèržanih u odsieku V., a tičućih se službe barkačah (deregljah).

Art. 10.

Il doit mouiller à l'endroit qui lui est désigné par le chef ou par le sous-chef des pilotes de Soulina.

Après quoi, le capitaine ou son second se présente, dans les vingt-quatre heures, au bureau du capitaine du port pour y déposer les papiers du bâtiment.

Član. 10.

Ima se usidriti na onom miestu, što mu ga naznači načelnik ili podnačelnik vodičah (pilotah) u Sulini.

Kapetan ili onaj, koi je do njega pèrvi, ima se po tom za 24 ure predstaviti u pisarnici lučkoga kapetana i tu predati pisma od broda.

Art. 11.

Il est interdit aux embarcations des navires mouillés sur la rade de s'engager dans la passe et de circuler dans le port, pendant la nuit, sans porter un fanal éclairé.

Član. 11.

Čamcem od brodovah, usidrenih na radi, zabranjeno je, po noći bez goruće lampe vozit se kroz ulaz luke ili ploviti po luki.

Chapitre II.

De la police du port de Soulina.

Art. 12.

Le port de Soulina comprend le bras de Soulina sur une longueur de trois milles nautiques, en partant de l'ouverture de la passe formée par les têtes des digues de l'embouchure.

Art. 13.

Aucun navire à voiles ou à vapeur jaugeant plus de cent tonneaux ne peut franchir la passe de Soulina, soit en venant de la mer, soit en sortant du fleuve, sans avoir à bord un pilote breveté par l'administration locale.

Glava II.

O redarstvu u luki Sulinskoj.

Član. 12.

Luka Sulinska obsiže rukavac od Suline na duljinu od tri milje pomorske, računajuć od ulaza, što ga na uštju sačinjavaju èrti od nasipah.

Član. 13.

Ni jedrenjača ni parobrod, imajući preko sto bačavah, nesmiju proći kroz ulazak Sulinski, pak doplovili od mora ili riekom od ozgor, ako neima na njih vodić, povlašten od miestne uprave.

Cette disposition, toutefois, n'est pas applicable aux bateaux à vapeur faisant des voyages périodiques, lesquels peuvent se servir de leurs propres pilotes.

Sont également dispensés de l'obligation de prendre un pilote breveté, les bâtiments ne jaugeant pas plus de cent cinquante tonneaux, qui traversent l'embouchure de Soulina sur lest.

Le service du pilotage est réglé par des dispositions spéciales comprises sous le titre IV du présent réglement.

Nego ustanova ova nevalja za parobrode, redovito ploveće, koji mogu imati svoje vodiće vlastite.

Neće takodjer dužni biti uzimati povlaštena vodiča oni brodovi, neimajući preko 150 bačavah, koji, natovareni samo savornjom, prolaze kroze uštje od Suline.

Služba vodičah uredjena je osobitimi ustanovami, sadèržanimi u IV. odsieku ovoga pravionika.

Art. 14.

Aucun navire ne peut entrer dans le port de Soulina ou en sortir, sans hisser son pavillon national.

Les autorités du port ne premettent le passage à aucun navire sans pavillon.

Član. 14.

Nijedan brod nesmije unići u luku Sulinsku ni izići iz nje, ako nerazvije narodnu svoju zastavu.

Vlasti lučke nedopuštaju nijednomu brodu prolaza bez zastave.

Art. 15.

Dans le cas où, par suite de gros temps, le chenal de Soulina est jugé impraticable par le capitaine du port, un pavillon bleu est arboré sur la tour du phare, et indique que les pilotes de l'administration ne peuvent aller en rade.

Član. 15.

Ako se kapetanu luke uzvidi, da se poradi nepovoljna vremena nemože kanalom Sulinskim prolaziti, razvit će se na svietioniku modra zastava, kao znamenje, da vodići uprave nemogu ploviti do rade.

Art. 16.

Les capitaines sont tenus de jeter l'ancre aux endroits qui leur sont désignés par les autorités du port et de changer de mouillage sur la réquisition de ces autorités, lorsque cela est reconnu nécessaire.

Il est interdit aux bâtiments à vapeur dont la longueur dépasse cent trente pieds anglais, ainsi qu'aux convois de remorque, de virer de bord, lorsqu'ils arrivent d'amont, dans une des sections du port de Soulina où sont stationnés d'autres bâtiments.

Član. 16.

Kapetani bit će dèržani, usidrivat se na onih miestih, koja im lučke vlasti naznače za to, i na zapovied ovih vlastih mienjati sidrište, ako se obnadje, da je to potrebito.

Parobrodom, kojim duljina nadilazi 130 englezkih stopah, kao i povorkam od teglačah, bit će, ako odozgor dolaze, zabranjeno obèrnuti se u kojem razdielu luke Sulinske, gdie imade jurve drugih brodovah.

Art. 17.

Les capitaines se présentent, dans les vingt-quatre heures de leur arrivée, au bureau du capitaine du port, pour y produire leurs papieres de bord.

Ils sont tenus également, à l'exception des capitaines des bateaux à vapeur faisant

Član. 17.

Imadu se zatim kapetani za dvadeset i četiri ure, odkako su došli, predstaviti u pisarnici kapetana od luke i tu pokazati pisma od broda.

Imadu na dalje, nego izim kapetanah od redovito dolazećih parobrodovah, pisma svoja

des voyages périodiques, de présenter leurs papiers au directeur de la caisse de navigation de Soulina, qui appose sur le rôle d'équipage de chaque bâtiment entrant dans le Danube, quelle que soit sa capacité, une estampille portant ces mots: „Commission européenne du Danube, caisse de navigation de Soulina," la date de l'année et un numéro d'ordre.

Si les navires qui viennent de la mer ne s'arrètent pas plus de ving-quatre heures à Soulina, les papiers de bord sont rendus immédiatement aux capitaines, après l'accomplissement des formalités prescrites; dans le cas contraire, ils restent déposés au bureau du capitaine du port, par l'entremise duquel ils sont transmis, s'il y a lieu, à l'autorité consulaire compétente; sauf ce cas, le rôle d'équipage doit toujours se trouver à bord du bâtiment.

Pokazati direktoru brodarstvene pieneznice u Sulini, koi će na imenik svakoga u Dunav ulazećega broda, bio dèržine koje mu drago, udariti štampilju, koja će sadèržavati rieči: „Europejska dunavska komisija, brodarstvena pieneznica Sulinska", godinu i broj napisnika.

Ako se brod, došav sa mora, nebavi dulje od dvadeset i četiri ure u Sulini, pisma od broda povratit će se kapetanu odmah, čim se zadovolji propisanim formalnostim.

U protivnom pak slučaju ostaju pisma u pisarnici lučkoga kapetana pohranjena, kojega će se posredovanjem ista, kad uztreba, dostaviti nadležnoj vlasti konzularskoj; izim ovoga slučaja ima se imenik momčadi vazda nalaziti na brodu.

Art. 18.

Une fois à l'ancre, les bâtiments s'amarrent par des cables aux poteaux établis à cet effet le long des deux rives, ou aux bâtiments déjà mouillés, sans toutefois qu'il puisse y avoir jamais plus de trois corps amarrés bord-à-bord le long de chaque rive.

Ils rentrent leur bâton de foc et leurs bouts-dehors, qui ne peuvent servir, en aucun cas, à amarrer les embarcations.

Pendant toute la durée du mouillage, les vergues restent brassées de l'avant à l'arrière.

Član. 18.

Iza kako se brodovi usidre, imadu se privezati ili za kazuke (kolce), udarene u tu svèrhu uzduž jedne i druge obale, ili za brodove jurve usidrene; nego uzduž svake obale da nebudu privezana više, nego tri broda jedan do drugoga.

Imadu spustiti nastavak svoga kosnjaka a tako i svoje bakšire, koji podnipošto nesmiju služiti na to, da se za njih privezuju čamci.

Za sve vrieme, dok je brod usidren, imadu križaci (Raaen) bit čvèrsto pritegnuti.

Art. 19.

Il est interdit aux bâtiments de petit cabotage, ainsi qu'aux alléges, de circuler dans le port pendant la nuit.

Les embarcations du port ou des bâtiments marchands ne peuvent se déplacer pendant la nuit, sans porter un fanal éclairé.

Član. 19.

Brodovom okrajnoga brodarenja, a tako i barkačam (deregljam) zabranjeno je, po noći ploviti po luci.

Ladje lučke a ni brodovi tèrgovački nesmiju bez upaljene lampe mienjati noćju miesto svoje.

Art. 20.

Il n'est pas permis de chauffer, dans l'intérieur du port, du goudron ou de la poix, à bord des bâtiments.

Član. 20.

Nije dopušteno, unutar luke grijati na brodu katrana ili paklina.

Les capitaines veillent à ce qu'il ne soit fait usage, à leur bord, de lumières quelconques, autres que des lampes à verre ou des lanternes.

Art. 21.

Le capitaine de tout bâtiment arrivant dans le port de Soulina, avec un chargement composé, exclusivement ou en partie, de pétrole, de poudre à canon ou de mine ou d'autres matières explosibles, est tenu d'en faire immédiatement sa déclaration au bosseman ou au pilote, avant de prendre son mouillage, et de produire l'autorisation dont il doit être muni pour l'importation de la poudre.

Art. 22.

Les bâtiments ayant du pétrole à bord ne peuvent mouiller que dans la partie inférieure du port, sur la rive gauche, en aval de tous les autres bâtiments, et il leur est interdit de s'amarrer ou de jeter l'ancre dans aucune autre section du port.

Les bâtiments ayant à bord des matières explosibles ne peuvent mouiller que dans la partie supérieure du port, en amont de tous les autres bâtiments, et ils sont tenus de porter un pavillon rouge en tête du mât de misaine.

Art. 23.

Avant de sortir du port pour prendre la mer, les capitaines se présentent au bureau du capitaine du port pour y produire leurs papiers, et ils sont également tenus, à l'exception des capitaines des bateaux à vapeur faisant des voyages périodiques, de présenter leurs papiers au directeur de la caisse de navigation, qui annule alors, au moyen de l'empreinte d'une griffe, l'estampille apposée, à l'entrée, sur le rôle d'équipage, conformément à l'article 17 ci-dessus.

Le rôle ne peut être rendu au capitaine avant qu'il n'ait produit son connaissement si son bâtiment sort chargé, mais pour les bâtiments qui reçoivent ou complètent leur chargement sur la rade de Soulina, la proéuction du connaissement peut être remplaced par celle d'un manifeste certifié par l'au-

Kapetani imadu paziti na to, da se na brodu nerabe druga svietila nego jedino lampe iliti svietiljke staklene i lanterne.

Član. 21.

Kapetan svakoga u luku Sulinsku dolazećega broda, koi je sasvim ili stranom natovaren petrolejom, barutom ili prahom razpèrsnim ili inimi praskavimi tvarmi, bit će dèržan, dati o tom odmah i prije, nego što će se usidriti, očitovanje svoje nadmornaru ili vodiču i pokazati povlast, kojom imade biti providjen, za moć uvoziti baruta.

Član. 22.

Brodovi, vozeći petroleja, mogu usidriti se samo u dolnjem kraju luke, na lievoj obali, niz vodu niže od svih ostalih brodovah, a zabranjeno im je, pristajati ili bacati sidro u ikojem drugom kraju od luke.

Brodovi, koji voze tvarih praskavih, mogu usidrivati se samo u gornjem kraju luke, uz vodu više od svih ostalih brodovah, i dèržani su, na vèrhu, prednjega jarbula imati cèrljenu zastavu.

Član. 23.

Kapetani imat će prije, nego što će se izvesti na more, doći u pisarnicu lučkoga kapetana, da tù pokažu pisma svoja; isto tako bit će dèržani, nego izim kapetanah od parobrodovah redovito plovećih, predložiti svoja pisma direktoru brodarstvene pieneznice, koi će na štampilju, prigodom uvoza po §-u 17. utištenu na imenik, udariti biljeg ter ju tim uništiti.

Imenik neće se moć povratiti kapetanu. dok nedonese svoje priznanice o tom, dà li brod izlazi natovaren; nego kod brodovah, koji tovar svoj primaju ili popunjuju na radi Sulinskoj, moći će priznanicu ovu zamieniti od nadležne konzularske ili miestne vlasti potvèrdjeni manifest, u kojem će navedena

torité consulaire ou locale compétente, et faisant connaître la nature et la quantité des marchandises embarquées. Ce manifeste doit de même être produit avant le retrait du rôle d'équipage.

Après l'acquittement des droits de navigation établis par le tarif en vigueur à l'embouchure de Soulina et le paiement ou la consignation des amendes infligées en vertu des réglements sur la police de la navigation ou en vertu du susdit tarif, le rôle d'équipage est présenté à la chancellerie du capitaine du port, où doit toujours s'effectuer la dernière expédition pour les bâtiments en partance, et qui délivre alors aux capitaines de ces bâtiments le laissez-passer qui leur est nécessaire pour prendre la mer.

Art. 24.

Le capitaine de tout bâtiment qui par suite d'accident ou de vent contraire, entre en relâche dans le port de Soulina, ou est obligé d'y rentrer après en être sorti pour prendre la mer, est tenu de se présenter, dans les vingt-quatre heures de la rentrée, au bureau du capitaine de port, pour y faire sa déclaration.

Il est tenu également de produire, dans le même délai, son rôle d'équipage au directeur de la caisse de navigation de Soulina. Ce rôle lui est immédiatement rendu.

Art. 25.

Les bâtiments qui entrent dans le port de Soulina, dans l'un des cas prévus par l'article précédent, ne peuvent mouiller que dans la partie inférieure du port, au point qui leur est indiqué par le bosseman ou par le pilote.

Chapitre III.

Dispositions communes à la rade et au port de Soulina.

Art. 26.

L'article 73 du présent réglement, que interdit le jet du lest ailleurs que dans les

biti vèrsta i kolicina natovarene robe. Ovaj manifest ima se takodjer predložiti prije, nego što imenik bude natrag uzet.

Pošto namirene budu brodarstvene pristojbe, zavedene postojećom tarifom na uštju Sulinskom, i pošto platjene ili popisane budu kazni novčane, naložene po brodarstveno-redarstvenom pravioniku ili po prije pomenutoj tarifi, predložit će se imenik pisarnici lučkoga kapetana, kod koje se svagda konačno odpravljaju polazeći brodovi, i koja kapetanom tih brodovah izdaje propustnicu, koje im treba, da mogu navezti se na more.

Član. 24.

Kapetan svakoga broda, koi uslied kakove nesreće ili protivna vietra potraži zaklona u luki Sulinskoj ili prisiljen bude povratiti se onamo, pošto je odandie krenuo se bio, da se naveze na more, bit će dèržan, za 24 ure, nakon došastja, prijaviti se u pisarnici lučkoga kapetana i predati tù svoje očitovanje.

Bit će takodjer dèržan, u istom roku podnieti svoj imenik direktoru brodarstvene pieneznice u Sulini. Ovaj imenik povratit će mu se odmah.

Član. 25.

Brodovi, koji bud' u kojem slučaju, navedenu u predjašnjem članku, udju u luku Sulinsku, moći će usidrit se samo u dolnjem kraju luke na onom miestu, koje im naznači nadmornar ili vodič.

Glava III.

Obćenite odredbe za radu i za luku Sulinsku.

Član. 26.

Članak 73 ovoga pravionika, koi zabranjuje izbacivati savornju (Ballast) drugamo,

endroits désignés à cet effet, s'applique notamment à la rade et au port de Soulina proprement dit.

Art. 27.

Tout bâtiment mouillé dans le port ou sur la rade de Soulina, qui ne porterait pas l'indication de son nom sur son bordage extérieur, est tenu de porter ce nom affiché, en grands caractères, sur une partie facilement visible de son arrière, pendant toute la durée du mouillage.

Art. 28.

Il est défendu de retirer, sans l'autorisation du capitaine du port, les ancres, chaînes et autres objets abandonnés dans le port ou dans la rade extérieure.

Art. 29.

En cas d'échouement et de naufrage, ainsi qu'en cas d'avaries, le capitaine du port de Soulina porte les secours les plus urgents pour assurer le sauvetage de la cargaison, du navire et de ses apparaux, et pour sauvegarder l'intérêt général de la navigation.

Après quoi, il se dessaisit de l'administration du sauvetage et envoie tous les actes dressés par lui à la plus proche autorité compétente.

Titre II.

De la police du fleuve.

Chapitre I.

Règle générale.

Art. 30.

Tout capitaine ou patron d'un bâtiment à voiles ou à vapeur, en cours de navigation ou stationnant, soit à l'ancre, soit amarré à la rive, est tenu de veiller à ce que son bâtiment ne cause ni entrave à la navigation, ni dommage, soit à d'autres bâtiments, soit aux échelles, bouées, signaux, chemins de

nego na naznačena za to miesta, valja osobito za radu i za pravu tako zvanu luku Sulinsku.

Član. 27.

Na svakom u luki ili na radi Sulinskoj usidrenu brodu, koi na izvanjskoj svojoj oplati nenosi imena svoga, treba da, doklegod tù usidren bude, ime to velikimi pismeni pribijeno bude gdiegod na kèrmi, gdie će se lako moć vidieti.

Član. 28.

Bez dozvole lučkoga kapetana zabranjeno je izvlačiti sidra, lance i druge predmete, ostavljene u luci i na radi izvanjskoj.

Član. 29.

Kad brod nasiedne ili se razbije, a tako i u slučaju štete pomorske, ima kapetan luke Sulinske priteći što bèrže u pomoć, da se spase tovar, brod i ostala oprema i da se sačuva obći interes brodarstva.

Čim ovo bude obavljeno, prestat će kapetan upravljati poslom, tičućim se spasivanja, i odpravit će obližnjoj nadležnoj vlasti sve spise dotične.

Odsiek II.

O redarstvu na rieci.

Glava I.

Propis obćeniti.

Član. 30.

Svaki kapetan ili gospodar jedrenjače ili parobroda — plovili ovi ili stojali usidreni ili na obali privezani — ima paziti na to, da mu brod neprieči slobodne plovitbe i da neoštetjuje drugih brodovah ili stubah, sidrokazah, znakovah, klinčanikah i inih napravah, služećih brodarom i udešenih u rieci ili na obalah;

halage et autres établissements servant à la navigation, placés sur le fleuve ou sur les rives, et il doit veiller avec le même soin à se sauvegarder lui-même.

Les bâtiments naviguant ou stationnant dans le bras de Soulina sont tenus de porter leurs ancres suspendues librement aux bossoirs, sans les fixer au bordage.

Les conducteurs de trains de bois ou radeaux sont soumis aux mêmes règles de précaution que ceux des bâtiments.

istom pomnjom ima se i sám čuvati od oštetah.

Brodovi, koji plove po rukavcu Sulinskom ili koji su u njem smiešteni, treba da imadu svoja sidra prosto obiešena o klubi, a ne učvèrštena za oplatu od broda.

Kèrmani od svakovèrstnih splavah imadu se dèržati istih oprezah, koji su propisani za brodove.

Chapitre II.

Règles pour les bâtiments qui se croisent ou se dépassent.

Art. 31.

En règle générale, il est interdit à un bâtiment de dépasser le bâtiment qui suit la même route, et à deux bâtiments allant en sens contraire, de se croiser, sur les points où le chenal ne présente pas une largeur suffisante.

Art. 32.

Aucun bâtiment ne peut se diriger par le travers de la route suivie par un autre bâtiment, de façon à l'entraver dans sa course.

Lorsqu'un bâtiment remontant le fleuve se trouve exposé à rencontrer un bâtiment naviguant à la descente, sur un point qui n'offre pas une largeur suffisante, il doit s'arrêter en aval du passage, jusqu'à ce que l'autre bâtiment l'ait franchi; si le bâtiment qui remonte est engagé dans le passage au moment de la rencontre, le bâtiment descendant est tenu de mouiller l'ancre qu'il doit toujours porter à l'arrière, et de s'arrêter en amont jusqu'à ce que sa route soit libre.

Art. 33.

Dans les courbes du bras de Soulina, et dans les passes étroites, en général, les bâtiments à vapeur ne peuvent s'approcher à petite distance des bâtiments qui les précèdent.

Glava II.

Propisi za brodove, koji se sukobljivaju ili prestižu.

Član. 31.

Valja kao propis obćenit, da na miestih, gdie plovna voda nije dovoljno široka, nesmije brod prestizati drugoga, plovećega istim pravcem, a dva broda, ploveća pravcem protivnim, da nesmiju proći jedan pokraj drugoga.

Član. 32.

Nijedan brod nesmije drugomu presiecati puta tako, da ga tim prieči u plovitbi.

Ako brod, ploveći uz vodu, vidi, da će se sa brodom, plovećim niz vodu, sukobiti na miestu, koje neima dovoljne širine, ima zaustavit se niže prolaza, dok ovaj neprodje; ako li se u samom času sukoba brod, ploveći uz vodu, nalazi u prolazu, ima onaj, koi plovi niz vodu, baciti sidro, što ga na kèrmi nosi, i čekati gorie, dok se put opet neotvori.

Član. 33.

U zavojih rukavca Sulinskoga i u obće u tiesnih prolazih nesmiju se parobrodi brodovom, pred njimi plovećim, na blizu primicati.

Art. 34.

Lorsque deux bâtiments à vapeur ou deux bâtiments à voiles naviguant par un vent favorable se rencontrent, faisant route en sens contraire, celui qui remonte le fleuve doit appuyer vers la rive gauche, et celui qui descend, vers la rive droite, de telle sorte qu'ils viennent tous deux sur tribord, ainsi qu'il est d'usage à la mer. Il en est de même, lorsque la rencontre a lieu entre un bâtiment à vapeur et un bâtiment à voiles naviguant par un vent favorable.

Le capitaine ou patron qui s'écarte de ces règles doit prouver, en cas d'avaries, qu'il a été dans l'impossibilité de les observer, à défaut de quoi, il est responsable, devant le tribunal compétent, des accidents survenus.

Il est, d'ailleurs, tenu de donner les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-après.

Si deux bâtiments à vapeur donnent simultanément le même signal, le signal du bâtiment naviguant à la descente fait règle.

Član. 34.

Ako se dva parobroda ili dvie jedrenjače, ploveće povoljnim vietrom, sukobe u pravcu suprotivnom, onda imade brod, ploveći uz vodu, dèržati se lieve, a onaj, koi plovi niz vodu, desne obale, tako da jedan pokraj drugoga prodje desnim bokom, kao što je na moru obično. To isto valja, kad se sukobe parobrod i jedrenjača, ploveća povoljnim vietrom.

Kapetan ili gospodar, koi zanemari ove propise, imat će, ako se dogodi šteta, dokazati, da mu je nemoguće bilo izvèršit ih; u protivnom slučaju bit će pred nadležnim sudom odgovoran za nesreću, koja se je dogodila.

Dužan je povèrh toga davati znamenja, propisana u člancih 36. i 37.

Kada dva parobroda u isto doba dadu isto znamenje, onda će znamenje broda, niz vodu plovećega, biti odlučno.

Art. 35.

Lorsque deux bateaux à vapeur allant en sens contraire arrivent devant une courbe, ils doivent se donner les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-après, et celui qui est en aval s'arrête jusqu'à ce que l'autre bâtiment ait franchi le passage.

Član. 35.

Kada dva parobroda, ploveća pravcem suprotivnim, stignu pred okuku, imadu medjusobno dati si znamenja, propisana niže u člancih 36. i 37., i brod onaj, koi plovi niz vodu, ima ustavit se dotle, dok onaj drugi neprevali prolaza.

Art. 36.

Lorsqu'un bâtiment à vapeur veut devancer un autre bâtiment à vapeur marchant dans le même sens, il en donne le signal, avant d'être arrivé à petite distance, au moyen de cinq coups de cloche ou de sifflet, et en agitant un pavillon à hampe sur le gaillard d'avant, ou en hissant à mi-mât un pavillon bleu pendant le jour, ou un fanal éclairé, à verre blanc, pendant la nuit. Sur ces signaux, le bâtiment marchant en avant s'écarte à gauche et livre le passage à l'autre bâtiment qui prend la droite; aussitôt que le bâtiment

Član. 36.

Kada je parobrod rad prestići drugi, koi š njim plovi u istom pravcu, imat će prije, nego mu se na blizu primakne, dati dotično znamenje, t. j. zazvonit će ili zazviždati petputih, ili će zastavom, na motku udešenom, mahati na prednjem kraju, ili će po danu razapeti modru zastavu na polovici jedrila, ili po noći iztaći goruću lampu od biela stakla. Na ova znamenja uklonit će se prednji ploveći brod na lievo i dopustiti da prodje onaj drugi, koi se dèrži desno; čim se stražnji ploveći brod onomu prednjemu ili pak kraju od po-

qui suit se trouve à la distance d'une demi-longueur de bâtiment de celui qui précède ou de la queue du convoi remorqué par lui, ce dernier doit ralentir sa marche jusqu'à ce qu'il ait été dépassé.

vorke, koju ovaj za sobom vuče, primakne na polak duljine od broda, imade ovaj ploviti laganije, dok ga onaj neprestigne.

Art. 37.

Lorsqu'un bâtiment meilleur voilier rejoint un bâtiment à voiles et veut le dépasser, il en donne le signal en hélant à temps son devancier, lequel est tenu de lui livrer passage au vent.

Lorsqu'un bâtiment à vapeur veut devancer un bâtiment à voiles marchant dans le même sens que lui, il lui donne les signaux prescrits par l'article 36, avant d'être arrivé à petite distance, et il passe sous le vent du bâtiment à voiles.

Član. 37.

Ako jedrenjaču dostigne jedrenjača bèrža, koja hoće da ju prestigne, imade ova dati dotično znamenje, t. j. na ciev iliti glasilo viknuti će prednjoj jedrenjači, da je na domaku, a ova će udesiti svoj tiek tako, da ona uzmogne proći pod vietrom.

Ako li parobrod hoće da prestigne jedrenjaču, ploveću š njim u istom pravcu, imat će prije, nego joj se na blizu primakne, dati znamenja, propisana u članku 36., i proći mimo nje zavietrinom.

Art. 38.

Les bâtiments à vapeur naviguant à la descente doivent ralentir leur course sur les points où le fleuve décrit de fortes courbes, jusqu'à ce que de l'arrière du bâtiment l'oeil puisse plonger dans le passage. Si le bateau à vapeur trouve des bâtiments engagés dans la courbe, il signale son approche au moyen d'un coup de sifflet.

Član. 38.

Parobrodi, ploveći niz vodu, imadu na miestih, gdie se rieka jako vijuga, poniešto zaustaviti svoj tiek, doklegod nebude moguće, sa kèrme pogledati u prolaz. Ako parobrod opazi, da u okuki imade brodovah, onda jedanput zazviždnuv dati će znamenje, da se primiče.

Art. 39.

Tout bâtiment à vapeur est tenu d'éviter les bâtiments marchant à la dérive qu'il rencontre, soit en remontant soit en descendant le fleuve.

Le bâtiment naviguant à la dérive doit, de son côté, lorsqu'il rencontre d'autres bâtiments, soit à voiles soit à vapeur, se ranger parallèlement aux rives, afin d'opposer le moins d'obstacle possible au passage.

Član. 39.

Svaki parobrod, ploveći niz vodu ili uz vodu, kad se sukobi s brodovi, koji plove vietrom ili maticom tierani, imade im se ukloniti.

Brod, koi ide tieran vietrom ili maticom, ima od svoje strane, kada se sukobi s drugimi jedrenjačami ili parobrodi, dèržati se uzporedo s obalom, da čim manje prieči prolazak.

Art. 40.

Les bâtiments qui naviguent en louvoyant veillent, dans leurs évolutions, à ne pas se trouver sur la route des bateaux à vapeur.

Član. 40.

Brodovi, koji bordižaju, imadu kretjući se tamo i amo, paziti na to, da se nezateku na putu, kojim plove parobrodi.

Art. 41.

Les capitaines et patrons de bâtiments portant forte charge ou de bâtiments chargés d'une capacité inférieure à soixante tonneaux,

Član. 41.

Kapetani i gospodari od brodovah s težkim tovarom, ili brodovah, imajućih izpod šestdeset bačavah, imadu se koliko moguće

sont tenus de s'éloigner, autant que possible, de la route des bâtiments à vapeur qu'ils rencontrent ou qui les rejoignent.

Les capitaines des bâtiments à vapeur, de leur côté, lorsqu'ils passent à proximité des bâtiments désignés dans l'alinéa précédent, doivent ralentir le jeu de leur machine et l'arrêter complétement en cas de danger pour les dits bâtiments, s'ils peuvent toutefois le faire sans danger pour eux-mêmes ou pour les bâtiments qu'ils remorquent.

Art. 42.

Les capitaines ou conducteurs de remorqueurs, naviguant avec ou sans convoi, sont tenus à l'observation de toutes les dispositions qui précèdent; ils doivent spécialement se conformer aux prescriptions des articles 36, 37 et 38, lorsqu'un convoi veut en dépasser un autre; hors ce dernier cas, deux convois ne peuvent jamais se trouver l'un à côté de l'autre, soit au mouillage, soit en cours de voyage.

En cas de rencontre avec les bâtiments à voiles ou à vapeur faisant route en sens contraire, le remorqueur, s'il remonte le fleuve, a la faculté de s'écarter des prescriptions de l'article 34 ci-dessus, pour se tenir en dehors du courant, s'il peut le faire sans danger pour les bâtiments rencontrés.

Le remorqueur est tenu d'ailleurs, s'il fait usage de cette faculté, de donner les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-dessus.

Art. 43.

En règle générale, tout bâtiment à vapeur qui ne remorque pas un convoi, de même que tout bâtiment à voiles naviguant par un vent favorable, doit livrer passage à un convoi de bâtiments remorqués. A défaut d'espace suffisant pour ce faire, les capitaines et conducteurs, tant des remorqueurs que des bâtiments remorqués, sont tenus, même dans le cas où les signaux prescrits par les articles 36, 37 et 38 ci-dessus n'ont pas été donnés, de s'écarter conformément aux dispositions des dits articles, et de ranger sur une seule ligne les bâtiments conduits à la remorque.

kloniti puta od parobrodovah, s kojimi se sukobljivaju ili koji ih preštižu.

Kapetani od parobrodovah imadu od svoje strane, kad na blizu prolaze pokraj brodovah prije navedenih, ponješto zaustaviti radnju svoje makine, a u slučaju, ako rečenim brodovom pogibelj prieti, i obustaviti ju sasvim, ako t. j. to učiniti mogu, a da nebude pogibelji za njih ni za brodove, koje vuku za sobom.

Član. 42.

Kapetani ili kèrmani od teglačah, teglile iste ili neteglile što za sobom, dèržani su vladati se po odredbah svihkolikih, prije navedenih; imadu se napose pokoravati naredbam članakah 36, 37 i 38, kad jedan teglaći vlak hoće da obidje i prestigne drugi; izim jedinoga ovoga slučaja nesmiju se dvie teglene povorke nikada nalaziti jedna kraj druge, ni usidrene ni za same plovitbe.

Pri sukobu sa jedrenjačami ili parobrodi, plovećimi pravcem suprotivnim, prosto je teglači, ako plovi uz vodu, odstupiti od gorinavedenih propisah čl. 34., ter dèržati se izvan matice, ako to učiniti može bez pogibelji za brodove sukobljene.

Nego teglača, koja se posluži ovom dozvolom, dèržana je davati znamenja, propisana u člancih 36. i 37.

Član. 43.

Valja kao obćenit propis, da se svaki parobrod, koi neima povorke za sobom, i svaka povoljnim vietrom ploveća jedranjača ukloniti mora povorki brodovah teglenih. Ako k tomu neima dovoljna prostora, imadu kapetani i kèrmani kako od teglačah tako i od ladjah teglenih, baš i u onom slučaju, gdie znamenja, propisana u člancih 36, 37 i 38, nebudu data, uklonit se polag odredabah rečenih članakah i ladje teglene poredati u jednu liniju.

Les capitaines et conducteurs des remorqueurs et des bâtiments remorqués doivent d'ailleurs, dans tous les cas de rencontre avec d'autres bâtiments, rapprocher, autant que possible, les uns des autres, les bâtiments conduits à la remorque en convoi, de manière à livrer aux autres bâtiments un passage suffisamment large.

Les bateaux à vapeur à aubes ne peuvent amarrer le long de leur bord les bâtiments qu'ils remorquent dans la Soulina.

Il est interdit, dans tous les cas, de naviguer dans ce bras du fleuve avec plus de deux bâtiments amarrés bord-à-bord.

Kapetani i kèrmani od teglačah i ladjah teglenih imadu povèrh toga, kada god se sukobe s drugimi brodovi, svoje ladje, što ih tegle, primaknuti jednu k drugoj koliko moguće, da ostali brodovi dobiju tim dovoljno širok prolaz.

Parobrodi na kolo nesmiju ladje, što ih u Sulinu tegle, uzduž svoga boka privezivati.

U obće zabranjeno je, po tom rukavu rieke ploviti sa više nego sa dva broda, privezana bokom uz bok.

Art. 44.

Si deux bâtiments halés en sens contraire se rencontrent le long de la même rive, celui qui remonte s'écarte de manière à laisser passer l'autre.

Si un bâtiment halé par des animaux de trait rejoint un train de halage à bras d'hommes, celui-ci doit lui livrer passage.

Dans le cas où un bâtiment halé en rencontre un autre amarré à la rive, le capitaine de ce dernier doit permettre aux matelots du bâtiment halé de monter sur son bord pour transporter la corde de halage.

Član. 44.

Kad se dvie teglene ladje sukobe uzduž iste obale, tada se onda ukloniti mora, koja se tegli uz vodu, za da druga proći može.

Ako se ladja, koju vuku konji, sukobi s ladjom, koju vuku ljudske ruke, ima se ova ukloniti s puta.

Ako teglena ladja naidje uzput na brod, koi je na obali privezan, imat će kapetan ovoga broda momkom ladje-vučene dopustiti, da mu mogu preći na brod, da prenesu ili prebace konop preko njega.

Art. 45.

Nul ne peut entreprendre de dépasser les bâtiments halés, si ce n'est en appuyant sur la rive opposée à celle sur laquelle s'exerce le halage.

Les bâtiments halés doivent, de leur côté, sur les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-dessus, se ranger au plus près possible contre la rive qu'ils longent.

Član. 45.

Ladje teglene nije slobodno prestizati, nego jedino dèržeći se obale, nasuprotne onoj, na kojoj se ladja tegli.

Ladje, koje se tegle, imadu se od svoje strane na znamenja, propisana gori u člancih 36 i 37, dèržati, koliko mogu, na blizu one obale, kojom plove.

Art. 46.

En se conformant aux règles prescrites par les articles 31 à 45 qui précèdent, les navires doivent tenir compte de tous les dangers de la navigation et avoir égard aux circonstances particulières qui peuvent rendre nécessaire une dérogation à ces règles, afin de parer à un péril immédiat.

Član. 46.

Dèržeći se propisah, navedenih u prediducih člancih 31 do 45, imadu brodovi gledati na sve, što bi brodarstvu moglo nanieti pogibelji, i imati obzira na posebne one okolnosti, s kojih je kadšto neobhodno potrebito, odustati od onih propisah, za da se predusretne neposrednoj pogibelji.

Chapitre III.

Règles pour le halage.

Art. 47.

Le chemin qui longe les deux rives du fleuve est spécialement affecté au halage des bâtiments, soit à bras d'hommes, soit au moyen d'animaux de trait; les piétons et les voitures peuvent également en faire usage.

Art. 48.

La largeur du chemin de halage, en dehors des ports, est fixée au minimum de vingt pieds anglais, comptés à partir de la rive normale du fleuve. Le chemin de halage doit être libre de tout objet qui peut en entraver l'usage, tels que buissons, arbres, enclos, maisons et autres constructions.

Art. 49.

Il n'est pas permis d'établir dans le fleuve et notamment près des rives, des moulins sur bateaux, des roues d'irrigation et autres constructions de ce genre, sans une autorisation formelle de l'autorité préposée à la police du fleuve.

Art. 50.

Il est expressément défendu de creuser des fossés en travers du chemin de halage, à moins que le propriétaire riverain ne se charge de rétablir la communication au moyen d'un pont.

Art. 51.

Des poteaux d'amarre ayant été établis le long de la Soulina, les capitaines et patrons éviteront de planter des pieux ou de fixer des ancres sur les chemins de halage, pour l'amarrage de leurs bâtiments.

Chapitre IV.

Règles pour la navigation pendant la nuit ou par un temps de brouillard.

Art. 52.

Tout bâtiment à vapeur naviguant pendant la nuit (entre le coucher et le lever du soleil), doit être muni d'une lumière blanche,

Glava III.

Propisi za vučenje ladjah.

Član. 47.

Put, koi se proteže uzduž jedne i druge obale od rieke, namienjen je poglavito vučenju ladjah, bivalo to vučenje rukami ljudskimi ili pomoćju teglećih živinah; nego i piešaci i kola mogu se takodjer služiti ovim putem.

Član. 48.

Širina ovoga klinčanika izvan luke ustanovljuje se, što najmanje, na dvadeset englezkih stopah, računajuć od normalnoga briega rieke.

Ovaj put treba da je prost od svakovèrstnih stvarih, koje bi priečiti mogle rabljenje njegovo, kao što su: gèrmje, dèrvetje, plotovi, kuće i ine sgrade.

Član. 49.

Na rieci a imenito blizu obalah nije slobodno smieštati mlinovah, cèrpilah ni izvoditi inih takovih gradnjah bez naročite dozvole one vlasti, koja je predpostavljena redarstvu nad riekom.

Član. 50.

Naročito je zabranjeno, na ovom putu poprieko kopati jame (jendeke), već ako se gospodar onoga zemljišta obveže, da će obćenja radi sagraditi most.

Član. 51.

Buduć da uzduž Suline imade udarenih kazukah, s toga kapetani i gospodari neka na ovih klinčanicih nezabijaju kolacah ni neučvèrštjivaju sidarah, da bi za njih privezivali ladje.

Glava IV.

Propisi za plovitbu po noći i po maglovitu vremenu.

Član. 52.

Svaki parobrod, ploveći po noći (računajuć od zahoda do izhoda sunca), treba da imade bielu luč, lako vidivu barem na dvie

facilement visible à la distance de deux milles, au moins, hissée en tête du mât de misaine, d'une lumière verte à tribord, et d'une lumière rouge à babord.

Les feux de côté sont pourvus, en dedans du bord, d'écrans dirigés de l'arrière à l'avant, de telle manière que le feu vert ne puisse pas être aperçu de babord avant, ni le feu rouge, de tribord avant.

Les bâtiments à voiles, lorsqu'ils font route à la voile ou en remorque, portent les mêmes feux que les bâtiments à vapeur en marche, à l'exception du feu blanc du mât de misaine dont ils ne doivent jamais faire usage.

Les bâtiments à vapeur remorquant un ou plusieurs autres bâtiments portent, indépendemment de leurs feux de côté, deux feux blancs placés l'un au-dessus de l'autre en tête de mât, pour servir à les distinguer des autres navires à vapeur.

Pour l'application des règles prescrites par le présent article, tout navire à vapeur qui ne marche qu'à l'aide de ses voiles, est considéré comme navire à voiles, et tout navire, dont la machine est en action, quelle que soit sa voilure, est considéré comme navire à vapeur.

Les radeaux naviguant pendant la nuit doivent porter un feu blanc à chacun de leurs angles et trois feux blancs en tête de mât, placés l'un au-dessus de l'autre.

Art. 53.

Les bâtiments à voiles, les convois de remorque et les redeaux ne peuvent naviguer lorsque l'obscurité ne permet pas d'apercevoir simultanément les deux rives du fleuve.

Art. 54.

Par un temps de brume, les bâtiments à vapeur ne naviguent qu'à mouvement ralenti, et ils font tinter sans interruption la cloche du bord, en donnant un coup de sifflet de cinq en cinq minutes; ils sont tenus de jeter l'ancre si la brume devient épaisse au point qu'il leur soit impossible d'apercevoir la rive sur laquelle ils appuient, ou vers laquelle ils se dirigent.

milje daleko, iztaknutu na vèršku prednjega jedrila zatim luč zelenu na desnom boku a cèrljenu na lievom.

Luči na bokovih treba da su s unutarnje strane pravcem od kèrme prema kljunu od broda providjene zaslonom tako, da se nemože viditi ni zelena luč sa lievoga boka ni cèrljena sa desnoga boka napried.

Jedrenjače, kad jedre same ili kad ih tegli parobrod, treba da imadu iste luči kao i parobrodi za plovitbe, nego izim biele luči na prednjem jedrilu, kojom se služiti nesmiju nikada.

Parobrodi, tegleći jednu ili više ladjah, treba da, osim svojih lučih na bokovih, imadu još dvie biele luči, koje su jedna nad drugom udešene na vèršku jarbula a namienjene na to, da se razlikuju od drugih parobrodovah.

Glede uporavljivanja propisah, sadèržanih u ovom članku, imade valjati, da se svaki parobrod, čim plovi jedino pomoćju svojih jedarah, smatra kao jedrenjača, a nasuprot kao parobrod, čim mu radi makina, pak imao u ostalom jedra, kakova mu drago.

Splavi, koje plove po noći, treba da imadu po jednu bielu luč na svakom uglu, i još tri biele luči, jednu nad drugom, na vèršku kotarke.

Član. 53.

Jedrenjače, teglače s povorkom i splavi nesmiju ploviti, oko je tmina tolika, da se nemogu u isto doba vidieti obadvie obale.

Član. 54.

Po magli plove parobrodi umierenom bèrzinom, zvone neprestano, i svakih pet minutah zazvižde po jedanput svojim piskom; parobrod ima se usidriti, čim magla postane pako gusta, da se nemože razabrati obala, kraj koje ili prema kojoj parobrod plovi.

Art. 55.

Il est interdit aux bâtiments de laisser leurs amarres en travers du fleuve pendant la nuit ou par un temps de brouillard.

Član. 55.

Zabranjeno je brodovom, po noći ili po magli ostavljati svoje konope poprieko preko rieke.

Chapitre V.

Règles pour les bâtiments au mouillage.

Art. 56.

Il est expressément défendu de jeter l'ancre ou de s'amarrer dans le chenal de navigation.

Sauf l'exception prévue par l'art. 75 ci-après, il est également interdit aux bâtiments de s'amarrer ou de mouiller dans les courbes du fleuve, même le long des rives, sous peine d'être responsables de toutes les avaries que leur présence aura pu occasionner.

Il ne peut y avoir, en dehors des ports, deux ou plusieurs bâtiments mouillés ou amarrés bord-à-bord, le long des chemins de halage.

Art. 57.

Lorsque par suite de brouillards, un bâtiment ou un radeau est obligé de s'arrêter ailleurs que sur un point habituel de mouillage, il est tenu, si c'est un bateau à vapeur, de faire tinter la cloche du bord, et dans le cas contraire, de héler du porte-voix. Ces signaux sont répétés de cinq en cinq minutes.

Art. 58.

Tout bâtiment arrêté sur le fleuve pendant la nuit doit être muni d'un fanal éclairé qui est placé, soit à l'extrémité de l'une des grandes vergues, soit sur toute autre partie apparente du bâtiment, du côté du chenal, de telle sorte qu'il puisse être aperçu aussi bien en amont qu'en aval.

Les radeaux stationnant à l'ancre pendant la nuit doivent porter les feux prescrits par le dernier alinéa de l'article 52 ci-dessus, sauf les feux des deux angles, du côté de la rive, qu'ils sont tenus de supprimer.

Glava V.

Propisi za brodove usidrene.

Član. 56.

Naročito je zabranjeno, usidrivati ili privezivati brodove u plovnici (matici).

Izim slučaja, koi se pominje niže u čl. 75, zabranjeno je nadalje, brodove usidrivat ili privezivati u okukah, makar bilo to uzduž obale, i to pod kazan odgovornosti za sve štete, koje bi se tim prouzročile.

Izvan luke nije slobodno uzduž klinčanika usidrivati ili privezivati dva ili više brodovah bokom uz bok.

Član. 57.

Ako brod ili splav poradi magle bude prisiljen sustavit se na drugom miestu a ne na običnom sidrištu, imat će, ako je parobrod, zvonom zvoniti, a u protivnu slučaju vikati na ciev iliti glasilo. Ova znamenja valja ponavljati svakih pet minutah.

Član. 58.

Svaki brod, koi se po noći sustavi na rieci, ima bit providjen gorućom lampom, udešenom ili na kraju kojega velikoga križka ili na kojem drugom miestu, koje u oči udara, i prema matici tako, da se viditi može i uz vodu i niz vodu.

Splavi, usidreni po noći, treba da imadu luči, propisane gorie u posliednjoj točki članka 52, nego izim lučih na oba ugla prema obali, koje valja da ugase.

Art. 59.

Lorsque pour s'amarrer, ainsi que dans le cas d'échouement prévu dans le chapitre VII ci-après, un bâtiment ou un radeau est obligé de placer un câble ou une chaine en travers du chenal, ces amarres doivent être larguées promtement, aussitôt qu'un autre bâtiment se présente pour passer.

Član. 59.

Ako u svèrhu, da se brod priveže, ili pak u slučaju nasiednutja, pomenutu u glavi sedmoj, bude potrebito povući lanac ili konop poprieko kroz maticu, valja ih odmah popustiti, čim drugi koi brod hoće da prodje.

Chapitre VI.

Règles spéciales pour les radeaux.

Art. 60.

Les radeaux et trains de bois ne peuvent avoir, lorsqu'ils naviguent dans le bras de Soulina, qu'un tirant d'eau inférieur de deux pieds anglais, au moins, à la hauteur de l'eau sur celui des bas-fonds dudit bras offrant la moindre profondeur.

Art. 61.

Il est interdit à tout radeau ou train de bois ayant un tirant d'eau de plus de neuf pieds anglais ou une largeur de plus de quarante pieds anglais, et à tout train de bois destiné à prendre la mer, quelles que soient ses dimensions, de naviguer dans le bras de Soulina, sans être remorqué par un bateau à vapeur.

Art. 62.

Il est également interdit à tout radeau ou train de bois non remorqué de naviguer dans le bras de Soulina pendant la nuit, c'est-à-dire entre le coucher et le lever du soleil.

Art. 63.

Tout radeau ou train de bois échoué dans le bras de Soulina, qui n'est pas remis à flot dans les vingt-quarte heures, peut être allégé et défait même, au besoin, par les agents de la police fluviale, aux frais du propriétaire.

Glava VI.

Osobiti propisi za splave.

Član. 60.

Splavi, bili kakovi mu drago, kada plove po rukavcu Sulinskom, treba da gaze u dubljinu, koja je barem za dvie englezke stope manja, nego što je dubljina vode na najplitjih miestih od rieke.

Član. 61.

Splavom svakovèrstnim, koji gaze preko devet englezkih stopah duboko ili koji su široki preko četèrdeset englezkih stopah, a i svakomu za morsku plovitbu namienjenu splavu, bio koje mu drago veličine, zabranjeno je ploviti po rukavcu Sulinskom, osim ako ih tegli parobrod.

Član. 62.

Isto je tako svakomu splavu, ako ga netegli parobrod, zabranjeno u rukavcu Sulinskom ploviti po noći, to jest izmedju sunčanoga zahoda i izhoda.

Član. 63.

Svaki splav, koi nasiedne u rukavcu Sulinskom pak za dvadeset i četiri ure nebude maknut s pruda, moći će opravnici riečkoga redarstva o trošku gospodarah olakšati a baš i raztočiti, ako je potriebno.

Chapitre VII.

Règles pour les cas d'échouement et de naufrage.

Art. 64.

Tout capitaine ou patron d'un bâtiment ou d'un radeau échoué dans le cours de la Soulina est tenu de placer sur un point convenablement situé, et tout au moins à un kilomètre en amont de son bâtiment, une vigie chargée de héler les bâtiments et radeaux descendant le fleuve, pour les avertir de la nature et du lieu de l'accident.

Lorsqu'un bâtiment échoué se trouve sous voiles ou sous vapeur, il est tenu de héler les bâtiments qui s'approchent, avant qu'ils ne soient arrivés à petite distance, pour les avertir de son immobilité.

Art. 65.

Les bâtiments à vapeur ne peuvent faire usage que de la moitié de leur force en traversant les passages sur lesquels un bâtiment ou un radeau s'est échoué ou a coulé.

Art. 66.

Tout naufrage dans le cours de la Soulina est réputé suspect, hors les cas exceptionnels, et il y a présomption, jusqu'à preuve contraire, qu'il est imputable à la négligence ou à la mauvaise volonté du capitaine ou de son équipage.

Le pilote du bâtiment est personnellement responsable du naufrage, s'il a eu lieu par suite de mauvaise manoeuvre.

Art. 67.

Si contre toute probabilité, un bâtiment vient à faire naufrage dans le cours de la Soulina, le capitaine doit faire tous ses efforts pour le haler immédiatement contre l'une des rives, de manière à ce qu'il ne reste pas engagé dans le chenal.

Le capitaine du bâtiment naufragé et son équipage restent à bord ou sur la rive, à

Glava VII.

Propisi za slučajeve nasuke (nasiednutja) i brodoloma.

Član. 64.

Svaki kapetan ili gospodar od broda ili splava, koi se nasuče iliti nasiedne u tieku Suline, dèržan je na sgodno ležeću miestu, i to barem na jedan kilometar daleko više svoga broda, postaviti stražu, koja će niz vodu plovećim brodovom i splavom na ciev dovikivati i javljati, kako i na kojem se je miestu nesreća dogodila.

Ako je takov brod pod jedri ili pod parom, imat će na ciev dovikivati primičućim se brodovom prije, nego će se na blizu primaknuti. i tim ih obavieštivati, da se nemože micati.

Član. 65.

Parobrodi, prolazeći mimo miestah, gdie je brod ili splav nasio ili potonuo, nesmiju se služiti nego samo polovicom snage svoje.

Član. 66.

Svaki brodolom u tieku Suline, odbiv slučajeve iznimne, smatra se kao sumnjiv, i dok protivno nebude dokazano, valja predmnieva, da se isti pripisati ima nemarnosti ili zlobi kapetana ili momčadi njegove.

Vodič je osobno odgovoran za brodolom, ako se je isti dogodio uslied zločesta njegova upravljanja.

Član. 67.

Ako se, što je sasvim nevierojatno, brod skèrši u tieku Suline, imat će kapetan napeti sve sile, da ga privuče odmah kojoj obali, ali tako, da plovnica ostane prosta.

Kapetan skèršena broda i momčad njegova imadu ostati na brodu ili blizu miesta,

proximité du lieu du sinistre, jusqu'à ce que le procès-verbal mentionné dans l'article 68 ci-après ait été dressé.

Il leur est interdit d'éloigner, sous un prétexte quelconque, quoique ce soit de la cargaison, du matériel, des ancres, chaines, câbles &ª &ª.

gdie se je nesreća dogodila, na obali, dok nebude sačinjen napisnik, o kojem je govor niže u čl. 68.

Zabranjeno im je, bud' pod kojom izlikom odstranjivati išta od tovara, materijala, sidarah, lanacah, konopah itd.

Art. 68.

Aussitôt après le naufrage, le pilote du bâtiment fait prévenir le plus promptement possible l'inspecteur-général de la navigation, par les agents de la surveillance du fleuve.

L'inspecteur-général se rend immédiatement sur les lieux et dresse un procès-verbal circonstancié du sinistre, qui est communiqué par ses soins à l'autorité compétente.

Član. 68.

Poslie brodoloma ima odmah vodič glavnoga inšpektora od brodarstva što najbèrže obaviestiti po organih od nadzorstva nad riekom.

Glavni inšpektor doći će odmah na lice miesta, i sastavit potanak napisnik o nesreći, koi će saobćiti vlasti nadležnoj.

Art. 69.

Si l'inspecteur-général juge nécessaire de prendre des mesures immédiates dans l'intérêt de la navigation, il requiert à cet effet le capitaine du bâtiment naufragé, lequel est obligé, soit de déclarer immédiatement qu'il fera l'abandon de son bâtiment, soit d'agir avec son équipage sous les ordres de l'inspecteur-général; celui-ci dirige le sauvetage, jusqu'au point où il cesse d'être une opération d'utilité publique pour devenir une affaire d'intérêt privé.

Le bâtiment dont le sauvetage a été opéré par les soins des autorités préposées à la police du fleuve, peut être tenu de couvrir les frais de sauvetage et d' entretien du matériel.

Član. 69.

Ako se glavnomu inšpektoru uzvidi, da bi valjalo učinit neposrednih naredabah u interesu brodarstva, pozvat će odmah kapetana od skèršena broda, koi će bit dèržan, ili odmah izjaviti, da mu se brod zapusti, ili sa svojom momčadi pod zapoviedmi glavnoga inšpektora primiti se posla; ovaj će upravljati izbavljivanje stvarih dotle, dok se posao tiče obćega dobra i dok nepostane stvar interesa privatnoga.

Brod, kojemu je posredovanjem vlastih, predpostavljenih redarstvu nad riekom, izbavio se tovar, može se primorati, da plati troškove, prouzročene izbavom i pohranom materijala.

Art. 70.

Tous travaux entrepris par les propriétaires, assureurs et autres ayants-droit, dans le but d'opérer le sauvetage des bâtiments naufragés et de leur cargaison, s'effectuent sous la surveillance de l'inspecteur-général ou de ses agents, et peuvent être momentanément interdits, s'ils sont de nature à causer une entrave quelconque à la navigation.

Član. 70.

Svekolike radnje, što ih vlastnici, osiguratelji i ini ovlaštenici poduzmu u svèrhu, da se izbavi skèršeni brod i tovar mu, obavljaju se pod nadzorom glavnoga inšpektora ili organah njegovih, i mogu se obustaviti odmah, ako su takove, da bi mogle u ičem priečiti brodarenje.

Art. 71.

Si, hors le cas d'urgence prévu par l'article 69 ci-dessus, l'enlèvement de la carcasse ou des débris du bâtiment naufragé est jugé nécessaire, les propriétaires, assureurs ou autres ayants-droit doivent l'effectuer dans le mois de la notification qui leur est faite à cet effet; à défaut de quoi, les travaux peuvent être exécutés d'office par l'inspecteur-général, dans les limites déterminées par le susdit article 69; le bâtiment naufragé, avec ses agrès, ou leurs débris, sont spécialement affectés, dans ce cas, au paiement des frais d'enlèvement.

Član. 71.

Ako izim silna slučaja, pomenuta gorie u članku 69, obnadjeno bude, da je potriebno ukloniti skèršen brod ili okančine od skèršena broda, imadu to vlastnici, osiguratelji ili ini ovlaštenici izvèršiti za miesec danah po dotičnoj, dostavljenoj im obaviesti; u protivnom slučaju obavit će radnje ureda radi glavni inšpektor unutar granicah, naznačenih u članku 69. Skèršeni brod sa svojom opremom i spravom ili okančine njegove obratit će se u ovom slučaju napose na podmiru troškovah, prouzročenih timi radnjami.

Art. 72.

En cas d'avaries, et notamment si elles sont causées par abordage, l'inspecteur-général, s'il est à même de constater les faits, et s'il en est requis par l'une des parties intéressées, dresse également un procès-verbal qui est transmis à l'autorité compétente.

Član. 72.

U slučaju oštetah, imenito, ako su iste prouzročene surazom, imat će glavni inšpektor, ako je u stanju, učin izviditi, i ako ga koi od dotičnikah za to umoli, takodjer sastaviti napisnik, koi će se odpraviti vlasti nadležnoj.

Chapitre VIII.

Règles pour les jet du lest.

Art. 73.

Il est interdit d'une manière absolue aux bâtiments de jeter leur lest dans le lit fluvial ou dans la rade de Soulina; il leur est également interdit de le décharger en mer, dans les parties qui avoisinent la rade, sur un fond de moins de soixante pieds anglais.

Le déchargement à terre, en dehors du port de Soulina, ne peu être opéré que sur les points de la rive déterminés par l'inspecteur-général de la navigation, et désignés dans un avis rendu public.

Le capitaine du port de Soulina désigne les endroits sur lesquels le lest peut être débarqué dans le port.

Glava VIII.

Propisi glede izbacivanja savornje.

Član. 73.

Brodovom je bezuvietno zabranjeno, izbacivati savornju u strugi rieke ili na radi Sulinskoj, isto tako zabranjeno im je, bacati savornju u one tik rade ležeće krajeve morske, kojim je dubljina izpod šestdeset stopah englezkih.

Na kopnu izvan luke Sulinske slobodno je stovarivat ju samo na onih miestih od obale, koja za to glavni inšpektor naznači javnom obznanom.

Kapetan luke Sulinske naznačit će miesta, gdie se u luci može stovarivati savornja.

Le lest débarqué doit être, dans tous les cas, transporté à une distance telle, que le pied du talus soit éloigné de vingt pieds anglais, au moins, de la rive normale du fleuve, et il ne peut pas être entassé à plus de quatre pieds anglais de hauteur au-dessus du niveau de la rive.

Les prescriptions du présent article sont également applicables au jet des cendres et escarbilles des bâtiments à vapeur.

Art. 74.

Pour assurer, autant que possible, l'exécution de la disposition qui précède, tout navire quittant sur lest le port de Soulina, pour un des ports situés en amont, doit se munir d'un certificat du capitaine du port, constatant son tirant d'eau produit par le lest.

Ce certificat doit être conservé à bord, pendant toute la durée du voyage en amont, pour être produit à toute réquisition de l'inspecteur-général ou de ses agents.

Titre III.

De la police du port de Toultcha.

Art. 75.

Tout bâtiment qui veut stationner à Toultcha, doit s'amarrer à la rive droite, sans toutefois qu'il puisse y avoir jamais plus de trois bâtiments amarrés bord-à-bord.

Art. 76.

Aucun bâtiment ne peut jeter l'ancre dans le chenal navigable, devant Toultcha, sur la droite des corps-morts et de bouées rouges établis le long de la rive gauche du fleuve, ni entre les poteaux de la rive droite portant des ancres renversées.

Art. 77.

Il est permis aux bâtiments de se haler sur les bouées et corps-morts pour doubler la courbe de Toultcha, mais ils ne peuvent, dans aucun cas, s'y amarrer à poste fixe.

Stovarena savornja ima se u svakom slučaju odvesti tako daleko, da podanak gomile udaljen bude barem na dvadeset englezkih stopah od prave obale, a nije slobodno praviti gomilah, viših od četiri englezke stope nad razinom rieke.

Propisi ovoga članka valjaju takodjer i za izbacivanje pepela i izvarakah sa parobrodovah.

Član. 74.

Da se izvèršivanje prediducih ustanovah koliko moguće osigura, ima svaki brod, koi sa savornjom ostavi luku Sulinsku pak se uputi u drugu koju luku više ležeću, bit providjen sviedočbom lučkoga kapetana, koja izkazuje, kako duboko brod gazi uslied savornje.

Ta se sviedočba ima čuvati, doklegod brod plovi uz vodu, i pokazati, kad god se zaište, glavnomu inšpektoru ili organom njegovim.

Odsiek III.

O redarstvu u luci Tulčanskoj.

Član. 75.

Svaki brod, koi kani boraviti u Tulči, treba da bude privezan na desnoj obali, nego pri tom nesmiju nikada više nego tri broda privezana biti bokom uz bok.

Član. 76.

Nijedan brod nesmije u brodivoj strugi pred Tulčom usidrit se s desna od kolacah (tako zvanih Dückdalbah) i od cèrljenih sidrokazah, nalazećih se uzduž obale, niti medju kolci na desnoj obali, nosećimi sidra prevèrnuta.

Član. 77.

Dopušteno je, brodove uzvlačiti pomoćju sidrokazah i prijepomenutih kolacah (Dückdalbah), da tim presieku okuku Tulčansku, nego nije podnipošto slobodno, za stalno ih privezivati za njih.

Cette défense, toutefois, ne concerne pas les bateaux à vapeur faisant des voyages périodiques, qui s'arrêtent temporairement devant Toultcha.

Il est également interdit à deux ou plusieurs bâtiments de se haler simultanément à l'aide de la même bouée.

Nego zabrana ova neproteže se na redovito dolazeće i odlazeće parobrode, koji se za nieko vrieme bave u Tulči.

Nadalje nije dopušteno, dva ili više brodovah uzvlačiti u isto doba pomoćju jednoga istoga sidrokaza.

Titre IV.

Du service de pilotage à l'embouchure et dans le cours du fleuve.

Chapitre I.

Pilotage à l'embouchure.

Art. 78.

Le pilotage à l'embouchure étant obligatoire, ainsi qu'il est dit à l'article 13 du présent réglement, un corps spécial de pilotes brevetés et responsables fonctionne à Soulina, sous la direction d'un chef-pilote et du capitaine du port.

Le brevet de pilote est délivré par le capitaine du port et doit être visé par lui chaque année; il cesse d'être valable à défaut du visa annuel.

Art. 79.

Une embarcation est prête à transporter les pilotes à bord des bâtiments qui se dirigent vers le port, en venant de la mer, aussitôt que la vigie de la tour du phare signale leur approche.

Les pilotes sont tenus d'aller à la rencontre des bâtiments, jusqu'à la distance d'un mille à partir du musoir de la digue du Nord.

Art. 80.

Rendus à bord, ils font connaître aux capitaines la profondeur de la passe, et ceux-ci, de leur côté, déclarent aux pilotes le tirant d'eau et la quotité du chargement de leur navire.

La quotité du chargement est déclarée sans délai par les pilotes au capitaine du port de Soulina.

Odsiek IV.

O službi vodičah na uštju i u tieku rieke.

Glava I.

Vodičtvo na uštju.

Član. 78.

Buduć da je provodjenje na uštju po članku 13. ovoga pravionika obvezatno, zato će službu tu obavljati osobit sbor povladjenih i odgovornih vodičah pod upravom kapetana od vodičah i kapetana od luke.

Povelje vodičem izdaje kapetan luke, koi će ih svake godine i vidimovati; povelja takova gubi kriepost, čim neima na njoj godišnjega vidimovanja.

Član. 79.

Ladja stoji pripravna, da prevozi vodiče na brodove, dolazeće od mora i jedreće prema luki, čim straža na svietioniku dade znamenje, da se takovi brodovi primiču.

Vodiči imadu brodovom vozit se u susret do na jednu milju, računajuć od èrta sievernoga nasipa.

Član. 80.

Došavši na brod obavieštjuju kapetane o dubljini ulaza, a kapetani opet od svoje strane izjavljuju, kako im brod duboko gazi i koliki im je tovar.

Vodiči javljaju odmah kapetanu luke težinu tovara.

Art. 81.

Tout pilote étranger au corps des pilotes de Soulina, qui se trouve à bord d'un navire prêt à traverser la passe, est tenu, aussitôt après l'arrivée du pilote local, de lui abandonner entièrement la conduite du navire.

Član. 81.

Svaki vodič na brodu, spremnu da prodje kroz ulaz, ako nespada k sboru vodičah Sulinskih, imade odmah, čim miestni vodič dodje, ovomu sasvim predati vodjenje broda.

Art. 82.

A la sortie du fleuve, le pilote local est tenu de conduire le bâtiment jusqu'à la distance d'un quart de mille, au moins, à l'Est du musoir de la digue du Nord.

Član. 82.

Pri izlaženju iz rieke dèržan je vodič, propratit brod barem na četvèrt milje istočno od èrta sievernoga nasipa.

Art. 83.

La taxe de pilotage, tant pour l'entrée que pour la sortie du fleuve, étant comprise dans les droits de navigation prélevés à Soulina, il est interdit aux pilotes locaux de recevoir aucune rémunération de la part des capitaines dont ils ont piloté les bâtiments.

Član. 83.

Budući da je taksa vodičah kako za ulaženje u rieku tako i za izlaženje iz iste sadèržana u pristojbah brodarstvenih, pobranih jurve u Sulini, zato se zabranjuje povladjenim (patentiranim) vodičem, primati ikakovu nagradu od kapetanah, kojim su brodove provodili.

Chapitre II.

Du pilotage dans le cours du fleuve.

Art. 84.

Indépendamment du corps des pilotes chargés de conduire les bâtiments dans la passe de l'embouchure de Soulina, et dirigés par le capitaine de port, il y a un service spécial de pilotes également brevetés, pour les bâtiments marchands qui naviguent dans le fleuve entre Soulina et Braïla.

Le corps des pilotes fluviaux est placé sous l'autorité de l'inspecteur-général de la navigation, par lequel le brevet de pilote est délivré.

Ce brevet doit être visé chaque année par l'inspecteur-général et cesse d'être valable à défaut de l'accomplissement de cette formalité.

Le service du pilotage est dirigé par un chef-pilote qui est tenu d'avoir trois bureaux, à Galatz, à Braïla et à Toultcha, et par un sous-chef résidant à Soulina.

Glava II.

O vodičtvu u tieku rieke.

Član. 84.

Osim sbora vodičah, kojim je poviereno vodjenje brodovah pri ulazu uštja Sulinskoga, i koji stoje pod upravljanjem kapetana od luke, imade još osobita služba od povladjenih takodjer vodičah, i to za tèrgovačke brodove, koji plove po rieci izmedju Suline i Braile.

Sbor vodičah na rieci podčinjen je glavnomu inšpektoru brodarstva, koi izdaje i povelje vodičke.

Takovu povelju imade svake godine vidimovati glavni inšpektor, izgubit će bo svoju valjanost, ako se formalnost ova zanemari.

Službu vodičah upravlja pèrvi kapetan vodički, koi imade tri pisarnice, t. j. u Galcu, Braili i Tulči, i jedan podkapetan vodički, koi je nastanjen u Sulini,

Les pilotes brevetés du service fluvial ont seuls la faculté de piloter les bâtiments durant leur navigation entre Soulina et Braïla, tant à la remonte qu'à la descente, mais il leur est interdit, sauf à ceux des paquebots à vapeur effectuant des voyages périodiques, de les piloter dans la passe de l'embouchure de Soulina.

Poveljeni vodiči za službu na rieci imadu izklopno pravo, brodove za plovljenja njihova medju Sulinom i Brailom provoditi kako uz tako i niz vodu, nego zabranjeno im je, izim parobrodovah, periodično plovećih, provoditi ih u ulaz uštja Sulinskoga.

Sont autorisés, toutefois, à exercer le pilotage dans la passe de Soulina, sur la réquisition de l'autorité du port, les pilotes fluviaux munis du brevet de pilote auxiliaire de l'embouchure.

Nu oni vodiči riečki, koji su poveljom providjeni kao pomoćni vodiči za uštje, bit će vlastni, na zahtievanje lučke vlasti vèršiti službu vodičku u ulazku Sulinskom.

Art. 85.

Les capitaines marchands ne sont pas tenus de prendre un pilote breveté en remontant le fleuve, lorsqu'ils effectuent eux-mêmes le voyage à bord de leur bâtiment; le sous-chef pilote de Soulina, préposé au pilotage fluvial, est tenu toutefois, même dans ce cas, de leur procurer un pilote, s'ils le demandent.

Pour la navigation en aval, tout bâtiment marchand ayant d'après ses papiers nationaux une portée de plus de cent tonneaux, ainsi que tout radeau au train de bois, doit prendre un pilote breveté du service fluvial. Il en est de même pour les bâtiments de plus de cent tonneaux qui remontent le fleuve, sans que le capitaine ou patron se trouve à bord.

Član. 85.

Kapetani brodovah tèrgovačkih, kad plove uz vodu, nisu dèržani služit se povladjenimi vodiči, ako kapetani sami upravljaju svojimi brodovi; nego i u ovom slučaju ima im drugi kapetan vodički u Sulini, koi je predpostavljen vodičtvu na rieci, dati vodiča, ako ga zaištu.

Za plovitbu niz vodu imadu svi tèrgovački brodovi, imajući polag svojih pisamah preko sto bačavah, a tako i splavi svakovèrstni poslužit se povladjenim vodičem. To isto valja za brodove, imajuće preko sto bačavah, pri plovitbi uz vodu, kada kapetan ili gospodar nije na brodu.

Art. 86.

Le voyage en amont commence au moment où le navire quitte le port de Soulina pour remonter le fleuve; il finit lorsque le navire arrive, soit à son port de destination, soit à Braïla, lorsqu'il est destiné pour un port situé en amont de ce dernier ou pour Matchin.

Le voyage en aval commence à Braïla ou à la sortie du port dans lequel le navire a pris sa cargaison, ou ses expéditions s'il descend vide, dans le cas où ce port est situé

Član. 86.

Plovitba uz vodu počima od onoga časa, kada se brod odtisne iz luke Sulinske i zaputi se uz vodu, a svèršuje se, kada prispije u opredieljenu luku ili u Brailu, ako je namienjen u koju više ovoga miesta ležeću luku ili u Mačin.

Plovitba niz vodu počima u Braili ili pri izlazu iz one luke, gdie je brod uzeo svoj tovar ili, ako prazan plovi dolie, gdie je uzeo putna svoja pisma, ako luka ta leži niže Braile;

en aval de Braïla; il finit au moment où le bâtiment prend son mouillage dans le port de Soulina.

Les bâtiments partant de Matchin, de Podbachi ou d'un port situé en amont de Braïla, prennent leur pilote, pour le voyage en aval, lors de leur passage à Braïla; ceux qui partent des ports de Réni ou d'Ismaïl ont la faculté de le prendre en passant à Toultcha.

Art. 87.

Les capitaines règlent, d'un commun accord avec les pilotes fluviaux, le salaire dû à ces derniers pour le pilotage à la remonte. Toutefois, en cas de contestation à cet égard, les autorités des ports n'admettent, de la part des pilotes, aucune demande tendant à obtenir, outre le traitement à bord, un salaire de plus de six francs par jour de voyage, pour la conduite d'un bâtiment à voiles. Ce salaire peut s'élever au maximum de cent francs par jour, pour les pilotes des bâtiments à vapeur.

Quant au pilotage obligatoire du voyage à la descente, la taxe en est fixée, ainsi qu'il suit:

Les bâtiments à voiles de plus de cent tonneaux et ne dépassant pas cent cinquante tonneaux, paient:

Pour le trajet de Galatz ou d'un port situé en amont de ce point, à Soulina, cent dix francs;

Pour le trajet de Réni ou d'Ismaïl à Soulina, quatre-vingt dix francs;

Et pour le trajet de Toultcha à Soulina, soixante francs.

Les bâtiments à voiles de plus de cent cinquante tonneaux et ne dépassant pas deux cent cinquante tonneaux, ainsi que les radeaux et trains de bois, paient:

Pour le trajet de Galatz ou d'un port situé en amont de ce point, à Soulina, cent vingt-cinq francs;

Pour le trajet de Réni ou d'Ismaïl à Soulina, cent francs:

Et pour le trajet de Toultcha à Soulina, soixante quinze francs.

svèršuje se pak onoga časa, kada se brod usidri u luci Sulinskoj.

Brodovi, polazeći od Mačina, Podbaša ili koje luke, ležeće više Braile, primaju svoga vodiča za plovitbu niz vodu prigodom prolaza svoga u Braili; onim pak brodovom, koji polaze iz luke Renske ili Ismailska, prosto je, primiti ga prigodom prolaza u Tulči.

Član. 87.

Kapetani pogadjaju se s vodiči i tako zajednički š njimi ustanovljuju platju, koja vodiče ide za provodjenje brodovah pri plovitbi uz vodu. Nego u slučaju, kada se u tom obziru porodi razpra, neće oblasti lučke priznati nikakove tražbine od strane vodičah, koja bi, osim hrane na brodu, smierala na nagradu, veću od šest franakah na dan za provodjenje jedrenjače. Ova platja može povisiti se do sto franakah na dan za vodiče od parobrodovah.

Glede obvezatna provodjenja pri plovitbi niz vodu ustanovljena je taksa, kako sliedi:

Jedrenjače, imajuće preko sto a ne preko sto i petdeset bačavah, platjat će:

Za plovitbu od Galca ili od koje luke, ležeće uz vodu od ovoga miesta, do Suline sto i deset franakah;

za plovitbu od Rena ili Ismaila do Suline devetdeset franakah, a

za plovitbu od Tulče do Suline šestdeset franakah.

Jedrenjače, imajuće preko sto i petdeset a ne preko dvie sto i petdeset bačavah, kao i splavi svakovèrstni, platjat će:

Za plovitbu od Galca ili od koje luke, ležeće uz vodu od ovoga miesta, do Suline sto i dvadeset i pet franakah;

za plovitbu od Rena ili Ismaila do Suline sto franakah, a

za plovitbu od Tulče do Suline sedamdeset i pet franakah.

Les bâtiments à voiles de plus de deux cent cinquante tonneaux, paient:

Pour le trajet de Galatz ou d'un port situé en amont de se point, à Soulina, cinquante centimes par tonneau de jauge;

Pour le trajet de Réni ou d'Ismaïl à Soulina, quarante centimes par tonneau;

Et pour le trajet de Toultcha à Soulina, trente centimes par tonneau.

Les bâtiments à vapeur ne paient que la moitié de ces taxes, et ceux qui effectuent leurs voyages entre les ports du Danube et les ports de la mer Noire ou du Bosphore peuvent en être affranchis, pourvu que le pilote du bord soit muni d'un brevet de pilote fluvial.

Le chef-pilote du service fluvial prélève, sur le montant de la taxe acquittée par chaque bâtiment à voiles, une somme déterminée ainsi qu'il suit:

Trois francs, pour les bâtiments de plus de cent tonneaux et ne dépassant pas cent cinquante tonneaux;

Quatre francs, pour les bâtiments de plus de cent cinquante tonneaux et ne dépassant pas deux cent cinquante tonneaux, ainsi que pour les radeaux et trains de bois;

Et deux centimes par tonneau, pour les bâtiments de plus de deux cent cinquante tonneaux.

Ce prélèvement n'est que de moitié sur la taxe de pilotage payée par les bâtiments à vapeur, mais il est effectué, même pour ceux de ces bâtiments dont les pilotes sont engagés à titre permanent, et qui sont affranchis du paiement de ladite taxe.

Le surplus des taxes est acquis aux pilotes.

Ces taxes sont acquittées entre les mains du directeur de la caisse de navigation de Soulina, qui seul peut en donner quittance valable; il est loisible, toutefois, au capitaine du bâtiment piloté, de verser directement la moitié de la taxe à son pilote, à titre d'avance.

Jedrenjače, imajuće preko dviesto i petdeset bačavah, platjat će:

Za plovitbu od Galca ili od koje luke, ležeće uz vodu od ovoga miesta, do Suline petdeset centimah od bačve;

za plovitbu od Rena ili Ismaila do Suline četèrdeset centimah od bačve, a

za plovitbu od Tulče do Suline trideset centimah od bačve.

Parobrodi platjat će samo polovicu ovih taksah, a oni, koji plove izmedju lukah dunavskih i lukah Cèrnoga mora ili Bospora, moći će i oprostiti se od taksah, ako je vodič od broda providjen poveljom kao vodič za rieku.

Pèrvi vodički kapetan za službu na rieci pobirat će na taksu, platjenu od svake jedrenjače, svotu, ustanovljenu kako sliedi:

Tri franka za brodove, imajuće preko sto a ne preko sto i petdeset bačavah;

četiri franka za brodove, imajuće preko sto i petdeset a ne preko dviesto i petdeset bačavah; i

dva centima od bačve za brodove, imajuće preko dvie sto i petdeset bačavah.

Na taksu vodičku, koja se platja od parobrodovah, pobirat će se samo polovica gorinavedenih iznosakah; nego tako će se činiti i glede onih parobrodovah, koji imadu vodičah stalno namieštenih i koji su oprošteni od platjanja pomenute takse.

Što od takse preostane, dobivat će vodiči.

Ove takse imadu se platjati kod direktora brodarstvene pieneznice u Sulini, koi je jedini vlastan, izdavati o tom valjane namire; nego prosto će biti kapetanu provodjena broda, polovicu takse u ime predujma platiti neposredno svojemu vodiču.

Lorsque des bâtiments servant d'allége remettent les marchandises qu'ils avaient embarquées au bâtiment allégé, sans l'accompagner jusqu'à Soulina, le pilote de l'allége peut toucher directement la totalité de son salaire, au moment où se termine le rechargement des marchandises allégées. Dans ce cas, la quote-part revenant au chef-pilote du service fluvial est versée au bureau de l'inspecteur-général de la navigation, lors de la déclaration faite en exécution de l'article 95 du présent réglement.

Le calcul du tonnage, pour la liquidation de la taxe du pilotage fluvial, s'opère pour les bâtiments de plus de 250 tonneaux, suivant les règles fixées par le tarif de droits de navigation en vigueur à l'embouchure de Soulina.

Ako brodovi, rabljeni kao barkače, robu, koju su ukèrcali bili, pretovare opet na olakšani brod, a neproprate ga do Suline, moći će se vodiču barkače platja, koja ga ide, svakolika dati u isti čas, kada izkèrcana roba bude opet pretovarena. U ovom slučaju imat će se ona kolicina, koja ide vodičkoga kapetana službe riečke, platiti u pisarnici glavnoga inšpektora od brodarstva onom prigodom, kada se predaje očitovanje, propisano u članku 95 ovoga pravionika.

U svèrhu, da se uzmogne pobirati taksa za provodjenje na rieci, imat će se dèržina bačavah pri brodovih, imajućih preko dviesto i petdeset bačavah proračunavati po pravilih pristojbene tarife, postojeće za brodarstvo na uštju Sulinskom.

Art. 88.

Le pilote du service fluvial qui sort du Danube pour piloter un bâtiment en mer est tenu de présenter préalablement son brevet au sous-chef pilote dudit service, lequel y appose un visa indiquant la date de la sortie.

Le pilote est tenu de remplir la même formalité au moment où il rentre dans le fleuve.

Član. 88.

Svaki vodič od službe, na rieci, koi podje iz Dunava, da provede brod na more, imat će svoju povelju pokazati najprije drugomu kapetanu službe riečke, koi će na nju metnuti vizu, naznačujuću dan polazka.

Vodič imat će to isto učiniti, kada se u rieku povrati.

Art. 89.

Le capitaine qui a pris à son bord un pilote fluvial breveté n'en demeure pas moins, même dans le cas où le pilotage est obligatoire, responsable de l'observation des réglements de navigation et de police en vigueur sur le bas-Danube, et notamment des articles 30 et 44 du présent réglement.

La responsabilité du pilote est limitée à l'indication des passes navigables et des particularités de la navigation fluviale. En conséquence, le capitaine qui abandonne à son pilote la direction de son bâtiment, le fait sous sa propre responsabilité.

Član. 89.

Kapetan od broda, koi uzme sa sobom poveljena vodiča riečkoga, bit će pri svem tom, baš i onda, ako je provodjenje obvezatno, odgovoran za to, da će se točno dèržati brodàrstvenih i redarstvenih propisah, valjanih na dolnjem Dunavu, imenito pak članka 30. i 44. ovoga pravionika.

Vodič odgovoran je u toliko, što je dèržan kazati, gdie su brodivi prolazi i ima li što osobita, što je vriedno znati u pogledu brodarenja na rieci. S toga svaki kapetan, koi upravljanje svojega broda povieri vodiču, učinit će to pod svojom odgovornosti.

Chapitre III.

Dispositions communes au pilotage à l'embouchure et dans le cours du fleuve.

Art. 90.

L'inspecteur-général et le capitaine du port de Soulina, chacun dans les limites de son ressort, prononcent sur les contestations survenues entre les pilotes brevetés et les capitaines de commerce, lorsque ces derniers réclament leur intervention.

Art. 91.

Les pilotes brevetés sont tenus de dénoncer, soit à l'inspecteur-général, soit au capitaine du port de Soulina, les contraventions commises en leur présence.

Il leur est interdit de s'intéresser, soit directement soit indirectement, dans aucune opération ou entreprise d'allége ayant pour objet de remettre à flot un bâtiment échoué, sauf le cas où l'opération a été entreprise à forfait pour toute la durée du voyage.

Art. 92.

Les pilotes qui par incapacité ou mauvaise volonté ont été cause d'un abordage, d'un échouement ou d'un naufrage, sont destitués, sans préjudice à l'action civile que les ayants-droit peuvent exercer contre eux devant les tribunaux compétents.

Si les faits qui ont amené le sinistre sont de nature à entraîner l'application d'une peine criminelle, les pilotes sont livrés aux autorités compétentes pour être jugés conformément aux lois.

Glava III.

Obćenite naredbe za vodičtvo na uštju i u tieku rieke.

Član. 90.

Glavni inšpektor i kapetan luke Sulinske izriču, svaki u svom uredovnom području, presude glede razmiricah medju povladjenimi vodiči i tèrgovačkimi kapetani, ako ovi drugi posredovanje njihovo zaištu.

Član. 91.

Povladjeni vodiči dèržani su, narušaje, učinjene u njihovoj pritomnosti, javiti ili glavnomu inšpektoru ili kapetanu luke Sulinske.

Vodičem je zabranjeno, bud' posredno bud' neposredno udioničtvovati ma pri kojem poslu ili podhvatu olakšavanja, smierajućem na to, da se makne brod, koi je nasio; nego izim slučaja, ako je takov posao pogodjen bio za sve vrieme, dok trajalo bude putovanje.

Član. 92.

Vodiči, koji svojom nesposobnostju ili zlobom budu krivi surazu, nasuki ili brodolomju, imadu se svèrgnuti, bez uštèrba tužbe civilne, koju dotičnici povesti mogu proti njim kod sudovah nadležnih.

Ako su čini, koji su nesreću prouzročili, takovi, da je š njimi kriminalna kazan skopčana, imadu se vodiči predati nadležnim vlastim, da im se sudi po zakonih.

Titre V.

Du service des alléges.

Chapitre I.

Règles générales.

Art. 93.

Les opérations d'allége se divisent en deux classes :

Odsiek V.

O olakšavanju (izpražnjivanju) brodovah.

Glava I.

Propisi obćeniti.

Član. 93.

Poslovi na olakšavanje broda diele se na dva razreda:

1° Les opérations locales faites par un bâtiment de mer qui pour franchir l'embouchure de Soulina, soit à l'entrée soit à la sortie du fleuve, ou un bas-fond de l'intérieur, décharge tout ou partie de sa cargaison sur un plus petit bâtiment, pour la reprendre après avoir franchi l'obstacle;

2° Et les opérations de cabotage faites par des bâtiments à voiles ou par des transports à vapeur et chalands de remorque, qui prennent une cargaison dans un port du bas-Danube et la consignent à un bâtiment de mer mouillé dans le port ou sur la rade de Soulina.

1. Poslovi miestni, što ih podhvati morski brod, koi, da uzmogne bud' pri ulazu bud' pri izlazu proći uštjem Sulinskim, ili da uzmogne prevaliti koju plitkoću, prebaci svoj tovar sasvim ili stranom na manju ladju, da ga, prevaliv zaprieku, opet ukèrca, i

2. poslovi kratkom vožnjom (kabotažom), što ih obavljaju jedrenjače, ili prevozni parnici i teglače, koje prime kakov tovar u kojoj luki dolnjega Dunava i izruče ga zatim pomorskomu brodu, koi je usidren u luki ili na radi Sulinskoj.

Art. 94.

Nul ne peut entreprendre des opérations locales et habituelles d'allége, avant d'avoir fait immatriculer à l'inspection-générale de la navigation, à Toultcha, les bâtiments destinés à servir d'alléges, et s'être muni, pour chaque bâtiment, d'une licence délivrée par l'inspecteur-général, et qui doit toujours se trouver à bord.

Avant de délivrer la licence, l'inspecteur-général fait visiter les bâtiments destinés à servir d'alléges par une commission qui juge s'ils sont en bon état et qui constate, en même temps, leur capacité en tonneaux de registre et leurs portée en quarters impériaux.

Les alléges immatriculées sont tenues de se soumettre, chaque année, à une nouvelle visite, dont l'époque est fixée par l'inspecteur-général; si le résultat de l'examen est jugé satisfaisant, l'inspecteur-général en fait mention sur la licence de l'allége; dans le cas contraire, la licence est retirée jusqu'à ce que les réparations nécessaires aient été effectuées.

Les alléges, tant à voiles qu'à vapeur, ne peuvent avoir aucun vide dans la cale, sauf

Član. 94.

Nesmije nitko baviti se miestnimi i obèrtničnimi, na olakšavanje broda spadajnćimi poslovi, dok svoje barkače, namienjene službi ovoj, neda pri glavnoj inšpekciji brodarstva u Tulči uvesti u maticu, i dok se naprovidi dopustnicom, izdatom po glavnom inšpektoru, koja dopustnica treba da se svagda nalazi na brodu.

Prije nego se izdade ovakova dopustnica, učinit će glavni inšpektor, da komisija pregleda ladju, namienjenu za službu olakšavanja. Ova će komisija prosuditi, dà li je ladja u dobru stanju, i podjedno izviditi, kolika joj je dèržina, računajuć po bačvah, i koliko nositi može po tako zvanih quarters impériaux.

U maticu upisane barkače, namienjene za olakšavanje brodovah, imadu svake godine podvèrći se novomu pregledu u vrieme, kada naredi glavni inšpektor; ako rezultat toga pregleda bude povoljan, potvèrdit će to glavni inšpektor na dopustnici; u protivnom pak slučaju oduzet će se dopustnica, doklegod potrebiti popravci nebudu obavljeni.

Barkače, t. j. ladje namienjene za olakšavanje (izpražnjivanje) brodovah, bile jedre-

les vides dûment reconnus lors de l'examen qui a précédé la délivrance de la licence.

Art. 95.

Les bâtiments munis de papiers de bord en règle peuvent être employés temporairement pour alléger d'autres navires, à charge par les capitaines de faire, pour chaque opération, une déclaration spéciale à l'inspecteur-général de la navigation, s'il s'agit d'alléger un bâtiment pour le passage des bas-fonds du fleuve, ou au capitaine du port de Soulina, s'il s'agit d'alléger au passage de l'embouchure. Cette déclaration est accompagnée du dépôt de tous les papiers du bâtiment destiné à servir d'allége, sauf le rôle d'équipage.

Si le bâtiment employé comme allége est entré dans le fleuve avec plus du tiers de sa charge, la taxe due pour l'entrée devient exigible immédiatement après la première opération d'allége.

Aucun bâtiment non immatriculé comme allége ne peut, toutefois, être employé en cette qualité, durant plus de quatre mois consécutifs, à partir de sa première opération, à moins de remplir les formalités prescrites par l'article 94.

Art. 96.

Tout patron d'allége immatriculée est soumis à un cautionnement de six cents francs qui est versé à la caisse de navigation de Soulina. Ce cautionnement peut être remplacé par la garantie solidaire d'une personne notoirement solvable domiciliée dans l'un des ports du bas-Danube.

La licence ne peut être délivrée par l'inspecteur-général avant le dépôt du cautionnement ou l'acceptation de la caution.

Le cautionnement ne peut être rendu, ni la caution déchargée, aussi longtemps que le bâtiment continue à fonctionner comme allége. Cette garantie peut être affectée au paiement des condamnations pécuniaires prononcées contre le patron d'allége, et dans ce

njače ili parnici, nesmiju imati u sebi drugih prostorinah za tovarenje, nego samo one, koje su se našle prigodom pregleda, obavljena prije, nego što se je izdala dopustnica.

Član. 95.

Brodovi, providjeni propisanimi pismi, mogu se, kada je prilika, rabiti za olakšavanje iliti izpražnjivanje drugih brodovah; pri čem dužnost će biti kapetanah, učiniti za svaku radnju posebno očitovanje ili pri glavnom inšpektoru brodarstva, ako se radi o olakšavanju pri prolazu kroz uštje. S ovim očitovanjem imadu se podjedno predati i sva pisma od broda, namienjena za službu olakšavanja, nego izim imenika od momčadi.

Ako ladja, rabljena kao barkača, unidje u rieku, imajuć na sebi preko jedne tretjine svoga tovara, moći će se taksa, pripadajuća za ulaz, tražiti i uzeti odmah poslie pèrve radnje.

Nego nijedna ladja, koja nije u maticu uvedena kao barkača, neće se moć kao takova rabiti dulje od četiri uzastopna mieseca, računajuć od pèrve radnje, ako nezadovolji uvietom, propisanim u članku 94.

Član. 96.

Svaki gospodar barkače, uvedene u maticu, imade dati jamčevinu od šest sto franakah, koju će položiti kod brodarstvene pieneznice u Sulini.

Ova jamčevina može se nadomiestiti solidarnim poručanstvom takove osobe, koja je, kao što se obćenito zna, kadra platiti, i koja stanuje u kojem god lučkom gradu dolnjega Dunava.

Glavni inšpektor nemože izdati dopustnice, dok nebude položena jamčevina ili nebude poručanstvo primljeno.

Jamčevina nemože se povratiti, a nemože se ni dužnost jamčenja od strane poruka razriešiti, dokle god ladja obavljala bude kao barkača službu, odnoseću se na olakšavanje brodovah. Ova jamčevina može se obratiti na podmirivanje kaznih novčanih, na koje go-

cas, la licence est retirée au bâtiment, jusqu'à ce que le cautionnement ait été rétabli dans son intégrité.

dar barkače bude obsudjen, i u ovom slučaju oduzet će se barkači dopustnica dotle, dokle god jamčevina nebude namirena opet do podpunoga iznoska.

Art. 97.

Les alléges immatriculées, de même que les bâtiments employés temporairement comme alléges, sont tenus d'avoir leur rôle d'équipage en ordre et de le présenter, à toute réquisition, à l'inspecteur-général de la navigation, au capitaine du port de Soulinaet aux agents placés sous les ordres de ces derniers.

Les alléges immatriculées sont tenues, en outre, de porter leur numéro matricule, et les bâtiments employés temporairement comme alléges, le numéro de la dernière estampille apposée sur leur rôle d'équipage en exécution de l'article 17 du présent réglement. Ces numéros doivent être peints en blanc, de chaque côté de l'avant, en chiffres arabes d'un pied de hauteur.

Član. 97.

Barkače, uvedene u maticu, kao i ladje, vremenito rabljene kao takove, bit će dèržane, imenik svoje momčadi imati u redu i pokazati ga, kadgod zahtievano bude, glavnomu inšpektoru, kapetanu luke Sulinske i organom, koji su pod njihovom zapoviedi.

Barkače, uvedene u maticu, dèržane su povèrh toga, imati na sebi broj, pod kojim su u maticu upisani, a ladje, rabljene vremenito kao barkače, broj posliednjega biljega, udarena na imenik njihov, u smislu članka 17. ovoga pravionika. Ovi brojevi imadu biti izvedeni bielom bojom arabskimi do jedne stope visokimi ciframi i udešeni na svakoj strani od kljuna.

Chapitre II.

Des opérations d'allége locales.

Art. 98.

La surveillance des opérations d'allége locales qui s'effectuent dans le fleuve est exercée par l'inspecteur-général de la navigation ou par ses agents, et celle des opérations qui s'effectuent à l'embouchure, par le capitaine du port de Soulina.

Art. 99.

Lorsqu'un bâtiment de mer décharge tout ou partie de sa cargaison à bord des alléges, le capitaine est tenu de placer à bord de chacune d'elles un gardien de son choix.

Pour les opérations d'allége locales accomplies dans le cours intérieur du fleuve, les alléges doivent, à moins d'être remorquées naviguer de conserve avec les bâtiments allégés, et ne peuvent s'éloigner d'eux, sauf le cas de force majeure, avant de leur avoir rendu la totalité des marchandises allégées.

Glava II.

O miestnih poslovih olakšavanja.

Član. 98.

Miestne, na olakšavanje odnoseće se poslove, koji se obavljaju na rieci, nadzirat će glavni inšpektor brodarstva ili organi njegovi, one pak, koji se obavljaju na uštju, nadzirat će kapetan luke Sulinske.

Član. 99.

Kada pomorski koi brod tovar svoj sasvim ili stranom pretovari na barkače, bit će kapetan dèržan, postaviti na svaku takovu barkaču stražara, kojega sam odabere.

Glede miestnih radnjah, koje se obavljaju na unutarnjem tieku rieke, imadu barkače, izim slučaja, gdie ih tegli brod drugi, pratiti olakšane brodove, niti smiju, izim nesgodah elementarnih, udaljit se od njih, dokle god im sasvim nepovrati izkèrcane robe.

De leur côté, les capitaines des bâtiments allégés sont tenus, avant de prendre la mer, de payer aux patrons de leurs alléges le nolis convenu, ou d'en effectuer le dépôt au capitanat du port, sur la demande écrite de ces derniers.

Kapetani olakšanih brodovah dužni su od svoje strane, prije nego što se odtisnu na more, gospodarom barkačam namiriti ugovorene platje ili na pismeno zahtievanje njihovo položiti ih pri kapetanatu lučkom.

Art. 100.

Pour les opérations faites à l'embouchure du fleuve par les bâtiments qui prennent la mer, les alléges sortent du port en même temps que les bâtiments allégés; mais si un bâtiment se sert de plusieurs alléges, le capitaine du port règle leur départ de telle sorte qu'elles n'aient pas à séjourner trop longtemps en rade avant de pouvoir effectuer le rechargement.

Dans aucun cas, qu'il s'agisse d'alléger un bâtiment sortant du port, ou un bâtiment venant de la mer ou restant mouillé en rade, les alléges ne peuvent sortir de Soulina sans un laissez-passer du capitaine de port.

Il est interdit aux allegés qui se rendent en rade de charger sur le tillac.

Član. 100.

Glede radnjah, koje na uštju rieke obavljaju brodovi, polazeći na more, imadu barkače iz luke izići u isto doba s brodovi olakšanimi; nego ako koi brod imade na poslugu više barkačah, tad će kapetan luke urediti njihovo odlaženje tako, da se neće imati bavit predugo na radi prije, nego će moć iznova pretovariti svoju robu.

U nijednom pak slučaju, radilo se o olakšavanju broda, polazećega iz luke ili dolazećega od mora, ili pak takova, koi ostaje na radi usidren, neće moć barkače udaljiti se bez prolaznice kapetana luke Sulinske.

Barkačam, koje polaze na radu, zabranjeno je tovariti išta na palubu (krov).

Art. 101.

Les alléges immatriculées et les bâtiments ayant servi d'alléges, qui remontent le fleuve ou qui rentrent dans le port de Soulina après avoir allégé un bâtiment de mer, peuvent être visités par les agents de l'inspection-générale de la navigation ou du capitanat du port de Soulina

Les patrons d'alléges sont tenus, en conséquence, d'ouvrir la cale et les cabines de leur bâtiment, à toute réquisition qui leur en est faite par lesdits agents.

Član. 101.

U maticu zavedene barkače i pri olakšavanju rabljene ladje, koje se po obavljenu poslu pri kojem brodu ili vratjaju u luku Sulinsku ili polaze uz rieku, mogu preiskati (vizitirovati) organi glavne inšpekcije brodarstvene ili kapetanata luke Sulinske.

Gospodari od barkačah bit će uslied toga dèržani, kada god zaištu pomenuti organi, otvoriti svekolike prostorine i kabine svojega broda.

Art. 102.

Si une allége employée à alléger un bâtiment sortant du fleuve rentre dans le port de Soulina pour un motif quelconque, même de force majeure, avant d'avoir pu rendre la totalité des marchandises qu'elle avait embarquées, le capitaine ou patron est tenu d'en

Član. 102.

Ako barkača, rabljena pri olakšavanju kojega broda, polazeća iz rieke, s kojega mu drago razloga, izim jedino nesreće elementarne, povrati se u luku Sulinsku prije, nego što je mogla predati svukoliku robu, koju je bila primila, imat će kapetan ili gospodar od-

faire immédiatement la déclaration au bureau du capitaine du port, et cette déclaration est communiquée sans délai au directeur de la caisse de navigation.

Art. 103.

Les alléges qui rentrent dans le port de Soulina, dans le cas prévu par l'article précédent, sont tenues de mouiller dans la partie inférieure du port, au point qui leur est indiqué par le bosseman Elles sont soumises à la surveillance spéciale de l'officier vérificateur attaché à la caisse de navigation, 'sur la réquisition duquel les capitaines ou patrons sont tenus d'ouvrir la cale et les cabines de leur bâtiment.

Chapitre III.

Des opérations d'allége au cabotage.

Art. 104.

Les opérations d'allége par cabotage peuvent être faites par tous transports à vapeur, chalands de remorque, bâtiments à voiles ou alléges, munis de papiers réguliers, à charge par les capitaines ou conducteurs, de se faire délivrer, pour chaque voyage, par les autorités consulaires ou locales compétentes des ports dans lesquels ils prennent leur cargaison, un certificat faisant connaître l'objet de l'opération et la quantité de marchandises embarquée.

Ce certificat doit être produit en cours de voyage, à toute réquisition de l'inspecteur-général et de ses agents.

Art. 105.

Aussitôt que le bâtiment faisant une opération de cabotage arrive dans le port de Soulina, le conducteur est tenu de se rendre au bureau du capitaine de port et d'y présenter le certificat prescrit par l'article précédent.

Si le bâtiment décharge la totalité de sa cargaison dans le port de Soulina, il mouille

mah očitovati to u pisarnici lučkoga kapetana, i očitovanje ovo saobćit će se takodjer odmah direktoru brodarstvene pieneznice.

Član. 103.

Barkače, koje u slučaju, pomenutu u predjašnjem članku, povrate se u luku Sulinsku, imat će usidrit se u dolnjem kraju luke na onom miestu, koje im naznači nadmornar. Biti će ovdie pod osobitim nadziranjem urednika od verifikacije, pridieljena brodarstvenoj pieneznici, i na zahtievanje toga urednika dèržani su kapetani i gospodari otvoriti ulaze u unutarnje prostorine ili u kabine svojega broda.

Glava III.

O ladjah za olakšavanje na kratkoj vožnji (kabotažu).

Član. 104.

Poslove olakšavanja kratkom vožnjom (kabotažom) mogu obavljati svikoliki, valjanimi pismi oskèrbljeni prevozni parnici, teglače, jedrenjače i barkače, nego pod tim uvietom, da kapetani ili kèrmani imadu za svaku vožnju od nadležnih konzularskih ili miestnih vlastih onih lukah, gdie tovar svoj primaju, izvaditi sviedočbu, u kojoj su navedeni predmeti i uvieti radnje, a i kolicina ukèrcane robe.

Za svekolike vožnje treba sviedočbu ovu pokazati svakiput, kada to zaište glavni inšpektor ili koi od organah njegovih.

Član. 105.

Čim ladja na kratkoj ovakovoj vožnji stigne u luku Sulinsku, ima kèrman otići u poslovnicu kapetana od luke i pokazati goripomenutu sviedočbu.

Kada ovakova ladja sav svoj tovar stovariva u luci Sulinskoj, ima se usidriti kraj

à côté du bâtiment de mer qui doit recevoir la marchandise, et ne peut s'en éloigner qu'après avoir entièrement terminé le déchargement.

Si la cargaison doit être déchargée, en totalité ou en partie, sur la rade de Soulina, le conducteur du bâtiment remet le certificat prescrit par l'article 104 au capitaine du port, qui lui délivre le laissez-passer nécessaire pour sortir du port.

onoga broda, koi će robu da primi, a nesmije se udaljiti od njega prije, dok nebude sve pretovareno.

Ako se tovar ladje ovakove ima sasvim ili stranom iztovariti na radi Sulinskoj, dèržan je gospodar ladje sviedočbu, propisanu člankom 104, predati kapetanu od luke, koi će mu izdati prolaznicu, potrebitu, da može ostaviti luku.

Art. 106.

Les articles 97, 100, 101, 102 et 103 qui précèdent sont également applicables aux bâtiments qui font le service d'allége au cabotage.

Toutefois, les transports à vapeur et chalands de remorque ne sont pas assujettis à l'obligation de se laisser visiter, conformément à l'article 100, à moins que l'une des parties ne le demande, ou en cas de soupçon de fraude.

Član. 106.

Ustanove članka 97, 100, 101, 102 i 103 valjaju takodjer i za one ladje, koje se rabe kao barkače pri olakšavanju na kratkoj vožnji.

Nego prevozni parnici i teglače nisu podvèržene preiskivanju, pomenutu gori u članku 100, već ako to zaište koja stranka, koje se stvar tiče, ili ako nastane sumnja prevare.

Chapitre IV.

Dispositions spéciales au cas de force majeure.

Art. 107.

Lorsqu'un bâtiment est contraint par le mauvais temps de quitter la rade de Soulina, en laissant la totalité ou une partie de sa cargaison à bord de l'allége, le patron de l'allége rentre dans le port et conserve provisoirement son chargement, après avoir rempli les formalités prescrites par l'article 102 cidessus.

Art. 108.

Si, dans le cas prévu par l'article précédent, le bâtiment allégé ne reparait pas dans le délai de six jours, les patrons d'alléges ont la faculté de demander au capitaine du port l'autorisation de décharger leur cargaison et de la consigner entre les mains de qui de droit, et ils peuvent exiger le paiement du nolis convenu, comme s'ils avaient remis la cargaison à bord du navire allégé, mais sans aucune augmentation.

Glava IV.

Osobite ustanove za slučaj nesgode elementarne.

Član. 107.

Ako brod nepogodom bude prisiljen ostaviti radu Sulinsku, pak svoj tovar sasvim ili stranom ostavi na barkači: gospodar barkače vratit će se natrag u luku i zadèržati privremeno u pohrani svoj tovar, nego ima zadovoljiti uvietom, propisanim u članku 102.

Član. 108.

Ako u slučaju, pomenutu u prediducém članku, olakšani iliti izpražnjeni brod nevrati se za šest danah, imat će gospodari od barkačah pravo u kapetana od luke zaiskati dozvolu, da mogu stovariti svoj tovar i predat ga u ruke onim, koji su za to ovlašteni; a mogu i iskati, da im se plati pogodjena najmovina, baš kao da su tovar na olakšani brod stovarili, nego bez ikojega doplatka.

Si, avant l'expiration du délai ci-dessus spécifié, le bâtiment revient en rade pour s'éloigner de nouveau, les jours écoulés ne sont pas comptés et un nouveau délai commence à partir du jour de son apparition.

Chapitre V.

Dispositions spéciales au cas de fraude.

Art. 109.

En cas de présomption d'inexactitude ou de fausse indication de la capacité de l'allége, le capitaine marchand a la faculté de faire procéder à la vérification du tonnage par une commission spéciale nommée, suivant les cas, par le capitaine du port de Soulina ou par l'inspecteur-général de la navigation.

Les frais de l'expertise sont supportés par le capitaine qui l'a demandée, à moins que l'inexactitude ou la fausse indication ne soit constatée, auquel cas ils tombent à la charge de l'allége.

Art. 110.

S'il est prouvé qu'un détournement a été commis sur la cargaison mise à bord d'une allége immatriculée, la licence du bâtiment est retirée pour trois mois au moins, sans préjudice à l'application de l'amende édictée par l'article 139 du présent réglement, contre le capitaine ou patron du bâtiment, ni aux poursuites criminelles appartenant aux autorités compétentes.

Titre VI.

Du remorquage.

Chapitre I.

Règles générales.

Art. 111.

Nul ne peut entreprendre des opérations habituelles de remorquage à l'embouchure de Soulina ni sur le bas-Danube en aval d'Isaktcha, avant d'avoir fait immatriculer au capitanat du port de Soulina les bâtiments desti-

Ako se prije izmaka goripomenuta roka pojavi opet brod na radi pak iznova ga nestane, neće se minuli dani računati i počet će teći nov rok od dana, kad se je brod opet pojavio.

Glava V.

Osobite ustanove u slučajevih prevare.

Član. 109.

Kad se porodi sumnja o kakovoj neizpravnosti ili da je krivo očitovana dèržina barkače, bit će kapetan tèrgovački vlastan iskati, da osobita, slučaju shodno, ili po kapetanu luke Sulinske ili po glavnom inšpektoru brodarstva imenovana komisija izvidi i potvèrdi, kolika je snaga barkači iliti koliko joj ima bačavah.

Troškove, vieštačkom takovom komisijom prouzročene, platja onaj kapetan, koi ju je tražio, osim ako neizpravnost ili krivo očitovanje bude dokazano, u ovom bo slučaju pasti će troškovi na barkaču.

Član. 110.

Ako bude dokazano, da je ukradeno što od tovara, koi je ukèrcan bio u barkaču, uvedenu u maticu, oduzet će joj se dopustnica barem na tri mieseca; povèrh toga stići će kapetana ili gospodara kazan novčana, ustanovljena u čl. 139 ovoga pravionika, a moći će se od strane nadležnih vlastih povesti i kazneni postupak.

Odsiek VI.

O teglenju (remorkiranju).

Glava I.

Propisi obćeniti.

Član. 111.

Na uštju Sulinskom i na dolnjem Dunavu niže Izakče nemože nitko trajno baviti se poslovi, odnosećimi se na teglenje, dok brodove, namienjene da služe kao teglače, neučini kod kapetanata lučkoga upisati u maticu, i dok

nés à servir de remorqueurs, et de s'être muni, pour chaque bâtiment, d'une licence délivrée par le capitaine de port.

Cette licence doit toujours se trouver à bord; elle indique le tonnage du remorqueur, ainsi que la qualité et la force de son moteur.

za svaki brod neizhodi dopustnicu u kapetana od luke.

Ova dopustnica treba da je sveudilj na brodu; u istoj ima biti naznačena dèržina bačavah dotičnoga broda, a tako i vèrsta i snaga makine mu.

Art. 112.

Avant de délivrer la licence, le capitaine de port fait visiter le remorqueur pour lequel elle est demandée, par des experts qui jugent si le bâtiment et surtout son moteur sont en bon état.

Cette visite est renouvelée au printemps de chaque année, et l'avis des experts constate pour combien de mois le moteur est en état.

Član. 112.

Prije nego izdata bude dopustnica, učinit će kapetan luke, da teglaču, za koju se dopustnica ište, pregledaju vieštaci, koji će izreći sud, dà li je teglača a osobito makina joj u dobru stanju.

Ovaj pregled obnovit će se u prolietje svake godine, i mnienje vieštakah uglavit će, na koliko će miesecih valjati makina.

Art. 113.

Les remorqueurs munis de la licence prescrite par les deux articles précédents sont tenus de porter le numéro de cette licence peint en blanc et en chiffres arabes d'un pied de hauteur, à babord et à tribord, sur une partie apparente de leur bordage extérieur.

Član. 113.

Teglače, providjene dopustnicom, propisanom u oba predjašnja članka, treba da na lievom i desnom boku na takovu miestu izvanjske oplate, koje u oči udara, imadu udešen broj svoje dopustnice, izveden u bieloj boji arabskimi ciframi, visokimi do jedne stope.

Art. 114.

Lorsque des bâtiments ou transports conduits en remorque s'amarrent ou jettent l'ancre en rade de Soulina, dans un port ou sur tout autre point du bas-Danube, en aval d'Isaktcha, les remorqueurs ne peuvent larguer les amarres de remorque avant que les bâtiments ou transports remorqués n'aient fait leur évitée au vent ou au courant, et ne se trouvent en sécurité de mouillage.

Član. 114.

Ako tegleni brodovi ili ladje prevozne budu privezane ili se usidre na radi Sulinskoj, u kojoj luki ili na drugom kojem miestu dolnjega Dunava niže Izakče, neće teglače smieti popustit svojih konopah prije, dok se tegleni brodovi neuklone izpred vietra ili bèrzice i dok nebudu na sigurnu pristaništu.

Art. 115.

Lorsque le capitaine d'un remorqueur entreprend de remorquer, soit en rade de Soulina, soit dans le fleuve, en aval d'Isaktcha, un ou plusieurs bâtiments, transports, radeaux ou trains de bois, pour lesquels la force de son bâtiment est insuffisante, il est civilement responsable de tous les dommages qui peuvent en résulter.

Član. 115.

Ako se kapetan teglače podhvati, bud' na rieci niže Izakče, tegliti brod ili više brodovah, prevoznih ladjah ili splavah, za koje nedosiže snaga njegova broda, bit će po gradjanskom pravu odgovoran za svu štetu, koja bi odtuda nastati mogla.

Art. 116.

Les dispositions des articles 114 et 115 qui précèdent sont obligatoires pour tous les bâtiments employés, en aval d'Isaktcha et sur la rade de Soulina, à en remorquer d'autres, soit habituellement soit accidentellement.

Član. 116.

Ustanove prediducih članakah 114 i 115 valjaju za svekolike brodove, koji se niže Izakče i na radi Sulinskoj trajno ili za pojedine slučajeve rabe, da tegle brodove druge.

Chapitre II.

Du remorquage à l'embouchure.

Art. 117.

Les remorqueurs employés, soit habituellement, soit accidentellement, au service du port et de la rade de Soulina, sont tenus de se conformer strictement aux indications qui leur sont données par le capitaine de port ou par ses agents, en ce qui concerne le lieu d'amarrage ou de mouillage des bâtiments qu'ils remorquent à l'entrée.

Ils stationnent eux-mêmes dans la section du port qui leur est spécialement assignée par le capitaine de port, et ils ne peuvent s'y amarrer bord-à-bord au nombre de plus de deux.

Glava II.

O teglenju na uštju rieke.

Član. 117.

Teglače, koje se bud' trajno bud' za pojedine slučajeve rabe u luci i na radi Sulinskoj, imadu točno dèržati se naputakah, koje im dade lučki kapetan u pogledu miesta, gdie da se privezuju ili usidruju brodovi, koje ulaza radi tegle.

Same pak teglače boravit će u onom kraju luke, što im ga posebno naznači kapetan luke, i nesmije ih više nego dvie biti privezane bokom uz bok.

Art. 118.

Il est interdit à tous bâtiments à vapeur de naviguer dans le port de Soulina avec des bâtiments amarrés bord-à-bord au nombre de plus de deux.

Član. 118.

Svim parnikom zabranjeno je, ploviti u luki Sulinskoj sa više od dva bokom uz bok privezana broda.

Art. 119.

Lorsque l'état de la mer ne permet pas aux pilotes de l'embouchure de se rendre en rade pour piloter les bâtiments à l'entrée, tout remorqueur sortant du port, pour aller prendre un bâtiment en remorque, est tenu de recevoir à bord, avant de sortir, le pilote désigné à cet effet par le chef-pilote.

Član. 119.

Kada je more u takovu stanju, da je vodičem na uštju rieke nemoguće poći na radu, za da provode brodove pri ulazu, bit će svaka teglača, polazeća iz luke u namieri, da primi na konop koi brod, dèržana, prije nego što podje uzeti sa sobom vodiča, kojega mu kapetan vodički odredi u tu svèrhu.

Chapitre III.

Du remorquage dans le fleuve.

Art. 120.

Est considéré comme faisant habituellement des opérations de remorquage entre

Glava III.

O teglenju na rieci.

Član. 120.

Smatrat će se kao trajno obavljajuća poslove teglenja medju Izakčom i uštjem Sulin-

Isaktcha et l'embouchure de Soulina, et soumis en conséquence à l'obligation de prendre la licence prescrite par l'article 111 du présent réglement, tout remorqueur qui effectue, dans cette partie du fleuve, plus de trois opérations dans l'espace d'un mois.

skim, i kao dèržana uslied toga izhoditi dopustnicu, propisanu u član. 111, svaka ona teglača, koja na ovom kraju rieke više nego tri takova posla obavlja za miesec danah.

Art. 121.

En cas d'échouement ou de naufrage d'un bâtiment, transport, radeau ou train de bois remorqué, en aval d'Isaktcha, le capitaine du remorqueur, en continuant son voyage, est tenu de donner avis de l'accident à la première embarcation du service de l'inspection générale qu'il rencontre.

Si l'échouement est imputable à la faute du remorqueur, celui-ci ne peut continuer son voyage avant qu'il ne soit constaté que la force de son moteur est insuffisante pour remettre à flot le bâtiment, transport, radeau ou train de bois échoué.

Les dispositions du présent article sont applicables à tous bâtiments à vapeur employés au remorquage en aval d'Isaktcha, soit habituellement, soit accidentellement.

Član. 121.

Ako koi brod, koja prenosna ladja ili koi splav, koi se tegli, niže Izakče nasiedne ili se skèrši, imat će kapetan teglače, nastavljajuć svoju plovitbu, obaviestiti o nesreći pèrvu, k službi glavne inšpekcije spadajuću ladju, koju sretne.

Ako je nasiedu teglača kriva, neće smieti nastaviti plovitbe, dok nebude izvidjeno i dokazano, da snaga makine njezine nije kadra krenuti opet s pruda nasieli brod, prenosnu ladju ili splav.

Ustanove ovoga članka valjaju i za sve one parobrode, koji se trajno ili za pojedine samo slučajeve rabe za teglenje niže Izakče.

Titre VII.

Dispositions spéciales à observer dans l'intérêt des travaux d'amélioration du bas-Danube.

Art. 122.

Les règles de précaution prescrites par l'article 30 du présent réglement aux capitaines ou patrons des bâtiments, trains de bois ou radeaux, naviguant ou stationnant sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, s'appliquent notamment au matériel flottant employé aux travaux d'amélioration du fleuve et de ses embouchures, ainsi qu'aux ouvrages de toute nature, tels que digues, jetées, éperons, quais, revêtements de rives, construits ou à construire par la Commission européenne du Danube ou par l'autorité qui lui succédera, et aux bouées

Odsiek VII.

Osobite odredbe, kojih se valja dèržati u interesu popravnih radnjah na dolnjem Dunavu.

Član. 122.

Oprezna pravila, propisana u članku 30. ovoga pravionika kapetanom ili gospodarom brodovah ili splavah, koji plove ili borave na dolnjem Dunavu niže Izakče, valjaju navlastito i u pogledu plovećega onoga materijala, koi se rabi pri popravnih radnjah na rieci i na uštju njezinu, kao i pri dielih svakovèrstnih, kao što su nasipi, razbijači valovah, pera, obrežine, oplate od obalah, što ih izvodi sada ili što ih kašnje izvodila bude europejska dunavska komisija ili vlast koja ovu komisiju zamienila bude, zatim u pogledu sidrokazah i

et autres signaux placés par l'une ou par l'autre de ces autorités sur le fleuve ou sur les rives.

inih znakovah, što ih jedna ili druga od ovih vlastih udesi na rieci ili na obalah.

Art. 123.

Les capitaines ou patrons des bâtiments, transports, trains de bois ou radeaux sont également tenus de prendre les précautions nécessaires pour entraver le moins possible les travaux en cours d'exécution, notamment les travaux de dragage et la construction des ouvrages entrepris ou à entreprendre sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, et à son embouchure.

A cet effet, les capitaines de tous bâtiments à vapeur sont tenus de ralentir leur marche, autant qu'ils peuvent le faire sans danger pour leur propre bâtiment ou pour les bâtiments remorqués par eux, lorsqu'ils traversent une section fluviale sur laquelle des travaux de dragage ou autres sont en cours d'exécution, et ce aussi longtemps qu'ils se trouvent entre les signaux spéciaux placés sur les rives, en amont et en aval du lieu des travaux.

Član. 123.

Isto tako imadu kapetani i gospodari od brodovah, ladjah prenosnih i splavah učiniti opreza radi potrebite naredbe, da koliko je samo moguće nesmetaju radnjah, koje se izvode, navlastito pak da neprieče jaruženja i izvodjenja gradnjah, koje se čine ili koje se činile budu na dolnjem Dunavu niže Izakče ili na uštju Dunavskom.

U tu će svèrhu kapetani svih parobrodovah bit dèržani čim dodju na rieci do takova miesta, gdie se jaruži ili izvode druga kakova diela, vozit se sporije u toliko, u koliko je moguće, a da nebude pogibelji ni vlastitomu im brodu a ni ladjam, koje brod tegli, i to dotle, doklegod se nalazili budu izmedju znakovah, udešenih na obalah više i niže onoga miesta, gdie se radi.

Art. 124.

Lorsque des dragues à vapeur sont employées pendant la nuit sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, le passage des sections où s'effectuent les travaux de dragage et le transport des déblais est interdit, sauf l'exception ci-après, à tous bâtiments à voiles ou à vapeur, radeaux ou trains de bois, pendant tel nombre d'heures qu'il est jugé nécessaire et qu'il est déterminé par un avis spécial que la Commission européenne, ou l'autorité qui aura succédé, fait publier à cet effet.

Cette défense ne s'étend pas aux paquebots effectuant des voyages périodiques et affectés à un service postal régulier, sauf toutefois les cas de nécessité spéciale, dans lesquels le passage de nuit peut être interdit d'une manière absolue, par un simple avis de la Commission européenne ou de l'autorité qui lui aura succédé.

Član. 124.

Kada na dolnjem Dunavu niže Izakče rade po noći parom tierana jaružila, bit će, s dolienaznačenom iznimkom, svim jedrenjačam i parobrodom a i svim splavom prolaz kroz ona miesta, gdie se jaruži i izvadjeni gruh uklanja, zabranjen na toliko urah, koliko bude potrebito i koliko ih europejska komisija ili vlast, koja ju u buduće zamieni, posebnom obznanom proglasi u tu svèrhu.

Ova zabrana neproteže se na ladje-paketnice, koje čine vožnjah periodičnih i obavljaju redovitu službu poštansku; nego se ipak pridèržaju i tù slučajevi osobite nužde, u kojih se prolaz po noći može bezuvietno zabraniti prostom obznanom od strane europejske komisije ili vlasti, koja ju u buduće zamieni.

Titre VIII.

Des contraventions.

Chapitre I.

Fixation des amendes.

§. 1.

Contraventions aux dispositions générales et à celles du titre I, sur la police de la rade et du port de Soulina.

Art. 125.

Toute contravention aux dispositions du deuxième alinéa de l'article cinq (5), du premier alinéa de l'article dix-sept (17) ou du premier alinéa de l'article vingt-trois (23) ou à l'une des dispositions des articles huit, dix, onze, quatorze, seize, dix-huit, dix-neuf, vingt, vingt-sept et vingt-huit (8, 10, 11, 14, 16, 18, 19, 20, 27 et 28) du présent réglement est punie d'une amende de dix francs au moins et de cinquante francs au plus.

Art. 126.

Le capitaine de tout bâtiment de mer, autre que les paquebots affectés au service de messagerie, trouvé dans le Danube, et dont le rôle d'équipage ne porte pas l'estampille dont il est parlé à l'article dix-sept (17) du présent réglement, ou ne porte qu'une ou plusieurs estampilles annulées, est passible d'une amende de cent francs au moins et de cinq cents francs au plus.

L'amende est de vingt francs au moins et de deux cents francs au plus, pour tout capitaine d'un bâtiment de mer qui en cours de voyage entre Isaktcha et Soulina se trouve dépourvu de son rôle d'équipage, ou refuse de le produire aux agents de l'inspection générale de la navigation.

Art. 127.

Toute contravention à l'article vingt-un (21) du présent réglement est punie d'une amende de cent francs au moins et de trois cents francs au plus.

Odsiek VIII.

O prekèršajih.

Glava I.

Kazni novčane.

§. 1.

Prekèršaji odredabah obćenitih i onih odsieka I. o redarstvu na radi i u luki Sulinskoj.

Član. 125.

Svaki prekèršaj odredabah, sadèržanih u drugoj točki članka petoga (5), u pèrvoj točki članka sedamnaestoga (17) ili u pèrvoj točki članka dvadeset i tretjega (23), ili koje god, sadèržane u člancih osmom, desetom, jedanaestom, četèrnaestom, šestnaestom, osamnaestom, devetnaestom, dvadesetom, dvadesetisedmom i dvadesetiosmom (8, 10, 11, 14, 16, 18, 19, 20, 27 i 28) ovoga pravionika, podvèržen je kazni najmanjoj od deset a najvišoj od petdeset franakah.

Član. 126.

Svaki kapetan od broda pomorskoga, izim paketnih ladjah, obavljajućih službu poštansku, koi na Dunavu zatečen bude s imenikom momčadi takovim, koi nije providjen biljegom, pomenutim u članku sedamnaestom (17) ovoga pravionika, ili je providjen jednim ili više biljegah uništenih, pada pod kazan, najmanju od sto, a najvišu od petsto franakah.

Za svakoga kapetana broda pomorskoga, koi ploveć medju Izakčom i Sulinom zatečen bude bez imenika momčadi svoje, ili koi se krati, imenik isti pokazati opravnikom glavne inšpekcije brodarstva, iznosit će kazan najmanje, dvadeset a najviše dviesto franakah.

Član. 127.

Na svaki prekèršaj članka dvadeset i pèrvoga (21) ovoga pravionika udarena je kazan najmanja od sto a najviša od tristo franakah.

Pour les contraventions commises contre les dispositions de l'article vingt-deux (22) ci-dessus, la peine est de vingt francs au moins et de deux cents francs au plus.

Za prekèršaj odredabah članka dvadeset i drugoga (22) iznosi kazan najmanje dvadeset a najviše dviesto franakah.

Art. 128.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles vingt-quatre et vingt-cinq (24 et 25) ci-dessus est punie d'une amende de vingt francs au moins et de cent francs au plus.

Član. 128.

Svaki prekèršaj ustanovah članakah dvadeset i četvèrtoga i dvadeset i petoga (24 i 25) pada pod kazan, najmanju od dvadeset a najveću od sto franakah.

§. 2.

Contraventions aux dispositions du titre II, sur la police du fleuve.

Art. 129.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles trente à quarante-cinq inclusivement, des articles quarante-huit à cinquante-neuf inclusivement, soixante-quatre, soixante-cinq, soixante-neuf et soixante-quatorze du présent réglement (30 à 45, 48 à 59, 64, 65, 69 et 74), est punie d'une amende de trente francs au moins et de cent francs au plus.

§. 2.

Prekèršaji odredabah odsieka II. o redarstvu na rieci.

Član. 129.

Svaki prekèršaj koje god od odredabah, sadèržanih u članku tridesetom uklopno do četèrdeset i petoga, zatim četèrdeset i osmom uklopno do petdeset i devetoga, šestdeset i četvèrtom, šestdeset i petom, šestdeset i devetom i sedamdeset i četvèrtom ovoga pravionika (30 do 45, 48 do 59, 64, 65, 69 i 74), pada pod kazan, najmanju od trideset a najveću od sto franakah.

Art. 130.

Tout conducteur d'un radeau ou train de bois trouvé naviguant dans le bras de Soulina avec un tirant d'eau supérieur à celui qui est indiqué par l'article soixante (60) du présent réglement, est passible d'une amende de cent francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles soixante-un et soixante-deux (61 et 62) ci-dessus est punie d'une amende de deux cents francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Član. 130.

Svaki kèrman od splava, koi zatečen bude, da mu splav, ploveći rukavom Sulinskim, gazi dublje, nego što je propisano u članku šestdesetom (60), podvèržen će biti kazni, najmanjoj od sto a najvećoj od petsto franakah.

Svaki prekèršaj koje god od odredabah članka šestdeset i pèrvoga i šestdeset i drugoga (61 i 62) pada pod kazan najmanju od dviesto a najveću od petsto franakah.

Art. 131.

Toute contravention à l'une des dispositions de l'article soixante treize (73) du présent réglement, relatives au jet et au débarquement du lest, est punie d'une amende de cent francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Član. 131.

Od svakoga prekèršaja koje god odredbe članka sedamdeset i tretjega (73), tičuće se izbacivanja i iztovarivanja savornje, platit će se kazan, najmanja od sto a najveća od petsto franakah.

§. 3.

Contraventions aux dispositions du titre III, sur la police du port de Toultcha.

Art. 132.

Sont punies d'une amende de dix francs au moins et de cinquante francs au plus, les contraventions à l'une des dispositions des articles soixante quinze, soixante seize et soixante dix-sept (75, 76 et 77) du présent réglement.

§. 4.

Contraventions aux dispositions du titre IV, sur le service du pilotage.

Art. 133.

Toute contravention aux dispositions du premier alinéa de l'article treize (13) ou du deuxième alinéa de l'article quatrevingt-cinq (85) du présent réglement est punie d'une amende de cent cinquante francs au moins et de trois cents francs au plus.

Art. 134.

Tout refus des déclarations prescrites par l'article quatrevingt (80) du présent réglement, de même que toute inexactitude volontaire commise dans ces déclarations, soit par le capitaine, soit par le pilote, et toute contravention à l'article quatrevingt-un (81) ci-dessus, sont punis d'une amende de cinquante francs au moins et de cent francs au plus.

Art. 135.

Tout capitaine qui contrairement aux dispositions du dernier alinéa de l'article quatrevingt-quatre (84) du présent réglement, fait piloter son bâtiment entre Soulina et Braïla, même à la remonte et lorsqu'il se trouve lui-même à bord, par un pilote étranger au corps du pilotage fluvial, est passible d'une amende de cent francs au moins et de cent cinquante francs au plus.

Le pilote fluvial, qui contrevient à l'une des dispositions de l'article quatrevingt-huit

§. 3.

Prekèršaji odredabah odsieka III. o redarstvu u luci Tulčanskoj.

Član. 132.

Prekèršaji koje god odredbe, sadèržane u člancih sedamdeset i petom, sedamdeset i šestom i sedamdeset i sedmom (75, 76 i 77) ovoga pravionika, padaju pod kazan, najmanju od deset a najveću od petdeset franakah.

§. 4.

Prekèršaji odredabah odsieka IV. o službi vodičkoj.

Član. 133.

Svaki prekèršaj odredabah, sadèržanih u pèrvoj točki članka trinaestoga (13) ili u drugoj točki članka osamdeset i petoga (85) ovoga pravionika, podvèržen je kazni, najmanjoj od sto i petdeset a najvećoj od tristo franakah.

Član. 134.

Svaka uzkrata očitovanjah, propisanih u članku osamdesetom (80) ovoga pravionika, kao i svaka hotomična neizpravnost u istih kako od strane kapetana tako i vodiča, a i svaki prekèršaj članka osamdeset i pèrvoga (81) pada pod kazan, najmanju od petdeset a najveću od sto franakah.

Član. 135.

Svaki kapetan, koi, nemareć za odredbe, sadèržane u posliednjoj točki članka osamdeset i četvèrtoga (84) ovoga pravionika, koi svoj brod medju Sulinom i Brailom, makar i za vožnje uz vodu i makar se i sam nalazio na brodu, povieri provodjenja radi vodiču, koi nespada u sbor vodičah riečkih, past će pod kazan, najmanju od sto a najveću od sto i petdeset franakah.

Vodič riečki, koi uzradi proti kojoj god odredbi, sadèržanoj u članku osamdeset i

(88) ci-dessus, est passible d'une amende de cinquante francs au moins et de cent francs au plus.

Art. 136.

Toute contravention commise par les pilotes brevetés de l'embouchure ou du service fluvial, ou par les chefs ou sous-chefs pilotes, contre les dispositions du présent réglement ou contre les instructions qui leur sont données, et à raison de laquelle contravention il n'est point édicté de pénalité spéciale, est punissable d'une amende dont le maximum ne peut dépasser trois cents francs.

§. 5.

Contraventions aux dispositions du titre V, sur le service des alléges.

Art. 137.

Toute contravention aux dispositions du premier alinéa de l'article quatrevingt-quatorze (94) ou à l'une des dispositions des articles quatrevingt-quinze, cent un et cent quatre (95, 101 et 104) du présent réglement est punie d'une amende de cent francs au moins et de deux cents francs au plus.

Art. 138.

Toute contravention à la prescription édictée par le troisième alinéa de l'article quatrevingt-quatorze (94), de même que toute contravention à l'une des dispositions des articles quatrevingt dix-sept (97), du premier alinéa de l'article quatrevingt dix-neuf (99), des articles cent, cent deux, cent trois (100, 102, 103) et du premier alinéa de l'article cent cinq (105) du présent réglement, est punie d'une amende de vingt francs au moins et de cent vingt francs au plus.

Art. 139.

Toute contravention à l'une des dispositions du quatrième alinéa de l'article quatrevingt-quatorze (94), du deuxième alinéa de l'article quatrevingt-dix-neuf (99), et du deuxième alinéa de l'article cent cinq (105) du présent réglement, est punie d'une amende de quatre cents francs au moins et de douze cents francs au plus, et la même peine est

osmom (88), pada pod kazan, najmanju od petdeset a najveću od sto franakah.

Član. 136.

Svaki prekèršaj, koi počine vodiči, povladjeni za uštje ili za rieku, ili pak pèrvi ili drugi kapetani vodičah proti odredbam ovoga pravionika ili proti datim im naputkom, glede kojega nije ustanovljena osobita kazan, podvèržen je kazni, koja nemože nadilaziti tristo franakah.

§. 5.

Prekèršaji odredabah odsieka V. o službi barkačah (o olakšavanju).

Član. 137.

Svaki prekèršaj odredabah, sadèržanih u pèrvoj točki članka devetdeset i četvèrtoga (94), ili koje god odredbe, članka devetdeset i petoga, sto i pèrvoga, i sto i četvèrtoga (95, 101 i 104) ovoga pravionika, pada pod kazan, najmanju od sto a najveću od dviesto franakah.

Član. 138.

Svaki prekèršaj propisa, sadèržana u tretjoj točki članka devetdeset i četvèrtoga (94), kao i svaki prekèršaj odredabah, navedenih u članku devetdeset i sedmom (97), u pèrvoj točki članka devetdeset i devetoga (99), i u člancih stotom, sto i drugom i sto i tretjem (100, 102 i 103) i u pèrvoj točki članka sto i petoga (105) ovoga pravionika, podvèržen je kazni, najmanjoj od dvadeset a najvećoj od sto i dvadeset franakah.

Član. 139.

Svaki prekèršaj koje god od odredabah, sadèržanih u četvèrtoj točki članka devetdeset i četvèrtoga (94), u drugoj točki članka sto i petoga (105) ovoga pravionika, pada pod kazan, najmanju od četèrsto a najveću od dvanaest stotinah franakah, i ista kazan postići će se i kapetana ili gospodara svake ladje, koja se je rabila kao barkača, i svake

applicable au capitaine ou patron de tout bâtiment ayant servi d'allége ou de toute allége immatriculée, qui sans y être contraint par force majeure, s'éloigne, sur la rade de Soulina, du bâtiment allégé, avant de lui avoir rendu la totalité de sa cargaison.

u maticu uvedene barkače, koja, nebivši primorana neodoljivom silom, udalji se na radi Sulinskoj od olakšana broda prije, nego što je nanj pretovarila vaskoliki svoj tovar.

Art. 140.

En tout état de cause, le bâtiment ou allége, à bord duquel une contravention a été commise, demeure affecté par privilége au paiement de l'amende encourue, pour le recouvrement de laquelle il peut être sequestré par l'inspecteur-général de la navigation ou par le capitaine du port de Soulina, suivant le cas.

Član. 140.

U svih okolnostih jamčit će brod ili barkača, na kojoj se je počinio prekèršaj, u pèrvom redu za izplatu nametnute kazni novčane; a da ova bude osigurana, moći će, kao što slučaj iziskivao bude, glavni inšpetor brodarstva ili pak kapetan luke Sulinske zaustaviti i uzaptiti takov brod ili takovu barkaču.

§. 6.

Contraventions aux dispositions du titre VI, sur le remorquage.

§. 6.

Prekèršaji odredabah odsieka VI. o teglenju (remorkiranju).

Art. 141.

Toute contravention à l'une des dispositions de l'article cent onze (111), du deuxième alinéa de l'article cent douze (112), des articles cent quatorze, cent vingt et cent vingt-un (114, 120 et 121) du présent réglement est punie d'une amende de vingt francs au moins et de cent vingt francs au plus.

La même pénalité est applicable à tout remorqueur qui entreprend, en aval d'Isaktcha, une opération pour laquelle la force de son moteur est insuffisante.

Član. 141.

Svaki prekèršaj koje god od odredabah, navedenih u članku sto i jedanaestom (111), u drugoj točki članka sto i dvanaestoga (112), u članku sto i četèrnaestom, sto i dvadesetom i sto i dvadeset i pèrvom (114, 120 i 121) ovoga pravionika, pada pod kazan, najmanju od dvadeset a najveću od sto i dvadeset franakah.

Ova kazan postići će i svaku teglaču, koja niže Izakče podhvati se teglenja, za koje joj makina nije dosta jaka.

Art. 142.

Sont punies:

D'une amende de dix francs au moins et de trente francs au plus, les contraventions commises contre les dispositions de l'article cent treize (113);

D'une amende de vingt francs au moins et de soixante francs au plus, les contraventions commises contre l'une des dispositions des articles cent dix-sept et cent dix-neuf (117 et 119);

Et d'une amende de quarante francs au moins et de cent vingt francs au plus, les

Član. 142.

Pasti će:

pod kazan, najmanju od deset a najveću od trideset franakah, prekèršaji odredabah članka sto i trinaestoga (113);

pod kazan, najmanju od dvadeset a najveću od šestdeset franakah, prekèršaji bud' koje od odredabah, sadèržanih u članku sto i sedamnaestom i sto i devetnaestom (117 i 119);

i pod kazan, najmanju od četèrdeset a najveću od sto i dvadeset franakah, prekèršaji

contraventions commises contre la disposition de l'article cent dix-huit (118) du présent réglement.

odredbe članka sto i osamnaestoga (118) ovoga pravionika.

Art. 143.

Les dispositions de l'article cent quarante (140) ci-dessus sont également applicables, pour le recouvrement des amendes, aux remorqueurs à bord desquels les contraventions ont été commises.

Član. 143.

Odredbe članka sto i četèrdesetoga (140) imadu se u pogledu osiguranja kaznih novčanih uporavljivati i na teglače, na kojih prekèršaj koi bude počinjen.

§. 7.

Contraventions contre les dispositions spéciales du titre VII.

Art. 144.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles cent vingt-deux, cent vingt-trois et cent vingt-quatre (122, 123 et 124) du présent réglement est punie d'une amende de cinquante francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Art. 145.

Lorsqu'une contravention commise contre l'une des dispositions des dits articles cent vingt-deux, cent vingt-trois et cent vingt-quatre (122, 123 et 124), ou une contravention prévue et punie par l'un des articles cent vingt-neuf et cent trente (129 et 130) du présent réglement, est accompagnée ou suivie d'un dommage ou d'une avarie quelconque occasionné par le bâtiment, train de bois ou radeau contrevenant, aux ouvrages de la Commission européenne du Danube ou de l'autorité qui lui aura succédé, à leur matériel flottant ou à quelqu'autre le leurs propriétés, l'amende encourue par le contrevenant est de deux cent cinquante francs au moins et de deux mille cinq cents francs au plus.

§. 7.

Prekèršaji posebnih odredabah odsieka VII.

Član. 144.

Svaki prekèršaj bud' koje odredbe, navedene u članku sto dvadeset i drugom, sto dvadeset i tretjem i sto dvadeset i četvèrtom (122, 123 i 124) ovoga pravionika, pada pod kazan, najmanju od petdeset a najveću od petsto franakah.

Član. 145.

Ako prigodom ili uslied prekèršaja bud' koje od odredabah, navedenih u prediducih člancih sto i dvadeset i drugom, sto i dvadeset i tretjem i sto i dvadeset i četvèrtom (122, 123 i 124), ili prekèršaja, koi se pominje u članku sto i dvadeset i devetom i sto tridesetom (129 i 130) ovoga pravionika i na koi je udarena kazan, brodom ili splavom, kojim se počini prekèršaj, bude prouzročen bud' kakov kvar ili ošteta na dielih ili gradnjah, izvedenih po europejskoj dunavskoj komisiji ili po vlasti, koja ju u buduće tegne zamieniti, ili na plovećem njezinu materijalu ili na bud' kakovoj njezinoj svojini: iznosit će kazan, pod koju će pasti prekèršnik, najmanja dviesto i petdeset a najveća dvie tisuće i petsto franakah.

§. 8.

Injures et voies de fait.

Art. 146.

Toute offense ou injure commise et toute menace proférée contre les agents préposés

§. 8.

Uvreda činom ili riečmi.

Član. 146.

Svaka uvreda, pogèrda ili prietnja, koja organom, kojim je rukovanje redarstva bro-

au maintien de la police de la navigation ou à la perception des taxes établies à l'embouchure de Soulina, agissant dans l'exercice de leurs fonctions, de même que toute injure ou offense dirigée contre l'autorité de laquelle les dits agents tiennent leur pouvoir, est punie d'une amende de dix francs au moins et de cinquante francs au plus.

S'il y a voie de fait commise ou tentée contre les agents de la police ou de la perception des taxes, à l'occasion de l'accomplissement de leurs fonctions, le maximum de l'amende peut être porté à trois cents francs.

Chapitre II.

Règles pour l'application des amendes.

Art. 147.

Les amendes ne sont pas applicables aux contraventions occasionnées par des cas de force majeure.

Art. 148.

Le maximum de l'amende peut être doublé en cas de récidive.

Il y a récidive pour les capitaines des bâtiments de mer, lorsque les deux contraventions sont commises sans que le bâtiment ait quitté le Danube dans l'intervalle.

Pour les patrons d'allége, pour les capitaines des remorqueurs et pour les pilotes, il y a récidive, lorsque la contravention se renouvelle dans l'espace d'une année.

Pour les conducteurs de radeaux et trains de bois, il y a récidive dans la contravention commise contre les dispositions de l'article soixante (60) du présent réglement, lorsque deux ou plusieurs radeaux ou trains de bois expédiés par le même propriétaire ou vendeur et ayant des dimensions supérieures à celles qui sont prescrites par ledit article, sont trouvés naviguant dans le bras de Soulina, sans être remorqués par un bateau à vapeur, entre le premier Janvier et le trente-un Décembre de la même année.

darstvenoga ili pobiranje taksah, zavedenih na uštju Sulinskom, povieremo, bude nanešena, kad izvèršuju svoj ured, a tako i svaka pogèrda ili uvreda oblasti, koja je organe ove opunomoćila, pada pod kazan, najmanju od deset a najveću od petdeset franakah.

Ako organi redarstveni ili organi, kojim je pobiranje taksah povieremo, budu zlostavljeni pri izvèršivanju svoga ureda, može se kazan povisiti do na tristo franakah.

Glava II.

Propisi, po kojih se uporavljivaju kazni novčane.

Član. 147.

Kazni novčane nemogu se uporavljivati na prekèršaje, koji prouzročeni budu u slučajevih neodoljive sile.

Član. 148.

Najveća kazan novčana može se podvostručiti u slučaju priupadnosti.

Od strane kapetanah brodovah pomorskih biva priupadnost onda, kada su učinjena dva prekèršaja, a brod se uza to vrieme nije udaljio s Dunava.

Od strane gospodarah od barkačah, kapetanah od teglačah (remorkerah) i od strane vodićah biva priupadnost, kada se uz godinu danah učini isti prekèršaj po drugiput.

Od strane kèrmanah od splavah biva priupadnost u prekèršaj odredabah članka šestdesetoga (60) ovoga pravionika, kada izmedju pèrvoga dana Siečnja i trideset i pèrvoga dana Prosinca iste godine dva ili više splavah, odpravljenih jednim istim gospodarom ili prodatnikom, bude zatečenih od većih dimenzijah, nego je u pomenutom članku propisano, da plove po rukavu Sulinskom, a netegli ih, kao što bi trebalo, parobrod.

Dans le cas de l'article soixante-deux (62) ci-dessus, il y a récidive, lorsque la contravention a été commise à bord du même radeau ou train de bois, pendant deux ou plusieurs nuits, au cours du même voyage.

U slučaju članka šestdeset i drugoga (62) biva priupadnost onda, kada prekèršaj bude na jednom istom splavu počinjen u dvie ili više noćih za jedne iste vožnje.

Art. 149.

Indépendamment des amendes auxquelles ils sont condamnés, les contrevenants peuvent être poursuivis devant les tribunaux compétents, à raison de la réparation civile des dommages qu'ils ont causés.

Član. 149.

Osim dosudjenih kaznih novčanih slobodno je prekèršnike još i tužiti pred nadležnimi sudovi na naknadu štete, koju su prouzročili.

Art. 150.

Les capitaines sont personnellement responsables des contraventions commises par les gens de leur équipage.

Član. 150.

Kapetani jamče osobno za prekèršaje, što ih počine ljudi od njihove momčadi.

Art. 151.

L'inspecteur-général de la navigation et le capitaine du port de Soulina connaissent des contraventions commises dans l'étendue de leur ressort, contre les dispositions du présent réglement, et prononcent, en première instance, l'application des amendes encourues à raison de ces contraventions.

La notification de leurs sentences est faite à Soulina, en la chancellerie de l'autorité consulaire ou locale, de laquelle relève la partie condamnée, si la contravention a été commise pendant un voyage à la descente; elle est faite à la même autorité, dans le port de destination du bâtiment, lorsque la contravention a été commise pendant le voyage à la remonte; elle peut de même être faite valablement à la personne.

Član. 151.

Glavni inšpektor brodarstva i kapetan luke Sulinske imadu glede prekèršajah, koji u obsegu područja njihova učinjeni budu proti odredbam ovoga pravionika, izricati presude, i dosudjuju u pèrvoj molbi kazni novčane na temelju tih prekèršajah.

Odluke njihove proglašuju u Sulini u pisarnici one vlasti konzularske ili miestne, kojoj podpada stranka obsudjena, ako je prekèršaj učinjen za vožnje niz vodu; ako li je učinjen za vožnje uz vodu, proglašuju se kod iste oblasti one luke, kamo je brod opredieljen; a mogu se valjano obznaniti i osobi.

Art. 152.

Le montant des amendes est versé à Soulina, entre les mains du directeur de la caisse de navigation, et pour les bâtiments de mer, ce paiement est effectué, en tout état de cause, avant celui des droits de navigation qu'ils ont à payer en sortant du fleuve.

Član. 152.

Iznosak kaznih novčanih platja se u Sulini u ruke direktora brodarstvene pieneznice, a od strane brodovah pomorskih imadu se kazni novčane platiti svakako prije, nego li pristojbe brodarstvene, koje im namiriti valja pri izlazu iz rieke.

Art. 153.

L'appel contre les jugements en condamnation est porté, dans les trois mois de la no-

Član. 153.

Priziv proti odsudam biva za tri mieseca danah, računajuć od proglasbe, ili pred euro-

tification, soit devant la Commission européenne, ou devant l'autorité qui lui succédera, soit devant le tribunal mixte qui pourra être éventuellement institué à cet effet.

En cas d'appel, le montant de l'amende est consigné, à titre provisoire, à la caisse de navigation et y reste en dépôt jusqu'à ce que la cause soit vidée.

Le jugement rendu sur l'appel est définitif et ne peut être l'objet d'aucun recours quelconque.

L'appel n'est plus recevable après l'expiration du délai de trois mois, à partir de la notification, et le montant de l'amende demeure définitivement acquis à la caisse de navigation.

pejskom komisijom ili vlasti, koja ju u buduće zamieni, ili pak pred miešovitim sudom, koi se polag potriebe može sastaviti u tu svèrhu.

U slučaju priziva imade se iznosak kazni novčane doznačiti pieneznici brodarstvenoj i tù pohraniti, dok stvar nebude konačno riešena.

Osuda, koja uslied priziva bude izrečena, bit će konačno-valjana, i proti njoj neima miesta utoku.

Po izmaku tromiesečnoga roka, računajuć od proglasbe, priziv se neće više primit, i iznosak kazni novčane ostat će brodarstvenoj pieneznici kao svojina, konačno i valjano stečena.

Dispositions finales.

Art. 154.

Le présent réglement entrera en vigueur le premier Mars 1871.

Cesseront d'avoir force de loi, à partir de cette même date:

1. Le réglement de navigation et de police en date du 2 Novembre 1865, annexé à l'acte public du même jour, avec les modifications introduites dans ledit réglement par les nouvelles dispositions relatives au pilotage et au service des alléges, édictées le 16 Avril 1868, le 22 Avril et le 30 Octobre 1869;

2. Les dispositions sur la navigation des radeaux et trains de bois, des 12 Mai et 13 Octobre 1866;

3. Les dispositions de police arrêtées dans l'intérêt des travaux d'amélioration du bas-Danube, le 21 Avril 1868;

4. Les réglements relatifs au remorquage, en date des 2 Novembre 1867 et 22 Avril 1869;

5. Et les dispositions additionnelles relatives au mouillage dans le port de Soulina édictées le dit jour 22 Avril 1869.

Odredbe zaglavne.

Član. 154.

Ovaj pravionik dolazi u kriepost na pèrvi dan Ožujka 1871.

Od istoga dana počamši ukidaju se:

1. Pravionik brodarstveni i redarstveni od 2. Studenoga 1865, priklopljen izpravi od istoga dana, ujedno s preinakami, koje su glede istoga pravionika učinjene kašnjimi ustanovami o vodičtvu i o službi barkačah od 16. Travnja 1868, 22. Travnja 1869 i 30. Listopada 1869.

2. Ustanove o plovitbi splavah od 12. Svibnja i 13. Listopada 1866.

3. Redarstvene ustanove, izdate dne 21. Travnja 1868 u interesu popravnih radnjah na dolnjem Dunavu.

4. Pravionici o teglenju (remorkiranju) od 2. Studenoga 1867 i 22. Travnja 1869, kao i

5. potonje ustanove o pristajanju u luci Sulinskoj, takodjer od 22. Travnja 1869.

Art. 155.

Le présent réglement pourra être modifié, selon les besoins, par la Commission européenne ou par l'autorité internationale qui lui sera substituée en vertu de l'article 17 du traité de Paris.

Fait à Galatz, le huit Novembre 1870.

Signe: **de Pottenburg**
J. Stokes
B. Berio
Radowitz
d'Offenberg
Ismaïl.

Član. 155.

Ovaj pravionik moći će polag potriebe preinačiti ili europejska komisija ili pak ona medjunarodna oblast, koja miesto nje bude postavljena po članku 17. parižkoga ugovora.

Tako učinjeno u Galcu na osmi dan Studenoga 1870.

pl. Pottenburg s. r.
J. Stokes s. r.
B. Berio s. r.
Radowitz s. r.
pl. Offenberg s. r.
Ismail s. r.

Navedeni ovdie pravionik proglašuje se ovim s obzirom na prilog *A.* brodarstvene izprave za uštja dunavska od 2. Studenoga 1865 (dèrž. zak. lista br. 109 od god. 1866).

U Beču, dne 12. Siečnja 1873.

C. kr. ministar tèrgovine:
Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad VI. — Izdan i razposlan dne 22. Veljače 1873.

17.

Ugovor poštanski od 7. Svibnja 1872,

medju austro-ugarskom monarkijom i Niemačkom.

(Sklopljen u Berlinu dne 7. Svibnja 1872; Njegovo ces. i kralj. apostolsko Veličanstvo potvèrdilo ga u Gödölli dne 27. Prosinca 1872, a u obostranih potvèrdnicah (ratifikacijah) izmienjen u Berlinu dne 4. Siečnja 1873).

Mi Franjo Josip Pèrvi,

božjom milostju cesar austrijanski,

apostolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda krakovski; vojvoda lorenski, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, gornjo- i dolnjo-slezki; veliki knez erdeljski; markgraf moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski itd. itd. itd.

dajemo na znanje i poručujemo ovim:

Buduć izmedju punomoćnikah Naših s jedne i punomoćnikah, koje je za to imenovao cesar niemački, s druge strane, u svèrhu, da se prema sadanjim okolnostim uredi i olakša medjusobni promet poštanski, sklopljen i podpisan u Berlinu dne 7. Svibnja 1872 iz 52 članka sastojeći ugovor ujedno s napisnikom zaglavnim, kojega je sadèržaj sliedeći:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj česki itd. i apostolski kralj ugarski i Njegovo Veličanstvo cesar niemački, želeći, odnošaje poštanske monarkije austro-ugarske i Niemačke s obzirom na sadanje promienjene

okolnosti iznova urediti, zaključili su sklopiti poštanski ugovor, ter u svèrhu ovu imenovali su kao punomoćnike svoje:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj česki itd. i apostolsk i kralj ugarski:

Svoga ministarskoga savietnika u c. kr. austrijanskom ministarstvu tèrgovine Franju Pilhala, i

Svoga ministarskoga savietnika u kralj. ugarskom ministarstvu za poljodielstvo, obèrte i tèrgovine dra. Edmunda Ary-a, a

Njegovo Veličanstvo cesar niemački:

Svoga glavnoga direktora poštah Henrika Stephana,

Svoga tajnoga savietnika poštanskoga Vilima Günthera,

kraljevsko-bavarskoga prisiednika glavne direkcije Jakova Zimmermanna, i

kralj. virtemberžkoga načelnika poštanske direkcije, direktora Augusta Hofackera,

koji na temelju svojih punomoćjah složiše se glede sliedećih članakah:

I. Ustanove načelne.

Članak 1.

Valjanost ovoga ugovora.

Ustanove ovoga ugovora protežu se:

a) na pošiljke pošte listovne i pošiljke vozne pošte, koje spadaju k prometu Niemačke i austro-ugarske monarkije medju sobom: promet medjusobni;

b) na pošiljke pošte listovne i pošiljke vozne pošte, koje dolaze u prometu Niemačke i austro-ugarske monarkije s inostranimi dèržavami ili u prometu inostranih dèržavah izmedju se, u koliko se pri prometu ovom dotiču zemlje i područja obih ugovornih stranakah: promet prolazni.

Glede unutarnjega prometa pošte listovne i pošte vozne može svaka ugovorna stranka po svojoj volji činiti ustanove.

Članak 2.

Izmienjivanje stvarih poštanskih.

Izmedju poštanskih upravah jedne i druge ugovorne stranke izmienjivat će se redovito pošiljke listovne i vozne pošte u prometu kako medjusobnom tako i prolaznom.

Obvezuju se uprave zamienito, da će brinuti se, da se što najbèrže dalje odpremaju pošiljke listovne i vozne pošte, koje im budu dolazile. Navlastito pri odpremanju pošiljakah pošte listovne odabirat će se svagda putevi najkratji, što ih bude.

Ugovorne stranke učinit će potrebita, da se poštanskim upravam osigura, koliko moguće, da se svuda pri odpremanju poštanskih pošiljakah služiti mogu željeznicami, parobrodi i inimi sgodnimi prevoznimi sredstvi.

Medju kojimi poštanskimi zavodi i poštanskimi pisarnicami od željeznicah imat će u svèrhu, da se pošiljke redovito izmienjuju, postojati neposredno dostavljanje listovah i tovarah, ostavlja se poštanskim upravam, da se o tom dogovore i sporazumiju, kao što se kad mienjala bude potrieba.

Članak 3.

Prevoženje poštanskih transportah na granici.

Pri dogovorih, koji se činili budu u pogledu odpremanja poštanskih transportah na granici jednoj i drugoj, trebat će, u koliko po mieri postojećih osobitih uredabah i miestnih okolnostih nebudu potrebite ine ustanove, dèržati se u obće toga načela, da će svaka uprava imat starati se za odpremu poštanskih pošiljakah iz svoga područja do nasuprotne pogranične postaje područja drugoga.

Svakomu poštanskomu zavodu pripadaju pristojbe od putnikah i poštarina od izvišega tovara u toliko, u koliko isti podmiruje troškove odpremne. Svaki poštanski zavod računat će vozarinu od osobah po svojoj tarifi i ustanovljivati od pristojbah prostu težu za onu daljinu, na kojoj je vlastan pobirati vozarinu.

U pogledu prevoženja željezničkih poštanskih transportah na granici valjat će u obće kao načelo, da će svaka poštanska uprava imat skèrbiti za odpremanje poštanskih pošiljakah do granice svojega područja, nego ipak s priuzdèržajem tim, da se nepovriedjuju razlazne ustanove osobitih dèržavnih ugovorah, odnosno posebnih dogovorah, ako kakovih ima.

Članak 4.

Miera daljine.

Daljine u prometu obostranih poštanskih područjah ustanovljuju se po geografičnih miljah, po 15 ih na jedan stupanj polutnika.

Da se pronaći mogu daljine, na kojih je osnovana tarifa, imat će se svekoliko poštansko područje Niemačke i austro-ugarske monarkije razdieliti u četvorna polja s postranom duljinom od 2 geografične milje. Prava udaljenost diagonalnoga kèrstišta jedne četvorine činit će onu daljinu, koja će odlučna biti pri taksiranju pošiljakah od poštanskih zavodah jedne do poštanskih zavodah druge četvorine. Poštanska miesta, presiečena stranami od četvorine, pribrojit će se četvorini obližnjoj iliti medjašnoj prema istoku, jugu ili jugoistoku.

Slomci od miljah neće se uvažavati.

Članak 5.

Teža.

Za ustanovljivanje teže pri prometu poštanskom bit će kao jedinka teže odlučan kilogram sa svojimi podrazdielbami.

Članak 6.

Vriednost novčana.

Taksiranje, naknadjivanje i obračunavanje bivat će pri listovnoj pošti, kao što pri pošti voznoj, u zemaljskom novcu one vlasti poštanske, koja pobire poštarinu.

Iznosci, dolazeći iz četvèrtgodišnjih obračunah izmedju upravah poštanskih, izplatjivat će se u zemaljskom novcu one poštanske uprave, koja što primiti ima u gotovu.

Članak 7.

Spoljašnji oblik pošiljakah poštanskih i postupanje š njimi.

Kakove imadu biti pošiljke poštanske, što se izvanjskoga im oblika tiče, i kako valja postupati š njimi, kad se daju na poštu ili razdaju s pošte, kao i kad se odpremaju dalje: valjaju u tom obziru medju poštanskimi upravami ugovoreni posebni pravionici i naputci, odnosno ustanove, sadèržane u ugovorih, sklopljenih s inostranimi dèržavami.

Ako u ovih pravionicih, naputcih i ugovorih neima posebnih kakovih ustanovah, valjat će tad za unutarnji promet postojeći propisi svake uprave poštanske.

Članak 8.

Kako se diele pošiljke poštanske.

Na **listovnu poštu** spadaju:
Pisma bez naznačene vriednosti,
Poštanske dopisnice,
Tiskovine,
Ogledi od robe,
Naputice poštanske i
Novine.

Teža pisamah iliti listovah i ogledah od robe da nenadilazi 250 gramah, a teža tiskovinah 500 gramah. Glede predmetah, prostih od poštarine, i pošiljakah iz inozemstva odlučuju ustanove, navedene u članku 23 i 45.

Na **voznu poštu** spadaju:
Paketi, bila im ili nebila naznačena vriednost,
Pisma iliti listovi s naznačenom vriednosti, i
Pisma s poštanskimi predujmi.

II. Pošta listovna.

Članak 9.

Poštarina od listovah.

Poštarina listovna čini u medjusobnom prometu na duljine svekolike:

a) za prosto frankovano pismo do teže od 15 gramah uklopno; 1 srebèrni groš ili 3 krajcare (u okoliših, gdie je vriednota južno-niemačke forinte) ili 5 novčićah; pri većoj teži: 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah;

b) za prosto nefrankirano pismo do teže od 15 gramah uklopno: 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah; pri većoj teži: 3 srebèrna groša ili 11 krajcarah ili 15 novčićah.

Članak 10.

Poštanska obiljezja (marke).

Pošiljke mogu se frankovati onimi poštanskimi obilježji (markami), koje su obične u zemlji, odkuda polaze.

Druga obiljezja poštanska neimaju vriednosti. Pošiljke, imajuće na sebi ovakovih obilježjah, smatrat će se kao nefrankovane.

U koliko rabljeni budu zavitci frankovani, bit će poštanskoj upravi predatnoga područja prosto, osim iznosa, naznačena na frankovanom zavitku, tražiti od dotičnika još i odštetu, primierenu nabavnim troškovom.

Članak 11.

Frankovanje nedostatno.

Pisma, nedostatno frankovana obilježji iliti markami poštanskimi, podvèržena su taksi, propisanoj za pisma nefrankovana, nego računat će se tù i vriednost upotrebljenih obilježjah poštanskih.

Ako tko neuzhtije nadoknaditi nedostatne poštarine, smatrat će se to tako, kao da se krati primiti pošiljku.

Članak 12.

Poštanske dopisnice.

Poštarina za poštanske dopisnice iznosi bez obzira na daljinu $1/2$ srebèrna groša, odnosno 2 krajcare ili 2 novčića od komada. Poštanske dopisnice imadu biti frankovane. S poštanskimi, nedostatno frankovanimi dopisnicami, kojih nebude moguće povratiti odmah predatniku, postupat će se po obćenitih propisih, koji postoje u području, gdie budu date na poštu.

Članak 13.

Tiskovine.

Za tiskovine u teži do 250 gramah imat će se u slučaju, ako se pristojba unapred plati, i ako su takove, da zadovoljavaju ustanovam, propisanim u pravioniku, uzeti bez obzira na daljinu po $1/3$ srebèrna groša, odnosno 1 krajcara ili 2 novčića od svakih 50 gramah ili od slomka, a za tiskovine u teži preko 250 gramah 3 srebèrna groša, odnosno 11 krajcarah ili 15 novčićah.

Za tiskovine do 250 gramah, koje date budu na poštu nefrankovane ili frankovane nedostatno, ili koje nezadovaljavaju ustanovam, propisanim u pravioniku, ali u ostalom takove su, da se odpremiti mogu poštom listovnom, uzet će se poštarina kao za pisma nefrankovana, nego uračunat će se i vriednost upotrebljenih marakah. S takovimi pošiljkami preko 250 do 500 gramah postupat će se po obćenitih propisih, koje postoje u području, gdie date budu na poštu.

Glede tumačenja u pravioniku sadèržanih propisah o tiskovinah imat će, u koliko se nebude radilo o očitoj i nedvojbenoj pometnji, bit odlučno mnienje onoga poštanskoga zavoda, koje je u miestu predatnom.

Članak 14.

Ogledi robe.

Za oglede od robe imat će se u slučaju, ako se pristojba unapred plati, i ako su takovi, da zadovoljavaju ustanovam, propisanim u pravioniku, uzeti bez obzira na daljinu po $1/3$ srebèrna groša, odnosno 1 krajcara ili 2 novčića od svakih 50 gramah ili od slomka od 50 gramah.

Za oglede od robe, koji dati budu na poštu nefrankovani ili frankovani nedostatno, ili koji nezadovoljavaju ustanovam, propisanim u pravioniku, ali u ostalom takovi su, da se odpremiti mogu poštom listovnom, uzet će se poštarina kao za pisma nefrankovana, nego uračunat će se vriednost upotrebljenih marakah.

Ako ogledi od robe budu s tiskovinami ujedno spakovani, valjat će takodjer u članku 13 ustanovljena taksa, i to prema ukupnoj teži pošiljke.

Ova ukupna teža da nenadilazi 250 gramah.

Članak 15.

Preporuka (recommandation).

Dopušteno je, pisamah, dopisnicah, tiskovinah i ogledah od robe odpravljati s preporukom.

U takovu slučaju platit će se, osim poštarine, još u ime preporučnine 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah. Uzet će se ova ujedno s poštarinom.

Onomu, koi šalje stvar preporučenu, pribavit će, ako zahtieva, poštanski zavod primku od adresata (povratnicu). Za to će se uzeti još u ime pristojbe 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah, koje će onaj, koi pošiljku odprema, platiti prigodom, kada ju daje na poštu.

Članak 16.

Odšteta za pošiljke preporučene.

Za pošiljku preporučenu, koja se izgubi, dat će se pošiljatelju odšteta od 14 talirah ili 24 i 1/2 forinte vriednote južno-niemačke ili 21 forinta vrednote austrijanske; nego izuzima se slučaj, kada se pošiljka izgubi po vlastitoj nemarnosti pošiljateljevoj, ili uslied rata, ili uslied neodoljivih nesgodah elementarnih, ili napokon uslied toga, što je pošiljka sama po sebi bila takova, da je izgubit se morala.

Za oštetu pošiljke preporučene, kao ni za štetu, prouzročenu tim, što se je pošiljka kasno odpremila ili dostavila, neće pošta dati nikakove odštete.

Pošiljkam preporučenim, što se tiče odštete, uzporedjene su pošiljke, predane s uvietom, da se odpremiti imadu štafetom.

Naprema pošiljatelju jamčit će za odštetu ona poštanska uprava, pod koju spada pošta, kojoj je pošiljka bila izručena.

Pravo, tražiti odštetu od pošte, ugasnut će, čim mine šest miesecih, računajuć od dana, kojega je pošiljka bila predana. Zastara prekida se, čim podnešena bude opotraga kod one poštanske uprave, ka kojoj spada poštanski zavod, gdie je pošiljka data na poštu. Ako na to uzsliedi odluka nepovoljna, počet će od dana, kojega odluka ta bude primljena, nov rok zastare od šest miesecih, koi se medjutim neprekida opotragom proti odluci onoj.

Tražbinu na odštetu moći će adresat pokrenuti i onda, kada nije moguće pronaći pošiljatelja, ili kada pošiljatelj povieri adresatu, neka potiera tražbinu njegovu.

Kada se izgubi takova preporučena pošiljka, koja je bila u prolaznom paketu listovnom, jamčit će za takov gubitak ona uprava, kojoj je kroz područje paket išao, samo u onom slučaju, ako za odpremanja u njezinu području nestane svega listovnoga paketa, ili ako se dokaže, da je preporučena pošiljka izgubila se upravo onda, dok je išla tim područjem.

Za preporučena pisma, kojih nestane za vožnje kroz područje inostranoga kojega zavoda, neće se naprema poštanskim upravam ugovornih stranakah moć pokrenuti tražbina na odštetu, već ako uslied posebnih ugovorah postoji dužnost takova. Nego ako je pošilja-

telj pri svem tom voljan, potierati pravo svoje naprema inostranomu odpremnomu zavodu, imat će mu u tom biti na ruku ona poštanska uprava, koja je pošiljku neposredno predala inozemstvu.

Za pisma nepreporučena nemože se tražiti odšteta od upravah poštanskih.

Članak 17.

Poštanske naputice i nalozi poštanski.

Uprave poštanske imadu se porazumieti medju sobom, kako da se na sliedećih načelih zavedu naputice poštanske:

Najveća svota naputice poštanske neka nenadilazi 50 talirah ili 87 i 1/2 forinte vriednote južno-niemačke ili 75 forintih vriednote austrijanske.

Pristojba za to ustanovljuje se, kako sliedi:

Za naputice poštanske do 25 talirah, odnosno 43 i 3/4 forinte vriednote južno-niemačke ili 37 i 1/2 for. vriednote austrijanske: na 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah,

za naputice poštanske preko 25 talirah, odnosno 43 i 3/4 for. južno-niemačke ili 37 i 1/2 for. austr. vriednote do 50 talirah, odnosno 87 i 1/2 for. južno-niemačke ili 75 for. austr. vriednote; na 4 srebèrna groša ili 14 krajcarah ili 20 novčićah.

Obćinstvu zajamčuje se, da će se položene svote u istinu izplatiti.

Pristojbu ima pošiljatelj platiti unapred a dielit će ju medju sobom na polak uprava područja, gdie se naputica predaje na poštu, i uprava onoga područja, kuda je naputica namienjena.

Isto tako ostavlja se obim poštanskim upravam, da se porazumije glede zavedenja nalogah iliti mandatah poštanskih.

Članak 18.

Dostava po expressu.

One listovno-poštanske predmete, gdie je predatnik na adresi pismeno izrazio želju, neka se dostave pomoćju expressa, imadu poštanski zavodi odmah, čim stignu, dostaviti adresatu po posebnom čovieku (expressu).

Pošiljke takove netreba da su preporučene.

Za ovakovu (po expressu) dostavu listovno-poštanskih pošiljakah, glasećih na poštanski zavod opredielišta, treba platiti pristojbe 2 i 1/2 srebèrna groša ili 9 krajcarah ili 15 novčićah.

Pristojbu ovu može predatnik platiti ili izplatu iste ostaviti adresatu.

Za expressnu dostavu listovno-poštanskih pošiljakah, namienjenih u okoliš poštanskoga kojega ureda, valja pravilo, da adresat ima platiti dostavninu, i to u onom iznosu, koi se expressu za takovu dostavu u istinu platja u dotičnom miestu.

Pristojba za dostavu po expressu pripada poštanskomu zavodu, koi je u opredielištu.

Članak 19.

Predmeti listovne pošte, koji se šalju za adresatom.

Za predmete listovne pošte, koji se za adresatom imadu poslati u drugo miesto, nego koje je na adresi s početka bilo naznačeno, netreba za takovu dalju odpremu platiti nikakove pristojbe.

Preporučeni predmeti listovne pošte, koji se šalju za adresatom, smatrat će se kao preporučeni i kod dalje opreme, ter se za to neće računati nova preporučnina.

Članak 20.

Predmeti listovne pošte, kojih nije moguće dostaviti.

Za povratu predmetah listovne pošte, kojih nije moguće bilo dostaviti, neplatja se posebna pristojba. Ako su ovi predmeti obteretjeni stranom poštarinom, to će ju vratjajući ured uračunati natrag u istoj svoti i vriednoti, kako je pèrvobitno bila obračunana.

Članak 21.

Potražnice.

Za potražnice, što ih predadu osobe privatne, platja se pristojbe 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah, koji će pripadati onoj poštanskoj upravi, kojoj se u području nalazi predatbeni poštanski ured. Ako se dokaže, da je krivnja od strane pošte dala povoda potražnici, tad će se pristojba vratiti.

Članak 22.

Čije su pristojbe.

Svakoj poštanskoj upravi pripadaju u podpunom iznosu one svote, koje u njezinu području u smislu članakah 9, 11, 12, 13, 14, 15, 19 i 20, budu pobrane.

Članak 23.

Ustanove o oprostu od poštarine.

Dopisi medjusobno izmienjeni medju svimi članovi vladalačkih porodicah odpremaju se u području uzvišenih ugovornih stranakah bezplatno i bez obzira na težu im. Isto tako odpremaju se bezplatno službeni dopisi u poslovih poštanskih i bèrzojavnih.

Inomu, od poštarine prostomu odpremanju neima miesta.

Članak 24.

Časopisi.

Poštanski zavodi primaju naručbu i obavljaju razašiljanje i dostavljanje novinah i časopisah.

Kod naručivanja mierodavni su uvieti predplate.

Bezplatnu razdieljivanju oglednih brojevah neima miesta.

Članak 25.

Pristojba za naručbu i raznošenje.

Za pomenuto rukovanje novinah i časopisah pripada u ime pristojbe 25 postotakah one nabavne ciene, koju poštanski zavod platja nakladniku. Za časopise, izlazeće na miesec manje od četiri puta, obaljena je pristojba na 12 i 1/2 postotka nabavne ciene. Za svake novine i za svaki časopis ima se ipak na godinu platiti barem 4 srebèrna groša ili 14 krajcarah ili 20 novčićah.

Pristojbu za raznošenje ustanovit će poštanski ured, koi je u opredielištu.

Članak 26.

Koga idu pristojbe od novinah.

Pristojbu od novinah diele medju sobom na polak naručujući i odpremajući zavod poštanski.

Ako se iznos neda razdieliti do na čitave četvèrtine groša ili na čitave krajcare ili novčiće, to će veći iznos ostati odpremajućemu zavodu poštanskomu.

Članak 27.

Posebni prilozi k novinam.

Za posebne priloge k novinam platit će se unapred pristojba od $^1/_{12}$ srebèrna groša ili $^7/_{24}$ krajcarah ili $^1/_2$ novčića. Svakoj upravi poštanskoj pripada čitavi iznos pristojbah za ovakove priloge, izlazeće iz njezina područja.

Članak 28.

Kada se novine šalju za adresatom u drugo koje miesto.

Ako poželi koi predplatnik, da mu se novine šalju za njim u drugo koje miesto, to je dužan za to do izmaka predplatnoga roka platiti pristojbu od 10 srebr. grošah ili 35 krajcarah ili 50 novčićah, koju će oba poštanska zavoda medju sobom jednako porazdieliti.

Mienja li predplatnik češtje svoje boravište, to će platiti svakiput pristojbu, osim ako mu se novine opet šalju u pèrvo opredielište.

Ako li zaište predplatnik, da se za njim šalju novine, kojih nije putem pošte, već neposredno kod nakladnika naručio, imat će odpravnik platiti pristojbu, ustanovljenu u čl. 25, a razdielba bivat će u smislu članka 26.

Isto takovo je postupanje glede primierakah, što ih uredničtva iliti redakcije medjusobno šalju i izmienjuju.

III. Pošta vozna.

Članak 29.

Računanje poštarine.

Poštarina za predmete vozne pošte računa se u zamienitom prometu u stanovitoj svoti prema izravnoj daljini od odpravišta do opredielišta bez obzira na granice obostranih područjah i i na dalnju odpremu. Daljine ustanovljuju se u smislu čl. 4.

Za svaku pošiljku vozne pošte platja se poštarina prema teži, a kod pošiljakah s naznačenom vriednosti još i pristojba osigurna.

Kod pošiljakah, obteretjenih poštanskim predujmom, dolazi k poštarini i k osigurnoj pristojbi još i pristojba za predujam.

Pošiljke mogu se predati ili podpuno frankovane do opredielišta ili nefrankovane.

Članak 30.

Poštarina od paketah po teži.

Poštarina od paketah po teži iznosi za svakih 500 gramah (1 funtu):

do	5 miljah			2 fenika	ili	5/6 novč.
preko	5— 10 miljah			4	„	„ 1 2/3	„
„	10— 15	„		6	„	„ 2 1/2	„
„	15— 20	„		8	„	„ 3 1/3	„
„	20— 25	„		10	„	„ 4 1/6	„
„	25— 30	„	1 srebr. gr.	—	„	„ 5	„
„	30— 40	„	1 „ „	2	„	„ 5 5/6	„
„	40— 50	„	1 „ „	4	„	„ 6 2/3	„
„	50— 60	„	1 „ „	6	„	„ 7 1/2	„
„	60— 70	„	1 „ „	8	„	„ 8 1/3	„
„	70— 80	„	1 „ „	10	„	„ 9 1/6	„
„	80— 90	„	2 „ „	—	„	„ 10	„
„	90—100	„	2 „ „	2	„	„ 10 5/6	„
„	100—120	„	2 „ „	4	„	„ 11 2/3	„
„	120—140	„	2 „ „	6	„	„ 12 1/2	„
„	140—160	„	2 „ „	8	„	„ 13 1/3	„
„	160—180	„	2 „ „	10	„	„ 14 1/6	„

i tako đalje za svakih 20 miljah po dva fenika ili 5/6 novčića više.

Izvišne česti od teže izpod 500 gramah (1 funte) računaju se da je podpunih 500 gramah.

Najmanja pristojba, koja se od jednoga paketa platja, iznosi:

do	. . . . 5 miljah:	2 srebr. gr. ili	7 krajc. ili	10 novč.
preko	5—15 „	3 „ „	„ 11 „	„ 15 „
„	15—25 „	4 „ „	„ 14 „	„ 20 „
„	25—50 „	5 „ „	„ 18 „	„ 25 „
„	50 miljah	6 „ „	„ 21 „	„ 30 „

Ako više paketah ide k jednomu propratnomu listu, tad se za svaki paket računa pristojba napose.

Članak 31.

Poštarina po teži za listove s označenom vriednosti i za listove, obteretjene poštanskim predujmom.

Poštarina po teži za listove s označenom vriednosti i za listove, obteretjene poštanskim predujmom, iznosi do najveće teže, koja je za listove dopuštena (uklopno do 250 gramah odn. 1/2 funte):

do	. . . . 5 miljah	1 1/2 srebr. gr. ili	6 krajc. ili	8 novč.,
preko	5—15 „	2 „ „	„ 7 „	„ 10 „
„	15—25 „	3 „ „	„ 11 „	„ 15 „
„	25—50 „	4 „ „	„ 14 „	„ 20 „
„	50 miljah	5 „ „	„ 18 „	„ 25 „

Članak 32.

Pristojba osigurna.

Pristojba osigurna iznosi:

	do 50 talirah ili $87^1/_2$ forintih j. n. vr. ili 75 for. austr. vr. uklopno	preko 50 talirah do 100 talirah ili preko $87^1/_2$ for. do 175 for. j. niem. vr. ili preko 75 for. do 150 for. austr. vr. uklopno	kod većih svotah za svakih 100 talirah, ili 175 for. j. n. vr. ili 150 for. austr. vr.
do 15 miljah	$^1/_2$ sr. gr. ili 3 novč.	1 sr. gr. ili 5 novč.	1 sr. gr. ili 5 novč.
preko 15—50 miljah . . .	1 „ „ „ 5 „	2 „ „ „ 10 „	2 „ „ „ 10 „
„ 50 miljah	2 „ „ „ 10 „	3 „ „ „ 15 „	3 „ „ „ 15 „

Nadmašuje li označena vriednost svotu od 1000 talirah ili 1750 for. vr. južno-niemačke ili 1500 for. vr. austr., tad se za izvišak platja polovica gorepomenute pristojbe osigurne.

Ako više paketah s označenom vriednosti ide k jednomu te istomu propratnomu listu, tad se za svaki paket pristojba osigurna računa napose.

Članak 33.

Preračunavanje raznih vriednotah i zaokruživanje slomakah.

Pristojbe, ustanovljene u čl. 30 i 32, preračunavat će se u području vriednote južno-niemačke s točnostju, koliko moguće, većom u novac, u kojem se pobiraju.

Slomci povišivat će se na podpuna pol srebèrna groša, odnosno na podpunu krajcaru ili na podpun novčić.

Članak 34.

Paketi preporučeni.

Dozvoljeno je, odpremati preporučenih paketah bez označene vriednosti. Od ovakovih paketah platja se osim obične pristojbe još i preporučnina od 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah ujedno s poštarinom. Ako se zaište povratnica, imat će za to predatnik platiti dalju još pristojbu od 2 srebèrna groša ili 7 krajcarah ili 10 novčićah. Pristojbe za preporuku (preporučnina) i za povratnicu idu u zajednički prihod poštanski (čl. 40).

Članak 35.

Poštanski predujmi.

Od stanovita dana, što će ga uprave poštanske dogovorno pobliže ustanoviti, moći će poštanski zavodi davati poštanskih predujamah do iznosa od 50 talirah ili $87^1/_2$ for. vrednote južno-niemačke ili 75 for. vr. austr. U ime prevoznih i inih troškovah moći će se predujmi davati još i u većem iznosu.

Pristojba, koja se osim poštarine itd. (članak 30, dotično 31 i 32) platja za predujam poštanski, iznosi: za svaki talir ili svaku čest talira pol srebèrna groša, za svaku forintu ili svaku česticu forinte vriednote južno-niemačke jednu krajcaru, za svaku forintu ili svaku

česticu forinte vrednote austrijanske $1^1/_4$ novčića; nego za svukoliku svotu barem 1 srebèrni groš, ili 3 krajcare ili 5 novčićah.

Netreba poštarine i pristojbe platiti unapred; valja ipak obie pristojbe platiti podjedno, a ne obaška.

Članak 36.

Listovi propratni.

Za listove propratne iliti propratnice, dodane pošiljkam vozne pošte, neima se računati nikakova posebna pristojba. Nego propratni takov list da nebude teži od 15 gramah.

Članak 37.

Pristojbe za pošiljanje natrag i za dalje odpremanje pošiljakah vozne pošte.

Pošiljke pošte vozne, koje se šalju natrag ili pak za adresatom, podpadaju istomu postupku te istoj pristojbi, kao i pošiljke one, koje se pèrvobitno predaju u miestu, odkuda pošiljanje natrag ili dalja odprema biva.

Za pošiljanje natrag i za dalje odpremanje pošiljakah, obteretjenih poštanskim predujmom, neračuna se nova predujamna pristojba; ovo valja i za one slučajeve, gdie takove pošiljke iz ovozemskoga prometa prelaze u promet zamieniti i obratno.

Članak 38.

Pristojbe uzgredne.

Kod predaje pošiljakah vozne pošte neće se uvesti nikakove nove uzgredne pristojbe, niti će se postojeće povisiti.

Prosto će biti svakoj upravi poštanskoj, ustanoviti pristojbah za dostavljanje pošiljakah vozne pošte adresatom u kuću.

Članak 39.

Dostavljanje pošiljakah vozne pošte po expressu.

Pošiljke vozne pošte, gdie je predatnik na adresi izrazio želju, da po expressu budu dostavljene, imadu se odmah, čim stignu, po posebnom čovieku uručiti adresatu.

Dà li se ima pošiljka sama uručiti ter do kojega iznosa vriednote ili i teže, ili da l' se uručba pomoćju expressa ima ograničiti samo na predatnicu ili na propratnicu, ravna se to po obćenitih načelih, koja postoje u području, kamo je pošiljka namienjena.

Pristojba za ovakovu dostavu iliti uručbu pošiljakah, glasećih na okoliš miestni, iznosit će, ako se pošiljka sama dostavlja, dvogubu svotu pristojbe, ustanovljene u članku 18, ako se pak dostava po expressu steže na predatnicu ili na popratnicu, iznosit će jednostavnu pomenutu pristojbu.

U pogledu pristojbe expressu za dostavu pošiljakah, glasećih na okoliš zemaljski, valjaju ustanove, sadèržane u članku 18. glede sličnih pošiljakah pošte listovne.

Pristojbe za dostavljanje po expressu pobirat će poštanski zavod, koi je u opredielištu.

Članak 40.

Dieljenje dohodakah od pošiljakah vozne pošte.

Zajednički prihod od pošiljakah vozne pošte, izmienjenih u prometu medju Niemačkom i monarkijom austro-ugarskom, dielit će se medju dotičnimi poštanskimi upravami po stanovitih postotcih.

Postotci ovi, idući svakoj upravi, izračunat će se po poštarini, koja na svako područje odpada za vozno-poštanske pošiljke, u istinu odpremljene za stanovito doba.

Način ovoga izračunanja ustanovit će obie poštanske uprave u dogovoru.

Izračunani postotci valjat će i natrag za minulu godinu 1872.

Članak 41.

Oprost od poštarine kod vozne pošte.

U pogledu oprosta od poštarine za pošiljke vozne pošte, što ih članovi vladalačkih porodicah u područjih uzvišenih ugovornih stranakah izmienjuju medju sobom, ostaju u krieposti ustanove i načela dosadanja.

Službene pošiljke, što ih poštanske oblasti i poštanski zavodi izmienjuju, odpremaju se prosto od poštarine.

Inoj bezplatnoj odpremi neima miesta.

Članak 42.

Jamčenje za pošiljke vozne pošte.

U slučaju izgubitka ili oštete dobiva predatnik naknadu za pošiljke vozne pošte, predate shodno propisom.

Za štetu, nastalu sa zadocniele odpreme ili dostave, daje se odšteta iliti naknada samo onda, ako je predmet poradi zakašnjenja pokvario se ili vriednost svoju izgubio sasvim ili dielomično. Nego na promienu tečaja na burzi ili cienah sajamskih neće se uzimati nikakov obzir.

Neima obveze na odštetu, ako je gubitak, ošteta ili zadocniela odprema ili dostava nastala:

a) po nemarnosti samoga pošiljatelja, ili
b) poradi rata, ili
c) s neuklonivih posliedicah elementarne koje nepogode ili poradi naravskih svojstvah samoga predmeta, ili
d) kod inozemskoga kojega odpremnoga zavoda, za koi nijedna uprava ugovornih stranakah odštetne obveze nije naročito uzela na se u ugovoru. Nego, uzhtije li predatnik odštetno svoje pravo vèršiti naprema stranomu odpremnomu zavodu, to će ga u tom podupirati ona poštanska uprava, koja je pošiljku izručila inozemstvu.

Ako prigodom, kada se pošiljka dostavlja adresatu u ruke, bude obnadjeno, da je pečat i zavitak izvana nepovriedjen, a teža pošiljke da je ista, kakova je kod predaje bila, tad pošta neće jamčiti za manjak, koi bi se ukazao u sadèržaju pošiljke prigodom, kad se bude

otvorala. Ako je pošiljka primljena bila bez prigovora, tad valjat će predmnieva, da je pečat i zavitak kod dostave iliti uručbe bio nepovriedjen, a teža pošiljke da je bila ista, kakova je bila prigodom predaje.

Ako je vriednost bila označena, to će ista služiti temeljem pri ustanovljivanju svote odštetne. Nego ako pošta dokaže, da očitovana vriednost nadmašuje običnu vriednost istoga predmeta, tad će se naknaditi samo ova posliednja.

Ako kod paketah vriednost nije označena, to će se u slučaju gubitka ili oštete naknadit samo prava šteta, nu neće se nikada dati više nego 1 talir ili 1 for. 15 kr. južno-niemačke vr. ili 1 for. 50 novč. austrijanske vrednote za svaku funtu ciele pošiljke. Kod pošiljakah, težkih izpod 1 funte, računat će se ciela 1 funta, isto tako ciela 1 funta, ako česti od teže nedosižu jedne funte. Za izgubljen preporučeni paket daje se odšteta polag istih načelah, nego odšteta iznosit će najmanje 14 talirah ili 24½ for. vr. južno-niemačke ili 21 for. vr. austr. U slučaju povriede preporučenih paketah valjaju isti propisi kao što i za obične pakete.

Pošta osim naznačenih odštetah nedaje nikakove druge; naročito nemože se od nje tražiti nikakova odšteta za štetu ili izmaklu korist, posredno nastalu s gubitka ili s povriede pošiljke koje. Isto tako nedaje se odšteta nikakova za proste listove, obteretjene poštanskim predujmom.

Članak 43.

Postupak pri odštetjivanju.

Naprema pošiljatelju pada odštetna obveza na onu poštansku upravu, ka kojoj spada predatbeni zavod poštanski.

Pravo, tražiti od poštanskoga zavoda odštetu, prestaje nakon šest miesecih, računajuć od dana, kojega je pošiljka bila predana. Zastaru prekida reklamacija, predana poštanskomu ravnateljstvu miesta predatbenoga. Odbije li se reklamacija, tad na dan, na koi je uzkrata primljena, počima nov rok zastare, koi se utokom proti onoj odluci više neprekida.

Pravo odštetu tražiti, može i adresat vèršiti onda, ako se predatnik nepronadje, ili ako je ovaj svoje pravo prenio na adresata.

Upravi, koja daje odštetu, bit će prosto tražiti zavratu od one uprave, kojoj je u području pošiljka izgubila se ili oštetila.

U tom obziru pada krivnja, dok se protivno nedokaže, na onu upravu, koja je pošiljku bez prigovora preuzela a nije kadra izkazati, da se je ista adresatu dostavila.

Od propisa, da s bezprigovorna preuzetja glavna odgovornost pada na preuzimajuću upravu, valja iznimku u slučaju, gdie se radi o porobljenju ili oštetjenju, počinjenom tako, da se povrieda pečata ili zavitka nije mogla lako primietiti, i da je teža pošiljke ostala nepromienjena. U ovakovu slučaju imadu obostrane uprave odštetu dati na jednake dielove.

Kod pošiljakah s označenom vriednosti, ter obteretjenih vriednostju uklopno do 100 talirah ili 175 for. vr. južno-niemačke ili 150 for. vr. austrijanske, ako je samo teža promienila se, nepada odgovornost iliti dužnost jamčenja izklopno na onu poštansku upravu, koja ih je bez prigovora preuzela, nego će se u pogledu bezprigovornoga preuzetja smatrati kao mierodavni oni propisi, koji su navedeni u stavki prediducoj. Bit će medjutim prosto

svakoj upravi, da može i kod pošiljakah uklopno do 100 talirah ili 175 for. vrednote južnoniemačke ili 150 for. vrednote austrijanske prigodom preuzimaju vaganjem ustanoviti težu, ter, pronadje li razliku u teži, izjaviti svoje prigovore.

IV. Odnošaji prema stranim područjem poštanskim.

Članak 44.

Poštanski ugovori.

Odpremanje pošiljakah u prometu sa stranimi područji poštanskimi biva u smislu ugovorah, sklopljenih s inostranimi dotičnimi vladami, ili u smislu dogovorah, utanačenih sa stranimi odpremnimi zavodi.

Pri sklapanju takovih ugovorah nastojati će sa stranom vladom ugovarajuća vlada o tom, da one polaštice, koje njezinu prometu s dotičnom stranom děržavom u dio padaju, uporavljivane budu, na koliko moguće, na isti način i pod iste uviete i na dopisivanja, koja druga ovo ugovarajuća stranka sa stranom děržavom izmienjuje i koja po svojih poštanskih zavodih pojedince odpravlja.

Članak 45.

Postupanje s pošiljkami.

Ako s inostranimi vladami ili upravami sklopljeni poštanski ugovori ili dogovori nesaděržavaju posebnih ustanovah, tad se u pogledu postupanja s pošiljkami uporavljivat imadu ustanove ovoga ugovora.

Pošiljke, dolazeće listovnom poštom iz inozemstva, i po svojstvu svojem prikladne i za dalju listovno-poštansku odpremu, imadu, ako se to neprotivi carinskim propisom, odpremati bez obzira na težu i dalje poštom listovnom, ter smatrati kao listovno-poštanske pošiljke i u pogledu tom, kolika ima biti pristojba, kao i u onom, komu pristojba pripada.

Članak 46.

Čija je poštarina kod pošte listovne.

U obziru, čija da bude poštarina, iduća od pošiljakah pošte listovne, valja načelo u članku 22. ustanovljeno, tako da za zajedničku medjunarodnu poštarinu neima obračunavanja.

U prometu novinskom s inozemstvom ima se dotični poštanski zavod pogranični smatrati kao miesto predatbeno, odnosno kao opredielište, ter prema tomu biva i polovično dieljenje pristojbah od novinah.

Članak 47.

Odmierivanje pristojbah za pošiljke vozne pošte.

U pogledu odmierivanja pristojbah za pošiljke vozne pošte, dolazeće iz inozemstva, smatra se područje one uprave, koja pošiljke od inozemstva neposredno preuzimlje, kao područje predatbeno, a nasuprot za pošiljke, odilazeće u inozemstvo, područje one uprave

kao područje opredielišta, koja pošiljke neposredno predaje inozemstvu. Zajednička poštarina računat će se prema daljini od, odnosno do pristojbenih onih kvadratah, unutar kojih leže napose označena medjišta, na temelju sliedeće tarife:

Poštarina po teži.

Poštarina po teži za pakete, predane uz oznaku vriednosti ili bez takove oznake, za listove, predane s označenom vriednosti, kao što i za listove i pakete, obteretjene poštanskim predujmom, iznosi od svakoga kilograma:

do	10 miljah	$1/2$ sr. gr. ili	$2^1/_2$ novč.
preko	10— 20 miljah	1 „ „ „	5 „
„	20— 50 „	2 „ „ „	10 „
„	50— 80 „	3 „ „ „	15 „
„	80—120 „	4 „ „ „	20 „
„	120—180 „	5 „ „ „	25 „
„	180 „	6 „ „ „	30 „

Slomci teže, manji od jednoga kilograma, smatraju se kao čitavi kilogrami.

Najmanja pristojba za pošiljku vozne pošte iznosi:

do	10 miljah	2 sr. gr. ili	7 kr. ili	10 novč.
preko	10—50 miljah	4 „ „ „	14 „ „	20 „
„	50 miljah	6 „ „ „	21 „ „	30 „

Ako više pošiljakah iliti paketah spada k jednomu i istomu propratnomu listu, tad se za svaku pošiljku pristojba računa napose.

Osigurna pristojba.

Osigurna pristojba iznosi za svakih 100 talirah ili svakih 175 for. vr. južno-niemačke ili 150 for. vr. austr.:

do	10 miljah	$3/4$ sr. gr. ili	$3^3/_4$ novč.
preko	10—50 miljah	$1^1/_2$ „ „ „	$7^1/_2$ „
„	50 miljah	3 „ „ „	15 „

Nadmašuje li očitovana vriednost iznos od 1000 talirah ili 1750 for. vr. j. n. ili 1500 for. vr. austr., tad se za izvišak platja polovica pomenute pristojbe osigurne.

Ako više pošiljakah s označenom vriednosti spada k jednomu te istomu propratnomu listu, tad se za svaku pošiljku računa osigurna pristojba napose.

Za pošiljke, dolazeće iz inozemstva i obteretjene poštanskim predujmom, neračuna se nova predujamna pristojba, ako je takova jur u miestu predatbe računana. Za pošiljke iz inozemstva, obteretjene takovimi troškovi, koji se nesastoje iz pravih poštanskih predujamah, nego iz stranih pristojbah odpremnih, iz poštarine, iz pristojbah za pakovanje i nadpis, iz carinskih ili inih sličnih izdatakah, neplatja se u obće nikakova pristojba predujamna.

Članak 48.

Čija je poštarina kod vozne pošte.

Poštarina od pošiljakah vozne pošte spada k zajedničkomu prihodu i dieli se na isti način, kako je u članku 40. ustanovljeno za pošiljke vozne pošte u medjusobnom prometu.

Članak 49.

Prelaz zatvorenih listovnih paketah.

Ugovorne stranke daju si zamienito pravo, da u prometu s inozemstvom izmienjene pošiljke listovne pošte mogu u zatvorenih paketih odpravljati na poštanskih linijah svojih područjah kao što i stranih i pomorskih.

Takove zatvorene listovne pošiljke može svaka poštanska uprava izmienjivati budi s dotičnom stranom poštanskom upravom budi s posebnimi poštanskimi uredi, koje u dotičnom području jurve imade ili u buduće imala bude.

U listovnih paketih mogu se odpravljati oni predmeti pošte listovne:

1. koji su predani kod kojega poštanskoga ureda, spadajuća k poštanskomu zavodu, koi prelaznu odpremu potraži, ili koji na takov poštanski zavod glase;

2. koji zavodom poštanskim, pomenutim pod 1, od drugih poštanskih upravah ili odpremnih podhvatah predani budu dalje odpreme radi.

Da se pravedno izjednači zamienito učinjena prelazna služba, to će ona poštanska uprava, koja za jednoga četvèrtgodišta veću kolicinu listovah, dopisnicah, tiskanicah i ogledakah od robe prima ili šalje, nego druga uprava, ovoj potonjoj platiti u ime odštete za veću težu svote sliedeće:

za listove:

1 srebèrni groš ili 5 novčićah od svakih 30 gramah;

za dopisnice, tiskanice i ogledke od robe:

5 sr. grošah ili 25 novčićah od svakoga kilograma.

Ustanovljuje se medjutim, da se neima platjati nikakova odšteta, ako četvèrtgodišnji izvišak teže neiznosi više od 100 kilogramah kod listovah ili od 500 kilogramah kod dopisnicah i ogledakah od robe.

Za poštanske naputice, za dopise, proste od poštarine, i za listove, koji su natrag il za adresatom poslani ili krivo zaputjeni, netreba platiti nikakove pristojbe prelazne.

Za novine pod vèrpcom predane platja se ista pristojba, kao što i za tiskanice. Nego ako se dobivaju putem poštanske naručbe, tad se pristojba, iduća po članku 25, dieli na polak medju obie uprave.

Za odpremanje listovnih paketah na onih poštanskih linijah, koje austro-ugarska monarkija uzdèržava izvan svojega područja, bud' na kopnu bud' na moru, platjat će se u ime prelazne pristojbe:

za listove:

4 groša ili 20 novčićah od svakih 30 gramah;

za dopisnice, tiskanice i ogledke od robe:

8 grošah ili 40 novčićah od svakoga kilograma.

Ova naknada iliti pristojba obalit će se u istom razmierju, u kojem obaljena bude poštarina za dotično vlastito dopisivanje kod one uprave, koja prelaz daje.

Svaka ugovorna stranka odpremati će na svojih ovozemskih ili inozemskih linijah poštanskih zatvorene listovne pakete druge uprave onom istom hitrinom i brižljivosti, kojom odprema pošiljke svoje vlastite.

V. Ustanove zaglavne.

Članak 50.

Promienjivost niekojih pristojbah.

Ovlaštjuju se poštanske uprave ugovornih stranakah, da mogu tarifu za tiskanice i za ogledke od robe, a tako i za pošiljke vozne pošte sporazumno promieniti i ujednostručiti na temelju obaljenih postupinah glede teže, odnosno glede daljine.

Članak 51.

Potvèrda i trajanje ugovora.

Ugovor ovaj potvèrdit će se, čim prije bude moguće.

Ugovor ovaj dolazi u kriepost na 1. dan Siečnja mieseca godine 1873, i ostaje u valjanosti još godinu danah dulje iza onoga dana, kojega jedna od obih ugovornih stranakah izjavi želju, neka se ugovor dokine.

Ugovorne ustanove, koje sada postoje, ostaju u kriepostі do izmaka godine 1872.

Članak 52.

Neposredni promet Bavarske i Virtemberžke s monarkijom Austro-Ugarskom.

Pridèržava se posebnu ugovoru ustanoviti način, kako da se ustanove ovoga ugovora uporave na neposredni promet Bavarske i Virtemberžke s monarkijom Austro-Ugarskom.

Za vierovanje toga punomoćnici podpisaše ugovor ovaj i udariše nanj svoje pečate.

Tako učinjeno u Berlinu 1. Svibnja godine hiljadu osam sto sedamdeset i druge.

(M. P.) **Pilhal** s. r.

(M. P.) **Ary** s. r.

(M. P.) **Stephan** s. r.

(M. P.) **Günther** s. r.

(M. P.) **Zimmermann** s. r.

(M. P.) **Hofacker** s. r.

Zaglavni napisnik,

dodan poštanskomu ugovoru, sklopljenu medju monarkijom Austro-Ugarskom i Niemačkom na 7. dan Svibnja god. 1872.

U savezu s poštanskim ugovorom, sklopljenim i podpisanim na današnji dan medju monarkijom Austro-Ugarskom i Niemačkom, složiše se podpisani još i glede sliedećih točakah:

1. Ustanove ovoga ugovora imadu se na isti način uporavljivati i na zamieniti promet medju monarkijom Austro-Ugarskom i medju velevojvodstvom Luxemburžkim, čim cesarska niemačka uprava poštanska dojavila bude c. kr. austrijanskoj i kr. ugarskoj upravi, da su se uspiešno svèršile razprave, koje su u tom pogledu tekle medju Niemačkom i Luxemburžkom.

2. Buduć da u kneževini Liechtensteinskoj poštansku službu obavlja uprava austrijanska, to se ustanove poštanskoga ugovora, sklopljena na današnji dan, imadu uporavljivati i na promet Niemačke s Liechtenšteinskom.

3. Punomoćnici složili su se u tom, da do onoga vremena, dok u monarkiji austro-ugarskoj nebude uvedena teža metarska, kod odavdie polazećih ter u Niemačku namienjenih pošiljakah pri ustanovljivanju teže imade temeljem služiti teža carinska. Pri tom će se kao jedinka teže za listove teža od 15 gramah smatrati i uzimati kao jedan lot carinski.

4. Cesarsko-kraljevska austrijanska i kraljevsko-ugarska uprava poštanska postarat će se za to, da postupak glede naputicah i predujamah u prometu s Niemačkom bude čim prije uveden.

5. Osim pristojbah, navedenih u ugovoru, neće se druge pristojbe pobirati za odpremu medjunarodnih listovno-poštanskih pošiljakah. Prosto će ipak biti c. kr. austrijanskoj i kralj. ugarskoj poštanskoj upravi, miestnu dostavinu i na dalje pobirati ondie, gdie takova postoji, nego neće iste povišivati nad dosadanji iznos, već će po mogućnosti nastojati o tom, da se sasvim dokine.

6. Na dopise iliti listove, dolazeće iz Turske, Levante ili Egipta i glaseće u pomenute te zemlje, uporavljivat će se, na koliko se u rečenih krajevih posredovanje obavlja pomoćju austrijansko-ugarskih zavodah, dotične ustanove ovoga ugovora tako, da se k poštarini itd. u pogledu odpreme na stranom področju doračunaju iste pristojbe, kakove za austrijansko-ugarske listove odpadaju, a kod pisamah da se ukupna poštarina računa i uzima od svakih 15 gramah odnosno od svakoga carinskoga lota.

7. Poštanske uprave odpremaju medjusobno ovozemske pošiljke pošte listovne kako pojedince tako i u zatvorenih listovnih paketih, i to prosto od svake prelazne pristojbe.

U pogledu ovozemskih pošiljakah vozne pošte, koje dielomično prolaze kroz področje niemačko, odnosno področje austrijansko, ostaje dosadanji običaj u valjanosti, nego prosto će biti obim poštanskim upravam, od sgode do sgode izdavati i drugih ustanovah.

8. Sa članovi vladalačkih porodicah smatraju se ravnimi članovi kneževske porodice Thurn- i Taxisove u pogledu oprosta od pristojbah pošte listovne. Glede oprosta od pristojbah vozne pošte za članove pomenute kuće ostaju u valjanosti ustanove dosadanje.

Gore pomenute ustanove imati će istu kriepost kao što i poštanski ugovor, na 7. Svibnja god. 1872 sklopljen medju Niemačkom i monarkijom Austro-Ugarskom, ter će potvèrda ugovora ovoga obsizati takodjer i potvèrdu ovoga zaglavnoga napisnika.

U Berlinu, dne 7. Svibnja 1872.

Pilhal s. r.
Ary s. r.

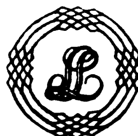
Stephan s. r.
Günther s. r.
Zimmermann s. r.
Hofacker s. r.

To Smo, prosudiv svekolike ustanove ovoga ugovora i priklopljena mu napisnika zaglavnoga, odobrili ga i potvèrdili, pak i obričemo Svojom cesarskom i kraljevskom rieči za Sebe i za nasliednike Svoje, da ćemo ga, kao što jest, vierno obdèržavati, a i učiniti, da ga obdèržavaju svi, kojih se tiče.

Za vierovanje toga Svojom smo rukom podpisali ovu izpravu, i učinili, da se na nju udari Naš cesarski i kraljevski pečat.

Tako učinjeno u Gödöllu na dan dvadeset i sedmi mieseca Prosinca, godine spasa hiljadu osamsto sedamdeset i druge, vladanja Našega dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Andrássy s. r.

Po previšnjoj zapoviedi Nj. c. i kr. apostolskoga Veličanstva:
Barun Maks. **Gagern** s. r.,
dvorski i ministarski savietnik.

Poštanski ovaj ugovor proglašuje se ovim, pošto su nanj privolile obie kuće vieća cesarevinskoga.

U Beču, dne 8. Veljače 1873.

Auersperg s. r.

Banhans s. r.

18.

Dogovor od 25. Sèrpnja 1872,

medju vladami austro-ugarske monarkije s jedne, a bavarske i virtemberžke s druge strane, u pogledu uredjenja zamienitoga poštanskoga prometa njihovih područjah.

(Sklopljen u Beču dne 25. Sèrpnja 1872; potvèrdile ga austro-ugarska vlada dne 31. Prosinca 1872, bavarska dne 11. Siečnja 1873 a virtemberžka dne 27. Siečnja 1873.)

Pošto je u članku 52. u Berlinu dne 7. Svibnja 1872. medju Austro-Ugarskom monarkijom i Niemačkom sklopljena ugovora poštanskoga pridèržano bilo posebnu dogovoru, kako da se uredi zamieniti neposredni poštanski promet medju Bavarskom i Virtemberžkom te medju monarkijom Austro-Ugarskom: to su se podpisani punomoćnici, uz priuzdèržaj višje potvèrde, složili glede članakah sliedećih:

Članak 1.

Ustanove poštanskoga ugovora i zaglavnoga napisnika od 7. Svibnja 1872 imadu se ujedno s dodatci, sadèržanimi u sliedećih člancih, uporavljivati i na vlastiti neposredni poštanski promet Bavarske i Virtemberžke s monarkijom Austro-Ugarskom.

Članak 2.

Službeno dopisivanje na bavarskom području dielujućih austrijanskih carinskih, željezničkih i redarstvenih organah s austrijanskimi oblastmi i uredi, isto tako službeno dopisivanje na austrijanskom području dielujućih bavarskih carinskih, željezničkih i redarstvenih organah s bavarskimi oblastmi smatrat će se kao pošiljke domaće listovne pošte od one zemlje, kamo dotični organ spada.

Članak 3.

Ustanova glede odštetne obveze u dvojbenih slučajevih, sadèržana u predposliednjoj točki članka 13. poštanskoga ugovora od 7. Svibnja 1872, ima se u vlastitom neposrednom prometu Bavarske i Virtemberžke s monarkijom Austro-Ugarskom uporavljivati tako, da će u takovih slučajevih dotične poštanske uprave odštetu nositi na jednake dielove.

Članak 4.

Za pošiljke pošte listovne, koje iz austro-ugarske monarkije bilo u zatvorenih paketih, bilo komad po komad preko Bavarske prelaze u Virtemberžku, nepripada kr. bavarskoj poštanskoj upravi nikakova pristojba; isto tako nepripada kr. bavarskoj ili virtemberžkoj poštanskoj upravi nikakova prelaznina za takove listovno-poštanske pošiljke, prolazeće njihovim područjem u niemačku cesarevinu i još dalje, ili obratno.

Članak 5.

Dogovor ovaj odobrit će se, čim poštanski ugovor od 7. Svibnja 1872 bude potvèrdjen.

U obziru neposrednoga prometa Bavarske i Virtemberžke s monarkijom Austro-Ugarskom postojeće dosada ugovorne ustanove stavljaju se dogovorom ovim izvan kriepostі.

Za vierovanje toga podpisaše punomoćnici ovaj dogovor i udariše nanj svoje pečate.

U Beču, dne 25. Sèrpnja godine hiljadu osamsto sedamdeset i druge.

Franjo Pilhal s. r.,
ministarski savietnik u ministarstvu tèrgovine. (M. P.)

Petar Heim s. r.,
odsiečni savietnik u kr. ugarskom minist. za poljodielstvo, obèrt i tèrgovinu. (M. P.)

Jakob Zimmermann s. r.,
prisiednik kr. bavarske glavne direkcije. (M. P.)

August pl. Hofacker s. r.,
kralj. virtemberžki direktor poštah. (M. P.)

Proglašuje se ovim dogovor ovaj, pošto su nanj privolile obie kuće vieća cesarevinskoga.

U Beču, dne 8. Veljače 1873.

Auersperg s. r.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad VII. — Izdan i razposlan dne 22. Veljače 1873.

19.

Izprava koncesionalna od 13. Studenoga 1872,

za lokomotivnu željeznicu od Plznja preko Klatova do Eisensteina i od Mlaca k Johann-Georgenstadtu.

Mi Franjo Josip Pèrvi,

božjom milostju cesar austrijanski,

apostolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda krakovski; vojvoda lorenski, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, gornjo- i dolnjoslezki; veliki knez erdeljski; markgrof moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski itd. itd. itd.

Povlašteno dioničarsko družtvo Plzenj-Prizenske željeznice podnielo Nam je prošnju, da mu podielimo dozvolu za gradjenje i za radnju lokomotivne željeznice, koja će voditi s jedne strane od Plznja preko Klatova k česko-bavarskoj granici kod Eisensteina, s druge strane od Mlaca preko Karlovih Varih na česko-saksonsku granicu kod Johann-Georgenstadta; uslied toga sklonusmo se, uvaživ obćenitu korist takova podhvata, pomenutomu družtvu ovu koncesiju na temelju zakona o dozvoljivanju željeznicah od 14. Rujna 1854 (dèrž. zak. lista br. 238), zatim zakona od 28. Lipnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 99 i 102) podieliti, kako sliedi:

§. 1. Podieljujemo povlaštenomu dioničarskomu družtvu željeznice Plzenj-Prizenske pravo za gradjenje i za radnju lokomotivne željeznice, koja će voditi s jedne strane od Plznja preko Dobřanah i Přesticah do Klatova i odovud preko Nire k česko-bavarskoj granici kod Eisensteina, s druge strane pako od Mlaca preko Manetina i Šauba do Karlovih Varih i odavle preko Mirne (Neudeka) i Bärringena na česko-saksonsku granicu k Johann-Georgenstadtu.

Glede priklopa ove pruge na mriežu željeznicah bavarskih odnosno saksonskih i glede službe prigodom radjenja na dotičnih zajedničkih mienjalištih (postajah izmieničkih) pridèržaje se uglava odnosnih ustanovah ugovoru dèržavnomu, koi će se u tom pogledu sklopiti s kraljevskom vladom bavarskom a tako i s kraljevskom vladom saksonskom i obvezano je dioničarsko družtvo Plzenj-Prizenske željeznice ili njegovi pravni nasliednici, pokorit se ustanovam ovih ugovorah dèržavnih i obveznostim, koje odtale za nje poticale budu.

§. 2. Družtvo je obvezano:

a) započeti gradjenje pruge željezničke od Plznja preko Dobřanah i Přesticah do Klatova za šest miesecih od dana današnjega i dogotoviti isto za dalnje dvie godine danah; prugu pako od Klatova preko Nire (Neuern) do granice kod Eisensteina u isto doba s prugom željezničkom, koja će voditi po zemljištu bavarskom na česku granicu, i to najkašnje za četiri godine danah, od dana današnjega, dogotoviti i dogotovljenu prugu predati da radi;

b) gradjenje pruge željezničke od Mlaca do Karlovih Varih započeti za šest miesecih od dana današnjega i dogotoviti isto za dalnje dvie godine danah; prugu pako od Karlovih Varih do česko-saksonske granice kod Johann-Georgenstadta u isto doba s prugom željezničkom, koja će voditi po zemljištu saksonskom na česku granicu, i to najkašnje za dvie godine danah, od dana današnjega, dogotoviti i dogotovljenu prugu predati da radi.

Kad se gradjenje izvodilo bude imat će se svakako odmah veći mostovi i cestovodi dokle dopire voda, kad najviše uzraste, prirediti za dvie kolomije a prokopi u dolnjoj gradnji za dvie kolotečine.

§. 3. S obzirom na činitbu za zavod poštanski vriedit će na koncesioniranih prugah željezničkih ustanove sliedeće:

1. Družtvo imade poštu i službenike poštanske po propisu §-a 68 reda o radnji željeznicah odpravljati i voziti bezplatno.

Uprava poštanska vlastna je upotrebljivati za odpremanje pošte svekolike vlakove bèrzovozne, poštanske, osobne i miešovite.

Pri bèrzovozih i bèrzotečnih vlacih izključuje se ipak odpremanje tovarnih pošiljakah poštanskih.

Redovi vožnjah za one vlakove, s kojimi će se odpremati i pošta, imadu se ustanovljivati uz potvèrdu ministarstva tèrgovine, komu će se takodjer najmanje za četèrnaest danah prijaviti prije i svaka promiena, koja se namierava učiniti s redovi vožnjah.

2. Družtvo je obvezano potrebna obična kola, za ambulantnu poštu namienjena, prirediti na svoj trošak i uzdèržavat ih, a k tomu spada i snaženje kolah iz vana i mazanje njihovo.

Izuzamši bèrzovoze i bèrzotečne vlakove imat će družtvo za svaki vlak, za koi tražio bude zavod poštanski, po želji ovoga posliednjega, nabaviti jedna kola sa osam kolesah ili dvoja kola sa četiri kolesa, koja će napram zahtievu zavoda poštanskoga prirediti, uzdèržavati i odpravljati ih.

Ako uprava poštanska obnadje za shodno, da valja uz vlak željeznički osim kolah sa osam kolesah ili dvojih kolah sa četiri kolesa pripojiti još i druga kola, za službu poštansku namienjena, tad će uprava poštanska za svaka takova kola sa četiri kolesa, što ih družtvo

nabavi, i za svaku milju, učinjenu u službi poštanskoj, platiti družtvu iznos od jedne forinte vrednote austrijanske.

Pri onih vlacih, kod kojih uprava poštanska netreba podpunih posebnih kolah, osobito pako pri bèrzovozih i vlakovih bèrzotečnih, odredit će se primiereno uredjen, sasvim oddieljen prostor, obsižući najmanje dvoja siedala za obćinstvo, u kolih željezničkih za prevoz pošiljakah poštanskih i izručiti na porabu upravi poštanskoj.

U koliko nebude moguće u pomenuti prostor spraviti pojedine veće pošiljke listovne ili vrieće s pismi, nastojat će uprava željeznička o tom, da se takove smieste u drugi siguran prostor.

Družtvo je dužno na sličan način dobavljati i običnu razsvietu, namienjenu za kola, upotrebljena za službu poštansku onako, kakova je i za kola za osobe; troškove za izvanrednu razsvietu unutarnjih prostorijah od kolah, a tako i one za grijanje istih, podmirivat će uprava poštanska.

3. Uprava poštanska vlastna je, narediti da prati njezino vlastito osoblje poštu sa svim vlaci željezničkimi.

Uredovnici poštanski, nadzornici i sluge, potrebite za odpremu i pratnju pošte, a tako i organi zavoda poštanskoga, izaslani u svèrhu, da nadgledaju ili da prouče službu poštansku na željeznicah, — ter su ovi posliednji kadri pokazati nalog, dobiven od predstojeće svoje uprave poštanske, — odpremat će se bezplatno.

Nadalje pridèržava se pravo upravi poštanskoj izručiti listovnu poštu na svih vlakovi željezničkih, koje neprate njezini posebni organi, upravi željezničkoj, koju će družtvo postaviti a i narediti, da ju odpremaju organi ove uprave.

4. Za obavljanje službe poštanske na postajah ima se ustupiti bezplatno prikladna poštarnica u zgradi željezničkoj i ako u tom obziru bude još kakovih dalnjih potriebah, koje bi valjalo podmiriti, imat će se toga radi sklopiti osobit ugovor, napose glede prostora pako, koi će se možda povèrh toga još izviše ustupiti, dati će se odšteta u obliku najmovine.

Uprava poštanska uredit će iz nutra, čistiti, razsvietljivati i grijati ove prostorije.

5. Na onih kolodvorih, u kojih nema posebne poštarnice, imadu koncesionari na zahtiev uprave poštanske urediti, da službenici željeznički, sposobni za to, predaju i preuzimlju pošiljke poštanske med vlakovi željezničkimi i organi zavoda poštanskoga, a tako da ih i spremaju na sigurno miesto do onda, dok se predadu organu poštanskomu i sve to uz odplatu, koju će uglaviti uprava poštanska.

Na onih miestih, na kojih obnadje uprava poštanska, da je na probitak službe poštanske, imat će družtvo odrediti, da njegovo osoblje uz primierenu odplatu, koja će odgovarati ovim činitbam, pomogne osoblju poštanskomu tovariti i stovarivati pošiljke poštanske.

Pisma, što ih u obziru upravljanja željeznice direkcija željeznička ili upravno vieće i podredjeni joj organi, ili ti organi medju sobom šalju, mogu se na dotičnih prugah odpravljati po službenicih zavoda željezničkoga.

§. 4. Družtvo prima na se dužnost, da će žicah bèrzojavnih, potrebitih za radnju željezničku kao i za davanje znakovah, povući, urediti i uzdèržavati o svojem trošku, i to ili po naredbi ili po posredovanju zavoda bèrzojavah dèržavnih.

Uprava dèržavna zadèržuje sebi pravo, odredjivati, da se željezničke bèrzojavne žice rabiti mogu i za dèržavne i privatne dopise.

Upravi dèržavnoj bit će prosto, žice bèrzojava dèržavnoga udešivati na stupove bèrzojava željezničkoga ili pak povlačiti samostalnih žicah na družtvenom zemljištu, i to bez svake naknade ili odštete. Da se ovakove dèržavne linije valjano nadgledaju i dèrže u dobru redu, imat će, što se toga tiče, koncesionari beznaplatno sudielovati, nalažuć posao taj svojemu željezničkomu osoblju.

Družtvo bit će dèržano, svakovèrstne materijale i potrebštine za zavod bèrzojavah dèržavnih odpremati na svojih prugah po tarifah, postojećih za transporte vojničke, kao i dopustiti, da se takove stvari bezplatno skladaju i pohranjuju na njihovih kolodvorih i postajah.

U svih gorinavedenih obzirih imadu se koncesionari za dobe napose dogovoriti i pogoditi sa zavodom bèrzojavah dèržavnih.

§. 5. Pruge željezničke, napomenute u §. 1, sačinjavat će nerazdielivu sastojinu jurve koncesioniranih prugah željezničkih Plzenj-Prizenskoga družtva željezničkoga a tako i postupati š njimi i u tom smieru kriepostne bit će glede pobiranja i odmierivanja pristojbah ustanove koncesije od 21. Travnja 1870 (dèrž. zak. lista br. 111).

S obzirom na to, što će se ukupna duljina pruge željezničke produljiti, nastati će glede predmetah, navedenih u članku 9 izprave koncesionalne, koji se pri punih tovarih prevoziti imadu uz ciene obaljene, preinake sliedeće:

	Za pèrvih 10 miljah	Za drugih 10 miljah	Za tretjih 10 miljah	Za veće udaljenosti
	novčićah			
Za žito i sol	1·5	1·4	1·2	1·0
Dèrvo za gorivo i tvorivo	1·2	1·0	0·9	0·7
Mineralni ugljen, koaks, prešani treset, rude, sirovo željezo, kamenje gradjevno i vapnjenjake	1·0	0·8	0·6	0·5

Prugam, pomenutim u §. 1 ove izprave koncesionalne, dozvoljuje se pri odmierivanju cienah tovarnih za ona miesta, na kojih se željeznica uzpinje i to kao 1 : 60 i preko toga, obračunavati iste s pôdrugom duljinom.

Družtvo je obvezano u teretnom prometu rabiti onakovo nazivoslovje i redanje robe a tako i uvesti i onakove ustanove o prevozu, kakove će većina austrijanskih željeznicah za obćeniti austrijanski savez prometni zaključiti, da će ih uvesti; družtvo pokorit će se naredbam ministarstva tèrgovine, koje ovamo ciljale budu.

Tako isto pokoravat će se družtvo odredbam ministarstva tèrgovine, koje će se provesti imati pri odmierivanju tarifa po zakonito postojećih sustavih o mieri i teži.

§. 6. Dioničarsko družtvo Plzenj-Prizenske željeznice obvezano je, razgraniti ustanove, sadèržane u članku 11. izprave koncesionalne od 21. Travnja 1870*) glede transportah vojničkih i glede pogodovanjah putujućim vojnikom i to nesamo za jurve koncesionirane nego i u §. 1. napomenute pruge željezničke i na domobranstvo jedne i druge polovice cesarevine, na zemaljske strielce Tirolske, i to nesamo kad putuju na račun blagajnice dèržavne, već kad u službi putuju na svoj trošak k viežbam u oružju i skupštinam preglednim, nadalje i na vojničku stražu za c. kr. gradjanske sudove u Beču, te na c. kr. žandarmeriju.

Družtvo obvezuju se, da će pristupiti k sklopljenu ugovoru austrijanskih željezničkih družtvah, o nabavljanju i uzdèržavanju prevozilah za transporte vojničke, da si t. j. zamienito budu u pomoći posudjivanjem vozilah pri većih transportih vojničkih, i da će pristupiti k potonjemu ugovoru**), koi je 1. Lipnja 1871 u kriepost došao glede prevoza bolestnikah i ranjenikah, koji se ležeć odpremaju na račun vojničke blagajnice.

Ova obveza o pristupu valja takodjer i glede ugovora, koi će se sklopiti s družtvi željezničkimi glede zamienitoga posudjivanja osobah pri većih transportih vojničkih i glede propisa za vojničke transporte na željeznicah.

Družtvo podvèrgava se glede namieštivanja izsluženih podčastnikah stalne vojske, ratne mornarice i domobranstva ustanovam, navedenim u §. 38. vojnoga zakona od god. 1868***), i ustanovam, koje su za izvèršbu ovoga paragrafa izdate u zakonu od 19. Travnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 60).

§. 7. Za željeznice, u §. 1 spomenute, daju se osim toga sliedeća financijalna pogodovanja:

a) oprost od biljegovine i od pristojbah za svekolike ugovore, podneske i ine izprave, sačinjene u svèrhu, da se namakne glavnica, da se gradi i opremi željeznica, do onoga časa, kojega će se započeti radnja;

b) oprost od biljegovine i od pristojbah za pèrvu izdatbu dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah ujedno s medjutimnicami, a tako i od prenosninah, koje se naberu pri odkupljivanju zemljištah;

c) oprost od dohodarine i od platjanja biljegovine od kuponah, a tako i od svakoga poreza, koi bi se budućimi zakoni tegnuo uvesti, za punih deset godinah, računajuć od dana današnjega.

Oprost od dohodarine, podieljen u točki *c)* provesti će se tako, što će se platjat dohodarina za željeznicu Plzenj-Priezensku po odnošaju miljah od jurve koncesionirane pruge napram prugi novoj.

§. 8. Koncesija ova ugasnut će u isto doba s koncesijom od 21. Travnja 1870 (dèrž. zak. lista br. 111).

§. 9. U koliko nije u ovoj koncesiji ništa drugčije uglavljeno, kriepostni će biti uvieti, utanačeni u izpravi koncesionalnoj od 21. Travnja 1870 (dèrž. zak. lista br. 111) za željeznicu Plzenj-Prizensku takodjer i za pruge, označene u §. 1.

---

*) Dèrž. zak. lista br. 111 od god. 1870.

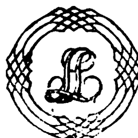
**) Normalne naredbe lista naredbenoga za c. k. vojsku od god. 1871, 22. kom., br. 79.

***) Dèrž. zak. lista br. 151.

Opominjuć ozbiljno svakoga i sliednjega, da neradi protiva ustanovam ove koncesije, i podieljujuć družtvu pravo, da za svaku štetu, koja se uzmogne dokazati, mogu pred Našimi sudovi tražiti naknadu, dajemo svimkolikim vlastim, kojih se tiče, naročitu zapovied, da strogo i brižljivo bdiju nad ovom koncesijom i nad svimi ustanovami, koje su u njoj sadèržane.

Za vierovanje toga izdajemo ovi list, potvèrdjen većim Našim pečatom, u Našem glavnom i priestolnom gradu Beču na trinaesti dan mieseca Studenoga godine spasa hiljadu osam sto sedamdeset i druge, vladanja Našega godine dvadeset i četvèrte.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

20.

Naredba ministarstvah posalah unutarnjih i tèrgovine od 1. Veljače 1873,

o čištjenju (desinfekciji) živinskih sirovih iliti neuradjenih proizvodah i odpadinah prije, nego će se spraviti ili kamo odpremiti.

Kosti, kože, rogove, papke i ine odpadine živinske, ako su namienjene, da se sprave, ili prodaju ili odpreme kamo, a nisu jurve drugim kojim načinom (kuhanjem, sušenjem ili soljenjem itd.) priredile se i sačuvale od gnjiloće, potriebno će biti prije, nego će se spraviti (pohraniti), prodavati ili kamo odpremiti, bez obzira, ma koliko da se predmetah takovih spravlja ili odprema, pokvasiti raztopljenom karbolskom kiselinom (kiselinom fenilskom) tako, da se gnjiljenje sasvim preprieči, odnosno da se od njih neosieti nikakova smrada.

Kada je toplije doba godišta, valja tako isto postupati i s lojem i s maštju ili drobnim od mesa.

Odpadine ovakove slobodno je kùpiti iliti sabirati samo u spremice (brente, kadice, kolica), providjene zaklopcem.

Pomenute ovakove odpadine od živinah, ako budu spravljene ili kamo odpremljene, a nisu dovoljno ili nisu nimalo nakvasile se karbolskom kiselinom, pak uslied toga zatečene budu gnjile ili usmradjene, imat će se o trošku onoga, koi je prekèršio ovaj propis, podvèrći gorepomenutom postupku, a prekèršniku (gospodaru, vlastniku magazina, vozaču) sudit će se po cesarskoj naredbi od 20. Travnja 1854 (dèrž. zak. lista br. 96).

Lasser s. r. **Banhans** s. r.

21.

Obznana ministarstva financijah od 10. Veljače 1873,

o tom, da se zavodi ekspozitura glavne divone u kolodvoru c. kr. povlaštene Buštjegradske željeznice u Bubni.

U kolodvoru c. kr. povlaštene Buštjegradske željeznice u Bubni zavedena je ekspozitura glavne divone Pražke s povlasticami glavne divone I. razreda i s pravom, da po propisu od 18. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 175) uporavljivati može prikratjen carinski postupak u prometu željezničkom. Ova ekspozitura počela je uredovno svoje poslovanje dne 1. Veljače 1873.

Pretis s. r.

22.

Obznana ministarstva financijah od 15. Veljače 1873,

o tom, da na novcih, koji se kuju pri c. kr. glavnoj kovnici u Beču, neće više biti slova (A), označujuća pomenutu kovnicu.

Po patentu novčanom od 19. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 169) čl. 21, ima se na svih novcih navesti oznaka kovnice, gdie su kovani, i to imenito glede glavne kovnice u Beču slovom *A*.

Njegovo c. kr. apostolsko Veličanstvo dostojalo je na preponizni predlog previšnjom odlukom od 15. Prosinca 1871 dozvoliti, da se s razloga, što u kraljevinah i zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, neima sada više nego jedna samo kovnica, t. j. glavna kovnica u Beču, od godine 1872. počamši pri glavnoj divoni Bečkoj svikoliki novci kuju bez pomenutoga slova *A*.

Odredba ova dostavlja se do obćenito znanja s tim dodatkom, da se tim u pogledu teže i čistine novacah nije promienilo ništa.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad VIII. — Izdan i razposlan dne 25. Veljače 1873.

23.

Cesàrski patent od 22. Veljače 1873,

kojim se naredjuje neposredni izbor dvojice članovah, koji se iz zemlje Vorarlberžke odaslat imadu u poslaničku kuću vieća cesarevinskoga.

MI FRANJO JOSIP PÈRVI,

PO BOŽJOJ MILOSTI CESAR AUSTRIJANSKI;

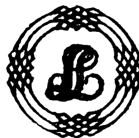
kralj ugarski i česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; kralj jeruzolimski itd.; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda toskanski i krakovski; vojvoda lotarinžki, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski i bukovinski; veliki knez erdeljski; markgrof moravski: vojvoda gornjo- i dolnjo-slezski, modenski, parmanski, piačentinski i gvastalski, osviećimski i zatorski, ćiešinski, friaulski, dubrovački i zadarski; pokneženi grof habsburžki i tirolski, kiburžki, gorički i gradiški; knez tridentinski i briksenski; markgrof gornjo- i dolnjo-lužički i istarki; grof hohenembski, feldkirchski, bregenčki, sonnenberžki itd.; gospodar Tèrsta, Kotora i slovenskoga Kraja; veliki vojvoda vojvodovine Sèrbske itd. itd.

uporavljujuć paragraf 7. temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine i zakon od 13. Ožujka 1872 (dèrž. zak. lista br. 24) naredjujemo, kako sliedi:

Izbor dvojice članovah, koji se po §. 6. temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine iz zemlje Vorarlberžke odaslati imadu u poslaničku kuću vieća cesarevinskoga, imade obaviti se neposredno i izvèršiti odmah polag ustanovah zakona od 29. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 82).

Dato u Našem glavnom i priestolnom gradu Beču dne 22. Veljače godine hiljadu osamsto sedamdeset i tretje, vladanja Našega godine dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom

Komad IX. — Izdan i razposlan dne 1. Ožujka 1873.

24.

Zakon od 24. Veljače 1873,

kojim se potvèrdjuje razdielba iliti reparticija kontingentah, utanačenih za uzdèržavanje stalne vojske (bojnoga pomorstva) i naknadne pričuve, i ujedno dozvoljuje, da se ti kontingenti uzmu godine 1873.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Po rezultatu narodnoga popisa, obavljena dne 31. Prosinca 1869 po jednakih načelih u jednom i drugom okolišu dèržavnom, i s obzirom na to, što se je u novije doba opet jedna čest Krajine vojničke uzela u civilnu upravu zemaljah krune ugarske (Manifest od 9. Lipnja 1872), idu od ukupnoga broja stalne vojske i bojnoga pomorstva, t. j. od 800.000 momakah, kao što je ustanovljen u §. 11. vojnoga zakona od 5. Prosinca 1868, na kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, 466.262 momka, a na zemlje krune ugarske 333.738 momakah.

Članak II.

Dozvoljuje se za godinu 1873, da kontingenti novački od 55.645 momakah za stalnu vojsku i 5.564 momka za naknadnu pričuvu iliti rezervu, što ih po goripomenutom razmierju idu na kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, doista uzeti i stavljeni budu iz sposobnih za službu momakah, nahodećih se u dobnih razredih, zakonito pozvanih.

Članak III.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se Mojemu ministru za zemaljsku obranu, koi se toga radi porazumieti imade s Mojim bojnim ministrom cesarevine.

U Beču, dne 24. Veljače 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r.

Horst s. r.,
Oberstar.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad X. — Izdan i razposlan dne 7. Ožujka 1873.

25.

Zakon od 17. Veljače 1873,

o praksi ranarnikah (vidarah).

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Ukida se dosadanja ona zabrana, po kojoj ranarnici iliti vidari (patroni, magistri i doktori kirurgije), ako u miestu imade liečnik, nesmiju liečiti bolestih unutarnjih.

§. 2.

Diplomi ranarnički mogu se polučivati samo do konca godine 1872, i moći će u obće povlast za vèršenje prakse ranarničke tražiti se samo na temelju diploma, dobivena prije godine 1876.

§. 3.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministrom posalah unutarnjih i nastave.

U Beču, dne 17. Veljače 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Stremayr** s. r.

26.

Naredba ministarstva za poljodielstvo od 19. Veljače 1873,

kojom se razjašnjuje naredba od 1. Kolovoza 1872 (dèrž. zak. lista br. 122) o krieposti upisa iliti i matrikulacije na visokoj školi za poljodielstvo u pogledu drugih visokih školah Bečkih.

Naredbom ministarstva za poljodielstvo od 1. Kolovoza 1872 (dèrž. zak. lista br. 122) kazano je naročito, da će redoviti slušaoci visoke škole za zemljodielstvo prigodom upisa, odnosno imatrikulacije na kojoj god od obie druge visoke škole Bečke dužni biti dèržati se pravilah, koja ondie valjaju.

Buduć da polag pravilah, postojećih na c. kr. sveučilištu, kao redovit slušalac primit se i u maticu uvesti može samo onaj, koi prinese dèržavno-valjanu sviedočbu od višjega kojega gimnazija, s toga sliedi odtuda, da će samo takovi redoviti slušaoci visoke škole za zemljodielstvo moć tražiti gorepomenutom naredbom zajamčeno pravo, da u maticu uvedeni budu na c. kr. sveučilištu, koji su na temelju dèržavno-valjanih sviedočbah o dozrielosti, dobivenih na višjem kojem gimnaziju, primljeni u visoku školu za zemljodielstvo. Učenici dakle, koji su se na temelju dèržavno-valjanih sviedočbah, dobivenih na višjoj kojoj realci, u maticu upisali na visokoj školi za zemljodielstvo, neće se kao redoviti slušaoci moć upisati na c. kr. sveučilištu, nego samo na c. kr. visokoj školi tehničkoj; nu prosto će im ipak biti, na c. kr. sveučilištu za jedno ili za više predavanjah upisat se kao slušaoci vanredni.

Što se tiče vanrednih slušalacah na visokoj školi za zemljodielstvo, ići će ih na temelju, što su na visokoj toj školi primljeni i u maticu uvedeni, pravo, da se u istom tom svojstvu imatrikulirati mogu samo na c. kr. visokoj školi tehničkoj, nasuprot pak na c. kr. sveučilištu mogu se upisati samo za jedno ili za više predavanjah.

Chlumecky s. r.

27.

Naredba ministarstva pravosudja od 22. Veljače 1873,

o ustrojstvu obèrtničkoga suda u Libercu za tkalačtvo (industriju tkalačku).

Na temelju zakona od 14. Svibnja 1869 (dèrž. zak. lista br. 63) naredjuje ministarstvo pravosudja u dogovoru s ministarstvom tèrgovine, po predlogu tèrgovačke i obèrtničke komore Liberečke i čuvši mnienje zemaljskoga sabora kraljevine Češke, kako sliedi:

§. 1.

Za podhvate tkalačtva (industrije tkalačke), koji se fabrično tieraju u području gradsko-delegovana kotarskoga suda Liberečkoga, i za obèrte, koji su s timi podhvati skopčani, kao: za farbarstvo, valjarstvo, tištenje, predenje i priredjivanje, ustrojava se obèrtnički sud.

§. 2.

Ovaj sud obèrtnički imat će stolicu svoju u Libercu.

Sastavljen pak biti će iz 24 člana, od kojih će u smislu ustanovah §-a 23. zakona od 14. Svibnja 1869 svake godine imat izstupiti i novim izborom nadomiestiti 8 članovah, i to četiri člana od onih, koje je izabralo bilo izborničtvo gospodarah (tvorničarah), i četiri od onih, koje je izabralo bilo izborničtvo poslenikah.

§. 3.

Nagrada, koju će članovi iz starliša poslenikah, osim naknade troškovah, što ih imadu u gotovu, dobivati po zakonu, ustanovljuje se na 75 novčićah austrijanske vrednote na pol dana.

Pri odmierivanju pristojbe ove imat će se obzir na ono vrieme, za koje je poslenik priečen bio u svojoj zaslužbi.

§. 4.

Tèrgovačka i obèrtnička komora u Libercu imat će na temelju dužnosti, koju je uzela na se, podmirivati troškove, skopčane s poslovanjem suda obèrtničkoga.

§. 5.

Načelnik obćine Liberečke imat će u smislu ustanovah §§. 10 i 11 zakona od 14. Svibnja 1869 (dèrž. zak. lista br. 63) izdati odmah potrebitu naredbu, da se sastave imenici izbornički.

§. 6.

Dan, kojega će se birati članovi suda obèrtničkoga, ustanovit će kotarsko satničtvo Liberečko.

§. 7.

Pošto sud obèrtnički bude ustanovljen, pošto mu članovi polože zaviet i pošto potvèrdjen bude poslovnik, izradjen po sudu obèrtničkom, imat će isti odrediti i primierenim načinom obznaniti dan, kojega će započeti svoje dielovanje.

Glaser s. r.

28.

Naredba ministra za poljodielstvo od 24. Veljače 1873,

kojom se, u dogovoru s ministrom nastave, dostavlja do obćenitoga znanja štatut c. kr. visoke škole za zemljodielstvo u Beču, kao što ga je Nj. Veličanstvo potvèrdilo dne 6. Lipnja 1872.

Ministar poljodielstva, provodeć zakon od 3. Travnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 46), izdao je, u dogovoru s ministrom nastave, sliedeći štatut visoke škole za zemljodielstvo, potvèrdjen previšnjom odlukom od 6. Lipnja 1872.

Štatut visoke škole za zemljodielstvo u Beču.

Koja je svèrha visokoj ovoj školi.

§. 1. Visoka škola za zemljodielstvo u Beču, za koju, da se uzdèržavati može, daju se po zakonu od 3. Travnja 1872 svikoliki troškovi iz prihodah dèržavnih, imade zadaću, da učenike, koliko je samo moguće, znanstveno izobražava u gospodarstvu i šumarstvu.

S toga bit će u ovoj školi imenito prilike, obrazovati se primiereno za upravljanje većih imanjah ili dobarah, učiti i iztraživati sve, što je znamenita u području gospodarstvenom i šumarskom; učenici pak znanostih dèržavnih i pravoslovnih moći će tù pribavljat sebi u području zemljodielstva naukah, koji će im od velike koristi biti za buduće njihovo zvanje.

§. 2. Visoka ova škola dieli se na dva, ali pod zajedničkom upravom stojeća odsieka, t. j. na odsiek gospodarski i odsiek šumarski.

Struke naukovne.

§. 3. Nastava sastoji iz strukah osnovnih, strukah glavnih i strukah pomoćnih; takova su pak ove struke obsega i tako su razdieljene, da podpuni tečaj u svakom odsieku trajati imade tri godine danah. Struke naukovne naznačivat će se, spajati ili razstavljati po stupnju, na kojem se kad znanost bude nalazila, i kao što znanost bude iziskivala; — koliko će bit strukah naukovnih i kako će biti stegnute, razabrati se može iz sliedećega pregleda:

A. Za odsiek gospodarski.

I. Struke osnovne.

1. Mineralogija, 2. Geologija, 3. Tlehoznanstvo, 4. Nauk o podnebju, 5. Botanika obćenita, 6. Fisiologija bilinah, 7. Zoologija obćenita, 8. Fisiologija životinjah, 9. Fisika obćenita, 10. Kemija obćenita, 11. Mehanika i strojoslovje.

II. Struke glavne.

12. Propädevtika i methodologija nauka o gospodarstvu, 13. Kemija agrikulturna, 14. Dobivanje bilinah gospodarskih, 15. Plodjenje životinjah, 16. Nauk o gospodarenju i ustrojivanje velikih dobarah, 17. tehnička i zakonska obrana za polja, 18. Enciklopedija šumarstva, 19. Šumogojstvo, 20. Šumarenje, 21. Mierničtvo gospodarsko, 22. Tehnologija mehanička, 23. Tehnologija kemička, 24. Ekonomija narodna.

III. Struke pomoćne.

25. Živinsko liekarstvo (veterinarstvo), 26. Graditeljstvo, 27. Knjigovodstvo, 28. Pisarničtvo i računarstvo na imanjih, 29. Historija i statistika zemljodielstva, 30. Zakonarstvo.

Uz ova predavanja idu radnje u agrikulturno-kemičkom laboratoriju visoke škole, u laboratorijih gospodarsko-kemičkoga pokušališta u Beču i u kemičko-fisiologičkom pokušalištu za vinarstvo i voćarstvo u Klosterneuburgu, demonštracije u muzejih na gospodarsko-kemičkom pokušalištu i u stajah toga pokušališta, kao što potreba bude, i na njivah pokusnih, napokon exkursije.

B. Za odsiek šumarski.

I. Struke osnovne.

1. Matematika, 2. Nižja geodäsija, 3. Risanje osnovah, 4. Mineralogija, 5. Geologija, 6. Tlehoznanstvo, 7. Nauk o podnebju, 8. Botanika obćenita, 9. Fisiologija bilinah, 10. Zoologija obćenita, 11. Fisika obćenita, 12. Kemija obćenita, 13. Mehanika i strojoslovje.

II. Struke glavne.

14. Propädevtika i methodologija nauke o šumarstvu, 15. Kemija šumarska, 16. Šumogojstvo, 17. Šumarenje, 18. Miere za dèrva, 19. Ustanovljivanje prihoda od lugovah i proračunavanje vriednosti od šumah, 20. Uživanje lugovah, 21. tehnička i zakonska obrana za lugove, 22. Enciklopedija gospodarstva, 23. Mierničtvo lugarsko, 24. Tehnologija mehanička, 25. Tehnologija kemička, 26. Ekonomija narodna.

III. Struke pomoćne.

27. Lovstvo, 28. Graditeljstvo, 29. Knjigovodstvo, 30. Pisarničtvo i računarstvo na imanjih, 31. Historija i statistika zemljodielstva, 32. Zakonarstvo.

Uz ova predavanja idu radnje u laboratoriju visoke škole i lugarskoga pokušališta, zatim demonštracije u pomenutom pokušalištu i u lugovih, za to namienjenih, napokon exkursije.

§. 4. Koliko da bude stolicah učiteljskih, ustanovit će ministarstvo, imajuć obzir na svèrhu visoke škole i na samostalno znanstveno iztraživanje; nego ipak broj tih stolicah neka ograničen bude na struke glavne, i na one struke osnovne i pomoćne, za koje na ostalih visokih školah Bečkih nije skèrbljeno prema svèrham gore navedenim.

Slušaoci, koji ostale osnovne i pomoćne struke polaze na kojoj drugoj visokoj školi u Beču, bit će u ovom obziru podčinjeni pravilom, postojećim za isto obrazovalište, a uživat će i dotična prava. U popisu predavanjah, izdatu na početku školske godine, sadèržane će biti pobliže ustanove.

§. 5. Na visokoj školi za zemljodielstvo bit će sloboda učenja i sloboda naukah.

Nego sastavit će ipak profesorski sbor svakoga odsieka posebnu osnovu naukovnu, proračunanu na trogodišnje trajanje naukah (§. 3); osnova ta preporučit će se učenikom; nu neće isti bit dužni dèržati se nje.

Slušaoci i način, kako će isti primati.

§. 6. Slušaoce primat će na početku svakoga semestra (polugodišta) komisija odsiečnoga sbora (§. 37), kojoj je dekan na čelu.

Uz sam semestar neće biti primanja.

§. 7. Učenici visoke ove škole slušaoci su ili redoviti ili vanredni.

§. 8. Tko je rad, da bude primljen kao slušalac redovit, imat će prinieti dèržavnovaljanu sviedočbu dozrielosti, dobivenu od kojega višjega gimnazija ili od koje višje realke.

Redoviti slušaoci drugih visokih školah strukovnih, koje su u istom redu, mogu preći ovamo na temelju sviedočbe-odlaznice.

Koje strukovne visoke škole ide takov red, odredjivat će ministarstvo od sgode do sgode.

§. 9. U koga neima zakonom propisana svojstva za slušaoca redovita (§. 8), moći će primiti se kao slušalac vanredni, ako je navèršio 18. godinu svoga života.

§. 10. Slušaoci vanredni nemogu bit oprošteni od platjanja naukovine, a nemogu ni uživati dèržavnih štipendijah.

§. 11. Odraslim osobam mužkoga spola mogu dotični profesori ili docenti dopustiti, da kao gosti dolaze na pojedina predavanja ili demonštracije, nego prijavit se imadu najprije kod dekana.

§. 12. Svikoliki slušaoci podčinjeni su disciplinarnim propisom, izdatim za ovu visoku školu, a glede predavanjah, koja polaze na zavodih drugih, podčinjeni su takodjer pravilom, koja ondie valjaju (§. 4).

§. 13. Kako redoviti tako i vanredni slušaoci upisat će se, t. j. uvesti će se u maticu, i imat će platiti upisnu i naukovinu.

§. 14. Upisnu ima učenik platiti, kada se u visoku školu primi; pretèrgne li godinu danah ili još na više vremena svoje nauke, pak je opet voljan nastavit ih, imat će ju položiti po drugiput. Oprosta tù neima.

§. 15. Redoviti slušaoci imadu, i to unapred na početku semestra, platiti naukovinu za predavanja, koja su naumili slušati na visokoj ovoj školi.

Vanredni slašaoci imadu platiti naukovinu po kolicini urah na tjedan, za koje su upisani, pri čem će se dvie ure, namienjene za demonštracije ili viežbanje, računati kao jedna ura.

Glede predavanjah, koja se slušaju drugdie, izvan ove visoke škole, valjat će u obziru takovih pristojbah pravila dotičnih zavodah.

§. 16. Kolika da bude upisna, a i kolika da bude naukovina, ustanovit će ministarstvo putem naredbenim.

§. 17. Pri dokazanu siromaštvu i pri dobru uspiehu u naucih, potvèrdjenu sviedočbami o napredku, mogu se redoviti slušaoci sasvim ili na polak oprostiti od platjanja naukovine. Odlučuje o tom sbor odsiečni (§. 37).

§. 18. Za predavanja vanredna, koja se profesorom nagradjivat imadu napose, zatim za predavanja privatnih docentah, i napokon učiteljah, kojih neplatja dèržava, upisivat će se učenici kod dotičnih docentah.

Izpiti i sviedočbe.

§. 19. Da su učenici predavanja polazili, a i to, kako su se vladali, potvèrdjivat će se redovitim slušaocem u knjigah-prijavnicah, koje valjaju za svekoliko vrieme naukah, a slušaocem vanrednim na prijavnih arcih, izdatih na godinu danah. Slušaoci redoviti vlastni su, podvèrći se izpitu iz strukah, koje su slušali (izpitu o napredku) i izvaditi sviedočbu o uspiehu.

§. 20. Svaki redoviti slušalac moći će, ma da se i nije podvèrgo izpitu o napredku (§. 19), svèršiv jedan ili više predmetah, koje je slušao na visokoj školi za zemljodielstvo, iskati sviedočbu-odlaznicu, u kojoj će mu se potvèrditi polažaj predavanjah, vladanje njegovo a i uspieh naukah, ako je podnio jedan ili više izpitah o napredku.

§. 21. Svaki slušalac, koi je barem glavne struke svojega odsieka (§. 3) polazio kao slušalac redovit, može podvèrći se strogu izpitu, pri kojem bit će pitan kako iz strukah glavnih, tako i iz osnovnih a i pomoćnih, koje su važnije. Svèrha je ovoga izpita, da se dokaže sposobnost kandidatova za zvanje gospodarsko ili lugarsko, i zato zahtievat će se tù navlastito i to, da stečene znanosti uporavljene budu na praksu.

§. 22. Za polaganje strogoga izpita ima se platiti taksa; kolika pak ista da bude, ustanovit će ministarstvo putem naredbenim.

O podnešenu strogu izpitu izdat će se diplom.

§. 23. Pri nepovoljnu uspiehu strogoga izpita dopušteno će bit ponoviti ga uz rok, što ga ustanovi sbor profesorski.

Da se polagat može izpit i tretji, i to bezuvietno posliednji put, potrebita će bit dozvola ministarstva, izhodjena na predlog izpitne komisije.

§. 24. Imenovat će ministarstvo komisiju, pred kojom će se polagati strogi izpiti.

Učiteljstvo.

§. 25. Na visokoj školi za zemljodielstvo bit će profesorah redovitih i vanrednih, honoriranih docentah i docentah privatnih.

Bit će, ako bude potriebno, i adjunktah i asistentah, koji će pomagati profesore.

§. 26. Profesore redovite i vanredne imenovat će na predlog ministarstva Njegovo Veličanstvo, a adjunkte na predlog profesorskoga sbora ministarstvo.

§. 27. Docente honorirane postavljat će ministarstvo, asistente pak, svagda na dvie godine danah, sbor profesorski, koi će imat izhoditi potvèrdu ministarstva.

Kada minu dvie godine, moći će ministarstvo asistentom dozvoliti i dalje službovanje.

§. 28. Privatni docenti dozvolit će se za sve predmete naukovne, koji mogu promicati svèrhe, za kojimi teži gospodarska visoka škola.

Uvieti, pod kojimi će usposobljivati (habilitirati) privatni docenti, ustanovit će se putem naredbenim.

§. 29. Profesorah redovitih koliko da bude, ustanovit će se po potriebi glavnih strukah; bit će pak ti profesori, što se tiče čina i službe, uzporedjeni profesorom na politehničkom zavodu Bečkom; uvèrstit će se u šesti razred nadnevnički, a imat će kao pèrvu sistemovanu platju 2.500 for. vredn. austrijanske i 400 for. stanarine. Sistemovana platja svakoga redovitoga profesora povisit će se nakon svakih pet godinah, koje je isti kao redovit profesor proveo ili na visokoj školi za zemljodielstvo, ili možda prije, nego što je u ovu

stupio, na drugoj kojoj dèržavnim troškom uzdèržavanoj visokoj školi, uklopno do 25. godine toga službovanja svagda za 200 for. vr. austr. (petgodišnjica).

Isto pravo na pomenute petgodišnjice izvire takodjer iz takova službena vremena, koje tko kao redovit profesor probavi na kojoj visokoj školi, koja se neuzdèržaje o trošku dèržavnom, ako se t. j. na njoj u smislu očitovanja, što su uzdèržaoci dali vladi, vèrši podpuna zamienitost naprema redovitim profesorom onih velikih školah, koje se uzdèržavaju troškom dèržavnim.

Službeno vrieme, koje nezadovoljuje ovim uvietom, uvažit će se samo onda, ako naročitim očitovanjem bude priznano, da se u svèrhu promaka uračunati može.

§. 30. Profesori vanredni bit će u sedmom razredu nadnevničkom i postavljat će se ili bez platje ili s platjami, koje od sgode do sgode budu ustanovljene.

Profesori vanredni, postavljeni s platjami, brati će 300 for. stanarine.

§. 31. Što se tiče penzioniranja učiteljah, namieštenih na visokoj školi za zemljodielstvo, bit će odlučan zakon od 9. Travnja 1870 (dèrž. zak. lista br. 47).

§. 32. Moći će se iznimice pojedinim profesorom podieliti i veća beriva, nego što su sistemovana, pak i druga još pogodovanja.

§. 33. Adjunkti bit će u devetom razredu nadnevničkom a imat će 1.200 forintih platje i 200 for. stanarine.

§. 34. Asistenti brati će 600 for. platje i k tomu 100 for. stanarine.

§. 35. Koja će beriva imati honorirani docenti, to će od sgode do sgode ustanoviti ministarstvo.

Uprava.

§. 36. Visoka škola za zemljodielstvo podredjena je ministarstvu poljodielstva, koje će pri svih odredbah, tičućih se ove škole, u smislu zakona od 3. Travnja 1872 raditi u dogovoru s ministarstvom nastave.

§. 37. Uprava svakoga odsieka izručuje se profesorskomu sboru dotičnoga odsieka (sboru odsiečnomu).

Na čelu svakomu odsiečnomu sboru bit će dekan, koi će se svake godine iz istoga birati i koi će imati 300 for. službovine.

§. 38. Uprava svekolike visoke škole bit će povierena skupnomu profesorskomu sboru, komu je na čelu rektor. Dokle god postojao bude samo odsiek gospodarski, neće biti ni dekanata ni sbora i rektora.

§. 39. Rektora birat će skupni profesorski sbor svagda na jednu godinu danah izmedj redovitih profesorah visoke škole, i to, kada oživotvorena budu oba odsieka, izmienice, iz jednoga ili iz drugoga odsieka.

Obavljen izbor potvèrdit će ministarstvo.

Rektor imat će 600 for. u ime službovine. Kada je rektor prepriečen, zamienit će ga onaj, koi mu je u časti toj bio predšastnik.

§. 40. Sbor odsiečni sastavljen je iz redovitih i vanrednih profesorah dotičnoga odsieka i iz zastupnika, koga izmedj sebe odaberu ostali docenti. Skupni sbor profesorski sastoji iz oba sbora odsiečna.

§. 41. Dà li je koi odsiek u znanstvenom i disciplinarnom obziru u dobru redu, odgovoran će biti za to sbor istoga odsieka, a dà li je u istih obzirih svakolika visoka škola onakova, kakova bi imala biti, odgovarat će za to skupni sbor profesorski.

Prava i dužnosti rektora, skupnoga profesorskoga sbora i sborovah odsiečnih ustanovit će se posebnim naputkom službenim, što će ga izdati ministarstvo.

Osoblje pisarničko i podvorničko.

§. 42. Osoblje pisarničko i podvorničko za visoku ovu školu naredit će, kao što potriebno bude, ministarstvo.

Chlumecky s. r.

29.

Naredba ministra za bogoštovje i nastavu od 26. Veljače 1873,

kojom se ministarska naredba od 5. Travnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 50), o izpitih učiteljah na pučkih i gradjanskih učionicah, razširuje s niekojimi preinakami i na kraljevinu Galiciju i Vladimiriju, zatim na veliku vojvodinu Krakovsku.

Kriepostna za kraljevinu Galiciju i Vladimiriju i za vojvodinu Krakovsku.

Saslušav c. kr. galičko zemaljsko školsko vieće naredjujem, da se ministarska naredba od 5. Travnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 50), o izpitih učiteljah na obćenitih pučkih i gradjanskih učionicah, sa sliedećimi preinakami razširi na kraljevinu Galiciju i Vladimiriju skupa s velikom vojvodinom Krakovskom, i da u kriepost dodje dne 1. Rujna 1873:

I. Kao stanovišta izpitnim povierenstvom odredjuju se takodjer Lavov i Krakov (§. 2).

II. Izpiti bit će svake godine dvaputa, i to mieseca Rujna i Veljače (§. 3).

III. Skupine predmetah izpitnih za učitelje na učionicah gradjanskih (§. 5) ustanovljuju se, kako sliedi:

1. Struke jezikovno-historične, i to ili:

a) jezik niemački, geografija, historija, i kao popuna jezik poljski ili rusinski, ili

b) jezik poljski, geografija, historija, i kao popuna jezik niemački ili rusinski, ili

c) jezik rusinski, geografija, historija, i kao popuna jezik niemački ili poljski.

2. Struke naravo-znanstvene, kao: naravopis, naravoslovje (fisika i kemija), k tomu kao popuna: matematika ili gospodarstvo.

3. Struke matematično-tehnične, kao: matematika, risarstvo, k tomu kao popuna: naravoslovje ili nauk o gospodarstvu.

IV. Tko traži, da ga puste na izpit, ima prinieti iskaz, da je barem tri godine danah proveo u praktičnoj službi školskoj (§. 7, sl. *c*).

V. Iz struke jezikovne, ako je ista samo popunitben predmet izpitni za škole gradjanske, zahtievaju se (§. 11) sliedeća:

Znati slovnicu; poznavati češtje i običajnije oblike i načine prozaičkoga i piesničkoga opisivanja; poznavati po vlastitom čitanju izvèrstnije proizvode novije literature; biti viešt u izražavanju pismenom i ustmenom; biti jak u predavanju; biti okretan u razredjivanju jednostavnih učevnih gradivah; biti sposoban, potežja štiva rukovati s obzirom na stvar i na jezik.

VI. Za izpit imat će kandidati pučkih učionicah, do dalje naredbe, platiti takse 3 for., a kandidati učionicah gradjanskih 6 for. vrednote austrijanske (§. 22).

VII. Rokovi, ustanovljeni u §§. 31 i 32 pomenute naredbe, produljuju se do 1. Rujna 1875 s tim dodatkom, da će kandidati učiteljstva, koji zadobiju sviedočbu sposobnosti, a nisu prije bili u praktičnoj službi školskoj, moć se namiestiti definitivno stopram nakon trogodišnjega služenja u školi.

Stremayr s. r.

30.

Obznana ministarstva financijah od 26. Veljače 1873,

o carinskoj službi na željezničkih postajah u Buchsu i St. Margarethenu, zatim o službenih i inih odnošajih divonah austrijanskih na pomenutih postajah.

Da se provede dèržavni ugovor medju Austro-Ugarskom, Bavarskom i Švajcarskom od 27. Kolovoza 1870 (dèrž. zak. lista br. 13 od god. 1871), glede gradjenja željeznice od Lindave na Bregenc do St. Margarethena, kao i od Feldkircha do Buchsa, sklopio se je medju c. i kr. vladom i švajcarskim saveznim viećem, u pogledu carinske službe na željezničkih postajah u Buchsu i St. Margarethenu, zatim u pogledu službenih i inih odnošajah divonah austrijanskih na istih postajah, dne 2. Kolovoza 1872 u Bernu sliedeći ugovor, koi je od strane švajcarskoga saveznoga vieća dne 19. Rujna, a u ime c. i kr. vlade od c. i kr. dèržavnoga ministarstva izvanjskih posalah dne 20. Studenoga 1872, potvèrdjen, i koi se po izmieni ratifikacijah, obavljenoj u Beču dne 21. Studenoga 1872, proglašuje ovim kao kriepostan za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Pretis s. r.

Ugovor

poradi provedbe članka 18 i sl. dèržavnoga ugovora medju Austro-Ugarskom, Bavarskom i švajcarskom republikom od 27. Kolovoza 1870, u pogledu gradjenja željeznice od Lindave na Bregenc do St. Margarethena, kao i od Feldkircha do Buchsa.

Pošto su se dne 30. Lipnja i dne 1. Sèrpnja 1871 u Buchsu učinile od strane povierenstvah potrebite nagodbe glede prostorijah za sjedinjene divone u Buchsu i St. Margarethenu, to su sada izaslanici dotičnih dèržavah, i to za Austriju:

gosp. c. kr. nadsavietnik financijalni P. Eberle,

a za Švajcarsku:

gospoda: savietnik saveza Naeff i savietnik narodni Zündl

o službi carinskoj na željezničkih postajah u Buchsu i St. Margarethenu utanačili i ustanovili sliedeća:

Čl. 1. Austrijanske i švajcarske divone, smieštene na željezničkih postajah u St. Margarethenu i Buchsu u švajcarskom kantonu St. Gallenskom, providit će se onako, kao što je običajno za takove urede, gèrbom svoje dèržave i primierenim nadpisom.

Čl. 2. Prostorije, odredjene za službu carinsku, imat će na temelju nagodbah, od strane povierenstvah dne 30. Lipnja i dne 1. Sèrpnja 1871 u Buchsu sklopljenih, i u dogovoru s obostranimi carinskimi upravami doznačit i omedjašiti izklopno uprava sjedinjenih željeznicah švajcarskih.

Čl. 3. Austrijanske divone, smieštene na željezničkih postajah u St. Margarethenu i Buchsu, oskèrbit će se podpunimi odpravnimi povlasticami glavne divone I. razreda, i bit će vlastne uporavljivati pokratjen postupak carinski (postupak najavni).

Tovare, pošiljke poštanske i pèrtljage putničke odpravljat će iste divone polag propisah, postojećih u Austriji, sa svimi zakonito dopuštenimi polakšicami.

Čl. 4. Pri carinskom odpravljanju imat će se paziti na to, da roba iz rukuh jedne uprave carinske prelazi neposredno u ruke drugoj.

Robu u pogledu carinskom pregledavat će najprije urednici one dèržave, iz koje roba dolazi, a zatim urednici one dèržave, u koju će da predje, nego, da se prikrati ovaj postupak, imat će uredovno ovo dielo obavljati urednici obih dèržavah, u koliko moguće bude, u isto doba ili barem neposredno jedni za drugimi.

Službenikom u jedno složenih divonah bit će prosto, prisustvovati kada druga divona obavlja carinski postupak i kada se stvari tovare i spravljaju u polazeća kola željeznička.

Ako se roba nepretovariva, imat će uredovni zapor snimiti urednici dotične dèržave samo u pritomnosti carinskih urednikah druge dèržave, koji će odmah zatim metnuti na robu svoj zapor.

Čl. 5. Jedna i druga ugovorna dèržava obvezuje se, da će od sigurnicah, koje su joj date za izstup prolazne robe iz vlastita joj područja, ili za iznovični izstup inozemske robe neocarinjene, odustati, a pri izvozih da će danke, kao što propisuju postojeći zakoni, oprostiti ili povratiti stopram onda, ako sviedočbom, koju je izdao ulazni ured druge dèržave, bude dokazano, da je roba k ovomu uredu dovezla se i tù prijavila.

Ovu sviedočbu imadu uredi izdati najprečjim putem, upisav ju na zamienitih spisih uredovnih.

Čl. 6. Obostrani uredi saobćivat će si zamienito što najkratjim putem, ako opaze, da biva štogod, čim bi se povriedjivali medjusobni interesi carinski ili postojeće zabrane glede uvoza, izvoza ili provoza, i u obće raditi će složno, da se preprieče prevare u pogledu carinah, pri prometu na pomenutih kolodvorih i na prugi željezničkoj, idućoj od istih kolodvorah do granice austrijansko-švajcarske, kao i u obće da se preprieče prekèršaji proti carinskim propisom druge dèržave, ili da im se u trag udje, ako su se jurve učinili.

Višji urednici obih divonah, kao i predpostavljeni im organi od obostranih upravah carinskih, zatim i višji urednici, naročito u tu svèrhu izaslani, bit će vlastni, zagledavati u carinske registre i u priloge od registarah, u koliko se odnose na promet obostrani, kao i vaditi iz njih prepisah i izvodah.

Čl. 7. Austrijanske divone u kolodvorih u St. Margarethenu i Buchsu imat će pravo, poradi narušajah austrijanskih propisah carinskih, koji počinjeni budu u kolodvoru ili na željezničkoj prugi do austrijanske granice carinske, povesti redovit dohodarstveni kazneni postupak ili pak odustati od postupka takova, ako se polože svote, ustanovljene u austrijanskih dohodarstvenih zakonih kaznenih.

Bit će takodjer vlastne, robu i stvari, koje su u savezu s narušaji austrijanskih carinskih propisah, za da se sačuva jamstvo za iznosak carine i u ime kazni na imovinu, zaplieniti i izručiti ih nadležnoj vlasti austrijanskoj.

Austrijanske vlasti imat će pravo, iztraživati narušaje austrijanskih carinskih propisah, koji se dogode u kolodvorih u St. Margarethenu i Buchsu ili na željezničkoj prugi, sterućoj se od tih kolodvorah do granice austrijansko-švajcarske, i suditi ih po austrijanskom kaznenom zakonu o narušajih dohodarstvenih, kao i zaplienjene predmete proglasiti kao za vlastnika izgubljene i propale.

Čl. 8. Švajcarske vlasti davat će službenikom austrijanskih divonah u St. Margarethenu i Buchsu istu zaštitu i istu pomoć, koju uživaju službenici vlastitih im divonah.

One će poradi narušaja austrijanskih carinskih propisah ili zabranah, postojećih u Austro-Ugarskoj u pogledu uvoza, izvoza ili provoza na zahtievanje vlastih austrijanskih:

1. preslušavati sviedoke i vieštake,
2. ureda radi činiti izvide i potvèrdjivati, što bude obnadjeno,
3. okrivljenikom dostavljati pozive i presude vlastih austrijanskih.

Poradi redarstvene zaštite imat će na zahtievanje urednikah austrijanskih švajcarski carinski urednik naputiti odmah svoje pogranične stražare, da im budu na ruku i da učine, što je potrebito, a da za to austrijanska carinska uprava neima platiti nikakovih troškovah.

Čl. 9. Podložnički, zavičajni i službeni odnošaji urednikah i službenikah, namieštenih kod austrijanskih divonah u St. Margarethenu i Buchsu, nemienjaju se ni najmanje tim, što borave i što službuju u području republike švajcarske; ostaju oni u pogledu discipline, zločinstvah i prekèršajah službenih, t. j. u pogledu takovih činah i propustah, koji se odnose, na vèršenje ureda im i službe, podčinjeni jedino vlastim i zakonom cesarevine austrijanske i imadu se u takovih slučajevih na zahtievanje ovih vlastih izručiti, u smislu dèržavnoga ugovora, postojeća izmedju obie ugovorne dèržave.

Nemogu se ni urednici ni službenici ovi, a ni mladji njihovi, koji ostaju takodjer u savezu sa zavičajnom dèržavom, uzeti u Švajcarskoj u vojsku, niti siliti na ikakovu službu pod oružjem.

Uživaju oni oprost od carine za stvari svoje, kada se sele, kao i za gotove, za porabu njihovu namienjene uniforme i oružje svoje; nemogu se siliti, da platjaju porez od imietka ili dohodarinu ili izravnih danakah obćinskih, da službu vèrše kod sudovah porotnih, uredah obćinskih itd.; ali zato imadu, baš kao i dèržavljani kantona St. Gallenskoga, platjati daće od imietka nepokretnoga, pak i carine, potrošarinu itd.

Mogu li pak koristit se, kao što domaći, obćinskimi javnimi zavodi, ostaje to pridèržano porazumku s dotičnimi obćinskimi vlastmi.

Čl. 10. Urednici i službenici austrijanskih divonah u St. Margarethenu i Buchsu imadu dèržati se kaznenih zakonah i redarstvenih propisah švajcarske republike i kantona St. Gallenskoga, u kojem obziru podčinjeni su sudbenosti vlastih švajcarskih.

Ako vlast švajcarska naredi, da se poradi prekèršaja ili zločinstva zatvori koi urednik ili službenik, namiešten kod austrijanskih divonah u St. Margarethenu ili Buchsu, ima se o naredbi takovoj odmah obaviestiti neposredno predpostavljena austrijanska vlast financijalna.

Čl. 11. Nadgledno osoblje (vlast financijalna), pridieljeno austrijanskim divonam u kolodvorih u St. Margarethenu i Buchsu, imat će na sebi propisanu uniformu u pravilu samo onda, kada je u službi na samu miestu, gdie je divona, i kada prati vlakove željezničke.

Oružano osoblje naredjivat će se samo, da po noći čuva robu i pieneznice i da prati vlakove.

Višji urednici austrijanskih divonah i straže financijalne vlastni su, pri pregledavanju istih nositi propisanu uniformu i pripasati sablju.

Čl. 12. Kada mine tri godine danah, moći će se ovaj ugovor, ako zaište jedna ili druga ugovorna stranka, podvèrći reviziji.

Čl. 13. Pridèržaje se obostranim vladam, da potvèrde navedene ove ustanove.

Tako učinjeno u Bernu, dne 2. Kolovoza 1872.

(sign.) **Eberle,**
c. kr. nadsavietnik financijalni.

(sign.) **Naeff,**
savietnik savezni.

(sign.) **Zündl,**
savietnik narodni.

31.

Naredba ministarstva pravosudja od 2. Ožujka 1873,

kojom se obćina Stripfing doznačuje u područje kotarskoga suda Matzenskoga u Dolnjoj Austriji

Na temelju §. 2. zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) izlučuje se obćina Stripfing iz okoliša kotarskoga suda Marcheggskoga i doznačuje okolišu kotarskoga suda Matzenskoga

Kriepost naredbe ove počet će dne 15. Travnja 1873.

Glaser s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XI. — Izdan i razposlan dne 12. Ožujka 1873.

32.

Zakon od 19. Veljače 1873,

kriepostan za nadvojvodinu Austriju nad Anižom i za vojvodinu Gornjo- i Dolnjo-Slezku; odredjuje se njim, čije imade biti zemljište, koje se dobije uslied gradnjah, izvedenih na regulaciju koje vode.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Zemljište, koje se uslied gradnjah, izvedenih na regulaciju koje vode, dobije u području istih, bit će u Austriji podanižkoj i u Slezkoj na temelju zakona ovoga svojina onih, koji nose troškove od podhvata; nego, ako podhvatnikom u svèrhu, da se bolje osigura ili utvèrdi obala, zemljišta toga više netreba, imat će se susiedom, ako to zahtievaju, ustupiti uz izplatu vriednosti.

§. 2.

Na regulaciju Dunava pri Beču od Nussdorfa do Fischamenda neodnosi se ovaj zakon i ostaje netaknut zakon od 8. Veljače 1869 (dèrž. żak. lista br. 20).

§. 3.

Izvèršba zakona ovoga nalaže se ministrom za poljodielstvo, pravosudje, poslove unutarnje i tèrgovinu.

U Beču, dne 19. Veljače 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Chlumecky** s. r.
Glaser s. r. **Banhans** s. r.

33.

Naredba ministarstva tèrgovine od 9. Ožujka 1873,

o tom, da se zavodi poštanska direkcija za Beč i okolicu bečku.

Na temelju previšnje odluke od 5. Ožujka 1873 ovim se poštansko područje grada Beča, ka kojemu, osim poštanskih uredah u unutarnjem gradu, u predgradjih i na kolodvorih bečkih, spadaju poštanski uredi u Altmannsdorfu, Döblingu, Dornbachu, Floridsdorfu, Gersthofu, Grinzingu, Hackingu, Heiligenstadtu, Hernalsu, Hetzendorfu, Hietzingu, Inzersdorfu na Wienerbergu, Kahlenbergerdörflu, Laincu, Meidlingu, Nussdorfu, Pötzleinsdorfu, Gornjem St. Veitu, Sechshausu, Sieveringu, Simmeringu, Stadlau-u, Währingu i njihovih kotarih dostavnih, izlučuje iz uredovnoga područja poštanske direkcije dolnjo-austrijanske ter zavodi se za isto posebna poštanska direkcija s uredovnim siedištem u Beču i s nazivom: „C. kr. poštanska direkcija za Beč i okolicu bečku“, kojoj se podredjuju i poštanske one ambulance, kojih predstojnici uredovno svoje siedište imadu u Beču.

Poštanska direkcija za Beč i okolicu bečku stupit će u život dne 15. Ožujka 1873.

Poštanska direkcija za Austriju podanižku (izim poštanskoga područja grada Beča) imat će do dalje naredbe uredovno svoje siedište takodjer u Beču.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XII. — Izdan i razposlan dne 29. Ožujka 1873.

34.

Izprava koncesionalna od 7. Siečnja 1873,

za lokomotivnu željeznicu od Altheima do Schärdinga.

Mi Franjo Josip Pèrvi,

božjom milostju cesar austrijanski,

apostolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda krakovski; vojvoda lorenski, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, gornjo- i dolnjo-slezki; veliki knez erdeljski; markgraf moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski itd. itd. itd.

Obèrtnička i tèrgovačka banka za gornju Austriju i Salcburžku u zajednici s gradjevnim viećnikom barunom Karlom Schwarzom podnieli su Nam prošnju, da im podielimo dozvolu iliti koncesiju za gradjenje i za radnju lokomotivne željeznice od Altheima do Schärdinga; uslied toga sklonusmo se, uvažujuć obćenitu korist takova podhvata spomenutim prositeljem na temelju zakona od 14. Rujna 1854 (dèrž. zak. lista br. 238), podieliti ovu koncesiju, kako sliedi:

§. 1. Podieljujemo koncesionarom pravo za gradjenje i za radnju lokomotivne željeznice od Altheima do Schärdinga, koja će se priklopiti na željeznicu Elizabetovku.

§. 2. Željeznica ima se izvesti i gradnja na njoj urediti polag potankih gradjevnih nacèrtah, odobrenih po ministarstvu tèrgovine.

Pri gradjenju valja se vladati poglavito po zahtievih, izjavljenih po ministarstvu tèrgovine, i po postojećih propisih gradjevnih i redarstvenih.

Za promiene u predmetih gradjevnih pridèržana je potvèrda takovih ministarstvu tèrgovine, u koliko se ove pokažu napram rezultatu vojničko-tehničkoga pregleda i napram propisu §. 6 zakona o dozvoljivanju željeznicah preduzet se imajućeg razgleda pruge, potrebnimi u interesu javnoga prometa i da se osigura pruga, zatim da se izpune zakonite ustanove.

Ako pri gradjenju potrebno ili probitačno bude iz obzirah gradjevno-ekonomičkih ili radnje učiniti promienu glede smiera pruge ili posebnih osnovah, čim se ipak neće mienjati smier pruge, ustanovljen u §. 1., niti napram potvèrdjenomu smieru u obće bitno pokvariti razmierje glede pravca i razine; za svaku takovu promienu iskat će se dozvola dèržavne uprave.

Dolnja gradnja svekolike mrieže željezničke može se izuzamši most preko potoka Andriessanskoga pri Andriessenhofenu i mosta preko Prambacha kod sv. Floriana, za koje će se pilovi odmah sad prirediti za dvie kolotečine u onoj visini dokle voda dosizati može, kad najviše uzraste, stegnuti na to, da se priredi samo jedna kolotečina.

Da se izvede dolnja gradnja i za drugu kolotečinu, i da se ova druga kolotečina napravi na prugah onih, na kojih potrebito bude, bit će dèržavna uprava vlastna zahtievati u onom slučaju, ako godišnji nečisti prihod za dvie uzastopne godine nadilazi svotu od 140.000 for. u srebru na milju.

Svakako će se prirediti odmah svikoliki znatniji predmeti i gradjevine umietne konačno iz željeza i kamena.

Koncesionari obvezuju se, da će poradi rabljenja kolodvorah od jurve postojećih il koncesioniranih željeznicah na priklopih svoje pruge, kao i poradi uredjenja službe na prelazih pogodit se s dotičnimi upravami željezničkimi, a tako isto i kad budu upotrebljivali dolnju gradnju za drugu kolotečinu na prugi od profila 136—149 prugom Neumarkt-Brunovskom željeznice Elizabetovke, koja je zajednička, da će se pogoditi s ovim posliednjim družtvom u tom obziru.

Troškove za gradjevine, koje potrebite budu za širenje prugah na tudjih kolodvorih nosit će koncesionari.

Odnosne nagodbe imadu se podastrieti na potvèrdu upravi dèržavnoj.

Dèržavnoj upravi ostaje prosto, ako t. j. nebude moguće porazumiet se s dotičnimi upravami željezničkimi, ustanoviti uviete, pod kojimi će se zamienito rabiti kola susiednih željeznicah, i pod kojimi će rudničke i ine željeznice uticati u ovu željeznicu.

§. 3. Koncesionari obvezuju se, da će gradjenje koncesionirane željeznice i to najzad za šest miesecih, računajuć od dana današnjega započeti, za dalnje dvie godine danah, računajuć od istoga dana dogotoviti i dogotovljenu predati javnomu prometu.

§. 4. Koncesionarom, da izvesti mogu ovu željeznicu dozvoljenu, daje se pravo razvlaste po ustanovah dotičnih zakonitih propisah.

Isto pravo može se družtvu dati i glede onih ogranakah, što ih možda gradilo bude do pojedinih obèrtničkih zavodah, za koje dèržavna uprava obnadje, da će biti na korist obćenitu.

Koncesionari obvezani su nastojati u koliko se njih tiče, da se zemljište odkupi čim prije, i da se gruntovnički prepišu i izluče zemljištni komadi, stečeni u svèrhe željezničke.

§. 5. Koncesionari imadu pri gradjenju dozvoljenih željeznicah i pri radnji na njih dèržati se onoga, što ustanovljuje ova izprava koncesionalna, zatim što propisuju postojeći

u tom obziru zakoni i naredbe [imenito zakon o dozvoljivanju željeznicah od 14. Rujna 1854 i red o radnji željeznicah od 16. Studenoga 1851*)], i onih zakonah i naredabah, koje budu možda izdate kašnje.

§. 6. S obzirom na činitbu za zavod poštanski vriedit će na koncesioniranih prugah željezničkih ustanove sliedeće:

1. Družtvo imade poštu i službenike poštanske po propisu §-a 68 reda o radnji željeznicah odpravljati i voziti bezplatno.

Uprava poštanska vlastna je upotrebljivati za odpremanje pošte svekolike vlakove bèrzovozne, poštanske, osobne i miešovite.

Pri bèrzovozih i bèrzotečnih vlacih izključuje se ipak odpremanje tovarnih pošiljakah poštanskih.

Redovi vožnjah za one vlakove, s kojimi će se odpremati i pošta, imadu se ustanovljivati uz potvèrdu ministarstva tèrgovine, komu će se takodjer najmanje za četèrnaest danah prijaviti prije i svaka promiena, koja se namierava učiniti s redovi vožnjah.

2. Družtvo je obvezano potrebna obična kola, za ambulantnu poštu namienjena, prirediti na svoj trošak i uzdèržavat ih, a k tomu spada i snaženje kolah iz vana i mazanje njihovo.

Izuzamši bèrzovoze i bèrzotečne vlakove imat će družtvo za svaki vlak, za koi tražio bude zavod poštanski, po želji ovoga posliednjega, nabaviti jedna kola sa osam kolesah ili dvoja kola sa četiri kolesa, koja će napram zahtievu zavoda poštanskoga prirediti, uzdèržavati i odpravljati ih bezplatno.

Ako uprava poštanska obnadje za shodno, da valja uz vlak željeznički osim kolah sa osam kolesah ili dvojih kolah sa četiri kolesa pripojiti još i druga kola, za službu poštansku namienjena, tad će uprava poštanska za svaka takova kola sa četiri kolesa, što ih družtvo nabavi, i za svaku milju, učinjenu u službi poštanskoj, platiti družtvu iznos od jedne forinte vrednote austrijanske.

Pri onih vlacih, kod kojih uprava poštanska netreba podpunih posebnih kolah, osobito pako pri bèrzovozih i vlakovih bèrzotečnih, odredit će se primiereno uredjen, sasvim oddieljen prostor, obsižući najmanje dvoja siedala za obćinstvo, u kolih željezničkih za prevoz pošiljakah poštanskih i izručiti na porabu upravi poštanskoj.

U koliko nebude moguće u pomenuti prostor spraviti pojedine veće pošiljke listovne ili vrieće s pismi, nastojat će uprava željeznička o tom, da se takove smieste u drugi siguran prostor.

Družtvo je dužno na sličan način dobavljati i običnu razsvietu, namienjenu za kola, upotrebljena za službu poštansku onako, kakova je i za kola za osobe; troškove za izvanrednu razsvietu unutarnjih prostorijah od kolah, a tako i one za grijanje istih, podmirivat će uprava poštanska.

3. Uprava poštanska vlastna je, narediti da prati njezino vlastito osoblje poštu sa svimi vlaci željezničkimi.

Uredovnici poštanski, nadzornici i sluge, potrebite za odpremu i pratnju pošte, a tako i organi zavoda poštanskoga, izaslani u svèrhu, da nadgledaju ili da prouče službu poštansku na željeznicah, — ter su ovi posliednji kadri pokazati nalog, dobiven od predstojeće svoje uprave poštanske, — odpremat će se bezplatno.

Nadalje pridèržava se pravo upravi poštanskoj izručiti listovnu poštu na svih vlakovih željezničkih, koje neprate njezini posebni organi, upravi željezničkoj, koju će družtvo postaviti a i narediti, da ju odpremaju organi ove uprave.

---

*) Dèrž. zak. lista od godine 1852, br. 1.

4. Za obavljanje službe poštanske na postajah ima se ustupiti bezplatno prikladna poštarnica u zgradi željezničkoj i ako u tom obziru bude još kakovih dalnjih potriebah, koje bi valjalo podmiriti, imat će se toga radi sklopiti osobit ugovor, napose glede prostora pako, koi će se možda povèrh toga još izviše ustupiti, dati će se odšteta u obliku najmovine.

Uprava poštanska uredit će iz nutra, čistiti, razsvietljivati i grijati ove prostorije.

5. Na onih kolodvorih, u kojih nema posebne poštarnice, imadu koncesionari na zahtiev uprave poštanske urediti, da službenici željeznički, sposobni za to, predaju i preuzimlju pošiljke poštanske med vlakovi željezničkimi i organi zavoda poštanskoga, a tako da ih i spremaju na sigurno miesto do onda, dok se predadu organu poštanskomu i sve to uz odplatu, koju će uglaviti uprava poštanska.

Na onih miestih, na kojih obnadje uprava poštanska, da je na probitak službe poštanske, imat će družtvo odrediti, da njegovo osoblje uz primierenu odplatu, koja će odgovarati ovim činitbam, pomogne osoblju poštanskomu tovariti i stovarivati pošiljke poštanske.

Pisma, što ih u obziru upravljanja željeznice direkcija željeznička ili upravno vieće i podredjeni joj organi, ili ti organi medju sobom šalju, mogu se na dotičnih prugah odpravljati po službenicih zavoda željezničkoga.

§. 7. Koncesionari primaju na se dužnost, da će žicah bèrzojavnih, potrebitih za radnju željezničku kao i za davanje znakovah, povući, urediti i uzdèržavati o svojem trošku, i to ili po naredbi ili po posredovanju zavoda bèrzojavah dèržavnih.

Uprava dèržavna zadèržaje sebi pravo, odredjivati, da se željezničke bèrzojavne žice rabiti mogu i za dèržavne i privatne dopise.

Upravi dèržavnoj bit će prosto, žice bèrzojava dèržavnoga udešivati na stupove bèrzojava željezničkoga ili pak povlačiti samostalnih žicah na družtvenom zemljištu, i to bez svake naknade ili odštete.

Da se ovakove dèržavne linije valjano nadgledaju i dèrže u dobru redu, imat će, što se toga tiče, dužtvo beznaplatno sudielovati, nalažuć posao taj svojemu željezničkomu osoblju.

Koncesionari bit će dèržani, svakovèrstne materijale i potrebštine za zavod bèrzojavah dèržavnih odpremati na svojih prugah po tarifah, postojećih za transporte vojničke, kao i dopustiti, da se takove stvari bezplatno skladaju i pohranjuju na njihovih kolodvorih i postajah.

U svih gorinavedenih obzirih ima se družtvo za dobe napose dogovoriti i pogoditi sa zavodom bèrzojavah dèržavnih.

§. 8. Kolicina vozarine za osobe i terete ustanovljuje se na sliedeći način:

Maksimalna tarifa za austrijansku milju i to za putnike od osobe:

u I. razredu		36	novč. vred. austr.
„ II.	„	27	„ „ „
„ III.	„	18	„ „ „
„ IV.	„ (kola za stajanje)	12	„ „ „

Pri bèrzovozih, na kojih ima biti kolah barem I. i II. razreda, mogu se ove tarife povisiti za 20 postotakah, pod tim uvietom, da se pri tih bèrzovozih neima voziti manjom bèrzinom, nego što je, poprieko računajuć, navadna pri bèrzovozih na ostalih željeznicah austrijanskih.

Maksimalna tarifa glede robe pri navadnoj bèrzini od carinske cente i od milje: tri novčića vrednote austrijanske.

Iznimno vriedit će za sliedeće predmete pri punih tovarih sliedeći stavci:

A. Žito i sol	B. Dèrvo za oganj i tvorivo	C. Mineralni ugljen, koaks, prešani treset, rude, sirovo željezo, vapnjenjaci i kamenje gradjevno
novčićah vrednote austrijanske		
$2^1/_2$	$2^1/_4$	2

U ime odpremnine uzimat će se od svake robe po dva novčića od carinske cente, a uračunana je u to i pristojba za tovarenje i stovarivanje, a i obća asekuracija. Ako tovarenje i stovarivanje obavlja sama stranka, tad se odpremnine uzima samo 1·5 novč. od cente carinske.

Glede vozarine od ostalih predmetah, glede skladnine, kao i glede inih ustanovah prometnih valja dèržati se toga, da dotične ciene i ustanove nesmiju podnipošto biti ni veće in tegotnije, nego što su na željeznici Elizabetovki.

Koncesionari dužni su u teretnom prometu uvesti ono nazivoslovje i redanje robe, zatim onakove ustanove o prevozu, i za svoju željeznicu, kakove postoje na c. kr. povlaštenoj željeznici Elizabetovki.

Vozarinu za putnike i tovare prosto je urediti koncesionarom unutar granicah, malo prije ustanovljenih.

Nego nesmije se pri tom nikomu dati prednost. Zato, ako se kojemu pošiljatelju ili kojemu vozniku pod stanovitimi uvieti dozvoli obaljena vozarina ili drugo koje pogodovanje, ima se takova obaljena vozarina ili takovo pogodovanje dati i svimkolikim pošiljateljem ili voznikom, koji na iste uviete pristanu.

Svekolike špecijalne tarife imadu se javno obznanjivati.

Ostaje u ostalom priuzdèržano zakonotvorstvu, uredjivati u svako doba vozarinu za putnike i tovare; takovoj uredbi imadu se koncesionari pokoriti.

Vozarina od osobah i teretah ujedno s pristojbami, čim iznosio bude čisti prihod šest postotakah od glavnice uložne, smanjit će se za deset postotakah.

Kad mine devet godinah poslovnih, vlastna će biti vlada zahtievati, da se smanje primiereno gore navedeni stavci tarifni i to u sporazumku s koncesionari ili njihovimi pravnimi nasliednici.

§. 9. Dopušta se, da se vozarina od putnikah i tovarah odmieruje i pobira u ovozemskom srebèrnom novcu, nego tako, da se pristojba, pripadajuća s obzirom na vriednost tečajnu, primati mora i u vrednoti zemaljskoj.

Tarifa se na zemaljsku vrednotu svesti ima po ustanovah, koje će uglaviti ministarstvo tèrgovine.

§. 10. Vojnički transporti imadu se obavljati po obaljenih cienah tarifnih, i to po ugovoru od 18. Lipnja 1868*), sklopljenu u tom obziru kao i u obziru pogodovanjah za putujuće vojnike medju dèržavnim ministarstvom bojnim i direkcijom sieverne željeznice Ferdinandovke, kojega ugovora ustanove imadu se smatrati kao cielovit diel izprave koncesionalne.

Nego ako bi se kada sa svimi ili s većinom austrijanskih željeznicah ugovorile za prevoženje vojnikah ustanove, po dèržavu povoljnije, imat će iste valjati i za ovu koncesioniranu željeznicu.

Ove ustanove imadu se uporavljivati i na domobranstvo jedne i druge polovice cesarevine, na zemaljske strielce Tirolske, i to nesamo kad putovali budu na trošak blagajnice vojničke već i na svoj vlastiti putujuć službeno k viežbam u oružju i skupštinam preglednim, na vojničku stražu za c. kr. gradjanske sudove u Beču, na c. kr. žandarmeriju i na stražu financijalnu i sigurnostnu, po vojnički ustrojenu.

Konsesionari obvezuju se, da će pristupiti k sklopljenu ugovoru austrijanskih željezničkih družtvah, o nabavi i uzdèržavanju prevozila za transporte vojničke, da si t. j. zamienito budu u pomoći posudjivanjem vozilah pri većih transportih vojničkih, zatim da će primiti organičke odredbe i službene propise za ratne željezničke odiele**) i da će pristupiti k potonjemu ugovoru***) koi je 1. Lipnja 1871 u kriepost došao glede prevoza bolestnikah i ranjenikah, koji se ležeć odpremaju na račun vojničke blagajnice.

Ova obveza o pristupu valja takodjer i glede ugovora, koi se je sklopio s družtvi željezničkimi glede zamienitoga posudjivanja osobah pri velikih transportih vojničkih a tako i glede propisa o transportih vojničkih na željeznicah za transporte vojničke.

Koncesionari podvèrgavaju se glede podieljivanja službah izslužilim podčastnikom od stalne vojske, ratne mornarice i domobranstva ustanovam, sadèržanim u §. 38. obrambenoga zakona od godine 1868†) i zakona od 19. Travnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 60).

§. 11. Dèržavni urednici, naredjenici i službenici, koji se po nalogu vlasti, nadziruće upravu i radnju željeznicah, ili za obranu interesah dèržavnih, uslied ove koncesije ili iz obzirah dohodarstvenih služe željeznicom, ter su kadri pokazati nalog, dobiven od vlasti, imadu se ujedno s pèrtljagom odpravljati bezplatno.

§. 12. U slučaju, kada izvanredno poskupi hrana u cesarevini austrijanskoj, vlastna će biti uprava dèržavna, vozarinu od hrane obaliti na polovicu tarife maksimalne.

§. 13. Koncesionarom podieljuje se pravo, da sklopiti mogu družtvo dioničarsko i da nabaviti uzmognu potrebita sredstva novčana, da izdadu obveznicah i pèrvenstvenih zadužnicah, glasećih na donesnika ili na posebno ime, koje će se na austrijanskih burzah prodavati i uredovno bilježiti moći.

Svota, koja se postigne iz pèrvenstvenih zadužnicah, da nenadilazi tri petine glavnice uložne.

Ako se pèrvenstvene zadužnice izdadu u tudjem novcu, imat će se iznos njihov izraziti i u vrednosti austrijanskoj.

Pèrvenstvene zadužnice odkupit će se prije od dionicah.

---

*) Normalne naredbe lista naredbenoga za c. kr. vojsku od god. 1868, 21. kom., br. 97.

**) Prilog k broju 148. u 42., komadu od godine 1870 normalnih naredabah lista naredbenoga za c. kr. vojsku.

***) Normalne naredbe lista naredbenoga za c. kr. vojsku od god. 1871, 22. kom., br. 79.

†) Dèrž. zak. lista br. 151.

Družtvu pripadaju sva prava i obveznosti koncesionarah; pravila družtvena imadu se predložiti na potvèrdu upravi dèržavnoj.

§. 14. Koncesionarom je prosto podizati odpravničtvah iliti agencijah u ovozemstvu i u inozemstvu kao i urediti prevozilah za osobe i terete po kopnu i po vodi, imajuć pri tom svakiput obzira na postojeće propise.

§. 15. Dèržavna uprava vlastna je osviedočivati se, dà li se gradjenje željeznice, kao i uredjivanje radnje obavlja u svih dielovih svèrsi shodno i čestito, pak i zahtievati, da u ovom obziru nebude manah i odnosno da se mane uklone.

Dèržavna uprava vlastna je takodjer po svojem izaslaniku pregledavati gospodarenje.

Povierenik, kojega naredi dèržavna uprava, ima takodjer pravo, dolaziti u siednice upravljajućega odbora, kao i u glavne skupštine, kad god mu se uzvidi; a tako i vlastan je obustaviti odredbe, koje bi možebiti štetne bile interesu dèržavnomu.

Za ovo ovdie ustanovljeno nadziranje podhvata željezničkoga imat će družtvo s obzirom na mučni posao, koi je s tim skopčan, platjati godišnji paušal u blagajnicu dèržavnu, kolik će pak taj paušal biti, odredit će dèržavna uprava.

§. 16. Trajanje koncesije kao i zaštite proti gradjenju novih željeznicah, izrečene u §-u 9, sl. *b)*, zakona o dozvoljivanju željeznicah, ustanovljuje se na devetdeset godinah od onoga dana, kojega se započne radnja na čitavoj koncesioniranoj prugi i ugasnut će po izmaku toga roka.

Koncesija ugasnut će i onda, ako u §. 3, ustanovljeni rok glede svèršetka gradjenja i glede početka radnje nebude dèržan, i ako se prekèršaj toga roka neuzmogne opravdati ni u smislu §-a 11, sl. *b)* zakona o dozvoljivanju željeznicah, niti imenito političkimi kojimi ili financijalnimi krizami.

§. 17. Dèržavna uprava priuzdèržaje si pravo, da nakon trideset godinah, računajuć od dana koga se otvori radnja na svojkolikoj prugi koncesioniranoj, može u svako doba odkupiti ovu koncesiju odnosno koncesioniranu željeznicu uz novčanu odštetu u gotovu novcu, koja će se platiti koncesionaru.

Da moguće bude ustanoviti odkupninu, imat će se čisti prihodi, što ih je podhvat za posliednjih sedam godinah imao pred odkupom, sračunati, odtuda čisti prihodi od dvie najlošije godine odbiti, i zatim popriečni čisti prihod ostalih pet godinah za podhvat proračunati.

Pronadjeni poprieki iznos ako nebude iznašao barem 5·2 postotakah u srebru od imenovne uložne glavnice, koju je odobrila uprava dèržavna, tad će se uzeti ovaj najveći iznos kao čisti prihod, koi se je imao pri odmierivanju odkupnine za podlogu uzeti.

Dvadeseterostruki iznos čistoga prihoda, koi se ima opredieliti po ovih načelih, sačinjava odkupninu.

Svota imenovne glavnice uložne ima se predložiti na potvèrdu upravi dèržavnoj; k ovoj glavnici pripadaju:

a) troškovi za predradnju i sastavljanje osnovah;

b) troškovi gradnje i pèrve uredbe radnje (t. j. do konca pèrve poslovne godine odkad se otvori radnja na svojkolikoj koncesioniranoj željeznici) kao i svi drugi troškovi, koji se imadu podmiriti s toga, što se je sagradila i opravila koncesionirana željeznica, izuzamši iznos, naveden jurve u točki *a)*;

c) petpostotne kamate za glavničke iznoske, koji su uplatjeni tečajem gradjenja do onoga časa, kad se je otvorila radnja na svojkolikoj koncesioniranoj željeznici napram napredovanju gradjenja i uredbe radnje, odbivši pri tom dobivene čiste prihodke od pojedinih prugah željezničkih, koje se možebit tegnu predati prometu prije, i od kamatah, koje se dobiju od uplaćenih nu još neupotrebljenih novacah;

d) troškovi za nabavu novacah, odnosno iznos razmiernoga gubitka tečajnoga, koi će se s dozvolom uprave dèržavne pripustiti, da se dodje do gotovih novacah izdatbom dionicah i pèrvotnih obveznicah.

Ako se po izmaku pèrve poslovne godine budu nove gradnje izvodile ili uredbe za gradnju umnožile, moći će se troškovi u ovom obziru priračunati uložnoj glavnici, ako je uprava dèržavna podielila svoju privolu na namieravane nove gradnje ili na to, da se pomnožaju prevozila i ako se dokaže, da su troškovi pokriveni.

§. 18. Koncesionari su povèrh toga dužni, ovdie koncesioniranu željeznicu, pokle ju dogotove, u slučaju, ako uprava dèržavna obnadje potrebito ili koristno, na njezin zahtiev odstupiti drugomu podhvatu željezničkomu uz odplatu, koja će im se položiti imati.

Kolika i kakova će ta odšteta biti, imat će o tom nagodit se ponajprije obadvie stranke.

Ako takova nagodba nepodje za rukom, tad će se kao odšteta položiti glavnica u gotovom u onoj mieri, koja odgovara načelom, kakova su ustanovljena u gornjem §. 17 za odkup željeznice od strane dèržavne.

Samo u onom slučaju, ako nije u prometu pruga još sedam, nu ipak pet godinah, promierni čisti prihod od najpovoljnije tri godine, — i ako pruga nepostoji još ni pet godinah, čisti prihod od najpovoljnije godine uzet će se za podlogu pri odmierivanju odkupnine.

Ako li se tražilo bude, da se ustupi željeznica još prije, nego izmine pèrva poslovna godina, kao u obće u svih slučajih, tad se neće silaziti pri odkupnini pod onaj najmanji iznos, koi bi dèržavna uprava imala platiti uslied §. 17 za odkup željeznice.

§. 19. Pri ugasnutju koncesije i od dana toga ugasnutja stupit će dèržava bezplatno u vlastničtvo koncesionirane željeznice, prosto od svakoga tereta, i u uživanje željeznice, imenito tla i zemljišta, pozemnih i umietnih napravah, sve gornje i dolnje gradnje željezničke, i svega nepokretnoga pristojstva, kao što su: kolodvori, tovarišta i stovarišta svekolike za radnju željezničku potrebite sgrade na polazištih i dolazištih, stražare i kućarice, za nadglednike namienjene, pak i svekolike utvèrdjene makine i sve stvari nepokretne.

Stvari pokretne, kao: miestokreti (lokomotivi), kola, gibljive makine, orudje i inc naprave i materijali, u koliko za nastavljanje radnje budu potrebiti i za to prikladni, imat će od družtva preći bezplatno na dèržavu u kolicini odnosno u vrednosti, koja odgovara pèrvoj uredbi za radnju, sadèržanoj u glavnici uložnoj.

Čim se željeznica odkupi i od dana toga odkupa stupit će dèržava uz izplatu u §. 17. ustanovljene odkupnine, bez svake druge naplate, u vlastničtvo i u uživanje sada koncesionirane pruge željezničke sa svimi prije pomenutimi, k istoj spadajućimi stvarmi, kako pokretnimi, tako i nepokretnimi.

Kako pri ugasnutju ove koncesije, tako i pri odkupu željeznice ostaje koncesionarom vlastničtvo na pričuvni (rezervni) fond, sastavljen iz vlastitih prihodah podhvatnih, i na dionice neizplatjene, zatim vlastničtvo na osobite, iz vlastitoga imetka izvedene i odnosno nabavljene naprave i sgrade, kao što su: peći za koaks i za vapno, lievarnice, tvornice

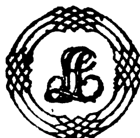
makinah i inih spravah, hambari, docksi, ugljenare i ina skladišta, što su ih sagradili ili stekli uz dozvolu dèržavne uprave s naročitim dodatkom, da se nesmatraju kao pristojstva željeznice.

§. 20. Ako bi se u pèrkos datim opomenam prekèršivale ili zanemarivale dužnosti, naložene u izpravi koncesionalnoj ili u zakonih, priuzdèržaje si nadalje dèržavna uprava pravo, da može proti tomu izdati odredabah, zakonom primierenih, a po okolnostih i izreći da je koncesija ugasla prije, nego što joj rok izteče.

§. 21. Opominjuć ozbiljno svakoga i sliednjega, da neradi protiva ustanovam ove koncesije, i podieljujuć družtvu pravo, da za svaku štetu, koja se uzmogne dokazati, mogu pred Našimi sudovi tražiti naknadu, dajemo svimkolikim vlastim, kojih se tiče, naročitu zapovied, da strogo i brižljivo bdiju nad ovom koncesijom i nad svimi ustanovami, koje su u njoj sadèržane.

Za vierovanje toga izdajemo ovi list, potvèrdjen većim Našim pečatom, u Našem glavnom i priestolnom gradu Beču na sedmi dan mieseca Siečnja godine spasa hiljadu osam sto sedamdeset i tretje, vladanja Našega godine dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

35.

Obznana ministarstva financijah od 16. Ožujka 1873,

o tom, koliko se ima platjati za medalje (kolajne), kovane u c. kr. glavnoj kovnici.

Ustanove, koje su razpisom ovoga ministarstva od 12. Veljače 1871 (dèrž. zak. lista br. 12 od god. 1871) obznanjene o pogledu kovanja medaljah (kolajnah) u c. kr. glavnoj kovnici, dokinut će se dne 31. Ožujka 1873.

Novi cienik i ine ustanove mogu se vidieti pri c. kr. glavnoj kovnici.

Pretis s. r.

36.

Naredba ministarstva pravosudja od 17. Ožujka 1873,

kojom se nova miestna obćina Bogenneusiedl-Streifing doznačuje u okoliš kotarskoga suda Wolkersdorfskoga u Dolnjoj-Austriji.

Na temelju §-a 2 zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) doznačuje se nova miestna obćina Bogenneusiedl u okoliš kotarskoga suda Wolkersdorfskoga.

Kriepost ove naredbe započet će dne 1. Svibnja 1873.

Glaser s. r.

37.

Naredba ministra posalah unutarnjih od 21. Ožujka 1873,

o izpitu liečnikah i živinarah (veterinarah), da kadri budu zadobiti stalno miesto u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih.

Na temelju povlasti, podieljene mi previšnjom odlukom od 7. Ožujka 1873, izdajem sliedeće propise u pogledu uvietah, pod kojimi će tko moć biti stalno namiešten kao liečnik ili kao živinar u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih.

A. Ustanove obćenite.

§. 1. Da tko može stalno namiešten biti kao liečnik ili kao živinar u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih, imat će dokazati, da je posebni, u tu svèrhu propisan izpit podnio s povoljnim uspiehom.

Od onih liečnikah i živinarah, koji su u doba, kada se izdaje ova naredba, stalno jurve namiešteni u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih, neće se izpit ovaj tražiti ni onda, ako se promaknu na višju službu.

§. 2. U svakom gradu, u kojem ima liečnički (medicinski) fakultet, naredit će se kako za liečnički tako i za živinarski posebni izpit osobita komisija izpitna.

§. 3. Članove kako liečničke tako i živinarske izpitne komisije imenovat će svake godine ministar posalah unutarnjih u dogovoru s ministrom nastave po predlogu načelnika zemaljskoga. Kada izteče godina službovanja, mogu se isti članovi imenovati iznova.

§. 4. Izpiti bivat će svake godine u prolietje ili u kasnu jesen.

Pèrvi izpit bit će mieseca Listopada 1873.

§. 5. Oni liečnici i živinari, koji su radi podvèrći se izpitu, da tim dobiju stalno miesto u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih, imat će svoje molbenice, obrazložene kao što treba, u početku polugodišta školskoga upraviti na onu zemaljsku oblast, kojoj u upravnom području žele podnieti izpit.

Politička zemaljska oblast odlučit će, dà li se kandidat prima na izpit ili odbija, i ako se prima, javit će mu dan, kojega će imat podvèrći se izpitu.

§. 6. Razsude (cenzure) kako pri liečničkom tako i pri živinarskom izpitu glasit će: sposoban s odlikom; sposoban; nesposoban.

Na temelju pèrve i druge prijepomenute razsude izdat će politička zemaljska oblast kandidatu po obrazcu (Prilog I. i II.) sviedočbu sposobnosti, da može kao liečnik odnosno kao živinar namiešten biti u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih.

B. Osobite ustanove za izpit liečnikah.

§. 7. Da kandidat primljen bude na izpit liečnički, imat će:

a) pokazati svoj na ovozemskom kojem sveučilištu polučen diplom doktora svegakolikoga liečničtva, ili doktora medicine i kirurgije i magistra primaljstva;

b) dokazati psychiatrička svoja znanja; učinit će pak to:

ili sviedočbom, da je uredno polazio kliniku psychiatričku i da je imao tako zvani Colloquium s dobrim uspiehom, ili sviedočbom, da je po polučenu doktoratu barem tri mieseca danah polazio ordinacije u kojoj ludnici,

ili sviedočbom, da je u ludnici kojoj služio kao liečnik;

c) dokazati, da je polazio teoretično-praktični nauk o ciepljenju boginjah i predavanja o redarstvu živinarskom i o nauku o pošastih živinskih;

d) dokazati, da je, polučivši diplom doktorski, još barem dvie godine danah služio u javnoj kojoj bolnici, ili da je obnašao drugu koju sličnu službu, skopčanu s liečenjem, ili da je barem tri godine danah bavio se privatnom praksom liečničkom.

Trogodišnja liečnička praksa privatna ima se dokazati sviedočbom, koju će u gradovih, imajućih svoj vlastiti štatut izdati liečnik uredovni a protu-podpisati predstojnik obćinski, u ostalih pak obćinah sviedočbom, koju će izdati dotični predstojnik obćinski a potvèrditi cesarski liečnik kotarski.

§. 8. Izpitna komisija za izpit liečnički sastojat će pod predsiedom zemaljskoga izviestitelja o zdravstvu ili, gdie takova neima, pod predsiednikom, koga ministar posalah unutarnjih odredi za to, iz petorice članovah, zastupajućih predmete izpitne.

§. 9. Predmeti izpita liečničkoga bit će:

1. hygiena (nauk o zdravju) i zakonarstvo zdravstveno;
2. liekarstvo sudbeno skupa s psyhologijom sudbenom;
3. pharmakognosija skupa s poznavanjem najobičnijih otrovah;
4. kemija (3. i 4. s obzirom na dielovanje kotarskih liečnikah);
5. policija živinarska (veterinarska).

Izpitivanje iz predmetah ovih dieli se na izpit pismen, praktičan i ustmen.

§. 10. Pismeni izpit liečnički, za koi se odredjuje 12 urah, bivat će u zatvorenoj sobi (clausuri) pod nadgledom i pažnjom urednika, koga za to naredi načelnik zemaljski.

Izpit ovaj vèrtit će se oko toga, da se odgovori na dva pitanja, koja će izmedj više pitanjah, što će ih u tu svèrhu predložit izpitna komisija, odabrati načelnik zemaljski, ter koja će se zapečatjena predati kandidatu. Predmet tih pitanjah može doduše biti sve ono, što je sadèržano u predmetih izpitnih, nego ipak imat će se poglavito obzir na hygienu, zakonarstvo zdravstveno i liekarstvo sudbeno, i imat će jedno od tih pitanjah odnosit se na to, da se izradi takova zadaća iz područja zakonarstva zdravstvenoga, koja će se, ako je moguće, uzeti upravo iz svakdanjega života.

§. 11. Praktični izpit liečnički bit će u javnoj kojoj bolnici i u kemičkom kojem laboratoriju.

Tù će kandidat pred predsiednikom i pred jednim članom od izpitne komisije:

1. parati mèrtvo tielo, kako mu bude zadato; što pri paranju nadje, kazivati naredjenu za to perovodji u napisnik, i dotično svoje mnienje pridodati vlastoručno;

2. propitati i izviditi stanje kojega ranjenika ili koje duhom bolujuće osobe, i sastaviti mnienje o tom;

3. učiniti kvalitativan kemički izvid, imajuć obzir na one predmete, koji spadaju u policiju zdravstvenu, liekarstvo sudbeno, toxikologiju i pharmakognosiju;

4. na liekarijah, spadajućih u pharmakopeju, koje mu budu pokazane, a tako i na običnih otrovih, koji mu budu predloženi, posviedočiti, da poznaje te predmete, pri čem će kandidatu dati se prilika, da dokaže, dà li se i koliko zna služiti sitnozorom pri izpitivanju liekarijah, živeža, otrovah, bilinskih i živinskih nametah (parasitah).

Mèrtvo tielo (1) i bolestnika (2) odredit će predsiednik; predmet pak kemičkoga izvida (3), liekarija i otrov (4) ustanovit će se žriebom.

§. 12. Ustmeni liečnički izpit protezat će se na svekolike predmete izpitne, u koliko se na njih nije jurve imao dovoljan obzir kod izpitah drugih, a navlastito odnosit će se na područje hygiene i zdravstvenoga zakonarstva sa dva pitanja, s jednim pak pitanjem na policiju veterinarsku.

Zadaće izpita ustmenoga odredjuju se žriebom.

Izpit bivat će u prisutnosti predsiednika i trojice članovah od izpitne komisije.

Drugovi kandidatovi, t. j. koji su s kandidatom jednoga istoga stališa, slobodno mogu doći na izpit ustmeni.

§. 13. O izpitu pismenom dati će zastupnici dotični mnienje, kao što treba, obrazloženo.

O izpitu liečničkom sastavit će se napisnik.

Napisnik sadèržavat će u sebi predmete svakoga izpita napose, sud izpitnikah, kako je na svaku pojedinu zadaću praktičnoga i ustmenoga izpita odgovoreno, obrazloženo mnienje o pismenom izpitu i napokon zaglavni sud o skupnom rezultatu od sva tri izpita.

Napisnik predat će se oblasti zemaljskoj.

§. 14. Kandidat, koi iz jednoga samo predmeta jednoga izpita nezadovolji zahtievom, moći će, za da bude potvèrdjen, izpit iz toga predmeta obnoviti o pèrvom budućem, a najkašnje o drugom izpitnom roku.

Ako li kandidat pri kojem izpitu nezadovolji iz više predmetah, a ne iz jednoga samo, imat će u gorepomenutu svèrhu o prijerečenih rokovih obnoviti vaskoliki dotični izpit.

Po drugiput obnavljati izpit, neće bit dopušteno.

§. 15. Takse, koje kandidat liečničkoga izpita unapred položiti ima, čine 24 forinte.

Ove takse podielit će se medju pojedine članove izpitne komisije, i to po kolicini vremena, što ga izpitom gube.

§. 16. Glede stalnih miestah u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih neće se do konca Travnja mieseca 1874 tražiti poseban liečnički izpit od onih, koji su barem dvie godine danah, i to neprekidno, obnašali službu

1. cesarskoga liečnika ne definitivno namieštena kod političke koje vlasti,

2. cesarskoga liečnika kod koje vlasti sudbene,

3. obćinskoga liečnika u gradovih, imajućih svoj vlastiti štatut,

4. predstojnika od liečničkoga kojega odsieka ili liečnika sekundarnoga u javnoj kojoj bolnici, ili

5. profesora, docenta ili asistenta medicinske koje katedre.

C. Osobite ustanove za izpit živinarah (veterinarah).

§. 17. Da kandidat primljen bude na izpit, propisan za živinare (veterinare), imat će:

a) prinieti diplom veterinarski, što ga je polučio na kojoj ovozemskoj podpunoj školi živinarskoj;

b) dokazati, da je, polučivši diplom, ili barem godinu danah bio kao asistent na kojoj školi živinarskoj, ili barem dvie godine danah služio kao živinar vojnički, ili isto toliko vremena da se je bavio privatnom praksom živinarskom.

Živinarska privatna praksa ima se dokazati sviedočbom, koju će u gradovih, imajućih svoj vlastiti štatut, izdati liečnik uredovni, odnosno živinar uredovni, a protu-podpisati predstojnik občinski, u ostalih pak občinah sviedočbom, koju će izdati dotični predstojnik občinski i potvèrditi živinar kotarski, ili gdie ovoga nebude, a ono cesarski liečnik kotarski.

§. 18. Izpitna komisija za izpit živinarski sastojat će pod predsiedom zemaljskoga izviestitelja o zdravstvu, ili gdie takova neima, pod predsiednikom, koga ministar posalah unutarnjih odredi za to, iz dvojice živinarah, koji su u javnoj službi.

§. 19. Predmeti izpita živinarskoga biti će:

1. Njegovanje zdravja i uzgojivanje gospodarskih domaćih životinjah, skupa sa zakonarstvom, koje ovamo zasieca;

2. sudbeno živinarstvo;

3. nauk o pošastih živinskih i policija živinarska.

Izpitivanje iz predmetah ovih dieli se na izpit pismeni, praktični i ustmeni.

Na oba posliednja slobodno mogu doći, koji su s kandidatom jednoga istoga stališa.

§. 20. Pismeni diel izpita, za koi se odredjuje 12 urah, bivat će u zatvorenoj sobi (clausuri) pod nadgledom i pažnjom urednika, koga za to naredi načelnik zemaljski. Sastojat će pak u tom, da se izradi takova zadaća iz područja živinarske hygiene ili sudbenoga ili pak redarstvenoga živinarstva, koja će se, ako i ole bude moguće, uzeti upravo iz svakdanjega života. Pitanje odabrat će izmedj više pitanjah, po izpitnoj komisiji predloženih, načelnik zemaljski, i predat će se isto kandidatu zapečatjeno.

Praktični diel izpita obavljat će se u staji, odredjenoj za bolujuću marhu ili životinju, ili pak u prostoriji, namienjenoj za paranje. Pri tom dielu izpitnom imat će kandidat

a) ili na živom živinčetu razviditi i prosuditi bolest u obziru sudbenom ili redarstvenom, izviestje o istoj bolesti ustmeno razložiti i zatim dotično svoje mnienje vlastoručno napisati, ili

b) obaviti legalno paranje na mèrtvom živinčetu; što pri tom paranju obnadje, odredjenu za to perovodji kazivati u napisnik i dotično svoje mnienje, dèržeći se propisanih načinah, pridodati vlastoručno.

Predmet odredit će predsiednik, imajuć pri tom obzira na materijal, koi bude pri ruci.

Ustmeni diel izpita, pri kojem će oba izpitujuća živinara davati pitanja, odnosit će se na svekolike izpitne predmete; tù će se od kandidata tražiti, da točno znade domaće zakone i naredbe glede živinarstva u obće i živinarstva sudbenoga i redarstvenoga.

§. 21. Ustmeni i praktični diel izpita bivat će u prisutnosti svihkolikih članovah izpitne komisije.

O izpitu pismenom imat će oba izpitnika sačiniti i podnieti obrazloženo mnienje.

O izpitu živinarskom sastavit će se napisnik.

Ovaj napisnik sadèržavat će u sebi predmete svakoga izpitnoga diela, sud izpitnikah o rezultatu praktičnoga i ustmenoga izpita, obrazloženo mnienje o izpitu pismenom i napokon zaglavni sud o skupnom rezultatu od sva tri izpita.

Napisnik predat će se oblasti zemaljskoj.

§. 22. Ako kandidat nezadovolji samo iz jednoga diela od izpita, moći će, za da bude potvèrdjen, taj diel izpitni obnoviti o pèrvom budućem, a najkašnje o drugom izpitnom roku; ako li nezadovolji iz dva ili iz svihkolikih dielovah izpitnih, imat će u gorepomenutu svèrhu o prijerečenih rokovih obnoviti vaskoliki izpit.

Po drugiput obnavljati izpit, neće biti dopušteno.

§. 23. Takse, koje kandidat živinarskoga izpita unapred položiti ima, čine 12 forintih.

Ove takse podielit će se na jednake dielove medju članove izpitne komisije.

§. 24. Glede stalnih živinarskih miestah u javnoj službi kod vlastih političkih neće se do konca Travnja 1874 tražiti poseban živinarski izpit od onih, koji su obnašali službu

1. cesarskoga živinara, ne definitivno doznačena političkoj kojoj vlasti, ili živinara, namieštena od strane zemaljskoga odbora, ili

2. živinara vojničkoga, ili

3. penzionara na bečkom veterinarskom zavodu barem tri godine, ili

4. docenta, adjunkta ili asistenta na bečkom veterinarskom zavodu, ili na živinarskoj kojoj katedri medicinskoga kojega fakulteta ili kirurgičkoga učilišta barem dvie godine danah, i to neprekidno.

Lasser s. r.

Prilog A.

Obrazac

za sviedočbu o izpitu liečničkom.

Od strane namiestničtva u . . . . . . potvèrdjuje se ovim, da je gospodin N. N., prinesav diplom (diplome) doktora medicine i kirurgije i magistra primaljstva (svegakolikoga liekarstva), polučen (polučene) na sveučilištu u . . . . . . , pred izpitnom komisijom u . . . . . . položio izpit, ministarskom naredbom od . . . . . . 187 . br. . . . . propisan, za da kao liečnik zadobiti može stalno miesto u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih, i da je komisija pri tom izpitu obnašla ga kao s odlikom sposobna (sposobna) za pomenuto miesto liečničko.

U . . . . . dne . . . . 18 . .

Podpis c. kr. namiestnika ili zamienika njegova.

Prilog B.

Obrazac

za sviedočbu o izpitu živinarskom.

Od strane namiestničtva u . . . . . . potvèrdjuje se ovim, da je gospodin N. N., prinesav diplom živinara, dobiven na c. kr. veterinarskom zavodu u . . . . , pred izpitnom komisijom u . . . . . . položio izpit, ministarskom naredbom od . . . . . 187 . br. . . . propisan, za da kao živinar zadobiti može stalno miesto u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih, i da je komisija pri tom izpitu obnašla ga kao s odlikom sposobna (sposobna) za pomenuto miesto živinarsko.

U . . . . . dne . . . . 18 . .

Podpis c. kr. namiestnika ili zamienika njegova.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XIII. — Izdan i razposlan dne 30. Ožujka 1873.

88.

Zakon od 29. Ožujka 1873,

o daljem pobiranju porezah i daćah, zatim o podmirivanju dèržavnih troškovah mieseca Travnja god. 1873 i o izplatjivanju doplatakah u ime skupoće uz rok od 1. Travnja do konca Lipnja 1873.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Zakonom od 21. Prosinca 1872 (dèrž. zak. lista br. 169) data je ministarstvu povlast, da postojeće izravne i neizravne poreze i daće ujedno s prirezi, po mieri sada obstojećih zakonah porezovnih, i to prireze k izravnim porezom u kolicini, ustanovljenoj financijalnim zakonom od 24. Ožujka 1872 (dèrž. zak. lista br. 26) nadalje pobirati može od 1. Siečnja do posliednjega Ožujka 1873, kao i da upravne troškove, koji uz taj rok obnadjeni budu, podmiruje, kao što potrieba bude, na račun vieresijah, koje financijalnim zakonom za godinu 1873 ustanovljene budu kod dotičnih poglavjah i naslovah. Pomenuta ova povlast produljuje se ovim na miesec Travanj 1873.

§. 2.

Izvanredni doplatci u ime skupoće, kao što su dozvoljeni financijalnim zakonom od 24. Ožujka 1872, Poglavje 10, Naslov 6, imadu se uz rok od 1. Travnja do konca Lipnja 1873 u dosadanjoj odmieri na dalje izplatjivati na račun troškovah, dèržavnim proračunom za godinu 1873 predtečno ustanovljenih kod obćenite uprave pieneznicah.

§. 3.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru financijah.

U Beču, dne 29. Ožujka 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r. **Horst** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XIV. — Izdan i razposlan dne 1. Travnja 1873.

39.

Druga dodatna pogodba medju austrijansko-ugarskom monarkijom i kraljevinom Belgijom od 13. Prosinca 1872,

k dèržavnomu ugovoru od 16. Sèrpnja 1853, o zamienitom izručivanju zločinacah.

(Sklopljena u Beču dne 13. Prosinca; Njegovo ces. i kr. apostolsko Veličanstvo potvèrdilo ju dne 6. Ožujka 1873.)

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus ac singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro et a Plenipotentiario Suae Majestatis Regis Belgarum secunda conventio additionalis ad illam de reciproca maleficorum extraditione inter Austro-Hungaricum imperium et Belgarum regnum die 16. Julii 1853 conclusam Viennae die 13. mensis Decembris 1872 inita et signata est, tenoris sequentis:

Izvornik.

Deuxième convention additionnelle

à la convention d'extradition conclue entre la Monarchie Autrichienne et la Belgique le 16 Juillet 1853.

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohème etc. et Roi Apostolique de Hongrie, et

Sa Majesté le Roi des Belges,

ayant jugé utile d'apporter de nouvelles modifications à la convention, conclue le 16 Juillet 1853 pour l'arrestation et l'extradition des malfaiteurs, et complétée par celle du 18 Mars 1857, ont nommé à cet effet pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi Apostolique de Hongrie:

le Sieur Jules Comte Andrássy de Csik-Szent-Király et Kraszna-Horka, Son Conseiller Intime actuel, Ministre de Sa Maison et des affaires étrangères, Grand Croix de Son Ordre de St. Etienne et de l'Ordre de Léopold de Belgique etc. etc. etc.;

Sa Majesté le Roi des Belges:

le Sieur Louis Joseph Ghislain Vicomte de Jonghe d'Ardoye, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près la Cour de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, Grand Officier de Son Ordre de Léopold, Chevalier de première classe de l'Ordre de la Couronne de Fer etc. etc. etc.

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

L'arrestation provisoire prévue par l'article 4 de la convention du 16 Juillet 1853 pourra aussi être effectuée sur avis, transmis par la poste ou par télégraphe, de l'existence d'un mandat d'arrêt, à la condition toutefois que cet avis sera régulièrement donné, par

Prevod.

Druga dodatna pogodba

k dèržavnomu ugovoru, sklopljenu medju austrijanskom monarkijom i Belgijom dne 16. Sèrpnja 1853 o izručivanju zločinacah.

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj česki itd. i apostolski kralj ugarski i

Njegovo Veličanstvo kralj belgijski

obnašli su za shodno, da se dèržavni ugovor o zamienitom izručivanju zločinacah, utanačen dne 16. Sèrpnja 1853 te nadopunjen ugovorom od 18. Ožujka 1857, iznova preinači, ter su u tu svèrhu naimenovali Svojimi punomoćnici i to:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, apostolski kralj ugarski:

gospodina grofa Julija Andrássya od Csik-Szent-Király-a i Krasznahorke, Svoga pravoga tajnoga savietnika, ministra cesarske kuće i poslovah izvanjskih, velekèrsta reda sv. Stiepana i belgijskoga reda Leopolda itd. itd. itd;

Njegovo Veličanstvo kralj belgijski:

gospodina Ljudevita Josipa Ghislain-a, vicomta de Jonghe d'Ardoye, Svoga izvanrednoga poslanika i opunomoćena ministra kod dvora Njegova ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva, vèrhovnoga častnika reda Leopoldova, viteza reda željezne krune pèrvoga razreda, itd., itd., itd.,

koji priobćivši si svoja punomoćja i našavši ih u dobru i valjanu redu, sjediniše se u člancih sliedećih:

Članak 1.

Privremeni zatvor, napomenut u članku 4 ugovora od 16. Sèrpnja 1853, moći će se izvesti i onda, kad se putem pošte ili bèrzojava obznani, da obstoji nalog uapšenja, nu samo pod tim uvietom, ako se ova obznana redovitim putem diplomatičkim upravi na mini-

voie diplomatique, au Ministère des affaires étrangères du pays sur le territoire duquel l'inculpé se sera réfugié.

Dans ce cas, l'individu arrêté provisoirement sera remis en liberté, si, dans le délai de trois semaines, il ne reçoit communication du mandat d'arrêt délivré par l'autorité étrangère compétente.

strа posalah izvanjskih one dèržave, kojoj je u područje uskočio okrivljenik.

U ovom slučaju imat će se privremeno zatvorena osoba pustiti na slobodu, ako joj se uz rok od tri nedielje danah nepriobći nalog uapšenja, priposlan po nadležnoj inostranoj oblasti.

Article 2.

Par dérogation au § 2 de l'art. 2 de la dite convention, l'extradition sera accordée alors même que l'individu réclamé viendrait, par ce fait, à être empêché de remplir les engagements contractés envers des particuliers, lesquels pourront toujours faire valoir leurs droits auprès des autorités judiciaires compétentes.

Članak 2.

§. 2 članka II. rečenoga ugovora promienjuje se u toliko, da će izručbi biti miesta i onda, kad bude osoba, koja bi se izručiti imala, prepriečena, zadovoljiti obveznostim, ugovorenim napram pojedinim osobam, kojim će u ostalom uviek prosto biti, tražiti kod vlastih sudbenih svoja prava.

Article 3.

La présente convention additionelle sera publiée dans les territoires d'État des Hautes Parties contractantes aussitôt après l'échange des ratifications, qui aura lieu dans le délai de deux mois, ou plus tôt si faire se peut. Elle sera mise en vigueur dix jours après celui de sa publication.

Članak 3.

Nazočna dodatna pogodba proglasit će se u zemljah visokih ugovornih stranakah odmah, čim se izmiene ratifikacije, koje će se obaviti uz rok od dva mieseca danah, ili ako moguće bude, još i prije a stupit će u kriepost za deset danah iza dana, koga se proglasi.

Article 4.

La présente convention aura la même durée que celle du 16 Juillet 1853 à laquelle elle se rapporte, et les deux conventions seront censées dénoncées simultanément par le fait de la dénonciation de l'une d'elles.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectivs ont signée les précédents articles et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Vienne le 13 décembre 1872.

Članak 4.

Nazočna pogodba trajat će jednako dugo, kao i ugovor od 16. Sèrpnja 1853, na koi se proteže, te će se obadva ugovora smatrati odkazanimi, čim se odkaže jedan od njih.

Za vierovanje toga podpisaše obostrani punomoćnici članke predstojeće i pritisnuše pod nje svoje pečate.

Tako učinjeno u Beču, dne 13. Prosinca 1872.

Le Plénipotentiaire de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

(L. S.) **Andrássy** m. p.

Le Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Belges:

(L. S.) Vic. de **Jonghe d'Ardoye** m. p.

Punomoćnik Njeg. Veličanstva cesara austrijanskoga, kralja českoga itd. itd. i apostolskoga kralja ugarskoga:

(M. P.) **Andrássy** s. r.

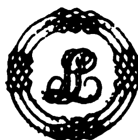
Punomoćnik Njeg. Veličanstva kralja belgijskoga:

(M. P.) Vicomte de **Jonghe d'Ardoye** s. r.

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis, illos omnes et singulos ratos hisce confirmatosque habere profitemur ac declaramus, Verbo Nostro Caesareo et Regio adpromittentes, Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesens ratihabitionis Nostrae instrumentum manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo et Regio adpresso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali Urbe Nostra Viennae die sexta mensis Martii, anno millesimo octingentesimo septuagesimo tertio, Regnorum Nostrorum vigesimo quinto.

Franciscus Josephus m. p.

Comes ab **Andrássy** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Theophilus Comes de **Revertera** m. p.
C. et R. Consiliarius sectionis.

Gorinavedeni ugovor dèržavni proglašuje se kao kriepostan za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

U Beču, dne 16. Ožujka 1873.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XV. — Izdan i razposlan dne 12. Travnja 1873.

40.

Zakon od 2. Travnja 1873,

kojim se preinačuje temeljni zakon o zastupstvu cesarevine od 21. Prosinca 1867 (dèrž. zak. lista br. 141).

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Paragrafi 6, 7, 15 i 18 temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine od 21. Prosinca 1867 (dèrž. zak. lista br. 141) dolaze, kakovi su sada, izvan krieposti i imadu glasiti ovako:

§. 6.

U kuću iliti sabornicu poslanikah dolaze izborom 353 člana, i to u kolicini, ustanovljenoj na sliedeći način za pojedine kraljevine i zemlje:

za kraljevinu Česku	92
„ „ Dalmatinsku	9
„ „ Galiciju i Vladimiriju s velikim vojvodstvom Krakovskim	63
„ nadvojvodinu Austriju podanižku	37
„ „ Austriju nadanižku	17
„ vojvodinu Salcburžku	5
„ „ Štajersku	23
„ „ Korušku	9
„ „ Kranjsku	10
„ „ Bukovinsku	9
„ markgrofiju Moravsku	36
„ vojvodinu Gornju i Dolnju Slezku	10
„ pokneženu grofiju Tirolsku	18
„ pokrajinu Vorarlberžku	3
„ markgrofiju Istarsku	4
„ pokneženu grofiju Goričku i Gradišku	4
„ grad Tèrst i područje tèrštjansko	4

§. 7.

A. Kolicina članovah, ustanovljena za svaku zemlju, porazdieljuje se medju izborničke razrede, sadèržane u redovih zemaljskih, imenito medju izborničke razrede

a) velikoga (vlastelovničkoga, lenstvenoga) zemaljskoga posieda, najvećih porezovnikah u Dalmaciji, plemićkoga velikoga zemaljskoga posieda ujedno s osobami, naznačenimi u §-u 3, I. zemaljskoga reda, u Tirolskoj;

b) gradovah (gradovi — tèrgovišta — miesta industrijalna — miesta);

c) tèrgovačkih i obèrtničkih komorah i

d) seoskih obćinah,

i izabrati imade:

U kraljevini Českoj

23 člana izbornički razred . . . . *a*
32 „ „ „ . . . . *b*
7 članovah „ „ . . . . *c*
30 „ „ „ . . . . *d*

U kraljevini Dalmatinskoj

1 člana izbornički razred . . . . *a*
2 „ „ „ . . . . *b* i *c*
6 članovah „ „ . . . . *d*

U kraljevini Galiciji i Vladimiriji s velikim vojvodstvom Krakovskim

20 članovah izbornički razred . . . . *a*
13 „ „ „ . . . . *b*
3 člana „ „ . . . . *c*
27 članovah „ „ . . . . *d*

U nadvojvodini Austriji podanižkoj

8 članovah izbornički razred . . . . *a*
17 „ „ „ . . . . *b*
2 člana „ „ . . . . *c*
10 članovah „ „ . . . . *d*

U nadvojvodini Austriji nadanižkoj

3 člana izbornički razred . . . . *a*
6 članovah „ „ . . . . *b*
1 člana „ „ . . . . *c*
7 članovah „ „ . . . . *d*

U vojvodini Salcburžkoj

1 člana izbornički razred . . . . *a*
2 „ „ „ . . . . *b* i *c*
2 „ „ „ . . . . *d*

U vojvodini Štajerskoj

4 člana izbornički razred . . . . *a*
8 članovah „ „ . . . . *b*
2 člana „ „ . . . . *c*
9 članovah „ „ . . . . *d*

U vojvodini Koruškoj

1 člana izbornički razred . . . . *a*
3 „ „ „ . . . . *b*
1 „ „ „ . . . . *c*
4 „ „ „ . . . . *d*

U vojvodini Kranjskoj
2 člana izbornički razred . . . . a
3 „ „ „ . . . . b i c
5 članovah „ „ . . . . d

U vojvodini Bukovinskoj
3 člana izbornički razred . . . . a
2 „ „ „ . . . . b
1 „ „ „ c
3 „ „ „ . . . . d

U markgrofiji Moravskoj
9 članovah izbornički razred . . . . a
13 „ „ „ . . . . b
3 člana „ „ c
11 članovah „ „ . . . . d

U vojvodini Gornjoj i Dolnjoj Slezkoj
3 člana izbornički razred . . . . a
4 „ „ „ . . . . b i c
3 „ „ „ . . . . d

U pokneženoj grofiji Tirolskoj
5 članovah izbornički razred . . . . a
5 „ „ „ . . . . b i c
8 „ „ „ . . . . d

U pokrajini Vorarlberžkoj
1 člana izbornički razred . . . . b i c
2 „ „ „ . . . . d

U markgrofiji Istarskoj
1 člana izbornički razred . . . . a
1 „ „ „ . . . . b i c
2 „ „ „ . . . . d

U pokneženoj grofiji Goričkoj i Gradiškoj
1 člana izbornički razred . . . . a
1 „ „ „ . . . . b i c
2 „ „ „ . . . . d

U gradu Tèrstu i području tèrštjanskom
3 člana izbornički razred . . . . b
1 „ „ „ c

B. Kako se članovi kuće poslaničke, koji se izabrati imadu u svakom razredu izborničkom, porazdieljuju na pojedine izborne kotare i pojedina izborničtva, ustanovljuje to izborni red vieća cesarevinskoga.

C. U izborničkom razredu seoskih obćinah izabiraju poslanike birači, izabrani onimi, koji su vlastni izabirati, u ostalih pak razredih izborničkih izabiraju poslanike oni, koji su vlastni izabirati, neposredno.

Birači i poslanici izabiraju se absolutnom većinom glasovah.

Ako se ova absolutna većina glasovah nedobije ni pri ovom, a ako birati treba još više poslanikah, ni pri nastavljenu tiešnjem izboru: tad, ako su glasovi razpolovljeni, odlučuje žrieb.

D. Vlastan je izabirati svaki austrijanski dèržavljanin, koi je prevalio dvadeset i četvèrtu godinu svoga života, koi je sam svoj, i koi zadovoljava inim uvietom, propisanim u izbornom redu vieća cesarevinskoga.

E. Izabrati se može, t. j. izberiv je u svakoj zemlji, navedenoj u §-u 6, svaki mužkarac, koi barem tri godine danah uživa već pravo dèržavljanina austrijanskoga, koi je prevalio tridesetu godinu života svoga i koi je u kojojgod od pomenutih zemaljah po ustanovah točke *D.* vlastan izabirati ili pak izberiv za sabor zemaljski.

§. 15.

Da koi zaključak vieća cesarevinskoga bude valjan, iziskuje se, da u kući poslanikah bude prisutnih sto, a i u kući gospode četèrdeset članovah, i da u jednoj i drugoj kući odvietuje iliti glasuje zanj absolutna većina članovah prisutnih.

Da se temeljni ovaj zakon, kao i dèržavni temeljni zakoni o obćenitih pravih dèržavljanah za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, o sudu cesarevinskom, o vlasti sudačkoj, kao i o izvèršivanju vlasti vladne i ovèršne u čemgod preinače: valjano se zaključit može samo većinom barem od dvie tretjine glasovah od prisutnih, i u kući poslaničkoj samo pri prisutnosti barem polovice članovah.

§. 18.

Članovi kuće poslaničke izabiraju se na šest godinah.

Kada mine izborno ovo razdobje, kao i onda, kada se razpusti kuća poslanička, činit će se obćeniti novi izbori.

Bivši članovi mogu se izabrati opet.

Dok traje razdobje izborno, činit će se popunitbeni izbori, kada koi član izgubi izberivost, kada umre, kada se odreče poslanstva, ili kada iz razloga inače zakonita prestane bit članom vieća cesarevinskoga.

Članak II.

Ovaj zakon dolazi u kriepost u isto doba s izbornim redom za vieće cesarevinsko.

Od istoga časa počamši imat će u delegaciju vieća cesarevinskoga onu kolicinu izaslanikah (delegatah) i zamienikah, što ih po §. 8, Alinea 2 i 3, i §. 9 zakona od 21. Prosinca 1867 (dèrž. zak. lista br. 146) ide na svaku zemlju, izabirati članovi kuće poslaničke, izabrani u dotičnoj zemlji.

U Beču, dne 2. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r.

41.

Zakon od 2. Travnja 1873,

o izabiranju članovah poslaničke kuće vieća cesarevinskoga.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Kako imade obavljati se izabiranje članovah kuće poslaničke vieća cesarevinskoga, uredjuje se sliedećim izbornim redom.

Članak II.

Ovaj izborni red imat će sa zakonom, kojim se preinačuju paragrafi 6, 7, 15 i 18 temeljnoga zakona od 21. Prosinca 1867 (dèrž. zak. lista br. 141), podjedno stupiti u život, čim razpuštena bude sadanja kuća poslanička.

Članak III.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru posalah unutarnjih.

U Beču, dne 2. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r.

Izborni red za vieće cesarevinsko.

I. Izborni kotari, izborničtva i birališta.

§. 1. Za izabiranje poslanikah iz razreda velikoga zemaljskoga posieda činit će s iznimkami, naznačenimi u §. 2, one zemlje, u kojih po zemaljskom redu postoji ovaj razred izbornički, po jedan izborni kotar a izbornici svakoga izbornoga kotara po jedno izborničtvo.

§. 2. Poslanici velikoga zemaljskoga posieda u Galiciji s Krakovskom birat će se u dvadeset izbornih kotarah.

Izbornici svakoga od tih izbornih kotarah činit će jedno izborničtvo.

U Tirolskoj i u Bukovini birat će veliki zemaljski posied u dva izborna kotara.

U Tirolskoj činit će osobe, naznačene u §. 3, I. zemaljskoga reda pèrvo, a izbornici plemićkoga velikoga zemaljskoga posieda drugo izborničtvo.

U Bukovini dieli se izbornički razred velikoga zemaljskoga posieda na dva izborničtva, koja postoje po izbornom redu za sabor zemaljski.

§. 3. Izbornici od razreda najvećih porezovnikah u Dalmaciji birat će u jednom izbornom kotaru i u jednom izborničtvu.

§. 4. U izborničkom razredu gradovah (gradovi — tègovišta — miesta industrijalna — miesta) činit će izbornici svakoga izbornoga kotara po jedno izborničtvo, nego izim Tèrsta.

Izbornici gradskoga izbornoga kotara tèrštjanskoga birat će u tri izborničtva.

§. 5. Komore tèrgovačke i obèrtničke birat će same za sebe ili u zajednici s gradskimi izbornimi kotari.

U pèrvom slučaju činit će pravi članovi komorski po jedno izborničtvo.

U drugom slučaju činit će pravi komorski članovi s izbornici gradskoga izbornoga kotara skupa jedno izborničtvo.

§. 6. Izborni kotari za izbornički razred seoskih obćinah sastavljeni su iz poviše kotarah sudbenih.

Kotari sudbeni imadu se uzeti po onom obsegu područja im, kakov bude prigodom izbora, i u dotične kotare sudbene neće se računati one obćine, koje su uvèrštene u izborne kotare gradovah.

Birači svakoga izbornoga kotara obćinah seoskih činit će po jedno izborničtvo.

§. 7. Izborni kotari za izbornički razred velikogá zemaljskoga posieda u Galiciji s Krakovskom, za izbornički razred gradovah i za izborničke razrede obćinah seoskih, kao i izborničtva za izbore tèrgovačkih i obèrtničkih komorah i za izbore u gradskom izbornom kotaru tèrštjanskom ustanovljena su u tabelarnom prilogu, priklopljenu ovomu redu izbornomu.

U tom prilogu ustanovljeno je takodjer, kako se broj članovah vieća cesarevinskoga, odredjen u §-u 7 temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine po zemljah i izbornih razredih, dieli na izborničtva i na izborne kotare u zemljah pojedinih.

Ako s miesti, koja su u prilogu uvèrštena u gradske izborne kotare, imade drugih selah sklopljenih u jednu miestnu obćinu: birat će izbornici (§. 9) svekolike miestne obćine u izborničkom razredu gradovah. Nego u zemljah, gdie iznimice kod izborah za zemaljski sabor u takovih miestnih obćinah miesta, navedena pri ustanovi izbornoga kotara, biraju sama za se u izborničkom kotaru gradovah a ostala sela miestne obćine u izborničkom razredu obćinah seoskih: imat će to pri izborih za vieće cesarevinsko valjati takodjer, a imenito i glede miestah, koja su u prilogu iznova uvèrštena u gradski izbornički razred dotične zemlje.

§. 8. Biralište za izbore velikoga zemaljskoga posieda, koi bira u jednom izbornom kotaru, bit će onaj grad, u kojem isti posied birati ima svoje poslanike za sabor zemaljski.

Birališta za izbore velikoga zemaljskoga posieda u Galiciji s Krakovskom, zatim birališta za izbore najvećih porezovnikah u Dalmaciji, a i kotari sudbeni, kojih najveći porezovnici biraju u svakom od tih biralištah, ustanovljena su u prilogu.

U izbornih kotarih izborničkoga razreda gradovah bit će svako u taj izbornički razred uvèršteno miesto (kotar gradski, kraj gradski) ujedno i biralište, već ako su s obzirom na osobite okolnosti u pojedinih zemljah birališta ustanovljena u prilogu. U onih gradskih izbornih kotarih, koji su sklopljeni iz više miestah, bit će ono miesto ujedno i biralište, koje je u prilogu pri ustanovi izbornoga kotara pèrvo navedeno.

Za izbore komorah tèrgovačkih i obèrtničkih bit će biralište ono miesto, gdie je sielište komore.

Za ona izborničtva, koja su sklopljena iz jedne ili više komorah tèrgovačkih i obèrtničkih i iz izbornoga kojega kotara gradskoga, bit će glavno biralište onaj grad, koi je u prilogu pri ustanovi gradskoga izbornoga kotara pèrvi naveden.

U izborničkom razredu seoskih obćinah birat će birači u biralištu, naznačenu u prilogu. U izbornih kotarih, za koje je odredjeno više biralištah, bit će biralište glavno ono biralište, koje je pèrvo navedeno.

II. Pravo izborno i izberivost.

§. 9. Vlastan je izabirati u obće svaki samsvoj austrijanski dèržavljanin, koi je navèršio 24. godinu života a nije izključen od prava izbornoga (§. 20). Samo u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) bit će vlastne izabirati i ženske glave, koje su samesvoje, kojim ima 24 godine i koje od prava izbornoga nisu izključene.

Austrijansko dèržavljanstvo iziskuje se i pri izborih tèrštjanske komore tèrgovačke i obèrtničke.

Kojim povèrh toga uvietom treba da napose bude zadovoljeno, za da tko u stanovitom kojem izborničkom razredu zemlje koje izvèršivati može pravo izborno: prosudjivat će se po onih zakonitih ustanovah, koje sada postoje glede izbornoga prava za zemaljski sabor dotične zemlje i glede izbornoga prava za tèrštjansko gradsko vieće. Ako se ustanove ove preinače zakonom zemaljskim, neće preinake takove biti od upliva na izborno pravo za vieće cesarevinsko. Ustanove o ovom pravu izbornom mogu se preinačiti samo zakonom cesarevinskim.

Javni drugovi (ortaci) tečevnoga kojega podhvata, na koliko zadovoljavaju ustanovam ovoga paragrafa, imat će pravo izborno po mieri na svakoga od njih iduće kvote ukupnoga onoga poreza, koi se platja od tečevnoga toga podhvata.

Svaki dèržavljanin, makar da i nije vlastan izabirati u zastupstvo obćinsko, uživat će pravo izborno u onoj obćini, u kojoj stanuje i u kojoj od svoga realnoga posieda, od zaslužbe svoje ili dohodka svoga platja porez, i to pod istimi uvieti i na isti način, kao i obćinari.

§. 10. Poslanike obćinah seoskih birat će birači, ove pak birat će izmedj sebe izbornici obćinah.

Svaka obćina kotara izbornoga imat će na svakih 500 stanovnikah izabrati jednoga birača. Izvišak, koi, razdieliv broj stanovnikah sa 500, preostane, valjat će za 500.

Obćine, imajuće stanovnikah manje od 500, birat će jednoga samo birača.

U miestnih obćinah od vèrste, naznačene u §. 7, Alinea 3, imat će se miesto, koje bira u izborničkom razredu seoskih obćinah, ili ako ih je više, imat će se svakolika ta miesta smatrati kao jedna obćina u pogledu kolicine biračah, koji se imadu izabrati.

Osobe, stanujuće na takovu imanju iliti dobru, koje nije utielovljeno u svezu obćinsku, pribrojit će se stanovnikom one obćine, s kojom rečeno imanje čini obćinu katastralnu, i izvèršivat će iste, izim posiednika od imanja, kao zvana birača u smislu §. 11, izborno pravo pod istimi uvieti, kao i članovi te obćine.

§. 11. Gdie posiednik imanja, neutielovljena u svezu obćinsku, kojega porez, što ga platja, nije tolik, da bi odtuda izvoditi mogao za se izborno pravo u razredu velikoga zemaljskoga posieda, učestvovati imade kao birač pri izabiranju poslanikah seoskih obćinah za sabor zemaljski: bit će vlastan kao birač učestvovati i pri izabiranju poslanikah seoskih obćinah za vieće cesarevinsko onoga izbornoga kotara, u kojem mu leži imanje.

Izmedju više suposiednikah imanja takova moći će birač biti samo onaj, koi pismeno dokaže, da su ga za to opunomoćili suposiednici njegovi.

§. 12. Svaki izbornik može izborno svoje pravo izvèršivati u pravilu samo osobno.

Iznimice može se u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) izvèršivati pravo izborno putem punomoćja.

§. 13. Izborno pravo korporacijah i družtvah, vlastnih izabirati u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah), zatim zakladah i jurističkih osobah u obće, u koliko im je u izbornom redu za zemaljski sabor pojedinih zemaljah naročito podieljeno pravo izborno u tom izborničkom razredu, izvèršivat će ona osoba, koja je po postojećih zakonitih ili družtvenih ustanovah zvana zastupat ih, ili ako ih pojedina osoba zastupati nemože, tad osoba ona, koju za to izmedj sebe narede zvani zastupnici.

Osoba ta treba da je mužkoga spola i treba da imade obćenita ona svojstva, koja se po §. 9 iziskuju za izvèršivanje prava izbornoga.

§. 14. Vojnici u aktivnoj službi, izim urednikah vojničkih, mogu pravo izborno u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) izvèršivati samo po punomoćnicih, koje narede.

Žene izvèršivat će svoje izborno pravo u ovom izborničkom razredu onako, kako je ustanovljeno glede izvèršivanja izbornoga im prava za sabor zemaljski.

§. 15. Svaki, koi je u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) vlastan izborno pravo izvèršivati osobno kao posiednik ili kao suposiednik takova dobra (porezovnoga predmeta), s kojim je pravo biranja skopčano, ili svaki, koi je u tom izborničkom razredu vlastan zastupati koju korporaciju ili koje družtvo, koju zakladu ili jurističku osobu u obće (§. 13), može se takodjer opunomoćiti, da izvèršuje tudje izborno pravo.

Osobe, opunomoćene u smislu §. 13, mogu primiti još i drugo punomoćje.

Nego izim ovoga slučaja moći će onaj, koi glasuje u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) dati kao punomoćnik samo jedan glas.

§. 16. Punomoćje za izvèršivanje izbornoga prava u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) treba da glasi na izvèršivanje toga prava u tom izborničkom razredu i da naznačuje onaj čin izborni, za koi se podieljuje. Takovo punomoćje daje, dokle god neugasne, punomoćniku pravo, da pri dotičnom izbornom činu izvèršuje sve na izbornom pravu osnovane povlastice a navlastito da izvèršuje pravo glasovanja pri izabiranju izborne komisije i pri izabiranju poslanikah.

Ustmene ili bèrzojavne odredbe u pogledu podiele punomoćja bit će bezkriepostne.

To isto valja glede opoziva kojega punomoćja, izim onda, ako opunomoćitelj osobno opozove pred izbornom komisijom prije, nego što punomoćnik kao takov dade svoga glasa.

Izvan monarkije austro-ugarske izdata punomoćja i opozivi imadu, kao što treba, biti ovierovljeni.

§. 17. Svaki izbornik može u istoj zemlji samo jedanput vèršiti svoje izborno pravo.

Pravo izborno u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih prezovnikah) izključuje izvèršivanje izbornoga prava u drugih izborničkih razredih iste zemlje. Osobe, koje su vlastne izabirati u pèrvom i drugom izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda u Tirolskoj ili u Bukovini, mogu vèršiti izborno svoje pravo u toj zemlji samo u pèrvom izborničtvu.

Izbornici velikoga zemaljskoga posieda u Galiciji ili najvećih porezovnikah u Dalmaciji, ako posieduju više dobarah ili odnosno predmetah porezovnih, vèršit će pravo izborno u biralištu onoga kotara, u kojem im leži najvećemu porezu podvèrženo dobro ili porezovni predmet, po kojem su povlašteni birati.

Tko je vlastan birati u izborničkom razredu gradovah, nemože birati u nijednoj seoskoj obćini iste zemlje.

Ako izbornik izborničkoga razreda gradovah ili seoskih obćinah ima izborno pravo u više obćinah ili ako je posiednik, povlašten kao birač u smislu §. 11, birač u više izbornih kotarah iste zemlje; izvèršivat će u toj zemlji pravo izborno u obćini, odnosno u kotaru svoga redovitoga prebivališta, a ako redovito neprebiva u nijednoj od dotičnih tih kotarah, tad ondie, gdie najveći izravni porez platja.

§. 18. Članovi tèrgovačkih i obèrtničkih komorah, zatim članovi korporacijah i družtvah, imajućih pravo izborno, moći će izborno pravo, koje ih osobno ide, izvèršivati u svojem izborničkom razredu iste zemlje.

§. 19. Kao poslanici u vieće cesarevinsko izberive su, i to u svakoj od zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, sve one osobe mužkoga spola, koje barem tri godine jurve uživaju austrijansko dèržavljanstvo, a prevalile su 30. godinu života svoga, ter koje su u kojoj god od tih zemaljah vlastne izabirati (§. 9) ili koje su izberive za sabor zemaljski.

§. 20. Od prava izbornoga i od izberivosti izključeni su pri biranju kako poslanikah, tako i biračah:

1. svi oni, koji su pod tutorstvom ili skèrbstom;

2. oni, koji uživaju ubožku oskèrbu iz prihodah javnih ili obćinskih, ili koji su ju uživali godine, minule neposredno prije izbora;

3. oni, kojim je nad imovinom razpisan stečaj, dokle god trajala bude razprava stečajna;

4. oni, koji su poradi zločinstva ili poradi prekèršaja kradje, pronevierenja, učeštja u tom ili prevare (§§. 460, 461, 463, 464 kazn. zak.) osudjeni bili na kazan.

Ova posliedica osude imat će kod zločinstvah, nabrojenih u §. 6, br. 1—10 zakona od 15. Studenoga 1867 (dèrž. zak. lista br. 131), prestati, kada kazan bude navèršena; kod ostalih zločinstvah, čim mine deset godinah, ako je krivac osudjen bio na kazan barem petgodišnju, a inače čim mine pet godinah; kod prekèršajah pak, gorinavedenih, čim mine tri godine danah nakon navèršene kazni.

Ako zakonotvorstvom budu učinjene nove ustanove o tom, uslied kakove kazneno-pravne osude i na koje vrieme da se gubi ili da se izvèršivati nemože izborno pravo i izberivost za zastupstva obćinska: imat će iste ustanove valjati i glede izbornoga prava i glede izberivosti u vieće cesarevinsko.

III. Razpisivanje izborah i priprave za izbore.

§. 21. Na naredbu ministra unutarnjih posalah izdat će načelnik zemaljski razpisom poziv, izborah radi. U tom razpisu treba da bude naznačen dan, kojega će u zakonom ustanovljenih biralištih biti izbor.

Dan izbora imat će se ustanoviti tako, da moguće bude do dana toga učiniti svekolike potrebite priprave.

§. 22. Obćeniti izbori za vieće cesarevinsko imat će se razpisati tako, da se biraju najprije poslanici seoskih obćinah, zatim poslanici gradovah, poslie poslanici tèrgovačkih i obèrtničkih komorah a napokon poslanici izborničkoga razreda velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah), i da se izbori poslanikah seoskih obćinah, zatim izbori poslanikah od gradovah, poslie izbori tèrgovačkih i obèrtničkih komorah, i napokon izbori velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) u zemlji započnu istoga dana.

Postupak u pogledu izborah pèrvoga izborničtva od velikoga zemaljskoga posieda u Bukovini, zatim izbornikah, navedenih u zemaljskom redu za Tirolsku, §. 3, I., propisan je i ustanovljen u paragrafu 53.

§. 23. Da se razpisuju obćeniti izbori, ima se to obznaniti putem zemaljskih novinah i pribijenimi oglasi (plakati) u svihkolikih obćinah zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

Da se razpisuju pojedini koji izbori naknadni (popunitbeni), ima se u pogledu izborničkoga razreda velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) obznaniti putem zemaljskih novinah, a glede izborničkih razredah gradovah i seoskih obćinah pribijenimi oglasi u obćinah, koje čine izborni kotar.

§. 24. Izbornici svihkolikih razredah izborničkih, izim izbornikah tèrgovačkih i obèrtničkih komorah, imadu se abecednim redom uvesti iliti upisati u posebne imenike (imenike izborničke).

Poradi izborah obćinah seoskih valja sačiniti izborničkih imenikah za biranje biračah i za biranje poslanikah. U one pèrve imenike upisat će se osobe, koje imadu pravo birati birače, a u imenike druge birači, koji budu izabrani.

Svikoliki izbornici, koji po ustanovah izbornoga ovoga reda čine jedno izborničtvo, imadu se sa sliedećimi iznimkami upisati u jedan imenik izbornički.

Za izbornički razred najvećih porezovnikah u Dalmaciji ima se sačiniti isto toliko imenikah, koliko je biralištah ustanovljeno, i u svaki od tih imenikah upisat će se oni izbornici, koji u istom biralištu imadu glasovati.

U izborničkom razredu gradovah imadu se izbornici svakoga miesta (gradskoga kotara, gradskoga kraja), uvèrštena po prilogu u ovaj razred izbornički, upisati u jedan imenik izbornički.

Imenici izbornički, u koje se upisuju birači seoskih obćinah, imadu sačinit se polag kotarah sudbenih.

Ako više miestah, uvèrštenih u izbornički razred gradovah, ili ako birači od više sudbenih kotarah biraju u jednom biralištu, tad će u pèrvom slučaju izbornički imenici pojedinih miestah, a u drugom slučaju polag sudbenih kotarah sastavljeni imenici biračah, složeni ujedno kao imenici dioni, biti osnovom za izborni čin (§. 39), niti će bit potriebno, sačinjati iz njih skupnoga imenika, koi bi u abecednom redu sadèržavao izbornike, pozvane biranja radi u biralište.

Organi, koji su zvani sačinjati imenike izborničke, imadu dèržati ih u očevidnosti.

§. 25. Sačinjati:

a) izborničke imenike velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) dèržan je načelnik zemaljski;
b) izborničke imenike gradovah, zatim izborničke imenike poradi biranja biračah u seoskih obćinah dèržan je u svakoj obćini predstojnik obćinski;
c) izborničke imenike vlastelah, koji su po §. 11 zvani, da kao birači učestvuju pri biranju poslanikah seoskih obćinah, dèržan je sačinjati onaj kotarski satnik, kojemu se u uredovnom području nalazi biralište.

Imenike *a)* ima načelnik zemaljski proglasiti uvèrstbom u zemaljske novine, narediv podjedno za prigovore iliti reklamacije rok od četèrnaest danah, koi će se računati od dana proglasbe.

Imenike *b)* ima predstojnik obćine u uredovnici obćinskoj a imenike *c)* kotarski satnik u svojoj uredovnici izložiti svakomu na pregled. Da su imenici izloženi, ima se u isto doba javno obznaniti i podjedno za prigovore iliti reklamacije odrediti rok od osam danah, koi će se računati od dana učinjene proglasbe.

Paricu od imenika ima predstojnik obćinski predati neposredno predpostavljenoj cesarskoj vlasti političkoj ili pak onomu kotarskomu satniku, kojemu je zemaljski načelnik dao nalog, da riešava prigovore iliti reklamacije (§. 26).

§. 26. Prigovore proti imeniku izborničkomu mogu izbornici dotičnoga izborničtva predati na to, da su uvèršteni takovi, koji prava izbornoga neimaju, ili izpušteni takovi, koji pravo izborno imaju; a predati ih mogu proti imenikom *a)* kod oblasti zemaljske, proti imenikom *b)* kod predstojnika obćinskoga a proti imenikom *c)* kod cesarske vlasti kotarske.

Prigovore, koji stignu k obćinskomu predstojniku, imat će isti podnieti za tri dana neposredno predpostavljenoj cesarskoj vlasti političkoj ili u gradovih, koji imadu vlastitih štatutah, izvan zemaljskoga glavnoga grada onomu kotarskomu satniku, kojemu načelnik zemaljski povieri riešavanje prigovorah.

Prigovore, predane za dobe, riešava u pogledu imenikah *a)* načelnik zemaljski, u pogledu imenikah *b)* predstojnik one cesarske političke vlasti, kojoj je obćina neposredno podčinjena, ili pak onaj kotarski satnik, kojemu je riešavanje to poviereno, a u pogledu imenikah *c)* onaj kotarski satnik, koi je zvan sastavljat ih.

U slučajevih, koji se tiču imenikah *b)* i *c)*, može se u tri dana podnieti priziv na načelnika zemaljskoga.

Riešitba zemaljskoga načelnikâ bit će u svakom slučaju konačno-valjana.

Prigovori i prizivi, koji podnešeni budu po izmaku roka, imadu se odbiti kao zakašnjeni.

Cesarski urednik, koi je zvan da riešava prigovore, imat će do 24 ure prije roka izbornoga ureda radi obaviti popravke, koji u izborničkom imeniku budu potrebiti.

§. 27. Čim izbornički imenik velikoga zemaljskoga posieda (največih porezovnikah), kao i izbornički imenik gradovah, nakon riešenih prigovorah, bude izpravljen i dotieran, imat će izbornikom velikoga zemaljskoga posieda (največih porezovnikah) načelnik zemaljski, a izbornikom gradovah predstojnik neposredno predpostavljene cesarske političke vlasti na izabiranje poslanikah izdati izkaznicah (Legitimationskarten), koje će sadèržavati u sebi tekući broj dotičnoga izborničkoga imenika, ime i prebivalište izbornikovo, miesto, dan i uru, gdie i kada će se započeti izbor, kao i uru, kada će se zavèršiti glasovanje.

Ako je koje miesto, uvèršteno u izbornički razred gradovah, doznačeno takovu biralištu, koje leži u drugom kojem političkom kotaru, imat će se izbornički imenici poslati predstojniku predpostavljene političke vlasti birališta, od kojega će se dobivati takodjer i obaviesti o miestu i času samoga izbora, potrebite za izdavanje izkaznicah.

U gradovih, koji imadu vlastitih štatutah, može se izdavanje izkaznicah povieriti obćinskomu načelniku.

Izbornikom velikoga zemaljskoga posieda (največih porezovnikah), koji stanuju u zemlji, imadu se izkaznice poslati; oni pak izbornici, koji stanuju izvan zemlje, pozvat će se putem zemaljskih novinah, da dignu svoje izkaznice.

Izbornikom gradovah imadu se izkaznice dostaviti u stan; dostava može povieriti se načelniku obćinskomu.

Valja takodjer, kao što je gdie u običaju, pozvati izbornike, da glavom dodju po svoju izkaznicu u slučajevih onih, gdie im ista s razloga kojega mu drago nije se dostavila barem na 24 ure prije dana od izbora.

§. 28. U svèrhu izabiranja poslanikah od strane seoskih obćinah imat će politička kotarska vlast po propisu §-a 10 na temelju prisutnoga stanovničtva, pronadjena prigodom posliednjega narodnoga popisa, ustanoviti broj biračah, koje će imat birati svaka u kotaru njezinu ležeća obćina, zatim odrediti dan i uru ovomu biranju u području obćine, izpraviti i dotierati izborničke imenike nakon riešenih prigovorah, narediti izbornoga komisara, koi će biranje rukovoditi, i napokon o svih ovih odredbah za dobe obaviestiti predstojnika obćinskoga.

Predstojnik obćine imat će zatim izbornike, obznaniv im dan i uru a i prostoriju, koju je za to odredio, pozvati na biranje i započeti isto u vrieme ustanovljeno.

Izborna komisija sastojat će iz izbornoga komisara i obćinskoga predstojnika.

§. 29. Birači birat će se u ustanovljeno vrieme i u odredjenu za to miestu bez obzira, ma koliko da se je izbornikah skupilo.

Glasovanje (odvietovanje) bit će ustmeno ili pismeno, kao što se u dotičnoj zemlji pri biranju biračah u svèrhu izabiranja poslanikah za zemaljski sabor po zakonitih za to sada postojećih ustanovah glasuje ustmeno ili pismeno.

U drugom ovom slučaju imadu se izbornikom izdati glasovnice, uredjene po §-u 31.

Pri biranju biračah imat će se smislu shodno uporavljivati ustanove, propisane glede izabiranja poslanikah u §§. 40 do 47.

Svaki izbornik imat će kazati ili upisati u svoju glasovnicu toliko imenah, koliko biračah treba birati.

Da izbor za birača bude valjan, iziskuje se absolutna većina glasovah. Nepostigne li se takoya većina, imat će se raditi dalje po ustanovah §§. 49 i 50.

Zaglavljen akt izborni uzet će izborni komisar i predati ga kotarskomu satniku.

§. 30. Kotarski satnik imat će zakonitost izbornoga akta u svakoj obćini svoga kotara uglaviti i, ako nov izbor bude potrebit, narediti isti odmah, navedši razloge za to.

Po izboru, redovito obavljenu, imat će se svikoliki izabrani a i u §. 11 naznačeni birači, koji birati imadu u istom biralištu, upisati u izborničke imenike, sastavljene po §. 24, i dostavit će im se za biranje poslanikah izkaznice, uredjene, kako propisuje §. 27. Dostavu izkaznicah mogu obaviti predstojnici obćinski.

Ako je birališie u drugom kojem političkom kotaru, imat će se imenici biračah ujedno sa spisi o izboru njihovu poslati kotarskomu satniku birališta, od kojega će se dobivati takodjer i obaviesti o miestu i času samoga izbora, potrebite za izdavanje izkaznicah.

§. 31. Da se obaviti može izbor poslanikah, imat će se izbornikom, izim izbornikah od pèrvoga izborničtva u velikom zemaljskom posiedu u Tirolskoj i Bukovini, i to biračem seoskih obćinah ondie, gdie glasovati imadu pismeno (§. 41), s izkaznicami izdati glasovnice, koje treba da su uredjene na broj, koliko ih birati treba, a za izbore velikoga zemaljskoga posieda (največih porezovnikah) i tèrgovačkih komorah da su providjene uredovnim pečatom vlasti zemaljske, za izbore pak obćinah uredovnim pečatom neposredno predpostavljene cesarske političke, ili one obćinske vlasti (§. 27), koja izkaznice izdaje, i napokon primietbom, da će svaka druga glasovnica, koje nije izdala vlast, smatrati se kao ništetna.

Umiesto glasovnicah, koje se izgube ili koje se pokvare tako, da se rabiti nemogu, imat će na zahtievanje izbornikah ili ona vlast, koja je izdala bila glasovnice pèrve, ili na dan samoga izbora izborni komisar izdati glasovnicah drugih.

Izborni komisar izdavat će i glasovnice, koje potrebite budu za izbor tiešnji (§. 50).

IV. Izabiranje poslanikah.

§. 32. Izvan slučajevah, navedenih u §§. 53 i 54, upravljat će sam izbor, koi će se obavljati u prisutnosti izbornoga komisara, izborna od izbornikah sklopljena komisija, koja će sastojati iz sedam članovah.

Izbornoga komisara naredit će načelnik zemaljski, za one pak izbore, koji se činili budu izvan glavnoga pokrajinskoga grada u izborničkom razredu gradskom i u izborničkom razredu seoskih obćinah, onaj kotarski satnik, kojemu će u kotaru biti izbor, ili kojemu zemaljski načelnik naloži, neka izbornoga komisara naredi.

Svakoj izbornoj komisiji dat će izborni komisar po jednoga perovodju, koi će o tieku izbora voditi napisnik i u isti bilježiti sve, što se važna dogodi pri samom izabiranju, navlastito pak bilježit će unj odluke, koje izreče izborna komisija.

§. 33. Za izbore, što ih obavljali budu izbornici velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) i birači seoskih obćinah, odabrat će izbornici tri člana u izbornu komisiju.

Pošto ovi budu odabrani, imenovat će isto toliko članovah u izbornu komisiju komisar izborni.

Članovi, koje izabrati imadu izbornici, birat će se glasovnicami, koje će na poziv izbornoga komisara dati od sebe pri početku samoga izbora prisutni i legitimovani izbornici, izvèršujuć pravo izborno kako svoje, tako i ono, koje u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) zastupaju.

Zakonitost izbora pri ovom izbornom činu prosudjivat će izborni komisar. Prigovorah ili prosviedah neće dopuštati.

Oni, koji pri tom glasovanju dobiju najviše glasovah, smatrat će se, da su izabrani.

Ako na više osobah, nego što ih do podpuna broja treba, pade jednaka kolicina glasovah, tad će medju njimi odlučiti žrieb, što će ga vući izborni komisar.

Za izbore, što ih obavljali budu gradovi, naredit će obćinsko zastupstvo birališta i izborni komisar po tri člana u izbornu komisiju izmedju izbornikah.

Ovih na prijepomenuti način naredjenih šest članovah odabrat će absolutnom većinom glasovah sedmoga člana u izbornu komisiju.

Ako ni pri drugom izabiranju nepostigne se takova većina glasovah: tad će ovoga člana imenovati izborni komisar.

§. 34. Članovi izborne komisije izabrat će izmedj sebe relativnom većinom glasovah predsiednika.

Pri glasovih jednako razpolovljenih odlučit će žrieb, što će ga vući komisar izborni.

§. 35. Zaključci izborne komisije tvorit će se većinom glasovah bez obzira, ma koliko bilo glasujućih.

Predsiednik glasovat će samo onda, kad su glasovi jednako razpolovljeni, i u takovu slučaju odlučivat će njegov glas.

§. 36. Odlučivanje, dà li se tko pripustiti ima na glasovanje, ili dà li su dati koji glasovi valjani, ići će izbornu komisiju samo onda:

a) kada pri glasovanju nastane sumja o istovietnosti kojega izbornika;

b) kada se zametne inat o valjanosti ili nevaljanosti pojedinih datih glasovah ili punomoćjah ili opozivah glede punomoćja; ili

c) kada proti izbornomu pravu koje osobe, uvèrštene u imenike izborničke, bude prigovoreno pri samom izabiranju.

Takov prigovor izjavit se može samo dotle, dok osoba ona, kojoj se pobija izborno pravo, nije još glasovala, i samo u toliko, u koliko se tvèrdi, da je pri toj osobi, odkako se je ustanovio imenik izbornički, nestalo kojega svojstva, potrebita za uživanje prava izbornoga.

Izborna komisija izreći će odluku svoju u svakom pojedinom slučaju prije, nego izabiranje bude nastavljeno.

Proti odluci takovoj neima miesta utoku.

§. 37. Izborni komisar imat će nastojati oko toga, da se prigodom izabiranja nenarušava mir i red, i da se obdèržavaju ustanove reda izbornoga. Pazit će on i braniti, da izborna komisija neprekoračuje svoga dielokruga.

Čim udari ura, odredjena, da se započne biranje, neće izborni komisar dopustiti, da se u izbornici dèrže govori izbornikom.

§. 38. Izkaznice, izdate izbornikom i biračem, daju im vlast, da unići mogu u odredjenu izbornicu, i imadu smatrati se kao opomena, neka se, nečekajuć drugoga poziva, nadju ondie izabiranja radi na naznačen na izkaznici dan i u ustanovljenu uru.

§. 39. Na dan izbora, u ustanovljenu uru i u odredjenu za to miestu imat će se bez obzira, ma koliko došlo izbornikah, započeti izabiranje tim, što će se složiti izborna komisija, kojoj će se izručiti izbornički imenici, priredjeni popisi za glasovanje i popisi glasovah.

Ako od izbornikah nije ih došlo toliko, koliko ih treba, da se složi i konštituira izborna komisija, tad će poslove izborne komisije vèršiti izborni komisar.

§. 40. Predsiednik izborne komisije imat će sakupljene izbornike opomenuti na sadèržaj §§. 19 i 20 ovoga izbornoga reda o svojstvih, koja se za izberivost iziskuju, raztumačiti im postupak pri glasovanju i pri brojenju glasovah, i zazvati ih, da glas svoj po slobodnom svojem osviedočenju bez ikojih sebičnih uzgrednih obzirah izjave i dadu onako, kako po saviesti i duši svojoj misle, da će najprobitačnije biti za dobro obćinsko.

§. 41. Glasovanje bit će u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah), zatim u izborničkom razredu gradskom bez iznimke glasovnicami; u seoskih pak obćinah ustmeno ili glasovnicami, kao što po zakonih, postojećih sada, u dotičnoj zemlji izbornici pri biranju poslanikah za seoske obćine u sabor zemaljski izabiraju ustmeno ili glasovnicami.

Kada se bira glasovnicami, rabit se mogu samo glasovnice, koje je vlast izdala (§. 31); inače bo bit će izborni glas ništetan.

Na svaku glasovnicu treba napisati toliko imenah, koliko poslanikah ima izborničtvo dotično birati.

§. 42. Upravo prije, nego što će se započeti glasovanje, imat će osviedočit se izborna komisija, da je posuda iliti žara, u koju će se metati glasovnice, u istinu prazna.

Glasovanje započet će se tim, što će članovi izborne komisije predati svoje glasovnice. Predavat će zatim svoje glasovnice ostali izbornici, i u tu će ih svèrhu koi član izborne komisije prozivati onim redom, kako su im imena upisana u imeniku izborničkom. U slučaju, ako više gradovah zajednički bira u istom biralištu, a i kod biranja seoskih obćinah treba pri prozivanju izbornikah dèržati se onoga reda u pogledu gradovah i sudbenih kotarah, koi je naznačen u dodatku k ovomu redu izbornomu. Izbornici, koji u izbornu skupštinu dodju kašnje, pošto su im imena bila već prozvana, imat će glasovnice svoje predati stopram poslie, kada već pročitan bude vaskoliki imenik izbornički, i valja im toga radi javiti se pri izbornoj komisiji.

Predsiednik izborne komisije primit će od svakoga izbornika glasovnicu, koju je sam izbornik smotao i složio, bacit će svaku pojedinu u žaru iliti posudu, i pazit će, da umiesto jedne nedade nitko glasovnicah više.

Svaki izbornik, predajuć glasovnicu, imat će pokazati svoju izkaznicu.

§. 43. Da se je glasovnica predala, imat će se u izborničkom imeniku pokraj imena izbornikova zabilježiti u stupcu, priredjenu za to.

Zabilježivat će ovo perovodja u imeniku izborničkom a koi član izborne komisije u popisu o glasovanju, u kojem treba da poimence navedene budu osobe, predajuće svoje glasovnice, a kod izborah putem punomoćja u izborničkom razredu velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) osobe one, umiesto kojih se glasovnice predaju, kao i napokon zastupnici njihovi.

Popis o glasovanju služit će za kontrolu, dà li su se glasovnice zabilježile u imeniku izborničkom.

§. 44. I pri glasovanju ustmenom (§. 41) valjat će naredba §. 42, što se tiče početka i tieka glasovanja, kao i pokazivanja izkaznicah.

Svaki prozvan izbornik imat će uz točnu naznaku imenovati onu osobu, za koju želi, da bude poslanik.

U izborničkom imeniku zabilježit će perovodja pokraj imena izbornikova u priredjenoj za to rubriki, da je izbornik dao svoj glas.

Podjedno vodit će koi član izborne komisije popis o glasovanju a drugi koi član popis glasovah.

U popisu o glasovanju navest će se poimence izbornici, koji glasuju, a pri svakom od njih ona osoba, za koju je glasovao.

U popisu glasovah upisat će se poimence svaki, koi kao poslanik dobije glas, a kod imena njegova dodat će se br. 1, kod drugoga pak glasa, koi pade nanj, br. 2, kod tretjega glasa br. 3 itd.

§. 45. Predavanje glasovah zaglavit će se u odredjenu za to uru. Nego izbornici, koji prije, nego što udari odredjena zaglavna ura, dodju u izbornicu, i budu tù pri zaglavi glasovanja, neće se moć od glasovanja izključiti.

Ako nastanu okolnosti takove, s kojih nebi moguće bilo započeti, ili nastaviti ili zaglaviti izabiranje, moći će izborna komisija s privolom izbornoga komisara izabiranje na sutrašnji dan odgoditi ili produljiti.

To će se izbornikom obznaniti onako, kako je u kojem miestu običaj.

Ako se je glasovanje jurve započelo bilo, imat će spise izborne i posudu izbornu s glasovnicami, koje su u njoj, izborna komisija i izborni komisar metnuti pod pečat i ostavit ih pod pečatom, dok se nenastavi izabiranje.

§. 46. Po zaglavi glasovanja, koju će izreći predsiednik izborne komisije, i još prije skrutinija isti će predsiednik glasovnice u posudi izpromiešati, zatim izvaditi i prebrojiti.

Pri sliedećem na to skrutiniju razmotat će koi član izborne komisije napose svaku glasovnicu i, razmotrivši ju, predati predsiedniku, koi će ju na glas pročitati i dati dalje ostalim članovom komisije, da ju razmotre.

Pri tom će dva člana od izborne komisije o osobah, koje glasovah dobiju, voditi svaki po jedan, u smislu §. 44 uredjen popis; oba ova popisa treba da se sudaraju, i treba da ih podpišu svikoliki članovi komisije a i komisar izborni.

§. 47. Ako se na kojoj glasovnici nadje više imenah, nego što poslanikah valja birati, imat će se ostaviti neuvažena ona imena, koja su preko toga broja posliednja napisana na glasovnici. Ako na glasovnici bude manje imenah, neće ona toga radi izgubiti svoje valjanosti.

Ako je ime jedne i iste osobe na kojoj glasovnici upisano višeputih, brojat će se isto pri prebrajanju glasovah samo jedanput.

Glasovi, koji padu na osobu, u smislu §. 20 izključenu od izberivosti; glasovi, s kojimi su uvieti kakovi skopčani ili kojim su nalozi kakovi dodati za budućega poslanika; napokon glasovi, iz kojih se označena njimi osoba nemože razgovietno razabrati, bit će ništetni i neće se pribrojiti ostalim valjanim glasovom.

§. 48. Rezultat, obnadjen brojenjem glasovah, proglasit će odmah predsiednik izborne komisije, i ako dotičnim izabiranjem nebude izbor poslanikah još zavèršen, dodati će, da će se ukupni rezultat svih glasovanjah, koja ujedno idu, izviditi i pronaći u glavnom biralištu.

§. 49. Kao izab[illegible] [illegible]slanik smatrat će se onaj, koi za sebe imade više od polovice svih predanih valjanih [illegible].

Ako je više osob[illegible] [illegible] što ih izabrati treba, dobilo za se absolutnu većinu glasovah, tad će o tom, tko se [illegible]na smatrati kao izabran, odlučiti pretežni broj glasovah ili pri jednakom broju glasov[illegible]h, što će ga vući predsiednik izborne komisije.

Ako absolutna v[illegible] [illegible]ovah nebude dobivena, tad će se glede poslanikah, kojih još birati treba, narediti t[illegible] [illegible]bor.

§. 50. Pri izboru tiešnjem imat će izbornici dèržati se onih samo osobah, koje su pri pèrvom skrutiniju poslie onih, kojih je dopala većina absolutna, imale za se relativno najviše glasovah.

U tiešnji izbor imat će se svagda uzeti dvaputa onoliko osobah, koliko još poslanikah valja birati.

Pri glasovih jednako razpolovljenih odlučit će žrieb, tko da se uzme u tiešnji izbor.

Svaki glas, koi pri tiešnjem izboru pade na takovu osobu, koja nije uzeta bila u taj izbor, smatrat će se kao ništetan.

Ako pri tiešnjem izboru budu svikoliki predani valjani glasovi jednako razpolovljeni na svekolike u izbor uzete osobe tako, da svaka od njih imade za se polovicu svih glasovah, tad će žrieb, što će ga vući predsiednik izborne komisije, odlučiti, tko da se od njih ima smatrati kao izabran.

U koliko se izvan ovoga slučaja nedobije absolutna većina glasovah, imat će se tiešnji izbor nastaviti, dokle god glede svih poslanikah, kojih birati treba, nebude postignuta absolutna većina glasovah ili gorepomenuta polovica glasovah izmedju svih u tiešnji izbor uzetih osobah; a u ovom drugom slučaju odlučit će konačno žrieb.

Izbornici, koji pri predjašnjem kojem izabiranju nisu poslužili se izbornim svojim pravom, neće toga radi pri kašnjem izabiranju bit izključeni od izvèršivanja toga prava.

§. 51. Po dovèršenu izabiranju imat će se vodjen o tom napisnik zaglaviti, skupa s popisi o glasovanju od članovah izborne komisije, izbornoga komisara i perovodje podpisati, ujedno s priklopljenim imenikom izborničkim, s popisom o glasovanju i s podpisanimi popisi glasovah, s glasovnicami kako valjanimi, tako i s onimi, koje su proglašene kao ništetne, kod izborah velikoga zemaljskoga posieda (najvećih porezovnikah) s priloženimi punomoćji i opozivnicami, a kod izborah seoskih obćinah s priklopljenimi izbornimi spisi biračah zapečatiti, providiti napisom, koi im naznačuje sadèržaj, i napokon predati komisaru izbornomu.

Izborni komisar imat će akt izborni, ako se je dotičnim izabiranjem svèršio izbor poslanički, odpraviti načelniku zemaljskomu; ako li glasovanje za jedan i isti poslanički izbor biva u više a ne u jednoj izbornoj skupštini, tad će ga, ako je siedište političke zemaljske vlasti ujedno i glavno birališt‌e, odpraviti zemaljskomu načelniku, izvan toga pak onomu političkomu uredniku, kojega je dužnost, izviditi i pronaći ukupni rezultat svih glasovanjah, koja ujedno idu (§. 52).

Ako spisah izbornih nepodpišu svikoliki članovi izborne komisije, imat će se u izbornom napisniku navesti razlog tomu.

§. 52. U slučajevih, gdie glasovanje za jedan i isti izbor poslanički biva u više a ne u jednoj izbornoj skupštini, imat će u glavnom biralištu onaj urednik, koi je za to zvan, iz svih prispielih izbornih spisah (§. 51) pronaći i spisati ukupni rezultat svih glasovanjah, koja ujedno idu.

Ovo uredovno dielo obavit će u siedištu političke zemaljske vlasti onaj urednik, kojemu to naloži načelnik zemaljski, a u drugih birališth onaj kotarski satnik, kojemu u kotaru birališt‌e leži ili kojega zemaljski načelnik za to odredi.

Tko će se imat smatrati kao izabran, ustanovljuju to §§. 49 i 50. Ako tù dodje do toga, da se stvar rieši žriebom, imat će urednik, koi je zvan obaviti gorepomenuto uredovno dielo, pozvati dva izbornika, koji su učestvovali u izboru, i izvući će pred ovimi žrieb i sačiniti o tom napisnik, koi će podpisati oba prizvana izbornika.

Ovaj će urednik, kada bude potrebito (§. 49), narediti tiešnji izbor u svih dotičnih biralištih i izborničkih skupštinah, ter obavivši ih pronaći na isti način ukupni rezultat.

Čim ustanovljen bude konačni ukupni rezultat, imat će se sačinjeni o tom zaglavni spis sa svimi spisi, prispielimi od izbornih komisijah, odpraviti načelniku zemaljskomu. Ako je potrebito bilo narediti tiešnji izbor, valjat će to isto i o spisih, koji obrazlažu takovu naredbu.

§. 53. Izbornici pèrvoga izborničtva velikoga zemaljskoga posieda u Bukovini, zatim izbornici, navedeni u zemaljskom redu za Tirolsku, §. 3, I., imat će u roku, što ga ustanovi zemaljski načelnik, svoje vlastitom rukom podpisane glasovnice poslati načelniku zemaljskomu.

Tko da se ima smatrati kao izabran, uglavit će zemaljski načelnik ili namiestnik njegov polag ustanovah §§. 49 i 50. Ako potrebito bude, imat će isti pozvati izbornika na tiešnji izbor. Žrieb će vući, ako dodje do toga, komisar, kojega za to naredi zemaljski načelnik. K tomu vučenju imat će načelnik zemaljski pozvati dva izbornika, i o žriebanju sastavit će se napisnik, koi će se odpraviti ministru posalah unutarnjih.

§. 54. Komore tèrgovačke i obèrtničke izabirat će u prisutnosti komisara, naredjena za taj čin po zemaljskom načelniku, i to svaka u skupštini pravo izborno imajućih članovah glasovnicami polag propisah, postojećih za poslovanje tih komorah, i polag ustanovah ovoga izbornoga reda, bez obzira, ma koliko da je članovah došlo.

Napisnik o izabiranju vodit će tajnik komore ter ujedno s glasovnicami i inimi pismi, odnosećimi se na izbor, predati izbornomu komisaru, koi će glede njih postupati onako, kako je propisano u §. 51.

§. 55. Zemaljski načelnik, razmotriv spise izborne, dostavljene mu po §§. 51 i 52, imat će svakomu izabranu poslaniku, proti kojemu neima nijednoga od razlogah, ustanovljenih u §. 20, koji bi ga izključivali od izberivosti, izdati i priposlati izbornu sviedočbu, koja će izabranu poslaniku dati vlast, da unići može u posláničku kuću vieća cesarevinskoga.

Ako s razloga, koi izabrana poslanika izključuje, uzkratjena bude sviedočba izborna, moći će se nov izbor narediti samo onda, ako kuća poslanička izreče, da je izbor ništetan.

Spisi izborni poslat će se ministru posalah unutarnjih, koi će ih predati predsiedničtvu kuće poslaničke.

§. 56. Ako tko izabran bude na dva ili više miestah, imat će dotičnik najkašnje za osam danah, pošto mu izbor ovieren (verifikovan) bude u kući poslaničkoj, izjaviti, koi je izbor naumio primiti. Glede onoga izbornoga kotara, u kojem neprimi izbora, koi je nanj pao, imat će se razpisati nov izbor.

§. 57. Kada, izim slučaja obćenitih novih izborah, za 90 danah poslie izbora kojega poslanika nastane potrieba nova izbora umiesto njega, imat će se isti obaviti na temelju izborničkih (biračkih) imenikah, koji su se rabili pri posliednjem minulom izboru, već ako je izbor poslanika proglašen bio kao ništetan upravo s toga, što su imenici ovi bili nepravi.

§. 58. Kuća poslanička naredit će, da se pretresu i prosude spisi izborni, i po podnešenu izvieštju odlučit će o valjanosti svakoga izbora.

Dok kuća neizreče, da je izbor kojega poslanika, providjena sviedočbom izbornom (§. 55), ništetan, imat će isti miesto i pravo glasovanja u vieću cesarevinskom.

Ako izbor poslanika, kojemu je uzkratjena bila sviedočba izborna, proglašen bude kao valjan, imat će predsiednik pozvati ga, neka stupi u kuću poslaničku.

Prilog

k izbornomu redu za vieće cesarevinsko.

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Česka	(a) Veliki zemaljski posied	Česka	23
	(b) Gradovi	1. Prag, Stari grad	1
		2. „ Novi grad	1
		3. „ Mala Strana, Hradčany, Josefov	1
		4. Karlín, Vyšehrad, Smichov	1
		5. Slané, Louny, Kladno, Nové Strašecí, Unhošť, Velvary, Rakovník	1
		6. Příbram, Březová Hora, Hořovice, Beroun, Hostomice, Dobříš, Radnice, Rokycany, Blatná	1
		7. Mladá Boleslav, Turnov, Mnichovo Hradiště, Bělá, Nová Lysá, Mělník, Brandýs, Roudnice, Mšeno	1
		8. Kolín, Poděbrady, Kouřím, Kostelec nad Černými lesy, Jilové, Benešov, Nimburk, Český Brod, Sadská	1
		9. Cheb, Františkoy Lázně, Aš, Rosbach, Hazlov	1
		10. Falknov, Loket, Slavkov, Kraslice, Neudek, Schönbach, Wildštein, Kinšperk	1
		11. Karlovy Vary, Jáchimov, Kadaň, Chomoutov, Přísečnice, Weiprty	1
		12. Žatec, Postoloprty, Most, Bilina, Horní Litvinov, Jirkov	1
		13. Ústí nad Labem, Chabařovice, Teplice, Duchcov	1
		14. Litoměřice, Lovosice, Teresín, Úšť, Dubá, Doksy, Česká Lípa	1
		15. Děčín, Podmokly, Benešov, Česká Kamenice, Kamenná Šenava, Hajda, Parchen, Plotendorf, Cvikov, Mimoň, Jablonné	1
		16. Rumburk, Krásná Lípa, Warnsdorf, Chřibská	1
		17. Šluknov, Hanšpach, Starý Ehrenberk, Mikulášovice, Zeidlery, Georgswald, Königswald	1
		18. Liberec	1
		19. Jablonec, Hodkovice, Smržovka, Fridland, Neuštádle, Chrastava, Roketnice	1
		20. Jičín, Sobotka, Dolní Bousov, Nový Bydžov, Chlumec, Jilemnice, Lomnise, Nová Paka	1
		21. Trutnov, Vrchlabí, Hostinné, Lanov, Broumov, Police, Králíky, Landškroun	1
		22. Hradec Králové, Náchod, Nové Město, Dobruška, Dvůr Králové, Jaroměř, Josefov, Hořice	1
		23. Pardubice, Holice, Choceň, Přelouč. Vysoké Mýto, Žamberk, Rychnov, Kostelec nad Orlicí	1
		24. Čáslav, Kutná Hora, Chrudím, Heřmanův Městec, Golčův Jeníkov	1
		25. Litomyšl, Polička, Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Chotěboř, Skutče, Hlinsko	1
		26. Tábor, Pacov, Kamenice, Pelhřimov, Německý Brod, Polná, Humpolec, Přibyslav	1
		27. Třeboň, Jindřichův Hrudec, Soběslav, Počátky, Týn nad Vltavou, Lišov, Sviny Trhové, Netolice, Vodňany	1
		28. Budějovice	1
		29. Krumlov, Kaplice, Nové Hrady, Vyšebrod, Rožmberk, Nová Bystřice, Wimberk, Prachatice, Voláry	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Česka		30. Písek, Domažlice, Klatovy, Sušice, Strakonice, Horažďovice, Volyně	1
		31. Plzeň	1
		32. Střibro, Kladruby, Tachov, Bor, Planá, Mariánské Lázně, Teplá, Sandov, Bečov, Schönfeld, Dobřany, Stodo, Horšův Týn	1
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Komora tèrgovačka i obèrtnička u Pragu	2
		2. „ „ „ „ „ Libercu	2
		3. „ „ „ „ „ Chebu	1
		4. „ „ „ „ „ Plznu	1
		5. „ „ „ „ „ Budějovicah	1
		Kotari sudbeni.	
	(d) Obćine seoske	1. Karlín, Brandýs, Jilov, biralište Karlín; Česki Brod, Kostelec nad Černými lesy, Říčan, biralište Česki Brod	1
		2. Smichov, Zbráslav, Unhošt, Beroun, biralište Smichov; Rakovnik i Kirvoklát, biralište Rakovnik	1
		3. Roudnice, Liboehovice, biralište Roudnice; Louni, biralište Louni; Mělnik, biralište Mělnik; Slané, Velvar, Nove Strašice, biralište Slané	1
		4. Příbram i Dobříš, biralište Příbram; Hořovice i Zbirov, biralište Hořovice; Rokycany, biralište Rokycany	1
		5. Kolín i Kouřim, biralište Kolín; Poděbrad, Kraljevo Město, biralište Poděbrad; Novi Bydžov i Chlumec, biralište Novi Bydžov; Nechánice, biralište Nechánice	1
		6. Cheb, Wildštein, biralište Cheb; Aš, biralište Aš; Kraslice, Neudek, biralište Kraslice; Falknov, biralište Falknov; Bečov, biralište Bečov	1
		7. Karlove Vary, biralište Karlove Vary; Jáchimov, Blatno, biralište Jáchimov; Kadaň, Doupov, Přisečnice, biralište Kadaň; Podbořany, Jesenice, biralište Podbořany	1
		8. Žatec, Postoloprti, biralište Žatec; Chomoutov, Bastianberk, Jirkov, biralište Chomoutov; Most, Kateřina Hora, biralište Most; Teplice, Duchcov, Bilin, biralište Teplice	1
		9. Litoměřice, Lovosice, Úštje, biralište Litoměřice; Štěti, biralište Štěti; Ústi, Chabařovice, biralište Úšti nad Labem	1
		10. Děčín, Benešov, Česka Kamenica, biralište Děčín; Rumburk, Warnsdorf, biralište Rumburk; Cvikov, biralište Cvikov; Šluknov, Hanšpach, biralište Šluknov	1
		11. Česka Lipa, Bori, Mimoň, biralište Česká Lipa; Jablonné, Chrasta, biralište Jablonné; Dubá, biralište Dubá; Bělá, biralište Bělá	1
		12. Mladá Boleslav, Benátek, biralište Mladá Boleslav; Nimburk, biralište Nimburk; Turnov, biralište Turnov; Hradiště, biralište Mnichovo Hradiště; Libáň, biralište Libáň, Sobotka, biralište Sobotka	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Česka		13. Liberec, birallište Liberec; Český Dub, birallište Český Dub; Jablonec, Tanwald, birallište Jablonec; Fridland, birallište Fridland; Roketnice, birallište Roketnice	1
		14. Jičín, Nova Paka, birallište Jičín; Hořice, birallište Hořice; Jilemnice, birallište Jilemnice; Semily, Železni Brod, Lomnice, birallište Semily	1
		15. Trutnov, Maršov, Šaclíř, birallište Trutnov; Vrchlabí, Hostinec, birallište Vrchlabí; Kralové Dvůr, birallište Kralové Dvůr; Broumov, Police, birallište Broumov	1
		16. Kralové Hradec, birallište Kralové Hradec; Jaroměř, birallište Jaroměř; Nové Město, Náchod, Opočno, birallište Nové Město	1
	/	17. Rychnov, Kostelec, birallište Rychnov; Žamberk, birallište Žamberk; Ústí, birallište Ústí nad Orlicom; Vysoké Mýto, Skuč, birallište Vysoké Mýto	1
		18. Chrudím, Nasavrh, Hlinsko, birallište Chrudím; Pardubice, Holič, Přelouč, birallište Pardubice	1
		19. Litomyšl, birallište Litomyšl; Polička, birallište Polička; Landškroun, birallište Landškroun; Králiky, birallište Králiky; Rokytnice, birallište Rokytnice	1
		20. Časlav, Haber, birallište Časlav; Kutna Hora, Uhlíči Janovice, birallište Kutna Hora; Chotěboř. birallište Chotěboř	1
		21. Německý Brod, Humpolec, birallište Německý Brod; Polná, Přibyslava, birallište Polná; Ledeč, Dolnja Kralovica, birallište Ledeč; Vlašim, birallište Vlašim	1
		22. Tábor, Mlada Vožice, Soběslav, birallište Tábor; Pelhřimov, Pacov, Počátek, Kamenica, birallište Pelhřimov	1
		23. Sedlčany, Sedlec, Votice, birallište Sedlčany; Milevsko, Bechyn, birallište Milevsko; Benešov, Neveklov, birallište Benešov	1
		24. Krumlov, Chvalšin, birallište Krumlov; Kaplice, Novi Hrad, Vyši Brod, birallište Kaplice; Jindřichov Hradec, Nova Bystřica, birallište Jindřichov Hradec . .	1
		25. Budějovice, Lišov, Svinsko, Hluboký, birallište Budějovice; Třeboň, Veseli, Lomnice, birallište Třeboň; Týn nad Vltavom, birallište Týn nad Vltavom; Netolice, birallište Netolice; Vodňany, birallište Vodňany	1
		26. Písek, Mirovice, birallište Písek; Strakonice, Horažďovice, Volyn, birallište Strakonice; Blatná, Březnice, birallište Blatná	1
		27. Prachatice, Wimberk, birallište Prachatice; Nýrsko, birallište Nýrsko; Sušice, Kašperska Hora, birallište Sušice; Horní Planá, birallište Horní Planá	1
		28. Stříbro, Tuškov, Stod, birallište Stříbro; Horšov Týn, Hostoun, Ronšperk, birallište Horšov Týn; Přimda, birallište Přimda; Domažlice, Novi Kdyn, birallište Domažlice	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Česka		29. Plzeň, Blovice, biralište Plzeň; Kralovice, biralište Kralovice, Klatovy, Plánice, biralište Klatovy; Přeštice, Nepomuk, biralište Přeštice	1
		30. Planá, Kinžwart, biralište Planá; Teplá, Bezdružice, biralište Teplá; Tachov, biralište Tachov; Žlutice, Bochov, biralište Žlutice; Manětin, biralište Manětin	1
Dalmacija	(a) Najveći porezovnici	Dalmacija	1
		birališ̌ta:	
		1. Zadar za sudbene kotare Zadar, Rab, Pag, Benkovac, Obrovac, Kistanj, Knin, Dèrniš, Šibenik, Skradin.	
		2. Špliet za sudbene kotare Špliet, Trogir, Omiš, Brač, Sinj, Vèrlika, Imoski, Makarska, Metkovići, Vergorac, Hvar, Stari-Grad, Vis.	
		3. Dubrovnik za sudbene kotare Dubrornik, Captat, Ston, Korčula, Pelješac.	
		4. Kotor za sudbene kotare Kotor, Rizan, Budva, Novi-Grad.	
	(b) Gradovi (c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Zadar, Šibenik, Hvar, Stari-Grad, Korčula; Tèrgovačka i obèrtnička komora u Zadru	1
		2. Špliet, Makarska, Dubrovnik, Kotor, Novi-Grad, Perast; Tèrgovačke i obèrtničke komore u Šplietu i Dubrovniku	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Občine seoske	1. Zadar, biralište u Zadru; Pag, biralište u Pagu; Rab, biralište u Rabu; Benkovac, Obrovac, Kistanj, biralište u Benkovcu	1
		2. Šibenik, Skradin, biralište u Šibeniku; Vèrlika, biralište u Vèrliki; Knin, Dèrniš, biralište u Kninu	1
		3. Špliet, Trogir, Omiš, biralište u Splietu; Brač, biralište u Sv. Petru; Hvar, Stari-Grad, biralište u Hvaru; Vis, biralište u Visu	1
		4. Sinj, biralište u Sinju; Imoski, biralište u Imoskom; Makarska, Metkovići, Vergorac, biralište u Makarskoj	1
		5. Dubrovnik, Captat, Ston, biralište u Dubrovniku; Korčula, Pelješac, biralište u Korčuli	1
		6. Kotor, Rizan, Budva, Novi-Grad, biralište u Kotoru	1
		Kotari politički:	
Galicija s Krakovom	(a) Veliki zemaljski posied	1. Krakov, Chrzanov, biralište Krakov	1
		2. Vadovice, Biała, Żywiec, Myślenice, biralište Vadovice	1
		3. Bochnija, Vielička, Brzesko, biralište Bochnija	1
		4. Tarnov, Dąbrova, Pilzno, biralište Tarnov	1
		5. Novi Sącz, Jasło, Grybov, Limanova, Novi Targ, Gorlice, biralište Novi Sącz	1
		6. Rzeszov, Kolbuszova, Nisko, Łancut, Tarnobrzeg, Ropczyce, biralište Rzeszov	1
		7. Przemyśl, Jarosłav, biralište Przemyśl	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Galicija s Krakovom		8. Sanok, Bircza, Lisko, Brzezov, Krosno, birališle Sanok	1
		9. Sambor, Staremiasto, Turka, Drohobycz, Rudki, birališle Sambor	1
		10. Javorov, Mościska, Cieszanov, birališle Javorov	1
		11. Żółkiev, Rava, Sokal, birališle Żółkiev	1
		12. Lavov, Gródek, birališle Lavov	1
		13. Złoczov, Kamionka, Brody, birališle Złoczov	1
		14. Brzeżany, Przemyślany, Podhajce, birališle Brzeżany	1
		15. Rohatyn, Bobrka, birališle Rohatyn	1
		16. Stryj, Żydaczov, Dolina, Kałusz, birališle Stryj	1
		17. Stanisłavov, Bohorodczany, Tłumacz, Buczacz, birališle Stanisłavov	1
		18. Kołomyja, Horodenka, Sniatyn, Kossov, Nadworna, birališle Kołomyja	1
		19. Zaleszczyki, Borszczov, Husiatyn, Czortkov, birališle Zaleszczyki	1
		20. Tarnopol, Zbaraż, Skałat, Trembovla, birališle Tarnopol	1
	(b) Gradovi	1. Lavov	2
		2. Krakov	2
		3. Biała, Novy Sącz, Vieliczka	1
		4. Tarnóv, Bochnia	1
		5. Rzeszów, Jarosłav	1
		6. Przemyśl, Gródek	1
		7. Sambor, Stryj, Drohobycz	1
		8. Tarnopol, Brzeżany	1
		9. Stanisłavóv, Tyśmienica	1
		10. Kołomyja, Śniatyn, Buczacz	1
		11. Brody, Złoczów	1
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Tèrgovačka i obèrtnička komora u Lavovu	1
		2. „ „ „ „ „ Krakovu	1
		3. „ „ „ „ „ Brodu	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Krakov, Liszki, birališle Krakov; Vielička, Skavina, Podgórze, Dobczyce, birališle Vieliczka; Chrzanóv, Krzeszovice, birališle Chrzanóv	1
		2. Biała, Kęty, Oświęcim, birališle Biała; Żyviec, Milovka, Ślemień, birališle Żyviec	1
		3. Vadovice, Andrychov, Kalwaryja, birališle Vadovice; Myślenice, Jordanov, Makov, birališle Myślenice	1
		4. Novy Sącz, Stary Sącz, Krynica, birališle Novy Sącz; Limanova, birališle Limanova; Novy Targ, Krościanko, birališle Novy Targ; Grybóv, Ciężkovice, birališle Grybóv	1
		5. Bochnia, Viśnicz, Niepołomice, birališle Bochnia; Brzesko, Vojnicz, Radłov, birališle Brzesko	1
		6. Tarnóv, Tuchov, birališle Tarnóv; Pilzno, Brzostek, Dębica, Zassov, birališle Pilzno; Dąbrova, birališle Dąbrova	1
		7. Ropczyce, birališle Ropczyce; Mielec, birališle Mielec; Tarnobrzeg, Rozvadov, birališle Tarnobrzeg	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Galicija s Krakovom		8. Rzeszów, Tyczyn, Głogov, Strzyżov, birališće Rzeszów; Kolbuszova, Sokołov, birališće Kolbuszova	1
		9. Łańcut, Przevorsk, Leżajsk, birališće Łańcut; Nisko, Ułanov, birališće Nisko	1
		10. Jasło, Frysztak, birališće Jasło; Gorlice, birališće Gorlice; Krosno, Zmigrod, Dukla, birališće Krosno	1
		11. Sanok, Bukovsko, Rymanovski, birališće Sanok; Brzozóv, Dubiecko, birališće Brzozóv; Lisko, Lutoviska, Baligrod, birališće Lisko	1
		12. Przemyśl, Nižankovice, birališće Przemyśl; Bircza, Dobromil, Ustrzyki, birališće Bircza; Mościska, Sądova visznia, birališće Mościska	1
		13. Jarosłav, Radymno, Sieniava, birališće Jarosłav; Cieszanóv, Lubaczóv, birališće Cieszanóv	1
		14. Sambor, Łąka, birališće Sambor; Staremiasto, Starasól, birališće Staremiasto; Turka, Borynia, birališće Turka; Rudki, Komarno, birališće Rudki	1
		15. Stryj, Skole, birališće Stryj; Mikołajov, Žuravno, birališće Żydaczóv; Drohobycz, Medenice, Podbuż, birališće Drohobycz	1
		16. Kałusz, Vojniłov, birališće Kałusz; Dolina, Bolechov, Rožniatov, birališće Dolina; Bóbrka, Chodorov, birališće Bóbrka	1
		17. Lavov, Vinniki, Szczerzec, birališće Lavov; Gródek, Janov, birališće Gródek; Javorov, Krakoviec, birališće Javorov	1
		18. Żółkiev, Mosty vielkie, Kulikov, birališće Żółkiev; Sokal, Bełz, birališće Sokal; Rava, Uhnov, Niemirov, birališće Rava	1
		19. Brody, Łopatyn, Załośce, birališće Brody; Kamionka, Busk, Radziechov, birališće Kamionka	1
		20. Złoczóv, Zborov, Olesko, birališće Złoczóv; Przemyślany, Gliniany, birališće Przemislany	1
		21. Brzeżany, Kozova, birališće Brzeżany; Rohatyn, Bursztyn, birališće Rohatyn; Podhajce, Viśnioviczyk, birališće Podhajce	1
		22. Stanisłavóv, Halicz, birališće Stanisłavóv; Bohorodczany, Sołotvina, birališće Bohorodczany; Tłumacz, Tyśmienica, birališće Tłumacz; Nadvorna, Delatyn, birališće Nadvorna	1
		23. Kołomyja, Peczeniżyn, Gvoździec, birališće Kołomyja; Kosóv, Kuty, birališće Kosóv; Śniatyn, Zabłotóv, birališće Śniatyn	1
		24. Zaleszczyki, Uścieczko, birališće Zaleszczyki; Borszczóv, Mielnica, birališće Borszczóv; Horodenka, Obertyn, birališće Horodenka	1
		25. Buczacz, Jasłoviec, Monasterzyska, birališće Buczacz; Czortków, Budzanóv, birališće Czortków	1
		26. Trębovla, Grzymałóv, birališće Trębovla; Husiatyn, Kopyczyńce, birališće Husiatyn	1
		27. Tarnopol, Mikulince, birališće Tarnopol; Zbaraż, Nove sioło, birališće Zbaraż; Skałat, birališće Skałat	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Austrija Dolnja	(a) Veliki zemaljski posied	Austrija Dolnja	8
	(b) Gradovi	1. Beč, unutarnji grad (Kotar I)	4
		2. „ Leopoldstadt (Kotar II)	1
		3. „ Landstrasse (Kotar III)	1
		4. „ Wieden (Kotar IV)	1
		5. „ Margarethen (Kotar V)	1
		6. „ Mariahilf (Kotar VI)	1
		7. „ Neubau (Kotar VII)	1
		8. „ Josefstadt (Kotar VIII)	1
		9. „ Alsergrund (Kotar IX)	1
		10. St. Pölten, Mölk, Herzogenburg, Pöchlarn, Waidhofen na Ibsi, St. Peter, Seitenstetten, Amstetten, Ibs, Scheibbs, Klosterneuburg, Tulln, Königstetten	1
		11. Krems, Stein, Mautern, Horn, Langenlois, Waidhofen na Taji, Gross-Siegharts, Litschau, Veitra, Cvetl	1
		12. Korneuburg, Stockerau, Oberhollabrun, Rec, Eggenburg, Maissau, Mistelbach, Poisdorf, Feldsberg, Laa, Cistersdorf	1
		13. Baden, Mödling, Perchtoldsdorf, Gumpoldskirchen, Bruck, Hainburg, Švehat	1
		14. Neuštadt, Neunkirchen, Pottendorf, Ebenfurth	1
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	Tèrgovačka i obèrtnička komora u Beču	2
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. St. Pölten, Herzogenburg, Kirchberg na Pilahi, Mölk, Neulengbach, birahšte St. Pölten; Lilienfeld, Hainfeld, birahšte Lilienfeld; Tulln, Atzenbrugg, birahšte Tulln	1
		2. Amstetten, Haag, St. Peter, Ibs, Vaidhofen na Ibsi, birahšte Amstetten; Scheibbs, Mank, Gaming, birahšte Scheibbs	1
		3. Krems, Gföhl, Kirchberg na Vagramu, Langenlois, Mautern, Pöggstall, Persenbeug, Spitz, birahšte Krems; Horn, Eggenburg, birahšte Horn	1
		4. Cvetl, Ottenschlag, Veitra, Grossgerungs, Allentsteig, birahšte Cvetl; Vaidhofen na Taji, Raabs, Litschau, Schrems, Dobersberg, birahšte Vaidhofen	1
		5. Korneuburg, Stockerau, Volkersdorf, birahšte Korneuburg; Oberhollabrun, Haugsdorf, Ravelsbach, birahšte Oberhollabrun; Rec, Geras, birahšte Rec	1
		6. Mistelbach, Feldsberg, Laa, Cistersdorf, birahšte Mistelbach; Gross-Enzersdorf, Matzen, Marchegg, birahšte Gross-Enzersdorf	1
		7. Neustadt, Ebreichsdorf, Gutenstein, birahšte Neustadt; Baden, Pottenstein, birahšte Baden; Neunkirchen, Gloggnitz, Aspang, Kirchschlag, birahšte Neunkirchen	1
		8. Sechshaus, birahšte Sechshaus	1
		9. Hernals, Klosterneuburg, birahšte Hernals	1
		10. Hietzing, Purkersdorf, Mödling, birahšte Hietzing; Bruck, Švehat, Hainburg, birahšte Bruck	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Austrija Gornja	(a) Veliki zemaljski posied	Austrija Gornja	3
	(b) Gradovi	1. Linac, Urfahr, Ottensheim, Gallneukirchen, bihralište Linac	2
		2. Freistadt, Leonfelden, Oberneukirchen, Cvetl, Königswiesen, Weissenbach, biralište Freistadt; Perg, Schwertberg, Prägarten, Tragwein, biralište Perg; Grein, biralište Grein; Rohrbach. Aigen, Haslach, Lembach, Neufelden, biralište Rohrbach; Enns, Florian, Steyeregg, Mauthausen, St. Georgen na Gusenu, biralište Enns	1
		3. Steyr, Sierning, Sierninghofen, Neuzeug, biralište Steyr; Kremsmünster, Hall, Neuhofen, biralište Kremsmünster; Kirchdorf, Michldorf, Windischgarsten, Grünburg, Steinbach, biralište Kirchdorf; Weyer, biralište Weyer	1
		4. Wels, Lambach, Griesskirchen, Neumarkt, biralište Wels; Efferding, Aschach, Waizenkirchen, biralište Efferding; Vöcklabruck, Schwanenstadt, Vöcklamarkt, Frankenmarkt, Frankenburg, St. Georgen u Attergau-u, Mondsee, biralište Vöcklabruck; Gmunden, biralište Gmunden; Ischl, Hallstadt, biralište Ischl	1
		5. Ried, Haag, Obernberg, biralište Ried; Braunau, Althaim, Mauerkirchen, biralište Braunau; Mattighofen, biralište Mattighofen; Schärding, Raab, Riedau, Peuerbach, Engelhartscell, biralište Schärding	1
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	Tèrgovačka i obèrtnička komora u Lincu	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Linac, Florian, Enns, biralište Linac; Steyr, Weyer, Kremsmünster, Neuhofen, biralište Steyr	1
		2. Freistadt, Leonfelden, Weissenbach, biralište Freistadt; Perg, Mauthausen, Grein, Prägarten, biralište Perg	1
		3. Rohrbach, Aigen, Haslach, Neufelden, Lembach, biralište Rohrbach; Urfahr, Ottensheim, biralište Urfahr	1
		4. Schärding, Engelhartscell, Raab, Peuerbach, biralište Schärding; Efferding, Grieskirchen, Waizenkirchen, biralište Efferding	1
		5. Ried, Obernberg, Haag, biralište Ried; Braunau, Mattighofen, Mauerkirchen, Wildshut, biralište Braunau	1
		6. Wels, Lambach, biralište Wels; Vöcklabruck, Schwanenstadt, Mondsee, Frankenmarkt, biralište Vöcklabruck	1
		7. Gmunden, Ischl, biralište Gmunden; Kirchdorf, Grünberg, Windischgarsten, biralište Kirchdorf	1
Salcburžka	(a) Veliki zemaljski posied	Salcburžka	1
	(b) Gradovi } (c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Grad Salcburg; Tèrgovačka i obèrtnička komora u Salcburgu	1
		2. St. Johann, Wagrain, St. Veit, biralište St. Johann; Werfen, biralište Werfen; Radstadt, biralište Radstadt;	

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Salcburžka		Hof-Gastein, biralište Hof-Gastein; Tamsweg, Mauterndorf, St. Michael, biralište Tamsweg; Cel na jezeru, Mittersill, Taxenbach, biralište Cel na jezeru; Saalfelden, Lofer, biralište Saalfelden; Neumarkt, Seekirchen, Strasswalchen, biralište Neumarkt; Golling, Abtenau, Kuchel, biralište Golling; Hallein, biralište Hallein; Oberndorf, biralište Oberndorf	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Občine seoske	1. Salcburg, Oberndorf, Mattsee, Neumarkt, Thalgau, St. Gilgen, Hallein, biralište Salcburg; Golling, Abtenau, Werfen, biralište Golling	1
		2. St. Johann, Radstadt, Gastein, biralište St. Johann; Tamsweg, St. Michael, biralište Tamsweg; Cel na jezeru, Lofer, Saalfelden, Mittersill, Taxenbach, biralište Cel na jezeru	1
Štajerska	(a) Veliki zemaljski posied	Štajerska	4
	(b) Gradovi	1. Gradac, unutarnji grad	1
		2. Gradac, predgradja	1
		3. Bruck, Kapfenberg, Kindberg, Mürzzuschlag, biralište Bruk; Ljubno, Trofaje, Vordernberg, Eisenerz, Mautern, biralište Ljubno; Aflenz, biralište Aflenz; Mariacell, biralište Mariacell; Frohnleiten, Nemška Bistrica, Uebelbach, Gratwein, biralište Frohnleiten	1
		4. Judenburg, Weisskirchen, Oberzeiring, Knittelfeld, Obdach, biralište Judenburg; Neumarkt, Unzmarkt, St. Lambrecht, biralište Neumarkt; Murava, Oberwölz, St. Peter, biralište Murava: Liezen, Admont, St. Gallen, biralište Liezen; Gröbming, Schladming, Irdning, biralište Gröbming; Črminje (Rottenmann), biralište Črminje; Aussee, biralište Aussee	1
		5. Hartberg, Friedberg, Polava, Borova, biralište Hartberg; Feldbach, Bernik, biralište Feldbach; Fürstenfeld, Burgau, biralište Fürstenfeld; Weiz, Passail, Birkfeld, biralište Weiz; Gleisdorf, Pischelsdorf, St. Ruprecht, biralište Gleisdorf	1
		6. Lipnica, Arnož, Strass, Vilden, Sv. Juri, biralište Lipnica; Radgona, Cmurek, Gnas, biralište Radgona; Ivnica, Arvež, biralište Ivnica; Lonč, Labodovec, St. Florijan, biralište Lonč; Voitsberg, Köflach, biralište Voitsberg; Sčavnica, biralište Sčavnica	1
		7. Marburg, biralište Marburg (Maribor); Slovenska Bistrica, biralište Slovenska Bistrica; Slovenski Gradac, Muta, Marbeg, Vozenica, biralište Slovenski Gradac; Ptuj (Optuj), St. Lenart, biralište Ptuj; Ormuž, Lutomer, Središce, biralište Ormuž	1
		8. Celje, Žavec, Vitanje, Vojnik, Laško, biralište Celje; Mozirje, Gornji Grad, Ljubno, Vransko, biralište Mozirje; Rogatec, Šmarje, biralište Rogatec; Brežce, Sevnica, Kozje, biralište Brežce; Konjice, biralište Konjice; Schönstein (Šoštanj), biralište Schönstein	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Štajerska	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Gradačka tèrgovačka i obèrtnička komora	1
		2. Ljubenska tèrgovačka i obèrtnička komora	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Gradac, Voitsberg, Vildon, birališe Gradac	1
		2. Bruck, Aflenz, Mariacell, Kindberg, Mürzzuschlag, Frohnleiten, birališe Bruk; Ljubno, Mautern, Eisenerz, birališe Ljubno	1
		3. Judenburg, Knittelfeld, Obdach, Oberzeiring, birališe Judenburg; Murava, Oberwölz, Neumarkt, birališe Murava; Lietzen, Črminje, St. Gallen, birališe Lietzen; Gröbming, Irdning, Schladming, Aussee, birališe Gröbming	1
		4. Hartberg, Friedberg, Borova, Polava, birališe Hartberg; Weiz, Birkfeld, Gleisdorf, birališe Weiz	1
		5. Feldbach, Bernik, Fürstenfeld, Kirchbach, birališe Feldbach; Radgona, Cmurek, birališe Radgona	1
		6. Lipnica, Arvež, birališe Lipnica; Lonč, Ivnica, Ščavnica, birališe Lonč	1
		7. Marburg (Maribor), Slovenska Bistrica, birališe Marburg; Konjice, birališe Konjice; Slovenski Gradac, Marbeg, birališe Slovenski Gradac	1
		8. Ptuj, Ormuž, St. Lenart, birališe Ptuj; Rogatec, Šmarje, birališe Rogatec; Lutomer, Radgonski Grad, birališe Lutomer	1
		9. Celje, Vransko, Gornji Grad, Laško, Šoštanj, birališe Celje; Brežce, Kozje, Sevnica, birališe Brežce	1
Koruška	(a) Veliki zemaljski posied	Koruška	1
	(b) Gradovi	1. Celovac	1
		2. Sv. Vid, Tèrg, birališe Sv. Vid; Breze, Strassburg, Stari Dvor, Hüttenberg, birališe Breze; Wolfsberg, St. Lenart, St. Andrej, St. Pavel, Dolnji Dravburg, birališe Wolfsberg; Velkovec, Pliberk, Kapla, birališe Velkovec	1
		3. Belak, birališe Belak; Sv. Mohor, Plajberg, Rut, birališe Sv. Mohor; Terbiž, Malboret, birališe Terbiž; Spital, Sovodenj, Greifenburg, Gornji Dravburg, birališe Spital; Zgornja Bela, birališe Zgornja Bela	1
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	Celovska tèrgovačka i obèrtnička komora	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Celovac, Tèrg, birališe Celovac; Velkovec Kapla, Pliberk, Doberla Vas, birališe Velkovec	1
		2. Sv. Vid, Breze, Gurk, Svinec, Staridvor, birališe Sv. Vid; Volfsberg, St. Lenart, St. Pavel, birališe Volfsberg	1
		3. Belak, Rožek, Paternion, Podklošter, Terbiž, birališe Belak; Borovlje, birališe Borovlje	1
		4. Spital, Sovodenj, Millstatt, Greifenberg, Zgornja Bela, Winklern, birališe Spital; Sv. Mohor, Kotoče, birališe Sv. Mohor	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Kranjska	(a) Veliki zemaljski posied	Krajnska	2
	(b) Gradovi (c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Grad Ljubljana; Ljubljanska tèrgovačka i obèrtnička komora	1
		2. Postojina, Idrija, Vèrhnika, Lož, Radolica, Tèržič, Kamenik, Kranj, Loka	1
		3. Novo Mesto, Višnja Gora, Kèrško, Kostanjevica, Čèrnomelj, Metlika, Kočevje, Ribnica	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Ljubljana, Vèrhnika, birališće Ljubljana; Litija, Zatična, birališće Litija; Ribnica, Velike Lašče, birališće Ribnica	1
		2. Postojina, Bistrica, Senožeče, Vipava, birališće Postojina; Planina, Lož, Idrija, birališće Planina (Logatec)	1
		3. Kranj (Škofja), Loka, Tèržič, birališće Kranj; Kamenik, Bèrdo, birališće Kamenik; Radolica, Kranjska Gora, birališće Radolica	1
		4. Novo Mesto, birališće Novo Mesto; Kèrško, Kostanjevica, birališće Kèrško; Čèrnomelj, Metlika, birališće Čèrnomelj	1
		5. Kočevje, birališće Kočevje; Trebno, Žužemberg, birališće Trebno; Rateče (Radeče), Mokronog, birališće Rateče	1
Bukovina	(a) Veliki zemaljski posied	1. Pèrvo izborničtvo	1
		2. Drugo izborničtvo	2
	(b) Gradovi	1. Grad Černovice	1
		2. Suczava, Seret, Radauc	1
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	Tèrgovačka i obèrtnička komora u Černovicah	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Čèrnovice, Sadagora, birališće Čèrnovice; Storožynec, birališće Storožynec; Seret, birališće Seret	1
		2. Vižnice, Putilla, Stanešće, birališće Vižnice; Kocman, Zastava, birališće Kocman	1
		3. Radauc, Solka, birališće Radauc; Suczava, Gurahumora, birališće Suczava; Kimpolung, Dorna, birališće Kimpolung	1
Moravska	(a) Veliki zemaljski posied	Moravska	9
	(b) Gradovi	1. Bèrno	2
		2. Olomuc, Prostějov, Brodek Německý	1
		3. Moravská Třebová, Svitava, Březová, Boskovice, Jevičko, Konice, Mohelnice, Loštice, Litovel i Úsov	1
		4. Novo Město, Bystřica, Žďár, Velika Biteš, Tišňov, Telč i Jaroměřice	1
		5. Jihlava, Třebíč, računajuć ovamo varoš židovsku, Velké-Meziříčí sa židovskom obćinom i Stonařov	1
		6. Znojmo, Dačice, Jemnice, Slavonice, Krumlov, Ivančice i Moravské Budějovice	1
		7. Mikulov, Hustopeče, Hodonin, Slavkov, Dolnje Kounice, Bučovice, Kyjov, Viškov, Strážnice, Břetislav i Pohořelice	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Moravska		8. Kroměříž, Ugarsko Hradište, Ugarski Ostroh, Bzenec, Veselí, Ugarski Brod	1
		9. Holešov, Bystřica pod Hostýnem, Vesetin, Kelč, Zlín, Klobouky (političkoga kotara Ugarskobrodskoga), Vyzovice, Vlaské Meziříče, Přerov, Kojetín, Hulín, Tovačov	1
		10. Novi Jičín, Štramberk, Příbor, Fulnek, Frenštát, Moravska Ostrava, Místek, Brušberk	1
		11. Hranice, Lipník, Podstát, Dvorce, Libová, Beroun, Budišov . . .	1
		12. Šternberk, Unčov, Rymařov, Šumberk, Staro Město, Zábřeh, Šilperk	1
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Komora tèrgovačka i obèrtnička u Bèrnu	2
		2. „ „ „ „ „ Olomucu	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Bèrno, Ivančica, biralište Bèrno; Viškov, Bučovice, Slavkov, birališle Viškov	1
		2. Kroměříž, Zdounek, birališle Kroměříž; Přerov, Kojetin, birališle Přerov; Prostějov, Plumlov, biraliste Prostějov	1
		3. Litovel, Konice, birališle Litovel; Moravska Třebova, Svitava, Jeviča, birališle Moravska Třebova; Zabřeh, Mohelnica, Unčov, birališle Zabřeh	1
		4. Boskovice, Blansko, Kunstat, birališle Boskovice; Tišňov, birališle Tišňov; Novo Město, Bystřica, Ždár, birališle Novo Město	1
		5. Jihlava, Teleč, birališle Jihlava; Třebíč, Veliki-Mežiřič, birališle Třebíč; Mor. Budějovice, Hrutovice, Naměšti, birališle Mor. Budějovice . .	1
		6. Znojmo, Vranov, Jaroslav, birališle Znojmo; Dačice, Jamnice, birališle Dačice; Mikulov, Krumlov, birališle Mikulov	1
		7. Hustopeče, Břetislava, Židlochovice, Klobouký (političkoga kotara Hustopečkoga), birališle Hustopeče; Kyjov, Hodonin, Ždanice, birališle Kyjov	1
		8. Ugarsko Hradište, Ostra, Strážnice, birališle Ugarsko Hradište; Holešov, Bystřice, pod Hoštýnem, Napajedel, birališle Holešov . .	1
		9. Vlaške Meziřiče, Rožnov, Vsetín, birališle Vlaške Meziřiče; Ugarski Brod, Klobouký (političkoga kotara Ugarskobrodskoga), Vyzovice, birališle Ugarski Brod; Místek, Moravska Ostrava, Frenštat, birališle Místek	1
		10. Novi Jičin, Fulnek, Přibor, birališle Novi Jičin; Hranica, Lipnik, Libova, Dvorec, moravski enklavi sudbenih kotarah Opavskoga i Bilovačkoga u Slezkoj, birališle Hranica; moravski enklavi sudbenih kotarah Osoblažkoga i Jindřichovskoga u Slezkoj, birališle Osoblaha	1
		11. Olomuc, birališle Olomuc; Šternberk, Rymařov, birališle Šternberk; Šumberk, Staro Město, Wiesenberk, Šilperk, birališle Šumberk .	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Slezka	(a) Veliki zemaljski posied	Slezka	3
	(b) Gradovi (c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Opava; komora tèrgovačka i obèrtnička u Opavi	1
		2. Kèrnov, Albrehtice, Freivaldov, Javorník, Vidná, Cukmantl, Fride-berk, Bruntál, Benešov, Andjelská Gora i Vèrbno	1
		3. Těšín, Fridek, Frištat, Bohumín, Bilovec, Vitkov, Klimkovice i Odra	1
		4. Bilsko, Strumen, Skočov, Jablunkov	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Opava, Bilovec, izuzimajuć moravske enklave, Vitkov, Klimko-vice, Odra, birališt Opava; Kèrnov, Albrechtice, biralište Kèrnov	1
		2. Bruntal, Benešov, Vèrbno, biralište Bruntal; Freivaldov, Javornik, Vidna, Cukmantl, biralište Freivaldov . . .	1
		3. Těšin, Fridek, Jablunkov, biralište Těšin; Frištat, Bohumin, biralište Frištat; Bilsko, Strumen, Skočov, biralište Bilsko	1
Tirolska	(a) Veliki zemaljski posied	1. Pèrvo izborničtvo	1
		2. Drugo izborničtvo	4
	(b) Gradovi (c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	1. Inšbruk, Hall, Rattenberg, Schwatz, Kitzbichl, Kufstein, Imst, Vils, Reutte, Landek (Angedair); tèrgovačka i obèrtnička komora u Inšbruku	1
		2. Bolzano, Meran, Glurns; tèrgovačka i obèrtnička komora u Bolzanu	1
		3. Briksen, Sterzing, Klausen, Kaltern, Tramin, Brunnek, Innichen, Lienz	1
		4. Trident, Cles, Fondo, Mezzolombardo, Lavis, Cavalese, Pergine .	1
		5. Roveredo, Mori, Arco, Riva, Ala, Borgo, Levico; tèrgovačka i obèrtnička komora u Roveredu	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Obćine seoske	1. Inšbruk, Mieders, Steinach, Telfs, Hall, biralište Inšbruk; Sterzing, biralište Sterzing	1
		2. Schwatz, Fügen, Cel, biralište Schwatz; Kufstein, Rattenberg, biralište Kufstein; Kitzbichl, Hopfgarten, biralište Kitzbichl	1
		3. Imst, Siltz, biralište Imst; Reutte, biralište Reutte; Landek, Ried, Nauders, biralište Landek; Schlanders, Glurns, biralište Schlanders	1
		4. Bolzano, Kaltern, Neumarkt, Kastelruth, Sarnthal, Klausen, biralište Bolzano; Meran, Passeyr, Lana, biralište Meran	1
		5. Brunek, Welsberg, Enneberg, Taufers, biralište Brunek; Briksen, biralište Briksen; Lienz, Sillian, Windisch-Mattrey, biralište Lienz; Ampezzo, Buchenstein, biralište Ampezzo	1
		6. Trident, Cembra, Vezzano, Civezzano, Pergine, Lavis, biralište Trident; Borgo, Levico, Strigno, biralište Borgo	1

Zemlja	Razred izbornički	Kotar izborni odnosno izborničtvo	Koliko poslanikah ima se izabrati
Tirolska		7. Cles, Fondo, Malè, Mezzolombardo, birališto Cles; Cavalese, Fassa, Primör, birališto Cavalese	1
		8. Roveredo, Nogaredo, Mori, Ala, biralište Roveredo; Riva, Arco, Val di Ledro, biralište Riva; Tione, Stenico, Condino, biralište Tione	1
Vorarlberg	(b) Gradovi (c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	Bregenc, Feldkirch, Bludenc, Dornbirn; Tèrgovačka i obèrtnička komora u Feldkirchu	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Občine seoske	1. Bregenc, Bregenački Lug, Dornbirn, biralište Bregenc	1
		2. Feldkirch, biralište Feldkirch; Bludenc, Montafon, biralište Bludenc	1
Istra	(a) Veliki zemaljski posied	Istra	1
	(b) Gradovi (c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	Poreč, Kopar, Piran, Rovinj, Bolzet, Izla, Muje (Mile), Cittá nuova, Umag, Motovun, Bulje, Vizinada, Pazin, Labin, Plomin, Vodnjan, Pulj, Lošinj Mali, Lošinj Veliki, Čres, Kèrk, Volovsko, Kastav, Lovran, Mošćenice; Tèrgovačka i obèrtnička komora u Rovinju	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Občine seoske	1. Poreč, Motovun, Bulje, biralište Poreč; Kopar, Piran, Bolzet, biralište Kopar; Pulj, Vodnjan, Rovinj, biralište Vodnjan	1
		2. Pazin, Labin, biralište Pazin; Volovsko, Novigrad, biralište Volovsko; Čres, Kèrk, biralište Čres; Lošinj, biralište Lošinj	1
Gorica i Gradiška	(a) Veliki zemaljski posied	Gorica i Gradiška	1
	(b) Gradovi (c) Tèrgovačka i obèrtnička komora	Gorica, Kormin, Cervinjan, Tèržič, Oglej, Grad, Tolmin, Bovec, Kaborid, Kanal, Ajdovščina, Sežana; Gorička tèrgovačka i obèrtnička komora	1
		Kotari sudbeni:	
	(d) Občine seoske	1. Gorica, Kanal, Ajdovščina, biralište Gorica; Tolmin, Cèrkno, biralište Tolmin; Bovec, biralište Bovec; Sežana, Komen, biralište Sežana	1
		2. Gradišče, Kormin, Cervinjan, Tèržič, biralište Gradišče	1
Grad Tèrst i područje tèrštjansko	(b) Izbornički razred gradovah	1. Grad Tèrst, pèrvo izborničtvo	1
		2. „ „ drugo i tretje izborničtvo	1
		3. „ „ četvèrto izborničtvo ujedno s izbornici područja tèrštjanskoga, biralište Tèrst	1
		Pod navedenimi ovdie izborničtvi imadu se razumievati izborničtva, po štatutu tèrštjanskom vlastna izabirati vieće gradsko, računajuć ovamo i osobe, koje su naznačene u §. 9, Alinea 5 izbornoga reda za vieće cesarevinsko.	
	(c) Tèrgovačke i obèrtničke komore	Tèrgovačka i obèrtnička komora u Tèrstu	1

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XVI. — Izdan i razposlan dne 12. Travnja 1873.

42.

Zakon od 29. Ožujka 1873,

kojim se dozvoljuje inozemskim osigurnim družtvom, da poslovati mogu u kraljevinah i zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Ukida se zakonom ovim u cesarskoj naredbi od 29. Studenoga 1865 (dèrž. zak. lista br. 127) izrečena ustanova, po kojoj su inozemska osigurna družtva izključena bila, da nisu mogla poslovati u kraljevinah i zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

§. 2.

Zakonite ustanove, kao što kada postojale budu glede dozvole, da inozemska družtva poslovati mogu u ovih krajevih, imat će u buduće u obziru poslovanja u kraljevinah i zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, nego sa stegom, sadèržanom u sliedećem paragrafu 3, valjati i za inozemska družtva osigurna, i to kako za družtva dionička i družtva komanditska na dionice, koja se bave poslovi osigurnimi, tako i za družtva, zamienito osiguravajuća.

§. 3.

Ako u inostranoj kojoj dèržavi imade propisah, kojimi se privatnim osigurnim družtvom sasvim ili stranom zabranjuje, baviti se kojom vèrstom osiguravanja, neće družtvom, koja spadaju k onoj dèržavi, ova vèrsta poslovanja dopuštena biti ni u ovih krajevih.

§. 4.

Ova naredba doći će u kriepost onoga dana, kojega bude proglašena.

Izvèršba zakona ovoga nalaže se ministrom posalah unutarnjih, pravosudja i financijah.

U Beču, dne 29. Ožujka 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Glaser** s. r. **Pretis** s. r.

43.

Naredba ministarstva pravosudja od 1. Travnja 1873,

kojom se preinačuje područje niekolicine kotarskih sudovah u kraljevini Českoj.

Na temelju §. 2. zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) izlučuju se sliedeće obćine:

1. Sudomieř i Lhota iz okoliša kotarskoga suda Vodnjanskoga;
2. Zhoř iz okoliša kotarskoga suda Uštjanskoga i iztražnoga suda Visoko-Mitskoga;
3. Labaun iz okoliša kotarskoga suda Libanskoga;
4. Hennersdorf iz okoliša kotarskoga suda Starkenbachskoga;
5. Janessen iz okoliša kotarskoga suda Loketskoga;
6. Milešov iz okoliša ~~kotarskoga suda Mirovičkoga i okružnoga suda kao iztražnoga~~ Pisečkoga,

i doznačuju se: obćine pod 1 okolišu gradsko-delegovanoga kotarskoga suda Pisečkoga, ona pod 2 okolišu kotarskoga i iztražnoga suda Litomišelskoga, ona pod 3 okolišu gradsko-delegovanoga kotarskoga suda Jičinskoga, ona pod 4 okolišu kotarskoga suda Vèrhlabskoga, pod 5 okolišu kotarskoga suda Karlove-Varskoga, napokon pod 6 okolišu kotarskoga suda Milevskoga i okružnoga kao iztražnoga suda Taborskoga.

Kriepost ove naredbe počet će dne 1. Sèrpnja 1873.

Glaser s. r.

44.

Obznana ministarstva za poljodielstvo od 3. Travnja 1873,

o budućem opravljanju dèržavnih i zakladnih lugovah i domänah (dobarah).

Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo dostojalo je previšnjom odlukom od 23. Ožujka 1873 premilostivo odobriti niženavedene osnove, po kojih će se u buduće upravljati dèržavni i zakladni lugovi i domäni (dobra).

Chlumecky s. r.

Osnove

za upravljanje dèržavnih i zakladnih lugovah i domänah

(osim dobarah bukovinske gèrčko-iztočne zaklade vierozakonske.)

Da se u lugovih i domänih, koji su svojina dèržave i javnih zakladah (fondovah), zavede po jednakih načelih uredjena uprava, kontrola i gospodarstvo, ustanovljuju se ovim sliedeća:

§. 1.

Lugove i domäne dèržavne, kao i one, koji su svojina javnih zakladah iliti fondovah, upravljat će:

a) upravnici lugovah (šumah) i domänah (gospodari),
b) direkcije lugovah (šumah) i domänah,
c) ministarstvo poljodielstva.

Upravnici lugovah i domänah.

§. 2.

Svakomu upravniku lugovah i domänah (šumaru, nadšumaru) doznačit će se stanovit omedjašen kotar, — kotar gospodarstven — da pod svojom osobnom odgovornosti neposredno njim upravlja i samostalno u njem gospodari.

§. 3.

Dielokrug i službene dužnosti upravnikah od lugovah i domänah, koje se u obće protežu na to, da se gospodarstvene svakovèrstne naredbe ovèršuju na temelju odobrenih proračunah, da se iz plodinah (materijalah) vadi primierena korist, da se lugovi po pravilih sieku i obradjuju, da sudieluju pri uredjivanju gospodarstva, zatim da rukovode i nadgledaju štitjenje šumah i lova, ustanovit će se pobližje u službenom naputku, koi će se za njih izdati.

§. 4.

Dielovanje upravnika od lugovah i domänah obsizat će u pravilu svukoliku nepokretnu dèržavnu i zakladnu imovinu, nahodeću se u kotaru, koi je dotičnomu upravniku doznačen; nego gdie su dobra odveć velika i od velike važnosti, moći će se, što se tiče obavljanja poslovah, odnosećih se na puku upravu dobarah, učiniti posebna odredba, kao što bude potrebito.

§. 5.

Upravnik lugovah i domänah neće se načelno zanimati rukovanjem novčanim, nego vodit će samo račune o plodinah (materijalih).

Novce će rukovati i račune o novcih voditi primaoci, koji za to napose bude naredjeni, i to po naputku, izdatu za njih.

§. 6.

Svakomu upravniku lugovah i domänah dat će se, kao što bude potrebito, više ili manje pomoćnikah (čuvarah šumskih), koji će rukovati zaštitu lugovah i upravniku na ruku biti i podupirati ga u tehničkom gospodarenju; ovi čuvari spadat će u red stalno namieštenih, za penziju sposobnih službenikah, i neposredno podredjeni upravniku imat će svojski sudielovati pri gospodarstvenih i upravnih poslovih, koji su istomu naloženi. Navlastito bit će šumski ovi čuvari u pèrvom redu odgovorni, da dèržavna i zakladna svojina, koja je povierena nadziranju njihovu, štitjena bude od protupravnih povriedah i svakovèrstnih kvarovah.

Službene dužnosti šumskih čuvarah bit će točno ustanovljene u naputku, koi će se za njih izdati.

§. 7.

Gdie postoje osobite miestne okolnosti; gdie je posied jako razkomadan; gdie su česti kvarovi i gdie su osamljena zemljišta tako neznatna, da bi troškovi nerazmierno veliki bili, kad bi se postavio osobit čuvar: imat će se za vrieme, dok potrieba uztraje, pogoditi privremenih „šumskih nadglednikah“, koji će vèršiti dužnosti, koje inače vèrše čuvari.

§. 8.

Svakomu upravniku dat će se po jedan „šumski pomoćnik“, da obavlja poslove pisarske, koji u ostalom stegnuti se imadu na mieru što najmanju, i da inače podpomaže upravnika u poslovih uredovnih.

Pomoćnici šumski neće se imenovati stalno, i zapriseći će se jedino na štitjenje šumah.

Direkcije lugovah i domänah.

§. 9.

Da upravljaju i nadgledaju gospodarenje u kotarih i svekoliko dielovanje upravnikah od lugovah i domänah, ustanovit će se neposredno ministarstvu poljodielstva podčinjene osobite posriednje vlasti s naslovom „Direkcije lugovah i domänah“, kojim će na čelu biti „vèrhovni nadšumari“, kojim će se pridieliti jedan ili više nadšumarah, niekolicina šumskih miernikah — medju ovimi podjedno jedan, koi je viešt graditeljstvu, — zatim, ako potriebno bude, jedan pravoslovni urednik (tajnik, perovodja), kao i ostalo potrebito osoblje pomoćno.

§. 10.

Da službuju kod direkcijah i da se po kotarih praktično viežbaju u šumarstvu, pridielit će im se primierena kolicina šumarskih asistentah i šumarskih elevah (praktikantah).

Da tko primljen bude za šumarskoga eleva (pitomca), tražit će se, osim obćenitih svojstvah, od njega izkaz o višjoj šumarskoj obrazovanosti, polučenoj na šumarskom kojem učilištu; a da tko primljen bude za asistenta, tražit će se od njega povèrh toga izkaz, da je s dobrim uspiehom položio dèržavni izpit za šumske gospodare ili drugi koi izpit, koi je uzporedjen onomu.

§. 11.

Direkcije lugovah i domänah imenovat će se:

a) za nadvojvodinu Austrijansku pod Anižom;

b) za tako zvani „Salzkammergut“ i za ostala dèržavna i zakladna dobra, koja su u nadvojvodini Austrijanskoj nad Anižom;

c) za vojvodinu Salcburžku;

d) za vojvodinu Štajersku i vojvodinu Korušku;

e) za pokneženu grofiju Tirolsku i Vorarlberžku;

f) za vojvodinu Kranjsku, Primorje i kraljevinu Dalmatinsku;

g) za kraljevinu Galiciju i Vladimiriju.

Buduć da su u kraljevini Českoj dèržavna i zakladna dobra neznatna, neće se za ista imenovati posebna direkcija lugovah i domänah, nego će ondie dotični upravnici s većim dielokrugom podredjeni biti neposredno ministarstvu poljodielstva.

§. 12.

Glavna zadaća direkcijah od lugovah i domänah biti će ta, da potanko prosudjuju uredovnu upravu podčinjenih svojih organah; činit će pak to, čeětje pregledajuć i neprestano nadziruć, dà li se šumarenje vodi po pravilih, kao što treba, i dà li je po šumah i na domänih gospodarstvo u redu.

Vèrhovni nadšumar imat će napose rukovoditi svekoliko poslovanje i vèršiti vlast karnostnu (disciplinarnu) nad svimi organi, koji su mu podčinjeni, i to po mieri osobitih, u tom obziru izdatih propisah.

Dielokrug direkcijah od lugovah i domänah, kao i poslovanje kod istih uredit će se u osobitom naputku.

Ministarstvo poljodielstva.

§. 13.

Vèrhovno rukovodjenje uprave lugovah i domänah vèršit će ministarstvo poljodielstva, pri kojem će u tù svèrhu postojati šumarsko-tehnički odsiek. Ovomu odsieku bit će vèrhovni zemaljski nadšumar predstojnik, komu će se dati jedan šumarski nadsavietnik, dva šumarska savietnika i potrebita kolicina šumarsko-tehnički izobraženih urednikah pomoćnih.

Najvažniji poslovi šumarsko-tehničkoga odsieka biti će:

Ustanovljivati, uzdèržovati i pregledavati uredbe šumarenja;

organično uredjivati službu i sastavljati službene naputke za službu šumarsku;

neprekidno rukovoditi tehničko šumarenje po dèržavnih i zakladnih lugovih, prosudjivati osnove šumarenja i cienike šumskih proizvodah;

sudielovati pri razpravljanju o daćah od dèrvah, o vadjenju panjevah i o ponovčivanju šumskih proizvodah u obće, zatim pri ustanovljivanju nadnicah i uredjivanju inih odnošajah za poslenike sa gledišta šumarsko-tehničkoga i gospodarstvenoga;

napokon rukovoditi i nadzirati strukovni rad svihkolikih nižjih organah šumarskih, prosudjivati njihove sposobnosti, i činiti predloge na imenovanje i promicanje službenikah šumarskih, i to od strane tehničkoga odsieka u miešovitu odboru pod predsiedom ministra.

Služba računska i kontrolna.

§. 14.

Službe računske i kontrolne obavljat će odsieci računski, postojeći kod direkcijah od lugovah i domänah, zatim kod ministarstva za poljodielstvo, i to polag naputakah, koji su izdati za njih.

Imenovanje urednikah šumarskih.

§. 15.

Vèrhovnoga zemaljskoga nadšumarnika, šumarskoga nadsavietnika i vèrhovne nadšumarnike imenovat će Njegovo Veličanstvo.

Ministar za poljodielstvo imenovat će šumarske savietnike, nadšumarnike, tajnike i perovodje za direkcije, zatim upravnike od lugovah i domänah, nadmiernike, miernike i asistente, napokon svekolike urednike računske; vèrhovni nadšumarnici pak bit će vlastni, imenovati pisarničke urednike kod direkcijah od lugovah, čuvare lugovah i ostale sluge, zatim primati šumarske eleve i pomoćnike šumarske.

O tom, dà li u smislu §. 7. postoji potrieba, da se učini vremenita posebna odredba u pogledu zaštite lugovah, odlučivat će ministar poljodielstva; primati pak nadglednikah šumskih, ako uslied toga bude potrebito, bit će vlastni vèrhovni nadšumari.

§. 16.

Kako su organi dèržavnih lugovah, nego izim urednikah računskih i pisarničkih, porazdieljeni u razrede činovne, vidi se iz priloga.

Prilog.

Činovni razredi
organah, upravljajućih lugove dèržavne.

Kategorija službe	Razred činovni	Kategorija službe	Razred činovni
Vèrhovni zemaljski nadšumarnik	V	Tajnik	VIII
Šumarski nadsavietnik	VI	Nadšumar	IX
Vèrhovni nadšumarnik	VI	Miernik šumarski	IX
Šumarski savietnik	VII	Perovodja	X
Nadšumarnik	VII	Šumar	X
Šumarski nadmiernik	VIII	Asistenti	XI

Bilježka. U pogledu berivah, što će ih imati urednici dèržavnih lugovah, valjat će ustanove zakona, kojim se uredjuju beriva urednikah dèržavnih.

Elevi dobivat će adjutum, čuvari lugovah i podvornici uredski platje; oni po 400, 500 i 600 for., ovi po 300 i 400 for. Šumarski pomoćnici i nadglednici šumah dobivat će nadnicu.

45.

Zakon od 4. Travnja 1873,

kojim se za svietsku izložbu, koja će godine 1873 biti u Beču, dozvoljuje nov kredit od devet miliunah i sedamsto hiljadah (9,700.000) forintih.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Za podmirivanje svihkolikih troškovah, što god ih se nabere, dok nebude sasvim provedena i okončana svietska izložba, koja će godine 1873 biti u Beču, dozvoljuje se ovim k svoti od šest miliunah forintih, ustanovljenoj u članku I. zakona od 21. Sèrpnja 1871 (dèrž. zak. lista br. 87), nov kredit od devet miliunah i sedamsto tisućah forintih vrednote austrijanske.

Članak II.

Svota, koja iz ukupnoga kredita, iznoseća petnaest miliunah i sedamsto tisućah forintih izdata i potrošena bude za svietsku izložbu, ima se smatrati kao neokamatjen predujam dèržavni.

Članak III.

Svikoliki prihodi iz svietske izložbe imadu teći u pieneznicu dèržavnu, i imat će se bez povriede ustanovah članka IV. zakona od 21. Sèrpnja 1871 obratjati u pèrvu redu na to, da se pokrije dèržavni ovaj predujam.

Članak IV.

Izvèršba zakona ovoga nalaže se ministru tèrgovine i ministru financijah.

U Beču, dne 4. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

Izpravak.

U izbornom redu za vieće cesarevinsko (Zakon od 2. Travnja 1873, dèrž. zak. lista komad XV., br. 41) podkrale su se nepovoljnim slučajem dvie pogrieške, koje izpravljamo ovim, kako sliedi:

U §-u 5. ima se dodati još jedna (4.) Alinea, koja glasi ovako: „**Nego u drugom ovom slučaju birat će članovi svake tèrgovačke i obèrtničke komore u posebnoj izbornoj skupštini**“.

U §. 28. treba da u posliednjem redku umiesto „občinskoga predstojnika“ stoji: „**občinskoga staricšinstva (upraviteljstva)**“.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XVII. — Izdan i razposlan dne 22. Travnja 1873.

46.

Financijalni zakon za god. 1873, od 11. Travnja 1873.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Svikoliki troškovi dèržavni za godinu 1873 ustanovljuju se na svotu od 389,929.292 for. vrednote austrijanske.

Članak II.

U pèrvom dielu priklopljena proračuna dèržavnoga naznačeno je, kako i na što imadu se napose obratjati ti novci, i koliko je dozvoljeno za pojedine grane uprave dèržavne.

Krediti, dozvoljeni polag pojedinih poglavjah, naslovah i paragrafah ovoga proračuna dèržavnoga, imadu se obratjati samo u svèrhe, naznačene u dotičnih poglavjih, naslovih i paragrafih, i to posebice za potriebu urednu i izvanrednu.

Članak III.

Za podmirivanje dèržavnih troškovah, dozvoljenih u čl. I., odredjuju se prihodi od izravnih porezah i neizravnih daćah, kao i ini dohodci dèržavni, ustanovljeni u drugom dielu nižepriklopljena proračuna dèržavnoga u svoti od 393,677.697 forintih vrednote austr.

Članak IV.

Da se zadobije svota prihodah dèržavnih, ustanovljena u čl. III., imadu se izravni porezi i neizravne daće u obće pobirati po postojećih jurve pravilih.

A glede odmierivanja prirezah k izravnim porezom imadu valjati ustanove sliedeće:

a) pri zemljarini i stanovnoj kućarini ima se osim ordinariuma i osim jedne tretjine prireza, koja zamienjuje dohodarinu, pobirati još jedna tretjina ordinariuma u ime izvanredna prireza;

b) pri razrednoj kućarini ima se osim ordinariuma i jedne tretjine prireza, zamienjujuće dohodarinu, pobirati izvanredna prireza toliko, koliko iznosi ordinarium;

c) pri tečevnini i dohodarini ima se osim ordinariuma pobirati izvanredna prireza takodjer toliko, koliko iznosi ordinarium.

Samo od onih porezovnikah, kojih ukupni porez u ime tečevnine i dohodarine pèrvoga razreda ili u ime dohodarine drugoga razreda u ordinariumu nenadilazi svote od 30 for. vredn. austr., ima se u ime izvanredna prireza pobirati samo sedam desetinah od ordinariuma.

Od sgradah, koje su sasvim ili stranom vremenito oproštene od stanovne kućarine, ima se za godinu 1873. u ime dohodarine platiti pet postotakah od čistoga godišnjega prihoda, dobivena iz ovih, od poreza oproštenih predmetah, t. j. od one svote, koja od cielogodišnjega nečistoga iznoska najmovine preostane, pošto se odbiju postotci, zakonito dozvoljeni za uzdèržavanje sgradah, a pri sgradah, sasvim prostih od poreza, pošto se odbiju i one kamate od glavnicah, osiguranih na predmetu, prostom od poreza, koje će, što se dokazati mora, dospieti godine 1873.

Članak V.

Za sve kamatonosne glavnice obćega dèržavnoga duga, koje uz godinu 1872. dodju do toga, da budu povratjene, može se, u izvèršbi §. 2. zakona od 24. Prosinca 1867. izdati zadužnicah od neizplatjiva jedinstvenoga dèržavnoga duga, napravljena zakonom od 20. Lipnja 1868, i to u takovu iznosku, da se kamatna svota, dolazeća na nove zadužnice po odbitku 16postotnoga poreza, točno sudara s onom kamatnom svotom, koja se za povratjene zadužnice u istinu, t. j. po odbitku dotičnoga poreza, platiti ima.

Ove obveznice, od kojih će teći okamatjivanje počam od onoga dana, koga prestane okamatjivanje odnosnoga staroga duga, vlastan će biti ministar financijah prodati tek samo onda, kad gore proračunani dohodci zaostanu znatno izpod proračuna.

Člankom VII. zakona financijalnoga za godinu 1872 podieljena povlast ministru financijah, da izdati može zadužnicah jedinstvenoga u notah okamatjena duga dèržavnoga i to do maksimalne svote od 10 miliunah forintih, izjavljuje se, da je ugasla.

Članak VI.

Iznos onaj od 500.000 forintih, koi je pri poglavju 8: ministarstvo za bogoštovje i nastavu, naslov 9: potrieba zakladah vierozakonskih §. 19 u extra-ordinariju uvèršten u svèrhu, da se privremeno poboljšaju beriva katoličkih duhovnih pastirah, smatrat će se kao predujam, podieljen zakladi vierozakonskoj, i opunomoćuje se vlada, da od toga iznosa podieli katoličkim duhovnim pastirom, koji nemaju dovoljno dostatnih dohodakah, ako uzprose, uz godinu 1873 i to bez obveznosti za budućnost privremeni poboljšak njihovih berivah.

Članak VII.

Troškovni iznosci, dozvoljeni za godinu 1873., koji s izmakom iste nebudu potrošeni, ili barem ne sasvim, nego izim kreditah za dohodarstvo carinsko i duhansko (Poglavje 12 - 15), koji prestaju koncem godine, moći će se još i u pèrvoj polovici godine 1874. obratjati u svèrhe, naznačene u ovom financijalnom zakonu, i po stavkah, u istom ustanovljenih; nego imat će se ovakovi potrošci u godišnjem računu zapisati u tèrh službi minule godine.

Nego dozvoljivanje onih iznosakah, koji ni u pèrvoj polovici godine 1874. nebudu potrošeni, ugasnut će posliednjega dana mieseca Lipnja 1874.

Od ove ustanove izuzeti su oni iznosci, koji su odredjeni za podmirivanje stalnih berivah, kao: platjah, penzijah itd., ili za izpunjivanje takovih dužnostih, koje se osnivaju na valjanom kojem pravnom naslovu, kao što su kamate dèržavnoga duga itd. Ovi se iznosci mogu zahtievati, dokle god nemine rok zastare.

Što se tiče kreditah, dozvoljenih u pèrvom dielu ovoga proračuna dèržavnoga za stanovite gradnje ili ine naročito naznačene svèrhe, računajuć ovamo i dotične kredite dohodarstva duhanskoga, koji godine 1873. nebudu potrošeni, ili barem ne sasvim, moći će se isti rabiti još do konca Lipnja 1875, nego valja s njimi postupati tako, kao da su dozvoljeni bili u proračunu 1874 godine; i s toga imadu se i zaračunati za službu te godine.

Članak VIII.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru financijah.

U Beču, dne 11. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r.

Proračun dèržavni

za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, za godinu 1873.

Dio Pèrvi. — Potrieba.

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
1			I. Previšnje dvoranstvo	4,650.000	1,500.000	6,150.000
2			II. Kabinetska kancelarija Nj. Veličanstva 50%	72.215		72.215
3			III. Vieće cesarevinsko.			
	1		Kuća gospodska	38.064		38.064
	2		Kuća poslanička	406.000		406.000
	3		Delegacija	11.000		11.000
	4		Kontrolna komisija dèržavnih dugovah	9.300		9.300
	5		Za gradjenje nove kuće parlamentske		100.000	100.000
			Ukupno (Poglavje 3, Naslovi 1—5) .	464.364	100.000	564.364
4			IV. Sud cesarevinski	23.000		23.000
5			V. Vieće ministarsko.			
	1		Predsiedničtvo vieća ministarskoga	124.000		124.000
	2		Fond dispozicionalni	50.000		50.000
	3		Troškovi za novine uredovne	418.000		418.000
			Ukupno (Poglavje 5, Naslovi 1—3) .	592.000		592.000
6			VI. Ministarstvo posalah unutarnjih.			
	1		Uprava središnja	394.250	5.750	400.000
	2		Izdatci za dèržavno redarstvo	120.000		120.000
	3		Troškovi za dèržavo-zakonski list	49.000	1.000	50.000
	4		Politička uprava u pojedinih zemljah	4,330.000	68.000	4,398.000
			Gradjevine za kontamac marvinski		2.000	2.000
	5		Javna sigurnost	2,978.000	6.000	2,984.000
			U svèrhu da se popuni redarstvena mrieža bèrzojavna		4.000	4.000
			Za kupovanje kuće u Josefstadtu u svèrhu, da se u nju smiesti redarstveni kotarski komisariat .		70.000	70.000
			Sigurnostna služba prigodom svietske izložbe . .		900.000	900.000
	6		Doplata za nahodišta	160.000		160.000
	7		Graditeljstvo dèržavno	891.000	19.000	910.000
			Putni troškovi prigodom izvanrednih gradnjah cestah i gradnjah vodenih		50.000	50.000
	8		Gradjenje cestah:			
		1	Austrija podanižka	675.000		675.000
			Taracanje dèržavnih cestah u Beču i okolo Beča i za gradjenje novoga mosta preko Dunava kod Beča		608.000	608.000
		2	Austrija nadanižka	194.000		194.000
			Za gradjenje dunavskoga mosta u Lincu		143.000	143.000
			Prenos .	869.000	751.000	1,620.000

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi		
				uredni	izvanredni	Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Prenos .	869.000	751.000	1,620.000
6	8	3	Salcburžka	109.000		109.000
		4	Štajerska	335.000		335.000
			Dèržavni prinesak za regulaciju rieke Aniže		5.210	5.210
		5	Koruška	175.000		175.000
			Za nastavu gradnjah proti bujicam u Podravini		8.000	8.000
			Da se obnove gradjevine cestah, koje su oštetjene nepogodami vremena godine 1872		15.000	15.000
		6	Krànjska	149.000		149.000
			Da se dogotovi pregradnja na Kankerskoj cesti medju Krainburgom i Klancem		20.000	20.000
		7	Primorje	105.000		105.000
			Da se izplate zaostatci za odsiek Brandolinski, Cernikalski, Petrinjski, zatim da se dogotovi odsjek Bražanski i kroz Dolinu do Pinguenta kranjsko-istarske ceste, napokon za preostatak platjanja u svèrhu, da se pregradi koruška cesta i za prinesak k gradjenju cestah u Vazhskoj i i Idrijskoj dolini (8000 for.)		53.000	53.000
		8	Tirolska i Vorarlberžka	320.000		320.000
			Za nastavu gradjenja ceste medju Predazzom i Primierom, za dogradnju mosta u Insbruku, za novu gradnju mosta Išelskoga		90.000	90.000
		9	Česka	1,141.000		1,141.000
		10	Moravska	259.000		259.000
			Da se dogradi cesta Zöptavsko-Freiwaldavska		7.000	7.000
		11	Slezka	115.000		115.000
			Da se sagradi cesta od Freiwaldau-a do Zuckmantela		14.000	14.000
		12	Galicija i Krakovska	922.000		922.000
			a) Na cesti Bialsko-Przemyslsko-Lavovskoj: za pregradnju mosta preko rieke Visłoke u Rzeszovu;			
			b) na cesti Bialsko-Stryjsko-Sniatynskoj: za novu gradnju mosta br. 6 kod Chyrowa i br. 277 kod Starcove, zatim da se dogradi most br. 20 preko rieke Lomnice kraj Vislove;			
			c) na cesti Špitkovičko-Mysleničkoj: da se sagradi 4. spoj preko bèrda Lubón;			
			d) na cesti Gdovsko-Gorličkoj: za gradjenje ostatka ove ceste kod Ciężkovicah;			
			e) na cesti Samborsko-Grodečkoj: da se pregradi ova cesta kod Koniuszki-a i da se dogradi ova cesta od Horożany-a pram Grodeku;			
			f) na cesti Brzuchovičko-Bursztynsko-Podhorskoj: za novu gradnju mosta na jarme preko Dniestra kraj Sivke;			
			g) na cesti Delatynsko-Jabłoničkoj: za gradjenje ove ceste i za prigotovljivanje mostovah 32, 82 i 99, zatim da se dokonča most 64 kod Mikuliczyna;			
			Ukupno .		180.000	180.000
			Prenos .	4,499.000	1,143.210	5,642.210

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Prenos .	4,499.000	1,143.210	5,642.210
6	8	13	Bukovina	98.000		98.000
			Za gradjenje mosta kod Hlinice i za gradjenje ceste Kirlibabske		60.000	60.000
		14	Dalmacija	99 000		99.000
			Za nastavu gradjenja primorske ceste na mostu Riečkom pram Dubrovniku, zatim za gradjenje cestah u kotaru Kotorskom i za gradnju glavne ceste „Porta Erizzo“ u Zadru		94.000	94.000
			Ukupno (Naslovi 8, §§. 1—14) .	4,696.000	1,297.210	5,993.210
	9		Gradnje vodne:			
		1	Austrija podanižka	239.000		239.000
			Gradnje na rieci Dunavu		270.000	270.000
		2	Austrija nadanižka	149.000		149.000
			Gradnje na rieci Dunavu, gradnje na Innu, gradnje na Salcavi rieci, gradnje na rieci Traunu . . .		150.000	150.000
		3	Salcburžka	34.000		34.000
			Uredjenje Salcave i Saale		20.000	20.000
		4	Štajerska	35.000		35.000
			Prinos k uredjenju Aniže, Mure, Drave i Save . .		36.000	36.000
		5	Koruška	1.000		1.000
			Za nastavu uredjenja Drave		10.000	10.000
		6	Kranjska	10.000		10.000
		7	Primorje	5.000		5.000
		8	Tirolska i Vorarlberžka	70.000		70.000
			Za nastavu preostalih gradnjah na Innu i za uredjenje Rajne		95.000	95.000
		9	Česka	196.000		196.000
			Uredjenje Vltave i uredjenje Labe		500.000	500.000
		10	Moravska	400		400
		11	Slezka	200		200
		12	Galicija s Krakovom	67.000		67.000
			Gradnje na Visli, na Dunajcu, Visłoci, na Sanu, na Prutu, na Dniestru, na Przemzi i Biali		200.000	200.000
		13	Bukovina	800		800
			Za gradnje vodne na Prutu za osiguranje tieka rieke		5.000	5.000
		14	Dalmacija	4.000		4.000
			Ukupno (Naslovi 9, §§. 1—14) .	811.400	1,286.000	2,097.400
	10		Nove gradnje i veće priredne gradjevine za upravu političku		160.000	160.000
	11		Za iztrebljivanje razbojničtva u Dalmaciji		20.000	20.000
	12		Troškovi bèrzojavah (telegrafah)	12.000		12.000
	13		Da se ublaži nevoljno stanje u Galiciji		50.000	50.000
			Svega (Poglavje 6, Naslovi 1—13) .	14,441.650	3,938.960	18,380.610

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
7			**VII. Ministarstvo za zemaljsku obranu.**			
	1		Uprava središnja	172.500		172.500
	2		Domobranstvo	3,065.000	1,693.000	4,758.000
	3		Troškovi novačenja	37.000		37.000
	4		Prinesci za strielačtvo zemaljsko	22.100		22.100
	5		Zakladnice vojničke	33.300		33.300
	6		Vojničko stražanstvo redarstveno	75.600		75.600
	7		Žandarmerija (oružanstvo)	3,814.500		3,814.500
			Ukupno (Poglavje 7, Naslovi 1—7)	7,220.000	1.693.000	8,913.000
8			**VIII. Ministarstvo za bogoštovje i nastavu.**			
			A. Središnji troškovi.			
	1		Uprava središnja	173.000	142.500	315.500
	2		Nadziranje učionicah	580.000		580.000
	3		Akademija znanostih	75.000	6.000	81.000
	4		Muzej za umietnost i obèrtnost	64.000	35.000	99.000
	5		Središnja komisija i ravnateljstvo administrativne statistike	50.000	7.000	57.000
	6		Geologički zavod dèržavni	41.000	3.000	44.000
	7		Središnji geologički zavod za meteorologiju i magnetizam zemlje	13.600	2.000	15.600
	8		Središnja komisija za uzdèržavanje i izsliedjivanje starodavnih spomenikah gradjevnih	7.400		7.400
			Ukupno (Poglavje 8, Naslovi 1—8)	1,004.000	195.500	1,199.500
	9		B. Bogoštovje.			
			Za katoličke vierozakonske zaklade:			
		1	Austrija podanižka	364.800	137.000	501.800
		2	Austrija nadanižka	130.400	8.000	138.400
		3	Salcburžka	71.500		71.500
		4	Tirolska	114.800		114.800
		5	Vorarlberžka	12.300		12.300
		6	Štajerska	264.700		264.700
		7	Koruška	86.200		86.200
		8	Kranjska	114.200	3.800	118.000
		9	Tèrst	54.800		54.800
		10	Gorica	70.200		70.200
		11	Istra	70.700	3.300	74.000
		12	Dalmacija	228.100	55.000	283.100
		13	Česka	737.700	73.000	810.700
		14	Moravska	449.200	10.000	459.200
		15	Slezka	79.700		79.700
		16	Galicija	898.900	10.000	908.900
		17	Krakovska	16.100		16.100
		18	Bukovina	38.900	8.200	47.100
		19	Podpora katoličkim duhovnim pastirom iz svih kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom		500.000	500.000
			Ukupno (Naslov 9, §§. 1—19)	3,803.200	808.300	4,611.500
	10		Zaklade i prinesci za katoličke svèrhe bogoštovne:			
		1	Austrija podanižka	42.000	100.000	142.000
		2	Austrija nadanižka	6.500		6.500
		3	Salcburžka	20.500		20.500
			Prenos	69.000	100.000	169.000

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Prenos .	69.000	100.000	169.000
8	10	4	Tirolska i Vorarlberžka	65.500	6.300	71.800
		5	Štajerska	6.600		6.600
		6	Koruška	4.900		4 900
		7	Kranjska	1.900		1.900
		8	Primorje	51 000		51.000
		9	Dalmacija	77.000	5.000	82.000
		10	Česka	32.000	20.000	52.000
		11	Slezka	156		156
		12	Galicija s Krakovom	30.000		30.000
			Ukupno (Naslov 10, §§. 1—12)	338.056	131.300	469.356
	11		Prinesci za bogoštovje evangeličko:			
		1	Zajednički izdatci:			
			a) Cèrkveno vrhovno vieće	25.000		25.000
			b) Svekoliko uredovno područje vèrhovnoga cèrkvenoga vieća	21.000	25.000	46.000
		2	Austrija podanižka	6.100		6.100
		3	Austrija nadanižka	3.400		3.400
		4	Štajerska	400		400
		5	Koruška	800		800
		6	Primorje	400		400
		7	Česka	9.600		9.600
		8	Moravska	3.700		3.700
		9	Slezka	2.500		2.500
		10	Galicija s Krakovom	5.100		5.100
		11	Bukovina	800		800
			Ukupno (Naslov 11, §§. 1—11) .	78.800	25.000	103.800
	12		Prinos za bogoštovje gèrčko-iztočno:			
			Dalmacija	57.000	23.500	80.500
			Ukupno (Poglavje 8, Naslovi 9 -12) .	4,277.056	988.100	5,265.156
			C. Nastava.			
	13		Visoke škole.			
			a) Sveučilišta:			
		1	Sveučilište u Beču	563.500	190.000	753.500
		2	„ „ Innsbruku	156.300	500	156.800
		3	„ „ Gracu	164.300	132.000	296.300
		4	„ „ Pragu	262.000	204.000	466.000
		5	„ „ Lavovu	138.500		138.500
		6	„ „ Krakovu	157.400	11.500	168.900
		7	Podpore učenikom na sveučilištih	1.400		1.400
			Ukupno (Naslov 13, §§. 1—7) .	1,443.400	538.000	1,981.400
			b) Bogoslovni zavodi, koji stoje izvan sveze sveučilištne:			
		8	Katoličko-bogoslovni fakultet u Salcburgu	10.300		10.300
		9	„ „ „ Olomucu	12.300		12.300
		10	Evangeličko-bogoslovni fakultet u Beču	26.000		26.000
		11	Židovsko-bogoslovno obrazovalište (zavod rabinatski)	4 300		4.300
			Ukupno (Naslov 13, §§. 8—11) .	52.900		52.900

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
8	13		*c)* Tehničke visoke škole:			
		12	Tehnička visoka škola u Beču	220.900	15.000	235.900
		13	„ „ „ „ Bèrnu	57.000	1.500	58.500
		14	„ akademija u Lavovu	37.000	130.000	167.000
		15	Svekolike škole tehničke	500		500
			Ukupno (Naslov 13, §§. 12—15)	315.400	145.500	461.900
		16	*d)* Tèrgovačka i nautička akademija u Tèrstu	34.000		34.000
		17	*e)* Akademija tvornih umietnostih u Beču	89.000	250.000	339.000
		18	*f)* Stipendija kandidatom učiteljstva na visokih školah	6.000		6.000
			Ukupno (Naslov 13, §§. 16—18)	129.000	250.000	379.000
	14		Srednje učionice.			
			a) Gimnazije i realne gimnazije:			
		1	Austrija podanižka	211.300	3.000	214.300
		2	Austrija nadanižka	42.900	20.000	62.900
		3	Salcburžka	22.100	800	22.900
		4	Tirolska	73.700	5.300	79.000
		5	Vorarlberžka	24.200	1.000	25.200
		6	Štajerska	78.100		78.100
		7	Koruška	23.900		23.900
		8	Kranjska	60.300		60.300
		9	Tèrst	28.300	800	29.100
		10	Istrija	16.300	7.000	23.300
		11	Gorica	25.200		25.200
		12	Dalmacija	77.000		77.000
		13	Češka	329.100	45.000	374.100
		14	Moravska	192.600	5.000	197.600
		15	Slezka	86.900	1.300	88.200
		16	Galicija	269.800		269.800
		17	Krakov	54.800	600	55.400
		18	Bukovina	32.200		32.200
			Ukupno (Naslov 14, §§. 1—18)	1,648.700	89.800	1,738.500
			b) Škole realne:			
		19	Austrija podanižka	115.000	177.000	292.000
		20	Austrija nadanižka	34.600		34.600
		21	Salcburžka	20.400		20.400
		22	Tirolska	41.900		41.900
		23	Štajerska	18.400		18.400
		24	Koruška	19.800		19.800
		25	Kranjska	21.600		21.600
		26	Tèrst	24.500	4.000	28.500
		27	Istrija	12.300	4.000	16.300
		28	Gorica	18.200		18.200
		29	Dalmacija	21.800		21.800
		30	Česka	74.700	25.000	99.700
		31	Moravska	58.400	13.000	71.400
		32	Slezka	31.400		31.400
		33	Galicija	48.500		48.500
		34	Krakov	18.400		18.400
		35	Bukovina	6.500		6.500
			Ukupno (Naslov 14, §§. 19—35)	586.400	223.000	809.400

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
8	14		*c)* Svekolike gimnazije, realne gimnazije i škole realne:			
		36	Izpitno povierenstvo	14.600		14.600
		37	Zaslužni doplatci profesorom	5.000		5.000
		38	Podpora kandidatom učiteljstva	29.000		29.000
		39	*d)* Nautičke škole	9.540		9.540
			Ukupno (Naslov 14, §§. 36—39)	58.140		58.140
	15		Knjižnice naukovne	19.000		19.000
	16		Posebni zavodi učevni:			
		1	Medicinsko-kirurgički zavodi nastavni	19.000		19.000
		2	Primaljski i radjaonički zavodi nastavni	10.800		10.800
		3	Tehnički zavod u Krakovu	21.500		21.500
		4	Gradjevna i obèrtnička škola u Beču	23.500	900	24.400
		5	Umietničko obèrtnička škola u Beču	18.000	4.000	22.000
		6	Subvencije sposobnim učevnim zavodom, kojim je svèrha obèrtnička	50.000		50.000
			Ukupno (Naslov 16, §§. 1—6)	142.800	4.900	147.700
	17		Pučke učionice:			
		1	Obrazovališta učiteljska	606.300	5.000	611.300
		2	Obrazovališta učiteljicah	180.200		180.200
		3	Učevni tečaji za vèrtljarice u vèrtovih za diecu	14.000		14.000
		4	Stipendija pitomcem učiteljskim	136.900		136.900
		5	Paušalni iznos za popunak nepodpunih i podizanje novih zavodah učevnih za učitelje i učiteljice	20.000		20.000
		6	Nove gradnje i kupovnine		175.000	175.000
		7	Sjemeništa pedagogička	3.000		3.000
		8	Doplatci zaslužni	2.000		2.000
		9	Izpitna povierenstva	18.600		18.600
		10	Dèržavni doplatci k zakladam za pučke učionice	151.112		151.112
		11	Nagrade učiteljem pučkim za zasluge glede unapredjivanja poljodielstva u obće i svilavstva napose	5.000		5.000
		12	Za promicanje pučkih školah		32.000	32.000
			Ukupno (Naslov 17, §§. 1—12)	1,337.112	212.000	1,349.112
	18		Zaklade i prinosci	140.100	38.000	178.100
	19		Uprava zakladah naukovnih	107.500	95.400	202.900
			Ukupno (Poglavje 8, Naslovi 13—19)	5,780.452	1,597.600	7,378.052
			Svega (Poglavje 8, Naslovi 1—19)	11,061.508	2,781.200	13,842.708
9			**IX. Ministarstvo financijah.**			
			A. Pravi trošak dèržavni.			
			Uprava financijalna:			
	1		Uprava središnja (ujedno s odsieci računskimi i strukovno-računskimi)	748.000	18.000	766.000
			Priredni troškovi		10.000	10.000
	2		Financijalne zemaljske, financijalne, i financijalne kotarske direkcije, inšpektori financijalni i uredi za odmierivanje pristojbah	2,200.000		2,200.000
			Nove gradnje		25.000	25.000
			Prenos	2,948.000	53.000	3,001.000

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Prenos .	2,948.000	53.000	3,001.000
9	3		Administracije porezne, poreznictvo kod kotarskih satničtvah i porezne miestne komisije	625.000		625.000
	4		Dèržavna središnja pieneznica, ministarska platjaonica, dohodarstveni ured III. razreda u Beču, zatim zemaljske glavne pieneznice	310.000	4.000	314.000
	5		Straža financijalna	4,200.000		4,200.000
			Nove gradnje i kupovnine		4.500	4.500
	6		Uredi porezni	3,000.000	24.200	3,024.200
	7		Prokurature financijalne	265.000		265.000
	8		Uprava carinska	1,190.000		1,190.000
			Nove gradnje i kupovnine		47.600	47.600
	9		Troškovnik za reguliranje zemljarine	2,800.000		2,800.000
			Ukupno (Poglavje 9, Naslovi 1—9) .	15,338.000	133.300	15,471.300
10			Obćenita uprava pieneznicah.			
	1		Gubitak pri novcu kovanu		32.000	32.000
	2		Naknade strankam	20.000		20.000
	3		Predujam za podmirbu dospielih zahtievah iz narodnoga zajma na račun središnjih aktivah		60.000	60.000
	4		Nagrade za obavljanje poslovah pri skupnom fondu sirotinskom		1.700	1.700
	5		Troškovi različiti	160.450		160.450
	6		Izvanredni doplatak za godinu 1873 u svèrhu, da se pokrije ono, što je izviše potrebito za namieravano reguliranje berivah dèržavnih uredovnikah i slugah .		9,000.000	9,000.000
	7		Bezkamatni predujam zemaljskomu odboru u Galiciji . .		50.000	50.000
			Ukupno (Poglavje 10, Naslovi 1—7) .	180.450	9,143.700	9,324.150
			B. Obavni, pobirni i upravni troškovi prihodah dèržavnih.			
11			Porezi izravni.			
	1		Naknade i nagrade strankam i javnim organom povodom njihova sudielovanja pri pronalaženju i ustanovljivanju osnovah poreznih, zatim pri utierivanju poreza	42.500		42.500
	2		Odšteta niekojim odprije od poreza oproštenim strankam u Dalmaciji povodom uvedene zemljarine . .	6.500		6.500
	3		Ovèršbeni troškovi pri utierivanju porezah		125.000	125.000
			Ukupno (Poglavje, 11, Naslovi 1—3) .	49.000	125.000	174.000
12			Carina.			
	1		Povratak svotah, datih za osiguranje dohodarstva . . .	550.000		550.000
	2		Dohodi povratjeni	60.000		60.000
	3		Paušal u ime troškovah upravnih	1,400.000		1,400.000
	4		Za povratjanje potrošarine	6,000.000		6,000.000
			Ukupno (Poglavje 12, Naslovi 1—4) .	8,010.000		8,010.000
13			Porezi neizravni.			
			Potrošarina	4,287.000		4,287.000
			Nove gradnje		186.000	186.000

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
14			Sol:			
	1		Troškovi proizvodjenja i odkupljivanja	2,980.000		2,980.000
			Nove gradnje i nabava nepokretninah		340.000	340.000
			Za prokapavanja, pokuse itd.		50.000	50.000
	2		Troškovi prodavanja	286.000		286.000
			Nove gradnje		16.000	16.000
			Ukupno (Poglavje 14, Naslov 1 i 2)	3,266.000	406.000	3,672.000
15			Duhan:			
	1		Troškovi upravljanja	516.500		516.500
	2		Troškovi proizvodjenja i nabavljanja	23,966.900		23,966.900
			Nove gradnje		650.000	650.000
	3		Troškovi prodavanja	1,600.000	878.000	2,478.000
			Nove gradnje		2.000	2.000
			Ukupno (Poglavje 15, Naslovi 1—3)	26,083.400	1,530.000	27,613.400
16			Biljegovina	287.160		287.160
17			Takse i pristojbe od pravnih poslovah	386.100		386.100
18			Loterija	9,260.000		9,260 000
19			Malte	118.880		118.880
			Nove gradnje		1.120	1.120
20			Puncevina	58.000		58.000
			Gradnje za manipulaciju		1.000	1.000
			Ukupno (Poglavja 13—20)	43,746.540	2,124.120	45,870.660
			Svojina dèržavna.			
21	1		Sgrade dikasterialne	99.500	7.450	106.950
	2		Željeznice erarske	800	51.000	51.800
			Ukupno (Poglavje 21, Naslovi 1 i 2)	100.300	58.450	158.750
22			Fiškaliteti i ošastnosti	12.200		12.200
23			Dvorska i dèržavna štamparija u Beču	986.000		986.000
24			Zaostatci od prodane nepokretne svojine dèržavne		18.170	18.170
25			Novčanstvo	203 000		203.000
			Nove uredbe tvornicah		5.000	5.000
			Svega (Poglavja 9—25)	68,625.490	11,607.740	80,233.230
26			**X. Ministarstvo tèrgovine.**			
			A. Pravi trošak dèržavni.			
	1		Uprava središnja	520.000	25.800	545.800
			Za strukovnu obèrtnu nastavu		180.000	180.000
			„ traciranje željeznicah		210.000	210.000
			„ Bečku izložbu svietsku		10,700.000	10,700.000
			„ središnju normalnu baždarsku komisiju		300.000	300.000
			Prenos	520.000	11,415.800	11,935.800

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Prenos .	520.000	11,415.800	11,935.800
26	2		Služba lučka i pomorsko-zdravstvena	752.000	1,526.250	2,278.250
			Nove gradnje u Primorju		247.000	247.000
			Nove gradnje u Dalmaciji		171.000	171.000
			Gradjenje lučkoga nasipa u Šplietu		100.000	100.000
			Izvišna potrieba za gradjenje luke u Tèrstu		322.710	322.710
			Ukupno (Poglavje 26, Naslovi 1 i 2) .	1,272.000	13,782.760	15,054.760
			B. Troškovi obavni.			
	3	1	Dohodarstvo poštansko	12,787.000		12,787.000
		2	Za priredjenje poštanske sgrade u Pragu		110.000	110.000
		3	„ „ „ „ Bèrnu		110.000	110.000
		4	Za gradjenje nove poštarske sgrade u Karlovih Varih		30.000	30.000
		5	Za uvedenje pošte ruralne		30.000	30.000
	4	1	Bèrzojavstvo	3,427.000	557.000	3,984.000
		2	Za gradnju nove bèrzojavno-uredovne sgrade u Beču		220.000	220.000
			Za uredbu iste		200.000	200.000
		3	Za priredjenje uredovne sgrade u Pragu		30.000	30.000
		4	Za gradjenje nove uredovne sgrade u Bèrnu		50.000	50.000
		5	„ „ „ „ „ „ Karlovih Varih		20.000	20.000
			Ukupno (Poglavje 26, Naslovi 3 i 4) .	16,214.000	1,357.000	17,571.000
			Svega (Poglavje 26, Naslovi 1—4) .	17,486.000	15,139.760	32,625.760
27			**XI. Ministarstvo za poljodielstvo.**			
	1		Središnja uprava	271.000		271.000
	2		Gospodarska i šumarska viša obuka	151.500	35.830	187.330
	3		Kultura zemaljska		584.500	584.500
	4		Organi za nadziranje i promicanje zemaljske kulture	148.000		148.000
	5		Rudarska satnictva	166.500	3.500	170.000
	6		Rudarska učilišta	53.500	6.500	60.000
	7		Dèržavne ergele	290.000	72.000	362.000
	8		Dèržavne ždriebarnice:			
		1	Troškovi upravni i opravni	820.000		820.000
		2	Kupovanje pastuhah (hangirah)	250.000	100.000	350.000
	9		Uzgajanje konjah	105.000		105.000
	10		Svietska izložba		50.000	50.000
	11		Dèržavne šume i domaene	3,112.000		3,112.000
			Nove gradnje i kupovanje nepokretninah		118.000	118.000
			Troškovi za odmierivanje i odkup služnostih itd.		63.000	63.000
	12		Rudnici	3,739.000		3,739.000
			Nove gradnje i zgrade za proizvodjenje		436.000	436.000
			Kopovanje nepokretninah		22.700	22.700
			Ostali izvanredni troškovi		10.000	10.000
			Ukupno (Poglavje 27, Naslovi 1—12) .	9,106.500	1,502.030	10,608.530
28			**XII. Ministarstvo pravosudja.**			
	1		Središnja uprava	154.200		154.200
	2		Vèrhovno sudište	324.200	34.860	359.060
	3		Uprava pravosudna u krunovinah	12,445.000		12,445.000
			Nove gradnje za upravu pravosudnu		325.000	325.000
	4		Kazništa	1,862.000		1,862.000
			Nove gradnje kaznionicah		147.000	147.000
			Ukupno (Poglavje 28, Naslovi 1—4) .	14,785.400	506.860	15,292.260

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
29			**XIII. Vèrhovno računište . . . .**	148.200		148.200
30			**XIV. Troškovnik penzionalni.**			
	1		Obćeniti proračun penzionalni za upravu civilnu	11,491.941	8.300	11,500.241
	2		Zajedničke penzije civilne	883.116		883.116
			Od toga oduzam svotu, koju imadu nositi zemlje ugarske krune sa 23 postotka	203.116		203.116
			Preostaje .	680.000		680.000
			Ukupno (Poglavje 30, Naslovi 1 i 2) .	12,171.941	8.300	12,180.241
			XV. Subvencije i dotacije.			
			A. Niekojim zemaljskim fondom:			
31			Koruška	10.000		10.000
	1					
			B. Podhvatom industrialnim:			
32			Kao 4% predujam:			
			Južno-sieverno-niemačkoj spojnoj željeznici u srebru		200.000	200.000
	1		Lavovsko-Černovičko-Jaškoj željeznici . „ „		1,800.000	1,800.000
	2		Željeznici Fran-Josipovki . . . . „ „		700.000	700.000
	3		Željeznici Rudolfovki . . . . „ „		4,500.000	4,500.000
	4		Željeznici Košičko-Boguminskoj . . . . „ „		400.000	400.000
	5		Željeznici Karl-Ludvikovki (nova pruga) „ „		1,076.000	1,076.000
	6		Moravsko-slezkoj sievernoj željeznici . . „ „		850.000	850.000
	7		Austrijanskoj sieverno zapadnoj željeznici „ „		1,275.000	1,275.000
	8		Ugarskoj zapadnoj željeznici (od Gradca			
	9		do ugarske granice) . . . . „ „		250.000	250.000
			Pèrvoj ugarsko-galičkoj željeznici spojnoj „ „		970.000	970.000
	10		Vorarlbèržkoj željeznici . . . . „ „		658.616	658.616
	11		Željeznici Elizabetovki (od Linca do Budjejo-			
	12		vicah) . . . . „ „		900.000	900.000
	13		Željeznici Albrehtovki (od Lavova do Strija) „ „		250.000	250.000
	14		Kao subvencija:			
			Žitavsko-Liberačkoj željeznici u srebru	70.000		70.000
	15		Austrijansko-ugarskomu Lloydu za prugu Bombaysku: *a)* subvencija u dèržavnjačah . . . 190.000 for. *b)* nadoplatak za pristojbe kroz prokop Suecki u srebru . . . . . . 110.000 for.	300.000		300.000
				370.000	13,829.616	14,199.616
	16		Gubitak novčani kod iznosakah, koji se tù platiti imadu u srebru, čінеćih svega do 14,009.616 for. po 8% .		1,120.769	1,120.769
			Ukupno (Poglavje 32, Naslovi 1—16) .	370.000	14,950.385	15,320.385
33			C. Niekojim fondom zemljištno-razteretnim:			
			Predujamah neokamatjenih:			
	1		Za istočnu Galiciju	1,443.143		1,443.143
	2		Za zapadnu Galiciju	1,181.857		1,181.857
	3		Za Bukovinu		361.038	361.038
	4		Za Kranjsku		40.000	40.000
			Ukupno (Poglavje 33, Naslovi 1—4) .	2,625.000	401.038	3,026.038
			Svega (Poglavje 31—33) .	3,005.000	15,351.423	18,356.423

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
34			**XVI. Dèržavni dug.**			
	1		A. Kamate dèržavnoga duga	105,819.290		105,819.290
			Odbija se tù godišnji prinesak zemaljah krune ugarske .	29,181.752		29,181.752
			Ostaje .	76,637.538		76,637.538
	2		Pri iznosku, koi u to ime pada na ovostrane zemlje u novcu srebèrnom, gubitak novčani čini		2,580.901	2,580.901
			Ukupno .	76,637.538	2,580.901	79,218.439
	3		B. Odduga		13,992.307	13,992.307
			Odbija se godišnji prinesak zemaljah krune ugarske, t. j. 1 milijun forintih u bankah i 150.000 forintih u novcu kovanu, svega dakle		1,150.000	1,150.000
			Ostaje .		12,842.307	12,842.307
	4		Pri prinesku, koi u to ime pada na ovostrane zemlje u srebru, gubitak novčani čini		18.984	18.984
			Ukupno .		12,861.291	12,861.291
			C. Regulacija rieke Dunava.			
	5		Potriebne kamate, što ih ima za prinesak dati blagajnica dèržavna	299.000		299.000
			D. Platjanje obrokah godišnjih.			
	6		Sbog toga, što je dèržava učestvovala pri posebnom zajmu južne željeznice u svèrhu, da se sagrade pruge željezničke Vilach-Francensfeste i Sv. Petar-Rieka		762.000	762.000
	7		Gubitak pri kovanu novcu uz tečaj od 8%		60.960	60.960
			Ukupno .		822.960	822.960
			Svega skupa (Poglavje 34, Naslovi 1—7) .	76,936.538	16,265.152	93,201.690
35			**XVII. Uprava dèržavnoga duga.**			
	1		Upravni troškovi za zajednički viseći dug (70%) . . .	300.000		300.000
	2		Upravni troškovi za viseći dug, koi nije zajednički . . .	6.000		6.000
	3		Upravni troškovi za dug osigurani	390.000	50.600	440.600
			Ukupno (Poglavje 35, Naslovi 1—3) .	696.000	50.600	746.600
36			**XVIII. Prinesci u ime troška za poslove zajedničke.**			
	1		Izvišci dohoda carinskoga	13,950.000		13,950.000
	2		Prinesak za podmirivanje zajedničkih troškovah u smislu delegacionalnih zaključakah, potvèrdjenih po Njegovu Veličanstvu	64,048.461		64,048.461
			Ukupno (Poglavje 36, Naslov 1 i 2) .	77,998.461		77,998.461

Poglavje	Naslov	Paragraf	Dèržavni razhodi (troškovi)	Razhodi uredni	Razhodi izvanredni	Razhodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Rekapitulacija.			
1			I. Previšnje dvoranstvo	4,650.000	1,500.000	6,150.000
2			II. Kabinetska kancelarija Nj. Veličanstva	72.215		72.215
3			III. Vieće cesarevinsko	464.364	100.000	564.364
4			IV. Sud cesarevinski	23.000		23.000
5			V. Vieće ministarsko	592.000		592 000
6			VI. Ministarstvo posalah unutarnjih	14,441.650	3,938.960	18,380.610
7			VII. Ministarstvo za zemaljsku obranu	7,220.000	1,693.000	8,913.000
8			VIII. Ministarstvo za bogoštovje i nastavu	11,061.508	2,781.200	13,842.708
9—25			IX. Ministarstvo financijah	68,625.490	11,607.740	80,233.230
26			X. Ministarstvo tèrgovine	17,486.000	15,139.760	32,625.760
27			XI. Ministarstvo poljodielstva	9,106.500	1,502.030	10,608.530
28			XII. Ministarstvo pravosudja	14,785.400	506.860	15,292.260
29			XIII. Vèrhovno računište	148.200		148.200
30			XIV. Troškovnik penzionalni	12,171.941	8.300	12,180.241
31—33			XV. Subvencije i dotacije	3,005.000	15,351.423	18,356.423
34			XVI. Dèržavni dug	76,936.538	16,265.152	93,201.690
35			XVII. Uprava dèržavnoga duga	696.000	50.600	746.600
36			XVIII. Prinesci u ime troška za poslove zajedničke	77,998.461		77,998.461
			Ukupna svota potriebe	319,484.267	70,445.025	389,929.292

Dèržavni proračun

za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, za god. 1873.

Dio drugi. — Podmira.

Poglavje	Naslov	Paragraf	Prihodi dèržavni	Prihodi uredni	Prihodi izvanredni	Prihodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
1			**I. Previšnje dvoranstvo**			.....
2			**II. Kabinetska kancelarija Nj. Veličanstva**			.....
3			**III. Vieće cesarevinsko**			.....
4			**IV. Sud cesarevinski**			.....
5			**V. Vieće ministarsko**	437.000		437.000
6			**VI. Ministarstvo posalah unutarnjih.**			
	1		Pribod od dèržavo-zakonskoga lista	45.000		45.000
	2		Politička uprava u pojedinih zemljah	100.500		100.500
	3		Javna sigurnost	657.800		657.800
	4		Dèržavno-gradjevna služba	300		300
	5		Gradnje cestah	54.500		54.500
	6		Gradnje na vodi	25.000		25.000
			Ukupno (Poglavje 6, Naslovi 1—6)	883.100		883.100
7			**VII. Ministarstvo za zemaljsku obranu.**			
	1		Vojnička redarstvena straža	33.200		33.200
8			**VIII. Ministarstvo za bogoštovje i nastavu.**			
			A. Prihodi središnji.			
	1		Uprava središnja	1.600		1.600
	2		Muzej za umietnost i industriju	6.000		6.000
	3		Središnja komisija i direkcija administrativne statistike	1.500		1.500
			Ukupno (Poglavje 8, Naslovi 1—3)	9.100		9.100
			B. Bogoštovje.			
	4		Prihodi iz fonda vierozakonskoga:			
		1	Austrija podanižka	522.000		522.000
		2	Austrija nadanižka	161.000		161.000
		3	Salcburžka	900		900
		4	Tirolska	114.000		114.000
		5	Vorarlberžka	700		700
		6	Štajerska	218.000		218.000
		7	Koruška	67.000		67.000
		8	Kranjska	71.000		71.000
			Prenos	1,154.600		1,154.600

Poglavje	Naslov	Paragraf	Prihodi dèržavni	Prihodi: uredni	izvanredni	Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Prenos .	1,154.600		1,154.600
8	4	9	Tèrst	11.000		11.000
		10	Gorica	24.000		24.000
		11	Istra	16.000		16.000
		12	Dalmacija	108.000		108.000
		13	Česka	804.000		804.000
		14	Moravska	490.000		490.000
		15	Slezka	88.000		88.000
		16	Galicija	458.000		458.000
		17	Krakov	3.400		3.400
		18	Bukovina	2.300		2.300
			Ukupno (Naslov 4, §§. 1—18) .	3,159.300		3,159.300
	5		Zaklade i prinesci k svèrham katoličkoga bogoštovja:			
		1	Austrija podanižka	10.900		10.900
		2	Austrija nadanižka	500		500
		3	Štajerska	300		300
		4	Koruška	200		200
		5	Primorje	600		600
		6	Galicija i Krakov	200		200
			Ukupno (Naslov 5, §§. 1—6) .	12.700		12.700
			Svega (Poglavje 8, Naslov 4 i 5) .	3,172.000		3,172.000
			C. Nastava.			
	6		Visoke škole.			
		1	Sveučilišta	66.598		66.598
		2	Fakulteti bogoslovni	11.200		11.200
		3	Visoke škole tehničke	49.456		49.456
		4	Tèrgovačka i pomorska škola u Tèrstu	9.327		9.327
		5	Akademija tvornih umietnostih	2.056		2.056
			Ukupno (Naslov 6, §§. 1—5) .	138.637		138.637
	7		Srednje škole.			
		1	Gimnaziji i gimnaziji realni	320.217		320.217
		2	Realke	97.518		97.518
		3	Svikoliki gimnaziji, gimnaziji realni, realke, komisije izpitne	4.500		4.500
		4	Škole nautičke	900		900
			Ukupno (Naslov 7, §§. 1—4) .	423.135		423.135
	8		Učilišta posebna.			
		1	Učilišta za primalje i babice	252		252
		2	Zavod tehnički u Krakovu	725		725
		3	Obèrtna škola za graditeljstvo i strojeve (makine) u Beču	800		800
		4	Škola umietno-obèrtnička	1.200		1.200
			Ukupno (Naslov 8, §§. 1—4) .	2.977		2.977
	9		Učionice pučke.			
		1	Obrazovališta za učitelje i učiteljice	21.430		21.430
		2	Komisije izpitne	12.570		12.570
			Ukupno (Naslov 9, §§. 1 i 2) .	34.000		34.000

Poglavje	Naslov	Paragraf	Prihodi dèržavni	Prihodi uredni	Prihodi izvanredni	Prihodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
8	10		Zaklade i prinesci	50		50
	11		Fondi naukovni	570.708		570.708
			Ukupno (Poglavje 8, Naslovi 6—11)	1,169.507		1,169.507
			Svega (Poglavje 8, Naslovi 1—11)	4,350.607		4,350.607
			IX. Ministarstvo financijah.			
9			Uprava financijalna.			
	1		Središnja uprava (uklopno s računarskim i strukovno-računarskim odsiekom)	4.000		4.000
	2		Financijalne zemaljske, financijalne i financijalne kotarske direkcije, financijalni inšpektori i uredi za odmierivanje pristojbah	70.500		70.500
	3		Uprave porezovne, služba porezovna kod kotarskih satničtvah i porezovnih miestnih povierenstvah	1.800		1.800
	4		Zemaljske glavne pieneznice	3.000		3.000
	5		Straža financijalna	91.000		91.000
	6		Uredi porezni	7.300		7.300
	7		Prokurature financijalne	18.200		18.200
	8		Uprava carinska	1,452.000		1,452.000
			Ukupno (Poglavje 9, Naslovi 1—8)	1,647.800		1,647.800
10			Obćenita uprava pieneznicah.			
	1		Prinesci iz zakladah u ime troškovah upravnih	104.700		104.700
	2		Izvišci skupnih (kumulativnih) fondovah sirotinskih i prihodi iz takovih izvišakah		333.400	333.400
	3		Razni drugi prihodi	167.000	300.000	467 000
			Ukupno (Poglavje 10, Naslovi 1—3)	271.000	633.400	905.100
			Izravni porezi.			
11			Zemljarina	37,000.000		37,000.000
12			Sgradarina	21,000.000		21,000.000
13			Tečevnina	9,000.000		9,000.000
14			Dohodarina	23,000.000		23,000.000
15			Nasliednina	12.000		12.000
16			Ovèršbene pristojbe pri utierivanju poreza		132.000	132.000
17			Zadocne kamate od zaostalih porezah		200.000	200.000
			Ukupno (Poglavja 11—17)	90,012.000	332.000	90,344.000
18			Carina	21,960.000	1,154.000	23,114.000
			Neizravni porezi.			
19			Potrošarina:			
	1		Potrošarina od žganice (rakije)	7,800.000		7,800.000
	2		„ od vina i mošta (šire)	4,185.000		4,185.000
	3		„ od piva	22,600.000		22,600.000
	4		„ od mesa i od marhe za zakolj	4,344.000		4,344.000
	5		„ od šećera	12,000.000		12,000.000
	6		„ od drugih predmetah potrošnih	2,300.000		2,300.000
	7		Zakupnina	3,302.000		3,302.000
	8		Ini prihodi	24.300		24.300
	9		Dazio consumo u Dalmaciji	107.000		107.000
	10		Sigurnice dohodarstvene	2,100.000		2,100.000
			Ukupno (Poglavje 19, Naslovi 1—10)	58,762.300		58,762.300

Poglavje	Naslov	Paragraf	Prihodi dèržavni	Prihodi uredni	Prihodi izvanredni	Prihodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
20			Sol:			
	1		Prijemi uredah proizvodnih	120.000		120.000
	2		„ „ prodajnih	18,600.000		18,600.000
			Ukupno (Poglavje 20, Naslovi 1 i 2)	18,720.000		18,720.000
21			Duban:			
	1		Prijemi od prodaje u ovozemstvu	56,972.000	793.000	57,765.000
	2		„ uredah proizvodnih	361.000		361.000
			(Ukupno Poglavje 21, Naslovi 1 i 2)	57,333.000	793.000	58,126.000
22			Biljegovina	14,000.000		14,000.000
23			Takse i pristojbe od pravnih poslovah	33,600.000		33,600.000
24			Loterija	15,260.000		15,260.000
25			Malte	2,743.000		2,743.000
26			Puncevina	270.000		270.000
			Ukupno (Poglavja 19—26)	200,688.300	793.000	201,481.300
			Prihodi od svojine dèržavne.			
27	1		Sgrade dikasterijalne	85.975		85.975
	2		Željeznice erarske	87.691	7.015	94.706
			Ukupno (Poglavje 27, Naslovi 1 i 2)	173.666	7.015	180.681
28			Fiškaliteti i ošastnosti	262.000		262.000
29			Dvorska i dèržavna štamparija u Beču	1,080.000		1,080.000
30			Zaostatci od neprodane negibive svojine dèržavne		22.700	22.700
31			Novčanstvo	232.100		232.100
			Svega (Poglavja 9—31)	316,327.566	2,942.115	319,269.681
32			**X. Ministarstvo tèrgovine.**			
	1		Bečka svietska izložba		7,000.000	7,000.000
	2		Služba lučka i pomorsko-zdravstvena	433.000		433.000
	3		Dohodarstvo poštansko	15,752.000		15,752.000
	4		Zavod bèrzojavni (telegrafički)	3,570.000		3,570.000
			Ukupno (Poglavje 32, Naslovi 1—4)	19,755.000	7,000.000	26,755.000
33			**XI. Ministarstvo poljodielstva.**			
	1		Viša gospodarstvena i šumarska obuka	13.800		13.800
	2		Kultura zemaljska	2.750		2.750
	3		Satničtva rudarska	2.670		2.670
	4		Učilišta rudarska	460		460
	5		Mierovine i rovovine od rudokopnje	235.000		235.000
	6		Dèržavne ergele	127.350		127.350
	7		Dèržavne ždriebarnice	158.450		158.450
	8		„ šume i dobra	4,480.000	18.000	4,498.000
	9		Rudare	4,770.500		4,770.500
			Ukupno (Poglavje 33, Naslovi 1—9)	9,790.980	18.000	9,808.980

Poglavje	Naslov	Paragraf	Prihodi dèržavni	Prihodi uredni	Prihodi izvanredni	Prihodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
34			**XII. Ministarstvo pravosudja.**			
	1		Uprava pravosudna po krunovinah	600		600
	2		Kazništa	340.000		340.000
			Ukupno (Poglavje 34, Naslovi 1 i 2) .	340.600		340.600
35			**XIII. Vèrhovno računište**			. . . . .
36			**XIV. Troškovnik penzionalni**			. . . . .
37			**XV. Subvencije i dotacije.**			
	1		Kamate od istarske zemljorazteretne zaklade		7.529	7.529
38			**XVI. Dug dèržavni.**			
	1		Prijemi iz odkupljenih zadužnicah jedinstvenoga dèržavnoga duga		3,924.000	3,924.000
	2		Plateži u ime jamčevinah i ostavah		60.000	60.000
			Ukupno (Poglavje 38, Naslovi 1 i 2) .		3,984.000	3,984.000
39			**XVII. Uprava duga dèržavnoga.**			
	1		Pristojbe za blankete pri izmienjivanju zadužnicah dèržavnoga duga	5.000		5.000
	2		Odkup obličakah (formularah) za kamatne namire ujedinjenoga dèržavnoga duga	3.000		3.000
			Ukupno (Poglavje 39, Naslovi 1 i 2) .	8.000		8.000
40			**XVIII. Prihodi od prodane svojine dèržavne** . .		1,500.000	1,500.000
41			**XIX. Platilo dunavsko-parobrodarsko družtvo** .		2,300.000	2,300.000
42			**XX. Prihod od 25.000 komadah dionicah željeznice Fran-Josipovke**		5,500.000	5,500.000
43			**XXI. Prihodi od pieneznićkih zaostatakah, preostalih koncem godine 1872**		18,500.000	18,500.000

Poglavje	Naslov	Paragraf	Prihodi dèržavni	Prihodi uredni	Prihodi izvanredni	Prihodi Ukupno
				forintih u vredn. austr.		
			Rekapitulacija.			
1			I. Previšnje dvoranstvo			.....
2			II. Kabinetska kancelarija Nj. Veličanstva			.....
3			III. Vieće cesarevinske			.....
4			IV. Sud cesarevinski			.....
5			V. Vieće ministarske	437.000		437.000
6			VI. Ministarstvo posalah unutarnjih	883.100		883.100
7			VII. Ministarstvo za zemaljsku obranu	33.200		33.200
8			VIII. Ministarstvo za bogoštovje i nastavu	4,350.607		4,350.607
9-31			IX. Ministarstvo financijah	316,327.566	2,942.115	319,269.681
32			X. Ministarstvo tèrgovine	19,755.000	7,000.000	26,755.000
33			XI. Ministarstvo poljodielstva	9,790.980	18.000	9,808.980
34			XII. Ministarstvo pravosudja	340.600		340.600
35			XIII. Vèrhovno računište			.....
36			XIV. Troškovnik penzionalni			.....
37			XV. Subvencije i dotacije		7.529	7.529
38			XVI. Dug dèržavni		3,984.000	3,984.000
39			XVII. Uprava duga dèržavnoga	8.000		8.000
40			XVIII. Prihodi od prodane svojine dèržavne		1,500.000	1,500.000
41			XIX. Platilo dunavsko-parobrodarsko družtvo		2,300.000	2,300.000
42			XX. Prihod od 25.000 komadah dionicah željeznice Fran-Josipovke		5,500.000	5,500.000
43			XXI. Prihodi od pienezničnih zaostatakah, preostalih koncem godine 1872		18,500.000	18,500.000
			Ukupni iznosak podmire	351,926.053	41,751.644	393,677.697

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XVIII. — Izdan i razposlan dne 22. Travnja 1873.

47.

Zakon od 15. Travnja 1873,

kojim se uredjuju beriva aktivnih (u službi nahodećih se) urednikah dèržavnih.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1. Svikoliki dèržavni, s platjom namiešteni urednici diele se na jedanaest činovnih razredah.

Pri razdielbi ovoj valja dèržati se prelaznih ustanovah, navedenih u dodatku k zakonu ovomu, i imat će tu povèrh toga valjati kao načelo:

1. da urednici vlastih sudbenih, kao u obće i svi oni urednici, kojim se je razred nadnevnički od 31. Prosinca 1867 ustanovio putem zakonotvorstva, na koliko zakonom nije učinjena nikakova preinaka, uvèrstiti se imadu u one činovne razrede, koji se sudaraju s njihovimi dosadanjimi razredi nadnevničkimi;

2. da će urednike ostalih kategorijah u činovne razrede za sada imat uvèrstiti vlada, i pri tom jednolično urediti stalež osoblja i pristojbah, postojeći u pojedinih granah upravnih, i da će se obavljena uvèrstba imat s pèrvim budućim dèržavnim proračunom do znanja dostaviti vieću cesarevinskomu.

Urednici, koji su do sada u XII. razredu nadnevničkom, imadu se uvèrstiti u XI. razred činovni.

§. 2. Čin urednika dèržavnoga odlučuje — s iznimkom, učinjenom u §-u 15 ovoga zakona — kolicinu berivah, koja ga idu.

§. 3. Sistemovana beriva jesu:

a) platje, zatim

b) službovine i doplatci za vrieme službe (aktivitetni).

§. 4. Propisana taksa službena, a tako i dohodarina uzima se samo od platje; nasuprot se takodjer samo platja računati može prigodom, kada se odmieruje penzija.

§. 5. Svakomu izmedj četiri najviša razreda činovna ustanovljene su platje samo jednom stalnom brojkom; svakomu pak izmedj ostalih razredah činovnih ustanovljene su u tri postupine.

U prilogu *a)* vidi se, koje su i kolike su platje odmierene.

§. 6. Na višju platju jednoga i istoga činovnoga razreda promaknut će se urednik nakon svakih pet godinah, što ih prevali služeć u tom činovnom razredu.

§. 7. Kolicinu berivah odlučuje čin (§. 2), koi pripada onomu miestu, što ga urednik definitivno zauzima.

One urednike, koji imadu samo naslov i karakter višje službene kategorije ili koji su na sistemovano višje službeno miesto imenovani samo privremeno, ići će beriva, primierena činu višjega toga miesta, onda stopram, kada višje to službeno miesto definitivno zadobiju.

§. 8. S nižjega činovnoga razreda na razred višji premieštaju se urednici putem imenovanja.

§. 9. Za četiri najvišja razreda činovna ustanovljuju se (sistemizuju) službovine, navedene u prilogu *b*.

§. 10. Za ostale razrede činovne, od petoga razreda nižje, ustanovljuju se doplatci za vrieme službe iliti doplatci aktivitetni, odmiereni polag četiri razreda, kako se vidi u prilogu *c*.

Stanovničtvo, na kojem se osniva ova razdielba činovnih razredah, ima se svagda računati po posliednjem uredovnom narodnom popisu.

Povèrh toga moći će vlada pojedina miesta premiestiti iz 4. u 3. a iz 3. u 2. razred.

§. 11. Stanarine, sistemovane do sada za Beč i Tèrst u obće ili drugdie, za pojedine kategorije, odnosno doplatci miestni (lokalni), imadu u buduće prestati, i to stanarine od onoga roka dospietnoga, koi bude pèrvi poslie 1. Sèrpnja 1873.

§. 12. Onim urednikom, koji imadu pravo na stan u naravi, ili gdie toga neima, na stanovit ekvivalent u ime stana, ostavit će se taj probitak, a od doplatka aktivitetnoga ili od službovine platjat će im se samo polovica iznoska, koi bi ih inače išò.

Ova pomenuta ustanova neuporavljuje se na ministre i načelnike zemaljske, a tako ni na urednike one, koji svoje službe radi treba da imadu stan u sgradi, gdie im je ured.

§. 13. Elevi, ašpiranti, praktikanti i auškultanti neuvèrštjuju se u nikakov razred činovni, nego ipak daje im se karakter dèržavnih urednikah iz obzira, što vèrše službeno svoje zvanje. Nu zaprisećі se (zakletvu položiti) mogu elevi, ašpiranti i praktikanti stopram nakon jednogodišnje, na podpuno zadovoljstvo probavljene pokusne viežbe (praktike), koja će im se pri odmierivanju penzije računati u vrieme službeno.

Što se tiče auškultantah, valjat će i na dalje postojeći propisi, kako se imadu postavljati u službe i kako i kada zaprisizati.

§. 14. Onim elevom, ašpirantom i praktikantom, koji uzmognu izkazati višju znanstvenu obrazovanost, moći će se dozvoliti pripomoć (adjutum) godišnjih 500 ili 600 for., ostalim pak pripomoć godišnjih 200 do 400 forintih.

Kod auškultantah doći će umiesto dosadanjih adjutah od 315 i 400 forintih beriva od 500 i 600 forintih, i ova podieljivat će se po propisih postojećih.

§. 15. Ustanove ovoga zakona neimaju uporavljivat se na osoblje učiteljsko, bilo koje mu drago, a ni na urednike kod knjižnicah (bibliotekah), kao ni na urednike one, kojim se beriva osnivaju na pogodbi iliti ugovoru.

§. 16. Ovaj zakon doći će u kriepost dne 1. Sèrpnja 1873, i od roka toga bit će lišeni moći svoje svi predjašnji zakoni i naredbe, koje se š njim nesudaraju.

§. 17. Izvèršba ovoga zakona nalaže se ukupnomu Mojemu ministarstvu.

U Beču, dne 15. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r.

Dodatak.

Ustanove prelazne.

§. 1. U platjne stupnje jednoga i istoga činovnoga razreda uvèrštjuju se urednici po vremenu, koliko je koi služio u onoj službenoj kategoriji, koja se sudara s dosadanjim nadnevničkim razredom.

§. 2. Onim urednikom, koji su do sada odlikovani bili naslovom i karakterom višje koje službene kategorije ili koji su višje koje službeno miesto imali samo privremeno, imat će se vrieme službeno, navèršeno na ovi način, uračunati, za da se promaknuti mogu u višju platju u tom činovnom razredu.

§. 3. Ako se koji urednici povodom ove regulacije berivah uvèrste u činovni razred, koi je nižji, nego što je razred nadnevnički, u kojem su bili do sada, zadèržat će isti za svoju osobu dosadanji višji čin.

§. 4. Ako kojega urednika uslied uvèrstbe u pojedini razred činovni dopade platja manja, nego što ju je imao do sada, zadèržat će platju dosadanju i to tako, da mu se neumali doplata aktivitetna ili službovina, koja ga ide po novom sistemu.

§. 5. Doplate osobne imadu se pri promaku na višju platju oduzeti primiereno postojećim propisom; neimaju se pri tom uzimati u račun doplate aktivitetne.

Zakonom ovim ostaju netaknute one doplate službene, koje na temelju osobitih propisah postoje za pojedine kategorije sedam najnižjih razredah činovnih, a tako isto i probitci oni i deputati, koji su skopčani s pojedinimi službenimi miesti.

§. 6. Ako kojega urednika na temelju ovoga zakona u ime platje i doplate aktivitetne dopade ukupno manje, nego što mu dosadanja beriva, to jest: platja, stanarina i na temelju financijalnoga zakona za godinu 1872 dozvoljena doplata u ime skupoće, ukupno iznose, dat će mu se doplata, da se pomenuti manjak izjednači; nego doplata ta oduzimat će se opet od urednika po mieri, kao što prelazio bude u veće platje.

Ova ustanova neuporavljuje se na one urednike, kojim se beriva osnivaju na posebnu ugovoru iliti pogodbi.

Prilog a.

Izkaz o platjah.

I. Čin	12.000 for.		1.800 or
II. „	10.000 „	VIII. Čin	1.600 „
III. „	8.000 „		1.400 „
IV. „	7.000 „		1.300 „
	6.000 „	IX. „	1.200 „
V. „	5.500 „		1.100 „
	4.500 „		1.000 „
	3.600 „	X. „	950 „
VI. „	3.200 „		900 „
	2.800 „		800 „
	2.400 „	XI. „	700 „
VII. „	2.200 „		600 „
	2.000 „	Praktikanti, aspiranti, auškultanti itd. dobivat će pripomoćih (adjutah).	

Prilog b.

Službovine.

Razred činovni	Forintih vredn. austr.
I. Čin.	
Ministar-predsiednik	14.000
II. Čin.	
Ministar	10.000
Predsiednik višnjega sudišta	10.000
„ „ računišta	10.000
III. Čin.	
Namiestnik u Austriji podanižkoj	5.000
„ „ „ nadanižkoj	5.000
„ „ Štajerskoj	6.000
„ „ Českoj	10.000
„ „ Moravskoj	6.000
„ „ Galiciji	9.000
„ „ Primorju	8.000
„ „ Tirolskoj	6.000
„ „ Dalmaciji	6.000
Predsiednik višjega zemaljskoga suda u Beču	3.000
„ „ „ „ „ Pragu	3.000
„ „ „ „ „ Lavovu	3.000
„ „ „ „ „ Zadru	1.000
Svaki od ostalih predsiednikah višjih zemaljskih sudovah	2.000
IV. Čin.	
Predsiednici zemaljski	4.000
Odsiečni načelnici u ministarstvih	3.000
Predsiednici senatski višnjega sudišta	3.000
Direktor redarstva u Beču	2.000
Podpredsiednici bečke, pražke i lavovske financijalne zemaljske direkcije	1.000
Direktor erarskih duhanarah	1.000

Prilog c.

Izkaz o doplatcih aktivitetnih.

Čin	Razred doplatka aktivitetnoga			
	I. Beč	II. Bèrno, Gradac, Krakov, Lavov, Prag, Tèrst, miesta u redarstvenom području bečkom, kao i sva miesta, koja imaju preko 50.000 stanovnikah	III. Baden, Franzensbad, Karlove Vari, Marienbad, Toplice u Českoj, kao i sva miesta, imajuća stanovnikah manje od 50.000 a više od 10.000	IV. Sva miesta, imajuća stanovnikah izpod 10.000
		60	50	40
		postotakah od svotah, odmierenih za pèrvi razred		
V.	1.000	600	500	400
VI.	800	480	400	320
VII.	700	220	350	280
VIII.	600	360	300	240
IX.	500	300	250	200
X.	400	240	200	160
XI.	300	180	150	120

48.

Zakon od 15. Travnja 1873,

kojim se uredjuju aktivitetna beriva dèržavnoga učiteljstva i urednikah od knjižnicah (bibliotekah).

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1. Profesori i učitelji na dèržavnih učilištih, a tako i urednici od knjižnicah (bibliotekah) imadu se u koliko zakonom kojim nije učinjena kakova preinaka, porazdieliti na temelju zakona, izdata podjedno za urednike dèržavne, na činovne razrede, koji se sudaraju s onimi nadnevničkimi razredi, koji su ih išli po propisih dosadanjih.

Direktori dèržavnih srednjih učionicah i učiteljskih obrazovalištah uvèrštjuju se u VII. razred činovni.

Profesore srednjih učionicah i učiteljskih obrazovalištah moći će ministar nastave, iza kako zadobiju tretju petgodišnjicu (Zakon od 9. Travnja 1870, dèrž. zak. lista br. 46 i od 19. Ožujka 1872, dèrž. zak. lista br. 29), i na temelju njihove osobita priznanja vriedne službe promaknuti u VIII. razred činovni.

§. 2. Osobe, na dèržavnih učilištih i u knjižnicah s platjom namieštene, imadu pravo na doplatak aktivitetni, koi im se neće računati pri odmierivanju mirovine.

Ovaj doplatak ustanovljuje se po istih načelih i u istoj kolicini, kako za primierene činovne razrede dèržavnih urednikah ustanovljuje podjedno izdat zakon o aktivitetnih im berivih.

§. 3. Sistemovana platja pravih učiteljah na dèržavnih srednjih učionicah (gimnazijih realnih gimnazijih, realkah, pomorskih iliti nautičkih učionicah itd.), kao i glavnih učiteljah na učiteljskih obrazovalištih ustanovljuje se za Beč na 1.200 for. a za ostala miesta na 1.000 forintih.

Platje ostalih kategorijah dèržavnoga učiteljstva i urednikah od knjižnicah nepreinačuju se zakonom ovim.

Petgodišnjice, kako su zakonom ustanovljene za svekoliko učiteljstvo, kao i za učitelje na viežbaonicah, skopčanih s učiteljskimi obrazovališti i uzdèržavanih novcem dèržavnim, zatim službovine direktorah, i napokon postojeći propisi o platji učiteljah viere na pomenutih učilištih nepreinačuju se zakonom ovim.

§. 4. Propisana taksa službena, a tako i dohodarina uzima se samo od platje; nasu prot se takodjer samo platja može računati prigodom, kada se odmieruje penzija.

§. 5. Miestni doplatci, koji su sistemovani u Beču i na dosadanjih dèržavnih srednjih učionicah i učiteljskih obrazovalištih pèrvoga razreda, kao i stanarine u Tèrstu i Beču imadu u buduće prestati, i to stanarine s onim dospietnim rokom, koi bude pèrvi poslie 1. Sèrpnja 1873.

§. 6. Onim članovom dèržavnoga učiteljstva, koji imadu pravo na stan u naravi, platjat će se od doplatka aktivitetnoga samo polovica iznoska, koi bi ih inače išao.

§. 7. Ustanove ovoga zakona neuporavljuju se na one članove dèržavnoga učiteljstva, kojim se beriva osnivaju na ugovoru ili pogodbi.

§. 8. Paragraf 6. u dodatku k zakonu, glede regulacije berivah aktivnim dèržavnim urednikom, ima se uporavljivati i na službovnike (funkcionare), za koje vriedi zakon ovaj.

§. 9. Zakon ovaj doći će u kriepost dne 1. Sèrpnja 1873, i od roka toga bit će lišeni moći svoje svi predjašnji zakoni i naredbe, koje se š njim nesudaraju.

§. 10. Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru nastave, odnosno ministru poljodielstva.

U Beču, dne 15. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Stremayr** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.

49.

Zakon od 15. Travnja 1873,

o aktivitetnih berivih onih dèržavnih službenikah, koji spadaju u kategoriju podvornikah.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1, Službenikom dèržavnim, spadajućim u kategoriju podvornikah, koji beru platju ili godištinu, dozvoljuje se kao doplatak aktivitetni dvadeset i pet postotakah platje im ili godištine, a onim, koji su namiešteni u Beču i Tèrstu, dvadeset i pet postotakah platje im ili godištine i povèrh toga još svota, jednaka dosadanjoj stanarini.

§. 2. U kolicini platje ili godištine, zatim u dosadanjih pravilih o polučivanju višje platje ili godištine, kao i o dobivanju dosadanjih uzgrednih probitakah, namienjenih ljudem od dèržavnoga podvorničtva, neima se promieniti ništa; nu nasuprot stanarine, sistemovane do sada za Beč i za Tèrst, imadu prestati s onim rokom dospietnim, koi bude pèrvi poslie 1. dana Sèrpnja mieseca 1873.

§. 3. Propisana taksa službena uzimat će se samo od platje; nasuprot se takodjer samo platja može računati prigodom, kada se odmieruje mirovina.

§. 4. Zakon ovaj doći će u kriepost dne 1. Sèrpnja 1873.

§. 5. Izvèršba ovoga zakona nalaže se Mojemu ukupnomu ministarstvu.

U Beču, dne 15. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XIX. — Izdan i razposlan dne 22. Travnja 1873.

50.

Zakon od 27. Ožujka 1873,

kojim se propisuje, kako u pogledu penzije postupati treba sa članovi od momčadi jednolike zaodievene (uniformirane) c. kr. civilne straže sigurnosti, civilne straže redarstvene, koju dèržava postavlja, i s redarstvenimi opravnici (agenti) od inšpektora niže, i napokon š njihovimi udovicami i sirotami.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Sa članovi od momčadi jednoliko zaodievene (uniformirane) c. kr. civilne straže sigurnosti, civilne straže redarstvene, koju dèržava postavlja, i s redarstvenimi opravnici (agenti) od inšpektora niže, kao napokon i s udovicami i sirotami njihovimi ima se, što se tiče oskèrbe njihove, postupati polag propisah, postojećih u pogledu dèržavnih za penziju sposobnih službenikah i ženah im i diece.

Mirovina odmierivat se ima polag platje i polag doplatakah, ako su im koji s razloga dobe podieljeni.

§. 2.

Ako koi član od momčadi, navedene u §. 1, izvèršujuć službu svoju, bez svoje krivnje dopade tielesnu ozledu ter uslied iste bude nesposoban za službu, imat će mu se pri odmierivanju mirovine doračunati deset godinah službe.

Povèrh toga moći će se u takovu slučaju pri okolnostih, osobito vriednih obzira, dozvoliti mirovina još i veća, i to do svote podpunoga onoga aktivitetnoga beriva, koje se po ovom zakonu uračunati može pri odmierivanju penzije.

§. 3.

Ova zakon doći će u kriepost dne 1. Siečnja 1874.

§. 4.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se Mojim ministrom posalah unutarnjih i financijah.

U Beču, dne 27. Ožujka 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Pretis** s. r.

51.

Zakon od 30. Ožujka 1873,

kojim se dozvoljuje, prosto od svake carine uvoziti predmete, potrebite za gradjenje i za opremanje pomorskih brodovah.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, **kako sliedi:**

§. 1.

Onim podhvatnikom, koji se kao obèrtom bave gradjenjem pomorskih brodovah i koji imadu u tu svèrhu namienjenih brodarnicah ili škverah, moći će ministarstvo financijah dozvoliti, da prosto od svake carine uvoze predmete, potrebite za gradjenje i za opremanje pomorskih brodovah, koji se grade na njihovih brodarnicah ili škverih, ako su t. j. voljni podvèrći se kontrolnim mieram, propisanim posebnimi naredbami, koje izdate budu putem administrativnim.

§. 2.

Povierava se ministarstvom financijah i tèrgovine, da izdadu prije pomenute naredbe, da označe predmete, koji će bit oprošteni od carine, i da ustanove rok, od kojega će početi kriepost ovoga zakona. Pomenuta ministarstva bit će takodjer vlastna, uvèrstiti u ovaj zakon i takove predmete, za koje bi se u buduće obnašlo, da bi u gore pomenute svèrhe probitačno bilo oprostit ih od carine.

§. 3.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministrom financijah i tèrgovine.

U Beču, dne 30. Ožujka 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

52.

Zakon od 15. Travnja 1873,

kojim se preinačuju i dopunjuju ustanove zakona od 19. Svibnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 44) o ustrojstvu političkih upravnih vlastih.

Povodom, što su se beriva aktivnih dèržavnih urednikah uredila zakonom od 15. Travnja 1873, izdajem s privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga sliedeće ustanove, kojimi se stranom preinačuje, stranom dopunjuje zakon od 19. Svibnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 44) o ustrojstvu političkih upravnih vlastih:

§. 1.

U obrazcu o osoblju i o platjah, priklopljenu zakonu od 19. Svibnja 1868 razdieljena je službena kategorija savietnikah od namiestničtvah i satnikah kotarskih na dva razreda: ova se razdielba ukida zakonom ovim.

§. 2.

Umiesto pomenutih savietnikah pèrvoga razreda imenovat će se dvorski savietnici, koji će uvèršteni biti u V. razred činovni i koji će kod namiestničtvah u Beču, Pragu i Lavovu imati naslov: „podpredsiednika od namiestničtva".

§. 3.

Savietnici vlade i zemaljski izviestitelji zdravstveni kod vladah zemaljskih bit će uzporedjeni savietnikom namiestničtva i uslied toga uvèršteni u VI. razred činovni.

§. 4.

Satnici kotarski uvèrštjuju se u VII. razred činovni.

§. 5.

Kod političkih zemaljskih oblastih bit će namieštenih tajnikah od namiestničtva i vlade, koji će uvèršteni biti u VIII. razred činovni. Tajnike namiestničtva i vlade imenovat će ministar posalah unutarnjih.

§. 6.

Perovodje od namiestničtva i vlade, a tako i perovodje, namiešteni za službu zdravstvenu kod zemaljskih oblastih uvèrštjuju se u IX. razred činovni. Službena kategorija perovodnih adjunktah ima prestati.

Načelnik zemaljski vlastan je, odredjivati perovodje da službuju kod kotarskih satničtvah, a tako i komisare da službuju kod oblasti zemaljske, nego prigodom takovom ima dozvolit im normalne pristojbe selitbene.

§. 7.

Poradi upravljanja svekolike službe od manipulacije bit će kod namiestničtva u Beču, Pragu i Lavovu postavljen po jedan direktor pomoćnih uredah, koji će uvèršteni biti u VIII. razred činovni, i kojim će se pridati po jedan adjunkt direkcije pomoćnih uredah s IX. razredom činovnim. Upravljanje službe od manipulacije kod ostalih političkih oblastih zemaljskih obavljat će adjunkti direkcije pomoćnih uredah, koji su u IX. činovnom razredu i koji će, dok tu službu budu obavljali, imati naslov „direktorah".

Ostalo osoblje od manipulacije razdieljuje se kod svihkolikih političkih oblastih zemaljskih na dvie kategorije, na oficijale i kanceliste; oni će uvèršteni biti u X. a ovi u XI. razred činovni.

§. 8.

Ukidaju se točke I *a* i *c*, II, III, IV i V *b* dodatka zakonu od 19. Svibnja 1868. Urednikom, kojim po članku 9 pomenuta zakona izvan uredovne stolice namiestničtva poviereno bude obavljanje poslovah namiestničtva, imat će se za vrieme, dok trajala bude ta služba, za podmirivanje osobitih službenih troškovah iz primiereno umnožana uredovnoga paušala davati godišnje paušalne svote, jednake dozvoljenim do sada službovinam.

§. 9.

Ovaj zakon doći će u kriepost dne 1. Sèrpnja 1873.

§. 10.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru posalah unutarnjih.

U Beču, dne 15. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XX. — Izdan i razposlan dne 30. Travnja 1873.

53.

Zakon od 11. Travnja 1873,

kojim se ukida jamčenje dèržave naprema pèrvomu dunavskomu parobrodarskomu družtvu.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Potvèrdjuje se ovim niže priklopljeni ugovor od 28. Ožujka 1871, što su ga c. kr. ministarstvo financijah za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, i kraljevsko-ugarsko ministarstvo financijah s jedne a pèrvo dunavsko parobrodarsko družtvo s druge strane sklopila o ukinutju dèržavnoga jamstva.

Članak II.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru financijah.

U Beču, dne 11. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

Ugovor,

koi je, uz priuzdèržaj, da se potvèrditi imade putem zakonotvorstva, medju c. kr. ministarstvom financijah za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, zatim kraljevsko-ugarskim ministarstvom financijah s jedne, i pèrvim dunavskim parobrodarskim družtvom na temelju povlade, dobivene od glavne skupštine dioničarah istoga družtva dne 12. Travnja 1870, s druge strane, sklopio se o ukinutju dèržavnoga jamstva i o mohačko-pečujskoj željeznici, imenito:

§. 1.

Jamčenje prihodah, koje je dèržava u smislu ugovora od 23. Svibnja 1857 pèrvomu dunavskomu parobrodarskomu družtvu kao odštetu dozvolila bila uslied toga, što se je za

isto družtvo ukinulo bilo izklopno pravo plovitbe na Dunavu i na pritocih mu, ukida se dne 1. Siečnja 1869, i od istoga dana počamši prestaju sva prava i sve dužnosti, koje su s pomenutim ugovorom bile skopčane.

§. 2.

Od ovoga dakle dana neće pèrvo dunavsko parobrodarsko družtvo imati nikakova prava na dèržavno jamstvo, niti na ikoju drugu dèržavnu podporu ili odštetu; imat će nasuprot od istoga dana podpuno pravo vlastničtva i upravljanja glede svihkolikih za brodarstvo nabavljenih pokretninah i nepokretninah, i pri izvèršivanju ovoga prava bit će odlučne i obvezne jedino u družtvenih pravilih sadèržane ine ustanove, koje nepotieču iz jamčenja.

§. 3.

Pravo vlastničtva, pomenuto u §. 2, neproteže se na pečujsko-mohačku željeznicu, na kojoj vožnja i radnja pripada pèrvomu dunavskomu parobrodarskomu družtvu; ostaje dapače u krieposti ovamo odnoseći se ugovor od 20. Sèrpnja 1853 u jedno s dodatnim ugovorom od godine 1861, izim paragrafa 9. istoga ugovora, koi se preinačuje tako, da se ugarska vlada svoga prava polgodišnje odpoviedi, na 90 godinah, računajuć od početka radnje, priuzdèržana, odriče na 30 godinah od časa, kada je ova željeznica raditi počela.

§. 4.

Pèrvo dunavsko parobrodarsko družtvo imat će svotu od dva i tri četvèrtine miliuna forintih (2,750.000 for. vr. austr.) u gotovu u četir polgodišnja obroka ujedno sa petpostotnimi kamatami, proračunanimi od 1. Siečnja 1869, i to u razmierju od 70 prema 30 staviti na dispoziciju jednomu i drugomu ministarstvu financijah, i platiti ju u onu austrijansku, odnosno u onu ugarsku pieneznicu, koja za to bude odredjena.

§. 5.

Pèrvo dunavsko parobrodarsko družtvo riešava se od dužnosti, da nemora više povratjati onih prihodnih predujamah, koje mu je dèržavna uprava dala za god. 1858 do uklopno 1865, i koji što glavnice što kamatah čine 8,532.373 for. i 78 novčićah.

§. 6.

Ovaj ugovor, koi je prost od biljegovine, izdat će se za tri ugovorne stranke u tri istoglasna primierka.

U Beču, dne 28. Ožujka 1871.

Ludovik bar. Holzgethan s. r.,
c. kr. ministar financijah.

U Budimu, dne 28. Ožujka 1871.

Karlo Kerkápolyi s. r.,
kralj. ugarski ministar financijah.

U Beču, dne 28. Ožujka 1871.

Za administraciju pèrvoga c. kr. povl. dunavskoga parobrodarskoga družtva:

Mavricijo bar. Wodianer s. r.
Ad. Burg s. r.

Za odbor pèrvoga c. kr. povl. dunavskoga parobrodarskoga družtva:

Dr. Josip Neumann s. r.

51.

Zakon od 11. Travnja 1873,

o porezu pèrvoga dunavskoga parobrodarskoga družtva i o dieljenju dohodarine, koju to družtvo platja, medju financijalnom upravom kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, i medju financijalnom upravom ugarskom.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Potvèrdjuje se ovim niže priklopljeni ugovor od 28. Ožujka 1871, sklopljen medju c. kr. ministarstvom financijah za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, s jedne, i kralj. ugarskim ministarstvom financijah s druge strane o porezu pèrvoga dunavskoga parobrodarskoga družtva i o dieljenju dohodarine, koju to družtvo platja.

Članak II.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru financijah.

U Beču, dne 11. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

Ugovor,

koi je uz priuzdèržaj, da se potvèrditi imade putem zakonotvorstva, medju c. kr. ministarstvom financijah za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, s jedne, i kralj. ugarskim ministarstvom financijah s druge strane o porezu pèrvoga dunavskoga parobrodarskoga družtva i o dieljenju dohodarine, koju to družtvo platja, sklopio se sa sliedećimi ustanovami:

§. 1.

U svèrhu porezivanja ima se s unazadnom moćju od 1. Siečnja 1868 počamši radnja pèrvoga dunavskoga parobrodarskoga družtva razdieliti na tri duži, imenito:

a) na austrijansku od Pasova do Tebena,

b) na ugarsku od Tebena do Oršave (kamo se računaju i ugarski pritoci Dunava),

c) na inozemsku.

§. 2.

Kao mierilo, po kojem se čisti prihod za svaku pomenutu duž u svèrhu porezivanja, odnosno u svèrhu dieljenja dohodarine razdieliti imade, uzet će se prihod nečisti, kao što dobiven bude radnjom na pojedinih linijah.

§. 3.

Porez za liniju Pasovsko-Tebensku ide austrijanskoj financijalnoj upravi, a porez za liniju Tebensko-Oršavsku (kamo se računaju i ugarski pritoci) ide upravi financijalnoj ugarskoj.

Porez za liniju inozemsku dielit će se po razmierju, po kojem oba dèržavna okoliša monarhije austro-ugarske prinose k zajedničkim troškovom, medju financijalnom upravom austrijanskom i ugarskom.

§. 4.

Da se uzmogne odmierivati porez, imat će dunavsko parobrodarsko družtvo osim čistoga, porezu podvèržena prihoda, što ga ukupni podhvat imade, izkazati i prihod nečisti od svake pomenute tri duži iliti linije napose.

§. 5.

U svèrhu porezivanja pronalazit će i ustanovljivati čisti porezovni prihod ona porezna vlast, gdie je siedište družtva; za sada dakle pronalazit će i ustanovljivati to porezne vlasti austrijanske.

Operati ovoga pronalaženja imat će se priobćivati kraljevsko-ugarskomu ministarstvu financijah.

§. 6.

Dohodarinu i svekolike prireze odmierivat će na temelju pronadjena čistoga prihoda glede austrijanske i inozemske linije c. kr. austrijanske porezne vlasti po zakonih i propisih austrijanskih, a glede linije ugarske kralj. ugarski porezni uredi po zakonih i propisih ugarskih.

§. 7.

Ovako odmierenu dohodarinu ujedno s prirezi pobirat će i za ugarsku financijalnu upravu dotični organi austrijanske financijalne uprave.

U Beču, dne 28. Ožujka 1871. U Budimu, dne 28. Ožujka 1871.

Ludovik bar. Holzgethan s. r.,
c. kr. ministar financijah.

Karlo Kerkápolyi s. r.,
kralj. ugarski ministar financijah.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXI. — Izdan i razposlan dne 30. Travnja 1873.

55.

Zakon od 9. Travnja 1873,

o prodaji nepokretne dèržavne svojine.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Opunomoćuje se Moj ministar financijah, da prodade erarsko zemljište, koje se stere blizu Mola dal sale u Tèrstu a imade povèršine do 305° 4′ 3″.

U Beču, dne 9. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

56.

Zakon od 13. Travnja 1873,

o dozvoli, koja se daje gradu Beču, da sklopiti može neokamatjen zajam loterijski.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Iznimno od zakonitih propisah, koji postoje u pogledu sklapanja privatnih zajmovah sa zadužnicami parcijalnimi, dozvoljuje se ovim gradu Beču, da sklopiti može neokamatjen loterijski zajam u imenovnom iznosu od šestdeset i tri milijuna forintih vrednote austrijanske, i to tako, da mogu dione zadužnice na donesnika, glaseće na 100 for. i razdieljive na dvie česti po 50 for., izdati se i pri povratjanju (izplatjivanju) skopčati se s nagradnim žriebanjem.

§. 2.

Izvèršba ovoga zakon nalaže se Mojemu ministru financijah.

U Beču, dne 13. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

57.

Zakon od 25. Travnja 1873,

o dozvoli, koja se daje gradu Gradcu, da sklopiti može neokamatjen zajam loterijski.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Iznimno od zakonitih propisah, koji postoje u pogledu sklapanja privatnih zajmovah sa zadužnicami parcijalnimi, dozvoljuje se ovim gradu Gradcu, da sklopiti može neokamatjen loterijski zajam u imenovnom iznosu od tri miliuna forintih vrednote austrijanske, i to tako, da mogu dione zadužnice, glaseće na donesnika, ali ne izpod dvadeset forintih, izdati se i pri povratjanju (izplatjivanju) skopčati se s nagradnim žriebanjem.

§. 2.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se Mojemu ministru financijah.

U Beču, dne 25. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXII. — Izdan i razposlan dne 7. Svibnja 1873.

58.

Zakon od 11. Travnja 1873,

kojim se odredjuje, da kriepost zakona od 3. Ožujka 1868 (dèrž. zak. lista br. 17), koi govori o oprostu od pristojbah i od biljegovine pri zaokruživanju zemaljah, imade trajati još do konca godine 1879.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Kriepost zakona od 3. Ožujka 1868 (dèrž. zak. lista br. 17), odnoseća se na oprost od pristojbah i od biljegovine pri zaokruživanju (arondiranju) zemaljah, produljuje se još do konca god. 1879.

§. 2.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se Mojemu ministru financijah.

U Beču, dne 11. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

59.

Zakon od 18. Travnja 1873,

kojim se dozvoljuje, da se niekoja zemljišta i parcele sjediniti mogu s povierbinom obitelji margrofovah Pallavicinah u Moravskoj.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Sliedeća zemljišta, koja se nahode u vlastbinskom (allodialnom) posiedu margrofa Alfonza Pallavicina, imenito:

a) Niže navedene, u području obćine Palovičke ležeće zemlje; točetvèrtno leno br. 12, polu-lena br. 3, 4, 6 i 23, četvèrtno leno br. 6, i vèrt, odciepljen od polu-lena br. 41, parcela br. 51;

b) u području občinah Jamničke i Podolske ležeće parcele br. 4304, 4306 a, 4307 a, 4306 b, 4307 b, 4303, 4305, 4308, 4309, 4312, 4313, 4444 a, 4445, 4310, 4311, 4831, 105, 3346 c, 4465, 4466, 4314, 4315, 4464, 99, 160, 4830, 4454, 4455, 103, 4280, 132, 134, 135, 1815 a, 1815 b, 888, 889, 1415, 2761, 529, 530, 4475, 4476, 4474, 4473, 927, 928, 929, 933 i 934;

c) u području občine Loučke ležeće parcele br. 1, 2, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 790, 791, 792, 793, 794, 829, 830, 833, 834, 835, 837, 926 i 927;

d) u području občine Neuhardske ležeće parcele br. 36, 37, 38, 39, 529 a i 529 b, koje su dosada spadale na tamošnju kèrčmu br. 5;

e) u području občine Muthenske ležeće parcele br. 918, 920, 924, 925 a, 926 i 930;

f) u području občine Komarovičke ležeća parcela br. 370,

mogu se namieniti obiteljskoj povierbini pèrvorodstva, koju je s previšnjom dozvolom od 10. Veljače 1871 iz dobarah Jamnice, Staroga i Novoga Neuharda ujedno s Muthenom i Kvalkovicami sklopio i utemeljio u Moravskoj margrof Alfonz Pallavicini, i dozvoljuje se zakonom ovim, da se zemlje ove spoje s pomenutom povierbinom.

§. 2.

Izvèršba zakona ovoga nalaže se ministru pravosudja.

U Beču, dne 18. Travnja 1873.

Franje Josip s. r.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

60.

Zakon od 22. Travnja 1873,

o gradjenju željeznice od Leluhova do Tarnova s ogranci.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da osigura gradjenje lokomotivnih željeznicah

a) od Bielskoga preko Saybuša do galičko-ugarske granice zemaljske pravcem pram Czaczi za spoj na željeznicu Košičko-Bogumilsku;

b) od Leluhova do galičko-ugarske granice zemaljske preko Novoga Sandeca i Grybova do Tarnova za spoj s galičkom željeznicom Karlo-Ludovikovkom s ogranci od Grybova do Zegórza za spoj na pèrvu ugarsko-galičku željeznicu, od Novoga-Sandeca preko Suche do Saybuša i od Suche do Krakova (Podgoracah)

podieljujuć koncesiju pod uvieti zakona ovoga.

Članak II.

Za prugu željezničku, naznačenu u članku I. pod *a)*, moći će se, podieliti sliedeća pogodovanja:

1. oprost od dohodarine i od platjanja biljegovine od kuponah, a tako i od svakoga novoga poreza, koi bi se budućimi zakoni tegnuo uvesti, za punih dvadeset godinah od dana onoga, kojega se otvori radnja;

2. oprost od biljegovine i od pristojbah za svekolike ugovore, podneske i ine izprave› sačinjene u svèrhu, da se nabavi glavnica, da se sgradi i opremi željeznica do onoga časa kojega će započeti radnja;

3. oprost od biljegovine i od pristojbah za pèrvu izdatbu dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah ujedno s medjutimnicami, a tako i od prenosnine, koja se nabere pri odkupljivanju zemljištah.

Članak III.

Za željeznicu, naznačenu u članku I pod *b)* moći će uprava dèržavna obećati jamstvo godišnjega čistoga prihoda ujedno sa kvotom oddužnom u najvećem iznosu od petdeset hiljadah tri stotine (50.300) forintih vred. austrijanske u srebru za milju, i to za vrieme, dok trajala bude koncesija, nu tako, da će, ako godišnji čisti prihod nebi dosizao svote ujamčene, ono, što falilo bude do gornjega najvećega iznosa, namiriti uprava dèržavna.

Jamstvo čistoga prihoda ujedno sa kvotom oddužnom doći će u kriepost onoga dana, kojega se otvori svakolika u članku I. pod *b)* naznačena pruga željeznička ujedno s ogranci i kad se izkažu dovoljno gotovi troškovi uklopno s troškovi za nabavu novacah i medjutimnimi kamatami od upotrebljene glavnice gradjevne.

Članak IV.

Da se provede članak III. izdat će se ustanove sliedeće;

1. Od ujamčenoga godišnjega čistoga prihoda upotrebit će se za oddugu glavnice ona svota, koju odredi uprava dèržavna po oddužnoj njom potvèrdjenoj osnovi, uslied koje se izdata glavnica odduživati imade uz vrieme, dok traje koncesija.

2. Doplata, koju će dèržavna uprava povodom, što je na se primila jamstvo, imat možda dati, imat će se, pošto se najprije prosude podnešeni i kao što treba obrazloženi računi godišnji, utečajiti za tri mieseca, odkako su se pomenuti računi podnieli.

Nego da se uzmognu odkupljivati dospieli kuponi od dionicah i zadužnicah, erar će po potrebi, dokazanoj na temelju proračuna od prihodah, davati dionih predujamah još i ranije, ali uz priuzdèržaj obračuna koi se na temelju računa godišnjega ima činiti, i samo onda ako koncesionar prošnju u tom obziru preda na šest tjedanah prije dospietnoga roka.

Ako poslie konačno-valjano ustanovljena računa godišnjega, koi se predati imade najkašnje za tri mieseca po izmaku poslovne godine, tegne izići na vidielo, da su predujmi visoko bili odmiereni, imat će koncesionar ono, što je izviše primio, ujedno sa šest postotakah kamatah, odmah povratiti. Nego tražbina, da se od strane dèržave dade predujam, imat će se potierati najkašnje za godinu danah po izmaku dotične godine poslovne, jer u protivnom slučaju tražbina će ugasnuti.

3. Svota, koju dèržava uslied preuzeta jamčenja platja, ima se smatrati samo kao predujam, okamatjen sa četiri postotka na godinu.

Ako čisti prihod mrieže željezničke nadidje ujamčenu svotu godišnju, imat će se polovica takova izviška u ime povrate dobivena predujma i kamatah odmah odpraviti upravi dèržavnoj, i ovo će se nastaviti dotle, dok nebude sve odduženo. Od druge polovice, koja preostane, imat će se jedan diel, što će ga u smislu pravilah ustanoviti uprava dèržavna, dati u fond pričuvni (rezervni).

Izplata dospielih kamatah imade bit prečja od povrate predujamah. Tražbine dèržavne u ime takovih predujamah ili kamatah, koje u vrieme, kad ugasne koncesija ili kada se odkupi željeznica, nebudu još namirene, imat će se namiriti iz preostala još imetka, što ga podhvat bude imao.

Članak V.

Za prugu željezničku, navedenu u članku I. pod *b)* dozvoljuje se oprost od dohodarine i od platjanja biljegovine od kuponah a tako i od svakoga novoga poreza, koi bi se budućimi zakoni tegnuo uvesti, za vrieme gradjenja i punih devet godinah računajuć od onoga dana, koga se otvori radnja na svojkolikoj prugi željezničkoj.

Dopušta se nadalje, da za nabavu potrebite glavnice gradjevne, zajamčene ovim zakonom pèrva izdatba dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah ujedno i medjutimnicah, bude prosta od biljegovine i od pristojbah.

Isto se tako dozvoljuje oprost od prenosnine, koja se nabere pri odkupljivanju zemljišta.

Za podmiru biljegovine i pristojbah svihkolikih ugovorah, podnesakah i inih izpravah u svèrhu, da se nabavi glavnica, da se gradi i opremi pruga željeznička dozvoljuje se rok do početka radnje na dotičnoj prugi željezničkoj.

Troškovi za bilježenje papirah na burzah ovozemskih i inozemskih za pruge, koje možebit budu zajamčene, kao i porezi, što će ih podhvat izza izminulih godinah, prostih od poreza, platjati, mogu se uvèrstjivati u račun poslovni kao razhod; što medjutim nije dopušteno glede biljegovine od kuponah.

Od dèržavnih predujamah neće podhvat platjati dohodarine.

Članak VI.

Gradjenje u članku I. pod *b)* navedene željeznice imade se izvesti najdulje za tri godine danah od dana onoga, koga se podieli koncesija, i dogotovljena pruga do ovoga roka predati javnomu prometu.

Koncesionari, da zadovolje ovoj obveznosti, imat će položiti dovoljno jamstvo, koliko će to jamstvo biti, ustanovit će uprava dèržavna.

U slučaju, da se nezadovolji ovoj obveznosti, moći će se izreći, da je jamstvo propalo.

Spisi i izprave, koje povodom ovim budu sačinjene, proste će bit od biljegovine i od pristojbah.

Članak VII.

Radnje željezničke za željeznicu, pomenutu u članku I. pod *b)* podielit će se napose od nabave novacah putem natiečajnim, na temelju uvietovnika, koi će vlada ustanoviti.

Svikoliki mostovi i svi drugi znatniji predmeti gradjevni i gradjevine umietne imadu bit priredjene iz željeza i kamena.

Novac će se nabaviti za željeznicu, napomenutu u članku I. pod *b)* takodjer putem natiečajnim i za papire, koji će se izdati ustanovljuje se najmanji tečaj izdatni od osamdeset i pet (85) for. vrednote austrijanske za 100 for. srebra.

Članak VIII.

Trajanje koncesije ustanovljuje se na devetdeset godinah od dana, kojega se otvor radnja na svojkolikoj prugi željezničkoj, koja će se koncesionirati.

Pri ustanovljivanju ostalih uvietah koncesionalnih imat će se obzira na naredbe zakona od 1. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 56), a tako isto i na uviete i pogodovanja za podhvat austrijanske sieverno-zapadne željeznice.

Tako isto moći će se o preinakah glede jamstva i ostalih ustanovah koncesionalnih uz jednak priuzdèržaj s kraljevskom ugarskom vladom sklopiti ugovor glede pruge, pomenute u članku I. pod *b)* koja će se pripojiti na mriežu željeznicah ugarskih.

Slična ustanova valjat ima i za željeznicu, navedenu u članku I. pod *a)*.

Članak IX.

Za slučaj onaj, ako se pokaže, da osiguranje pruge željezničke, označene u članku I. pod *b)*, neodgovara javnomu probitku tim, što bi se podielila koncesija, opunomoćuje se vlada, da gradjenje željeznice Leluhovsko-Tarnovske preduzme na troškove dèržavne.

U tu svèrhu dozvoljuje se vladi za godinu 1873. gradjevna dotacija od 2,000.000 for. vrednote austrijanske.

Članak X.

Onoga dana, koga u kriepost dodje ovaj zakon, prestaje zakon od 29. Lipnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 106) u pogledu gradjenja lokomotivne željeznice od Tarnova do ugarske zemaljske granice kod Leluhova s ogrankom od Grybova do Zagórza.

Članak XI.

Ministru tèrgovine i ministru financijah nalaže se izvèršba zakona ovoga.

U Beču, dne 22. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

61.

Zakon od 25. Travnja 1873,

o dozvoli, koja se daje zemaljskomu glavnomu gradu Ljubljani, da sklopiti može loterijski zajam.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Iznimno od zakonitih ustanovah, postojećih glede sklapanja privatnih zajmovah s parcijalnimi zadužnicami, dozvoljuje se gradu Ljubljani, da sklopi neokamatjen loterijski zajam u imenovnom iznosku od jednoga miliuna i petsto tisućah forintih, i to tako, da će se moć dione zadužnice, na donesnika glaseće, ali ne izpod dvadeset forintih, izdavati i pri povratjanju (izplatjivanju) skopčati se s nagradnim žriebanjem.

§. 2.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se Mojemu ministru financijah.

U Neubergu, dne 25. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

62.

Zakon od 26. Travnja 1873,

o postupku, kojega se valja dèržati, kada se preinačuju okoliši sudištah pèrve molbe.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Kada se radi o tom, da se preinači teritorialna razdielba okolišah sudovah zemaljskih, tèrgovačkih, ili okružnih, što obično biva izlučivanjem ili doznačivanjem pojedinih sudovah kotarskih i ujedinjivanjem postojećih ili ustrojivanjem novih sudištah: moći će takova preinaka učiniti se putem naredbenim onda stopram, pošto se izhodi ili sasluša mnienje zemaljskoga sabora.

To isto valja i onda, kada se radi o tom, da se promieni uredovno siedište kojega sudišta pèrve molbe.

§. 2.

Svaka u §-u 1. pomenuta preinaka u teritorijalnoj razdielbi od dva ili od više okolišah sudbenih imat će za sudce dotičnoga sudišta posliedicu, da će se ujedno preinačiti i ustrojstvo u smislu §-a 43 zakona od 21. Svibnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 46).

§. 3.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru pravosudja.

U Beču, dne 26. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

63.

Zakon od 27. Travnja 1873,

o ustrojstvu vlastih sveučilištnih.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1. Sveučilišta (univerziteti) diele se na odsieke; odsieci ti zovu se fakulteti.

Fakulteti sastoje iz učiteljskih sborovah (kolegijah) i iz upisanih (imatrikuliranih) djakah iliti učenikah.

§. 2. Učiteljski sbor fakulteta kojega sastoji iz svihkolikih redovitih i vanrednih profesorah, privatnih docentah toga fakulteta i iz učiteljah u tiešnjem smislu te rieči.

Redovite i vanredne profesore namiešta definitivno (za svagda) dèržava.

Privatni docenti nisu učitelji, koje dèržava postavlja, nego samo takovi, koje dèržava pripušta. Tim, što ih je dèržava pripustila, dobivaju oni pravo, da mogu svoja predavanja na sveučilištu javno naviestiti i dèržati ih u kojoj dvorani sveučilištnoj.

Učitelji u tiešnjem smislu oni su, koji nezastupljuju znanosti koje, nego koju umietnost ili vieštinu. Ovamo idu i učitelji živućih jezikah, u koliko ih učiti iliti predavati imadu ne s gledišta znanstvenoga, nego poglavito za porabu praktičnu (svakdanju).

§. 3. Učitelji kojega fakulteta, koji su voljni predavati o naucih drugoga kojega fakulteta, treba da imadu dozvolu od istoga. Ako se dotičnici nemogu u tom složiti, odlučit će stvar senat akademički, od kojega dopušten je priziv na ministra nastave.

§. 4. Iz učiteljskoga sbora svakoga fakulteta sklapa se sbor profesorski, t. j. vlast, koja neposredno upravlja fakultetom dotičnim.

§. 5. Sbor profesorski sastoji iz svihkolikih redovitih i vanrednih profesorah; nego u sboru tom da vanrednih nebude više, nego samo polak, koliko je svega profesorah redovitih.

Ako vanrednih profesorah imade više, tad će u sbor profesorski doći oni, koji su po godinah službe starji kao profesori vanredni.

Da interesi privatnih docentah zastupani budu u upravljajućem učiteljstvu, imat će dvojica od njih u istom učiteljstvu pravo miesta i savietna glasa u svih poslovih, koji se ondie razpravljaju.

Odlučan glas ide ih samo u slučajevih, navedenih u §§. 6 i 10.

Nego takovi privatni docenti treba da su barem dva semestra učili iliti predavali u fakultetu kao docenti privatni. Ako ih imade više nego dva, koji bi vèrstni bili, da dodju u sbor profesorski, tad će svikoliki privatni docenti izmedj vèrstnih svojih drugovah izabirati svake godine svoja, dva zastupnika u upravljajuće učiteljstvo.

§. 6. Učiteljstvo upravljajuće izabirat će svake godine izmedj redovitih profesorah, koji su u njem, svojega načelnika, koi će se zvati dekan.

Pri tom izboru učestvuju i ona oba privatna docenta, koji siede u sboru profesorskom.

§. 7. Da izbor bude valjan, iziskuje se absolutna većina glasovah; ako absolutne te većine nebude ni pri izboru iznovičnom, naredit će se izbor tiešnji, u koi će se uzeti samo oni, koji su pri iznovičnom izboru imali najveću kolicinu glasovah, ili ako takovih neima više, tad koji su imali obie najveće kolicine glasovah.

Ako ni pri tretjem izboru nebude povoljna rezultata, odlučit će tad akademički senat izmedj kandidatah, koji su uzeti bili u izbor tiešnji. Dekan, koi odstupljuje, može se izabrati opet.

§. 8. Samo odstupljujući dekan može izbora neprimiti, a da nekaže nikakovih razlogah; svaki drugi član, koi neće da primi dekanata, treba da navede razloge; a dà li su ti razlozi umiestni, o tom će bez svakoga viećanja i pretresivanja glasovati ostali izabirajući članovi.

Ako za ovoga, koi neće da primi dekanata, bude glasovanje to nepovoljno, moći će podnieti priziv akademičkomu senatu, koi će konačno riešiti, ima li, neima li pravo.

§. 9. Iz profesorskih sborovah potieče senat akademički.

Senat ovaj sastoji iz rektora, prorektora (rektora od lanjske godine), svihkolikih dekanah i prodekanah (dekanah od lanjske godine) i još iz pojednoga člana od svakoga profesorskoga sbora.

Ove članove biraju na tri godine sborovi profesorski prigodom, kada se izabira dekan; vanredni profesori mogu se takodjer izabrati, da budu članovi senata akademičkoga. Članovi izstupljujući mogu se izabrati opet. U slučaju, ako tko neće da primi toga izbora, valjat će ustanove, navedene u §. 8.

§. 10. Rektor bira se svake godine izmedj aktivnih redovitih profesorah od svihkolikih fakultetah. Rektor, koi odstupljuje, može se izabrati opet.

Biraju ga pak sborovi profesorski i oni privatni docenti, koji su primljeni u sborove profesorske. U tu svèrhu izabrat će svaki profesorski sbor izmedj sebe po četiri člana, od kojih dvojica treba da su profesori redoviti, dvojica pak mogu biti i profesori vanredni ili docenti privatni.

Koji ovako budu izabrani, sastat će se pod predsiedom odstupljujućega rektora i birat će rektora novoga na način, kako je propisano za izabiranje dekanah (§. 7). Ako tiešnjim izborom nebude svèrha postignuta, odlučit će žrieb.

Ako izabranik neuzbtije primiti izbora, postupat će se, kao što u sličnom slučaju pri izabiranju dekana; priziv teći će na ministra nastave.

§. 11. Sposobnost, da se tko izabrati može za dostojanstva akademička, neodvisna je od vieroizpoviedanja.

§. 12. Vlasti akademičke ustanovljuju se za svaku školsku godinu u drugoj polovici predposliednjega mieseca od školske godine; a da su se u istinu ustanovile, ima se ujedno s napisnici o izboru potvèrde radi podnieti ministru nastave.

Nove vlasti počet će, ako potvèrdjene budu, dielovati osam danah prije početka nove školske godine; do toga pak časa službovat će vlasti predjašnje; svečana inštalacija, gdie je u običaju, bit će u početku školske godine.

§. 13. Ako neima rektora ili ako je isti zapriečen, zastupat će ga prorektor, ovoga pak dekan onoga fakulteta, iz kojega je rektor uzet; a tako isto pod jednakimi okolnostmi u sborovih profesorskih zastupat će dekana prodekan, ovoga pak redoviti po službi najstarji profesor.

Ako je akademički koi dostojanstvenik za više vremena prepriečen, da nemože vèršiti svoje službe, imat će dotični sbor, odnosno akademički senat, odlučiti, hoće li se narediti nov izbor, ili pak na dalje nastaviti zamieničtvo na temelju prediducih ustanovah ovoga paragrafa.

§. 14. Sbor profesorski sastajat će se u redovite ili vanredne siednice na poziv dekanov.

U dielokrug toga sbora idu svikoliki poslovi nastavni i disciplinarni, koji nisu pridèržani izklopno senatu akademičkomu.

Imenito spada u dielokrug svakoga pojedinoga fakulteta:

1. skèrbiti i nastojati u pèrvom redu, da se savèršeno i podpuno predaju nauci na onom polju od znanostih, koje mu je poviereno, i na popunjivanje profesurah činiti predloge ministru nastave; a imenito i popis predavanjah za svako polu-godište urediti tako, da svaki djak, koi zakonito vrieme provodi na fakultetu, uzmogne imati priliku, slušati svekolike glavne struke, i to kod profesorah;

2. brinuti se poglavito za seminare, zavode, inštitute, sbirke i ina znanstvena pomoćna sredstva, što ih imade, u koliko ta briga nije naložena upravljateljem istih inštitutah;

3. nadzirati djake, koji su u dotičnom fakultetu upisani;

4. podieljivati čast doktorsku pod auktoritetom sveučilišta;

5. davati mnienja o predmetih, koji mu idu u područje.

§. 15. Svaki profesor, koi je član sbora profesorskoga, dèržan je dolaziti u skupštine sbora ili izpričati se, kada izostane.

Dà li su umiestni razlozi, kojimi se tko izpričava, sudit će o tom učiteljstvo bez svakoga viećanja; sud zabilježit će se u napisniku.

Ako profesora kojega nebude u tri uzastopne siednice, a učiteljstvo obnadje, da izbivanje njegovo nije opravdano, ili ako u obće izostaje često: bit će dužnost dekanova, opomenuti ga pismeno, da dolazi, a ako i to bude uzalud, prijaviti ga senatu akademičkomu. Bude li i to bez uspieha, imat će akademički senat podnieti izviestje ministru nastave.

§. 16. Da zaključak koi bude valjan, iziskuje se prisutnost polovice onih profesorah, koji su članovi sbora.

§. 17. Oko konca svake školske godine sazvat će dekan svekolike učitelje, a i svekolike privatne docente i učitelje u tiešnjem smislu (§. 3) u obćenitu skupštinu, u kojoj će se izjaviti i pretresti želje i predlozi svih prisutnikah u pogledu nastave i discipline.

Napisnik skupštine, pošto o sadèržaju njegovu sbor profesorski izjavi mnienje svoje u sliedećoj siednici, odpravit će se s tim mnienjem ministarstvu.

§. 18. Dekan je glava fakulteta i predsiednik sbora profesorskoga; on je u pèrvom redu odgovoran, da se izvèršuju dotični zakoni i naredbe; njegova će dakle dužnost biti, nadzirat to izvèršivanje, upozorivat na nedostatke u tom izvèršivanju, ukorivat ih i ako bude potriebno, obavieštjivat o tom akademički senat i ministarstvo. Imat će navlastito nastojati i o tom, da se pri izpitih za doktorat postupa, kako je propisano.

Ako mu se uzvidi, da nebi odgovarati mogao, kad bi se izveo koi zaključak, što ga je sbor stvorio, imat će podnieti takov zaključak ministru nastave.

Tekuće poslovne komade i sve one, kod kojih netreba, nego samo jednostavno uporavljivati postojeće propise, riešavat će on sam i izvieštjivat o tom profesorski sbor u pèrvoj budućoj siednici; gdie je pogibelj s odgodom skopčana, činit će on samostalno potrebite naredbe.

§. 19. Akademički senat vèrhovna je oblast akademička.

U područje iliti dielokrug toga senata idu svikoliki obći poslovi sveučilišta, ticali se predmetah upravnih, nastavnih ili disciplinarnih, kao i svi poslovi oni, koji su mu doznačeni zakoni, štatuti, povlasticami ili zakladami.

Senat imade nadgledati sve, što spada na sveučilište; ide ga pravo, obavieštjivati se o razpravah svih sborovah profesorskih, obustavljati zaključke pojedinih sborovah, nego u takovoj sgodi dèržan je, potražiti odmah odluku ministarstva. Podčinjeni su mu urednici sveučilišta i podvorničtvo (sluge). Vèrši senat vlast disciplinarnu nad svimkolikim osobljem sveučilištnim i nad djaci, nego glede djakah u toliko, u koliko je ustanovljeno u redu disciplinarnom.

Senat je pèrva prizivna molba proti odlukam dekanah i sborovah; senat odlučuje u razprah o nadležnosti izmedj raznih sborovah; razpre pak o nadležnosti izmedju sborovah i samoga senata idu pred ministra.

Putem senata teče dopisivanje profesorskih sborovah s ministarstvom; i senat je vlastan svako dopisivanje propratiti svojim mnienjem.

§. 20. Senat akademički sastaje se redovito i vanredno, kada ga rektor pozove, i to pod predsiedom njegovim.

Uz shodnu uporavu §-a 15. dèržani su članovi dolaziti na takove sastanke.

Da zaključak bude valjan, koi se u ostalom izriče absolutnom većinom glasovah, iziskuje se, da je prisutna polovica članovah.

§. 21. Rektor je glava akademičkoga senata.

Rektora naprema senatu idu iste povlastice, koje imade dekan naprema sboru profesorskomu (§. 18).

Rektor je odgovoran za poslovanje akademičkoga senata.

§. 22. Poslovni red kako akademičkoga senata tako i sborovah profesorskih treba da potvèrdi ministar nastave.

§. 23. Sborovi doktorski, postojeći na sveučilištu Bečkom i Pražkom, prestaju biti dielovi fakultetah i sveučilištah.

Ukidaju se toga radi sve one ustanove i običaji, uslied kojih su:

a) pomenuti sborovi doktorski učestvovali u imovini ili u rukovodjenju i upravljanju poslovah fakultetskih ili sveučilištnih, a imenito sudielovali pri izpitih doktorskih i pri promocijah, i napokon pobirali za sebe nieke takse; zatim ukida se običaj, po kojem je

b) mogao tko započeti i tierati praksu samo onda, ako je najprije stupio u takov sbor; napokon ukida se i to, da su se

c) povodom promocije morale stanovite svote platjati na korist doktorskih sborovah pojedinih fakultetah ili udovičkih njihovih družtvah.

§. 24. Pomenuti doktorski sborovi postojat će unapredak kao korporacije samostalne, i ostat će im imenito:

a) onaj imietak, što su ga do sada imali i upravljali neodvisno od akademičkoga senata (konsistorija) i rektora;

b) pravo, upravljati i podieljivati one zaklade, koje su do sada neodvisno (sl. *a*) upravljali i podieljivali;

c) arkiv njihov, nego izlučit će se one izprave, koje se odnose na poslove, navedene u §. 23;

d) isto tako netaknuto ostaje pravno razmierje sborovah doktorskih naprema udovičkim družtvom, koja su š njimi skopčana.

§. 25. O razprah, koje se u pogledu razgode tegnu poroditi medju sveučilištem ili fakultetom s jedne i doktorskim kojim sborom s druge strane, odlučuje ministar nastave, nego priuzdèržaje se put pravde u shodnih za to slučajevih.

§. 26. Kancelarstvo na sveučilištu Bečkom i Pražkom steže se na katolički bogoslovni fakultet.

§. 27. Provedba ovoga zakona nalaže se ministru pravosudja, kojega će dužnost biti izdat potrebite za to naredbe i prelazne ustanove.

U Beču, dne 27. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Stremayr** s. r.

64.

Naredba ministarstva pravosudja od 30. Travnja 1873,

kojom se čine niekoje promiene u područnom obsegu od više kotarskih sudovah u kraljevini Českoj.

Na temelju §. 2. zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) izlučuju se občine: 1. Kojice i Vinařice iz okoliša kotarskoga suda Přeložičkoga, odnosno okružnoga i iztražnoga suda Krudimskoga; 2. Veliki Belč iz okoliša kotarskoga suda Holičkoga, odnosno iztražnoga suda Visokomitskoga i okružnoga suda Krudimskoga, zatim 3. Stenovice iz okoliša kotarskoga suda Blovičkoga, — i doznačuju pod 1. navedene občine okolišu kotarskoga i iztražnoga suda Kolinskoga, odnosno okružnoga suda Kutnohorskoga; ona pod 2. okolišu gradsko-delegovana kotarskoga suda odnosno okružnoga suda Kraljičino-Gradačkoga; napokon občina pomenuta pod 3. okolišu gradsko-delegovana kotarskoga suda Plzenjskoga.

Kriepost ove naredbe započet će dne 1. Sèrpnja 1873.

Glaser s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXIII. — Izdan i razposlan dne 14. Svibnja 1873.

65.

Cesarska naredba od 13. Svibnja 1873,

kojom se odnosno na §. 14. temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine od 24. Prosinca 1867 (dèrž. zak. lista br. 141) preinačuje §. 14. pravilah iliti štatutah povlaštene austrijanske narodne banke (dèrž. zak. lista br. 31 od godine 1872).

Povlaštjuje se narodna banka, da može u smislu pravilah mienice odbitkovati (escomtirati) i na papire od vriednosti (effecte) u smislu pravilah davati u zajam novacah, a da pri tom u pogledu kolicine notah, što ih za to bude izdavala, nebude dužna dèržati se onoga iznosa, koi je ustanovljen u 2. točki §-a 14. pravilah banke (Zakon od 18. Ožujka 1872, dèrž. zak. lista br. 31).

Ova naredba doći ce u kriepost onoga dana, kojega bude proglašena.

Izvèršba ove naredbe nalaže se ministru financijah.

U Beču, dne 13. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXIV. — Izdan i razposlan dne 17. Svibnja 1873.

66.

Zakon od 27. Travnja 1873,

o postupku u pravnih poslovih od neznatne vriednosti (o postupku bagatelnom).

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

I. Gdie se uporavljivati ima postupak bagatelni, i koi je sud u tom nadležan.

§. 1.

Parnice niženavedene, u koliko po obćenitih ustanovah sudovnika spadaju k nadležnosti sudovah kotarskih, odnosno gradsko-delegovanih sudovah kotarskih, razpravljat će se pred ovimi sudovi kao sudovi bagatelnimi u postupku bagatelnom:

1. parnice o stanovitih svotah novčanih, koje po zahtievu, izraženu u tužbi, neračunajuć ovamo kamatah ni inih pristojbah uzgrednih, nenadilaze 25 forintih;

2. parnice o drugih predmetih, ako se tužbom tražiti može, da se umiesto njih dosudi svota novčana, koja nenadilazi 25 forintih, ili ako se tužitelj izrazito izjavi u tužbi, da je voljan takovu svotu novčanu primiti kao svotu nagodnu.

Ustanove §. 14 sudovnika od 20. Studenoga 1852 (dèrž. zak. lista br. 251), (za Dalmaciju, dèrž. zak. lista br. 261), kojimi se parnice, navedene ondie pod sl. *b)* i *c)* (za Dalmaciju pod sl. *b)* priuzdèržaju riešavanju sudištah pèrve molbe, neće se uporavljivati na parnice, koje se razpravljati imadu postupkom bagatelnim.

§. 2.

U gradovih, u kojih imade samostalnih sudovah tèrgovačkih (u Beču, Pragu, Tèrstu), moći će se za okoliše gradsko-delegovanih sudovah kotarskih, koji se ondie nalaze, ustrojiti poseban bagatelni sud u stvarih tèrgovačkih, pred kojim će se razpravljati parnice, pomenute u §. 1, pod br. 1 i 2, ako se tražbina, koja je predmetom parbe, osniva na kojem poslu tèrgovačkom, pomenutu u §. 38, pod br. 1 i 2 uvedbenoga zakona k zakonu tèrgovačkomu, ili ako se odnosi na koju stvar tèrgovačku, naznačenu ondie u §. 39, pod br. 2.

Sud bagatelni u stvarih tèrgovačkih bit će prema sudu tèrgovačkomu u istom odnošaju, u kojem su gradsko-delegovani sudovi kotarski prema sudištu pèrve molbe.

§. 3.

U miestih, u kojih neima posebna suda bagatelnoga u stvarih tèrgovačkih, imat će se parnice, navedene u §. 1, pod br. 1 i 2, makar da se tražbina, koja je predmetom tužbe, osniva na kojem poslu tèrgovačkom, pomenutu u §. 38, pod br. 1 i 2 uvedbenoga zakona k zakonu tèrgovačkomu, ili makar da se odnosi na koju stvar tèrgovačku, naznačenu ondie u §. 39, pod br. 2, razpravljati pred sudovi kotarskimi (gradsko-delegovanimi sudovi kotarskimi) kao sudovi bagatelnimi u postupku bagatelnom.

Nadležan bit će onaj sud kotarski (gradsko-delegovani sud kotarski), kojega je nadležnost, negledeć na tèrgovačko-pravnu narav tražbine, osnovana po obćenitih ustanovah sudovnika.

§. 4.

Ustanove ovoga zakona neće se uporavljivati na parnice iz poslovah mienbenih, na tužbe, koje su doznačene izklopno sudbenosti realnoj, a tako ni na one pravne poslove, u kojih se na temelju naredabah od 21. Svibnja 1855 (dèrž. zak. lista br. 95) ili od 18. Sèrpnja 1859 (dèrž. zak. lista br. 130) ište, da se izdade nalog platežni.

U postupku bagatelnom, neće se moć razpravljati ni tužbe iz pogodbe uporabne (najmovne), već ako idu jedino na to, da se utiera uporabnina (najmovina).

§. 5.

U postupku bagatelnom moći će se na temelju ugovora, sklopljena medju strankami, razpravljati i tražbine do 500 forintih, ako u ostalom postoje uvieti, da se uporavljuje postupak bagatelni; nego ugovor takov treba da je naročito sklopljen pred sudcem bagatelnim, ili ako se je sklopio prije, tak da izpravom bude dokazan pred sudcem.

§. 6.

Kao ugovor u smislu §. 5 imat će se, osobito kod tužbah iz posla prevozna (transporta) o stvarih i kod tužbah na temelju izprave koje, naznačene u člancih 301 i 302 zakona tèrgovačkoga, smatrati primljena (prihvatjena) dokaznica, izdata za potvèrdu pravnoga posla (tovarni list, naputica, obveznica itd.), u kojoj dotičnici izjavljuju, da će, ako se porodi parnica, podvèrći se postupku bagatelnomu.

§. 7.

Iznosci, odlučujući o tom, dà li ima miesta postupku bagatelnomu, proračunavat će se po mierilu, koje je u §. 15, sl. *a)* i *b)* sudovnikah od 20. Studenoga 1852 (dèrž. zak. lista br. 251 i 261) ustanovljeno i koje se pri tom smislu shodno ima uporavljivati.

§. 8.

Razpravu parnice vodit će i odluku izricat će u postupku bagatelnom kod sudovah kotarskih (gradsko-delegovanih sudovah kotarskih) u pravilu onaj sudac, kojemu je poviereno upravljanje suda.

Predsiednici sudištah pèrve molbe moći će kod pojedinih sudovah, kao što bude potriebno i dokle bude potriebno, osim upravljatelja suda kotarskoga pozvati još jednoga sudačkoga urednika toga suda ili i više ih, da samostalno vèrše sudstvo u postupku bagatelnom.

Sudovom bagatelnim u stvarih tèrgovačkih imat će potrebite sudce izmedj sudačkih, pravo glasovanja imajućih urednikah od suda tèrgovačkoga doznačivati predsiednik istoga suda.

II. Ustanove obćenite o postupku.

Glede stranakah.

§. 9.

U postupku bagatelnom moći će stranke voditi parnicu ili osobno same ili po punomoćnicih. Punomoćnici treba da su o predmetu parbe podpuno obaviešteni; da su providjeni punomoćjem pismenim i da su mužkoga spola; žene medjutim mogu biti punomoćnici svojih muževah.

Ljudi, koji su sudcu poznati kao nadri-pisari (nadri-odvietnici), nemogu kao punomoćnici dolaziti u razpravu.

Ako stranka s punomoćnikom osobno dodje pred sud, moći će se punomoćje dati i u napisnik.

§. 10.

Ako je parnici predmetom samo ono, o čem malolietnik po §§. 151, 246 i 247 obć. gradj. zakonika slobodno može razredjivati, moći će malolietnik sam kao tužitelj ili kao tuženik doći pred sud i razpravljati, a i u smislu §§. 5 i 6 podvèrći se postupku bagatelnomu.

U takovih slučajevih sklopljene nagode i izrečene osude neće se moć pobijati s toga, što pri razpravljanju nije za malolietnika bilo zakonita zastupstva.

Glede rokovah.

§. 11.

Rokovi, koji su u zakonu ovom ustanovljeni, i koje na temelju istoga zakona naredi sudac, počimaju se i teku bez obzira na blagdane i praznike.

Ako dočetak kojega roka pade na nedielju ili na zapoviedan blagdan, imat će se pèrvi dojdući dan težatni smatrati kao posliednji dan roka.

Dani, potriebni, da spis koi stigne poštom, kamo treba, neimaju se računati u rokove.

O tužbi.

§. 12.

Tužba može predati se pismeno ili dati ustmeno u napisnik.

Više tražbinah istoga tužitelja proti jednomu istomu tuženiku mogu se, makar da i nisu u stvarnu ili pravnu savezu, potierati istom tužbom, ako je za svekolike sud bagatelni nadležan i ako tražbine sve skupa nenadilaze svote, odlučne za upravljivanje postupka bagatelnoga.

§. 13.

Pri tužbi ustmenoj dat će se tužitelju potrebiti naputak, da uzmogne skladno i jasno razložiti čine, na kojih mu se osniva tražbina, naznačiti sredstva dokazna i uputno i izrazito izjaviti, što zahtieva.

Ako poradi nenadležnosti suda ili poradi nestadka osobne povlasti za tužbu obnadjeno bude, da je tužba neumiestna, imat će se tužitelju dati o tom pouka ustmeno, ili pak pismeno, ako zahtieva. Tako isto, ako se obnadje, da je tužba očevidno neosnovana, imat će se tužitelj shodno o tom uputiti, nego neće se moć s toga samo razloga odbiti tužba, t. j. imat će se svakako primiti i spisati, ako tužitelj neće da odustane.

I onda, ako je tužba predana pismeno, moći će se tužitelj pozvati i u napisnik saslušati, za da popuni tužbu ili da razjasni sumnje, ako koje obnadjene budu proti povedenju postupka.

Povedenje postupka.

§. 14.

Uslied tužbe imat će se narediti ročište „za ustmenu razpravu u postupku bagatelnom“ premá razmierjem slučaja, i ako je moguće, ne preko dvie nedielje danah. U slučajevih silnih moći će se ročište narediti baš i na isti dan, kojega tužba bude predana.

Na ročište pozvat će se stranke s opomenom, da ponesu sa sobom izprave, koje im se odnose na parnicu, i ako je moguće, da povedu i sviedoke, na koje kane pozvati se.

Tužitelj pozvat će se pozivnicom, tuženiku pak dostavit će se miesto pozivnice dvogubka tužbe pismene ili pak prepis tužbe, spisane u napisnik.

Ako tužba nije prema tomu, da se povede postupak bagatelni, ali po obćenitih ustanovah sudovnika obrazložena je nadležnost suda kotarskoga, imat će se narediti potrebita, da se povede postupak zakoniti.

§. 15.

Na stanovite dane sudbene, koji treba da unapred budu odredjeni, u sudnici pribijeni i tako dostavljeni do obćenita znanja, moći će tužitelj sa strankom protivnom, makar i nepozvani, doći pred sud, da tù povedu parnicu i da razpravljaju o njoj.

U takovu slučaju imat će se tražbina ubilježiti u napisniku razpravnom (§. 77).

Ustmenost i neposrednost.

§. 16.

Parnica razpravljat će se ustmeno pred sudcem presudnim.

Čitati sastavakah pismenih neće bit dopušteno.

Javnost.

§. 17.

Razprava pred sudcem presudnim bit će javna; nego kao slušaoci moći će dolaziti samo ljudi odrasli. Javnost izključit će se na suglasan predlog jedne i druge stranke, ureda radi pak izključit će se onda, ako se je bojati, da će pogibeljna biti za javni red ili za ćudorednost.

Odluka o tom, da se izključuje javnost, imat će se javno proglasiti.

Kada javnost bude izključena, moći će zahtievati svaka stranka, da se osim punomoćniku njezinu dozvoli pristup još i trojici pouzdanikah njezinih.

Disciplina.

§. 18.

Sudac, pred kojim se razpravlja parnica, nastojat će, da se sačuva dobri red u sudnici; zato će takove ljude, koji nepristojnim svojim ponašanjem smutjuju razpravu, najprije opomenuti, zatim ako opomena bude uzalud, zagrozit im se, da će ih odpraviti iz sudnice, što će napokon i učiniti, ako i ta prietnja bude bez uspieha.

Proti onomu, koi se učini krivcem krupnije kakove nepodobštine, navlastito koi uvriedi sud, stranku ili punomoćnika njezina, sviedoka ili vieštaka, moći će sudac odrediti kazan novčanu do 10 forintih ili kazan zatvora do na 24 ure. Odluke ove obznanit će se strankam i mogu se ovèršiti odmah.

Vodjenje razprave.

§. 19.

Sudac će započinjati, voditi i zaglavljivati razpravu; davat će pravo, da tko govori, i moći će uzkratiti to pravo onomu, koi se nepokorava njegovim naredbam.

Sudac imati će brigu, da stvar bude potanko i podpuno pretresana, ali da se pri tom razprava nerazvlači kojekakvimi obširnostmi i neznatnimi razpravicami uzgrednimi, i da, ako je moguće, razprava, neprekidajuć ju, dovèršena bude u jedan dan.

§. 20.

Sudac imat će ponajprije poslušati od stranakah njihove zahtieve, njihova na samu stvar odnoseća se očitovanja i ponude njihove u pogledu dokazah.

Imat će sgodnimi pitanji nastojati o tom, da se nerazgovietni zahtievi razjasne; da se nedostatni prokazi glede navedenih činah popune; da se naznače dokazna sredstva, i u obće da se kaže i izjavi sve, što je potrebito, da moguće bude uglaviti stanje stvari.

Stranke, koje su neviešte zakonom, valja uputiti o pravnih posliedicah, koje će ih postići, ako što zanemare.

§. 21.

Ako se obnadje na ročištu, da koja god od stranakah, koje su došle, nije vlastna sama sebe zastupati u pogledu parnice, ili ako za tužitelja ili tuženika dojde osoba takova, za koju se nemože dokazati, da imade pravo zastupati stranku: imat će sudac ureda radi odgoditi ročište i dati naloge, potrebite, za da se uzmogne polag zakonah provesti postupak.

Podjedno kazat će sudac strankam, do se ročište neće moć iz istoga razloga bez privole protivnikove odgoditi po drugiput, nego da će se na iznovičnom ročištu, ako nedostatak nebude uklonjen, raditi po propisu zakona.

§. 22.

Ako stranka nije kadra očitovati se razgovietno o stvari parbenoj, ili ako sudac izreče, da se stranka poradi nepristojna ponašanja odpravi iz sudnice, imat će se ročište produljiti a stranka uputiti, da na iznovično ročište dodje s valjanim punomoćnikom, ili, ako je potriebno, s odvietnikom, koi će ju zastupati, u protivnom bo slučaju smatrat će se kao da je izostala.

§. 23.

Pošto stranke budu preslušane, imat će sudac pokušati nagodu.

Nagoda sklopljena ili pak primietba, da nagoda nije pošla za rukom, imat će se upisati u napisnik razpravni. Nagoda spisana pročitat će se strankam a zatim predložiti, da ju podpišu. Ako koja stranka nezna ili neće da podpiše napisnika, imat će se to a i razlog zabilježiti.

§. 24.

Ako je u parnici kojoj pokrenuto više tražbinah, moći će sudac narediti, da se o pojedinih tražbinah razpravlja napose.

Moći će sudac više parnicah, tekućih medju istimi strankami, kao i parnice raznih tužiteljah ili raznih tuženikah proti istoj stranki protivnoj spojiti, da se skupno razpravljaju.

Nego skupnom osudom moći će se riešiti samo parnice izmedju istih stranakah.

§. 25.

Preinačiti tužbu, imenito povećati zahtiev tužbe, ako se tim neizključuje nadležnost suda i uporaba postupka bagatelnoga, slobodno će biti s privolom tuženikovom. A da tuženik na to privoljuje, slutit će se odtuda, ako se, neprigovarajuć preinaki, upusti u razpravljanje tužbe preinačene.

Nego, ako protivnik i prigovori, moći će sudac dopustiti takove preinake, ako se nije bojati, da će se preinakom razprava znatno otegnuti. Ovaj zaključak obznanit će se strankam.

Preinačen zahtiev tužbe ubilježit će se u napisniku razpravnom.

§. 26.

Da se stanje stvari razjasni, moći će svaka stranka prisutnu protivnu stranku izpitivati ili preko sudca ili s privolom sudčevom neposredno sama. Pitanja, koja se sudcu neumiestna uzvide, imat će odbiti.

§. 27.

Ako ročiste bude odgodjeno, imat će sudac iznovično ročište, ako je moguće, odmah ustmeno obznaniti strankam. U ovakovu slučaju neće bit potriebno, stranke obavieštivati pismeno.

Stranki, koja je kriva, što se je ročište odgodilo, imat će se naložiti odmah, da u ime prouzročenih tim troškovah plati onoliko, koliko sudac, saslušav stranku protivnu, ustanovi.

Stranka neće moć tražiti, da joj se povrate ti troškovi, ni onda, ako protivna stranka odsudjena bude u glavnoj stvari na naknadu troškovah sudbenih.

§. 28.

Ako na odredjeno ročište nedojde koja stranka a protivnik nepristane od svoje volje na odgodu ročišta, imat će se, što protivnik važna navede i prokaže o predmetu tužbe, ako se isto neoprovèrgava dokaznimi sredstvi, koja su pred sudcem, smatrati kao istinito, i imat će se na tom temelju riešiti stvar osudom.

Na sastavke pismene, koje bi tegnula poslati stranka, koja je izostala, neće suda imati obzira.

§. 29.

Prošnja, kojom se stranka želi opravdati, što je izostala, ima se izjaviti ustmeno il predati pismeno uz rok od osam danah, koi će se računati od dana onoga, kojega je prestal zaprieka, s koje je stranki nemoguće bilo doći na ročište.

Na ročištu, naredjenu uslied takove prošnje, imat će se, ako prošnja bude uslišan, razpravljati odmah glavna stvar, a prositelju nametnut će se, da naknadi svekolike troškove koje je dangubljenjem tim prouzročio protivniku.

Prošnjom, podnešenom po proglašenoj jurve osudi, neobustavlja se ovèrha; ali, ako stranki prieti odtuda šteta nenaknadiva, moći će sudac na predlog odrediti, da se ovèrha provede samo osiguranja radi.

Prošnje, koje su očevidno zakasnile, odbit će se ureda radi.

§. 30.

Ako se iz razprave obnadje neumiestnost postupka bagatelnoga ili pak nenadležnog suda, koja se propustom prigovora nije uklonila (§. 48 sudovnika), imat će sudac na predlog ili ureda radi odlukom obustaviti postupak.

Izvan ovoga slučaja imat će se o prigovorih proti umiestnosti postupka bagatelnoga ili proti nadležnosti suda, kao i o inih prigovorih, koji prieče parnicu, razpravljati podjedno s glavnom stvari i izreći odluka.

III. Dokaz.

O popisivanju dokazah.

§. 31.

Sudac će dokaze, koje mu se važni uzvide, uz razpravu popisati sám.

Ako potrebito bude, da se koi dokaz spiše izvan ročišta razpravnoga ili da ga spiše drugi koi sud, imat će sudac odrediti, što uztreba, i čim mu stigne napisnik, sastavljen o takovu dokazu, nastavit će razpravu. Pri tom obznanit će se strankam, što je u napisniku. Ako napisnici o spisanu dokazu obnadjeni budu kao nepodpuni, odredit će se, neka se popune.

Sudac moći će narediti, neka se nepopišu takovi dokazi, za koje je osviedočen, da ih tko nudi jedino za to, da se stvar otegne.

§. 32.

Stranke mogu biti pri popisivanju dokazah; moći će sviedokom i vieštakom ili preko sudca ili s privolom sudčevom odmah sami stavljati pitanja, za koja misle, da će se njimi stvar razjasniti. Sudac će odbiti pitanja, koja mu se uzvide neuputna.

Ako uztreba, da se dokaz spiše izvan ročišta razpravnoga ili da ga spiše drugi, toga radi umoljen sud, imat će se stranke, ako je moguće, a da se tim nezavlači taj posao, obaviestiti o roku, za to ustanovljenu.

Dokaz će se spisati, makar i nedošla nijedna od obavieštenih stranakah.

Uvažavanje dokazah.

§. 33.

U koliko zakonom ovim njie ustanovljeno inako, imat će sudac, uvažujuć rezultat svekolike razprave i svih navedenih dokazah, razsuditi po osviedočenju svojem, dà li se ima ili neima smatrati kao istinit koi prokaz, učinjen o samoj stvari.

Imat će napose isto ovako razsuditi, koliko vriedi, kada tko opozove, što je odprije jurve priznao ili dopustio bio.

Dokaz posredni.

§. 34.

Učin koi moći će se dokazati i posredno, ako se t. j. navedu takove okolnosti, iz kojih će, valjano sudeć i izvodeć, izići na vidielo istina onoga učina, koi se dokazuje.

Stvari, obće poznate.

§. 35.

Za stvari, koje su pri sudu obće poznate, neće trebati nikakova dokaza.

Dokaz izpravami.

§. 36.

Zakonitih onih ustanovah, kojimi se izpravi kojoj daje moć dokaza podpuna, imat će se sudac dèržati i u postupku bagatelnom.

Nego dà li se i na koliko dokazna ova moć ukida sbiljskimi, proti njoj navedenimi okolnostmi ili navedenim protu-dokazom, ostavlja se sudcu, da to odluči po slobodnom svojem osviedočenju.

§. 37.

Izprave na koje se poziva stranka, da njimi dokaže prokaze svoje, predložit se imadu sudcu.

Sudac će predložene izprave pokazati protivnoj stranki, i pozvati ju, neka se očituje glede njih.

Ako je stranka predložila samo prepis od izprave, moći će se na predlog protivne stranke ili ureda radi naložit joj, neka prinese izvornik (Original). Dà li će se i u koliko pri svem, što se nalogu ovomu nije zadovoljilo, moć vierovati prepisu predloženu, to će sudac, pomno uvaživši navedene možda razloge, s kojih se izvornik nije podnio, a i ine okolnosti, odlučiti po svojem razboru.

§. 38.

Ako dokazivalae tvèrdi, da se koja izprava, važna za dokazivanje, nalazi u rukama stranke protivne, imat će sudac naložiti joj, neka izpravu takovu predloži, već ako uzmogne navesti dovoljnih razlogah proti tomu.

Ako stranka protivna taji, da je ta izprava u nje, moći će sudac u svèrhu, da se pronadje, je li to istina, kao i da se saznade nije li ona izpravu, za da je za dokazivaoca nestane, navlaš uklonila ili izkvarila tako, da nije za porabu, narediti da se stranka ta kao sviedok presluša pod prisegom, pri čem valjati će ustanove §§. 54, 58—60, §. 61, točka 1 i §. 62, točka 1—3.

Od koliko će važnosti biti pri prosudjivanju toga slučaja, ako stranka nezadovolji nalogu, t. j. nepodnese izprave, za koju je priznala, da je u nje, ili ako u pogledu izprave, za koju taji, da je u nje, krati se izreći što pod prisegom, ili ako iz izreke te izlazi na vidielo, da se je izprava navlaš uklonila ili izkvarila tako, da nije za porabu, i dà li se navlastito u ovih slučajevih kao dokazano smatrati ima, što dokazivalac veli i navodi o sadèržaju izprave, — ostavlja se sudcu, da pomno uvaživ svekolike okolnosti odluči to po razboru svojem.

§. 39.

Ako se koja izprava, važna za dokazivanje, nalazi u pohrani kod javne koje vlasti, naredit će sudac, što bude potrebito, da se odandie dobavi.

Dokaz po sviedocih.

§. 40.

Ako se sudcu uzvidi, da je potrebito saslušati sviedoke, na koje se poziva stranka koja, želeć tim dokazati svoje prokaze, imat će odrediti, da se zaslušaju za same razprave, a bude li potriebno, imat će u tu svèrhu odgoditi ročište.

§. 41.

Kao sviedoci nepripustni imadu se izključiti ureda radi:

1. osobe, koje nisu kadre kazati onoga, što opažaju, ili koje su u ono doba, na koje bi se odnositi imalo kazivanje njihovo, bile nesposobne spaziti onu stvar, koja treba da bude dokazana;

2. duhovnici u pogledu onoga, što im se je povierilo na izpoviedi;

3, dèržavni urednici, ako bi kazivanjem svojim povriedili uredovnu tajnu, koju su dužni čuvati, već ako ih od te dužnosti rieši stariešina njihov.

Ustanove sudbenoga reda o zavèržnosti i sumnjivosti sviedokah neimaju miesta u postupku bagatelnom: sudac će po slobodnom osviedočenju svojem imat brižljivo uvažiti svekolike okolnosti, koje dielovati mogu na nepristranost sviedokah i na vierodostojnost kazivanjah njihovih.

§. 42.

Kazivanje može se uzkratiti:

1. na pitanja, gdie bi odgovor na njih sviedoku, ženitbenomu njegovu drugu ili osobi, s kojom je on u upravnoj ili pobočnoj lozi do drugoga koliena u rodu ili tastbini, ili koju je on posinio ili pokćerio, nanieti mogao sramotu ili gdie bi se uslied odgovora poroditi mogla pogibelj, da kazneni sud postupa proti njim;

2. na pitanja, gdie bi se iz odgovora na njih sviedoku ili kojoj god od osobah, navedenih pod br. 1, prouzročiti mogla neposredna pravna šteta na imovini. Nego ako se radi o pravnih poslovih takovih, gdie je sviedok učestvovao kao osoba potvèrdjujuća (Urkundspersonen), i o dielih, koja je on u pogledu prepornoga pravnoga posla izveo kao predšastnik u pravu, kao poruk ili kao zastupnik jedne ili druge stranke, neće se iz toga razloga moć uzkratiti sviedočanstvo;

3. u obziru takovih činah, o kojih sviedok nebi mogao izkazati ništa, a da nepovriedi dužnost tajne, koja mu je po zvanju njegovu naložena, već ako nije od toga odriešen.

§. 43.

Sviedoci, koji su poradi kriva sviedočanstva ili poradi krive prisege bili odsudjeni, ili koji, kada se preslušavaju, nisu još prevalili četèrnaeste godine života, neće se moć zapriseći.

Takovi sviedoci, kao i oni, glede kojih se obie stranke odriču zaprisege njihove, imadu se preslušati nezapriseženi.

§. 44.

Sviedok zapriseći će se u pravilu prije, nego bude preslušan.

Sudac će, ako bude potriebno, dati sviedoku prije, nego ga zaprisegne ona pitanja, koja su važna za moć prosuditi, dà li je umiestno preslušati ga i zapriseći.

Propis, po kojem sviedoci imadu zakleti se, da kazivanjah svojih neće očitovati nikomu prije, dok ih sud neproglasi, neuporavljuje se u postupku bagatelnom.

§. 45.

U svèrhu, da se razjasne osobni odnošaji sviedokovi, kao i to, dà li je sviedok kadar kazati što, čim će se možda laglje saznati stanje stvari, moći će sudac predhodno izpitati ga.

Čuvši stranke, moći će sudac na temelju tih pitanjah zaključiti, neka se sviedok nepresluša, ili moći će sebi pridèržati, da će odluku, hoće li se sviedok zapriseći, izreći stopram, pošto ga najprije presluša.

U posliednjem slučaju treba sviedoka prije, nego što će se preslušati, opomenut, da je dužan kazati istinu, zatim kakove su kazneno-pravne posliedice skopčane s krivim sviedočanstvom, i napokon što znamenuje priuzdèržana prisega.

§. 46.

Pri preslušavanju imat će sudac ureda radi ili po predlogu stranakah (§. 32) dati sviedokom shodna pitanja o onih činih, glede kojih se pribaviti imade dokaz njihovimi kazivanji.

Ako se radi o tom, da sviedoka presluša zamoljen sudac, naznačit će se u zamolnom pismu oni čini, o kojih će se sviedok imat očitovati pod prisegom ili bez prisege.

Sudac, od kojega je poteklo pismo zamolno, moći će i pošto mu stigne nezaprisežено kazivanje sviedokovo, narediti, da se sviedok naknadno zaprisegne.

§. 47.

Sviedoci, kojim su kazivanja protuslovna, mogu suočiti se bud' po predlogu bud' ureda radi.

§. 48.

Kazivanje sviedokah, koji preslušani budu na ročištu razpravnom, ubilježit će se po bitnom mu sadèržaju u razpravnom napisniku. Što bude ubilježeno, pročitat će se strankam.

U napisniku primietit će se, dà li je sviedok zaprisego se prije ili poslie preslušanja, ili dà li nije in položio prisege.

Dokaz po vieštacih.

§. 49.

Ako bude potriebno, da se dobavi dokaz po vieštacih, imat će sudac narediti jednoga ili više vieštakah odmah, čuvši najprije stranke, koliko da ih bude i koji da budu.

U pravilu dosta će biti, ako se naredi jedan vieštak.

Ako izpravljeno mnienje nebude dovoljno, moći će se narediti, da dadu iznovično mnienje vieštaci ili pak drugi.

§. 50.

S istih razlogah, s kojih je sviedok vlastan uzkratiti kazivanje, moći će tko i zahtievati, da nebude naredjen za vieštaka.

Vieštakah neće bit potriebno zaprisizati, ako obie stranke privole na to.

U ostalom, što se tiče preslušavanja vieštakah, imat će se smislu shodno uporavljivati §§. 46—48.

Dokaz sravnjivanjem rukopisah.

§. 51.

Rukopise sravnjivat će sudac u pravilu sám. Ako li pri tom nadje takovih sumnjah, moći će pozvati i vieštakah, da izjave svoje mnienje.

Ako neima pri ruci pisamah, koja bi se sravniti mogla, moći će se stranki onoj, kojoj o rukopisu treba da pribavljen bude dokaz istinosti naložiti, neka napiše pred sudcem one rieči, koje mu on naznači.

Što bude napisano, priklopit će razpravnomu napisniku.

Od kojega će upliva biti glede dokaza, ako stranka ovakovomu sudačkomu nalogu neće da se pokori ili ako što napiše pismom očito pretvorenim (izkrivljenim), ostavlja se to sudcu, da prosudi.

Očevid.

§. 52.

Da bi se razjasnila stvar, moći će sudac na predlog ili ureda radi narediti očevid, ka kojemų prizvat će se, ako potriebno bude, jedan ili više vieštakah. Ako se radi o tom, da se vidi i razmotri takov predmet, koi se, kao što tvèrdi dokazivalac, nalazi u rukama stranke protivne ili pak u pohrani kod javne koje vlasti, valjat će tad ustanove, navedene u §§. 38 i 39.

Rezultat očevida upisat će se u razpravnom napisniku, ako li je očevid obavljen izvan ročišta razpravnoga, tad u napisniku posebnu; što bude upisano, pročitat će se strankam.

Dokaz preslušavanjem stranakah kao sviedokah.

§. 53.

Dokaz o stvarih prepornih, koje su važne za riešitbu, može se zadobiti i tim, ako se pod prisegom preslušaju stranke kao sviedoci.

Ovo dokazivanje naredit će se na predlog ili ureda radi onda, kada dokaz nebude ustanovljen ostalimi dokaznimi sredstvi, što su ih stranke ponudile.

§. 54.

Neće se moć preslušati stranke, glede kojih postoji koi god od razlogah izključnih, u §. 41 pod br. 1 do 3, ili u §. 43, točka 1, navedenih, kojimi se zabranjuje, preslušavat ih ili zaprisizati.

§. 55.

Stranka, koja je dužna dokazati stvar prepornu, imat će se u pravilu pèrva preslušati kao sviedok.

Nego moći će odlučiti sudac, da pèrva preslušana bude stranka protivna, ako to stranke predlože suglasno, ili ako inače bude to u prilog, da se saznade istina.

§. 56.

Svaka stranka moći će zahtievati, da, pošto preslušan bude protivnik, preslušana bude i ona kao sviedok.

Nego moći će sudac takodjer narediti ureda radi, da protivnik bude preslušan, ako je stranka uzkratila kazivanje, ili ako mu se uzvidi, da kazivanjem njezinim nije postignuta dovoljna izviestnost o stvari, koja bi se dokazati imala.

§. 57.

Kada se obnadje, da je preslušavanje stranke, koja bi dèržana bila što dokazati, po ustanovah §. 54 neumiestno ili pak izključeno s razloga, što se je osviedočio sudac, da stranka ta nemože ništa znati o stvari prepornoj, — dà li se u takovih slučajevih dokazivanje preslušavanjem stranakah kao sviedokah izključiti ima sasvim, ili dà li će se obvezati protivna stranka, da kao sviedok položi kazivanje: prosudit će to sudac, uvaživ brižljivo svekolike okolnosti.

§. 58.

Kazivanje, koje stranka položi kao sviedok, imat će se, ako bude krivo, smatrati kao krivo sviedočanstvo, položeno pred sudom.

Ustanove zakona kaznenoga, o nudjenju krive prisege ili kriva sviedočanstva neimaju se uporavljivati na izjave i kazivanja, koja je učinila stranka prije, nego što je preslušana bila kao sviedok.

§. 59.

Ako se sudcu uzvidi narediti, da se presluša koja stranka, imat će proglasiti takovu odluku.

Ako stranka nebude glavom tù, odredit će se, neka se pozove; pri čem saobćit će joj se podjedno stvar, o kojoj će se preslušati.

Ako je stranki, s toga, što joj je boravište odveć udaljeno, vèrlo mučno doći do sudca, moći će se učiniti potrebita, da ju presluša sud onoga miesta, gdie boravi.

§. 60.

Prije, nego što stranka bude preslušana, kao sviedok, imat će joj se, opomenuv ju na kazneno-pravne posliedice (§. 58), naviestiti naročito, da će sada imati kao sviedok položiti kazivanje.

Nu prije, nego joj to bude naviešteno, imat će sudac, da se razjasni stanje stvari, predhodno izpitati ju, pri čem će valjati takodjer ustanove, pomenute u §. 26

§. 61.

Stranku valja zaprisеći prije, nego što bude preslušana kao sviedok.

Ako sudac, pošto se je jedna stranka pod prisegom preslušala, zaključi u smislu §. 56, da protivnik preslušan bude kao sviedok, prosto će mu biti priuzdèržat si pravo, da će o tom, hoće li ga zaprisеći, izreć odluku po obavljenu preslušanju; moći će dakle i nezaprisеći ga, ako se uzvidi, da je položeno mu kazivanje sasvim nevierojatno.

§. 62.

Neće bit dopušteno, služiti se usilnimi sredstvi, da stranka dodje pred sud kao sviedok ili da položi kazivanje.

Razlozi, naznačenimi u §. 42, pod br. 2 i 3, neće bit opravdana uzkrata kazivanja od strane stranke, koja bi se preslušati imala kao sviedok.

U ostalom uporavljivat se imadu propisi, valjani glede preslušavanja sviedokah.

Od kojega će upliva biti na uglavu dokaza, kada koja stranka, neimajuć dovoljnih razlogah, krati se i neće da pod prisegom bude preslušana, ili neće da odgovori na pojedina pitànja, ili kada stranka, pozvana u svèrhu, da bude preslušana, nedodje: to će prosuditi sudac, uvaživ pomno svekolike okolnosti.

§. 63.

Ako je izviestno, da stranku ide naknada štete, ili da ona inako imade što tražiti, ali se dokaz o prepornoj svoti naknade ili tražbine posve neda namaći ili bi se namaći mogao samo s težkoćami, nerazmierno golemimi: moći će sudac, baš i neobaziruć se na dokaz, što ga stranka možda nudi, po pravici ustanoviti tu svotu, preslušav, ako je potriebno, najprije stranke kao sviedoke o okolnostih, koje bi za tu ustanovu bile odlučne.

§. 64.

Ako parnicu vodi zakoniti zastupnik kojega skèrbljenika, moći će sudac odrediti po razboru svojem, hoće li se preslušati zakoniti zastupnik ili skèrbljenik, ili pak obojica kao sviedoci.

U parnicah mase imovinske imat će se u pogledu dokazivanja, gdie se stranke preslušavaju kao sviedoci, zastupnik te mase smatrati kao stranka. Nego u parnicah mase koje stečajne moći će sudac odrediti, da se presluša upravljatelj mase stečajne ili dužnik stečajni, ili pak i jedan i drugi.

Ako je stranka parnična obćina, družtvo, družba, sbor ili druga koja korporacija ove vèrste, neće za nju valjati ustanove §§. 53 do 63. Kazivanjem zastupnikah korporacije takove, kao i kazivanjem inih članovah i urednikah njezinih moći će se dokazati što samo po propisih o dokazu po sviedocih.

Pravo zastupnikah takove korporacije, da kazivanje kao sviedoci uzkratiti mogu s razloga, navedena u §. 42, br. 2, nije stegnuto onako, kao što je ondie rečeno; nego sudac, uvaživ brižljivo svekolike okolnosti, imat će prosuditi, od kojega će upliva biti takova uzkrata na riešenje stvari.

Ustanove, pomenute u 3. točki ovoga paragrafa, valjat će i za punomoćnike parnične, ako se isti preslušati imadu, da se uglavi dokaz.

§. 65.

Propisi o dokazu prisegom glavnom, prisegom domirnom i ucienom neće se uporavljivati u postupku bagatelnom.

Nego prosto će biti, sklapati nagode, kojimi će se staviti uviet, da će okončanje stvari imat zavisieti od položenja prisege, ustanovljene obostranim porazumkom.

IV. Zaglavljivanje razprave.

§. 66.

Ako se sudcu uzvidi, da je parnica na temelju očitovanjah, što su ih dale stranke, i na temelju dokazah nabavljenih dospiela za riešitbu, izjavit će, da je razprava zaglavljena.

Nego, ako u svèrhu, da se izreći može osuda, potriebna bude kakova popuna, bit će vlastan narediti, neka se opet započne razprava.

§. 67.

Razprava imat će se do proglasa, da se zaglavljuje, smatrati kao cielost; sve, što do toga časa bude navedeno, vriedit će kao navedeno za doba.

Pri izricanju osude uvažit će samo ono, što je bilo u razpravi.

§. 68.

Ako započete razprave nebude moguće svèršiti u jedan dan, imat će sudac na kašnjem ročištu bitne rezultate iz prijašnje razprave ustmene, kojih se još dobro sietja i koji mu se potvèrdjuju bilježkami, što ih je lagljega pamtenja radi spisao vlastitom rukom, koliko moguće u pregledu navesti ustmeno, obaziruć se pri tom na tužbu, na dokazala k spisom prinešena i na potvèrde protokolarne; zatim opomenuti stranke, neka se glede toga očituju; popuniti ovim putem nedostatke ili izpraviti sumnje, i napokon nastaviti razpravu, dèržeć se ustanovljenih na ovi način rezultatah iz razprave prekinute.

V. Zaključci.

§. 69.

Zaključci, što ih je sudac tečajem postupka izreko i proglasio, imat će se strankam, koje budu pri proglašivanju, u pismenu odpravku dostaviti odlukom samo onda, ako stranku ide pravo, uteći se proti zaključku k višjemu sudu ili voditi odmah ovèrhu na temelju odluke.

Za stranke, kojih nije bilo pri proglašenju, imat će se u ovih slučajevih a povèrh toga usvih slučajevih, gdie to iziskuje vodjenje postupka, narediti, da im se dostavi odpravak dismeni.

Ako pismena odpravka dostavljati netreba, imat će ustmeno proglašenje istu moć, koju ima dostava.

VI. Osude.

§. 70.

Osudu moći će izreći samo onaj sudac, koi je glavom vodio razpravu parničnu.

Ako nastane potrieba, da se prije, nego što izrečena bude osuda, izmieni sudac, imat će ustmenu razpravu novi sudac započeti iznova i rabiti pri tom tužbu, dokazala k spisom prinešena i potvèrde protokolarne.

§. 71.

Osuda izreći će se i ustmeno proglasiti odmah, čim zaglavljena bude razprava ustmena. Samo s razlogah vèrlo važnih moći će sudac za proglašenje osude ustanoviti posebno ročište; nego ovo neima se narediti preko nedielje danah i ima se odmah obznaniti strankam.

S osudom proglasit će se podjedno razlozi riešitbe. Ako se osuda proglasi odmah po zaglavljenoj razpravi ustmenoj, dovoljno će biti, ako sudac navede bitne razloge riešitbene.

§. 72.

Osuda ujedno s razlozi riešitbenimi imat će se, pismeno sastavljena, priklopiti napisniku razpravnomu u svihkolikih slučajevih najkašnje za osam danah po zaglavljenoj razpravi.

Osudi u uvodu navesti će se ime sudca, koi je izreko osudu.

U razlozih riešitbenih treba da u kratko i jezgrovito opisano bude stanje stvari.

§. 73.

Ako su pri proglašenju osude bile stranke obie, dostavit će se pismen odpravak ob osudi samo onda, ako stranka zahtieva.

Izvan ovoga slučaja dostavit će se obim strankam pismen odpravak ureda radi.

§. 74.

U osudi naložit će se stranki, koja gubi parnicu, da protivnoj stranki naknadi troškove, prouzročene joj parnicom.

Ako svaka stranka stranom nadvlada, stranom gubi, imat će se troškovi porazmierno podieliti ili medjusobno prebiti. Nego moći će se jednoj stranki naložiti, da podpuno naknadi troškove, ako je protivna stranka izgubila samo nieku porazmierno neznatnu čest, za koju, da ju dokaže, nije trebalo osobitih troškovah.

§. 75.

Rok, uz koi da se zadovolji dužnosti, naloženoj u osudi, imat će se, i u stvarih tèrgovačkih, ustanoviti na osam danah, radi li se pak o tom, da se obavi koja radnja ili koi posao, tad na vrieme, primiereno okolnostim.

Ovaj rok počet će, ako su pri proglašenju osude bile obie stranke, od dana poslie proglašenja; izvan toga slučaja pak od dana poslie dostavljena pismenoga odpravka.

§. 76.

Ako su od više tražbinah, potieranih u istoj tužbi, pojedine dospiele za riešitbu, a u pogledu drugih potrebito bude odgoditi ročište, da se kašnje nastavi razprava; moći će sudac o tražbinah, dospielih za riešitbu, odmah zaglaviti razpravu, izreći osudu i proglasit ju; nego, ako nebude u stanju, podjedno izreći odluku o uzgrednih pristojbah ili o sudbenih troškovih, koji padaju na takove tražbine, imat će naročito izreći u osudi, na koliko će odluka o tom ostati priuzdèržana kašnjoj osudi.

Na isti način moći će sudac odmah zaglaviti razpravu, i izreći i proglasiti osudu i u pogledu kojega diela iste tražbine, ako je taj diel postao nepreporan tim, što je tuženik dug naročito priznao.

Svaka od osudah, koju sudac izreče u istoj parnici, imat će se u pogledu pravnih liekovah i u pogledu ovèrhe smatrati kao osuda samostalna.

VII. Napisnik razpravni.

§. 77.

O razpravi ustmenoj imat će perovodja sastaviti napisnik.

U napisniku razpravnom valja navesti:

1. sud, ime sudca i perovodje, vrieme i miesto, kada i gdie biva razprava, s dodatkom, dà li je razprava javna, il, dà li je javnost izključena u smislu §. 17;

2. imena stranakah i punomoćnikah njihovih s kratkom oznakom predmeta parbenoga;

3. imena onih osobah, koje su na ročište došle kao stranke ili umiesto stranakah;

4. zabilježke, naredjene u §§. 9, 15, 23, 25, 48, 50, 52 i 62;

5. zaključke, koje je sudac izreko i proglasio tečajem razprave;

6. vrieme, kada se je zaglavila razprava i kada proglasila osuda, s dodatkom, dà li su pri tom prisutne bile obie stranke ili nisu;

7. ako razprava pravnoga posla u postupku bagatelnom biva na temelju ugovora, sklopljena medju strankami (§. 5), napomenu toga ugovora.

U slučaju, ako započete razprave nebude moguće svèršiti u jedan dan, imat će se povèrh toga, na predlog ili po razsudi sudca ureda radi, u kratko, kao što sudac naredi, napisnikom razpravnim posviedočiti ona očitovanja stranakah, kojimi se steže ili preinačuje zahtiev tužbe ili naročito priznaje dug ili koi diel od duga, zatim i prigovor, što ga je tuženik naročito učinio proti tvèrdjenjem, na kojih se tužba osniva.

Prosto će bit strankam, zagledavati u svako doba u napisnik.

Napisnika razpravnoga neće podpisivati ni stranke, ni sviedoci, ni vieštaci; pročitat će se pak samo u slučajevih, naročito naznačenih u ovom zakonu, ili onda, kada se sudcu uzvidi, da je potrebito.

VIII. Pravni liek.

Žalba ništovna.

§. 78.

Osude, izdate u postupku bagatelnom, mogu se pobijati samo pravnim liekom žalbe ništovne s kojega god od sliedećih razlogah:

1. što postupku bagatelnomu po ustanovah ovoga zakona nije bilo miesta;

2. što je osudu izrekò sud nenadležan (§§. 1 do 7);

3. što ju je izrekò sudac, koi nije bio zvan za sudstvo u postupku bagatelnom (§. 8), ili koi nije vodio razprave svekolike (§. 70), ili koi je po postojećih zakonih dèržan bio, poradi pristranosti neprimati se sudovanja u dotičnoj parnici;

4. što se je nepravedno izključila bila javnost;

5. što je razpravljala takova osoba, koja po zakonu nije za to bila sposobna ili nije bila vlastna;

6. što se je nezakonitim činom uztegla stranki mogućnost, da razpravlja pred sudom;

7. što je u glavnoj izrečena presuda, nadilazeća predlog stranke.

§. 79.

Žalba ništovna imat će se u neprodužnom roku od osam danah ustmeno ili pismeno predati sudcu pèrve molbe. Ako je žalba pismena, treba da je providjena podpisom od kojega odvietnika.

Rok počimat će se od dana poslie dostavljena pismena odpravka osude, a ako nije potriebno ureda radi naredjivati takove dostave, tad od dana, kojega ustmeno bude proglašena osuda.

Ako stranka za rok od osam danah zaište odpravak osude, tad u drugom pomenutom slučaju neće računati vrieme od dana te prošnje pak do dana dostavljena odpravka, a ni oba ova dana.

§. 80.

Sudac pèrve molbe imat će predanu žalbu ništovnu ujedno sa spisi parničnimi i napisnikom razpravnim podnieti izviešćem višjemu zemaljskomu sudu.

Odbiti žalbu ništovnu neće bit vlastan ni onda, ako kasno bude predana.

§. 81.

Višji zemaljski sud, ako obnadje, da je žalba ništovna predana za dobe i da je osnovana, ukinut će osudu, i po mieri slučaja učinit će potrebite naredbe, da se povede zakoniti postupak pred sudcem nadležnim.

Ako bude razloga, da se izašalje (deleguje) drugi sudac, imat će se to podjedno odrediti.

Višji zemaljski sud moći će prije riešitbe narediti izvidah glede podnešenih razlogah ništovnih, i kada se žalba ništovna u pogledu izvanjskih formalnostih obnadje da je manjkava, i ustanoviti podjedno rok, uz koi da se iznova predloži izpravak.

Proti riešitbi višjega zemaljskoga suda neima pravna lieka.

§. 82.

Predanom žalbom ništovnom neobustavlja se ovèrha osude.

Nego, kada bi stranku snaći mogla težka nenaknadiva šteta, moći će sudac pèrve molbe, kao i višji zemaljski sud, na predlog odrediti, da se ovèrha vodi samo osiguranja radi.

§. 83.

Da se u odpravcih od osudah izprave pogrieške pisarske, ima se iskati u sudca, koi je izreko osudu. Ovaj će uslied toga, čuvši obie stranke i uzev natrag sve izdate odpravke od osude, popraviti, što bude potriebito.

U t o k.

§. 84.

Proti zaključkom, kojimi uzkratjeno bude povedenje postupka bagatelnoga ili obustavljen bude postupak, jurve poveden, i proti odlukam, kojimi odbijena bude prošnja za opravdanje, što je dotičnik izostao, ili za povratu u stanje predjašnje proti promašenu roku za rabljenje pravna lieka, moći će se uz neproduživ rok od osam danah predati utok kod sudca pèrve molbe ustmeno ili pismeno.

Utoci pismeni treba da su previdjeni podpisom od kojega odvietnika.

§. 85.

Ostale odluke, zaključci i odredbe, što god ih sudac izdade, izreče i učini u postupku bagatelnom, nemogu se pobijati utokom ; nego moći će sudac takove zaključke i odredbe, izim jedino zaključak, pomenut u §. 27, u točki 2, preinačiti na predlog dotičnikah ili ureda radi.

Povrata u stanje predjašnje.

§. 86.

Razprava o povrati u stanje predjašnje poradi obnadjenih novih dokazalah skopčat će se s razpravom glavne stvari, i imat će se o jednoj i o drugoj izreći riešitba jednom istom osudom. U tužbi na povratu u stanje predjašnje imat će se podjedno kazati zahtiev u stvari glavnoj.

Povrata u stanje predjašnje moći će se iskati takodjer, da se provedu takovi dokazi, za koje je sudac u smislu §. 31, točka 3, uzkratio bio da se spišu, ako je stranka kadra posviedočiti, da je neumiestna ona predmnieva, na kojoj se osniva uzkrata.

Povrati u stanje predjašnje poradi loša zastupstva neima miesta.

IX. Ovèrha.

§. 87.

U postupku ovèršnom uporavljivat će se ustanove zakona o postupku sumarnom. Odpravka osude s prošnjom ovèršnom neće bit potrebito predlagati onda, ako se je osuda proglasila u prisutnosti stranke jedne i druge.

X. Ustanove zaglavne.

§. 88.

U koliko neima u zakonu ovom ustanovah posebnih, valja se dèržati obćenitih propisah o sudbenom postupku u stvarih parbenih. Nego ustanove o jamčenju za troškove parnične neće se uporavljivati u postupku bagatelnom.

§. 89.

Zakon ovaj dolazi u kriepost dne 1. Listopada 1873.

Za parnice, jurve tekuće, nevriedi zakon ovaj. Nego prosto će ipak biti strankam, na temelju obostrana ugovora, ako je parnica podobna za postupak bagatelni, odustati od dosadanje razprave parnične i zahtievati, da se povede postupak bagatelni i, ako bude potriebno, da se stvar ustupi nadležnomu sudcu bagatelnomu.

§. 90.

Ovèrha ovoga zakona nalaže se ministru pravosudja.

U Beču dne 27. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

67.

Zakon od 27. Travnja 1873,

u postupku opomenbenom.

(Kriepostan za svekolike kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, izim kraljevine Galicije i Vladimirije s vojvodinami Osviečinskom i Zatorskom, vojvodine Bukovinske, kao i kraljevine Dalmatinske.)

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Vierovnik, željeć utierati svoje tražbine u novcu ili u drugih stvarih nadomiestnih, moći će zaiskati postupkom opomenbenim, da se izdade uslovna zapoviest platežna proti osobnomu dužniku, ako tražen iznosak ili vriednost predmeta, koi se zahtieva, neračunajuć ovamo kamatah i uzgrednih pristojbah, nenadilazi svote od 200 forintih vrednote austrijanske.

Tražbine, koje se u obće ili u ono doba nemogu potierati pred sudovi, kao i tražbine iz mienbenicah nisu podobne za postupak opomenbeni.

§. 2.

Jedino sudovi kotarski, odnosno gradsko-delegovani sudovi kotarski bit će zvani, izdavati uslovnu zapoviest platežnu.

Nadležan je onaj sud kotarski, kojemu u okolišu imade dužnik redovite svoje prebivalište.

§. 3.

Proti osobam, za koje se nezna, gdie borave, ili kojim bi se dostava obaviti imala izvan okoliša onoga sudišta, u kojem stoluje kotarski sud, nadležan za izdatbu zapoviesti platežne, kao i proti osobam, koje stoje pod sudbenosti vèrhovnoga maršalstva, nemože se izdati uslovna zapoviest platežna.

§. 4.

Prošnja, da se izdade uslovna zapoviest platežna, može se predati ustmeno ili pismeno.

U prošnji imat će vierovnik:

1. naznačiti svoje kao i dužnikovo ime, stališ ili zanat i prebivalište;

2. iznos tražbine kao i pravni joj razlog, a ako tražbina sastoji iz više dugovnih stavakah, tada iznos svake pojedine stavke i pravni joj razlog.

Ako predmet tražbini nije novac, nego druge koje stvari nadomiestne, imat će vierovnik naznačiti u prošnji onaj iznos, kojim je umiesto njih voljan zadovoljit se.

Poradi više tražbinah istoga vierovnika proti istomu dužniku moći će se, makar iste i nebile u stvarnom ili pravnom savezu, istom prošnjom iskati da se izdade zapoviest platežna, ako tražbine te ukupno nenadilaze svote, naznačene u §. 1.

§. 5.

Sud će, nepreslušav dužnika, riešiti prošnju.

Prošnja će se odbiti, ako nije prema ustanovam §§. 1 do 4, ili ako se iz navodah prositeljevih obnadje, da je tražbina u obće ili u ono doba neumiestna, ili da je ista skopčana, još s činitbom zavratnom.

Proti izdatbi zapoviesti platežne neima nikakova pravna lieka, a proti uzkrati dopušten je utok sa osam danah.

§. 6.

Zapoviest platežna sadèržavat će u sebi:

1. napis: Zapoviest platežna;

2. podatke, naznačene u §. 4, pod br. 1 i 2;

3. nalog za dužnika, da za četèrnaest danah po dostavljenoj mu zapoviedi platežnoj, pod kazan ovèrhe, namiri tražbinu ujedno sa zahtievanimi kamatami, i da onoliko, koliko sudac odmieri, plati u ime troškovah za zapoviest platežnu, ako se je naknada tih troškovah tražila u prošnji, ili da prigovori zapoviesti platežnoj;

4. primietbu, da se zapoviest platežna lišiti može krieposti samo učinjenim prigovorom.

Ako je zaiskano bilo, da se izdade zapoviest platežna poradi više tražbinah, izraženih ili procienjenih u više iznosah novčanih, imat će se u zapoviesti platežnoj izplata tražbinah naložiti posebice.

Ako predmet tražbini nije novac, nego druge stvari nadomiestne, imat će se dužniku u zapoviesti platežnoj ostaviti na volju, da umiesto zahtievanih stvarih u novcu namiri iznos, koi je naznačen u prošnji.

§. 7.

Zapoviest platežna ima se dostaviti dužniku a, ako je dužnikah više, tad svakomu od njih u vlastite ruke, a i vierovniku.

Dostavljati zapoviesti platežne dužniku poštom, nije dopušteno.

§. 8.

Za prigovor bit će dovoljno, ako dužnik kod suda dade ustmeno ili pismeno očitovanje, da prigovara zapoviesti platežnoj. Razlogah za to navoditi nije potriebno.

§. 9.

Ako dužnik prigovori za dobe, izgubit će zapoviest platežna svoju moć. Ovo će valjati i onda, ako je prigovor upravljen samo proti kojemu dielu tražbine, ili ako proti zapoviesti platežnoj, izdatoj proti više dužnikah poradi jedne iste tražbine, prigovoreno bude od strane samo jednoga dužnika.

Ako li zapoviesti platežnom naloženo bude da se posebice izplati više tražbinah, izraženih u posebnih iznosih novčanih, pak se prigovori naročito samo proti jednoj ili drugoj od tih tražbinah: ostat će zapoviest platežna u krieposti u pogledu ostalih kao i u pogledu troškovah naloženih.

§. 10.

O prigovoru, učinjenu za dobe, imadu obaviestit se vierovnik i dužnik.

Prigovor, učinjen prekasno, imat će se s obzirom na promašen rok odpraviti natrag; obavieštivati u ovom slučaju vierovnika neće bit potriebno.

§. 11.

Troškove za izdatu zapoviest plaležnu, ako proti njoj za dobe učinjen bude prigovor, imat će platiti vierovnik; i naknada troškovah za prigovor, ako ju dužnik uztraži, naložit će se vierovniku, i to u iznosu, što ga odsieče sudac.

Ako uslied prigovora bude tužba pokrenuta, imat će se o zahtievanih troškovih za postupak opomenbeni, kao o dielu troškovah parničnih izreći presuda.

§. 12.

Proti odlukam, kojimi se prigovor odbije ili vierovniku nalaže naknada troškovah za prigovor, dopušten je utok uz rok od osam danah.

§. 13.

Prošnja, da se izdade zapoviest platežna, imat će u pogledu tečenja parnice pred sudom i u pogledu pretèrga zagode valjati kao tužba; nego neće prošnja ova imati nikakove moći glede podsudnosti uztužbe i parnicah suvislih.

Ako zapoviest platežna bude učinjenim prigovorom lišena krieposti, imat će se zagoda do učinjena prigovora smatrati kao obustavljena.

§. 14.

Povrata u stanje predjašnje s razloga, što je dužnik bez svoje krivnje zanemario rok za prigovor, imat će se zaiskati za osam danah, iza kako je dužnik saznao, da je rok zanemario i iza kako je prestala zaprieka. Dozvoljena povrata valjat će koliko prigovor, niti će trebati iznova činit prigovora.

Ako dužnik zaište povratu u stanje predjašnje, moći će se proti njemu, dok prošnja nebude odbijena, voditi ovèrha samo do osiguranja.

§. 15.

Ako dužnik neplati a neučini ni prigovora za dobe, imat će se vierovniku uslied zahtievanja njegova dozvoliti ovèrha na temelju zapoviesti platežne.

Ako je zapoviest platežna izdata glede takovih tražbinah, kojim nije predmet novac, nego druge stvari nadomiestne, bit će dužniku u svako doba prosto, od ovèrhe, koja bi se vodila, da se stvari te utieraju, izbaviti se plativ u zapoviesti platežnoj naznačenu svotu novčanu i pristojbe uzgredne.

§. 16.

Ako vierovnik propusti prije, nego što će izteći šest mieseeih danah poslie dostavljene zapoviesti platežne dužniku, zaiskati proti njemu ovèrhu, lišit će se zapoviest platežna krieposti svoje u pogledu toga dužnika, nego bez povriede pretèrga zagode, nastala po §. 13. točk. 1.

§. 17.

Pismeni podnesci, kojimi se ili ište zapoviest platežna ili čini prigovor, imadu se predati u jednom primierku i zadèržati pri sudu.

Zapoviesti platežne, kao i odpravci, potrebiti da se obavieste vierovnik i dužnik o prigovoru, imadu se sačinjati ureda radi: prinositi u tu svèrhu rubrikah neće bit potriebno.

Prepis napisnikah, sastavljenih o prošnji, kojom se ište zapoviest platežna, ili o prigovoru učinjenu neće se saobćivati stranki protivnoj.

Osobe, koje u ime dužnikovo čine prigovor, nisu dèržane, pokazati u tu svèrhu punomoćja. Nego, ako punomoćje nije prinešeno, imat će se sudbena riešitba dostaviti samu naručitelju.

§. 18.

U postupku opomenbenom i u pogledu ovèrhe na temelju zapoviesti platežne valjat će, u koliko zakonom ovim nije inako naredjeno, ustanove zakona o postupku sumarnom.

Povedenim postupkom opomenbenim nepreinačuje se u ničem sudbena nadležnost glede tužbe, ako bi se kašnje pokrenula.

§. 19.

Prošnju za zapoviest platežnu moći će vierovnik izjaviti i u tužbi, pokrenutoj u svèrhu, da se dug utiera, ako je za tužbu i za zapoviest platežnu isti sud nadležan.

U ovom slučaju imat će sud zapoviest platežnu izdati odlukom na tužbu i s dodatkom, da će u slučaju prigovora obaviti se dalji postupak glede tužbe. Zadèržat će se prepis tužbe, što će ga tužitelj imat predati.

Ako tuženik prigovori zapoviesti platežnoj, imat će sud narediti ročište, na kojem će se razpravljati tužba o postupku, uporavnom po zakonu, i riešavajuć prigovor pozvati na to ročiste stranku jednu i drugu.

Ako sud obnadje, da je prošnja za zapoviest platežnu neumiestna, imat će, odbiv prošnju, odmah uslied tužbe narediti ročište za zakoniti postupak.

U slučajevih ovoga paragrafa ravna se po podnešenoj tužbi onaj čas, od kojega teče parnica pred sudom i odkada se je pretèrgla zagoda.

§. 20.

U gradovih, u kojih postoji poseban bagatelni sud za stvari tèrgovačke, moći će se s tužbom, pokrenutom pred ovim sudom, skopčati prošnja, da se izdade zapoviest platežna. U tom će sud bagatelni postupati po ustanovah, sadèržanih u §. 19.

§. 21.

Ovaj zakon dolazi u kriepost dne 1. Listopada 1873.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru pravosudja.

U Beču, dne 27. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

68.

Zakon od 29. Travnja 1873,

o osiguranju i o ovèrhi na beriva, koja dolaze iz odnošajah radnje ili službe.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Na platju, koju ljudi, trudeći se i poslujući izklopno ili poglavito u odnošajih radnje ili službe, beru za svoja diela ili svoje službe, što ih čine u takovih odnošajih (kao što je: platja raznovèrstna, nagrada, honorar, nadnevnica, nadnica itd.), moći će tko tretji odredbami na osiguranje ili na ovèrhu udariti samo po mieri sliedećih ustanovah.

§. 2.

Na platju i ina službena beriva, koja dobivaju ljudi, trajno namiešteni u službi privatnoj, neće se moć udariti ovakovimi odredbami, ako ukupna svota berivah tih nenadilazi godišnjih 600 for. vrednote austrijanske.

Službeni odnošaj smatrat će se u ovom smislu kao trajan, ako je po zakonu, pogodbi ili običaju uglavljen barem na godinu danah ili ako pri trajanju neizviestnom valja, za da se razvèrgne, dèržati se odpoviedna roka barem od tri mieseca.

Ako ukupna svota godišnjih berivah nadilazi 600 for. vr. austr., imat će u pogledu izviška valjati obćeniti propisi o osiguranju i o ovèrhi.

§. 3.

Na platju (§. 1), iduću izvan slučaja §. 2, neće se moć pomenutimi odredbami udariti, dok

1. radnje ili službe nebudu učinjene, i
2. nebude minuo dan, kojega se je platja izplatiti imala po zakonu, pogodbi ili običaju.

§. 4.

Što se tiče uporavljivanja ovoga zakona, neće činiti nikakove razlike, dà li platja za radnje ili službe sastoji u stanovitoj svoti novacah ili u drugoj kojoj koristi imovinskoj, i

dà li se računa po vremenu ili po komadu. Pri proračunavanju svote, koja će se imat smatrati kao platja, izlučit će se i odbiti onaj iznos, koi bi išao za materijalije i u ime naknade troškovah.

§. 5.

Ustanove, navedene u §. 2 i 3, nemogu se pogodbom ni izključiti, ni stegnuti.

Na koliko osiguranje i ovèrha bude po ustanovah §§. 2 i 3 neumiestna ili pobitna, bit će i svaka odredba, učinjena ustupom, doznakom, zalogom ili drugim kojim pravnim poslom, bez pravne krieposti, ako je odredba učinjena bila prije onoga dana, kojega se je platja imala izplatiti, ili pak na taj dan, ali prije, nego se je u istinu izplatila.

§. 6.

Na onaj diel zaslužbe od radnje, koi se doznači kažnjenikom, neće se prije, nego što bude izplatjen, moć odredbe na osiguranje i na ovèrhu dozvoliti privatnim vierovnikom kažnjenikah.

Ako li je diel od zasložbe izplatjen, moći će se nanj osiguranjem ili ovèrhom udariti stopram, kada mine trideseti dan, odkako su kažnjenika odpustili iz zatvora.

§. 7.

Ustanove ovoga zakona neće se uporavljivati:

1. na platje i ina službena beriva urednikah i službenikah dvorskih, dèržavnih, zemaljskih i kod javnih zakladah, zatim članovah oružane sile, kao ni u obće na one platje i službena beriva, na koja uslied posebnih zakonitih ustanovah nemože se ili može samo dielomice udariti zabranom ili ovèrhom;

2. na osiguranje i ovèršno utieravanje:

a) porezah i javnih daćah ujedno s prirezi, razpisanimi u svèrhe javne uprave, i s prenosninami od imietka;

b) pravah, osnovanih na zakonu, u pogledu prehranjivanja (uzdèržavanja);

c) iznosah, što ih podporne i bolestničke pieneznice, osnovane na temelju obèrtničkoga zakona, tražiti imadu od svojih učestnikah.

§. 8.

Zabrane, izhodjene jurve pri početku krieposti zakona ovoga, imat će se, u koliko se nebi slagale s ustanovami ovoga zakona, ukinuti na predlog dužnikov.

Miere ovèršne, ujedno s ovèrhom na osiguranje, kojim na temelju u tom roku bude jurve stečeno stvarno koje pravo, ostaju, što se tiče valjanosti i dalje provedbe njihove, netaknute ustanovami ovoga zakona.

§. 9.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru pravosudja.

U Beču, dne 29. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r.   **Glaser** s. r.

69.

Naredba ministarstva pravosudja od 10. Svibnja 1873,

kojom se ustanovljuje, da se zakon od 1. Travnja 1872, govoreći o kaznih slobode u zatvoru samotnu, izvèršivati ima u kaznionici Karthauskoj, namienjenoj za mužke glave.

Na temelju §. 16. zakona od 1. Travnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 43), koi govori o ovèršivanju kaznih slobode u zatvoru samotnu i o imenovanju komisijah kazneno-ovèršnih, naredjuje ovim ministarstvo pravosudja, da se ustanove toga zakona od sada izvèršivati imadu u kaznionici Karthauskoj, namienjenoj za mužke glave.

Glaser s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXV. — Izdan i razposlan dne 17. Svibnja 1873.

70.

Zakon od 9. Travnja 1873,

o družtvih, smierajućih na promicanje obèrtnosti i gospodarstva.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Glava I.

Ustanove obćenite.

Odsiek pèrvi.

O ustrojivanju družtvah i o pravnom odnošaju članovah družtvenih.

§. 1.

Ustanove ovoga zakona valjat će za družtva s neograničenom kolicinom članovah, koja smieraju na promicanje obèrtnosti ili gospodarstva članovah im, i to ili zajedničkim poslovanjem ili davanjem vieresije iliti kredita (družtva obèrtna i gospodarska), kao što su:

družtva, dajuća predujamah i vieresije,
družtva magazinska i zanimajuća se plodinami (tvarmi sirovimi),
družtva proizvodna,
družtva, baveća se stvarmi potrošnimi (Consumvereine), i
družtva, skèrbeća za stanove itd.

§. 2.

Družtva obèrtna i gospodarska mogu se zavesti i ustrojiti ili uz neograničeno ili uz ograničeno jamčenje članovah im.

U pèrvom slučaju jamčit će svaki član za dužnosti svega družtva u tvèrdo sa svim svojim imietkom, a u drugom slučaju samo do nieke svote, ustanovljene unapred.

§. 3.

Prije, nego će se osnovati ovakovo družtvo, iziskuju se sliedeća:
1. da se odabere i primi tvèrdka (firma) družtvena;

2. da se pismeno sastavi družtven ugovor (štatut);
3. da se ugovor taj uvede u registar družtveni.

Pojedini drugari ili članovi pristupljivat će pismenim očitovanjem.

§. 4.

Tvèrdka družtvena treba da uzeta bude od predmeta, kojim će se družtvo baviti, i imat će sadèržavati u sebi naznaku „družtvo registrovano", i kao što jamčenje bude (§. 2) takodjer dodatak: „uz jamčenje neograničeno" ili „uz jamčenje ograničeno".

Imena od drugarah ili od inih osobah nije slobodno metnuti na tvèrdku. Svaka nova tvèrdka treba da se razgovietno razlikuje od svih tvèrdakah registrovanih družtvah, koje jurve postoje u istom miestu ili u istoj obćini.

§. 5.

U ugovoru družtvenom valja navesti:

1. tvèrdku i siedište družtva;
2. predmet podhvata;
3. dokle će postojati družtvo, ako t. j. ograničeno bude na izviestno vrieme;
4. uviete, pod kojimi će članovi pristupljivati, kao i posebne ustanove, kako će družtvo ostavljati (izstupom, smèrtju ili izključenjem);
5. koliki su poslovni dielovi pojedinih drugarah, i način, kako se dielovi ti sastavljaju;
6. načela, po kojih će se činiti razbroj (bilanca) i računati dobitak, način, kako će se bilanca prosudjivati, a tako i ustanove, kako će se dieliti dobitak i gubitak medju pojedine drugare;
7. kako će se birati i sastavljati starieššinstvo, i kako će se potvèrdjivati članovi starieššinstva, kao i zamienici njihovi, a najposlie i urednici družtveni;
8. kako će se sazivati drugari;
9. uviete, pod kojimi će drugari imati pravo glasovanja, i način, kako će vèršiti to pravo;
10. predmete, o kojih se odluka neće moć izreći prostom većinom glasovah od drugarah, koji na poziv dodju, nego samo većom većinom ili pak polag drugih uvietah;
11. način, kako će se obznanjivati, što se družtvu uzvidi, da se obznani;
12. dà li je jamčenje drugarah za dužnosti družtva neograničeno ili pak ograničeno, a ako u drugom ovom slučaju jamčenje razšireno bude preko miere, zakonom ustanovljene (§. 76), tad koliko je to jamčenje;
13. imena članovah pèrvoga starieššinstva ili onih osobah, koje imadu izhoditi, da družtvo uvedeno bude u registar.

§. 6.

Družtveni ugovor, uveden u registar družtveni, imat će se proglasiti u izvodu.

Izvod taj sadèržavat će:

1. datum ugovora družtvenoga;
2. tvèrdku i siedište družtva;
3. predmet podhvata;
4. dokle će postojati družtvo, ako t. j. imade biti ograničeno na izviestno vrieme;
5. imena i prebivališšte članovah od starieššinstva, ako je starieššinstvo naredjeno jurve u ugovoru družtvenom;
6. način, kako će se obznanjivati, što se družtvu uzvidi, da se obznani;

7. dà li je jamčenje drugarah za dužnosti društva neograničeno ili pak ograničeno, a ako u drugom ovom slučaju jamčenje razšireno bude preko miere, zakonom ustanovljene (§. 76) tad koliko je to jamčenje.

Ako je u ugovoru družtvenom ustanovljen jurve način, kako će stariešinstvo očitovanja svoje volje izjavljivati i kako će umiesto družtva podpisivati, tad se i ova ustanova imade obznaniti.

§. 7.

Kod svakoga suda tèrgovačkoga vodit će se registar o onih družtvih, koja u području njegovu imadu siedište svoje.

U pogledu ovoga registra valjat će ustanove, koje su u tèrgovačkom zakoniku propisane u pogledu registra tèrgovačkoga.

§. 8.

Družtvo, dok nebude uvedeno u registar družtveni, neće se smatrati kao takovo. Ako se u ime družtva učini što prije, nego bude uvedeno, jamčit će za to svi, koji su radili, osobno i u tvèrdo.

§. 9.

Svaka preinaka ugovora družtvenoga učinit će se pismeno i, priloživ prepis zaključka družtvenoga prijaviti sudu tèrgovačkomu.

Sa zaključkom, kojim se uvodi kakova preinaka, postupat će se kao i s ugovorom pèrvobitnim. Ovakov zaključak proglasit će se samo onda, ako se njim preinačuju ustanove, sadèržane u predjašnjih proglasih.

Zaključak neće imati pravne moći, dok nebude uveden u družtveni registar kod onoga tèrgovačkoga suda, kojemu u kotaru družtvo imade siedište svoje.

§. 10.

Kod svakoga suda tèrgovačkoga, kojemu u kotaru imade družtvo svoju podružnicu, imat će se ova prijaviti, za da se uvede u registar družtveni, i valja se pri tom dèržati svega onoga, što §§. 6 i 9 propisuju za posao glavni.

§. 11.

Pravni odnošaj drugarah medju sobom ravna se u pèrvom redu po ugovoru družtvenom. Ovaj se od ustanovah zakona ovoga razlikovati može samo u onih točkah, kod kojih je to izriekom dopušteno.

§. 12.

Družvo moći će pod svojom tvèrdkom sticati pravah i primati na se obvezah, nabavljati sebi svojine i inih stvarnih pravah takodjer glede zemljištah, a tako i tužbe zapodievati i tužbom gonjeno biti pred sudom.

Redovita mu je podsudnost kod onoga suda, kojemu u kotaru imade svoje siedište.

§. 13.

Za družtva, koja se bud' sasvim bud' stranom bave poslovi tèrgovačkimi, valjat će, u koliko neima u zakonu ovom propisah inih, one ustanove tèrgovačkoga zakonika, koje govore o tèrgovcih.

§. 14.

Gdie je siedište družtva a i u siedištu svake podružnice istoga družtva vodit će se registar, u koi upisati valja ime i prezime i stališ svakoga drugara, dan, kada je stupio u družtvo

i izstupio iz družtva, kolicinu poslovnih dielovah, koji koga idu, kao i odpovied (odkaz) jednoga ili više dielovah poslovnih.

Zagledavati u ovaj registar, kao i u ugovor družtveni a i u preinake, koje u njem budu učinjene, bit će dopušteno svakomu.

Odsiek drugi.

O stariešinstvu, nadzornom vieću i glavnoj skupštini.

§. 15.

Svakomu družtvu bit će na čelu stariešinstvo, izabrano izmedju drugarah. Ovo stariešinstvo zastupat će družtvo pred sudom i izvan suda.

Stariešinstvo može sastavljeno biti iz jednoga ili iz više članovah, i to s platjom ili bez platje. Ovo imenovanje njihovo može se opozvati u svako doba, nego bez povriede pravah na odštetu, koja ih ide po postojećih ugovorih.

§. 16.

Koji članovi odabrani budu u stariešinstvo, treba da odmah, čim ih dopade ta služba, prijavljeni budu, za da se uvedu u registar družtveni. Ovoj prijavi ima se priklopiti legitimacija njihova. Članovi stariešinstva imadu podpis svoj nacèrtati pred sudom tèrgovačkim ili nacèrtan podpis predati u slici vierodostojnoj.

Isto ovako činit će se pri svakoj promieni, koja nastane u pogledu članovah od stariešinstva, ili odnosno kada god se narede koji namiestnici.

Ako promiena nije se uvela u registar družtveni i nije javno se obznanila, moći će ju družtvo proti tretjemu komu navesti samo onda, ako dokaže, da je dotična promiena ovomu tretjemu pri sklapanju posla poznata bila.

Ako li se je promiena uvela i obznanila, morat će tko tretji dopustiti, da ista imade valjanosti proti njemu, već ako se iz okolnostih uzmogne slutiti i suditi, da on pri sklapanju posla za promienu nije znao, pače da nije ni dužan bio znati za nju.

§. 17.

Stariešinstvo imat će onako, kako je ustanovljeno u ugovoru družtvenom, izjavljivati volju svoju i podpisivati za družtvo. Ako u pogledu tom nije ništa ustanovljeno, potrebito će biti, da se podpišu svikoliki članovi stariešinstva. Ovo će se obavljati tako, što će članovi, podpisujući se, k tvèrdki družtvenoj ili imenu stariešinstva dodati svoj podpis.

§. 18.

Družtvo dobavit će se pravah a i obvezah (dužnostih) pravnimi onimi poslovi, koje u ime družtva sklopi stariešinstvo. Tù neće biti razlike, dà li se je posao sklopio naročito u ime družtva, ili dà li se iz okolnostih vidi, da se je po volji ugovornikah posao sklopiti imao za družtvo.

Povlast stariešinstva, zastupati družtvo, proteže se i na svekolike poslove, za koje se po obćem pravu gradjanskom iziskuje posebno punomoćje, glaseće na samu vèrstu od posla.

§. 19.

Stariešinstvo dužno je naprema družtvu, dèržati se onih stegah, koje su u ugovoru družtvenom ili u zaključcih glavne skupštine ustanovljene u pogledu povlasti njegove, dokle i na koliko može zastupati družtvo. Nego naprema tretjim osobam neće stega stariešinstva,

što se tiče zastupanja družtva, imati nikakove pravne moći. Ovo navlastito valja i onda, ako se zastupanje ima odnositi samo na stanovite poslove ili vèrste od poslovah, ili na stanovite samo okolnosti, ili na izviestno nieko vrieme ili na pojedina miesta, ili ako se za pojedine poslove iziskuje privola glavne skuptštine, nadzornoga vieća ili drugoga kojega organa družtvenoga.

§. 20.

Prisege u ime družtva polagat će starieširstvo.

§. 21.

Pri uručivanju pozivah i inih dostavah družtvu dovoljno će biti, ako pozivi ti ili dostave takove uručene budu kojemu članu od starieširstva, koi je vlastan podpisivati ili supodpisivati, ili pak takovu uredniku družtvenomu, koi ima pravo zastupati družtvo pred sudom.

§. 22.

Starieširstvo je dèržano, brinuti se, da se vode potrebite knjige družtvene.

Ove knjige, u koliko vodjene budu po propisu zakonika tèrgovačkoga, imat će, za da se dokaže tražbina družtva, iz poslovah, zakonito mu dopuštenih, onu dokaznu moć, koja je knjigam tèrgovačkim podieljena po članku 34 zakonika tèrgovačkoga i po §§. 19, 20, 21 i 22 uvedbenoga zakona k istomu zakonu tèrgovačkomu (dèrž. zak. lista od godine 1863, br. 1).

Starieširstvo imat će najkašnje za pèrvih šest miesecih svake poslovne godine obznaniti zaglavljene račune od prošle godine poslovne, a ujedno i bilancu. U ovoj obznani imat će se napose navesti i broj članovah, koji su u vrieme zaglavljene bilance bili u družtvu, zatim koji su uz godinu pristupili i izstupili, kao i kolicina poslovnih dielovah, koji su prigodom zaglavljene bilance postojali i koji su uz pomenutu godinu pridošli, odpoviedili se ili izplatili (povratili).

§. 23.

Članovi starieširstva, koji prekorače granice naloga, koi im je dat, ili uzrade proti propisom ovoga zakona ili družtvenoga ugovora, jamčit će osobno i u tvèrdo za štetu, koja tim bude prouzročena.

§. 24.

Ugovor družtveni može starieširstvu pridodati vieće nadzorno, koje će drugari, izključiv članove starieširstva, birati izmedj sebe; ovo vieće moći će se opozvati iliti dokinuti u svako doba.

Ako vieće nadzorno bude u istinu imenovano, nadzirat će isto poslovanje družtva u svih granah uprave; moći će se osviedočivati o hodu poslovah družtvenih, u svako doba zagledavati u knjige i spise družtvene i preiskivati, u kakovu je stanju pieneznica družtvena. Moći će takodjer, kada mu se potrebito uzvidi, članove starieširstva i urednike predbiežno, i to dok stvar nebude riešena u pèrvoj budućoj glavnoj skupštini, lišiti povlasticah njihovih i učiniti potrebite miere, da se medjutim nastavljaju poslovi.

Vieće ovo imat će prosudjivati račune o pojedinih razdobjih poslovnih, imenito račune godišnje, bilance i predloge o dielitbi dobitka, i o svem tom svake godine podnositi izvieštje glavnoj skupštini.

Isto vieće sazivat će glavnu skupštinu, kada god u interesu družtva bude potrebito.

Članovi nadzornoga vieća jamčit će za štetu, koja bi se prouzročila tim, što nezadovoljavaju dužnostim svojim.

§. 25.

Vieće nadzorno bit će vlastno, voditi proti članovom stariešinstva parnice, koje odredi glavna skupština.

Ako družtvo pokrene parnicu proti članovom nadzornoga vieća, zastupat će ga punomoćnici, koji izabrani budu u glavnoj skupštini.

Svaki drugar bit će vlastan, kao učestnik unieti se o svojem trošku u parnice prijepomenute.

§. 26.

Obavljanje poslovah družtvenih, kao i zastupanje družtva u pogledu toga obavljanja poslovah moći će se povieriti i urednikom družtvenim ili inim ljudem kao punomoćnikom družtva. U takovu slučaju ravnat će se povlast njihova po punomoćju, koje im je podieljeno; protezat će se, kada bude stvar dvojbena, na sva pravna diela, koja su obično skopčana s izvedbom takovih poslovah.

§. 27.

Prava, koja idu drugare u poslovih družtvenih, imenito u pogledu vodjenja posalah pregledavanja i prosudjivanja bilance, i ustanovljivanja, kako da se dieli dobitak, izvèršivat će drugari skupno u glavnoj skupštini.

Svaki drugar imat će pri tom jedan glas, već ako ugovor družtveni naredjuje inako.

§. 28.

Glavnu skupštinu družtvenu sazivat će stariešinstvo, u koliko po ugovoru družtvenom ili po zakonu ovom nisu i druge koje osobe vlastne to činiti.

§. 29.

Glavna skupština drugarah imat će se izvan slučajevah, naročito ustanovljenih u ugovoru družtvenom, sazvati onda, kada to u interesu družtva bude potrebito.

Glavna skupština imat će se sazvati odmah, čim to u podpisanoj prošnji i navedši svèrhu i razloge predloži barem desetina članovah družtvenih. Ako je u ugovoru družtvenom pravo, tražiti da se sazove glavna skupština, dato većoj ili manjoj kolicini drugarah, imat će to valjati i na dalje.

One, koji su dužni sazvati glavnu skupštinu, imat će, kada potriebno bude, na zahtievanje predložiteljah sud tèrgovački primorati na to globami do 300 for. vr. austrijanske.

§. 30.

Glavna skupština sazivat će se onako, kako je ustanovljeno u ugovoru družtvenom.

Prigodom sazivanja ima se svakiput obznaniti svèrha, koje se radi skupština saziva. O predmetih, za koje nebude ovako naviešteno, da će se razpravljati, neće bit slobodno odlučivati; nego izuzima se od pravila ovoga zaključak o predlogu, učinjenu u glavnoj skupštini, da se imade sazvati izvanredna glavna skupština.

Da se čine predlozi i da se što razpravlja bez odlučivanja, k tomu netreba predhodna navieštivanja.

§. 31.

Da glavna skupština kadra bude činiti zaključke, bit će, u koliko ugovor družtveni neustanovljuje inako, potrebito, da u njoj bude prisutna ili zastupana barem desetina članovah.

§. 32.

Ako glavna skupština nebude kadra činiti zaključakah, imat će se, ako ugovor družtveni neustanovljuje inako, sazvati druga skupština, koja će tad bez obzira na kolicinu prisutnih ili zastupanih članovah kadra biti činiti zaključke.

Druga glavna skupština bit će stegnuta na razpravljanje onih predmetah, za koje je ona bezuspiešna skupština bila sazvana.

§. 33.

Ako ugovor družtveni neustanovljuje ništa posebna, kako da se satvaraju zaključci, tad će glavna skupština činiti ih absolutnom većinom glasovah; predsiednik učestvovat će u glasovanju i pri glasovih jednako razpolovljenih smatrat će se ono mnienje kao zaključak, ka kojemu pristane predsiednik.

Kada bi se htielo preinačiti u čem ugovor družtveni, ili pak razvèrći družtvo, moći će se, ako u družtvenom ugovoru nije inako ustanovljeno, zaključiti to samo većinom barem od dvie tretjine datih glasovah.

§. 34.

Stariešinstvo dužno je, štovati i izvèršivati svekolike ustanove družtvenoga ugovora, kao i zaključke, što ih u smislu istih ustanovah valjano izreče glavna skupština, i odgovorno će biti za to naprema družtvu.

Zaključci glavne skupštine imadu se uvesti u knjigu napisničku, u koju će prosto biti zagledavati svakomu drugaru a i vlasti upravnoj.

§. 35.

Stariešinstvo imat će svakomu drugaru, ako zaište, izdati uz naknadu troškovah prepis (otisak) ugovora družtvenoga ujedno s preinakami i dopunami, koje u njem budu učinjene, zatim prepis potvèrdjenih zaglavah od računah i bilancah i, ako se zahtieva, providiti ove spise svojim podpisom.

Stariešinstvo imat će takodjer jedan prepis (otisak) družtvenoga ugovora, kao i svaku preinaku u istom za osam danah po obavljenu registrovanju, a i jedan prepis potvèrdjenih računskih zaglavah i bilancah za osam danah po izrečenoj potvèrdi predložiti putem političke kotarske vlasti oblasti zemaljskoj. Članove stariešinstva imat će političke vlasti pridèržati na to, ako potriebno bude, globami do 100 for.

Odsiek tretji.

O razvèrgnutju družtva.

§. 36.

Družtvo može se razvèrći:

1. izmakom vremena, ustanovljena u družtvenom ugovoru;
2. zaključkom družtva;
3. razpisom stečaja;
4. naredbom vlasti upravne (§. 37).

§. 37.

Razvèrgnutje družtva moći će vlast upravna narediti, ako povodom dielovanja družtvenoga ili povodom razpravah družtvenih izrečena bude pravomoćna kaznena presuda u smislu §. 88 ovoga zakona.

Sudovi kazneni imat će ovakove presude, čim pravomoćne postanu, saobćiti odmah političkoj oblasti zemaljskoj.

§. 38.

Presudu, da se družtvo razvèrgava, izreći će ona politička zemaljska oblast, kojoj u području imade družtvo siedište svoje, a ako se dielovanje družtva pomoćju podružnicah razprostire na više zemaljah, tad ona politička oblast zemaljska, kojoj se u području nahodi glavni podhvat. Proti presudi na razvèrgnutje prosto će biti za četiri tjedna obratit se utokom na ministarstvo posalah unutarnjih.

Pravo političke oblasti zemaljske, narediti razvèrgnutje kojega družtva na temelju kazneno-sudbene presude (§. 37), ugasnut će, čim mine tri mieseca danah, iza kako je presuda ta postala pravomoćna.

§. 39.

Razvèrgnutje, koje pravomoćno naredi vlast upravna, imat će se ureda radi saobćiti sudu tèrgovačkomu, za da se uvede u registar družtveni i da se obznani.

§. 40.

Razvèrgnutje družtva imat će, ako nije posliedica razpisana stečaja ili ako ga nije naredila vlast upravna, prijaviti stariešinstvo, za da se uvede u registar družtveni, i imat će se do tri puta obznaniti putem listovah, odredjenih za obznanjivanje ovakovih uvodah (upisah).

Obznanom ovom treba da se vierovnici pozovu odmah, neka se kod družtva prijave.

Odsiek četvèrti.

O likvidaciji družtva.

§. 41.

Po razvèrgnutju družtva izvan stečaja obavit će likvidaciju stariešinstvo, već ako ista ugovorom družtvenim ili zaključkom družtva povierena bude drugim kojim osobam. Imenovanje likvidatorah može se opozvati u svako doba.

§. 42.

Likvidatore imat će stariešinstvo prijaviti kod suda tèrgovačkoga, za da uvedeni budu u registar družtveni; likvidatori imadu podpis svoj osobno napisati pred ovom vlasti ili napise predati u vierodostojnom obliku.

Kad izstupi koi likvidator ili kada mu ugasne punomoćje, imat će se to takodjer prijaviti, za da se uvede u registar družtveni.

§. 43.

Proti tretjim osobam moći će se imenovanje likvidatorah, kao i izstup kojega likvidatora ili ugasnutje punomoćja mu navesti samo pod istimi uvieti, pod kojimi se proti tretjemu komu po §. 16 navesti može promiena glede članovah stariešinstva.

Ako je više likvidatorah, moći će isti poslove, odnoseće se na likvidaciju, pravomoćno obavljati samo zajednički, već ako je izriekom ustanovljeno, da raditi mogu pojedince.

§. 44.

Likvidatori imadu svèršiti tekuće poslove, izpuniti dužnosti družtva razvèrgnuta, pobrati tražbine družtvene i imovinu družtvenu obratiti u novac; zastupaju oni družtvo pred sudom i izvan suda; mogu za družtvo sklapati nagode i ugovarati pristatke (Compromisse). Novih posalah mogu likvidatori poduzimati samo u svèrhu, da se okončaju poslovi još tekući.

Prodati stvarih nepokretnih mogu likvidatori samo putem javne dražbe, već ako inako ustanovljuje ugovor družtveni ili zaključak družtva.

§. 45.

Što je likvidatorom obseg poslovnih povlasticah ograničen (§. 44), neima to nikakove pravne moći naprema osobam tretjim.

§. 46.

Likvidatori imat će svoj podpis davati tako, što će svoje ime pridievati dosadanjoj tvèrdki, koja će sada pisati se tvèrdka likvidacionalna.

§. 47.

Likvidatori imat će naprema družtvu pri vodjenju poslovah izvèršivati zaključke, koje je stvorila glavna skupština, u protivnom bo slučaju jamčit će oni osobno i u tvèrdo za štetu prouzročenu.

§. 48.

Novci, koji se nadju prigodom, kada se družtvo razvèrgne, a i oni, koji se naberu, dok likvidacija traje, obratit će se kako sliedi:

1. namirit će se ponajprije vierovnici družtva, kao što im dospiju tražbine njihove, i zadèržat će se svote, potrebite za podmiru tražbinah još nedospielih;

2. iz izvišakah, koji preostanu, povratit će se drugarom oni iznosi, što su jurve platili na dielove poslovne. Ako gotovina nebude dovoljna za podpunu podmiru, razdielit će se ista porazmierno polag veličine pojedinih iznosakah, već ako je u družtvenom ugovoru inako ustanovljeno;

3. izvišak, koi još preostane, pošto se namire dugovi družtva, kao i poslovni dielovi drugarah, podielit će se medju drugare polag ustanovah družtvenoga ugovora o razdielitbi dobitka (§. 5, točka 6).

§. 49.

Čim se započne likvidacija, imat će likvidatori učiniti bilancu. Ako se obnadje iz bilance ove ili iz kašnje napravljene, da imetak družtveni (aktiva) ujedno s pričuvnim fondom i s poslovnimi dielovi drugarah nedotieče za podmiru dugovah družtvenih, imat će likvidatori pod svojom odgovornosti odmah predložiti, da se razpiše stečaj nad imovinom družtva, i obaviestiti o tom glavnu skupštinu, koja se podjedno imade sazvati.

§. 50.

U ostalom, premda se je družtvo razvèrglo, imat će ipak, doklegod se nesvèrši likvidacija, u pogledu pravnih odnošajah dosadanjih drugarah medju sobom, kao i naprema tretjim osobam valjati naredbe pèrvoga i drugoga poglavja, u koliko po ustanovah ovoga odsieka i po naravi likvidacije nebi imalo biti što inako.

Podsudnost, koju je družtvo imalo u vrieme kad se je razvèrglo, valjat će za razvèrgnuto družtvo i nadalje, dokle god se nesvèrši likvidacija. Što uztreba dostaviti družtvu, dostavljat će se s pravnom moći kojemu od likvidatorah.

§. 51.

Po dovèršenoj likvidaciji imat će se knjige i pisma razvèrgnutoga družtva predati u pohranu kojemu od bivših drugarah ili komu tretjemu. Takova drugara ili toga tretjega naredit će sud tèrgovački, ako se dotičnici neuzmognu dobrim pogoditi medju sobom.

Drugarom i njihovim u pravu nasliednikom ostaje pravo, zagledavati u knjige i pisma i koristiti se njimi.

§. 52.

Dà li se nad imovinom družtva izvan slučaja, pomenuta u §. 49, imade razpisati stečaj, ustanovljeno je u redu stečajnom.

Nagodi na silu neima miesta.

Glava II.

Posebne ustanove za družtva s jamčenjem neograničenim.

§. 53.

Članovi družtva, osnovana s jamčenjem neograničenim, jamčit će u tvèrdo sa svim svojim imetkom za svekolike obveze družtva, na koliko, za da se iste podmire, u slučaju likvidacije ili stečaja nedotieču aktiva, što ih družtvo ima.

Tko stupi u družtvo, koje jurve postoji, jamčit će, baš kao i ostali drugari, za svekolike obveze, koje je družtvo primilo na se prije, nego što je on stupio u družtvo.

Protivna tomu pogodba bit će bez pravne moći naprema tretjemu komu.

§. 54.

Svaki drugar imat će pravo, izstupiti iz družtva, makar da je ugovor družtveni sklopljen na stanovito vrieme.

Ako o roku odpoviednom i o roku glede izstupa nije ništa ustanovljeno u ugovoru družtvenom, slobodno će bit izstupiti samo na koncu poslovne godine po predhodnoj odpoviedi barem od četiri tjedna. Nadalje pravo, biti članom družtva, prestaje smèrtju, u koliko u ugovoru družtvenom neima protivne kakove ustanove.

§. 55.

Članovi, koji izstupe iz družtva, kao i baštinici njihovi jamčit će vierovnikom družtvenim još uz rok zagodni za svekolike obveze, koje je do izstupa njihova družtvo primilo na se.

Ako ugovor družtveni neustanovljuje inako, neće oni imati prava na fond pričuvni niti na inu imovinu družtvenu; bit će samo vlastni tražiti, da im se njihov poslovni diel, kao što po zaglavljenu računu obnadjen bude za onu godinu, koje je drugar izstupio, izplati uz miesec danah, iza kako taj račun bude zaglavljen i odobren, u koliko do toga časa nebude zaključeno ili naredjeno, da se družtvo razvèrgava.

§. 56.

Privatni vierovnici kojega drugara nisu vlastni, tražiti na družtvenu imovinu spadajućih stvarih, tražbinah ili pravah, ili kojega diela od istih u svèrhu, da se namire ili osiguraju. Predmetom ovèrhe ili zabrane moći će biti samo ono, što drugar sám imade pravo tražiti u ime kamatah i dielovah poslovnih, i što ga u slučaju, ako se družtvo razvèrgne ili on iz družtva izstupi, dopade pri razgodi.

§. 57.

Što paragraf predjašnji ustanovljuje, valjat će i glede onih privatnih vierovnikah, kojim u prilog postoji pravo zaloga na imovinu kojega drugara. Njihovo pravo zaloga neproteže se na stvari, tražbine i prava, spadajuća k imovini družtvenoj, niti na koi diel od istih, nego samo na ono, što je pomenuto u posliednjoj točki prijašnjega paragrafa.

Nego ustanovami, malo prije navedenimi, ostaju netaknuta ona prava, koja su glede predmeta, što ga je drugar donio u imovinu družtvenu, postojala već onda, kada ga je donio.

§. 58.

Neima miesta preboju ni posvemašnjemu ni dionomu medju tražbinami družtva i privatnimi tražbinami dužnika družtvenoga prema drugaru kojemu, dokle god postoji družtvo. Po razvèrgnutju družtva može mu biti miesta, ako i na koliko tražbina družtvena pri razgodi doznačena bude drugaru.

§. 59.

Ako privatni vierovnik kojega drugara, nakon bezuspiešno obavljene ovèrhe, na privatnu njegovu imovinu, izhodi ovèrhu na onaj iznos, koi bi ga išao u slučaju, ako se izključi iz družtva: bit će tad vlastan, bilo družtvo sklopljeno na izviestno ili neizviestno vrieme, za podmiru svoju nakon odpoviedi, koju će učiniti, zahtievat da onaj drugar bude izključen.

Odpovied se ima učiniti družtvu barem na šest miesecih prije, nego što će izteći poslovna godina.

§. 60.

Ako se razpiše stečaj nad imovinom družtvenom, neće odtuda sliediti i stečaj nad privatnom imovinom pojedinih drugarah.

U zaključku o razpisanu stečaju netreba da budu navedena imena drugarah jamčećih u tvèrdo.

Stariešinstvo, odnosno likvidatori zauzimat će u postupku stečajnom ono pravno miesto, koje red stečajni daje zajedničkomu (stečajnomu) dužniku.

Čim se svèrši stečaj, bit će vierovnici vlastni, poradi manjka od tražbinah njihovih, nego samo ako su iste pri postupku stečajnom bile prijavljene i kao istinite obnadjene, a tako i poradi kamatah i troškovah, potierati pojedine drugare, koji im u tvèrdo jamče.

Poradi tražbinah, koje u stečaju družtvenom budu kao istinite obnadjene, te kojih nepobija ni stariešinstvo, a odnosno ni likvidatori, moći će se proti drugarom izhoditi ovèrha, niti će potriebno biti, da se povede iznovičan pravni postupak.

§. 61.

Pošto postupak stečajni uspije do toga, da postoji jurve osnova o konačnoj razdielitbi, imat će stariešinstvo sastaviti račun (račun o prinescih), iz kojega će se viditi, koliko svaki drugar po ustanovah družtvenoga ugovora (§. 5, točka 6) doprinieti ima, da se vierovnikom podmiri manjak, koi ih je dopao u stečaju.

Ako se dotični krate ili otežu platiti prinesakah, imat će stariešinstvo račun o prinescih u dvogubom odpravku podnieti sudbene potvèrde radi sudu stečajnom.

Podnesku imat će se priklopiti prepis ugovora družtvenoga i popis manjakah, što ih vierovnici imadu, a tako i popis drugarah, koji su po računu o prinescih dèržani, doprinieti stanovitu svotu.

§. 62.

Stečajni komisar imat će posebnom obaviesti i objavom, pribijenom pri sudu, obznaniti svimkolikim drugarom, da račun o prinescih kod njega ili kod stariešinstva pregledati i prepisati mogu, i da će im prosto biti, na ročištu, koje podjedno bude naredjeno, izjaviti proti pomenutu računu svoje prigovore, ako ih imadu.

O ročištu ima se obaviestiti i stariešinstvo, kojemu će se dostaviti jedan primierak računa o razdielitbi.

Pravne posliedice, koje su skopčane s obaviesti svihkolikih drugarah, nastat će već, čim objava pribijena bude pri sudu, ako se možebiti obaviest pojedinim kojim članovom nije dostavila.

§. 63.

Ako na ročištu budu učinjene primjetbe, imat će se dotični stvarni i pravni odnošaj razjasniti u toliko, u koliko potrebito bude, da se predhodno prosuditi može, kolika je važnost primietabah učinjenih.

O bitnih rezultatih ročišta ima se sastaviti napisnik.

Ako nebude moguće svèršiti razprave u jedan dan, imat će komisar stečajni narediti, da drugi koi sliedeći dan bude nastavljena, i prekinuv razpravu, obznaniti to prisutnim dotičnikom, kao i da je to učinjeno, zabilježiti u napisniku.

Dotičnikah iznova pozivati neće bit potriebno.

§. 64.

Sud će izreći odluku glede učinjenih primietabah, zatim potvèrditi račun o prinescih, pošto ga je najprije izpravio, kao što bude potrebito.

Proti ovoj potvèrdi neima pravna lieka.

Račun o prinescih, sudbeno potvèrdjen, bit će ovèršan za četèrnaest danah, računajuć od dana, kojega potvèrdnica bude pribijena pri sudu.

§. 65.

Jedan primierak računah o prinescih, providjena potvèrdom sudbenom, ima se odlukom saobćiti stariešinstvu.

Drugi zadèržat će se pri sudu, da ga pregledavati mogu drugari.

Zaključak o potvèrdi (potvèrdnica) obznanit će se drugarom tim, što će se pribiti pri sudu.

Stariešinstvo bit će vlastno, a u slučaju kratjenja ili zatezanja, bit će dèržano, na temelju sudbeno potvèrdjena računa o prinescih, ovèrhom utierati prineske, što ih pojedini drugari imadu platiti.

Ovèrha ima se zaiskati u suda stečajnoga i provesti polag ustanovah o postupku sumarnom.

§. 66.

Svaki je drugar vlastan, sudbeno potvèrdjen račun o prinescih, u koliko se tiče njega, pobijati tužbom; ova tužba imat će se pri redovitoj sudbenosti družtva predati proti stariešinstvu, koje će u toj parnici imat zastupati ostale drugare.

Tim, što se je predala tužba, neobustavlja se ovèrha.

§. 67.

Ako nije moguće sasvim ili stranom utierati prinesakah od pojedinih drugarah, imat će stariešinstvo u pogledu toga manjka izraditi nov račun o prinescih, u kojem će se manjak porezati na ostale drugare.

Ostali postupak ravna se po §§. 61—66.

§. 68.

Stariešinstvo bit će vlastno, prineske, što ih plate drugari, primiti, i bit će dèržano, odaslati ih onamo, kamo treba.

§. 69.

Ustanove prediducih paragrafah 61 do 68 valjat će i onda, kada istina imietak družtveni nedotieče za podmiru vierovnikah, ali se ipak s razlogah, navedenih u §. 66 reda stečajnoga, nerazpiše stečaj.

U miesto suda stečajnoga doći će u ovom slučaju onaj sud, kod kojega družtvo imade redovitu svoju podsudnost.

§. 70.

Ako stariešinstvo nezadovoljava dužnostim, koje su mu naložene po §§. 61—66, moći će sud na predlog kojega učestvujućega drugara, narediti jednoga ili više drugarah ili inih ljudih, da obavljaju poslove stariešinstva.

§. 71.

Ustanove, propisane za stariešinstvo (§§. 61—70), valjat će i za likvidatore, koji ga zamienjuju.

§. 72.

Postupkom, naredjenim u §§. 61—71, nisu priečeni vierovnici družtveni, prava svoja iz solidarnoga jamčenja drugarah proti istim samostalno tražiti poradi manjakah, što ih imadu u pogledu tražbinah svojih.

§. 73.

Tužbe proti drugaru iz tražbinah proti družtvu zagodit će za dvie godine danah po razvèrgnutu družtvu ili po izstupu njegovu iz družtva, ako po svojstvu tražbine nebude zakonito miesta kratjemu roku odgodnomu.

Zagoda počima od onoga dana, kojega razvèrgnutje družtva bude upisano u registar družtveni ili pak izstup drugara u registar, koi se kod družtva vodi (§. 14). Ako tražbina dospije tek poslie toga roka, počet će zagoda sa rokom dospielosti; kod tražbinah nasuprot nedospielih, ali odpoviednih počet će bez obzira na rok dospielosti, od onoga časa, kojega izteče odpoviedni rok, koi postoji za tražbinu.

Ako imade nerazdieljene još imovine družtvene, neće se moć vierovniku opriečiti dvogodišnja zagoda, ako on podmiru svoju traži jedino iz imovine družtvene.

§. 74.

Zagoda tužbe proti kojemu drugaru iz tražbinah proti družtvu neće se pretèrgnuti pravnimi dieli proti drugomu kojemu drugaru, ali pretèrgnut će se pravnimi dieli proti postojećemu družtvu, a u slučaju razvèrgnutja ili stečaja pravnimi dieli proti likvidatorom, odnosno proti masi stečajnoj.

§. 75.

Zagoda teče na isti način i proti malolietnikom i skèrbljenikom, kao i proti korporacijam uz priuzdèržaj zavrate proti tutorom i upravnikom.

Glava III.

Osobite ustanove za družtva s jamčenjem ograničenim.

§. 76.

Svaki član družtva, osnovana s jamčenjem ograničenim, jamčit će u slučaju stečaja ili likvidacije za obveze družtva, ako ugovor družtveni neustanovljuje veće svote u ime jamčenja, ne samo svojimi poslovnimi dielovi, nego još iznoskom onolikim, koliki su mu dielovi poslovni.

§. 77.

Drugar može izstupiti samo po izmaku poslovne godine i samo po predhodnoj odpoviedi barem od četiri tjedna.

Isto tako odpovied jednoga ili više dielovah poslovnih, ako u isto doba neizstupljuje drugar, nego s drugimi dielovi poslovnimi ostaje u družtvu, neće bit kriepostna, dok nemine poslovna godina i ima se učiniti odpovied barem na četiri tjedna prije.

Svaka odpovied ima se upisati odmah u registar članovah, koi se vodi po §. 14.

§. 78.

Jamčenje drugara, koi je izstupio, ili baštinikah njegovih trajat će još godinu danah po izmaku one poslovne godine, koje je drugar izstupio, ako ugovorom družtvenim nije ustanovljen dulji rok jamčenja, i protezat će se na svekolike one obveze, što ih je družtvo uzelo na se do onoga časa, kada je drugar izstupio.

§. 79.

Poslovni diel drugara, koi je izstupio, a i ina imalina, koja ga još ide na temelju odnošaja družtvenoga, moći će se izplatiti stopram, kada ugasne jamčenje, pomenuto u §. 78.

Na fond pričuvni i na ostalu imovinu, koju družtvo još ima, neće drugar, koi izstupi, imati nikakova prava, već ako je u družtvenom ugovoru inako ustanovljeno.

§. 80.

Ustanove paragrafah 78 i 79 imat će valjati i u pogledu, koliko će trajati jamčenje drugara iz odpoviedjenih dielovah poslovnih (§. 77, točka 2), kao i u pogledu, kada će se isti izplatiti.

§. 81.

U slučaju, kada se družtvo razvèrgne, neće se moći platjeni poslovni dielovi povratiti, niti izvišak razdieliti medju drugare (§. 48, br. 2) prije, dok nemine godina danah, računajuć od dana onoga, kojega je obznana u javnih listovih, za to odredjenih (§. 40), učinjena po tretjiput.

Ova ustanova valjat će i za one poslovne dielove, koji su jurve odpoviedjeni bili, kada se je satvorio zaključak na razvèrgnutje družtva.

§. 82.

Članovi stariešinstva i likvidatori, koji uzrade proti propisom §§. 79—81, bit će osobno i u tvèrdo obvezani naknaditi, što god je platjeno.

§. 83.

Dielovi poslovni i ine imaline drugarah, pripisane na temelju odnošaja družtvenoga, mogu se s privolom stariešinstva prenieti na druge osobe, ako ugovor družtveni neustanovljuje inako.

Nego i u ovom slučaju imat će drugar, koi prenosi, kao podpore radi jamčiti, kao što propisuju paragrafi 78 i 80.

§. 84.

Ako se obnadje iz bilance, da je propala polovica svote, platjene na dielove poslovne, imat će stariešinstvo odmah sazvati glavnu skupštinu i javiti joj stanje, u kojem se družtvo nalazi.

Čim imovina družtvena nezalieže već za dugove, imat će stariešinstvo pod svojom odgovornosti učiniti predlog sudu, da se razpiše stečaj nad imovinom družtvenom.

§. 85.

U stečaju nad imovinom kojega družtva s jamčenjem ograničenim, bit će upravnik mase vlastan, izraditi račun onih prinesakah, koje pojedini drugari duguju družtvu, i za koje jamče po §. 76 (račun o prinescih) i predati ga stečajnomu sudu na sudbenu potvèrdu, ako se drugari krate ili uztežu platiti prineske, koje duguju. Podnesku priklopit će se dvogub primierak računa o prinescih, kao i prepis družtvenoga ugovora i popis onih drugarah, koji su dužni dati prinesak.

U pogledu toga računa o prinescih imat će valjati §§. 62—65 s tom preinakom, da na miesto stariešinstva imade doći upravnik mase.

§. 86.

Svaki drugar ima pravo, sudbeno potvèrdjen račun o prinescih, u koliko se njega tiče, pobijati tužbom. Ova tužba ima se upravljatiti proti masi stečajnoj. Tim, što se je predala tužba, neobustavlja se ovèrha.

Glava IV.

Ustanove kaznene.

§. 87.

Ako tko propusti, prijaviti se u registar družtveni, kao što je družtvom naloženo, imat će se proti onomu, koi bi dužan bio to učiniti, polag ustanovah, sadèržanih u zakoniku tèrgovačkom za propust prijavah u registar tèrgovački, odrediti kazan redna. Ako se nevèrše propisi, sadèržani u §§. 14, 22 (3. točka), 34 (2. točka), 35 (1. točka), 49, 61—69, 71 i 77 (3. točka) ovoga zakona, kao i ako se nadju nepravilnosti u izkazih i izvieštjih, naredjenih ovim zakonom, odredit će sud tèrgovački proti članovom stariešinstva i nadzornoga vieća, odnosno proti likvidatorom rednu kazan do 100 for. vr. austr. I ove redne kazni imat će, kao što i kazni novčane, pomenute u §. 29 i u §. 35 (2. točka), teći u ubožku zakladu onoga miesta, u kojem družtvo imade svoje siedište, i nemogu pretvoriti se u kazne zatvora.

§. 88.

Ako družtvo dielatnost svoju ili poslovanje svoje razširi na predmete druge, nego koji su naznačeni u §. 1 ovoga zakona, bit će dotični drugari, u koliko po obćenitom zakonu kaznenom, neimaju doći pod postupak stroživi, krivci prestupka i kaznit će se u novcu do na 300 forintih.

§. 89.

Članovi stariešinstva i nadzornoga vieća, zatim likvidatori i ini naredjenici družtva, koji u napisnicih od glavnih skupštinah, u zaglavah računskih, u bilancah i u izvieštjih poslovnih, zatim u registru članovah (§. 14), kao i u izvieštjih, koja se naredjuju paragrafom 35, znajuć učine ili potvèrde krivih podatakah, bit će, u koliko po obćenitih zakonih kaznenih nepadaju pod postupak strožiji, krivci prestupka i kaznit će se zatvorom do na tri mieseca danah.

Glava V.

Ustanove zaglavne.

§. 90.

Za družtva, smierajuća na promicanje obèrtnosti i gospodarstva, koja osnovana budu na temelju ovoga zakona, neima krieposti zakon o družtvih od 26. Studenoga 1852 (dèrž. zak. lista br. 253).

§. 91.

I družtva, osnovana prije početka krieposti ovoga zakona, koja nastoje oko svèrhah, naznačenih u §. 1, imat će se, ako im pravila odgovaraju ovom zakonu, ili ako su se polag pravilah š njim u sklad dovela, na zahtievanje njihovo upisati u register družtveni i s toga smatrati kao družtva po ovom zakonu.

Preinake u pravilih od takovih družtvah dopuštene su samo u svèrhu, da se ista u sklad dovedu s ovim zakonom, i neće za takove preinake trebati potvèrde od strane dèržave.

§. 92.

Ako družtvo koje želi baviti se takovimi podhvati, za koje se po zakonu iziskuje dozvola od strane dèržave (koncesija), bit će tad dèržano, izhoditi takovu dozvolu po postojećih propisih.

§. 93.

Dozvola od strane dèržave iziskuje se imenito za izdavanje založnih listovah, zadužnicah, koje glase na vlastnika, i kamatonosnih naputnicah pieneznićnih, kao i za asekuracije (osiguravanje).

Dozvolu za ovakove podhvate davat će ministarstvo posalah unutarnjih u dogovoru s ostalimi dotičnimi ministarstvi.

§. 94.

Družtva jurve osnovana, koja imadu koncesiju za poslove, naznačene u §. 93, imat će, ako preinače sadanja svoja pravila (§. 91, točka 2) izhoditi, da im se izda posebna izprava o uvietih za tieranje dozvoljena im podhvata (izprava koncesionalna), u protivnom bo slučaju ugasnut će im koncesija.

§. 95.

U pogledu tieranja takovih podhvatah, za koje se iziskuje koncesija, podčinjena su ova družtva dèržavnomu nadzoru polag onih ustanovah, koje vriede za družtva, podvèržena potvèrdi dèržavnoj.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru tèrgovine, ministru posalah unutarnjih i ministru pravosudja.

U Beču, dne 9. Travnja 1873.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Glaser** s. r.

71.

Naredba ministarstvah pravosudja, posalah unutarnjih i tèrgovine u dogovoru s ministarstvom financijah od 14. Svibnja 1873,

kojom se za izvèršbu zakona od 9. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 70) o družtvih, smierajućih na promicanje obèrtnosti i gospodarstva, izdaju potrebiti propisi, kako da se osniva i vodi registar družtveni.

Da se izvèrši zakon od 9. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 70) o družtvih za promicanje obèrtnosti i gospodarstva, izdaje se ovim sliedeći propis o osnivanju i vodjenju registra družtvenoga i o rukovanju posalah, odnosećih se nanj:

§. 1.

Kod svakoga suda tèrgovačkoga i kod svakoga drugoga sudišta, zvana izvèršivati sudbenost tèrgovačku, kojemu u okolišu imadu siedište svoje družtva, smierajuća na promicanje obèrtnosti i gospodarstva, imade za područje toga okoliša voditi se registar družtveni, u koi će se uvoditi upisi, propisani u zakonu o pomenutih družtvih.

§. 2.

Svekolike u pomenutom zakonu propisane prijave, koje treba da uvedene budu u registar družtveni, imadu predati se pri sudu tèrgovačkom ili osobno u napisnik ili u formi, sudbeno ili bilježnički udostovierenoj.

§. 3.

Sudovi tèrgovački imadu ureda radi paziti, da se obdèržavaju propisi glede prijavah.

Prijavam takovim, koje se neslažu sa zakonitimi propisi, imenito s ustanovami §-a 4. zakona o družtvih, smierajućih na promicanje obèrtnosti i gospodarstva, ima se uzkratiti upis.

Svikoliki sudovi, imenito vlasti razpravne i stečajne, zatim vlasti obèrtničke, komore tèrgovačke i obèrtničke i bilježnici, imadu, kada izvèršujuć svoj ured doznadu, da su se prekèršili propisi glede prijavah, odmah obaviestiti o tom sud tèrgovački.

§. 4.

Kazni redne, koje se u smislu §. 87 zakona o družtvih, smierajućih na promicanje obèrtnosti i gospodarstva, odredjuju poradi propuštenih prijavah, sastojat će u kaznih novčanih od 10 do 300 for., koje se nemogu pretvoriti u kazni zatvora, i koje će teći u obožku zakladu onoga miesta, gdie tèrgovački sud stoluje.

Prije, nego tko odsudjen bude na kazan novčanu, imat će se opomenuti, da uz stanovit rok zadovolji propisom glede prijavah.

Ove kazni redne imadu se ovèršiti bez obzira, makar da se steku možda s takovom kazni, koju je vlast obèrtnička udarila na dotičnika poradi prekèršaja propisah obèrtnih.

§. 5.

Da se je razpisanim stečajem ili naredbom vlasti upravne razvèrglo družtvo, ima se ureda radi uvesti u registar družtveni. U ovu svèrhu dèržani su sudovi, kod kojih se raz-

piše stečaj nad imovinom kojega družtva, obaviestiti o tom odmah onaj sud tèrgovački, koi vodi registar.

Ako se je družtvo razvèrglo uslied razpisana stečaja, neće potriebno biti, upisa toga javno obznanjivati.

§. 6.

Upisu pri sudu tèrgovačkom koje podružnice neće biti miesta, ako se nedokaže, da se je upis obavio pri tèrgovačkom sudu glavnoga zavoda.

Ako družtvo osnuje podružnicu u takovu miestu ili u takovoj obćini, gdie jurve postoji družtvena tvèrdka istoga imena, imat će se tvèrdki podružnice dodati takova oznaka, kojom će se razlikovati od svake družtvene tvèrdke, koja jurve postoji u onom miestu ili u onoj obćini.

§. 7.

Za utoke proti odredbam sudovah tèrgovačkih u pogledu upisah u registar družtveni i u pogledu vodjenja toga registra valjat će u svih molbah one ustanove, koje su sadèržane u zakonu o sudbenom postupku izvan parnicah.

§. 8.

Registar družtveni osnovat će se po obrazcu *A*.

Svaki list, ka kojemu spadaju dvie nasuprotne strane, razdielit će se na osam okomih stupacah.

U pèrvom stupcu bit će od početka do kraja knjige tekući uložni broj družtvene tvèrdke i pri svakom upisu onaj podbroj, pod kojim isti upis dolazi u uložku;

u drugom dan, kojega je upis učinjen;

u tretjem tvèrdka družtvena od rieči do rieči;

u četvèrtom miesto, gdie se glavni zavod i gdie podružnice nalaze, ako ih družtvo ima;

u petom imena likvidatorah, ako je družtvo u likvidaciji, kao i kod družtvah, kojim se podhvat bavi sasvim ili stranom poslovi tèrgovačkimi, ime naredjena prokuriste, a ako se radi o prokuri skupnoj, tad i oznaka toga odnošaja;

u šestom svikoliki ini pravni odnošaji družtva, za koje je propisan upis u registar družtveni, po naputku §-a 9. ove naredbe;

u sedmom napomena spisah registralnih;

u osmom svi ostali na družtvo odnoseći se upisi, koji nisu prikladni da uvedeni budu u stupce ostale, imenito i premieštenje siedišta u drugi koi okoliš suda tèrgovačkoga, razpisan stečaj i ini način, kako se je družtvo razvèrglo.

§. 9.

Dovoljno će biti, ako od ugovora družtvenoga ili od zaključakah, kojimi se isti preinačuje, u šesti stupac, nedirajuć u podatke, spadajuće u stupce ostale, uvèršten bude samo izvod s primietbom, u kojem se svezku knjige od prilogah (§. 10) i pod kojim brojem naći mogu ove izprave od rieči do rieči.

Ovaj izvod imat će u sebi:

1. Datum ugovora družtvenoga i zaključakah, koji ga preinačuju;

2. predmet podhvata;

3. rok, dokle će trajati družtvo, u slučaju, ako isto imade bit ograničeno na stanovito vrieme;

4. ime, prezime, stališ, prebivalište članovah od starieštinstva i od zakonitoga pravila razlikujući se način, kako starieštinstvo izjavljuje svoju volju i kako podpisuje za družtvo;

5. iznosak poslovnoga diela i način, kako se isti sastavlja, kao i kod družtvah s ograničenim jamčenjem, ako ovo razšireno bude preko miere, zakonom ustanovljene, oznaku onoga iznosa, do kojega se jamčenje ovo imade protezati;

6. način, kako se čine obznane, koje proizhode od družtva.

§. 10.

Ugovor družtveni i zaključci, koji ga preinačuju, imat će se, ako nebudu doslovno uvèršteni u šesti stupac registra, u podpunu prepisu ili u podpunu odtisku složiti u **knjigu od prilogah**.

Prepis ili odtisak, o kojem sudbeno ili bilježnikom treba da bude potvèrdjeno, da se slaže s izvornikom, imade doprinieti stranka.

Sadèržaj knjige od prilogah bit će popunitbena sastavina registra družtvenoga.

§. 11.

Za podružnicu imat će se poseban uložak u registru družtvenom osnovati samo onda, ako se glavni zavod nahodi u drugom tèrgovačko-sudbenom okolišu.

U ovom slučaju ima se u četvèrtom stupcu registra, gdie podružnica imade poseban uložak, navesti, da se radi samo o podružnici, i treba u posliednjem stupcu napomenuti uložak registra glavnoga zavoda.

U svih inih slučajevih bit će dovoljno, ako se pri uložku glavnoga zavoda uvede utemeljena podružnica u četvèrti stupac, a u stupac tretji tvèrdka podružnice.

§. 12.

Pri vodjenju registra, družtvenoga i pri sabiranju i rukovanju knjige od prilogah imat će sudovi, uporavljujuć smislu shodno ustanove paragrafah 4, 5, 6, 10 i 12 do 16 naredbe od 9. Ožujka 1863 (dèrž. zak. lišta br. 27), postupati tako, da svaki svezak od registra providjen bude napisom: „Registar družtveni“.

§. 13.

Registar družtveni, knjiga od prilogah i pokaznik pohranjivat će se u uredovnici pod nadzorom onoga urednika, koi je naredjen da vodi ove knjige, i u obične ure službene imat će se svakomu, koi zaište, dopustiti, da ih pregleda.

§. 14.

Uredovni prepisi i sviedočbe iz registra družtvenoga imat će se na ustmene prijave pr voditelju registra dati svakomu, nego valja dèržati se propisah, koji nalažu, da dotičnik imade donieti biljeg i papir.

Prepisi uredovno potvèrdjeni mogu se dati ili od svega sadèržaja kojega uložka ili od pojedinih u istom sadèržanih upisah, u koliko su ovi još nepromienjeni, ili napokon doslovno ili izvodno od izpravah, koje se pohranjuju u knjigi od prilogah.

Uredovnimi sviedočbami može se potvèrditi, da stanovita družtva ili u pogledu istoga da stanovita upisa neima u registru družtvenom.

Potvèrdjene prepise i sviedočbe podpisat će izviestitelj ili onaj, koi vodi registar, i imat će se na njih udariti pečat uredovni.

§. 15.

Svekolike, kod spisah registralnih pohranjene podneske, izprave i napisnike, na kojih se osniva koi upis u registar družtveni, bit će u uredovne obične ure dopušteno pregledati

i uzeti sebi prepisah svakomu, koi to zaište, nego imat će se pri tom dèržati propisah, koi nalažu, da dotičnik imade donieti biljeg i papir.

Dotičnikom, koji se kao takovi izkažu pred izviestiteljem, bit će prosto, ostale spise registralne pregledavati i uzimati od njih prepisah, pod onimi uvieti, pod kojimi je to dopušteno glede drugih spisah registralnih.

§. 16.

Za obznanjivanje upisah u registar družtveni, ako je to u obće potrebito (§. 5 ove naredbe), dovoljno će bit u svihkolikih slučajevih, gdie zakon o ovih družtvih nenaredjuje izriekom što ino, ako obznana uvèrštena bude jedanput u onaj javni list, što ga načelnik zemaljske političke oblasti, u dogovoru sa sudom tèrgovačkim, naredi, da se unj uvèrštjuju ovakove obznane.

Ova odredba ima se učiniti pèrviput za vrieme od onoga časa, kojega nastane kriepost zakona o ovih družtvih, pak do konca godine 1874, zatim pak po izmaku svake sunčane godine za godinu dojduću.

§. 17.

Paragrafi 10 do 18 uvedbenoga zakona k zakoniku tèrgovačkomu neimaju krieposti za družtva, smierajuća na promicanje obèrtnosti i gospodarstva.

§. 18.

Pri unutarnjem rukovanju poslovah, odnosećih se na registar družtveni, imadu se smislu shodno uporavljivati one ustanove, koje su u §§. 18 uklopno do 24, zatim u §. 26 naredbe od 9. Ožujka 1863 (dèrž. zak. lista br. 27) navedene u pogledu poslovah, koj se odnose na registar tèrgovački.

Lasser s. r. **Glaser** s. r. **Banhans** s. r.

Obrazac A.

Registar družtveni

pri

c. kr. tèrgovačkom sudu u Beču.

Svezak I.

1. Tekući broj tvèrdke i podbroj	2. Dan upisa	3. Tvèrdka glavnoga zavoda i podružnicah, postojećih u okolišu sudbenom	4. Miesto glavnoga zavoda i podružnicah
1/1	1. Kolovoza 1873	Družtvo zajmovno u Hietzingu kod Beča. Družtvo registrovano s jamčenjem neograničenim.	Hietzing

5. Prokuriste i likvidatori	6. Pravni odnošaji družtva	7. Spisi registralni	8. Primietbe
	Podhvat ovaj osniva se na družtvenom ugovoru, sklopljenu dne 20. Sèrpnja 1873 u Hietzingu (Vidi knjigu od prilogah I, br. 1). Predmet mu je taj, da daje drugarom zajmovah do 1000 forintih. U stariešinstvu su: Franjo Spängler, tèrgovac u Hietzingu, Ivan Tomanec, posebnik u Hietzingu, Dr. Antun Stelcer, odvietnik u Hietzingu. Tvèrdku družtvenu podpisuju valjano dva člana od stariešinstva. Jedan poslovni diel ustanovljen je na 100 for.; sastavlja se isti mieseč-nimi uložci barem od 10 forintih u gotovu novcu. Nijedan drugar nemože imati preko 20 dielovah poslovnih. Obznane družtvene pribijaju se na obćinskoj kući u Hietzingu.		

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXVI. — Izdan i razposlan dne 20. Svibnja 1873.

72.

Zakon od 3. Svibnja 1873,

kojim se dozvoljuju bezkamatni predujmi iz dèržavnih dohodakah onim u Joakimovu dolu, koji su postradali uslied požara godine 1873.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Opunomoćuje se vlada, da dade iz dohodakah dèržavnih pogorielcem u gradu Joakimovu dolu, uslied požara godine 1873, koji pomoći trebaju, bezkamatnih predujamah do iznosa od 500.000 for.

Ovaj dug imat će se, počamši od 1. Siečnja 1877 povratiti u deset, i ne više, jednakih godišnjih obrokah, i predujmi dat će se ili uz uknjiženo osiguranje duga ili tako, što će jamstvo preuzeti na se obćina.

Izprave, sačinjene glede ovih predujamah, proste su od biljegovine.

Ako se obćini Joakimova dola uzvidi, da bi potrebno bilo takove, pod njezinim jamstvom pojedinim kojim osobam date predujme osigurati uknjižbom, neće se za to imat platiti nikakova pristojba.

§. 2.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru posalah unutarnjih i ministru financijah.

U Beču, dne 3. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Pretis** s. r.

73.

Zakon od 8. Svibnja 1873,

kojim se uredjuju službovni odnošaji izkusnikah, zvanih da nadziru uzdèržavanje gradjevinah cestovnih, mostovnih i riečkih, zatim da rukovode redove lučke.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Izkusnici (cestari, vidoci rieke i nadzornici luke, koji su zvani da nadziru uzdèržavanje gradjevinah cestah, mostovah i riekah, zatim da rukovode redove u lukah poredat se imadu u vèrst službenikah.

§. 2.

U pogledu obskèrbe njihove kao i njihovih udovicah i sirotčadi postupat će se š njimi po propisih, postojećih za službenike dèržavne s mirovinom i za njihovu obitelj, pri čem će im se vrieme službe ubrojiti, koje su proveli u pravom ili privremenom svojstvu kao cestari, vidoci rieke i mostari, koje je u svako doba odpustiti moći.

§. 3.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru posalah unutarnjih i ministru financijah.

U Beču, dne 8. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Pretis** s. r.

74.

Naredba ukupnoga ministarstva od 14. Svibnja 1873,

kojom se na temelju previšnje odluke od 10. Svibnja 1873 proglašuje

Ovèršbeni propis

k zakonu od 15. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 47), o uredjenju berivah aktivnih urednikah dèržavnih.

Članak I.

(K §. 1 zakona.)

Urednikom, koji se uslied posliednje točke §. 1 uvèrstiti imadu iz 12. razreda nadnevničkoga u 11. razred nadnevnički, ubrojit će se vrieme službovanja, koje su probavili u 12. razredu nadnevničkom pri obračunavanju petgodišnjciah u ono 11. razreda nadnevničkoga

Članak II.

(K §§. 3, 5, 6, 7 i 9 zakona.)

Posebnom odredbom naredit će se, kako da se odmierit i doznačit imadu nova beriva za svakoga pojedinoga urednika i službenika u svakoj grani uprave.

Članak III.

(K §. 10 zakona.)

U priklopljenu obrazcu naznačena su poimence miesta, koja u pèrva tri razreda doplatakah za vrieme službe spadaju.

Doplatak za vrieme službe odmierivat će se po miestu službe. Pod miestom službovanja razumieva se ono miesto ureda njegova, u kom nije u službi samo mimogred.

Članak IV.

(K §. 12 zakona.)

U obsegu svake grane od uprave označit će se izrično ovi urednici, koji svoje službe radi treba da imadu stan u zgradi, gdie im je ured, i kojim dakle i upèrkos tomu pripada u podpunu iznosu doplatak aktivitetni.

Članak V.

(K §. 1 ustanovah prelaznih.)

Kad se uvèrsti urednik u razred činovni, koi odgovara dosadanjem njegovu razredu nadnevničkom, ubrojit će mu se pri obračunavanju petgodišnje službe ovo vrieme, koje je probavio u dosadanjem razredu nadnevničkom.

Ako je prije koja kategorija službena imala više razredah nadnevničkih, a u vrieme, kad je zakon izdan nestalo ipak jurve te razlike, i kategorija službena sastojala samo iz jednoga razreda nadnevničkoga, kako je to bio slučaj kod viećnikah okružnih sudovah, uračunati se ima uredniku za petogodišnji doplatak podpuno ono vrieme, koje je služio u onoj službenoj kategoriji, dakle takodjer i onaj odlomak ovoga vremena službovnoga, uz koje je urednik bio još u manjem razredu nadnevničkom, n. pr. vrieme, koje je viećnik suda okružnoga kao takov probavio u osmom razredu nadnevničkom.

Ako u vrieme, kad se je ovaj zakon izdao, nasuprot uredovnici stanovitih službenih miestah, bilo to i pod jednakom oznakom uvèršteni budu u raznih razredih nadnevničkih, ubrojit će im se pri promaku na višje platje samo one godine, koje su probavili u razredu nadnevničkom, koi odgovara sadanjemu razredu čina.

Članak VI.

(K §. 2 ustanovah prelaznih.)

Urednikom koji su odlikovani naslovom i značajem višje koje kategorije službene, ili koji su višje koje službeno miesto imali samo privremeno, pridat će se beriva, odgovarajuća činu onoga višjega miesta službenoga istom onda, kad im se ovo službovno višje miesto definitivno podieli (§. 7 zakona).

U ovom potonjem slučaju, to jest, kad se podielilo bude miesto višje službovno, imat će se samo onim urednikom, koji su jurve dosad, to jest, dok pričme kriepost zakona, kojim se uredjuju beriva u službi nahodećih se urednikah dèržavnih, odlikovani bili naslovom i karakterom višje koje kategorije službene ili koji su višje koje miesto imali samo privremeno, ubrojit vrieme službeno, navèršeno na ovi način, za da se promaknuti mogu u višju platju u tom činovnom razredu.

Da im se uračuna ovo vrieme službeno u petoletje neće imati nikakova prava na to oni urednici, koji istom, pošto u kriepost dodje zakon ovaj, odlikovani budu naslovom ili karakterom višje koje kategorije službene ili koji višje koje miesto službeno imali budu samo privremeno, onda, kad ta miesta definitivno zauzmu.

Članak VII.

(K §. 3 ustanovah prelaznih.)

U svèrhu, da se točno uporavi §. 3. ustanovah prelaznih ima se u savezu s točkom 1. §. 7. zakona razlučiti:

a) dà li urednik povodom regulacije berivah uvèršten u razred činovni, koi je nižji, nego što je razred nadnevnički, zauzima još definitivno miesto višjega razreda nadnevničkoga, ili

b) dà li je samo kao osobno počastno odlikovanje stekao čin višje kategorije službene, ili

c) pridèržao ga za svoju osobu iz prijašnjega višjega miesta?

Jedino u slučaju *b)* neće urednik imati prava na višja beriva, koja odgovaraju njegovu činu (kao naslov iliti titulatura); nasuprot pako pripadaju uredniku u slučajevih *a)* i *c)* bezobzirno na to, što je uvèršteno njegovo miesto službeno u nižji razred činovni, za osobu njegovu beriva, koja idu po novom zakonu njegov dosadanji višji čin.

Članak VIII.

(K §. 3 ustanovah prelaznih.)

Odmierivati doplate službene, probitke i deputate pridèržano je zakonom vladi, i svako pojedino ministarstvo ustanovit će ih za svoj proračun napose i proglasiti.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Zemiałkowski** s. r.

Obrazac

za odmierivanje doplatah aktivitetnih.

I. razred.

Beč s dielovi četvèrtoga i petoga kotara obćinskoga, koji su izvan Favoritske linije.

II. razred.

Bèrno, Gradac, Lavov, Krakov, Prag, Tèrst, Simmering, Švehat, Währing, Weinhaus, Gersthof, Pötzleinsdorf, Neustift pod Gorom, Salmannsdorf, Floridsdorf, Jedlersee, Jedlersdorf, Novi-Leopoldov, Gaudenzdorf, Gornji i Dolnji Meidling, Wilhelmsdorf, Sechshaus, Fünfhaus, Rudolfsheim, Neulerchenfeld, Ottakring, Hernals, Dornbach, Neuwaldegg, Gornji i Dolnji Döbling, Gornji i Dolnji Sievering, Grinzing, Hohe Warte, Heiligenstadt, Nussdorf, Kahlenbergerdörfel.

III. razred.

Baden, Franjine laznje, Karlove Vari, Marianske laznje (toplice), Teplice, Bečk Novo-Miesto, Hietzing, Linac, Steyr, Salcburg, Maribor, Celovac, Ljubljana, Pulj, Gorica, Inšbruk, Trident, Pilzanj, Liberac, Budjejovice, Smihov, Heb, Karlin, Warnsdorf, Kutna gora, Ustje nad Labom, Kladno, Ljutomierice, Iglava, Prosnice, Olomuc, Sternberg, Opavaa Bielsko, Tarnov, Tarnopol, Brody, Kolomea, Przemysl, Stanislavov, Sambor, Jaroslav, Sniatyn, Černovice.

75.

Naredba ukupnoga ministarstva od 15. Svibnja 1873,

o doznačivanju i brisanju berivah službenikah dèržavnih.

Propis od 14. Sèrpnja 1853 (dèrž. zak. lista br. 139), o doznačivanju i brisanju berivah službenikah dèržavnih, promienjuje se uslied previšnje odluke od 10. Svibnja 1873, kako sliedi:

§. 1.

Užitak sistemovanih platjah, podporah, doplatah aktivitetnih, doplatah službovnih ili drugih doplatah u novcu pričimlje u slučaju, kad je tko imenovan, od pèrvoga dana pèrvoga budućega mieseca, koi sliedi iza imenovanja, i ova svakolika beriva platjat će se za na miesec danah unapried.

Kao dan naimenovanja bit će u slučajevih, ako je naimenovanje pridèržano Njegovu previšnjem Veličanstvu, onaj od koga glasila bude previšnja odluka, u drugih slučajevih dan, koga nadležna vlast na naimenovanje odredi.

Od naznačenoga roka nosit će nova beriva ona grana službena, za koju je dotičnik imenovan i to i onda, ako naimenovani nije još ni nastupio novoga miesta.

§. 2.

Pri promicanjih urednikah u višju platju istoga činbenoga razreda, pričet će teći višja platja od pèrvoga dana onoga mieseca, koi sliedio bude iza onoga, koga je u razredu činbenom navèršeno petolietje; pravo svoje, takovu platju tražiti, imadu urednici dokazati.

O promicanju u višju platju ili godištinu osobah, koje spadaju medju podvornike, neće nastati u dosadanjih ustanovah nikakova promiena.

§. 3.

Pravo pobirati platje, podpore, doplatke službovne, aktivitetne ili ine u novcu, prestat e u slučajevih novoga naimenovanja onoga roka, koga pričmu nova beriva, inače pako vèršetkom mieseca, koga tko izstupi iz služ\be bilo na način koi mu drago.

§. 4.

Ustanove ove doći će u kriepost dne 1. Sèrpnja 1873.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Izpravak.

U nadpisu (tako zvanoj glavi) cesarske naredbe od 13. Svibnja 1873, sadèržane u XXIII. komadu dèržavo-zakonskoga lista pod brojem 65 neka se krivo metnuti datum zakona temeljnoga o zastupstvu cesarevine sa „24. Prosinca 1867“ promieni u pravi: „21. Prosinca 1867“.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXVII. — Izdan i razposlan dne 24. Svibnja 1873.

76.

Zakon od 28. Travnja 1873,

o ugovoru, kojim se gradskoj obćini Salcburžkoj prepušta više erarskih predmetah, ležećih u gradskom kotaru Salcburžkom.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da sklopi priležeći ugovor s gradskom obćinom Salcburžkom o prepuštanju više erarskih predmetah, koi leže u gradskom kotaru Salcburžkom.

Članak II.

U pogledu ovoga pravnoga posla podieljuje se gradskoj obćini Salcburžkoj oprost od pristojbah.

Članak III.

Ovèršba ovoga zakona nalaže se ministru financijah u dogovoru s ministrom posalah unutarnjih.

U Beču, dne 28. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Pretis** s. r.

Ugovor.

§. I.

Visoki erar prepušta gradskoj obćini Salcburžkoj, a ova preuzimlje od c. kr. erara u podpuno, nerazdielivo vlastničtvo sliedeće, u privitom nacèrtu pobliže označene, u porezovnoj obćini grada Salcburga ležeće nepokretnine erarske:

a) Zgradu na Kajetanskih vratih, kućni br. 128, katastralne parcele br. 607, ležeću u plemskoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 225;

b) bastionski zid, katastralne parcele br. 703/b s branikom, nahodećim se na istom, koi se proteže od miesta, gdie su porušena vrata Mihailska pa do bastiona c. kr. vojničke bolnice i koi je upisan u plemskoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 211 (zajednički s erarskom kućom gradskom, kuće br. 77, gradjevne parcele br. 622);

c) erarsku polovinu kuće vratarske pred zgradom na Kajetanskih vratih, katastralne parcele br. 318, ležeću u plemskoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 227;

d) svekolika, c. kr. eraru pripadajuća, na lievoj obali Salce ležeća, koje jurve već postojeća zemljišta, koje ona, koja nastanu uslied regulacije obale, i koja se protežu medju miestom postojećih Mihailskih vratah, uz Salcu do Karolinskoga mosta i koja sačinjavaju sliedeće parcele katastralne:

1. kućicu čuvarah dèrvah, katastralne parcele br. 316, ujedno s jednom i drugom zemljištnom parcelom br. 314 i 315 i sušu za dèrva, koja stoji na ovoj potonjoj parceli, upisanu u plemskoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 237;

2. Korušku cestu dèržavnu od postojećih vratah Mihailskih u neprestanoj svezi do Nonnthalskoga župnoga mosta, uklopno s ovim i s mostom preko izlieva grane Almskoga kanala, spojena s potokom Hellbrunnskim, zatim nasip cestovni pred vrati Kajetanskimi i mostom, koi k tomu spada zajedno sa svim, što ovamo spada, kao zid, nasloni itd., sačinjavajuć katastralne parcele br. 591/4 i 1180 porezovne obćine Salcburžke, koje još nisu upisane u nijednoj javnoj knjizi;

3. šumsko zemljište, katastralne parcele br. 501/6, ležeće u plemskoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 238;

4. nasipe Kajetanskih vratah i jame oko nasipah zajedno s koritom Hellbrunnskoga potoka i izlievom Alme, katastralne parcele $\frac{\text{br. 591}}{\text{2, 5, 7 uklopno do 15, 19 ukl. 24,}}$ ležeće u plemskoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 226, izuzam zemljišta od 841 četvornoga hvata, koja su u sliedećoj točki napomenuta i koja će ostati svojinom dèržavne blagajnice; nadalje dodaje se da je jedan dio parcele 591/23 sa 98 četvornih hvatih, koi sačinjava usiecajući kut, prijašnji vlastnik gostionice na nasipu, Gjuro Weikl, s dozvolom c. kr. erara nestekavši vlastničtva zemljištnoga povukao, pošto su bastionske zidine razširene, u ravnu cèrtu s dielovi zidovah priklopnih, nu ipak s tom obvezom, koja je na temelju izdate povratnice uknjižena, da će svakiput, čim se tražilo bude, obnoviti stanje prijašnje; tako isto priznao je pomenuti prijašnji vlastnik u uknjiženoj povratnici pravo vlastničtva c. kr. erara na zidine nasipa Ehrentrudske bastione, na koliko se pod tim razumievati ima doticaj do četvornih pločah.

Pogodba izriče se naročito, da pri odciepljivanju u 4. točki napomenutoga nasipa na Kajetanskih vratih i jamah nasipnih ujedno s koritom Hellbrunnskim izuzet će se od izručbe ovih erarskih zemljištah ono zemljište, koje je odredjeno za širenje uze (tamnice) zemaljskoga suda, obsižuće 841 hvat četvorni, koje će se izlučiti iz parcele br. . . . i koga su granice u privitom nacèrtu naznačene uz priuzdèržaj ustanovljivanja konačnoga smiera graničnoga napram Kajetanskoj i Koruškoj cesti dèržavnoj, kako to osnova za širenje grada za ovaj dio gradski s pismeni *a*. . . . . obiljежuje.

Zidovi bastionski i oni od nasipa, koji prodiru u označenu pridèržanu povèršinu sa svojim gradivom stežu se ovim izrično u priuzdèržaj erara, odnosno izlučbu od predaje;

e) ostanke Monakovske ceste dèržavne, parcele br. 1244, od obćine porezovne Salcburžke od Klausenskih vratah pa do Leprosenske kuće uz priklop na provoznu cestu gradsku kroz predgradje Mülln, zatim dalnja pruga te iste ceste od mosta Kierl prieko

Almskoga kanala u blizini ludnice pa uklopno do ondie, kud cesta prolazi kraj bolnice sv. Ivana ujedno sa svim, što odpada na mostove, prokope, zaštitne zidove, jame itd.;

f) svekolike gradjevine na obranu obale i za regulaciju, koje je dosad erar uzdèržavao, na desnoj i lievoj obali Salce medju Karolinskim mostom i mostom željezničkim sa svim, što odpada na mostove, iztoke prokopa te s toga takodjer i prokope razgranka od Alme i na njezine kanale prekovodne.

Pridèržaje se izrično bezplatno rabiti jednu i drugu obalu izmedju jednoga i drugoga mosta u svèrhu, da se staza uzdèrži, a tako i da dopušteno bude preduzimati gradjevnih napravah bez ikakvoga smetanja, kojim je svèrha brodarenje i priuzdèržaj gradska obćina sa svoje strane priznaje za obveznost i preuzimlje na se istu;

g) svakolika zemljišta, pripadajuća c. kr. eraru, stečena uslied regulacije obale potočića Salcah na desnoj strani medju Karolinskim i gradskim mostom, katastralne parcele br. 1318/g ležeća u plemenitoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 238;

h) komorsko-erarsko žitarište ujedno s vagom centimalnom, kuće br. 560, katastralne parcele br. 868, ležeće u plemenitoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag 217.

Prije pomenuti predmeti ustupljuju se prosto od dugovah, kao što su dosad bili u posiedu c. kr. erara.

Davanje poručanstva za tri godine danah od dana predatbe, zajamčit će se samo za onaj slučaj, ako koja tretja osoba potraži za se sudbenim putem vlastničtvo i ako se tražilo bude zastupanje od strane dèržavne onako, kako sudovnik zahtieva.

Osim toga nepreuzimlje se od strane c. kr. erara nikakovo jamstvo, ili davanje poručanstva bilo s koga mu drago pravnoga razloga, imenito pako poradi povriede preko polovice, ako se takova uztvèrdi.

C. kr. erar nejamči takodjer na nikakov način ni za točnost miere katastralne povèršine.

§. II.

Gradska obćina Salcburžka uzimlje na se predmete, označene u §. I, u točkah *a)* do uključno *h)* sa svimi tereti i obveznostmi onako, kao što ih je imao c. kr. erar, i napose preuzimlje sliedeće obvezanosti;

a) pošto je preuzeto gradjenje branika obale na lievoj obali potočića Salcah medju Karolinskim mostom i bivšimi vrati Mihailskimi potvèrdjeno jurve s razpisom c. kr. ministarstva za poslove unutarnje od 17. Prosinca 1871, br. 16800 u iznosu od 12.661 for. 53 nvč. i pošto je to gradjenje gradska obćina na se preuzela za fiskalnu cienu i pošto je c. kr. erar za gradjevine vodne naročito izjavio, da u pogledu gradjenja branika obale na lievoj obali potočića Salcah medju bivšimi Mihailskimi vrati i gradskim mostom neprima nikakove obveznosti, to se obvezuje gradska obćina Salcburžka, da će uzdèržavanje svekolike gradnje branikah obale na desnoj i lievoj obali potočića Salcah ujedno sa svimi pripadci medju Karolinskim mostom i mostom željezničkim za uviek na se uzeti i izključivo za to troškove nositi;

b) gradska obćina obvezuje se, da će s obzirom na zemljište, pridèržano u §. I, sl. *d)* k 4. za širenje kaznionice, obzira imati prigodom onom, kad razpolagala bude s gradjevnimi zemljišti u blizini te kaznionice, zatim takodjer u blizini c. kr. bolnice vojničke, na sigurnost, obzire zdravstvene i vanjske komunikacije, te da će naredbe, koje u tom pogledu izdadu dotične vlasti upravne, bez otezanja odmah izvesti. Tako isto obvezuje se gradska obćina, da će regulaciju i izjednačenje tla od zemljišta, pridèržanoga za erar, od 841 četvornoga hvata, prigodom regulacije graničećega prostora za širenje grada provesti na vlastite troškove, neprizivajuć pomoći erara;

c) gradska obćina preuzimlje na se dosad po eraru uzdèržavane komade Koruške i Monakovske ceste dèržavne (napram §. I, sl. *d)* k 2. i sl. *e)*, kao svoju vlastitu i samu samcatu dužnost uzdèržavat ih, i obvezuje se nadalje, da će svekolike poslove, preinačivanje i promiene ovih preostatakah Koruške ceste dèržavne i prolaza kroz vrata Kajetanska, koji nastanu uslied širenja grada i koji se vladi zemaljskoj potrebitimi uzvide, izvesti na svoje vlastite troškove, kao što se takodjer obvezuje, da neće od pravca ceste i širine njezine od 10 i 8 hvatih, kakova je u priklopljenu nacèrtu od 30. Ožujka 1871 predložena, odstupiti bez privole vlade zemaljske.

d) u pogledu regulacije struge Hellbrunnskoga potoka i razgranka kanala Almskoga od mlinskoga vretenka na lievoj i potoka Gers na desnoj strani, koja se nahodi na zemljištu, odstupljenu gradskoj obćini, dèržat će se gradska obćina točno ustanovah zakona zemaljskoga o rabljenju, razvodjenju i odbrani vodah od 28. Kolovoza 1870 i postupati jedino napram istim.

Gradska obćina obvezuje se, da će nositi troškove za te regulacije, imenito pako zemljištah, pridèržanih u §. I, sl. *d)* k 4. za širenje uze, a tako i troškove, koji narasti tegnu iz primierenoga odvodenja iztokah od kanalah od kaznionice i bolnice vojničke, zatim one za iztoke od kanalah razgranka Almskoga i njegovih kanalah nadvodnih.

e) Napokon obvezuje se gradska obćina Salcburžka, da će položiti gotov nadoplatak od 30.000 for. (trideset hiljadah forintih) c. kr. eraru u ruke c. kr. zemaljske pieneznice Salcburžke.

§. III.

Gradskoj obćini Salcburžkoj zajamčuje se uz naročit priuzdèržaj ustavne potvèrde podpun oprost od pristojbah u pogledu ovoga pravnoga posla.

§. IV.

Gradskoj obćini Salcburžkoj pridèržano ostaje, slobodno odrediti rok, do kojega da se izvede tehnička preinaka sa zemljištem, koje predati valja.

§. V.

Ovaj ugovor obvezuje odmah gradsku obćinu Salcburžku, čim ga ista podpiše, c. kr. erar istom onda, pošto se potvèrdi primiereno ustavu i što se ovim naročito pridèržava.

§. VI.

Kad se ustavno potvèrdi ovaj ugovor, predat će, neobaziruć se na ona dva predmeta, pomenuta u §. I, pod *a)* i *b)*, koji su jurve uslied razpravah u napisnicih od 15. Studenoga 1872 uz pri tom uglavljene posebne uviete, koje točno obdèržavati i opet na novo ovim obvezuje se gradska obćina, izručeni gradskoj obćini Salcburžkoj, u fizički posied c. kr. erar druge predmete, koje oddielit valja, onoga dana, koi se u dogovoru odredi, i toga dana imat će se položiti odsiečna svota od 30.000 for., ustanovljena u §. II, sl. *d)*.

§. VII.

C. kr. erar daje dozvolu, neka se, pošto ovaj ugovor ustavno odobren bude i pošto se položi odsiečna svota od 30.000 for.:

1. Za one u §. I, točki 2, navedene katastralne parcele 591/4 i 1180, nadalje za onu u §. I, točki 4 *e)* navedenu katastralnu parcelu br. 1244, napokon za gradjevine branika obale, pomenute u §. I, točki 4 *f)*, na koliko iste sačinjavaju posebnu parcelu katastralnu i sačinjavale budu onda, kad se uglavi osnova za razširivanje grada, otvore novi uložci gruntovnički.

2. **Nadalje neka se:**

a) od uložka plemenite hipotekarne table Tom. I, pag. 211, zid bastionički, katastralne parcelle br. 703 *b)* ujedno s branikom, koi se na njem nahodi;

b) od uložka plemenite hipotekarne table Tom I, pag. 226 svekolike u §. I, točki *d)* 4 navedene parcele i dielovi parcelah izuzam c. kr. eraru pridèržano zemljište od 841 četvornoga hvata oddieli i prenese na nove uložke, i

3. neka se vlastničtvo gradske obćine Salcburžke na ove pod 1 i 2 pomenute, na novo stvorit imajuće se uložke gruntovničke, a tako i na sgradu na vratih Kajetanskih, plemenite hipotekarne table Tom. I, pag. 225, na polovicu kuće vratarske, plemenite hipotekarne table Tom. I, pag. 227, kućice čuvarah dèrvah ujedno s pripadci, plemenite hipotekarne table Tom. I, pag. 237, na zemljište luga, plemenite hipotekarne table Tom. I, pag. 238, na zemljišta obalna, parcele br. 1318/g, u plemenitoj hipotekarnoj tabli, Tom. I, pag. 238 i na žitarnicu, kućni br. 560, katatastralne parcele br. 868, u plemenitoj hipotekarnoj tabli Tom. I, pag. 217, uknjiži, nu nipošto na troškove erarske s tom ogradom, da u isto doba s uknjižbom vlastničtva:

a) da se služnost na uložku, koj će se otvoriti za zid bastionski br. 703/b, u pogled prigradjenih dielovah kuće br. 77 nanj;

b) da se na uložak, koi će se stvoriti iz zemljišta, oddieljena od uložka plemenite hipotekarne table, Tom. I, pag. 226, a tako i na uložak plemenite hipotekarne table, Tom. I, pag. 227 stavi obveznost obćine gradske:

1. priznati ima se konačna granica pridèržana prostora od 841 četvornoga hvata za c. kr. erar onako, kako će istu ustanovit imati osnova položaja a tako i vlastničtvo erara na svekolike zidove bastionske te i od nasipah s njihovim gradivom, koji se zidovi u tom prostoru nahode, a tako

2. kad se razpolagalo bude sa zemljištem za gradjevine u blizini kaznione i c. kr. bolnice vojničke, da se gleda na obzire sigurnosti, zdravstvenosti i izvanjske komunikacije napram naredbam dotičnih vlastih upravnih, kao tereti na nepokretninu pred sve druge terete i gruntovnički upiše.

Buduć ovom uknjižbom obteretit će se trajno imati u ostalom samo one parcele i dielovi parcelah, koje su napram presudi c. kr. vlastih zemaljskih za ove dvie svèrhe konačno i na uvieke uzete, to će onda, pošto se uglavi osnova za razširivanje grada i granice pojedinih zemljištah za gradjevine podieliti c. kr. vlada zemaljska privolu, da se izbriše taj teret na nepokretninu u pogledu svih onih zemljištah, koja nisu za taj teret uzeta.

§. VIII.

Uglavljuje se sporazumno, da c. kr. financijalna prokuratura Salcburžka u svih parnicah, koje bi iz ovoga ugovora poticati mogle, i u kojih će dèržava biti tužiteljem a tako i u pogledu onoga, da se izhode sredstva osigurna i ovèršbena, bude vlastna uteći se svim ovim sudovom, koji se nahode u uredovnom siedištu c. kr. financijalne prokurature Salcburžke i koji bi nadležni bili odlučivati o takovih parnicah i dozvoljivati takova sredstva osigurna i ovèršbena, kad bi imali poput obćine gradske Salcburžke takodjer i njezini nasliednici u posiedu, ako kakovih kašnje bude, svoje prebivalište u Salcburgu ili ne.

Za vierovanje toga izdan je ovaj ugovor u tri jednaka primierka, od kojih jedan ostati ima u rukuh zemaljske vlade Salcburžke, drugi u rukuh c. kr. financijalne prokurature Salcburžke, a tretji u rukuh gradske obćine Salcburžke.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXVIII. — Izdan i razposlan dne 24. Svibnja 1873.

77.

Zakon od 16. Travnja 1873,

o tom, kako da skèrbljeno bude za toliko konjah, koliko ih pri mobilizaciji uztreba za stalnu vojsku i za domobranstvo.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Kada oružena sila ili koja čest iste sile bude mobilizovana (stavljena na ratnu), naredit će se na zapovied cesarevu, da se namakne toliko konjah, koliko ih za opremu uztreba; pri čem će gospodari iliti vlastnici od konjah bit dèržani, na poziv, koi im dodje od vlastih političkih, svoje za ratnu službu vèrstne konje uz primierenu odštetu ustupiti dèržavi.

§. 2.

Ukupnu, na temelju bojnoga reda (Ordre de bataille) obnadjenu kolicinu konjah, koja iznad stanja mirovnoga bude potrebita, za da se oružana sila uredi i opremi na ratnu, i koja će se imat namaći o trošku zajedničkoga proračuna, dojavit će ratni ministar cesarevine svake godine ministrom za zemaljsku obranu jednoga i drugoga okoliša dèržavnoga.

§. 3.

Potrebita kolicina konjah (§. 2) porazdielit će se na kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, s jedne, i na zemlje pod krunom ugarskom s druge strane, i to prema ukupnomu broju konjah, koi je pri popisu konjah, provedenu dne 31. Prosinca 1869 podjedno s popisom narodnim, pronadjen bio u jednom i drugom okolišu dèržavnom.

Ovo mierilo za dielitbu imat će ostati u krieposti do pèrvoga budućega popisivanja konjah, koje će se zakonito provesti u oba okoliša dèržavna, i imat će se kvote, pripadajuće po mierilu pomenutu, ustanoviti svake godine u dogovoru jednoga i drugoga ministra za zemaljsku obranu.

§. 4.

Kolicinu konjah, koja pade na kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom, imat će ministar za poljodielstvo, u dogovoru s ministrom za zemaljsku obranu, razdieliti na pojedine kraljevine i zemlje po mieri, koliko ih je koja kadra dati.

Ovu će kolicinu na pojedine konjodajne kotare porazdieliti na dalje, i to na isti način, političke zemaljske vlasti u dogovoru s glavnimi (vojničkimi), ujedno domobranskimi zapoviedničtvi.

Da se pronadje, koliko je koja kraljevina ili zemlja kadra dati, bit će poltičke vlasti, uz pripomoć predstojnikah obćinskih, dèržane, od godine do godine davati izkazah o množini i o valjanosti konjah, nahodećih se u kotarih njihovih, imajuć pri tom osobit obzir, dà li su konji kao jahaći ili kao vozni (tegleći) vèrstni za službu ratnu.

§. 5.

Kotari konjodajni imadu sudariti se s kotari sudbenimi; nego gradovi, imajući svojih vlastitih štatutah obćinskih, činit će svagda samostalan kotar.

Za svaki kotar konjodajni odredit će političke vlasti zemaljske, u dogovoru s glavnimi (vojničkimi), ujedno domobranskimi zapoviedničtvi, u pravilu po jedno primalište; iznimki od ovoga pravila bit će u dogovoru s odborom zemaljskim miesta samo onda, ako ude kotarah takovih, koji vèrlo malo ili vèrlo mnogo konjah dati mogu, pak s toga, a i da bi se posao obavio čim bèrže, bude ili potriebno ustanoviti samo jedno primalište za više kotarah, ili uputno odrediti više primalištah za jedan kotar.

Pri odredjivanju primalištah imat će valjati kao načelo: neka se vlastnikom od konjah nečine neprilike, koje nisu neobhodno potrebite, za da se postigne svèrha, koja se postići namierava ovimi naredbami.

§. 6.

Konje će kùpiti i primati komisije, koje se naredjivat imadu u početku svake godine.

Svaka takova komisija bit će sastavljena:

a) iz kotarskoga satnika (gradskoga načelnika) ili iz namiestnika mu, koga on sam odredi, kao predsiednika;

b) iz jednoga štabskoga ili višjega častnika od vojske ili domobranstva;

c) iz jednoga vojničkoga ili civilnoga veterinara ili vojničkoga kovača; i

d) iz dva, konjah posiedujuća gospodara, koji od kotarskoga zastupstva, ili gdie kotarskoga zastupstva neima, od predstojnikah svihkolikih obćinah, koje su u konjodajnom kotaru, izabrani budu kao pouzdanici. U gradovih s vlastitimi štatuti izabrat će ove pouzdanike zastupstvo obćinsko.

Svakoj komisiji dat će se još po tri procienitelja, koje će odrediti vlasti političke i koji će se napose imat zapriseći za ovaj posao.

Za procienitelje imat će se izabrati strukovnjaci neporočni, ako je moguće iz družtvah, bavećih se gospodarstvom ili konjarstvom.

§. 7.

Kada dodje do toga, da se u istinu dade konjah, imat će ratni ministar cesarevine obznaniti ministru za zemaljsku obranu, koliko će mu s obzirom na veličinu opreme konjah trebati, a javit će mu definitivno i rok, do kojega da konji budu stavljeni.

§. 8.

Od dužnosti, da stavljeni budu, oprošteni su:

a) konji, odredjeni za dvor cesarev i članovah kuće cesarske;

b) konji, koji su dèržavni urednici dužni imati, da mogu obavljati svoju službu;

c) konji poštarski, koje je poštar po ugovoru dužan dèržati, da zadovoljivati može službi poštanskoj;

d) po jedan konj praktičnih liečnikah vani po selih, koje im treba, da vèrše zvanje svoje;

e) konji cesarskih dvorskih ergelah i dèržavnih zavodah za razplod;

f) dozvoljeni (izkušani) ždriebci iliti pazdusi, što ih imadu privatni ljudi ili obćine, ako se to dokaže prinešenom dozvolnicom;

g) kobile sa sisajućim ždriebetom (pulićem), kao i one kobile u privatnih ergelah, koje su za posliednje četiri godine bile barem dva puta pod pazduhom pak uza to vrieme nisu ostale jalove, napokon sve ostale kobile, kojih je za posliednjega opašnoga vremena opaso koi erarski ili pak dozvoljen (izkušan) privatan pazduh, ako se u posliednje dvie godine nisu ojalovile. U svih ovih slučajevih imadu posiednici pokazati opašnicu (sviedočbu).

Gdie je razploda radi zavedeno popisivanje, imat će se povèrh toga, da se zadobije pomenuti oprost, u slučajevih *f)* i *g)* donieti izkaz, da je pazduh ili kobila, kao vèrstna za razplod, uvedena u registar zemaljske ergele.

§. 9.

Konji, koji su na 1. dan Siečnja stavne godine prevalile četvèrtu godinu života, dovodit će se na kotarska primališta polag obćinah; tù će ih dotična komisija pregledati i, prema vèrstnosti (sposobnosti) njihovoj, razrediti na konje jahaće, vozne ili tovarne.

Od razredjenih konjah uzet će se ponajprije oni, kojim su sami vlastnici voljni ustupiti ih u cienu, ustanovljenu za remonte.

Što konjah preostane, procienit će komisiji pridani cienitelji, i to neimajuć pri tom obzira ni na cienu, koja je ustanovljena za remonte, ni na cienu, koja je možda povodom mobilizacije za onaj čas poskočila.

Ako se cienitelji u pogledu ciene kojega konja nemogu složiti, odlučna će biti u pèrvom redu većina glasovah; ako su sva tri cienitelja različita mnienja, tad će popriečna svota od sve tri procienbe valjati kao ciena.

Od konjah ovako procienjenih uzet će se ponajprije oni, na koje je pala ciena procienbena najniža; nego imat će pri tom valjati kao načelo, da, ako broj vèrstnih iliti sposobnih konjah nadilazi kontingenat, koi je porezan na dotični kotar konjodajni, neće nitko, koi ima više nego jednoga konja, moć prisilit se, da ih dade više, nego polovicu od svih konjah, što ih imade. Ako množina sposobnih konjah nedotieče, da bi se uporaviti moglo ovo načelo, neka se onda imade barem, koliko moguće, jednak obzir na ove vlastnike od konjah.

Svaki vlastnik od konja, uzeta istina, ali žigom još neobilježena, moći će umiesto toga konja ondie na licu miesta dati drugoga sposobna, nepopisana konja od iste kategorije.

Proti odluci komisije, kao i proti proračunanoj cieni procienbenoj neće biti miesta ni utoku ni parbi.

§. 10.

Oni vlastnici, koji pozivu, da dovedu svoje konje, neće da se pokore, imat će se silom na to primorati, i ako nisu kadri opravdati se, zašto dužnosti svojoj nisu zadovoljili, imat će ih politička vlast za svakoga konja, kojega bi imali bili dovesti, kazniti globom do 100 forintih.

Kada konji na silu budu dovedeni, imat će dotični vlastnici platiti i troškove za to.

§. 11.

Cienu za uzete konje izplatit će odmah čim predani budu, komisija u gotovu novcu onomu, koi je konje doveo.

Za dopremu do primališta i za odpremu odtuda, kao i za prehranjivanje konjah, dok nebudu primljeni ili odpušteni, imat će dotične troškove podmirivati vlastnici konjah; nego neka od roka uredovno ustanovljena, kojega konji imadu bit dovedeni, pak do roka, kojega će bit primljeni ili odpušteni, nemine više od trideset i šest urah.

Troškovi, koji su sa samim primanjem skopčani, podmirivat će se iz zajedničkoga ratnoga troškovnika.

§. 12.

Obćine konjodajnoga kojega kotara, da nebudu morale na silu dovoditi svojih konjah, moći će kolicinu, koja na njih ide, i dobrovoljno namaći iz konjah svoga kotara.

U ovom slučaju platit će se za svakoga primljenoga konja ciena od remontah, povišena za deset postotakah.

U tu svèrhu treba da konji budu u pripravnosti tako, da moguće bude, dovesti ih za 48 urah, pošto su obćine primile dotičnu zapovied.

Ako rok ovaj bude zanemaren, ili ako za ratnu službu sposobnih konjah nebude dovedeno onoliko, koliko treba, nastat će opet dužnost, da će obćine morat na silu konjah dovesti i ustupiti, i komisija imat će pravo, konje, kojih nedostaje, nabaviti o trošku obćinah u cienu ma koju i bilo gdie mu drago.

§. 13.

Ministar za zemaljsku obranu ustanovit će svake godine kolicinu onih konjah, koji će u slučaju mobilizacije za čete domobranske potrebite biti, za da se popuni sistemovan bojni stalež domobranstva, i koji će se imat nabaviti na račun troškovnika ministarstva za zemaljsku obranu.

Ova kolicina porazdielit će se onako, kako je rečeno u §. 4., na kraljevine i zemlje, zatim na kotare konjodajne.

U slučaju mobilizacije kùpit će i uzimati konje podjedno one iste komisije i polag istih ustanovah, kako je propisano, da se kùpe i uzimaju za stalnu vojsku.

§. 14.

Ovaj zakon doći će u kriepost od onoga časa, kojega i u kraljevinah krune ugarske na ustavnu u kriepost dodje na jednakih načelih osnovan zakon o kùpljenju konjah u slučaju rata.

§. 15.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministrom posalah unutarnjih, poljodielstva i zemaljske obrane, koji se u tom obziru sporazumieti imadu s bojnim ministrom cesarevine.

U Beču, dne 16. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Chlumecky** s. r. **Horst** s. r.

78.

Obznana ministarstva posalah unutarnjih, ministarstva poljodielstva i ministarstva za zemaljsku obranu od 7. Svibnja 1873.

u pogledu krieposti zakona od 16. Travnja 1873, govoreća o tom, kako da skèrbljeno bude za toliko konjah, koliko ih pri mobilizaciji uztreba za stalnu vojsku i za domobranstvo.

Odnosno na ustanove §. 14. zakona od 16. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 77), govoreća o tom, kako da skèrbljeno bude za toliko konjah, koliko ih pri mobilizaciji uztreba za stalnu vojsku i za domobranstvo, obznanjuje se ovim, da je po doglasu kraljevsko-ugarskoga ministarstva za zemaljsku obranu od 30. Travnja 1873, br. 16523, u zemljah krune ugarske dne 29. Travnja 1873 na ustavnu u kriepost došao na jednakih načelih osnovan zakon o kùpljenju konjah u slučaju rata.

Lasser s. r. **Chlumecky** s. r. **Horst** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXIX. — Izdan i razposlan dne 29. Svibnja 1873.

79.

Zakon od 30. Travnja 1873,

o gradjenju željeznice od Divazze do Pulja s ogrankom do Rovinja.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da napravi lokomotivnu željeznicu, koja će voditi od postaje Divazza Bečko-Tèrstjanske pruge željezničkoga južnoga družtva do Pulja s ogrankom, zakrećućim u blizini medjutočke Canfanaro k Rovinju i to ili na troškove dèržavne ili pako da gradjenje njezino osigura, podieliv koncesiju uz uviete ovoga zakona.

Članak II.

U slučaju, ako bi se izvodila ova željeznica na trošak dèržavni, dozvoljuje se vladi za godinu 1873 gradjevna dotacija od dva milijuna (2,000.000) forintih.

Članak III.

U slučaju, ako se podieli koncesija, moći će se od strane dèržavne za ovu željeznicu obećati jamstvo godišnjega čistoga prihoda ujedno s kvotom odddužnom u ukupnoj svoti od četèrdeset i tri hiljade osamsto (43.800) forintih vrednote austrijanske u srebru razmierno na milju za vrieme, dok trajala bude koncesija i to tako, da će ono, ako godišnji čisti prihod zajamčeni iznos nebi dosizao, što falilo bude i to samo dok se namiri gornja svota maksimalna, naknaditi uprava dèržavna.

Jamstvo čistoga prihoda od pet postotakah ujedno sa kvotom odddužnom od upotrebljene gradjevne glavnice, doći će u kriepost onoga dana, koga se otvori svakolika zajamčena pruga željeznička i kad se izkažu dozvoljno troškovi gradjevni uklopno s troškovi za nabavu novacah i medjutimnimi kamatami.

Članak IV.

Da se provede članak III. izdat će se ustanove sliedeće:

1. Od ujamčenoga godišnjega čistoga prihoda upotrebit će se za oddugu glavnice ona svota, koju odredi uprava dèržavna po odlužnoj, njom potvèrdjenoj osnovi, uslied koje se izdata glavnica odlužiti imade uz vrieme, dok traje koncesija.

2. Doplata, koju će dèržavna uprava povodom, što je jamstvo primila na se, imat možda dati, imat će se, pošto se najprije prosude podnešeni i kao što treba obrazloženi računi godišnji, utečajiti za tri mieseca, odkako su se pomenuti računi podnieli.

Nego da se uzmognu odkupljivati dospieli kuponi od dionicah i od zadužnicah, erar će po potrebi, dokazanoj na temelju proračuna od prihodah, davati dionih predujamah još i ranije, ali uz priuzdèržaj obračuna, koi se na temelju računa godišnjega ima činiti, i samo onda, ako koncesionar prošnju u tom obziru preda na šest tjedanah prije dospietnoga roka.

Ako poslie konačno-valjano ustanovljena računa godišnjega, koi se predati imade najkašnje za tri mieseca po izmaku poslovne godine, tegne izići na vidielo, da su predujmi visoko bili odmiereni, imat će koncesionar ono, što je izviše primio, ujedno sa šest postotakah kamatah, odmah povratiti.

Nego tražbina, da se od strane dèržavne dade predujam, imat će se potierati najkašnje za godinu danah po izmaku dotične godine poslovne, jer u protivnom slučaju tražbina će ugasnuti.

3. Svota, koju uprava dèržavna uslied preuzeta jamčenja platja ima se smatrati samo kao predujam, okamatjen sa četiri postotka na godinu.

Ako čisti prihod pruge željezničke nadidje ujamčenu svotu godišnju, imat će se polovica takova izviška u ime povrate dobivena predujma i kamatah odmah odpraviti upravi dèržavnoj, i ovo će se nastaviti sve dotle, dok nebude sve oddluženo. Od druge polovice, koja još preostane, imat će se jedan diel, što će ga u smislu pravilah ustanoviti uprava dèržavna, dati u fond pričuvni (reservni).

Izplata dospielih kamatah imade bit prečja od povrate predujamah. Tražbine dèržavne u ime takovih predujamah ili kamatah, koje u vrieme, kad ugasne koncesija ili kad se odkupi željeznica, nebudu još namirene, imat će se namiriti iz preostala imetka, što ga podhvat bude imao.

Članak V.

Za željeznicu, pomenutu u članku I, podieljuje se oprost od dohodarine i od platjanja biljegovine od kuponah, a tako isto i od svakoga novoga poreza, koi bi se budućimi zakoni tegnuo uvesti, za vrieme gradjenja i za punih devet godinah od dana onoga, koga se otvori radnja na svojkolikoj prugi, koja se graditi ima.

Dopušta se nadalje, da pèrva izdatba dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah ujedno i medjutimnicah, bude prosta od biljegovine i od pristojbah. Isto tako dozvoljuje se oprost od prenosnine, koja se nabere pri odkupljivanju zemljišta.

Za podmiru biljegovine i pristojbah od svihkolikih ugovorah, podnesakah i inih izpravah, u svèrhu, da se nabavi glavnica, da se gradi i opremi željeznica, dozvoljuje se rok do početka radnje na dotičnoj prugi željezničkoj.

Troškovi za bilježenje papirah na burzah ovozemskih i inozemskih, kao i porezi, što će ih podhvat izza izminulih godinah, prostih od porezah, platjati, mogu se uvèrstjivati u račun poslovni kao razhod; što medjutim nije dopušteno glede biljegovine od kuponah.

Od dèržavnih predujamah neće podhvat platjati dohodarine.

Članak VI.

Gradjenje željeznice, navedene u članku I, ima se izvesti najdulje za dvie godine danah od dana onoga, koga se podieli koncesija, i dogotovljena pruga do ovoga roka predati javnomu prometu.

Koncesionar, da zadovolji ovoj obveznosti, imat će položiti dovoljno jamstvo, koliko će to jamstvo biti, ustanovit će uprava dèržavna.

U slučaju, da se nezadovolji ovoj obveznosti, moći će se izreći, da je jamstvo propalo.

Spisi i izprave, koje povodom ovim budu sačinjene, proste će bit od biljegovine i od pristojbah.

Članak VII.

Gradjenje podielit će se napose od dobave novacah putem natiečaja na temelju uvietovnika, koi će vlada ustanoviti.

Svi mostovi, zatim svikoliki drugi znatniji predmeti gradjevni i gradjevine umietne napravit će se od željeza i kamena.

Novac će se nabaviti takodjer putem natiečajnim i za papire, koji će se izdati, ustanovljuje se najmanji tečaj izdatni od osamdeset i sedam forintih vrednote austrijanske za 100 for. srebra vrednote imenovne.

Članak VIII.

Trajanje koncesije ustanovljuje se na devetdeset godinah od dana, kojega se otvori radnja na čitavoj prugi, pomenutoj u članku I.

Prigodom uglavljivanja drugih ustanovah koncesionalnih imat će se što više obzira na odredbe zakona od 1. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 56) u pogledu uvietah i pogodovanjah za podhvat austrijanske sieverno-zapadne željeznice; što se tiče tarifah za osobe, to će vriediti primierene koncesiji tarife južne željeznice.

Članak IX.

Ministru tèrgovine i ministru financijah nalaže se ovèršba ovoga zakona.

U Beču dne 30. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

80.

Zakon od 30. Travnja 1873,

o gradjenju željeznice od Splieta preko Knina na dalmatinsko-hèrvatsku granicu zemaljsku ujedno s ogranci.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da gradjenje lokomotivne željeznice od Splieta preko Perkovića i Dèrniša do Knina, zatim odanle preko Ocestova do dalmatinsko-hèrvatske zemaljske granice medju Pašićem i Pribudićem ujedno s ogranci od Perkovića do Šibenika i od Oce-

stova preko Benkovca do Zadra osigura podieliv koncesiju uz uviete ovoga zakona. Koncesija podielit će se istom onda, kad se osigura spoj glavne pruge s hèrvatsko-ugarskom mriežom željezničkom uslied ugovora s vladom ugarskom.

Članak II.

Kada se podieljivala bude koncesija, moći će se od strane dèržavne zajamčiti jamstvo godišnjega čistoga prihoda, ujedno sa kvotom odlužnom, u maksimalnom isnosu od četèrdeset i sedam hiljadah tri sto forintih (47.300 forintih) vrednote austrijanske u srebru razmierno za milju za vrieme, dok trajala bude koncesija i to tako, da će ono, ako godišnji čisti prihod nebi dosizao zajamčeni iznos, što falilo bude, i to samo dok se namiri gornja svota maksimalna, nadoknaditi uprava dèržavna.

Jamstvo čistoga prihoda ujedno sa kvotom odlužnom od upotrebljenje glavnice gradjevne doći će u kriepost onoga dana, koga se otvori svakolika zajamčena željeznica i kad se izkažu dovoljno troškovi gradjevni uklopno s troškovi za nabavu novacah i medjutimnimi kamatami; glede prugah dielovitih, koje se prije otvore, doći će ovo jamstvo istom onoga dana u kriepost, kad željeznica radila bude razmierno napram broju miljah i to tako, da će se uslied toga, što se otvorile budu ove pruge, prirediti neprekidan spoj šinjah medju Splietom, Kninom, Šibenikom i Zadrom.

Članak III.

Da se provede članak II. izdat će se ustanove sliedeće:

1. Od ujamčenoga godišnjega čistoga prihoda upotrebit će se za oddugu glavnice ona svota, koju odredi uprava dèržavna po odlužnoj, njom potvèrdjenoj osnovi, uslied koje se izdata glavnica odlužiti imade uz vrieme, dok traje koncesija.

2. Doplata, koju će dèržavna uprava povodom, što je jamstvo primila na se, imat možda dati, imat će se, pošto se najprije prosude podnešeni i kao što treba obrazloženi računi godišnji utečajiti za tri mieseca, odkako su se pomenuti računi podnieli.

Nego da se uzmognu odkupljivati dospieli kuponi od dionicah i od zadužnicah, erar će po potrebi, dokazanoj na temelju proračuna od prihodah, davati dionih predujamah još i ranije, ali uz priuzdèržaj obračuna, koi se na temelju računa godišnjega ima činiti, i samo onda, ako koncesionar prošnju u tom obziru preda na šest tjedana prije dospietnoga roka.

Ako poslie konačno-valjano ustanovljena računa godišnjega, koi se predati imade najkašnje za tri mieseca po izmaku poslovne godine, tegne izići na vidielo, da su predujmi visoko bili odmiereni, imat će koncesionar ono, što je izviše primio, ujedno sa šest postotakah kamatatah, odmah povratiti. Nego tražbina, da se od strane dèržavne dade predujam, imat će se potierati najkašnje za godinu danah po izmaku dotične godine poslovne, jer u protivnom slučaju tražbina će ugastnuti.

3. Svota, koju uprava dèržavna uslied preuzeta jamčenja platja, ima se smatrati samo kao predujam, okamatjen sa četiri postotka na godinu.

Ako čisti prihod pruge željezničke nadidje ujamčenu svotu godišnju, imat će se polovica takova izviška u ime povrate dobivena predujma i kamatah odmah odpraviti upravi dèržavnoj, i ovo će se nastaviti sve dotle, dok nebude sve odluženo. Od druge polovice, koja još preostane, imat će se jedan diel, što će ga u smislu pravilah ustanoviti uprava dèržavna, dati u fond pričuvni (reservni).

Izplata dospielih kamatah imade bit prečja od povrate predujamah. Tražbine dèržavne u ime takovih predujamah ili kamatah, koje u vrieme, kad ugasne koncesija ili kad se odkupi

željeznica, nebudu još namirene, imat će se namiriti iz preostala imetka, što ga podhvat bude imao.

Članak IV.

Za željeznicu, pomenutu u članku I, podieljuje se oprost od dohodarine i od platjanja biljegovine od kuponah, a tako isto i od svakoga novoga poreza, koi bi se budućimi zakoni tegnuo uvesti, za vrieme gradjenja i za punih devet godinah od dana onoga, koga se otvori radnja na svojkolikoj prugi, koja se graditi ima.

Dopušta se nadalje, da pèrva izdatba dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah ujedno i medjutimnicah, bude prosta od biljegovine i od pristojbah. Isto tako dozvoljuje se oprost od prenosnine, koja se nabere pri odkupljivanju zemljišta. Za podmiru biljegovine i pristojbah od svihkolikih ugovorah, podnesakah i inih izpravah, u svèrhu, da se nabavi glavnica, da se gradi i opremi željeznica, dozvoljuje se rok do početka radnje na dotičnoj prugi željezničkoj.

Troškovi za bilježenje papirah na burzah ovozemskih i inozemskih, kao i porezi, što će ih podhvat izza izminulih godinah, prostih od poreza, platjati, mogu se uvèrstjivati u račun poslovni kao razhod; što medjutim nije dopušteno glede biljegovine od kuponah.

Od dèržavnih predujamah neće podhvat platjati dohodarine.

Članak V.

Gradjenje željeznice, navedene u članku I, izuzamši prugu od Ocestova do granice zemaljske, kod koje će se pri ustanovljivanju roka gradjevnoga obzira imati na istodobnu dogradnju priklopa u pravcu sievernom, ima se izvesti najdulje za tri godine danah od dana onoga, koga se podieli koncesija, i dogotovljena pruga do ovoga roka predati javnomu prometu.

Koncesionar, da zadovolji ovoj obveznosti, imat će položiti dovoljno jamstvo, koliko će to jamstvo biti, ustanovit će uprava dèržavna.

U slučaju, da se nezadovolji ovoj obveznosti, moći će se izreći, da je jamstvo propalo.

Spisi i izprave, koje povodom ovim budu sačinjene, proste će bit od biljegovine i od pristojbah.

Članak VI.

Gradjenje podielit će se napose od dobave novacah putem natiečaja na temelju uvietovnika, koi će vlada ustanoviti.

Novac će se nabaviti takodjer putem natiečajnim i za papire, koji će se izdati, ustanovljuje se najmanji tečaj izdatni od osamdeset i pet forintih vrednote austrijanske za 100 for. srebra vrednote imenovne.

Svi mostovi, zatim svikoliki drugi znatniji predmeti gradjevni i gradjevine umietne napravit će se od željeza i kamena.

Članak VII.

Trajanje koncesije ustanovljuje se na devetdeset godinah od dana, kojega se otvori radnja na čitavoj prugi, pomenutoj u članku I.

Prigodom uglavljivanja drugih ustanovah koncesionalnih imat će se što više obzira na odredbe zakona od 1. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 56) u pogledu uvietah i pogodovanjah za podhvat austrijanske sieverno-zapadne željeznice; što se tiče tarifah za osobe, to će vriediti primierene koncesiji tarife južne željeznice.

Članak VIII.

Kad se podieljivala bude koncesija, moći će se koncesionar pridèržati, da sagradi osim ogranakah željezničkih, napomenutih u članku I, i ogranak od Sv. Nikole do Trogira.

U ovom slučaju smatrat će se ovaj ogranak željeznički glede svihkolikih uvietah koncesionalnih nerazdruživom sastojinom mrieže željezničke, napomenute u članku I, a tako i postupati š njim, što se tiče uglavljivanja maksimalne svote čistoga prihoda na milju za ovaj ogranak željeznički, i vremena, do kad da se sagradi, o tom se priuzdèržaje odrediti ustanove putem ustavnim.

Članak IX.

Ministru tèrgovine i ministru financijah nalaže se izvèršba zakona ovoga.

U Beču dne 30. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

81.

Zakon od 7. Svibnja 1873,

o uvietih i pogodovanjih za lokomotivnu željeznicu a) od Rakovnika preko Jehnicah do jedne točke povlaštene Plzanjsko-Breznanjske željeznice, b) od Falknova do česko-Saksonske granice kod Gradlicah.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da podieljujuć koncesiju za lokomotivnu željeznicu

a) od Rakovnika preko Voračna, Jehnicah do jedne točke Plzanjsko-Breznanjske željeznice kraj Šellesa;

b) od Falknova do česko-saksonske granice kod Gradlicah

dozvoli dioničarskomu družtvu povlaštene Buštiegradske željeznice u §. 17 izprave koncesionalne od 1. Sèrpnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 138) zajamčene oproste od poreza i pristojbah uz uviete, navedene u člancih sliedećih takodjer i za ove pruge.

Oprost od dohodarine podielit će se za ove pruge na ono isto vrieme, kako ga za sad napram koncesiji od 1. Sèrpnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 138) uživaju ostale pruge željeznice Buštiegradske bilo to u cielosti svojoj ili pako samo na polak i to tako, da će onoga dana, koga ugasne oprost od dohodarine na ovih ostalih prugah, pomenutih u navedenoj izpravi koncesionalnoj, ugasnuti oprost od dohodarine i za ove pruge nove bud' sasvim bud' na polak.

Članak II.

Pruga Rakovničko-Šelleska dogotovit će se za dvie i pol godine danah od dana onoga, koga se podieli koncesija, a pruga Falknovsko-Gradlička do 31. Listopada 1874 i predati javnomu prometu.

Za rok, do koga da se dogotovi pruga od Gradlicah do granice, o tom će odlučiti i mierodajan biti dèržavni ugovor, koi se sklopio bude s kraljevskom vladom saksonskom.

Pobrinut će se primiereno vlada, da se od strane družtva Buštiegradske željeznice osiguraju ove obveznosti.

Članak III.

Glede spoja ogranka željezničkoga, navedena u članku I, od Falknova do Gradlicah na saksonsku mriežu željeznicah i u pogledu službe poslovne u zajedničkom mienjalištu u Gradlicah, pridèržava se uglava odnosnih ustanovah dèržavnomu ugovoru, koi će se sklopiti s kraljevskom vladom saksonskom i družtvo željeznice Buštiegradske obvezano je, pokorit se ustanovam toga ugovora dèržavnoga, i obveznostim, koje odtale zanj poticale budu.

Članak IV.

S obzirom na odmierivanje cienah i ostalih uvietah, primierenih koncesiji, smatrat će se pruge, pomenute u članku I, nerazdruživom sastojinom jurve koncesioniranih prugah željezničkoga družtva Buštiegradskoga.

Članak V.

Ministru tèrgovine i ministru financijah nalaže se ovèršba ovoga zakona.

U Beču, dne 7. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

82.

Zakon od 7. Svibnja 1873,

o uvietih i pogodovanjih za osiguranje lokomotivne željeznice od Knittelfelda preko Vučje gore, Dolnjega Drauburga, Konobicah i Rogatca na štajersku granicu.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga, naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da podieljujuć koncesiju za lokomotivnu željeznicu od Knittelfelda preko Vučje gore, Dolnjega Drauburga, Konobicah i Rogatca na štajersku granicu za spojnu mriežu željeznicah ugarsko hèrvatskih obeća sliedeća pogodovanja:

a) oprost od biljegovine i od pristojbah za svekolike ugovore, podneske i ine izprave, sačinjene u svèrhu, da se nabavi glavnica, da se gradi i opremi željeznica sve do onoga časa, koga se otvori radnja;

b) oprost od biljegovine i od pristojbah za pèrvu izdatbu dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah uklopno s medjutimnicami, a tako i od prenosnine, koja se nabere pri odkupljivanju zemljišta;

c) oprost od dohodarine, od platjanja biljegovine od kuponah, a tako i od svakoga novoga poreza, koi bi se budućimi zakoni tegnuo uvesti, na punih najviše dvadeset i pet godinah od dana, koga se podieli koncesija.

Članak II.

Željeznica, naznačena u članku I, dogotovit će se najdulje za četiri godine danah od dana, koga se podieli koncesija, i dogotovljena pruga predati javnomu prometu.

Pobrinut će se primiereno uprava dèržavna, da se od strane koncesionarah valjano osigura ova obveznost.

Članak III.

Prigodom uglavljivanja drugih ustanovah koncesionalnih imat će se što više obzira na odredbe zakona od 1. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 56) u pogledu uvietah i pogodovanjah, uglavljenih za podhvat mrieže lokomotivnih željeznicah, koja će se dograditi imati pod imenom „austrijanska sievero-zapadna željeznica"; što se tiče tarifah za osobe, to će vriediti primierene koncesiji tarife željeznice južne.

Članak IV.

Koncesija podielit će se istom onda, kad se putem koncesionalnim osigura spoj željeznice, napomenute u članku I, na mriežu željeznicah ugarsko-hèrvatskih.

Članak V.

Ministru tèrgovine i ministru financijah nalaže se ovèršba ovoga zakona.

U Beču, dne 7. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

83.

Naredba ministarstva tèrgovine od 7. Svibnja 1873,

o preduvietih, uz koje će se pripuštati natiecatelji za patente brodarstvene k propisanim izpitom, da mogu rukovoditi parobrode na Dunavu.

Naredba ministarstva tèrgovine od 29. Siečnja 1858, sadèržana u §. 18 dèržavozakonskoga lista od godine 1858, komad VII. broj 22, o tom, kako je moći postignuti izkaznice (legitimacije) austrijanske za brodarenje po riekah ili spuštati splavi po Dunavu, promienjuje se na način sliedeći.

Tko uztraži patent brodarstveni za to, da mu se povieri rukovoditi parobrodove, imat će doprinieti izkaz:

a) o navèršenoj punolietnosti;

b) o svom dèržavljanstvu i svom redovitom prebivalištu;

c) o svom dobrom ponašanju;

d) o tom, da je s dobrim uspiehom dovèršio nauke na kojoj brodarstvenoj ili maloj realnoj učionici, ili da si je stekao na drugi koi način znanstveni naobražaj u obće, koi odgovara ovomu stupnju izobraženosti;

e) o tom, da je tri godine danah bio na zadovoljstvo u praktičnoj službi brodarstvenoj, neračunajuć u te godine službovanje dečka brodarskoga, i da je uz te tri godine barem

godinu danah boravio na parobrodu izvan otvorena mora, te da je obnašao službu bud' kao kormilar ili njegov zamienik, bud' kao zamienik kapetana broda i to pod nadzorom ovoga.

Sviedočba, koju će izdati onaj kapetan, pod koga je nadzorom natiecatelj najzad službovao, potvèrdit će imati izrično, da si je natiecatelj pribavio u podpunoj mieri praktičnu sposobnost, potrebitu za rukovodstvo s parnim brodom.

Ministarstvu tèrgovine ostaje pridèržano odstupiti u osobitih obzira dostojnih slučajih od predstojećih uvietah, i o tom, kako uztreba, odlučiti.

Banhans s. r.

84.

Naredba ministra posalah unutarnjih, od 12. Svibnja 1873,

o tom, da je u Gröbmingu u Štajerskoj podignuto novo kotarsko satničtvo.

Njegovo ces. i kr. apostolsko Veličanstvo dostojalo je previšnjom odlukom od 18. Listopada 1872 dielovito promienjujuć administrativnu razdielbu vojvodine Štajerske, proglašenu naredbom ministra posalah unutarnjih od 10. Sèrpnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 101), premilostivo potvèrditi, da se razdieli dosadanji politički kotar uredovni Liezenski u dva kotara i to u Grobminžski i Liezenski, zatim da se ograniče ova dva politička kotara tako, da kotari sudbeni Gröbming, Irdning, Šladming i Aussee pridieljeni budu novo ustrojenu kotarskomu satničtvu u Gröbmingu, naproti pako sudbeni kotari Liezen, Rottermann i St. Gallen da ostanu u području dosadanjega kotarskoga satničtva u Liezenu.

Kotarsko satničtvo Gröbming pričet će uredovanje svoje dne 30. Lipnja 1873.

Lasser s. r.

85.

Zakon od 17. Svibnja 1873,

o uvietih i pogodovanjih za osiguranje željeznice od Beča preko Radgone na Štajersku granicu s ogranci.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da osigura gradjenje lokomotivne željeznice

a) od Beča preko Pittena, Friedberga i Hartberga kroz Safensku dolinu preko Fürstenfelda do Fehringa za spoj na ugarsku zapadnu željeznicu, s ogrankom od shodne točke do Gradca, da uticala bude u željeznicu Gradačko-Köflachsku;

b) od Fehringa preko Radgone do štajerske granice za spoj na ugarsko-hèrvatsku mriežu željezničku

podieliv koncesiju u smislu ustanovah ovoga zakona.

Članak II.

Koncesionaru dat će se nalog, da na zahtiev vladin sagradi ogranakah željezničkih, i to:

a) od jedne točke, koja će ležati južno od Bečkoga Novoga Miesta pruge, označene u članku I pod *a)* za spoj ove s Bečkim Novim Miestom;

b) od Radgone zapadno pravcem pram Mariboru za spoj na željeznicu južnu

i da ju preda da radi.

Članak III.

Za željeznice, označene u članku I i II, moći će se podieliti sliedeća pogodovanja:

a) oprost od biljegovine i od pristojbah za svekolike ugovore, podatke i ine izprave u svèrhu, da se nabavi novac, da se grade i opreme željeznice do onoga časa, koga se otvori gradnja;

b) oprost od biljegovine i od pristojbah za pèrvu izdatbu dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah, uklopno s medjutimnicami, a tako i od prenosnine, koja se nabere pri odkupljivanju zemljišta;

c) oprost od dohodarine i od platjanja biljegovine od kuponah, a tako i od svakoga poreza, koi bi budućimi zakoni tegnuo nastati, za punih dvadeset i pet godinah, od dana, koga se podieli koncesije.

Članak IV.

Pruga željeznička, označena u članku I pod *a)* ujedno s ogranci, dogotovit će se za tri godine danah od dana onoga, koga se podieli dozvola gradjevna i predati javnomu prometu.

Kad vlada uglavljivala bude rok dogradnje za prugu željezničku, naznačenu u članku I pod *b)* gledat će, da se po mogućnosti pruga ova u isto doba preda javnomu prometu s prugom željezničkom ugarsko-hèrvatskom, koja se š njom spajala bude.

Članak V.

S obzirom na ostale uviete koncesionalne imat će se čim više obzira na odredbe zakona od 1. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 56), postojeće za austrijansku sievero-zapadnu željeznicu i dèržavna uprava nastojat će, da koncesionari dadu dostatno jamstvo za osiguranje ovih obveznostih.

Članak VI.

U svèrhu, da se uglavi priklopna točka željeznice, pomenute u članku I pod *b)*, zametnut će se dogovor s kraljevskom vladom ugarskom.

Članak VII.

Izvèršba zakona ovoga nalaže se ministru tèrgovine i ministru financijah.

U Beču, dne 17. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

86.

Naredba ministarstva financijah i ministarstva tèrgovine od 20. Svibnja 1873,

o izvèršbi zakona od 30. Ožujka 1873 u pogledu prosta od svake carine postupka glede predmetah, potrebitih za gradjenje i opremanje pomorskih brodovah.

Ovèršujuć zakon od 30. Ožujka 1873 (dèrž. zak. lista br. 51), kojim se dozvoljuje, prosto od svake carine postupati s predmeti, potrebitimi za gradjenje i opremanje pomorskih brodovah, ustanovljuje se u dogovoru s kraljevskimi ugarskimi ministarstvi financijah i tèrgovine, da se može dozvoliti u svèrhu, za da se olakša gradjenje i opremanje pomorskih brodovah na žalih (obalah) morskih austrijansko-ugarskoga područja carinskoga i dalmatinskih uvoziti prosto od svake carine predmete sliedeće:

I. Predmeti za gradjenje brodovah.

1. Dèrvo za gradju i lies u kladah ili panjevih, daske, trenice, table, duge itd.
2. Bèrvna iz surovoga dèrva svake veličine i vèrsti.
3. Splate, obodci i pločevine iz željeza, bakar, cinak olovo ili slitine kovovne.
4. Duge, palice i letvice iz željeza, bakra, cinka i slitine kovovne, okrugle, jajaste ili sèrhovite.
5. Klinci i brukvice iz željeza, bakra, cinka ili slitine kovovne.
6. Željezne klečke i okovi od ugla.
7. Pèrsteni iz kova ili stakla u svèrhu, da se njimi oplate rupe na stranicah prednjih bèrvanah za povlačenje guminah, a tako isto i slični pèrsteni, da dèrže lance.
8. Čepovi od ladjah iz kova.
9. Dvojne kuke.
10. Sieče, vilice i ušice vesla iz kova.
11. Sisaljke (cmèrkovi) i spreme sisaljakah iz željeza, bakra, cinka ili slitinah kovovnih.
12. Makine za brodske vitle, koloturice i drugi vitli.
13. Kormiona kola.
14. Parne makine i dielovi makinah za pomorske parne brodove.
15. Ručke iz kova ili stakla.
16. Svèrdlovi na tako zvani način englezki ili amerikanski.
17. Siekire, bati, turpije, dlieta i pile.
18. Pust (klobučina) i liepenka za podstavljanje brodovah.
19. Okatranjena kudielja i lan, a tako i okatranjene kučine od konopaljah i lana.
20. Debele ploče staklene za vidielice (okanca).
21. Cèrnilo englezko (kameno-ugljena katranasta boja uljena).

II. Predmeti za opremanje brodovah.

22. Jarboli iz dèrva ili željeza i svikoliki predmeti uzgredni za podizanje jedrilah, kano što su police, pèrsteni, uzlazi okretni, uztezi čeljuške pèrstenah, glavice od izpoljka, klade i drugi predmeti sastojni za podizanje jedrilah.

23. Jadra i konopi, takodjer jedrenina i neokatranjena gumina.
24. Željezna brodska oprema, sastojeća iz guminah, propletenih žicom željeznom.
25. Prosta koža za preovlaku konopah.
26. Dèrvene bačve i badnji (kace) sa obruči od kova.
27. Željezne kamenice.
28. Uresi kljuna od broda, a tako i zadnje strane broda.
29. Sidra i lanci sidreni.
30. Barke dèrvene ili gvozdene.
31. Vesla od barkačah.
32. Zastave i stežići.
33. Znaci (signali), i signali svieteći.
34. Svietiljke za brodove.
35. Peći i štedna ognjišta.
36. Posudje za kuhinju od brodovah.
37. Predmeti za uredbu sobicah.
38. Zvona brodska.
39. Nautički, meteorologički i optički strojevi.
40. Karte hydrografične.

Uvoz, prost od svake carine, od ovih predmetah može se podieliti samo onda, kad se pazilo bude na preinake sliedeće:

1. Samo oni imadu pravo na uvoz prost od svake carine, koi se kao obèrtom bave gradjenjem pomorskih brodovah i koji u tu svèrhu imadu namienjenih brodarnicah ili škverah.

Imat će oni kod vlasti financijalne svoga kotara izkazati se sviedočbom nadležne vlasti političke o tieranju svoga obèrta, u kojoj će sviedočbi takodjer točno obilježen biti i položaj brodarnice ili škvera.

2. Onomu, koji pomenuto sviedočanstvo doprinese, podielit će u svèrhu, da prosto uvoziti može od svake carine stanovitu kolicinu navedenih predmetah, financijalna vlast njegova kotara dopustnicu, koja će odgovarati razgranjivanju njegova obèrta; u dopustnici za uvoz tih predmetah ustanovit će se rok, koji neće nadilaziti preko jednoga godišta.

3. Uvoziti prosto od svake carine pomenute predmete moći je samo kroz onu divonu, koja je za postupak carinski opunomoćena i koja je brodarnici ili škveru najbliža, te u dopustnici naročito naznačena.

Divona ta bilježit će na hèrbtu dopustnice, koja će se od zgode do zgode doprinašati imati, kolicinu uvezenih predmetah i povèrh toga u posebnu pregledu dèržat ih u evidenciji.

4. Koliko god putah zamoli se za novu dopustnicu, imat će se prije, nego što se ista podieli, shodnim putem izviditi, na koliko su prije uvezeni predmeti upotrebljeni bili za gradjenje i opremanje brodovah i u koliko primierenom je nova kolicina, za koju se traži uvoz, prost od svake carine, poznatomu razgranjivanju obèrtničkoga poslovanja prositeljeva. Kad podatci ovih izvidah suglasivali budu medju sobom, podielit će se stranki nova dopustnica.

5. Oni predmeti, koji se na temelju takove dopustnice uvezu, i koji se upotriebe u druge svèrhe, nego li one za gradjenje i opremanje brodovah, ili koji se ustupe drugim osobam, kojim nije podieljen prost uvoz od svake carine (točka 1) ili koje neimaju potrebite dopustnice (točka 2), imadu se predbiežno kod one iste divone, preko koje uvezeni su, predmeti očitovati i podvèrći uvoznom carinjenju napram tarifi, na što će se ocarinjena kolicina odpisati od uzete robe na odnosnoj dopustnici.

Svako upotrebljivanje predmetah, prosto uvezenih od svake carine, u druge svèrhe nego što su one za gradjenje i opremanje brodovah pomorskih i svaki odstup osobam, koje nisu vlastne primati ih, a da nisu platile prije uvozne carine, smatrat će se kao prekèršaj dohodka dèržavnoga i kazniti polag postojećih propisah.

6. Osobe, povlaštene uvoziti prosto od svake carine predmete, moći će te predmete ustupljivati na koliko dosiže obseg njihove dopustnice, bez ikakova platjanja carine, drugim osobam za to povlaštenim. Nego u takovih slučajevih imat će divona, prieko koje je uvoz prost od svake carine prošao, odpisati prije, nego što se ti predmeti ustupe na odnosnoj dopustnici ustupitelja i zabilježit ih na dopustnici ustupnikovoj, na koga su ime uveženi. Ako je ustupitelj u svojoj dopustnici uputjen na drugu koju divonu, imat će on u isto doba takodjer i ovu obaviestiti o tom, da je preuzeo predmete.

7. Predja iz pamuka, konoplje, lana ili druga biljevna prediva moći će se u prirednopredbilježnom postupku preko onih, za to napose povladjenih divonah primati za pripravljanje jedrenine prosto od svake carine pod tim uvietom, da će se dogotovljena tkanina ili iznova izvesti opet, ili da će se predati vlastniku kojegod brodarnice ili škvera, komu je dopušteno prosto od carine uvoziti jedrenine.

Prije nego što se preda gotova tkanina, imat će ista donieti se pred divonu, ovlaštenu za priredno-predbilježni postupak i ubilježiti na dopustnici onoga, koi ju preuzimlje. Ako je preuzimatelj uputjen u svojoj dopustnici na drugu koju divonu, imat će on u isto doba prijaviti i ovoj primanje tkanine.

8. Topovi za brodove, oružje za sieći, bosti i pucati moći će se uzimati za opremanje brodovah pomorskih na dalek put jedino, pošto se pribavi dozvola za to od nadležne vlasti političke.

Kad se takova dozvolnica doprinese, moći će se uvoz oružja, prost od svake carine, podieliti i ubilježit će na odnosnoj dopustnici uvoznoj dotična divona pravo, da se to oružje uvoziti može a tako i njegovu vèrst i kolicinu.

Zakon od 30. Ožujka 1873 (dèrž. zak. lista br. 51) doći će ujedno sa ovom naredbom u kriepost dana 1. Lipnja 1873.

Banhans s. r. **Pretis** s. r.

87.

Zakon od 21. Svibnja 1873,

o pogodovanjih, koja pripadaju družtvom, smierajućim na promicanje obèrtnosti i gospodarstva u pogledu biljegovine i neposrednih pristojbah.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem kako sliedi:

§. 1.

Onim družtvom, koja se smatrati imadu kao družtva, smierajuća na promicanje obèrtnosti i tèrgovine u smislu zakona od 9. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 70), podieljuju se u pogledu biljegovine i neposrednih pristojbah pogodovanja sliedeća.

§. 2.

Knjige i upisci družtvah, smierajućih na promicanje obèrtnosti i gospodarstva, koje se izključivo vode o pravnih odnošajih družtva napram članovom družtvenim (drugarom), oproštene su od pristojbe, ustanovljene u tarifnom stavku 59. zakona od 13. Prosinca 1862 (dèrž. zak. lista br. 89) i od one u §. 11. zakona od 29. Veljače 1864 (dèrž. zak. lista br. 20). Nasuprot valjat će ove zakonite ustanove za one knjige i družtvene upiske, u koje se upisivali budu pravni odnošaji družtveni napram drugim osobam.

§. 3.

Pristojba za ugovor družtveni družtvah, smierajućih na promicanje obèrta i gospodarstva, ima se pèrvih četèrnaest danah mieseca Siečnja i mieseca Sèrpnja svake godine od ukupnoga iznosa napram pravilom uložakah, koje su, pošto je ovaj zakon u kriepost došao, minule pol godine uplatili drugari, neposredno podmiriti, bez da će se uporaviti §. 16. zakona od 9. Veljače 1850 (dèrž. zak. lista br. 50).

Uz ovu pristojbu neće se platjati nikakova druga pristojba za potvèrdnice družtvene o tih uložcih.

Uz taj isti rok imat će družtva, smierajuća na promicanje obèrta i gospodarstva, platjati takodjer i pristojbu za one dielove dohodka, odmierenu napram sveukupnoj svoti tih dohodakah, koje svake pol godine izza kako je u kriepost zakon ovaj došao, izplatjivala budu svojim članovom.

Prigodom odplatjivanja glavnice na uložke drugarah platjati će uz pèrvih četèrnaest danah mieseca Siečnja i mieseca Sèrpnja svake godine neposrednu pristojbu družtvo tako, što će uzeti za podlogu ukupnu svotu odplatakah, namirenih prije pasane pol godine.

Pristojba od nepokretninah, koja se platjati ima za ugovor družtveni u smislu opazke 4 k tarifnom stavku 55. zakona od 13. Prosinca 1862 (dèrž. zak. lista br. 89) naknadno, ostaje netaknuta takodjer i u pogledu družtvah, smierajućih na promicanje obèrta i gospodarstva.

§. 4.

Pristojbe, pomenute u §. 3 ovoga zakona odmierivat će se napram biljegovnoj liestvici I.

Za pristojbu, koja odpada na ugovor družtveni, neće se uporavljivati minimalni stavak, odredjen u tarifnom stavku 55 B *c)* zakona od 13. Prosinca 1862 (dèrž. zak. lista br. 89).

§. 5.

§. 12 zakona od 13. Prosinca 1862 (dèrž. zak. lista br. 89) uporavljivat će se takodjer i na družtva za obèrt i gospodarstvo. Tako isto vriedit će ustanove §. 7. zakona od 29. Veljače 1864 (dèrž. zak. lista br. 20) i u pogledu pravnih izpravah (kladnicah itd.), koje izdadu družtva za obèrt i gospodarstvo, povladjena pravili preuzimati novac u tekući račun vèršeć to pravo svoje, i to bez razlike, dà li su novac uložili drugari ili ine druge osobe.

§. 6.

Podatci, kojimi se zamole upisi u registar družtveni, družtvah, smierajućih na promicanje obèrta i gospodarstva, nisu podvèrgnuti pristojbi napram tarifnom stavku 43 *l* zakona od 13. Prosinca 1862 (dèrž. zak. lista br. 89), već se ima š njimi, kako bude kad, dà li o podatku javni razglas izdati treba ili ne, postupati po tarifnom stavku 43 *d)* ili 43 *a)* 1 gornjega zakona.

§. 7.

Oni podatci, kojimi se družtveni ugovori i promiene istih, zatim zaglavljeni računi i bilancije družtvah, smierajućih na promicanje obèrta i gospodarstva napram §. 35. zakona od 9. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 70) predložit imadu vlastim političkim, a tako i prilozi tih podatakah nisu podvèrgnuti nikakovoj pristojbi.

§. 8.

Družtvom, smierajućim na promicanje obèrta i gospodarstva, koja se bave poslovi vieresijskimi, podieljuje se u pogledu onih izpravah, koje družtva daju strankam i ove družtvom, osim pravih izpravah dokaznih o preuzetih pravnih poslovih, i koje su izdate u svèrhu uvedena rukovanja (manipulacije), oprost od pristojbah.

U tu svèrhu imat će se obličci (obrazci) takovih izpravah, prije nego što se uvedu, a tako i prigodom svake njihove promiene, predložiti upravi dèržavnoj, da ih ona prouči i prizna kao takove.

§. 9.

Ministar financijah opunomoćuje se, da podieli družtvom, smierajućim na promicanje obèrta i gospodarstva, s razlogah, dostojnih obzira, dielovit odpust pristojbah, koje bi napram prijašnjim propisom platiti imala i koje još platila nisu, i to u granicah dužnosti pristojbene, koja izvire za pomenuta družtva iz ovoga zakona.

§. 10.

Izvèršba ovoga zakona, koi će doći u kriepost u isto doba sa zakonom od 9. Travnja 1873 o družtvih, smierajućimi na promicanje obèrta i gospodarstva, nalaže se ministru financijah.

U Beču, dne 21. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXX. — Izdan i razposlan dne 31. Svibnja 1873.

88.

Zakon od 4. Svibnja 1873,

kojim se promienjuje članak I. zakona od 19. Sèrpnja 1871 (dèrž. zak. lista br. 86) o uvietih i pogodovanjih za prugu željezničku Liberečko-Seidenberžsku i Željezno-Brodsko-Tannwaldsku.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Promienjujuć članak I. zakona od 19. Sèrpnja 1871 (dèrž. zak. lista br. 86) povisuje se razmierno za milju svota maksimalna, koju je vlada opunomoćena bila obećati od strane dèržavne dioničarskomu družtvu južno-sieverno-niemačke spojne željeznice u svèrhu, da nastavi svoju glavnu prugu od Liberca preko Friedlanda do zemaljske granice kraj Seidenberga, zatim u svèrhu, da sagradi lokomotivni ogranak željeznički od Željeznoga Broda do Tannwalda, ujedno s kvotom oddužnom jamstvo godišnjega petpostotnoga čistoga prihoda od doista upotrebljene i kako valja dokazane uložene glavnice, na iznos od pedeset i devet hiljadah osamsto (59.800) forintih u srebru.

Članak II.

Ministru tèrgovine i ministru financijah nalaže se izvèršba ovoga zakona.

U Beču, dne 4. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

89.

Razpis ministarstva financijah od 26. Svibnja 1873,

o dielovitoj promieni obćenite tarife razprodajne za sol, odredjenu ljudem za užitak u miestih Gmundenu i Išlu.

Na temelju povlasti, podieljene zakonom od 7. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 70) ministarstvu financijah, snizuje se obćenita tarifa za razprodaju soli, odredjene ljudem na užitak odnosno soli u glavah i kamenite soli rudne, za bečku centu nespakovano u miestih Gmundenu i Išlu s ustanovljene ciene razprodajne od pet forintih osamdeset novčićah počamši od 1. Sèrpnja 1873 na pet forintih i šestdeset novčićah.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXI. — Izdan i razposlan dne 4. Lipnja 1873.

90.

Zakon od 2. Svibnja 1873,

o upotrebljivanju mesa i kožah od zdravih životinjah, koje se zakolju prigodom pogibelji govedje (marvinske) kuge.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Meso od govedi, koja se u granicah kotara, za koi kriepost ima zakon od 29. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 118) u kojem okužnjenom miestu ili u granicah koga pograničnoga kotara kužnoga ubiju zdrava ili poradi sumnje, da su okužena, a obnadje se pošto su zaklana, da su zdrava, t. j. da na njih neima nikakove bolesti, sbog koje bi se napram postojećim propisom zabranit moralo uživati meso, moći će se uz primierenu pazku potrošiti ili u samom miestu, gdie su zaklana, ili odpremiti u veća miesta potrošna u svèrhu, da se ondie upotrebi.

To isto valjat će za ovce i koze.

§. 2.

Kože takovih životinjah (§. 1) moći će se, ako se odmah očiste tim, što će se pometati u vapneni lug, provesti pod nadzorom u strojbariju u svèrhu, da se odmah izrade (izdielaju).

§. 3.

Na prikladnih miestih duž granice napram Rusiji i napram Moldavskoj moći će se klaonice (mesare) pod uvietom, da stajale budu pod neposrednim nadzorom vlasti političke, odnosno cesarskoga živinara, podignuti u tu svèrhu, da se unišla (uvezena) goveda, ovce i koze, za koje se opazi najmanje nakon promatranja od šest urah i prigodom kèrmljenja, da su zdrave, klale budu bez dalnjega kontumaca i da se meso životinjah, za koje se je pronašlo takodjer i onda, da su životinje zdrave, kad su zaklane, proda u samu miestu, gdie su poklane ili pako u veća miesta potrošna.

S kožami takovih životinjah moći je postupati po §. 2 ovoga zakona.

U ostalom vriedit će za neuradjene proizvode, stečene od tih životinjah, ustanove zakona od 29. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 118).

§. 4.

Odkupnina za životinjske neuradjene proizvode, stečene u smislu ovoga zakona, pripast će dèržavi, kad napram zakonu od 29. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 118) pripada vlastniku odšteta, u svihkolikih drugih slučajevih preobratit će se u novac na pogibelj i račun vlastnikov, te neće imati miesta nikakovo traženje odštete, koju bi dèržava namiriti imala.

§. 5.

Osobite opreznosti, kojih se dèržati valja prigodom klanja životinjah, odpremanja i prodavanja mesa i kožah, propisat će se putem naredbenim.

Miestne vlasti miesta uvoznoga obaviestit će se u pravo doba o dolazku takovih odpremanjah.

§. 6.

Kriepost ovoga zakona pričet će onoga dana, koga se proglasi.

§. 7.

Izvèršba zakona ovoga nalaže se ministrom posalah unutarnjih, tèrgovine i poljodielstva.

U Beču, dne 2. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Chlumecky** s. r.

91.

Naredba ministra posalah unutarnjih, ministra tèrgovine i ministra za poljodielstvo od 14. Svibnja 1873,

za ovèršbu zakona od 2. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 90), o upotrebljivanju mesa i kožah od zdravih životinjah, koje se zakolju prigodom pogibelji marvinske kuge.

Za ovèršbu zakona od 2. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 90), o upotrebljivanju mesa i kožah od zdravih životinjah, koje se zakolju prigodom pogibelji marvinske kuge izdaju se ustanove sliedeće:

§. 1.

Podieljivat dozvolu za razpošiljanje mesa u veća miesta potrošna, koje se upotrebiti može po §. 1. zakona, vlastne su političke vlasti kotarske na predlog kužne komisije, koja službuje u kužnom miestu ili u pograničnom kotaru kuge.

Dozvola ova moći će se ipak, ako su poubijane životinje nahodile se u okuženu selu, podieliti samo onda, kad nebude moguće potrošiti dobivena mesa u miestu kužnom.

Kužna komisija odgovorna je za to, da se točno pregledaju životinje prije i kašnje, kad se zakolju, a tako isto i zato, da se samo meso od takovih životinjah, koje su zdrave, t. j. da na njih neima nikakove bolesti, sbog koje bi se napram postojećim propisom zabra-

nit moralo uživati meso, razpošiljati pušta, a napokon da bude istinita potvèrdnica, pridada za prevoz (§. 8, sl. *i*).

Te iste ustanove vriedit će takodjer i za kontumace (lazarete) prigodom nastale kuge govedje u njih, kad politička vlast zemaljska dozvoli u svèrhu, da se što bèrže rieši zavod od kužne pošasti, neka se pokolju goveda, o kojih se dvoji, nisu li okužena.

§. 2.

Čistjenje kožah od životinjah, poubijanih u kužnom miestu i poslie klanja zdravimi pronadjenih, obavit će se tako, što će se kože te pune 24 ure dèržati u vapnenu lugu (uzimajuć za to 2 funta neugašena vapna na 1 vedro vode).

Onom zgodom, kad nebude moguće kožah odvesti u strojbariju, da se ondie odmah izdielaju, čistiti, sušiti i spravljati će se iste po propisu ovèršbene naredbe k §. 23. zakona o kugi marvinskoj od 29. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 118).

Osim mesa i očistjenih kožah neće se moći drugi dielovi od životinjah, o kojih sumnja postoji, pošiljati, ma i pronašlo se iza klanja, da su zdrave; ti dielovi imat će se zakopati ili pako uništiti.

§. 3.

Koncesiju za podizanje klaonicah na shodnih miestih duž granice napram Rusiji i napram Moldavskoj u svèrhu, da se u njih goveda, ovce i koze a da se prije nenaredi kontumac, kolju za upotrebljivanje mesa, a tako i potvèrdu prostorijah za radnju podieljivat će politička vlast zemaljska Galička i Bukovinska.

Ulazna miesta, zgodna kao takova za podizanje klaonicah, biti će ona miesta, u kojih se obavlja redoviti postupak carinski.

§. 4.

Za podizanje i radnju takovih klaonicah bit će mierodajnimi uz druge ostale ustanove, koje su sadèržane u tretjoj glavi reda obèrtničkoga o potvèrdjivanju radilištah, sliedeće točke:

a) Za slučaj, ako se klaonica podigne u svèrhu, da se ondie stečeno meso odprema u veća miesta potrošna, nesmie biti ona dalje udaljena od postaje željezničke, s koje će se nadalje izravno odpremati meso sve do namienjena miesta, nego što su četiri milje;

b) klaonica mora ležati u blizini miesta, na kom marva prelazi preko granice.

U nijednom slučaju i podnipošto neće se klaonica nalaziti u neposrednoj blizini kontumaca, a tako ni marva goniti kroz kojegod selo, dok se nedorene u klaonicu;

c) od miesta, na kom marva predje preko granice, pa do klaonice, mora se sagraditi posebna cesta, kojom neće se tierati ni marva domaća, a ni ona, koja se ugoni u kontumac, i koja neće voditi u blizini ovoga posliednjega.

Cesta ta sagradit će se na trošak podhvatnika klaonice;

d) miesto, opredieljeno za razgledanje životinjah prije, nego što se zakolju, mora ležati kraj klaonice, koliko treba prostrano biti da se smieste životinje te oddieljeno i ogradjeno obaška za goveda, za ovce i koze, pa tako isto mora imati sprave za kèrmljenje

i napajanje životinjah. Posebni odiel priredit ima se na tom miestu, da se paziti može na one životinje, za koje postoji jurve prigodom pèrvoga iztraživanja (§. 6, sl. *c*) sumnja o kakovoj bolesti;

e) stèrvinište, koje opredielit ima se za zakapanje bolestno pronadjenih i ubitih životinjah i odpadakah njihovih, pronaći će se tako, da neće sbog njega pogibelj nastati ni za životinje, koje su smieštene u kontumac, a ni za domaću marvu miestah onih, koja su mu ležeća najbliže, isto tako ni za marvu, koja se utiera na pregled prije, nego što se zakolje;

f) položaj i unutarnja uredba klaonicah ima podpuno odgovarati zahtievom zdravstvenim i živinarsko-redarstvenim. Stoga nastojati ima se, da se na to pazi, kako da bude moguće navoditi dovoljnu količinu vode, da se redovito odstranjuju pomije i odpadci, i da se neće uvoditi isti u vodu, kojom se napaja marva pod kontumacom ili pako domaća, da se olahkoti u podpunoj mieri čistiti i snažiti (razkuživati) prostorije te da se podignu posebna miesta, na kojih će se klati životinje, o kojih sumja postoji;

g) klaonice podvèrgnute su pod neposredno nadziranje političke vlasti kotarske.
Nadzor zdravstveni i živinarsko-redarstveni nad ovimi zavodi, a tako i onaj nad motrenjem i klanjem dovedenoga blaga povierit ima se cesarskomu živinaru, koi će za svaku klaonicu biti namiešten;

h) Čuvare, potrebite za nadzor marve, koja se urene u miesta za motrenje, postavljat će politička vlast kotarska.

§. 5.

Koncesija podieljivat će se uz uviete sliedeće:

a) U svèrhu, da tko postigne koncesiju, zahtieva se od njega, da je uz druge uviete, propisane u obćenitom redu obèrtničkom o samostalnu tieranju obèrta, takodjer pouzdan i neporočan;

b) treba predložiti nacèrt položaja svega pristojstva (klaonice, miesta za motrenje, miesta za zakapanje ujedno s cestom, koja će od granice onamo voditi), zatim potanku osnovu o unutarnjoj uredbi.

Natiecatelj obvezat ima se:

c) da će u slučaju, ako je klaonica odredjena za pošiljanje mesa u velika miesta potrošna i ako neleži neposredno u postaji željezničkoj, prirediti svèrsi primierena, sasvim zatvorena i uredjena kola za prevoz mesa do najbliže postaje željezničke, na kojoj će se meso pretovariti u kola željeznička;

d) da će se bez protuslovja pokoravati ustanovam pravionika za klaonice i svimkolikim naredbam, koje izdadu političke vlasti nadzorne i postavljeni cesarski živinar u pogledu radnje u klaonicah (mesarah);

e) da će platjati onaj poprieki godišnji iznosak, koi odmieri politička vlast zemaljska za podmirivanje platje cesarskoga živinara te troška za čuvare, koi se postavljat budu imali, pa tako i druge troškove, koi izvirali budu iz nadziranja vlastih nad zavodom i njegovim poslovanjem te da će taj iznosak pod pretnjom administrativnih ovèršnih sredstvah položiti unapried u odredjenih rokovih kod one blagajnice, koja mu bude naznačena.

§. 6.

O tom, kako da postupat valja prigodom iztraživanja gonjenja stoke, odredjene za klaonice, vriedit će ustanove sliedeće:

a) Stoka, odredjena za koju klaonicu, ima se prijaviti prije još, nego što prekorači granicu, divoni i živinaru (liečniku živine), koi klaonicu nadzirati mora;

b) stoka, koja se proglasi takovom, koju bi u klaonicu dotierati valjalo, neće će pustiti u kontumac, kad je već jednom prekoračila granicu, ma i želio to njezin vlastnik;

c) pèrva iztraga o kakvoći zdravlja marve, koja je opredieljena da se utiera u klaonicu, obavit će se, kad bude ikako moguće, jurve na onostranom području izvan granice.

Stoka, u kojoj ima marve, za koju vidi se da se pojavljuje na njoj bolest takova, o kojoj bi se sumnjati moglo, nije li kuga na njoj marvinska, neće se puštati u ovozemstvo.

Ako stoke s onu stranu granice moguće nebude pregledati, učinit će to živinar odmah, čim marva predje preko granice.

Životinje, koje su bolestne, imenito koje su u sumnji poradi kuge marvinske ili pako koje su očevidno bolestne, izlučit imat će se odmah;

d) prividno zdrave životinje dognat će se za to opredieljenom cestom na promatralište, koje se nahodi kraj klaonice. Kad te životinje onamo prispiju, dat će im se kèrme i pitja, pazit će na nje za to odredjeni čuvar (stražar), da se prepriečí odagnati, promieniti ili uteći pojedincem, nadalje promatrat će ih najmanje šest urah po danu živinar i iztraživati, ako uztreba (§. 3. zakona).

Životinje, za koje obnadje se tečajem promatranja, da su zdrave, moći će se odagnati u zajedničku klaonicu i ondie zaklati onako, kako to obèrtu odgovara;

e) životinje, za koje postoji sumnja već kod pèrvoga iztraživanja, da li nisu bolestne, a tako i one, za koje obnadjeno je, da su očevidno bolestne, odagnat će se istom izza stoke ostale.

Životinje, koje su u sumnji poradi bolesti, smiestit će se u poseban prostor na motrilištu i na nje paziti.

Ako se pri tom nedodje do osviedočenja, kakova da je vèrst bolesti i jeli kakova, poklati će se životinje te u osebnu prostoru klaonice obaška.

Napram onom, što se tom prigodom izvidi, povesti će se dalnji postupak.

f) Ako prigodom pèrve iztrage od stoke ili tečajem vremena, kad se je promatrala, bude u istinu okužene marve, dovesti će se tad ista uz potrebitu opreznost odmah na mèrcinište, za to odredjeno, ondie poubijati i zakopati napram ustanovam zakona od 29. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 118).

Kako razkuživati valja prostorine klaonice, u kojih je bila za klanje okuženo pronadjena marva, miesta, u kojih je ta marva stajala, i ceste, kojimi je prolazila, sprave za klanje, osobe, koje su marvu tierale i klale te njihove odieće, zatim kako da se uništi kèrma, gnoj i stelja iz okuženih štalah vriedit će o svem tom ustanove §. 23, u pogledu pako zakapanja mèrcinah (stèrvinah) i kako da se mèrciništa obezbiede, ustanove §. 22 zakona od 29. Lipnja 1868 i naredbe ovèršne od 7. Kolovoza 1868;

g) Odšteta iz blagajnice dèržavne za očevidno okuženo ubite životinje i za takove, za koje se pronadje istom onda, pošto su poklane, da su okužene, ili da imaju bolest, poradi koje zabranjeno je po postojećih propisih meso njihovo uživati i koje se imadu uništiti, neće se davati vlastniku podnipošto;

h) kad se pazilo nebude onako, kako je od potrebe na to, da se dovode samo zdrave životinje za klaonice, a tako isto kad se dokazano hotomice utiera bolestna ili okužena stoka u svèrhu, da se odmah zakolje i tim da se izbiegne kontumacu, moći će se, osim onoga, što je dotičnik podpao pod zakon kazneni, oduzeti takodjer i koncesija napram ustanovam §. 34 zakona od 29. Lipnja 1868;

i) zabranjuje se bezuvietno ugoniti životinje, koje se nahode u kontumacu, prije u klaonicu, nego što je minulo vrieme kontumacionalno i to bez razlike, dà li su te životinje zdrave i stoje li u sumnji poradi kakove bolesti i da li se je u odnosnoj stoki do tad pojavio koi slučaj bolesti ili ne.

§. 7.

Klanje zdrave marve a tako i one, koja stoji u sumji poradi kuge marvinske, obavljat će se u okuženih miestih pod nadzorom živinarskoga člana kužne komisije, u kontumacih pod nadzorom ravnatelja toga zavoda; klanje u miestih pograničnoga kužnoga kotara, u kojih kuga nevlada, obavljat će se pod nadzorom živinara, koga za to odredi politička vlast kotarska, klanje pako u onih mesarah (klaonicah), koje su podignute duž granice napram Rusiji i Moldavskoj obavljat će se pod nadzorom cesarskoga živinara, koi je ondie namiešten.

Pošto se na obèrtnu dovèrši klanje, pregledat i čim točnije izpitat će živinar svu utrobu zaklanih životinjah i njihova sva uda.

Jedino samo može se meso od životinjah, koje su pronadjene zdravimi, pošto su zaklane, t. j. na kojih neima nikakove bolesti sbog koje bi zabranjeno bilo meso njihovo uživati polag postojećih propisah, upotrebiti (prodati) u miestu, u kom su poklane, ili pako odašiljati u velika miesta potrošna.

Ako kod koje zaklate životinje pojave se ma i pèrvi i najneznatniji znaci od kuge marvinske, imat će se ta životinja napram ustanovam §. 22 zakona od 29. Lipnja 1868, bez da će se oddieliti ikoja čest, zakopati šest stopah u dubljinu.

Ako prigodom protraživanja životinjah, dok su iste još žive bile, ili pošto su zaklane, izidje na vidielo druga kakova bolest, postupat će tad živinar polag postojećih propisah za to, da li je umiestno dopustiti, neka se pokolju takove životinje i meso njihovo upotrebi ili pako ne.

U pogledu obzirah, na koje osvèrtat se valja prigodom klanja životinjah, stojećih u sumnji radi kuge, u miestih okuženih, kriepostne bit će odnosne ustanove provedbene naredbe k §. 22 sl. *b)* zakona o kugi marvinskoj od 29. Lipnja 1868.

§. 8.

Glede pošiljanja mesa, stečena uslied klanja, u svèrhu, da se ponovči (proda), vriedit će ustanove sliedeće:

I. Meso, dobiveno uslied zaklja životinjah, koje stoje u sumnji, da je na njih kuga marvinska, ili pako od životinjah zdravih, moći će se razpošiljati u veća miesta potrošna iz okuženih miestah samo u opreznosti sliedeće:

a) Meso ima se ohladiti sasvim prije, nego što se pričme razašiljati;

b) klaonica nesmie biti udaljenija od miesta potrošnoga ili pako od najbližje postaje željezničke, na koju meso valja pretovarivati, nego što su dvie milje, ako se meso onamo koli prevoziti mora;

c) takove pošiljke s mesom bit će zagèrnute za čitavo vrieme prevoza i moći će se odpremati na kolih, u koja su upregnuti konji, i to uklanjajuć se miestom i pašnjakom, koliko je više moguće, te neće se nigdie zaustavljati i pratit će ih vlast redarstvena;

d) kad pošiljka stigne na opredielište svoje razkužit će se (očistiti) pod nadzorom redarstvenim kola i sredstva za spakovanje ili će se ova posliednja sažgati;

e) dalje preko dvie milje smiet će se meso prevoziti jedino po željeznicah ili po vodi;

f) kola željeznička, koja se upotrebe za prevoz mesa, moraju se naoloviti; po vodi odpremat će se pošiljke izravno, i neće se nigdie zaustavljati. U jednom i u drugom slučaju pridielit će se pošiljki pratnja redarstvena sve do opredielišta njezina;

g) kola željeznička i brodovi imadu se kako je propisano, pošto se meso stovari, očistiti i razkužiti; sredstva spakovna imat će se razkužiti ili sažgati;

h) kad je politička vlast kotarska podielila dozvolu, potrebitu za razpošiljanje mesa, imat će tad kužna komisija, koja nadzire klanje i razpošiljanje, obaviestit miestne vlasti onoga miesta, u koje će se meso uvesti, o tom, da je krenuo prevoz mesa iz miesta okuženoga, obaviestit će iste o kolicini životinjah, od kojih se meso pošilja, o vremenu, kad će po svoj prilici u opredielište prevoz stići, odmah i ako je ikako moguće putem bèrzojavnim, te umolit ih, da posrednju te da narede i nadziru razkuživanje upotrebljenih sredstvah za prevoz i spakovanje.

Ako napram §. 9 ima vlast kotarska sama preuzeti prodaju, tad će se u gornjoj obaviesti na vlasti miestne onoga miesta, u koje se meso uvozi, nalaziti takodjer i prošnja, neka te vlasti nastoje, da se meso što bolje ponovči i neka se stečena odkupnina pošalje nadležnoj vlasti kotarskoj.

Ako pošiljanje biva ponajprije koli a zatim istom željeznicom, ili po vodi, trebat će u pravo doba obaviestiti o odlazku pošiljke takodjer i vlast miestnu onoga miesta, u kom se prevozila mienjati imaju, da i ona odredi shodne korake za razkuženje kolah i sredstvah za spakovanje, koja su do ondie rabljena;

i) pratiocu prevoza ima podieliti kužna komisija potvèrdnicu napram privitom obrazcu *A*.

S ovom potvèrdnicom prijavit ima se kod vlasti miestne potrošnoga miesta pratioc prevoza mesa odmah, čim onamo prispije;

k) miestna vlast onoga miesta, u kom se meso potrošit ima, izdat će sve one potrebite odredbe, koje joj se nuždnimi uzvide glede preinakah o prodaji dovezena mesa u obziru zdravstvenom i živinarsko-redarstvenom.

II. Razpošiljati meso, koje se dobije od zdravih životinjah zaklanih, iz neokuženih miestah koga pograničnoga kotara kužnoga u veća miesta potrošna moći je samo do na četiri milje koli, u koja su konji upregnuti i ako je meso zagèrnuto; preko te daljine moći je razpošiljati meso jedino željeznicom ili po vodi i to izravno do opredielišta. Pratnja redarstvena pridodat će se k prevozu samo na toliko, da ona nadzire prevoz, dok isti biva koli, i dok se pretovari na željeznice ili brodove. Živinar, koi je klanje nadzirao, podielit će vlastniku zaklate marve potvèrdnicu o sasvim zdravu stanju te marve, kakovo je pronašao onda, dok je ista bila živa i kad je poklana.

Vlast politička kotarska, koja podieljivat ima dozvolu za klanje, dostavit će do znanja odmah miestnoj vlasti miesta potrošnoga, da je otišao prevoz s mesom. Da se meso ponovči (proda) u opredielištu, imajuć uviek pri tom kruto pred očima odredbe zdravstvene i živinarsko-redarstvene, koje je odredila vlast miesta, bit će briga vlastnika njegova.

III. Da se razašalje i proda meso iz klaonicah, koje postojale budu na granici napram Rusiji i Moldavskoj, uz strogo ovèršivanje svihkolikih propisanih opreznostih, bit će briga podhvatnikova. Za svaki prevoz ima cesarski živinar, koi službu svoju u zavodu obavlja, podieliti potvèrdnicu, da je meso i marvu pregledao.

Kad se kod marve od stoke, koja je opredieljena za takovu klaonicu, pokažu u istinu slučajevi kuge marvinske, ili ako klaonica ima spadati u područje miesta okuženoga (od kuge marvinske), provesti imat će se ustanove broja I. ovoga paragrafa s tom promienom, što će se meso moći prevoziti jedino u pokritih i zatvorenih kolih do na četiri milje daljine. Ako klaonica spada u područje koga kužnoga graničnoga kotara, provesti će se odnosne ustanove broja II. od ovoga paragrafa.

§. 9.

Buduć onoga roka, koga su za ovèršbu zakona o kugi marvinskoj od 29. Lipnja 1868, goveda, ovce ili koze uslied uredovne naredbe kužne komisije poubijane, još odlučeno nije, dà li vlastniku pripada zakonita odšteta ili dà li je on izgubio pravo na nju (§. 32 navedenoga zakona), to je dužnost političke vlasti kotarske u tih slučajevih, kad se uredovno naredi klati, na koliko nije možebit vlastnik ubite životinje od odštete odustao, nastojati, da se meso, dobiveno klanjem od zdravo pronadjenih životinjah a tako i kože, u koliko to dopušta zakon i postojeće naredbe, proda i pretvori u novac na što bolje moguće i probitačan način. Meso razašiljati u veća potrošna miesta u svèrhu, da se ondie proda, dopustit će se u ovih slučajevih samo onda, kad iz odkupnine, koja će se po svoj prilici dobiti, uz odbitak troškovah za obavljanje posla, za pretovarivanje i prevoz mesa u opredielište zatim za razkuživanje prevozilah i sredstvah za pakovanje, preostane još primierena svota novčana u gotovu. Prije svega nastojat valja po mogućnosti oko toga, da se meso, opredieljeno za prodaju u veća miesta potrošna, a tako i kože, koje se u inostrane strojbare šalju, prodadu u samu miestu, u kom je marva poklana, mesarom, pošiljačem mesa, opravnikom (agentom) ili inim podhvatnikom drugim, kojim će prosto biti nadalje razpolagati po volji sa svojom robom, pošto si dobave dozvole od vlasti uredovne (§. 1 ove naredbe) i kad točno i kruto pazili budu na ustanove §. 8, br. I. ove naredbe. S mesom, koje se neproda bud' u samu miestu klanja, bud' koje nije moći odpremiti u veća miesta potrošna a tako i sa neuradjenimi proizvodi, osim kožah, koji se dobiju od ma bilo i zdravih životinjah, zaklanih uslied uredovne naredbe, postupati će se napram zaglavnom stavku §. 2 od ove naredbe. U nijednom slučaju neće se iz toga, što je vlast politička naredila o neuradjenih proizvodih od životinjah, zaklanih uslied uredovne naredbe, da se prodadu za račun dèržavne blagajnice, izvoditi nikakova predsudba za riešavanje pitanja, dà li vlastniku marvinčeta pripada odšteta ili ne, pa tako neće se moći iz nepovoljna uspieha odredbe, koju izda vlast u svèrhu, da se prodadu i ponovče stvari ili pako koju izdati propusti, izvoditi pravo na odštetu u onom slučaju, kad se pokazati tegne, da je pravo na odštetu za poubijanu životinju izgubljeno, da uslied toga čistu odkupninu od neuradjenih proizvodah od tih životinjah vlastniku prepustit valja.

§. 10.

Kože, koje potiču iz okuženih miestah i koje su razkužene tim, što su pometane bile u vapnen lug, prevozit će se u strojbare, da se ondie odmah obdielaju, samo koli, u koja će upregnuti biti konji, i to daljinom od najviše četiri milje. Kola takova imaju biti ili sasvim

zatvorena ili pako pošiljka kožah mora biti zaogèrnuta pokrivalom, namočenim u vapnenom lugu ili u raztvorenoj karbolovoj kiselini.

Kože, razkužene na gornji način, mogu se iz neokuženih miestah kužnoga graničnoga kotara, a tako i iz klaonicah, podignutih na granici pram Rusiji ili Moldavskoj, na koliko ove klaonice nespadaju u područje okuženoga miesta, a ni u odnosnoj stoki nije pronadjena kuga marvinska, mogu se i većom daljinom takodjer željeznicom odpremati u naolovljenih kolih željezničkih u strojbare.

Svakomu prevozu treba pridieliti po koga pratioca redarstvenoga, koi će pošiljku odredjenoj strojbari predati imati.

Vlastnik ili poslovodja strojbare potvèrdit će na popratnici, da mu je pošiljka u istinu predata, te će pod prietnjom zakonitih kaznah odrediti, da se kože odmah obradjivati pričmu.

Lasser s. r. **Banhans** s. r. **Chlumecky** s. r.

Obrazac A.

Zemlja: ______________________ Miesto: ______________________

Kotar: ______________________ Područje vlastelinsko: ______________________

Potvèrdnica

o mesu, odredjenu za pošiljanje u . . . . . . od zaklane govedi, ovacah, kozah iz okužena miesta . . . . . .

Kolicina zaklanih			Prevoze se			Prevoz prati do namienjenoga miesta od strane redarstvene	Potvèrdnica zdravoga stanja zaklanih životinjah
govedah	ovacah	kozah	konjskim vozom	željeznicom	po vodi		
			u				

Umoljava se slavni magistrat . . . . odnosno na ovomiestno službeno pismo (bèrzojavnu viest) od . . . . , da učini odredbe o izvèršbi i nadzoru zakonitoga čistjenja prevozilah i sredstvah za spakovanje, upotrebljenih za pošiljke s mesom, a tako isto da posreduje, da se meso ponovči u cienu što je više moguću, te da dobiveni iznos vlasti kotarskoj u . . . . pošalje *).

Kužna komisija u

N. dne . . . . 18 .

N. N.,
politički povierenik.

N. N.,
živinar.

*) Zaglavni stavak o ponovčenje mesa i pošiljanju odkupnine, ostat će netaknut u onih slučajevih, kad na vlast kotarsku spada, da meso ponovči (proda).

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXII. — Izdan i razposlan dne 4. Lipnja 1873.

92.

Zakon od 4. Svibnja 1873,

o ustrojstvu tehničke visoke škole (zavoda politehničkoga) u Bèrnu.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak 1.

Odnosno na zaključak moravskoga zemaljskoga sabora od 2. Prosinca 1872 i uporavljujuć paragraf 12, alineu 2. temeljnoga dèržavnoga zakona od 21. Prosinca 1867, broj 141, ustanovljuju se, kako sliedi, osnove za ustrojstvo tehničke visoke škole (zavoda politehničkoga) u Bèrnu.

Članak 2.

Provedba ovoga zakona nalaže se ministru nastave, i imat će isti, uporavljujuć navlastito osnovne ove ustanove, izdati organički štatut za tehničku visoku školu u Bèrnu.

U Beču, dne 4. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Stremayr** s. r.

Osnove

za

ustrojstvo tehničke visoke škole u Bèrnu.

§. 1.

Tehničkoj visokoj školi u Bèrnu svèrha je ta, da se na njoj temeljito teoretično a na koliko je u učionici moguće, i praktično obrazuju mladići za ona zvanja, za koja imade na njoj osobitih učionicah strukovnih.

§. 2.

Na tehničkoj visokoj školi imade sliedećih učionicah strukovnih:

a) za gradjenje cestah i gradjenje u vodi (učionica miernička);
b) za strojarstvo (učionica za gradjenje strojevah iliti makinah);
c) za tehničku kemiju (učionica tehničko-kemička).

One učevne struke, koje nisu uvèrštene u nijednu navedenu učionicu strukovnu, spojene su u četvèrtom razdielu obćenitu.

§. 3.

Tehnička visoka škola uredjena je tako, da na njoj vlada načelo slobode, što se tiče učenja i naukah.

§. 4.

U znanstvenih učevnih strukah podučavat će uredni i izvanredni profesori, honorirani docenti, privatni docenti, a u strukah jezikovnih i u vieštinah umietnih učitelji. Moći će se namiestiti učiteljem za podporu asistentah, konstruktorah ili adjunktah pak u onih demonštrativnih učevnih strukah, u kojih se slušaoci nastavljaju praktično.

§. 5.

Privatni docenti pripuštaju se za svekolike učevne predmete, koji su kadri promicati svèrhe ovoga zavoda.

Glede usposobljivanja privatnih docentah valjaju one iste ustanove, koje su propisane za sveučilište. Diplom doktorski može nadomiestiti se diplomom o podnesenu strogu izpitu (§. 23) dotične učionice strukovne.

§. 6.

Uredne i izvanredne profesore imenuje cesar na predlog ministra nastave, honorirane pak docente i adjunkte imenuje ministar nastave.

Koji traže službu adjunkta, treba da prinesu diplom o dotičnom strogom izpitu ili o doktoratu.

Asistente i konstruktore imenuje na predlog profesorah sbor profesorski na dvie školske godine, i prijavljuje ih potvèrde radi ministru nastave. Ako asistent zadovoljuje, kao što treba, dužnostim svojim, može mu se služba ova produljiti iznova na dvie godine, u slučajevih, osobito vriednih obzira s dozvolom ministra nastave i opet na dvie godine danah.

§. 7.

Upravljanje ove visoke škole izručuje se sboru profesorskomu (§. 9), kojemu je na čelu rektor.

§. 8.

Rektora izabira na jednu školsku godinu sbor profesorski izmedj urednih profesorah visoke ove škole, a obavljen izbor podnosi potvèrde radi ministru nastave.

Rektor dobiva stanovitu službovinu.

Kada je rektor zapriečen zamienjuje ga tad njegov predšastnik u časti (prorektor).

§. 9.

Sbor profesorski sastoji iz urednih i izvanrednih profesorah i iz dvojice na jednu školsku godinu izabranih zastupnikah za privatne docente, učeće na visokoj ovoj školi, ili pak iz jednoga takova zastupnika, kao što privatnih tih docentah imade više ili manje od pet. Zastupnike privatnih docentah ide samo savietan glas.

§. 10.

Sbor profesorski odgovoran je za stanje visoke škole u obziru znanstvenom, karnostnom i gospodarstvenom.

Svi poslovi, koji nisu naročito doznačeni rektoru, sborovom oddielnim (§. 11) ili predstojnikom (§. 12) tih oddielah, idu u područje sbora profesorskoga.

§. 11.

Pojedine oddiele (učionice strukovne) upravljaju u pèrvom redu sborovi oddielni. Članovi tih sborovah jesu pravi uredni i izvanredni profesori, i honorirani docenti učevnih predmetah dotičnoga oddiela. Privatni docenti, imajući predavanjah, koja zasiecaju u dotični oddiel, vlastni su jednoga ili dva zastupnika u smislu §. 9 sa savietnim glasom slati u sborove oddielne.

§. 12.

Članovi svakoga oddielnoga sbora izabiraju jednoga profesora izmedj sebe za predstojnika na dvie školske godine.

Rektor nemože podjedno biti predstojnik kojemu odboru.

§. 13.

Slušaoci visoke ove škole uredni su ili izvanredni.

§. 14.

Kao slušaoci uredni primaju se oni, koji su zadobili dèržavno-valjanu sviedočbu zrielosti, pri čem gimnazijalci dokazati još imadu dovoljnu vieštinu u risanju geometričnom i u risanju prostom rukom.

U koliko se sviedočba zrielosti nadomiestiti može sviedočbom drugoga kojega tehničkoga isto tako ustrojena učilišta, odlučuje to ministar nastave.

§. 15.

Kao slušaoci izvanredni mogu primati se oni, koji nemaju kvalifikacije, potrebite za slušaoce uredne, ili koji samo pojedina predavanja žele polaziti kao slušaoci izvanredni. Nego od slušalacah izvanrednih zahtieva se, da izkažu dobu barem od 18 godinah i ona predbiežna znanja, koja su potrebita, da uzmognu shvatjati predavanja, koja su odabrali.

§. 16.

Slušaoci izvanredni neimaju prava tražiti absolutorijah (§. 22), a neće oni imati ni prava na uživanje štipendijah, i neće se pripuštati k strogim izpitom (§. 23).

§. 17.

Svaki slušalac, kad primljen bude na visoku ovu školu, imade platiti upisnu, odmierenu po ministru nastave. Ova upisna ima se platiti iznova, ako nauci godinu danah ili još dulje budu prekinuti.

Ova se pristojba neoprašta nikomu.

§. 18.

Slušaoci uredni imadu platjati školarinu, koja se bez razlike odiela i bez obzira na kolicinu nastavnih urah, što su ih odabrali, odmieruje za svako polugodište. Školarina, koju će izvanredni slušaoci imat platjati za svako polugodište, ustanovljuje se po kolicini urah na tjedan, u kojih će uživati nastavu.

Ministar nastave odredjuje, kolika da bude školarina.

§. 19.

Pri dokazanu siromaštvu i pri dobru uspiehu u naucih, potvèrdjenu sviedočbami o napredku (§. 22), mogu uredni slušaoci oprostit se od platjanja školarine sasvim ili od polo-

vice. Izvanrednim slušaocem može se podielit oprost samo onda, ako uspievaju u naucih izvèrstno.

O oprostu ovom odlučuje sbor profesorski.

§. 20.

Izvanredna predavanja profesorah, predavanja privatnih docentah i učiteljah, kojih neplatja dèržava, imadu se nagradjivati (honorirati), kako oni sami ustanove a sbor profesorski odobri.

§. 21.

Da učenikom moguće bude, za stanovitih godinah čim savèršenije izobraziti se po kojem god u §. 2. navedenu smieru, imat će profesorski sbor za svaki strukovni oddiel izraditi naukovnih osnovah i potvèrde radi podnieti ih ministru nastave. Nego učenici nisu dužni dèržati se tih osnovah naukovnih.

§. 22.

Kako su uredni slušaoci polazili predavanja i kako su se vladali, to će im se potvèrditi u prijavnicah, koje će imat valjati za sve vrieme od naukah, a slušaocem izvanrednim na prijavnih listovih, koji će se izdavati za svaku školsku godinu.

Za dokaz svoga napredka u naucih mogu učenici, koji su zadovoljili uvietom, ustanovljenim za to u štatutu organičnom, izvaditi sviedočbah o napredku iz pojedinih predmetah učevnih.

Oni učenici, koji su slušali svekolike učevne predmete, sadèržane u naukovnoj osnovi (§. 21) strukovne koje učionice, mogu tražiti absolutorij, u kojem će im se potvèrditi, da su predavanja polazili, kako su se vladali, a polag okolnostih potvèrdit će im se i uspieh u naucih.

Oni slušaoci, koji dobivaju absolutorij, moći će polagati stroge izpite (§. 23).

§. 23.

Strogimi izpiti ima se dokazati višja znanstvena sposobnost kandidata za zvanje, za kojim teži.

Strogi izpiti imat će posviedočiti, da je kandidat u teoretičnom i praktičnom obziru prisvojio si podpuno znanje svih izpitnih predmetah, koji su uvèršteni u naukovnu osnovu (§. 21) dotične učionice strukovne.

Za polaganje strogoga izpita ima se platiti taksa, koju će odmieriti ministar nastave.

Po podnešenu izpitu izdat će se diplom.

§. 24.

Da se polagati mogu strogi izpiti, imenovat će ministar nastave za svaku od trih strukovnih učionicah posebno izpitno povierenstvo, koje će sastavljeno biti iz profesorah i docentah i iz drugih strukovnjakah.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXIII. — Izdan i razposlan dne 11. Lipnja 1873.

93.

Zakon od 2. Svibnja 1873,

kriepostan za kraljevinu Dalmatinsku,

o sudbenom postupku pri razprah, nastalih iz uporabne pogodbe u obće, zatim pri odkazivanju (odpoviedanju) i povratjanju nepokretnih ili zakonom za nepokretne proglašenih stvarih, uzetih pod zakup ili u najam, zatim vodenicah i inih gradjevinah, izvedenih na brodovih.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Svekolike razpre iz pogodabah uporabnih, sudbeno odkazivanje istih, svekolike razprave i ine odredbe o odkazivanju i povratjanju pod zakup ili u najam uzetih zemljištah, sgradah i drugih nepokretnih ili zakonom za nepokretne proglašenih stvarih, zatim vodenicah i inih gradjevinah, izvedenih na brodovih, idu izklopno, bez obzira na osobu, pred onaj kotarski sud, kojemu se u kotaru nahodi predmet uporabni.

Ako je predmet uporabni u kotaru ne jednoga, nego više sudovah, tada će, ako u pogodbi nije koi god od tih sudovah naročito za to odredjen, birati izmedju njih tužitelj, pri odkazivanju pak onaj, koi odkazuje.

§. 2.

Pogodba uporabna, u koliko se ista po naredbah obćega gradjanskoga zakonika odkazati ima, za da se ne bi s mučanja obnovila ili za da se razvèrgne, moći će se

a) u slučaju, ako postoji osobit ugovor stranakah o roku, uz koi da se odkaže i povrati predmet uporabni, odkazati u pravilu samo u tom roku; ako li takova ugovora neima, tad imat će se

b) ondie, gdie su po osobitom miestnom običaju ili izdatimi o tom propisi za seljenje sa predmetah uporabnih ustanovljeni stanoviti dani u godini s izviestnimi odkaznimi rokovi, pogodba uporabna odkazati prije, nego što će izteći vrieme, za to ustanovljeno;

c) u svih ostalih slučajevih imadu se zakupi odkazati barem na šest miesecih, najmovi barem na tri mieseca, a najmovi, kojim trajanje polag pogodbe nedosiže ni godine danah, barem na četèrnaest danah ranije, nego će se imat predati predmet uporabni.

§. 3.

Pogodbe uporabne može sudbeno ili izvansudbeno odkazati kako uporabodavac, tako i uporaboprimac.

Odkaz, što ga je jedna stranka valjano učinila, može druga stranka izvèršiti proti odkazniku samu.

§. 4.

Odkaz sudbeni može se predati pismeno ili učiniti ustmeno.

Pismeni podnesak ili sačinjen napisnik treba da sadèržaje u sebi pravni razlog odkaza, ime, prezime i prebivalište jedne i druge stranke, a treba da označi i predmet pogodbe uporabne kao i rok, kada će ista imat prestati.

Ako odkaznik stanuje izvan kotara sudbenoga, ima se u prošnji imenovati u istom kotaru stanujuća opunomoćena osoba, kojoj će se imat dostavljati odredbe sudbene.

Odkazi, koji neodgovaraju ovim propisom ili koji predani budu pri sudu nenadležnom, imadu se uz naznaku razlogah ureda radi odpraviti natrag.

§. 5.

Za da odkaz sudbeni kriepostan bude za pèrvi dojdući rok, treba da prije, nego što mine vrieme, ustanovljeno u §. 2, sl. *a)* i *b)*, bude ne samo predan, nego i dostavljen.

Ozkazi, koji predani budu stopram po izmaku toga roka, imadu se ureda radi odpraviti natrag. Odkazah, predanih prije početka pagodbenoga ili zakonitoga roka odkaznoga, nije slobodno odpraviti natrag iliti odbiti s toga jedino razloga.

§. 6.

Ako se odkaz neima ureda radi odpraviti natrag, ima se dvogubka prošnje odkazne ili pak prepis napisnika dostaviti protivniku s nalogom, neka svoje prigovore proti odkazu, ako ga pobijati kani, za osam danah predade pismeno ili prijavi ustmeno, i to tim sigurnije, budúć da po izmaku toga roka neće već biti miesta nikakovu prigovoru, odkaz pak postati će kriepostan.

Povrata u stanje predjašnje proti zanemarenu tomu roku nije dopuštena.

§. 7.

Stranka, koja je naumila odkazati, dèržana je, obratiti se na sud za rana tako, da moguće bude još za dobe odkaz dostaviti; ovakove dostave imadu se obaviti odmah.

Ako pri svem tom odkaz dostavljen bude tek po izmaku roka, ustanovljena u §. 2, sl. *a)* i *b)*, bit će isti ipak kriepostan, ako protivna stranka uz rok, odredjen za to, nije podniela nikakovih prigovorah.

§. 8.

Odkaz dostaviti se ima onomu, komu se odkazuje, a ako ovoga neima kod kuće ili nije moguće naći ga, tad naredjenu njegovu punovlastniku, ili ako punovlastnika naredio nije, onda onomu, koi u ime njegovo nadgleda predmet uporabni.

Ako nije moguće dostaviti odkaza u ruke nijednoj od pomenutih osobah, imat će poslužnik sudbeni odmah u prisutnosti ukućanah, ako tù kojih bude, ili pred dvojicom sviedokah odkaz pribiti u stanu, ili ako je stan zaključan, izvana na ulazu, zatim propitat sè za razloge, s kojih izbivaju i odkada, i napokon o svem tom sud obaviestiti pismeno.

Odkaz, ovako pribijen, valjat će koliko i dostavljen; nego ima se za odsutnika odmah narediti skèrbnik, komu se će priobćiti prepis odkaza, i koi će se imat obaviestiti o tom, da se je odkaz pribio i tim da se je dostava obavila.

Rok, ustanovljen za prijavljivanje prigovorah proti odkazu, računat će se u ovom slučaju od onoga dana, kojega se je skèrbniku obznanilo, da ga je sud naredio kao takova.

§. 9.

Odkaz izvansudbeni imat će istu moć, koju ima sudbeni, onda, ako se o njem prinese potvèrda bilježnička, uredovan napisnik, podpisan onom strankom, kojoj se odkazuje, ili barem istom strankom izdata pismena sviedočba u valjanoj dokaznoj formi, kao što je u postupniku propisana za izprave privatne, gdie treba da su točno naznačena imena i prezimena obih stranakah, predmet pogodbe uporabne, rok, kada će ista imat prestati, a i vrieme učinjena odkaza.

§. 10.

I proti ovakovu izvansudbenu odkazu imat će onaj, proti kojemu je namienjen, za osam danah, računajuć od dana, kojega je odkaz po glasu postojeće izprave obavljen, pismeno predati ili ustmeno u napisnik dati svoju protu-izjavu, ako je rad, da ga minu posliedice, pomenute u §. 6.

Propisi, kako da se ovèršuju odkazi izvansudbeni, sadèržani su u §. 20.

§. 11.

Pri pogodbah, koje bez svakoga predbiežna odkaza prestaju po izmaku stanovita vremena, moći će kako uporabodavac, tako i uporaboprimac u slučaju, ako se je bojati, da se predmet uporabni neće na vrieme propisano povratiti ili uzeti natrag, zamoliti u suda odredbu, kojom će se to unapred naložiti protivniku.

Uslied takove molbe, koja se medjutim primiti može samo za šest posliednjih miesecih prije, nego što će minuti vrieme uporabe, imat će sud, dèržeći se propisah §. 8, dati nalog protivniku, da po različnosti slučajevah predmet uporabni pod kazan ovèrhe povrati ili uzme natrag na vrieme ustanovljeno, ili ako scieni, da nije dužan to učiniti, a ono da prigovore svoje kod suda predade ili ustmeno izjavi, u protivnom bo slučaju da neće po izmaku toga roka bit više miesta nikakovu prigovoru, pače da će u kriepost stupiti nalog, kojim se odredjuje, neka se povrati ili uzme natrag predmet uporabni.

Povrati u predjašnje stanje proti zanemarenu ovomu roku neće biti miesta.

§. 12.

Svekolike razpre iz pogodabah uporabnih imadu se razpravljati po propisih o postupku sumarnom, nego s posebnimi ustanovami, sadèržanimi u ovoj naredbi, i to bez razlike, vèrtio se prepor oko toga, dà li postoji pogodba, ili samo oko pravah, izvirućih iz nje, i bez obzira, ma kakov bio zahtiev i ma kolika bila tražbina.

Prigovori, učinjeni uslied naloga, data po §. 6 ili 11, imadu se smatrati kao tužba.

§. 13.

Svikoliki podnesci imadu izvana bit obilježeni riečmi: „u stvarih uporabnih“, sud pak dèržan je podneske takove riešiti i dostaviti što najbèrže.

Ove razprave mogu bivati i o praznicih sudbenih, ali izuzimaju se svakako nedielje i blagdani.

§. 14.

Ako se s predmetom uporabnim postupa pogodbi protivno ili tako, da će predmet, kao što se očito vidi, pogoršati se ili izgubiti vriednost, ili da će mu se nanieti šteta nenaknadiva: moći će se za vrieme, dok trajala bude razprava, na zahtievanje one stranke, koja se takova zla boji, narediti sekvestracija uporabnoga predmeta ili bezuvietno ili polag okolnostih uz

jamčenje, ili pak moći će se isti predmet povieriti onoj stranki, koja svomu protivniku dade dovoljnu jamčevinu.

Ako je stalo samo do pojedinih odredabah, da se sačuva predmet uporabni, ili kod zakupah da se nastavi redovito gospodarenje, ili ako se radi samo o tom, da se zabrane pojedina štetna diela: moći će se takove odredbe učiniti ili moći će se takova diela zabraniti pod kazan novčanu ili kazan zatvora, ili moći će se polag okolnostih naložiti, da se dade sigurnost za posliedice dielah takovih.

Ovakove privremene odredbe mogu se u pravilu izdati samo, pošto saslušana bude druga stranka; nego kada se dokaže, da je velika pogibelj s odgodom skopčana, moći će sud, i nesaslušav protivne stranke, učiniti odredbu, koja se traži.

Ovèrha ovakovih privremenih odredabah nemože se utokom obustaviti.

§. 15.

Kad sud stane razpravljati kako prigovore proti odkazu sudbenu, tako i tužbe, kojimi se dokinutje ili ugasnutje pogodbe uporabne traži s drugih razlogah, a ne s toga, što iztiče rok uporabni, ili kojimi se traži od uporabodavca, da predade stvar, uzetu u najam ili zakup; imat će valjati propisi §§-ah 13 i 14 i povèrh toga sliedeće preinake naredabah o postupku sumarnom:

a) ako se traži dokinutje pogodbe uporabne s toga, što je dotičnik propustio za dobe platiti uporabninu (§. 1118 obćega gradj. zakonika), bit će prigovoru preboja samo onda miesta, ako, za da se posviedoči prigovorena protivna tražbina, ne bude potriebno, da se izvede dokaz po sviedocih ili vieštacih;

b) na sviedoke, kojih nije moguće preslušati za osam danah, neće se na prigovor protivnikov imati obzir;

c) prisega dokaza radi ima se prijaviti za tri dana, pošto osuda postane pravomoćna, a ako je osuda izrečena u posliednjoj molbi, onda za tri dana, pošto bude dostavljena;

d) prijava priziva i revizije, s kojom se pritužbe spojiti imadu što najkratje, i utoci proti odlukam pèrve i druge molbe imadu se za tri dana po dostavljenoj osudi ili odluci pismeno predati ili ustmeno učiniti pri sudu pèrve molbe;

e) utoci proti nalogom, izdatim po §§. 6 i 11, nisu dopušteni;

f) prošnja, kojom se tko želi opravdati, što je izostao od ročišta, ima se predati za tri dana, računajuć od dana onoga, kojega je prestala zaprieka, s koje nije bilo moguće doći na ročište, a prošnja na povratu u stanje predjašnje proti minulomu dokidnomu roku za tri dana po izmaku toga roka.

§. 16.

Prigovore ili dokaze, kojih u razpravi kojoj uslied ustanovah §. 15, sl. *a)* i *b)* nije moguće bilo izvesti, moći će onaj, kojemu bi se inače izmakli, predati i izvesti posebnim sumarnim postupkom.

§. 17.

Ako odkaz koje pogodbe uporabne (§. 3) ili pak nalog, da se uzme natrag ili da se povrati predmet uporabni (§. 1), nebude pobijan ili bude pravomoćnom osudom proglašen kao kriepostan: imat će najmitelj stvarih nepokretnih ondie, gdie osobitim običajem miestnim ili izdatimi o tom propisi nije inako ustanovljeno, najkašnje tretjega dana prije, nego što će minuti vrieme najma, počet seliti se, i onomu, koi će poslie njega uzeti iznajmljeni predmet, ustupiti miesta pristojna i dovoljna, gdie da spremi niešto od svojih pokretninah, a na posliednji dan pomenuta vremena od najma sasvim izprazniti i predati stvar, koju je imao u najmu.

Tako će isto zakupnik dobarah, kod kojih imade sgradah, najkašnje na osmi dan prije, nego što će minuti vrieme zakupa, počet seliti se i onomu, koi poslie njega dolazi, ustupiti

sgodnih prostorijah toliko, koliko uztreba, da smiesti i spravi nieki diel svojih pokretninah i da se nastavi gospodarstvo, a na posliednji dan pomenuta vremena od zakupa sasvim izprazniti i predati predmet, što ga je dèržao pod zakup. Drugi predmeti zakupni imadu se predati odmah, čim mine vrieme zakupa.

§. 18.

Ako uporabna pogodba bude bez predbiežna odkaza uslied tužbe proglašena kao ukinuta ili ugasla: imat će se u osudi odrediti u §. 17 ustanovljeni rokovi, do kojih predmet uporabni treba da bude izpražnjen i predan.

§. 19.

Ako uporabodèržac do poldneva onoga dana, kojega bi po dužnosti imao stranom ili sasvim izprazniti i predati predmet uporabni, neučini potrebitih za to pripravah i mierah: imat će na zahtievanje onoga, komu je do toga stalo, još isti dan, makar i pomoćju straže, ako uztreba, učiniti sam sud, da pomenuti predmet bude stranom ili sasvim izpražnjen i predan.

Ako vrieme najma ili zakupa mine prije, nego što glede učinjena prigovora izrečena bude pravomoćna sudačka odluka, moći će se ovèršba odluke zaiskati već drugoga dana, iza kako ista postane pravomoćna, ili pak drugoga dana po dostavljenoj odluci, koja je izrečena u molbi posliednjoj.

§. 20.

Ako ovèršba zaiskana bude na temelju odkaza, učinjena izvansudbeno (§. 9), proti kojemu nije dotičnik dao protu-očitovanja, i glede kojega je stranka protivna priniela potvèrdu bilježničku, uredovan napisnik ili barem legalizovanu sviedočbu, imat će se prošnji polag propisah, navedenih u §. 19, zadovoljiti odmah.

Ako li je za dokaz učinjena odkaza pri ruci samo izprava privatna, imat će se na prošnju ovèršbe radi, kojoj je ista izprava priklopljena, narediti ročište na koliko moguće kratji rok, a polag okolnostih još na isti dan; nego na ročištu tom razpravljat će se samo o pitanju, dà li je izprava istinita.

Ako protivna stranka nenieječe toga naročito ili ako na ročište nedodje, imat će se ovèršba odmah dozvoliti i obaviti. Ako li nasuprot istinitost izprave bude pobijana, imat će se o tom razpravljati i sud izreći.

§. 21.

Odkazi, kojih uporabodèržac nepobija, a i svekolike proti njemu izhodjene odredbe ili odluke i osude bit će kriepostne i ovèršne i proti njegovu podnajamniku, ma i nebio odkaz proti ovomu učinjen ili ma ovaj i nebio pozvan na razpravu.

Ako li pak medju uporabodavcem i podnajamnikom postoji poseban kakov ugovor, imat će se sudbene odredbe, odluke ili osude izhoditi i proti podnajamniku.

§. 22.

Pogodbe uporabne, koje prestaju po izmaka vremena; kojim dakle netreba nikakova odkaza (§. 1114 obć. gradj. zak.), imat će se tim, što uporabodèržac neprestaje i dalje služiti se i koristiti predmetom uporabnim, uporabodavac pak neprigovara tomu, smatrat se kao s mučanja obnovljene, ako za četèrnaest danah, pošto je minulo vrieme uporabe, ili kod pogodabah, u samom početku sklopljenih na vrieme, kratje od mieseca danah, uz rok, jednak polovici s početka ugovorena vremena, po izmaku pogodbe nepokrene tužbe ni uporabodavac, da se povrati, ni uporabodèržac, da se uzme natrag predmet uporabni.

§. 23.

Ustanove ovoga zakona neprotežu se na odnošaje seljanah i kmetovah u Dalmaciji, i u pogledu odnošajah ovih ostaju u svihkolikih obzirih netaknuti dosadanji zakoni i dosadanje naredbe.

§. 24.

Da se ustanove rokovi i dani, kojih valja dèržati se pri odkazivanju najmovah i pri izpražnjivanju nepokretninah, bit će u pogledu onih miestah, za koja neima o tom osobitih propisah, ili gdie bi postojeće propise preinačiti trebalo, zvana za to politička zemaljska oblast u porazumku s višjim zemaljskim sudom.

Ovakove naredbe treba da obznanjene budu u zemaljskom zakonskom listu i u uredovnih novinah zemaljskih.

§. 25.

Ukida se pravosudni dvorski dekret od 31. Prosinca 1843 (Sbirka pravosudnih zakonah, broj 770).

Nego pravne razpre, koje su jurve povedene, imadu se okončati polag dosadanjih zakonitih ustanovah.

§. 26.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministrom posalah unutarnjih i pravosudja.

U Beču, dne 2. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Glaser** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXIV. — Izdan i razposlan dne 11. Lipnja 1873.

94.

Zakon od 12. Svibnja 1873,

o poslovniku vieća cesarevinskoga.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem dokidajuć ujedno zakon od 31. Sèrpnja 1861 (dèrž. zak. lista br. 78) i zakon od 15. Svibnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 42), kako sliedi:

§. 1.

Obie kuće vieća cesarevinskoga imadu se na dan, ustanovljen u cesarskom pozivu, sakupiti u svojih sabornicah u uru, koju im njihove pisarnice obznane.

U siednicah vieća cesarevinskoga imade svaki poslanik, koi posieduje na temelju §. 58 izbornoga reda za vieće cesarevinsko potvèrdnicu izbornu, sielo i glas sve dotle, dok kuća neproglasi izbora njegova nevaljalim.

Poslanici, koji na novo dodju, imat će predati u pisarnici sabornice svoj izborni certifikat.

U kući gospodskoj imade ministar, koga cesar za to odredi, predstaviti članovom predsiednika i podpredsiednike po cesaru imenovane, i predsiednik imade zasiesti stolicu predsiedničku.

U kući poslaničkoj zasiesti će privremeno stolicu predsiedničku onaj član, koi po poslovniku ove kuće bude za to pozvan.

Zatim će novi došavši članovi svake kuće pozvani po predsiedniku, umiesto prisege zavietovati cesaru viernost i poslušnost, neoskvèrnjivo obdèržavanje dèržavnih temeljnih zakonah, kao i svih inih zakonah i sdušno izpunjavanje svojih dužnostih.

Članovi, koji kašnje prispiju, zavietovat će se prigodom, kad pèrvi put dodju u sabornicu. Ako su imenovani predsiednik kuće gospodske ili pak onaj član kuće poslaničke, koi je zvan, da privremeno predsieda u njoj, novi članovi svoje kuće: imat će onaj položiti zaviet u ruke cesaru prije, nego što će se otvoriti sesija, a ovaj u ruke ministru, po cesaru za to odredjenu, prije, nego će zasiesti stolicu predsiedničku.

§. 2.

Po položenom zavietu otvorit će svetčano siednice vieća cesarevinskoga u prisutnosti jedne i druge kuće ili cesar sam glavom, ili pako povierenstvo u tu svèrhu po cesaru povladjeno, koje će sakupljeno vieće cesarevinsko pozdraviti cesarskom porukom.

§. 3.

Pošto se svetčano otvore siednice imat će prije svega vieće cesarevinsko podvèrći prosudu spise izborne.

U tu svèrhu razdielit će se kuća ždriebom u devet odsiekah.

Pojedini spisi izborni doznačit će se odsiekom takodjer ždriebom.

Ako je koi poslanik u onom odsieku, komu je doznačeno njegov izbor prosudjivati, neće on tad pritoman biti razpravom ob ovom izboru.

Imenici spisah izbornih, proti kojim nije prigovoreno ili proti kojim nije u pravo vrieme prosvied uložen i glede kojih neima ni odsiek, komu su na prosudu pridieljeni, nikakove sumnje, izručit će se predsiedniku.

Predsiednik predložit će ih u kući, koja će bez razpravljanja iliti debate priznati izbor ili valjanim ili doznačiti ovierovljujućemu odboru, koi se izabrati ima iz čitave kuće, da podnese izvieštje o spisu izbornom.

Tako isto doznačit će se spisi izborni, u pogledu kojih je uzkratjena bila sviedočba izborna (§. 55 izbornoga reda), na koje se napada, ili o kojih valjanosti većina odnosnoga odsieka podvoji, ovomu odboru legitimacionalnomu, da o njih vieća i podnese izvieštje.

Pobijanja izbora ili prosviedi proti izboru imadu se najkašnje za tri dana, pošto se svečano otvori vieće cesarevinsko, oni pako proti naknadnim izborom, preduzetim u vrieme, dok traje sesija vieća cesarevinskoga, uz 14 danah podnieti predsiedničtvu kuće poslaničke, u protivnom bo slučaju na nje neće osvèrtati se više.

Napadanja na izbor, koja se odnose na nedostatak izberivosti izabrane osobe po §. 20 izbornoga reda za vieće cesarevinsko, mogu se ipak u svako doba, dapače i kad se izbor valjanim prizna, učiniti.

O takovih napadanjih na izbor, a tako i o novih izborih, koji se preduzmu tečajem periode izborne, odlučivat će kuća takodjer po čuvenu izvieštju odbora legitimacionalnoga, koi je iz nje izabran.

Ako izbor poslanika, komu je uzkratjena bila sviedočba izborna, proglašen bude kao valjan, imat će ga na temelju §. 58 izbornoga reda za vieće cesarevinsko pozvati predsiednik, neka stupi u kuću poslaničku.

§. 4.

Ako izbor koga poslanika bude izjavljen kao nevaljan, a isto tako u slučajevih §. 18 temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine, imat će se odmah obaviti nov izbor.

Tako isto preduzet će se nov izbor, kad koi član nepoloži zavieta, propisana u §. 1., i položit ga hoće uz ograničenja ili priuzdèržaje, ili svoj ulaz zategne više od osam danah, ili nedobivši dopusta ili preko vremena dopusta izostane od siednicah saborskih te nepokori se pozivu predsiednikovu, koi se odmah iza osam danah izdati ima, da uz 14 danah dodje u siednice, ili opravda svoj izostanak, ako neće da bude smatran kao da je izstupio.

§. 5.

Vlada može svoje predloge podnositi najprije jednoj ili drugoj kući; samo predlozi financijalni i zakon o novacih vojničkih podnosit će se najprije kući poslaničkoj.

Kad se ustanovljuje dnevni red, imaju predlozi vladini prednost pred svimi inimi predmeti, u koliko se razprava o istih još nije povela.

Predlogom vladinim i predlogom, dolazećim od jedne kuće k drugoj kući, netreba pitanja podpornoga i predlozi takovi nemogu se odkloniti a da se predhodno nevieća o njih.

Ako se predlozi komisije, odbora ili komiteta, sačinjeni o ovakovih predlozih, razlikuju od ovih budi u cielosti budi u pojedinih stranah, tada će se u slučaju, ako budu odklonjene ovakove razlike, o onih predlozih glasovati još u izvornoj njihovoj sastavbi.

Vlada može svoje predloge preinačiti u svako doba, ili pako i povući ih sasvim natrag, a neće ih nijedan član smiet prihvatiti, da o istih povede dalju razpravu.

§. 6.

Ministri i načelnici središnjih vlastih i zastupnici njihovi mogu uslied svoga prava, osnovana u §. 20. temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine, progovoriti i više putah, nego neprekidajući govornikah, kao što im je i dopušteno, čitati predloge, pismeno sastavljene.

§. 7.

Ministri i načelnici središnjih vlastih imadu pravo, dolaziti u komisije, odbore i u komitet svekolike kuće, i u pogledu predlogah vladinih ili inih predlogah, o kojih se vieća, davati razjašnjenja i obaviesti, nego nije im slobodno biti pri konačnom viećanju i glasovanju o istih.

Isto tako imadu pravo i komisije i odbori, putem predsiednika kuće iskati od istih takova razjašnjenja i obaviesti, i u tu svèrhu pozivat ih u svoje siednice.

Ministri i načelnici središnjih vlastih imadu pravo u jednom i u drugom slučaju bit zastupani po svojih izaslanicih.

§. 8.

Komisije i odbori jedne i druge kuće imaju pravo, putem predsiednika svoje kuće uprositi ministre i načelnike središnjih vlastih, da narede izvide možebit potrebite i pozvati vieštake ili sviedoke, da budu ustmeno saslušani, ili da pismeno dadu kakovo mnienje ili sviedočbu.

§. 9.

Ako u kojoj kući odklonjen bude kakov predlog vladin, ili predlog druge kuće, ili i glavni koi predlog, tad se isti, uz priuzdèržaj iznimakah §§. 10 i 11 za tekuće sesije godišnje nemogu više staviti u kući toj na dnevni red.

§. 10.

Jedna i druga kuča obće izmedju sebe ili ustmeno sredstvom poručka, ili pismeno putem svojega predsiednika uz supodpis bilježnika.

Predlozi, koji budu odklonjeni u kući, u kojoj biehu najprije donešeni, neće se više priobćiti kući drugoj.

Zaključke o zakonih i predlozih, za kojih je valjanost potrebita privola jedne i druge kuće, priobćit će ona kuća, u kojoj su najprije stvoreni, kući drugoj. Ako druga kuća pristane na odnosni zaključak, nepreinačivši ga, odpravit će se tad zaključak odmah na ministarstvo; a ujedno će se kuća, od koje je predlog potekao, obaviestiti o tom.

Ako druga kuća pristane na predlog, nego preinačivši ga, tad će se predlog i odluka odpraviti kući, koja je pèrva o tom viećala. Obćenja izmedju jedne i druge kuće nastavit će se dotle, dok se slože o promienah.

Ako bude izjavljeno, da se odluka sasvim odklanja, trebat će o tom obaviestiti onu kuću, koja je priobćila odluku.

Ako odluka, koju priobćiti valja, odnosi se na predmet, o kom je uslied temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine zaključivati moguće jedino s dvie tretjine glasovah, priobćit će se tako i isto drugoj kući i okolnost, da je zaključak stvoren većinom glasovah, kako zakon iziskuje.

Ako bude odklonjen koi predlog vladin, treba o tom svakiput izviestiti ministarstvo, pak bio taj predlog odklonjen ili već u jednoj ili istom u drugoj kući.

§. 11.

Ako prigodom, kada se vieća o proračunu godišnjem (budgetu), o drugom kojem zakonu financijalnom, zakonu o novacih vojničkih, ili o kojem prešnom predlogu vladinu, u pogledu kojega nemože se odluka odgoditi do budućega zasiedanja (sesije), nije moguće izhoditi suglasnosti jedne i druge kuće, imat će tad članovi, izabrani u obijuh kućah u jednaku broju, sastati se u konferenciju, da podnesu izviestje zajedničko, o kojem povest će se najprije razprava u onoj kući, koja je pèrva izrekla odluku o tom predlogu.

Predlog, da se odredi takova konferencija, stavit će se moći u jednoj i drugi kući, čim se dvaput najmanje u svakoj kući stvori zaključak o predmetu dotičnom.

Takov predlog, koi postane zaključkom u jednoj kući, neće druga kuća odklonit moći.

Zajedničke konferencije birat će dva predsiednika i to jednoga izmedju članovah kuće gospodske a drugoga izmedju članovah kuće poslaničke, koji će se mienjati u predsiedanju.

Koi će predsiedati u pèrvoj siednici odlučit će ždrieb.

Glasovati će se ceduljami, na koje će se o stavljenu pitanju na glasovanje upisati „Dà“ (Jest) ili „Ne“ (Nije).

Predsiednici obiuh kućah imadu pravo prisustvovat konferencijam glasom savietujućim.

Podatak viećanja priobćit će se jednoj i drugoj kući zajedničkim izviestjem i to će učiniti u svakoj kući predsiednik dotične konferencije.

§. 12.

Upitci (interpelacije), što ih koi član želi upraviti na kojega ministra ili na načelnika središnje koje vlasti, imadu se predati predsiedniku na pismu, i to u kući gospodskoj oskèrbljeni podpisom barem od 10 a u kući poslaničkoj barem od 15 članovah, i priobćit će se odmah upitaniku a i pročitati u kući.

Upitanik može odgovor dati odmah, obećati ga za kašnju koju siednicu ili, naznačivši razloge, odkloniti odgovor.

§. 13.

Molbenicah i inih podnesakah, upravljenih na kuću, slobodno je samo onda primiti, ako ih predade koi član kuće.

§. 14.

Deputacijah nije slobodno pripustjati ni u siednice samih kućah, ni u siednice njihovih odsiekah, komisijah ili odborah.

§. 15.

Samo uz predhodno izhodjenu dozvolu cesara slobodno je kući kojoj pošiljati deputacijah na previšnji cesarski dvor.

Kuće i njihovi odsieci, komisije i odbori smiju obćiti prema izvanjstvu jedino putem predsiednikah tih kućah i to samo s ministri i načelnici središnjih vlastih, a imenito neide ih pravo, neposredno obćiti s kojim zastupstvom zemaljskim ili izdavati proglasah, bili vèrste, koje mu drago.

§. 16.

Službovanje predsiednika i podpredsiednikah kuće gospodske a tako i predsiednika i podpredsiednikah kuće poslaničke traje u pogledu vodjenja tekućih posalah kuće, a tako i priprava za buduće zasiedanje (sesiju) i nadalje sve do onda, dok se iznova nesakupi vieće cesarevinsko.

§. 17.

Ustanove ovoga zakona imadu se uzeti u poslovnik jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga, u koliko se na nju odnose.

§. 18.

Ovaj zakon doći će u kriepost u isto doba s zakonom onim, kojim se preinačuje temeljni zakon o zastupstvu cesarevine od 21. Prosinca 1867, i s zakonom o izboru članovah u poslaničku kuću vieća cesarevinskoga.

U Beču, dne 12. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXV. — Izdan i razposlan dne 11. Lipnja 1873.

95.

Zakon od 30. Travnja 1873,

kojim se uglavljuju ustanove za ostavštinu svakodobne glave vojvodske kuće Nassovske, o kojoj u ovozemstvu razpravljati treba.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Prigodom razprave s gibivom i nepokretnom ostavštinom svakodobne glave vojvodske kuće Nassovske imat će za to po obćenitih zakonih pozvani sudovi prosudjivati prava nasliedna i ine tražbine smèrti radi u pogledu imetka, koi podpada razpravi ostavštinskoj, po onih ustanovah, kakove su o tom uglavljene u baštinskom ugovoru kneževske sveukupne kuće Nassovske, koi, pošto je providjen cesarskom potvèrdom od dana 29. Rujna 1786 i izza postignute privole rodbine po debeloj kèrvi (agnatah) proglašen u naredbenom listu vojvodine Nassovske dne 2. Veljače 1861, priklopljen je zakonu ovomu.

U obziru svihkolikih ostalih pravah, koja se neodnose na red baštinski i tražbine smèrti radi, a tako i u obziru pravah osobah tretjih, koje nespadaju u kneževsku Nasovsku sveukupnu kuću, neće ustanove ovoga baštinskoga ugovora imati nikakove valjanosti i u tom obziru, kao i u obziru pristojbah, koje se namirivat imadu prigodom prenašanja imietka smèrti radi, bit će mierodajni postojeći zakoni obćeniti.

§. 2.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru pravosudja.

U Beču, dne 30. Travnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXVI. — Izdan i razposlan dne 14. Lipnja 1873.

96.

Zakon od 21. Svibnja 1873,

o oprostu od pristojbah za izprave, spise i upise, zatim za utierivanje predujamah podpornih podieljenih stradajućim kotarom Galicije iz imovine zemaljske, koji se sačine povodom pripomoći.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Svekolike one pravne izprave, podnesci i napisnici, koji se sačine, odnosno podnesu povodom, da se stradajućim kotarom, obćinam ili obćinarom u Galiciji podiele na temelju zakona zemaljskoga od 12. Veljače 1873 iz zajma zemaljskoga od 5,200.000 for. predujmi novčani, a tako isto, ako bi se osiguranje takovih predujamah na korist fonda zemaljskoga ili pako uz jamstvo koga kotara ili obćine, pojedinim osobam dozvoljeni predujmi na korist kotara ili obćine izhodili u javnih knjigah, bit će tad odnosni upisi i molbenice za uknjižbu oproštene od biljegovine i neposrednih pristojbah, ustanovljenih u zakonu od 9. Veljače 1850, 13. Prosinca 1862 i 29. Veljače 1864.

§. 2.

Zaostali obroci i kamate utierat će se upravnim putem sredstvom političke ovèrhe od onih, koji su iz ovoga zajma zemaljskoga dobili predujamah podpornih.

§. 3.

Zakon ovaj doći će u kriepost onoga dana, koga se proglasi.

Ovèršba njegova nalaže se Mojim ministrom posalah unutarnjih i financijah.

U Beču, dne 21. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Pretis** s. r.

97.

Zakon od 24. Svibnja 1873,

o biljegovini, koja se platjati ima u postupku bagatelnom i opomenbenom.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

I. O biljegovini u postupku bagatelnom.

§. 1.

U postupku bagatelnom (zakon od 27. Travnja 1873, dèrž. zak. lista br. 66) platjati se ima biljegovine, kako dosizala bude vriednost preporne stvari 50 for. ili nadmašivala 50 for.:

a) za utoke ili žaobe ništovne biljeg od 50 novč. ili 1 for. od pèrvoga, zatim 12 novč. ili 36 novč. od svakoga sliedećega arka;

b) za svekolike druge podneske stranakah i njihove dvogubke, trogubke itd., zatim za dvogubke itd. od utokah i žaobah ništovnih, pomenutih pod *a)* biljeg od 12 novč. ili 36 novč. od svakoga arka;

c) za sve napisnike, uklopno s napisnici razprave (§. 77 gore navedenoga zakona) biljeg od 12 novč. ili 36 novč. od svakoga arka, nu ako pako, kao što je kod ustmeno predanih tružbah, utokah itd. zastupaju miesto podneska koje stranke, tad biljeg, odredjen za taj podnesak;

d) od prilogah, koji se priviju uz podnesak stranke ili uz napisnik ujedno s pokusom pisma, navedenim u §. 51 zakona o postupku bagatelnom, biljeg od 10 novč. ili od 15 novč. od svakoga arka, u koliko polag obćenitih propisah o pristojbah, imenito po stavcih tarifnih 2, 20 i 21 pristojbenoga zakona nepodpadaju pod veću pristojbu od izpravah, ili ako su sasvim oprošteni od pristojbah;

e) za prepise od podnesakah stranakah biljeg od 10 novč. ili 15 novč. od svakoga arka;

f) za prepis tužbe, dane i upisane u napisnik (§. 14 zakona o postupku bagatelnom), koi se tuženiku dostaviti ima, biljeg od 25 novč. ili od 36 novč. od svakoga arka.

§. 2.

Za nagode, sklopljene u postupku bagatelnom služit će imat tarifni stavak 105 zakona od 9. Veljače 1850.

Za objave nagodbene postoji biljeg napram onom, kako se gornja vriednost prepornoga predmeta razlikuje, od 50 novč. ili od 1 for. od svakoga arka.

§. 3.

Pristojba za osude sudovah bagatelnih čini, ako vriednost prepornoga predmeta 25 for., nenadilazi, 50 novč., ako je vriednost preko 25 for. pa do 50 for. jednu forintu, ako je vriednost preko 50 for. pa do 200 for. 2 for. 50 novč., napokon ako je vriednost preko 200 for., tad 5 for.

Glede platjanja ove pristojbe za osudu, uporavljivati će se opazka 1 k tarifnom stavku 103 zakona od 13. Prosinca 1862 takodjer i u postupku bagatelnom, s preinakom, da će se biljege, koje ovoj pristojbi odgovaraju, učèrstit se na kraju napisnika razpravnoga po propisu, i pošto se na nje upiše poslovni broj i datum, koga je zavèršena razprava, udariti na nje biljeg uredovni.

Ako se presuda, za koju je položena pristojba u napred, nestvori, ili ako se uslied žaobe ništovne dokine na način, da o tužbi onaj sud bagatelni, komu je podnešena, nemože dalnje osude izreći, povratit će se tad uplatjena pristojba, i u tu će svèrhu bagatelni sud u odnosnoj riešitbi navesti iznos pristojbe, položene za presudu; nu ako taj isti sud bagatelni stvori u miesto dokinute presude drugu presudu, neće se tad za ovu drugu platjati nikakova dalnja pristojba.

Odpravak osude izdat će se u jednom primierku za tužitelja a u drugom za tuženika, kad se takov tražio bude ili kad se po §. 73 zakona o postupku bagatelnom ureda radi odredi, i to prosto od pristojbah; ako je više paricah potrebito, nego što su dvie, imat će se za svaki dalnji odpravak osude, kako bude vriednost prepornoga predmeta bud' izpod 50 for. bud' iznad 50 for. položit pristojba za duplikat od 50 novč. ili 1 for. od svakoga arka.

§. 4.

Razlozi riešitbe k osudam sudovah bagatelnih, kad se ureda radi sbog nepritomnosti jedne stranke ili obiuh pri ustmenom proglasu osude dostaviti imadu stranki jednoj i drugoj s osudom, prosti su od pristojbah; nu kad se pako u drugih slučajevih izdavaju na zahtiev koje stranke, podvèrgnut je tad takov odpravak napram razliki ciene prepornoga predmeta, uglavljenoj u §. 1, biljegovini od 50 novč. ili 1 for. od svakoga arka.

Pismeni sastavak razlogah riešitbenih, koi se napisniku razprave priložiti ima, nesačinjava predmeta, pristojbi podvèržena.

§. 5.

Kao ciena ili vriednost prepornoga predmeta ima se uzeti onaj iznos, koi se tužbom traži, da se dosudi izključivo, ili u slučaju §. 1 točke 2, zakona o postupku bagatelnom na izmience, ili za koju izjavi se tužitelj izrazito u tužbi, da ju je voljan primiti kao svotu nagodnu.

Kamate i troškovi, ako nesačinjavaju samostalnoga predmeta tužbe, neće se pri tom uračunati.

Ako se u jednoj te istoj tužbi traži više pravah, smatrat će se sbroj svih tih zahtievah, kojih će se pronaći vriednost po gornjih načelih, kao ona vriednost prepornoga predmeta, izuzam ako se sudcu svidi razstaviti razpravu o pojedinih zahtievih, u kom će slučaju odlučivati vriednost predmeta preporke od razstavljene razprave o pristojbah, koje se zanj namiriti imaju.

§. 6.

Ako uslied kašnje, po sudcu dozvoljene promiene zahtieva, izražena u tužbi, vriednost prepornoga predmeta, koju po §. 5 pronaći valja, uzraste na način, da je razloga većemu stavku pristojbenomu, uzeti će se tad ovaj veći stavak pristojbeni nesamo u pogledu svih činah i spisah, podvèrgnutih biljegovini, kojih tečajem razprava iza te promiene tužbe još bude, nego takodjer i biljegovke, upotrebljene jurve do tad za napisnike razprave nadopuniti će se potrebitimi biljegovkami, koje odgovarati imadu iznosu za ovu veću vriednost i koje će se po propisu priliepiti na odnosnih tabacih napisnika i na nje udariti biljeg.

Obzira bit će pri obračunavanju biljegovine, i istina, na smanjenu cienu prepornoga predmeta, nastalu uslied premienjene tužbe, pri činih i spisih, koi sliedili budu iza te promiene tužbe, nu povratiti neće se biljege, koje su do onda, kad se je promienila tužba, jurve upotrebljene.

§. 7.

Nesačinjavaju predmet plaćanja biljegovine:

a) presude ništovne, njihovi razlozi riešitbe i odpravci istih, koji se strankam izdavati tegnu;
b) zaključci, koje sudac bagatelni tečajem postupka stvori i proglasi a tako i nalog razglasa i zahtiev tražiti troškove odročbene (§. 38, zatim 27 i 29 postupka bagatelnoga), pa ni onda, kad se takovi zaključci u pismenu odpravku strankam dostavljaju;
c) prošnja da se popravi pogrieška pisma u osudi i zaključak o toj prošnji;
d) pozivnica, koja se dostavljati ima tužitelju pri tužbah, danih u napisnik;
e) pripomena, da je pokus nagodbe bio bezuspiešan;
f) odluke o utocih.

§. 8.

Ustmenih tužbah, ubilježenih napram §. 15 postupka bagatelnoga u samu napisniku razpravnom, zatim očitovanjah, koja dadu ustmeno stranke tečajem razprave, a tako i promienah tužbe, prigovorah proti zaključkom sudačkim i izjavah, koje učine sviedoci kod zaprisegnuta saslušaja stranakah ticati će se jedino biljeg k napisniku razpravnom i neće se od njih pobirati nikakova druga pristojba.

Samo onda, ako takovo očitovanje ili izjava sadèržava priznavanje duga, priznavanje prava ili potvèrdu prenosa prava, ili da se izpuni obveznost, koju drugi ima napram očitovatelju, podpadati će, ako se odustane od postupka prije, nego što se stvori osuda, ili zaključak obustavni izreče (§. 30 postupka bagatelnoga), pod ustanove tarifnoga stavka 4 i 53 zakona od 9. Veljače 1850.

Ako stranka dade napram §. 9 zakona o postupku bagatelnom punomoć u napisnik, namirit će se za to osim biljega za napisnik takodjer još i pristojba, koja pripada po tarifnom stavku 111 zakona pristojbenoga.

§. 9.

Napisnik razprave (§. 77. zakona o postupku bagatelnom) smatrat će se sam po sebi onda kao cielost, kad se razprava nastavljala bude više danah ili kad se po izrečenu svèršetku opet iznova pričme, ili kad je ono, što se u tužbi traži, upisano po §. 15 zakona o postupku bagatelnom u napisnik razprave, i stoga pobirati će se stalne biljegovine, kakova pripada po vriednosti predmeta prepornoga, samo napram broju upotrebljenih arakah.

§. 10.

Ako se o pojedinih čestih zahtieva tužbovnoga ili o pojedinih tražbinah, zahtievanih u zajedničkoj tužbi, presuda obaška (dielovita presuda) izrekne (§. 76 zakona o postupku bagatelnom), platit će se podpuna pristojba za osudu, koja odpada na ukupnu vriednost tražbe tužbovne, odnosno na svotu svihkolikih tražbah tužbovnih prije, nego se stvori pèrva dielovita osuda, pri čem neće se od dielovitih osudah kašnjih, koje stvori sud iste molbe o preostatku tražbine tužbovne ili u pogledu drugih zahtievah tužbe pobirati nikakova pristojba.

U pogledu pristojbah za odpravke i za razloge riešitbene, zatim od pravnih liekovah, poprimljenih proti njim, odlučivat će vriednost tražbine, o kojoj je u odnosnoj dielovitoj osudi odluka stvorena.

Pristojbe od napisnikah, podnesakah, prilogah itd., kojih bude u nastavljenoj razpravi o neriešenih još tražbinah tužbovnih, odnosno dielovah zahtieva tužbenoga, obračunavat će se po cieni preostaloga zahtieva, koi sačinjava predmet ove razprave.

§. 11.

Za slučaj, ako se sudcu svidi više parnicah, nastalih medju jednimi te istimi strankami, ili medju raznimi tužitelji, ili medju raznimi tuženici i njihovimi strankami protivnimi sdružiti u zajedničku razpravu (§. 24 zakona o postupku bagatelnom), valjat će načela sliedeća:

Kao vriednost prepornoga predmeta uzet će se u tom slučaju za odmierivanje biljega od napisnikah i njihovih prilogah, koliko ih bude tečajem razprave, sbroj vriednostih, pronadjenih po §. 1. ovoga zakona od svihkolikih tražbinah i protuzahtievah, koji se sdruže u zajedničku razpravu; nu ipak biljeg za napisnik, koi odpada napram ukupnoj vriednosti toj, upotrebit će se samo prosto po broju arakah, kad kao tužitelj ili kao tuženik bude više osobah, koje se inače u smislu §. 33 zakona od 9. Veljače 1850 smatrati nebi mogle kao osoba jedna jedina.

Ako tom zgodom prema §. 15 zakona o postupku bagatelnom pojave se zahtievi tužbe više nepozvanih osobah, te nestoje ove osobe u zajednici, kakova bi odgovarala §. 33 zakona od 9. Veljače 1850 i njihove tražbine ubilježit bi se imale neposredno u napisniku razpravnom, tad će svaka od ovih osobah priliepiti na arak ovoga napisnika, u kom je njezina tražbina sadèržana onakovu biljegu za napisnik, kakova odgovara po §. 1. vriednosti njezine tražbine.

U slučaju, ako se sklopi nagodba, odmierit će se obaška za svaku nagodu, odnoseću se na zajedno u razpravu upletena tužitelja ili tuženika, odnosno za onaj dio, koi se tiče ukupno sklopljene nagodbe, pristojba napose polag §. 2 ovoga zakona.

Tako isto platit će se imati pristojba za osudu (§. 3) za svaku pojedinu od osudah koja se stvori u raznih, zajednički razpravljanih parnicah. Nu ako se o više takovih parnicah odluči jednom jedinom skupnom osudom, platit će se pristojba za osudu takovu u onom iznosu, koi odgovara svoti pristojbah za osudu, koje odpadaju na svaku pojedinu sdruženu parnicu, koju riešiti valja.

Na koliko se pokaže dužnost: platjati biljeg za razloge riešitbe, uzet će se kao mierilo i za pojedine suparce samo vriednost njihovih vlastitih tražbinah.

To će isto vriediti i u pogledu biljega za utoke i žaobe ništovne ili druge podneske, koje predade pojedini koi suparac sám; nu ako se takovi ulože od strane više njih ili pako od strane svihkolikih suparacah zajednički, uporavljivat će se tad pravilo §. 33. zakona od 9. Veljače 1853.

Ova načela valjaju za biljeg, koi se upotrebit ima za dotične napisnike kod ustmeno učinjenih utokah itd.

§. 12.

Za uredovnu ili sudbenu porabu izpravah, koje su uvietno oproštene od pristojbah ili od kojih se uvietno platjati ima manja pristojba, uzimat će se takove izprave kao dokazna sredstva, kad se ili u izvorniku ili u prepisu prilože uz tužbu ili napisnik razprave i stoga upotrebljivanjem prepisa ovakovih izpravah nastat će obveznost platjati, odnosno nadupuniti pristojbu za izvornik.

§. 13.

Ugovor, kojim se stranke slože, da se uporavi postupak bagatelni, podvèrgnut će se stalnomu biljegu od 50 novč. za svaki -arak onda, ako se o njem sačini posebna izprava. Nasuprot neće takov ugovor bit predmetom posebne pristojbe, ako je sadèržan u izpravi o glavnom poslu, od koje se platjati ima biljeg (vozni list, doznačnica itd.) ili ako se istom ubilježbom u napisnik razprave potvèrdi.

II. O biljegovini u postupku opomenbenom.

§. 14.

Platežni nalozi u postupku opomenbenom (zakon od 27. Travnja 1873, dèrž. zak. lista br. 67) podvèrgnuti su, ako vriednost predmeta prepirke nenadmašuje 25 for., pristojbi od 25 novč., ako je vriednost iznad 25 for., nu nenadilazi 50 for., pristojbi od 50 novč., napokon ako je vriednost iznad 50 for. pristojbi od 1 for.

Ustanove, sadèržane u primietbi 1 k tarifnom stavku 103 zakona od 13. Prosinca 1862 (dèrž. zak. lista br. 89) o platjanju pristojbe za presudu, vriediti će za ove pristojbe od platežnih nalogah i uslied toga imat će pristojbu od 25 novč., 50 novč. ili od 1 for., prigodom uručivanja tužbe ili molbenice, da se izda platežni nalog, namiriti tužitelj uz privitak biljegovkah, koje će se učvèrstiti na primierku platežnoga naloga (zapoviedi), koi se tužitelju dostaviti ima, i napisati preko njih platežni nalog.

Pristojba, položenena za zapovied platežnu, ubrojit će se u pristojbu za kašnje u istoj stvari stvorenu osudu polag opazke 6 k tarifnom stavku 103 zakona od 13. Prosinca 1862 (dèrž. zak. lista br. 89) ipak istom onda, kad vierovnik zahtieva u tužbi, podignutoj u svèrhu, da utiera tražbinu, neka se izda nalog platežni (§. 19. zakona o postupku opomenbenom) i kad je osuda, kod koje pristojbe ubrojit pristojbu onu valja, izdana, ili kad u drugih slučajevih onaj isti sud, koi je izdao nalog platežni, osujećen prigovorom, stvori presudu u istoj stvari pravnoj najdulje za dvie godine danah iza datuma platežnoga naloga.

§. 15.

Prošnja, da se izda platežna zapovied, prigovor i drugi ini podnesci stranakah, utoci i napisnici, prilozi, prepisi rubrikah, napokon dvogubke, trogubke itd. podnesakah od utokah, podvèrženi su takodjer i u postupku opomenbenom biljegovini, ustanovljenoj u §. 1. ovoga zakona o postupku bagatelnom.

Prepis tužbe, pomenut u §. 19 zakona o postupku opomenbenom podvèrgnut je biljegu, kao i sama tužba.

§. 16.

Kao vriednost predmeta prepirke uzet će se onaj iznos, koi je vierovnik naveo u tužbi ili u molbenici, da se izda platežna zapovied kao iznos njegoje tražbine i za koi je izjavio, da će š njim zadovoljiti.

Kamate i troškovi, ako nesačinjavaju samostalnoga predmeta tražbine, neće se pri tom uračunati.

Ako se u istoj molbi uztraži, da se izda platežna zapovied poradi više tražbinah, uzet će se tad svota vriednostih, koju po gornjih načelih pronaći valja od svihkolikih tražbinah kao vriednost predmeta prepirke.

III. Skupne ustanove.

§. 17.

Postupak opomenbeni smatrat ima se kao parba, i poradi toga uporabljivat će se i u njem — kao što se samo po sebi razumie i u postupku bagatelnom — oprost, radi siromaštva, napomenut u tarifnom stavku 75, zakona od 13. Prosinca 1862.

§. 18.

U koliko ovim zakonom nije uglavljena kakova izrična ustanova, vriedit će kao pravilo takodjer i u postupku bagatelnom i postupku opomenbenom obćeniti propisi zakona pristojbenoga.

Navlastito valjat će propisi, sadèržani u primietbah 1, 3, 4 i 5 k tarifnomu stavku 2, zatim u tarifnom stavku 20 zakona od 9. Veljače 1850 takodjer i u pogledu prepisah i prilogah, kojih bude u postupku bagatelnom i u postupku opomenbenom i paziti treba na propise, izdane o obveznostih sudovah na zaštitu pristojbenoga erara, navlastito na naredbe od 23. Ožujka 1852 (dèrž. zak listа br. 82), od 25. Sèrpnja 1853 (dèrž. zak. lista br. 148) i od 20. Travnja 1854 (dèrž. zak. lista br. 106) takodjer u postupku bagatelnom i u postupku opomenbenom.

§. 19.

Ustanove ovoga zakona doći će u kriepost, na koliko se tiču postupka bagatelnoga sa zakonom o tom postupku, a na koliko se protežu na postupak opomenbeni, sa zakonom o ovom posliednjem.

§. 20.

Mojim ministrom pravosudja i financijah nalaže se izvèršba ovoga zakona.

U Beču, dne 24. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r. **Pretis** s. r.

98.

Zakon od 24. Svibnja 1873,

o uvietih i pogodovanjih za osiguranje lokomotivne željeznice od Černovicah ili od druge koje shodne točke povlaštene željeznice Lavovsko-Černovičko-Jaške do granice dèržavne kod Novosielice.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Opunomoćuje se vlada, da podieljujuć koncesiju za lokomotivnu željeznibu od Černovicah ili od druge koje sgodne točke povlaštene željeznice Lavovsko-Černovičko-Jaške do granice dèržavne kod Novosielice podielit može pogodovanja sliedeća:

a) oprost od biljegovine i od pristojbah za svekolike ugovore, podneske i ine izprave, sačinjene u svèrhu, da se nabavi glavnica da se gradi i opremi željeznica sve do onoga časa, koga se otvori radnja;

b) oprost od biljegovine i od pristojbah za pèrvu izdatbu dionicah i pèrvenstvenih zadužnicah, uklopno s medjutimnicami a tako i od prenosnine, koja se nabere pri odkupljivanju zemljišta;

c) oprost od dohodarine i od platjanja biljegovine od kuponah, pa tako i od svakoga novoga poreza, koi se budućimi zakoni tegne uvesti za punih dvadeset godinah od dana, koga se podieli dozvola gradnje.

Članak II.

Željeznica, označena u članku I, ima se najkašnje za dvie godine dana, odkad se podieli koncesija dogotoviti i dogotovljena predati javnomu prometu.

Pobrinut će se dèržavna uprava primiereno, da osiguraju ovu obveznosti koncesionari.

Članak III.

Glede priklopa pruge željezničke, pomenute u članku I, na mriežu željeznicah ruskih i glede službe na zajedničkom mienjalištu, kad željeznica radila bude, pridèržava se uglava odnosnih ustanovah dèržavnomu ugovoru, koi će se sklopiti s cesarskom vladom ruskom, i koncesionari dužni su pokorit se ustanovam toga ugovora dèržavnoga i obveznostim, koje za nje odtale poticale budu.

Članak IV.

Glede ostalih uvietah koncesionalnih bit će što je više moguće obzira na odredbe zakona od 1. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 56), postojećega za austrijansku sievernozapadnu željeznicu; za tarife od osobah vriedit će pako koncesionalne ustanove željeznice Lavovsko-Černovičko-Jaške.

Članak V.

Ovèršba ovoga zakona nalaže se ministru tèrgovine i ministru financijah.

U Beču, dne 24. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

99.

Naredba ministarstva pravosudja od 31. Svibnja 1873,

kojom se ustanovljuje, da se zakon od 1. Travnja 1872, govoreći o ovèršivanju kaznih slobode u uzi samotnoj, izvèršivati imade od 1. Sèrpnja 1873 u Steinu na Dunavu u tamošnjem kaznilištu za mužke glave.

Na temelju §-a 16 zakona od 1. Travnja 1872 (dèrž. zak. lista br. 43) glede ovèršivanja kaznih slobode u uzi samotnoj i glede imenovanja kazneno-ovèršnih komisijah, svidilo se je ministarstvu pravosudja narediti, da se ustanove toga zakona izvèršivati imadu u Steinu na Dunavu od 1. Sèrpnja 1873 počamši u tamošnjem kaznilištu za mužke glave.

Glaser s. r.

100.

Naredba ministarstva pravosudja od 1. Lipnja 1873,

o početku uredovne dielatnosti kotarskoga suda Golling u Salcburžkoj.

Kotarski sud u Gollingu u Salcburžkoj, podignut na novo naredbom ministarstva pravosudja od 27. Studenoga 1872 (dèrž. zak. lista br. 165), pričeti će uredovno dielovanje svoje dne 1. Sèrpnja 1873.

Glaser s. r.

101.

Naredba ministra pravosudja od 2. Lipnja 1873,

kojom se zavode posebni sudovi bagatelni u stvarih tèrgovačkih u Beču, Pragu i Tèrstu.

Za ovèršbu §. 2 zakona od 27. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 66) odredjujem sliedeće:

U gradovih Beču, Pragu i Tèrstu ustrojit ima se poseban sud bagatelni u stvarih tèrgovačkih, i to:

U Beču za okoliš gradsko-delegovanih sudovah kotarskih unutarnjega grada, Leopoldstadta, Landstrasse, Wiedena, Mariahilfa, Neubau-a, Josefstadta i Alsergrunda;

u Pragu za okoliš gradsko-delegovanih sudovah kotarskih Staroga i Novoga Grada Male Strane;

u Tèrstu za savkolik okoliš (grad i okolicu) ondie nahodeći se gradsko-delegovani sud kotarski.

Uredovna dielatnost ovih sudovah bagatelnih u stvarih tèrgovačkih pričet će 1. Listopada 1873.

Glaser s. r.

102.

Naredba ministarstva tèrgovine od 6. Lipnja 1873,

kojom se promienjuju rieči (tekst) članka XVIII. naredbe bivšega pomorskoga ministarstva od 27. Veljače 1863 (dèrž. zak. lista br. 25) o propisih, kako da se izbiegne nesrećam na moru, kadi se brodovi sudare.

U miesto dosadanjega teksta članka XVIII. naredbe bivšega ministarstva pomorskoga od 27. Veljače 1863 od propisah za mornaricu austrijansku proglašenih o izbiegavanju nesrećam na moru kad se brodovi sudare, stupit će tekst sliedeći:

Ako uslied gornjih pravilah jedan od brodovah imade skrenuti, pridèržat će tad drugi svoj tiek, nu imajuć obzira na ustanove članka sliedećega.

Banhans s. r.

103.

Oglas ministarstva financijah od 7. Lipnja 1873,

kojim se pretvara mala divona I. razreda u Kozaczówki u Galiciji u malu divonu II. razreda.

Mala divona I. razreda u Kozaczówki u Galiciji pretvorena je u malu divonu II. razreda.

Pretis s. r.

104.

Razpis ministarstva financijah od 8. Lipnja 1873,

kojim se ograničuje dielokrug puncevnicah.

Promienjujuć ustanove, proglašene razpisom od 30. Studenoga 1866 (dèrž. zak. lista br. 149) o izvèršbi zakona glede čistine zlatneninah i srebèrninah i glede nadzora o istih, dokida se od 1. Sèrpnja 1873 uredovno dielovanje puncevnicah, odnosno kontrola inostrane robe zlatne i srebèrne i pridèržava se u buduće izključivo uredom puncovnim, da iztražuju čistinu zlatne i srebèrne robe, koja se uveze iz inozemstva.

Pretis s. r.

105.

Naredba ministarstva tèrgovine od 10. Lipnja 1873,

kojom se promienjuje ustrojbena ustanova od 29. Rujna 1871, izdata za svietsku izložbu od godine 1873 u Beču.

Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo dostojalo je previšnjom odlukom od 9. Lipnja 1873 potvèrditi sliedeće promiene ustrojbene ustanove od 29. Rujna 1873 (dèrž. zak. lista br. 111), koja je izdata za svietsku izložbu od godine 1873 u Beču:

I. Generalnomu direktoru stavlja se o bok za svukoliku tehničko-gospodarstvenu upravu i upravljanje s novcem, koje je s tom upravom skopčano, uklopno s uzimanjem, upravljanjem i upotrebljivanjem potrebitih radnih silah i za organizaciju službenoga posla, vieće administrativno, sastojeće iz organah vladinih.

II. Za sve odredbe, s kojimi je u savezu upravljanje s novcem, imat će se glavni direktor staviti prije u dogovor s viećem administrativnim; bez privole i protupodpisa ovoga vieća bit će svaka odredba, koja se novacah ticala bude, bez ikakova pravnoga upliva za podhvat svietske izložbe. Odpravci u poslovih svietske izložbe, koji se tiču novacah, trebat će stoga uz podpis generalnoga direktora takodjer još i protupodpis upravljatelja vieća administrativnoga ili njegova namiestnika.

Naredbe takove vèrsti imat će ipak valjanost i onda, kad se i odprave s podpisom upravljatelja vieća administrativnoga i jednoga člana ovoga vieća i bez podpisa glavnoga direktora.

III. Upravljanje s zajmovi, dozvoljenimi zakoni od 21. Sèrpnja 1871 (dèrž. zak. lista br. 87) i od 4. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 45) za svietsku izložbu, a tako i pokritak, odredjen u tom pogledu, uklopno s fondom jamčevnim, vodit će se u buduće na jednak način, kakov je propisan za svekolike ostale grane dèržavnoga računovodstva i sa svimi dohodci i razhodi (troškovi), koji se odnosili budu na podhvat svietske izložbe, rukovodit će c. kr. pieneznička ekspozitura, postavna na miestu svietske izložbe.

Za obavljanje pomoćne službe računske pridodat će se vieću administrativnom urednici, viešti računom, koji će davati obaviestih, potrebitih za upravu i nastaviti knjigovodstvo na način, kakov je bio dosad u običaju za podhvat svietske izložbe.

IV. Ustrojbena ustanova od 29. Rujna 1871 stavlja se, na koliko se neslaže sa gorinavedenimi odredbami, izvan kriepost.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXVII. — Izdan i razposlan dne 19. Lipnja 1873.

106.

Dodatni ugovor od 9. Veljače 1873,

k ugovoru dèržavnomu od 24. Prosinca 1820, sklopljenu medju Austrijom i Bavarskom u pogledu pravca mokre granice na riekah Saalach i Salcach.

(Sklopljen u Beču dne 9. Veljače 1873, Njegovo ces. i kralj. apostolsko Veličanstvo potvèrdilo ga u Beču dne 6. Svibnja 1873, a obostrane ratifikacije izmienjene su u Beču dne 15. Svibnja 1873.)

Mi Franjo Josip Pèrvi,
božjom milostju cesar austrijanski,

apostolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda krakovski; vojvoda lorenski, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, gornjo- i dolnjo-slezki; veliki knez erdeljski; markgraf moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski itd. itd. itd.

dajemo na znanje i poručujemo ovim:

Medju Našim punomoćnikom i punomoćnikom Njegova Veličanstva kralja bavarskoga sklopljen i podpisan je dodatni ugovor za preinaku ustanovah onih od sklopljenoga ugovora dèržavnoga od 24. Prosinca 1820 medju Austrijom i Bavarskom, odnosećega se na pravac mokre granice na riekah Saalach i Salcach, koje se ustanove protežu na normalnu širinu i izpravni tiekomier ovih riekah; ugovor taj glasi, kako sliedi:

Njegovu Veličanstvu cesaru austrijanskomu, kralju českomu itd., apostolskomu kralju ugarskomu i Njegovu Veličanstvu kralju bavarskomu svidielo se je shodnim promieniti one ustanove dèržavnoga ugovora od 24. Prosinca 1820, koi je sklopljen medju Austrijom i

Bavarskom u pogledu pravca mokre granice na riekah Saalach i Salcach, koje se ustanove odnose na normalnu širinu i izpravni tiekomier tih riekah, te u tù svèrhu imenovahu svojimi punomoćnici, imenito:

Njegovo cesarsko i kraljevsko apostolsko Veličanstvo:

gospodina grofa Julija Andrássy-a od Csik-Szent-Kiraliyi-a i Kraszne Horke, velekèrsta kraljevskoga ugarskoga reda Sv. Stiepana i više drugih redovah, c. kr. tajnoga savietnika, generalmajora, predsiednika u skupnom vieću ministarskom, ministra cesarske kuće i posalah izvanjskih itd. itd.;

Njegovo Veličanstvo kralj bavarski:

gospodina grofa Otona Bray-Steinburga, velekèrsta kraljevskoga gradjanskoga reda za zasluže krune bavarske, kraljevskoga reda sv. Mihaila i cesarsko austrijanskoga reda Leopoldova, kao takodjer i drugih raznih redovah, kraljevskoga bavarskoga komornika, izsluženoga dèržavnoga ministra, dèržavnoga savietnika u službi izvanrednoj, nasliednoga dèržavnoga viećnika, izvanrednoga poslanika i opunomoćena ministra pri c. i kr. dvoru itd. itd.,

koji su punomoćnici, priobćivši si i odobrivši zamienito svoja punomoćja i našav ih u dobru i valjanu redu, ugovorili članke sliedeće:

Članak 1.

Normalna širina rieke Saalach ustanovljuje se u gornjem tieku svom do graničnika br. VIII sa 32·25 metra, odavle pak pa do utoka u Salcach sa 37·95 metarah; nadalje normalna širina rieke Salcach od utoka Saalacha pa do rieke Inn sa 113·80 metarah i napram tomu pravac jedne i druge rieke prirediti ima se napram privitim kopijam od snimljenih nacèrtah, koje su godine 1867 priredili obostrani miernici i u koje je nov smier uvèršten.

Pri tom ostavlja se na volju jednoj i drugoj dèržavi obalnoj, da od zgode do zgode uglavi prigodom izvodjenja gradjevinah takove promiene u regulaciji smiera, kakove se primierenimi pokažu svakiput napram razmierom rieke, koji u istinu postojali budu.

Članak 2.

Ovaj ugovor ima se zamienito potvèrditi i potvèrdnice ili izprave ratifikacionalne imadu se izmieniti u Beču za šest tjedanah i ako je moguće još i prije.

Za vierovanje toga podpisaše obostrani punomoćnici ovaj ugovor, a tako i privite kamenopisne nacèrte i udariše na nje svoje pečate.

Tako učinjeno u Beču, dne 9. Veljače 1873.

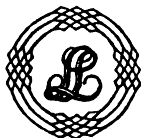
(M. P.) **Andrássy** s. r. (M. P.) **Bray-Steinburg** s. r.

Mi, prosudivši svekolike ustanove ovoga ugovora, odobrismo ga i potvèrdismo i obričemo Svojom cesarskom i kraljevskom riečju za Se i za Svoje nasliednike, da ćemo ga svega, kao što jest, vierno obdèržavati i učiniti, da se obdèržaje.

Za vierovanje toga podpisasmo Svojom rukom ovu izpravu i naredismo, da se na nju udari Naš cesarski i kraljevski pečat.

Tako učinjeno u Našem dèržavnom, glavnom i priestolnom gradu Beču na šesti dan mieseca Svibnja, godine spasa hiljadu osamsto sedamdeset i tretje, vladanja Našega dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Grof **Andrássy** s. r.

Po previšnjoj zapoviedi Nj. c. i kr. apostolskoga Veličanstva:
Grof Teofil **Revertera** s. r.,
c. kr. odsiečni savietnik.

Proglašuje se ovim predstojeći ugovor.

U Beču, dne 9. Lipnja 1873.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r.

107.

Dèržavni ugovor od 30. Ožujka 1873,

medju Austro-Ugarskom i Bavarskom o gradjenju željeznicah: a) od Landave preko Eisensteina do Plznja i b) od Pasova preko Kušvarde do Strakonicah.

(Sklopljen u Monakovu dne 30. Ožujka 1873; Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo potvèrdilo ga u Beču dne 26. Travnja 1873, potvèrdnice izmienjene su u Monakovu dne 10. Svibnja 1873.)

Mi Franjo Josip Pèrvi,

božjom milostju cesar austrijanski,

apostolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda krakovski; vojvoda lorenski, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, gornjo- i dolnjo-slezki; veliki knez erdeljski; markgrof moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski itd. itd. itd.

dajemo na znanje i poručujemo ovim:

Izmedju Našega punomoćnika i punomoćnika Njegova Veličanstva kralja bavarskoga o gradjenju priklopah željezničkih kod Eisensteina i Kušvarde podpisan je dne 30. Ožujka 1873 u Monakovu ugovor, koi glasi od rieči do rieči, kako sliedi:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj česki itd. i apostolski kralj ugarski i Njegovo Veličanstvo kralj bavarski, želeći dalnje sveze obostranih željeznicah u život privesti i na to smierajuće odnošaje ugovorom urediti i uglaviti, imenovaše u tu svèrhu kao svoje punomoćnike, i to:

Njegovo Veličanstvo cesar austrijanski, kralj česki itd. i apostolski kralj ugarski:

Svoga izvanrednoga poslanika i opunomoćena ministra kod Njegova Veličanstva kralja bavarskoga, baruna Karla Brucka i

Svoga ministerialnoga savietnika u cesarsko-kraljevskom ministarstvu tèrgovine viteza Karla Pusswalda;

Njegovo Veličanstvo kralj bavarski:

Svoga dèržavnoga savietnika u službi izvanrednoj, Vilima Webera, i

Svoga ministerijalnoga savietnika u dèržavnom ministarstvu kuće kraljevske i posalah izvanjskih Mihaila Suttnera,

koji punomoćnici, priobćivši si zamienito svoja punomoćja i našavši ih da su u dobru redu, složiše se uz priuzdèržaj obostranih ratifikacijah o člancih sliedećih:

Članak 1.

Cesarsko-kraljevska vlada austrijanska i kraljevska vlada bavarska obvezuju se, da će gradjenje željeznicah:

a) od Landave na Isaru preko Plattlinga, Deggendorfa i Zwiesela na bavarsku-česku granicu zemaljsku kod Eisensteina i odatle preko Nire i Klatova do Plznja;
b) od Pasova preko Waldkirchena i Auersbergreuta na bavarsko-česku granicu zemaljsku kod Kušvarde i odtale preko Winterberga i Volina do Strakonicah

dopusti i unapredjivati.

I. Obćenite ustanove.

Članak 2.

Prije napomenute željeznice stavit će se na početcih i dočetcih svojih na shodan način u neposredan doticaj s onimi prugami željezničkimi, koje ondie utiču i stoga navesti će se u kolodvore, koji jurve postoje ili koji će se istom još podignuti imati.

Članak 3.

Cesarsko-kraljevska vlada austrijanska podielila je jurve koncesiju za gradjenje i za radnju prugah željezničkih, stirućih se po njezinu zemljištu dèržavnom i to onih prugah, koje su navedene u članku 1 pod slovom *a)* izpravom koncesionalnom od 13. Studenoga 1872 povlaštenomu družtvu dioničarskomu željeznice Plzenj-Prisenske, a prugah, napomenutih pod slovom *b)* izpravom koncesionalnom od 8. Listopada 1872 družtvu kneza Josipa Adolfa i nasliednoga principa Švarcenberga, grofa Edmunda Hartiga, grofa Jerolima Mannsfelda i Franje Tschinkela.

Od strane kraljevske vlade bavarske podieljena je koncesija za gradjenje i za radnju pruge željezničke, pomenute u članku 1 pod slovom *a)*, koja se prostire po zemljištu bavarskom, izpravom koncesionalnom od 25. Studenoga 1872 povlaštenom družtvu dioničar-

skomu iztočnih željeznicah bavarskih i namierava se, podieliti koncesiju za gradjenje i za radnju prugah, pomenutih pod slovom *b)* i prostirućih se po zemljištu bavarskom tomu družtvu u svezi s austrijanskim, koje je sdruženo s pasovskim odborom željezničkim, pošto se prije isti dogovore o preinakah, koje ovamo zasiecaju.

Obie vlade priobćit će si zamienito podieljene koncesije, u koliko to nije jurve učinjeno.

Članak 4.

Pridèržano ostaje svakoj vladi za njezino područje, potanko ustanovljivati prugu željezničku, kao i svukoliku osnovu gradnje i pojedinih nacèrtah gradjevnih, zatim opredieljivati miesta za postaje i odobravati osnove i nacèrte gradjevinah na postajah.

Članak 5.

Svekolike pruge željezničke imat će jednak raztok kolotečinah od 1.435 metra medju šinjami.

Pruge ove providiet će se ponajprije samo jednostavnimi šinjami prolaznimi, nu imat će se već unapred osigurati, da će se steći zemljište za pruge s dvostrukimi kolotečinami i da će se veće gradnje umietne uklopno s prokopi prirediti odmah za dvie kolotečine.

Kad bude od potrebe, naredit će ugovor sklapajuće vlade, da se sagradi i druga kolotečina.

Članak 6.

Za to, do kad da se sagrade i dogotove pruge željezničke, pomenute u članku 1 pod slovom *a)*, mierodajni su rokovi, koji su opredieljeni u §. 2 u austrijanskoj izpravi koncesionalnoj od 13. Studenoga 1872 i u §. 3 bavarske izprave koncesionalne od 25. Studenoga 1872.

Nastojati će se ipak, da se gradnja ove pruge pospieši na zemljištu bavarskom onim načinom, da bude moguće u isto doba dogotoviti obadvie pruge željezničke i predati ih javnomu prometu.

Do kad da se sagradi i dovèrši pruga željeznička, označena u članku 1 pod slovom *b)*, ustanovljen je jurve za prugu, koja se prostire po zemljištu austrijanskom, rok u izpravi koncesionalnoj od 8. Listopada 1872, rok pako, do koga da se dogotovit ima pruga željeznička, prostiruća se po zemljištu bavarskom, ustanovit će istom kraljevska vlada u izpravi koncesionalnoj, koju podielit kani, i pri tom bit će takodjer obzira na to, da se koliko moguće bude otvori u isto doba radnja.

Članak 7.

Zemljište, potrebito za gradjenje prugah željezničkih u jednom i drugom području dèržavnom, nabavljat će se, ako se dotičnici dobrovoljno medju sobom neslože, napram ustanovam onih zakonah o razvlastbi zemljišta, koji postoje u svakoj od tih dèržavah.

Članak 8.

Podpuna zemaljska vlast dakle i izvèršivanje vlasti pravosudne i redarstvene ostaje izključivo priuzdèržana svakoj od obiuh vladah u pogledu pruge, ležeće na zemljištu njezinu.

Pravo vèrhovnoga nadziranja nad upravom željezničkom, koja radnju vodi, vèršit će jedna i druga vlada ugovorna u pogledu onih prugah željezničkih, koje se prostiru po njezinu zemljištu.

Članak 9.

Ustanovljivati i potvèrdjivati cienike i redove vožnjah pridèržano ostaje svakoj vladi glede prugah željezničkih, koje leže na zemljištu njezinu.

Kad se sastavljali budu redovi vožnjah bit će obzira na to, da se vožnje u spojilištih sudaraju kako valja.

Pruge željezničke, o kojih je ovdie govor, imat će dostatnu kolicinu prevozilah, kojom će se prometu zadovoljiti te će na svakoj od njih prolaziti na dan barem po dva vlaka, s kojimi će se odpremati osobe, a druge naprave za radnju uredit će se tako, da odgovarale budu interesom prometa.

U ostalom neće se činiti nikakova razlika medju stanovnici jedne i druge dèržave u načinu odpreme, a niti u pogledu njihova odpravljanja pa niti takodjer ni u pogledu prevozah, koji prelazili budu iz područja jedne dèržave u područje dèržave druge.

Članak 10.

Prevozila, opredieljena za promet prolazni, imadu se prirediti i napraviti tako, da bez zaprieke prelaziti ili takodjer da se zajednički rabiti budu mogla.

Prevozila, koja je jedna od obiuh vladah prokušala, pripustit će se bez iznovičnoga prokušavanja na prugah željezničkih, ležećih na zemljištu druge dèržave.

Kako da prolazit imadu kola, odredjena za prevoz robe, o tom odredit će shodno dotične uprave radnje.

Članak 11.

Uprave željeznicah, koje se bave radnjom na istih, imadu se primorati, da zavedu izravnih pošiljakah u prometu osobnom i tovarnom, kad to uzbude od potrebe za promet ili kad jedna ili druga ugovorna vlada izrazi želju, da je od koristi za promet uvesti takove odpravionice.

II. O prugi željezničkoj Landavsko-Eisensteinsko-Plzenjskoj i o njezinu priklopu na bavarsko-česku granicu zemaljsku napose.

Članak 12.

U svèrhu, da se postigne potrebito suglasje u razmierih gradnje prugah obostranih, imadu organi, kojim je naloženo izvoditi gradnju, priobćivat si zamienito potanko osnove gradjevne o prugah na granici i priobćivat si izkaze, koji na to smieraju te ostati u neprekidnom savezu za čitavo vrieme gradnje.

Članak 13.

Radnja mienjat će se u postaji Eisenstein. Kolodvor, koi služit ima za mienjalište, podignut će se napram osnovi, koju u pogledu spoja šinjah odobre i uglave obadvie uprave željezničke i to tako, da će u njegovoj sredini ležati cèrta, dieleća granicu, t. j. da će jedna polovica ležati u sieverno-istočnom pravcu na zemljištu austrijanskom a druga polovica u južno-zapadnom pravcu na zemljištu bavarskom.

Naprave kolodvora na zemljištu austrijanskom podignut će i rabiti uprava željeznička željeznice Plzenj-Prisenske, one pako na zemljištu bavarskom uprava iztočne željeznice bavarske; naprave ove podignut će se, poglavito pako sagraditi takodjer svekolike gradjevine u postaji, pometati šinje i učiniti druge svekolike uredbe na troškove odnosnih upravah željezničkih.

Članak 14.

Naprave na kolodvorih bit će razgranjene i uredjene onako, kako to potrebno bude u svèrhu, da promet prolaziti mogao bude i da se osigura kako da radnja sudarati se u pravo doba uzmogne i da se zadovolji potrebam granah upravnih s jedne i druge strane.

Pri tom bit će, koliko je više moguće obzira na to, da u savezu budu važnije prostrorine, koje odgovarati imadu svèrham za spoj, imenito primališta s jedne i druge strane odnosno prostorine za pregledavanje carinarsko.

Kako da se zamienito rabit budu imale koloteči̇ne, o tom prepušta se jednoj u drugoj upravci željezničkoj uz privolu i sporazumak dotičnih vlastih carinarskih sklopiti nagodu.

Program gradjevni, koi će skupno uglaviti obadvie uprave željezničke, sadèržavat će pobliže potrebe i ustanove, te će u osnovi, koja se u suglasju jedne i druge uprave napravit bude imala obrazložiti se nacèrt gradnje; ta osnova predat će se imati na potvèrdu vladi jednoj i drugoj.

Kad se izvodile budu naprave na kolodvorih, pazit treba u ostalom na to, da gradjevine te budu dugačke barem 900 metarah i da leže koliko moguće u ravnoj cèrti, zatim da razina s jedne i druge strane kolodvora bude tako daleko razmaknuta, da neće bit težko kašnje razgranit i produljit kolodvor.

Članak 15.

Gradjevine, koje slučajno budu od potrebe, kao i potonje naprave izvesti će na austrijanskom zemljištu željeznička uprava željeznice Plzenj-Prisenske, one pako na zemljištu bavarskom sagradit će bavarska uprava iztočnih željeznicah onako na vlastite troškove kao i pèrve naprave.

Tako isto dužna je jedna i druga uprava željeznička primiereno uzdèržavati na vlastiti račun one naprave na kolodvoru u cielosti i u njihovih pojedinih sastavinah, koje se prostiru po odnosnom zemljištu dèržavnom.

Članak 16.

Štetu, koju nanese jedna uprava željeznička drugoj upravi željezničkoj tim, što će rabiti naprave na kolodvoru ili pako prevozila, nosit će ona uprava, od koje su organi takovu štetu prouzrokovali; ova posliednja uprava podmirivat imat će takodjer i svekolike troškove, koji se naberu prigodom odstranjivanja oštete, odnosno prigodom obnove napravah željezničkih.

Članak 17.

Dèržati red u mienjalištu Eisensteinskom, a tako i napose nadzor željezničko-redarstveni i onaj za radnju rukovoditi, dužna je na pèrvom miestu svaka uprava željeznička napram postojećim propisom na odnosnom zemljištu dèržavnom.

Odsudjivati svekolike prekèršaje željezničko-redarstvene, pa tako i druge prekèršaje, prestupke i zločinstva nadležne su dotične vlasti redarstvene i vlasti sudbene.

Članak 18.

Jednoj i drugoj upravi željezničkoj pripada izklopno postavljati osoblje, potrebito za službu njezinu, a tako i vèršiti nad njim i vlast službenu i karnostnu.

Članak 19.

Službeni odnošaj uredovnikah, koji s jedne i druge strane uredovno dielovati pričnu u mienjalištu Eisensteinskom, jednih napram drugim, bit će u poredo i službeno obćit će medju sobom tako, što će biti u neposrednu doticaju i obćenju na način, kako to biva medju jednakimi vlastmi u zemlji vlastitoj.

III. O željezničkoj prugi Pasovsko-Kušvardsko-Strakoničkoj.

Članak 20.

Miesto, na kom će ova pruga prekoračivat granicu zemaljsku, ustanovit će se pobliže na temelju osnove, koju će podhvat željeznički izraditi imati, ako uztreba, koju će napraviti za to izaslani tehnički komisari i potvèrdit će tu osnovu vlada jedna i druga.

Članak 21.

Pruga ova stupit će u neposredni savez šinjami u Pasovu s bavarskom željeznicom iztočnom i odnosno s cesarsko-kraljevskom povlaštenom željeznicom Elizabetovkom.

O priklopu u tom miestu, o naknadnom zajedničkom rabljenju ondašnjega kolodvora i o preinakah glede toga rabljenja sklopit imat će se medju dotičnimi upravami željezničkimi poseban ugovor, koi će se protezati imati takodjer i na odštetu, koju namirivat valjalo bude za takovo zajedničko rabljenje kolodvora i koi potvèrdit imat će kraljevska vlada bavarska, u datu slučaju takodjer i cesarsko-kraljevska vlada austrijanska.

Članak 22.

Za podhvat željeznički od Strakonicah preko Kušvarde do Pasova, kojega će stolica predbiežno biti u gradu Pragu ili u Beču, podignut će se u gradu Pasovu podružnica, koja će obavljati i vèršiti poslove, odnoseće se na prugu željezničku, koja se prostire po zemljištu bavarskom.

Članak 23.

Kraljevska vlada bavarska imat će prigodom podieljivanja koncesije obzira u interesu jedinstvene radnje na to, da će koncesionarom dopustiti, na koliko je to umiestno napram postojećim ustanovam u Bavarskoj, neka urede koliko je više moguće jednaku radnju željezničku.

Članak 24.

Vlada bavarska priuzdèržava si pravo, da može za vèršenje svoga prava vlasti zemaljske i nadzorne, koja joj pripada za prugu željezničku, ležeću na njezinu zemljištu, postaviti komisara, koi će odnošaje vlade napram upravi željezničkoj zastupati u onih slučajevih, koji nespadaju u izravno sudbeno ili redarstveno dielovanje nadležnih vlastih zemaljskih.

Članak 25.

Vèršiti redarstvo nad radnjom željezničkom dužni su pod nadzorom za to nadležnih vlastih u svakom području dèržavnom i napram propisom, koji svakiput postojali budu u svakoj dèržavi, na pèrvom miestu urednici uprave željezničke, kojim će se isto tako u Austriji kao i u Bavarskoj podieliti one povlasti, koje su dozvoljene u obće urednikom drugih željeznicah privatnih.

Odsudjivati svekolike prekèršaje željezničko-redarstvene, pa tako i druge prekèršaje, prestupke i zločinstva, nadležne su dotične zemaljske vlasti redarstvene i vlasti sudbene.

Članak 26.

Osoblje, potrebito za službu prigodom radnje željezničke i za nadziranje iste, pripada imenovati uz priuzdèržaj ustanovah, koje su o tom sadèržane u izpravi koncesionalnoj, upravi radnje, koja takodjer obavljati ima i vlast službovnu i karnostnu glede toga osoblja.

Članak 35.

Ako nastane u buduće ikakova promiena u razmierjih vlastničtva glede prugah željezničkih, koje sačinjavaju predmet ovoga ugovora, sporazumiet će se tad u pravo doba na shodan način jedna i druga vlada o tom, kako da se neprekidno nastavit ima radnja, potrebita za promet i obostranu korist.

Članak 36.

Ovaj ugovor ima se podnieti potvèrdi dotičnih vladalacah, a izprave ratifikacionalne imade se za šest nedieljah danah izmienit u Monakovu.

Za vierovanje toga podpisaše obostrani punomoćnici ovaj ugovor u dva jednako glaseća odpravka vlastoručno i udariše nanj svoje pečate.

U Monakovu, dne 30. Ožujka 1873.

(M. P.) **Bruck** s. r. (M. P.) **Pusswald** s. r.

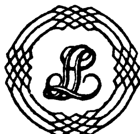
(M. P.) **W. Weber** s. r. (M. P.) **Suttner** s. r.

Mi smo, prosudivši svekolike članke ovoga ugovora, odobrili ga i potvèrdili, pak i obričemo cesarskom Svojom riečju za Se i za nasliednike Svoje, da ćemo ga svega, kao što je, vierno obdèržavati a i nastojati, da se obdèržaje.

Za vierovanje toga podpisasmo Svojom rukom ovu izpravu i naredismo, da se na nju udari Naš cesarski i kraljevski pečat.

Tako učinjeno u Beču na dan dvadeset i šesti mieseca Travnja godine spasa hiljadu osamsto sedamdeset i tretje, vladanja Našega dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Andrássy s. r.

Po previšnjoj zapoviedi Njegova ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva:
Barun Vilim **Konradsheim** s. r.,
c. i kr. odsiečni savietnik.

Gorinavedeni ugovor dèržavni proglašuje se kao kriepostan za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

U Beču, dne 31. Svibnja 1873.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r.

Sveukupno osoblje službovno i za pazku podvèrgnuto je zakonom i naredbam redarstvenim one dèržave, u kojoj se nahodi. Zatvoriti moći će se koja osoba jedino napram propisom, koji postoje za domaće žitelje i s obzirom na potrebu službe.

Dèržavljani jedne ugovor sklapajuće dèržave, koji namiešteni budu po upravi željezničkoj pri radnji na prugi željezničkoj u zemlji druge dèržave, neće se tim izlučiti iz sveze podaničke od svoje domovine.

Osoblje za službu, koje je odredjeno, da vèrši propise željezničko-redarstvene, obvezat će na to, na koliko to osoblje službovalo bude na prugi željezničkoj, sterućoj se po Austriji, nadležne cesarsko-kraljevske vlasti austrijanske, ono pako osoblje, koje službovalo bude na željeznici u Bavarskoj, nadležne kraljevske vlasti bavarske.

Članak 27.

Uprava željeznička, koja izvodi gradnju i bavi se radnjom, ima zastupati svekolike zahtieve odštetne a i druge zahtieve privatno-pravne, koji se proti njoj napere onom prigodom, kad se gradila bude željeznica ili kad ista radila bude i podvèrći se u tom obziru odluci nadležnih sudovah i vlastih.

Članak 28.

U pogledu porezah, daćah i danakah postupat će se s prugom željezničkom ujedno s njezinimi pripadci, koja se prostirala bude po Bavarskoj onako, kao što se postupa s koncesionirami prugami privatnimi.

IV. Drugotne ustanove, koje se tiču pruge jedne i druge.

Članak 29.

Željeznice od Plznja preko Eisensteina do Landave na Isaru i od Strakonicah preko Kušvarde do Pasova proglašuju se za obostrane ceste carinske, i svoj sobi, koja nije podvèržena bezuvietnoj zabrani uvoznoj, izvoznoj ili provoznoj, bit će na njih dopušten ulaz i izlaz kako po danu tako i po noći za propisanu radnju željezničku.

Što se tiče uvoženja predmetah dèržavnoga monopola u Austriju, ostaje u kriepostí §. 19, sl. *a)* austrijanskoga reda carinskoga i zakona o dèržavnoj samoprodaji.

Članak 30.

Carinski postupak, odnoseći se na uvoženje, izvoženje i provoženje obavljat će za željeznicu od Plznja do Landave na Isaru u postaji Eisensteinu ondie smieštene obadvie divone austrijanska i bavarska tako, da će u pravilu, i u koliko neuglavi se što inoga uslied kašnjih razpravah povierenstvenih, priuzdèržanih u članku 31, za slučajeve osobite, preduzimati uredovna dielovanja austrijanske divone u prostrorijah, priredjenih na zemljištu austrijanskom divona austrijanska, a poslove uredovne, koje obavljat ima divona bavarska, obavljat će ona divona bavarska, koja podignuta bude u priredjenih prostorijah na zemljištu bavarskom; carinski postupak za željeznicu od Strakonicah pa do Pasova, odnoseći se na uvoženje, izvoženje i provoženje, obavljat će u postaji Kušvardi ondie smieštena austrijansko-bavarska pogranična divona.

Prije napomenutim divonam pograničnim dati će se povlastice, kakove odgovarale budu svakiput potrebam prometnim, navlastito pako ovlastit će se, da mogu odpravljati popratnicah.

Članak 31.

Za postupak carinski glede prometa na jednoj i drugoj prugi željezničkoj, koje su ovim ugovorom ustanovljene, vriedit će svekolike one polakšice i pogodovanja, koja se dopuste svakiput napram postojećim zakonom carinskim željeznieam u obće. Tako će, kao što se samo po sebi razumieva, uporavljivat se načela ugovora tèrgovačkoga i carinskoga od 9. Ožujka 1868 i pravionika, izdana napram istomu u pogledu postupka carinskoga s prometom na željeznicah. Na podoban način bit će isto tako slično kriepostne ustanove carinske, uglavljene u dèržavnom ugovoru medju Austrijom i Bavarskom dne 21. Lipnja 1851 u člancih 85, 86, 92, 102, 103 i 105 i za nove priklope željezničke.

Na koliko nakon toga bude potrebno, nagodit se nadalje o formalnostih za carinsko pregledavanje i odpravljanje pèrtljage putničke i robe, namienjene za uvoz, izvoz i provoz, o svem tom priuzdèržaje se sporazumak razpravam, koje će u svoje vrieme u tom obziru imenovana povierenstva povesti.

Članak 32.

Željeznice, označene u članku 1, upotrebljivati će se takodjer i za pošiljke poštanske.

Obostrane uprave poštanske uredit će, kakov će biti promet poštarski, još prije, nego što prične radnja na odnosnih prugah željezničkih.

U dotičnoj ustanovi bit će obzira i na okolnost onu, kako da postupat valja, ako u pogledu željeznice, označene u pomenutom članku pod sl. *b)* jedna ili druga uprava poštanska obavljala bude prevoz poštanski i u drugo područje dèržavno.

Napram upravam željezničkim valjat će za prevoz pošte na prugah željezničkih, o kojih je govor, one ustanove, koje su sadèržane u dotičnih izpravah koncesionalnih i odnosno u dotičnih posebnih ugovorih.

Članak 33.

Duž jedne i druge pruge željezničke, koja će se sagradit imati, povući će se ponajprije za službu željezničku žicah bèrzojavnih.

Kako da se povuku žice bèrzojavne ili pod kojimi uvieti da se upotrebljuju podignuti bèrzojavi za promet obćeniti, a tako i kako da se uredi u obće služba bèrzojavna, o svem tom priuzdèržan je sporazumak obostranim upravam bèrzojavnim.

Za uprave željezničke valjat će ustanove, koje su sadèržane u dotičnih izpravah koncesionaluih, odnosno pako dotični posebni ugovori.

Članak 34.

Uprave željezničke dužne su, ustupiti prostorinah, potrebitih za službu carinsku, poštansku, bèrzojavnu i redarstvenu u kolodvoru u Eisensteinu, u postaji Kušvardi i priklopnoj postaji u Pasovu, kako potrebnim pronadju vlade obostrane, dotičnim uredom bez svake naplate.

U koliko bude povèrh pravih uredovnih prostorinah i miesta za stražu carinsku ili financijalnu od potrebe još više stanovah za službenike, bit će, istina, uprave željezničke dèržane, takovih prostorijah prirediti, nego trošak, koi za nje uslied toga nastane, namirit će dotične vlasti upravne u obliku najmovine.

Iznos ove najmovine uglavit će se ugovorom medju upravami željezničkimi i dotičnimi drugimi upravami.

Troškove za unutarnju naredbu, uzdèržavanje, loženje, razsvietu i snaženje nosit će one uprave, koje se služe dotičnimi prostorinami.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXVIII. — Izdan i razposlan dne 24. Lipnja 1873.

108.

Zakon od 10. Svibnja 1873,

kojim se izdaju redarstveno-kaznenopravne ustanove proti bezposlicam i skitnicam.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Tko bez stanovita prebivališta ili zapustiv prebivalište svoje bezposleno i bez obèrta potuca se naokolo a nemože izkazati se, da ima sredstvah za uzdèržavanje svoje ili da nastoji, privriedit si takovih, kaznit će se kao skitnica zatvorom od osam pa do miesec danah.

Dopade li iznova pred sud, izreći će se presuda na strog zatvor od 1—3 mieseca danah i dosudit mu se jedno ili više pooštrenjah kazni, naznačenih u §. 253 kaznenoga zakona od 27. Svibnja 1852 pod *a*—*e*.

§. 2.

Osobam, sposobnim za rad, koje su poradi krivotvorja javnih papirah vierovnih, krivotvorja novca, paleža, razbojstva ili poradi zločinstva javnoga nasilja pogibeljnimi prietnjami (§. 99 kazn. zak.), sbog kradnje ili prevare, ili opetovano poradi prekèršaja kradnje, prevare ili prosjačenja, ili koje su kao skitnice kažnjene, moći će vlast sigurnostna, ako od onda, odkad su podniele svoju kazan, nisu minule još tri godine danah, naložiti, da uz rok, koi ta vlast opredieli, imadu dokaz doprinieti o tom, da se hrane na način dopušten.

Ako te osobe nezadovolje ovomu nalogu s toga, što bieže od posla, kaznit ih valja zatvorom od 3 dana pa do 14 danah.

U opetovnom slučaju moći će se dosuditi strog zatvor do na miesec danah i pooštriti onako, kako je to označeno u §. 253 kaznenoga zakona pod *a*—*e*.

§. 3.

Zabranjuje se izdavati sviedočanstvah o nesrećah ili o siromaštvu, kojim je svèrha, da se š njimi ide prosjačiti od miesta do miesta.

Prekèršaj ove zabrane kaznit ima se novčanom globom od 10—100 for.

§. 4.

Osobe, koje su odsudjene poradi krivotvorja javnih papirah vierovnih, sbog krivotvorja novca ili poradi kažnjivih dielah proti tudjemu vlastničtvu na kazan slobode preko šest miesecih ili koje su opetovano osudjene na manje kazni slobode ili pako kao skitnice i koje su pogibeljne sigurnosti vlastničtva, moći će se staviti s posliedicami, naznačenimi u §. 9 ovoga zakona, pod nadzor redarstveni.

§. 5.

Kad nastupe predmnieve §. 4, izreći će u glavnoj stvari sudeći sud kazneni u osudi, dà li je umiestno staviti dotičnika pod nadzor redarstveni.

Za priziv proti odnosnoj riešitbi vriedit će oni isti propisi, koji se uporavit mogu za priziv proti izrečenoj osudi u stvari glavnoj.

§. 6.

Glede onih osobah, za koje jurve u vrieme, kad prične kriepost ovoga zakona, bude predmnievah, naznačenih u §. 4, izreći će sud kazneni, da je umiestno stavit ih pod nadzor redarstveni, ako iznova odsudjene budu poradi koga kažnjivoga diela, navedena u §. 4, ili ako su osudjene poradi prekèršaja prosjačenja ili u smislu §. 2 ovoga zakona kao takove, kojim se raditi nerači.

§. 7.

Vlastim političkim pèrve molbe i cesarskim vlastim redarstvenim, koje se u pojedinih gradovih nalaze, pripada staviti pod pazku redarstvenu onoga, za koga je sud kazneni dosudio, da se pod nju metne.

U miestih, u kojih su uz cesarske vlasti redarstvene poviereni osobito poslovi sigurnostnoga redarstva obćinam, pripada to odredjivati vlastim obćinskim.

Načelnici obćinski obvezani su, sudielovati u nadziranju i ovèršivati odnosne odredbe vlastih političkih.

§. 8.

Vlast politička (§. 7) može osim slučajevah §. 4, staviti takodjer pod nadzor redarstveni i one odsudjenike, koji izlaze iz kazniliśta, glede kojih je osudu izričući sud naredio još prije, nego što prične kriepost ovoga zakona, da se za nje uporavit ima druga točka §. 317 kaznenoga postupnika.

§. 9.

Pazka redarstvena neće se protegnuti preko tri godine danah, počam od dana onoga, koga je dotičnik iz kazni odpušten.

Pazkom redarstvenom ograničavat će se onaj, za koga je ista naredjena, u njegovoj osobnoj slob di samo na toliko, koliko to dozvoljuju ustanove sliedeće:

a) Ona vlast (§. 7), koja naredjuje pazku redarstvenu, moći će dotičnoj osobi zabraniti sasvim, da boravi u pojedinih područjih ili miestih, ili doznačiti joj koje stanovito miesto, u kom boraviti ima, i naložit joj, da ovo boravište ili pako ono, koje si je sama odabrala bez njezine privole neostavlja. Nego neće se moći zabraniti dotičniku nikada, da boravit nesmie u svojoj nadležnoj obćini;

b) osoba takova obvezana je, prijaviti još istoga dana vlasti sigurnostnoj svaku promienu svoga stana, dolaziti pred redarstvenu vlast svakiput, kad ju ona pozove i davati obaviestih o tom, čim se bavi, od šta žive ili kakov obèrt tiera, pa tako i ob onom, s kakovimi se osobami druži;

c) vlast sigurnostna može toj osobi takodjer i nalog dati, da se u stanovite rokove kod nje osobno prijavljuje, vlast ta može ovoj osobi zabraniti, da nebude dionikom u stanovi-

tih skupštinah, da neide u stanovite prostorije i da po noći i u vrieme, kad se izvanredno sgèrtje ljudstvo, neizilazi bez silnoga razloga iz kuće;

d) u svèrhu redarstvenoga nadzora (pazke) moći će se u svako doba preiska kuća i osoba dotičnikova.

Naredbe, označene u ovom paragrafu, ovèršivat će se ipak samo u toliko, na koliko to uslied okolnostih od potrebe bude i uviek tako, što će se po mogućnosti štediti glas i zaslužba osobe, koja je pod nadzorom, i čim potrebe od ove naredbe nestane, dokinuti će se odmah.

§. 10.

Onaj, koi je pod pazkom redarstvenom i radi proti stegam i obveznostim, koje su mu nametnute u §. 9 sl. *a—c*, ili ako im se nepokorava, kaznit ima se zatvorom od 1—14 danah.

U opetovnom slučaju moći će se dosuditi strog zatvor do na miesec danah i na pooštrenja kazni, označena u §. 253 kaznenoga zakona pod *a—e*.

§. 11.

Ako osoba, stojeća pod pazkom redarstvenom, bude osudjena poradi novoga diela kažnjivoga one vèrsti, kakova je navedena u §. 4, moći će se pazka redarstvena produljiti za tu osobu do na tri godine danah od dana onoga, koga se izpusti iz kazni posliednje.

§. 12.

Sudovi iztraživat i kaznit će prekèršaje, označene u §§. 1, 2, 3 i 10.

Nego, dok u pojedinih gradovih c. k. vlasti redarstvene izvèršivati imadu sudbenost u pèrvoj molbi napram zakonu od 22. Listopada 1862, dèrž. zak. lista br. 72 i §. 9 kaznenoga postupnika od 29. Sèrpnja 1853, zvane su one takodjer, izricati na podoban način osudu o označenih prekèršajih.

§. 13.

Proti osobam, bežećim od posla (kojim se raditi neraći), koje postanu krivci prekèršajah, označenih u §§. 1, 2 i 10 ili prekèršaja bluda, tierana kao obèrt (§§. 509 i 510 kazn. zak.), ili prekèršaja prosjačenja (§§. 517 i 519 kazn. zak.), može sud kazneni u osudi izreći, da je umiestno pridèržati ih u kojoj robijašnici.

U pogledu priziva proti takovoj odluci suda vriedit će ustanova druge točke §. 5.

§. 14.

Na tom, što je sudbeno izrečeno, da je umiestno predati koga u robijašnicu, osniva se ujedno i umiestnost, da se stavi ujedno i pod nadzor redarstveni.

§. 15.

Na političke vlasti zemaljske spada odrediti, da se pridèrži u robijašnici onaj, za koga je sud kazneni izrekô, da je to shodno, te i ovèršiti dati tu odredbu.

§. 16.

Pridèržati koga u robijašnici nije neprekidno moguće preko tri godine danah.

Ako se poboljša onaj, koi je u robijašnici, moći će se izpustiti iz nje i prije toga roka.

Politička vlast zemaljska odlučivat će o roku, koga odpustit valja dotičnika.

Ako se onaj, koi je u robijašnici, izpusti iz nje još prije, nego što su minule dvie godine danah, i ako iz njegova ponašanja izlazi na vidielo, da se nije popravio, moći će politička vlast zemaljska bez okolišenja (slobodno) odrediti, da se povrati u robijašnicu još na čitavo ono vrieme, koje nije bilo minulo od onoga od tri godine danah prigodom njegova izpusta.

§. 17.

Osobe, koje nisu još navèršile osamnaeste godine života svoga, moći će se kad se, kod njih sudare predmnieve o davanju u robijašnicu, predati samo u popravnice za mladjahne popravnike.

U popravnici moći je dotičnika zadèržati sve dotle, dok se neizpuni cilj, u koi je zadèržan i neće se ipak produljiti preko dvadesete godine.

Dok se posebne popravnice nepodignu, mogu se osobe, koje još osamnaeste godine života nisu prekoračile, davati jedino u posebne odiele robijašnicah, koje su odredjene izključivo za to, da se u njih poboljšaju mladjahni popravnici.

§. 18.

Sud kazneni može dosuditi a politička vlast zemaljska odrediti, da se stave u popravnicu takodjer i takovi malodobnici, koji su krivci koga kažnjivoga diela, koje se po ustanovah kaznenoga zakona neubraja poradi malodobnosti učiniteljeve u zločinstvo, već koje se kazni kao prekèršaj (§§. 2, sl. *d)*, 237 i 269—272).

U onih slučajevih, u kojih je prepušteno polag §. 273 kaz. zak. vlasti sigurnostnoj, da progonja i kazni dielo kažnjivo, koje počini koi malodobnik, moći će politička vlast zemaljska odrediti, da se stavi malodobnik u popravnicu, kad isti bude sasvim zapušten i nebude moguće pronaći drugoga sredstva, koje bi smieralo na to, da se uredno odgoji i dèrži pod nadzorom.

§. 19.

Osim slučajevah, pomenutih u ovom zakonu, neće se u buduće nitko davati u robijašnicu ili popravnicu, i onih osobah, koje se za sad u istih nalaze, nije prosto zadèržati dulje, nego što to ovaj zakon ustanovljuje.

Ovom ustanovom neizključuje se ipak, da se na predlog zakonitih zastupnikah i s privolom vlasti skèrbničke dati nebi mogle mladjahne osobe takodjer i izvan slučajevah, označenih u ovom zakonu, u popravnicu za mladjahne popravnike.

§. 20.

Kao sud kazneni u smislu ovoga zakona smatrati imat će se i svaka od onih cesarskih vlastih redarstvenih, koje su napomenute u drugoj točki §. 12, sve dotle, dok vlasti ove izvèršivat imale budu kaznenu sudbenost nad odnosnimi prekèršaji.

§. 21.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru posalah unutarnjih i ministru pravosudja. Ovi ministri imat će izdati potrebite naredbe ovèršbene, koje će s obzirom napram onom, kako je moguće davati osudjenike u robijašnice i popravnice, ustanoviti rok, od koga će kazneni sudovi izricati moći, da je dotičnike umiestno davati u takove zavode.

U Beču, dne 10. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Glaser** s. r.

109.

Naredba ministra posalah unutarnjih i ministra pravosudja od 30. Svibnja 1873,

kojom se ustanovljuje rok, od koga će sudovi kazneni umiestnim izricati moći, neka se osudjenici predadu u robijašnice i popravnice.

Ustanovljuje se napram §. 21 zakona od 10. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 108), da kazneni sudovi u Českoj, u Austriji pod- i nad Anižkoj, u Salcburžkoj, Štajerskoj, Koruškoj, Kranjskoj, Moravskoj, Slezkoj, Tirolskoj, Vorarlberžkoj, Istriji, Gorici i Gradiški te u Tèrstu imadu već odmah onda, čim prične kriepost pomenutoga zakona i po ustanovah njegovih izricati presudu takodjer i o tom, dà li je umiestno davati odsudjenike u robijašnice i popravnice.

Lasser s. r. **Glaser** s. r.

110.

Naredba ministarstva posalah unutarnjih i ministarstva za bogoštovje i nastavu od 9. Lipnja 1873,

o postupku, koi je uglavljen medju cesarskom austrijanskom i kraljevskom talijanskom vladom prigodom onom, kad se priobćuju umèrtnice od obostranih dèržavljanah.

C. i kr. ministarstvo za poslove izvanjske složilo se je s kraljevskom vladom talijanskom u tom, da oni službenici svietski i cèrkovni, kojim je poviereno voditi matice (gradjanske ili civilne matice), u pogledu onih osobah, koje preminu u njihovu okolišu i koje su u drugoj dèržavi rodile se ili imale svoje obitavalište, neočekujuć u tom obziru nikakove prošnje, odpravljati imadu bez oklievanja i prosto od troškovah ureda radi umèrtnice, sastavljene u obliku, kakov je u njihovoj zemlji propisan i da se ove izprave upravljati imadu u Austriji na kraljevsko poslaničtvo talijansko u Beč, a u Italiji na c. kr. austrijansko poslaničtvo u Rim.

Umèrtnicam, koje se izdadu u drugom kojem jeziku, nego li je latinski ili talijanski, priklopit ima se prevod latinski, koi će nadležna vlast ovieroviti onako, kako treba.

Uslied toga daje se naputak osobam, kojim je poviereno voditi matice, da u slučaju ako premine koi talijanski dèržavljanin, pošalju u latinskom ili u talijanskom jeziku izdanu ili s latinskim prevodom popratjenu umèrtnicu odmah putem političke vlasti pèrve molbe zemaljskomu predstojniku za dalnji postupak.

Naredba ova dolazi u kriepost dne 17. Lipnja 1873.

Lasser s. r. **Stremayr** s. r.

111.

Naredba ministarstva financijah od 12. Lipnja 1873,

kojom se dokida mala divona II. razreda u Bangs-u u Vorarlberžkoj.

Posliednjega Lipnja 1873 dokida se mala divona II. razreda u Bangs-u u Vorarlberžkoj.

Pretis s. r.

112.

Naredba ministra posalah unutarnjih, ministra tèrgovine i ministra za poljodielstvo od 14. Lipnja 1873,

o §. 18 zakona od 29. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 118) o priečenju i o zatiranju (ugušivanju) kuge marvinske.

Prijava, koja se učiniti ima uslied §. 18 točke 1 gori naznačenoga zakona miestnomu poglavarstvu o tom, da je obolilo koje marše, ima se, ako je marva miestnoga (občinskoga) poglavara ili ako je povierena njegovoj pazki, učiniti kod onoga člana miestnoga (občinskoga) poglavarstva, koi zastupati ima miestnoga (občinskoga) poglavara onda, kad je isti zapriečen.

Ako marva, koja oboli u granicah područja vlastelinskoga, izlučena iz sveze občinske (u Galiciji i u Bukovini), spada vlastniku, zakupniku, predstojniku ili poslovodji vlastelinskoga područja ili ako je oboljela životinja povierena pazki koje od ovih osobah, to će se prijava, koju učinit valja napram pèrvoj točki §. 18, odmah i doglasiti političkoj vlasti kotarskoj.

Lasser s. r. **Banhans** s. r. **Chlumecky** s. r.

113.

Razpis ministarstva financijah od 14. Lipnja 1873,

o tom, da se dokidaju miesta financijalnoga inšpektora u Tridentu i Ali.

Uslied previšnje odluke od 6. Siečnja 1873 dokidaju se miesta financijalnih inšpektorah, ujedno uredovnih direktorah u Tridentu i Ali, i preći će svi poslovi njihovi na financijalno kotarsko ravnateljstvo u Tridentu.

Odredba ova dolazi u kriepost dne 30. Lipnja 1873.

S obzirom na razpise ministarstva financijah od 27. Sèrpnja i od 24. Rujna 1864 (dèrž. zak. lista br. 64 i 78) te od 4. Travaja 1869 (dèrž. zak. lista br. 49) izdaje se o tom proglas.

Pretis s. r.

Děržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XXXIX. — Izdan i razposlan dne 24. Lipnja 1873.

114.

Cesarska naredba od 21. Lipnja 1873,

kojom se na temelju §. 14. temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine od 21. Prosinca 1867 (děrž. zak. lista br. 141) izdaju osobite ustanove o razilaženju društvah dioničkih.

Članak 1.

Kada se družtvo koje dioničko, izvan stečaja, razidje iliti razvèrgne po nastaloj jurve krieposti cesarske ove naredbe, moći će se imietak družtveni, koi preostane, pošto namireni ili osigurani budu vierovnici družtva, razdieliti, odnosno moći će se taj imietak složiti iliti sjediniti s imietkom drugoga kojega družtva već nakon tri mieseca danah računajuć od dana onoga, kojega to u javnih za to odredjenih listovih uz naznaku pokratjena toga roka po tretji put bude obznanjeno.

Članak 2.

Opunomoćuje se uprava financijalna, da onim družtvom, koja za šest miesecih, iza kako su se ustanovila, sasvim obustave svoje poslove i zaključe svoj razlaz, može posvema ili stranom odpisati, odnosno povratiti pristojbu od dionicah.

Isto tako, kada se družtvo koje dioničko razvèrgne pak se složi s drugim kojim družtvom takovim (kada se fusionira), moći će uprava financijalna u pogledu izdavanja novih dionicah, koje tim bude prouzročeno, dozvoliti obaljenu pristojbu, imajuć pri tom obzir na pristojbe, koje su se jurve platile od dionicah, stavljenih izvan prometa.

Članak 3.

Ova naredba doći će u kriepost onoga dana, koga bude proglašena.

Izvèršba naredbe ove nalaže se ministrom posalah unutarnjih i financijah.

U Beču, dne 21. Lipnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XL. — Izdan i razposlan dne 25. Lipnja 1873.

115.

Naredba ukupnoga ministarstva od 18. Lipnja 1873,

kojom se odmierują nadnevnice i podvozni troškovi dèržavnim urednikom pri putovanju službenom i ustanovljuju odlična obilježja za dèržavnu odieću (uniformu).

§. 1. Činovni razred, u kojem se dèržavni koi urednik nalazi, ustanovljuje kolicinu nadnevnicah mu i podvoznih troškovah, a tako i odlična obilježja za dèržavnu mu odieću (uniformu).

§. 2. Dèržavne urednike različitih razredah činovnih ide nadnevnica po sliedećem obrazcu onolika, kolika je do sada ustanovljena bila za jednaki razred nadnevnički.

Auskultante, praktikante, eleve i aspirante ide nadnevnica po 11. razredu činovnom.

Za	1. razred	činovni	20	for.	—	novč.
„	2.	„ „	17	„	50	„
„	3.	„ „	15	„	—	„
„	4.	„ „	12	„	50	„
„	5.	„ „	10	„	50	„
„	6.	„ „	8	„	—	„
„	7.	„ „	6	„	50	„
„	8.	„ „	5	„	—	„
„	9.	„ „	4	„	—	„
„	10.	„ „	3	„	50	„
„	11.	„ „	3	„	—	„

§. 3. Dèržavni urednici različitih razredah činovnih nosit će dèržavnu odieću (uniformu) po onoj kategoriji i po onom stupnju, kako je do sada propisano bilo za jednaki razred nadnevnički.

Auskultanti, praktikanti, elevi i aspiranti nosit će dèržavnu odieću (uniformu) po 11. razredu činovnom.

§. 4. U slučajevih, gdie je pri putovanju službenom dopušteno zaračunati pristojbu poštansku, moći će dèržavni urednici od pèrva četiri razreda činovna u račun metnuti pristojbu za 4 konja poštanska. Dèržavnim urednikom svih ostalih razredah činovnih, ujedno i auskultantom, praktikantom, elevom i aspirantom dozvolit će se u buduće samo pristojba za 2 poštanska konja, nego moći će napose zaračunati predpregu, ako su ju doista trebovali.

§. 5. Pri putovanju službenom, koje se čini željeznicom, ići će dèržavne urednike od 1. pak uklopno do 7. činovnoga razreda vozarina po pèrvom, a ostale urednike, kao i auskultante, praktikante, eleve i aspirante po drugom razredu kolah.

§. 6. Pri putovanju službenom na parobrodu naknadit će se dèržavnim urednikom od svih činovnih razredah, kao i auskultantom, praktikantom, elevom i aspirantom vozarina po pèrvom razredu.

§. 7. Ove ustanove stupit će u kriepost dne 1. Sèrpnja 1873.

U Beču, dne 18. Lipnja 1873.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

116.

Obznana ministarstva financijah od 19. Lipnja 1873,

o tom, da se preinačuju carinske povlastice male divone I. razreda u Meiningenu.

C. kr. mala divona I. razreda u Meiningenu u Vorarlberžkoj pretvorit će se dne 30. Lipnja 1873 u malu divonu II. razreda.

Pretis s. r.

117.

Obznana ministarstva financijah od 19. Lipnja 1873,

o tom, da se preinačuju carinske povlastice c. kr. male divone I. razreda u Liebau-u u Pruskoj.

Mala divona I. razreda, koja je smieštena u Liebau-u u Pruskoj, pretvara se u glavnu divonu II. razreda, i kao takova počet će raditi dne 1. Sèrpnja 1873.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLI. — Izdan i razposlan dne 28. Lipnja 1873.

118.

Naredba ministarstva tèrgovine od 23. Lipnja 1873,

kojom se obznanjuju niekoje preinake u odmierivanju listovne poštarine u prometu unutarnjem.

U dogovoru s kraljevskim ugarskim ministarstvom tèrgovine ustanovljuju se sliedeća:

Počamši od 1. Sèrpnja 1873 imat će se za ovozemske listove, kojim teža nadilazi $^{9}/_{10}$ carinskoga lota (= 15 gramah), pak do teže od 15 carinskih lotovah (= 250 gramah) platjati samo dvostruka poštarina listovna.

U ime doplatka za pisma nefrankovana imat će se do teže od 15 carinskih lotovah (= 250 gramah) računati samo pet novčićah, a kod pisamah, koja se razdaju u dostavnom kotaru poštanskoga ureda predatnoga (t. j. kod pisamah lokalnih), samo tri novčića.

Pisma, težka preko 15 carinskih lotovah, neće se odpremati poštom listovnom.

Po ovom iznosit će poštarina u unutarnjem prometu monarkije austro-ugarske na svekolike daljine:

a) za obično frankovano pismo do teže od $^{9}/_{10}$ carinskoga lota (= 15 gramah) uklopno, pet novčićah;
pri teži većoj deset novčićah;

b) za obično nefrankovano pismo do teže od $^{9}/_{10}$ carinskoga lota (= 15 gramah) uklopno, deset novčićah;
pri teži većoj petnaest novčićah.

Za pisma, koja se razdaju u vlastitom dostavnom kotaru poštanskoga ureda predatnoga, iznosit će poštarina:

a) ako se frankuju, do teže od $^{9}/_{10}$ carinskoga lota (= 15 gramah) uklopno, tri novčića;
pri većoj teži šest novčićah;

b) ako nisu frankovana, do teže od $^{9}/_{10}$ carinskoga lota uklopno, šest novčićah;
pri većoj teži devet novčićah.

Pisma frankovana, istina, ali nedostatno, podvèržena će biti taksi, ustanovljenoj za pisma nefrankovana; nego pri odmierivanju ove takse računat će se vriednost prilieplјenih marakah ili biljegah, nalazećih na zavitku, i tražit će se u ime, da se nadopuni poštarina, samo ono, što po odbitku vriednosti marakah ostane još nepodmireno.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLII. — Izdan i razposlan dne 30. Lipnja 1873.

119.

Zakon od 23. Svibnja 1873,

kojim se uvodi postupnik kazneni.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Sliedeći kazneni postupnik doći će poslie šest miesecih, pošto bude proglašen, kod svih sudovah gradjanskih u kriepost kao jedini propis glede postupka sbog zločinstvah, prestupakah i svihkolikih ostalih kažnjivih činah, doznačenih sudovom u svèrhu, da o njih sude.

Članak II.

Po nastaloj krieposti ovoga kaznenoga postupnika moći će se dosadanji zakoni o postupku kaznenom uporavljivati jedino po mieri članakah sliedećih.

Članak III.

Ako se je prije, nego što u kriepost dodje ovaj kazneni postupnik, stvorio zaključak obustavni ili obtužni, ili izdala presuda konačna, odlučivat će sudišta druge molbe i višnje sudište o pravnih liekovih, poprimljenih proti njim, po zakonih dosadanjih.

Članak IV.

Ako bi uslied obtužbena zaključka, izrečena prije pomenuta roka po §. 200 kazn. postupnika od 29. Sèrpnja 1853, imala biti razprava konačna, bit će za nju kao i za dalnji postupak mierodajni zakoni dosadanji.

Ako bi se pak kašnje na temelju §§. 220 i 251 kaznenoga postupnika od 29. Sèrpnja 1853 izreći imao nov obtužbeni zaključak, ravnat će se tad dalnji postupak po novom zakonu.

U stvarih tiskovnih razpravljat će se, ako je glavna razprava jurve naredjena po §. 12. zakona od 9. Ožujka 1869, br. 32 dèrž. zak. lista, po dosadanjih zakonih, inače pak nadalje po ovom kaznenom postupniku.

Članak V.

Dà li je umiestno, obnoviti postupak kazneni i progoniti krivca poradi kažnjiva čina, novo priključena: imat će se to prosuditi po ovom kaznenom postupniku samo onda, ako je stariji zakon, po kojem se je okončao postupak prijašnji, za okrivljenika povoljniji.

Odlučivati o tom, ima li miesta obnovi, nadležni će biti oni sudovi, koji dodju na miesto dosadanjih sudovah kaznenih.

Nasuprot obnovljen postupak vodit će se po ovom kaznenom postupniku i vèršit će ga sudovi, nadležni po istom.

Članak VI.

Od časa, kojega pričme kriepostan biti ovaj kazneni postupnik, vodit će se glavna razprava pred porotom o svih obtužbah:

A. sbog zločinstvah i prestupakah, počinjenih sadèržajem tiska,

B. sbog zločinstvah i prestupakah sliedećih:

1. veleizdaje (§§. 58—61 kaznenoga zakona od 27. Svibnja 1852, dèrž. zak. lista br. 117 i članak I. zakona od 17. Prosinca 1862, dèrž. zak. lista br. 8 od god. 1863);

2. smetanje javnoga mira (§§. 65 i 66 kaz. zak. i član. II. zakona od 17. Prosinca 1862, dèrž. zak. lista od god 1863 br. 8);

3. ustanka i bune (§§. 68—73 i 75);

4. javnoga nasilja:

a) nasilnim dielovanjem proti skupštini, pozvanoj od strane vladine u svèrhu, da razpravlja o javnih poslovih, proti sudu ili kojoj drugoj javnoj vlasti (§§. 76, 77 i 80);

b) nasilnim dielovanjem proti zakonito pripoznatim sborovom (korporacijam) ili proti skupštinam, koje se obdèržavaju uz sudielovanje ili pod nadzorom javne koje vlasti §§. 78, 79 i 80);

c) zlobnom povriedom tudjega vlastničtva (§§. 85 i 86), ili drugimi pakostnimi čini ili propuštanjem uz osobito pogibeljne odnošaje (§§. 87 i 88); nu ipak u svihkolikih ovih slučajih istom onda, kad nastane ili koja od okolnostih, u §. 86, točka 2 kaz. zak. označenih, ili kad je u slučajih §. 85 sl. *b)* i *c)* i §. 87 u tužbovnici naročito predloženo, da se sbog veličine zlobe ili pogibelji presuda izreče na tamnicu preko pet godinah;

d) grabežom čovieka (§§. 90 i 91);

e) zasebičnim tèrgovanjem s robovi (zaglavna točka §. 95);

f) otmicom (§§. 96 i 97), nego samo onda, kad bi se po zakonu najmanje petgodišnja tamnica presudom izreći imala;

5. zloporabe uredovne vlasti (§§, 101—103);

6. krivotvorja javnih vierovnih papirah (§§. 106—117);

7. krivotvorja novca (§§. 118—121);

8. smetanja vierozakona (§§. 122—123), nego samo onda, kad se u tužbovnici naročito predloži, da se po §. 123 s obzirom na veličinu zlobe ili pogibelji izreče presuda na tamnicu preko pet godinah;

9. silovanja (§§. 125—127);

10. oskvèrnutja (§. 128), kad nastupi koja u §. 126 kaz. zak. napomenuta posliedica, ili kad se u tužbovnici naročito predloži, da se sbog vèrlo otegotjujućih okolnostih izreče presuda na tamnicu preko pet godinah;

11. Bludnosti proti naravi (§. 129), nu samo uz okolnosti, naznačene u §. 130, točki 2;

12. umorstva i ubojstva (§§. 134—143);

13. uzrokovana pometnutja suprot znanju i volji matere (§§. 147 i 148), kad se ima po zakonu izreći presuda na tamnicu od pet do deset godinah danah;

14. izloženja dieteta (§§. 149 i 150), kad se po zakonu ima izreći presuda na tamnicu od pet do deset godinah danah;

15. težke ozliede tielesne (§§. 152 do 157), kad se po zakonu izreći ima presuda na tamnicu od pet do deset godinah;

16. dvoboja (§§. 158—162), kad se po zakonu izreći ima presuda najmanje na petgodišnju tamnicu;

17. paleža (§§. 166 do 169), kad se po zakonu izreći ima najmanje petgodišnja tamnica;

18. kradje (§§. 171—176), kad se po §. 179 izreći ima presuda na tamnicu od pet do deset godinah;

19. pronevierenja (§§. 181—184), kad se po zakonu izreći ima presuda najmanje na petgodišnju tamnicu ili kad se u tužbovnici predloži na temelju §. 184 kaz. zak., da se presuda izreče sbog osobito otegotjujućih okolnostih na tamnicu preko pet godinah;

20. razbojstva (§§. 190—195);

21. prevare (§§. 170, 197 do 204), kad se po zakonu izreći ima presuda najmanje na petogodišnju tamnicu;

22. potvore (§§. 209 i 210), kad se u tužbovnici navede koja od okolnostih, naznačenih u §. 210, sl. *a)—c)*, i zato predloži, da se izreče presuda na tamnicu preko pet godinah;

23. pripomoći, dane zločincem, nu samo u onom slučaju, kad se po §. 218 izreći ima presuda na tamnicu od pet do deset godinah danah;

24. poniživanja naredabah, koje izdaju vlasti, i bunjenja (§. 300 kaz. zak. i čl. III. i IV. zakona od 17. Prosinca 1862, br. 8 dèrž. zak. lista od god. 1863);

25. draženja na neprijateljstvo (§. 302 kaz. zak.).

Sbog onih zločinstvah, za koja nije uslied predstojećih ustanovah porota nadležna, neće sud, koi presudu izreče, u nijednom slučaju moć dosuditi kazni tamnične preko pet godinah.

Članak VII.

Ako se na način, dopušten po ustavu, vremenito obustavi u kojem stanovitom okolišu dielovanje porote, vriedit će u pogledu glavne razprave i pravnih liekovah proti osudam, izrečenim u njoj, ustanove glave XVIII., zatim one §. 338, točka 2. i 3. te §§. 339 i 341 kaznenoga postupnika.

Članak VIII.

U pogledu svihkolikih prekèršajah, u kazn. zakonu od 27. Svibnja 1852 navedenih kao i svih ostalih, koji su naročito doznačeni sudovom, da ih presudjuju, obavljat će postupak i izricati osudu sudovi kotarski.

Članak IX.

Ministru pravosudja nalaže se ovèršba ovoga zakona. Isti će u sporazumku s ministrom posalah unutarnjih imat izdati potrebite za to naredbe.

U Beču, dne 23. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

Kazneni postupnik.

Glava I.

Obćenite ustanove.

§. 1.

Poradi činah, doznačenih sudovom, da ih presudjuju, može tko kazniti se samo nakon postupka kaznenoga, obavljena u smislu postupnika kaznenoga, i uslied osude, koju izreče sudac nadležni.

§. 2.

Čine kažnjive progonit će sudovi samo na predlog kojega tužitelja.

Poradi činah, koji se mogu po kaznenih zakonih progoniti jedino na zahtievanje kojega učestnika, pripada ovomu zapodieti tužbu privatnu (§. 48).

Svikoliki ini čini kazneni predmet su javne obtužbe; dèržavno odvietnčtvo pozvano je na pèrvom miestu, da takovu obtužbu podigne, a miesto njega može podnieti javnu obtužbu po mieri ovoga kaznenoga postupnika i učestnik privatni.

Javna obtužba ugasnut će, čim cesar naloži, da poradi kažnjiva kojega čina kazneni postupak neima se povesti ili da se poveden ima obustaviti.

§. 3.

Vlasti, dielujuće u postupku kaznenom, uvažavat su dèržane jednakom brižljivostju okolnosti, koje služe kako na otegotjivanje, tako i na obranu okrivljenika, i dužne su, uputiti okrivljenika o njegovih pravih i u onom slučaju, gdie to naročito nije propisano.

§. 4.

Privatno-pravni zahtievi iz činah kažnjivih imadu se na predlog oštetjenikov zajedno odlučiti u kaznenom postupku, već ako neobhodno potrebito bude, da se sbog dalnje provedbe upute takovi zahtievi pred sud gradjanski.

§. 5.

Iztraga i prosuda sudovah kaznenih proteže se i na privatno-pravna predhodna pitanja.

Presuda, izrečena u tom obziru po sudcu gradjanskom, neveže sudca kaznenoga, u koliko se radi o prosudi, da li je okrivljenik kažnjiv ili nije.

Samo ako se predhodno pitanje odnosi na valjanost ženitbe, uzeti će se presuda nadležnoga za to sudca gradjanskoga za podlogu riešitbi sudca kaznenoga. Ako takova presuda nije još izrečena, ali ako razprava jurve teče, ili ako je sudac kazneni sam takovu naredio s razloga, što su izišle na vidielo stvari, koje sačinjavaju i ženitbenu zaprieku, na koju se valja i ureda radi osvèrnuti: pričekat će se tad na odluku nadležnoga sudca gradjanskoga i ako uztreba, iskat će se, da se ista pospieši.

§. 6.

Rokovi, u ovom zakonu ustanovljeni, ako nije izriekom inako naredjeno, nemogu se produljit. Ako rokovi ovi teći imaju od stanovitoga kojega dana, valja računat ih tako, da se dan ovi neuračuna. Uračunavaju se nedielje i praznici, a tako i oni dani, kojih je pismo, odredjeno za sud, bilo na putu.

§. 7.

Globe, ustnovljene u ovom zakonu, koje se nemogu iztierati od kažnjenika, imadu se pretvorit u jedan dan kazni u zatvoru za svakih pet forintih. U istoj mieri pretvorit se imadu globe na prošnju kažnjenika u zatvor, kad bi imetku ili zaslužbi njegovoj bile na veliku

štetu. Svekolike globe obratjat se imaju na podporu siromašnih uznikah, kad odpušteni budu iz zatvora, osobito pako u svèrhu, da im se nabavi poštena zaslužba. Kako se obratjat imadu ovi novci u pomenute svèrhe, odredit će se putem naredbenim.

Glava II.

O sudovih.

§. 8.

Vèršiti sudbenost u stvarih kaznenih pozvani su:

1. sudovi kotarski,
2. sudišta pèrve molbe,
3. sudovi porotni,
4. sudišta druge molbe,
5. višnje sudište, kao sudište kasacionalno.

Sudbenost svakoga suda kaznenoga prostire se na njegov vaskoliki kotar i podvèrgnute su joj sve tamo nalazeće se osobe, osim onih, glede kojih je u ovom zakonu naročito učinjena iznimka. Svaki čoviek, kada bude pozvan, dužan je stavit se pred sud kazneni, odgovarat mu i pokoravat se odredbam njegovim.

I. Sudovi kotarski.

§. 9.

Sudovom kotarskim, kano sudovom inokostnim, pripada:

1. voditi kazneni postupak glede svihkolikih prekèršajah, doznačenih im na presudjivanje zakonom uvodnim;

2. sudielovati kod predizvidah i prediztragah poradi zločinstvah i prestupakah u smislu ovoga kaznenoga postupnika.

Ako je u kojem gradu smiešteno više kotarskih sudovah, vèršit će sudbenost u stvarih kaznenih onaj ili oni od njih, koji se odrede posebnom naredbom.

II. Sudišta pèrve molbe.

§. 10.

Sudišta pèrve molbe vèrše sudbenost svoju:

1. kao sudovi iztražni (§. 11);
2. kao viećne komore o predizvidih i prediztragah (§. 12);
3. kao sudovi presudni (§. 13, br. 1);
4. kao sudovi prizivni u prekèršajih (§. 13, br. 2).

§. 11.

Kod svakoga sudišta pèrve molbe namiestit će se po jedan ili po više članovah njegovih kao sudci iztražni.

Sudac iztražni voditi ima prediztragu glede svih zločinstvah i prestupakah.

§. 12.

Jedan oddiel sudišta pèrve molbe nadzirat će kao komora viećna sve prediztrage i predizvide, koji u smislu §. 9, br. 2 i §. 11 spadaju u njegovo područje, i utiecat će na njih u onoj mieri, kako je propisano u ovom kaznenom postupniku.

Viećna komora moći će u pojedinih slučajevih, pošto je saslušala tužitelja, predizvide, koje bi obavljat imao sudac-iztražitelj, ili prediztragu poradi zločinstvah i prestupakah pre-

nieti sasvim ili pako dielomice na koi sud kotarski, nalazeći se u području sudišta. Nego poslove ove može viećna komora svaki čas uzeti opet na se a i obvezana je to učiniti, čim to predloži bud' tužitelj bud' okrivljenik.

Zaključke svoje stvara komora viećna u skupštini od trojice sudacah.

§. 13.

Na sudišta pèrve molbe spada:

1. voditi glavnu razpravu i odlučivati glede svihkolikih zločinstvah i prestupakah, koji neidu pred sudove porotne;

2. razpravljati i odlučivati o pravnih liekovih, poprimljenih proti presudam i odlukam sudovah kotarskih u prestupcih.

U ova dva slučaja (1 i 2) vèršit će sudišta ova svoje dielo u skupštini od četvorice sudacah.

U svih slučajevih, gdie po ovom kaznenom postupniku sudište pèrve molbe imade stvoriti zaključak u postupku sbog kojega zločinstva ili prestupka inako, a ne u glavnoj razpravi' izreći se ima tad, u koliko nije drugčije propisano, u skupštini od trojice sudacah.

III. Sudovi porotni.

§. 14.

Sudovi porotni (porote), koji se sastavljati imadu po propisu glave XIX., voditi će glavnu razpravu i odlučivati o svih zločinstvih i prestupcih, doznačenih im u zakonu uvodnom.

IV. Sudišta druge molbe.

§. 15.

Sudišta druge molbe odlučuju o pritužbah proti zaključkom viećnih komorah (§. 114), o prigovorih proti stavljenju pod obtužbu i o prizivih, koji imadu miesta po §§. 283 i 345; njihova je nadalje dužnost nadzirati dielatnost kaznenih sudovah u svojem području i odlučivati o pritužbah, podignutih proti istim, u koliko utok na višnji sud nije naročito zabranjen ili nije drugčije što naredjeno. Sudišta druge molbe stvaraju zaključke svoje u skupštinah od petorice sudacah.

V. Višnje sudište, kao sudište kasacionalno.

§. 16.

Višnje sudište, kao sudište kasacionalno ima odlučivati o svih žaobah ništovnih, koje su dopuštene u ovom kaznenom postupniku.

Višnje sudište stvara zaključke u skupštinah od sedmorice sudacah.

VI. Kako se sastavljaju i kako odvietuje sborovi sudački.

§. 17.

Pri riešavanju u stvarih kaznenih nesmije broj glasovateljah od sborovah sudačkih ujedno s predsiednikom bit ni veći ni manji, nego što je ustanovljeno u §§. 12 do 16.

§. 18.

One oddiele (senate) sudištah, koji su odredjeni za razprave i riešavanja u stvarih kaznenih, označena u §§. 12, 13 (br. 1 i 2) i 15, imadu predstojnici takovih sudištah početkom svake godine sastaviti za svu tekuću godinu, pri čem se imadu za svaki oddiel ovih sudištah trajno opredieliti zamienici koli za predsiednike toli za članove i ujedno odrediti red, kojim imadu sliediti. Ako sbog nastalih promienah u osoblju sudišta kojega nemože postojati jedan ili više takovih (trajnih) oddielah sudbenih, dopušteno će bit predstojniku

suda, preduzeti neobhodno potrebite promiene u sastavu ovih oddielah za ostalo vrieme godišta.

§. 19.

Kod svih sborovah sudačkih glasovat se ima istom, pošto se najprije pretrese stvar. Izviestitelj, ako je takov po zakonu odredjen, odvietuje svagda pèrvi, predsiednik, koj odvietuje kao i svaki drugi sudac, daje svoj odviet (glas) najposlie. Povèrh toga daju svoj glas iliti odvietuju sudci, koji su po službenom činu stariji, prije nego mladji.

§. 20.

Ako zakon nenaredjuje naročito inako, zahtieva se za svaki zaključak absolutna većina odvietah, t. j. nadpolovična većina svih odvietah.

Ako su glasovi na više nego dva mnienja razciepani tako, da nijèdno od tih mnienjah neima za se potrebite većine, pokušati ima predsiednik, nebi li se diobom pitanjah i opetovanjem glasovanja moglo doći do absolutne većine. Ako takov pokus ostane bezuspiešan, tad se odvieti, koji su za obtuženika najnepovoljniji, pribrajaju onim odvietom, koji su mu do tih manje nepovoljni, i to čini se dotle, dok neizidje absolutna većina odvietah.

Kad glasovi budu jednako razdieljeni, stvorit će se zaključak u svakom slučaju po onom mnienju, koje je za obtuženika povoljnije.

Ako nastanu različiti nazori o tom, koje je od dva mnienja za okrivljenika pomanje nepovoljno, — tad glede toga, kao glede pitanja predhodna treba glasovat napose. Ako budu pri ovom glasovanju mnienja razpolovljena, odlučit će tad imati u predhodnom pitanju glas predsiednikov.

§. 21.

O tom, dà li je sud nadležan ili nije, dà li treba ili netreba postupak popuniti, a tako i o drugih predhodnih pitanjih, ima se svagda odvietovat najprije. Ako većina glasovah odluči, da se ima svakako riešiti glavna stvar, premda bijahu podignute sumnje glede pitanja predhodnoga, dèržani su tad o glavnoj stvari odvietovat i oni sudci, koji su u manjini ostali.

§. 22.

Kad se odlučivalo bude u glavnoj stvari, rastavit se ima svakiput pitanje, dà li je okrivljenik krivac čina, koi mu se pripisuje, od pitanja od kazni, i ob onom pitanju glasovat će se prije ovoga. Ako se okrivljeniku pripisuje više kažnjivih činah, ima se stvoriti osobita odluka glede svakoga pojedinoga čina, dà li je okrivljenik kriv ili nedužan. Viećanje o kazni prostirat se ima samo na one kažnjive čine, glede kojih je obtuženik krivcem proglašen. U takovoj sgodi prosto je sudcem, koji su okrivljenika za nedužna obnašli od kažnjiva čina, koi mu se pripisuje, glasovati o kazni na temelju odluke o krivnji stvorene, ili uztegnut se od odvietovanja. U drugom ovom slučaju imadu se glasovi njihovi računati tako, kao da su izmedju mnienjah, izrečenih po ostalih glasovateljih, pristupili mnienju onomu, koje je za obtuženika najpovoljnije.

VII. Drugotne osobe kod sudovah.

§. 23.

U svakoj siednici suda ima prisutan biti perovodja, koi će sastavljati napisnik. Ove perovodje kao i druge osobe, kojim je povieréno voditi napisnik pri prediztragah i predizvidih poradi zločinstvah i prestupakah, položit imadu zakletvu, da uzmognu voditi napisnike.

VIII. Odnošaj sudovah kaznenih naprama drugim vlastim.

§. 24.

Vlasti sigurnostne, medkoje spadaju i načelnici od obćinah, imadu protraživati sva zločinstva i prestupke, osim ako se samo na zahtiev kojega učestnika iztražuju, i ako nije mo-

guće izhoditi, da sudac iztražni sám s miesta posluje, učiniti one neodgodne predbiežne naredbe, kojim je svèrha, bud' da se stvar razjasni, bud' da se neodstrane tragovi kažnjiva čina, bud' da se preprieči, da krivac neumakne. Vlasti sigurnostne i njezini organi mogu i nepozvani preduzeti premetačinu i predbiežno zatvoriti osobe u svèrhu sudovanja kaznenoga samo u onih slučajevih, koji su navedeni u ovom kaznenom postupniku; o takovu svojem dielovanju i njegovu rezultatu imadu odmah učiniti prijavu nadležnomu dèržavnomu odvietniku ili sudcu iztražnomu.

§. 25.

Zabranjeno je uz najstrožiju kazan organom sigurnostnim, a tako i svimkolikim javnim uredovnikom i službenikom, u svèrhu, da se dodje do razlogah sumnje ili da se ulovi onaj, koi je u sumnji, nastojati tim, da ga zavedu, da poduzme, nastavi ili dokonča koi čin kažnjivi, ili da ga zamame po skrovito izaslanih osobah, da štogod takova prizna, što bi se zatim sudovom doglasiti imalo.

§. 26.

Sudovi kazneni vlastni su u svem, što k postupku njihovu spada, sa svimi vlastmi dèržavnimi, zemaljskimi i obćinskimi kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom neposredno obćiti zamolnimi pismi. Sve vlasti dèržavne, zemaljske i obćinske dèržane su, sudovom kaznenim u pomoć biti, molbam, koje im od istih dodju, zadovoljivat koliko moguće bèrže, ili pak prijavljivat odmah sudovom kaznenim zaprieke, koje smetaju. Takodjer s kraljevskimi vlastmi ugarskimi, kao i s vlastmi inostranih dèržavah mogu sudovi kazneni stupiti u neposredno dopisivanje, u koliko nije posebnimi propisi drugčije ustanovljeno.

§. 27.

Ako kazneni sud opazi nemarnost ili otezanje u izpunjivanju molbe, koju je na drugu koju vlast upravio, ima to obznanit ili vlasti onoj, koja je rečenoj nemarnoj neposredno predpostavljena, ili pak sudištu pèrvé molbe, u kojega okoliš spada, da se primierenim putem zlu doskoči. Ako kazneni sud dužnost ovu u nemar vèrgne, neće se moć izpričati kèrzmanjem druge koje vlasti.

Ovaj propis vriedit ima napose i onda, kad dèržavno odvietničtvo u onih slučajevih, u kojih nije po zakonu obvezano predati uz koi opredieljen rok izjavu ili kakov predlog, točno neovèrši svoje dužnosti.

§. 28.

Kazneni sudovi vlastni su, kad je potrebno, u pomoć pozvati oružanu silu i bez posredovanja ikoje druge vlasti.

Glava III.

O dèržavnom odvietničtvu.

§. 29.

Za svako sudište pèrve molbe imenovat će se dèržavni odvietnik, za svako sudište druge molbe dèržavni nadodvietnik, a za višnje sudište kao sud kasacionalni generalni prokurator s potrebitom kolicinom zamienikah Zamienici dèržavnih odvietnikah i dèržavnih nadodvietnikah kao i oni generalnoga prokuratora, bit će, kad rade umiesto njih, po zakonu vlastni obavljati sva uredovna diela, koja onim pripadaju.

§. 30.

Članovi dèržavnoga odvietničtva dèržani su u svom dielokrugu braniti korist dèržave; u svojih uredovnih dielih neodvisni su isti od sudovah, kod kojih su imenovani.

Dèržavni odvietnici kod sudištah pèrve molbe podredjeni su neposredno dèržavnim nadodvietnikom kod sudovah druge molbe, ovi pak, a tako i generalni prokurator kod sudišta kasacionalnoga, ministru pravosudja.

§. 31.

U područje dèržavnoga odvietnika kod sudišta pèrve molbe ide: udioničtvovati u svih na isto sudište spadajućih predizvidih, prediztragah i glavnih razpravah sbog zločinstvah i prestupakah, kao i u prizivnih razpravah, koje bivaju pred sudištem pèrve molbe o odlukah sudovah kotarskih, i u siednicah porotničkih, koje se dèrže u okolišu sudišta pèrve molbe. Dèržavni je odvietnik vlastan udioničtvovati i pri razpravah, koje spadaju pred sudove kotarske, bud' osobno, bud' po zamieniku.

Svakoga mieseca ima dèržavni odvietnik izviestiti dèržavnoga nadodvietnika o dovèršenih a tako i o tekućih još kaznenih parnicah, kao i o stanju ovih.

Tako isto ima dèržavni odvietnik u dvojbenih slučajevih, kad se radi o tom, da se povede ili obustavi iztraga, ili kad se radi o pojedinih važnih koracih iztražnih, obaviestiti dèržavnoga nadodvietnika i slušati njegove naputke.

§. 32.

Dèržavni nadodvietnik kod sudišta druge molbe vèršit ima svoj ured u razpravah, koje pred ovim sudom bivaju.

Osim toga pripada mu nadzirati svekolike organe dèržavnoga odvietničtva, koji su namiešteni u području onoga sudišta kod sudištah pèrve molbe i kod sudovah kotarskih. On ima pravo, u svakoj stvari kaznenoj, koja ide u područje rečenih organah, udioničtvovati ili sam osobno ili po zamieniku.

§. 33.

Razprave pred sudištem kasacionalnim spadaju u dielokrug kod istoga suda namieštena glavnoga prokuratora ili zamienika mu.

Glavni prokurator kod sudišta kasacionalnoga može ureda radi ili po nalogu ministra pravosudja proti osudam sudovah kaznenih, koje su osnovane bud' na povriedi bud' na krivoj uporabi zakona, kao i proti svakomu protizakonitomu zaključku ili postupku suda kaznenoga, za koi dozna, na obranu zakona podići žaobu ništovnu, a to još i onda, kada se obtuženik ili tužitelj nije uz zakoniti rok poslužio pravnim liekom žaobe ništovne. Dužnost je dèržavnih odvietnikah one slučajeve, za koje sciene, da su podobni za žaobu ništovnu, predložiti dèržavnim nadodvietnikom, koji će prosuditi, dà li ih valja prijaviti glavnomu prokuratoru kod sudišta kasacionalnoga.

§. 34.

Dèržavni odvietnici imaju sve kažnjive čine, za koje saznadu, i koje valja iztraživati i kazniti ne jedino na zahtiev kojega dotičnika, po uredovnoj svojoj dužnosti progoniti i s toga, što je potriebno naredjivati, da ih nadležni sud uzmogne iztražiti i kazniti.

Oni imadu nastojati, da se upotrebe valjano sva sredstva, po kojih bi se istina saznati mogla. Vlastni su, u svako doba pregledati spise, da se obavieste o stanju tekućih iztragah, ili zahtievati, da im se spisi ti priobće, i stavljati shodne predloge, ali da se tim neobustavlja kazneno postupanje. Opaze li kakovih neurednostih ili odvlakah, imaju zakonitim načinom učiniti, da se dokinu.

Dèržavni odvietnici utieču na ovèršbu kazni u onoj mieri, kako im je doznačeno u ovom kaznenom postupniku.

§. 35.

Dèržavni odvietnici čine predloge svoje ustmeno ili pismeno, i o svakom takovu predlogu ima se stvoriti sudbena odluka ili zaključak. Na sličan način daju oni razjašnjenja o predlozih okrivljenikovih ili o pitanjih, od suda stavljenih.

Dèržavni odvietnici mogu biti pri viećanju sudišta, već ako predmetom viećanja bude odluka, koja se izreći ima u razpravi glavnoj ili o sudbenom roku, naredjenu uslied priziva ili žaobe ništovne; nego neimaju prava, biti pritomni pri glasovanju i stvaranju odluke.

§. 36.

Dèržavni odvietnici vlastni su, stupiti u neposredni savez s vlastmi sigurnostnimi ili drugimi vlastmi dèržavnimi, zemaljskimi ili obćinskimi i iskati od njih podpore, a i kad uztreba, prizvati u pomoć oružanu silu bez posredovanja ikoje vlasti. Vlasti sigurnostne i podčinjeni im službenici imadu se pokoravati naredbam njihovim.

§. 37.

Glavni prokurator kod sudišta kasacionalnoga i dèržavni nadodvietnici imaju po izmaku svake godine podnositi ministru pravosudja izviestje o svih tečajem minule godine dovèršenih ili tekućih još kaznenih stvarih, o stanju i tečaju sudovanja, kao i o opaženih manah u zakonotvorstvu i u tieku poslovah.

Glava IV.

O okrivljeniku i njegovoj obrani.

§. 38.

Onaj, na koga pade sumnja, da je počinio kažnjivi čin može se smatrati kao okrivljenik tek onda, kada se proti njemu predade tužbovnica (pismo obtužbe) ili predlog, da se povede prediztraga.

Obtuženik je onaj, proti komu naredjena bude glavna razprava.

U koliko pak nisu propisi ovoga zakona, odnoseći se na okrivljenika, stegnuti kao po svojoj naravi na prediztragu, valjati imadu isti i za obtuženika kao i za onoga, koi je kao sumnjiv, da je počinio kažnjiv čin, bio preslušan, ili kao takov na presluh pozvan, ili pod stražu ili u zatvor stavljen.

§. 39.

U svihkolikih kaznenih stvarih može okrivljenik uzet u pomoć branitelja, i u tu svèrhu odabrati svakoga, koi je u listini braniteljah u kojoj god od zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

Malodobniku ili skèrbljeniku može i proti volji njegovoj imenovati branitelja otac, tutor ili skèrbnik.

Listinu braniteljah ima svako sudište druge molbe sastaviti za svoje područje; ima se ista početkom svake godine obnoviti i dostaviti svim sudovom kaznenim, kod kojih će biti svakomu na ogled. U ovoj listini imadu biti pobilježeni prije svega svikoliki odvietnici, koji u istinu bave se odvietničtvom u području sudišta druge molbe. Nego i pravnici, izpitani za sudstvo, odvietničtvo ili bilježničtvo, pa tako i svi doktori pravah, koji su članovi učiteljskoga tiela na kojem fakultetu pravnom ili dèržavo-znanstvenom, uvèrstiti se imadu, kad uzprose, u listinu braniteljah, osim ako ima razlogah, sbog kojih se po zakonu ima tko izključiti od sudstva, odvietničtva ili bilježničtva. Tko bude mislio, da mu je krivica učinjena tim, što je izključen iz ovakove listine, može pritužbu podnieti ministru pravosudja.

Urednici dèržavni mogu se istom onda uvèrstiti u listinu braniteljah, kad doprinesu privolu za to od svoje predpostavljene vlasti službene.

§. 40.

Branitelji u glavnoj razpravi nemogu biti takove osobe, koje su pozvane za sviedoke. Viećna komora ima prosuditi, na koliko treba u predbiežnom postupku stanovite osobe izključiti, da nebrane sbog toga, što su saslušane kao sviedoci ili što je predloženo, da se pozovu na glavnu razpravu.

Okrivljeniku je takodjer dopušteno, prizvati više braniteljah; nego uslied toga neće se moći umnožati govori, koji su dopušteni za obtuženika u glavnoj razpravi.

§. 41.

Kad se priobćuje tužbovnica, uputiti treba obtuženika o njegovu pravu, da si uzeti može branitelja.

Obtuženiku, koi neuzhtije odabrat si branitelja, dati se ima ureda radi branitelj za glavnu razpravu pred porotom.

Ako okrivljenik polag svojih, sudu poznatih okolnostih, nebude moguć namiriti troškovah obrane iz svoga, ima mu se ako uztraži, u svèrhu, da se provedu stanovita pravna sredstva, koja je prijavio, da se obrazloži prijavljen njegov prigovor proti tužbovnici, a tako i za glavnu razpravu dati branitelj siromašnih.

§. 42.

U svih slučajevih, kad sud ima branitelja sám imenovati, učinit će to, koliko bude moguće, uzev branitelja iz broja onih, koji stanuju u miestu suda (§. 39).

U miestih, u kojih postoji odbor odvietnički, imenovat ima isti odbor branitelje, koji se uzimati imadu izmed odvietnikah i kandidatah odvietničtva.

Za više u isto doba okrivljenih može se postaviti zajednički branitelj; na predlog okrivljenika ili branitelja, a dapače i ureda radi nastojati ipak valja, da se razstavi zastupanje takovih okrivljenikah, kod kojih izidje na vidielo, da su im interesi u opriеci.

§. 43.

Svaki, koi je uvèršten u listinu braniteljah, ima primiti na se obrane, koje mu se podiele u miestu, u kojem prebiva, osim ako navede razlogah, s kojih odbija obranu; komora viećna odlučit ima o valjanosti tih razlogah.

Urednici, namiešteni kod suda i usposobljeni za sudstvo, preuzeti imadu obranu, koju im pridieli sbog manjka drugih braniteljah predstojnik suda, i onda, ako nisu uvèršteni u listinu braniteljah.

§. 44.

Branitelju, koi se jednom postavi, netreba nikakove osobite punomoći u svèrhu, da preduzme pojedina diela parnična, pače ni za to, da predlog stavi, neka se obnovi postupak kazneni.

Obranu može u svako doba prenieti okrivljenik s branitelja, kojega je sám odabrao, na koga drugoga. Kad okrivljenik naredi drugoga branitelja, prestaje i nalog, podieljen branitelju ureda radi. U ovakovih slučajih nesmie se zaustavljati postupak tim, što se promienjuje osoba braniteljeva.

§. 45.

Pravnoga zagovornika iz broja braniteljah može okrivljenik pozvati u pomoć i prigodom predizvidah i prediztrage za obranu pravah svojih kod onih činah sudbenih, koji se odnose neposredno na uglavu učina i kojih kašnje nije dopušteno opetovati, a tako i u svèrhu, da se provedu pravni liekovi, koje je prijavio, te ako je u zatvoru, da se u prisutnosti koje osobe

od suda s njim porazgovori. U koliko obnadje sudac iztražni, ili u slučaju pritužbe viećna komora, da nije unatoč cilju postupka, može se dopustiti pravnomu zagovorniku takodjer, da pregleda spise ili svekolike ili niekolicinu istih; svakako pak imade mu se, kad zahtievao bude, dati prepis zapoviedi uhitne i njezinih razlogah, tako isto i od one odredbe suda, proti kojoj je okrivljenik prijavio pravni liek.

A pošto se priobći tužbovnica, može okrivljenik porazgovorit se s braniteljem i u odsutnosti koje sudbene osobe, i obadvojica imadu pravo zagledati uz nadzor u spise i od njih nabavit si prepis, što se medjutim nedopušta glede napisnika o viećanju sudišta. Od napisnikah o očevidu, od mnienjah vieštakah i od izpravah izvornih, koje sačinjavaju predmet kažnjivoga čina, dati im valja, kad zahtievaju, prepisah bez naplate.

Glava V.

O privatnom tužitelju i privatnih učestnicih.

§. 46.

Sbog prestupka, koi je po kaznenih zakonih progoniti moći putem kaznenim jedino kad uztraži osoba, povriedjena u svom pravu, vlastna je takova osoba kao privatni tužitelj ili ustmeno ili pismeno tražiti od suda kaznenoga, da putem kaznenim progoni krivca.

Privatan tužilac vlastan je prigodom predizvidah i prediztrage predati sudu sve ono, što bi njegovu obtužbu podupirati moglo; on može zagledavati u spise i u svèrhu, da se dokaže njegova obtužba, zapodieti kod suda sve one korake, koje je inače vlastan preduzimati dèržavni odvietnik.

Ako privatni tužitelj propusti, doprinieti uz zakoniti rok tužbovnicu ili predloge, potrebite u svèrhu, da se uzdèrži obtužba; ako nedodje na glavnu razpravu, ili ako na njoj neučini konačnih predlogah, smatrat će se, da je odustao od progonjenja krivca.

Ako privatni tužitelj zaželi, moći će ga zastupati dèržavni odvietnik.

§. 47.

Svaki, koi je u pravih svojih povriedjen zločinstvom ili prestupkom, koi valja progoniti ureda radi, može, dok nepričme glavna razprava, sbog svojih privatno-pravnih tražbinah pridružiti se k postupku kaznenomu i postaje tim privatni učestnik.

Privatni učestnik ima prava sliedeća:

1. može dèržavnomu odvietniku i sudcu iztražitelju pružati sva sredstva, koja služe u svèrhu, da okrivljenik bude uglavljen ili da se podkriepi tražba oštete;

2. može u spise, i to ako neima osobitih razlogah, zagledati i tečajem predizvidah i iztrage;

3. na glavnu razpravu pozivlje se privatni učestnik s dodatkom, da ako i nedodje, da će se razprava i u njegovoj odsutnosti provesti, i da će se predlozi njegovi pročitati iz spisah. Njemu je slobodno davati pitanjah obtuženiku, sviedokom i vieštakom ili, za učiniti drugih opazakah, dobiti rieč i za same razprave. Na kraju razprave, pokle dèržavni odvietnik učini svoj zaglavni predlog i obrazloži ga, dobit će neposredno rieč, da navede svoje tražbe i da ih podkriepi te učini predloge one, za koje hoće, da i o njih izrečena bude odluka u glavnoj presudi.

§. 48.

Povèrh toga vlastan je privatni učestnik umiesto dèržavnoga odvietnika napram sliedećim ustanovam podignuti javnu obtužbu a i provesti ju:

1. kad dèržavni odvietnik odbije prijavu povriedjenikovu i neće da sudbeno progoni krivca, bilo odmah, bilo poslie obavljenih predizvidah (§. 90), imat će povriedjenika o tom obaviestiti.

Povriedjenik je vlastan u ovom slučaju, ako izjavi, da pristupljuje k postupku kaznenomu, predati predlog kod viećne komore, neka se prediztraga povede, i komora ima o tom predlogu, pošto stvar prije izvidi, zaključak stvoriti.

2. Kad dèržavni odvietnik odustane progoniti kažnjiv čin prije, nego što se okrivljenik pravomoćno sbog istoga stavi pod obtužbu, obaviestiti treba o tom privatnoga učestnika i ovaj je vlastan za tri dana, izza kako je dobio obaviest, ustmeno ili pismeno izjaviti sudcu iztražitelju, da ostaje nepomično pri progonjenju. Ako osoba, povriedjena kažnjivim činom, nebude uredovno obavieštena o tom, da je odstupio dèržavni odvietnik, moći će izjavu pomenutu predati uz tri mieseca po obustavljenu postupku.

U jednom i drugom slučaju ima se takova izjava, u kojoj označen ima biti točno nesamo okrivljenik, nego i čin, koi mu se pripisuje, ujedno sa svimi spisi predložiti sudištu druge molbe, koje će, ako mu se neuzvidi, da neima razloga, sbog kojega bi se progoniti imao okrivljenik, narediti, neka se povede ili obnovi prediztraga. Ako je okrivljenik jurve saslušan o okrivi, podignutoj proti njemu, može tad sudište druge molbe i na temelju izjave privatnoga učestnika smiesta izreći, neka se okrivljenik stavi pod obtužbu.

3. Ako dèržavni odvietnik odustane od tužbe u takov čas, gdie je odluka, da se krivac stavlja pod obtužbu, postala jurve pravomoćna, ima se to priobćiti privatnomu učestniku i izreći, da je vlastan sam, uzdèržati obtužbu, nu da o tom ima izjaviti se za tri dana kod sudišta pèrve molbe. Na izjavu, koja se kašnje dade, nemože se imati obzir.

§. 49.

I onda, kada privatni učestnik radi kao tužitelj, prosto je dèržavnomu odvietniku, osviedočivati se, kako teče postupak kazneni, a i vlastan je u svako doba, preuzeti iznova sudbeno gonjenje.

U ostalom ustanove ovoga kaznenoga postupnika, koje se odnose na privatnoga tužitelja, valjaju i za privatnoga učestnika, koi tužbu vodi miesto dèržavnoga odvietnika, i to uz stege sliedeće:

1. nezavisi od njegove volje, predati tužbovnicu prije, nego obavljena bude prediztraga;

2. proti odlukam viećne komore neima on, osim pritužbe proti obustavi prediztrage, nikakova pravna lieka;

3. nije vlastan, poprimiti žaobe ništovne proti zaključkom sudišta druge molbe ili proti osudi, izrečenoj u glavnoj razpravi; prizvati se proti ovoj posliednjoj može se samo u toliko, u koliko je takov priziv u obće privatnomu učestniku podieljen (§§. 283, 345, 465). Nije vlastan predlagati, da se obnovi kazneni postupak;

4. staviti okrivljenika na slobodu nije zapriečeno poradi onoga prava, koje pripada privatnomu učestniku po §. 48, br. 2.

U slučaju §. 48, br. 3 ima viećna komora po svojem razboru odlučiti, dà li valja zatvorena obtuženika još dulje zadèržati.

§. 50.

Privatni tužitelj i privatni učestnik, a tako i njihovi zakoniti zastupnici, mogu vèršiti svoju stvar sami ili po punomoćniku i uzeti sebi pravna zagovornika izmedj braniteljah, uvèrštenih u listinu.

Sud, kad obnadje za shodno, može naložiti privatnomu tužitelju ili privatnomu učestniku, odsutnomu od miesta suda, neka imenuje punomoćnika, koi u tom miestu stanuje, i narediti jednomu i drugomu, neka si uzme pravna zastupnika izmedj braniteljah, upisanih u listinu.

Glava VI.

O nadležnostih sudovah kaznenih i o spajanju više stvarih kaznenih.

I. Pojedine podsudnosti.

§. 51.

Postupak kazneni pripada u pravilu onomu sudu, kojemu se je u okolišu kažnjivo dielo počinilo, a to i onda, kad je uspieh spadajući na učin, sbio se u kojem drugom miestu.

Ako je kažnjiv čin učinjen u više kotarah ili na granici od dva kotara sudbena, ili ako se nezna, u kojem je od više stanovitih kotarah sudbenih počinjen, odlučno će tad med upitnimi sudovi biti, koi sud preteče ostale.

Onaj je sud preteko ostale, koi je pèrvi zametnuo čin iztražni.

Kad neizviestnosti o miestu, u kojem je čin počinjen, nestane još prije, nego je dotičnik stavljen pod obtužbu, nastaviti ima kazneni postupak sud onoga miesta, u kojem se je čin sbio.

§. 52.

Ako prijava poradi kažnjiva čina bude učinjena kod onoga suda, kojemu u kotaru okrivljenik prebiva ili boravi ili bude zatečen, nadležan će biti ovaj sud, ako ga nije pretekô sud onoga kotara, u kom je dielo učinjeno. Stvar se ima ipak ustupiti ovomu posliednjemu sudu, kad uztraži bud' dèržavni odvietnik jednoga ili drugoga okoliša, bud' privatni tužitelj ili okrivljenik, i ako takovih više bude, kad uztraži ma i jedan jedini od njih.

Ako kazneni postupak, poveden proti zatvorenu okrivljeniku poradi zločinstva ili prestupka, obustavi se prije glavne razprave, tad je u pogledu još inih zanj teretnih činah kažnjivih, koji spadaju pred sud kotarski, nadležan onaj kotarski sud, kojemu je u kotaru u zatvoru. Nu i u ovom slučaju može tražiti nesamo tužitelj, nego takodjer i okrivljenik, da se stvar predade sudu onoga miesta, u kojem je dielo učinjeno.

§. 53.

Onomu sudu kaznenomu, koi dozna najprije za čin kažnjivi, koi se je sbio u zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, pripada postupak dotle, dok neizidje na vidielo, da je uslied koje od ustanovah §§. 51 i 52 nadležan drugi sud.

§. 54.

Ako kažnjivo dielo učinjeno bude izvan zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, nadležan je onaj u istih nahodeći se sud, kojemu u okolišu okrivljenik prebiva ili boravi, a ako prebivališta ili boravišta neima, nadležan je onaj sud, kojemu u kotaru bude zatečen.

Ako inozemska dèržava ili koja vlast zemaljah, spadajućih ka kruni ugarskoj, ponudi izručbu okrivljenika, ili ako se izručba ima istom tražiti, te ako nije još utemeljena nadležnost

kojega ovozemskoga suda, nadležan će biti onaj sud, koi u tu svèrhu opredieli kasacionalno sudište, pošto je saslušalo glavnoga prokuratora.

§. 55.

Iz nadležnosti suda nad učiniteljem izvire takodjer i nadležnost nad svimi sukrivci i dionici.

§. 56.

Ako se više kažnjivih činah pripisuje istomu okrivljeniku ili ako je pri istom kaznenom dielu udioničtvovalo više osobah, ili ako je koja od ovih još i u zajednici s drugimi osobami počinila kažnjivih dielah: ima se kazneni postupak u pravilu proti svimkolikim tim osobam i poradi svih tih dielah kažnjivih voditi podjedno kod istoga suda te izreći konačna osuda o svih stvarih kažnjivih, koje se stiču ujedno.

Voditi ovaj postupak nadležan je od sudovah, oko kojih se toga radi vèrtilo bude pitanje, onaj, koi preteče ostale. Nu ako koja od stvarih kažnjivih, koje su se stekle, spada pred porotu, odlučuje tad njezina nadležnost, makar da je i pretekao sud nadležni za koju drugu kažnjivu stvar. Tako isto ravna se nadležnost po zločinstvu ili po prestupku, spadajućem pred sudište, pak makar sud kotarski pretekao isto glede kažnjiva čina, koi predanj spada.

§. 57.

Sud, nadležan po §. 56 za više kažnjivih činah, koji se stiču, može odrediti na predlog ili ureda radi, da se povede kazneni postupak s obzirom na pojedina kažnjiva diela ili na pojedine okrivljenike napose a tako i dovèrši, ako se obnadje, da će se tim doskočiti zavlačivanju i otegotjivanju postupka ili pak prikratiti zatvor okrivljenika.

U svakom takovu slučaju obvezan je tužitelj, izreći odmah, dà li si pridèržava progoniti okrivljenika poradi drugih osvadnih točakah, naperenih proti njemu. Ako bude to, nastaviti se ima tad glede ovih posliednjih postupak i to bez nepotrebna otezanja, pa i dovèršiti; u protivnu slučaju moći je koga poradi istih progoniti jedino uz one uviete, uz koje je umiestno obnoviti kaznenu parnicu, obustavljenu prije glavne razprave.

Ako ova izjava posve mimoidje kažnjivo dielo, koje je predmetom bilo sudbenih predizvidah ili prediztrage, moći će zahtievati okrivljenik, neka tužitelj dade i o tom izjavu, u protivnom bo slučaju imalo bi se uzeti, da je odustao od progonjenja.

Ako se radi o prestupcih ili prekèršajih, koji se neprogone jedino na zahtievanje kojega dotičnika, ima se tražiti izjava takodjer i od dèržavnoga odvietnika.

§. 58.

Ako je naredjeno, da koja od suvislih stvarih kaznenih napose dodje u glavnu razpravu, ili da se glede kojega okrivljenika napose vodi prediztraga, može se izlučena kaznena stvar predati onomu sudu, koi bi za nju bio nadležan, negledeć na to, što je u svezi s drugimi dieli kažnjivimi,

§. 59.

Ako okrivljenika valja izručiti kojoj kraljevskoj ugarskoj vlasti ili vlasti inozemskoj, nadležno je prosudjivati i razpravljati s takovom vlasti ono sudište pèrve molbe, kojemu u kotaru ima onaj, koga valja predati, svoje prebivalište ili boravište, a u pomanjkanju takovih, onomu, kojemu u kotaru bude zatečen. Na takov zahtiev o izručbi i na izdane tieralice imadu

se istina učiniti potrebita, da okrivljenik neuteče; ali da se izruči, to će viećna komora, iza kako je saslušala dèržavnoga odvietnika, imat predložiti pri sudištu druge molbe istom onda, kad vlast, koja izručbu traži, odmah ili uz primieren rok doprinese takovih dokazah ili razlogah sumnje, glede kojih okrivljenik nije kadar odmah opravdati se pri preslušanju. Sudište druge molbe ima svoju odluku, stvorenu pošto je saslušalo dèržavnoga nadodvietnika, podnieti svakiput predbiežno ministru pravosudja na potvèrdu.

II. Podsudnosti osobite.

§. 60.

Kazneni postupak proti osobam, koje po zakonu stoje u kaznenih slučajevih pod sudbenosti vojničkom, ostaje i nadalje pridèržan sudovom vojničkim. Nu izvidjenje učina glede takovih kažnjivih činah, koje suditi valja po obćih zakonih kaznenih, pripada vojničkim sudovom onda samo, ako okrivljenik očito spada pod sudbenost vojničku. Ako se to pokaže istom tečajem iztrage, koju je poveo kazneni sud gradjanski, ima gradjanski sud kazneni razpravu dokinuti i predati ju sudu vojničkomu.

§. 61.

Inozemski poslanici, ovierovljeni pri dvoru austrijansko-ugarskom, i osoblje, koje spada upravo k poslaničtvu, nestoje pod sudbenosti vlastih zemaljskih. Tako isto ni kućani i sluge ovih poslanikah i inostranih, u Austriji boravećih vladalacah, koji su ujedno podložnici one dèržave, ka kojoj spada vladalac ili poslanik, nisu podčinjeni sudovom austrijanskim. Ako bi se dakle s takovimi osobami zametnuti imalo uredovno dielovanje poradi kakova kažnjiva čina, to će polag okolnostih vlast imat istina učiniti potrebita, da okrivljenik uskočiti nemože, ali ujedno i obaviestiti o tom odmah višnje pridvorno maršalstvo, da to doglasi dalje vladaocu ili poslaniku, neka se okrivljenik preuzme.

III. Pravo delegovanja.

§. 62.

Sudišta druge molbe vlastna su, saslušav dèržavnoga nadodvietnika, iz obzirah javne sigurnosti, ili iz drugih važnih razlogah oduzeti iznimice nadležnomu sudu stvari kažnjive, i povierit ih u svom okolišu drugomu sudu iste vèrsti.

§. 63.

Isto to pravo ima i sudište kasacionalno za vaskoliki obseg zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

Proti delegovanju drugoga suda, odredjenu uslied §. 62 po sudištu druge molbe, može pritužiti se kod sudišta kasacionalnoga nesamo tužitelj, nego i okrivljenik. Pritužba ima se uz tri dana po obznani zaključka predati pri sudu, koi ga je obznanio.

IV. Prepornosti o nadležnosti sudovah.

§. 64.

Ako se o nadležnosti prepiru kotarski sudovi, koji su pod jednim istim sudištem pèrve molbe odlučuje viećna komora toga sudišta. Ako se nemogu dva sudišta pèrve molbe o svojoj nadležnosti ili o nadležnosti dvajuh sudovah, koji su pod njimi, složiti, odlučuje tad sudište druge molbe. Ako je nastala razpra o nadležnosti medju sudovi, koji nisu pod istim sudištem druge molbe ili izmedj dva sudišta druge molbe, tad odlučuje sudište kasacionalno. Odluke ove vèrsti mogu se jedino stvoriti, pošto se sasluša dèržavno odvietničtvo, i proti istim neima nikakova posebna pravna lieka.

Medjutim imat će svaki od tih sudovah, koji se medju sobom prepiru, obavljati u svojem kotaru sve, što je potrebito, da se povede iztraga i uglavi učin i navlastito činiti sva ona na iztragu odnoseća se diela, koja se bez očite pogibelji odgoditi nemogu.

V. Uredovna dielovanja sudovah nenadležnih.

§. 65.

Svi, makar i nenadležni kazneni sudovi, kojim se u kotaru nadju tragovi kakova zločinstva ili prestupka, vlastni su a i dèržani, ako je pogibelj s odgodom skopčana, učiniti sva ona diela, koja mogu u čem podpomoći, da se ustanovi učin ili da se okrivljenik uhiti. Imadu medjutim odmah obaviestiti o tom nadležne sudove ili dèržavne odvietnike, i dostavit im razprave, koje su one u napisnik primili.

§. 66.

Nego diela, odnoseća se na iztragu, koja je kazneni koi nenadležni sud učinio izvan slučaja predjašnjega paragrafa, nisu s toga jedino razloga još ništetna, ako se odnose samo na prediztragu; nu dužnost je suda nadležnoga prosuditi, dà li će potriebno biti, ova diela opet obnoviti ili dopuniti.

Glava VII.

O izključku i odklonu osobah sudbenih i dèržavnih odvietnikah.

I. Izključak osobah sudbenih.

§. 67.

Svaki sudac i voditelj napisnika izključen je od opravljanja sudbenih dielah u kaznenom postupku, ako je on sam kažnjivim činom oštetjen, ili ako je okrivljena ili oštetjena osoba š njim svezana po ženitbi, ili ako je okrivljenik, oštetjenik, dèržavni odvietnik, privatni tužilac ili branitelj š njim u uzlaznoj ili silaznoj liniji u rodu ili tastbini, ako mu je bratučed ili još bliže u rodu š njim, ili u istom kolienu u tastbini, ili ako je prema njemu u odnošaju od poočima ili hranitelja, ili posinka ili hranjenčeta, tutora ili sirote.

§. 68.

Izključen je nadalje od dielatnosti sudačke ili voditelja napisnika u svih molbah onaj

1. koi je izvan svojih službenih poslovah sviedok bio diela, o kom je govor, ili koi se je u stvari preslušao kao sviedok ili vieštak;

2. koi je u toj stvari dielovao kao branitelj, kao zastupnik privatnoga tužitelja ili privatni učestnik, ili kao dèržavni odvietnik.

Izključen je od sudielovanja i odlučivanja pri glavnoj razpravi onaj, koi je u istoj stvari dielovao kao sudac iztražni, ili sudielovao, kad se je odlučivalo o prigovoru proti stavljenju okrivljenika pod obtužbu (§§. 211 do 214). Ako glavnu razpravu valja obnoviti uslied priziva ili žaobe ništovne, izključeni su od nove glavne razprave oni sudci, koji su sudielovali kod pèrve razprave.

§. 69.

Članovi sudovah višjih molbah izključeni su napose takodjer:

1. od razpravljanja glede svih stvarih kaznenih, u kojih su dielovali kao sudci iztražitelji;

2. od razpravljanja o pravnih liekovih proti svimkolikim onim odlukam, u kojih su sami osobno odvietovali u kojoj nižjoj molbi;

3. od izvieštjivanja i predsiedanja u razpravi glede stvarih kaznenih, u kojih je pri kojem podredjenom sudu kao sudac iztražitelj ili kao izviestitelj dielovala osoba, koja je u odnošaju š njimi, označenu u §. 67.

§. 70.

Sudac je dužan prijaviti bezodvlačno načelniku suda, kojemu je član, odnošaj, na kojem se osniva razlog njegova izključenja. Načelnik suda kotarskoga, koi se izključuje, ima prijavu učiniti načelniku sudišta pèrve molbe.

Voditelj napisnika ima tu prijavu učiniti sudcu, kod kojega bi imao voditi napisnik.

§. 71.

Svaka sudbena osoba ima se od onoga časa, kako je saznala izključni koi razlog, uztegnuti od svih sudbenih dielovanjah pod kazan ništetnosti takovih činah. Samo ako je pogibelj s odgodom skopčana i ako se nemože odmah izhoditi, da naredjen bude koi drugi sudac ili voditelj napisnika, ima takova sudačka osoba sama obaviti silno potrebita sudbena diela, osim ako bi se postupati imalo proti suprugi sudčevoj ili proti osobam, koji su š njim u rodu ili tastbini (§. 67), u kom se slučaju uredovni čin bez oklievanja ustupiti ima obližnjemu sudcu.

II. Odklon sudbenih osobah.

§. 72.

Dèržavni odvietnik, privatni učestnik, privatni tužitelj i okrivljenik mogu odkloniti članovah suda i voditeljah napisnikah, ako su kadri osim slučajevah, naznačenih u §§. 67—69, navesti i dokazati drugih razlogah, s kojih se dvojiti može o podpunoj nepristranosti onoga, kojega bi odkloniti trebalo.

§. 73.

Prošnja, kojom hoće dotičnik da odkloni kojega sudca, ima se svagda pri onom sudu, ka kojemu odklonjeni spada, predati ili u napisnik uvèrstiti, i to ako se radi o odklonu kojega člana presudnoga suda, barem za dvadeset i četiri ure prije, nego će se početi razprava, a ako se radi o odklonu čitavoga sudišta, barem za tri dana pošto je dobio poziv na razpravu. U ovoj prošnji treba da su razlozi odklona točno navedeni i koliko moguće zasviedočeni.

§. 74.

Dà li se koja sudbena osoba odkloniti može ili ne, o tom odlučuje u pravilu načelnik suda, ka kojemu osoba ona spada.

Ako se odklanja sudac kotarski, odlučuje tad viećna komora sudišta pèrve molbe; ako se pak odklanja čitavi sud pèrve molbe ili načelnik toga suda, odlučuje sudište druge molbe, a ako se odklanja sudište druge molbe ili načelnik mu, tad odlučuje sudište kasacionalno.

Proti ovim odlukam neima nikakova pravnoga lieka. Načelnik, odnosno sudište, koje o odklonu odlučuje, ima ujedno, ako se isti dozvoli, naznačiti onoga sudca ili onaj sud, kojemu se ima stvar izručiti.

III. Izključivanje dèržavnih odvietnikah.

§. 75.

Od poslovanja u stvarih kaznenih izključeni su oni članovi dèržavnoga odvietničtva, s kojimi je okrivljenik ili njegov branitelj, ili oštetjenik uslied zločinstva ili prestupka, ili

privatni tužitelj u kojem od odnošajah, pomenutih u §. 67; nadalje one osobe, koje su u stvari saslušane kao sviedoci ili vieštaci, ili koje su dielovale kao branitelj, zastupnik privatnoga tužitelja ili privatnoga učestnika ili kao sudac.

§. 76.

Svaki član dèržavnoga odvietničtva dužan je od onoga časa, kako je saznao koi izključni razlog, uzdèržati se od poslovanja u stvari, za koju scieni, da je izključen, istu stvar predati svomu namiestniku i izviestiti o tom svoga neposrednoga stariešinu. Pritužbami stranakah proti poslovanju dèržavnoga odvietnika, koi po zakonu nebi smio uticati u stvar, nesmie se obustavljati tiek postupka.

Glava VIII.

O obznanjivanju odlukah sudbenih i dozvoljivanju zagledavati u spise.

§. 77.

Sudbene odredbe obznanjuju se ili proglašujuć ih ustmeno pred sudom ili dostavljajuć pèrvopis ili pak uredovno potvèrdjen prepis od pèrvopisa.

Ustmena proglasba ima potvèrdjena biti napisnikom. Onomu, komu je ustmeno proglašena odredba, ima se, ako zahtieva, dati prepis odredbe.

§. 78.

Sudbene odluke dostavljaju se dèržavnomu odvietničtvu tim, što mu se priobćuje pèrvopis (izvornik). Urednik dèržavnoga odvietničtva potvèrdjuje na pèrvopisu, da ga je vidio i pročitao, i dodaje datum. Ako zahtieva, ima mu se dati prepis.

§. 79.

Pozivnica na glavnu razpravu u pèrvoj molbi ima se dostaviti samomu okrivljeniku.

Ova pozivnica za privatnoga tužitelja ili privatnoga učestnika, kao i svi oni spisi, pri kojih od onoga časa, kada su se predali u ruke, teče za kojega dotičnika rok, uz koi može primiti se pravna lieka ili prigovoriti proti tomu, što je stavljen pod obtužbu, imadu se dostaviti ili samoj stranki ili njezinu naredjenu zastupniku.

Ako dotičnik nastoji, premda se zna za njegovo boravište, ukloniti se osobnoj dostavi, uručit se ima odredba, koju bi mu valjalo dostaviti, obćinskomu načelniku, a dotičnik ima se o tom obaviestiti tim, što će se takova odredba pribiti na njegov stan i na kuću obćinsku.

§. 80.

Ako dostava ima obaviti se u drugih slučajevih, nego što su pomenuti u §. 79, i ako se nenadje onaj u svom stanu, komu ju dostaviti valja, predat će se sudbena odredba odraslomu kojemu domaru u njegovu stanu. Ako domara takova nebude, uručit će se izprava, koja bi se dostaviti imala, njegovu susiedu, ili ako nebude nikoga, koi bi ju preuzeo, ostavit se ima tad kod obćinskoga načelnika, a obaviest o tom metnut će se u stanu na takovo miesto, gdie lahko u oči udara ili, ako bude stan zatvoren, pribiti će se na vrata.

Ako nije moguće doznati stana onomu, komu stvar dostaviti valja, pribit će se izprava u kući obćinskoj, i ako sud shodnim obnadje, proglasit će se u javnih listovih.

§. 81.

Ako učestnika, na kojega glasi dostava, nije u kotaru onoga suda, koi je naredbu izdao, umolit se ima sud kotarski dostavnoga miesta, da dostavu ovèrši. To isto biva i s odredbami sudišta pèrve molbe, koje dostaviti valja izvan obsega onoga kotarskoga suda, koi se nahodi u miestu, gdie je stolica pomenuta sudišta.

U ovih slučajih prosto je dotičniku, pravne liekove po propisu ovoga kaznenoga postupnika predati onomu kotarskomu sudu, koi je umoljen bio, da dostavu obavi.

§. 82.

Ostavlja se sudovom, da prosude, je li umiestno dopustiti kojoj stranki ili njezinu izkazanu zastupniku takodjer i u slučajevih, koji nisu napose navedeni u ovom kaznenom postupniku, da zagledava u kazneno-sudbene spise, ili dozvoliti, da uzme prepisah od istih, t. j. ako ove osobe vierodostojno dokažu, da im takov prepis i zagled u spise treba u svèrhu, da obrazlože koi zahtiev na odštetu ili da podkriepe svoju prošnju za obnovu postupka ili iz drugih razlogah.

§. 83.

O povedenu i o dovèršenu kaznenom postupku proti osobam od vojske i domobranstva, kao i proti osobam, koje su u dèržavnom ili drugom kojem javnom, dakle i u kojem zemaljskom ili obćinskom uredu ili službi, koje su članovi zastupstva obćinskoga ili kojega drugoga, zvana za obavljanje javnih posalah, ili koje su odlikovane javnimi naslovi, ili ovozemskimi ili inozemskimi redovi ili počastnimi znaci, poslat ima se obaviest njihovoj predpostavljenoj vlasti, odnosno načelničtvu zastupničkoga sbora i dotičnim uredom dvorskim ili pisarnicam redovah.

Glava IX.

O izsliedjivanju kažnjivih dielah i o predizvidih glede zločinstvah i prestupakah.

§. 84.

Sve javne vlasti i svi javni uredi dužni su prijaviti odmah dèržavnomu odvietniku nadležnoga suda kažnjiva diela, koja sami opaze ili koja im inače budu doglašena, ter koja se iztraživati imadu ne jedino na zahtievanje kojega dotičnika.

Kada je pogibelj s odgodom skopčana, može se obaviestiti o počinjenu kažnjivu činu i onaj sud kotarski, kojemu se u okolišu vlast nalazi.

§. 85.

Sud, koi izreče, da je stečaj razpisan, ili koi odluči, da stečaja nije moći razpisati samo zato, što je imetak neznatan ili jedino s toga, što je samo jedan jedini osobni vierovnik, ima obaviestiti o tom odmah dèržavnoga odvietnika kod onoga sudišta pèrve molbe, kojemu u okolišu dužnik prebiva; gradjanski je sud nadalje obvezan, dèržavnomu odvietniku a tako i kaznenomu sudcu dati svu potrebitu obaviest i priobćit im spise, koji su im od potrebe, bud' u izvorniku, bud' u ovierovljenu prepisu.

§. 86.

Tko god dozna za kažnjiv koi čin, koi progonit valja ureda radi, vlastan je prijaviti ga. Primati prijavu obvezan je nesamo dèržavni odvietnik, nego takodjer i sudac iztražitelj, kotarski sudac i vlast sigurnostna, koje dostaviti imadu prijavu dèržavnomu odvietniku.

§. 87.

Dèržavni odvietnik dužan je prosuditi svaku prijavu, koja do njega dopre o činih kažnjivih, koje ureda radi progoniti valja, a tako i dalje potierati tragove, koji mu o takovih

k ažnjivih činih dodju do znanja. On je dužan takodjer sudielovati pri izsliedjivanju razlogah sumnje, koji na to smieraju, da se u trag udje nepoznatim krivcem.

Na prijavu bez imena, a tako i na prijave, dolazeće od ljudih posve nepoznatih, treba istina, ako sadèržavaju okolnostih izviestnih, kojimi se kažnjivo dielo kao vierovno označuje, primit se izvidjenja tih okolnostih, ali na tihom, da nebude buke, i da se štedi, koliko moguće, poštenje okrivljenih osobah.

Kada dopre glas do dèržavnoga odvietnika o kažnjivu činu, koi netreba samo iztraživati, kad to zahtieva privatni učestnik, dužan će bit narediti, da se one osobe, po kojih se je glas raznio, izpitaju, zatim pomoćju vlastih sigurnostnih ići glasu u trag tja do samoga vrela, odkuda je proizišao, i osviedočit se, koliko je moguće o temeljitosti ili netemeljitosti njegovoj.

§. 88.

Dèržavni odvietnik vlastan je u obće odrediti, da iztražni sudac, kotarski sud ili vlasti sigurnostne čine predizvide u svèrhu, da se dodje do dokazalah potrebitih, za da se odredi kazneni postupak proti kojoj stanovitoj osobi ili pak da se zabaci prijava.

Sudcu iztražitelju i sudcu kotarskomu pripadaju i kod ovih predizvidah ona prava i one dužnosti, koje sudcu iztražitelju pripadaju u prediztragi.

Dèržavni odvietnik može narediti, da vlast sigurnostna bez prisege presluša osobe, koje bi mogle dati obaviestih o počinjenih dielih kažnjivih, a može i sam takovu preslušavanju prisustvovati. Da takova vlast obavi očevid i premetačinu, može dèržavni odvietnik narediti istom onda, kada se obnadje, da je u odsutnosti sudbene osobe, zvane za uredovanje, potrebno bez oklievanja posredovati; a može on i sam prisustvovati ovim činom iztražnim, pri kojih valja se dèržati svih formalnostih, propisanih za čine sudbene ovakove vèrsti. Nego kapisnici, koji se pri tom sačine, mogu pod kazan ništetnosti upotrebiti se istom onda kao sredstva dokazna, ako se odmah priobće sudcu iztražitelju, koi ima prosuditi njihovu formu i podpunost i ako je od potrebe, izhoditi, da se obnovi ili nadopuni razprava.

§. 89.

Sudac iztražitelj kod sudišta pèrve molbe preduzimlje, dok neima predloga od dèržavnoga odvietnika, samo ona diela uredovna, koja nebi moguće bilo odgoditi, a da se nenaškodi cilju ili neprekorači koi zakoniti rok. O onom, što je preduzeo, ima obaviestiti dèržavnoga odvietnika i čekati zatim njegov predlog.

Nasuprot sudovi kotarski imadu istina takodjer s miesta prijavljivati dèržavnomu odvietniku zločinstva, koja im dodju do znanja, i prestupke, koje valja ureda radi progoniti, nego ujedno i nečekajuć predlogah njegovih, činiti predizvide (§. 88, točka 1 i 2). Ali iztražna diela, uslied kojih bi se mogli izgubiti tragovi kažnjiva čina ili uklouiti, da nebi moguće bilo iznova ih promotriti, preduzimati će samo onda, kada bude pogibelj skopčana s odgodom; povèrh toga imadu isti u prijavi, koju će učiniti, svratiti pozornost na to, da je od potrebe takovo iztražno dielo, i skèrbiti, da se tragovi učina sačuvaju, dok neprispije ili sudac iztražitelj ili zahtievanje od njega, neka se preduzmu diela iztražna.

Zapisnike, sačinjene o predizvidih, ima kotarski sud što prije, a ako je tko metnut u zatvor, najdulje za osam danah poslati dèržavnomu odvietniku, koi će u ovom posliednjem slučaju najkašnje za tri dana, pošto mu prispiju, ili riešiti zatvorenika od progona ili predati sudcu iztražitelju svoje predloge u pogledu osobe i postupka (§. 27, toč. 2).

§. 90.

Ako dèržavni odvietnik, prosudiv prijavu ili spise od predzvidah, koji se, ako je potriebno, na njegovu odredbu popuniti imadu, nadje dovoljnih razlogah. da odredi kazneni postupak proti stanovitoj osobi, predat će ili predlog na povedenje prediztrage (§. 91) ili tužbovnicu. U protivnom slučaju zavèrći će prijavu, koja mu je došla, naznačiv u kratko razloge, koji su ga na to sklonuli, i poslati iztražnomu sudcu spise predizvidne s opazkom, da nenalazi razloga, da se progonjenje nastavi. U ovom slučaju ima sudac iztražitelj obustaviti predizvide i okrivljenika, ako je možebit zatvoren, pustiti odmah na slobodu.

Glava X.

O prediztragi glede zločinstvah i prestupakah u obće.

I. Povedenje prediztrage i položaj sudca iztražitelja u istoj.

§. 91.

Prije, nego tko stavljen bude pod otužbu (glava XVI), ima se proti njemu obaviti prediztraga, kada se radi o zločinstvu, o kojem ima suditi porota, ili kada se ima povesti kazneni postupak proti takovu, koi je odsutan. U svihkolikih drugih slučajevih ostavlja se razsudu dèržavnoga odvietnika, odnosno privatnoga tužitelja, dà li se imade predložiti prediztraga.

Svèrha je prediztrage, izpitati predbiežno osvadu, podignutu proti stanovitoj osobi poradi kažnjiva kakova čina, i stvar, kako se ima, izvesti u toliko na čistac, koliko je potrebno, za da se uglave oni momenti, s kojih će se bud' obustaviti kazneni postupak, bud' staviti okrivljenik pod obtužbu i prirediti dokazivanje za glavnu razpravu.

§. 92.

Sudac iztražitelj može povesti prediztragu jedino glede takovih kažnjivih činah i proti onim osobam, glede kojih ima odnoseći se na to predlog od ovlaštena tužitelja.

Ako predloži dèržavni odvietnik, da se prediztraga povede, imat će prijavu, a tako i dokazna sredstva, za koja je saznao, a i rezultate predizvidah, koji su možda obavljeni, saobćiti sudcu iztražitelju.

Ako sudac iztražitelj nadje razlogah, pak se uzteže pristati na predlog o povedenju prediztrage, imat će se iskati, da o tom odluči viećna komora. Sudac iztražitelj udioničtvovat će u viećanju, nu nipošto u satvaranju odluke. O takovih viećanjih ima se svaki put obaviestiti prije dèržavni odvietnik, da uzmogne mnienja svoja izraziti pismeno ili ustmeno.

§. 93.

Prediztragu vodi u pravilu sudac iztražitelj osobno i neposredno. Nu može on i zamoliti kotarske sudove, koji su unutar ili izvan okoliša njegova sudišta, da obavlje pojedina sudbena diela.

Sudovi kotarski imadu, dèržeći se propisah, koji postoje za sudca iztražitelja, odazvat se njegovoj molbi i obaviti odmah, ako nastane potreba, i dalnja poslovanja iztražna, koja u njihov okoliš zasegnu.

§. 94.

Sudac iztražitelj izvieštjuje o stanju svihkolikih tekućih prediztragah viećnu komoru ustmeno svakoga mieseca jedanput a takodjer i uz miesec, kad to iziskuje važnost koje stvari, ili kada valja dobiti odluku viećne komore. Dèržavni odvietnik pritoman je u siednicah, u kojih viećna komora prima ova izviestja, i vlastan je, predloge činiti.

§. 95.

Ako viećna komora zaključi, da rukovanje prediztrage valja predati sudu kotarskomu (§. 12), ima tad ovaj sud dèržati se svih propisah, postojećih za sudca iztražitelja. Miesečno izviestje o tom, kako stoje sve tekuće prediztrage, činit će kotarski sud pismeno; na isti način izhodit će i odluke viećne komore. Izvieštjivanje ustmeno u komori viećnoj povierit će se u takovih slučajevih kojemu članu iste komore. Dèržavni odvietnik pritoman je i u ovih siednicah.

II. Poslovanje u prediztragi.

§. 96.

Ako je prediztraga povedena, radit će sudac iztražitelj odmah ureda radi, nečekajuć dalnjih predlogah tužiteljevih, u svèrhu, da izvidi učin, pronadje učinitelja, i da dokazna sredstva, vodeća na obličenje ili na obranu okrivljenika, uglavi u toliko, u koliko je potriebno, da se postigne svèrha prediztrage.

§. 97.

Tužitelj je vlastan činiti sudcu iztražitelju predlogah takodjer glede obavljanja pojedinih dielah iztražnih, o kojih će predlozih isti sudac, ako nadje razlogah, nepristati na njih, imat zaiskati odluku viećne komore (§. 94).

Dielah iztražnih neobàvlja dèržavni odvietnik pod kazan ništetnosti. Nesmije ni tužitelj ni branitelj pritoman biti, kad sudac iztražitelj izpituje okrivljenika ili sviedoke. Nu vlastni su biti pritomni, kad se očevid čini, kad se preiskuje kuća ili iztražuju papiri, i vlastni su naznačiti predmete, na koje se razprostrieti imaju ova iztražna diela. Sudac iztražitelj dužan je u pravilu tužitelja u ovu svèrhu unapred obaviestiti, da će takova diela preduzeti, nu ako je pogibelj s odgodom skopčana, moći će ih preduzeti i neobaviestivši najprije tužitelja.

§. 98.

Ako je po zločinstvu ili prestupku ostalo tragovah, imadu se takovi izviditi na shodan način, navlastito očevidom polag ustanovah, sadèržanih u sliedećoj glavi.

Predmeti, na kojih ili kojimi se je učinilo kažnjivo dielo, ili kojih je okrivljenik na miestu diela za sobom ostavio, u obće predmeti, koji će se imat okrivljeniku ili sviedokom pokazati, da se vidi, da li ih poznaju, ili koji bi na koi drugi način mogli za dokaz služiti, imaju se, u koliko je moguće, uzeti u sudbenu pohranu. Ili će se spraviti u zavitak, zapečatjen sudbenim pečatom ili će se udariti na njih sudbena oznaka, koja će braniti, da se nepodmetnu predmeti drugi ili da se nepromiene.

Ako medju nadjenimi predmeti bude stvarih, posvetjenih za službu božju, ima sud postarat se, da se iste razluče od svih ostalih predmetah i da se primiereno pohrane.

§. 99.

Ako se šteta, zločinstvom ili prestupkom prouzročena, ili pak izmakli dobitak nemože pouzdano pronać iz onoga, što oštetjenik veli, ili ako se razlogom može slutit, da oštetjenik štetu svoju precienjuje, tad se veličina njezina, u koliko od iste zavisit može ili pripisljivost

čina kao zločinstva, ili odmiera kazni, ili dosuda kakove odštete, pronać ima ili preslušajem sviedokah ili pak po vieštacih.

§. 100.

Za pisma, koja su pisana u jeziku pri sudu neobičnom, a važna su za iztragu, ima sudac iztražitelj učinit, da se po zakletu tumaču prevedu, a zatim priklopit ih k spisom zajedno s prevodom.

§. 101.

O svih sudbenih dielih, spadajućih na iztragu, imadu se sačiniti napisnici; osim urednika, koi obavlja ili vodi dielovanje, ima pritoman biti još i zaprisežen voditelj napisnika.

§. 102.

Ako je pri kojem iztražnom dielu potriebno, da se prizovu sviedoci sudbeni, imat će isti biti ljudi punolietni, neporočni i takovi, koji pri stvari dioničtva neimaju; i imadu se isti u obće ili za pojedini koi slučaj podavši ruku obvezati, da će, da uzmognu dati sviedočanstvo na sudu, točno paziti na sve, što se pred njimi obavljalo ili govorilo bude, da će bditi, da se to vierno u napisnik stavlja, i da će do glavne razprave mučat o svem, što prigodom iztražnoga diela budu saznali.

§. 103.

Obćenita je dužnost svakoga dèržavljanina, biti bezplatno sudbenim sviedokom kod dielah iztražnih. Ova dužnost pada poglavito na stanovnike one obćine, u kojoj se obavljat ima dielo iztražno.

Oprošteni su:

1. duhovni pastiri svih zakonito priznanih družbah vierozakonskih;

2. ljudi od vojske i od domobranstva, dok su u aktivnoj službi, i javni u istinu služeći urednici i poslužitelji;

3. javni učitelji, osobe od zdravstva, koje doista izvèršuju zvanje svoje, odvietnici, bilježnici, osobe, koje su namieštene kod željeznicah i parobrodovah, a tako i svi oni, kojih se služba bez povriede javne koristi nebi pretèrgnuti mogla, napokon

4. osobe, koje živu od nadnice i natjednice.

§. 104.

Napisnici vèrhu sudbenih dielah pisat će se odmah, kad se ista obavljaju, a gdie to nebude moguće, neposredno izza toga.

U svakom napisniku označiti treba miesto, godinu i dan, kad se piše, a i pritomne osobe.

Pitanja imaju se napisati samo u toliko, koliko je od potrebe, da se razumieti uzmogne odgovor. Odgovore zapisati valja u pravilu jedino načinom pripoviedajućim po njihovu bitnom sadèržaju. Samo onda, kad bude za prosudjivanje stvari važno ili kad se očekuje, da će potrebno biti, pročitati napisnik u glavnoj razpravi, navesti će se vlastiti izrazi izpitanika onako, kako ih je sam izrekô.

Sudac ima napisnik kazivat na glas tako, da to pritomni čuti mogu. Nego onomu, koi se izpituje, prosto je svoje odgovore voditelju napisnika u pero kazivati. Ako izpitanik na zlo rabi ovo pravo, može mu ga sudac oduzeti.

§. 105.

Svaki napisnik ima se izpitanim, ili inako prizvanim osobam pročitati; a ako žele, mora im se i u ruke dati, da ga sami pročitaju; zatim zabilježit će se u napisniku, da je bio pročitan ili u ruke dan, kao i to, da je potvèrdjen. Poslie toga podpisat će napisnik izpitane osobe, pristavivši svoj podpis ili ručno znamenje na svaki arak, a na koncu pritomni ured-

nici, voditelj napisnika i sudbeni sviedoci, ako su koji pozvani bili. Ako izpitanik neće da se podpiše, ima se u napisniku zabilježiti kako to, tako i razlog, zašto se krati.

§. 106.

U onom, što se je jedanput napisalo, nesmije se ništa važnoga izbrisati, dodati ili promieniti. Prekrižena miesta treba da ostanu čitljiva. Znatni primetci ili popravci, koje izpitanik svojoj izreci prida, imaju se na okrajkunapisnika ili u dodatku zabilježiti i na način, naznačen u §. 105, odobriti i podpisati.

§. 107.

Ako u napisniku ima više arakah, treba ih svekolike prošiti i krajeve od konca pripečatiti pečatom sudbenim.

Sudac iztražitelj ima voditi dnevnik, u koi će se bilježiti točno svi čini od prediztrage.

§. 108.

Proti onim, koji se pri kojem uredovnom dielu sudca iztražitelja, akoprem već opomenuti, silovito i povriedno vladaju, može sudac iztražitelj izreći novčanu globu do petdeset forintih ili zatvor do osam danah, a ako je onaj, koi bi se radi toga kazniti imao, jurve zatvoren, odrediti za vrieme zatvora tvèrdu ležu, uzu samotnu, zatvor na samu u tamnoj sobici (dèržeć se pri tom stegah, naredjenih u §§. 255—257 kaznenoga zakona) ili napokon uzkratu tople hrane za nedielju danah. Proti sudbenim sviedokom, vieštakom i zagovornikom stranakah može se odrediti jedino novčana globa.

Svaka ovakova odredba ima se u spisih zabilježiti i priobćiti odmah viećnoj komori, kojoj pripada pravo, kazni, odmierene po sudcu iztražitelju, takodjer i ureda radi dokinuti ili ublažiti (§, 113).

III. Obustava ili zaglava prediztrage.

§. 109.

Prediztraga ima se obustaviti odredbom sudca iztražitelja, čim tužitelj uzme natrag svoje zahtievanje, da se dotičnik progoni od strane kaznenoga suda, ili čim predloži, neka se prediztraga obustavi ili čim izjavi, da nenalazi razloga daljemu sudbenomu progonjenju (§ 112).

Osim toga može se prediztraga obustaviti jedino uslied zaključka viećne komore ili sudišta druge molbe.

§. 110.

Ako se obustavi prediztraga, ima se o tom obaviestiti tužitelj, privatni učestnik i okrivljenik ; ovaj pak, ako je bio zatvoren, ima se odmah pustiti na slobodu.

Ako okrivljenik zahtievao bude, imade mu se dati uredovno sviedočanstvo o tom, da proti njemu neima razloga, s kojega bi se imao dalje progoniti sudbeno.

Ako se oštetjenik, povriedjen u svojem pravu zločinstvom ili prestupkom, nije pridružio postupku, ima mu se, ako traži, dati potvèrda o odredjenoj obustavi.

§. 111.

Prediztraga zaglavljuje se, čim učinjeni izvidi dovoljni budu, da se njimi obrazloži naredjenje glavne razprave, i ujedno čim se dobije potrebit pregled o podpuno pripremljenih dokaznih sredstvih za glavnu razpravu.

§. 112.

Po zaglavljenoj prediztragi priobćit će sudac iztražitelj spise dèržavnomu odvietniku. Ovaj je obvezan (§. 27), uz rok od osam danah, pokle je primio spise, ili predati sudcu

iztražitelju tužbovnicu ili povratiti mu spise s izjavom, da nenalazi nikakova razloga daljnjemu sudbenomu progonjenju,

Privatni tužitelj ima se obaviestiti o zaglavljenoj prediztragi te pozvati, da predade uz rok od četèrnaest danah tužbovnicu, i ujedno uputiti, da ako nebude se dèržao toga roka, da će se to smatrati, kao da je odustao od obtužbe (§. 109).

Uz rok, odredjen za predatbu tužbovnice, može se učiniti i predlog o tom, da se popuni prediztraga. Ako se odbije takov predlog, teći će novi rok za predatbu tužbovnice od dana, koga obznanjen bude dotični zaključak viećne komore.

IV. Pravni liekovi proti odredbam sudca iztražitelja i viećne komore.

§. 113.

Svaki, koi misli, da mu je tečajem predizvidah, prediztrage ili tečajem postupka, koi je sliedio za predatom tužbovnicom, kojom odredbom ili zatezanjem sudca iztražitelja krivo učinjeno, ima pravo zahtievati o tom odluku viećne komore i zahtievanje svoje predati ili pismeno ili ustmeno sudcu iztražitelju ili neposriedno viećnoj komori. Ovakova pritužba obustavit će ovèrhu odredbe, koju je učinio sudac iztražitelj, samo u slučajevih, pomenutih u §. 108.

Viećna komora odlučuje u siednici, koja nije javna, čuvši najprije sudca iztražitelja i dèržavnoga odvietnika.

§. 114.

Proti ovoj odluci viećne komore neima u pravilu nikakova daljnjega pravnoga lieka Može ipak proti njoj nesamo dèržavni odvietnik ili privatni tužitelj, nego takodjer i okrivljenik potužit se kod sudišta druge molbe onda, kad se takovom odlukom izključuju pojedine stvari kaznene iz kaznenoga postupka, koi bi se zajednički voditi imao, ili kada se njom odredjuje ili dokida zatvor ili kada se tiče kolicine osigurnine. Nadalje prosto je dèržavnomu odvietniku ili privatnomu tužitelju pritužit se sudištu druge molbe proti takovim odlukam, kojimi se izriče, da se ili odbija predlog na povedenje prediztrage ili povedena prediztraga da se obustavlja.

Ova pritužba neima u pravilu (§. 197) moći odgodne. Predati ju valja viećnoj komori uz tri dana, pošto se je obznanio zaključak, proti kojemu je naperena. Sudište druge molbe odlučuje konačno, pošto je najprije čulo dèržavnoga odvietnika, o ovoj pritužbi u siednici, koja nije javna.

Kad sudište odlučivalo bude o takovih pritužbah, neće moći nikad mienjati na uštèrb okrivljenika onih odredabah i zaključakah, proti kojim pritužba nije učinjena; vlastno je ono u ostalom ipak odrediti, neka se uklone mane u postupku, za koje se je doznalo, baš i onda, ako proti njim nije pritužba učinjena ili nije se učiniti mogla.

Ako obnadje sudište, da je pritužba proti obustavi prediztrage osnovana, može izreći odmah, da se okrivljenik stavi pod obtužbu sbog takovih činah, za koje je tražio ovlašteni tužitelj, neka se progone (§. 92), i o kojih je okrivljenik jurve preslušan.

§. 115.

Koliko je moguće treba nastojati, da se neobustavlja tiek postupka tim, što se u svèrhu, da moguće bude poprimiti pravnih liekovah, predlažu spisi; ako uztreba, imat će se prepisati spisi, neobhodno potrebiti za nastavak postupka.

Glava XI.

O očevidu i o vieštacih.

I. O očevidu i prizivanju vieštakah u obće.

§. 116.

Očevid ima se činiti, kadgod se po istom razjasniti može kakova za iztragu važna okolnost. Pozvati imaju se uviek dvojica sudbenih sviedokah, a ako se svèrsi shodnim pokaže, da se priznadu predmeti, glede kojih se iztraga vodi, ili da se dodje do razjašnjenjah, ima se pozvati i okrivljenik. Branitelju okrivljenika nije moći zabraniti, da bude pritoman pri očevidu; a i branitelja, koi je jurve odredjen, valja, ako proti tomu neima osobitih razlogah, obaviestiti, da će se činiti očevid.

§. 117.

Napisnik, koi se piše o očevidu, ima se sačiniti tako točno i potanko, da se pregledani predmeti po njem podpuno i vierno pred oči stavljaju. Imaju se u tu svèrhu, ako je od potrebe, priklopiti mu narisi, osnove ili nacèrti; naznačiti miere, teže, veličine i miestne okolnosti polag poznatih i nedvojbenih ustanovah.

§. 118.

Ako pri očevidu treba vieštakah, ima sudac iztražitelj u pravilu prizvati dvojicu.

Ako je slučaj od manje važnosti, ili ako bi za svèrhu iztrage pogibeljno bilo čekati dok i drugi vieštak dodje, dosta će biti, ako se samo jedan pozove.

§. 119.

Vieštake izabira sudac iztražitelj. Ako ima vieštakah za koju struku kod suda stalno namieštenih, pozivat će druge onda samo, ako je pogibelj s odgodom skopčana, ili ako su oni osobitimi odnošaji prepriečeni, ili ako se u pojedinom kojem slučaju sumnjivi vide.

Kad se vieštak neodazove pozivu ili kad neće da sudieluje pri očevidu, može ga sudac iztražitelj odsuditi na novčanu globu od pet do sto forintih.

§. 120.

Osobe, kojih u iztragi kakovoj nebi slobodno bilo kao sviedoke preslušati ili zapriseći, ili koje stoje naprema okrivljeniku ili oštetjeniku u kojem odnošaju, označenu u §. 152, br. 1, nesmiju se pod kazan ništetnosti čina pozvati ni kao vieštaci. O izboru vieštakah imadu se u pravilu obaviestiti prije, nego se očevid preduzme, nesamo tužitelj, nego i okrivljenik; ako ima važnih prigovorah i ako nije pogibelj skopčana s odgodom, imadu se prizvati drugi vieštaci.

§. 121.

One vieštake, koji su usljed toga, što su stalno namiešteni, kao takovi zaprisežení u obće, ima sudac iztražitelj prije početka uredovnoga dielovanja sietiti na svetost prisege, koju su položili.

Drugi vieštaci imaju se prije očevida prisegom obvezati, da će predmet očevida brižljivo razmotriti, što opaze, da će vierno i točno navesti, i što obnadju, kao i svoje mnienje da će po saviesti i kao što najbolje znadu polag pravilah svoje znanosti ili umietnosti očitovati.

§. 122.

Vieštaci će predmete očevida razmotriti i pregledati u pritomnosti sudbenih osobah, osim ako sudbene osobe za shodno nadju iz obzira ćudoredne pristojnosti uklonit se ili ako

se potrebna opažanja, kao što pri iztraživanju otrovah, drugčije učiniti nemogu, nego nastavljenim motrenjem ili duže trajućimi pokusi.

Svaki put, kad se udalje osobe sudbene s onoga miesta, na kojem biva očevid, valja nastojati na shodan način, da izvidi vieštakah, koji se imadu preduzimati, budu vierodostojni.

Ako se očekivati može, da će se uslied postupanja vieštakah pokvariti ili promieniti predmet, koi iztraživati imadu, uzet će se jedan dio njegov, ako bude moguće, i spraviti u pohranu sudbenu.

§. 123.

Sudac iztražitelj vodi očevid. On će, imajuć po mogućnosti što više obzira na predloge tužiteljeve i okrivljenikove ili okrivljenikova branitelja, naznačiti one predmete, koje će vieštaci razmatrati, i stavljat će pitanja, za koja mu se potrebno uzvidi, da na njih bude odgovoreno. Vieštaci mogu zahtievati, da im se iz spisah ili preslušajem sviedokah dadu vèrhu točakah, koje će oni potanko naznačiti, one razjasnitbe, koje im se za mnienje, što izreći imaju, važne vide.

Ako vieštakom u svèrhu, da uzmognu dati temeljito mnienje, neobhodno potriebno bude, da zagledaju u spise iztražne, mogu im se, u koliko neima proti tomu nikakova osobita razloga, priobćiti i sami spisi.

§. 124.

Podatke vieštakah o onom, što su opazili (našli), ima voditelj napisnika odmah pobilježiti. Mnienje svoje a tako i razloge istoga mogu ili odmah staviti u napisnik ili pak priuzdèržat si, da će mnienje dati pismeno, za koje će im se odrediti primieren rok.

§. 125.

Ako se podatci vieštakah o stvarih, koje su opazili, bitno razilaze, ili ako je nalaz njihov taman, nepodpun, ako protuslovi samomu sebi ili izvidjenim okolnostim, i ako nije moguće, sumnje opetovanim saslušanjem vieštakah odkloniti, ima se očevid, u koliko je moguće, ponoviti s istimi ili pako s drugimi vieštaci.

§. 126.

Ako se obnadju takova protuslovja ili takovi nedostatci u pogledu mnienja vieštakah, ili ako se pokaže, da ima u sebi takovih zaključakah, koji iz naznačenih prednjih stavakah nisu dosliedno izvedeni, i ako se sumnje nemogu iznovičnim preslušanjem vieštakah ukloniti, imat će se tražiti mnienje koga drugoga vieštaka ili više njih.

Ako su vieštaci liečnici ili kemici, može se u takovih slučajevih zaiskati mnienje od kojega liečničkoga fakulteta u zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom. To isto biva i onda, kad viećna komora obnadje, da treba zaiskati mnienje fakulteta sbog važnosti i težkoće slučaja.

II. Postupak pri iztragah o usmèrtbah i tielesnih ozledah u obće.

§. 127.

Ako pri kojem smèrtnom slučaju nastane sumnja, da je isti prouzročen zločinstvom ili prestupkom, ima se prije pokopa obaviti ogled mèrtvaca i otvoriti mèrtvo tielo.

Ako je mèrtvo tielo jurve pokopano, ima se u tu svèrhu opet izkopati, ako se polag okolnostih još važan posliedak odtuda očekivati može i ako se iz obzirah na zdravlje onih osobah, koje udioničtvovat imadu pri ogledavanju mèrtvaca, pogibeljno nevidi, to činiti.

Prije nego što se mèrtvo tielo otvori, ima se isto točno opisati, i imadu se preslušati osobe, koje su pokojnika poznavale, da se tako ukloni svaka dvojba u pogledu istovietnosti. Od ovih osobah, kad bude potrebno, tražiti treba, da opišu točno pokojnika prije, nego što će vidieti i upoznati tielo. Ako je pokojnik posve nepoznat, mora se potanak opis mèrtvaca razglasiti u javnih listovih (novinah).

Pri ogledu mèrtvaca ima sudac iztražitelj na to paziti, da se točno razvidi: mèrtvo tielo u kojem je položaju i kakovo je zatim miesto, gdie, i opravau, kojoj se je našlo, a tako isto i da se brižljiv obzir ima na sve, što bi polag okolnostih za iztragu važno biti moglo. Osobito imaju se točno pobilježiti rane i ini izvanjski tragovi podnešena nasilja, i koliko ih je i kakove su; zatim navesti sredstva i orudje, kojimi su se iste po svoj prilici prouzročile, i orudje, ako se je kakovo našlo, koje se je možebiti upotrebilo, prispodobiti s ozledami, koje se vide.

§. 128.

Ogled mèrtvaca i otvorenje mèrtvoga tiela ima se obaviti polag osobitih zato postojećih propisah po dvojici liečnikah, od kojih može jedan biti makar samo ranarnik.

Liečnik, koi je pokojnika liečio u bolesti, koju je možebit pred svojom smèrti imao, ima se, da se razjasni odnošaj stvari, i ako je bez odgadjanja moguće, pozvati takodjer, da bude pri ogledanju mèrtvaca.

§. 129.

Mnienje ima napose izreći, koi je u nazočnom slučaju bio ponajprije dielujući uzrok nastale smèrti i čim se je isti uzrok proizveo.

Kada se opaze ozlede, ima se napose iztražiti:

1. jesu li ozlede mèrtvacu zadane činom koga drugoga, i ako se potvèrdi to pitanje, onda

2. je li ovaj čin proizveo smèrt

a) već poradi svoje obćenite naravi,
b) uslied navlastita osobna svojstva ili posebna stanja ozledjenikova.
c) sbog slučajnih okolnostih, u kojih je bio počinjen, ili
d) uslied inih okolnostih, koje su se slučajno pridružile, nu koje su ili činom prouzročene ili iz njega nastale, ili je li napokon
e) moguće bilo odvratiti smèrt, da je za dobe pritekla svèrsi shodna pomoć.

Ako mnienje neobsiže svih, za riešitbu važnih okolnostih, imat će o tom sudac iztražitelj vieštake napose izpitati.

§. 130.

Pri sumnji o umorstvu dieteta ima se povèrh izvidah, obavljenih polag gore navedenih propisah, iztražiti takodjer, dà li se je diete živo rodilo.

§. 131.

Pokaže li se sumnja otrovanja, prizvati se imadu k izvidu učina osim liečnikah, u koliko je moguće, još i dva kemika. Nego otrove mogu, kao što budu okolnosti, iztraživati kemici i sami u prikladnoj za to prostoriji.

§. 132.

I pri tielesnih ozledah imadu ozledjenika pregledati dva vieštaka, koji će, opisav točno ozlede, izrazit se napose poglavito i o tom, koje od nadjenih ozledah tielesnih ili povriedah zdravlja same po sebi ili u svom skupnom dielovanju, smatrati se imadu bezuvietno, ili uz

koje posebne okolnosti slučaja, kao lahke, težke ili pogibeljne za život; kakove su obično posliedice ozledah takove vèrsti, i kakove u navedenom pojedinom slučaju izidjoše odtuda na vidielo, a tako i kakovimi su sredstvi ili orudji, te na kakov način nanešene te ozlede.

§. 133.

Ako je potrebno, da se ogleda tielo ženske osobe, može se taj posao polag okolnostih naložiti primaljem, ili u slučajevih od manje važnosti primaljam umiesto liečnikah ili ranarnikah.

III. Postupak kod sumnjah o poremetjenu umu ili o ubrojivosti čina.

§. 134.

Kad nastanu sumnje, dà li je okrivljenik pri zdravoj, čistoj pameti, ili dà li mu je možda duh poremetjen, čim bi se ukinuti mogla sviestnost (zamiernost) njegova, imat će se narediti, da u pravilu dva liečnika prosude stanje duše i uma okrivljenikova.

Ovi liečnici imadu podniet izviestje o posliedku motrenjah svojih; sve stvari, od kojih zavisi prosud stanja duše i uma okrivljenikova, složit u jedno; zatim pretresti ih i razsuditi po znamenitosti njihovoj kako pojedince, tako i u ukupnosti; i ako sciene, da je um u istinu poremetjen, imadu ustanoviti i narav bolesti, i vèrstu i stupanj iste, i kako po spisih, tako i po svojem vlastitom motrenju izreći mnienje, kakovu je moć imala bolest i kakovu ima još na misli, nagone i dielovanja okrivljenikova, i dà li je i u kojoj mieri to smutjeno stanje uma obstojalo onda, kada dielo bieše učinjeno.

IV. Prosudjivanje rukopisah.

§. 135.

Ako nastane dvojba o istinitosti koje izprave, ili ako pronaći valja, od čije ruke potiče koje stanovito pismo, moći će vieštaci prispodobiti ih s takovimi spisi, koji su bez dvojbe istiniti.

V. Postupak pri iztragah poradi krivotvorja ili spotvaranja javnih vierovnih papirah i pri krivotvorju novca.

§. 136.

U slučajevih spotvaranja ili krivotvorja javnih vierovnih papirah ima sudac iztražitelj komade, koji su predmet iztrage, poslati u pravilu ministarstvu financijah, da zadobije potanju obaviest, dà li su papiri ovi istiniti ili neistiniti, na koi je način krivotvorje učinjeno, dà li se je rabilo pripravljeno orudje, koje pomnožovanje olakšava, i napokon dà li se je i gdie našlo jurve takovih krivih komadah.

Isto tako imadu se ovomu ministarstvu, pošto se sasvim dovèrši postupak suda kaznenoga, poslati krivotvorine i svekoliko orudje, gradivo i drugi ovamo spadajući predmeti. Čim ti predmeti potrebni budu za iznovično koje uredovno dielovanje suda kaznenoga, imat će se potražiti, da se povrate.

Pri krivotvorju notah ili vierovnih papirah povlaštene austrijanske banke narodne, imadu sudci iztražitelji neposredno obratiti se na banku a pri krivotvorju ovozemskoga kovanoga novca na kovnicu, za to odredjenu, i kad dovèrše postupak, poslat ovim i krivotvorine.

Sudac iztražitelj, da dodje do pronalazka o krivotvorenu inozemnom novcu ili takovih papirih vierovnih, ima se neposredno obratiti na ministarstvo pravosudja.

VI. Postupak pri iztragah o paležih.

§. 137.

Pri paležih ima se navlastito pronaći, na koi je način bio oganj podmetnut, dà li se je na to upotrebilo kakovo paljivo, i to koje; zatim treba da se pronadje, gdie i kada se je oganj podmetnuo, dà li po danu ili po noći, i dà li se je to učinilo u okolnostih takovih, da je u istinu prouzročio se požar na tudjem vlastničtvu ili barem da je nastala pogibelj požara, ili da je život kojega čovieka izvèržen bio pogibelji, dà li bi se oganj pri buknutju lako mogao bio dalje razširit; a ako je požar u istinu buknuo, ima se napokon izviditi veličina štete, istim pouzročena.

VII. Postupak pri iztragah o drugih oštetah.

§. 138.

Pri zločinstvih i prestupcih, kojimi je na drugi način, a ne onako, kao što je malo prije rečeno, život ili imovina bila oštetjena ili u pogibelj vèržena, ima se očevidom poglavito izviditi narav uporavljene sile ili lukavštine, upotrebljenih sredstvah ili orudjah, zatim veličina prouzročene ili namieravane štete, i izmakloga dobitka, ili veličina pogibelji za život, za zdravlje ili za tielesnu sigurnost ljudih i za tudju imovinu.

Glava XII.

O preiskivanju kućah i osobah i o zaustavi.

I. Preiskivanje kuće i osobe.

§. 139.

Preiskivanje kuće, to jest premetačina stana ili drugih prostorijah, spadajućih na kućanstvo, može se činiti samo onda, kada postoji temeljita sumnja, da se ondie skriva osoba, sumnjiva poradi zločinstva ili prestupka, ili da se ondie nalaze predmeti, koji bi, da su pri ruci ili da se ogledaju, mogli od važnosti biti za stanovitu iztragu.

Kod takovih, o kojih je vèrlo vierojatno, da posieduju ovakovih predmetah, ili koje su sumnjive poradi zločinstva ili prestupka ili koje su inako na zlu glasu, može se takodjer preiskati osoba i odieća im.

§. 140.

Preiskivanje biva pravilno samo, pošto se je prije preslušao onaj, kod koga ili na kom bi se isto preduzeti imalo, i to samo u toliko, u koliko nije moguće preslušajem doći do toga, da se drage volje izruči, što se traži, a ni do toga, da se uklone razlozi, koji su povoda dali preiskivanju.

Odustati se može sasvim od preslušavanja toga kod osobah, koje su na zlu glasu, pa i onda, kad je s odgodom skopčana pogibelj, ili kad se preiskivaju prostorije, otvorene za občinstvo.

Premetačina iliti preiskivanje može se u pravilu preduzeti jedino uslied sudačke zapoviedi, providjene razlozi. Ova zapovied ima se odmah ili barem za pèrve dvadeset i četiri ure dostaviti dotičniku.

Kućne premetačine zaradi zločinstvah ili prestupakah, glede kojih bi u interesu javne sigurnosti potrebna bila još kakova redarstvena izsliedjivanja ili naredbe kakove, imadu se, na koliko to bez zatezanja moguće bude, dostavit najprije do znanja obližnjoj vlasti sigurnostnoj, za da izaslanik njezin uzmogne pri premetačini pritoman biti i da, neutičuć u samo preiskivanje, priliku dobije saznat sve, što mu znati valja za potrebite dalje naredbe.

Ako se premetačina kuće činiti ima u sgradi vojničkoj, ili u sgradi, koju je posielo vojničtvo (domobranstvo), ima se to prijaviti zapoviedniku i prizvati osoba od vojničtva (domobranstva), koju on odredi.

§. 141.

U svèrhu kaznenoga sudovanja mogu, kad je pogibelj skopčana s odgodom, preiskati kuću i bez sudačke zapoviedi urednici sudbeni ili urednici vlastih sigurnostnih. Izaslanik, koi je odredjen za premetačinu, treba da ima pismenu povlast, koju valja da pokaže dotičniku.

U istu svèrhu mogu organi sigurnostni i po svojoj moći činiti premetačinu, kad se proti komu izda zapovied, neka se dovede pred sud ili neka se uhiti, ili kad se zateče tko pri samu činu, ili kad se tko javnom potierom ili javnom vikom označi kao sumnjiv kažnjiva čina, ili kad se nadje, da posieduje takovih predmetah, iz kojih se izvoditi može, da je učestnik diela.

U jednom i u drugom slučaju ima se dotičniku, ako zahtieva, odmah ili barem za pèrve dvadeset i četiri ure izdati potvèrdnica s razlozi o obavljenoj prometačini.

§. 142.

Kuće i osobe preiskivat se imaju svagda tako, da se nečini nikakova nepotrebita buka, koja bi pozornost pobudjivala, i da se nesmeta ili nebuni dotičnik više, osim koliko je neobhodno potrebito; zatim da se štedi, koliko je moguće, dobri mu glas i da se nedira u privatne tajne, koje nestoje u svezi s predmetom iztrage, pa i tako, da se što najbrižljivije pazi na pristojnost i uljudnost.

Vlastnik prostorijah, koje preiskati treba, ima se pozvati, neka prisustvuje premetačini; ako je isti zapriečen, ili ako je odsutan, ima se upraviti poziv na odraslo koje čeljade njegove obitelji ili ako ni takova čeljadeta neima, tad na kojega ukućanina ili susieda.

Osim toga imadu pri svakoj premetačini prisutni biti svagda voditelj napisnika i dva sudbena sviedoka.

Napisnik, sačinjen o premetačini, imaju svi prisutni podpisati. Ako nebude ništa sumnjiva nadjeno, podielit valja dotičniku, ako zahtieva, o tom potvèrdnicu.

II. Zaustava (zapliena).

§. 143.

Ako se nadje predmetah, koji bi važni biti mogli za iztragu, imadu se isti popisati i uzeti u sudbenu pohranu, ili barem pod sudbenu pazku ili pak zaplieniti (§. 98).

Svatko je dužan, takove predmete, naročito i izprave predati, ako se zahtieva. Ako tko neće da izruči predmeta, o kojem je sam rekò da ga ima, ili o kojem je na drugi način dokazano, da je u njega, i ako nije moguće doći do predmeta toga putem premetačine, moći je posiednika, ako proti njemu samu nepostoji sumnja o kažnjivom činu ili ako je zakonito oprošten od dužnosti sviedočenja, prisiliti tim, što će se nanj udariti novčana globa do petdeset forintih, a ako nebi htio ni kašnje predati stvari, u važnijih slučajevih odrediti i zatvor do šest nedieljah danah.

§. 144.

Ako kod premetačine bud' kuće bud' osobe nadje se predmetah, iz kojih se slutiti može, da je počinjen drugi kažnjivi čin, a ne onaj, poradi kojega je bila premetačina, imat će se istina zaplieniti i ti predmeti, ako čin onaj ureda radi progoniti treba; nego ima se o tom sačiniti poseban napisnik i priobćiti isti odmah dèržavnomu odvietniku. Ako dèržavni odvietnik nepredloži, da se povede kazneni postupak, imadu se zaplienjeni predmeti odmah povratiti.

III. Preiskivanje i zaplienjivanje papirah.

§. 145.

Kad se papiri preiskivaju, treba nastojati, da sadèržaja njihova nesaznadu osobe, koje nisu povlaštene.

Ako vlastnik papirah krati preiskivanje, treba tad iste zapečatjene dati sudu u pohranu i tražiti odluku viećne komore o tom, dà li treba preiskati ih ili povratiti.

A i osim toga imadu se papiri, koji se uzmu u sudbenu pohranu i kojih odmah popisati nije moguće, metnuti u zavitak, koi će se zapečatiti sudbenim pečatom. I dotičniku, koi je možda pritoman pri premetačini, ima se dopustit, da udari svoj pečat. Ako se papiri budu razpečatjivali, treba pozvati dotičnika, neka pri tom prisustvuje. Ako se dotičnik ogluši takovu pozivu, ili ako mu nije moguće pozivnice dostaviti sbog toga, što je odsutan, imadu se papiri pri svem tom razpečatiti.

IV. Zaustava i otvaranje listovah (pisamah) i drugih pošiljakah.

§. 146.

Ako je okrivljenik jurve u zatvoru poradi zločinstva ili prestupka, ili ako je poradi toga proti njemu jurve izdata zapovied, neka se dovede pred sud ili uhiti, može sudac iztražitelj bèrzojavne viesti, pisma ili druge pošiljke, koje odašilja okrivljenik, ili koje nanj dolaze, zaustaviti, a može i zahtievati, da mu ih poštanski, bèrzojavni i drugi zavodi odpremni izručuju.

Ovi zavodi dužni su na zahtiev dèržavnoga odvietnika zaustaviti takove pošiljke, dok nestigne sudbena naredba; nu ako takova naredba od strane sudca iztražitelja nestigne za tri dana, neće ovi zavodi moći duže obustavljati odpreme.

§. 147.

Zaustavljene pošiljke može otvoriti samo sudac iztražitelj i to odmah, ako okrivljenik na to privoli. Ako li okrivljenik neprivoli, imat će sudac iztražitelj, već ako je pogibelj skopčana s odgodom, najprije zaiskati dozvolu viećne komore.

Pri otvoranju, o čem treba saćiniti napisnik, neka se podnipošto nepovriede pečati; zavitci i napisi (adrese) imadu se pohraniti.

§. 148.

Zaustava pošiljakah ima se okrivljeniku, ili, ako ovaj nebi pritoman bio, kojemu od svojte njegove odmah ili najdulje za dvadeset i četiri ure obznaniti. Ako su se pošiljke otvorile, imaju se pisma i bèrzojavne viesti, ako se od priobćenja sadèržaja njihova nije bojati nikakova škodljiva upliva za iztragu, u izvorniku ili prepisu, sasvim ili u izvadku saobćiti okrivljeniku ili onomu, na koga su upravljene. Ako je okrivljenik odsutan, imadu se te stvari priobćiti komu od njegove svojte. Ako neima nikoga od svojte okrivljenikove, ima se pismo, ako sudac misli, da će pošiljaocu od koristi biti, ovomu natrag poslati, ili mu pak, ako pismo ili bèrzojavna viest ostati ima kod spisah, objaviti, da je pismo zaustavljeno.

§. 149.

Zaustavljene pošiljke, za koje obnadjeno bude, da nije potrebito otvarati ih, imaju se odmah ili predati onomu, na koga su upravljene, ili pak povratiti odpremnomu zavodu.

Glava XIII.

O saslušavanju sviedokah.

§. 150.

U pravilu dužan je svatko, koi se kao sviedok pozove, pokorit se pozivu, i o onom, što mu je glede predmeta iztrage poznato, sviedočiti pred sudom.

§. 151.

Pod kazan ništetnosti onoga, što izkažu, nesmiju se kao sviedoci izpitati:

1. duhovnici glede onoga, što im je u izpoviedi ili inače pod pečatom duhovničke uredovne skrovitosti povierenо;

2. dèržavni urednici, ako bi sviedočanstvom svojim povriedili uredovnu tajnu, koju su dužni čuvati, već ako ih od ove dužnosti oproste njihove stariešine;

3. osobe, koje u doba, kada bi sviedočiti imale, poradi stanja, u kojem im se tielo ili duša nalazi, nisu kadre istine kazati.

§. 152.

Od dužnosti sviedočenja oprošteni su:

1. rodjaci i tastbina okrivljenikova u uzlaznoj i silaznoj liniji, ženitbeni drug okrivljenikov, bratja i sestre ženitbenoga druga, njegova bratja i sestre i njihovi ženitbeni drugovi, bratja i sestre njegovih roditeljah i dieda mu i babe, njegovi sinovci i nètjaci, sinovice i netjakinje, bratučedi, poočim, pomajka, odhranitelji, posinovljenici i hranjenici, napokon tutor njegov i sirote njegove (pupili):

2. branitelji u obziru onoga, što im je kao takovim okrivljenik povierio.

Ako je osoba, pozvana kao sviedok, samo naprem jednomu od više okrivljenikah u kojem god od malo prije navedenih odnošajah, moći će ista uzkratiti sviedočenje glede ostalih samo onda, kada nije moguće razstaviti kazivanjah, koja se ovih tiču.

Sudac iztražitelj ima osobe, naznačene pod 1., ako ih kao sviedoke preda se pozove, prije nego ih sasluša, ili barem čim dozna za njihov odnošaj naprema okrivljeniku, podučiti o tom, da imadu pravo nesviedočiti, i o tom dobiveno od njih očitovanje zabilježiti u napisnik. Ako se sviedok svoga prava, po kojem nije dužan sviedočiti, naročito neodreče, bit će kazivanje njegovo ništetno.

§. 153.

Ako bi iz sviedočenja ili odgovora na koje pitanje za sviedoka nastati mogla neposredna i znatna šteta u imovini njegovoj, ili ako bi to njemu ili komu od njegove rodbine (§. 152, toč. 1.) nanieti moglo sramotu, ter toga radi krati se sviedočiti, imat će se na sviedočenje siliti jedino u osobito važnih slučajevih.

§. 154.

Osobe, kojim bolest ili druga mana neda doći pred sud, mogu se izpitat u svom prebivalištu.

§. 155.

Članove cesarskoga doma izpituje kao sviedoke u prebivalištu njihovu u Beču višnji dvorski maršal a izvan Beča predsiednik sudišta pèrve molbe onoga miesta, gdie borave.

§. 156.

Ako je boravište kojega sviedoka izvan okoliša kotarskoga suda, nahodeća se ondie, gdie je stolica sudca iztražitelja, ima se tad u pravilu uredit stvar tako, da saslušaj obavi onaj sud kotarski, kojemu se u kotaru sviedok nalazi. Nego ako bi se sudcu iztražitelju budi za to, da dobije podpunu i potanku izreku, budi da se stvar pospieši, potrebno uzvidilo, da sviedoka izpita sám: može istoga neposredno ili po onom sudu kotarskom, kojemu je sviedok podčinjen, pozvati da glavom predanj dodje. Ako je dolazak sviedoka pred sudca iztražitelja

skopčan s prevelikimi težkoćami ili s prevelikimi troškovi, može ga tad i sám preslušat u njegovu boravištu, nu ima o tom, ako se ovo nenalazi u okolišu onoga sudišta, ka kojemu on spada, obaviestiti u isto doba nadležno sudište.

§. 157.

Ako bi trebalo izpitati sviedokah, koji se nalaze izvan zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, ima se u pravilu zamolit nadležni tudji sudac, da ih izpita. Tomu sudcu treba da se priobće predmeti oni i pitanja ona, glede kojih imat će preslušat sviedoka, a ujedno ima se isti sudac umolit, da, kao što okolnosti budu, dade sviedoku i takova pitanja, koja izvirala budu iz onoga, što je sviedok jurve izrekao. Nego ako se potrebno uzvidi, da takov sviedok glavom dodje pred sud kazneni, treba tada, ako isti nebi dobrovoljno došao, poslati izviestje o tom ministru pravosudja.

§. 158.

Ako je osoba, koju saslušati valja, u kojem javnom uredu ili javnoj kojoj službi, i ako bi u svèrhu javne sigurnosti ili zato, da se nepovriede ini javni interesi, trebalo postaviti zamienika za vrieme, dok ona bude preprieèena, valja u isto doba i neposrednoga starieśinu obaviestiti o tom, da se ona poziva pred sud.

Ovaj propis ima vriediti i onda, kad treba pozivati službenike željeznicah i parobrodovah, radnike u rudnicih, hutah, samokovih i valjaonicah, osobe, koje stoje u dèržavnoj ili obćinskoj službi zdravstvenoj, osobe, koje su u javnoj ili privatnoj službi šumskoj.

§. 159.

Ako se sviedok dostavljenu mu pozivu nepokori, pozvat će se nanovo i zagrozit će mu se sud novčanom globom do sto forintih za slučaj, ako nedodje, a k tomu još i tim, da će se izdati proti njemu zapovied dovedbena. Ako sviedok, neimajući valjanih razlogah, koji bi ga izpričivali, pri svem tom izostane, imat će sudac iztražitelj izreći proti njemu globu novčanu i izdati zapovied dovedbenu. U silnih slučajevih moći će sudac iztražitelj već poslie pèrvoga neopravdana izostanka izdati proti njemu dovedbenu zapovied. Troškove dovedbe ima sviedok podmiriti.

§. 160.

Ako sviedok dodje, ali se bez zakonita uzroka krati položiti sviedočanstvo ili prisegu sviedoka, to ga može sudac iztražitelj kazniti novčanom globom do sto forintih, ako li uztraje i nadalje u opornosti svojoj, u važnijih slučajevih i zatvorom do šest nedieljah, a neće toga radi obustavljati se ni nastava ni zaglava prediztrage.

§. 161.

U tečaju prediztrage imade sudac iztražitelj sviedoke, koji su pod sudbenosti vojničkom, kako obnadje, saslušati ili poput drugih sviedokah sam ili po onom vojničkom sudu, kojemu pripada vèrh njih sudbenost. Sudac iztražitelj imat će u pèrvom slučaju, za da se poziv dostavi, obratit se na predpostavljeno zapovjedničtvo sviedokovo ili na obližnje vojno zapovjedničtvo postajno, u drugom pak slučaju zamoliti vojnički sud, kojemu sviedok podpada, da ga sasluša.

S članovi oružničtva, vojne straže redarstvene i straže sigurnostne imat će se, kad se saslušavaju kao sviedoci, postupati svagda kao što se postupa s osobami iz stališa gradjanskoga. Nego pozivi za iste imadu se dostavljati samo samostalnim zapoviednikom neposredno, ostalim pak članovom ovih sborovah svagda po njihovih starieśinah, koji su dèržani naredjivati, da pozvanik dodje pred vlast gradjansku.

Ako bi se koi vojnoj sudbenosti podvèržen sviedok kratio, doći pred sudca iztražitelja ili dati zahtievano očitovanje ili položiti prisegu, ima se sudac iztražitelj obratit neposredno na starieśinu sviedokova, koi će dužan biti, primorati ga, da zakonu zadovolji.

§. 162.

Sudac iztražitelj izpituje napose svakoga sviedoka, ali da nebude pritoman tù niti tužitelj, niti privatni učestnik, niti obtuženik, niti koi drugi sviedok. Kad se izpituje, ima mu se dopustiti da siedne.

§. 163.

Ako sviedok nije viešt sudbenomu jeziku, moći će se izpitati bez tumača samo onda, ako sudac iztražitelj i voditelj napisnika dovoljno umiju njegov jezik; ako uztreba imat će se spisom priklopiti ovierovljen prevod napisnika u jeziku sudbenom.

Nego izvan toga slučaja ima se sviedok izpitati pomoćju zakleta tumača i ima se saslušaj i u jeziku, u kojem se sviedok izpituje, i u prevodu u jezik sudbeni uvèrstiti u napisnik. Tumač može ujedno voditi napisnik.

§. 164.

Ako je sviedok gluh, tad će mu se pitanja pismeno predložit, a ako je niem, pozvat će se, neka pismeno odgovori. Ako izpitivanje na jedan ili drugi ovi način nije moguće, imat će se izpitivanje sviedoka obaviti tim, što će se pozvati jedna ili više osobah, koje znadu njegov znakovni jezik, ili koje su inako viešte razumiet se s gluho-niemimi; nu ove treba kao tumače najprije zaprisеći.

§. 165.

Sviedok ima se prije izpitivanja opomenuti, da o svih pitanjih, koja mu budu stavljena, kao što najbolje znade i saviestno pravu istinu kaže, da ništa nezamuči, i da svoju izreku tako uredi, da ju, ako potrebno bude, i prisegom potvèrditi uzmogne.

§. 166.

Zatim treba upitati sviedoka za njegovo ime i prezime, dobu, rodno miesto, vierozakon, stališ, zanat ili zanimanje, prebivalište i, ako je potrebno, za ine osobne odnošaje, navlastito za njegov odnošaj prema okrivljeniku ili prema drugomu kojemu, koi je u iztragu upleten.

Ako sudac iztražitelj obnadje naprema osobitim okolnostim slučaja, da je neobhodno potrebito, moći će se sviedok i o tom upitati, dà li je već bio u kojoj kaznenoj iztragi i koja joj je bila posliedica.

§. 167.

Pri izpitivanju o samoj stvari imat će se sviedoku dati prilika, da najprije u savezu izpripoviedi one stvari, koje sačinjaju predmet sviedočenja, zatim da pripoviest svoju dopuni, da razjasni što je tamno ili protuslovno. Sviedok se ima navlastito opomenuti, da kaže izvor svoga znanja. Treba što je više moguće uklanjat se pitanjem, koja sviedoku stavljaju pred oči takove okolnosti čina, koje bi se imale istom njegovim odgovorom utvèrditi, a ako takova pitanja stavljati treba, valja ih zabilježiti u napisnik.

§. 168.

Ako je potrebno, da sviedok spoznade osobah ili stvarih, tad će se odrediti, da mu se iste na primieren način predstave ili predlože; nu valja najprije sviedoku naložiti, da ih točno opiše i da navede znakovah, po kojih se razlučuju.

Ako se izjave sviedokah u važnih okolnostih nesudaraju medju sobom, tad će sudac iztražitelj narediti moći, neka se isti suoče.

U pravilu da se na jedanput nesuočivaju više nego dvie osobe. Suočenici imaju se o svakoj pojedinoj okolnosti, glede koje se medju sobom nesudaraju, napose saslušati i odgovori njihovi uvèrstiti u napisnik.

§. 169.

Zaprisеći mogu se sviedoci u prediztragi samo onda, kad bi glede kojega sviedoka poradi bolesti ili duljega mu izbivanja, ili poradi toga, što neima stalna boravišta, ili napokon

s drugih razlogah slutilo se, da neće moći biti pritoman kod glavne razprave; kad tužitelj ili okrivljenik predloži, da se poradi važnih razlogah koi sviedok zaprisegne ili kad sudac iztražitelj scieni, da će podpunu istinu saznati moći samo tako, ako uztraži, da sviedok izrieku svoju prisegom potvèrdi.

§. 170.

Pod kazan ništetnosti nesmiju se zaprisizati sliedeće osobe:

1. o kojih je samih dokazano, ili koje stoje u sumnji, da su kažnjivo dielo, radi kojega se izpituju, počinile ili u istom udioničtvovale;

2. koje su poradi zločinstva pod iztragom ili koje su poradi zločinstva odsudjene na kazan slobode, koju još podnieti imadu;

3. koje su već jedanput porad kriva sviedočanstva ili krive prisege osudjene bile;

4. koje, kad se saslušavaju, nisu još prevalile četèrnaeste godine života svoga;

5. kojih je duševna moć opažanja ili pamtenja znatno oslabljena;

6. koje s okrivljenikom, proti kojemu sviedoče, živu u takovu neprijateljstvu, koje polag osobnostih i s obzirom na okolnosti izključuje podpunu vierodostojnost sviedokovu;

7. koje su pri preslušavanju navele bitnih okolnostih, kojih je neistinitost dokazana, i o kojih nisu vèrstne dokazati, da su to samo pometnjom učinile.

§. 171.

Sudac iztražitelj zapriseže sviedoka stopram, pošto ga sasluša, dèržeć se pri tom zakona od 3. Svibnja 1868 dèrž. zak. lista br. 33.

§. 172.

Onaj, koi je zločinstvom ili prestupkom povriedjen u svojem pravu, ima se, kada se preslušava kao sviedok, napose upitati o tom, dà li se pridružuje postupku kaznenomu.

I u ovom slučaju, i kada je tužitelj, vriedit će i zanj propisi svikoliki, koji su uglavljeni za preslušavanje sviedokah.

Glava XIV.

O pozivu, dovedbi, predbiežnom pritvoru i uhitu okrivljenika.

I. Poziv.

§. 173.

Gdie zakon inako nepropisuje, ima se okrivljenik ponajprije pozvati samo na izpit (saslušaj).

Ovaj poziv biva tim, što se pismen i zatvoren poziv, koi je podpisao sudac iztražitelj, dostavlja onomu, na koga je upravljen (koi se poziva). Ova pozivnica treba da sadèržaje ime suda i pozvanika, obćenitu oznaku predmeta iztražnoga, miesto, dan i uru, kamo i kada ima doći, a k tomu još i to, da će se pozvanik imat izpitati kao okrivljenik, i da će, ako izostane, glavom se pred sud dovesti.

II. Dovedba, predbiežni pritvor i redoviti iztražni zatvor.

§. 174.

Ako pozvanik nedodje, a nije javio dovoljnih razlogah, koji bi ga izpričali, ima se proti njemu izdati pismena dovedbena zapovied.

§. 175.

Sudac iztražitelj moći će i bez predhodna poziva izdati zapovied, da se dovede i predbiežno pritvori onaj, koi je u sumnji poradi zločinstva ili prestupka:

1. ako je u samom činu zatečen, ili ako odmah poslie čina tim, što ga javno potieravaju ili za njim javno povikuju, sumnju o zločinstvu ili prestupku pobudjuje, ili ako je zatečen s oružjem ili s drugimi predmeti, koji od zločinstva ili prestupka proizlaze ili njegovo dioničtvo inako u istom pokazuju;

2. ako se je pripravljao, da uskoči ili ako sbog veličine kazni, koja ga po svoj prilici čeka, ili tim, što je skitalica ili što je u obćini nepoznat, što neima sviedočanstva ni zavičaja, ili s drugih, znatnih razlogah navlači na se sumnju, da uskočiti kani;

3. ako je nastojao na način, koi bi priečio, da se nemože doći do istine, dielovati na sviedoke, vieštake ili suokrivljenike, ili drugčije uništiv tragove zločinstvu ili prekèršaju otegotjivati tražio iztragu, ili kad se je s razlogom bojati, da se to sbiti može;

4. kad osobite okolnosti opravdavaju bojazan, da će okrivljenik dovèršen čin opetovati ili da će provesti čin, koi je pokušao ili kojim se grozi.

Nego kad se radi o zločinstvu, za koje po zakonu izreći treba kazan smèrti ili barem desetogodišnju tamnicu, imat će sudac iztražitelj odmah izdati uhitnu zapovied prot onomu, na kom je sumnja o takovu zločinstvu.

§. 176.

U ovih slučajevih (§. 175) imat će sudac iztražitelj izdati razlozi podkriepljenu uhitnu zapovied, koja će se okrivljeniku odmah dostaviti, kad se uhiti, ili barem za pèrve dvadeset i četiri ure.

Ako se uhiti koja od osobah, pomenutih u §. 158, imat će se o tom bezodvlačno i u koliko neima proti tomu nikakovih posebnih razlogah, još prije, nego se ovèrši zapovied uhitna, obaviestiti njezin neposredni stariešina. Ako zatvor bude opet dokinut, valja s miesta priobćit i ovo.

§. 177.

Iznimno može i za iztragu nenadležan sudac progoniti bez pismena naloga potierivanjem i predbiežnim pritvorom onoga, koi je sumnjiv, da je počinio zločinstvo ili prestupak, u svèrhu da se privede pred sudca iztražitelja, pa tako i organi sigurnostni:

1. u slučaju §. 175 br. 1, i

2. u slučajevih §. 175 br. 2, 3 i 4, u koliko sbog pogibelji, skopčane s odgodom, nije moguće prije izhoditi zapoviedi sudačke.

Sudac ili vlast redarstvena ima odmah saslušati onoga, koi je pritvoren, i, ako pri tom izidje na vidielo, da neima nikakova razloga, s koga bi ga valjalo i dulje pridèržati, odpustiti odmah, inače pak predat ga za četèrdeset i osam urah sudcu iztražitelju.

§. 178.

Sudac kotarski, nadležan za predizvide (§. 89), moći će, kad izza saslušaja ostane sumnja na okrivljeniku glede čina, sbog kojega se okrivljuje, i kad postoji koi od slučajevah, pomenutih u §. 175, odrediti, neka okrivljenik ostane u pritvoru dotle, dok nestigne dalnja naredba sudca iztražitelja.

Odredba ova ujedno s razlozi ima se priobćiti okrivljeniku ustmeno; a da je to učinjeno, ima se zabilježiti u napisnik. Ako li okrivljenik uztraži, da se privede pred sudca iztražitelja, imat će se najdulje za četèrdeset i osam urah ovomu izručiti.

§. 179.

Sudac iztražitelj imat će svakoga, koi se sudu izruči, ili koi se privede na zapovied njegovu, saslušati za dvadeset i četiri ure. Ako to nebude moguće, može se okrivljenik

istina, pridèržati za nieko vrieme u zatvoru, nu povesti će se saslušaj š njim čim prije, i to najkašnje za tri dana, i u napisniku zabilježiti razlog, s koga se nije prije poveo.

Sudac iztražitelj imat će odmah, čim okrivljenika sasluša, zaključiti, dà li valja opet pustit ga na slobodu ili odrediti proti njemu redoviti zatvor iztražni.

§. 180.

Redoviti zatvor iztražni može se odrediti proti takovu okrivljeniku, na kom je sumnja zločinstva ili prestupka ostala i kašnje, pošto ga je saslušao sudac iztražitelj, i za koga nastane koja od okolnostih, označenih u §. 175 br. 2, 3 i 4.

Iztražni zatvor valja svakako odrediti, kad se radi o zločinstvu, za koje se po zakonu izreći ima kazan smèrti ili tamnica barem na deset godinah.

Zaključak sudca iztražitelja o odredjenu zatvoru iztražnom ima se priobćiti ujedno s razlozi okrivljeniku ustmeno; ovèršena ova obaviest zabilježit će se u napisniku. Ovaj zaključak ujedno s razlozi priobćit će se okrivljeniku, ako tražio bude, takodjer i pismeno za dvadeset i četiri ure.

Vojničke (domobranske) osobe, koje su u mirno doba pozvane na obuku novakah ili k viežbam u oružju, moći će civilni sud kazneni za vrieme, za koje su pozvane, uzeti u zatvor iztražni samo onda, kad se radi o zločinstvu, ili kad nastane koi od slučajevah, pomenutih u §. 175 br. 3. Ako je rat naviešten ili ako je jurve buknuo, bit će miesta iztražnomu zatvoru proti pomenutim osobam, ako su pozvane na službovanje, samo onda, kad se radi o zločinstu, za koje je odredjena kazan smèrti ili tamnica preko pet godinah.

§. 181.

Ako pri ustanku ili buni, pri javnom nasilju ili pri kojem drugom kažnjivu dielu, počinjenu velikim množtvom osobah, nije moguće krivce odmah iznaći, to se mogu medjutim obustavit i zatvorit svi, koji su kod toga dogadjaja bili a nisu sasvim prosti od sumnje dioničtva.

Nu treba da se najdulje za tri dana preslušaju po nadležnom sudcu i neće se moć dulje pod zatvorom dèržati, izim onih, proti kojim se je već odredit mogao redoviti zatvor iztražni.

§. 182.

Ako sudac iztražitelj odmah po učinjenu zločinstvu ili prestupku otidje na miesto, gdie se je kažnjivo dielo učinilo, da izvidi čin, moći će svakomu, za koga mu se potrebito uzvidi, zapoviedit, da se toga ili pak još i sliedećega dana nemakne iz miesta svoga boravišta. Onoga, koi se toj zapoviedi nepokori, moći će sudac iztražitelj odsuditi po okolnostih na globu novčanu do petdeset forintih, i proti njemu može se izdati uhitnica (zapovied uhitna).

III. O postupanju s iztražnimi uznici.

§. 183.

Iztražna uza, kao i predbiežni pritvor kojega okrivljenika ima se ovèršiti tako, da se koliko moguće štedi osoba i poštenje njegovo. Podnosit će uznik one samo uzkrate, koje su potrebite, da nemože uteći i da se preprieče dogovori, koji bi za iztragu škodljivi bili.

§. 184.

Uznici imaju se, koliko je moguće, smiestiti svaki za se u osobitu uzu. Gdie se neda tako razmiestiti uznike svakoga za se, imat će se sud pobrinuti, da nedodju u jednu istu uzu

osobe raznoga spola, dionici istoga zločinstva ili prestupka, neviešti ili mladjahni zločinci sa vieštimi ili doraslimi. Ima se takodjer pri ovom razdieljivanju iztražnih uznikah gledati na stupanj njihove obrazovanosti i na vèrst zločinstva ili prestupka, kojim se okrivljuju.

§. 185.

Udobnosti i zabave, koje su primierene stališu i imietku uznika, slobodno mu je nabavljati si o svom trošku, u koliko se iste slažu sa svèrhom uze i u koliko nesmutjuju kućnoga reda i ako nisu protivne sigurnosti.

§. 186.

Ako uznik zahtieva, da mu dodje liečnik ili duhovnik njegove viere, koje sam izabere, ili ako bi ga radi pohoditi rodjaci ili osobe, koje su š njim u poslovnih odnošajih, ili s kojimi se želi posavietovati, neima mu se to dopuštenje uzkratiti pod uvieti, što ih kućni red propisuje. Ovakovi pohodi bivat će samo u pritomnosti sudbene koje osobe, a može ih sudac iztražitelj i sasvim zabraniti, ako bi se polag okolnostih slučaja bojati bilo, da bi se iz njih kakova šteta za iztragu poroditi mogla.

§. 187.

Uzniku je slobodno samo sa znanjem sudca iztražitelja bèrzojavne viesti, pisma i ine pošiljke primati ili drugim slati, a ako se je bojati štetnih posliedicah za iztragu, onda stopram, pošto ih je sudac iztražitelj pročitao i našao, da se bez pogibelji odaslati ili uzniku predati mogu. Dozvola, šiljati pisma na višje pravosudne vlasti, nesmije se uzniku nikad uzkratiti.

§. 188.

U okove može se vremenito i nikad dulje nego što najveća potreba zahtieva, metnuti iztražni uznik samo onda, ako se ponaša osobito oporno, silovito, ako druge draži i potiče, a i ako je pokušao uskočiti, ili spremao se, da uskoči.

§. 189.

Sudci kotarski, a tako i načelnici sudištah pèrve molbe dèržani su, pridruživši sebi jednu sudbenu osobu, barem jedanput svake nedielje iznenada pohoditi uze, koje su im podčinjene, uznike u odsutnosti tamničarah pitati, kako se obskèrbljuju i kako se š njimi postupa, te potrebna narediti, da se ukinu nedostatci, ako su se koji našli.

IV. Jamčevina, dokinutak predbiežnoga pritvora i zatvora iztražnoga.

§. 190.

Zatvor iztražni, a tako i predbiežni pritvor imat će se dokinuti odmah, čim nestane razlogah njihovih. Svekolike vlasti, koje udioničtvuju pri postupku kaznenom, imadu nastojati, da se koliko moguće prikrati ova uza.

Ako je okrivljenik jedino s razloga, pomenuta u §. 175, br. 3. u zatvoru, neće se zatvor ovaj moć produljiti u pravilu preko dva mieseca. Iznimku od toga, i to ipak samo da se produlji zatvor najdulje na tri mieseca danah, počamši od dana, kojega je okrivljenik uhitjen, može dozvoliti iz veoma važnih razlogah i pri osobito razgranjenih iztragah sudište druge molbe na predlog dèržavnoga odvietnika ili sudca iztražitelja.

§. 191.

Ako se okrivljenik odpusti i na slobodu vrati, može sudac iztražitelj iskati od njega, da se zavietuje, da bez privole sudca iztražitelja neće do pravomoćne zaglave kaznenoga postupka udaljit se iz svoga boravišta, da se neće skrivati i da neće nastojati, da se iztraga obezuspieši. Ako se prekèrši dati ovaj zaviet, sliedit će to, da će se odrediti iztražna uza proti okrivljeniku.

§. 192.

Ako se neradi o zločinstvu, za koje se po zakonu izreći ima kazan smèrti ili barem petgodišnja tamnica, imat će uza, odredjena sbog sumnje, što bi krivac mogao uskočiti, sasvim izostati ili dokinuti se uz jamstvo ili poručanstvo za svotu, koju će viećna komora odrediti s obzirom na posliedice kažnjiva čina, na odnošaje osobe uhitjenikove i s obzirom na metak onoga, koi sigurnost pruža, i pod uvietom, ako se položi zaviet, pomenut u §. 191.

§. 193.

Jamčevina ili porukovina ima se ili u gotovu novcu ili u takovih papirih od vriednosti, koji se po postojećih zakonih obratiti mogu na ulaganje novacah od malolietnikah ili skèrbljenikah, po tečaju burze od dana položbe, dati pri sudu na ostavu ili pak osigurati bud' datom hipotekom na dobra nepokretna bud' valjanimi poruci (§. 1374 obć. gradj. zak.), koji se podjedno obvezuju kao platci.

Jamčevinu ili porukovinu imat će sud proglasiti kao propalu (izgubljenu), ako se okrivljenik bez dozvole udalji iz svoga prebivališta, ili ako na izdati mu poziv, koi u slučaju, ako nebude moguće naći ga, valja pribiti u prebivalištu njegovu, za tri dana nedodje pred sud.

Ova presuda, čim postane pravomoćna, ovèršiva je kao i svaka osuda. Propale svote imadu se odpraviti u pieneznicu dèržavnu; nego onaj, koi je oštetjen kažnjivim činom, vlastan je zahtievati, da se iz njih namire prije svega njegove oštetne tražbine.

§. 194.

Sudište druge molbe moći će, pazeć na navedene propise, koji se odnose na davanje jamčevine ili porukovine, dozvoliti, da se okrivljenik ostavi na slobodi ili povrati na slobodu i za takovo zločinstvo, za koje se po zakonu izreći ima presuda na tamnicu barem petgodišnju.

§. 195.

Ako se okrivljenik po dozvoljenu mu oprostu od zatvora pripravlja, da će uskočiti, ili ako nastanu nove okolnosti, koje zahtievaju, da bude zatvoren, imat će se zatvoriti, akoprem je data sigurnica; čim okrivljenik bude u ovih slučajevih zatvoren, bit će jamčevina ili porukovina prosta.

To isto biva, čim kazneni postupak obustavom ili konačnom odlukom bude pravomoćno zaglavljen.

§. 196.

Izvan slučajevah, gdie se dade sigurnost ili gdie mine rok, ustanovljen u §. 190, toč. 2, odredjuje sudac iztražitelj s privolom dèržavnoga odvietnika dokinutje uze iztražne. Ako su sudac iztražitelj i dèržavni odvietnik u tom razna mnienja, imat će tad odlučiti komora viećna.

§. 197.

Pritužba dèržavnoga odvietnika proti zaključku viećne komore, kojm se odredjena uza iztražna uz datu sigurnost ili bez sigurnosti dokida, imat će samo onda odgodnu moć, ako on svoju pritužbu prijavi odmah, kako se proglasi onaj zaključak i ako ju najkašnje za tri dana izvede.

Glava XV.

O preslušavanju okrivljenika.

§. 198.

Okrivljenika ima u prediztragi preslušati sudac iztražitelj, a pritoman da nebude pri tom niti tužitelj niti tko drugi, koi za to nije zakonito pozvan. Ovo preslušavanje ima se

činit sa pristojnostju i krotkoćom. Obavljá se u pravilu ustmeno, nu sudac iztražitelj može u zamèršenih točkah dopustiti i odgovaranje pismeno. Sudbeni sviedoci pripustit će se k preslušavanju okrivljenika samo onda, kada sudac iztražitelj scieni, da je to potriebito, ili kada okrivljenik to zahtieva.

Ako je okrivljenik u okovih, imaju mu se isti prije preslušavanja snimiti, u koliko se to bez pogibelji učiniti može. Takodjer ima se dopustiti svakomu okrivljeniku, da za vrieme svoga preslušavanja siedi.

Ako okrivljenik neumije sudbenoga jezika, ili ako je gluh ili niem, imat će se postupati polag propisah §§. 163 i 164.

§. 199.

Prije nego što će se započeti izpitivanje iliti preslušavanje, opomenut će sudac iztražitelj okrivljenika, da na pitanja, koja će mu se dati, odgovori izrazito, razgovietno i po istini.

Sudac iztražitelj ima, pošto je saslušao okrivljenika o osobnih odnošajih, označit mu u obće zločinstvo ili prestupak, kojim je okrivljen, i pozvati ga, da se skladno u potankoj pripoviesti očituje o stvarih, koje su predmet okrivljenja. Druga pitanja, pri kojih se valja kloniti svake nepotrebne obširnosti, imadu biti namienjena na to, da se nadopuni pripoviest, i da se uklone nejasnosti i protuslovja, ter navlastito imaju se stavljati tako, da okrivljenik saznade sve razloge sumnje, koji su proti njemu i da dobije podpunu priliku, da ih može ukloniti i sebe opravdati. Ako okrivljenik navede stvarih ili dokazah za svoje opravdanje, treba ih razviditi, već ako su navedene očito za to, da se samo zateže izpitivanje.

§. 200.

Pitanja, koja se daju okrivljeniku, da nebudu neizviestna, tamna, od više znamenovanjah ili lukava; ona imadu izvirati jedno iz drugoga po redu naravskom. S toga navlastito neka se nedaju takova pitanja, u kojih se uzima, kao da je jurve priznan učin, kojega okrivljenik priznao nije.

Pitanja, kojimi se okrivljeniku stavljaju pred oči takove okolnosti čina, koje bi se stopram njegovim odgovorom ustanovit imale, ili kojimi bi se bud' imeni bud' drugimi znaci, koji se lako spoznati mogu, označili saučestnici, koje pronaći valja, stavljat će se istom onda, kad nebude moguće okrivljenika na drugi način privesti, da se izjavi o istih. Pitanja u takovih slučajevih uvèrstit će se doslovno u napisnik.

§. 201.

Predmeti, koji se na zločinstvo ili prestupak odnose, ili koji služe za uglavljenje okrivljenika, imaju mu se, pošto budu ponajprije opisani, spoznanja radi predložiti; ako bi pak nemoguće bilo, iste mu predmete predložiti, imat će se okrivljenik k istim odvesti, da ih spozna. Okrivljenika moći je, kad se uvidi, da je potrebito u svèrhu, za da se odstrani dvojba o istinitosti spisa, koi mu se nametje, prinukati na to, neka pred sudom napiše niekoliko riečih ili stavakah, nu da se ipak pri tom neupotriebljuju proti njemu sredstva prisilna.

§. 202.

Nije slobodno služiti se ni obećavanji, ni obmanami, a ni prietnjami, ni silom za to, da se okrivljenik skloni na izpovidjenje ili na ina stanovita očitovanja. A neka se prediztraga nezateže ni nastojanjem, da se dodje do izpovidjenja kojega.

§. 203.

Ako se okrivljenik krati u obće ili na stanovita pitanja odgovarati, ili ako se pretvara, da je gluh, niem, mahnit ili slabouman, i ako je u ovih posliednjih slučajevih sudac iztraži-

telj ili po svom vlastitom opažanju ili saslušav sviedoke ili vieštake osviedočen, da se okrivljenik doista pretvara, imat će se isti jedino opomenuti, da njegovo ponašanje neće iztrage obustaviti, i da će se tim sám lišiti razlogah, koji bi ga možebiti obraniti mogli.

§. 204.

Ako se kašnja očitovanja okrivljenikova razlikuju od prijašnjih, imenito ako opozove, što je odprije izpoviedio, imat će se izpitati, što je povoda dalo onim različitostim, i koji su mu razlozi, što sad ovo ili ono opoziva.

§. 205.

Ako se očitovanja kojega okrivljenika razlikuju u važnih točkah od očitovanjah sviedoka ili saučestnika, koji proti njemu govore, imaju se ovi t. j. sviedok ili saučestnik, dok prediztraga traje, samo onda š njim uočiti, ako se to sudcu iztražitelju za razjašnjenje stvari potrebito uzvidi. Pri takovih uočenjih valja dèržati se postupka, propisana u §. 168, toč. 3.

Osobe, navedene u §. 152 br. 1, ako su se kao sviedoci saslušale, mogu odkloniti uočenje s okrivljenikom, već ako bi okrivljenik sám to zahtievao.

§. 206.

Izpovidjenja okrivljenikova neriešavaju sudca iztražitelja od dužnosti, razviditi čin, koliko je moguće. Ako je izpovidjenje potanko i ako ga još podupire i ono, što se je prediztragom pronašlo, činit će se dalji izvidi samo na osobite predloge tužiteljeve.

Glava XVI.

O stavljanju pod obtužbu.

§. 207.

Tužiteljeva je dužnost doprinieti obtužnicu (tužbovnicu) i u njoj zaiskati, da okrivljenik stavljen bude pod obtužbu.

U obtužnici treba:

1. da je ime okrivljenikovo;

2. da je naznačeno ono kažnjivo dielo ili ona diela kažnjiva, kojimi ga tužitelj okrivljuje, i to sa svimi njihovimi zakonitimi znaci (obilježji), potrebnimi za to, da se uporaviti može stanoviti koi stavak kazneni, pri čem se pridodati imadu posebne okolnosti miesta, vremena, predmeta itd. na toliko, koliko je potrebito za jasnu oznaku čina;

3. da je zakonito imenovan kažnjivi čin ili čini, na koje je tužba upravljena, zatim da su navedena ona miesta kaznenoga zakona, za koja se predlaže, da se uporave, i da su navedeni ini podatci, potrebiti za da se obrazloži stvarna nadležnost;

4. da je naveden onaj sud, pred kojim da bude glavna razprava.

Obtužnici dodat će se kratko nu podpuno obrazloženje, u kojem će se skladno i suvisno pripoviediti stanje stvari onako, kao što se prikazuje iz prijave ili iz spisah od predizvidah ili prediztrage.

Povèrh toga uvèrstit će se u obtužnicu ili priklopiti joj imenik sviedokah i vieštakah, koje pozvati valja, a tako i popis ostalih dokazalah, kojimi se tužitelj u glavnoj razpravi poslužiti želi.

Tužitelj može u obtužnici učiniti takodjer predlog, da okrivljenik stavljen bude u uzu.

Obtužnica ima se predati u toliko primierakah, kako će se svakomu okrivljeniku dostaviti moći po jedan, a jedan zadèržati kod sudca iztražitelja.

§. 208.

Obtužnica ima se predati onomu sudcu, koi je vodio prediztragu, a ako prediztrage nije bilo, onda predsiedniku viećne komore.

Ako sudac iztražitelj (predsiednik komore viećne) ima razloga neprivoliti na predlog, da okrivljenik bude zatvoren, imat će zaiskati odluku komore viećne. Ako razloga takova neima, ili ako je jurve uklonjen odlukom komore viećne, priobćiti će sudac iztražitelj tužbovnicu ujedno s prilozi uhitjeniku i podučiti ga o tom, da mu je prosto, prigovoriti proti obtužnici a i tražiti, neka sudište druge molbe odluči glede nadležnosti suda, navedena u obtužnici, kao i o tom dà li je obtužba umiestna.

§. 209.

Ako se okrivljenik jurve u zatvoru nahodi, ima mu se dostaviti obtužnica najkašnje za dvadeset i četiri ure, a ako se odredjuje zatvor njegov na temelju obtužnice, ima mu se ista uručiti ujedno sa zapoviedju uhitnom.

Prijaviti prigovor prosto je uhitjeniku uz rok od dvadeset i četiri ure; a rok taj teći će u ovom slučaju od onoga časa, kojega je okrivljenik metnut u zatvor; izvesti pak svoj prigovor može okrivljenik pred sudcem iztražiteljem ili u napisniku ili pismeno uz pèrvih osam danah.

Ako se na predlog okrivljenikov dostavi obtužnica njegovu branitelju, teći će rok za izvedbu prijavljena prigovora od dana, kojega je obtužnica dostavljena branitelju.

Ako okrivljenik ostane na slobodi, ima mu se dostaviti obtužnica s podukom, da mu je prosto uz osam danah proti njoj prigovor ustmeno ili pismeno sudcu iztražitelju prijaviti i izvesti ga.

§. 210.

Ako uz zakoniti rok nebude prijavljen prigovor ili ako okrivljenik od toga naročito odustane, predložit će sudac iztražitelj spise sudištu pèrve molbe, koje će odmah narediti glavnu razpravu.

U protivnu slučaju poslat će sudac iztražitelj, pošto je predana izvedba ili pošto je minuo za to ustanovljen rok, spise sudištu druge molbe, obaviestiv u isto doba o tom tužitelja.

Sudište druge molbe odlučit će o prigovoru u tajnoj siednici, saslušav najprije dèržavnoga nadodvietnika.

Na takov način postupat će se i onda, kada okrivljenik podigne pritužbu samo proti zatvoru (§. 208), koi je proti njemu odredio bud' sudac iztražitelj, bud' komora viećna; i u ovom slučaju imat će sudište druge molbe postupat onako, kao kad je prigovoreno proti obtužnici.

§. 211.

Sudište druge molbe odbit će predbiežno obtužnicu, kad scienilo bude, da je to od potrebe u svèrhu, za da se odstrani koja pogrieška u obliku (formi), ili bolje razjasni stanje stvari.

Tužitelj imat će na to predati sudcu iztražitelju za tri dana svoje predloge, ako takovih ima, ili uručiti nanovo obtužnicu (§. 27 i 46).

§. 212.

Kad sudište druge molbe obnadje, da je drugi sud njegova okoliša nadležan voditi glavnu razpravu, doznačit će ju tad ovomu i ujedno izreći u samoj stvari presudu. Ako li isto sudište misli, da je za razpravu nadležan koi sud, koi se nalazi u okolišu drugoga sudišta druge molbe, izreći će tad svoju nenadležnost i poslati spise na dalnju riešitbu nadležnomu sudištu druge molbe.

§. 213.

Ako sudište druge molbe scieni, da se koi od sliedećih razlogah protivi obtužnici:

1. da čin, kojim se okrivljenik obiedjuje, nije takovo kažnjivo dielo, koje bi spadalo k nadležnosti sudovah;

2. da neima dostatnih razlogah, s kojih bi okrivljenik sumnjiv bio;

3. da ima okolnostih, uslied kojih se dokida kažnjivost čina, ili da je neumiestno, progoniti koga poradi istoga; napokon

4. da netraži toga koi god od ovlaštenikah, kako je to po zakonu potrebito, ili da manjka za to, kako zakon traži, njegova privola —

izreći će tad sudište druge molbe: neima miesta obtužbi i postupak se obustavlja.

Ako se ova odluka neodnosi na sve točke u obtužbi, naredit će ujedno sudište, da se one točke, glede kojih je odluka stvorena, izlučit imadu iz obtužnice.

Ako je razlog, poradi kojega nije sud pristao na obtužbu, od koristi i kojemu suobtuženiku, koi nije prigovorio, postupat će sudište onako, kao da je prigovorio.

§. 214.

Kad nenastane nijedan od slučajevah, pomenutih u §§. 211—213, glasit će odluka: Pristaje se na obtužbu.

U ovom slučaju stvorit će se zaključak podjedno o svihkolikih predlozih, koji se odnose na spojbu ili na razstavu obtužabah, ako ih više imade, i na poziv sviedokah i vieštakah. Osim toga imat će se kako u ovom slučaju, tako i u onom §§. 211—213, izdati potrebita odredba o zatvoru okrivljenika, o izručbi njegovoj kojemu drugomu sudu ili o tom, da se okrivljenik pušta na slobodu.

§. 215.

Ove odluke (§§. 211—214) obrazložit će se tako, da se tim nečini uštèrb glede odluke suda presudnoga u stvari glavnoj.

U odpravku ovakove odluke navest će se imena sudacah, koji su u razpravi učestvovali.

§. 216.

Proti odluci, izdanoj o prigovoru, moći je podniet samo žaobu ništovnu višnjemu sudištu, kao sudištu kasacionalnomu, i to samo iz razlogah sliedećih:

1. ako se pri predavanju i saobćivanju obtužnice nije pazilo na propise, navedene u §§. 207—209;

2. ako sudište druge molbe nije nadležno bilo ili ako prigodom odlučivanja o prigovoru nije bilo kao što treba sastavno ili ako je pri odlučivanju udioničtvovao sudac, po zakonu izključen ili razlogom odklonjen.

§. 217.

Žaobu ništovnu predati može nesamo dèržavni nadodvietnik kod sudišta druge molbe i privatni tužitelj, nego i okrivljenik.

Žaobu ništovnu imat će predati dèržavni nadodvietnik sudištu druge molbe, privatni tužitelj i okrivljenik sudcu iztražitelju (§. 208 toč. 1) uz rok od tri dana, pošto im je dostavljena presuda. U žaobi naznačit će se potanko točke žaobe.

Višnje sudište kao sudište kasacionalno odlučivat će o njoj u tajnoj siednici, pošto najprije sasluša glavnoga prokuratora.

Ako postoji koi od razlogah ništovnih, pomenutih u §. 216, dokinut će sudište kasacionalno odluku sudišta druge molbe i odredit, da se postupak popravi kako je od potrebe.

§. 218.

Kada sudište druge molbe, i neimajuć pred sobom obtužnice, zaključi, da se stavi tko pod obtužbu (§. 48 br. 2, §. 114 toč. 4), imat će se njegov zaključak pazeć na propis, naveden u §. 214, točka posliednja, i u §. 215, kao i smislu shodno uporavljujuć propis, naveden u §. 207 o sadèržaju obtužnice, izdati, i ovaj će zaključak za dalnji postupak zamienjivati obtužnicu.

I proti ovakovim zaključkom bit će miesta žaobi ništovnoj po mieri §§. 216 i 217.

§. 219.

Ako je okrivljenik stavljen pravomoćno pod obtužbu (§§. 210, 214, 218), neće se moći udariti više na nadležnost onoga suda, koi je po tužbovnici ili uslied presude, izrečene o prigovoru proti istoj, zvan za glavnu razpravu, i neće se moći više uporaviti razlozi ništovni, napomenuti u §. 216. U ostalom bit će bez upliva na dalnji postupak to, što se nije prigovorilo proti obtužnici ili što je dotičnik zanemario navesti koi razlog ništovni.

Glava XVII.

O pripravah za glavnu razpravu.

§. 220.

Svaki zatvoreni obtuženik ima se u pravilu (§. 221, točka 2) odvesti za tri dana, pošto je pravomoćno stavljen pod obtužbu, u uzu onoga sudišta, pred kojim će biti glavna razprava. Obtuženika, kada prispije u ovu uzu, imat će, ako obtužba glasi na zločin, koi je doznačen porotnomu sudu na presudu, saslušati najkašnje za dvadeset i četiri ure predsiednik sudišta porotnoga ili njegov namiestnik ili načelnik sudišta pèrve molbe, o tom, ima li pridodati štogod svojim izjavam, danim u prediztragi, ili štogod promieniti u njih. Tom sgodom pozvat će se, ako još neima branitelja, da takova sebi naredi, a ako nebi hotio poslužiti se ovom povlasti, odrediti će mu se odmah branitelj ureda radi (§§. 41, 42).

Ako obtuženik nije u zatvoru, moći će predsiednik ili pozvati ga na ovaj saslušaj, ili odrediti, da ga sasluša onaj sudac kotarski, kojemu se u kotaru obtuženik nahodi.

§. 221.

Predsiednik će uglaviti dan za glavnu razpravu tako, da obtuženiku, već ako sám privoli na to, da se rok prikrati, pod kazan ništetnosti, računajuć od dana dostavljena poziva, ostane rok barem od tri dana, a ako se radi o zločinstvu, doznačenu sudovom porotnim, da o njem odlučuju, da ostane rok barem od osam danah, za da se pripraviti može za svoju obranu. Dan, kojega će biti glavna razprava, obznanit se ima nesamo obtuženiku i branitelju njegovu, nego takodjer i dèržavnomu odvietniku, odnosno privatnomu tužitelju i privatnomu učestniku. U pozivu na obtuženika bit će podjedno prietnja, kako će ga u slučaju, ako izostane, postići to, da će se polag okolnostih glavna razprava ili provesti u njegovoj odsutnosti, ili da će se dovesti na nju zapoviedju dovedbenom, ili ako se to za dobe neuzmogne izvesti, da će se glavna razprava odgoditi na njegove troškove, a on na nju dovesti silom. Takodjer i sviedoci i vieštaci pozvat će se na glavnu razpravu tako, da će u pravilu med danom, kojega im se poziv dostavi i onim, kojega će biti glavna razprava, biti rok od tri dana.

Pravilno bivat će glavna razprava ondie, gdie je siedište sudišta pèrve molbe; nego načelnik toga sudišta moći će, izuzam slučaj, označen u §. 297 toč 3, pošto sasluša tužitelja, odrediti, da bude glavna razprava u siedištu onoga suda kotarskoga, kojemu je u kotaru dielo počinjeno.

Ako se misli, da će glavna razprava dulje trajati, imat će se odrediti, da jedan ili dvojica nadomiestnih sudacah prisustvuju glavnoj razpravi, da u slučaju ako bi koi sudac zapriečen bio stupe na miesto njegovo.

§. 222.

Ako tužitelj, privatni učestnik ili obtuženik predložit kani, da se pozovu takovi sviedoci ili vieštaci, koji se neimaju pozvati jurve uslied obtužnice ili uslied presude, izrečene o prigovoru proti obtužnici, imat će to za dobe prijaviti predsiedniku, navedši čine (dogadjaje) i stvari, o kojih treba da saslušan bude onaj, kojega pozvati valja.

Imenik sviedokah i vieštakah, koje bi iznova pozvati trebalo, priobćit će se protivnoj stranki najkašnje za tri dana prije glavne razprave; osim toga neće se ove osobe saslušati moći, ako ona na to neprivoli, bez povriede ipak one moći, koja je podieljena u tom obziru predsiedniku (§. 254).

§. 223.

Što se tiče pozivanja i saslušavanja sviedokah, koji su podčinjeni sudbenosti vojničkoj, vriedit će u obće ustanove, koje postoje za sviedoke.

Sviedoka, koi je podčinjen sudbenosti vojničkoj, pozvat će sud na glavnu razpravu, kao i u prediztragi po kojem vojničkom zapoviedničtvu, napomenutu u §. 161.

§. 224.

Ako bi obtuženik ili branitelj mu zahtievao, da se još potanje izvidi koja na obranu služeća okolnost, imat će predsiednik, ako mu se zahtievanje temeljito vidi, izvid odmah narediti, i pošto se obavi, na znanje dati tužitelju i obtuženiku ili njegovu branitelju u svèrhu, da uspieh izvida pregledati mogu, ako im se hoće, i da stave dalnjih predlogah. Takovo dopunjivanje prediztrage dopušteno je takodjer i na predlog tužitelja ili privatnoga učestnika.

Prosudjivati rezultate takovih potonjih izvidah pridèržano je u pravilu (§. 227) glavnoj razpravi.

§. 225.

Ako predsiednik misli, da nije moguće pristati na koi predlog, učinjen na temelju §. 222 i 224, odlučit će o tom viećna komora. Na podoban način zaiskat će on odluku komore viećne, kad u slučajevih, gdie nije prigovoreno obtužnici, sumnjao bude, bi li pozvao sve sviedoke i vieštake, koji su u njoj piomence napomenuti.

Proti ovoj odluci neće biti nikakova pravna lieka; nu predlog moći će se obnoviti u glavnoj razpravi.

§. 226.

Ako obtuženik dokaže, da poradi bolesti ili druge koje neodklonjive zaprieke u glavnu razpravu doći nemože, ili ako tužitelj ili obtuženik predloži iz drugih važnih razlogah, da se odgodi glavna razprava, odlučit će o tom viećna komora. Ako je branitelj zapriečen doći, odgodit će se glavna razprava samo onda, ako je obtuženik ili sud zaprieku tako kasno saznao, da već nije moguće bilo narediti drugoga branitelja.

§. 227.

Ako tužitelj prije, nego pričme glavna razprava, odustane od obtužbe, izreći će komora viećna obustavni zaključak s tim dodatkom, da se neće obèržavati jurve odredjena glavna razprava.

Ako je kašnje, pošto je okrivljenik već stavljen bio pod obtužbu, bilo još sudbenih izvidah, imat će tužitelj pravo, prije nego prićme glavna razprava, uzeti natrag tužbovnicu, koju je doprinio, i podjedno zamieniti ju novom. S ovom postupat će se po propisu glave XVI; u pogledu pak zatvora obtuženikova imat će komora viećna učiniti odmah potrebitu odredbu.

Glava XVIII.

O glavnoj razpravi pred sudišti pèrve molbe i o pravnih liekovih proti osudam tih sudištah.

I. Glavna razprava i osuda.

1. Javnost glavne razprave.

§. 228.

Glavna razprava javna je pod kazan ništetnosti. Samo osobam odraslim i neoboružanim dopušteno je, kao slušaocem na istu dolaziti. Nego osobam, koje su dužne nositi oružje uslied svoje javne službe, neće se pristup uzkratiti.

§. 229.

Javnost moći će se oduzeti glavnoj razpravi jedino s razlogah ćudorednosti ili javnoga poredka. Sudište će to po uredovnoj svojoj dužnosti ili na predlog tužiteljev ili obtuženikov, pošto je najprije o tom tajno razpravljalo i viećalo, narediti pismenom, razlozi providjenom odlukom, proti kojoj neće dopušten biti nikakov pravni liek.

§. 230.

Kada se javno pročita ova odluka, imat će se udaljiti svi slušaoci.

Samo osobe, koje su kažnjivim dielom u svom pravu povriedjene, zatim u istinu namiešteni sudci, urednici perovodni dèržavnoga odvietničtva i ministarstva pravosudja, i napokon osobe, uvèrštene u imenik braniteljah nemogu se nikada izključiti. Može takodjer kako obtuženik tako i privatni učestnik ili privatni tužitelj zahtievati, da se dozvoli pristup trim osobam, koje uživaju pouzdanje njihovo.

§. 231.

Da se naredi tajna siednica iz razloga, naznačena u §. 229, može se po učinjenu oglasu stvari zahtievati u svako doba razprave. Javnost može se oduzeti ili samo jednoj strani postupka, ili svojkolikoj razpravi. Nu konačna osuda ima se svagda proglasiti javno.

2. Uredovni poslovi predsiednika i sudišta za vrieme glavne razprave.

§. 232.

Predsiednik upravlja razpravu.

Predsiednik je dužan pripomagati, da se pronadje istina, i brinuti se za to, da se uklone razgovori, koji bi, nekoristeći razjašnjenju stvari, glavnu razpravu zatezali.

Predsiednik saslušava obtuženika i sviedoke i ustanovljuje red, kojim će govoriti oni, koji se najave, da su govoriti radi.

Ako ima više točakah obtužbenih, moći će predsiednik odrediti, da se o svakoj ili o pojedinih od njih razpravlja napose.

§. 233.

Dužnost je predsiednikova skèrbiti, da se u sudnici uzdèrži mir i red, a i pristojnost, slažuća se sa dostojanstvom suda.

Tko se pred sudom saslušava ili sudu govori, sborit će stojeć; nu predsiednik moći će poradi naravi tielesne govornika ili ako saslušavanje dugo trajalo bude, dopustiti, da se odstupi od toga pravila.

Zabranjeno je davati znamenja pohvale ili neodobravanja. Predsiednik je vlastan osobe, koje smutjuju siednicu takovimi znamenji ili na drugi koi način, opomenuti na red, a ako bi od potrebe bilo, i narediti, da se pojedini ili svikoliki slušaoci iz sudnice odprave. Ako se tko uzprotivi njegovim zapoviedim, ili ako se smutjivanja ponavljaju, može predsiednik zapoviediti, da se opornici i zatvore, a moći će ih polag okolnostih odsuditi i na kazan zatvora do na osam danah. Ako onaj, koi smutjuje razpravu, ide pod sudbenost vojničku, moći će predsiednik narediti, da se isti odstrani, i odnosno zahtievati, da ga kazni obližnja vlast vojnička.

§. 234.

Ako okrivljenik smutjuje nepristojnim ponašanjem red razprave, i ako neobaziruć se na opomenu predsiednikovu i prietnju, da će se odpraviti iz siednice, neodustane od takova ponašanja, moći će se po zaključku sudišta odstraniti iz siednice bud' za nieko, bud' za svekoliko vrieme, dok trajala bude razprava, te će se siednica u njegovoj odsudnosti nastaviti, a proglasit će mu osudu koi član sudišta, u pritomnosti perovodje.

§. 235.

Predsiednik ima paziti na to, da se nitko neruži, ili da se proti nikomu nenavode okrivljivanja, koja su očito neosnovana ili koja nespadaju na stvar. Ako obtuženik ili privatni tužitelj, privatni učestnik, sviedok ili koi vieštak usudi se što takova izreći, moći će sudište proti njemu, na predlog uvriedjenika ili dèržavnoga odvietnika ili ureda radi odrediti globu novčanu do petdeset forintih, ili zatvor do osam danah, proti uhitjeniku pak primierenu kazan disciplinarnu (§. 108).

§. 236.

Ako branitelj ili zastupnik privatnoga tužitelja ili privatnoga učestnika bude krivac ovakova prekèršaja, ili ako povriedi štovanje, koje je sudu dužan, moći će ga sudište ukoriti ili nametnuti mu novčanu globu do sto forintih.

Ako nastavi ponašati se nepristojno, moći će mu predsiednik oduzeti rieč i pozvati stranku, neka si odabere drugoga zastupnika, a ako bude od potrebe i ureda radi imenovati obtuženiku branitelja.

U okolnostih otegotjujućih moći će na predlog sudišta sudište druge molbe krivcu, ako nije odvietnik, na jedan do šest miesecih oduzeti vlast, dolaziti pred sud kao zastupnik u stvarih kaznenih. Ako je krivac odvietnik, imat će sudište odpraviti stvar vlasti karnostnoj krivca, koja će mu i pravo: bit braniteljem u stvarih kaznenih, moć oduzeti za vrieme od jednoga do šest miesecih.

§. 237.

Odluke i presude, stvorene na temelju §§. 233—235 i 236 točka 1 i 2, ovèršit će se odmah. Proti njim neima pravnoga lieka.

Kad ponašanje, napomenuto u rečenih paragrafih, sačinjava kažnjivo kakovo dielo, naznačeno u obćem zakonu kaznenom, postupat će se po ustanovah §. 278.

Izjava uvriedjenoga ili oštetjenoga, da si pridèržava pravo tužbovno poradi kažnjiva diela, proti njemu počinjena, ili da se odriče toga prava, nesmeta uporavljivanje kaznenih ustanovah, sadèržanih u §§. 233—236.

§. 238.

Ako stranke uz samu glavnu razpravu glede pojedinih točakah postupka učine protivnih predlogah, ili ako predsiednik nepristane na neprigovorni predlog koje stranke, odlučit će o takovih medju-pitanjih sudište odmah, i proti tomu neima samostalna pravnoga lieka, kojim bi se nastavak razprave obustaviti mogao.

Razlozi riešitbe imat će se svakiput proglasiti i u napisniku zabilježiti.

3. Početak glavne razprave.

§. 239.

Glavna razprava počet će se tim, što će perovodja oglasiti stvar. Obtuženik doći će bez okovah, nego, ako je u uzi iztražnoj, pratit će ga straža. Predmeti, koji će možebiti za dokazivanje potrebni biti, ili koji će se imat spoznanja radi predložiti obtuženiku ili sviedokom, imat će se u sudnicu dopremiti prije početka razprave.

§. 240.

Predsiednik upitat će sada obtuženika za ime mu i prezime, za dobu, rodno miesto, nadležnu obćinu, za vieru, stališ, zanat ili zanimanje i za prebivalište, i opomenut će ga, neka pozoran bude na obtužbu, koja će se čitati, i na tečaj razprave.

§. 241.

Zatim prozvat će se pozvani sviedoci i vieštaci, i predsiednik, opomenuv ih na svetinju prisege, koju će položiti, zapoviedit će im, da se uklone u sobu, za njih odredjenu. Po okolnostih moći će se takodjer i privatnomu tužitelju ili privatnomu učestniku, kad ga kao sviedoka saslušati valja, naložiti, da se iz sudnice ukloni, nego bez povriede prava mu, da narediti može koga drugoga, koi će ga zastupati na razpravi. Predsiednik, kao što mu se uzvidi, učinit će i naredbe, da se sviedoci neuzmognu dogovarati ili razgovarati.

U pogledu vieštakah moći će predsiednik u svih slučajevih, u kojih obnadje, da je koristno za pronaći istinu, odrediti, neka ostanu u sudnici prigodom saslušavanja kako obtuženika, tako i sviedokah.

§. 242.

Ako koji sviedoci ili vieštaci uzpèrkos pozivu, koi im je poslan, nedodju u glavnu razpravu, može sudište narediti, da se odmah dovedu.

Ako to nije moguće, sudište će, saslušavši tužitelja i obtuženika ili njegova branitelja, odlučiti, dà li će se glavna razprava odgoditi ili nastaviti, i dà li će se umiesto ustmenoga saslušavanja onih sviedokah ili vieštakah pročitati očitovanja njihova, koja su u prediztragi učinili.

Sviedok ili vieštak, koi je izostao, imat će se odsuditi na novčanu globu od pet do petdeset forintih. Ako se glavna razprava odgodi, platit će on povèrh toga još i troškove siednice, obezuspiešene tim, što je izostao. A da sigurno dodje u novo urečenu siednicu, moći će se i dovedbena zapovied proti njemu izdati.

§. 243.

Proti osudi, izrečenoj u smislu prijašnjega paragrafa, može sviedok ili vieštak uz osam danah, pošto mu se je dotična osuda dostavila, prigovor podnieti sudištu, koje ga je odsudilo.

Ako je kadar dokazati, da mu poziv nije uručen bio kao što treba, ili da radi nepredvidjene i neodklonjive zaprieke doći nije mogao, oprostit će se sasvim kazni, koja je proti njemu izrečena bila.

Dosudjena mu kazan ili naloženi mu iznosak troškovah moći će se obaliti, ako uzmogne dokazati, da ova kazan ili osuda na naknadu troškovah nije u pravom razmierju prema onomu, što je skrivio ili prema posliedicam, nastalim odtuda, što je izostao.

Ako se prigovori istom po dovèršenoj glavnoj razpravi, odlučit će o tom sudište pèrve molbe u nejavnoj siednici, u skupštini trojice sudacah, od kojih će jedan predsiedati.

Proti presudi, izrečenoj o prigovoru, neima pravnoga lieka.

§. 244.

Pošto sviedoci odstupe, učinit će predsiednik pod kazan ništetnosti, pročitati obtužnicu (tužbovnicu), a ako je stvorena presuda, uslied koje odpasti ima koja točka obtužna, tad i tu presudu.

4. Preslušavanje obtuženika.

§. 245.

Predsiednik će na to preslušati obtuženika o svem, što je u obtužbi. Ako obtuženik odgovori na obtužnicu izjavom, da nije kriv, imat će mu predsiednik obznaniti, da je vlastan, obtužbi nasuprot dati očitovanje, u kojem će skladno razložiti stvar, kako misli da jest, i po navedenu svakom pojedinom dokazalu učiniti glede istoga svoje primietbe. Ako obtuženik odstupljuje od svojih prijašnjih kazivanjah, upitat će se za razloge, s kojih odstupljuje. Predsiednik moći će u ovom slučaju, a tako i onda, ako obtuženik neće da odgovori, narediti, da se pročita sasvim ili dielovito napisnik, sačinjen o kazivanjih prijašnjih.

Okrivljenika nije slobodno siliti, da odgovara na pitanja, koja mu se stavljaju.

Prosto će bit okrivljeniku dogovarat se sa svojim braniteljem i uz samu glavnu razpravu; nije mu medjutim dopušteno, posavietovat se š njim, kako da neposredno odgovori na pojedina stavljena mu pitanja.

5. Postupanje dokazno.

§. 246.

Izza kako se je obtuženik preslušao, imat će se navesti dokazna sredstva redom, koi će ustanoviti predsiednik, i u pravilu čut će se ponajprije dokazi, koje doprinese tužitelj.

Tužitelj i obtuženik moći će odustati od kojih dokazalah i za same glavne razprave, nu onda samo, ako na to privoli stranka protivna.

§. 247.

Sviedoci i vieštaci prozivat će se pojedince, i preslušavati u pritomnosti obtuženika. Prije nego što će se preslušavati, treba ih opomenuti, da istinu kažu. Vieštaci, koji su jurve prisegu položili, i sviedoci, koji su zapriseženi u prediztragi, opomenut će se na svetost položene zakletve.

Izvan ovoga slučaja, imat će se svaki od njih pod kazan ništetnosti, pokle odgovori na obćenita pitanja, i prije nego se nadalje bude preslušavao, zapriseći po zakonu od 3. Svibnja 1868 dèrž. zak. lista br. 33, u koliko neprotivi se tomu koi od razlogah, naznačenih u §. 170 pod 1 do 6.

Zaprisizanje moći će izostati ili odgodit se do onda, dok se nesasluša sviedok, ako na to pristanu tužitelj i obtuženik.

§. 248.

Predsiednik imat će pri preslušavanju sviedokah i vieštakah dèržati se propisah, danih za sudca iztražitelja u prediztragi, u koliko isti nebudu po svojoj naravi neizvedivi u glavnoj razpravi. Predsiednik brinut će se za to, da nebude u obće pritoman pri dokazivanju sviedok, koi još nije preslušan, a vieštak, još nepreslušan, da nebude pritoman pri preslušavanju drugih vieštakah o istom predmetu.

Sviedoke, kojih se kazivanja razlikuju jedno od drugoga, moći će predsiednik jednoga s drugim uočiti.

Sviedoci i vieštaci imat će, pošto su se preslušali, još dotle ostati u siednici, dok ih predsiednik neodpusti ili dok nenaredi, da otidju. Pojedini sviedoci nesmiju jedan drugoga na odgovor uzimati radi onoga, što su izrekli.

Čim se koi sviedok, vieštak ili saobtuženik presluša, imat će se upitati obtuženik, dà li ima što odgovoriti na kazivanje, koje je upravo čuo.

§. 249.

Osim predsiednika vlastni su i ostali članovi sudišta, tužitelj, obtuženik i privatni učestnik, pa tako i njihovi zastupnici, davati pitanja svakoj osobi, koja se preslušava, pošto su za to dozvolu dobili od predsiednika. Predsiednik ima pravo odbiti pitanja, koja mu se neshodna vide.

§. 250.

Predsiednik moći će iznimice narediti, da se obtuženik ukloni iz siednice, dok se izpituje koi sviedok ili koi saobtuženik. Nu čim se opet natrag dovede, i on ga o predmetu, koi se je u nepritomnosti njegovoj pretresao, izpita, imat će ga obaviestiti o svem, što se je u nepritomnosti njegovoj radilo, navlastito o svem onom, što je medjutim izrekla koja osoba.

Ako se obtuženik nije obaviestio, imat će se to pod kazan ništetnosti učiniti svakako prije, nego što se dověrši postupanje dokazno.

§. 251.

Kako obtuženik tako i tužitelj moći će zahtievati, da sviedoci, pošto su se preslušali, izidju iz sudnice i poslie da se opet natrag pozovu, i ili sami ili u pritomnosti drugih sviedokah preslušaju još jedanput. Predsiednik moći će to narediti i ureda radi.

§. 252.

Napisnici o saslušaju suokrivljenikah i sviedokah, zatim mnienja vieštakah moći će se pročitati jedino u slučajevih sliedećih:

1. ako su preslušane osobe medjuto uměrle; ako se nezna gdie se bave, ili ako poradi starosti njihove, poradi bolesti ili nemoći ili poradi udaljena im prebivališta ili iz inih važnih razlogah nije se lako učinit moglo, da glavom dodju;

2. ako osobe, preslušane u glavnoj razpravi, odstupljuju u bitnih točkah od svojih prijašnjih kazivanjah;

3. ako sviedoci, nebuduć povlašteni na to, ili ako sukrivci uzkratjuju kazivanje; napokon

4. ako se glede toga, da se pročitaju, slažu tužitelj i obtuženik.

Napisnici očevida i nalaza, proti obtuženiku odprije jurve izdate kaznene presude, a tako i izprave i spisi svakověrstni, koji su glede stvari od važnosti, imaju se pročitati, već ako od toga jedna i druga stranka odustane.

Kako se što pročita, trebat će upitati obtuženika, što bi imao na to primietiti.

§. 253.

Učinit će predsiednik, da se u tečaju ili na koncu postupanja dokaznoga predlože obtuženiku, a na koliko je potrebito, i sviedokom i vieštakom oni predmeti, koji služiti mogu, da se razjasni stanje stvari, i opomenut će ih, neka se izjave, dà li ih poznaju.

§. 254.

Predsiednik je vlastan narediti i bez predloga tužiteljeva ili obtuženikova, da sviedoci i vieštaci, od kojih se polag tečaja razprave očekivati može obaviest o važnih stvarih, uz sam postupak pozovu, a ako je potrebno i dovedu, pa je vlastan i preslušat ih.

Treba li takove nove sviedoke ili vieštake zaprisеći, odlučit će o tom sudište, pošto ih je izpitalo i stranke preslušalo.

Predsiednik može takodjer zahtievati, da se dadu nova mnienja, ili zapoviediti, da se dobave druga dokazala, zatim sa sudom obaviti očevid, ili izaslati za to kojegą člana od suda. koi će imat podnieti o tom izviestje.

6. Govori stranakah.

§. 255.

Pošto predsiednik izjavi, da je postupak dokazni dovèršen, dobit će riec ponajprije tužitelj, da sabere u jedno sav uspieh dokaznoga postupka, i da učini i razlozi podkriepi svoje predloge kakó u obziru krivnje obtuženikove, tako i glede ustanovah kaznenih, koje se proti njemu uporaviti imadu. Tužitelj neima činiti stanovita predloga o odmieri kazni u granicah zakonitoga stavka kaznenoga.

Privatni učestnik dobit će riec odmah izza dèržavnoga odvietnika.

Obtuženik i branitelj mu vlastni su, odgovoriti na to. Ako dèržavni odvietnik, privatni tužitelj ili privatni učestnik na ovo odvrate što, pripada svakako posliednji govor obtuženiku i njegovu branitelju.

§. 256.

Pravilo je, da u zaglavnih govorih treba nerazlučeno razpravljati o svih pitanjih, koja će se u odsudi imat odlučiti.

Nego predsiedniku ili sudištu (§. 238) ostat će prosto narediti, da se zaglavni govori o krivnji razluče od zaglavnih govorah o ustanovah kaznenih, o privatno-pravnih zahtievih i o troškovih parbenih. U ovih slučajevih dèržat će se, pokle sudište odluči o krivnji obtuženikovoj i svoju izrieku proglasi, iznovični zaglavni govori, koji će se ipak stegnuti samo na pitanja, o kojih valja još odlučiti.

7. Osuda sudišta.

§. 257.

Kad predsiednik izjavi, da je razprava zaglavljena, otići će sudište u viećnicu svoju, da tamo satvori osudu. Obtuženik, ako je zatvoren bio, odvesti će se medjutim iz sudnice.

§. 258.

Sud imat će pri satvaranju osude, obazirat se na ono samo, što je bilo u glavnoj razpravi. Spisi moći će se samo na toliko upotrebit kao dokazala, u koliko su pročitani bili u glavnoj razpravi.

Sud imat će dokazna sredstva (dokazala) brižljivo i saviestno protresti u obziru njihove vierodostojnosti i dokazne sile kako pojedince, tako i po unutarnjem njihovu savezu. O pitanju, dà li se stvar koja smatrati ima kao dokazana, neće odlučivat sudci polag zakonitih dokaznih pravilah, nego samo polag svoga slobodnoga osviedočenja, što su dobili saviestno protresavši sva dokazna sredstva, navedena, da za stvar koju i proti stvari kojoj sviedoče.

§. 259.

Obtuženik riešen će bit od obtužbe osudom sudišta:

1. kada se pokaže, da je kazneni postupak poveden bio bez predloga zakonito ovlaštena tužitelja ili da se je nastavio proti volji njegovoj;

2. kada tužitelj odustane od obtužbe, pošto je započela glavna razprava, nu prije nego sudište otidje u svoju viećnicu, da satvori osudu;

3. kada sudište izrekne presudu, da proti činu, na kojem se obtužba osniva, zakon neodredjuje kazni, ili da činjenica nije uglavljena, ili da nije dokazano, da je obtuženik učinio

dielo, kojim se okrivljuje, ili da imade okolnostih, koje kažnjivost ukidaju ili da je izključeno progoniti okrivljenika iz drugih razlogah, nego što su navedeni pod br. 1 i 2.

§. 260.

Ako se nadje, da je obtuženik kriv, izreći će kaznena osuda:

1. kojega je čina obtuženik krivcem pronadjen, i to naznačiv naročito okolnosti čina, koje služe za uviet stanovitomu stavku kaznenomu;

2. koje se kažnjivo dielo uglavljuje onimi dokazanimi učini, glede kojih je obtuženik obnadjen, da je krivac;

3. na koju se kazan osudjuje obtuženik; — i to ove tri točke pod kazan ništetnosti; osim toga dodat će se još:

4. koje su ustanove kaznene nanj uporavljene;

5. odluku o traženoj odšteti, i o troškovih parbenih.

§. 261.

Ako sudište pronadje, da učini, na kojih se osniva obtužba, sami po sebi ili u savezu s okolnostmi, koje se pokažu prigodom glavne razprave, sačinjavaju zločinstvo ili prestupak, koi spada na nadležnost suda porotnoga, izreći će svoju nenadležnost.

Čim presuda ova postane pravomoćna, imat će tužitelj najkašnje za tri dana (§§. 27 i 46) učiniti svoje predloge, da se povede ili obnovi prediztraga, ili — ako takove netreba — da se naredi glavna razprava pred sudom porotnim. U pèrvom slučaju dopriniet će se nova tužbovnica; izvan ovoga slučaja pak imat će se prigodom nove glavne razprave pročitati pèrvobitna obtužnica i presuda, koju je sudište izreklo po ovom paragrafu.

§. 262.

Ako sudište scieni, da učini, na kojih se osniva obtužba, sami po sebi ili u svezi s okolnostmi, koje se pokažu istom prigodom glavne razprave, sačinjavaju koje drugo kažnjivo dielo, nego što je u obtužbi naznačeno, nu koje ipak nespada na nadležnost suda porotnoga, izreći će samo, pošto je o tom salušalo stranke i odlučilo o predlogu odgodnom, ako je takov učinjen bio, osudu po svom pravnom osviedočenju, nebuduć vezano na oznaku čina, sadèržanu u obtužnici.

§. 263.

Ako se obtuženik pri glavnoj razpravi okrivljuje još kojim drugim činom, osim onoga, poradi kojega je obtužen, moći će sudište, ako isti ureda radi progoniti valja, protegnuti razpravu i osudu na predlog dèržavnoga odvietnika i tim činom oštetjene osobe i na ovaj čin, u drugih slučajevih pak samo na zahtievanje onoga, koi je ovlašten podići tužbu privatnu. Potrebno će bit, da obtuženik na to privoli, samo onda, kad bi ga pri odsudi poradi toga čina, zapasti mogla kazan, strožija od one, koja bi se uporaviti imala na dielo kažnjivo, kakovo je u obtužnici navedeno.

U takovu slučaju ako obtuženik neće da privoli na to, da se sud odmah izreče, ili ako se sud nemože izreći poradi toga, što je potrebno brižljivije pripraviti se, ili što sudište nije nadležno sud izreći o kažnjivu dielu, koje je pridošlo, stegnut će se osuda na predmet obtužbe i pridèržati tužitelju — ako tražio bude — neka samostalno progoni krivca poradi pridošla čina; osim toga slučaja neće se više progoniti krivac poradi ovoga čina.

Polag okolnostih moći će takodjer sudište, ako o pridošlu činu nebude odmah sudilo, prekinuti glavnu razpravu i pridèržati novoj glavnoj razpravi, neka se u njoj odluči o svihkolikih dielih kažnjivih, kojimi se obtuženik okrivljuje.

U jednom i u drugom slučaju imat će tužitelj za tri dana (§§. 27 i 46) učiniti svoje predloge o tom, da se povede zakoniti postupak.

§. 264.

Ako proti obtuženiku izrečena bude kaznena osuda, neće se njezinoj ovèršbi smetati okolnost, što je još pridèržano progonit ga poradi kojega drugoga diela kažnjivoga. Samo onda, ako je za ovo dielo ustanovljena kazan smèrti, čekat će se s izvèršbom osude, satvorene po §. 263, dokle se o ovom dielu neodluči.

Ako se obtuženik posluži priuzdèržajem, pomenutim u §. 263, moći će sudište narediti, neka se pričeka s izvèršbom osude, stvorene uz taj priuzdèržaj, do onda, dok se neodluči o novoj obtužbi. U ovom slučaju postupat će se s jednom i drugom osudom u pogledu pravnih liekovah tako, kano da su stvorene u isto doba.

§. 265.

Kad se pronadje, da je obtuženik, proti komu je jurve izrečena kaznena osuda, krivac još drugoga diela kažnjivoga, počinjena prije, nego što se je izrekla ona osuda kaznena, imat će se pri odmierivanju kazni za nanovo pridošli čin kažnjivi primieren obzir na kazan dosudjenu krivcu presudom prijašnjom tako, da se neće moć prekoračiti nikad najveća kazan, odredjena u zakonu za težje kažnjivo dielo.

§. 266.

Kad presuda glasi na globu novčanu, opredielit će se ujedno i kazan zatvora, koja će ju zamieniti, ako se globa utierati neuzmogne.

§. 267.

Sudište imat će se dèržati predlogah tužiteljevih samo u toliko, što neće moći obtuženika proglasiti krivcem takova čina, proti kojemu obtužba niti je s početka bila naperena niti protegla se kašnje tečajem glavne razprave.

8. Proglas i odpravak odsude.

§. 268.

Odmah po učinjenu zaključku sudišta imat će se opet dovesti ili pozvati obtuženik, i u javnoj siednici proglasit će predsiednik osudu skupa s bitnimi razlozi njezinimi, pročitavši ujedno i uporavljene zakonske ustanove. Podučit će predsiednik obtuženika ujedno i o pravnih liekovih, kojimi se poslužiti može.

§. 269.

Ako obtuženik nedodje k proglašenju osude, moći će predsiednik učiniti, da se dovede u tu svèrhu, ili pak narediti, da mu ili osudu obznani ustmeno sudac, izaslan za taj posao, ili da mu ista u prepisu bude dostavljena.

§. 270.

Svaka osuda imat će se za tri dana, od dana, kojega se proglasi, izdati pismeno i podpisat će ju predsiednik i perovodja.

Odpravak osude treba da sadèržaje:

1. naznaku suda i imena pritomnih članovah sudišta, kao i ime dèržavnoga odvietnika (privatnoga tužitelja) i privatnoga učestnika;

2. ime i prezime, a tako i ono ime, pod kojim je inače još poznat obtuženik, njegovu dobu, stališ, zanat ili zanimanje njegovo; osim toga ime branitelja mu;

3. dan odredbe, kojom se je naredila bila glavna razprava, i bitni sadèržaj obtužnice;

4. dan glavne razprave i izrečene osude;

5. konačne predloge tužitelja i privatnoga učestnika;

6. presudu sudišta o pitanju kazni, i to u slučaju osude kaznene sa svimi točkami, navedenimi u §. 260; napokon

7. razloge riešitbene. U ovih imat će se u kratko, nu podpuno jasno i izrazito razložiti, koje učine i iz kojih razlogah smatralo je sudište kano dokazane, ili kao nedokazane; koji su ga razlozi vodili pri riešavanju pravnih pitanjah i pri uklonjivanju doprinesenih prigovorah, a u slučaju, ako je obtuženika osudilo, kakovih je našlo okolnostih otegotjujućih i olakotjujućih. Pri osudi oprostnoj naznačit će razlozi riešitbeni napose jasno, s kojega od razlogah, navedenih u §. 259, obnašlo je sudište oprostiti obtuženika.

Pogrieške pisanja i računa, nadalje takove nedostatke u obliku i izostavke, koji se netiču točakah, napomenutih u §. 260 br. 1 i 3, imat će sudište popraviti u svako doba, nu svakako pošto najprije stranke saslušа. Proti odbitu predlogu, koi na to smiera, neće biti pravnoga lieka. Zaključen popravak dodat će se osudi na rubu, i primetnut će se svimkolikim odpravkom.

9. Vodjenje napisnika.

§. 271.

O glavnoj razpravi imat će se pod kazan ništetnosti voditi napisnik, koi će podpisati predsiednik i perovodja. U napisniku treba da su sadèržana imena svih pritomnih članovah sudišta, stranakah i njihovih zastupnikah, da su posviedočene sve bitne formalnosti postupka, imenito da je navedeno, koji su sviedoci i vieštaci saslušani, i koji spisi pročitani; dà li su sviedoci i vieštaci zaprisegnuti bili, ili s kojih razlogah nije bilo zaprisizanja; napokon da su napomenuti svi predlozi stranakah i odluke, što ih je o istih predlozih izdao predsiednik ili sud. Prosto je strankam zahtievati, da se pojedine točke, smierajuće na obranu pravah njihovih, ustanove u napisniku.

Gdie je do toga stalo, da se rieči točno ustanove, imat će predsiednik, ako uztraži stranka koja, narediti, da se pročitaju odmah pojedine česti napisnika.

Odgovori obtuženika i kazivanja sviedokah ili vieštakah napomenut će se onda samo, ako sadèržavaju različnostih, promienah ili dodatakah glede kazivanjah, stavljenih u spise, ili ako su se sviedoci ili vieštaci u javnoj siednici pèrvi put saslušali.

Ako predsiednik ili sudište scieni, da je umiestno, moći će narediti, da se bèrzopisno (stenografično) pobilježe sva kazivanja i govori; to će se učiniti svakiput, kada stranka za dobe to uztraži i predbiežno troškove namiri. Bèrzopisna bilježenja preniet će se ipak za četèrdeset i osam urah u pismena obična, predložit predsiedniku ili sudcu, kojega on u tu svèrhu odredi, da ih prosudi, i priklopit će se napisniku.

U ostalom ostaje prosto strankam, zagledati u zavèršen napisnik i njegove priloge i uzeti si prepis.

§. 272.

O viećanjih i glasovanjih za vrieme i na svèršetku glavne razprave, sačinit će se poseban napisnik u slučajevih, kada se sud povuče u viećnicu, da izreče zaključak.

10. Odgoda glavne razprave.

§. 273.

Glavnu razpravu, pošto je jedanput započela, moći je prekinuti samo u toliko, u koliko se to predsiedniku potrebno uzvidi radi odmora osobah, pri tom učestvujućih ili, u koliko potrebno bude za to, da se bezodvlačno pribave koja dokazna sredstva; glavna razprava moći će se po razboru sudišta u silnih slučajevih nastaviti i nedieljom ili praznikom.

§. 274.

Ako branitelj, premda kao što treba pozvan, nedodje na glavnu razpravu, ili ako se udalji prije, nego se ista dovèrši, ili ako nastane slučaj, naveden u §. 236 točka 2, i ako nije moguće drugoga branitelja u obće, ili barem ne bez uštèrba za obranu obtuženika postaviti, odgodit će se razprava. Troškove za naimenovanje drugoga branitelja i za odgodu nosit će branitelj krivac.

§. 275.

Ako u tečaju glavne razprave oboli obtuženik tako, da nebude mogao više u razpravi biti, pak ako neprivoli sám, da se razprava nastavi bez njega, i da se pročita njegovo u predizti agi dato očitovanje, imat će se razprava odgoditi.

§. 276.

Može se odrediti po razsudu suda, da se glavna razprava odgodi i onda, kad sudište obnadje s kojega mu drago povoda narediti, da se predbiežno povedu novi još izvidi ili čini iztražni ili da se dobave nova dokazala, ili ako radi izvanjskih zapriekah potrebito ili svèrsi shodno bude odgoditi za koje vrieme razpravu.

11. Dogadjaji uzgredni.

§. 277.

Ako se iz glavne razprave pokaže sa vierojatnostju, da je koi sviedok hotomice krivo sviedočio, moći će predsiednik odrediti, da se o njegovu očitovanju sačini napisnik i, pošto se isti pročita i odobri, da ga sviedok podpiše; predsiednik moći će sviedoka i zatvoriti i doznačit ga sudcu iztražitelju.

§. 278.

Ako se tečajem glavne razprave učini u sudnici čin kažnjiv i učinitelj se zateče u samom dielu, moći će sakupljen sud, prekinuv glavnu razpravu ili na koncu iste, odmah suditi ga na predlog za to ovlaštena tužitelja, a tako i pošto izpita obtuženika i sviedoke, ako ih ima. Pravni liekovi proti takovoj osudi neimaju moći odgodne.

Ako nije moguće krivca odmah odsuditi, ili ako dielo sačinjava zločinstvo ili prestupak, koi ide pred sud porotni, naredit će predsiednik, da se učinitelj odvede pred sudca iztražitelja.

O takovu dogadjaju sačinit će se osobiti napisnik.

§. 279.

Ako obtuženik učini uz glavnu razpravu kakovo dielo kažnjivo, uporavljivat će se sasvim ustanove §. 263.

II. Pravni liekovi proti osudi.

§. 280.

Proti osudam sudištah pèrve molbe dopušteni su samo pravni liekovi žaobe ništovne i priziva. Žaoba ništovna upravlja se na višnje sudište kao sudište kasacionalno, a priziv na sudište druge molbe.

§. 281.

Žaoba ništovna poprimit se može proti osudi oprostnoj jedino na štetu, proti osudjujućoj pak kako na korist, tako i na štetu obtuženika, nego svagda samo poradi kojega od sliedećih razlogah ništetnosti:

1. ako sudište nije sastavljeno bilo kako treba; ako nisu svi sudci bili pri svoj razpravi ili ako je izključen sudac (§. 67 i 68) udioničtvovao pri odlučivanju, već ako je okolnost čina, na kojoj se ništetnost osniva, bila pritužniku poznata još prije glavne razprave ili je za nju saznao uz samu glavnu razpravu a nije poslužio se njom odmah, kad je pričela glavna razprava ili s miesta, čim je za nju doznao;

2. ako se je upèrkos ogradbi od strane pritužnikove pročitao u glavnoj razpravi spis o takovu činu predizvida ili prediztrage, koi je po zakonu ništovan;

3. ako se je u glavnoj razpravi povriedio ili zanemario takov propis, za koi zakon nalaže naročito pod kazan ništetnosti, da se ima izvèršiti (§§. 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271 i 427);

4. ako se uz glavnu razpravu nije presuda izrekla o kakovu predlogu pritužnikovu, ili ako su se medju-presudom, izrečenom proti predlogu ili prigovoru pritužnikovu, zanemarili ili krivo uporavili takovi zakoni ili takova načela postupka, kojih bi se sud dèržati imao već po bitnosti postupka, idućega u prilog i kaznenomu progonu i obrani;

5. ako je izreka sudišta o odlučnih učinih (§. 270, br. 6 i 7) nerazgovietna, nepodpuna, ili ako je sama sa sobom u protuslovju; ako za tu izreku nije navedeno nikakovih razlogah, ili ako medju onim, što riešitbeni razlozi vele o sadèržaju izpravah, nahodećih se kod spisah, ili o sudbenih izjavah i medju izpravami ili samimi napisnici o preslušavanju i o siednicah postoji znatno protuslovje;

6. ako je sudište nepravednim načinom izreklo svoju nenadležnost (§. 261);

7. ako stvorena konačna odsuda nije riešila obtužbe, ili

8. ako ju je proti propisu §§. 262, 263 i 267 prekoračila;

9. ako se je stvorenom izrekom suda o pitanju:

a) dà li dielo, kojim se obtuženik okrivljuje, sačinjava zločinstvo, prestupak ili drugi kakov čin kažnjivi, koi spada pod nadležnost sudovah,

b) dà li ima okolnostih, uslied kojih se dokida kažnjivost diela ili poradi kojih nije dopušteno krivca progoniti, napokon

c) dà li manjka obtužba, kakovu zakon iziskuje,

zakon povriedio ili krivo uporavio;

10. ako je čin, na kojem se osniva riešitba, podvèržen bio po krivom tumačenju zakona takovu kaznenomu zakonu, koi se na taj čin uporaviti nemože;

11. ako je sudište pri odmierivanju kazni prešlo svoje pravo kaznenja ili granice zakonite stavke kaznene, u koliko se ista podkriepljuje razlozi otegotjujućimi ili olakotjujućimi, navedenimi poimence u zakonu, ili ako je prekoračilo granice prava: promieniti ili ublažiti kazan, koje ga ide, ili ako je ustanove §. 293, točka 3 i §. 359, točka 4, povriedilo ili krivo uporavilo.

Razlozi ništovni, navedeni pod 2, 3 i 4, neće se uporaviti moći na korist okrivljenikovu, kad se bezdvojbeno vidi, da povrieda formalnosti nije mogla za obtuženika štetonosno dielovati na riešitbu. Razlozi ti moći će se upotriebit na štetu okrivljenikovu samo onda, kad se vidi, da je povrieda formalnosti mogla imati za obtužbu štetan upliv na riešitbu, i ako joj se je povèrh toga tužitelj protivio, ako je tražio riešitbu sudišta i ako je odmah po uzkrati ili po proglasbi te riešitbe pridèržao sebi žaobu ništovnu.

§. 282.

Žaobom ništovnom moći će na korist obtuženika poslužit se kako on sam, tako i njegov drug ženitbeni, njegovi rodjaci u uzlaznoj i silaznoj liniji i njegov tutor i dèržavni odvietnik, proti volji njegovoj pak samo roditelji i tutor, ako je obtuženik malolietan. U koliko se radi o prosudjivanju navedenih razlogah ništovnih, imat će se žaoba ništovna, koju je na korist obtuženika poprimio tko drugi, smatrati, kao da ju je uložio sám.

Na štetu obtuženikovu moći će žaobu ništovnu poprimiti jedino dèržavni odvietnik ili tužitelj privatni.

§. 283.

Priziv dopušten je jedino proti izrečenoj kazni, u koliko neima razloga ništovnoga, napomenuta u §. 281 br. 11, i proti osudi o privatno-pravnih zahtievih. Prizvati se mogu poradi izrečene kazni svi, kojim je prosto poslužit se žaobom ništovnom, i to na štetu obtuženikovu samo onda, kad se izvanredno kazan ublaži ili promieni; a na korist obtuženikovu priziv će se učiniti moći onda samo, ako sudište nije i onako već poslužilo se ovim pravom, koje mu pripada.

Proti sadèržaju riešitbe, stvorene o privatno-pravnih zahtievih, moći će prizvat se samo obtuženik i njegovi zakoniti zastupnici i baštinici.

1. Postupak pri žaobah ništovnih.

§. 284.

Žaoba ništovna ima se uz tri dana poslie proglašene osude prijaviti kod sudišta pèrve molbe. Ako obtuženik pri proglasbi osude nije pritoman bio (§. 234), imat će se žaoba ništovna prijavit uz tri dana, pošto je o osudi bio obaviešten (§. 269).

Rok, za prijaviti žaobu ništovnu, teći će za rodbinu obtuženikovu, pomenutu u §. 282, od istoga onoga dana, kojega pričimlje i za obtuženika.

Prijava žaobe ništovne imade moć odgodnu. Nu odpust oproštena obtuženika odgodit će se samo poradi ništovne žaobe od strane dèržavnoga odvietnika, i to samo onda, ako žaoba prijavljena bude odmah pri proglašenju osude.

§. 285.

Pritužnik vlastan je, najkašnje za osam danah, računajuć od dostave osude, predati sudu na pismu razloge svoje pritužbe. Imat će on ili u tom pismu ili pri prijavi svoje pritužbe naznačit napose i izrazito razloge ništovne, jer inače neće imat sudište kasacionalno nikakova obzira na pritužbu njegovu. Ako je pritužnik predao uz zakoniti rok pritužnicu (pismo tegobno), — dostavit će se tad ova stranki protivnoj i obznanit joj, da joj je prosto za osam danah podnieti svoje protu-razloge.

Kad se podnesu ovi protu-razlozi ili kad mine rok, za to opredieljen, poslat će se svikoliki spisi sudištu kasacionalnomu, koje će o tom imat odlučiti.

§. 286.

Sudište kasacionalno imat će viećat u siednici nejavnoj o žaobi ništovnoj, pošto sasluša najprije glavnoga prokuratora. Ako je žaoba prekasno najavljena ili ako razlozi ništovni nisu napose i izrazito navedeni, ili ako su jurve uklonjeni prijašnjom riešitbom sudišta kasacionalnoga u stvari istoj, ili ako se prijava netemelji na kojem od razlogah ništovnih, navedenih u §. 281, ili ako ju je učinio tko takov, koi za to ovlašten nije, tad će se žaoba zabaciti odmah. To će se dogoditi i onda, kad se radilo bude jedino o žaobi ništovnoj, osnovanoj na temelju §. 281 br. 5, te sudište kasacionalno obnadje, da je netemeljita. Izvan toga imat će se bud' odmah, bud' pošto se doprinesu razjasnitbe, za koje se obnadje, da su potrebite za uztvèrdjenu koju povriedu formalnosti (§. 281, br. 1—4), ureći za javno razpravljanje stvari ročište, i pozvati obtuženik a tako isto i privatni tužitelj, ako je takov posredovao, na način, da ovi poziv dobiju barem osam danah prije ročista. Pri tom će se uputiti, da će se njihove pritužbe i izvedbe u slučaju, ako izostanu, pročitati i uzeti za podlogu riešenja.

Ako je obtuženik zatvoren, obaviestit će se o ročištu s tom opazkom, da može jedino njegov branitelj doći na razpravu.

Ako je obtuženik imenovao jurve branitelja ili ako je molio, da mu se takov odredi, odpremit će se pozivnica samo branitelju.

§. 287.

Razprava o stvari pred sudištem kasacionalnim na uredjeno ročište javna je po propisih §§. 228—231.

Ponajprije razložit će koi član sudišta kasacionalnoga, kojega odredi predsiednik istoga, kao izviestitelj, dosadanji tečaj kaznenoga postupka i označiti razloge ništovne, koje je pritužnik naveo, kao i točke preporne, koje odtuda proizlaze, pri čem medjutim neće očitovati svoga mnienja: kakova bi se odluka izreći imala.

Na to će pritužnik imat pravo govora, da razlozi utvèrdi svoju žaobu (pritužbu), a za njim protivnik njegov, da mu odgovori. Obtuženiku ili njegovu branitelju pripada svakako pravo, da posliednji progovori. Ako stranka koja nije došla, pročitat će se njezina žaobnica (pismo pritužno) ili protuizvedba njezina. Poslie toga udaljit će se sudište u svoju viećnicu.

§. 288.

Ako sudište kasacionalno nadje, da je žaoba ništovna neosnovana, odbacit će ju, a ako je ista podnešena očito od obiesti i samo zato, da se stvar zateže, dosudit će proti pritužniku ili polag okolnostih proti branitelju njegovu novčanu globu od deset do sto forintih.

Ako je žaoba ništovna osnovana, imat će se osuda, u koliko se pobija i u koliko se nje dotiče razlog ništovni, ukinuti i polag različitosti razlogah ništovnih odluka izreći i dalje postupati u smislu propisah sliedećih:

1. Ako se nadje koi od razlogah ništovnih, navedenih u §. 281 pod br. 1—5, naredit će sudište kasacionalno iznovičnu glavnu razpravu i uputiti stvar, kako obnadje, bud' istomu, bud' drugomu kojemu sudištu pèrve molbe.

2. Ako je sudište nepravedno izreklo svoju nenadležnost, ili nije obtužbe riešilo (§. 281, br. 6 i 7), naložit će mu sudište kasacionalno, da povede razpravu i izreče osudu, koja će se u ovom drugom slučaju odnositi jedino na točke obtužbe, koje još nisu riešene.

3. U svih drugih slučajevih izreći će presudu u stvari samo sudište kasacionalno, dočim će za podlogu svojoj riešitbi uzeti one stvari, koje je sudište pèrve molbe uglavilo neprekoračujuć obtužbe (§. 281 br. 8). Nego ako sudište kasacionalno nadje, da nisu u osudi i u razlozih riešitbe uglavljene one stvari, koje bi se, uporavljajuć kao što treba zakon, uzeti bile imale za podlogu riešitbe, odputit će stvar, da o njoj iznovično razpravlja i odluči, istomu ili drugomu sudištu pèrve molbe, a polag okolnostih i nadležnomu sudu kotarskomu.

§. 289.

Ako je žaoba ništovna upravljena samo proti pojedinim odredbam, sadèržanim u osudi, pak ako nadje sudište kasacionalno, da se ovi razlučiti mogu od sadèržaja svekolike osude, prosto će mu takodjer biti, samo diono ukinuti osudu, na koju se udara. Isto to biva, ako se osuda, na koju se udara, osniva na više kažnjivih činah, a žaoba ništovna steže se samo na način, kako se je postupalo ili kako su se presudili pojedini ti čini i ako se ujedno pokaže, da je moguće postupak, ako je od potrebe, diono obnoviti ili baš i bez ove obnove satvoriti novu izreku glede pojedinih ovih činah kažnjivih.

§. 290.

Sudište kasacionalno dèržat će se samo razlogah ništovnih, kojimi se je poslužio pritužnik, navedši ih naročito ili barem razgovietno uputiv na njih. Nego ako sudište kasacionalno dodje do osviedočenja povodom žaobe ništovne, kojom se je poslužio tko mu drago,

da je zakon kazneni na štetu obtuženikovu krivo uporavljen bio (§. 281 br. 9—11), ili da oni isti razlozi, na kojih se njegova odredba na korist obtuženikovu osniva, u prilog idu i kojemu suobtuženiku, koi se nije poslužio žaobom ništovnom, postupat će ureda radi tako, kano da se je upitni razlog ništovni doista uporavio.

Ako je žaoba ništovna jedino na korist obtuženikovu poprimljena, neće moći sudište kasacionalno proti obtuženiku odmieriti strožje kazni, nego što je ona, koja je dosudjena u osudi, koja se pobija.

§. 291.

Osuda sudišta kasacionalnoga, pošto se isto povrati u sudnicu, proglasit će se ustmeno zajedno s riešitbenimi razlozi; ako obtuženik nije bio pri razpravi sudišta kasacionalnoga, imat će mu se odmah dostaviti po sudištu pèrve molbe uredovno udostovieren prepis od osude. Glede odpravljanja osude i vodjenja napisnika kod razpravah sudišta kasacionalnoga treba vladat se polag propisah, sadèržanih u §§. 260, 268 do 271.

§. 292.

Razprava o žaobi ništovnoj, poprimljenoj na obranu zakona, dèržat će se u obće propisah, izdanih u §§. 287—291, nego s tom razlikom, da tu neće obtuženik udioničtvovati, i da će sudište kasacionalno stvoriti o tom odluku u skupštini od jedanaestorice sudacah. Ako nadje sudište kasacionalno, da je žaoba, poprimljena na obranu zakona, osnovana, imat će dosuditi, da se je u kaznenoj stvari, o kojoj se radi, povriedio zakon zaključkom, koi se pobija, ili činitbom, obavljenim postupkom ili izdatom osudom. Ova izreka neima pravilno nikakove moći glede obtuženika. Ako je pak obtuženik takovom ništovnom osudom osudjen bio na kazan, prosto će bit sudištu kasacionalnomu okrivljenika, kako obnadje, bud' riešiti osude, bud' uporaviti blažju kazan, bud' narediti polag okolnostih, da se iznova proti njemu obavi postupak.

§. 293.

Sud, kojemu se doznači stvar po §§. 288 i 292 iznovične razprave radi, uzet će za podlogu razprave prijašnju obtužbu, već ako je sudište kasacionalno naredilo, da se učini inako.

Sud će dèržati se onoga pravnoga mnienja, kojega se je sudište kasacionalno pri svojoj riešitbi dèržalo.

Ustanova §. 290, točka 2, odlučna će takodjer biti i za osudu, koja izrečena bude na temelju iznovične glavne razprave.

Proti ovoj osudi moći će se poprimiti žaoba ništovna iz svihkolikih razlogah, napomenutih u §. 281, u koliko isti nisu jurve uklonjeni riešitbom sudišta kasacionalnoga, izrečenom u istoj stvari.

2. Postupak pri prizivih.

§. 294.

Priziv prijavit ima se kod sudišta pèrve molbe uz rok, označen u §. 284. Priziv imat će moć odgodnu samo onda, kad naperen bude proti vèrsti kazni, ili kada obtuženik, na koliko je priziv učinjen proti odmierenoj kazni, neizjavi sám, da je voljan medjutim kazan nastupiti.

Pritužnik imat će izveden priziv predati uz osam danah, pošto ga je prijavio.

Pošto se uruči izveden priziv ili kada mine za to ustanovljen rok, predložit će se svikoliki spisi sudištu druge molbe, koje će odlučiti o prizivu u siednici nejavnoj, saslušavši prije dèržavnoga nadodvietnika.

§. 295.

Sudište druge molbe ograničit će se pri svojoj riešitbi na točke, podvèrgnute prizivu, i pri tom uzeti će za podlogu izreku suda o krivnji obtuženika i o kaznenom zakonu, koi uporaviti valja. Ako sudište ovo obali kazan na korist jednoga ili više sukrivacah s razlogah, koji idu u prilog i drugim, postupat će ono ureda radi tako, kano da su i ovi sukrivci priziv učinili.

Ako se je poprimio priziv jedino na korist obtuženikovu, neće moći sudište druge molbe dosuditi obtuženiku strožije kazni, nego što je ona, koju je odredila osuda pèrva.

Proti riešitbi ovoga sudišta neima pravnoga lieka.

§. 296.

Ako se osim priziva posluži jedna ili druga stranka i žaobom ništovnom, priložit će se prigodom, kad se podnosili budu spisi sudištu kasacionalnomu, takodjer i oni, koji se odnose na priziv. U ovom slučaju odlučit će sudište kasacionalno poslie riešene žaobe ništovne ili prigodom istoga riešenja takodjer i o prizivu, i to svagda u siednici nejavnoj, pošto sasluša najprije glavnoga prokuratora.

Glava XIX.

O porotnih sudovih (porotah).

I. O porotnih sudovih u obće.

§. 297.

U miestih, u kojih je stolica sudišta pèrve molbe, obdèržavat će se svaka tri mieseca redovite siednice porotničke, i to kod sudovah, koji su pod jednim te istim sudištem druge molbe, onim redom, kako ga ustanovi sudište druge molbe. U Beču bit će redovite siednice porotničke svakoga mieseca, u drugih gradovih, za koje odredit obnadje predsiednik sudišta druge molbe, svaka dva mieseca.

Kada broj ili važnost postojećih obtužbah zahtievala bude, moći će isti predsiednik narediti, da se obdèržavaju i izvanredne siednice porotnikah.

Iz osobito važnih razlogah moći će sudište druge molbe zaključiti, da se koja siednica suda porotnoga obdèržava u kojem drugom miestu, a ne u onom, gdie je stolica sudišta pèrve molbe.

§. 298.

Redovita siednica porotnička nemože se zaglaviti prije, nego što se rieše svekolike stvari kažnjive, glede kojih je prigodom, kad se je započela siednica, stavljenje pod obtužbu bilo jurve pravomoćno. O slučajevih, u kojih ta pravomoćnost nije još nastala bila onda, kad se je siednica započela, moći će se s privolom predsiednika od sudišta porotnoga u glavnoj razpravi razpravljat i za same te siednice samo onda, kad to predloži tužitelj ili obtuženik i kad protivna stranka na to pristane.

Nego imat će obtuženik u jednom i drugom slučaju naročito odreći se prigovora, koi ga ide proti stavljenju pod obtužbu, žaobe ništovne proti presudi, kojom se prigovor odbija, i roka, dozvoljena u §. 221.

§. 299.

Ako tužitelj ili obtuženik ima znatnih razlogah predložiti, da se o kojoj stvari nerazpravlja u pèrvoj budućoj siednici porotničkoj, odlučit će sudište porotno, ili ako ovo još nebi sabrano bilo, viećna komora (§. 225) o tom, dà li će se zahtievu zadovoljiti ili ne.

Proti ovoj odluci neće biti pravnoga lieka.

§. 300.

Svaka porota (sud porotni) sastavljena je iz sudišta i dvanaestorice porotnikah (klupe porotničke).

§. 301.

Sudište suda porotnoga sastoji iz trojice sudacah, od kojih jedan predsiedati ima, i iz perovodje. Predsiednik sudišta druge molbe imenovat ima predsiednikom u pravilu predsiednika od onoga sudišta pèrve molbe, kod kojega će se obdèržavati porota; nu za tu službu moći će pozvati i kojega člana ovoga sudišta ili pak sudišta druge molbe. Svakako naznačit će namiestnikom predsiednikovim takodjer kojega člana sudišta pèrve molbe. Ova imenovanja imadu se u pravilu na šest nedieljah prije, nego što će započeti siednica porotna, a pri izvanrednih siednicah najkašnje na četèrnaest danah prije početka obaviti, i naznačiv dan i uru, koje će pričeti siednica, proglasiti u javnih listovih i tim, što će se pribiti na sudnici.

Ostale članove sudišta porotnoga i dva sudca-zamienika imenovat će prije početka siednice porotne načelnik sudišta pèrve molbe izmedj članovah ovoga sudišta, ili pak izmedj kotarskih sudacah.

§. 302.

Za svaku porotnu siednicu pozvat će se trideset i šestorica porotnikah i devetorica porotnikah namiestnih, izmedj kojih će se, da se popuni klupa porotnička, uzeti dvanaestorica porotnikah, odredjenih za svaku pojedinu razpravu.

Ustanovljuje posebni zakon, kako se imadu sastavljati imenici porotnički.

§. 303.

Imena članovah od sudišta, pozvanih u porotu, i imenik glavnih i namiestnih porotnikah imat će sudište pèrve molbe, pod kazan ništetnosti, saobćiti svakomu obtuženiku najkašnje tretjega dana pred danom onim, kojega će se imat početi glavna razprava.

II. Sastavljanje klupe porotničke.

§. 304.

Neposredno prije, nego što će započeti se glavna razprava, ima se sastaviti za svaki pojedini slučaj kažnjivi klupa porotnička u nejavnoj siednici porotnoga sudišta i u pritomnosti tužitelja, privatnoga učestnika, obtuženika i branitelja mu, kao i u pritomnosti pozvanih porotnikah. Ovo sastavljanje počima se tim, što će perovodja poimence prozvati trideset i šestoricu glavnih porotnikah.

§. 305.

Ako je porotnikah došlo manje nego trideset, nadopunit će se broj taj izmedju devetorice porotnikah namiestnih redom onim, kako odredi ždrieb.

§. 306.

Čim broj od najmanje trideset porotnikah bude podpun, upitat će predsiednik pod kazan ništetnosti tužitelja, privatnoga učestnika, obtuženika a i porotnike, da li pri kojem izmedju ovih ima razloga, s kojega nebi mogao udioničtvovati u nastajućoj razpravi. Takovi su razlozi:

1. ako je porotnik prema strankam ili njihovim zastupnikom u razmierju takovu, koje bi u smislu §. 67 izključivalo sudca od izvèršivanja sudstva;

2. ako bi porotnik odtuda, što će obtuženik bit oprošten ili osudjen, imao nadati se kakovoj koristi ili bojati se kakove štete;

3. ako je u stvari, o kojoj se radi, bio sudben sviedok, ako je bio prijavitelj, tužitelj, branitelj ili zastupnik privatnoga učestnika, ili ako je kao sviedok ili vieštak bio izpitan ili ako se kao takov još izpitati ima;

4. ako je porotnik kao takov učestvovao pri kojoj prijašnjoj glavnoj razpravi u istoj stvari kaznenoj, koja će sad iznova doći u glavnu razpravu (§§. 332, 348, 350 točka 2).

O navedenih razlozih, s kojih nemože bit tko porotnikom, odlučit će sudište; a popunit će se broj porotnikah, ako to uztreba, na način onaj, kako je to odredjeno u paragrafu predjašnjem.

§. 307.

Da se sastavi klupa porotnička, treba pod kazan ništetnosti, da su pritomna barem dvadeset i četiri porotnika, koji nisu u smislu predjašnjega paragrafa bili izključeni. Samo onda moći će se sastaviti klupa porotnička, makar da je pritoman i manji broj porotnikah, kad na to privole naročito svi oni, koji su vlastni odkloniti porotnikah.

§. 308.

Od broja porotnikah, na koliko isti nadilazi broj dvanaest, može odkloniti tužitelj jednu polovicu a obtuženik drugu. Ako je broj porotnikah neravan (lih), vlastan je obtuženik odkloniti za jednoga više nego tužitelj. Ako ima više tužiteljah ili više obtuženikah, izvèršivat će to pravo odklonjivanja zajednički, oni pèrvi pravo tužiteljevo, ovi posliednji pravo obtuženikovo. Ako se u tom nemogu pogoditi, ždriebom će se odlučiti red, kojim će oni, što zajedničko pravo imadu, svakiput izvèršivati to pravo odklonjivanja. Ako jedan izmedju njih odkloni koga, valjat će to i brojati i za druge dotičnike.

§. 309.

Imena porotnikah bacit će se u posudu. Predsiednik javiti će svakomu od dotičnikah broj odklonjivanjah, koi mu pripada, i odredit će, ako uztreba, način, kojim da se izvèršuje pravo takovo. Zatim će izvlačiti iz posude pojedince imena i pročitat ih.

Pošto se pojedince izvuče i pročita koje ime, imat će oni, koji su vlastni odkloniti porotnikah, dotle, dok pravo njihovo nebude izcèrpljeno, i to tužitelj pèrvi očitovat se, dà li porotnika prima ili odklanja. Ako li neda očitovanja prije, nego što se izvuče drugo ime iz posude, uzet će se, da ga prima. Netreba kazivati razlogah, s kojih se prima ili odklanja koi porotnik.

Čim se izvuče dvanaest neodklonjenih porotnikah ili čim u posudi bude samo još toliko imenah, koliko ih treba, da se popuni broj porotnikah na dvanaest, gotova će biti klupa porotnička, pred kojom se obaviti ima glavna razprava.

§. 310.

Ako se slutiti može, da će za glavnu razpravu trebati poviše vremena, moći će narediti predsiednik, da se pridade jedan ili dva namiestnika, i da se dakle izvuče ždriebanjem, umiesto dvanaestorice porotnikah, trinaest ili četèrnaest, od kojih će bit pèrva dvanaestorica porotnici glavni a drugi njihovi namiestnici. U takovu slučaju umaljava se porazmierno i broj dopuštenih odklonjivanjah. Namiestni porotnici moraju bit neprestano u svoj razpravi, i ako bi ovaj ili onaj od glavnih porotnikah zapriečen bio, te nebi mogao biti pri svoj razpravi do same izreke porotnikah, zauzet će miesta njihova po onom redu, po kojem su im imena bila izvučena.

III. Glavna razprava pred porotom.

§. 311.

Glavna razprava pred porotom ravnat će se, u koliko nije u glavi ovoj inako što odredjeno, po naredbah, sadèržanih u glavi XVIII. Sve što je odredjeno glede sudišta i predsiednika, vriednost imat će i za sudište porotno i za njegova predsiednika.

Predsiednik sudišta porotnoga dèržan je poglavito, porotnikom davati potriebne obaviesti u obziru izvèršivanja njihova ureda, razložiti im stvar, o kojoj će viećati, i ako od potriebe bude, opomenut ih na dužnosti njihove.

1. Početak glavne razprave i prisizanje porotnikah.

§. 312.

Pošto se je sastavila klupa porotnička i pošto su se porotnici posadili na miesta svoja po redu, kao što su im imena izvučena iz posude, počet će glavna razprava tim, što će perovodja stvar proglasiti (naviestiti). Predsiednik dat će obtuženiku obćenita pitanja, propisana u §. 240, i opomenut će ga, kao što je naredjeno u istom paragrafu.

§. 313.

Poslie toga naredit će predsiednik pod kazan ništetnosti, da se porotnici zakunu (zaprisegnu). U tu svèrhu će predsiednik porotnikom, koji su sa svojih siedalah poustajali, progovorit ovako:

„Vi ćete se zakleti i zavietovati pred Bogom, da ćete dokaze, koji navedeni budu proti obtuženiku a i na korist njegovu, pretresti najsdušnijom pozornostju, da nećete ostaviti ništa neuvaženo, što bi obtuženiku moglo biti na uhar ili na štetu, da ćete kruto pred očima imati zakon, koi ste dèržani neoskvèrnjen sačuvati, da prije izreke svoje o predmetu razprave nećete dogovarati se s nikim, osim sa svojimi suporotnici, da nećete slušati glasa ni nagnutja ni nepriklonstva, ni straha ni zloradosti, nego da ćete nepristranostju i kriepostju poštena i slobodna čovieka samo po dokazih, navedenih za obtužnika i proti njemu, i po svojem, na istih osnovanom osviedočenju odluku izreći tako, kako ćete za to odgovarati moći pred Bogom i pred saviesti svojom.“

Na to će predsiednik pozvati pojedince svakoga porotnika, koi će odgovoriti: „Zaklinjem se, tako mi Bog pomogao!“ Porotnikovo vieroizpoviedanje neće činiti pri tom razlike. Samo takovi, kojim viera zakletvu zabranjuje, obvezat će se tim, što će dati ruku.

2. Postupak dokazni.

§. 314.

Izza dovèršena zaprisizanja porotnikah prozvat će predsiednik sviedoke i vieštake po perovodji.

Pri tom, kao i glede predbiežnoga odpravljanja istih iz sudnice, te glede postupka proti neposlušnim sviedokom i vieštakom, dèržat se valja propisah §§. 241—243.

Na to će predsiednik pod kazan ništetnosti odrediti, da perovodja pročita obtužnicu, i ako postoji presuda, uslied koje odpada kojagod točka obtužbe, tad i tu presudu.

§. 315.

Predsiednik saslušat će za tim obtuženika i upravljati navodjenje dokaznih sredstvah, dèržeći će pri tom ustanovah, sadèržanih u §§. 245—254. Pravo, davati pitanja, napomenuto u §. 249, pripada i porotnikom, pa i zamienikom porotnikah. Oni će moći i predložiti, da se u svèrhu razjasnitbe važnih činah nabave dokazi.

Pridèržano je sudištu, uvažiti takove predloge.

3. Stavljanje pitanjah porotnikom.

§. 316.

Po dovèršenu postupku dokaznom sastavit će predsiednik, posavietovavši se ponajprije sa sudištem, pitanja, koja će se dati porotnikom. Pitanja ova treba da budu pročitana pod kazan ništetnosti, pošto ih je predsiednik podpisao, a imadu se i pismeno saobćiti kako tu-

žitelju tako i branitelju, ako zahtievali budu. Stranke su vlastne predložiti, da se pitanja promiene i dodadu druga pitanja, o kojih će odmah odlučit sudište. Ako pitanja budu preinačena, imat će se pročitati još jedanput.

§. 317.

Pitanja neće se stavljati porotnikom, kad sudište, pošto sasluša stranke, dosudi, da se obtuženik ima riešiti s toga, što je nastao koi od slučajevah, pomenutih u §. 259 br. 1 i 2, ili što je kažnjivost čina, kojim se obtuženik okrivljuje, dokinuta uslied zastare ili pomilovanja ili što nije dopušteno progonit obtuženika s razlogah prava parbenoga.

§. 318.

Glavno pitanje ima glasiti na to: dà li je obtuženik krivac onoga čina, na kojem se osniva obtužba? U pitanje imadu se uvèrstiti svi zakoniti znaci kažnjiva čina i dodati osobite okolnosti čina po miestu, vremenu, predmetu itd. na toliko, koliko je od potrebe, da se razgovietno obilježi čin ili da se riešit uzmognu zahtievi odštetni.

§. 319.

Ako se je tvèrdilo, da je obstojao takov uviet ili da je pridružio se takov čin, koi bi izključio ili ukinuo kažnjivost, imat će sudište, u koliko se nebude radilo o kojem od slučajevah, napomenutih u §. 317, staviti pitanje, primiereno tomu tvèrdjenju.

§. 320.

Ako se je tvèrdilo što takova, po čem bi, da je ono zaista istinito, onaj, koi je obtužen radi dovèršena zločinstva ili prestupka, krivac mogao biti samo pokušaja, ili onaj, koi je obtužen kao učinitelj, da bi krivac mogao biti samo sukrivnje ili dioničtva, ili po čem bi čin, koi se obtuženiku pripisuje, podvèržen bio drugomu kaznenomu zakonu, koi nije strožiji, nego li zakon u obtužbi naveden, imat će se porotnikom dati primierena pitanja.

Pitanje nasuprot, po kojem bi čin, koi se obtuženiku pripisuje, pao medju one kažnjive čine, na koje je udarena kazan veća, može se dati samo onda, ako obtuženik na to privoli. Ako obtuženik nebi privolit htio, ili ako sudište inako nadje, da je potrebito za temeljitiju pripravu razprave, moći će pridèržati obtuženiku na predlog, koi će ovaj imati učiniti najkašnje prije, nego pričme viećanje porotnikah, da krivca progoni poradi odnosnih činah (§. 263 toč. 4, §. 264).

§. 321.

Ako se obtuženik pri glavnoj razpravi okrivi još kojim drugim činom osim onoga, poradi kojega je obtužen, moći će se takodjer staviti posebna pitanja, odnoseća se na to.

Nego takova pitanja neće se dati, ako uztreba bolje prirediti (pripraviti) obtužbu ili obranu, ili ako bi obtuženika u slučaju, da se na njih jestno odgovori, dopala kazan, strožija od one, koja je u obtužnici navedena, i ako obtuženik neprivoli, da se odmah odluka satvori.

Medjutim imat će se u jednom i u drugom slučaju tužitelju, ako predloži, pridèržati progonjenje poradi dotičnih činah (§§. 263 i 264).

§. 322.

Glede otegotjujućih i olakotjujućih okolnostih imadu se porotnikom staviti pitanja samo onda, ako postojeća takova okolnost po zakonu naročito preinačuje stupanj ili vèrstu kazni.

§. 323.

Pitanja, koja se daju porotnikom, imadu se staviti tako, da se na njih odgovoriti može sa: „Dà“ ili „Ne“ („Jest“ ili „Nije“).

Koje čine valja složiti (stegnuti) u jedno pitanje, ili pak razstaviti na više pitanjah, to neka se prosudi napose u svakom pojedinom slučaju isto tako, kao i red pitanjah.

Pitanja, koja budu stavljena samo za onaj slučaj, ako bi porotnici tegnuli drugo koje pitanje potvèrditi ili zanijekati (pitanja dodatna i dogodična), imadu se kao takova naročito navesti. Za slučaj, ako se pitanje potvèrdi, moći će se tražiti, da se dadu pitanja dodatna u svèrhu, da se zakonito obilježje, uvèršteno u pitanje, svede u primiereno mu razmierje.

4. Govori stranakah i predsiednika.

§. 324.

Kad se pitanja pročitaju i kad nije više moguće odustati od obtužbe, poslušat će se tužitelj i privatni učestnik, obtuženik i njegov branitelj onim redom, kako je ustanovljeno u §. 255. Razlaganja njihova stegnut će se tom prilikom na one posliedke glavne razprave, koji će se uzet za podlogu izrieci porotnikah. Oni rezultati glavne razprave, o kojih treba da odluči sudište, razpravljat će se kašnje (§. 335).

§. 325.

Predsiednik izreći će zatim, da je razprava zaglavljena; svesti će bitne posliedke glavne razprave ujedno i razložit ih u kratkoj i razgovietnoj besiedi, navest će, čim kratje, dokaze, koji su za obtuženika i koji su proti njemu, ali neočitujuć o tom svoga mnienja. Razložit će porotnikom zakonita obilježja kažnjivoga čina i znamenovanje zakonitih izrazah, koji se nalaze u pitanjih, i opomenut ih na njihove dužnosti u obće i napose na sve ono, što zakon propisuje, kako imadu viećati i kako glasovati. Govora predsiednikova neće prekidati nitko a tako ni pretresivati; nasuprot prosto će bit svakoj stranki zahtievati, da se pravna pouka, koju predsiednik dade porotnikom, zabilježi u napisnik.

Predsiednik predat će napisana pitanja porotnikom, na što će ovi otići u svoju viećnicu. Dat će im se, da ponesu sa sobom, obtužnica, pročitana presuda (§. 314), predmeti dokazni, napisnici o očevidu i ostali spisi parnični izim napisnikah o saslušaju, koji u glavnoj razpravi nisu pročitani. Podjedno naredit će predsiednik, da se obtuženik ukloni iz siednice.

5. Savietovanje i odlučivanje porotnikah.

§. 326.

Porotnici izabrat će pèrvnika izmedj sebe prostom većinom glasovah. Prije nego će početi viećanje, pročitat će pèrvnik porotnikom sliedeći naputak:

„Neište zakon od porotnikah nikakova računa o razlozih njihova osviedočenja; nepropisuje im nikakovih stanovitih pravilah, po kojih bi se prosudjivati imalo, dà li je što podpuno i dovoljno dokazano ili nije. Opominje ih zakon jedino, da sva dokazna sredstva, koja su navedena za obtuženika i proti njemu, pretresu brižljivo i saviestno, i zatim da upitaju sami sebe, kako su dielovali na razsudnu njihovu moć navedeni u glavnoj razpravi dokazi proti obtuženiku a i razlozi njegove branitbe.

„Samo po onom osviedočenju, što ga dobiju ovako pretresavši dokazna sredstva, imadu izreći, dà li je obtuženik kriv ili nevin.

„Pri tom moraju neprestano imati pred očima, da im viećanje nesmije prostirat se dalje, nego jedino na data im pitanja, o onih stvarih, na kojih se obtužba osniva, ili koje su s istom u savezu. Vlastni su ne oni, nego samo sudci, izreći zakonite posliedice, koje će po-

stići obtuženika, ako ga za krivca proglase. Porotnici imaju dakle očitovat se, neobaziruć se na zakonite posliedice, koje će s izrekom njihovom bit skopčane.“

Ovaj naputak, kao i §§. 327—330 ovoga zakona treba da su u viećnici porotnikah u više primierakah pribijeni.

§. 327.

Porotnici nesmiju ostaviti viećnice, dok nesatvore izreke svoje. Doklegod traje viećanje njihovo, nije bez pismene dozvole predsiednikove nikomu prosto unići u viećnicu njihovu; a i zabranjeno je porotnikom za to vrieme svako obćenje s drugimi ljudi. Sudište obsudit će porotnika, koi uzradi proti ovoj zabrani, na novčanu kazan od deset do sto forintih, druge pak ljude, koji prekèrše ovaj propis, na dvadeset i četiri ure u zatvor.

Ako porotnici nisu složni i dvoje o tom, kako da postupaju, ili ako im treba pouke o smislu stavljenih im pitanjah, i o tom, kako da slože odgovor, otići će na pismenu prošnju pèrvnika predsiednik, uzamši sa sobom voditelja napisnika, zatim tužitelja i branitelja, ako ovi u sudnici pritomni budu, k porotnikom.

Naputak, koi tom sgodom dade predsiednik, stavit će se, ako se zahtieva, u napisnik.

Ako porotnici izraze želju, da se promiene ili nadopune pitanja, koja su im stavljena, razpravljat će se tad o tom u javnoj opet siednici a i zaključak stvoriti.

Pod kazan ništetnosti nije nikomu dopušteno biti pri glasovanju porotnikah.

§. 328.

Po dovèršenu viećanju učinit će pèrvnik, da porotnici o pojedinih pitanjih po onom redu, kao što ih je stavio predsiednik, glasuju ustmeno, dočim će upitati svakoga porotnika napose za očitovanje njegovo; pèrvnik će glasovati posliednji. Porotnici glasuju o svakom pitanju sa „Dà“ ili „Ne“ („Jest“ ili „Nije“); nego im je dopušteno takodjer, pitanje koje samo stranom potvèrditi ili zaniekati.

Kad se koje pitanje stranom potvèrdi, ima se to ograničenje dodati na kratko. Odgovor njihov glasit će tada: „Dà (Jest), ali ne s ovimi ili onimi okolnostmi, koje su u pitanju sadèržane.“

§. 329.

Da se potvèrdi pitanje o krivnji, zatim, da se potvèrde pitanja, stavljena glede okolnostih otegotjujućih, potrebna je većina barem od dvie tretjine glasovah. U svih ostalih slučajevih odlučivat će jednostavna većina glasovah; kada su glasovi jednako razpolovljeni, prevagnut će ono mnienje, koje je za obtuženika priaznije. Ako je koje glavno pitanje na uštèrb okrivljenika potvèrdjeno, moći će porotnici, koji s glasovi svojimi nisu prodèrli, uztegnut se od glasovanja o pitanju dodatnom, stavljenu za slučaj ovaj; njihovi glasovi pribrojit će se onim, koji budu za obtuženika najpovoljniji.

Pèrvnik prebrojit će glasove i pokraj svakoga pitanja, kao što porotnici nanj odgovore, upisati Dà ili Ne (Jest ili Nije), ujedno s ograničenji, ako kakovih ima, i naznačiti razmierje glasovah.

U napisanoj izreki porotnikah, koju će pèrvnik podpisati, da nebude ništa tèrveno ili strugano; što se prebriše, na okrajku zabilježi, ili što se umetne, sve to treba da je odobreno naročitom po pèrvniku podpisanom bilježkom.

6. Izreka porotnikah.

§. 330.

Po dověršenu glasovanju povratit će se porotnici u sudnicu i posaditi opet na svoja miesta. Predsiednik pozvat će ih, da izjave plod svoga viećanja. Ustat će na to pěrvnik porotnikah i reći:

„Porotnici su po zakletvi i duši (saviesti) odgovorili na data im pitanja ovako:"

Na to pročitat će, i to pod kazan ništetnosti, pred svimi porotnici stavljena im pitanja i odmah poslie svakoga pitanja dodatu izreku porotnikah. Zatim predat će list sa pitanji, što ga je jurve podpisao, predsiedniku, koi će ga takodjer podpisati i ujedno narediti, da ga podpiše i perovodja.

Kako su porotnici ostavili jedanput viećnicu, neće nijedan od njih odustat moći od prijašnjega svoga mnienja; novo viećanje dopustit moći će se stopram onda, ako se radilo bude o tom, da se odstrane krivi podatci, koji su dospieli u pravoreku porotnikah jedinim neporazumkom.

§. 331.

Ako je izreka porotnikah nerazgovietna, nepodpuna ili u sebi protuslovna, imat će sudište o tom izreći odmah odluku i porotnikom predati pitanja i odgovore s nalogom, da se povrate u svoju viećnicu i iznova posavietovavši se, da poprave svoju izreku. U ovakovih slučajevih prosto će bit sudištu, pošto sasluša stranke, zaključak stvoriti o tom, da se promiene i nadopune pitanja, za koja bude od potrebe. Kazat će predsiednik porotnikom, da su samo vlastni preinačiti odgovore, proti kojim je prigovoreno, i odgovoriti na pitanja, koja su nova ili u promienjenu obliku.

§. 332.

Ako se obtuženik proglasi za kriva, a sudište bude jednodušno toga mnienja, da su se porotnici pri svojoj izreki prevarili u glavnoj stvari, odlučit će sudište i negledajuć na to, dà li to koja stranka predložiti može, da se ima riešenje do pěrvoga budućega siela porotnoga odgoditi i stvar doznačiti pred drugu porotu. Nadje li sudište, da su se porotnici pri svojoj izreki glede obtužbe, upravljene proti više ih, prevarili samo glede jednoga obtuženika ili, ako u obtužbi ima više točakah, da su se prevarili samo glede jedne točke: tad će se ova doznaka stegnuti samo na toga obtuženika ili samo na tu točku u obtužbi, a neće biti od nikakove moći za ostale. Kad se obnovi razprava nesmije predsiedati nijedan od sudacah, a ni uzeti se ikoi od porotnikah, koji su bili na razpravi pěrvoj. Ako se izreka druge porote slaže s izrekom pěrve, morat će ju sudište uzeti za podlogu svojoj osudi.

7. Dalji postupak i osuda sudišta.

§. 333.

Predsiednik zapoviedit će na to, da obtuženik dodje opet u sudnicu i da perovodja u njegovoj prisutnosti pročita pravoreku porotnikah, ili pak odluku učinjenu u smislu predjašnjega §. 332.

§. 334.

Ako pravoreka porotnikah glasi „nije kriv", izreći će porotno sudište odmah presudu, da se obtuženik odriešuje od obtužbe; ova presuda ima se obtuženiku izdati odmah.

§. 335.

Ako je obtuženik proglašen za kriva, imat će tužitelj pěrvi pravo govora, da učini svoje predloge glede kazni, koja da mu se dosudi, a tako i glede otegotjujućih i olakotjujućih okolnostih, na koje osvěrnuti se valja. Zatim će se poslušati privatni učestnik, obtuženik i bra-

nitelj mu, pri čem se ima paziti na propise §. 255. Govori nesmiju smierati na to, da bi se pobijale stvari, izrekom porotnikah utvèrdjene, nego imadu se stezati na uporavu kazni i na naknadu, ako se takova traži.

§. 336.

Na to će sudište, ako mu se potrebno uzvidi, udaljit se u svoju viećnicu. U ovom slučaju imat će se obtuženik odvesti, ako predsiednik tako odluči. Predsiednik upravljat će glasovanje polag propisah, sadèržanih u §. 19 i sliedećih.

§. 337.

Ako je sudište toga mnienja, da na onaj čin, što ga je obtuženik učinio po izreci porotnikah, neodredjuje zakon nikakove kazni, izreći će presudu, da se obtuženik oprašta.

§. 338.

U ostalih slučajevih dosudit će sudište, sdušno pretresavši sve olakotjujuće i otegotjujuće okolnosti, primierenu kazan, a to i onda, ako baš slučaj polag izreke porotnikah nebi već ni spadao na nadležnost sudišta porotnoga.

Sudište je vlastno, kazan, koja bi se po zakonu odmieriti imala izmedju deset i dvadeset godinah ili do smèrti, poradi toga, što se stiču veoma važne i pretežne okolnosti olakotjujuće, obaliti ne doduše u vèrsti, ali u trajanju, medjutim ni u ovom izpod tri godine.

U slučajevih, za koje je u zakonu ustanovljena kazan izmedju pet i deset godinah, može ju sudište radi olakotjujućih takovih okolnostih, kako pretvoriti u blažju vèrstu tamnice, tako i obaliti u trajanju, ali nikada izpod jedne godine danah.

§. 339.

Ako izrečena bude osuda na kazan smèrtnu proti više osobah, uglavit će se u osudi i red, kojim će se osudjenici imat pogubiti,

§. 340.

Kako se satvori kaznena presuda, imat će ju predsiednik odmah proglasiti u javnoj siednici suda, i to pred tužiteljem, obtuženikom (§. 234) i pred braniteljem.

Predsiednik imat će ujedno naznačiti bitne razloge odmierenoj kazni, pročitav miesta iz zakona, na kojih se osniva presuda, i podučiti obtuženika o pravnih liekovih, kojih se može poprimiti.

Odpravak presude treba da se obavi na način, propisan u §§. 260 i 270, i da sadèržaje i pitanja, koja su bila data porotnikom, i odgovore njihove.

§. 341.

Ako je sudište porotno dosudilo kazan smèrti, viećat će odmah, čim se osuda proglasi, prizvavši dèržavnoga odvietnika, o tom, dà li je osudjenik vriedan da se pomiluje ili nije, i koja bi se kazan za slučaj, ako se pomiluje, odmieriti imala umiesto kazni smèrtne. Napisnik, koi će se o tom sastaviti, priložit će se spisom, koje će i onda, ako isti s poprimljene žaobe ništo vne nebi došli do suda kasacionalnoga, imat predložiti tomu sudištu sudište porotno ili pak sudište pèrve molbe. Sudište kasacionalno odpravit će spise ove, čim osuda zadobije pravnu moć, ministru pravosudja, dodavši svoje mnienje, stvoreno u siedinici nejavnoj, pošto je saslušalo glavnoga prokuratora.

§. 342.

O vodjenju napisnika pri glavnoj razpravi pred porotami valjaju propisi, dati u §§. 271 i 272. Napisnik treba osim toga da sadèržaje imena porotnikah, postupak pri sastavljanju klupe porotničke i pri zaprisizanju porotnikah. List s pitanji prišit će se uz napisnik.

IV. Pravni liekovi proti osudam porotnih sudovah (porotah).

§. 343.

Proti osudam sudovah porotnih dopušteni su pravni liekovi žaobe ništovne i priziva (§. 280).

§. 344.

Žaoba ništovna može se poprimiti jedino onda, kad bude koi od slučajevah sliedećih:

1. ako sudište porotno nije bilo sastavljeno kako treba, ili ako klupa porotnička nije bila u podpunu broju, ako nisu svi sudci i svi porotnici bili pri svoj glavnoj razpravi, koja se je vodila do pravoreke porotnikah; ili ako je koi izključen sudac (§§. 67 i 68) ili porotnik (§. 306) učestvovao u odlučivanju; osim ako je tegobnik (pritužnik) za onu okolnost, koja je sama po sebi razlog ništetnosti, znao jurve prije glavne razprave ili pak za same razprave, pak se njom nije poslužio odmah pri početku glavne razprave ili pak onda, kada je za nju saznao;

2. ako se je glavna razprava obavila a obtuženik nije imao branitelja;

3. ako je upèrkos opiranju od strane pritužnika pročitan bio u glavnoj razpravi koi spis o zakonito ništovnu dielu iz predizvida ili prediztrage;

4. ako se je pri glavnoj razpravi povriedio ili zanemario propis, za koi naročito nalaže pod kazan ništetnosti zakon, da se obdèržavati mora (§§. 120, 151, 152, 170, 201, 228, 244, 247, 250, 260, 271, 303, 306, 307, 313, 314, 316, 327, 330 i 427);

5. ako uz glavnu razpravu nije se presuda izrekla o kakovu predlogu pritužnikovu, ili ako su se medjupresudom, stvorenom proti njegovu predlogu ili prigovoru zanemarili ili krivo uporavili zakoni ili načela postupka, kojih bi se dèržati trebalo po bitnosti postupka, idućega u prilog kaznenomu progonu i branitbi;

6. ako su se povriedili propisi, sadèržani u §§. 318 do 323;

7. ako je porotnikom stavljeno pitanje uz povriedu propisa, odredjena u §. 267 i ako su porotnici to pitanje potvèrdili;

8. ako je predsiednik dao porotnikom kriv pravni naputak (§§. 325 i 327);

9. ako je odgovor porotnikah nerazgovietan, nepodpun ili u sebi protuslovan;

10. ako se je odlukom sudišta o pitanju

a) dà li čin, kojim se obtuženik okrivljuje, sačinjava dielo kažnjivo, za koje su sudovi nadležni;

b) dà li tù imade okolnostih, kojimi se kažnjivost čina ukida ili se progon poradi istoga izključuje; napokon

c) dà li manjka obtužba, potrebita po zakonu,

zakon povriedio ili krivo uporavio;

11. ako je čin, na kojem se osniva odluka, po krivom tumačenju zakona uzeo se pod takov zakon kazneni, koi se na taj čin uporaviti nemože;

12. ako je sudište pri odmierivanju kazni prešlo granice zakonitoga stavka kaznenoga, kakov bi imao biti po otegotjujućih ili olakotjujućih okolnolnostih, imenito navedenih u za-

konu, ili ako je prešlo granice svoga prava, po kojem može preinačiti ili ublažiti kazan, ili ako je povriedilo ili krivo uporavilo ustanove §. 293, toč. 3 ili §. 359, toč. 4.

Razlozi ništetnosti, pomenuti pod 3—6, nemogu se rabiti obtuženiku na korist, ako se vidi očito i nedvojbeno, da nastala povrieda u obliku (formi) nije na odluku mogla imati nikakove moći, škodljive za obtuženika.

Obtuženiku na štetu nemogu se razlozi ništetnosti, pomenuti pod brojem 2 i 7, rabiti nikada, oni pak, koji su navedeni pod brojem 3—6, rabit se mogu samo onda, kada se vidi, da je povrieda u obliku mogla na odluku imati moć, obtužbi škodljivu, i ako joj se je pověrh toga tužitelj oprò, ako je zahtievao, da sudište stvar odluči, i ako je odmah, čim mu se je ta odluka uzkratila ili obznanila, pridèržao si žaobu ništovnu.

§. 345.

Priziv moći će se učiniti uz stege, označene u §. 283, jedino poradi izreke o kazni i poradi riešitbe o privatno-pravnih tražbinah.

§. 346.

Pravo, poprimiti se priziva i podnieti žaobu ništovnu, koja se u ostalom sdružiti može s prizivom, postupak pri prijavi i izvedbi, pri predavanju protu-izvedbe, zatim pri razpravljanju i riešavanju, ravnat će se po propisih, sadèržanih u §§. 282 i 291.

Prijava može se dati i u samoj još sieduici sudišta porotnoga; kašnje imat će se predati kod sudišta pèrve molbe, kojemu takodjer pripada voditi dalji postupak i predložiti spise sudištu kasacionalnomu, odnosno sudištu druge molbe.

§. 347.

Ako obtuženik nije sam izjavio, da će na vlastite troškove odaslati branitelja na ročište, koje će biti kod sudišta kasacionalnoga, postavit će mu takova branitelja sudište kasacionalno izmedj braniteljah, koji se nahode u siedištu njegovu.

§. 348.

Ako postoji koi od slučajevah, napomenutih u §. 344, broj 1 do 9, dokinut će sudište kasacionalno pravoreku porotnikah i osudu, koja se na njoj osniva, ter u koliko nerieši obtuženika s razloga, napomenuta u §. 344, broj 7, odpraviti stvar u buduću pèrvu siednicu porotnu onoga sudišta, koje označi, da se u istoj još jedanput razpravlja i odluči.

Ako naveden razlog ništovni neudara na sve česti pravoreke, i ako ih je razlučiti (razstaviti) moguće, ostavit će sudište kasacionalno one česti od pravoreke i osude, kojim neima prigovora, netaknute ovom odredbom, ter naložiti sudištu porotnomu, kojemu stvar bude doznačena, da i njih pri svojoj odluci uzme za podlogu.

§. 349.

Ako postoji razlog ništovni, pomenut u §. 260, odpravit će sudište kasacionalno stvar sudištu, kod kojega je dèržana siednica porotnička i naložit mu, da u skupštini od trojice sudacah, sastavljenoj ako je moguće od onih istih članovah, koji su sačinjavali sudište u siednici porotničkoj, na temelju prijašnje izreke porotnikah izreče novu osudu.

§. 350.

Nadje li sudište kasacionalno, da je osuda sudišta porotnoga zakon koi povriedila ili krivo uporavila (§. 344, broj 10—12), imat će u pravilu odmah izreći odluku u glavnoj stvari.

Nego ako oni čini, koji bi imali temeljem biti odluci njegovoj, pravorekom nisu utvèrdjeni, odpravit će stvar u pèrvu buduću siednicu porotnu onoga okoliša, koi će samo označiti, ili ako kažnjivo dielo pri valjanoj uporavi zakona, nespada više pred sud porotni, nadležnomu sudu, da o njoj iznova razpravlja.

§. 351.

Pravno mnienje, na kojem se osniva odluka sudišta kasacionalnoga, bit će za nižje sudove obvezno pri naredjenoj obnovi glavne razprave.

Proti ovoj osudi dopušteni su oni isti pravni liekovi, koji su dopušteni proti kojoj presudi pèrvoj.

Glava XX.

O obnovi kaznenoga postupka i o povratku u predjašnje stanje proti izteklim rokovom.

I. O obnovi postupka.

§. 352.

Ako se je kazneni postupak dovèršio proti kojoj stanovitoj osobi tim, što se je obustavila, ili odbila obtužba, ili što se je od nje odustalo prije glavne razprave, moći će se uslišati predlog dèržavnoga odvietnika ili privatnoga tužitelja, glaseći na obnovu postupka, samo onda, ako kažnjivost diela nije još ugasla zastarom, i ako se doprinesu nova sredstva dokazna, koja su kadra dokazati krivnju obtuženikovu.

Dà li je umiestan predlog takov, odlučit će o tom viećna komora, pošto najprije učinjeni budu predizvidi, za koje se je obnašlo, da su potrebiti; proti ovoj odluci moći će se podignuti pritužba kod sudišta druge molbe. Žaoba (pritužba) dopriniet će se sudištu druge molbe za tri dana, pošto se je proglasio zaključak.

Privatnomu tužitelju, koi svoju tužbu povuče natrag, neće se dopustiti nikada obnova postupka kaznenoga.

§. 353.

Tko je pravomoćno osudjen, moći će i po ovèršenoj kazni zahtievati, da se obnovi postupak kazneni:

1. ako je dokazano, da se je obsuda njegova prouzročila krivotvorjem koje izprave, ili krivim sviedočanstvom ili podmitjenjem ili kojim inim dielom kažnjivim tretje koje osobe;

2. ako prinese novih dokaznih sredstvah, koja su ili sama po sebi ili ujedno s dokazi prije izvidjenimi kadra učiniti, da bude ili oprošten, ili pak obsudjen poradi takova čina, koi spada pod blažji zakon kazneni, ili

3. ako su radi istoga diela osudjene bile dvie ili više osobah različitimi presudami i ako prispodobiv ove presude, a tako i čine, na kojih se osnivaju, neobhodno uzeti valja, da je nevina jedna ili više tih osobah.

§. 354.

Staviti predlog, da se obnovi kazneni postupak na korist obtuženikovu, moći će, i to i po smèrti njegovoj, svekolike one osobe, koje bi vlastne bile, primiti se na korist njegovu žaobe ništovne ili priziva. Ako dèržavni odvietnik sazna za okolnost, kojom bi se predlog na obnovu postupka kaznenoga na korist obtuženikovu obrazložiti mogao (§. 353), obvezan će

biti, obaviestiti o tom obtuženika ili drugu osobu, koja je vlastna to predložiti, ili pak predlog učiniti sám.

§. 355.

Dèržavni odvietnik ili privatni tužitelj moći će predložiti, da se obnovi kazneni postupak poradi čina, u pogledu kojega je obtuženik pravomoćnom osudom oprošten bio, samo onda, ako kažnjivost diela nije još ugasla uslied zastare, i ako je ili

1. presuda prouzročena krivotvorjem koje izprave ili krivim sviedočanstvom, podmitjenjem ili drugim kojim dielom kažnjivim od strane obtuženika ili tretje koje osobe, ili

2. ako obtuženik kašnje priznade pred sudom ili izvan-sudbeno čin, koi mu se pripisuje, ili ako pokažu se novi čini ili dokazna sredstva, koja su vèrstna sama po sebi ili u savezu s prije izvidjenimi dokazi obrazložiti krivnju obtuženikovu.

§. 356.

Dèržavni odvietnik može predložiti, da se obnovi kazneni postupak, u svèrhu, da se čin, poradi kojega je obtuženik osudjen bio, prosudi po strožijem kaznenom zakonu, samo pod uvieti, pomenutimi u §. 355, i povèrh toga samo onda:

1. ako je na doista počinjeno zločinstvo ustanovljena kazan smèrti ili doživotne tamnice, dočim je po kaznenom zakonu, koi je osudi za podlogu bio uzet, odmierit se mogla samo vremenita tamnica; ili

2. ako se je dosuditi imala barem desetgodišnja tamnica, a kazan je odmierena po stavku kaznenom najviše na pet godinah, ili

3. ako se pokaže, da je dielo zločin, a okrivljenik je osudjen bio samo poradi prestupka ili kojega od dielah kažnjivih, koja su doznačena sudovom kotarskim, da o njih sude.

§. 357.

Predložiti, da se obnovi postupak kazneni, imat će se kod onoga sudišta pèrve molbe, kod kojega je postupak bio poveden.

Ako je o činu, koi se kao zločin pokazuje, sudio sud kotarski, predat će se predlog onomu sudištu pèrve molbe, kojemu u području spada onaj sud kotarski.

Sudac iztražitelj izvidit će čine, kojimi se predlog podkriepljuje. Zatim saslušat će se u slučaju §. 353 dèržavni odvietnik ili privatni tužilac, u slučajevih pak §§. 355 i 356 okrivljenik, i sudište pèrve molbe stvorit će u nejavnoj siednici u skupštini od četvorice sudacah, od kojih će jedan predsiedati, odluku o tom, dà li je umiestno dozvoliti obnovu.

Proti ovomu zaključku dopuštena je samo pritužba na sudište druge molbe. Pritužba uručit ima se uz tri dana kod sudišta pèrve molbe.

Ako sudište druge molbe zaključi, da se postupak obnovit ima, vlastno će biti takodjer i narediti drugo sudište, koje će iztragu voditi.

§. 358.

Zaključkom, kojim se obnova postupka kaznenoga dopušta, izreći će se, da se prijašnja osuda dokida, samo na toliko, u koliko se odnosi na ono dielo kažnjivo, u pogledu kojega je obnova dozvoljena. Zakonite posliedice obsude, izrečene u pèrvoj presudi, trajat će medjutim još sveudilj, i smatrat će se kao dokinute samo onda i u toliko, na koliko nebudu imale nastati i uslied presude nove.

Odluka o privatno-pravnih tražbinah, sadèržana u prijašnjoj osudi, ovèršit se može uz vrieme, dok trajao bude obnovljen postupak, samo na toliko, da se zadobije sigurnost.

§. 359.

Stvar povratja se uslied obnove u pravilu (§. 360) u stanje prediztrage. Ova se voditi i nadopuniti ima polag odluke, kojom se obnova dozvoljava, i polag novih dokazah. Propisi, postojeći glede obustave prediztrage i glede stavljanja pod obtužbu, vriedit će i ovdie. Ako se uslied toga dovèrši postupak i bez preduzete glavne razprave, imat će okrivljenik pravo zahtievati, da se javno proglasi obustava ili presuda, kojom je obtužba konačno-valjano odbijena. Ove odluke imat će istu kriepost, koju imade presuda, kojom se okrivljenik riešava.

Ako se odredi iznovična glavna razprava, obaviestit će se o njoj takodjer i privatni učestnik; izreke onih sviedokah, vieštakah ili suokrivljenikah, kojih nije više saslušati moguće, pročitat će se iz spisah, i na svèršetku stvorit se nova osuda.

Ako se obtuženik ovom presudom osudi, imat će se pri odmierivanju kazni obzir na jurve pretèrpljenu kazan (§§. 265 i 339).

Ako je obnova dozvoljena jedino na korist obtuženikovu, neće mu nova osuda dosuditi moći težje kazni, nego je ona, koja mu je u pèrvoj presudi bila nametnuta.

Proti novoj presudi dopuštaju se isti pravni liekovi, koji su dopušteni i proti svakoj drugoj osudi.

§. 360.

Sud, koi je izrekao, da je umiestno obnoviti kazneni postupak na korist okrivljenikovu, moći će, ako je tužitelj sporazuman, stvoriti odmah osudu, kojom se okrivljenik oprašta, ili kojom se zadovoljava njegovu predlogu, da se uporavi blažja stavka kaznena.

Proti takovoj presudi neima pravnoga lieka.

Odriešenik može tražiti, da se ta presuda proglasi.

§. 361.

Prošnjom obsudjenika, da se obnovi postupak, neobustavlja se ovèrha kazni; već ako bi sudište, koje o obnovi odlučivat ima, čuvši tužitelja, polag okolnostih slučaja pronašlo za shodno, obustaviti ovèrhu kaznenu.

Ako se pravomoćno izreče, da se obnova dopušta, imat će se odmah obustaviti ovèrha kazni (§. 358) i odlučit o zatvoru okrivljenika po ustanovah, sadèržanih u glavi XIV.

§. 362.

Sudište kasacionalno vlastno je, čuvši glavnoga prokuratora izvanrednim putem i nemorajuć se dèržati uvietah, naznačenih u §. 353, odrediti obnovu kaznenoga postupka na korist osobe, osudjene poradi zločinstva ili prestupka, ako se:

1. prigodom predbiežnoga viećanja o žaobi ništovnoj, ili poslie javne razprave o istoj, ili

2. prigodom viećanja o izviestju, podnešenu po §. 341, ili napokon

3. prigodom izpitivanja spisah, preduzeta na osobiti predlog glavnoga prokuratora, porodi znatna sumnja o istinitosti činah, uzetih za podlogu osudi, i ako se sumnja ova neukloni pojedinimi izvidi, koje je možebit naredilo sudište kasacionalno.

U ovakovih slučajevih moći će sudište kasacionalno izreći odmah i novu osudu, kojom se okrivljenik riešava ili uporavljuje nanj blažji stavak kazneni (§. 360, točka 3); nego u tu svèrhu potrebita je jednoglasnost i privola glavnoga prokuratora.

Predloge privatnih ljudih, koji smieraju na to, da se izhodi koi od zaključakah sudišta kasacionalnoga, navedenih malo prije, odbit će sudovi, kojim prispiju; predlozi ovi nemogu bit nikad ni predmetom razpravljanja u razpravi ustmenoj.

Za obnovu kaznenoga postupka, koju odredi sudište kasacionalno, valjat će §§. 358 i 359.

Jedino sudištu kasacionalnomu pripada odlučivat o obustavi kaznene ovèrhe i o doznačivanju daljega postupka sudu kojega drugoga okoliša.

§. 363.

Kazneni postupak može neodvisno od uvietah i od formalnostih obnove polag obćenitih propisah povesti ili nastaviti sud, i to onaj, koi je uslied istih nadležan:

1. ako su se obustavili predizvidi prije, nego se je postupalo sa stanovitom kojom osobom kao okrivljenikom;

2. ako podnese tužbu privatni tužitelj, koi je za to još ovlašten, dočim u prijašnjem postupku odredjena je bila obustava ili izrekla se odriešujuća osuda jedino poradi toga, što nije bilo po zakonu potrebita predloga od kojega učestnika;

3. ako se je pri zaglavljenom kaznenom postupku radi zločinstva ili prestupka pridèržalo tužitelju, da krivca progoni poradi drugoga čina kažnjivoga, ili ako su istom kašnje izišli na vidielo razlozi sumnje o kojem prije počinjenom dielu kažnjivom;

4. kad je s činom, koi zločinstvo sačinjava, kotarski sud, uporaviv krivo zakon, postupao kao da njemu pripada o istom suditi, uzimajuć, da nije minulo izza odluke kotarskoga suda još više od šest miesecih, a ako se radi o zločinstvu, koje je doznačeno porotam, da o njem sude, ako nije još minulo preko dvanaest miesecih.

II. Povratak u stanje predjašnje proti minulim rokovom.

§. 364.

Kad se promaši rok za prijavu pravnoga lieka proti osudi, moći će sud, pozvan da odlučuje o pravnom lieku, podieliti okrivljeniku povratak u stanje predjašnje, ako ovaj:

1. dokazati uzmogne, da mu uslied neodklonjivih okolnostih bez krivnje njegove ili bez krivnje njegova zastupnika nije moguće bilo, dèržati se roka;

2. ako zaište povratak u stanje predjašnje uz tri dana, pokle je nestalo zaprieke i

3. ako prijavu podjedno preda.

Prošnja imat će se predati onomu sudu, kojemu se je imao prijaviti pravni liek. Ovaj sud priobćit će tužitelju ovu prošnju ujedno s prijavom u svèrhu, da dade o njoj svoje očitovanje i protuizvedbu, ako ju ima, i pošto mine za ovo potonje ustanovljen otvoreni rok, predložit će spise sudu, zvanu da odlučuje o pravnom lieku, koi će u slučaju, ako povratak u stanje prijašnje dozvoli, izreći odmah presudu u stvari glavnoj.

Neima pravnoga lieka proti uzkratjenu povratku u stanje predjašnje.

Prošnjom neće se obustavljati ovèrha ta dotle, dok povratak u stanje predjašnje nebude dozvoljen; osim ako sud, kojemu je prošnja predana, obnadje napram okolnostim slučaja, odrediti, da se ovèrhom pričeka.

Glava XXI.

O presudah i o odredbah suda kaznenoga u pogledu privatno-pravnih tražbinah.

§. 365.

Na štetu, nastalu usljed kažnjiva diela, i na ostale uzgredne okolnosti, važne u pogledu privatno-pravnih posliedicah, treba da se ima obzir ureda radi. Oštetjeniku, kad se dvojilo bude o tom, dà li znade o kaznenom postupku, koi će se povesti, dat će se to na znanje, da upotrebiv svoje pravo pristupi k postupku kaznenomu.

U slučaju pristupa ostavit će se privatnomu učestniku, ili ako isti sám nebi vlastan bio sebe zastupati, a ono zakonitomu njegovu zastupniku, da tražbine svoje navede i dovoljno dokaže. Okrivljenika treba o tom saslušati i učiniti sve, što je potrebno, da se izvidi i pronadje šteta. Privatni učestnik može od tražbinah svojih opet odstupiti u svako doba, makar baš i uz glavnu razpravu.

§. 366.

Ako okrivljenik nebude osudjen, ima se privatni učestnik sa svojimi odštetnimi tražbinami odpraviti svagda na put gradjanske parnice.

Ako li se okrivljenik osudi, imat će u pravilu sudište ujedno odluku izreći o privatno-pravnih tražbinah oštetjenikovih. Ako sud kazneni scieni, da podatci kaznenoga postupka nedotieču u svèrhu, da bi se na temelju istih pouzdano suditi moglo o odštetnih tražbinah, odpravit će privatnoga učestnika na put gradjanske parnice. Proti takovu odpravku neima pravnoga lieka.

§. 367.

Ako se je stvar, glede koje se je osviedočio sud, da je svojina privatnoga učestnika, našla medju stvarmi obtuženika, kojega sukrivca ili kojega dionika u dielu kažnjivu ili na takovu miestu, kamo su ju ove osobe metnule ili dale samo na pohranu, naredit će sudište, da se stvar povrati, kada osuda postane pravomoćna. Nu ako okrivljenik naročito privoli, moći će se takova stvar povratiti odmah.

Predmete, oštetjeniku oduzete, može takodjer i prije glavne razprave povratiti sudac iztražitelj, ako netreba zadèržat ih u pohrani, da se njimi uglavi okrivljenik, sukrivac ili koi dionik, i ako privole na to okrivljenik i tužitelj.

§. 368.

Ako je oduzeta stvar načinom, za prenos vlastničtva valjanim, ili kao zalog dospiela jurve u ruke komu drugomu, koi nije udioničtvovao pri dielu kažnjivu, ili ako se o vlastničtvu oduzetoga kojega predmeta prepire medju sobom više oštetjenikah, ili ako oštetjenik nije kadar odmah dovoljno dokazati svoga prava, imat će se prošnja, kojom se traži povratak dobra, odpraviti na put parnice gradjanske.

§. 369.

Ako se dobro, oštetjeniku oduzeto, više povratiti nemože, kao i u svih slučajevih, gdie se neradi o povratku oduzetoga kojega predmeta, nego o naknadi štete ili izmakla dobitka ili o zagladjenju prouzročene uvriede (§. 1323 obć. gradjanskoga zakonika), imat će se u

kaznenoj osudi dosuditi odšteta ili zadovoljština, na koliko moguće bude pouzdano ustanoviti nesamo iznos njezin, nego i odredit osobu, kojoj takova pripada.

Ako se iz učinjenih izvidah nadje razlogah, s kojih se slutiti može, da oštetjenik precienjuje štetu svoju, moći će ju sud, uvaživ sve okolnosti, ili ako uztreba, po obavljenoj procienbi vieštakah obaliti.

§. 370.

Navlastito ima sud kazneni u slučajevih, kada tko obsudjen bude kao krivac zločinstva veleizdaje, bune ili ustanka, izreći presudu i glede onih zahtievah na odštetu, što ih dèržava ili privatna koja osoba ima i tiera proti obsudjeniku.

Nego u štetu, iz ovih zločinstvah nastalu, imadu računat se nesamo svekolike odštete, neposredno ili posredno istimi prouzročene, nego i svi troškovi, koji su učinjeni u svèrhu, da se uguši podhvat zločinstva ili da se povrati red i sigurnost.

§. 371.

Ako iz krivnje obtuženika izidje na vidielo, da sklopljen š njim pravni posao ili pravno koje razmierje posve ili diono nevalja: imat će se tad u kaznenoj osudi sud izreć i o tom a i o pravnih posliedicah, koje odtuda izviru.

Jedino kad se radi o nevaljalosti ženitbe, pridèržat će se odluka o tom nadležnomu sudu gradjanskomu (§. 5).

§. 372.

Prosto će bit privatnomu učestniku, udariti putem prava gradjanskoga, kad nebude hotio zadovoljiti se odštetom, dosudjenom mu po sudu kaznenom.

§. 373.

Ako je presuda kaznenoga suda, izrečena o privatno-pravnih tražbinah, zadobila pravnu moć, vlastan je svaki učestnik zamolit sud, koi je u pèrvoj molbi presudu izrekao, da na samoj osudi zabilježi, da je osuda pravomoćna, i presuda takova imat će po tom tu moć, da se ovèrha iste može zaiskati neposredno kod suda gradjanskoga.

§. 374.

Da se pravomoćna presuda kaznenoga suda o privatno-pravnih tražbinah preinači poradi novih na vidielo dospielih dokaznih sredstvah, kao i da se dokine ovèrha iste poradi kašnje okolnosti čina, moći će izvan slučaja, gdie se s drugih razlogah postupak kazneni obnoviti ima, osudjenik i njegovi u pravu nasliednici zaiskati samo u sudca gradjanskoga.

§. 375.

Ako se pri kojem okrivljeniku nadje dobro, koje je po svoj prilici tudje, ter za koja nemože ili neće, da kaže, čije je, i ako se uz primieren rok nejavi nitko kao vlastnik, imat će sudac iztražitelj sačiniti opis takova dobra tako, da ga vlastnik istina spoznati može, ali ipak da se zataje niekoji bitni razlikujući znaci, koji će se ostaviti, da ih vlastnik naznači i tim da dokaže svoje pravo.

§. 376.

Takov opis imat će se u onih miestih, gdie se je bavio okrivljenik, ili gdie su se učinila kažnjiva diela, kojimi se okrivljuje, obznaniti javno izrokom (ediktom). U ovom izroku pozvat će se vlastnik, da se za godinu danah prijavi od dana, kojega je izrok bio tretji put uvèršten (u novine), i da dokaže svoje pravo vlastničtva.

Nadjeni predmeti, kojih vriednost nedosiže do dvadeset i pet forintih, i u pogledu kojih nebude s drugih razlogah potrebno odmah ih napose obznaniti, proglasit će se od sgode do sgode u zajedničkih izrocih.

§. 377.

Ako je tudje dobro takovo, da se nemože godinu danah sačuvati, a da se nepokvari, ili ako je sačuvanje s troškovi skopčano, ima dèržavni odvietnik naredit, da se prodade putem javne dražbe. Kupovnina ima se položiti kod suda kaznenoga. Podjedno imat će se potanki opis svakoga prodanoga komada s dodatkom kupca i kupovnine priklopiti spisom.

§. 378.

Ako za vrieme, izrokom ustanovljeno, nitko nedokaže prava na opisane predmete, imat će se isti, ili imat će se dobiven za njih novac, ako su se poradi sile prodali, izručiti okrivljeniku, ako uztraži, u koliko zaključkom suda, zvana za odlučivanje u pèrvoj molbi, nebude izrečeno, da zakonitost posieda pri okrivljeniku nije vierojatna. Proti ovim zaključkom neće bit pravnoga lieka.

§. 379.

Predmeti, koji se okrivljeniku neizruče, prodat će se na način, odredjen u §. 377 i kupovnina dati u pieneznicu dèržavnu. Nego ovlašteniku prosto je, zahtieve svoje na kupovninu, putem parnice gradjanske potierat proti blagajnici dèržavnoj još za trideset godinah, računajuć od dana, kojega je po tretjiput izrok bio proglašen.

Glava XXII.

O troškovih postupka kaznenoga.

§. 380.

Svekolike razprave o stvarih kaznenih, činile se po vlasti kojoj mu drago, i svikoliki podnesci stranakah, koji se na iste odnose, prosti su od pristojbah i od poštarine. Vožnje sa pripregom, koje se čine iz takovih povodah, proste su od cestovine i mostovine na putu onamo i natrag.

Ako se okrivljenici odpremaju na kolih, imadu obćine davat potrebitu pripregu, za koju vlastne su tražit naknadu po propisih, postojećih za priprege.

§. 381.

Medju troškove postupka kaznenoga, glede kojih može biti miesta naknadi od strane okrivljenika, spadaju:

1. troškovi za dostave, pozive i za glasonoše;
2. troškovi za dovedbu, pratnju pod stražom i za prevoz okrivljenika ili inih osobah;
3. pristojbe sviedokah, vieštakah i tumačah;
4. pristojbe braniteljah i drugih zastupnikah od stranakah;
5. troškovi za obskèrbu okrivljenika za vrieme iztražnoga zatvora;
6. putni troškovi i nadnevnice osobah sudbenih i odvietnikah dèržavnih, a tako i putni troškovi porotnikah; napokon
7. troškovi za ovèrhu osude kaznene.

Ove troškove, izim pristojbah, naznačenih pod br. 4, platjat će dèržava predujmice, priuzdèržavši si pravo na povratu polag ustanovah §§. 389—391.

§. 382.

Pristojbe podvornikah uredovnih i njihovih pomoćnikah za dostave, pozive, za nošenje viestih, za dovedbu, pratjenje pod stražom ili prevoženje okrivljenika ili drugih osobah, zatim nadnevnice oružnikah (žendarah), koji se odrede za pratjenje ili dovedbu, uredit će se posebnimi naredbami.

§. 383.

Sviedokom, koji živu od nadnice ili natjednice, i koji bi dakle u zaslužbi svojoj štetovali, kad bi se makar na niekoliko samo urah od posla svoga udaljili, ima preslušavajući ih sud, pravično uvaživ svakolika razmierja, ustanovit im na zahtievanje njihovo nesamo odštetu potrebitih troškovah na putu onamo i natrag, nego i naknadu izgubljene zaslužbe i potrebnih možda većih troškovah, što su ih imali u miestu preslušavanja. Drugim sviedokom može se na zahtievanje njihovo samo onda, ako je miesto preslušavanja njihova od običnoga im prebivališta udaljeno prieko dvie milje (četiri ure), dozvolit primierena im naknada potrebitih troškovah za putovanje i za bavljenje u miestu, gdie se preslušavaju. Dosudjene pristojbe imadu izplatit se odmah po preslušaju, ili ako se to učinit nemože, a sviedok nebude tomu kriv, imat će mu se iste poslat što bèrže i svakako tako, da nebude imao radi toga troškovah.

U pozivu imadu se opomenut sviedoci, da su dèržani naknadu, koja ih ide, pod kazan gubitka iste, potražiti najduže za dvadeset i četiri ure poslie svoga preslušaja.

Privatni tužitelj neima nikakova prava na pristojbe sviedoka; drugi oštetjenici imat će ga samo onda, kad pozvani budu, da se saslušaju kao sviedoci.

Pristojbe osobah, koje stoje u aktivnoj službi vojničkoj (domobranskoj), ter koje kao sviedoci dodju pred sud kazneni, nahodeći se izvan njihova stanovišta, ustanovljuju se posebnimi propisi.

§. 384.

Vieštaci, koji su pri sudu za stalno kao takovi naredjeni, i u ime toga platju dobivaju, imadu pravo tražit naknadu samo onih predhodnih troškovah, koje su učinit morali, da u stanju budu mnienje svoje podnieti, nu morat će ih kao što treba izkazati. Drugi vieštaci dobivat će osim toga još pristojbu, koju će sud, brižljivo uvaživ svekolike okolnosti, odmieriti. Na koliko se o tom neustanovljuje ništa osobita u postojećih propisih, odmierit će se pristojba medju jednim i pet forintih, a u slučaju, ako se za mnienje iziskuju osobiti znanstveni, tehnički ili umietnički nauci ili vieštine, medju dva forinta i dvadeset forintih. Da se dozvolit uzmogne odplata, nadilazeća ovaj iznos, potražit će se za to privola sudišta druge molbe.

§. 385.

Za ustmeni prevod koje izprave, sastavljene u kojem stranom jeziku, ide tumača petdeset krajcarah, a za pismeni prevod dva forinta od svakoga arka.

Iznimno moći će sud ove pristojbe povisit za polovicu iznosa, ako prevod bude skopčan s osobitimi težkoćami.

Tumača, prizvana k sudbenomu preslušavanju, ide za svaka pol dana dva forinta, a ako sam mora pisat i napisnik, tri forinta.

Ako se uredovnici, namiešteni kod suda, ili tumači, koji su pri sudu kojem za stalno zapriseženi, i s platjom namiešteni, pozovu za poslovanje takovo, dužni su diela ta vèršiti bezplatno.

§. 386.

Nasuprot vieštaci i tumači, ako prijepomenuta uredovna diela obavljat moraju izvan miesta, gdie navadno borave, imat će pravo tražit naknadu i troškovah putnih i troškovah za hranu, i to oni, koji su u javnih službah, po propisu obćenitih postojećih za to naredabah, ostali pak po mieri ustanovah, datih u §. 383., nego svakako i pri manjoj daljini, nego što je ondie naznačena.

U ostalom sve te prijepomenute pristojbe imat će se vieštakom i tumačem, ako je moguće, odmah čim posao svoj svèrše, izplatit ili bez troškovah poslati.

U pismenom pozivu trebat će ih opomenuti, da tražbinu svoju pod gubitak prava predat imadu najduže za četèrnaest danah, iza kako su podnieli mnienje svoje.

§. 387.

Troškovi za obskèrbljivanje okrivljenika za vrieme iztražnoga zatvora sadèržavaju troškove za hranu, ležu, ogriev, posviet, za potrebitu možebit nabavu kao i za čištjenje (snaženje) rubenine i odieće, napokon troškove bolesti i poroda, ako se dogode.

Troškovi bolesti i poroda uračunavat će se svakomu zatvoreniku onako, kao što se zanj u istinu naberu; glede svih ostalih pak troškovah obskèrbnih imat će sudište druge molbe za svoj okoliš svake godine, a kad bi se ciene znatno mienjale, i češtje ustanovljivati za svakoga zatvorenika iznosak, koliko će se imat na dan naknadit u ime troškovah oskèrbnih, osim ako je zatvorenik oskèrbljivao se iz svoga imetka.

Ako u raznih miestih, gdie se nalaze sudovi kazneni, vlada odveć velika razlika u cienah glede živeža, moći će se svota naknade tih troškovah obskèrbnih različito ustanoviti za razne sudove u okolišu istoga sudišta druge molbe.

§. 388.

Troškove, koje obsudjenik povratit ima za ovèrhu kaznene osude, obsižu pri kazni slobode nesamo učinjene troškove za obskèrbu (§. 387), nego takodjer i onaj dio troškovah za straženje i upravljanje miesta kaznenoga, koi na svakoga pojedinoga uznika u uzi kaznenoj odpada. Odmierivanje ovih troškovah uredjeno je posebnimi naredbami.

Troškovi za ovèršbu druge koje kazni ustanovit će se od sgode do sgode.

§. 389.

Ako obtuženik osudom kaznenom bude izrečen kao krivac kojega kažnjiva diela, tad će se u osudi ujedno izrazit, da obtuženik ima naknadit i troškove postupka kaznenoga.

Nego imat će sudište u slučaju, ako se je postupak odnosio na više kažnjivih dielah, troškove glede dielah onih, radi kojih obtuženik nebude obnadjen za kriva, izključiti, koliko je moguće, iz naknade.

Nego dužnost: naknaditi troškove, pada na pravomoćno obsudjenoga samo za osobu njegovu, a ako je po nastaloj jurve pravnoj moći osude preminuo, na njegovu ostavštinu; a nepada nikada na druge osobe, koje su po zakonu ili iz preuzete dužnosti skèrbit imale za uzdèržavanje njegovo. Od više saučestnikah ima se osudit svaki napose, da namiri one troškove, koji su se nabrali obskèrbljivanjem njegovim u zatvoru iztražnom, branjenjem njegovim, ovèršbom kazni ili osobitimi dogadjaji, koji su se sbili samo pri njem, ili pak osobitom krivnjom njegovom. Na izplatu svih ostalih troškovah postupka kaznenoga imadu se svikoliki sukrivci i dionici obsudit nerazdieljeno, ako nenadje sudište osobitih razlogah, s kojih će stegnuti ovo jamčenje.

§. 390.

Ako se postupak kazneni svèrši na drugi način, nego li presudom osudbenom, imat će u pravilu platit troškove dèržava. Nego u koliko je kazneni postupak obavljen bio na zahtievanje privatnoga tužitelja ili u smislu §. 48 jedino na predlog privatnoga učestnika, naredit će se zaključkom suda ovim osobam, da namire sve troškove, koji su se nabrali uslied molbe njihove.

Za one osobite troškove, koji budu prouzročeni poprimljenim redovitim pravnim liekom ili zahtievanjem za obnovu iztrage, jamči onaj, koi se je primio pravnoga lieka ili koi je iskao obnovu, ako je pravni liek ostao sasvim bezuspiešan ili ako se je obnova odbila.

Dèržavno odvietničtvo nemože se nikada odsudit na naknadu troškovah.

Ako je napokon kazneni postupak prouzročen bio lažljivom prijavom, koju je tko znajuć učinio, naknadit će troškove prijavnik.

§. 391.

Nego naknada troškovah postupka kaznenoga imat će se od obsudjenika tražiti samo u toliko, u koliko ista po razsudu suda nebude propastna za prehranu i zaslužbu njegovu i u koliko on njom nebude priečen u izvèršbi onih dužnostih, koje mu nalažu ili dati odštetu, proizviruću iz kažnjiva diela, ili hraniti svoju obitelj.

Osobe, za koje se za vrieme njihova zatvora doznače prinosci hranitbeni, namirit će iz ovih troškove obskèrbe, koji su za njih učinjeni.

Dà li se troškovi utierati mogu, odlučit će se o tom, na koliko je moguće odmah, kada se izriče presuda.

§. 392.

U onih slučajevih, gdie pritužbe poradi troškovah nije moguće podnieti već ujedno s dopuštenim pravnim liekom proti osudi, prosto je svakomu, koi scieni, da mu je riešitbom ili odredbom suda u obziru troškovah krivo učinjeno, pritužit se radi toga napose kod sudišta druge molbe.

Pritužba imade se predati kod onoga suda, koi je riešitbu izreko u pèrvoj molbi, najdulje za četèrnaest danah, a sud ovaj poslat će ju sa svojim mnienjem sudištu druge molbe, koje će o tom odlučit konačno.

§. 393.

Tko se u kaznenom postupku posluži zastupnikom, dèržan je u pravilu platit i troškove, koji se za takovo zastupanje naberu, a to baš i onda, ako mu takov zastupnik bude naredjen ureda radi.

Ako obtuženiku bude dat zastupnik ubožki, imat će se istomu, ako zahtieva, i to iz blagajnice dèržavne platit oni troškovi, koji su potrebni bili i koje je doista u gotovu namirio.

U slučajevih, gdie okrivljenik, privatni tužitelj, privatni učestnik (§. 48) ili onaj, koi je znajuć učinio lažljivu prijavu, mora u obće naknadit troškove parnične, imadu ove osobe takodjer naknadit i sve troškove, skopčane sa branjenjem i zastupanjem okrivljenika.

§. 394.

Ako zastupniku koje stranke pristoji nagrada, tad kako u slučaju, ako si je okrivljenik, privatni tužitelj ili privatni učestnik sam zastupnika izabrao, tako i onda, ako je obtuženiku sud naredio branitelja, ostavlja se ustanovit nagradu slobodnomu dogovoru izmedj zastupnika i onoga, koi je dužan platiti.

§. 395.

Ako se stranka i zastupnik joj nemogu pogoditi glede pristojbah za obavljeno zastupanje: prosto će biti svakoj stranki, zamolit, da pristojbe ustanovi onaj sud, koi je zvan bio

da rieši stvar u pèrvoj molbi, odnosilo se zastupanje ili na predpostupak, ili na glavnu razpravu ili na sastavljanje pisamah. Glede takove prošnje imat će sud preslušati stranku protivnu.

Pri odmierivanju ovih pristojbah nije sudištem propisana nikakova stanovita svota, koje bi se dèržati morala, nego imadu ona uvažavat bitne zasluge zastupnika, i s toga navlastito, kao što bude pravo, u obzir uzimat vrieme, trud i gotove troškove, što ih je zastupnik uložit morao na nabavljanje dokazah i na samo zastupanje.

Proti ustanovi pristojbah, izrečenoj po sudu pèrve molbe, dopuštena je obim strankam za četèrnaest dana od dana dostavljena im zaključka pritužba na sudište druge molbe, koje će o tom konačno izreći odluku.

Tako isto postupat će se, ako nepodje za rukom dogovor o kolicini troškovah, koje naknadit valja po §. 393 toč. 3.

Glava XXIII.

O ovèrhi osudah.

§. 396.

Svaki obtuženik, kojega osuda odrieši, ima se, ako je u uzi, čim se osuda proglasi, pustiti na slobodu; osim ako bi s toga, što je tko poprimio pravni liek s odgodnom moćju, ili iz drugih zakonitih razlogah potrebito bilo, zadèržat ga još dalje u zatvoru.

§. 397.

Svaka osuda kaznena ima se ovèršit odmah, čim nebude već dvojbe, da ovèrhi nesmeta nikakova zakonita zaprieka, i navlastito da joj nesmeta za dobe i po ovlaštenoj za to osobi poprimljen pravni liek, kojemu zakon pripisuje moć odgodnu (§. 284 točka 3, §. 294 točka 1, §. 346). Ako je na korist zatvorena obtuženika poprimila pravni liek osoba takova, koja na to proti volji njegovoj nije ovlaštena, obaviestit će se obtuženik o tom i poučiti o odgodi kaznene ovèrhe, tim prouzrokovanoj. To isto učinit će se i onda, kad se dvojilo bude, dà li je zatvoren obtuženik privolio na pravni liek, poprimljen od strane njegova branitelja. Ovèrhu kaznene osude naredit će, na koliko u ovom zakonu nije što drugčije ustanovljeno (§§. 402, 405 točka 2, 407—409) načelnik onoga suda, koi je izrekao presudu u stvari u molbi pèrvoj.

§. 398.

Ako je onaj, koi je na smèrt ili na kazan slobode obsudjen, u ono doba, kad bi se osuda kaznena ovèršit imala, bolan na umu, ili ako na tielu težko boluje, ili ako je obsudjenica noseća, odgodit će se ovèrha dotle, dok stanje to neprestane. Može se kazan slobode ovèršit i proti nosećoj ženi samo onda, kad bi uza, trajuća do poroda njezina, za nju težja bila, nego dosudjena kazan.

§. 399.

Kaznena osuda proti osobam, koje obnašaju javni ured ili javno dostojanstvo, obznanit će se, čim pravomoćna postane, njihovim neposrednim stariešinam.

§. 400.

Vrieme, koje je osoba, obsudjena na kazan slobode, provela u zatvoru, pokle je proglašena osuda pèrve molbe, ubrojit će se u vrieme kazni na toliko, na koliko je početak kazni zaustavljen bio okolnostmi, neodvisnimi od volje obsudjenikove, navlastito pak tim, što su se poprimile pravnoga lieka takove osobe, koje su i proti volji njegovoj za to ovlaštene. Vrieme

ovo uračunat će se i onda, kad pravni liek, poprimljen na korist obsudjenikovu, bude uspieha imao makar i dielovito.

§. 401.

Početak ovèrhe pri takovoj kazni slobode, koja nenadilazi šest miesecih, moći će se odgodit na niekoje vrieme, ako bi tim, da se kazan odmah ovèrši, zaslužba obsudjenika ili uzdèržavanje njegove nedužne obitelji štetovalo, i ako se netreba bojati, da će obsudjenik uskočiti. Ovu odgodu može sudište pèrve molbe dozvolit, pošto sasluša dèržavnoga odvietnika, najviše na šest nedieljah, u skupštini od četvorice sudacah, od kojih će jedan predsiedati. Dulju odgodu moći će jedino na predlog sudišta pèrve molbe iz veoma važnih razlogah dopustiti sudište druge molbe. Prošnja za takovu odgodu kazni ima se predati sudištu pèrve molbe, koje će ju odbiti, ako mu se uzvidi, da nemože predložiti dozvole. Proti odnosnim riešitbam neima nikakova pravnoga lieka.

Ovèrha kazni slobode, dosudjene proti osobi vojničkoj (domobranskoj), koja nenadilazi šest miesecih, odgodit će se, ako to uztraži nadležna vlast vojnička (domobranska) onda, ako se obsudjenik pozove na službovanje.

Ovèrha kazni slobode nesmije se prekidati.

§. 402.

Ako obsuda povlači po zakonu za sobom, da obsudjenik gubi plemstvo, članstvo u zastupstvih obćinskih ili u drugih zastupstvih, zvanih za obavljanje javnih poslovah, ili da gubi ured, službu, naslove, dostojanstva i redove, da vremenito gubi pravo izbora ili izberivosti u pomenuta zastupstva ili da gubi druga prava i povlastice, ili beriva iz javnih pieneznicah, imat će sud kazneni priobćit prepis pravomoćne osude i onoj vlasti, kojoj pripada činit potrebite odredbe u tom obziru.

Ako koju od osobah, pomenutih u §. 158, zatvoriti treba uslied kaznene osude, poslat će se bez oklievanja prepis pravomoćne presude njezinu neposrednomu stariešini (§. 83).

Dèržavni odvietnik ima brinuti se, da se pazilo bude na postojeće propise u pogledu prijavah o izrečenih osudah.

§. 403.

Smèrtna kazan ovèršuje se iz jutra poslie onoga dana, kojega se je obznanilo obtuženiku, da će se kazan na njem ovèršiti, buduć da mu nije podieljeno pomilovanje. Ovo se obtuženiku obznanjuje u sudnici u pritomnosti predsiednika, dvojice sudacah i dèržavnoga odvietnika. Sud kazneni ima paziti, da ovèrha nebude ni u nedielju ili praznik, ni u takov dan, koi je po vieroizpoviedanju obsudjenikovu blagdan, i da u obće proti ovèrhi na ustanovljeni dan nebude nikakove zaprieke.

Poslie te obznane ima sud kazneni dat obsudjeniku duhovnika njegove viere, ako si nebude sam takova odabrao, a zatim ima mu, ako je potrebno, takodjer kazat, da s toga, što se on nebi htio k smèrti pripravit, ili što je tko mu drago podnio prošnju pomilovanja radi neće se moć obustavit ovèrha osude smèrtne.

Pohoditi obsudjenika mogu osim onih, koji su po svojoj uredovnoj časti za to zvani, samo njegova rodbina i one osobe, koje on sam želi viditi ili s kojimi je rad govoriti.

§. 404.

Smèrtna kazan ovèršuje se unutar zidovah uznice, ili u kojem drugom zatvorenu prostoru u pritomnosti sudbene komisije, koja sastojati ima barem od trojice članovah od suda

i voditelja napisnika, zatim dèržavnoga odvietnika, sudbenoga liečnika i duhovnika, koi obsudjenika prati. Branitelj, načelnik i zastupstvo one obćine, kojoj u području ovèrha biva, obaviestit će se o miestu i o uri ovèrhe, da joj prisustvovati uzmognu.

Urednikom od suda, dèržavnomu odvietničtvu i vlastim sigurnostnim, zatim najbližim rodjakom obsudjenikovim prosto je prisustvovati pogubljivanju. Na koliko prostor dopuštao bude, moći će se to dopustiti takodjer i inim častnim glavam mužkim.

Ako se osuda smèrtna ovèršit ima na više ih, ima se učinit uredba, da nijedan nebude viditi mogao, kako se gubi drugi.

Kaznena osuda ujedno s kratkim opisom čina ima se štampati i poslie pogube razdielit med ljude.

Tielo pogubljenikovo ima se po noći bez ikakove buke zakopati na miestu, napose za to odredjenu; nego tielo mèrtvo moći će se, ako proti tomu nikakova razloga nebude, predati njegovoj obitelji, ako zahtievala bude, da ga pokopa. I u ovom slučaju može se tielo pokopati samo na tihom i bez ikakove sjajnosti. Dok se tielo neodstrani, neće se, osim gore navedenih osobah, pustiti nitko na stratište.

§. 405.

Kaznici, koji su obsudjeni na kazan slobode preko jedne godine danah, imadu podniet kazan u onih miestih, koja posebnimi propisi budu za to odredjena. Druge kazni slobode ovèršit će se po pravilu kod onoga suda kaznenoga, koi je izrekao osudu u molbi pèrvoj.

Dèržavni odvietnik odredjivat će odpremu obsudjenika u kaznionicu i priobćiti istoj točnu obaviestnu tablicu o odnošajih obsudjenikovih.

§. 406.

Kod kaznah slobode, koje bi se ovèršit imale kod suda, koi je presudu izreko, moći će sudište druge molbe dozvoliti, da se poradi prenapunjenih tamnicah, poradi prištede nerazmiernih troškovah putnih ili prevoznih ili s drugih važnih razlogah ovèrši kazan kod drugoga sudišta u okolišu njegovu. Ako se takova ovèrha izvesti ima izvan okoliša sudišta druge molbe, imat će se zaiskati odluka ministra pravosudja.

§. 407.

Ako je u osudi kaznenoj izrečeno, da se obsudjenik po podnešenoj kazni ima iz zemlje prognat, ili odpravit iz koje od kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom ili iz svihkolikih, imat će dèržavno odvietničtvo objavit to zemaljskoj poglavici one zemlje, u kojoj se nalazi sud kazneni.

Ako se odprava odnosi samo na jedno pojedino koje miesto ili pojedini kotar, obaviestit ima se o tom najnižja vlast politička i vlast sigurnostna.

§. 408.

Ako osuda kaznena povlači za sobom gubitak robe, stvarih prodajnih, ili spravah, uništenje ili razorenje orudja ili inih predmetah, gubitak obèrta ili drugih pravah i povlasticah: imat će se dèržavni odvietnik porazumiet s onimi vlastmi, kojim u područje zasieca činiti naredbe za to potrebite.

§. 409.

Troškovi kaznenoga postupka (§. 381) i globe novčane utierat će se po propisih, koji za to postoje.

§. 410.

Ako iza nastale pravomoći kaznene osude pojave se razlozi ublažujući, kojih nije bilo onda, kad se je osuda izrekla ili baren za koje se onda znalo nije, i uslied kojih nebi se doduše uporavio bio drugi stavak kazneni, ali bi se ipak kazan blaže odmierila bila, tad će

sudište pèrve molbe (§. 401), čim se osviedoči, da postoje ti razlozi ublažujući, učiniti predlog sudištu druge molbe, da se primiereno kazan ublaži, i sudište će, saslušavši dèržavnoga nadodvietnika, izreći odluku o tom predlogu.

Ako prošnja ili predlog, smierajući na ublaženje kazni, bude odbijen, neće biti proti tomu pravnoga lieka.

Ako sudište druge molbe pristane na predlog o ublaženju kazni, koju je odmierilo sudište kasacionalno, predložit će ovaj predlog sudištu kasacionalnomu, koje će o njem, pošto sasluša glavnoga prokuratora, konačno odluku izreći.

§. 411.

Ublaženje ili oprost, o kojem neima govora u zakonu, pristoji jedino cesaru.

Prošnje za pomilovanje neimaju moći odgodne. S njimi ima se, ako u pojedinih slučajevih neizdadu se osobiti višji nalozi, postupati polag ustanovah sliedećih:

Ako obsudjenik, pošto je kazan nastupio, predade načelniku kaznionice ili uredniku, koi je izaslan, da kaznionicu pregleda, prošnju za pomilovanje, odpravit će se ista uz izviestje predstojnikovo o ponašanju i zdravlju kaznika onomu sudu, koi je u pèrvoj molbi osudu izreko (§. 401).

Ovaj sud, kojemu će se i svekolike druge molbenice za pomilovanje šiljati, prosudit će prošnju i odbit ju, kad neobnadje, da ima važnih razlogah, s kojih bi kazan ublažiti ili oprostiti trebalo. U protivnu slučaju predložit će ovaj sud takovu molbenicu sudištu druge molbe sa predlogom svojim, koje će, pošto sasluša dèržavnoga nadodvietnika, stvoriti zaključak o njoj i prošnju ili odbiti ili predložiti ju ujedno sa predlogom svojim ministru pravosudja. Ako je sudište kasacionalno o osudi na temelju §. 238 br. 3 ili §. 350 toč. 1, izreklo odluku, upravit će se predlog sudišta druge molbe, kojim se zagovara prošnja za pomilovanje, sudištu kasacionalnomu, koje će, saslušav glavnoga prokuratora, odlučiti, dà li se imà prošnja odbiti ili zagovoriti kod ministarstva pravosudja.

Proti odbitoj prošnji za pomilovanje od strane kojega god od pomenutih sudovah neima miesta pritužbi.

Glava XXIV.

O postupku proti nepoznatim, odsutnim i uskokom.

I. Postupak proti nepoznatim, odsutnim ili uskokom za vrieme prediztrage.

§. 412.

Ako se učinitelj kojega zločinstva ili prestupka nezna, ili ako se nemože pred sud dovesti, treba pri svem tom na predlog dèržavnoga odvietnika brižljivo i točno, kao što je propisano, izvidit čin. Postupak imat će se u ovakovih slučajevih, dok se jednom nesazna ili nepronadje učinitelj, obustaviti onda istom, kad već neima ništa sigurna, česa bi moguće bilo dèržati se, da se nastavit mogu iztraživanja.

§. 413.

Ako se koi odsutnik, o kojem medjutim nije vierojatno, da je uskočio, okrivljuje zločinstvom ili prestupkom, a nepostoje uvieti po §. 175. za da se izdade proti njemu zapovied uhitna, imat će se samo narediti potrebita, da se pronadje miesto bavljenja njegova, i stopra u onda, ako po nalazku toga miesta na učinjen mu poziv nedodje, izdat će se proti njemu

zapovied dovedbena ili će se napram kakvoći okolnostih uporavit proti njemu miere, naznačene u sliedećem paragrafu.

§. 414.

Ako se polag okolnostih sluti, da je okrivljenik uskočio, ili ako se koi odsutnik okrivljuje zločinstvom ili prestupkom, a okolnosti su takove, da bi se po §. 175 njegov uhit opravdati mogao, tad imadu vlasti, kojim pristoji izsliedovati i progoniti zločinstva i prestupke, polag okolnostih preiskati kuću, razaslati zamolnih pisamah na druge vlasti, kojim bi se u području isti zateći mogao, poslati sudbenu potieru ili tieralicu za okrivljenikom, da se kako god uhiti.

§. 415.

Ako ima ufanja, da će se sumnjiv čoviek, koi je uskočio, postići potierom, dužnost je sudca iztražitelja i u silnih slučajevih sudovah kotarskih i vlastih sigurnostnih, poslat za njim u potieru za to naredjene osobe, koje se providiet imadu otvorenimi vierodajnimi pismi. Osobe takove nisu ograničene pri tom na svoj kotar, nego mogu progonjenje to nastavit tja do granicah zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom. Dužni su svi sudovi i vlasti sigurnostne bit u pomoći ljudem, koji u potieru podju.

§. 416.

Proti uskokom i proti takovim osobam nepritomnim, kojim se nezna miesto bavljenja njihova, slobodno je izdati tieralicah samo onda, ako se vidi, da su isti silno sumnjivi radi zločinstva. Izdavati tieralice vlastna je u pravilu komora viećna, nu u slučajevih silnih ide to pravo samomu sudcu iztražitelju.

Tieralica ima se izdati takodjer i onda, kad umakne iz zatvora iztražnoga ili uze kaznene onaj, koi je uhitjen zločinstva radi.

Tieralica neće se izdati moći proti okrivljeniku radi prestupka samo, nu ako je ipak jako stalo do toga, da se uhvati, moći će se vlastim priobćiti opis osobe s pozivom, da to u slučaju, ako okrivljenika nadju, obznane sudu kaznenomu, koi je izdao opis osobe.

§. 417.

U svakoj tieralici ima se naznačiti zločinstvo, kojega je okrivljenik sumnjiv, njegova osoba opisati točno, koliko je moguće, i priklopiti prošnja na sve sudove i vlasti sigurnostne, da se okrivljenik medjutim uhvati i izruči. Tieralice imaju se razprostraniti polag postojećih propisah i navlastito što bèrže priobćiti svim sudovom kotarskim, vlastim sigurnostnim i organom nadzornim u okolici. Ako je potrebno, razprostranit će se tieralice dapače i dalje a polag okolnostih razglasiti i putem javnih listovah (novinah).

Kao što se postupa s tieralicami, onako isto postupat treba i s opisivanjem i razglašivanjem stvarih ukradenih ili ugrabljenih, predmetah od učinjene prevare, preduzeta krivotvorja javnih vierovnih papirah ili novca kovana. Ako se takov opis tiče predmetah od veće vrednosti, ili takovih predmetah, da je moć nadat se, da će se razglasitbom istih u tragući samomu učinitelju, ili da će se prepriečit veće zlo, ili da će se onomu, koi je štetovao, pribavit odšteta, mogu se tad predmeti takovi razglasit odmah. Pri opisivanju pak krivotvorenih javnih papirah vierovnih ili novca kovana, imat će se to prijavit najprije sudištu druge molbe, i njegov naputak izhoditi. Svatko je dužan ono, što o popisanih predmetih sazna, prijaviti odmah poglavarstvu.

§. 418.

Čim nestane razlogah, s kojih je tieralica ili opis naredjen, imadu se odmah opozvati.

§. 419.

Nepritomnomu ili uskočivšem u okrivljeniku, koi izjavi, da je pripravan doći pred sud, ako mu se siguran prolaz dade, moći će ministar pravosudja, poslušav prije mnienje dèržavnoga nadodvietnika kod sudišta druge molbe, kojemu se u području nalazi sud iztražujući, takov prolaz dozvoliti, ako bi od potrebe bilo uz jamčevinu s tim posliedkom, da će okrivljenik oprošten biti od zatvora, dok nebude izrečena osuda u molbi pèrvoj.

§. 420.

Sigurni prolaz imat će svoju moć samo glede onoga zločinstva ili prestupka, radi kojega je podieljen. Lišava se pak moći svoje, ako okrivljenik na poziv, koi se nanj učini, izostane bez dovoljna razloga, ako se pripravlja da uskoči, ako se ukloni nastavljanju iztrage biegom ili tajenjem miesta, gdie se bavi, ili ako neizpuni uvietah, pod kojimi mu je sigurni prolaz podieljen bio.

II. Postupak proti odsutnim i uskokom po dovèršenoj prediztragi.

§. 421.

Ako tužitelj pri zaglavi prediztrage podigne obtužbu poradi zločinstva ili prestupka proti okrivljeniku, kojemu se za obitalište nezna ili kojemu obitalište neleži u zemljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, dostavit će se tužbovnica branitelju, koi za to naredjen bude i koi će vlastan biti, za osam danah iza ove dostave prijaviti prigovor i izvesti ga. U ostalom valjat će takodjer i u ovom slučaju ustanove glave XVI.

Pravomoćno stavljenje pod obtužbu proglasit će se, i to, ako se radilo bude o zločinstvu, u obliku tieralice.

Ako ima nade, da bi se predaja okrivljenika, koi se u inostranstvu nalazi, izhoditi mogla u smislu postojećih dèržavnih ugovorah, obratit će se tad sud, pošto sasluša odvietnika dèržavnoga, propisanim putem na onu inostranu vlast kazneno-sudbenu, kojoj se u kotaru obtuženik nahodi. Ako bi se proti predaji činile kakove zaprieke, ima sudište druge molbe podnieti izvieštje ministru pravosudja, da se iste uklone.

Tako isto učinit će se, kad okrivljenika, koi se bavi u kojoj od zemaljah, spadajućih ka kruni ugarskoj, nebudu predati htiele vlasti ondašnje.

Ako obtuženik dodje kašnje sám ili ako ga uhvate, priobćit će mu se tužbovnica s presudom, izrečenom o prigovoru. Ako je stavljenje pod obtužbu jurve pravomoćno i ako obtuženik na svoju obranu navodi okolnostih, za koje traži, da se izvide, postupat će se tad po propisu §. 224.

III. Postupak radi ogluhe (nepokornosti) proti odsutnim i uskokom.

§. 422.

S postupkom kaznenim izza odredjena stavljenja pod obtužbu pričekati će se proti takovim osobam, kojim se poziv za glavnu razpravu poradi njihove odsutnosti dostaviti nemože sve dotle, dok se nenadju.

Samo ako tužitelj naročito zahtieva, da se povede postupak radi ogluhe (nepokornosti), imat će sudište, koje je nadležno izreći kaznenu presudu, povesti ovaj postupak javnim pozivom.

§. 423.

Javni poziv treba da sadèržaje:

1. ime i prezime, dobu, rodno miesto, stališ ili zanat i prebivalište okrivljenika, u koliko je sve ovo znano;

2. naznaku zločinstva s okolnostmi, uvietovnimi za stavak kazneni;

3. nalog obtuženiku, da za primieren rok, koi se ima ustanoviti barem na miesec danah, dodje pred sud i da odgovor dade u obziru čina, kojim se okrivljuje, jer će se u protivnom slučaju proti njemu kao proti nepokornomu postupati po zakonu i zabranit mu se, da vèrši prava dèržavnoga gradjanina.

§. 424.

Ovaj javni poziv ima se pribiti u miestu, gdie je zločinstvo počinjeno, zatim gdie je siedište sudišta pèrve molbe, a tako i u prebivalištu obtuženikovu ili u onom miestu, gdie je najposlie boravio, i uvèrstiti uz primieren rok triputa u uredovnih novinah zemaljskih. Polag okolnostih može se takodjer narediti, da se poziv takov uvèrsti i u druge domaće i inostrane listove. Osim toga imat će se ovaj poziv napose obznaniti punovlastniku obtuženika, ako se za takova zna, tutoru njegovu ili drugu ženitbenomu, ili komu od bližnje njegove rodbine. Tužiteljeva briga bit će, da se ovaj poziv proglasi.

§. 425.

Ako obtuženik nedodje uz rok, ustanovljen u pozivnici (§. 423), izreći će na predlog tužiteljev komora viećna, da je obtuženiku za vrieme dok odsutan bude, zabranjeno vèršiti prava dèržavljanska. Okolnost, što proti obtuženiku podignuta obtužba nije još po sudu kaznenom riešena, nesmeta tomu, da se nebi mogla povesti ili nastaviti parnica gradjanska proti istomu.

§. 426.

Ako obtuženik dodje na sud ili ako se kašnje zateče, postupat će se na predlog tužiteljev nadalje po propisu glave XVIII.

§. 427.

Ako obtuženik nije došao na glavnu razpravu, moći će se u njegovoj nepritomnosti obaviti glavna razprava i osuda izreći, nego ipak pod kazan ništetnosti samo onda, ako se radi o zločinstvu, za koje je najviše petogodišnja kazan slobode odredjena, ili o prestupku, i ako je obtuženik saslušan jurve bio u prediztragi te mu je samomu lično dostavljen bio poziv na glavnu razpravu. U ovom slučaju proglasit će obtuženiku osudu sudac za to opredieljen ili dostavit će mu se ista u prepisu. Ako to poradi nepritomnosti njegove nebude moguće, proglasit će se osuda na način, naredjen u §. 424.

Nego ako nije moguće u nepritomnosti obtuženika glavne razprave obaviti ili nastaviti poradi toga, što se nije zadovoljilo uvietom, prije naznačenim, ili što sudište scieni, da u nepritomnosti obtuženika nije očekivati takove razjasnitbe o stanju stvari, koja bi podpuno zadovoljivala, postupat će se po §. 221. Ako obtuženika dovesti moguće nebude, prosto će bit tužitelju predložiti, da se povede postupak, označen u §§. 423—426; rok, pomenut u §. 423 pod 3, može se u ovom slučaju prikratiti na četèrnaest danah.

Proti osudi, izrečenoj u nepritomnosti obtuženika, moći će ovaj kod sudišta pèrve molbe prigovoriti uz rok, opredieljen za prijavu žaobe ništovne. Prigovor će se uslišati, ako se dokaže, da je obtuženik neodklonjivom zapriekom prepriečen bio, doći na glavnu razpravu. U ovom slučaju naredit se ima nova glavna razprava. Nego ako obtuženik izostane i od ove, smatrat će se osuda, proti kojoj je u prigovoru udario, nasuprot njemu pravomoćnom. O prigovoru odlučivat ima u siednici nejavnoj sudište druge molbe, saslušav dèržavnoga nadodvietnika. Ako ovo sudište prigovor odbije, neće tad obtuženik imat proti osudi više nikakova pravnoga lieka. Ako je obsudjenik zajedno s prigovorom uručio žaobu ništovnu ili priziv, ili ako ima s druge koje strane učinjen priziv ili žaoba ništovna, odlučivat će, saslušav dèržavno

odvietničtvo, u siednici nejavnoj onaj sud, kojemu se po propisu §§. 285 i 294 spisi predlože, najprije o prigovoru, i samo onda, ako ovaj bude odbijen, upustit će se u razsudjivanje priziva ili žaobe ništovne.

§. 428.

S toga, što obtuženik koi nije došao, i radi prouzročena tim postupka s ogluhe, nesmije se zatezati postupak proti suobtuženikom prisutnim. Ako se u takovih slučajevih predmeti, koji mogu služiti za uglavljenje obtuženikah, povrate vlastnikom, moći će im se naložit dužnost, da opet donesu te predmete dokazne, kad se zahtievalo bude. Ima se ujedno medju spise uvèrstiti točan opis povratjenih predmetah.

Glava XXV.

O postupku priekoga suda.

I. O pripravi k postupku priekoga suda.

§. 429.

Postupku priekoga suda može u pravilu bit miesta samo u slučajevih bune, kad druga zakonita sredstva nebudu izmagala, da se uguši. Izreći, da je nastala potreboća priekoga suda, pripada zemaljskoj poglavici u sporazumku s predsiednikom sudišta druge molbe i sa dèržavnim nadodvietnikom. Nego ako je pogibelj s odgodom skopčana, bit će i načelnik političke vlasti kotarske vlastan u sporazumku s predsiednikom sudišta pèrve molbe i dèržavnim odvietnikom to izreći.

§. 430.

Izim toga može se prieki sud narediti i onda, kada u jednom ili u više kotarah neobično pogibeljnim načinom zavladaju umorstvo, grabež, palež ili zločinstvo javnoga nasilja, o kojem je govor u §. 85 kaznenoga zakona. Odlučit u takovih slučajevih, da je potreba poslužit se priekim sudom, pripada ministru posalah unutarnjih u sporazumku s ministrom pravosudja.

§. 431.

Izjava, da ima nastati prieki sud, mora se u onih obćinah, za koje je naredjen, proglasiti uz bubanj ili trublju, a osim toga ima se odmah dostaviti do obćega znanja tim, što će se takova izjava saobćiti vlastim obćinskim, što će se pribiti na javnih miestih, što će se uvèrstiti u javne listove i po okolnostih što će se proglasiti s prodikaonice; a dostavit će se do znanja i glavnomu ili vojnomu i domobranskomu zapoviedničtvu dotične krunovine u svèrhu, da o tom obavieste podredjene im čete vojničke (domobranske).

§. 432.

Proglas priekoga suda imat će se u slučaju bune izdati zajedno sa zapoviedi, da se svatko klonit ima od svakih buntovnih sgèrtanjah, svakoga poticanja na ista, i svakoga udioničtva u tom, i da se svatko pokoravat ima naredbam poglavarstvenim, koje budu izdane na ugnjetenje ovih zločinstvah, budući da će u protivnom slučaju svaki, koi se po proglašenju ovih naredabah učini krivcem ovoga zločinstva, suditi priekim sudom i biti kažnjen smèrtju.

§. 433.

Na način, naznačen u predjašnjem paragrafu, postupati valja i pri proglašivanju priekoga suda za zločinstva, označena u §. 430. Prieki sud polag okolnostih moći će se proglasiti takodjer samo proti onim, koji koje od ovih zločinstvah počiniti tegnu na izrazito označen,

osobit način. U svakom od ovih slučajevah ima se kazati, da će postići kazan smèrti onoga, koi počini zločinstvo bud' u obće, bud' na naznačen osobiti način.

§. 434.

Od časa, kojega se proglasi prieki sud, bit će sudište pèrve molbe, kojemu se je u okolišu proglasio, izklopno nadležno za svakolika zločinstva, učinjena u njegovu kotaru, na koja se prieki sud po ustanovah §§. 432 i 433 prostirati ima, a tako i za sukrivnju i svako kažnjivo dioničtvo u istih, i to bez obzira na izfrage, koje možebiti teku kod redovitoga suda proti okrivljeniku.

Ako je okrivljenik u raznih kotarih počinio više kažnjivih dielah, i ako je usljed toga nadležno više priekih sudovah, tad će onaj prieki sud, pred koi je jurve stavljen, ili kojemu je ponajprije predan, bit izključivo nadležan.

§. 435.

Sudište pèrve molbe sudi kao prieki sud u skupštini od četvorice sudacah, od kojih jedan predsieda, uzam još u pomoć voditelja napisnika. Ako se predsiedniku uzvidi potrebito, moći će ovaj sud dèržati svoje siednice ma u kojem miestu kotara onoga, za koi je prieki sud proglašen; vlasti upravne obaviestit će se s miesta o tom.

§. 436.

Kako se postupak priekoga suda naredi, ima vlast upravna što bèrže pobrinuti se, da se od obližnjega vojničkoga zapoviedničtva izašalje toliko momakah, koliko je za sigurnost priekoga suda potrebno, da u miestu, odredjenu za prieki sud, u pripravnosti budu sve potrebite uredovne sprave, i da se ondie nadju duhovnik, sùdbeni liečnik, kèrvnik i pomagači njegovi, i da nebude nikakove zaprieke pri ovèrhi smèrtne kazni, ako bi se dosudila.

II. Postupak pred priekim sudom.

§. 437.

Dužnost je dèržavnoga odvietnika kod sudišta pèrve molbe ili pak onoga člana od dèržavnoga odvietničtva, koi za prieki sud osobito bude izaslan, učiniti, da se povede postupak priekoga suda proti okrivljeniku. Pri tom treba se dèržati kao pravila, da pred prieki sud stavljene budu samo takove osobe, koje su ili u samom činu zatečene, ili u pogledu kojih se razložito očekivati može, da će im se krivnja odmah moći dokazati.

Težko bolestne osobe i žene noseće nemogu bit stavljene pred prieki sud.

§. 438.

Prieki sud nadležan je takodjer suditi osobe, koje su podčinjene sudbenosti vojničkoj, i vlasti vojničke imat će osobe takove predati, čim zahtievao bude prieki sud. Ako osobe vojničke uhiti koja vlast gradjanska, imat će se to na znanje dati obližnjemu zapoviedničtvu vojničkomu i treba ujedno dodati ime, rodno miesto, nadležnu obćinu i vojnički značaj okrivljenika.

§. 439.

Vaskoliki postupak proti pojedinim okrivljenikom ima se od početka do kraja obaviti pred sakupljenim sudom i, na koliko je moguće, bez prekidanja. Okrivljenik ima se odmah, čim se ulovi, staviti pred prieki sud, osim ako dèržavni odvietnik obnadje, da se ima povesti redoviti postupak, nego u ovom slučaju nedopušta se više, da se okrivljenik preda priekomu sudu. Najduži rok, što trajati može postupak proti pojedinomu okrivljeniku, ustanovljuje se na tri dana, i ovaj rok ima računat se od onoga časa, kad je okrivljenik stavljen bio pred prieki sud (§. 441).

§. 440.

Postupak pred priekim sudom ustmen je i javan. Okrivljenik može si sam odabrati branitelja; ako li se neposluži tim pravom, imenovat će mu sud branitelja ureda radi.

§. 441.

Dèržavni odvietnik počet će razpravu tim, što će razložiti čine, kojimi se okrivljenik obiedjuje. Pri saslušaju i navodjenju dokaznih sredstvah vladat se valja u obće po propisih §§. 245—254.

Postupak ima se po pravilu stezati na to, da dokazan bude čin, radi kojega je poveden bio postupak priekoga suda. S toga netreba gledati na druga kažnjiva diela uhitjenikova. Ako se ovakova diela progonila budu putem redovitoga postupka kaznenoga, imat će sud pri odmieřivanju kazni obzira na kazan slobode, izrečenu priekim sudom (§. 442 točka 2).

Postupak neka se neobustavlja izvidi o odšteti. Tako isto neka se nezanemari izsliedjivanje sukrivacah, ali satvaranje i ovèrha presude proti uhitjenomu neka se toga radi neodgadja.

Kako se dovèrši dokazni postupak, imat će dèržavni odvietnik razložit posliedke (plodove) istoga i učinit svoj predlog. Obtuženik i branitelj mu imaju na to odgovoriti, a ako se dèržavnomu odvietniku uzvidi, još štogod na to odvèrnuti, imat će obtuženik i njegov branitelj svagda pravo posliednjega govora.

§. 442.

Na to stvorit će sud osudu u nejavnom viećanju, pazeć na propise §§. 17, 19 do 22, 258 i 267, i neposredno zatim proglasiti ju okrivljeniku u javnoj siednici. Ako se okrivljenik proglasi jednoglasno krivcem, izreći će prieki sud ujedno kazan smèrti.

Samo ako se je kazan smèrti ovèršila jurve na jednom ili više njih, koji su najveću kazan zavriedili, pak ako se je dao tim izgled, koi će straha zadavat i koi je potrebit za povratak mira, moći će prieki sud iz važnih razlogah ublažujućih proti manjim krivcem dosudit težku tamnicu od pet do dvadeset godinah. Ta ista kazan dosudit će se i onomu, koi u vrieme, kad je zločinstvo počinio, nije prevalio još dvadesete godine života.

§. 443.

Ako nastanu uvieti, navedeni u §. 259, imat će prieki sud izreći, da se okrivljenik odriešuje i odmah narediti, da se odpusti. Ako prieki sud sám scieni, da nije nadležan, ako smèrtne osude nije stvoriti moguće bilo jedino poradi nejednoglasnosti sudacah (§. 442 točka 1), ili ako se dokaz, da je okrivljenik kriv, uz zakoniti rok od tri dana postići istina nemože, ali ima pri svem tom proti njemu silnih razlogah sumnje, da je učinio dielo, kojim se okrivljuje ili koje drugo dielo kažnjivo, dosudit će prieki sud, da se okrivljenik preda sudcu redovitomu, i odlučit će ujedno u ovom slučaju, dà li će se zatvor obtuženika nastaviti ili pak dokinuti.

§. 444.

O razpravi pred priekim sudom ima se po propisu §§, 271 i 272 sačinit napisnik. Napisnik podpisat će svikoliki sudci i perovodja.

§. 445.

Proti osudam priekoga suda nije dopušten nikakov pravni liek, i prošnja za pomilovanje, podnio ju proti istim tko mu drago, nikada neće imati moći odgodne.

Kazan smèrti ima se po pravilu ovèršit za dvie ure, pokle se obznani osuda; samo ako odsudjenik naročito zamoli, moći će mu se dozvoliti još i tretja ura, da se pripravi na smèrt.

III. Dokinutje priekoga suda.

§. 446.

Dokinuti prieki sud vlastne su osobe, naznačene u §§. 429 i 430. Čim prestane razlog, s kojega je bio poveden prieki sud, ima se to dokinutje odmah izreći i svagda obznanit u javnih listovih (novinah).

Čim se priobći priekomu sudu, da je prieko sudovanje dokinuto, prestat će odmah dielatnost njegova. Sve iztrage, koje još teku, kao i one, o kojih su jurve izrečene osude smèrtne, ali nisu još izvèršene, imat će se predati sudovom redovitim, koji će š njimi postupati kao s prediztragami. Glede istih treba nadalje dèržat se obćenitih propisah ovoga postupnika kaznenoga. Sve osude, koje je izdao prieki sud, zajedno sa spisi od razpravah imat će se za četèrnaest danah po dokinutju priekoga suda predložiti dèržavnomu nadodvietniku, koi će predloge, koji mu se shodni vide, imat učiniti.

Ako se kašnje pojave razlozi, s kojih bi se postupak obnoviti imao, tad će se o tom razpravljat pred redovitimi sudovi po propisu glave XX.

Glava XXVI.

O postupku glede prekèršajah.

§. 447.

Postupak poradi onih dielah kažnjivih, koja su doznačena sudovom kotarskim, da ih iztražuju i kazne, ravnat će se ponajprije po propisih, sadèržanih u glavi ovoj. Nego u svih onih točkah, glede kojih u glavi ovoj neima osobita propisa, imat će se uporavljivat one ustanove, koje postoje za postupak pri zločinstvih i prestupcih.

I. Obtužba.

§. 448.

Poslove dèržavnoga odvietničtva ovèršivat će organi, koji će se za to označiti putem naredbenim. Ovi organi bit će pri tom podčinjeni dèržavnomu odvietniku kod sudišta pèrve molbe, kojemu se u kotaru nalaze, imadu vladat se polag naputakah njegovih i njemu svaki miesec podnositi izkaz o kažnjivih dielih, proti kojim su postupali, i o uspiehu učinjenih odredabah (§. 31).

§. 449.

Onomu, koi je dielom kažnjivim, koje ureda radi progoniti valja, uvriedjen u svom pravu, prosto je, pridružit se kaznenomu postupku. Ako urednik, koji je pozvan ovèršivat poslove dèržavnoga odvietničtva, uzkrati progonjenje, moći će privatni učestnik staviti predlog, da se po zakonu izreče kazan (§§. 451 i 457).

II. Redoviti postupak pred sudovi kotarskimi.

§. 450.

Ako kotarski sud scieni, da nije nadležan, jer postoji zločinstvo ili prestupak, ima to obznaniti dèržavnomu odvietniku kod sudišta pèrve molbe ili privatnomu tužitelju (§§. 46, 449). Nu ako sudište pèrve molbe ili koi višji sud doznači opet stvar kotarskomu sudu, nemože je ovaj više s nenadležnosti odvèrnuti od sebe.

§. 451.

Ni redovite prediztrage a ni posebne razprave neće biti o tom, dà li će se tko staviti pod obtužbu. Dosta će biti, da se u obće ustmeno ili pismeno predloži kažnjenje po zakonu.

Ako se u isto doba dovede pred sudca i okrivljenik, i ako ovaj prizna čin, kojim se okrivljuje, ili ako tužitelj i okrivljenik ujedno dodju pred sudca i ako su za obtužbu i za obranu pri ruci sva dokazna sredstva, moći će sudac s privolom okrivljenika odmah razpravu započeti (§. 456) i osudu izreći.

Izvan ovoga pak slučaja ima se, pošto se obave predizvidi, ako je kakovih od potrebe bilo, odrediti dan za glavnu razpravu.

§. 452.

Pri svih predizvidih ima se kotarski sudac u obće dèržati propisah, koji su izdani za sudca iztražitelja, sa sliedećimi medjutim stegami:

1. Okrivljenika predbiežno uhititi u svèrhu, da se pred sud dovede, slobodno je u slučajevih, pomenutih u §. 175 br. 2 i 3, samo onda, kad onaj, koi je naročito pozvan bio, da sám glavom dodje, neodazove se tomu pozivu. Putnikom ima se dozvoliti, da putovanje nastave, osim ako se je bojati, da bi se tim iztraga ili ovèrha osude obezuspiešiti mogla.

2. Ako okrivljeniku nije moguće dostaviti poziva, obustavit će se dalnji postupak do onda, dok nebude zatečen. Izdavati tieralicah nije dopušteno; nasuprot moći će se u važnijih slučajevih priobćiti vlastim opis osobe okrivljenikove (§. 416).

3. Uza iztražna može se nametnuti samo u slučajevih §. 175 br. 2 i 3. Uznikah nije dopušteno smieštati u jednu istu uzu s osobami, koje su poradi zločinstva u iztragi ili koje kázan tèrpe. Uznici mogu sebi priredjivat dati hranu svoju izvan kuće, na koliko se tim nebude smetao red kućni.

4. Preiskivati papire drugih osobah i obustavljati ili otvorati pisma nije slobodno.

5. Sudbenih sviedokah netreba pri nijednom iztražnom dielovanju.

6. Pri očevidu, a tako i onda, kad se traži mnienje vieštačko, dovoljno je, ako se pozove jedan vieštak.

7. Napisnik voditi potrebno je samo kod takovih izvidah, koji će se upotrebiti kao dokaz pri glavnoj razpravi i koji se u istoj neimaju ponavljati; u drugih slučajevih dovoljno je, da voditelj napisnika ili ma i sám izpitujući sudac pobilježi u kratko bitni sadèržaj onoga, što izpitane osobe očituju.

8. Branitelj se iz uredovne dužnosti (ureda radi) nenaredjuje nikada.

§. 453.

Zaprisizanja sviedokah u pravilu neima, već sudac može se umiesto prisege sviedokah zadovoljiti, ako mu ruku pruže.

Nego ako se radi o tom, da se okrivljenik, koi taji, uglavi kazivanjem sviedokah, imadu se tad isti, ako okrivljenik prisegu njihovu napose zahtieva, ili kada se radi o prekèršaju zakona, za koi se ima dosudit kazan zatvora barem na miesec danah ili globa barem od sto forintih, ili gubitak obèrta ili drugih pravah i povlasticah, po propisu zapriseći, ako neima nikakove zakonite zaprieke proti njihovu zaprisizanju.

Urednici i zakleti službenici javne oblasti, koji o stvarih ili o okolnostih očituju štogod, što su u izvèršivanju ureda svoga opazili, imadu se, ako se njihova kazivanja tiču predmetah, na koje se je odnosilo njihovo uredovno dielovanje, saslušat samo opomenuv ih na njihovu službenu prisegu.

§. 454.

Ako razprava nemože po §. 451 biti odmah, kako se je tužba podniela, ima se okrivljenik, ako nije u zatvoru, pozvat u glavnu razpravu pismenom zapoviedi, koja će sadèržavati bitne okolnosti kažnjivoga čina, kojim se okrivljuje, i nalog, da na ustanovljenu uru dodje i dokazna sredstva za svoju obranu ponese ili ih sudcu prijavi za dobe, da još moguće bude dobavit ih za glavnu razpravu. Ima se ujedno dodati opomena, da će se u slučaju, ako izostane, razprava ipak obaviti i osuda izreći.

§. 455.

Poziv ima se po pravilu urediti tako, da okrivljeniku, odbivši vrieme, što mu treba, da može do sudnoga miesta doći, od dostavljena poziva pak do glavne razprave preostane rok barem od dvadeset i četiri ure. Nu kada je sila, a tako i pri neznatnih prekèršajih zakona, i ako se okrivljenik nalazi u miestu, gdie je sud, moći će se ovaj rok i skratiti. Samo ako se dokažu važne zapreke, može se zadovoljiti predlogu okrivljenikovu, da se odgodi razprava.

Okrivljeniku je prosto uz stege, pomenute u §§. 39 i 40, o kojih će odlučivati sudac, uzeti si branitelja.

Ako okrivljenik nije u zatvoru, može ga, ako neće sám da osobno dodje, zastupati pri razpravi punovlastnik, koi će imati posebnom punomoćju izkazati se; nu sudu pripada odrediti, da okrivljenik sám osobno dodje, u svih slučajevih, u kojih se uzvidi, da je to od potrebe za pronaći i uglaviti istinu. Osobe, koje, nebuduć upisane u imenik braniteljah, bave se takovim zastupanjem kao zanatom kakovim, neće se pripuštati pred sud kao punovlastnici.

§. 456.

Glavna razprava pred sudom kotarskim (§. 9) ima biti javna pod kazan ništetnosti, nu sa stegami, sadèržanimi u §§. 228—231. Ako privatni tužitelj zaište, ima se javnost izključiti, kad to suglasno predloži jedna i druga stranka.

§. 457.

Razprava pričima se s razlaganjem obtužbe. Na to će se okrivljenik ili njegov punovlastnik saslušati glede iste i navesti dokazi. Poslie toga poslušat će se tužitelj i privatni učestnik sa svojimi predlozi a okrivljenik i branitelj njegov s odgovorom svojim. Tužitelj može se stegnuti na to, da stavi u obće predlog, neka se zakon vèrši.

§. 458.

Pošto se razprava zaglavi, stvorit će se odmah osuda i proglasit će ju zajedno s bitnimi njezinimi razlozi sudac, i pod kazan ništetnosti upisat će se u napisnik ili priložiti istomu. Vlastan je sudac po zaglavljenoj razpravi odgoditi stvaranje osude do na sutradan. U ostalom imadu propisi, izdati u glavi XVIII. za glavnu razpravu, vriediti i za razpravu pred sudom kotarskim.

§. 459.

Ako okrivljenik, akoprem pozvan kao što treba, nedodje u odredjenu uru, moći će sudac, ako dèrži, da je od potrebe saslušati okrivljenika, pozvati ga, da se osobno stavi pred sud, ili ako je to jurve učinjeno, narediti, da se dovede. Osim toga započet će odmah

postupak, dokazi razvidit će se i pošto se sasluša tužitelj izreći će se osuda i proglasiti. Uredovni prepis osude ima se dostaviti izostavšemu okrivljeniku.

III. Odredba kaznena.

§. 460.

Ako javna koja vlast ili koja od osobah, pomenutih u §. 68 zakona kaznenoga, učini proti okrivljeniku, koi je na slobodi, na temelju vlastitoga svoga uredovnoga opažanja, prijavu, da je zakon prekèršio, pak ako za prekèršaj takov postoji najveća kazan zatvora od miesec danah ili samo globa novčana, moći će sudac, ako mu se uzvidi, narediti zatvor najviše trodnevni ili globu najviše od petnaest forintih, na predlog urednika, kojemu je povieren ovèršivati poslove dèržavnoga odvietničtva, izreći zasluženu kazan i bez predhodnoga postupka odredbom kaznenom.

§. 461.

U odredbi kaznenoj ima se navesti:

1. Koje i kakovo je dielo kažnjivo, a tako doba i miesto, kad i gdie je počinjeno ;
2. ime osobe ili vlasti, koja je prijavu učinila;
3. odredba kazni uz navod ustanove kaznene, na kojoj se osniva;
4. da je okrivljeniku prosto, ako misli, da mu je odredbom kazni krivica učinjena, uz rok od osam danah, računajuć od onda, kad mu se odredba dostavi, najaviti svoj prigovor proti istoj kod suda kotarskoga (§. 81) pismeno ili dati u napisnik i ujedno objaviti dokazna sredstva, koja su za njegovu obranu, nasuprot pak da će, ako uz taj rok neprigovori, steći odredba kazni pravnu moć i da će se proti njemu ovèršiti.

§. 462.

Ako se uz rok od osam danah prigovori, nastati će redoviti postupak; u protivnom slučaju neće biti pravnoga lieka proti odredbi kaznenoj, nu moći će se, ako nastanu uvieti §. 364 br. 1 i 2, dozvoliti povratak u stanje predjašnje.

IV. Pravni liekovi proti osudam sudovah kotarskih.

§. 463.

Proti osudam sudovah kotarskih, koje su stvorene proti osobi prisutnoj, dopušten je jedino pravni liek priziva i to na ono sudište pèrve molbe, kojemu se u okolišu sud kotarski nahodi.

§. 464.

Priziv može se učiniti:

1. Poradi postojećih razlogah ništovnih;
2. poradi izreke o krivnji ili o kazni, nego poradi ove druge jedino pod uvieti, označenimi u §. 283;
3. poradi riešitbe o privatno-pravnih tražbinah.

§. 465.

Na korist obtuženikovu može se priziva latiti nesamo on sam, nego takodjer i njegov drug ženitbeni, njegovi rodjaci u liniji uzlaznoj i silaznoj, njegov tutor a u slučaju, ako je obtuženik malodoban, njegovi roditelji i tutor i proti volji njegovoj.

Baštinici obtuženikovi, koji nisu bili u nijednom od pomenutih odnošajah s obtuženikom, mogu primit se priziva ili nastavit priziv samo poradi odluke o tražbinah privatno-pravnih, ako je takova odluka sadèržana u osudi.

Na štetu obtuženika može priziva latiti se tužitelj samo i privatni učestnik, ovaj posliednji pako jedino poradi tražbinah prava privatnoga.

§. 466.

Priziv ima se uz tri dana iza proglašene osude prijaviti kod suda kotarskoga.

Ako obtuženika nije pri proglašivanju osude bilo, prijavit ima se priziv za tri dana, pošto o osudi bude obavieŝten.

Za rodbinu obtuženikovu, napomenutu u §. 465, teći će rok za prijavu priziva od istoga onoga dana, od kojega počima teći i za obtuženika.

Prijava priziva imade moć odgodnu.

Nu odpust odriešenoga obtuženika iz uze odgodit će se s toga, što je dèržavni odvietnik primio se priziva, samo onda, ako je priziv prijavljen odmah pri proglasu osude.

Ako onaj, koi je osudjen na kazan slobode, misli, da mu je krivica učinjena, ali ne tim, što je za krivca proglašen, niti vèrstom kazni, nego jedino odmierom kazni, moći će medjutim nastupiti dosudjenu mu kazan. To isto vriedit će i onda, kad se obsudjenik nije primio priziva a tužitelj svojim prizivom udara samo na odmieru kazni.

§. 467.

Pritužnik vlastan je, za osam danah, pošto je prijavljen priziv, i ako je prije prijave priziva ili pri samoj prijavi tražio prepis osude, iza dostave predati izvedbu razlogah priziva svoga sudu kotarskomu i nove stvari, ako ih ima, ili nova sredstva dokazna, naznačiv točno sve okolnosti, koje služit mogu pri prosudjivanju njihove važnosti, dati mu ih na znanje.

Mora on ili prigodom prijave priziva ili u prizivnici očitovat se naročito, kojimi točkami presude (§. 464) misli, da mu je krivo učinjeno, i koje je razloge ništovne navesti naumio, u protivnom bo slučaju neće sudište pèrve molbe imati nikakova obzira na priziv, odnosno na razloge ništovne.

Priziv, poprimljen na korist obtuženika proti izreci o krivnji, sadèržaje u sebi i priziv proti odmieri kazne.

Ako se priziv prijavi ustmeno, pozvat će napose sudac, koi će o tom sačinjati napisnik, pritužnika, da točno navede točke žaobe i uputit ga o pravnih posliedicah, ako propusti to učiniti.

Priziv zakašnjen ili izvedbu priziva zakašnjenu odbit će sud kotarski.

§. 468.

Priziv proti osudam sudovah kotarskih poradi ništetnosti moći će se poprimiti samo s kojega od razlogah sliedećih:

1. ako sud kotarski nije nadležan ili nije bio valjano sastavljen, ili ako je sudac, koi je po zakonu izkljućen (§§. 67 i 68), izreko osudu;

2. ako je povriedjen ili zanemaren propis, za koi nalaže zakon pod kazan ništetnosti, da se nanj pazi (§§. 120, 151, 152, 170, 271, 456 i 458) ili ako postoji koi od razlogah ništetnosti, pomenutih u §. 281 br. 4 i 5;

3. s razlogah, napomenutih u §. 281, br. 6—11.

Razlozi ništovni, navedeni pod 1 i 2, mogu se rabiti jedino pod uvieti, označenimi u §. 281; nu ni tužitelj neće izgubiti prava poslužit se razlogom ništovnim toga radi, što u

pogledu formalne mane nije tražio riešitbe suda kotarskoga i što nije priuzdèržao za se žaobe odmah po uzkratjenoj ili proglašenoj odluci.

§. 469.

Sudište pèrve molbe ima ponajprije o svakom prizivu viećati u siednici nejavnoj, saslušav dèržavnoga odvietnika, i priziv zabaciti odmah, ako ga je učinila osoba, kojoj nepripada u obće pravo priziva ili barem ne onako, kako je uporablj eno, ili koja je valjano odrekla se toga prava, ako se je priziv prekasno prijavio, ako točke, proti kojim je naperen, ili ako razlozi ništovni, poradi kojih je jedino poprimljen, nisu označeni napose i izrazito. Ako je priziv naperen jedino proti izreci o kazni ili o tražbinah pravno-privatnih, odlučit će sudište odmah i u stvari samoj.

§. 470.

U ovom nejavnom viećanju imat će sudište pèrve molbe takodjer prosuditi, dà li su novi čini i nova dokazna sredstva, prijavljena po §. 467, važna ili ne. Saslušavati nove sviedoke i vieštake dopušteno je samo onda, kad to kadro bude važne stvari, koje je sudac priznao kao dokazane, prikazati kao neistinite. Sudište moći će odrediti, da nove dokaze, a tako i čine, iz kojih se razlog ništetnosti izvodi, polag okolnostih izvidi za to izaslan sudac.

Sviedoci i vieštaci, koje je jurve u glavnoj razpravi preslušao sud kotarski, preslušat će se iznova samo onda, ako se sudištu to potrebito uzvidi sbog bitnih sumnjah, što ih imade proti istinitosti činah, kako su t. j. uglavljene i sadèržane u osudi pèrve molbe. Osim ovoga slučaja imat će sudište napisnike, sačinjene u pèrvoj molbi, uzeti za podlogu svoje odluke.

Ako već u nejavnom predviećanju pokaže se, da je od potrebe, obnoviti razpravu glavnu u pèrvoj molbi, imat će sudište napram tomu odmah i presudu izreći.

§. 471.

Ako neima nijednoga od slučajevah, napomenutih u §. 469 i §. 470, točki 3, ima se o prizivu, i to takodjer na koliko je ovaj naperen proti izreci o kazni i tražbinah privatnopravnih, odrediti ročište za javnu razpravu, i na ovo ročište pozvat će se za dobe tužitelj, obtuženik i oni sviedoci i vieštaci, za koje se je zaključilo po §. 470, da se pozovu.

Obtuženiku imadu se s obzirom na udaljenost njegovu od siedišta vlasti prizivne ostaviti prosta barem tri dana u svèrhu, da pripravit uzmogne svoju obranu.

Ako je obtuženik zatvoren, moći će ga, ako sudište neobnadje potrebitim, da se za pronalazak istine glavom dovede, zastupati branitelj.

Obtuženiku, a tako i privatnomu tužitelju reći će se u pozivnici, da će i u slučaju, ako nedodju, uvaživ ono, što je u prizivnoj izvedbi navedeno, izreći se u smislu zakona presuda o prizivu.

Privatni učestnik obaviestit će se o odredjenu ročištu s tom primietbom, da će mu bit prosto, doći na ročište.

Ako su ove osobe imenovale branitelja ili zastupnika, upravit će se poziv na ove.

§. 472.

Razprava pred vlasti prizivnom javno biva polag propisah §§. 228—231.

Pričima se ista pismenim izviestjem kojega člana vlasti prizivne, koje neće sadèržavati ni mnienja ni predlogah, nego samo stvar istu, dosadanji tečaj njezin, na koliko je to po-

trebno znati za prosudu podnešene žaobe (pritužbe), bitne stvari iz prizivnoga pisma i preporne točke, koje se iz istoga pokazuju.

Onaj dio presude sudišta pèrve molbe, koi se odnosi na točke prizivne, ujedno s odlučnimi razlozi, ima se svagda pročitati, a ako se predsiedniku uzvidi, da će biti svèrsi shodno, ima se pročitati i napisnik, sačinjen o glavnoj razpravi pèrve molbe.

§. 473.

Na to imat će se saslušati sviedoci i vieštaci, ako su koji pozvani, a i obtuženik, ako je pritoman, pri čem treba dèržati se propisah, datih za glavnu razpravu pred sudišti pèrve molbe.

Zatim će se onaj, koi je predao priziv, pozvati, da ga razlozi utvèrdi, a tako i protivnik, da na to odgovori.

Svakako je obtuženik ili branitelj mu vlastan, posliednji govoriti.

Na to će sudište otići, da vieća i da izreče odluku.

§. 474.

Sudište će, ako mu se neuzvidi, priziv kao neumiestan ili neosnovan odbiti ili izreći vlastitu svoju nenadležnost, suditi u stvari samoj po propisih, koji postoje za stvaranje osude za sudišta pèrve molbe, na koliko nije u sliedećih paragrafih štogod drugčije naredjeno.

§. 475.

Ako se osuda kotarskoga suda dokine s razloga kojega, navedena u §. 468 pod 1 i 2, doznačit će sudište stvar drugomu kotarskomu sudu svoga okoliša, da ju na novo razpravi.

Ako je sud kotarski osudu izrekao o činu, koi sačinjava zločinstvo ili prestupak, dokinut će se na predlog dèržavnoga odvietnika osuda suda kotarskoga i narediti, da se povede zakoniti postupak.

Ako je sud kotarski u pogledu kojega čina, na koi se obtužba odnosi, izrekao krivo, da je nenadležan, ili ako obtužbe nije podpuno riešio (§. 281, br. 6 i 7), naložit će mu sudište, da preduzeti ima razpravu i izreći osudu, koja će se u posliednjem slučaju stezati samo na one točke u obtužbi, koje su ostale neriešene.

§. 476.

Nego u slučajevih, pomenutih u §. 475, točki 1 i 3 prosto će biti vlasti prizivnoj odmah ili u kašnjoj kojoj siednici, obnoviv, ako uztreba, ili dopuniv razpravu, obavljenu u pèrvoj molbi, i popraviv dielo parbeno, koje obnadje kao nedostatno, izreći presudu u stvari samoj.

§. 477.

Sudište ograničit će se na točke, koje su navedene u žaobi, i moći će promieniti samo one česti pèrvosudne presude, proti kojim je priziv naperen. Nego ako se sudište osviedoči povodom priziva, kojega se je primio ma tko, da je na štetu obtuženika kazneni zakon krivo uporavljen (§. 281, br. 9—11), ili da oni isti razlozi, na kojih se osniva njegova odredba na korist obtuženikovu, ide u prilog i kojemu suobtuženiku, koi se ili nije primio priziva, ili barem ne u onom smieru, o kojem je govor, postupat će sudište tako, kano da je takov priziv u istinu predan.

Ako je priziv poprimljen jedino na korist obtuženikovu, neće sudište moći obtuženiku dosuditi strožije kazni od one, koja je u pèrvoj osudi izrečena.

§. 478.

Proti osudi suda kotarskoga, koja je u smislu §. 459 poradi izbivanja obtuženikova satvorena, moći će obtuženik za osam danah, odkad mu se je dostavila osuda, prigovoriti

kod suda kotarskoga, koi je presudu izrekao, i to ako mu nije valjano dostavljena bila pozivnica ili ako dokazati može, da je zapriečen bio neodklonjivom zapriekom.

Ob ovom prigovoru imat će sudac kotarski presudu izreći, čuvši najprije tužitelja. Ako sudac kotarski zabaci prigovor, prosto će bit obtuženiku primit se za tri dana pravnoga lieka žaobe na sudište pèrve molbe. U ovom slučaju vlastan je obtuženik sovim pravnim liekom za onaj slučaj, ako mu se isti odbije, spojiti priziv, u pogledu kojega valja postupati po ustanovah §§. 469—472.

Ako nadje sudac kotarski ili uslied žaobe sudište, da je prigovor osnovan, naredit će se iznovična razprava pred sudom kotarskim, u kojoj će se, ako obtuženik dodje, razpravljati stvar onako, kako je propisano u §. 457. Ako li na ovu drugu razpravu nedodje obtuženik i opet, smatrat će se prigovor kao ni neučinjen a pobijana osuda kao pravomoćna.

§. 479.

Proti osudam sudištah pèrve molbe o prizivu, koi je u smislu §§. 463, 464 i 478 do njih došao, ima miesta samo žaobi ništovnoj na sudište kasacionalno u obranu zakona (§§. 33 i 392).

§. 480.

Obnova kaznenoga postupka ravnat se ima po načelih, izrečenih u glavi XX. O tom, dà li imade miesta obnovi, odlučuje sudac kotarski. Proti uzkratjenoj obnovi dopuštena je samo žaoba na sudište pèrve molbe; žaoba ta ima se predati sudu kotarskomu za tri dana.

Povlastica, podieljena sudištu kasacionalnomu u §. 362., nepripada tomu sudištu u prekèršajih.

§. 481.

Proti riešitbam sudacah kotarskih, u koliko proti njim nije moguće prizvati se, prost je učestnikom uz tri dana pravni liek pritužbe na sudište pèrve molbe.

V. Ovèrha kazni.

§. 482.

Kazni slobode ovèršit će se u pravilu, ako sudište pèrve molbe neizda u pojedinih slučajevih druge kakove odredbe, kod onoga kotarskoga suda, koi je izrekao presudu u pèrvoj molbe.

Ako se još prije, nego što se kazan nastupi, podnese molbenica za ublaženje ili za odpust kazni (§. 410 i 411), i ako se ta molbenica osniva na takovih obzira dostojnih okolnostih, koje su se pojavile istom po izrečenoj osudi, moći će se ovèrhom kazni pričekati, ako bi se inače cilj molbenice sasvim ili dielovito obezuspiešio.

Glava XXVII.

O kaznenom postupku u stvarih tiskovnih.

§. 483.

Za kazneni postupak u stvarih tiskovnih valjaju svikoliki propisi ovoga kaznenoga postupnika, na koliko u sliedećih paragrafih nije što drugčije ustanovljeno.

§. 484.

Kazneno sudstvo u stvarih tiskovnih pripada izklopno sudovom. Ako se radi o prekèršajih, zvani su razpravljat i odlučivati sudovi kotarski, u pogledu pak zločinstva ili prestupka, počinjena sadèržajem tiskopisa, sudovi porotni (porote).

§. 485.

Nadležno je ono sudište pèrve molbe, kojemu je u okolišu zločinstvo ili prestupak učinjen, i onaj sud kotarski, koi postoji u stolnom miestu sudišta pèrve molbe, kojemu je u okolišu prekèršaj učinjen; ako li imade tu više sudovah kotarskih, nadležan bit će onaj, kojemu se posebnom naredbom u obće povieri kazneno sudovanje.

§. 486.

Ako je kažnjivo dielo učinjeno sadèržajem kojega tiskopisa, ima se, ako se znade miesto, gdie je štampan, i ako to leži u području, za koje je ovaj kazneni postupnik kriepostan, smatrati svagda ono miesto, gdie je tiskopis štampan, kao miesto čina; ako li je to nepoznato ili ako leži izvan rečenoga područja, bit će miesto od čina ono miesto, gdie je u tom području tiskopis razširivan.

Ako u posliednjem slučaju imade više sudovah, koji su nadležni za istu iztragu, bit će nadležan onaj, koi ostale preteče.

§. 487.

Tiskopise, koji se izdadu ili razširuju protivno propisom zakona tiskovnoga, ili koje radi sadèržaja njihova progoniti valja u javnom interesu, može vlast sigurnostna neposredno i na zahtievanje dèržavnoga odvietnika ustaviti (uzaptiti).

U svih ostalih slučajevih može samo sud odrediti zaustavu uslied tužbe i učinjena u njoj predloga od strane privatnoga tužitelja.

Proti odredbi predhodne zaustave neima miesta pritužbi (žaobi) osebnoj.

Zaustava, obavljena po vlasti od sigurnosti neposredno ili na zahtiev dèržavnoga odvietnika, ima se dèržavnomu odvietniku onoga miesta, gdie sud, zvan za sudstvo kazneno, ima siedište svoje, prijaviti za dvadeset i četiri ure, uz priklop jednoga primierka od tiskopisa.

§. 488.

Ako je dèržavni odvietnik dao povoda zaustavi kojega tiskopisa, imat će za tri dana, računajući od časa, kojega mu prijavljeno bude, da je zaustava izvèršena, obratit se na sudište pèrve molbe, odnosno na sud kotarski (§. 485), za da isti zaustavu potvèrdi.

U onih slučajevih, gdie vlast sigurnostna neposredno odredi zaustavu, ima dèržavni odvietnik za tri dana, računajući od dana dobivene prijave, učiniti, da se zaustava ili dokine po vlasti od sigurnosti, ili pak da se potvèrdi, kao u slučaju prije pomenutom.

§. 489.

Sud ima za tri dana izreći ili potvèrdu ili ukinutje zaustave. Ako sud nepotvèrdi zaustave za osam danah, iza kako je izvèršena, imat će, već ako teče još pritužba, po dèržavnom odvietniku proti uzkratjenoj potvèrdi podnešena, zaustava ugasnuti (prestati), i na zahtievanje stranke vlast će sigurnostna odmah narediti dokinutak zaustave.

Potvèrdjena zaustava ostat će kriepostna dotle, dok nebude izrečena konačno-valjana odluka u stvari glavnoj (§. 490).

Nego ako se i neizvèrše propisi §. 488, ili ako se i dokine zaustava, neće to smetati daljemu kaznenomu progonjenju.

§. 490.

Za osam danah, iza kako se potvèrdi zaustava, imat će dèržavni odvietnik, u koliko to nije jur učinjeno, ili učiniti predlog, da se povede sudbena prediztraga ili predati svoju tužbovnicu (§. 91), u protivnom bo slučaju ugasnut će zaustava i na zahtievanje stranke dokinuti.

§. 491.

U slučaju, ako ugasne ili se dokine zaustava, obavljena po vlasti sigurnostnoj ili neposredno ili na zahtievanje dèržavnoga odvietnika, ide onoga, koi je po zaustavi oštetjen, iz dèržavne blagajnice naknada za štetu, koja se uzmogne dokazati, nego u slučaju naročitoga ukinutja samo onda, ako se tù obnadje, da zaustava nije opravdana ni sadèržajem tiskopisa, a ni zanemarenjem propisah, sadèržanih u zakonu tiskovnom. Ovo pravo na naknadu ima se, pod kazan gubitka, za pèrvih četèrnaest danah dokazati pri sudu.

Sud ima, saslušav najprije dèržavnoga odvietnika, izreć o tom odluku, nego uz priuzdèržaj pritužbe, koja se predati imade za osam danah.

§. 492.

Ako se u sadèržaju tiskopisa nadje, istina, učin kojega kažnjiva čina, ali pri svem tom bude presuda izrečena, da se prediztraga obustavlja ili da se obtuženik odriešuje, imat će sud po mieri zakonah ipak odrediti, da se posvema ili diono unište tiskopisi, priznani kao kažnjivi, a i izreći zabranu daljega razširivanja takova tiskopisa.

§. 493.

Dèržavni odvietnik može, ako i nepodigne obtužbe proti stanovitoj kojoj osobi, zahtievati javne koristi radi, da sud izreče presudu, dà li u sadèržaju kojega tiskopisa leži dielo kažnjivo, i da u ovom slučaju dosudi zabranu daljega razširivanja toga tiskopisa. Sudi o tom sudište pèrve molbe, a ako se radi o prekèršaju, nadležni sud kotarski u siednici nejavnoj, iza kako je saslušao dèržavnoga odvietnika; ali da takova presuda nebude na uštèrb kaznenomu postupku, koi će se kašnje možda povesti proti stanovitoj osobi.

Proti odluci suda, koja se u slučaju, ako se izda zabrana, ima ondie, gdie je siedište suda, javno pribiti i u uredovnih novinah proglasiti, može svaki učestnik za osam danah po proglasbi prigovoriti; o prigovoru odlučit će sud u siednici javnoj, pošto sasluša dèržavnoga odvietnika i onoga, koi je prigovorio.

§. 494.

Pritužba proti odlukam, stvorenim po §§. 487, 489, 491 i 493, ići će, kao što su ih izrekli sudovi kotarski ili sudišta pèrve molbe, u pèrvom slučaju na sudište pèrve molbe, a u drugom na sudište druge molbe. Dalje pritužbe na višji sud neima.

Sadèržaj.

Glava XI.

Glava XII.

Glava XIII.

Glava XIV.

Glava XV.

Glava XVI.

Glava XVII.

Glava XVIII.

Glava XIX.

Glava XX.

Glava XXI.

Glava XXII.

Glava XXIII.

Glava XXIV.

Glava XXV.

Glava XXVI.

Glava XXVII.

120.

Zakon od 23. Svibnja 1873,

o vremenitoj obustavi porotah.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, dopunjujuć članak 11 dèržavnoga temeljnoga zakona od 21. Prosinca 1867 (dèrž. zak. lista br. 144), govoreći o vlasti sudačkoj, kako sliedi:

§. 1.

Dielovanje porotah može se u pogledu svihkolikih činah kažnjivih ili pojedinih vèrstih činah takovih, koji su im pridieljeni, obustaviti vremenito za stanovitu okolicu i to najdulje na jedinu godinu danah, kada izidju ondie na vidielo učini takovi, sbog kojih to potrebito bude, za da se osigura nepristrano i neodvisno krojenje pravice.

Porota obustavit će se u svakom pojedinom slučaju, pošto se sasluša višnje sudište, naredbom ukupnoga ministarstva i uz njegovu odgovornost.

Vlada je dèržana, ovu naredbu, navedši razloge, predložiti odmah jednoj i drugoj kući vieća cesarevinskoga, ako je sakupljeno, u protivnom pak slučaju neposredno odmah, čim se sastane, i dokinuti ju smiesta, čim to uztraži jedna ili druga kuća vieća cesarevinskoga.

Ako se kad u kom području obustavi naredbom dielatnost porote, neće se ta obustava putem naredbenim moći ondie niti produljiti, niti prije početka pèrvih budućih siednicah vieća cesarevinskoga obnoviti.

§. 2.

Kako obustava dielatnosti porotah, tako i prestanak obustave ima se proglasiti putem dèržavo-zakonskoga lista.

§. 3.

Odredba, pomenuta u §. 1, ima tu posliedicu, što će se glavna razprava u pogledu kažnjivih dielah, koja su joj predmetom, i u pogledu pravnih liekovah, upravljenih proti presudam, izrečenim poradi njih, ravnati po onih propisih, koji postoje za zločinstva, nespadajuća pred porotu. Ako se radi o zločinstvu, za koje je odredjena kazan smèrti ili tamnica preko pet godinah danah, vodit će se glavna razprava pred šestoricom sudacah, od kojih će jedan predsiedati; ako budu glasovi razpolovljeni, odlučivat će tad onaj nazor, koi je obtuženiku povoljniji.

§. 4.

Za stvari kažnjive, glede kojih je onoga dana, kojega proglašena bude naredba, pomenuta u §. 1, bila glavna razprava pred porotom jurve obavljena ili barem započela, vriedit će ustanova §. 3 samo onda, ako se glavna razprava imade obnoviti. Kaznene parnice, u kojih je jurve bila ili u kojih je barem započela glavna razprava u pèrvoj molbi onoga dana, kojega obustava porote prestane, dokončat će se na način, naznačen u §. 3.

§. 5.

Zakon ovaj doći će u kriepost u isto doba, kojega i novi kazneni postupnik.

U Beču, dne 23. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

121.

Zakon od 23. Svibnja 1873,

o tom, kako se sastavljaju imenici porotnikah.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Službu porotničku zvani su vèršiti samo muževi, koji su

1. navèršili 30. godinu života;
2. koji znadu čitati i pisati;
3. koji uživaju pravo domovno u kojoj obćini kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom;
4. koji imadu svoje obitavalište barem godinu danah u obćini, u kojoj borave;
5. koji ili

a) platjaju izravna poreza bez prireza osim zakonitih iznimnih slučajevah (§. 14) na godinu barem 10 for., a u miestih, u kojih ima pučanstva preko 30.000 stanovnikah, barem 20 for., ili

b) koji bez obzira na ovu stavku porezovnu spadaju u stališ odvietnikah, bilježnikah, profesorah i učiteljah na školah visokih i školah srednjih, ili koji su polučili doktorat na kojem ovozemskom sveučilištu.

§. 2.

Nesposoban je za službu porotničku:

1. onaj, koi sbog tielesnih ili umnih manah nije vèrstan, zadovoljiti dužnostim porotnika;
2. onaj, koi neuživa u podpunoj mieri pravah dèržavljanskih, napose pak i sudbeno proglašeni razsipnik i takovi, komu je nad imetkom otvoren stečaj sve dotle, dok se takov nedovèrši, a ako je tèrgovac, do onda, dok nepoluči iznova sposobnosti za prava napomenuta u §. 246 stečajnoga reda od 25. Prosinca 1868;
3. onaj, koi je pod kaznenom iztragom, pod obtužbom ili u kazni;
4. onaj, koi je usllied kaznene presude po zakonu izključen od izberivosti u zastupničtvo obćinsko, doklegod izključen bude.

§. 3.

Za službu porotničku neimaju se pozivati:

1. dèržavni urednici, koji u istinu služe, izim profesorah i učiteljah na visokih i srednjih učionicah;
2. osobe od stalne vojske, od ratne mornarice ili od domobranstva, koje su u aktivnoj službi ili uz pristojbu čekanja na dopustu, a tako i osobe od vojničke uprave, navedene u §. 1, br. 2 zakona od 20. Svibnja 1869 (dèrž. zak. lista br. 78) o dielokrugu sudovah vojničkih;
3. duhovnici zakonito priznanih cèrkavah ili vierozakonskih družbah;
4. učitelji pučkih učionicah;
5. osobe, koje imadu službu kod poštah, željeznicah, bèrzojavah i parobrodovah.

§. 4.

Oprošteni su od službe porotničke:

1. oni, koji su prevalili 60. godinu života, za svagda;

2. članovi saborah zemaljskih, vieća cesarevinskoga i delegacijah, dok traje zasiedanje;

3. osobe, koje nisu u službi aktivnoj, ali podvèržene su dužnosti vojničkoj, za sve vrieme, dok pozvane budu na službu vojničku;

4. službenici dvora cesarskoga, javni profesori i učitelji, liečnici i ranarnici, pa tako i liekari (apotekari), za koje uredovni načelnik ili načelnik obćinski posviedoči, da su neobhodno potrebiti u službi ili obćini svojoj, za buduću godinu;

5. svaki, koi je na dostavljen mu poziv u jednom sielu porotnom kao glavni ili kao namiestni porotnik zadovoljio svojoj dužnosti, do konca godine sliedeće.

§. 5.

Načelnik obćinski imat će s dvojicom članovah, koje odabere iz zastupstva obćinskoga, sastaviti svake godine početkom mieseca Rujna imenik svih onih osobah, koje se po gore navedenih ustanovah pozivati mogu za službu porotničku, pak nisu jurve oproštene od iste po §. 4, br. 1.

Imenik sadèržavat će po redu abecednom i pod tekućimi brojevi ime i prezime upisanih osobah, njihov stališ ili zanimanje, prebivalište i koliko platjaju poreza, zatim koje od jezikah, kojimi se u zemlji govori, razumiju i kojim se ponajviše služe. Kod osobah, podvèrženih dužnosti vojničkoj (§. 4 br. 3), imat će se zabilježiti, dà li se i kada očekuje, da će pozvane biti za službu vojničku. Imenik ovaj sačinjava praimenik porotnikah.

§. 6.

Praimenik ima se ondie, gdie je uredovno siedište obćinskoga načelnika, barem osam danah izložiti svakomu na pregled, i da je to učinjeno, ima se, kao što je običaj u kojem miestu, javno obznaniti ujedno s podukom, da je slobodno prigovorit mu.

Svakomu je obćinaru prosto, uz taj rok glede toga, da su se ili osobe, zakonito zvane, u praimeniku mimoišle, ili zakonito nesposobne i nepripustne unj upisale, pismeno ili u napisnik učiniti prigovor pri načelniku obćinskom, ili na isti način navesti svoje razloge, s kojih je oprošten od službe porotničke.

§. 7.

Komisija obćinska (§. 5) odlučuje o svihkolikih prigovorih i o istinitosti navedenih razlogah oprostnih. Ove odluke kao i pritužbe, učinjene proti njim, imadu se zabilježiti u dotičnih praimenicih; takova pritužba ima se predati za tri dana, pošto uredovno priobćena bude odluka. Ako su odlukami obćinske komisije učinjene promiene u obznanjenih imenicih, imadu se takove proglasiti pribiv ih u uredu, i dotičnici tako o tom obviestiti. Prigovornici imadu se obaviestiti ob onom, što bude odredjeno glede prigovorah njihovih. Tako postupati valja i kad se navode razlozi oprostni.

§. 8.

Izpravljen praimenik ima obćinski načelnik, priklopiv uzanj svekolike spise, koji se odnose na uložene prigovore i prošnje oprostne, poslati bez zatezanja i najdulje do konca

mieseca Rujna satniku kotarskomu. Satnik kotarski ima izpitati odmah imenik i,. ako nadje, da su pri sastavljanju imenikah podvukle se nezakonitosti ili bitne netočnosti, povratiti ga obćinskomu načelniku, da se popravi. Ako bi se uslied popravka izključiti imale osobe, koje su prije stavljene bile u imenik ili uvèrstiti unj, koje su bile izključene, postupat će se tad s popravljenim imenikom, kao i s onim, koi je pèrvi bio sačinjen (§§. 6, 7).

Izpravljen imenik ima se najkašnje do konca mieseca Listopada iznova poslati satniku kotarskomu.

Ako se načelnik obćinski odveć oteže pak neće da sastavi, popravi ili pošalje praimenika, vlastan je kotarski satnik odrediti, da zaostalo uredovno dielo obave njegovi organi o trošku obćinskom.

§. 9.

Kotarski satnik ima praimenike od svoga uredovnoga kotara predložiti ujedno sa svimi izpravami, koje se na njih odnose, predsiedniku sudišta pèrve molbe. Pri tom će izmedju muževah, uvèrštenih u praimenike, naznačiti one, za koje mu se čini, da su poradi svoje razboritosti, poštenja, čestita mišljenja i značajnosti, a tako i u zemljah, u kojih se govori više jezikah, poradi jezikoslovne vieštine osobito prikladni za službu porotničku.

§. 10.

U miestih, koja imadu vlastite štatute obćinske, ima načelnik obćinski poslati neposredno praimenik predsiedniku sudišta pèrve molbe i pri tom izpuniti zadaću, propisanu inače u §. 9 za satnika kotarskoga.

§. 11.

Predsiednik sudišta pèrve molbe pozivlje komisiju, koja sačinjava za područje svakoga sudišta najkašnje mieseca Studenoga imenik godišnji.

Komisija sastoji osim predsiednika ili njegova zamienika kao predsiedatelja iz trojice sudacah, koji će se uzimati izmedju savietnikah sudišta ili sudacah kotarskih onoga okoliša, zatim iz trojice pouzdanikah.

Članove će opredielit predsiednik.

Za pouzdanike moći je odrediti samo takove osobe, koje nisu u službi dèržavnoj i koje su uza to sposobne za službu porotničku za isti okoliš sudištni.

Kad pouzdanik neće da dodje ili uzteže se inako vèršiti svoju zadaću, imat će predsiednik sudišta miesto njega pozvati odmah pouzdanika drugoga.

Komisija odlučuje većinom odvietah. Proti njezinim zaključkom nepripušta se nikakova pritužba (žaoba).

§. 12.

Predsiednik obaviestit ima o tom, da će siednica biti, za dobe načelnika političke vlasti zemaljske, koi će u istu odaslati poslanika.

Ovaj poslanik ima samo glas savietujući.

§. 13.

Komisija ima odlučiti ponajprije o pritužbah, zabilježenih u imenicih (§. 7). Ako bude osobah, protuzakonito neuvèrštenih u imenik, ima narediti, da se uvèrste. Izza toga sastavit će komisija godišnji imenik, koi sastojat ima iz imenika glavnoga i popunitbenoga.

§. 14.

Godišnji imenici sačinjavat će se tako, što će komisija iz praimenikah one osobe, za koje dèrži, u smislu §. 9, da su najsposobnije i najvriednije za službu porotničku, složiti u jedan imenik (glavni imenik) iz kojega će će uzimati porotnici za buduću godinu po kalendaru.

Na isti način složit će ova komisija od osobah, koje prebivaju ili u miestu, u kojem ima porotno sudište svoje sielo ili u najbližjoj njegovoj okolici, drugi imenik (imenik popunitbeni), iz kojega će se uzimati zamienici porotnikah.

S obzirom na broj redovitih i vanrednih zasiedanjah, koja će buduće godine po kalendaru po svoj prilici obdèržavati se, odmierit će se veličina jednomu i drugomu imeniku tako, da će se u svaki imenik staviti za polovicu više osobah, nego što će ih od prilike biti potrebno naprema broju siednicah porotničkih, koje se očekivat imaju.

Ako praimenici kojega okoliša sudištnoga ukupno nesadèržavaju barem 800 osobah, zvanih po §. 1 za službu porotničku, imat će predsiednik sudišta pèrve molbe još prije, nego što pozove komisiju za stvaranje imenika godišnjega, pozvati kotarske satnike, neka od obćinskih načelnikah potraže i pošalju popunitbenih praimenikah, u koje imat će se ubilježiti one inače za službu porotničku zvane osobe, koje na godinu platjaju izravnih porezah bez prirezah barem 5 for. Takov popunitbeni praimenik ima se tražiti i od načelnikah miestah s vlastitimi štatuti obćinskimi, koja se možebit nalaze u okolišu. Ovi praimenici popunitbeni imat će se sačinjavat i izpravljat kao i glavni praimenici, i bit će kao i ovi podlogom za sastavljanje imenika godišnjega.

§. 15.

Godišnji imenik ima se izdati putem štampe i priobćiti predsiedniku sudišta druge molbe, dèržavnomu nadodvietniku, načelniku političke vlasti zamaljske, nadalje dèržavnim odvietnikom, satnikom kotarskim, sudcem kotarskim i načelnikom obćinskim u području sudišta.

§. 16.

Načelnici vlastih i obćinah dèržani su, ako tečajem godine doznadu za takove okolnosti, s kojih porotnik imenika godišnjega biva nesposoban za vèršenje službe porotničke (§. 2), ili s kojih nije slobodno pozivati ga na tu službu (§. 3), i kada čoviek, podvèržen dužnosti vojnoj (§. 4, br. 3), pozvan bude na službu vojničku, prijaviti to odmah predsiedniku sudišta pèrve molbe. Osobe, pomenute u §. 4, br. 2 i 4, imat će tražiti i svoj odpust od istoga predsiednika, kad zakoniti razlog glede oprosta mu nastane istom po izmaku roka prigovornoga.

Dà li je potriebno izlučiti koga iz imenika godišnjega, kao i dà li je tko vlastan tražiti, da izlučen bude, odlučuje o tom predsiednik sudišta pèrve molbe.

§. 17.

Na četèrnaest danah prije svakoga siela porotnoga imade se kod sudišta pèrve molbe u javnoj siednici u prisutnosti dvojice sudacah i dèržavnoga odvietnika sačiniti ždriebom imenik službovni. Komora odvietnička pozvat će se, da izašalje za ovaj čin jednoga člana.

§. 18.

U svèrhu, da se sačiniti uzmogne službovni imenik, izlučit će se iz imenika godišnjega ponajprije osobe, pozvane za vrieme porotnoga zasiedanja na vojničko službovanje.

Zatim će se imena osobah, upisanih u jednu i drugu sastojinu imenika godišnjega, baciti napose u dvie posude, iz kojih će predsiednik sudišta izvući ponajprije 36 porotnikah glavnih i zatim 9 porotnikah namiestnih.

O ovom postupku ima se sastaviti napisnik.

§. 19.

Ako godišnji imenik sadèržava već samo toli neznatan broj imenah, da u glavnom imeniku imade manje od 54 a u popunitbenom imeniku manje od 14 imenah, popunit će komisija, složena po §. 11, godišnji imenik do pomenute količine iz praimenika prije, nego se sastavljao bude imenik službovni.

§. 20.

Predsiednik sudišta pèrve molbe ima pismeno pozvati ovih 36 glavnih i 9 namiestnih porotnikah, naznačivši im miesto, dan i uru, gdie i kad će se sielo porotno započeti i opomenuvši ih na zakonite posliedice, ako koi izostane; pri čem treba pobrinut se za to, da se taj poziv dostavi njim u ruke osam danah prije, nego što će se započeti siednice.

§. 21.

Ako je prije, nego što će započeti glavna razprava, došlo manje od 30 glavnih porotnikah, popunit će se iz 9 namiestnih porotnikah još manjkajući broj. U tu će svèrhu predsiednik porotnoga sudišta u prisutnosti članovah ovoga, tužitelja i branitelja okrivljenikova, staviti u posudu imena devetorice namiestnih porotnikah, izvući iz nje potrebiti broj imenah i pročitat ih.

O ovom ima se sastaviti napisnik.

§. 22.

Ako sud porotni istoga dana dèržati ima glavnu razpravu o više slučajevah kažnjivih, moći će se klupa porotnička sastaviti za svekolike ove slučajeve prije, nego prične razprava o slučaju pèrvom.

Klupa porotnička, sastavna za pèrvi slučaj kazneni, dielovat će i u sliedećih kaznenih slučajevih, o kojih se istoga dana razpravljalo bude, ako pristanu na to oni, koji su vlastn odkloniti porotnikah.

Ako se s toga, što traži koi ovlaštenik, imade sastaviti za koi od sliedećih slučajevah kaznenih nova klupa porotnička, ostat će ova tad u dielatnosti i za ostale slučajeve, koji sliedili budu, ako pristanu na to oni, koji su vlastni odkloniti porotnikah.

Ako se poradi duljega trajanja predjašnjih razpravah, ili poradi inih slučajnih razlogah ustanovljen početak koje razprave zavlači tako, da će moć započeti istom četvèrtoga ili još kašnjega kojega dana izza onoga, kojega se je sastavila klupa porotnička, imat će se tad sastaviti nova klupa porotnikah.

§. 23.

Svaki porotnik, koi neobziruć se na dostavljen mu poziv izostane nenavedši neodklonjive zaprieke, ili koi se bez dozvole predsiednika sudišta porotnoga udalji prije, nego se dovèrši siednica porotna, ima se po sudištu porotnom odsuditi na kazan do 50 for. u opetovnom slučaju pak do 100 for.

Proti takovoj presudi može se odsudjenik samo uz osam danah, odkak mu se je dostavila, pritužiti kod porotnoga sudišta, ili ako ovo već nebi sakupljeno bilo, kod sudišta

pèrve molbe, i dovoljno dokazavši, da mu poziv nije bio dostavljen, kao što treba, ili da je nepredvidjenom i neuklonivom zapriekom obustavljen bio te nije mogao doći, ili da izrečena kazan nije u razmierju k nehajstvu njegovu, moliti da se ukine ili ublaži kazan, koja mu je nametnuta.

Proti izrečenoj na to odluci neima miesta pravnomu lieku.

Propisi kaznenoga postupnika, na što da se obratjaju novčane globe, u njem ustanovljene, vriedit će i za novčane globe, pomenute u ovom paragrafu.

§. 24.

Koncem svakoga siela porotnoga ima predsiednik sudišta porotnoga upitati porotnike, dà li su naumili pravom, podieljenim im u §. 4 br. 5, po kojem mogu odreći se porotničtva, poslužiti se do konca buduće godine po kalendaru ili za koju kratju dobu. Što koi porotnik na to odgovori, ima se predsiedniku sudišta pèrve molbe priobćiti u svèrhu, da zabilježeno bude u imeniku godišnjem.

§. 25.

Svaki porotnik i pouzdanik, koi je dužnost svoju izpunio, dobit će, ako mu je prebivalište preko milje daleko od miesta porotnoga, ako zahtievao bude, primierenu naknadu putnih troškovah; iznošak naknade ove ustanovit će se osobitom naredbom.

§. 26.

Zakon ovaj dolazi u kriepost onoga dana, koga se proglasi.

Zakon od 9. Ožujka 1869 (dèrž. zak. lista br. 33) o tom, kako se imadu sastavljati porotnički imenici za sudove tiskovne, ovim se dokida.

U koliko potriebno bude sastavljati imenikah službovnih prije, nego se upotriebiti budu mogli imenici godišnji, priredjeni po propisu ovoga zakona, sastavljat će se isti ždriebom na temelju dosadanjih imenikah godišnjih onako, kako je označeno u §§. 17 i 18.

Dà li će se pèrve godine, koje dodje u kriepost zakon ovaj, imat praviti praimenici i imenici godišnji prije rokovah, naznačenih u §§. 5 i 11, ustanovit će se putem naredbenim.

§. 27.

Ministrom posalah unutarnjih i pravosudja nalaže se izvèršba ovoga zakona.

U Beču, dne 23. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Glaser** s. r.

Izpravak.

Na strani 397 u članku V. ima se u drugom redku posliednja rieč „je“ izpraviti u „**nije**“.
Na strani 467, §. 344, br. 4 u redku 3. iza 170 ima umiesto „201“ biti „**221**“.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLIII. — Izdan i razposlan dne 1. Sèrpnja 1873.

122.

Razpis ministarstva financijah od 25. Lipnja 1873,

kojim se obznanjuje, kako se u buduće imadu zvati dosadanje zemaljske glavne pieneznice i bečki dohodarstveni višji ured III. razreda u sgradi glavne divone.

Povodom, što su se urednici zemaljskih glavnih pieneznicah porazdielili i uvèrstili u činovne razrede, ustanovljene zakonom od 15. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 47), dostojalo je Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo previšnjom odlukom od 8. Lipnja 1873 premilostivo potvèrditi, da se počamši od 1. Sèrpnja 1873, c. kr. zemaljske glavne pieneznice u Lincu, Insbruku, Gradcu, Tèrstu i Bèrnu imadu zvati „Financijalne zemaljske pieneznice“, a nasuprot c. kr. zemaljske glavne pieneznice u Salcburgu, Celovcu, Ljubljani, Zadru, Opavi i Čèrnovicah „Zemaljske platjaonice“.

„Zemaljskim glavnim pieneznicam“ u Beču, Pragu i Lavovu ostaje dosadanji naziv nepromienjen.

Zatim višji dohodarstveni ured III. razreda, koi se nalazi u sgradi glavne divone u Beču, zvat će se, od gorepomenuta roka počamši, „Zemaljska podružna pieneznica u Beču“.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLIV. — Izdan i razposlan dne 10. Sèrpnja 1873.

123.

Poštanski ugovor*) od $\frac{25.}{13.}$ Svibnja 1871,

sklopljen medju vladom Njegova ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva i Njegovom Visosti knezom cèrnogorskim.

Izvornik.

Le Gouvernement de Sa Majesté Impériale et Royale et

Son Altesse le Prince de Monténégro

désirant régler le service de la correspondance entre les États respectifs, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

Il y aura entre les bureaux de poste des parties contractantes un échange périodique et régulier de lettres, d'échantillons de marchandises et d'imprimés de toute nature, ainsi que d'articles de messagerie, originaires des pays respectifs, ou provenant des pays auxquels les bureaux de poste de la Monarchie Austro-Hongroise servent ou pourraient servir d'intermédiaire.

Article 2.

Cet échange s'effectuera au moyen d'un service entre Cattaro et Cettigne, qui sera établi et entretenu par le soin de l'Administration des Postes du Monténégro.

Prevod.

Vlada Njegova cesarskoga i kraljevskoga apostolskoga Veličanstva i

Njegova Visost knez cèrnogorski

želeći urediti poštansku službu medju dèržavami svojimi, uglaviše sledeće članke:

Članak 1.

Poštanski uredi ugovarajućih stranakah izručivat će si medjusobno periodično i redovito listove, muštre robe, svake vèrsti tiskopise, kao i pošiljke vozne pošte, dolazeće iz područja ugovarajuće stranke koje ili iz zemaljah, kojim kao posrednici služe ili u buduće služili budu poštanski uredi austrijansko-ugarske monarkije.

Članak 2.

To izručivanje pošiljakah obavljat će se sredstvom poštohoda, koi će medju Kotorom i Cetinjem ustrojiti i uzdèržavati cèrnogorska uprava poštanska.

*) Ratificiran po c. i kr. ministru posalah izvanjskih dne 29. Siečnja 1873.

Chaque Administration supportera les frais du transport proportionnellement à la distance parcourue sur son propre territoire.

Svaka uprava poštanska nosit će odpravne troškove polag razmierja daljine odprave na području njezinu.

Article 3.

Seront considérés comme objets de la poste aux lettres:

les lettres sans valeur déclarée,

les échantillons de marchandises,

les journaux et les imprimés de toute nature,

les mandats de poste.

Le poids des lettres, des échantillons et des imprimés ne devra pas excéder quinze loth.

Sont compris dans les articles de messagerie:

les lettres avec valeur déclarée,

les groups d'argent, les paquets (colis) avec ou sans déclaration de valeur, les envois contre remboursement (Nachnahme).

Le poids d'un article de messagerie ne devra pas excéder dix livres (cinq kilogrammes).

Članak 3.

Kao predmeti listovne pošte smatrat će se:

Listovi, predani bez naznačene vriednote;

muštre robe;

časopisi i tiskopisi svake vèrsti;

poštanske doznačbe.

Težina listovah, muštrah robe i tiskopisah nesmije biti veća od 15 lotih.

Kao predmeti vozne pošte smatraju se:

listovi, obterećeni s naznačenom vriednotom;

pošiljke gotovoga novca;

smoti, predani s naznačenom vriednotom ili bez te naznake i pošiljke s pouzetbom.

Težina predmetah vozne pošte nesmije iznašati više nego deset funtih (pet kilogramah).

Article 4.

L'affranchissement des lettres ordinaires, c'est-à-dire non recommandées et sans valeur déclarée, qui seront expédiées de l'un des deux pays à destination de l'autre, est facultatif.

Les envoyeurs pourront à leur choix en payer le port d'avance jusqu'à destination, ou le laisser à la charge des destinataires.

Članak 4.

Frankovanje prostih, to jest nepreporučenih i bez naznačene vriednote predanih listovah, koji iz područja ugovarajuće stranke koje idu u područje druge ugovarajuće stranke, jest fakultativno.

Predavateljem stoji na volju ili platiti poštarinu do opredielišta ili izplatu na adresata prenieti.

Article 5.

Le port à percevoir pour les lettres originaires de la Monarchie Austro-Hongroise à destination du Monténégro et vice versa sera fixé savoir:

à sept kreuzer monnaie autrich. pour chaque lettre simple affranchie, et

à quatorze kreuzer monnaie autrich. pour chaque lettre simple non affranchie.

Članak 5.

Poštarina, koja će se od listovah, idućih iz austrijsko-ugarske monarkije u Cèrnu Goru i iz Cèrne Gore u austrijsko-ugarsku monarkiju pobirati, iznaša:

sedam novčićah austrijske vriednote za svaki frankovani jednostavni list, a

četèrnaest novčićah austrijanske vriednote za svaki nefrankovani jednostavni list.

Article 6.

Par exception aux dispositions de l'article précédent, la taxe simple des lettres originaires du district de Cattaro à destination du Monténégro et vice versa, sera réduite:

Članak 6.

Iznimice od odredbe predidućega članka iznašat će jednostavna poštarina listovah, idućih iz kotorskoga okružja u Cèrnu Goru i iz Cèrne Gore u rečeno okružje:

à cinq kreuzer monnaie autrich. en cas d'affranchissement et

à dix kreuzer en cas de non-affranchissement.

Article 7.

Seront considérées comme lettres simples celles dont le poids n'excède pas un loth.

De loth à loth sera ajouté un port simple en sus.

Article 8.

Le port à percevoir pour les correspondances en vertu de l'article 5, sera partagé dans la proportion de cinq septièmes ($^5/_7$) au profit de la Monarchie Austro-Hongroise et deux septièmes ($^2/_7$) au profit du Monténégro.

Le produit des taxes à percevoir pour les correspondances mentionnées à l'article 6, restera entièrement au profit de l'Administration par laquelle les taxes auront été perçues.

Article 9.

Des lettres recommandées pourront être expédiées de l'un des deux pays pour l'autre et autant que possible à destination des pays auxquels les bureaux de poste de la Monarchie Austro-Hongroise servent d'intermédiaire.

Le port des lettres recommandées devra toujours être acquitté d'avance jusqu'à destination.

Toute lettre recommandée, adressée de l'un des deux pays dans l'autre, supportera au départ en sus de la taxe applicable à une lettre ordinaire affranchie du même poids un droit fixe de dix kreuzer.

Ce droit fixe demeurera acquis à l'office expéditeur.

Les échantillons de marchandises et les imprimés de toute nature recommandés, adressés de l'un des deux pays dans l'autre, supporteront en sus de la taxe modérée fixée par l'article 13 le droit fixe susdit, et seront à tout autre point traités comme lettres recommandées.

pet novčićah austrijske vriednote, kada poštarina bude plaćena,

a deset novčićah, kada poštarina nebude namirena.

Članak 7.

Kao jednostavni listovi smatraju se, koji nisu teži od lota.

Za svaki dalnji lot računat će se jednostavna poštarina.

Članak 8.

Od poštarine, koja će se pobirati u smislu čl. 5. pripada pet sedminah ($^5/_7$) austrijsko-ugarskoj monarkiji, a dvie sedmine ($^2/_7$) Cèrnoj Gori.

Poštarina od listovah u članku 6 spomenutih, pripadat će ciela onoj upravi poštanskoj, koja ju pobirala bude.

Članak 9.

Preporučena pisma moći će se odpravljati iz područja jedne ugovarajuće stranke u područje druge ugovarajuće stranke i, koliko je to moguće, takodjer i u zemlje, s kojimi poštanski uredi austrijsko-ugarske monarkije stoje u savezu.

Poštarina za preporučene listove imade se svakiput sve do opredielišta unapried platiti.

Za svako preporučeno pismo, koje ide iz područja jednoga u drugo, imade se, osim poštarine, pripadajuće za prosti list iste težine, platjati kao stalna pristojba deset novčićah.

Ta stalna pristojba ide na korist odpravljajućoj poštanskoj upravi.

Preporučene muštre od robe i preporučeni tiskopisi svake vèrsti, idući iz jednoga područja u drugo, platjaju, osim smanjene pristojbe, u članku 13. opredieljene, gore naznačenu stalnu pristojbu i imade se š njimi u svakom inom obziru postupati kao s listovi preporučenimi.

Les lettres recommandées ne devront porter aucune déclaration de valeur.

Article 10.

L'envoyeur de tout objet recommandé pourra demander au moment du dépôt de l'objet, qu'il lui soit donné avis de sa réception par le destinataire.

Dans ce cas il payera d'avance pour le port de l'avis une taxe uniforme de dix kreuzer.

Cette taxe demeurera acquise à l'office expéditeur.

Article 11.

Les feuilles de réclamation adressées sur la demande des envoyeurs de l'un des deux pays dans l'autre, devront être affranchies moyennant le payement d'une taxe de dix kreuzer, si l'envoyeur n'a pas payé un avis de réception.

Cette taxe demeurera acquise à l'Administration par laquelle elle aura été perçue.

Cependant si la réclamation aura été produite par une faute de la poste, le réclamant pourra demander le remboursement de la taxe susdite.

Article 12.

Dans le cas, où quelque objet recommandé, expédié de l'un pays pour l'autre se perdrait par la faute d'un employé de la poste, celle des Administrations, sur le territoire de laquelle la perte aura eu lieu, payera à l'envoyeur une indemnité de vingt florins valeur autrichienne dans le délai de deux mois à partir du jour de la réclamation.

Le droit de réclamer expire après six mois à dater du jour de la remise de la lettre.

Passé ce terme, le réclamant n'aura droit à aucune indemnité.

Article 13.

Les échantillons de marchandises et les epreuves d'imprimerie portant des corrections typographiques ainsi que les manuscrits joints

Na preporučenih listovih nesmije biti naznačena nikakova vriednota.

Članak 10.

Predavatelj svake preporučene pošiljke vlastan je prigodom predaje tražiti, da mu se dade obaviest, da je odpravak prispio u ruke adresata.

U slučaju tom platit će on za povratnicu stalnu pristojbu od deset novčićah.

Ta pristojba ide na korist odpravljajućoj upravi poštanskoj.

Članak 11.

Za potražne listove, koji se odprave na zahtiev predavateljah iz područja koje ugovarajuće stranke u područje druge ugovorne stranke, imade se platiti pristojba od deset novčićah onda, ako predavatelj nije već platio pristojbe za povratnicu.

Ta pristojba ide u korist upravi poštanskoj, koja ju je pobrala.

Kada je medjutim potragi povod dala pogrieška poštanskoga ureda, vlastan je predavatelj tražiti naknadu gorepomenute pristojbe.

Članak 12.

Kada se koja preporučena pošiljka, odpravljena iz jednoga područja u drugo, krivnjom poštanskoga urednika kojega izgubi, platit će poštanska uprava, na koje zemljištu se pismo izgubi, predavatelju naknadu, iznašajuću dvadeset forintih austrijanske vriednote uz rok od dva mieseca, računajuć od dana reklamacije.

Pravo reklamacije postaje iza šest miesecih, računajuć od dana, koga je list predan.

Kad mine taj rok neće reklamant imati nikakova više prava na naknadu.

Članak 13.

Muštre robe, tiskopisi s tiskarskimi korekturami, kao i njim priloženi rukopisi, časopisi, novine, periodična diela, knjige vezane ili

à ces épreuves et s'y rapportant, les journaux, gazettes, ouvrages périodiques, livres brochés ou reliés, brochures, papiers de musique, catalogues, prospectus, annonces, prix-courants etc., imprimés, lithographiés ou métallographiés, expédiés de l'un des deux pays dans l'autre, seront affranchis jusqu'à destination moyennant le payement d'une taxe de deux kreuzer par $2^1/_2$ loth ou fraction de ce poids.

sašite i brošure, muzikalne note, katalozi, prospekti, oglasi, cienovnici tiskani, kamenopisni ili miedopisni itd., kada se odpravljaju iz jednoga područja u drugo, imat će se do opredielišta frankirati pristojbom, iznašajućom dva novčića za svaka $2^1/_2$ lota težine ili slomak te težine.

Article 14.

La taxe de 2 kreuzer prévue pour les échantillons, imprimés etc. demeurera acquise entièrement au profit de l'Administration par laquelle elle aura été perçue, si les envois sont expédiés du district de Cattaro à destination du Monténégro ou vice versa.

La même taxe sera partagée dans la proportion de trois cinquièmes ($^3/_5$) au profit de la Monarchie Austro-Hongroise et de deux cinquièmes ($^2/_5$) au profit du Monténégro, si les envois sont originaires ou à destination des autres districts de la Monarchie Austro-Hongroise.

Članak 14.

Pristojba od dva novčića, ustanovljena za muštre robe, tiskopise itd., ostat će na korist onoj upravi, koja ju pobere, kada te pošiljke išle budu iz kotarskoga okružja u Cèrnu Goru ili iz Cèrne Gore u kotorsko okružje.

Ova pristojba imade se dieliti u razmierju od tri petine ($^3/_5$) na korist austro-ugarske monarkije i dvie petine ($^2/_5$) na korist Cèrne Gore, kada pošiljke dolazile budu iz inoga kraja austrijsko-ugarske monarkije ili kada tamo opredieljene budu.

Article 15.

Les échantillons de marchandises ne pourront être expédiés que sous les conditions requises par les lois de douane de chaque pays.

Ils devront n'avoir aucune valeur vénale, être placés sous bande, ou de manière à ne laisser aucun doute sur leur nature; ils ne devront porter d'autre écriture à la main que l'adresse du destinataire, une marque de fabrique ou de marchand, des numéros d'ordre et des prix.

Les épreuves d'imprimerie corrigées et les manuscrits qui s'y trouveront joints, devront également être placés sous bande et ne pourront contenir aucune lettre ou note ayant le caractère d'une correspondance ou pouvant en tenir lieu.

Les journaux et imprimés de toute nature devront également être mis sous bande et ne

Članak 15.

Muštre robe mogu se odpravljati samo uz uviete, ustanovljene u carinskih zakonih dotične dèržave.

One nesmiju imati nikakove vriednosti prodajne, moraju biti ovite vèrpcom ili na način, da nebude sumnje o naravi njihovoj, i nesmije na njih biti nikakova rukopisa, osim naslova adresata, biljega tvorničkoga ili tèrgovačkoga, tekućih brojevah i ciene.

Izpravljeni korekturni tabaci i k njim spadajući rukopisi imadu se takodjer oviti vèrpcom i nesmije se u njih nalaziti nikakov list ili bilježka, noseća obilježje dopisa ili prikladna, da služi miesto dopisa.

Novine i tiskopisi svake vèrsti imadu tako isto oviti biti vèrpcom i nesmije se na njih

porter aucune écriture, chiffre ou signe quelconque à la main si ce n'est l'adresse du destinataire, la signature de l'envoyeur et la date.

Les échantillons de marchandises, les épreuves et les imprimés de toute nature qui ne réuniraient pas les conditions ci-dessus exprimées, ou dont le port serait laissé à la charge des destinataires, seront considérés comme lettres et traités en conséquence.

nalaziti nikakov rukopis, osim naslova adresata, podpisa pošiljača i dana odprave.

Muštre robe, tiskopisni ogledci i tiskopisi svake vèrsti, koji nebudu odgovarali svim uvietom gore naznačenim, ili za koje pri predaji nije platjena pristojba, smatrat će se kao listovi i prama tomu postupat će se takodjer š njimi.

Article 16.

L'envoyeur de toute lettre recommandée, expédiée de l'un des deux pays dans l'autre, pourra demander au moment du dépôt de la lettre, qu'elle soit remise au destinataire par un exprès aussitôt après son arrivée, à la condition toutefois, que la lettre soit destinée pour un lieu où se trouve un bureau de poste; dans ce cas il payera d'avance pour la remise par exprès une taxe fixe de quinze kreuzer, laquelle sera acquise entièrement au bureau de destination.

Članak 16.

Predavatelj svakoga preporučenoga pisma, koje polazilo bude iz jednoga područja u drugo, vlastan je pri predaji lista zahtievati, da se list odmah, čim prispije, po ekspresu izruči adresatu, pod uvietom ipak, da je listu opredieljenje u miestu, gdie se nalazi poštanski ured, u ovom slučaju platit će on unapried za odpravak po expresu stalnu pristojbu od petnaest novčićah, koja pristojba pripadat će ciela predatnomu uredu poštanskomu.

Article 17.

Les bureaux de poste du Monténégro pourront livrer au bureau de poste de Cattaro à découvert des correspondances à destination des pays étrangers auxquels les bureaux de poste de la Monarchie Austro-Hongroise servent d'intermédiaire, et ils recevront par le susdit bureau les correspondances originaires de ces pays et à destination du Monténégro.

L'Administration de Poste du Monténégro payera aux Administrations des Postes de la Monarchie Austro-Hongroise pour les correspondances à destination ou originaires des pays étrangers les taxes fixées par les respectives Conventions en vigueur, ou à conclure dans l'avenir.

Les Administrations des Postes de la Monarchie Austro-Hongroise payeront à l'Administration des Postes du Monténégro pour les correspondances affranchies originaires des pays étrangers à destination du Monténégro et pour les correspondances non af-

Članak 17.

Poštanski uredi cèrnogorski moći će poštanskomu uredu u Kotoru posebice izručivati listove, namienjene u inostrane dèržave, kojih odpravu posreduju poštanski uredi austrijsko-ugarske monarkije a uzvratno dobivat će od istoga poštanskoga ureda listove, koji dolazili budu iz rečenih dèržavah u Cèrnu Goru.

Cèrnogorska uprava poštanska platjat će poštanskoj upravi austrijsko-ugarske monarkije od listovah, u inostrane dèržave idućih, ili od onud dolazećih, one pristojbe, koje su ustanovljene u dotičnih ugovorih, koji su jur sklopljeni ili koji se u buduće sklope.

Uprave poštah austrijsko-ugarske monarkije platjat će poštanskoj upravi cèrnogorskoj za frankovane listove, iduće iz inozemstva u Cèrnu Goru i za listove nefrankovane, iduće iz Cèrne Gore u inostrane dèržave iste iznose, kao i za listove, iduće iz austrijsko-ugarske

franchies originaires du Monténégro à destination des pays étrangers les mêmes sommes que pour les correspondances échangées entre la Monarchie Austro-Hongroise et le Monténégro.

L'affranchissement facultatif ou obligatoire jusqu'à destination ou jusqu'à une certaine limite des correspondances mentionnées dans le présent article, les conditions que devront remplir les échantillons de marchandises et les imprimés pour jouir de la taxe modérée, les conditions du chargement des lettres etc. dépendront des stipulations des dites Conventions postales.

monarkije u Cèrnu Goru i iz Cèrne Gore u austrijsko-ugarsku monarkiju.

Dà li je fakultativno ili do samoga opredielišta ili do opredieljene pogranične točke obligatorno frankovanje listovah, spomenutih u članku ovom, koji su izpunit se imajući uvieti, da muštre robe i tiskopisi uživaju umierenu pristojbu i koji su uvieti za odpravljanje listovah, obteretjenih s novčanom vriednotom, opredieljuju to ustanove rečenih poštanskih ugovorah.

Article 18.

L'affranchissement des correspondances de toute nature pourra s'effectuer au moyen des timbres-poste respectifs.

Lorsque le montant des timbres-poste dont une lettre est revêtue sera inférieur à la taxe établie pour en opérer l'affranchissement, cette lettre devra être considérée comme non affranchie et traitée en conséquence sous déduction de la valeur des timbres-poste insuffisamment employés.

Les objets sous bande, admis au bénéfice d'une modération de taxe moyennant affranchissement obligatoire, seront en cas d'affranchissement insuffisant taxés comme lettres non affranchies sauf déduction du prix des timbres-poste y appliqués.

Članak 18.

Frankovanje svake vèrsti korespondencije moći će se obavljati s dotičnimi poštanskimi biljegami.

Kada iznos poštanskih biljegah, prilieplјenih na pismo, čini manje od pristojbe propisane za frankovanje, smatrat će se list takov kao nefrankovan i postupat će se š njim tomu primierno uz odbitak vriednosti poštanskih biljegah, koje su prilieplјene u nedostatnom iznosu.

Na predmete pod vèrpcom, podpadajuće uz obligatorno frankovanje umierenoj pristojbi, udarit će se u slučaju nedovoljnoga frankovanja pristojba kao na nefrankovane listove, nego odbit će se vriednote poštanskih biljegah, koje se na njih nalazile budu.

Article 19.

Les correspondances de toute nature mal adressées ou mal dirigées seront sans aucun délai renvoyées pour le prix auquel l'office envoyeur les aura livrées en compte à l'autre office.

Les correspondances, qui pour une raison quelconque ne pourront pas être remises aux destinataires, devront être renvoyées de part et d'autre.

Celles qui auront été livrées affranchies, seront renvoyées sans taxe ni décompte; celles qui auront été livrées en compte, seront rendues pour le prix pour lequel elles auront été originairement comptées par l'office envoyeur.

Članak 19.

Korespondencija svake vèrsti zlo adresirana ili ne na pravo miesto odpravljena, povratit će se bez odvlake uz onu cienu, koju je odpravljajući poštanski ured u račun stavio drugomu poštanskomu uredu.

Korespondencija, koja se s koga god razloga nebude mogla izručiti adresatom, ima se povratiti i s jedne i s druge strane.

Koji od tih listovah prispiju frankovani, povratit će se bez pristojbe ili uračunanja, koji prispiju uz računanje, bit će povraćeni uz onu cienu, koju je odpravljajući poštanski ured pèrvobitno za nje uračunao.

Article 20.

Les correspondances internationales réexpédiées par suite du changement de résidence des destinataires ne devront pas à raison de cette réexpédition être soumises à une taxe supplémentaire.

Cependant, si le changement de résidence amenait une augmentation du port, le destinataire sera tenu à payer une taxe supplémentaire. complétant le port, que l'expéditeur ou le destinataire aurait dû payer, si la lettre avait été originairement adressée au nouveau lieu de destination.

Les correspondances recommandées en cas de réexpédition seront traitées comme telles, sans être soumises à un nouveau droit de chargement.

Article 21.

La correspondance exclusivement relative aux différents services publics adressée de l'un des deux pays dans l'autre, et dont la circulation en franchise aura été autorisée sur le territoire du pays auquel appartient l'autorité ou le fonctionnaire de qui émane cette correspondance, sera transmise exempte de tout prix de port.

Si l'autorité ou le fonctionnaire à qui elle est adressée jouit pareillement de la franchise, elle sera délivrée sans taxe; dans le cas contraire cette correspondance ne sera passible que de la taxe territoriale du pays de destination.

Article 22.

Les Administrations des Postes des parties contractantes s'entendront sur un service international des mandats de poste d'après les bases suivantes:

Le maximum d'un mandat de poste sera fixé à soixante-quinze (75) ou cent (100) florins, valeur autrich.

La taxe ne devra être plus élevée que vingt (20) Kreuzer pour les mandats jusqu'à la moitié du maximum et quarante (40)

Članak 20.

Ona korespondencija internacionalna, koja se vrati radi promienjena prebivališta adresatova, neće podpadati radi toga povratka nikakovoj pristojbi.

Nego kada ponaraste porto ipak radi takove promiene prebivališta, imat će adresat platiti doknadnu pristojbu nadoplatkom porta, koi bi predavatelj ili adresat imao bio platiti, da je list pèrvobitno bio adresiran u novo opredielište.

Preporučeni listovi smatrat će se u slučaju, ako se slali budu za adresatom, kao preporučeni bez da će se nametnuti na nje nova pristojba za preporuku.

Članak 21.

Korespondencija, tičuća se izključivo raznih granah javne službe, koja ide iz jednoga područja u drugo, i koja zakonito uživa oprost od poštarine u području dèržave, kojoj pripada vlast ili činovnik, od kojega proiztiče ta korespondencija, odpravljat će se prosta od svake naplate poštarine.

Ako vlast ili činovnik, na koju ili na koga glasi korespondencija, takodjer uživa oprost od poštarine, izručit će se korespondencija bezplatno, u protivnom slučaju neće se ta korespondencija izručiti, nego uz pristojbu područja, u kojem se nalazi opredielište.

Članak 22.

Poštanske uprave ugovornih stranakah sporazumiet će se o tom, da se u medjunarodnom prometu uvedu na sliedećih podlogah doznačnice poštanske:

Najveći iznos poštanske doznačbe ustanovljuje se na sedamdeset i pet (75) ili sto (100) forintih austrijanske vriednosti.

Pristojba za poštanske doznačbe nesmije se ustanoviti na više od dvadeset (20) novčićah pri doznačbah, koje do polovice maksi-

Kreuzer pour les mandats excédant la moitié du maximum.

Les Administrations contractantes garantiront au public les sommes versées.

La taxe sera toujours acquittée d'avance par l'expéditeur. Elle sera partagée à moitié entre les Administrations contractantes.

Article 23.

Les bureaux de poste des Administrations contractantes accepteront et effectueront réciproquement des abonnements aux journaux publiés soit dans leurs propres pays, soit à l'étranger, et ils se chargeront aussi de l'expédition de ces journaux.

La taxe que les Administrations contractantes percevront pour effectuer l'abonnement et l'expédition des journaux qui paraissent dans leurs pays respectifs, sera de vingt-cinq pour cent du prix net du journal, abstraction faite des droits de finances, et sera partagée entre les Administrations contractantes dans la proportion de quinze pour cent au profit de la Monarchie Austro-Hongroise, et de dix pour cent au profit du Monténégro.

Le bureau de poste de Cattaro livrera au bureau de poste de Cettigne les journaux publiés à l'étranger pour le prix que les abonnés dans la Monarchie Austro-Hongroise doivent payer, lorsqu'ils reçoivent ces journaux au moyen de la poste.

Article 24.

L'affranchissement des articles de messagerie expédiés de l'un des deux pays à destination de l'autre est facultatif.

Les envoyeurs pourront à leur choix en payer le port d'avance jusqu'à destination ou jusqu'à la frontière, ou ils pourront le laisser entièrement à la charge des destinataires.

Les taxes seront perçues d'après les tarifs en vigueur dans le pays d'origine et le pays de destination.

muma iznašaju i od četèrdeset (40) novčićah za doznačbe, koje preko polovice maksimuma iznašaju.

Ugovor sklapajuće uprave jamčit će obćinstvu za primljene svote.

Pristojbu imade predavatelj svakiput unapried platiti i razdielit će ju na polak ugovor sklapajuće poštanske uprave.

Članak 23.

Poštanski uredi ugovor sklapajućih poštanskih upravah primat i obavljat će uzajamno predplatu na časopise, izilazeće bud' u dèržavi njihovoj, bud' u inozemstvu, i razašiljat će takodjer te časopise (novine).

Pristojba, što će ju ugovor sklapajuće poštanske uprave pobirati u ime obavljanja predplate i razašiljanja časopisah, izilazećih u dotičnih područjih njihovih, iznašat će dvadeset i pet postotakah netto predplatnine časopisa, odbijajuć tu erarialne pristojbe, i razdielit će se u razmierju od 15 postotakah na korist austrijansko-ugarskoj monarkiji, a od 10 postotakah na korist Cèrnoj Gori.

Poštanski ured u Kotoru dostavljat će poštanskomu uredu u Cetinju u inozemstvu izilazeće časopise uz cienu, koju platjat imadu predplatnici u austrijansko-ugarskoj monarkiji, dobivajuć poštom te časopise.

Članak 24.

Frankovanje pošiljakah vozne pošte, idućih iz jedne od obiuh dèržavah u drugu, jest fakultativno.

Predavatelji mogu po volji platiti poštarinu unapried do opredielišta ili do granice, ili oborit ju cielim iznosom na adresate.

Pristojba će se pobirati polag tarifah, postojećih u krieposti u dèržavi, od kuda polaze i kamo idu pošiljke.

Article 25.

L'envoyeur de tout article de messagerie pourra demander au moment du dépôt de l'objet, qu'il lui soit donné avis de sa réception par le destinataire.

Dans ce cas il payera d'avance pour le port de l'avis la taxe comme pour les lettres établie par l'article 10; cette taxe demeurera acquise à l'office expéditeur.

Članak 25.

Predavatelj svake pošiljke na voznoj pošti vlastan je prigodom predaje tražiti, da mu se podieli obaviest, da je pošiljka i zbilja predana adresatu.

U tom slučaju platit će on unapried u ime poštarine za povratnicu pristojbu, ustanovljenu za listove u članku 10. Pristojba ta bit će na korist odpravljajućemu uredu poštanskomu.

Article 26.

La lettre de voiture qui accompagnera les articles de messagerie, sera exempte de toute taxe supplémentaire, pourvu qu'elle n'excède pas le poids d'un loth; en cas contraire elle sera taxée comme lettre ordinaire (articles 5 et 6).

Članak 26.

Tovarni list, idući uz pošiljsku vozne pošte, prost će biti od svake doknadne pristojbe, kad nebude teži od lota; u protivnom slučaju pobirat će se od njega pristojba kao i od lista običnoga (članak 5 i 6).

Article 27.

Quand plusieurs colis seront accompagnés d'une seule lettre de voiture, les taxes seront néanmoins perçues séparément pour chaque colis.

Članak 27.

Kad uz više tovarakah ide jedan samo tovarni list, obračunavat će se ipak pristojba za svaki tovarak napose.

Article 28.

Les articles de messagerie renvoyés au lieu d'origine pour une raison quelconque et les articles réexpédiés par suite du changement de résidence des destinataires seront soumis à une nouvelle taxe comme s'ils avaient été de nouveau mis à la poste.

Članak 28.

Na pošiljke vozne pošte, povraćene u miesto predaje njihove iz uzroka ma koga, ili koje se radi promienjenoga prebivališta adresatova šalju dalje za njim, udarat će se pristojba iznovice, kao da su iznova na poštu predane.

Article 29.

Les articles de messagerie que les autorités et les fonctionnaires désignés à l'article 21 échangeront entre eux, seront expédiés exempts du port.

Članak 29.

Pošiljke vozne pošte, koje će si vlasti i činovnici, naznačeni u članku 21, dostavljati medjusobno, odpravljat će se prosto od poštarine.

Article 30.

Il sera permis de faire suivre sur les articles de messagerie et les lettres, des remboursements dont le maximum sera fixé à soixante-quinze (75) ou à cent (100) florins valeur autrich.

Il sera permis de faire suivre des remboursements d'une somme plus élevée lorsqu'ils ont pour objet des frais de transport et des déboursés grévant les envois.

Članak 30.

Dozvoljeno će biti pošiljkam vozne pošte i listovom pridodati pouzetnicu, kojoj će se maksimum sa sedamdeset i pet (75) ili sto (100) forintih austrijanske vriednosti ustanoviti.

Svota pouzetbe može glasiti i na veći iznos, kad se tiče troškovah transporta i izdatakah, ležećih na njoj.

L'expéditeur ne peut pas exiger le payement du montant d'un remboursement avant que l'office postal du lieu de destination n'ait donné avis que le destinataire a retiré l'envoi.

Les envois contre remboursement sont soumis à la taxe de messagerie. Il est en outre prélevé pour le remboursement un droit dont la proportion sera fixée par l'Administration postale du pays de consignation.

Ce droit revient à l'Administration dont l'office de poste fait suivre le remboursement.

Si un envois chargé de remboursement n'est pas retiré et payé dans le terme de 14 jours à dater du jour de l'arrivée à destination, l'envoi doit immédiatement à l'expiration de ce terme être retourné à l'office postale d'origine.

Cette disposition s'applique également aux envois contre remboursement portant l'indication „poste restante“.

Les Administrations de postes contractantes s'entendront sur le terme à partir duquel elles mettront en vigueur les dispositions précédentes.

Article 31.

L'expéditeur d'un article de messagerie aura la faculté de déclarer la valeur du contenu pour laquelle il sera garanti en cas de perte ou d'avarie de l'objet.

En cas de perte ou d'avarie d'un article de messagerie l'indemnité sera payée en raison de la valeur déclarée, à moins que l'Administration ne fournisse la preuve, que la valeur déclarée est supérieure à la valeur réelle de l'article.

Dans ce cas l'Administration n'est tenue qu'au remboursement de celle-ci.

Lorsque l'expéditeur n'aura pas fait de déclaration de valeur, il n'aura droit qu'à une indemnité correspondant à la perte réelle ou à l'avarie réelle, laquelle indemnité ne pourra dépasser un florin et 50 kreuzer valeur autrich. par une livre ou par toute fraction de ce poids.

Predavatelj nije vlastan tražiti izplate od pouzetbene svote prije, nego što poštanski ured u opredielištu prijavi, da je adresat preuzeo pošiljku.

Pošiljke uz pouzetbu podpadaju pristojbi vozne pošte. Suviš toga pobirat će se u ime pouzetbe pristojba, koju će ustanoviti poštanska uprava dèržave, u kojoj se pošiljka preda.

Pristojba ta pripada poštanskoj upravi, koje poštanski ured odpravlja pouzetnicu.

Pošiljka s pouzetbom, koja se nepreuzme i izkupi za 14 danah, računajuć od dana prispietka u opredielište, imade se odmah iza izminula toga roka povratiti poštanskomu uredu u miestu predaje.

Ta odredba valja jednakim načinom i glede pošiljakah s pouzetbom, na poštu danih s naznakom „poste restante“.

Ugovor sklapajuće uprave poštanske sporazumiet će se glede roka, od kojega će uživotvoriti prediduće ustanove.

Članak 31.

Predavatelj pošiljke od vozne pošte bit će vlastan naznačiti vriednost pošiljke, za koju će mu se jamčiti za slučaj ako se predmet izgubi ili ako se ošteti.

U slučaju izginuća ili oštete pošiljke voznopoštovne platit će se naknada u iznosu od naznačene vriednosti, osim ako poštanska uprava pridonese dokaz, da je naznačena vriednost veća od prave vriednosti predmeta.

U ovom slučaju nije dužna uprava poštanska naknaditi nego tu vriednost.

Kad predavatelj nenaznači vriednosti, neće imati prava nego na naknadu, primiereno realnomu gubitku ili realnoj ošteti, i ta naknada nesmije nadmašivati iznosa od forinte i 50 novčićah austrijanske vriednosti za cielu funtu ili slomak funte.

En règle générale l'indemnité est payée à l'expéditeur de l'objet. Toutefois elle pourra être acquittée entre les mains du destinataire, si l'expéditeur le demande expressément ou si celui-ci est inconnu ou introuvable.

Kao obća ustanova valja, da se naknada platja predavatelju pošiljke. Medjutim moći će se ona izručiti i adresatu, kada to naročito zahtievao bude predavatelj ili kad se ovaj nemože pronaći.

Article 32.

Les Administrations ne sont ni responsables ni tenues au remboursement des pertes ou des avaries résultant d'un cas de guerre, d'un vice propre à la chose ou de la faute de l'expéditeur.

Elles ne le sont non plus des dommages indirects et des bénéfices non réalisés.

Les Administrations n'assument aucune responsabilité, dans les cas suivants:

1. Si les avaries n'ont pas été constatées dès l'arrivée des objets et avant leur acceptation par le destinataire.

2. Si l'emballage ne porte aucune trace extérieure de bris ou de mouillure.

3. Si lorsqu'il s'agit d'un paquet déclaré à la valeur ou d'une lettre contenant de l'argent, le poids de l'objet à son arrivée au lieu de destination est trouvé conforme à celui constaté par le bureau expéditeur.

Članak 32.

Poštanske uprave neodgovaraju niti su dužne platiti naknadu za gubitke ili oštete, što su nastale radi ratnih nezgodah ili radi naravi samoga predmeta ili radi krivnje predavatelja.

Istim načinom neodgovaraju one, niti su dužne platiti naknade za posredne štete i koristi izmakle.

Poštanske uprave neuzimaju na se nikakove odgovornosti u sliedećih slučajevih:

1. kad se ošteta nedokaže odmah iza prispielih pošiljakah i prije, nego jih preuzme adresat;

2. kad na ovitku nebude traga ošteti ili razkvašenju;

3. kad, tičući se stvar pošiljke s naznačenom vriednosti ili lista, u kojem se nalazi novac, težina predmeta prigodom prispietka u opredielište bude obnadjena suglasnom s težinom, koju je pronašao odpravljajući poštanski ured.

Article 33.

Les Administrations ne sont pas responsables des retards qui pourraient survenir soit dans le transport soit dans la remise des objets.

Članak 33.

Poštanske uprave nepreuzimlju na se nikakove obveznosti za to, ako se pošiljke odpreme kasno ili ako se kasno dostave.

Article 34.

Un délai de six mois à partir de la date du dépôt de l'objet est accordé à l'expéditeur pour faire valoir ses droits à une indemnité; passé ce terme, le réclamant n'aura droit à aucune indemnité.

Članak 34.

Rok od 6 miesecih, računajuć od dana predaje, dozvoljuje se predavatelju, da može tražiti pravo svoje na naknadu.

Iza toga roka nepripada reklamantu pravo na nikakovu naknadu.

Article 35.

La responsabilité des pertes et des avaries commencera pour chaque Administration au moment de la remise réciproque des objets faite suivant les règlements respectifs.

Lorsqu'une perte ou une avarie se produira sur un parcours étranger, les Administrations des Postes de la Monarchie Austro-Hongroise feront valoir auprès de l'Administration étrangère la réclamation de l'expéditeur à une indemnité avec le même intérêt, que s'il s'agissait de leurs propres envois et conformément aux dispositions des conventions en vigueur avec l'Administration étrangère respective.

Članak 35.

Dužnost jamčiti za gubitke i oštete pričet će za svaku od obih poštanskih upravah onda, kad jim se uzajamno, primierno dotičnim propisom predmeti izruče.

Kad se gubitak ili ošteta dogodi na prolazu kroz inostrano zemljište, zastupat će poštanske uprave austrijansko-ugarske monarkije napram inostranoj upravi reklamaciju predavatelja radi naknade istim interesom, kao se radi o njihovoj pošiljki vlastitoj, i primierno ustanovam obstojećih ugovorah, koji su sklopljeni s dotičnom inostranom poštanskom upravom.

Article 36.

Les articles de messagerie échangés en transit par la Monarchie Austro-Hongroise entre le Monténégro et les pays étrangers, seront soumis quant au parcours du territoire monténégrin aux mêmes tarifs que les objets originaires ou à destination de la Monarchie Austro-Hongroise.

Quant au parcours à partir de la frontière du Monténégro jusqu'à destination et vice versa, ces objets seront soumis aux taxes et règlements en vigueur entre la Monarchie Austro-Hongroise et les pays étrangers respectifs.

Članak 36.

Na predmete vozne pošte, koji iz Cèrne Gore u inostrane dèržave i iz tih dèržavah u Cèrnu Goru prolaze austrijansko-ugarskom monarkijom, udarat će se za odpremu na cèrnogorsko zemljište iste pristojbe, kao i na pošiljke, koje polaze iz austrijansko-ugarske monarkije ili tamo dolaze.

Što se tiče odpreme od cèrnogorske granice do opredielišta i obratno, valjat će glede tih predmetah pristojbe i propisi, postojeći medju austrijansko-ugarskom monarkijom i dotičnom inostranom dèržavom.

Article 37.

Les Administrations contractantes dresseront chaque mois les comptes résultant de la transmission des correspondances et des articles de messagerie qu'elles se livreront réciproquement en vertu des dispositions des présentes stipulations.

Les comptes auront pour base les feuilles d'avis et les factures de messagerie des envois effectués pendant la période mensuelle à laquelle elles se rapportent.

Članak 37.

Ugovor sklapajuće poštanske uprave, sastavljat će miesečno račun vèrhu odpravljenih listovah i voznopoštovnih pošiljakah, koi će si medjusobno dopremati na temelju ustanovah ovoga ugovora.

Za temelj obračunu služit će kartovni listovi i voznopoštovne prijamnice, glaseće vèrhu pošiljakah, dopremljenih tečajem mieseca, kojega se tiče račun.

Le solde sera payé à l'expiration de chaque trimestre sur la base d'un compte général, qui sera dressé aux soins du bureau de la Comptabilité postale auprès du Ministère I. R. du Commerce à Vienne.

Le payement aura lieu en monnaie sonnante, valeur autrichienne (argent), ou en lettres de change pour la somme entière dans la dite monnaie, et le solde sera remis à l'office postal à Cattaro respectivement à Cettigne selon que l'une ou l'autre des Administrations sera reconnue redevable envers l'autre.

Le payement devra être effectué dans les trois mois qui suivront le trimestre auquel le compte général se rapportera.

Le résultat des différences relevées sur les comptes d'un trimestre sera porté dans le compte du trimestre suivant.

Tražbine izplatjivat će se koncem svake četvèrt godine na temelju glavnoga obračuna, koi će sastaviti poštanski računarski odsiek c. kr. ministarstva tèrgovine u Beču.

Izplata ciele svote obavljat će se ili u kovanom (srebèrnom) novcu austrijanske vriednosti ili u mienicah na isti novac glasećih, i tražbina odpremat će se poštanskomu uredu u Kotor, dotično na Cetinje, kako se pronadja, da ova ili ona uprava duguje drugoj.

Izplata imat će se obaviti uz tri mieseca koji od sliedećih budu iza četvèrti godine, koje se tiče glavno obračunavanje.

Rezultat diferencije, proiztičuće iz četvèrtgodišnjega obračunavanja, imat će se prenieti u račun za nastajuću četvèrt godine.

Article 38.

Les Administrations contractantes arrêteront par un arrangement spécial la forme des comptes et toute autre mesure de détail et d'ordre nécessaire pour assurer l'exacte exécution des présentes stipulations.

Članak 38.

Ugovor sklapajuće poštanske uprave uglavit će posebnom ustanovom oblik obračunavanja i sve potankosti odredabah i pravilah potrebitih, da se osigura točna ovèršba ovoga ugovora.

Article 39.

Les présentes stipulations après être ratifiées, entreront en vigueur le $\frac{\text{premier septembre}}{\text{vingt août}}$ 1871.

Elles resteront obligatoires d'année en année jusqu'à ce que l'un des parties contractantes ait annoncé à l'autre — mais un an à l'avance — son intention d'en faire cesser les effets.

Pendant cette dernière année les présentes stipulations continueront d'avoir leur exécution pleine et entière, sans préjudice de la liquidation et du solde des comptes entre les Administrations contractantes après l'expiration du dit terme.

Članak 39.

Ugovor ovaj, kada bude ratificiran, stupit će u kriepost $\frac{\text{pèrvoga Rujna}}{\text{dvadesetog Kolovoza}}$ 1871 *).

On ostaje obvezan od godine do godine, dok od ugovarajućih stranakah koja — godinu danah unapried ipak — nenaviesti drugoj namieru, da želi dokinuti valjanost njegovu.

Tečajem te godine stajat će ugovor ovaj podpun i cio u uporabi bez uštèrba, da se poslie toga roka medju ugovor sklapajućimi poštanskimi upravami obavi obračunanje i namiri računska tražbina.

*) Rok, koga će se ovèršit imati ovaj ugovor, proglasit će se kašnje.

Fait en double expédition à Zara le vingtcinq (25) / treize (13) Mai 1871.

Adolphe Chevalier de Lama m. p.,
Conseiller supérieur et Directeur des i. r. postes en Dalmatie, comme représentant du Gouvernement de Sa Majesté Impériale et Royale.

Jean Sundečić m. p.,
Secrétaire particulier de S. A. le Prince de Monténégro comme représentant du Gouvernement Monténégrin.

Dano u dva primierka u Zadru dne dvadeset i petoga / trinaestoga Svibnja 1871.

Vitez Adolfo Lama s. r.,
c. kr. nadsavietnik i ravnatelj poštah u Dalmaciji, kao zastupnik vlade Njegova cesarskoga i kraljevskoga apostolskoga Veličanstva.

Jovan Sundečić s. r.,
tajnik Njegove Visosti kneza cèrnogorskoga, kao zastupnika vlade cèrnogorske.

Gori navedeni ugovor poštanski proglašuje se ovim, pošto je nanj privolila jedna i druga kuća vieća cesarevinskoga.

U Beču, dne 27. Svibnja 1873.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r.

124.

Ugovor od 23. Rujna 1872,

medju vladom Njegova cesarskoga i kraljevskoga apostolskoga Veličanstva i Njegove Visosti kneza cèrnogorskoga, o zamienitom izručivanju zločinacah.

Convention.

Le Gouvernement Impérial et Royal austro-hongrois et

Son Altesse le Prince du Monténégro

désirant régler d'un commun accord l'extradition réciproque des malfaiteurs, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

Le Gouvernement Impérial et Royal Austro-Hongrois et Son Altesse le Prince du Monténégro s'engagent à se livrer réciproquement sur la demande qui leur en sera adressée de l'autre part, à la seule exception de leurs nationaux, tous les individus refugiés des États de la Monarchie Austro-Hongroise

Prevod.

C. i kr. vlada austrijansko-ugarska i

Njegova Visost knez cèrnogorski želeći

uzajamnim sporazumljenjem urediti zamienito izručivanje zločinacah, ustanoviše sliedeće članke:

Članak 1.

C. i kr. vlada austrijansko-ugarska i Njegova Visost knez cèrnogorski obvezuju se uzajamno, da će na zahtiev jedne ili druge stranke, izuzam jedino vlastite dèržavljane, izručivati si sve one osobe, koje su uskočile iz dèržavah austrijansko-ugarske monarkije u Cèrnogoru, ili iz Cèrnogore u dèržave austrijan-

dans le Monténégro et du Monténégro dans les États de la Monarchie Austro-Hongroise, et qui sont poursuivis ou qui ont été condamnés, comme auteurs ou complices, pour l'un des crimes énumérés ci-après, par l'autorité compétente de l'un des deux pays où le crime aura été commis.

L'extradition ne sera accordée que sur la production, soit d'un arrêt de condamnation soit de tout autre arrêt judiciaire, indiquant les charges ou les indices produits contre l'individu réclamé.

Article 2.

Les crimes, a raison desquels l'extradition sera accordée, sont les suivants:

1. Tout homicide, commis volontairement, soit avec préméditation, soit en suite d'une intention hostile quelconque (assassinat, empoisonnement, infanticide, tentative de ces crimes, meurtre);

2. Blessures volontaires, ayant occasionné, soit une maladie ou incapacité de travail pendant vingt jours ou plus, soit un danger de mort ou une mutilation permanente du blessé;

3. Restriction illégale apportée à la liberté individuelle, séquestration ou détention illégale de personnes;

4. Inceste; bigamie; rapt de violence ou de seduction; attentat à la pudeur commis sur la personne d'un enfant de l'un ou l'autre sexe au dessous de l'age de quatorze ans accompli; corruption de mineurs par leurs parents ou toute autre personne chargée de leur surveillance; avortement procuré;

5. Enlèvement, exposition d'enfants;

6. Incendie;

7. Soustraction de la propriété mobilière d'autrui, commise avec violence ou menaces contre une personne (rapine); traitement violent ou menaces dangereuses, affectés à une personne, soit pour la forcer à faire, à

sko-ugarske monarkije, ter koje su, bilo kao učinitelji, bilo pak kao sukrivci sbog kojega od niže navedenih zločinah progonjene, ili osudjene po nadležnoj vlasti one dèržave, u kojoj su zločin počinile.

Izručba dozvolit će se samo onda, ako se predloži takova sudbena odluka, koja sadèržaje bilo osudu, bilo obtužbu, ili razloge sumnje proti osobi, koja bi se imala izručiti.

Članak 2.

Zločinstva, radi kojih će se izručba dozvoliti, jesu sliedeća:

1. Svakovèrstna hotomična ubojstva, izvedena bilo promišljenom nakanom, bilo inim kojim neprijateljskim namišljajem na čovieku (zasiedno umorstvo, otrovanje, čedomorstvo, pokušaj tih zločinstvah, umorstvo);

2. hotomična tielesna ozleda, ako je iz ozlede sliedilo poremetjenje zdravlja, ili nesposobnost za izvèršivanje zvanja barem na 20 ili više danah; ili ako je ozleda postala pogibeljna životu; ili ako je prouzročila postojano osakatjenje ozledjenika;

3. bezpovlastno ograničenje osobne slobode; samovlastno zaustavljenje ili dèržanje u zatvoru koje osobe;

4. rodoskvèrnje; dvoženstvo; silom ili omamom izvedena otmica; bludnost s dietcom ma kojega spola izpod 14 godinah, zavedenje malolietnikah, izvedeno po roditeljih ili po inih osobah, kojim su malolietnici nadzora radi povjereni; uzrokovano pometnutje;

5. otmica, izložentje dieteta;

6. palež;

7. osvojenje tudjega pokretnoga imetka, izvedeno silom, ili proti osobi kojoj naperenom prietnjom (razbojstvo); nasilje, ili pogibeljna prietnja proti kojoj osobi, upravljena u svèrhu, da se time primora, da što čini, tèrpi,

endurer ou à s'abstenir de quelque chose, soit pour causer peur ou appréhension à elle-même ou à d'autres (extorsion, menaces dangereuses), attentat contre la propriété immobilière d'autrui;

8. Détérioration ou destruction de la propriété d'autrui, si le dommage causé dépasse la somme de 25 florins v. autr.;

9. Endommagement, apporté volontairement aux chemins de fer ou aux télégraphes, quelque serait le montant du dommage causé;

10. Soustraction frauduleuse de la propriété mobilière d'autrui, commise sans violence ou menaces contre une personne (vol), si le prix de l'objet volé dépasse la somme de 25 florins v. autr.;

11. Escroquerie et fraude, si le dommage causé dépasse la somme de 25 florins v. autr.;

12. Détournement ou dissipation d'une chose confiée, si le prix de celle-ci dépasse la somme de 50 florins v. a. (abus de confiance);

13. Contrefaçon ou altération de monnaies, introduction ou émission de monnaies fausses ou altérées; contrefaçon ou falsification de papier monnaie, rentes sur l'État, obligations, effets émis par les banques ou autres effets publics; introduction ou usage de ces mêmes effets falsifiés;

14. Contrefaçon d'actes souverains, de sceaux, poinçons, timbres, marques de l'État ou des administrations publiques; usage de ces objets contrefaits; faux en écriture publique ou authentique, en écriture privée et de commerce et de banque et usage de pareilles fausses écritures;

15. Faux témoignage ou faux serment en justice, fausse expertise, subornation de émoins et d'experts;

16. Corruptions de fonctionnaires publics;

17. Crime de sédition au bord d'un navire;

18. Combriccola de malfaiteurs.

ili propusti ili pak da se ona, ili drugi utieraju u strah i nemir (globljenje, pogibeljna prietnja); usèrt ili ošteta tudjega nepokretnoga dobra;

8. zlobna ošteta, ili opustošenje tudjega vlastničtva, ako prouzročena šteta nadilazi 25 for. a. vr.;

9. zlobna ošteta željeznicah ili bèrzojavah, negledajuć na veličinu štete;

10. nezakonito prisvajanje tudjega pokretnoga vlastničtva, izvedeno bez nasilja, ili prietnje proti osobi kojoj (kradja), ako vriednost ukradene stvari nadilazi 25 for. a. vr.;

11. prevara, kad uzrokovana šteta nadilazi 25 for. a. vr.;

12. pronevierenje povierene stvari, iznoseće više od 50 for. a. vr. (zloporaba povierenja);

13. krivotvorje, ili preinačenje novca, unašenje ili izdavanje krivotvorena, ili umaljena novca, krivotvorje ili spotvaranje papirah, koji vriede kao novac, dèržavnih rentah, obveznicah, vriednostih papirah po bankah izdanih, ili inih javnih vierovnih papirah, zatim unašenje i upotriebljivanje takovih spotvorenih vriednostnih papirah;

14. spotvaranje dokaznicah, uredovnih pečatah, znakovah, biljegah, ili markah, što ih upotriebljuje dèržava ili javna uprava; upotriebljivanje takovih spotvorenih predmetah; krivotvorje javnih, ili javno ovierovljenih izpravah; izpravah privatnih, tèrgovačkih, ili bankalnih; zatim upotriebljivanje takovih krivih izpravah;

15. krivo sviedočanstvo, ili kriva prisega pred sudom, krivo mnienje vieštačko, zavedenje sviedokah ili vieštakah u svèrhu, da što kriva izkažu, dotično krivo mnienje dadu;

16. podmićenje javnih uredovnikah;

17. buna na morskom brodu;

18. sdruženje na zločin.

Article 3.

L'extradition ne sera jamais accordée pour les crimes ou délits politiques.

Toutefois, ne sera pas réputé crime politique, ni fait connexe à un semblable crime, l'attentat contre la personne du Chef de l'un des deux Gouvernements respectifs ou contre celle des membres de sa famille, lorsque cet attentat constituera le crime de meurtre ou d'assassinat.

Article 4.

Cet arrangement sera mis en exécution aussitôt qu'il aura été approuvé de part et d'autre et il continuera d'être en vigueur jusqu'à la déclaration contraire du Gouvernement Impérial et Royal Austro-Hongrois ou de Son Altesse le Prince du Monténégro.

Une telle déclaration n'aura cependant pas effet retroactif quant aux faits pour lesquels l'extradition aura déjà été demandée.

Fait en double expédition à Zara le 23 septembre 1872.

Par ordre du Gouvernement Impérial et Royal:

(L. S.) Dr. **Victor Pozzi** m. p.,
Conseiller de Section.

Par ordre de Son Altesse le Prince du Monténégro:

(L. S.) **Jean Sundečić** m. p.,
Secrétaire de Son Altesse le Prince du Monténégro.

Vu et approuvé
Le Ministre de la Maison Impériale et des affaires étrangères:

Andrássy m. p.

Vu et approuvé
Le Prince du Monténégro:

Nicolas m. p.

Članak 3.

Izručba neće se nikada dozvoliti radi zločinstvah ili prestupakah političkih.

Nu nasèrt na osobu vladara jedne ili druge dèržave ili na člana obitelji mu i učin, stojeći u savezu sa sličnim zločinstvom, neće se smatrati zločinom političkim, ako učin taj sačinjava prosto ili potajno umorstvo.

Članak 4.

Ovaj ugovor stupit će odmah u kriepost, čim bude s obijuh stranah potvèrdjen, te će u krieposti ostati sve dotle, dok se ili c. i kr. vlada austrijansko-ugarska ili Njegova Visost knez cèrnogorski protivno neizjavi.

Takova izjava medjutim neće imati uzvratne moći na one slučajeve, glede kojih je već zamoljena izručba.

Dano u dva jednaka primierka u Zadru dne 23. Rujna 1872.

Po naredbi cesarske i kraljevske vlade:

(M. P.) Dr. **Victor Pozzi** s. r.,
odsiečni savietnik.

Po naredbi Njegove Visosti kneza cèrnogorskoga:

(M. P.) **Jovan Sundečić** s. r.,
tajnik Njegove Visosti kneza cèrnogorskoga.

Vidio i odobrio
ministar cesarske kuće i posalah izvanjskih:

Andrássy s. r.

Vidio i odobrio
knez cèrnogorski:

Nikola s. r.

Ovaj ugovor o izručbi zločinacah proglašuje se kao kriepostan za kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinsknm.

U Beču, dne 13. Lipnja 1873.

Auersperg s. r. **Glaser** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLV. — Izdan i razposlan dne 17. Sèrpnja 1873.

125.

Obznana ministarstva financijah od 8. Lipnja 1873,

o postupku, kojega se dèržati valja prigodom, kada se polažu zadužnice obćega dèržavnoga duga, namienjene za jamčevinu pri ženitbah vojničkih, zatim kada se dižu kamate od njih, i napokon kada se povratjaju zadužnice takove.

Iz promienah i iz regulacije dèržavnoga duga, koje su se učinile i provele uslied i u savezu s rukovanjem i kontrolom osigurana (konsolidovana) duga dèržavnoga, ustanovljenim u zakonih od 10. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 54) i od 13. Travnja 1870 (dèrž. zak. lista br. 57), zatim uslied preobrata raznih dugovnih vèrstah od obćenitoga do onda postojavšega duga dèržavnoga, naredjena zakonom od 20. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 66), nastala je sada potrieba, da se u niekojih obzirih na novo i drugčije uredi i postupak, kojega se dèržati valja prigodom, kada se polažu zadužnice dèržavnoga duga, namienjene za jamčevinu pri ženitbah vojničkih, zatim kada se dižu kamate od istih, i napokon kada se povratjaju zadužnice takove.

C. kr. ministarstvo financijah obnašlo je s toga, u dogovoru s c. i kr. ratnim ministarstvom cesarevine, razpis ministarstva financijah od 31. Kolovoza 1858 (dèrž. zak. lista br. 143), koi je do sada odlučan bio za postupak glede pomenutih predmetah, na koliko se t. j. odnosi na prave tako zvane papire dèržavne, brižljivo iznova pregledati ter ujedno odrediti, da sliedeća preinačena pravila najkašnje dne 1. Kolovoza imadu doći u kriepost, i da se polag istih i svekolike jamčevine od ženitbah vojničkih, položene do onda u dèržavnih zadužnicah, malo po malo pretvoriti imadu ureda radi.

§. 1.

U ime jamčevine pri ženitbah vojničkih mogu se sada od obveznicah dèržavnoga obćega duga polagati:

1. Obveznice jedinstvenoga duga, okamatjene u notah,
2. „ „ „ „ „ kovanu novcu,
3. dèržavne zadužnice 4-postotnoga loterijskoga zajma od godine 1854, i
4. „ „ 5- „ „ „ „ „ 1860.

Da se osim prijepomenutih vèrstah papirah dèržavnih druge koje namieniti mogu za jamčevinu, imat će se najprije izhoditi privola c. i kr. bojnoga ministarstva cesarevine i c. kr. ministarstva financijah.

§. 2.

Tko je nakan za sebe ili za koga drugoga namieniti dèržavnih zadužnicah u ime jamčevine za ženitbu vojničku, imat će zadužnice od svake pojedine kategorije, pomenute u §. 1, navesti u posebnu popisu, providjenu biljegom od 50 novč. vr. austrijanske; ovaj popis treba da vlastoručno podpiše onaj, koi jamčevinu polaže, i treba da je točno sastavljen po priklopljenu obrazcu *A*, gdie se primiereno izpuniti imadu dotične rubrike.

Popisom imadu se priklopiti zadužnice, koje su u njem navedene, a povèrh toga treba da svakomu od njih priložena bude namienovnica (izprava), izdata po vlastniku ili po vlastnicih od zadužnicah. Rečena izprava podvèržena je zakonitoj pristojbi.

Više namienovnicah priložiti treba samo onda, ako je više njih, koji jamčevinu polažu i ako svaki od njih jednu ili više zadužnicah namienjuje k istoj jamčevini.

§. 3.

Zadužnice, glaseće na donesnika, imadu providjene biti svimi kuponi, koji k istim spadaju i nisu još dospiele, one pak od jedinstvenoga duga takodjer i talonom ili bilježkom o ugasnutju istoga talona, izhodjenom po §-u 1, *b)* zakona od 2. Sèrpnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 88).

Kod zadužnicah, glasećih na ime ili pak vezanih (vinkuliranih), imat će se u smislu točakah 3, 4 i 5 §-a 1. obznane ministarstva financijah od 6. Ožujka 1869 (dèrž. zak. lista br. 29) pismeno dokazati, da je dotičnik vlastan zadužnicu namieniti u ime jamčevine, ako t. j. postoji zabilježba, koja prieči slobodno razpolaganje s istom; svakako pak iziskuje se legalizovan prenos (žiro) vlastnikah, upisanih na zadužnicah, a polag okolnostih pismen dokaz o tom, da je vlastničtvo prešlo na onoga, koi izdaje namienovnicu.

§. 4.

Popise, izdate po §§. 2 i 3 i obrazložene kao što treba, imat će ili stranka sama ili pak njezin naredjenik, providjen ovierovljenim punomoćjem, bez svakoga drugoga pismena podneska predati kod c. kr. dèržavno-dugovne pieneznice u Beču ili pak u svèrhu, da ovamo dostavljene budu u smislu §. 3 obznane ministarstva financijah od 6. Ožujka 1869 (dèrž. zak. lista br. 29), kod koje god u §. 4 obznane ministarstva financijah od 28. Prosinca 1868 (dèrž. zak. lista br. 158) navedene zemaljske ili porezne pieneznice (t. j. kod koje god od svihkolikih c. kr. zemaljskih glavnih pieneznicah, izim one u Beču, kod c. kr. poreznoga i sabirnoga ureda u Krakovu, kod kojegod od kraljevsko-ugarskih pieneznicah u Budimu, Požunu, Šopronu, Košicah, Temišvaru, Zagrebu, Sibinju i Kološvaru ili kod kojega god od svihkolikih c. kr. i kralj. ugarskih poreznih uredah).

Pieneznica, koja primi popise, progledat će svekolike predane izprave, zatim će, u koliko bude moguće, ukloniti očite nedostatke, i mane, ako kakovih bude, a poslie toga izdati stranki o onom, što se je položilo, primku, izdatu po obojici višjih urednikah pieneznice ili ureda, i providjenu pečatom uredovnim, i napokon kazati, kada da se stranka opet prijavi.

§. 5.

Pieneznica dèržavnih dugovah imat će papire od vriednosti i izprave, koje sù do nje došle neposredno ili posredno, prosuditi što najbrižljivije, zagledajuć pri tom i u knjige vieresijske; u slučaju pak, ako se tù nadje prenosah od vlastničtva, glede kojih odlučivati nespada u dielokrug ove pieneznice, imat će u smislu razpisa ministarstva financijah od 19. Listopada 1871 (dèrž. zak. lista br. 123) izhoditi odluku u c. kr. direkcije dèržavnoga duga. Zaprieke, koje po tom možda izadju na vidielo, imadu se obznaniti stranki neposredno, a glede papirah, koje je priposlala koja zemaljska ili porezna pieneznica, putem te pieneznice.

§. 6.

Ako zaprieke več neima, ili ako su se navedeni prigovori dokinuli, izdat će se umiesto prinešenih zadužnicah jedinstvenoga duga drugi takovi papiri u običnom obliku zadužnicah na ime glasećih, i to vèrhu takovih svotah, da će za svaku vèrstu i za svaki kamatni rok (renta u notah s kamatami mieseca Veljače-Kolovoza, renta u notah s kamatami mieseca Svibnja-Studenoga, renta u srebru s kamatami mieseca Siečnja-Sèrpnja, renta u srebru s kamatami mieseca Travnja-Listopada) pri jednakih razmierjih vlastničtva doći po jedna zadužnica. Ove zadužnice providit će se od strane kontrolne komisije dèržavnih dugovah, ustanovljene po vieću cesarevinskom, potvèrdom o tom, da su se upisale u glavnu knjigu dèržavnoga duga; a imat će u tekstu ime i prezime i karakter vlastnika, namienu: da je jamčevina za ženitbu vojničku, kao i ime i prezime i karakter obih mladenacah; napokon navest će se na svakoj takovoj zadužnici, da će se kamate od nje izplatjivati na posebnu rentovnicu.

Od zadužnicah dèržavnih loterijskih zajmovah od god. 1854 i 1860 imat će se arci kuponski oduzeti i uništiti; na glavnih nasuprot listovih napisat će se ime i prezime i karakter vlastnika, namiena: da je jamčevina za ženitbu vojničku, kao i ime i prezime i karakter mladenacah, zatim u obliku veza (vinkuliranja) i to, da će se kamate od zadužnice izplatjivati na posebnu rentovnicu.

Rentovnice treba da imadu na sebi svakolika obilježja od zadužnice (ili zadužnicah), na koju se odnose, po danu, broju i glavnici, zatim namienu njihovu: da su jamčevina za ženitbu vojničku, k tomu ime i prezime i karakter onoga, koi je ovlašten pobirati kamate, i drugoga budućega druga ženitbenoga; — ove rentovnice izdavat će po priklopljenu obrazcu *B* pieneznica dèržavnih dugovah (bez protupodpisa kontrolne komisije dèržavnih dugovah, ustanovljene po vieću cesarevinskom).

K dèržavnim zadužnicam loterijskih zajmovah od godinah 1854 i 1860, koje idu u jednu istu seriju i imadu istu vriednost imenovnu, izdavat će se samo po jedna rentovnica. Za svaku zadužnicu jedinstvenoga duga, koja po predidućih ustanovah izdata bude, imat će stranka po §-u 2 obznane ministarstva financijah od 6. Ožujka 1869 (dèrž. zak. lista br. 29) platiti pristojbu za bielicu iliti blanketu, za sada 20 novč. vrednote austrijanske.

§. 7.

Dèržavne zadužnice, po §-u 6 izdate, odnosno vezane, a i k istim spadajuće rentovnice imat će ujedno s namienovnicom ili s namienovnicami ona pieneznica ili onaj ured, gdie su bile predane, izdati stranki uz povratu pri položbi dobivene primke i uz napisanu na njoj namiru o zadužnicah, rentovnicah i namienovnicah, kao i uz izplatu pristojbe, koja bi se po §. 6 podmiriti imala za blankete.

§. 8.

Namienovnice, vezane zadužnice, rentovnice i točne prepise od rentovnicah, koji treba da su providjeni svaki biljegom od 15 novč. vr. austr., imat će stranka s ostalimi izpravami, koje po propisih podnieti valja s jamčevinom ženitbenom, predati dotičnomu glavnomu ili vojničkomu zapoviedničtvu, koje će svekolike izprave odaslati bojnomu ministarstvu cesarevine. Ovo ministarstvo, našav, da je zadovoljeno zakonitim uvietom, naredit će, da namienovnice, zadužnice i prepise od rentovnicah obća vojnička uprava od ostavah uzme u pohranu, a zatim će ostavnicu, koju ova uprava izdade o zadužnicah, što ih je u pohranu uzela, a tako i rentovnice putem glavnoga ili vojničkoga zapoviedničtva poslati onoj vojničkoj četi, ka kojoj ženik spada, i to u svèrhu, da se rentovnice predadu onoj osobi, koja je ovlaštena pobirati kamate, ostavnica pak da se predade vlastniku jamčevine ili, ako je vlastnikah više, tad punomoćniku, kojega su ovi naredili za to.

§. 9.

Buduć da se kamate od jamčevinah vojničko-ženitbenih po postojećih propisih samo pod stanovitimi uvieti i svakako samo do stanovite kvote mogu ustupiti (drugomu komu) ili založiti, s toga uzdèržava se u krieposti ustanova §-a 11, točke 1 razpisa ministarstva financijah od 31. Kolovoza 1858 (dèrž. zak. lista br. 143), po kojoj rentovnice kao takove može samo jedan ženitbeni drug drugomu, a inače nikomu, u vlastničtvo ustupiti ili založiti, ter bezkriepostan je i ništetan svaki čin, smierajući na to, da se koja rentovnica ustupi ili založi komu drugomu, i po kojoj dakle nemože se iz takova čina izvoditi nikakovo pravo.

Ako bi se uslied ustupa ili zaloga medju ženitbenimi drugovi imale kamate platjati drugomu ženitbenomu drugu, a ne onomu, koi je kao upisan na rentovnici ovlašten pobirati ih, ili ako bi se uslied iznovične pogodbe platjati imale opet ovomu, imat će se rentovnice odpraviti na direkciju dèržavnoga duga, i to podneskom ustupljujućega ili zalažućega druga ženitbenoga, legalizovanim glede podpisa, ali netrebajućim drugoga kakova pisma, ili pak podneskom drugoga ženitbenoga druga, koi podnesak neima bit legalizovan, ali treba da je oskèrbljen valjano izdatom i biljegovanom ustupnicom ili založnicom. Ova će direkcija narediti na to, da se u knjizi vieresijskoj i na naličju rentovnicah zabilježi promiena, koja je nastala u povlasti glede pobiranja kamatah.

Zadužnice, ka kojim spadaju rentovnice, mogu se u vlastničtvo ustupiti ili založiti, nego, kao što se znade samo po sebi, bez povriede onoga veza, koi je glede jamčevine na njih. Nego ustup ili zalog takov imat će prema tretjim osobam valjanosti samo onda, ako ubilježen bude u knjizi vieresijskoj, u koju svèrhu ima se dotična izprava, t. j. ustupnica ili založnica podneskom, imajućim na sebi biljeg od 50 novčićah, poslati direkciji dèržavnoga duga.

Sudbene zabrane, plienitbe ili predaje u pogledu dèržavnih zadužnicah, namienjenih kao jamčevine za ženitbu vojničku, i u pogledu kamatah od istih imadu se u smislu naredabah oblastih centralnih od 2. Sèrpnja 1859 (dèrž. zak. lista br. 120) i od 9. Svibnja 1860 (dèrž. zak. lista br. 125), zatim u smislu točke 2 razpisa ministarstva financijah od 26. Veljače 1860 (dèrž. zak. lista br. 53) dostaviti pieneznici dèržavnoga duga i direkciji toga duga kao vlasti, neposredno predpostavljenoj toj pieneznici. Direkcija dèržavnoga duga ima o svakoj izvansudbenoj ili sudbenoj zabilježbi, koja u pogledu zadužnice, namienjene za jamčevinu vojničko-ženitbenu, ili u pogledu spadajuće k njoj rentovnice učinjena bude u knjizi vieresijskoga, podniet izviestje bojnomu ministarstvu cesarevine, koje će ga odpraviti

obćoj upravi vojničkih ostavah za da nadopuniti može svoje bilježke o vojničko-ženitbenih jamčevinah.

§. 10.

Ako rentovnica bude izgubljena, imat će onaj (oni), koi je vlastan (koji su vlastni) kamatah brati ód nje, naznačiv glavna obilježja rentovnice i zadužnice ili zadužnicah, kamo spada, t. j. brojeve, datum i polugodišnji iznosak kamatah, putem bojnoga ministarstva cesarevine podniet prošnju direkciji dèržavnoga duga, da mu (im) se izdade nova rentovnica, i prošnji ovoj priklopiti biljegom od 50 novč. providjen, glede podpisa legalizovan reverz toga sadèržaja, da iz izgubljene, svimi goripomenutimi obilježji označene rentovnice neće više izvoditi ni tražiti nikakova prava.

Ako onomu, koi je rentovnicu izgubio, nebi glavna obilježja bila poznata, imat će naznačiv barem ono, što mu je poznato, na pr. godinu izdatbe, istim putem najprije zaiskati u direkcije dèržavnoga duga, da se obilježja ona obznane.

Na prošnju, priredjenu i obrazloženu, kao što treba, naredit će direkcija dèržavnoga duga, da pieneznica istoga duga, pridèržav kod sebe reverz, izdade novu rentovnicu s promienjenim brojem i s promienjenim datumom, i poslat će ju bojnomu ministarstvu cesarevine, koje će prepis od nje dostaviti obćoj vojničkoj upravi od ostavah, da ga pohrani i da zabilježi ništetnost izgubljene rentovnice, a novu rentovnicu predati stranki.

§. 11.

Ako se izgubi ona ostavnica, koju je obća vojnička uprava od ostavah izdala stranki o zadužnicah, vezanih kao jamčevina vojničko-ženitbena (§. 8), imat će stranka zaiskati sudbenu usmèrtbu (amortizaciju) takove ostavnice, za da priklopiv presudu usmèrtbenu uzmogne u svoje doba izhoditi, da joj se opet dadu zadužnice (§. 20).

§. 12.

Po smèrti muža brat će i uživati udovica kamate od zadužnicah, položenih u ime jamčevine vojničko-ženitbene.

Nego ako rentovnice neglase na njezino ime ili ako su mužu joj ustupljene ili založene, imat će ona putem oblasti vojničke izhoditi, da joj glavno ili vojničko zapoviedničtvo, kojemu u kotaru prebiva, izdade izkaznicu, u kojoj će isto potvèrditi, da je po smèrti muževljevoj ona sada ovlaštena pobirat kamate; zatim će tu izkaznicu ujedno s rentovnicami poslati direkciji dèržavnoga duga u svèrhu, da ta direkcija, zaustaviv pri sebi izkaznicu, naredi, neka se promiena, nastala u pogledu povlasti na pobiranje kamatah, zabilježi u knjizi vieresijskoj i na naličju rentovnicah, i o tom pošalje izviestje bojnomu ministarstvu cesarevine poradi bilježakah, koje učiniti imade obća vojnička uprava od ostavah (§. 9).

§. 13.

Kamate od zadužnicah, koje su vezane kao jamčevina vojničko-ženitbena, mogu se na temelju rentovnicah u smislu obznanah ministarstva financijah od 28. Prosinca 1868 (dèrž. zak. lista br. 158), §. 4 i od 5. Listopada 1870 (dèrž. zak. lista br. 121) dizati kod svih pieneznicah i uredah, navedenih u §. 4 ove obznane.

Ako stranka kašnje zaželi, da joj se kamate izplatjuju kod druge koje pieneznice, a ne kod one, koju je s početka bila naznačila (§. 2 i obrazac *A*, rubrika 11), imat će to, prinesav rentovnicu, ili kod pieneznice, gdie su se kamate posliednji put digle, ili kod one, kod koje je stranka rada kašnje dizat ih, ustmeno prijaviti u svèrhu, da se to doznači; a moći će se takovo doznačivanje kamatah iskati, koliko god se putih uzvidi onomu, koi je po rentovnici vlastan pobirati kamate.

§. 14.

Kamate izplatjivat će se na temelju svake pojedine rentovnice na namiru, prostu od biljegovine, u kojoj namiri treba da su navedena bitna obilježja kako rentovnice, tako i zadužnice ili zadužnicah, ka kojim spada rentovnica. (Obrazac namire nahodi se na naličju obrazca *B*).

§. 15.

Po paragrafu 4. obznane ministarstva financijah od 6. Ožujka 1869 (dèrž. zak. lista br. 29) neće pieneznice jamčiti za istinitost podpisa na namirah kamatnih niti za istovietnost onoga, koi je namiru donio, s osobom onoga (one), koi (koja) je ovlašten (a) pobirati kamate, nego izplatjivat će kamate onomu, koi donese namiru, koja točno naznačuje obilježja rentovnice i zadužnicah, a i dospietni rok kamatni, i koja je podpisana imenom onoga, koi je ovlašten za pobiranje kamatah.

Ako stranka želi osigurati se proti prevaram, moći će u smislu prijepomenuta §-a već prigodom, kada polaže jamčevinu (izpuniv primiereno rubriku 10 obrazca *A*, pomenuta u §. 2), ili makar i kašnje, nego onda samo uz prinešenu rentovnicu, zaiskati u pieneznice, koja kamate izplatjuje, da se kamate plate samo onomu, koi predajuć namiru pokaže ujedno i rentovnicu ili koi donese namiru, legalizovanu glede podpisa. Za ove slučajeve neće sudbena legalizacija kod jamčevinah vojničko-ženitbenih podvèržena biti pristojbi zakonitoj.

§. 16.

Ako stranka, ovlaštena za pobiranje kamatah, hoće, da tko tretji kvitira kamate, imat će ovaj kod pieneznice, izplatjujuće kamate, predati u pogledu podpisa legalizovano punomoćje od stranke, ovlaštene za pobiranje kamatah.

§. 17.

Pieneznice imat će kamate od zadužnicah, koje su vezane kao jamčevina vojničko-ženitbena, osobi, ovlaštenoj polag rentovnice, izplatjivati dotle, dokle god nebudu obavieštene, da je pravo one osobe na uživanje kamatah ugaslo. S toga će vlastnik zadužnice ili zadužnicah, ako nije on ujedno na temelju rentovnice ovlašten na pobiranje kamatah, sam pobrinuti se za to, da pieneznice čim prije obavieštene budu putem uredovnim o tom, da je pravo ono ugaslo (§. 20). Buduć da takova uredovna obaviest pieneznicah nije odmah moguća, moći će vlastnik zadužnice ili zadužnicah ili pieneznicu, kod koje su se kamate posliednji put izplatile, ili — ako se ova nahodi izvan Beča — u svèrhu, za da obavieštena bude, pieneznicu dèržavnih dugovah, pokazav ostavnicu obće vojničke uprave od ostavah ustmeno obaviestiti o tom, da je pravo pobiranja kamatah, izviruće iz rentovnice, ugaslo, i podjedno zaiskati, neka se izplatjivanje kamatah obustavi.

A moći će zahtievati i to, neka pieneznica na pokazanoj joj ostavnici potvèrdi, da je primila ustmenu prijavu o pomenutoj onoj okolnosti. Nego ako za šest sliedećih tjedanah neizhodi, da pieneznici dostavljena bude uredovna obaviest o onom ugasnutju, bit će pieneznica i vlastna i dèržana, na namiru od osobe, ovlaštene po rentovnici, opet izplatjivati kamate, i neće prema vlastniku zadužnice jamčiti više za takove izplate.

§. 18.

Ako zadužnica od loterijskoga zajma od god. 1854 ili 1860, koja je vezana kao jamčevina vojničko-ženitbena, bude žriebanjem izvučena ter u gotovu novcu izplatjena, neće po tom valjati više za takovu jamčevinu.

Pieneznica dèržavnoga duga imat će u takovu slučaju odmah neposredno, ili, ako su kamate od zadužnice, žriebom izvučene, izplatne kod pieneznice koje druge, oduzev doznačicu kamatnu odrediti obustavu daljega izplatjivanja, i o obavljenu žriebanju putem direkcije dèržavnoga duga poslati izviestje bojnomu ministarstvu cesarevine, koje će obaviestiti o tom stranku.

Vlastnik žriebom izvučene zadužnice imat će još prije, nego što takova zadužnica bude u gotovu izplatjena i povratjena, postarat se, da nabavi i dade drugu shodnu jamčevinu vojničko-ženitbenu, koja će godišnjih kamatah davati barem isto onoliko, koliko je davala zadužnica žriebana, pri čem će — ako nova jamčevina položena bude u dèržavnih zadužnicah — shodno imat se uporaviti postupak, propisan u §§. 2 do 8 ove obznane.

Čim jamčevina bude kao što treba popunjena, odredit će bojno ministarstvo cesarevine, da se povrati žriebana zadužnica onako, kako je u sliedećem paragrafu 20. propisano za izdatbe, nastale po razvèrgnutju veza od jamčevine. Vlastnik pak zadužnice imat će istu, providjenu svojim legalizovanim podpisom ili, ako je bilo promiene u vlastničtvu, oskèrbljenu izpravami, dokazujućimi prelaz vlastničtva, ujedno s rentovnicom, koja ide k zadužnici, ili, ako se je rentovnica izgubila, tad s reverzom, izdatim po §-u 10, uz primku, izdatu po točki 2 §-a 4, predati kod pieneznice dèržavnoga duga ili kod koje druge u istom paragrafu ove obznane pomenute platjaonice, za da se odtuda odpravi pieneznici dèržavnoga duga.

Zatim će pieneznica dèržavnoga duga takovu zadužnicu, ako izplata nije zapriečena ležećimi na njoj zabilježbami, koje bi se najprije urediti imale, — a pri nastaloj promieni u vlastničtvu polag okolnostih po izhodjenoj odluci direkcije dèržavnoga duga u smislu razpisa ministarstva financijah od 19. Listopada 1871 (dèrž. zak. lista br. 123) — čim nastane izplatni rok, izplatiti u svoti, koja ide, a tako i dotično kamate, uz povratak primke i uz namiru na istoj primki, odnosno pak narediti, da izplati ona pieneznica, koja je zadužnicu priposlala.

Ako bi se ovo izplatiti imalo u ruke kojemu punomoćniku, imat će isti predati pri pieneznici legalizovano punomoćje, dobiveno od ovlaštenika.

Ako vlastnik žriebom izvučene zadužnice, položene u ime jamčevine vojničko-ženitbene prije, nego će nastati rok izplatni, primiereno nenadopuni jamčevine, bit će vlast vojnička vlastna, sa zadužnicom žriebanom razpolagati u toliko, da će glavnicu dići i opet kamatonosno uložiti na način, dopušten za jamčevine vojničko-ženitbene, nego bez povriede prava vlastničtva i prava na pobiranje kamatah, a tako zabilježbah, kao što su postojale u pogledu zadužnice, žriebom izvučene. Bojno ministarstvo cesarevine imat će u takovih slučajevih žriebanu zadužnicu priposlati direkciji dèržavnoga duga, koja će ju pri pieneznici dèržavnoga

ponovčiti i dotični iznosak u gotovu, točno naznačiv pravna razmierja, što se tiče vlastničtva i pobiranja kamatah, kao i zabilježbe, ako ih ima, predložiti bojnomu ministarstvu cesarevine.

§. 19.

Umiesto dèržavnih zadužnicah, vezanih kao jamčevina vojničko-ženitbena, može se posve ili stranom dati i druga jamčevina, u koliko tom promienom iznos kamatah nepade izpod svote, ustanovljene prigodom, kad se je podielila dozvola ženitbena. Za takovu promienu trebat će vlastnik u dosadanjih u ime jamčevine namienjenih zadužnicah, ako nije on ujedno onaj, koi je ovlašten pobirati kamate, privola istoga, koja će se vlastniku zadužnice dati supodpisom prošnje, predane poradi promiene bojnomu ministarstvu cesarevine, i izručbom rentovnice, ili u slučaju, ako se je rentovnica izgubila, izručbom po §. 10 izdatoga reverza, i koja će valjati toliko, kao da se odriče svakoga prava na kamate, izviruće iz rentovnice (§. 21). Ako nova jamčevina sastavljena bude opet iz dèržavnih zadužnicah, imat će glede rukovanja njihova primiereno valjati postupak, propisan u §§. 2 do 8 ove obznane. Kako se povratiti i razriešiti imadu predjašnje zadužnice, koje su služile kao jamčevina, što se narediti svakako ima čim nova jamčevina budu data i odobrena: u tom pogledu postupat će se posve primiereno ustanovam sliedećih paragrafah 20 i 21.

§. 20.

Ako se ište, da se zadužnice, koje su date bile kao jamčevina vojničkoženitbena, povrate i oproste s razloga toga, što se je razvèrgo vez jamčevine, imat će vlastnik zadužnicah prošnju, na to smierajuću, ujedno s dokazom, da je pomenuti vez razvèrgo se, putem glavnoga ili vojnoga zapoviedničtva podnieti bojnomu ministarstvu cesarevine.

Ako ministarstvo ovo nadje, da je prošnja takova osnovana, dati će, riešiv podjedno prošnju, kao što treba, obćoj vojničkoj upravi od ostavah nalog, da stranki uz povratu ostavnice, date vèrhu zadužnicah (§. 8), ili u slučaju, ako se je ista izgubila, uz priloženu sudbenu presudu o amortizaciji (§. 11), povrati namienovnice i zadužnice, kojim će na naličju najprije uprava od ostavah povratak ubilježiti, pozivajuć se pri tom na naredbu bojnoga ministarstva cesarevine, kojom se je to naložilo.

O svakom ovakovom dozvoljenom povratku bojno će ministarstvo cesarevine, naznačiv obilježja onih zadužnicah, koje se povratiti imadu, obaviestiti direkciju dèržavnih dugovah, koja će zatim od svoje strane naložiti pieneznici dèržavnih dugovah, neka glede tih zadužnicah zabilježi u knjizi vieresijskoj, da se je razvèrgo vez jamčevine (§. 17). Čim ovo bude zabilježeno, neće se na temelju rentovnicah, spadajućih k dotičnim zadužnicam, moć više izplatjivati nikakove kamate, i imat će pieneznica dèržavnih dugovah odmah oduzeti doznačicu, ako su kamate izplatne pri drugoj kojoj pieneznici.

§. 21.

Vlastnik oproštenih i od obće vojničke uprave od ostavah izdatih mu zadužnicah imat će u svèrhu, da se odpišu, predati kod pieneznice dèržavnih dugovah ili, da ovoj dostavljene budu, u smislu §. 3 obznane ministarstva financijah od 6. Ožujka 1869 (dèrž. zak. lista br. 29) kod kojegod od platjaonicah, pomenutih u §. 4 ove obznane, i to uz primku, izdatu po točki 2 rečena paragrafa 4.

Zadužnice jedinstvenoga duga, ako se nebudu imale jednostavno opet prepisati na ime upisana vlastnika (izpustiv vez jamčevine), nego na ime koje drugo, ili pak promieniti u papire na donesnika glaseće, imat će u smislu točke 3, 4 i 5 §. 1 pomenute obznane od 6. Ožujka 1869, dèržavne pak zadužnice loterijskih zajmovah od god. 1854 i 1860 svakako i u svih okolnostih providjene biti legalizovanim prenosom upisana vlastnika ili pismenim dokazom, da je vlastničtvo prešlo na onoga, koi traži prepis. Ujedno sa zadužnicami imadu predati se takodjer i rentovnice, koje k njim spadaju, ili u slučaju, ako su se rentovnice izgubile, tad reverzi, izdati po §. 10 ove obznane; odnosno, ako u drugom ovom slučaju neživu više oni, koji su polag rentovnicah ovlašteni pobirati kamate, imade se predati u pogledu podpisah legalizovana izjava kao što dokazanih njihovih baštinikah ili pak potvèrda suda razpravnoga, da iz rentovnicah nepostoji već nikakovo pravo na pobiranje kamatah. Kad se predadu rentovnice ili reverzi vlastniku od zadužnice, valjat će to ujedno kao odreka glede svake tražbine na kamate, postojećega još iz dobe, dok vez jamčevine nebiaše ugasnuo, i briga će biti vlastnika od zadušnice, kako će se poradi takovih tražbinah ponajprije poravnati s onimi, koji su polag rentovnicah ovlašteni na pobiranje kamatah, ili pak š njihovimi u pravu nasliednici.

Pieneznica dèržavnih dugovah imat će papire od vriednosti i izprave, zagledajuć pri tom u knjige vieresijske, prosuditi i glede toga, dà li se izdatbena odredba obćenite vojne uprave od ostavah, nalazeća se na zadužnicah, slaže sa zabilježenom, dozvolom bojnoga ministarstva cesarevine (§. 20), zatim neima li na zadužnicah zabilježbe, koja prieči prepis, i koja bi se ponajprije imala urediti, odnosno, ako ima prenosah od vlastničtva, glede kojih odlučivati neide u dielokrug pieneznice, u smislu razpisa ministarstva financijah od 19. Listopada 1871 (dèrž. zak. lista br. 123) izhoditi odluku direkcije dèržavnih dugovah.

Ako neima već ni nikakove zaprieke ili ako su se uklonile zaprieke, koje su postojale i glede kojih bi postupati trebalo po točki 2 §-a 5 ove obznane, imat će se umiesto uloženih zadužnicah, dočim će se povući natrag i same te zadužnice, i rentovnice i izprave, izdati novi papiri od vriednosti, i to za zadužnice jedinstvenoga duga izdat će se novi istovèrstni papiri s jednakimi kamatnimi rokovi i jednakim ukupnim iznosom imenovnim u komadih, kao što želila bude stranka, po mieri §§. 1, 2 i 3 obznane ministarstva financijah od 28. Prosinca 1868 (dèrž. zak. lista br. 158), a za zadužnice loterijskih zajmovah od god. 1854 i 1860 nove, istimi serijalnimi i dobitnimi brojevi providjene takove zadužnice (s kuponi), kojim će se u smislu obznane ministarstva financijah od 30. Ožujka 1869 (dèrž. zak. lista br. 37) imat pridati protupodpis kontrolne, za dèržavni dug ustanovljene komisije vieća cesarevinskoga i ujedno klauzula, ondie navedena.

Ako se je medjutim koja god od razvezanih zadužnicah loterijskih zajmovah možebiti žriebanjem izvukla, imat će se umiesto da se izdade nov papir od vriednosti, stara, izvučena zadužnica izplatiti u gotovu novcu po ustanovah predjašnjega paragrafa 18.

Za svaku zadužnicu jedinstvenoga duga, koja stranki bude izdata, imat će se po pravilih, navedenih na kraju §. 6 ove obznane, platiti pristojba u ime blankete, za sada po 20 novčićah austr. vr., a za svaku novo-izdatu zadužnicu loterijskih zajmovah od god. 1854 i 1860 pristojba takodjer u ime blankete, za sada po 10 novč. austr. vr., a k tomu još i iznosak troškovah za štampanje nove srećke. Nove zadužnice, odnosno svote u gotovu novcu za zadužnice, žriebom medjutim izvučene, ujedno s kamatami izjednačnimi, koje možda obnadjene budu, imat će pieneznica ili ured, gdie su papiri, koji se razvezuju bili predani, izdati stranki, koja će povratiti primku i napisati namiru na njoj, a i naknaditi pristojbe u ime blanketah i napokon troškove štampe, ako ih ima.

Ako bi se stvari te izručiti imale punomoćniku, imat će ovaj prinieti i pokazati pieneznici legalizovano punomoćje, dobiveno od vlastnika zadužnicah.

§. 22.

Proti odredbam c. kr. pieneznice dèržavnih dugovah, pomenutim u ovoj obznani, dopušten je strankam utok na c. kr. direkciju dèržavnih dugovah, a proti odlukam ove direkcije na ministarstvo financijah u smislu razpisa istoga ministarstva od 19. Listopada 1871 (dèrž. zak. lista br. 123).

Pretis s. r.

Obrazac A.

P o p i s

zadužnicah, koje je povodom ženitbe (ime i karakter) **sa** (ime i karakter) **podpisani predao kao vojničko-ženitbenu jamčevinu kod . . . . pieneznice u . . . .**

1 Br.	2 Serija	3 Datum	4 Vèrsta zadužnice	5 Vriednost imenovana	6 Postotci	7 Na koga glasi zadužnica	8 Posliednji rok dospietni	9 Tko će brati kamate	10 Dà li i pod kojimi oprezi	11 Kod koje pieneznice	12 Bilježka
6380	—	1. Veljače 1870	Renta u notah	10.000 for.	5%	A. L.	1. Veljače 1872	Suprug	Na legalizovanu namiru	Porezni ured u Korneuburgu	Namienovnica i ustup A. L. — a glede zadužnice br. 6380 priložene su.
31	180	4. Ožujka 1854	Zajam lot. od god. 1854	250 for.	4%	Donesnik	1. Travnja 1872	Isto tako	Isto tako	Isto tako	
14	143	15. Ožujka 1860	Zajam lot. od god. 1860	500 for.	5%	Isto tako	1. Svibnja 1872	Isto tako	Pod nikakovimi	Pieneznica dèrž. duga	
15	143	Isto tako	Isto tako	Isto tako	5%	Isto tako	Isto tako	Isto tako	Isto tako	Isto tako	

Ukupni iznosak: Jedanaest hiljadah dviesto i petdeset forintih.

. . . . . . dne . . . . 18 . .

N. N.

(ime, karakter i prebivalište.)

Obrazac B.

(Jedan list.)

Br.___ ______

Rentovnica,

kojoj će se na temelju kamate od sliedećih kao vojničko-ženitbena jamčevina vezanih %

dèržavnih zadužnicah $\frac{\text{rente u notah (u srebru)}}{\text{loterijskoga zajma od god. , serija}}$ Br. $\frac{}{\text{Razdiel}}$ ddo. $\frac{}{\text{svaka}}$

po for. $\frac{\text{austr. vr.}}{\text{novca konv.}}$ $\frac{\text{gospodinu}}{\text{gospodični (gospoji)}}$ $\frac{\text{ženiku}}{\text{neviesti}}$ $\left(\frac{\text{suprugu}}{\text{supruzi}}\right)$ od

počamši od 18 $\frac{\text{na pol}}{\text{na svu}}$ godinu, u čistoj svoti od for. novč. t. j.

forintih novč. austr. vr., koja po odbitku zakonitoga poreza preostane, uz nebiljegovane namire izplatjivati dotle, doklegod podpisana pieneznica nebude uredovno obavieštena, da se je vez jamčevine razvèrgo.

Ovu rentovnicu može samo jedan ženitbeni drúg drugomu, a inače nikomu u vlastničtvo ustupiti ili založiti. Svaki čin, koi bi smierao na ustup ove rentovnice komu tretjemu, bit će bezkriepostan i ništetan, niti će se dakle moć iz takova čina izvoditi posve nikakovo pravo.

Ustanove u pogledu, kako se pravo pobiranja kamatah iz rentovnicah od jednoga ženitbenoga drúga prenosi na drugoga, zatim u pogledu postupka, kad se rentovnica izgubi, u pogledu miestah, gdie, i načina, kako se rentovnice okamatjuju, zatim u pogledu ugasnutja rentovnicah, sadèržane su u §§. 9 i 10, 12 do 18, a 20 i 21 obznane ministarstva financijah od 8. Lipnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 125).

U Beču, dne 18

C. kr. pieneznica dèržavnih dugovah.

Na drugoj strani s dola:

Obrazac namirah za kamate:

(Kod rente u notah i srebru ima se dodati: Mogu se k tomu rabiti i blankete, koje se kod platjaonicah prodaju za ½ novč. po komad.)

Rentovnica br.__________ ddo.

Namira,

vèrhu (ima se pismeni izpisati) forintih novč. vr. austr., koje je podpisani (a) kao kamate od sliedećih zadužnicah na temelju gorenavedene rentovnice

Od zadužnice		Glavnica	Zadužnica glasi na	Rok		Kamate pod odbitku poreza	
broj	datum			od	do	for.	novč.
			jamčevinu vojničko-ženitbenu				

od pieneznice u primio (la), što ovim potvèrdjuje.

dne 18

Podpisano ime od stranke.

126.

Obznana ministarstva financijah od 6. Sèrpnja 1873,

o dokinutju kontrolnoga ureda u Halleinu.

Kontrolni ured u Halleinu u vojvodini Salcburžkoj dokinut je od dana 31. Sèrpnja 1873. Od ovoga časa počamši prelaze uredovni poslovi ureda kontrolnoga, i to izdavanje kontrolnicah na solaru, a boletiranje potrošarine na razdiel straže financijalne, obračunavanje pak novčano i prodavanje biljegah na porezni ured u Halleinu.

Pretis s. r.

127.

Naredba ministarstva tèrgovine od 7. Sèrpnja 1873,

o zavodjenju jedinstvene tarife za ovozemski (unutarnji) promet bèrzojavni i o izdavanju dèržavnih bèrzojavnih biljegah iliti marakah.

Na temelju preponiznoga predloga, učinjena po c. kr. ministarstvu tèrgovine u zajednici s kraljevsko-ugarskim ministarstvom za poljodielstvo, obèrt i tèrgovinu, dostojalo je Njegovo c. i kr. apostolsko Veličanstvo previšnjom odlukom od 26. Svibnja 1873 odobriti, da se zavede jedinstvena tarifa bèrzojavna od petdeset (50) novčićah vrednote austrijanske za 1 do 20 riečih, i od dvadeset i pet (25) novčićah vrednote austrijanske za svakih deset (10) riečih, što ih više bude, u prometu medju bèrzojavnimi postajami kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom, i bèrzojavnimi postajami kraljevine Ugarske, ter podjedno dozvoliti, da se bèrzojavne pristojbe u buduće podmiruju dèržavnimi bèrzojavnimi biljegami (markami) polag ustanovah, što će ih izdati ministarstvo tèrgovine.

Bèrzojavna jedinstvena tarifa ima doći u kriepost dne 1. Kolovoza 1873.

Dan, kojega će se počet izdavati dèržavne bèrzojavne biljege, a i pobliže ustanove, kako će se imat zavesti i rabiti, obznanit će se napose.

Banhans s. r.

128.

Obznana ministarstva financijah od 21. Sèrpnja 1873,

o povlasti, koja se daje maloj divoni II. razreda u Dubici u Hèrvatskoj, da obavlja izlazni postupak glede robe provozne s dielokrugom male divone I. razreda.

Po izviestju kraljevsko-ugarskoga ministarstva financijah od 22. Lipnja 1873, data je maloj divoni II. razreda u Dubici u Hèrvatskoj povlast, i to za sada na jednu godinu danah, da s dielokrugom male divone I. razreda obavlja izlazni postupak u pogledu robe provozne.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLVI. — Izdan i razposlan dne 17. Sèrpnja 1873.

129.

Naredba ministarstva tèrgovine od 14. Sèrpnja 1873,

o ustanovah o uvedenju i o upotrebljivanju biljegah dèržavnih bèrzojavah.

Na temelju previšnje odluke od 26. Svibnja 1873, kojom je dozvoljeno, da se u obsegu kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom za platjanje bèrzojavnih depešah na dèržavnih bèrzojavih uvedu biljege, naredjuje c. kr. ministarstvo tèrgovine, kako sliedi:

Članak 1.

Od 1. Kolovoza 1873 počam imadu se pristojbe za sve one bèrzojavke, koje su pristojbi podvèrgnute, te koje se kod koje c. kr. dèržavne bèrzojavne postaje ili kod koje željezničke ili privatne bèrzojavne postaje, obavljajuće u ime dèržavne uprave bèrzojavnu službu (bilo posredno ili neposredno) za miesta unutar granicah Europe predadu, podmirivati bèrzojavnimi biljegami.

Bèrzojavne pristojbe za one pristojbi podvèrgnute bèrzojavke, koje se bèrzojavnim putem imaju odpremiti u izvan-europske zemlje, imadu se kod predaje u srebru ili u papirnom novcu uz svakdašnji prid namiriti.

U koliko se kod predaje bèrzojavkah može kreditiranje bèrzojavnih pristojbah dozvoliti, ustanovljeno je drugimi ustanovami.

Članak 2.

Dèržavne bèrzojavne biljege prodavat će se počam od 31. Sèrpnja kod svih c. kr. bèrzojavnih postajah i uredah za predaju bèrzojavkah, kao i kod svih onih željezničkih i privatnih bèrzojavnih postajah, koje bèrzojavnu službu u ime dèržavne uprave obavljaju.

Za slučaj potrebe otvorit će se i ina prodajna skladišta te njihova miesta kako valja oglasiti.

Prodavanje bèrzojavnih biljegah zabranjuje se ostalim za to nenamieštenim osobam i u druge na biljezi neoznačene ciene.

Članak 3.

Dèržavne bèrzojavne biljege čine pravokut od 34 milimetra visine i 24 milimetra širine, srednji jim prostor predstavlja ovalni medaljon, koi nosi sliku Njeg. c. i kr. apost. Veličanstva, na kojem je nadpis: c. kr. austrijanska bèrzojavna biljega, dolnja polovica kaže vriednost biljege u slovih.

Neposredno pod rubom medaljona opetovan je broj biljege u brojevih te pod njim označena godina, koje je biljega izdana.

Gornji krajevi biljegah urešeni su znakom bèrzojavstva a dolnji sa znakoví tèrgovine.

Bèrzojavne biljege, koje će se u skladištih prodavati, glase na sliedeće iznose:

1 biljeg po		5 novč.	smedje boje,	
2 „ „		20 „	modre	„
3 „ „		40 „	zelene	„
4 „ „		50 „	sive	„
5 „ „		60 „	cèrvene	„
6 „ „	1 for.	— „	žute	„
7 „ „	2 „	— „	ružičaste	„

Bèrzojavnih biljegah biti će u listovih po 100 komadah.

Vriednost lista od 100 komadah biljegah po:

5 novč.	iznosi	5 for.	
20 „	„	20	„
40 „	„	40	„
50 „	„	50	„
60 „	„	60	„
1 for. — „	„	100	„
2 „ — „	„	200	„

Istodobno sa bèrzojavnimi biljegami izdavati će se i recepisi o predaji bèrzojavkah s utisnutom biljegom od pet novčićah.

Članak 4.

Dèržavne bèrzojavne biljege sačinjavaju javnim dèržavnim zavodom uveden biljegovni znamen.

Oponašanje ili spotvaranje dèržavnih bèrzojavnih biljegah, kao i poraba nepravih ili već upotriebljenih bèrzojavkah kazniti će se po ustanovah obstojećih kaznenih zakonah.

Članak 5.

Za frankiranje bèrzojavkah mogu se upotriebljivati samo c. kr. austrijanske dèržavne bèrzojavne biljege.

Bèrzojavke frankovane poštarskom ili biljegovnom markom ili sa bèrzojavnimi biljegami druge koje bèrzojavne uprave neimaju nikakove valjanosti; s ovako markiranimi bèrzojavkami postupati će se kao s nefrankovanimi.

Za bèrzojavne biljege nesmiju se smatrati:

1. ako sastavne česti marke manjkaju;

2. ako su sastavne česti razstavljene i opet skupa složene, pa bilo da su i od iste biljege ili ne;

3. ako ima na njih znakovah, da su jedan put već upotriebljene.

Članak 6.

Bèrzojavke se frankiraju bèrzojavnimi biljegami upotriebiv propisane od dèržavne uprave bèrzojavah predajne blankete depešah tako, da se za podmirbu pristojbah po cieniku potrebne biljege — omočiv na zadnjoj strani priliepivu tvar — na strani odredjenoj za izvorne bèrzojavke, jedno pod drugo učvèrste.

Ako je predavalac za pisanje bèrzojavke obični papir upotriebio, to se imadu biljege na pèrvoj izpisanoj strani njegovoj, odozgo lievo priliepiti.

Članak 7.

Predavalac je dužan, da za frankovanje svojih bèrzojavkah nuždne bèrzojavne biljege na označenih miestih za predaju učvèrsti i bèrzojavke k predaji biljegovane donese.

Ipak se dozvoljuje, predavati bèrzojavke radi odmierenja pristojbe najprije bèrzojavnomu uredniku, kojemu je povjereno prodavanje biljegah, te je on dužan, predavaocu kazati pristojbe po cieniku, iznos njihov uz svoj podpis na bèrzojavci označiti, te predavaocu, pošto je podmirio odpadajući novčani iznos, izdati za podmirbu pristojbah nuždne biljege, da jih sam učvèrsti na bèrzojavci.

Članak 8.

Bèrzojavne pristojbe, koje se imadu biljegami podmiriti, jesu:

1. Prave pristojbe za bèrzojavljanje uključiv i možebitne doplatke po cieniku za bèrzojavke, predane kod željezničkih bèrzojavnih postajah;

2. pristojbe za unapried platjene odgovore i za potvèrdu primitbe, sravnjivanja, umnažanja i izpravljanja bèrzojavkah.

Za frankovanje ovakovih pristojbah može pošiljač kombinovati bèrzojavne biljege kojegod hoće vriednosti.

Pristojba za predatbeni recepis, koi se samo na izrično zahtievanje predavaočevo izdaje, ima se donesav biljegovanu recepisnu bielicu platiti (čl. 3).

Deposite za dalnju odpremu bèrzojavkah po slugah ili bèrzopoštom izvan bèrzojavne pruge ima predavalac u gotovu novcu položiti. Isto tako imaju se i pristojbe za izdavanje prepisah od bèrzojavkah u gotovom naplatiti.

Članak 9.

Nefrankovane bèrzojavke neodpremaju se. Nedostatno biljegovane bèrzojavke odpremit će se, ako su od postajnoga urednika taksirane te ako iznos biljegah, priliepljenih na bèrzojavci, odgovara pristojbi označenoj od urednika.

Ostale premalo biljegovane bèrzojavke odpremaju se samo tada, ako iznos biljegah podmiruje pristojbu, odpadajuću na jednu jednostavnu bèrzojavku i ako je predavalac svoju adresu na izvornoj adresi naznačio ili ako je bèrzojavnoj postaji inače potanjo poznate, te se osiguranom čini naknadna naplata.

Predavalac je u takovih slučajevih dužan, manjak nadoplatiti.

Ako se po ovih ustanovah nebude mogla koja bèrzojavka dalje odpremiti, to će se ona predatniku, ako je isti svoju adresu naznačio, poštom neplatjena povratiti.

Članak 10.

Ako je predatnik za frankiranje bèrzojavke veći iznos biljegah upotriebio, nego što je bio potreban, neima nikakova prava na povratak većega iznosa.

Članak 11.

One pristojbe, koje se po ustanovah bèrzojavnoga ureda imaju predatniku povratiti, ako bèrzojavku natrag uzme, imadu se platiti u gotovu novcu. Izvorna bèrzojavka i za frankovanje upotriebljene biljege ostat će kod bèrzojavne postaje.

Članak 12.

Biljege, koje se nemogu više rabiti, zatim bèrzojavne biljege, koje su učvèrstjene na onih miestih na bèrzojavci, koja se više nemogu upotriebiti, moći će se, ako na njih neima tragovah, da su već bile upotriebljene te ako u pogledu njihove valjanosti nikakove sumnje nije, kod svih bèrzojavnih postajah, ovlaštenih na prodavanje biljegah i kod svih uredah za predaju berzojavkah, za druge, posve dobre bèrzojavne biljege zamieniti.

Članak 13.

U ostalom valjaju za predaju, odpremanje i dostavljanje bèrzojavkah, koje se imadu biljegami frankovati, ustanove bèrzojavnoga reda.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLVII. — Izdan i razposlan dne 26. Sèrpnja 1873.

130.

Naredba ministarstva tèrgovine od 16. Sèrpnja 1873,

kojom se uvodi red bèrzojavni za Austro-Ugarsku.

Uslied dogovora medju c. k. ministarstvom tèrgovine i kraljevskim ugarskim ministarstvom za poljodielstvo, obèrt i tèrgovinu doći će od 1. Kolovoza 1873 za upotrebljivanje javnih bèrzojavah austrijansko-ugarske monarkije u kriepost ustanove sliedećega reda bèrzojavnoga:

Red bèrzojavni.

Ustanove obćenite.

§. 1.

Što sadèržava i za što je kriepostan red bèrzojavni.

Red bèrzojavni sačinjava zakonite ustanove o upotrebljivanju javnih bèrzojavah.

Ustanove reda bèrzojavnoga vriedit će, izuzamši razlike, koje su uglavljene za stanovita dopisivanja, nesamo za promet medju postajami bèrzojavnimi monarkije austrijansko-ugarske, nego takodjer i za promet s inozemskimi postajami bèrzojavnimi.

§. 2.

Tko je vlastan služit se bèrzojavom.

Bèrzojavom, koi je odredjen za javni promet, može se služiti svaka osoba.

Nego vladi ostaje ipak prosto, obustaviti službu bèrzojavnu na vrieme neizviestno, kad joj se to nuždnim uzvidi, bilo u obće bilo pako samo na pojedinih linijah i za stanovite vèrsti dopisivanja.

§. 3.

Čuvanje tajne od depešah.

Zabranjeno je najstrožje, priobćivat sadèržaj depešah osobam za to nepozvanim.

Uprava bèrzojavna brinut' će se, da se sačuva u podpunoj mieri tajna bèrzojavnih dopisah.

§. 4.

Odgovornost zavoda bèrzojavnoga.

Uprava bèrzojavna izdat će shodne odredbe u svèrhu, da se sigurno i uredno obavlja služba s depešami; uprava ta nepreuzimlje ipak na se baš nikakove odgovornosti za onu štetu, koja bi nastati mogla tim, što je depeša izgubljena, što je okèrnjena ili što ista zakasni; tako isto neće davat ona nikakova jamstva za to, da je depeša u istinu prispiela ili da je došla i dostavljena uz koi rok opredieljen.

O razdielbi i o izručivanju depešah.

§. 5.

Vèrsti depešah.

U pogledu postupka s depešami razdieljuju se one u:

1. depeše dèržavne,
2. depeše službene i
3. depeše privatne;

zatim u pogledu sastavljanja njihova u:

1. depeše otvorene i
2. u tajne depeše.

Otvorene depeše imadu sastavljene biti u jeziku, koi se rabi u dopisivanju bèrzojavnom, i to tako, da davale budu smisao razumljiv (jasan).

Kao depeše tajne smatrat će se:

1. one, kojim tekst sastavljen je u šifrah (znakovih) ili u tajnih pismenah;
2. one, u kojih imade vèrstah (serijah) ili grupah od znakovah ili pismenah takovih, kojim tèrgovačkoga znamenja nezna postaja ona, gdie se predaju;
3. one, koje sadèržaju izrekah u jeziku ugovorenu, nerazumljivu za postaje dopisne, ili pak riečih takovih, koje nespadaju k nijednomu od jezikah, pomenutih kao dopustivi.

Jezici, u kojih je slobodno sastavljati depešah, jesu: jermenski, danski, niemački, englezki, flamski, francezki, gèrčki, evrejski, holandezki, talijanski, latinski, norvežki, portugalski, rumenski, švedski, slavenski (česki, hèrvatski, ilirski, poljski, ruski, rusinski, sèrbski, slovački, slovenski iliti kranjski), španjolski, turski i madjarski.

§. 6.

Gdie, kada i kamo moći je predavati depešah.

Depeše mogu se predati ili kod postajah bèrzojavnih ili kod uredah naročito odredjenih za to, da se pri njih depeše predaju; a prosto je i pismeno pošiljati ovamo depeše, samo ako se podmire odpremnine, ustanovljene u tarifi.

Postaje bèrzojavne i odnosno uredi, odredjeni za to, da se pri njih predaju depeše, diele se u pogledu vremena, za koje će primati i odpremati depeše i za koje će toga radi imat biti otvoreni, na četiri razreda, to jest:

a) na postaje sa službom neprekidnom (po danu i po noći);
b) „ „ „ „ polunoćnom (trajućom do pónoći);
c) „ „ „ „ vazdanjom;
d) „ „ s ograničenom službom dnevnom.

Ure službene na postajah, koje imaju polunoćnu i vazdanju službu, počimaju se:
od 1. Travnja do 30. Rujna u 7 urah iz jutra, a
„ 1. Listopada do 31. Ožujka u 8 urah iz jutra.

Postaje sa službom vazdanjom zavèršuju službu u 9 urah u večer.

Ure službene na postajah, koje imaju ograničenu službu dnevnu, u koliko neima za pojedine postaje inakih naredabah, bit će u dane težatne i u dane, padajuće na dane težatne:
od 9. do 12. ure prije, i
„ 2. „ 7. „ poslie podne;
a nedieljom:
od 8. do 9. ure prije i
„ 2. „ 5. ure poslie podne.

Bèrzojavne depeše mogu se predati za svako ono miesto, do kojega postojeće žice bèrzojavne na svemkolikom putu ili na kojemgod dielu toga puta daju priliku za odpremu. Ako u opredielištu neima postaje bèrzojavne, odpremit će se depeša od posliednje bèrzojavne postaje dalje ili poštom ili po posebnom čovieku iliti expressu (§. 26).

Dopušteno je predavati depeše i s oznakom „bureau restant“ ili „poste restante“.

Što se iziskuje glede depešah.

§. 7.

Kakove imadu biti depeše.

Izvornik svake depeše ima biti čitljiv, razumljiv i napisan takovimi niemačkimi ili latinskimi pismeni i odnosno znaci, kakove je moguće doglasiti putem žice bèrzojavne. Svekolike popravke, kano: umetke, dodatke na okrajku, križanja, nadpise odozgor itd. ima pismeno potvèrditi predatnik ili njegov opunomoćnik.

§. 8.

Adresa tekst i podpis.

Na svakoj depeši ima biti ponajprije sprieda adresa primateljeva, zatim tekst a na kraju iste podpis pošiljateljev.

Adresa ima biti takova, da će se po njoj dostaviti moći depeša adresatu bez ikakove zaprieke, i da neće od potrebe biti propitivati zanj, šiljati natrag pitanje, gdie je, ili poradjat se ina dvojba. Sadèržavat će ona za velike gradove naznaku ulice i kućnoga broja, ili ako toga nebude, zanimanje adresatovo ili slične oznake. Dapače i za manja miesta probitačno je, da poprati ime adresatovo slična oznaka, kojom će se popunjivat njegovo miesto, da se u slučaju, ako se okèrnji ime vlastito adresata, ipak pronaći bude mogao adresat u opredielištu.

U adresi ima se takodjer navesti i zemlja, u kojoj leži prebivalište adresatovo, izuzamši one slučajeve, kad je ovo prebivalište glavni koi grad ili znatnije miesto burzovno ili tèrgovačko.

Kod depešah u manja miesta ima se točno označiti geografički položaj tih miestah, i to je osobito od potrebe onda, kad više miestah zove se jednako.

Ako u opredielištu neima postaje bèrzojavne, imat će se povèrh toga u adresi naznačiti i način, kako da se odpremi nadalje depeša od adresne postaje (§. 26).

Kod takovih depešah, koje odpravljati valja onamo, dokle nedosiže linija bèrzojavna, ima se ponajprije navesti ime prebivališta adresatova a istom zatim bèrzojavna adresna postaja n. pr. M. Müller, Dornbach, po glasniku (ili po pošti), Beč.

U depešah, koje su odredjene za brodove, nalazeće se na moru, imat će adresa povèrh običnih datah, sadèržavati takodjer i službenu naznaku i broj, pa tako i koje je narodnosti brod, na koi adresa glasi (§. 9).

Dopunjci, ako kakovih bude, koji se odnose na dostavu na adresata, na prijavu o primljenoj viesti, na kolacioniranje, frankovani odgovor, na to, da se depeša pošalje za kim, da se odpremi dalje itd. stavljat će se neposredno odmah za adresom, oni pako o udostovierivanju, ako kakova bude, iza podpisa.

Depeše, koje uslied toga potrebitih podatakah nebudu imale, uzimat će se, istina, za pošiljanje; nego posliedice poradi netočnih i nepodpunih oznakah pripisat će si izključivo sam pošiljatelj depeše. Pošiljatelj depeše moći će jedino zahtievati, da se nadopuni ono, što joj fali, istom onda, kad dade i kad plati novu depešu.

§. 9.

Osobite ustanove.

Za dolie niže navedene razrede depešah kriepostne bit će ustanove sliedeće:

A. Za depeše dèržavne:

Dèržavne depeše mogu sastavljene biti u jeziku, koi god se za to odabere, i sastojati sasvim ili dielovito iz brojevah ili tajnih pismenah.

Depeše ove imadu biti označene kao depeše dèržavne i na njih stajati uredovni pečat predatnikov.

Pri depešah šifriranih ima se napisati adresa i podpis pismeni običnimi.

B. Za depeše privatne:

Privatne depeše mogu bit sastavljene u komu god od jezikah, koji su za sastavljanje istih dopušteni (§. 5).

Nedopušta se predavati tajnih depešah privatnih kod postajah bèrzojavnih monarkije austrijansko-ugarske.

Uprava, koja preuzimlje depeše, odlučivat ima o tom, koje od depešah, tičućih se posalah burzovnih ili tèrgovačkih, smatrat se imaju kao depeše tajne ili depeše obične.

C. Za dalekopisne (semaforične) depeše:

Adresa svake depeše, koja je opredieljena za koi brod, ima sadèržavati:

1. ime ili čast adresata;
2. ime broda s rieči „bâtiment“ sprieda i s rieči „signaux“ izza imena;
3. ime semaforičke postaje, koja ima depešu bèrzojavno doglasiti na brod.

Ako se označi brod svojim brojem službenim, imat će se iza rieči „bâtiment" metnuti i koje je narodnosti.

Depeše semaforičke dopustjat će se samo onda, kad sastavljene budu u jeziku one zemlje, u kojoj leži postaja semaforička, koja depešu dalje odpravljati mora.

Tajne depeše dèržavne, koje su opredieljene za brod koi, mogu sačinjavati gromadah od brojevah od najviše četiri pismena, i složene biti jedino iz znakovah tèrgovačkoga kodeksa ili iz sliedećih 18 pismenah: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w.

O kontroli podpisa i sadèržaja depeše.

§. 10.

Kontrola podpisa predatnika.

Od predatnika depeše moći je u svako doba iskati, da dokaže vierodostojnost podpisa na depeši.

Predatnik imat će u svoje vrieme pravo, metnuti u svoju depešu udostovierovljenje svoga podpisa.

§. 11.

Kontrola sadèržaja depešah.

Depeše privatne, kojih sadèržaj pogibeljan uzvidi se za sigurnost dèržave, ili koi je naperen proti zakonom zemaljskim, javnomu redu ili ćudorednosti, izključene su od odpremanja. Kad se odbije depeša, obaviestit će se o tom odmah predatnik iste.

Kontrolu nad sadèržajem depešah vèršiti će konačne ili medjupostaje, uz priuzdèržaj utoka na upravu središnju, koja će konačno odlučivati imati.

Dà li je sadèržaj depešah dèržavnih onakov, kakov treba da bude, o tom neimaju prava vèršiti kontrole postaje bèrzojavne.

O taksah za depeše.

§. 12.

Obračunavanje pristojbah bèrzojavnih.

Prigodom obračunavanja pristojbah bèrzojavnih, uzet će se uviek za podlogu obračuną jedna jednostavna depeša, t. j. depeša, u kojoj je najviše 20 riečih. Pristojba, udarena za jednostavnu depešu, povisit će se za polovicu za svakih dalnjih 10 riečih ili pako za suvišak izpod onoga od 10 riečih, ako kakova bude.

Uslied toga pobirat će se za bèrzojavno odpremanje depešah dèržavnih i depešah privatnih, koje su podvèrgnute pristojbam, takse sliedeće:

1. u unutarnjem prometu, to jest od depešah, koje se izmienjuju medju bèrzojavnimi postajami monarkije austrijansko-ugarske: petdeset novčićah (50 novč.) vred. austr. za pèrvih 20 riečih, i dvadeset i pet novčićah (25 novč.) vred. austr. za svakih dalnjih 10 riečih bez obzira na udaljenost;

2. u prometu medjunarodnom, to jest od depešah, koje se izmienjivale budu medju postajami austrijansko-ugarske monarkije i medju postajami inostranimi, one pristojbe, koje se svakiput odmiere u medjunarodnih ugovorih bèrzojavnih. Pristojbe ove obračunavat

će se za najkratji put medju izvornim (odpremnim) miestom i opredielištem depeše, izuzam onda, ako je taj put pretèrgnut ili ako je propisao drugi koi put predatnik (§. 24).

Pristojbe za bèrzojavljanje, koje će predatnik uslied toga platjati imati za svaku pojedinu depešu do njezina opredielišta, vidiet je moći u obćenitoj tarifi bèrzojavnoj.

§. 13.

Brojenje riečih.

Da se pronadje broj riečih od koje depeše u svèrhu odmierivanja pristojbe, pazit će se na pravila sliedeća:

I. Kod otvorenih depešah.

1. Sve ono, što predatnik upiše u izvornik svoje depeše za to, da odpremljeno bude, brojit će se zajedno pri proračunavanju takse; nego od toga izuzeti su znakovi i podatci, koji su navedeni u točki 8 i 11;

2. najvećina za duljinu jedne rieči ustanovljuje se na sedam slovakah; suvišak ubrojit će za jednu rieč;

3. izrazi, spojeni kopčicom, uzimat će se za toliko riečih, koliko ih služi za njihovo tvorenje;

4. rieči, razstavne apostrofom, brojit će se kao da je upravo toliko riečih obaška;

5. imena zemaljah, gradovah, miestah, ulicah, tèrgovah, bulevardah itd., vlastita imena osobah, naslovi, prezimena, pridievci i oznake vlastitosti (tko i što je dotičnik) uzimat će se u brojenje napram onim riečim, koje je za imenovanje njihovo upotrebio predatnik. Kad nebude za stalno, da stezanje riečih, kakovim se je poslužio predatnik, neprotivi se porabi jezika, tad će se pobirati pristojbe napram načinu pisanja predatnikova;

6. brojevi, izpisani brojkami, uzimat će se za toliko riečih, koliko gromadah od pet brojkah u jednoj sačinjavaju, dodajuć još jednu rieč za izvišak. Pravilo to isto uporavljivat će se i za brojenje gromadah od pismenah;

7. znakovi pisma, koji obaška stoje, pismena ili brojke brojat će se kao jedna rieč. To isto valja i za podvlake jedne rieči ili više riečih, koje sliede jedna za drugom;

8. znakovi razstavni (interpunkcije), koje spadaju k tekstu riečih od depešah, spojni znaci, apostrofi, navodila, parenteze i znak za novu točku (alineu), neće će brojiti. Nasuprot pako svikoliki znakovi, kojih nemože bèrzojav izraziti, koji se dakle imadu riečmi izreći, obračunavat će se po broju riečih, koi je za to potrebit;

9. točke, zarezi, i razgodni znaci, koji se rabe za brojeve, uzimat će se za jedan broj;

10. pismena, koja se dodaju brojevom, pisanim u cifrah, u tu svèrhu, da se njimi zraze brojevi redni, računat će se za jednu cifru;

11. za naznaku puta, kojim da se odpravit ima depeša i koju je napisao predatnik, neće se platjati pristojbe.

II. Kod depešah u jeziku potajnu.

1. Kod depešah u jeziku tajnom brojit će se adresa, podpis i dielovi teksta, koji sačinjeni budu u jeziku običnom ili ugovorenom, polag onih istih pravilah kao i kod depešah otvorenih.

2. Za one česti teksta, koje sačinjene budu u šifrah ili u tajnih pismenih ili u jeziku, u kom nije slobodno šiljati bèrzojavnih viestih, brojit će se rieči tako, što će se ponajprije sve brojanice (cifre), sva pismena ili znakovi šifrirana teksta sbrojiti u jedno. Sbroj, koi se tim dobije, razdielit će se sa pet i količnik smatrati za broj riečih, koi je podvèrgnut pristojbi od teksta šifrirana; ono što preko toga preostane, ubrojit će se za jednu rieč. Znakovi, koji se rabe za razstavljanje gromadah, ubrajat će se takodjer, osim ako je predatnik naročito izjavio, da jih odpremati nije potrebito.

O pobiranju pristojbah.

§. 14.

Platjanje odpremninah.

Pristojbe za bèrzojavljanje imadu se prigodom predavanja depešah unapred namiriti. Pristojbe ove platjat će se za one depeše, koje su opredieljene za to, da ostanu u granicah europejskih, dèržavnimi biljegovkami bèrzojavnimi.

Pristojbe bèrzojavne od onih depešah, koje su podvèrgnute pristojbam, i koje se putem bèrzojavnim odpremaju u zemlje izvan Europe, namirivat imadu se u gotovu u srebru ili u novcu papirnatu napram prirezu za prid, koi svaki put bude.

Sliedeće pristojbe pobirat će se od adresata u opredielištu:

1. podpuna taksa od depešah, odpravljenih pomorskimi bèrzojavi (semafori) od broda, koi se nahodi na moru;

2. dopunak takse za depeše, koje se dalje šalju za kim (§. 19);

3. troškovi za odpremu bèržu, nego što biva po pošti, od postajah bèrzojavnih dalje (§. 26). Nego predatnik depeše s obznanom o prijemu (§. 18) može ovu odpremu i frankovati, položiv u tu svèrhu svotu, ustanovljenu po postaji u predalištu, i to uz priuzdèržaj kašnje likvidacije. Postaji predajnoj obznanit će se od strane postaje adresne s obznanom o prijemu iznos troškovah u svèrhu, da se dodje do obračuna sa predatnikom.

U svih slučajevih, gdie se pristojbe pobirat imadu prigodom dostave, izručiti će se depeša adresatu samo onda, ako plati, što je dužan.

Depeše, koje se imadu odpremati dalje poštom ili metnuti u pohranu kao „poste restante" stavit će ona postaja, na koju glase, bez ikakovih troškovah za predatnika i primatelja, kao preporučeno (rekomandovano) pismo na poštu, nego izuzeti su slučajevi sliedeći:

1. Za depeše, koje se poslati imadu preko mora dalje, bilo to s razloga, što su podmorske bèrzojavne žice pretèrgnute, bilo za to, da dopru u takove zemlje, koje nisu s Europom skopčane s nikakovom bèrzojavnom mriežom, bilo pako da je predatnik naročito zahtievao, neka se poštom odpreme, namirivat će svakiput poštarinu predatnik.

2. Depeše, koje se na kojugod blizu granice ležeću bèrzojavnu postaju odprave s namierom, da se po pošti odpreme dalje u susiedno područje, bacit će se u listovnu škrinju kao pisma neplatjena; poštarinu u takovu slučaju platit će imati adresat.

3. Tako isto postupat će se i onda, kad se u opredielištu nahodila bude postaja bèrzojavna te predatnik tražio bude, da se njegova depeša odpremi po pošti od druge stanovite postaje.

Troškovi za dalnju odpremu po posebnu glasniku (ekspressu) uzimat će se pravilno od adresata.

Za dalekopisno (semaforičko) odpremanje depešah od postajah semaforičkih brodovom ili obratno, namirivat ima se k tarifnim pristojbam još posebna prirezna taksa od 80 novč. vred. austr. za svaku jednostavnu depešu.

Pristojbe, koje se po pometnji za odpremu depeše poberu premalo, ili koje nisu mogle pobrane biti od adresata, ako se tražilo bude, platit će predatnik.

Što u gotovu od pristojbah po pometnji pobrano bude izviše, vratit će se predatniku.

§. 15.

Depeše, podvèrgnute pristojbam.

Pristojba ima se platjati za svekolike bèrzojavke dèržavne i privatne; izuzete su one, koje pošilja Njegovo cesarsko i kraljevsko apostolsko Veličanstvo i članovi previšnjega cesarskoga dvora ili pako depeše ovozemske, koje se predadu po previšnjem nalogu.

Od svake depeše, kojom se što izpravlja ili nadopunjuje i u obće za svaku prijavu, koju učini predatnik ili adresat postaji bèrzojavnoj povodom onim, što je odpremljena depeša ili što se je odpremati pričela, ima se platjati takodjer pristojba onda, kad ova obaviest nije nastati morala uslied pogrieške službene (§. 30).

O niekojih vèrstah depešah.

§. 16.

Platjeni odgovori.

Predatnik može platiti (frankovati) odgovor, koi zahtieva od adresata.

Ako se netraži dulji odgovor nego što je 20 riečih, imat će se tad dodati: „Odgovor platjen“ i za odgovor namirit treba pristojbu od jedne jednostavne depeše na istoj prugi odpremnoj.

Ako predatnik odgovor platit kani za više riečih, nego što je 20, imat će on tad dodati: „Platjeno unapried za odgovor . . for. . . novč.“ i ovaj iznosak namiriti.

Onda, ako odgovor, koi platit treba, i za koi je odredjeno, da stigne u drugo koje miesto, a ne u ono, u kom je izvorna depeša predata, uporavljivat će se za depešu s odgovorom tarifni stavak medju postajom predatnom i postajom adresnom.

Uplatjena pristojba ima se u ovom slučaju bez obzira na broj riečih za odgovor svakiput navesti i dodatak, koi će se iza adrese umetnuti, glasit će, kako sliedi: „Platjeno za odgovor do (naznačiv miesto) . . . for. . . . novč.“

Frankovina nesmije biti veća, nego što je trostruka taksa depeše pèrvobitne.

Postaja u opredielištu dostavit će u isto doba s prispielom depešom uredovnu naputnicu, kojom će moći beznaplatno odgovoriti na bèrzojavnu viest. Ovaj odgovor smatrat će se a i postupati s njim, kao i sa svakom drugom depešom.

Naputnica za beznaplatnu predatbu depeše s odgovorom, kojoj se valjanost ustanovljuje na vrieme od šest nedieljah, računajuć od dana izvorne depeše, služi za to, da se na nju stavi odnosni odgovor.

Ako naputica glasi na iznos manji, nego što se ima platiti za depešu s odgovorom, namirit će se razlika (diferencija) prigodom predatbe odgovora. Ako naputnica glasi na iznos veći, moći će se tad izvišak pobrati u gotovu onda, kad se predavao bude odgovor.

Ako onaj, koi ima naputnicu, zahtieva, povratit će mu se uz povratak naputnice za šest nedieljah u podpunu iznosu pristojba, koju je položio za odgovor pošiljatelj pèrvobitne depeše.

Ako za šest tjedanah nije moguće dostaviti depeše pèrvobitne, ili ako se primac naročito krati, ter neće da primi naputnice, odredjene za odgovor i odnosno iznoska za odgovor ustanovljena, tad će postaja adresna poslati predatniku o tom obaviest službenu. Ova obaviest službena, koja zamienjuje odgovor, sadèržavat će naznaku okolnostih, s kojih nije moguće bilo dostaviti depeše, a tako i potrebite podatke, da predatnik svoju depešu naknadno poslati može za adresatom.

§. 17.

Depeše sravnjene.

Predatnik svake depeše ima pravo zahtievati, da se njegova depeša sravni (kolacionira). U ovom slučaju sravnjivat će sasvim depešu sve postaje, koje se bave njezinim odpremanjem.

Pristojba za sravnjivanje čini toliko, koliko polovica pristojbe bèrzojavne za samu depešu, pri čem će svaki dielovi od pristojbe izpod deset novčićah računat se kod depešah medju narodnih kao punih deset novčićah a kod depešah ovozemskih kao punih pet novčićah i tako pobirati.

§. 18.

Obznane o prijemu.

Predatnik svake depeše može zahtievati, da mu se putem bèrzojavnim do znanja dostavi vrieme, kojega je njegova depeša dostavljena bila njegovu dopisniku.

Ako nije moguće dostaviti depeše, imat će adresna postaja postaju predatnu obaviestiti o tom u dojavi, koja će sadèržavati potrebite razjasnitbe, za da predatnik polag okolnostih uzmogne narediti, kako da se njegova depeša dostavi adresatu.

Taksa za obznanu o prijemu onolika je, kolika i taksa od depeše proste.

Predatnik ima pravo zahtievati, da mu se ova obznana o prijemu pošalje ma u koje miesto u ovozemstvu ili u inozemstvu, samo ako naznači sve, što je potriebno. U ovom slučaju uporavljivat će se za obznanu o prijemu tarifni stavak medju postajom predatnom i postajom adresnom.

§. 19.

Depeše, koje odpravit valja za kim.

Predatnik depeše može dodatak pridometnuti: „neka se odpravi za njim“, u kojem slučaju imat će postaja u opredielištu, pokušav najprije dostaviti depešu adresi naznačenoj, odpravit ju odmah dalje na adresu novu, za koju je saznala u stanu adresatovu, na koliko to miesto nahodilo se bude u granicah iste dèržave.

Uz pridometak „neka se odpravi za njim“ mogu se dodati takodjer i dalnje adrese, i depeša odpremat će se jedno za drugim na ove adrese.

Pristojba za odpremanje za kim bilo to samo za jednu adresu ili više njih, pobirat će se od adresata.

§. 20.

Depeše sa više adresah.

Depeše mogu se adresovati:

a) na više adresatah u različitih miestih;

b) na više adresatah u istom miestu;

c) na istoga adresata u različitih miestih ili u više stanovah u istom miestu.

Depeše, koje se uprave na jednoga te istoga adresata, ili na različite adresate u takovih miestih, u koja se one od različitih postajah dopremiti imaju, smatrat će se kao upravo toliko pojedinih depešah, koliko je navedeno adresnih postajah; depeše te imat će takodjer predate biti u upravo toliko izvornikah.

Ako depešu predati ima postaja adresna na više adresah, to jest, da tu depešu izda u više primierakah, postupat će se š njom kao s jednom jedincatom depešom; za drugi i svaki sliedeći odpravak pobirat će se ipak od predatnika pristojba od 20 novč. vred. austr.

O pristojbenih namirah i o predatnicah od depešah.

§. 21.

Potvèrdjivanje namirenih bèrzojavnih pristojbah.

Kad se prigodom izručivanja depeše u isto doba plati frankovan odgovor, sravnjivanje ili obaviest o prijemu, dat će se predatniku beznaplatno namira o uzetih pristojbah.

To isto bivat će i za svekolike depeše dèržavne i za takove depeše, koje su odredjene za zemlje izvan Europe, pa takodjer i onda, kad se nebude tražio odgovor, sravnjivanje ili prijava o prijmu.

Za svekolike druge depeše neće se davati namira.

§. 22.

Predatnice od depešah.

Ako želi pošiljatelj depeše, za koju se napram prije navedenoj ustanovi neće davati namira, da dobije potvèrdnicu o tom, da je depešu predao, izdat će mu se namira na predatnici (recepisu) od depešah, kad za nju namiri iznos od 5 novč. vred. austr.

O odpremanju depešah.

§. 23.

Red odpremanja.

Depeše odpremat će se redom sliedećim:

1. depeše dèržavne,
2. depeše službene,
3. depeše privatne.

Depeše istoga reda imadu se po postaji, na kojoj su predane, odpremati onim redom, kojim su bile predane, a po postajah posrednjih redom onim, kojim su ih primile.

Na postajah posrednjih imat će se predavane i prolazeće depeše, koje valja odpremiti istom žicom, stavljat u red pak i dalje odpremati po vremenu, kojim budu predavane ili kojim budu stizale.

§. 24.

Put za odpremanje depeše.

Ako predatnik nepropiše nikakova puta, kojim da se depeša odpremi, odredit će uprava bèrzojavna smier, kojim će imat depeša udariti.

Nego ako je predatnik propisao put, kojega se valja dèržati, tad će se raditi onako, kako je propisao, izuzam ako bi naznačeni put pretèrgnut bio.

Predatnik, koi propisati kani put, kojim depeša udariti ima, dometnut će imati na okrajku svoga pisanja potrebite oznake. Za ove oznake neće se pobirati pristojba.

§. 25.

Uzimanje depeše natrag.

Prije nego što pričme odpremanje depeše, može se ista tražiti natrag. U takovu slučaju povratit će se pristojbe, pošto se odbije 20 novč. vred. austr.

Ako je odprema bèrzojavno jurve započela, propast će tad pristojbe za onu prugu, koju je depeša jurve prevalila, na korist uprave bèrzojavne; ostale pristojbe za inozemstvo i pristojbe posebne povratit će se predatniku.

Tražiti, da jurve odpremljena depeša nebude predana, ima posebnom depešom od postaje opredielišta predatnik, za koju će namiriti pristojbe napram tarifi. Predatniku doglasit će se po pošti uspieh tražnje. Ako predatnik zahtieva, da mu se to javi putem bèrzojavnim, platit imat će odgovor. Pristojbe za depeše, koje se imadu zatèrti, neće će povratjati.

Predlagatelj, koi želi, da mu se depeša povrati natrag, imat će svakako prošnju svoju izraziti pismeno i doprinieti izkaz, da je pošiljatelj depeše ili njegov naredjenik.

O dostavi i dalnjem odpremanju depešah.

§. 26.

Postupak kod postaje adresne.

Čim depeše prispiju na postaju adresnu, odpravit, zaklopit i providiet će se podpunom adresom i pečatom postaje onim redom, kojim su stigle.

Depeše, upravljene na samo miesto postaje, ako su namienjene u stan, odpravit će se tako hitro, kao što je moguće. Depeše s oznakom „poste restante“ izručit će se poštarskomu uredu, one pako s oznakom „bureau restant“ pohraniti u postaji bèrzojavnoj i predati adresatu, kad se prijavi. Depeše, koje su odredjene u druga miesta, pošiljat će dalje, kako već bude, po pošti ili po posebnu glasniku (ekspresu) na pomenuti način što bèrže bude moguće zavod onaj, koi ih odpremati ima.

Odpremanje poštom bivat će sredstvom preporučenih pisamah; ovomu odpremanju bit će u pravilu miesta onda, kad u depeši nebude naveden način, kako da se odpravi dalje, ili ako adresat u prijašnjem slučaju kojem (§. 14) nije namirit htio pristojbah za posebna glasnika. Ako se pokaže, da je način, za dalnje odpremanje, koi je predatnik naznačio, neizvediv, odabrat će adresna postaja, kako joj se samoj uzvidi, način najprikladniji.

Ako je adresat promienio miesto svoga boravljenja, slat će se tad bèrzojavno depeše, koje nanj stignu, za njim u novo miesto i ako je u pismenoj izjavi, koju je kod dotične postaje bèrzojavne predao, naročiti izrazio se, da se depeše za njim odprave. Pristojbe, koje će nabrat se pri tom, platjat će imati adresat, kad depešu primi.

§. 27.

Pošiljanje po glasnicih bèrzojavnih.

Glasnik ima depešu ujedno s potvèrdnicom bez oklievanja donieti u stan adresatov ili na adresu, označenu u depeši, ili na poštu, i kad ju izručuje, osviedočit se, dà li je pravo doba i podpis upisan u potvèrdnicu. Zabranjeno je glasniku uzimati darovah.

Potvèrdjivati, da je predana depeša, ovlaštenim smatrat može se, osim ako je o tom pismena odredba učinjena, jedino načelnik dotične vlasti ili ako je ovaj odsutan, tad njegov namiestnik.

Depeše privatne predavat mogu se u stanu adresatovu njemu samomu, ili ako njega neima, odraslu čeljadetu njegove obitelji, ili njegovim pomoćnikom poslovnim, službinčadi, gostioničaru ili domaćini, ili vrataru ili pazikući, osim ako je adresat za takove slučajeve pismeno označio kod postaje posebnoga pimatelja, ili ako je predatnik zahtievao, da se depeša dostavi adresatu u vlastite njegove ruke. Ovaj zahtiev ima metnuti predatnik u adresu svoje depeše i postaja adresna dometnut će ga na adresi od depeše.

U svihkolikih slučajevih, kad glasnik nenadje adresata samoga glavom, i kad depešu preda komu drugomu, imat će ovaj posliednji u potvèrdnici o prijemu primetnuti svomu podpisu rieč „za“ i ime adresatovo.

§. 28.

Depeše, kojih nije moguće dostaviti.

O tom, da depeše nije moguće dostaviti i o razlozih, s kojih dostaviti nije moći, poslati će se predatnoj postaji bèrzojavna obznana. Ako depeše dostaviti moguće nije s toga, što su vrata zatvorena ondie, kamo navedena adresa glasi, ili ako nosilac nenadje nikoga, koi bi umiesto adresata primio depešu, imat će se viest o tom ostaviti u naznačenu stanu, depeša pak odnieti natrag na postaju, da se uzmogne adresatu dostaviti, ako ju uztraži.

Ako se adresat neprijavi za šest nedieljah u svèrhu, da depešu primi, tad će se ona uništiti. Na jednak način postupat će se i s depešami, adresovanimi „bureau restant“.

Ako brod, kojemu je semaforička depeša namienjena, nestigne za 28 danah, imat će semaforička postaja obaviestit predatnika službenom obznanom 29. dana u jutro, da depeše nije moguće dostaviti. Plativši pristojbu za novu depešu na dotičnu smaforičku postaju imade predatnik pravo zahtievati, da se semaforička postaja postara za to, da njegova depeša bude dostavljena brodu adresnom uz dalnji rok od 30. danah itd. Ako nebude ovakova zahtieva, smatrat će se depeša 30. dana kao takova, koje nije bilo moguće dostaviti.

O povrati taksah i o opotragi.

§. 29.

Povrata pristojbah.

Za depeše, koje po krivnji bèrzojavne uprave nisu ili stigle u ruke adresata, ili koje su znamenito zakasnile, a tako i za depeše kolacionirane, koje uslied bitne nakaze ili poradi znatne zadocnje očevidne nisu mogle zadovoljit svojoj svèrhi, povratit će se predatniku

platjene pristojbe, ako su reklamirane one vèrsti depešah, koje su navedene u §. 21, uz rok od šest miesecih, sve druge pako depeše uz rok od dva mieseca dana od danah onoga, koga su predane.

To isto vriedit će takodjer i u pogledu nesravnjenih depešah, ako su one osakatjene ili ako su zakasnile u ovozemstvu i ako se uz rok od dva mieseca danah potraže (reklamuju).

Ako bude prekinuta koja bèrzojavna linija podmorska, imat će predatnik pravo natrag tražiti onaj dio pristojbeni, koi odpade na put, kojega depeša još nije prevalila, nego odbivši troškove, koji su bili možda izdani u svèrhu, da se odprema po bèrzojavu nadomiesti drugim kojim načinom.

Uzkratiti moći će se da se pristojbe povrate, kad krivnja pane poradi toga, što se je depeša izgubila, što je zakasnila ili što je osakatjena, na takovu upravu, koja nije pristupila k ugovorom medjunarodnim i koja je odklonila od sebe obveznost, platjati pristojbe.

Upotrage (reklamacije) treba da budu predane pri postaji predatnoj. Kao dokazi imadu se priklopiti: pismena očitovnica adresne postaje ili adresata, ako depeša nije stigla; odpravak, adresatu dostavljen, ako se radi o kakovoj nakazi ili o zadocnji.

Kod opotragah poradi nakaze ima se doprinieti dokaz, da je osakatjena depeša a i poradi kojih pogriešakah i to tako, da nije mogla odgovoriti svèrhi, kojoj je namienjena bila.

Predatnik, koi nestanuje u zemlji, gdie je svoju depešu predao, može putem druge koje uprave svoju opotragu potierati pri upravi miesta predatnoga.

U svihkolikih ovdie navedenih slučajevih odnosi se povrata jedino samo na pristojbe od onih depešah, koje su zategnute, koje su osakatjene ili koje nisu stigle, nipošto pako na pristojbe od takovih depešah, kojim je može biti bila povodom zakašnja, osakatnja ili gubitak, ili koje su tim postale bezkoristne.

§. 30.

Depeše, kojimi se izpravlja.

Primatelj svake depeše ima pravo, uz 24 ure pokle je depeša stigla zahtievati, da se opetuju ona miesta, koja mu se pričine dvojbena, kad plati pristojbu od jednostavne depeše za prošnju, koja će se u tom obziru upraviti na postaju predatnu i taksu od depeše, koja je obračuna napram duljini miesta, koje opetovat valja.

Takovo isto pravo pripada i svakomu predatniku, koi razlogah imao bude slutiti, da je depeša njegova osakatjena, uz vrieme od tri put 24 ure od onda, kad se je depeša odpremila, ako plati pristojbu za depešu, koja će se odmieriti napram duljini onoga miesta, koje opetovat valja ujedno s pristojbom od jednostavne depeše za odgovor.

Ove takse povratit će dotična postaja odmah, ako iz opetovanja izadje na vidielo, da je smisao izvorne depeše nakazio zavod bèrzojavni.

Davanje ovierovljenih prepisah od depešah.

§. 31.

Pravo tražiti prepisah.

Predatnik i adresat, ako izkažu kako treba, da su to oni, vlastni su tražiti, da im se dade ovierovljenih prepisah od depešah, koje su predali ili odnosno, koje su primili, kad navesti budu mogli točan datum njihov i kad bude još pri ruci izvornik.

Za svaki prepis ima se platiti stalna pristojba od 20 novč. vred. austr.

§. 32.

Rok za podieljivanje prepisah.

Rok, do koga će se pohranjivati izvornici depešah, ustanovljuje se za one vèrsti depešah, koje su naznačene u §. 21, na 18 miesecih, a za svakolika druga dopisivanja na 6 miesecih. Kad taj rok mine, uništit će se izvornici.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLVIII. — Izdan i razposlan dne 31. Sèrpnja 1873.

131.

Razpis ministarstva za bogoštovje i nastavu od 21. Sèrpnja 1873,

o novom pravioniku (štatutu) za središnju komisiju, naredjenu, da izsliedjuje i uzdèržaje spomenike umietničke i historičke.

Njegovo ces. i kralj. apostolsko Veličanstvo dostojalo je previšnjom odlukom od 18. Sèrpnja 1873 premilostivo potvèrditi niženavedeni pravionik (štatut) za c. kr. središnju komisiju u Beču, naredjenu, da izsliedjuje i uzdèržaje spomenike umietničke i historičke.

Stremayr s. r.

Pravionik

za

središnju komisiju, naredjenu za izsliedjivanje i uzdèržavanje spomenikah umietničkih i historičkih.

§. 1.

Središnja komisija za izsliedjivanje i uzdèržavanje spomenikah umietničkih i historičkih zvana je, sveudilj oživljavati učeštje i ljubav prema izsliedjivanju i uzdèržavanju spomenikah umietničkih i historičkih, sve više i više poticati i unapredjivati za to radnju i dielovanje znanstvenih družtvah i strukovnjakah u zemljah i kraljevinah, zastupanih u vieću cesarevinskom, do obćega znanja iznositi spomenike praotacah naših i pojedinih plemenah pučkih i čuvati ih u slavu njihovu od propasti i zatora.

§. 2.

Središnja komisija podredjena je ministru za bogoštovje i nastavu.

§. 3.

Središnja komisija prostirat će svoje dielovanje na predmete sliedeće:

I. na predmete predhistoričnoga vremena i umietnosti drevne (na spomenike, sprave, posudje itd.);

II. na predmete arhitekture, plastike, slikarstva i umietnostih tvornih (cèrkvene i svietske iz srednjega vieka i novije dobe do konca vieka 18.);

3. na historičke spomenike raznovèrstne, iz najstarije dobe do konca vieka 18.).

Dieli se po tom radnja središnje komisije na isto toliko odsiekah.

§. 4.

Središnja komisija sastavljena je iz jednoga predsiednika i 12 do 15 članovah, koji će uvèršteni biti u pojedine odsieke.

§. 5.

Svaki odsiek središnje komisije razpravljat će i obavljati samostalno poslove, koji su mu doznačeni. Kad razpravljati treba o predmetih, koji se tiču više odsiekah ili posalah obćenitih, sakupljat će se odsieci na poziv predsiednikov u siednice zajedničke. Svaki odsiek vlastan je, po predlogu predsiednika ili kojega god člana za pojedine slučajeve prizvati strukovnjakah, koji će imati takodjer glas odlučujući. Obavljen izbor potvèrdjuje predsiednik.

§. 6.

Kao članovi središnje komisije za pojedine odsieke pozvat će se takovi muževi, kojim su priznate radnje u području tvorne umietnosti, arheologije ili poviestničtva.

Ove će članove ministar nastave po dobivenu predlogu od predsiednika imenovati na pet godinah, a po izmaku toga vremena moći će isti opet bit imenovani. Za ovu počastnu službu, što ju obnašali budu, neće dobivati nikakove platje.

§. 7.

Predsiednika imenovat će cesar na predlog ministra nastave.

Predsiednik predsiedat će u svih siednicah.

Kad predsiednik bude zapriečen, zamienjivat će ga onaj član komisije, kojega on naznači.

Kad glasovi budu jednako razpolovljeni, odlučivat će predsiednik. On će predloge komisije središnje, priloživ, ako je potriebno, i vlastito svoje mnienje, podastirati ministru, koi će ga opet obavieštivati o svem, što glede predlogah bude odredjeno.

§. 8.

Pobližji dielokrug odsiekah, kao i poslovanje u siednicah skupnih i odsiečnih uredit će se osobitimi naputci i poslovnikom, koje će odobriti ministar.

§. 9.

Najznatniji pomoćni organi središnje komisije za spomenike umietničke i historičke jesu „konzervatori“; ovi su dèržani, u kotaru, koi im bude doznačen, braniti i promicati svèrhe komisije središnje. Ovi konzervatori imenovat će se, kao što im budu nauci i zvanje njihovo, ili za svekolike ili pak za pojedine odsieke.

Tako isto može se krug dielovanja njihova protezati na jedno okružje ili na više okružjah, a polag okolnostih i na razne krunovine.

Pri imenovanju konzervatorah valja pobrinuti se, da s obzirom na svaki od tri pomenuta odsieka, na koje je središnja komisija razdieljena, bude koliko moguće zastupano svekoliko područje kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom. Konzervatore imenovat će na predlog središnje komisije ministar nastave, i to na pet godinah.

§. 10.

Odsieci dopisivat će s dotičnimi konzervatori samo preko središnje komisije.

§. 11.

Komisija ima sa svimi miestnimi i zemaljskimi družtvi, postojećimi za ovakove ili srodne svèrhe, stupiti u poslovno obćenje i u svih miestih, gdie koristno i probitačno bude, nastojati, da se utemelje nova družtva od ove struke.

Savez poslovni sa družtvi, kao i s privatnimi ljudi, vèršit će konzervatori, koji u obće imat će izmedju ovih i središnje komisije dielovati u obostranom interesu.

§. 12.

Kao što se umnožavao bude materijal i kao što se razprostranjivalo bude područje savezah, moći će komisija takove osobe, koje su na glasu sa svojih temeljitih znanostih i sa svoga znanstvenoga truda u obziru umietničkih i historičkih spomenikah, imenovati za „dopisnike“.

§. 13.

Komisija može izmedj sebe ili i izvan sredine svoje za posebne svèrhe radinosti svoje izaslati sposobnih osobah s nalozi onamo, kud joj se potriebno uzvidi, da se promotri i opiše kakov predmet ili da o čem dobije strukovnjački sud.

§. 14.

Na koncu svake godine podniet će središnja komisija ministarstvu nastave o radu svojem glavno izvieštje, koje će se štampati. Povèrh toga izdavat će susliedice, kad joj se uzvidi, znanstvenih razpravah u području dielatnosti svoje.

§. 15.

C. kr. vlasti bit će dèržane, središnju komisiju i organe njezine podupirati u dielovanju njihovu, kako uslied naročite prošnje, tako i makar baš i neumoljene, priobćujuć im imenito na shodan način, kada god u svojem području saznadu, da se je u trag ušlo kakovu umietničkomu ili historičkomu spomeniku.

§. 16.

Središnja komisija imade prirediivati i predlagati sve ono, što putem dèržavnoga zakonotvorstva bude potrebito, da uzmogne podpuno i kao što treba zadovoljiti svojim zadaćam.

132.

Razpis ministarstva financijah od 27. Sèrpnja 1873,

gled zabrane: uvoziti tralje (kèrpe) iz Italije preko granice suhe.

Poradi pogibelji, što bi se kolera ovamo unieti mogla, ovim se u dogovoru s ministarstvom posalah unutarnjih i s ministarstvom tèrgovine na neizviestno vrieme zabranjuje, uvoziti tralje (kèrpe) iz Italije preko suhe granice.

Buduć velika sila, s toga je zabrana ova već putem bèrzojavnim dostavila se do znanja dotičnim divonam.

Pretis s. r.

133.

Naredba ministarstva financijah od 27. Sèrpnja 1873,

o ekspozituri glavne divone, koja je u kolodvoru Sv. Petarske-Riečke željeznice na Rieci.

Po doglasu kraljevsko-ugarskoga ministarstva financijah zavedena je u kolodvoru Sv. Petarske-Riečke željeznice na Rieci ekspozitura glavne divone Riečke, kojoj je za sada data povlastica, da ocarinjuje putničke stvari (pèrtljage), zatim da u uvozu, provozu i izvozu obavlja najavni postupak, naznačen u propisu od 18. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 175). Ova ekspozitura počela je uredovno svoje dielovanje dne 24. Lipnja 1873.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad XLIX. — Izdan i razposlan dne 9. Kolovoza 1873.

134.

Oglas ministarstva financijah od 25. Sèrpnja 1873,

kojim se ustanovljuje posliednji kamatni rok za svekolike kategorije dèržavnih obveznicah podvèrgnutih preobraćanju, koje su uložene kao jamstvo za ženitbe vojničke.

Proglasi ministarstva financijah od 2. Travnja 1870 (dèrž. zak. lista br. 38), 20. Lipnja 1870 (dèrž. zak. lista br. 84), 15. Ožujka 1871 (dèrž. zak. lista br. 20) i od 6. Studenoga 1871 (dèrž. zak. lista br. 132), kojimi su za kategorije duga dèržavnoga, podvèrgnuta preobratjanju, uglavljeni posliedni rokovi kamatni tako, da će se kamate, koje iza tih rokovah izplatit se imale budu, platjati u buduće jedino na temelju novih naslovah duga, nastalih preobratjanjem, nisu uporavljivani bili na dèržavne obveznice svih kategonijah, koje su stegnute kao jamstva za ženitbe vojničke ili kao takove uz položnice dane u pohranu.

Pošto je proglasom ministarstva financijah od 8. Lipnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 125), uredjen i uglavljen postupak s obveznicami obćenitoga duga dèržavnoga, koje su odredjene kao jamstvo iliti kaucije za ženitbe vojnikah, da se napram tom postupku imadu takodjer, dok isti u život stupi, dèržavne obveznice, koje se preobratit moraju, i koje su uložene kao jamstvo za ženitbe vojnikah, promieniti, to se ustanovljuje uslied ovlasti, podieljene ministru financijah zakonom od 24. Ožujka 1870 (dèrž. zak. lista br. 37) u pogledu dèržavnih obveznicah svihkolikih kategorijah, koje su stegnute kao jamstva za ženitbe vojničke ili kao takove dane u pohranu uz položnice, da će kamate, dospiele tečajem mieseca Kolovoza 1874. biti zadnje, koje će se izplatjivat još na temelju dosadanjih, za preobratjanje odredjenih starih naslovah duga i po izmaku ovoga roka platjat će se dalnje okamatjivanje jedino samo na temelju novih naslovah duga, nastalih iz preobrate

Pretis s. r.

135.

Naredba ministarstva posalah unutarnjih, ministarstva za poljodielstvo i ministarstva za zemaljsku obranu u dogovoru s dèržavnim ministarstvom bojnim od 1. Kolovoza 1873,

o izvèršbi zakona od 16. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 77) o oskèrbi potriebštine konjah za stalnu vojsku i za domobranstvo u slučaju spreme.

Ovèršujuć zakon od 16. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 77) proglašaju se sliedeće, medju učestvujućimi ministarstvi ugovorene ustanove izvèršbene:

K §§. 2, 3 i 13 zakona.

Dèržavno bojno ministarstvo obznanjuje na temelju bojnoga reda (Ordre de bataille) izkaz vèrhu ukupne kolicine konjah, koja iznad stanja mirovnoga bude potrebita, za da se oružana sila (skupna vojska i domobranstvo) opremi i uredi na ratnu i koja će se imat namaći o trošku zajedničkoga proračuna vojničkoga, svake godine koncem mieseca Studenoga ministarstvu za obranu zemaljsku, koje u pogledu ustanovljivanja kolicine konjah, odpadajuće s jedne strane na kraljevine i zemlje, zastupane u viećų cesarevinskom i na zemlje krune ugarske s druge strane postupa po ustanovah §. 3. zakona i ujedno uglavljuje broj konjah, koi se za domobranstvo na trošak njegova proračuna namaći ima.

K §. 4.

Ukupna kolicina konjah, koja se namaći ima na trošak zajedničkoga proračuna vojnoga i na trošak proračuna od ministarstva za obranu zemaljsku, razdielit će se na pojedine zemlje (područja upravna) i na pojedine kotare konjodajne po mieri, koliko ih je koja kadra dati.

Ministarstvo za poljodielstvo razdielit će u dogovoru s ministrom za zemaljsku obranu kolicinu konjah za pojedine zemlje do 15. Siečnja, a politička vlast zemaljska u dogorovu s glavnim (vojničkim) zapoviedničtvom do 15. Veljače kolicinu za pojedine kotare konjodavne.

Razdielba činit će se na temelju godišnjih izkazah, koje će davati obćine i vlasti političke po ustanovah ujedno izdane naredbe ministarske (dèrž. zak. lista br. 136).

Promiene u razdielbi dopadakah (kontingenatah) za zemlje, osnovane na nepredvidljivimi odnošaji, činit će ministarstvo za poljodielstvo u dogovoru ministarstvom za obranu zemaljsku.

Promiene, potrebite uslied takovih povodah u razdieljivanju, preduzimat će za kotare konjodavne politička vlast zemaljska u dogovoru s glavnim (vojničkim) zapoviedničtvom.

Politička vlast zemaljska imat će nesamo razdielbu, nego takodjer i svaku promienu s njom prijaviti ministarstvu za obranu zemaljsku.

Preko ministarstva za obranu zemaljsku doznavat će dèržavno ministarstvo bojno o razdielbi na pojedine zemlje i kotare a tako i o promienah, s njimi, ako kašnje kakovih bude.

Dèržavno ministarstvo bojno porazdielit će konje, koje kotari konjodavni na trošak zajedničkoga proračuna namaći imadu, polag raznih primalištah četam i zavodom vojničkim te će ovu razdielbu obznaniti ministarstvu za obranu zemaljsku, zatim glavnim (vojničkim) zapoviedničtvom.

Ministarstvo za obranu zemaljsku preduzimat će u dogovoru s dèržavnim ministarstvom bojnim takovu istu razdielbu u pogledu konjah, koje namaći imadu kotari konjodajni za domobranstvo, i obaviestit će o tom ujedno glavna (vojnička) zapoviedničtva.

K §. 5,

Primališta i kotare konjodajne, doznačene svakomu od njih u pogledu davanja konjah, odnosno obćine, odredit će već u vrieme mira za to nadležne vlasti, pošto se razdieli potreba konjah na kotare konjodajne.

K §. 6.

U pravilu postavit će se za svaki kotar konjodajni komisija za kupljenje konjah.

Ako koi kotar konjodajni ima više primalištah, tad će komisija, sastavna za taj kotar, preduzimati primanje onim redom (osnovom primanja) idué, kakov uglavi politička vlast zemaljska u dogovoru s glavnim (vojničkim) zapoviedničtvom.

Članovi komisije za primanje konjah odredit će se već u vrieme mira, na koliko nisu jurve označeni u zakonu (§. 6 *a*) i neposredno, pošto se ustanove primališta.

Vojničke članove komisije imenovat će dèržavno ministarstvo bojno, i ako se pripomoć častnikah domobranskih potražit tegne, ministarstvo za obranu zemaljsku.

Politička vlast zemaljska odredit će gradjanske živinare i procienitelje, koje naknadno komisijam pridielit valja. Vlast politička zemaljska može prepustiti takodjer odnosnim satnikom kotarskim, da oni odrede procienitelje. Pouzdanike izabrat će političke vlasti zemaljske, a u gradovih s vlastitimi štatuti dotična vlast obćinska.

Ako pouzdanike izaberu načelnici obćinski kotara konjodajnoga, tad će odlučivati relativna većina glasovah, a kad budu glasovi jednaki, tak ždrieb.

Iznimno moći će se vojnički članovi komisije i ovoj pridani gradjanski živinari, staviti u više komisijah za primanje konjah. Takova pridielba ima se isto tako učinit još u vrieme mira.

Politička vlasti zemaljske i glavna (vojnička) zapoviedničtva davat će si jedne drugim na znanje imena članovah komisije.

U vrieme, kad se vojska opremala bude, pridodat će se komisijam s političke strane drugi urednik politički a s vojničke strane podčinjeni častnik iz službe aktivne ili iz stanja mira za račune i pisanje, zatim drugo potrebito osoblje pomoćno.

Svekoliko osoblje, označene u točki predjašnjoj, odredit će se već u vrieme mira.

Za konje od domobranstva odredit će ministar za obranu zemaljsku potrebito osoblje, koje će konje preuzimati i hraniti.

Kakove obveznosti imadu članovi komisije za primanje konjah, vidiet je iz priklopljena naputka (prilog A). Prilog A

K §§. 7, 8 i 10.

Kad se naredi davanje konjah, oživotvorit će odnosni ministri komisije za primanje. Komisijam obznanit će se podjedno takodjer i rok, do kojega da konji budu stavljeni.

Ako se samo dielovito (malo po malo) spremi c. k. vojska i domobranstvo, tad će se smanjena potreba konjah, kojih namiriti je nuždno, a tako i dotična razdielba na konjodajne kotare, koji su najbliži četam, koje se spremit moraju, preduzeti napram ustanovljenoj količini i obznaniti političkim vlastim kotarskim, pa tako isto i komisijam za kupljenje.

Ako se iza dielovitoga (malo po malo) spremanja vojske odredi obćenito, ubrojit će se kotarom konjodajnim ona količina konjah, koju su jurve namakli prigodom dielovitoga spremanja i ovi kotari konjodajni bit će prosti od dalnjega namirivanja, ako su pèrvom prigodom dali onu količinu, koja odgovara kvoti, ustanovljenoj za obćenitu mobilizaciju.

Čim se naredi sabiranje konjah, razaslat će se na obćine (izlučena područja dobarah) od strane političke vlasti kotarske poziv, da sve konje, koji su dne 1. Siečnja one godine, koje se isti sabirat imadu, prekoračili četvèrtu godinu života i koji nisu zakonito oprošteni od dužnosti, da stavljeni budu, neka na ustanovljeni dan i u odredjenu uru stave na označeno primalište.

Vlast politička ima sa svimi sredstvi, koja su joj pri ruci, nastojati, da se točno i koliko je moguće što bèrže ovèrši ova naredba.

Obćinski načelnici (načelnici vlastelinskih područjah) imat će posliednje godine iza naredbe od 1. Kolovoza 1873 (dèrž. zak. lista br. 136) izpraviti polag obćinah sastavne izkaze **odmah**, čim dobiju poziv, s obzirom na količinu konjah, **koja u to doba** postoji, u pogledu pako konjah, kojih nije treba stavljati, imat će navesti zakoniti razlog, s koga su isti oprošteni, ili pako pripomenuti druge inc uzroke, poradi kojih je propušteno stavljanje, i takove izkaze predati komisiji. Ovi načelnici imat će u pripravi dèržati takodjer i izkaze (§. 8 zakona), potrebite u pogledu zakonito oproštenih konjah.

Glede onih konjah, kojih poradi bolesti nebude moguće micati, dopriniet će se sviedočbe, koje će to okolnost potvèrdjivati i koje će izdati dva vlastnika konjah, koje staviti valja.

Dotični vlastnici konjah i one osobe, koje takove sviedočbe podiele, obvezane su postojećimi zakoni za to, da budu očitovanja njihova, izjavljena u sviedočanstvu, i istinita.

K §. 9.

Konje, dovedene na primalište kotarsko, pregledat će i primiti komisija napram ustanovam gornjega naputka. Primljeni konji preuzet će se onoga dana, koga su stavljeni, u oskèrbu vojničkoga erara i uzet će ih na primalištu ona četa, za koju su odredjeni, odnosno odpravit će se njoj dalje.

Ako onda, kad pričme stavljanje konjah, poradi nepredvidjenih zapriekah nedodju još potrebita zapoviedničtva, koja bi ih odvesti imala, brinut će se politička vlast za to, da se jurve stavljeni konji preuzmu, hrane i oskèrbe na trošak vojničkoga erara sve dotle, dok nedodju ova zapoviedničtva.

Suvišak konjah, sposobnih za službu vojničku u pojedinih kotarih konjodajnih, koi nastane onom zgodom, kad se podmiri potrebita količina, imat će komisija stavit u točan
Prilog B. očevid, i o tom će sačiniti ona izkazah napram obrazcu (prilog B) i bez otezanja poslati političkoj vlasti zemaljskoj, da se na temelju ovih izkazah što prije odmah oskèrbi broj konjah, koi od potrebe bude.

U ovu svèrhu sačinit će politička vlast zemaljska sveukupni podpuni izkaz napram obrazcu (prilog C) svihkolikih konjah, nahodećih se preko broja i sposobnih za službu vojničku u svih kotarih konjodajnih upravnoga područja i poslat taj izkaz dotičnim glavnim (vojničkim) zapoviedničtvom. Prilog C.

Ako koja komisija stavna nebude mogla uzeti izmedju konjah od kotara razredjeni kontingenat, tad će komisija odmah s miesta, ako moguće bude, bèrzojavno prijavu o tom poslati političkoj vlasti zemaljskoj, u svèrhu, da se primiereno u dogovoru s dotičnim glavnim (vojničkim) zapoviedničtvom razredba učini.

Komisije za kupljenje konjah obćit će prigodom stavljanja istih samo s posiednici konjah i s obćinami.

Izključeno je obćenje ovih komisijah s preprodavaoci konjah umiesto posiednikah konjah i obćinah.

K §. 11.

U slučaju, ako se oživotvore komisije za stavljanje ili primanje konjah, pripadat će urednikom i častnikom, koji budu kao članovi tih komisijah ili koji im se pridiele, za sve vrieme, dok budu posla imali kod kupljenja konjah, nadnevnicé, primierene njihovu činu odnosno značaju a tako i propisani odplatak putnih troškovah, učinjenih tim povodom prigodom službenih putovanjah.

Pouzdanici vući će za svaki dan, koi posredovali budu, nadnevnicu od pet forintih.

Procieniteljem pripada osim ove nadnevnice još i odplatak njihovih putnih troškovah.

Vojničkim kovačem davat će se za službovanje ovakovom prilikom svaki dan doplatak od dva forinta, podčastnikom, koji se upotrebe kod komisijah kao vojnički pisari, doplatak svaki dan od 50 novčićah.

Pošto su ustanove primališta, doznačit će se ista k postojećim platjaonicam tako, da će svaka komisija uputjena biti na jednu stanovitu pieneznicu, iz koje će teći novčani iznosci, potrebiti za odkup konjah i za podmiru inih tróškovah, koji s sabiranjem konjah skopčani budu.

Čim se dovèrši posao sabiranja konjah odpravit će glavna (vojnička) zapoviedničtva na temelju prispielih prijavah svakoga dana i na temelju izkaza C, označena u §. 9, ukupno izvieštje dèržavnomu ministarstvu bojnomu, a u pogledu stavljanja konjah za domobranstvo, takodjer i ministarstvu za obranu zemaljsku.

Naredbe, koje su sadèržane u gorinavedenih ovèršbenih ustanovah i koje će u kriepost doći onoga dana, kòga se proglase, kriepostne bit će takodjer i u pogledu stavljanja teglećih životinjah.

Auersperg s. r. **Horst** s. r.

Prilog A.

Naputak

za

stavne komisije u pogledu postupka, koga se imadu dèržati prigodom stavljanja konjah (tovarne životinje).

§. 1.

Komisije stavne imadu nastojati oko toga, da kontingent konjah, koi se staviti imade bude u ustanovljeno vrieme u istinu i stavljen.

Komisija imat će od časa, koga se konji privedu pa sve do onda, kad ih preuzme častnik, odredjen za stavljanje, postupati po propisah zakona i polag ustanovah ovèršnih.

§. 2.

Predsiednik vodit će savkoliki postupak, koi se na stavljanje, procienu i primanje odnosio bude, činiti sve miere, potrebite sa administrativnoga stanovišta za ovèršbu stavljanja, čuvati pečat uredovni komisije, i pazit će, da se u istinu i točno konji odplate — i u dogovoru s častnikom stavbe nadgledavati, da se točno vodio bude stavni napisnik.

Prije nego počme kupovanje konjah, zaprisеć će predsiednik u pritomnosti komisije procienitelje po priležećem obličku prisege (obrazac, priloge br. 1). **Obrazac, priloge br. 1.**

§. 3.

Štopski ili višji častnik, odredjen za kupljenje konjah, odlučivat će o sposobnosti istih za službu u toliko, da će takov konj, koi on prizna sposobnim za službu vojničku, razredit se i proti prigovoru ma s koje mu drugo strane za sposobna za službu vojničku.

Ako častnik kojega konja proglasi nesposobnim za službu, i ako koi od pouzdanikah protivno uztvèrdi, zaiskat će predsiednik o tom sud stavne komisije. Kod glasovanja imat će stavni (sabirući) častnik, živinar komisije i svaki pouzdanik po jedan glas.

Kad budu glasovi razpolovljeni, odlučit će glas predsiednikov.

§. 4.

Primajući štopski ili višji častnik razredit će konje i obznaniti odpadnu cienu remonte.

Častnik taj obavljat će uz sudielovanje živinara pravo kupovanje i u dogovoru s predsiednikom te zapoviedničtvi, koja su došla na primalište u svèrhu, da konje odvedu, kako da se sprave, oskèrbe i u redu dèrže primljeni konji, a tako i da se bez oklievanja odprave.

Živinar iztraživat ima dovedene konje u pogledu njihova zdravlja; on će kazivati e stavni napisnik rodovnik (nationale) svakoga pojedinoga konja i oskèrbljivat primljene konju znaci razlučnimi.

Vojničko-gospodarstvene poslove obavljat će eraru nasuprot častnik, odredjen po komisiji, stvorenoj za upravu i baratanje s novci, za stavljanje konjah i obavljanje pisarskih poslovah napram naputku, koi o tom postoji.

Častnik, odredjen za obračunavanje i podove pisarničke obavljat će svekolike poslove, koji su označeni za gospodarstveno-administrativno vèršenje službe od pododdielah c. kr. vojske i vodit će stavni napisnik (obrazac, priloge br. 2). Obrazac, priloge br. 2.

Ovomu častniku pripada sastavljati imenike stavljenih konjah (obrazac, priloge br. 3), dnevne prijave (obrazac, priloge br. 4), i voditi službeno vojničko dopisivanje. Obrazac, priloge br. 3. Obrazac, priloge br. 4.

Pomenuti častnik dizat će potrebite novčane iznoske uz namiru, koju će stavni častnik izdati, te koju će predsiednik potvèrditi, i koja će providjena biti uredovnim pečatom komisije, kod one pieneznice dèržavne, na koju je doznačena komisija. Tomu častniku odredjuje se napokon sastavljati račune.

Drugi politički častnik, koi se komisiji pridieli, podpomagat će uredovna dielovanja komisije onako, kako to predsiednik odredi, i navlastito vodit će drugi primierak napisnika stavnoga a tako i onoga procienbenoga.

§. 5.

Kolicina konjah, koji se jednoga te istoga dana staviti imali budu, uglavit će se tako, da se svakoga dana promiereno stavljalo bude 100 konjah.

§. 6.

U obziru kakvoće remontah, koje se staviti imadu, vriedit će ustanove sliedeće:

Remonte razlučuju se napram vèrsti u:

1. konje jahaće,
2. konje tegleće,
3. životinje tovarne (mazge, tovarne konje).

Kao miera minimalna odredjuje se:

za konja jahačkoga od četah konjaničkih 14 stopah i 3 palca,

za teglećega konja jahačkoga od topničtva i konja običnoga od topničtva ili koga drugoga teglećega konja 15 stopah i 1 palac,

za konja tovarnoga i mazgu 14 stopah i

za mazgu 13 stopah.

Kad se kod koga konja za topničtvo pokaže osobita sposobnost moći će se za toga dopustit i manja miera, nu najviše za dva poteza, onda, kad nedostatak miere nadomieštivala bude čvèrstja jakost tielesna i kriepčija narav.

Da se ustanovi visina konja (tovarne životinje) rabit će se miera s vèrpcom. Da se promieri visina, stavit će se èrt kovovne pločice od šeputa od vèrpce nad podkovu pred zvarak na dolnju stranu kopita i odavle mieriti do najviše točke grebena.

Najniža starost uzimat će se za sve konje i tovarnu životinju dovèršena četvèrta godina života.

Za konja-jahača ustanovljuje se kao najniža starost dovèršena deseta godina, a za teglaćega konja (tovarnu životinju) navèršena dvanaesta godina života.

Ako stavna komisija obnadje u iznimnih slučajevih, da je opravdano, kupiti starijega teglećega konja poradi njegovih izvèrstnih sposobnostih, ubilježit će se razlozi u stavni napisnik.

U ostalom vèrstnoća konjah neće se prosudjivati po propisih, kriepostnih za vrieme mira, van po ustanovah, koje postoje u pogledu prosudjivanja vèrstnoće za službu za mobilizaciju.

Ako na temelju ustanove §. 12 zakona od 16. Travnja 1873 dobrovoljno stavljeni, ili eraru uz cienu konjah doknadnjakah (remontu) drage volje prepušteni konj ili tovarna životinja nadje se uz zakonito vrieme davanja poručanstva, da isti ima zakonitu pogriešku, ustanovljenu za jamstvo u §. 925 obć. gradj. zak., prosto će bit eraru, poslužit se pravom svojim o davanju poručanstva.

Pogrieške u davanju poručanstva čine:

sumnjiv gunturać,
sakaga, i
neduha, } s 15 dnevnim,

žura,
glista,
ćudljivost,
cèrna mrena,
mieseěno sliepilo } s 30 dnevnim davanjem poručanstva.

§. 7.

Primanje konjah pričet će s razredjivanjem istih.

Stavna (novačeća) komisija imat će u tu svèrhu dovedene konje razlučiti u obće u pogledu njihove vèrstnoće, i one, za koje pronadje da su vèrstni za službu, označiti dati po njihovoj odredbi kao u:

konje jahaće,
konje tegleće, ili
životinje tovarne

i po ovih kategorijah napose poredati.

Ako je broj konjah, dovedenih na primalište, tako ogroman, da bi produljeno redanje tih svikolikih dovedenih konjah s obzirom na rok, koga se staviti imadu, nerazmierno trebalo jako puno vremena, stegnut će se tad isto predbiežno samo na one konje, koji su kod posliednjega pregledavanja, dèržanoga po komisiji, pripoznati napram naredbi od 1. Kolovoza 1873 (dèrž. zak. lista br. 136), kao vèrstni, ili kojih još komisija pregledala nije.

Drugi konji, koji dovedeni budu, pridèržat će se da budu u pripravi na primalištu uz rok, uglavljen u §. 11 zakona od 16. Travnja 1873, za onaj slučaj, ako bude kašnje od potrebe razredjivanje nastaviti.

Od razredjenih konjah uzet će se ponajprije oni, od kojih su posiednici dragovoljno izrazili se, da će jih odstupiti uz uglavljenu cienu remontnu.

Uslied toga pozvat će se vlastnici konjah, kojih su pronadjeni vèrstnimi u obće za službu, neka izjave, dà li kane konje prodati za proglašenu cienu remontnu, pri čem će se naročito primietit imati, da procienitelji nisu obvezani, dèržat se cienah remonte, te stoga, ako do procienbe dodje, da bi se mogao konj po svoj prilici odkupiti i uz cienu izpod one od remonte.

Konji, koji se ponude dragovoljno za cienu remonte, odvesti će se na stranu, pregledati po propisu i, ako se kao vèrstni obnadju, uvojačiti po mieri onoj, koliko jih od potrebe bude.

Konji, koji se uvojače, upisat će se u napisnik stavni i vlastnici njihovi dobit će od Obrazac, priloge br. 5. predsiednika cedulju (obrazac, priloge br. 5), na kojoj će ubilježena biti ciena remonte.

Ako se pokaže suvišak konjah, danih drage volje uz cienu remonte, moći će se taj suvišak uvojačiti, ako tim uslied izrieke novačećega častnika nebude uštèrba vojničkim odredbam, i ovaj suvišak bit će na korist drugim obćinam kotara konjodajnoga, koje su doznačene istoj toj komisiji.

Ako kolicina konjah, koje sakupit je valjalo, nije podmirena prodajom konjah uz cienu remonte, tad će se istom pregledavati i procienjivati oni konji ostali, koji su prije u obće razredjeni kao vèrstni za službu vojničku.

Ako se uz vrieme, dok trajao bude čin procienjivanja, kojom će se prigodom iznova točno pregledavati svaki konj, opazi mana ili pogrieška, koja stoji u protuslovju s vèrsnoćom za službu napram onom, što je vojačeći častnik opazio, tad će se o tom, ako uztreba, po ustanovi §. 3 ovoga naputka sud stvoriti.

Cienu procienbenu ustanovljivat će procienitelji. Ako se procienitelji slagali nebudu o cieni, odlučivat će tad većina glasovah; nu ako bude sva trojica drugoga mnienja, valjat će promierna ciena od ovih trih procienah. Ako nastane posliednji slučaj, prijavit će napose svaki procienitelj svoju procienu dovedenoga konja predsiedniku, koi će svaku od procienah staviti odmah u procienbeni napisnik (obrazac, priloga br. 6), te zatim izmedju ona tri procienbena iznosa pronaći iznos popriečni, pri čem će se iznos od 50 novčićah i preko toga uzeti za podpunu forintu, a iznosak izpod 50 novčićah sasvim izostaviti. Obrazac, priloga br. 6.

Proti pronadjenoj cieni procienbenoj neima prigovora vlastniku konja ili njegovu punomoćniku.

Pri uvojačenju procienjenih konjah postupat će se napram potrebi tako, da će pričeti kupovanje redom najjeftinijih konjah i uzilaziti napram cieni procienbenoj.

Ako se svi konji jedne te iste kategorije novčane neuvojače, odlučit će tad ždrieb, koje od tih konjah uvojačiti treba.

Kod uvojačenja konjah jurve na procienu dovedenih, vriedit će načelo, da se neće, ako bi broj vèrstnih konjah nadmašivao kontingenat, odredjen za kotar konjodajni, siliti nijedan posiednik od više konjah, da dade preko onoga, što iznosi polovica sve njegove ukupne kolicine konjah.

Ako broj konjah vèrstnih nebude dosizao donle, da se zadovolji ovomu načelu, bit će što više moguće obzira u jednakoj mieri na sve te posiednike konjah (§. 9 zakona od 16. Travnja 1873, dèrž. zak. lista br. 77).

Konji, uvojačeni iza dokončane prociene, ubilježit će se takodjer u napisnik stavni i vlastnici njihovi dobit će od predsiednika cedulju (obrazac, priloga br. 5), na kojoj će ubilježen bit stavni broj i ciena procienbena. Obrazac, priloga br. 5.

Ako medju konji, ponudjenih uz cienu remonte ili procienjenih u jednaku cienu, nalazilo bude se i takovih, o kojih sposobnosti za službu komisija odlučivat ima davanjem glasovah (§. 3), uvojačivat će se takovi konji istom onda, pošto se uvojače oni od iste ciene, koje je stavni (vojačeći) častnik proglasio vèrstnimi za službu.

§. 8.

Uvojačene konje predat će vlastnici njihovi s ularom i s povodcem, te, ako su podkovani, s podkovom, s kojom su dovedeni.

§. 9.

Konji, upisani u stavni napisnik, obilježit će se žigom.

Obilježje stavit će se na lievoj strani vrata sa brojem, upisanim u napisnik stavni te na lievih ledjih s brojem stavne komisije, i s početnimi slovi odnosne zemlje.

Čim se na konja udari žig, prelazi isti u vlastničtvo vojnoga erara.

Stoga valja vlastnike upozoriti na to, da, ako tko uzželi umiesto svoga konja, koi se ima uvojačiti, neka se uvojači drugi konj od iste ciene, nahodeći se na miestu i jurve priznan vèrstnim za službu, to odmah i izraziti ima.

§. 10.

Odmah čim se uvojačenje dokonča, izplatit će vlastnikom konjah ili njihovim punomoćnikom cienu remonte odnosno cienu procienbenu u gotovu uz nebiljegovanu potvèrdnicu (obrazac, priloga br. 7) u zato odredjeni popis častnik stavni (vojačeći) u pritomnosti predsiednika i častnika, odredjena za pisariju.

Obrazac, priloga br. 7.

§. 11.

Stavni napisnik, koi će se svaki dan zavèršivati i koi će komisija podpisivat, vodit će se u dvostrukom odpravku.

Primierak jedan ostat će u rukuh komisije, za da znade kolicinu konjah, drugi pako primat će predsiednik i slati političkoj vlasti zemaljskoj.

§. 12.

Uvojačeni konji, sredstvom stavnoga napisnika uzeti u stalež vojnički, prenieti imat će se onoga dana, koga su uvojačeni, na temelju stavnih imenikah, služećih za izprave izručbene, na onu četu, kojoj ih uručiti valja, i kod komisije staviti izvan reda.

§. 13.

Kad se razdieljivali budu konji medju čete i zavode, gledat će se, da koliko moguće bude s obzirom na potrebitu kakvoću konjah postojao bude nieki stanoviti razmier u mieri visine.

§. 14.

Dane, kojih će odvedbena zapoviedničtva, poslana od četah i zavodah, prispieti morati na primališta, ustanovit će glavno (vojničko) zapoviedničtvo, odnosno ministarstvo za obranu zemaljsku.

Kolicina zapoviedničtva odvedbenoga ima se ustanoviti već u vrieme mira.

§. 15.

Uvojačeni konji uživat će od dana njihova uvojačenja pristojbu za hranu, primierenu pravioniku.

Konji odvodit će se napram posebnim naputkom glavnih (vojničkih) zapoviedničtvah, odnosno ministarstva za obranu zemaljsku, željeznicom (parobrodom) ili od postaje do postaje.

§. 16.

Tečajem vojačenja slati će komisije stavne prijavu dnevnu neposredno i bez popratnoga izviešćja u jednom primierku dotičnomu glavnomu (vojničkomu) zapoviedničtvu, u drugom pako političkoj vlasti zemaljskoj.

§. 17.

Glavno (vojničko) zapoviedničtvo imat će već u vrieme mira prirediti i nabaviti za svaku komisiju potrebite bielice (blankete) od napisnikah stavnih i procienbenih, od imenikah stavnih, dnevnih prijavah i drugih tiskovnih primierakah, označenih u ovèršbenih ustanovah, vèrpce i ovierovljenu mieru šeputa, zatim pečate uredovne i brojeve stavne (tablice).

§. 18.

Konje, koji se nabave na trošak proračuna ministarstva za obranu zemaljsku, odabrat će predsiednik i vojaćeći častnik izmedju raznih kategorijah ciene u takovu razmierju, u kom stoji potreba za podmiru istih za domobranstvo napram ukupnoj potrebi konjah, koji se u konjodajnom kotaru staviti imadu.

Ako nije moguće ovaj razmier točno provesti, nastojat će se, da se što više približna izjednačba u cielosti postigne.

§. 19.

Konji, naznačeni u predjašnjem paragrafu, zabilježiti će se napose u opazki napisnika stavnoga.

O stavljanju (uvojačenju) tih konjah davat će se posebne dnevne prijave.

Troškovi, koji se iz toga naberu, obračunavat će se napose.

§. 20.

U pogledu polaganja računah vriedit će za vojničke članove komisije stavne one ustanove, koje su sadèržane u naputcih za upravne komisije četah u vrieme mira, odnosno koje postoje za zavode vojničke.

§. 21.

U pogledu zapriekah, koje nastanu prigodom novačenja konjah i koje se na samo to novačenje neodnose, davat će vlasti političke potrebite naredbe.

§. 22.

Ustanove sadèržane u ovom naputku u pogledu stavljanja (novačenja) konjah, kriepostne bit će i za vojačenje tovarnih životinjah.

Priloga br. 1.

Obrazac zakletve

za procienitelje novačećih (stavnih) komisijah.

Ja (ime i prezime) prisižem Bogu svemogućemu i sveznajućemu, da ću, pošto sam odredjen za procienitelja konjah (tovarnih životinjah), koji se stavljati imadu za ratno oboružanje oružane sile, preduzeti sviestno i nepristrano tu procienu točno, osvèrtjuć se na ustanovu, označenu u §. 9, točki 3 zakona od 16. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 77), dakle negledajuć na cienu remonte ili onu, koja je povišena uslied mobilizacije.

Tako mi Bog pomogô!

Stavna komisija br. . . .

Obrazac, priloga br. 2.

Kotar konjodajni N. N.

Stavni napisnik.

Stavni		Boja, spol i obilježje	star (a) godinah	Miera			Stavljen (a) kao:				Stavbenikovo		Ciena, remontna u forintih	Ciene promierna, procienbena u forintih		Razdielba
dan	br.			šakah	palacah	cèrtah	konji: jahaći: konjanički	konji: jahaći: topnički	konji: težki tegleći	tovarne životinje	ime	obćina, prebivalište i kućni br.		brojevi	pismena	
4. Travnja 1875	1	ridjan-kobila bez znaka	6	15	3	.	.	1	.	.	Ivan Holler	Beč, VIII. kotar, Albertova ulica br. 12	250	.	.	topnička regimenta br. 10
.	2	vran-parip bez znaka	6	15	2	.	.	.	1	.	deto	deto	250	.	.	deto
.	3	vrana-kobila sa zviezdom	6	15	1	.	.	.	1	.	deto	deto	.	240	dviestotine i četèrdeset	domobranski batalijun br. 1

N. N.,
častnik za obračun.

N. N.,
stavni štopski ili višji častnik.

N. N.,
predsiednik stavne komisije.

N. N.,
živinar (kovač).

Stavna komisija br. . . .

Obrazac, priloga br. 8.

Kotar konjodajni N. N.

Stavni ujedno premiestni imenik

o konjih (tovarnih životinjah), predanih (pukovniji bojnoga topničtva br. 10).

Stavni br.	Boja, spol i obilježje	godinah star (a)	Miera			Stavljen (a) kao				Ciena remontah u forintih	Ciena promierna, procienbena u forintih		Potriebštine				Opazka
			šakah	palacah	cèrtah	konji: jahaći: kojanički	konji: jahaći: topnički	konji: težki tegleći	tovarne životinje		brojevi	pismena	ular	povodac	konjozobica	bez podkovah s platom odsiečnom za podkivanje	
1	ridjan-kobila bez obilježja (znaka)	6	15	3	.	.	1	.	.	250	.	.	1	1	1	.	
2	vranac-parip bez obilježja	6	15	2	.	.	.	1	.	250	.	.	1	1	1	.	

Predan (a) na dan stavbe s označenimi potriebštinami.

N. N.,
častnik za obračun.

N. N.,
stavni štopski ili višji častnik.

N. N.,
živinar (kovač).

Stavna komisija br. . . .

Obrazac, priloga br. 4.

Kotar konjodajni N. N.

Dnevna prijava

o konjih (tovarnih životinjah), stavljenih dne . . . .

Staviti ima se:			Dana . . . . stavljeno je uz						Stavljeno je odprije			Treba dakle još staviti			Upotrebljeni iznos novčani u forintih	Opazka
			remontnu cienu			procienbenu cienu										
jahaćih konjah	tegle-ćih konjah	tovarnih ži-votinjah	jahaćih konjah	tegle-ćih konjah	tovarnih ži-votinjah	jahaćih konjah	tegle-ćih konjah	tovarnih ži-votinjah	jahaćih konjah	tegle-ćih konjah	tovarnih ži-votinjah	jahaćih konjah	tegle-ćih konjah	tovarnih ži-votinjah		
120	130	.	40	90	.	.	.	.	60	30	.	20	10	.	32.500	Konj dan je dragovoljno na temelju §. 12. zakona od 16. Travnja 1873.

N. N.,
stavni štopski ili viši častnik.

N. N.,
predsiednik stavne komisije.

N. N.,
častnik za obračun.

Za istopis (pare), koi će se šiljati glavnomu (vojničkomu) zapoviedničtvu:

Od stavljenih konjah (tovarnih životinjah) pridieljeni su, i to:

(na primier)

k domirnoj četi dragonske regimente br. 3 . . . . 40 konjah jahaćih,

k regimenti bojnoga topničtva br. 10 . . . . 90 konjah teglećih.

Obrazac, priloga br. 5.

Stavne komisije br. . . .

Kotar konjodajni N. N.

Jahaći	Tegleći	Tovarne životinje	Ciena remontah	Ciena procienbena
konji				
stavni broj				

Stavna komisija br. . . .

Obrazac, priloga br. 6.

Kotar konjodajni N. N.

Napisnik procienbeni

o konjih (životinjah teretnih), pronadjenih kao sposobni za službu vojničku.

Stavni broj	Ime vlastnika konja (teretne životinje)	Obćina, prebivalište, kućni br.	Konja (teretne životinje)					Prociena			Promierna ciena, procienbena u		Opazka
			boja, spol i obilježje	star (a)	miera			1.	2.	3.	brojevih	pismenih	
					šakah	palacah	cèrtah	procieniteljeva			forintih		
								forintih					
4. Travnja 1875	Ivan Holler	Beč, VIII. kotar, Josefstadt, Albertova ulica br. 12	vranac, kobila s zviezdom	6	15	1	.	230	230	240	240	dviesto četèrdeset	

N. N.,
drugi politički urednik.

N. N.,
stavni štopski ili viši častnik.

N. N.,
predsiednik stavne komisije.

N. N.,
častnik za obračun.

Stavna komisija br. . . .

Obrazac, priloga br. 7.

Kotar konjodajni N. N.

Popis

platjenih iznosakah za date remonte.

Ime i prezime onoga, koi konje stavlja	Obćina, prebivalište kućni br.	Broj i vèrst datih remontah: konji jahaći	konji tegleći	tovarne životinje	Stavni njihov broj	Za cienu remontnu (u forintih)	Za procienu (u forintih)	Ukupno u forintah: u brojevih	Ukupno u forintah: Slovom:	Potvèrdio vlastoručno onaj, koi je konje stavio	Opazka
Ivan Holler	Beč, VIII. kotar, Josefstadt, Albertova ulica br. 12.	1 . .	. 1 1	. . .	1 2 3	250 250 .	. . 240	740	Sedamsto četèrdeset	Ivan Holler	
	Ukupno .										

Dato ukupno . . . . for. Slovom . . . . forintih.
Nadjeno u redu i ima se dati.

U Beču, dne . . Travnja 1875.

N. N.,
častnik za obračun.

N. N.,
predsiednik stavne komisije.

N. N.,
stavni štopski ili višji častnik.

Kotar konjodajni

Obrazac, prilog B.

I z k a z

o suvišnih konjih (tovarnih životinjah), kojih ima sposobnih za službu vojničku.

Jahaćih konjah	Teglećih konjah	Tovarne životinje	Ukupno	Opazka

Zemlja (upravno područje)

Obrazac. prilog C.

I z k a z

o suvišnih konjih (tovarnih životinjah), kojih ima sposobnih za službu vojničku u upravnom području N. N.

Jahaćih konjah	Teglećih konjah	Tovarne životinje	Ukupno	Opazka

136.

Naredba ministarstva posalah unutarnjih, ministarstva za poljodielstvo i ministarstva za obranu zemaljsku od 1. Kolovoza 1873,

o godišnjem izkazu i evidenciji broja i kakvoće konjah (tovarnih životinjah) u svèrhu, da se razdieli kontingenat, koi podmirit valja u slučajevih spreme (mobilizacije).

§. 1.

U svèrhu, da se pronadje sposobnost činitbe, napram kojoj razdielit će se imati u slučaju mobilizacije oružane sile kontingenat konjah (tovarnih životinjah), koje namaći treba iz kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom i koji odpadaju na ove kraljevine i zemlje te na pojedine kotare konjodajne, imat će političke vlasti uz sudielovanje obćinskih načelnikah odnosno načelnici područjah vlastelinskih, izlučenih iz sveze obćinske, davati od godine do godine izkazah (§. 4 zakona od 16. Travnja 1873, dèrž. zak. lista br. 77) o kolicini i kakvoći konjah (tovarne životinje), koji se u kotaru njihovu nalaze, uzimajuć pri tom osobit obzir na njihovu vèrstnoću za službu vojničku u ratu.

§. 2.

Posiednici konjah obvezani su u tu svèrhu prijavljivati svake godine obćinskomu načelniku (načelniku vlastelinskoga područja) broj konjah, koje posieduju, i dovodit iste pred komisiju, da ih ova pregleda i razredi.

Tu obveznost imadu i posiednici tovarne životinje i ono, što je u sliedećih ustanovah u pogledu izkazah, dovodjenja i evidencije konjah naredjeno, kriepostno bit će takodjer i u pogledu tovarnih životinjah.

§. 3.

Od prijavljivanja svako godišnjega a tako i od dovodjenja oprošteni su konji, navedeni u §. 8 zakona od 16. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 77) pod *a)* i *e)*.

Konji, naznačeni ondie pod *b)*, *c)*, *d)* imat će se prijavljivati, nu oprošteni su od dovodjenja.

§. 4.

Stanje konjah prijavljivat će se svake godine u vrieme od 20. pa do konca mieseca Rujna.

§. 5.

Posiednici konjah u većih gradovih služit će se prigodom prijavljivanja svojih konjah bielicom, naštampanom polag obrazca *A*, koju će im bezplatno davati načelnik obćinski. Obrazac A.

§. 6.

U drugih obćinah prijavljivat će posiednici konjah kolicinu istih ustmeno načelniku obćinskomu (načelniku područja vlastelinskoga) uz rok, naznačen u §. 4, navedši podatke, naznačene u obrazcu *A*.

§. 7.

Na temelju prijavah, učinjenih napram ustanovam §§. 4—6, imat će načelnik obćinski (načelnik područja vlastelinskoga) upisati pojedine posiednike konjah i koliko ih koi ima redom onim, kakov odgovara miestnim okolnostim, kano gradskimi kotari, po miestih, kućnimi brojevi itd. u izkaz, koi će sastavit imati polag obrazca *B*, i u kom će navedeni biti konji čitave obćine. Obrazac B.

Taj izkaz treba valjano završiti i u svèrhu, da se po njem ravnati može kod pregledavanja i redanja konjah (§. 9 i 10) komisija, izdati u dva odpravka, te će kod redanja biti podlogom.

§. 8.

Komisija pregledavat i razredjivat će konje predbiežno i to do onoga vremena, dok stečeni točni pregled o sposobnosti činitbe pojedinih zemaljah i kotarah opetovanje pregledah i razredjivanjah u duljih odsiecih vremena neolakoti, svake godine. Pregledavati (razredjivat) će se konji, što bude više moguće odmah za rokom, ustanovljenim u §. 4 i dogotoviti prije svèršetka mieseca Listopada.

Posao taj činit će se pred komisijom, koja će sastojati od načelnika obćinskoga ili jednoga namiestnika, koga on izašalje, jednoga vieštaka, izkusna u konjarstvu i od dvojice članovah obćinskoga zastupničtva, koji će, ako bude ikako moguće, spadati medju posiednike konjah.

Prigodom pregledavanja konjah po komisiji, koji se nahode u izlučenu vlastelinskom području, imat će osim načelnika vlastelinskoga područja i vieštaka, posredovati načelnik odnosne obćine ili njegov namiestnik.

§. 9.

Vieštaka pridielit će politička vlast kotarska komisiji, i izabrat će ga izmedju osobah, za to sposobnih, koje obitavaju u miestu komisije ili barem u blizini toga miesta; osobe ove vèršit će posao bezplatno.

Na koliko tih osobah nebude, obratit će se politička vlast kotarska u pravo doba na vlast vojničku, da ova izašalje izkusnih častnikah u konjarstvu od stalne vojske ili od domobranstva, koji su u službi aktivnoj ili u miru, živinarah ili sposobnih kovačah.

Ta prošnja upravit će se na vlasti vojničke takodjer i onda i to bez pripomoći drugih osobah, kad vojničkih vieštakah od prije naznačene vèrsti bude u miestu samom ili u susiedstvu.

§. 10.

Dan i miesto, koga će i gdie će komisija konje pregledavati, opredielit će politička vlast kotarska u dogovoru s načelnikom obćinskim (načelnikom pudručja vlastelinskoga).

Kad bude neznatniji broj konjah u kojoj obćini, moći će komisija iste pregledati takodjer i u obćini susiednoj, te će politička vlast kotarska učiniti odnosnu razdielbu poglavito dapače s obzirom na broj vieštakah, kojimi razpolaže.

U obćinah veoma razgranjenih, koje imadu znatan broj konjah, odredit će se miesta dovodna a ako uztreba i komisije u onom broju, kakov iziskuju okolnosti miestne.

Politička vlast kotarska imat će u obće paziti na to, da posiednici konjah nebudu dovodenjem istih nimalo ili veoma slabo smetani, pa će stoga ustanovit takove dane i takova miesta za pregledavanje, koja odgovaraju najviše interesom posiednikah konjah.

§. 11.

Komisija razredit ima dovedene konje (tovarne životinje) po sliedećih kategorijah:

1. Zakonito oprošteni.

U tom obziru pronaći će komisija ukupni broj konjah (tovarnih životinjah), koji spadaju svakomu pojedinomu posiedniku, za koje postoji koi od razlogah oprostnih, navedenih u §. 8. zakona od 16. Travnja 1873 pod *b), c), d), f)* i *g)*.

2. Nesposobni.

Medju nesposobne konje za službu vojničku razredit će se oni konji (tovarne životinje),

a) koji imadu na sebi manu očevidnu, koja ih prieči za službu;
b) koji su u dobi života takovoj, da 1. Siečnja buduće godine neće navèršiti četvèrte godine, ili da će prekoračiti dvanaestu godinu života;
c) jahaći konji od konjaničtva ako imadu izpod 14 šakah i 3 palca;
d) tegleći konji ako imadu izpod 15 šakah i 2 cèrte;
e) tovarni konji i mazge, ako imadu izpod 14 šakah i
f) mazgovi, ako imadu izpod 13 šakah.

3. Sposobni i to:

a) kao konj jahaći,
b) kao konj tegleći (vozni),
c) kao tovarna životinja.

§. 12.

Razdielba imat će se, ako uztreba, u izkazih, koje popravit valja *B* (§. 7) zabilježiti u stupcih, za to odredjenih.

Primierak jedan od izkaza, koi će svikoliki članovi komisije podpisati, ostat će u rukuh načelnika obćinskoga (načelnika područja vlastelinskoga), drugi primierak poslat će isti do 10. Studenoga političkoj vlasti kotarskoj.

§. 13.

Ako konja nebude moguće dovesti, imat će se razlogom, s koga je to propušteno, u pravo vrieme potvèrditi načelniku obćinskomu (načelniku područja vlastelinskoga) ili pako komisiji.

Pojedini slučajevi zaprieke zabilježit će se imati u izkazu komisije sumarno. Ako bude više slučajevah zaprieke, odredba izdat će se, da se konji kašnje dovedu.

Ako nastanu okolnosti, koje osobite naredbe iziskuju, imat će te učiniti politička vlast kotarska, ili, ako su takove izvan dielokruga njezina, predložiti ih političkoj vlasti zemaljskoj.

§. 14.

Politička vlast kotarska sastavljat će na temelju izkazah, koji su joj predloženi za pojedine obćine (područja vlastelinska), po obrazcu *C* izkaz za svaki pojedini kotar konjodajni i ovaj izkaz poslati do konca Studenoga političkoj vlasti zemaljskoj. Obrazac C.

§. 15.

Politička vlast zemaljska sačinjat će na temelju predloženih joj izkazah pojedinih kotarah konjodajnih sveukupni izkaz po obrazcu *D* za područje upravno, koje joj je podčinjeno, te isti poslati do konca Prosinca ministarstvu za obranu zemaljsku i ministarstvu za poljodielstvo. Obrazac D.

§. 16.

Političke vlasti pazit će na to, da čini uredovni, koji se preduzet imadu napram ovoj naredbi, ovèrše se onako pouzdano, kako je to od potrebe.

Vlasti ove imat će podčinjenim im organom davati shodne naputke i u svèrhu, da se cilj postigne kako valja, takodjer od zgode do zgode prisustvovati pri pregledavanju konjah po komisiji.

§. 17.

Načelnici obćinski (načelnici područjah vlastelinskih) obvezani su napose, sietiti u zgodan čas posiednike konjah, da su isti dužni prijaviti stanje svojih konjah (§. 4), i proglasiti dane i miesta, kad i gdie će komisija konje pregledavati.

§. 18.

Posiednici konja, koji propuste u pravo doba prijaviti stanje konjah svojih, i koji nedovedu svojih konjah, a da se dovoljno neopravdaju, kaznit će se imati polag naredbe ministerialne od 30. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 198).

§. 19.

U gradovih, koji imadu vlastit štatut obćinski, obavljat će vlast obćinska, kojoj su povierena dielovanja političke vlasti kotarske takodjer i uredovne čine, koji su joj u ovoj naredbi doznačeni.

§. 20.

Dèržavno bojno ministarstvo dati će tiskanice, potrebite za izkaze *A* i *B*, političkim vlastim a tako i obćinam (područjem vlastelinskim).

§. 21.

Rok za ovogodišnje izkazivanje, pregledavanje i razredjivanje stanja konjah u Beču ustanovit će se s obzirom na postojeće iznimne okolnosti posebnom naredbom.

§. 22.

Ova naredba doći će u kriepost onoga dana, koga se proglasi.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Horst** s. r.

Obćina N. N.

Obrazac A.

Prijavnica.

Ime i prezime posiednika konjah (tovarne životinje)	Stan njegov (Gradski kotar, ulica, kućni br. . . . .)	Koliko ima konjah (tovarne životinje) koji su njegovi i koji se u obćini nahode, imenito:				Od ovih neće 1. Siečnja buduće godine navèršiti još četvèrte godine života
		pastuhah	paripah	kobilah	Ukupno	
Ivan Holler	VIII. kotar, Josefstadt, Albertova ulica br. 12	1	8	2	11	1

Obrazac B.

I z k a z

o konjih (tovarnih životinjah), koji su prijavljeni i razredjeni u občini N. N. (Beču) godine . . .

1	2	3				4					5	6
Ime i prezime posiednika konjah (tovarnih životinjah)	Stan njegov (gradski kotar, ulica, kuće br.)	Kolicina konja (tovarnih životinjah), koji su njihovi i koji u občinu spadaju				Od prijavljenih konjah (tovarnih životinjah) razredjeno je imenito:					Medju nesposobnimi konji ima ih, koji 1. Siečnja buduće godine neće još navèršili četvèrte godine života	Opazka
						zakonito oprošte-nih	nespo-sobnih	sposobnih i to:				
		pazduhah	paripah	kobilah	Ukupno			jahaćih konjah	teglećih konjah	tovarne životinje		
Ivan Holler	VIII. kotar, Albertova ulica br. 2	1	8	2	11	1	1	1	8	.	1	
Karlo Hermann	„ „ „ „ 4	.	2	5	7	2	3	.	2	.	1	
Većeslav Hofmann	„ „ „ „ 6	.	1	1	2		2	.	.	.	1	
Viekoslav Kögl	„ „ „ „ 8	.	.	2	2		.	.	2	.	.	

Opazka. Stupce (rubrike) 1, 2, 3 imat će izpuniti obćinski načelnik, ostale pako rubrike razredjujuća komisija.

Kotar politički N. N.

Kotar konjodajni N. N.

Obrazac C.

Izkaz

o konjih (tovarnih životinjah), prijavljenih i razredjenih u kotaru konjodajnomu N. N. godine . . . .

Kolicina konjah (tovarnih životinjah), nahodećih se u kotaru konjodajnom i to:				Od tih razredjeno je imenito kao:					Medju nesposobnimi konji ima ih, koji 1. Siečnja buduće godine neće još navèršiti četvèrte godine života	Opazka
				zakonito oproštenih	nesposobnih	sposobnih i to:				
						jahaćih	teglećih	tovarnih životinjah		
						konjah				
pazduhah	kobilah	paripah	Ukupno							

Zemlja (upravno područje).

Obrazac D.

I z k a z

o u zemlji (upravnom području) N. N. godine . . . . prijavljenih i razredjenih konjih (tovarnih životinjah).

Kolicina konjah (tovarne životinje), nahodećih se u upravnom području:				Od tih razredjeno je:					Medju nesposobnimi konji ima ih, koji 1. Siečnja buduće godine neće još navèršiti četvèrte godine života	Opazka
				zakonito oprošte-nih	nespo-sobnih	sposobnih i to imenito:				
						jahaćih konjah	teglećih konjah	tovarne životinje		
pazduhah	paripah	kobilah	Ukupno							

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad L. — Izdan i razposlan dne 15. Kolovoza 1873.

137.

Zakon od 11. Svibnja 1873,

glede ukinuta zakona od 30. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 86).

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak I.

Paragraf 13. zakona od 11. Sèrpnja 1854 (dèrž. zak. lista br. 200) za bečku novčanu burzu, preinačen zakonom od 30. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 86), ukida se, kao što je sada sastavljen, i ima u buduće glasiti ovako:

Rokove za likvidaciju odredjuje ministarstvo financijah, i to čuvši najprije komoru burzovnu.

Uredbu u pogledu likvidacije posalah burzovnih ustanovljuje komora burzovna.

Ako bi se posao burzovni izpuniti imao o drugom kojem roku, a ne o onom obćenitom roku likvidacijonalnom, koi je za dotični papir od vriednosti ili za dotičnu vèrst novčanu ustanovljen: imat će to pogodnici naročito ugovoriti.

Članak II.

Ovaj zakon stupit će u kriepost od dana, kojega bude proglašen, a ovèršba istoga nalaže se ministru financijah.

U Beču, dne 11. Svibnja 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Pretis** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LI. — Izdan i razposlan dne 4. Rujna 1873.

138.

Naredba ministarstva financijah od 26. Kolovoza 1873,

kojom se maloj divoni u Novom daje povlast, da u obziru carinskom odpravljati može vino iz Dalmacije.

Povlastica, koja je razpisom od 22. Sèrpnja 1872 (dèrž. zak lista br. 115) na jednu godinu danah podieljena maloj divoni II. razreda u Novom, da vino do 50 vedarah pri uvoženju iz Dalmacije po moru ocarinjavati može po tarifnom članku 27, Bilježka 1, produljila se je po izvieštju kraljevsko-ugarskoga ministarstva financijah opet na tri godine danah, t. j. do 1. Sèrpnja 1876.

Lasser s. r.

139.

Naredba ministra posalah unutarnjih od 27. Kolovoza 1873,

kojom se propisuje obseg izpitnih predmetah pri izpitivanju liečnikah i veterinarah, koji žele bit stalno namiešteni u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih.

Doknadno naredbi od 21. Ožujka 1873 (dèrž. zak. lista br. 37), o izpitivanju liečnikah i veterinarah, želećih zadobiti stalno miesto u javnoj zdravstvenoj službi kod vlastih političkih, ovim se glede obsega izpitnih predmetah, na koliko se isti nerazabire i onako već iz naredbe one, ustanovljuju sliedeća:

1. Za kvalitativni kemički izvid, koi je propisan u §. 11, točki 3. one naredbe, bit će predmeti izpitni:

a) braniva i pitja;
b) stvari diätetične i kosmetične;
c) posude za gotovljenje i opravljanje jestvinah ili pitjah, s osobitim obzirom na to, dà im i na koliko unutarnja povlaka (kalaj, glazura, pokost) odolievati može kiselinam, solim itd., što ih ponajčešće imade u tih stvarih;

d) odiela i obuće, tapeti, pisane (ofarbane) diečje igračke itd., da se izvide i prosude u pogledu zabranjenih otrovnih bojah;

e) oficinalni liekoviti preparati, da se prosude, jesu li dobri i čisti, kao što zahtieva farmakopeja;

f) liekoviti preparati, u kojih imade tvarih, zdravju škodljivih, koje se dokazati mogu putem kemičkim;

g) esencije, tinkture itd., da se pronadje, imadu li možda u sebi otrovnih alkaloidah itd.;

h) sumnjive mèrlje, da se dokaže, dà li su od kèrvi, sperme, gnoja itd.

Pri ovom izpitnom dielu, kojega je poglavita svèrha, da se tù vidi i posviedoči, dà li je izpitanik viešt onim operacijam, koje se iziskuju pri kvalitativnoj kemičkoj lučbi (analizi), i dà li je vèrstan, činiti takovu lučbu, imat će se podjedno izsliedovati teoretičnim ustmenim izpitom, dà li kandidat poznaje metodu i tiek kvalitativne kemičke lučbe kako pojedinih spojbah, tako i miešovitih substancijah; dà li imade jasan pojam o uvietih, kada se imadu činiti reakcije, kako se te čine, kao i o tom, dà li su i na koliko su valjane; isto tako, dà li je kandidat steko si obćenitoga kemičkoga znanja toliko, da pri pitanjih o osnutku ili tieranju obèrtah, koji su zdravju škodljivi, kadar bude izreći sud strukovnjački.

Vèrsta (kategorija) izpitnih predmetah odlučuje se žriebom, a osobite predmete izpitne izmedj onih, koji su pri ruci, odlučivat će predsiednik.

2. Kao izpitni predmeti iz farmakognozije (§. 9, točka 3 i §. 11, točka 4) služit će u pravilu tri mirodije (drogue) iz postojeće kad farmakopeje, koje će se odlučiti žriebanjem.

3. Za izpit u poznavanju običnih otrovah (§. 9, točka 3 i §. 11, točka 4) imade se žriebom odlučiti jedna od sliedećih temah:

a) glavnica i domaće otrovne gljive;

b) domaće otrovne rastline:

Belladonna, Hyosciamus, Datura, Nicotiana, Conium, Cicuta, Digitalis, Aconitum, Helleborus, Veratrum, Colchicum;

c) opijum i konoplja;

d) anästhetica u obće, a kloroform i sumporni eter napose;

e) ugljevna kiselina, ugljevno-oksidni gas, ugljevna para, svietleći gas, sumpornovodotvorni gas;

f) strihnin, otrovi strielni, piroteksin;

g) pruska kiselina, ujedno s cijanskimi spojbami;

h) nitroglicerin, anilin, nitrobenzol;

i) mineralne i rastlinske kiseline (sumporna kiselina, solna kiselina, salitarna kiselina, ceceljna kiselina);

k) alkalije (kali, natron, vapno, barit, amonijak);

l) kovine (sičan, antimon, živa, srebro, cinak, mied, olovo);

m) metaloidi (fosfor, jod, brom, klor);

n) drastična čistila: sabina, taxus, kantaridi;

o) septični otrovi (otrovne zmije i otrovni insekti, otrov kobasični, otrov gnjilobni, otrov od liešinah).

Posebne predmete izpitne iz teme, koja bude odlučena, izabirat će onaj, koi izpituje.

Pri izpitivanju valja imati obzir na svojstva i na posliedice dotičnih otrovah; zatim kako treba nastojati i što treba činiti, da moguće bude doskočiti škodljivomu uplivu otrovah na

čoviečji, životinski i rastlinski organizam; i napokon na moć i na relativnu vriednost uztukah u slučaju, kada se tko otruje.

4. Što se tiče ona dva pitanja iz higiene i zdravstvenoga zakonarstva, koja se odlučuju žriebom pri ustmenom liečničkom izpitu (§. 12), ima se nauk o javnom zdravstvu, izključiv predmete veterinarske, razstaviti na primierenu kolicinu povećih ograničenih temah, i kandidat izpitati u granicah te teme o jednom ili o više odlučenih predmetah, s obzirom na higienu, a tako i o zdravstvenih zakonih i naredbah, smierajućih na taj predmet.

5. Kao teme iz veterinarskoga redarstva pri ustmenom liečničkom izpitu (§. 12) odlučivat će se sliedeća:

a) ogledavanje živine i mesa; ovamo ide i redarstvo sajmovah živinskih;
b) svrab na domaćoj živini;
c) trihinoza kod svinjah;
d) ikrica u svinjah;
e) koze (vimenice);
f) živinske pošasti u obće;
g) kuga marvinska i kuga kod ovacah i kozah;
h) stroka;
i) slinavka i šap u govedah, ovacah, kozah i svinjah;
k) bedrenica iliti prostriel domaće gospodarske životinje;
l) plućna kuga kod govedah;
m) sakagija i cèrvljivost jednokopitnjakah;
n) kankov pripašnih konjah;
o) biesnoća pasah i drugih domaćih životinjah;
p) deračtvo.

U pogledu ogledavanja živine i mesa *(a)* treba da bude predmetom izpita navlastito to, kako valja pregledati živu živinu i meso, kako razaznavati bolujuću živu živinu, kao i zdravo i nezdravo meso, zatim bolesti, koje zabranjuju jesti meso ili stanovite koje organe; i napokon predmetom izpita imadu biti i veterinarsko-redarstvene ustanove, koje ovamo zasiecaju.

Izpitu o živinskih pošastih u obće *(f)* predmetom je: razlučivanje i važnost obranbenih mierah, navlastito važnost i uredba živinsko-kontumacijskih zavodah, razlučivanje i važnost mierah, smierajućih na to, da se pošast zaguši, napokon sredstva razkužna i razkuživanje.

Izpit o stanovitoj bolesti živinskoj [*b)* do *e)* i *g)* do *o)*] obsiže patologiju, diagnozu, zatim način, kako postaju i kako se razplodjuju bolesti živinske, napokon postojeće veterinarske, odnosno zdravstveno-redarstvene ustanove o tom, kako se prieči, da se neunose, odnosno da se nerazplodjuju bolesti, i napokon kako se zagušuju.

Izpit o deračtvih *(p)* proteže se na dužnosti deračah i na propise, kako se deračtva imadu uredjivati, tierati i nadzirati.

Lasser s. r.

140.

Naredba ministra posalah unutarnjih od 27. Kolovoza 1873,

o izpitu iz podkivanja, ako dotičnik i nije slušao kursa propisana.

Da se zanatu, baveću se podkivanjem, nabavi u dovoljnom broju ljudih, izpitanih iz podkivanja kopitah i papakah, izdaju se ovim ustanove sliedeće:

§. 1.

Podkivači, koji nisu slušali polgodišnjega kursa o podkivanju, a ipak žele zadobiti sviedočanstvo, da su sposobni baviti se tim zanatom, imadu u tu svèrhu podvèrći se izpitu.

§. 2.

Ovaj izpit podnieti se može:

a) pri školi-podkivaonici, skopčanoj s bečkim veterinarskim zavodom;
b) pri javnih civilnih školah-podkivaonicah;
c) pri vojničkih školah-podkivaonicah, nego pri ovih samo onda, ako u miestu, gdie se takova nalazi, neima škole-podkivaonice civilne;
d) pri izpitnih, naročito za to naredjenih komisijah u glavnih gradovih onih zemaljah, u kojih neima za sada školah podkivaonicah ni civilnih ni vojničkih.

§. 3.

Izpitna komisija sastavljena je pri civilnih i vojničkih školah-podkivaonicah iz učitelja podkivanja u dotičnom zavodu i iz dvojice u toj struci vieštih članovah, koje imenuje zemaljski načelnik na jednu godinu danah, a u glavnih gradovih zemaljah, pomenutih u §. 2 *d)*, iz zemaljskoga veterinara i iz dvojice u toj struki vieštih članovah, koje imenuje zemaljski načelnik na jednu godinu danah.

Predsiednika naredjuje zemaljski načelnik.

§. 4.

Izpiti bivaju svake godine dvaputa, i to u pèrvoj polovici mieseca Lipnja i mieseca Prosinca.

§. 5.

Svakomu kandidatu stoji na volju, izabrati si, u kojem od izpitnih miestah, naznačenih u §. 2, želi podnieti izpit.

§. 6.

Prijava za izpit ima se učiniti pismeno i najkašnje do konca Svibnja ili Studenoga mieseca, i to glede izpita na kojem podkivačkom učilištu pri predstojniku toga zavoda, a glede ostalih izpitah pri dotičnoj političkoj vlasti zemaljskoj. Prijavi ima se priklopiti sviedočba (izučnica), da je izpitanik pravilno naučio zanat podkivanja, zatim i izkaz, da je barem tri godine radio kao dietić iliti pomoćnik kod podkivača.

Prijava poslat će se predsiedniku izpitne komisije, koi će narediti ostalo, što je potriebno.

§. 7.

Poziv na izpit biva pismeno.

Ako kandidat nedodje na vrieme, koje mu je do znanja dostavljeno, neće više moć tražiti, da o tom izpitnom roku pušten bude na izpit.

§. 8.

Gradivo i orudje, potriebno mu za izpitnu radnju, isto tako i za podkivanje potriebne konje i kopita, po okolnostih goveda i papke, pribavit će izpitna komisija, odnosno dotično učilište.

§. 9.

Izpit obsiže:

a) Ustmeno odgovaranje na takova pitanja, koja se odnose na pravila i načela podkivanja kopitah i papakah u obće, na postupak pri podkivanju zdravih, manjičavih i bolestnih kopitah i pri podkivanju za zimu;

b) pravljenje obične podkove i podkove za stanovito manjičavo ili bolestno kopito ili za stanovitu svèrhu;

c) sasvim obavljen posao podkivanja na jednom ili više kopitah, polag okolnostih na jednom ili više papakah.

Izpit, pri kojem prosto je svakomu članu davati pitanja, moći će se imati zajednički sa više kandidatah.

§. 10.

O sposobnosti kandidatah i o stupnju sposobnosti odlučivat će članovi izpitne komisije većinom glasovah. Ako kandidat obastane pri izpitu, izreći će se sud: vèrlo dobro, dobro, dovoljno.

§. 11.

Onim, koji s dobrim uspiehom polože izpit, dat će se sviedočba, providjena propisanim biljegom, po obrazcu sliedećem:

Kovaču N. N. iz . . . . u . . . . daje se ovim sviedočba, da je pri izpitu, što ga je š njim imala ovdašnja izpitna komisija za podkivače dana . . . . . 18.., pokazao dovoljnih (dobrih, vèrlo dobrih) znanjah u podkivanju kopitah i papakah i dovoljnu (dobru, vèrlo dobru) umieću u pravljenju i udešivanju podkovah, i da je obnadjen kao sposoban (osobito sposoban) za zanat podkivački.

Od izpitne komisije za podkivače

N. dne . . . . 18..

N. N. N. N. N. N.

(Podpisi trojice članovah izpitne komisije.)

§. 12.

Kandidati, koji polože izpit s uspiehom nedostatnim, mogu se samo jedanput, i to stopram po izmaku jedne godine danah pripustiti, da izpit obnove. U ostalom prosto će im biti, ili odmah, ili kašnje, ako im ni drugi izpit nepodje za rukom, polaziti redovitu koju školu-podkivaonicu i tù nastojati, koliko je potriebno, da mogu zadobiti s vremenom sviedočbu sposobnosti.

§. 13.

Izpitna taksa, koju će kandidati prije, nego što pušteni budu na izpit, imat položiti kod predsiednika izpitne komisije, čini devet forintih, koji će se na jednake dielove razdieliti medju članove izpitne komisije.

Kandidat, koi pri izpitu sretno prodje, imat će povèrh toga platiti za sviedočbu i u ime biljegovine još jedan forint.

Pri obnovi izpita imat će se izpitna taksa od devet forintih platiti još jedanput.

§. 14.

Svakiput, kada se zaglave izpiti, imat će predsiednik izpitne komisije o uspiehu izpitah poslati izkaz dotičnoj političkoj vlasti zemaljskoj.

Lasser s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LII. — Izdan i razposlan dne 10. Rujna 1873.

141.

Cesarski patent od 7. Rujna 1873,

kojim se razpušta kuća poslanikah vieća cesarevinskoga, naredjuju obćeniti novi izbori i sazivlje vieće cesarevinsko na dan 4. Studenoga 1873.

MI FRANJO JOSIP PÈRVI,

PO BOŽJOJ MILOSTI CESAR AUSTRIJANSKI;

kralj ugarski i česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; kralj jeruzolimski itd.; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda toskanski i krakovski; vojvoda lotarinžki, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski i bukovinski; veliki knez erdeljski; markgrof moravski; vojvoda gornjo- i dolnjo-slezski, modenski, parmanski, piačentinski i gvastalski, osviećimski i zatorski, ćiešinski, friaulski, dubrovački i zadarski; pokneženi grof habsburžki i tirolski, kiburžki, gorički i gradiški; knez tridentinski i briksenski; markgrof gornjo- i dolnjo-lužički i istarki; grof hohenembski, feldkirchski, bregenčki, sonnenberžki itd.; gospodar Tèrsta, Kotora i slovenskoga Kraja; veliki vojvoda vojvodovine Sèrbske itd. itd.

dajemo na znanje i poručujemo ovim:

Članak I.

Kuća poslanička vieća cesarevinskoga razpušta se.

Članak II.

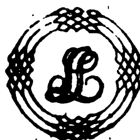
Obćeniti novi izbori za kuću poslaničku imadu se odmah napram ustanovam zakona od 2. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 40 i 41) započeti i obaviti.

Članak III.

Vieće cesarevinsko sazivlje se na 4. dan mieseca Studenoga 1873 u Naš dèržavni glavni i priestolni grad Beč.

Dato u Našem dèržavnom glavnom i priestolnom gradu Beču na 7. dan mieseca Rujna, godine hiljadu osamsto sedamdeset i tretje, vladanja Našega godine dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LIII. — Izdan i razposlan dne 27. Rujna 1873.

142.

Naredba ministarstva pravosudja od 1. Rujna 1873,

kojom se ustrojava kotarski sud u Hartmanicah u Českoj.

Na temelju §. 2. zakona od 11. Lipnja 1868 (dèrž. zak. lista br. 59) podiže se u području okružnoga suda Pisačkoga i iztražnoga suda Schüttenhofenskoga za obćine: 1. Eisenstein, selo i tèrgovište, 2. Haidl, 3. Hartmanice, 4. Kohet, 5. Dolnji Körnsalc, 6. Kundratice, 7. Seewiesen, 8. Stadln, 9. Stiepanice, 10. Watietice, koje se izlučuju iz okoliša kotarskoga suda Schüttenhofenskoga, zatim 11. Stubenbach, koi se izlučuje ovim iz okoliša kotarskoga suda Bergreichsteinskoga, sud kotarski sa siedištem uredovnim u Hartmanicah.

Proglasit će se naknadno rok, koga će pričeti uredovno dielovànje ovoga suda kotarskoga.

Glaser s. r.

143.

Naredba ministarstva financijah od 13. Rujna 1873,

kojom se opunomoćuje mala divona I. rezreda u kolodvoru Weipertskom, da obavljati može carinski postupak sa šećerom.

U smislu postojećih propisah opunomoćuje se c. kr. mala divona I. razreda u kolodvoru Weipertskom na saksonsko-češkoj granici, da obavljati može carinski postupak glede sladora (šećera), koi se uz priuzdèržaj povratka pristojbah izvozi preko linije carinske.

Lasser s. r.

144.

Naredba ministarstva financijah od 19. Rujna 1873,

kojom se zabranjuje uvoziti i provoziti pèrnje po Dalmaciji.

Poradi pogibelji, da se neuvuče kolera, zabranjuje se na neizviestno doba u dogovoru s ministarstvom posalah unutarnjih i ministarstvom tèrgovine uvoziti pèrnje u Dalmaciju i provoziti iste kroz nju.

Naredba ova dolazi odmah u kriepost.

Lasser s. r.

145.

Cesarska naredba od 23. Rujna 1873,

kojom se na temelju §. 14 temeljnoga zakona o zastupstvu cesarevine od 21. Prosinca 1867 (dèrž. zak. lista br. 141) ukidaju za vrieme uvozne carine za žito i sočiva.

Carine, uglavljene u stavku 10, sl. *a)*, *b)* i *c)* obćenite austrijanske tarife carinske od 5. Prosinca 1853 (dèrž. zak. lista br. 262), zatim u stavku 4, sl. *a)* carinske tarife za Dalmaciju od 18. Veljače 1857 (dèrž. zak. lista br. 44) za uvoz ondie napomenuta žita i sočiva, dokidaju se za vrieme od 1. Listopada 1873 pa do konca Rujna 1874.

Naredba ova dolazi u kriepost dne 1. Listopada 1873.

Ovèršba ove naredbe nalaže se ministru financijah i ministru tèrgovine.

U Beču, dne 23. Rujna 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LIV. — Izdan i razposlan dne 18. Listopada 1873.

146.

Naredba ministarstva financijah od 30. Rujna 1873,

o stavku od potrošnine sladora za škrobni slador (šećer), koi dolazi pod nazivom: „sladorača (sirup) u krutih grudah".

Proizvod škrobnoga sladora, koi dolazi pod imenom: „sladorača u krutih grudah" podvèrgnut je pri odmierivanju potrošnine za proizvode sladorne iz tvarih ovozemskih stavku ove daće, koi valja za zèrnast slador kuminov.

Pretis s. r.

147.

Oglas ministarstva financijah od 5. Listopada 1873,

kojim se podiže glavna divona II. razreda u kolodvoru željezničkom u Karnovu.

Ovèršujuć ugovor dèržavni od 21. Svibnja 1872 medju Austro-Ugarskom i dèržavom niemačkom o gradjenju spojah željezničkih od Karnova do Glubčicah i od Albrehticah do Nise (dèrž. zak. lista br. 118) podignuta je povodom tim, što se je radnja na prugi željezničkoj od Karnova do Glubčicah započela, u kolodvoru Karnovskom c. kr. glavna divona II. razreda, sjedinjena s kraljevskom pruskom divonom malom I. razreda, s povlasticami glavne divone I. razreda i data joj povlast, da uporavljivati može pokratjeni carinski postupak u prometu željezničkom po propisu od 18. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 175); ova divona započela je raditi dne 25. Rujna 1873.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom

Komad LV. — Izdan i razposlan dne 25. Listopada 1873.

148.

Naredba ministarstva pravosudja od 6. Listopada 1873,

kojom se odredjuje početak uredovne dielatnosti kotarskoga suda u Hennersdorfu u Slezkoj.

Kotarski sud u Hennersdorfu u Slezkoj, koi je ustrojen naredbom ministarstva pravosudja od 21. Siečnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 13), pričet će dielatnost svoju uredovnu dne 15. Studenoga 1873.

Glaser s. r.

149.

Naredba ministarstva tèrgovine od 21. Listopada 1873,

kojom se izdavaju biljegovke bèrzojavne po 25 novčićah.

Ministarstvo tèrgovine naredilo je, da se izdaje nova vèrst biljegovakah bèrzojavnih po dvadeset i pet (25) novčićah vred. austrijanske, kojih će počam od 1. Studenoga 1873 biti na razprodaju kod svihkolikih c. kr. postajah bèrzojavnih.

Nakit marakah bèrzojavnih po 25 novč. odgovara onomu, koi je uglavljen naredbom od 14. Sèrpnja 1873, kojom su zavedene dèržavne biljegovke bèrzojavne, i za ostale vèrsti tih biljegovakah.

Boja je biljegovakah po 25 novčićah cèrna.

Banhans s. r.

150.

Cesarski patent od 25. Listopada 1873,

kojim se sazivaju zemaljski sabori: česki, dalmatinski, galički i vladimirski ujedno i krakovski, austrijanski pod- i nadanižki, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, moravski, slezki, tirolski, vorarlberžki, istarski, gorički i gradiški, napokon tèrštjanski i okoliša tèrštjanskoga.

MI FRANJO JOSIP PÈRVI,

PO BOŽJOJ MILOSTI CESAR AUSTRIJANSKI;

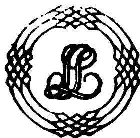
kralj ugarski i česki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; kralj jeruzolimski itd.; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda toskanski i krakovski; vojvoda lotarinžki, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski i bukovinski; veliki knez erdėljski; markgrof moravski; vojvoda gornjo- i dolnjo-slezski, modenski, parmanski, piačentinski i gvastalski, osviećimski i zatorski, ćiešinski, friaulski, dubrovački i zadarski; pokneženi grof habsburžki i tirolski, kiburžki, gorički i gradiški; knez tridentinski i briksenski; markgrof gornjo- i dolnjo-lužički i istarki; grof hohenembski, feldkirchski, bregenčki, sonnenberžki itd.; gospodar Tèrsta, Kotora i slovenskoga Kraja; veliki vojvoda vojvodovine Sèrbske itd. itd.

dajemo na znanje i poručujemo ovim:

Zemaljski sabori: česki, dalmatinski, galički i vladimirski ujedno i krakovski, austrijanski pod- i nadanižki, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, moravski, slezki, tirolski, vorarlberžki, istarski, gorički i gradiški, zatim tèrštjanski i okoliša tèrštjanskoga sazivaju se na 26. dan Studenoga 1873 u zakonita svoja saborišta.

Dato u Našem priestolnom i glavnom gradu Beču na 23. Listopada 1873, godine hiljadu osamsto sedamdeset i tretje, vladanja Našega dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LVI. — Izdan i razposlan dne 23. Studenoga 1873.

151.

Cesarski patent od 16. Studenoga 1873,

kojim se naredjuje, da se zemaljski sabor dalmatinski sastati imade na dan 6. mieseca Prosinca 1873.

MI FRANJO JOSIP PÈRVI,

PO BOŽJOJ MILOSTI CESAR AUSTRIJANSKI;

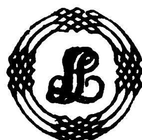
kralj ugarski i češki, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; kralj jeruzolimski itd.; arkivojvoda austrijanski; veliki vojvoda toskanski i krakovski; vojvoda lotarinžki, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski i bukovinski; veliki knez erdeljski; markgrof moravski; vojvoda gornjo- i dolnjo-slezski, modenski, parmanski, piačentinski i gvastalski, osviečimski i zatorski, ćiešinski, friaulski, dubrovački i zadarski; pokneženi grof habsburžki i tirolski, kiburžki, gorički i gradiški; knez tridentinski i briksenski; markgrof gornjo- i dolnjo-lužički i istarki; grof hohenembski, feldkirchski, bregenčki, sonnenberžki itd.; gospodar Tèrsta, Kotora i slovenskoga Kraja; veliki vojvoda vojvodovine Sèrbske itd. itd.

dajemo na znanje i poručujemo svim, kojih se tiče:

Zemaljski sabor dalmatinski, koi je patentom Našim od 23. Listopada 1873 na 26. dan o. m. sazvan bio u zakonito svoje miesto saborno, imade sastati se dne 6. Prosinca ove godine

Dato u Gödölli dne 16. Studenoga godine 1873, vladanja Našega godine dvadeset i pete.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LVII. — Izdan i razposlan dne 25. Studenoga 1873.

152.

Naredba ministra pravosudja od 19. Studenoga 1873,

kojom se u dogovoru s ministrom posalah unutarnjih izdaje ovèršben propis k postupniku kaznenomu od 23. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 119).

U dogovoru s ministrom posalah unutarnjih naredjujem na temelju članka IX. zakona od 23. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 119), tičuća se uvedena novoga kaznenoga postupnika, kako sliedi:

Članak I.

Niženaveden ovèršbeni propis k postupniku kaznenomu od 23. Svibnja 1873 doći će u kriepost u isto doba, kad i pomenuti postupnik, dakle — u smislu dogovora sa c. kr. višnjim sudištem i sudom kasacionalnim — dne 1. Siečnja 1874.

Članak II.

U isto doba doći će izvan krieposti svekolike one ustanove naputka, naredbom ministarstva pravosudja od 16. Lipnja 1854 (dèrž. zak. lista br. 165) izdata o unutarnjem uredovnom dielovanju i o poslovnom redu sudbenih vlastih u poslovih kazneno-sudbenih, i naredbe ministarstva pravosudja od 3. Kolovoza 1854 (dèrž. zak. lista br. 201) o unutarnjoj uredbi i o poslovnom redu dèržavnih odvietničtvah, koje se odnose na takove predmete, koji su preuredjeni novim kaznenim postupnikom ili sliedećim ovèršbenim propisom, napokon i uputi na kazneni postupnik od 29. Sèrpnja 1853, koji su sadèržani u naredbah prijepomenutih.

Članak III.

Svekoliki ostali, u cesarskih naredbah, ministarskih odredbah i razpisih sadèržani propisi i poduke, koje su pokraj naputka za kaznene sudove i pokraj propisa za dèržavna

odvietničtva do sada bile mierodajne za uredovna diela organah, radećih u postupku kaznenom, ostaju netaknute u toliko, u koliko niti postaju suvišne tim, što im je nestalo preduvietah, na kojih se osnivaju, a niti se preinačuju ustanovami novoga kaznenoga postupnika, i naredabah, koje izdate budu u svèrhu, da postupnik taj bude proveden.

Glaser s. r.

Propis ovèršbeni

k postupniku kaznenomu od 23. Svibnja 1873.

Dio pèrvi.

Ustanove o uredovanju sudovah u stvarih kaznenih.

I. K ustrojstvu sudovah.

§. 1. U smislu kaznenoga postupnika imadu se prema ustrojstvu sudovah, kakovo sada postoji, pod imenom „sudište pèrve molbe" razumievati sudovi zemaljski i okružni, a pod imenom „sudište druge molbe" višji sudovi zemaljski.

Kod onih sudištah, gdie za poslove kazneno-sudbene imade s dozvolom ministra pravosudja posebnih razdielah, i gdie su za upravljanje tih razdielah naredjeni posebni predstojnici, bit će ovi zvani obavljati uredovna diela, koja po kaznenom postupniku idu načelnike (predsiednike) sudištah pèrve molbe.

§. 2. Stalne senate (§. 18 kazn. post.) imat će načelnik od sudišta sastaviti svake godine tako, da isti s početkom godine uzmognu odmah započeti svoje dielovanje. Načelniku bit će prosto narediti iste sudce, da budu članovi i zamienici od više senatah.

Da su se senati, pomenuti u §§. 12 i 13 kazn. post., u istinu naredili, zatim imena članovah od pojedinih senatah, zamienikah, i red, kojim će ovi imat vèršiti službu, treba dostaviti do obćenitoga znanja, pribiv sve to u sudnici; a prijava, da su i kako su senati sastavljeni, ima se u dvogubu odpravku predložiti višjemu sudu zemaljskomu.

Predsiednik višjega zemaljskoga suda ima jedan odpravak tih prijavah, a tako i prijavu glede senatah, koje je sam sastavio po §. 15 kazn. post., predložiti sudu kasacionalnomu.

Isto tako imadu se odmah prijaviti promiene, koje se uz godinu dogode.

§. 3. Ako se po zakonu od 23. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 120) vremenito gdie obustavi dielovanje sudovah porotnih, imat će se za one slučajeve, gdie u smislu §. 3 ovoga zakona valja umnožiti sbor sudacah, senatom, naredjenim po §. 13, br. 1 kazn. post., pridati dva stalna člana i zamienika.

§. 4. Obavljati ona uredovna diela, koja su po kaznenom postupniku doznačena sudovom kotarskim, zvan je u pèrvom redu sudac kotarski. Moći će pak takova uredovna diela povieravati, da ih samostalno obavljaju, sudačkim kod suda kotarskoga namieštenim urednikom pomoćnim, u koliko su isti po zakonu za to sposobni. Zaključci na to, da se odredjuje

ili ukida zatvor, izvieštja i zamolna pisma na druge vlasti imadu se, ako nije pogibelj s odgodom skopčana, predložiti svagda sudcu kotarskomu, da ih potvèrdi. Kako da se čine predizvidi i prediztrage, o tom će sudac kotarski sudačkomu uredniku pomoćnomu dat izrazitih naputakah, i obvezati ga, da u pogledu važnijih činah, koji se odgoditi mogu, buduć da nisu odveć silni, zaište u njega, da ih potvèrdi.

II. K rukovanju posalah kod viećne komore.

§. 5. Poslovne komade, koji dolaze na viećnu komoru, može predsiednik od iste doznačivati članovom viećne komore, da ih kao izviestitelji izradjuju.

U viećnoj komori može se takodjer izvan slučaja §. 113 kazn. post., gdie o odredbi kojega člana od sudišta valja učiniti odluku, preslušati taj član prije, nego što će se odluka izreći.

Pismeno obćenje izmedju viećne komore i sudišta, kao i pojedinimi članovi sudišta bivat će tim, što će si medjusobno saobćivati izviestnice.

§. 6. Ako predstojnik viećne komore pri uredovanju svojem obnadje, da bi mu trebalo učiniti kakovu odredbu, koja nadilazi njegov dielokrug, imat će to javiti odmah predstojniku sudišta.

Predstojnik sudišta može u svako doba u siednici viećne komore tražiti obaviestih o poslovanju.

§. 7. Viećna komora ima bditi nad tiekom predizvidah i prediztragah, koje su po §. 12, točka 2 kazn. post. doznačene sudovom kotarskim.

§. 8. Viećna komora može sudovom kotarskim, kojim je doznačen koi predizvid ili koja prediztraga, naložiti da predlože spise, navlastito i u tu svèrhu, da se zastupniku tužiteljevu ili okrivljenikovu olakoti zagledavanje u spise u onih slučajevih, gdie su zastupnici ti ovlašteni zagledavati u iste.

III. K pojedinim uredovnim dielom u postupku kaznenom.

1. Prijave.

§. 9. Ako kod sudca-iztražitelja bude ustmeno učinjena prijava, imat će se sačiniti o tom napisnik, a prijavnik izpitati tako, da moguće bude zadobiti podlogu za sliedeća uredovna diela. Uredovna pak diela, kojih nebude moguće odgadjati, imat će se obaviti i prije, nego se sačinjao bude napisnik.

§. 10. Ako sudac-iztražitelj, ovèršujuć uredovno svoje dielo, saznade za okolnosti takove, koje pokazuju kažnjiv kakov čin ili kojega učinitelja, o kojem dèržavni odvietnik još nezna, bit će dèržan obaviestiti o tom odmah dèržavnoga odvietnika.

2. Predlozi tužiteljevi.

§. 11. U svih slučajevih, gdie je sudac-iztražitelj dèržan, zaiskati odluku viećne komore, buduć se domišljava, dà li bi pristao na predlog tužiteljev, imat će odmah učiniti potrebita, da takovu odluku od viećne komore dobije.

§. 12. Sud kotarski dèržan je dèržavnoga odvietnika, ako zahtieva, obaviestiti o stanju kaznenoga postupka sbog zločinstvah i prestupakah, na pitanja na to smierajuća odgovoriti i poslati mu spise, da ih pregledati može.

3. Dnevnik.

§. 13. Čim se predizvid ili prediztraga radi zločinstva ili prestupka povede pri sudu, imat će sudac iztražitelj osnovati dnevnik.

U prekèršajih imat će se osnovati dnevnik samo onda, ako se nakupe još i drugi spisi, a ne jedino prijava, razpravni napisnik i osuda.

Ako se stvar koja kaznena izluči (§§. 57, 58 kazn. post.), imat će se o izlučenoj stvari kaznenoj osnovati poseban dnevnik i u dnevniku jednom i drugom zabilježiti, kako se odnose medju sobom.

Da su se spisi koji izlučili, imat će se to zabilježiti u dnevniku one kaznene stvari, koja je pèrva bila povedena.

Ako se isti spisi potrebuju u obie stvari kaznene, moći će se, ako uztreba, ondie, gdie neima izvornikah (pèrvopisah), priklopiti prepisi od spisah.

4. Dokidni rokovi.

§. 14. U svih slučajevih, gdie od izmaka kojega roka zavisi sudbena koja odredba, imade rok točno bit zabilježen. Ako iz zanemarena roka sliedi to, da će se zatvorenik odpustiti, i ako je dvojbeno, kako i od kada se taj rok računa, imat će se odmah zaiskati odluka viećne komore.

Ako uslied zanemarena roka od strane dèržavnoga odvietničtva treba zadovoljiti propisu §. 27 kazn. post., imat će se bezodvlačno prijava učiniti načelniku sudišta.

§. 15. Ako prigodom, kada se koja stvar kaznena odvoji, tužitelj pozvan bude, da dade očitovanje, pomenuto u §. 57, točka 3 i 4 kazn. post., imat će mu se zato odrediti rok što najkratji.

5. Napisnici.

§. 16. U napisnicih ima se zabilježiti sud, koi uredovno dielo obavlja, zatim povod toga diela, a i ura, kada se je započelo. Ako za preslušavanje okrivljenika uztreba više vremena, imat će se zabilježiti i čas, kada preslušavanje bude zaglavljeno.

§. 17. Ako onaj, koi u napisnik bude preslušan, dodade svoj rukoznak (§. 105 kazn. post.), imat će ime njegovo voditelj napisnika pridati rukoznaku.

§. 18. Ako k preslušavanju bude prizvan tumač, imat će se najprije na jednoj strani napisnika napisati pitanje u jeziku sudbenom a poda tim doslovni prevod pitanja, zatim na drugoj strani odgovor u jeziku onoga, koi se preslušava, a poda tim u doslovnom prevodu.

6. Sviedoci sudbeni.

§. 19. Da ondie, gdie je stolica suda, u obće naredjeni budu sviedoci sudbeni, imat će za to za dobe pobrinut se načelnik suda, i ako od potriebe bude, porazumiet će se poradi izbora prikladnih osobah s načelnikom obćinskim.

7. Imenik braniteljah.

§. 20. Ako osobam, koje su uvèrštene u imenik braniteljah, uz godinu oduzeto bude pravo, da kao zastupnici u stvarih kaznenih dolaze pred sud: imat će višji zemaljski sud obaviestiti o tom kaznene sudove svoga okoliša, a tako i sudište kasacionalno.

Ako tko, pozivajuć se na to, da je uvèršten u imenik braniteljah za okoliš drugoga kojega višjega zemaljskoga suda, dodje pred sud kao zastupnik u stvarih kaznenih, moći će sud zahtievati, neka dokaže, da je doista uvèršten.

8. Pozivi.

§. 21. Poziv, upravljen na okrivljenika, treba da zabilježen bude u spisih. Pozive dostavljaju u pravilu podvornici od uredah ili pak predstojnici od obćinah.

9. Preslušavanje okrivljenika.

§. 22. Pri preslušavanju okrivljenika imat će sudac-iztražitelj razviditi i to, kako bi se oštetjeniku pomoći moglo, da mu šteta bude naknadjena.

Ako okrivljenik prigodom preslušavanja stane kazivati ili izpoviedati takova kažnjiva diela, za koja sud nezna još ništa, imat će se kazivanje okrivljenikovo i o tom popisati.

10. Uznici.

a) Izručivanje okrivljenika.

§. 23. Načelnik suda ima učiniti odredbu, da mu se svagda, kada se tko uhiti i kada koi uhitjenik bude izručen, odmah to dojavi i da uhitjenik medjutim pod stražu bude metnut.

Sudcu, kojemu je vodjenje stvari kaznene poviereno, ima se izručba odmah obznaniti, da se potrebite miere učiniti uzmognu za dobe i u zakonitom roku, ako je u zakonu naredjen rok za dotično uredovno dielo.

Svakiput, kada se tko uzme u zatvor, ima se o tom obaviestiti dèržavni odvietnik, osim ako se radi o obtužbah privatnih ili subsidijarnih.

Ako se uhiti više osobah po §. 181 kazn. post., ima se uporaviti ustanova §. 17. naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854.

b) Zatvor okrivljenika.

§. 24. Kada se tko metne u zatvor, ima se

1. točno opisati osoba i odieća zatvorenikova;
2. zatvorenik i odieća mu točno preiskati;
3. sve, što god nadjeno bude, kao: pisamah, novacah ili inih predmetah, kojimi bi se zatvorenik mogao osloboditi, sebe ili druge raniti, ili stvarih ili obilježjah od kažnjiva čina, ima se od zatvorenika oduzeti, točno pobilježiti i metnuti u sudbenu pohranu.

Pri uporavljivanju odredabah, datih u §. 54 naputka za kaznene sudove, od 16. Lipnja 1854 o naredjivanju uze, u koju da okrivljenik metnut bude, valja dèržati se propisah §. 184. kazn. post.

§. 25. Ako je proti okrivljeniku odredjena uza iztražna, i ako je sudac uputio ga i podučio o pravnom lieku, kojim mu je prosto poslužiti se proti tomu, imat će se zabilježiti u napisniku, da je to učinjeno.

§. 26. Sudac-iztražitelj ima voditi posebno bilježenje o osobah, koje se nalaze u uzi kollusionalnoj, i načelniku suda prijaviti svaki slučaj, kada god uzu takovu odredi ili dokine. Načelnik suda pazit će brižljivo, da nebude prekoračeno najdulje trajanje uze kollusionalne, ustanovljene u §. 190. kazn. postupnika.

§. 27. Ako zatvor nebude za dobe odredjen, imat će sud kotarski prijavu o tom učiniti u slučaju §. 89, točka 3 kazn. post. dèržavnomu nadodvietniku ili viećnoj komori, a u prekèršajih dèržavnomu odvietniku.

c) Napisnik o zatvorenicih.

§. 28. O svihkolikih zatvorenicih ima se voditi napisnik.

Rubrike ovoga napisnika sliedeće su:

1. Tekući broj, pod kojim zatvorenik bude upisan. Ovaj broj teče neprekidno od početka pak do konca godine. Na koncu godine imadu se oni, koji u zatvoru ostanu, prenieti u napisnik buduće godine po redu, kako su bili u lanjskom, sa brojevi, tekućimi opet od početka;
2. Dan, kojega je tko predan bio u zatvor;
3. Ime one vlasti ili onoga javnoga organa, koi je dotičnika u zatvor predao;
4. Ime i prezime zatvorenikovo;
5. Broj uze i osobiti oprezi, koji se možda imadu uporaviti;
6. Vladanje zatvorenikovo u uzi;
7. Dan, kada će, i način, kako će se svèršiti zatvor.

d) Oprezi glede zatvorenika.

§. 29. Kod zatvorenika nesmije se ostaviti gotova novca, niti je slobodno dati mu ga.

Načelnik suda odredjuje, dà li će i pod kojimi opreznimi mierami uznik moć u obće dobiti izvana odieće, posteljine, hrane i inih stvarih. Takovi predmeti, ako se u uzu unesu, imadu se točno preiskati prije, nego što će se rabiti.

Zatvoreniku, koi je okrivljen sbog zločinstva, na koje je udarena kazan smèrti ili barem petgodišnja kazan slobode, mogu se svagda dati samo takove jestvine, koje su priredjene u uznici.

§. 30. Ustanovah, koje su u §§. 186 i 187 kazn. postupnika propisane za sudca-iztražitelja, ima se u slučajevih, gdie neradi sudac-iztražitelj, dèržati onaj sudac, kojemu je vodjenje dotične kaznene stvari povjereno.

Ustanove ovih paragrafah bit će odlučne i pri uporavljivanju onih naredabah, koje su sadèržane u §§. 76 i 78 naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854 što se tiče obćenja zatvorenikah s duhovnikom i s inimi osobami.

e) Pregledavanje uzah.

§. 31. O pregledavanju uzah, kada god po §. 189. kazn. post. obavi to načelnik suda, ima se sačiniti napisnik.

11. Pohranjeni predmeti.

§. 32. Ako u sudbenu pohranu bude uzeto stvarih, imat će se oznaka, koja će se udariti na zavitak ili na cedulje, koje su pridievene pečatom sudbenim, zatim kaznena stvar i napisnik, kamo spadaju, točno ubilježiti s odnosom na broj podnesnoga napisnika a i na broj dnevnika.

Predmeti, namienjeni službi božjoj, a uzeti u pohranu sudbenu, ako se nebudu imali povratiti ovlašteniku, imat će se predati obližnjemu duhovnomu pastiru dotične vierozakonske družbe.

12. Izviestnica.

§. 33. Izviestnicu, propisanu po §. 30 naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854, imat će po obrazcu I. sastaviti sudac-iztražitelj, a ako prediztrage nije bilo, onda predsiedatelj u glavnoj razpravi; u pèrvom slučaju ima predsiedatelj istinitost onoga, što je u izviestnicu uvèršteno, potvèrditi svojim podpisom. Drugi oddiel 7. rubrike ostavit će se prazan, i izpunit će ga u svoje doba vlast, ovèršujuća kazan.

13. Obavieštivanje dèržavnoga odvietnika o nastupljenoj kazni.

§. 34. O svakoj nastupljenoj kazni slobode, koju je dosudilo sudište, ima se obaviestiti dèržavni odvietnik; kod onih obsudjenikah, koji treba da premiešteni budu u koje kazniište, ima se povèrh toga dèržavnomu odvietniku dostaviti izviestnica ujedno s prepisom osude i razlogah.

Ako se kazan slobode probaviti ima kod sudišta drugoga, a ne kod presudnoga, obaviestit će se o nastupljenoj kazni dèržavni odvietnik suda presudnoga.

14. Obavieštjivanje obsudah.

§. 35. Prijave o izrečenih obsudah, što ih činiti imade sud po §. 402 kazn. post., saobćivat će se dèržavnomu odvietniku.

15. Obavieštjivanje vlasti sigurnosti.

§. 36. I izvan slučajevah, navedenih u §. 7. naredbe od 5. Ožujka 1853 (dèrž. zak. lista br. 44), treba da obavieštena bude vlast sigurnostna o obsudah onda, kada izrečen bude sud na temelju zakona od 10. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 108), koi govori o redarstvenih kazneno-pravnih ustanovah proti bezposlicam i skitnicam.

16. Obtužba subsidijarna.

§. 37. Kao što je naredjeno u §. 48, br. 2 i 3 kazn. post., imade sud obaviestiti privatnoga učestnika o tom, da je dèržavni odvietnik odustao od progonjenja.

§. 38. K spisom, koji se po §. 154 naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854 uvèrstit imadu u napisnik podnesni, spadaju takodjer predlozi privatnih učestnikah na povedenje prediztrage (§. 48, br. 1 kazn. post.), njihove izjave, da neodstupljuju od progonjenja (§. 48, br. 2, 3 kazn. post.), i obtužnice, što ih oni predadu.

§. 39. Sud imade dèržavnomu odvietniku, saobćiv mu spis, obznaniti svaku podignutu obtužbu subsidijarnu, dan glavne razprave o takovoj obtužbi i konačnu riešitbu stvari kaznene.

17. Pohranjivanje spisah u registraturi.

§. 40. U glavne oddiele, koji za registraturu priredjeni budu po §. 167 naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854, imadu se spisi uvèrstiti, ovako razlučeni:

A) Spisi o kaznenih stvarih, koje su ustupljene drugim vlastim;

B) spisi o kaznenih stvarih, koje su se svèršile bez glavne razprave;

C) spisi o kaznenih stvarih, u kojih je bila glavna razprava;

D) izvieštja i dopisi drugih vlastih u stvarih kaznenih, koji se neodnose na kaznene slučajeve, tekuće pred tim sudom;

E) spisi, tičući se uzah;

F) spisi sudišta kao suda prizivnoga (§. 13, br. 2 kazn. post.).

18. Troškovi i kazni novčane.

a) Putni troškovi porotnikah.

§. 41 Svaki porotnik, kojega po §. 25 zakona od 23. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 121) o sastavljanju imenikah porotničkih, ide odšteta, dobiva po 1 forintu austr. vr. za svaku uru puta onamo i natrag.

Daljine računaju se onako isto, kao što pri službenom putovanju urednikah sudbenih.

Izplatjuju se odštete predujmice iz naklade, što ju sud imade u ime troškovah kazneno-sudbenih.

b) Troškovi kazneno-ovèršni pri kaznih slobode.

§. 42. Troškovi za ovèrhu kaznih slobode imadu se, u koliko po §§. 387 i 388 kazn. post. idu ovamo troškovi za hranu, ležu, ogriev, posviet, nabavu i snaženje rubenine i odieće, zatim na svakoga pojedinoga kaznenca dolazeći dio troškovah za straženje i upravljanje kazništa, odsieći za svakoga kaznenca stanovita okoliša na glavu i na dan jednako, nego posebno za svaku vèrstu kazništah, to jest za samostalne kaznionice, uznice sudištah pèrve molbe i uze sudovah kotarskih.

Nasuprot troškovi bolesti i poroda imadu se računati samo za pojedinoga kaznenca, pri kojem se naberu, i svagda samo onoliko, koliko se je u istinu nabralo.

§. 43. Troškove ovèršno-kaznene, koji treba da jednako budu odsiečeni, na glavu i na dan, ustanovit će za svako samostalno kaznište od tri do tri godine ministar pravosudja, a za uznice sudištah pèrve molbe u okolišu svakoga višjega zemaljskoga suda i za uze sudovah kotarskih u području svakoga sudišta pèrve molbe svake godine predsiednik višjega zemaljskoga suda.

aa) Troškovi kazneno-ovèršni za kaznionice.

§. 44. Kod samostalnih kaznionicah postupat će se ove svèrhe radi, kako sliedi:

Sračunat će se ujedno troškovi, štogod ih se je za podpune minule tri godine po kalendaru nabralo za oskèrbu kaznenacah (hranu, ležu, ogriev, posviet, nabavu kao i snaženje iliti pranje rubenine i odieću) za namirivanje platjah nadglednom i uredničkom osoblju, za uzdèržavanje sgradah i pokućtva u dobru stanju, zatim za nabavu kućnih, pisarničkih i svih ostalih potrebštinah, koje je iziskivalo i čuvanje i upravljanje zavoda a i radnja u njem.

Odtuda će se odbiti svakolika vriednost novčana, dobivena za te tri godine radnjom kaznenacah, i svota, koja će na svakoga pojedinoga kaznenca i na svaki dan doći za dojduće tri godine.

Iznos ovako pronadjen, pokazat će onu čest troškovah kazneno-ovèršnih, koja će na svakoga pojedinoga kaznenca i na svaki dan doći za dojduće tri godine.

Nego slomci od novčićah, ako nenadilaze polovice, smatrat će se samo kao pol novčića, a ako budu manji, ostat će sasvim neuvaženi.

bb) Troškovi kazneno-ovèršni za uznice i uze sudovah.

§. 45. Kod uznicah pri sudištih pèrve molbe i kod uzah pri sudovih kotarskih imat će se troškovi kazneno-ovèršni, dolazeći na svakoga kaznenca i na svaki dan za svaku godinu pronaći tako, što će se svota troškovah, koji su se za podpuno minule predposliednje godine po kalendaru kod svihkolikih sudištah u okolišu dotičnoga višjega zemaljskoga suda, odnosno kod svihkolikih kotarskih sudovah u okolišu dotičnoga sudišta pèrve molbe nabrali za podmirivanje nadglednoga i uredničkoga osoblja, za uzdèržavanje prostorijah od uznice i pokućtva u dobru stanju, zatim za nabavu kućnih, pisarničkih i svih ostalih potrebštinah, prouzročenih čuvanjem i upravljanjem uznice (uze), nego izim potrebštinah za radnju, razdieliti po broju svihkolikih obskèrbnih danah, što ih je za isto one godine bilo, i što će se brojem iznos, koi ovako bude pronadjen, priračunati iznosu oskèrbnih troškovah, kao što kada po §. 387 kazn. post. bude ustanovljen za svakoga zatvorenika i za svaki dan.

Sa slomci od novčićah, koji tù izidju na vidielo, postupat će se onako, kao što je rečeno u §. 44.

Ako je kaznenac za vrieme kazni svoje odredjen bio za radnje, koje su u onom kazništu (uznici, uzi) zavedene, imat će mu se od one svote troškovah kazneno-ovèršnih, koja nanj dolazi pò pèrvoj točki ovoga paragrafa, odbiti onaj čisti prihod, što ga je od radnje njegove dobila nakladna pieneznica. Čisti pak taj prihod računat će se po broju onih danah, kojih je doista radio, i po običnoj u kazništu nadnici.

Nego odbitak ovaj nesmije podnipošto nadilaziti iznosa one propisane radničke platje, koja je kaznencu doznačena za isto vrieme.

cc) Obznanivanje troškovah ovèršno-kaznenih pri kaznih slobode.

§. 46. Kolicina troškovah kazneno-ovèršnih, dolazećih na pojedinoga kaznenca i na dan, imade se, kao što za svaku samostalnu kaznionicu u koje doba bude ustanovljena, obznaniti u dèržavo-zakonskom listu.

Brojke svakdanjih troškovah kazneno-ovèršnih za sudbene kaznence imadu se obznaniti u uredovnih novinah zemaljskih i dotičnim sudovom pismeno dostaviti do znanja.

dd) Odmierivanje troškovah kazneno-ovèršnih pri kaznih slobode na temelju prijašnjega kazn. postupnika.

§. 47. Troškovi kazneno-ovèršni, odsiečeni po mieri predidućih paragrafah, imadu se utierati samo od onih kaznenacah, koji na kazan slobode obsudjeni budu osudom, izrečenom na temelju kaznenoga postupnika od 23. Svibnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 119).

Od onih osobah, kojim je osudom, izrečenom na temelju prijašnjega kaznenoga postupnika, odredjena bila kazan slobode, imadu se oskèrbni troškovi, odsiečeni u smislu dosadanjih propisah za godinu 1873, utierati, u koliko u obće naknadit ih treba.

c) Pobiranje troškovah kaznenoga postupka i ovèrhe kaznene.

§. 48. Troškove za postupak kazneni i za ovèrhu kazni imadu do dalje naredbe pobirati sudovi po mieri postojećih propisah.

§. 49. Zaustava svojine okrivljenikove, koja je prigodom kaznenoga postupka došla u pohranu sudbenu, u svèrhu, da se njom osiguraju troškovi postupka (§. 138 naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854), zavisit će od uvietah, navedenih u §. 391 kazn. postupnika.

d) Kazni novčane.

§. 50. Kazni novčane pobirat će sudovi kao do sada. Da su se kazni novčane, dosudjene osudom, u istinu platile, ima se svakiput javiti dèržavnomu odvietniku, kojemu valja ujedno predložiti dotični spis, da ga vidi.

§. 51. Kazni novčane, što ih sudišta pèrve ili druge molbe na temelju §. 7 kazn. post. dosude a kotarski sudovi poberu, imadu se od sgode do sgode uz primku odpraviti sudištu pèrve molbe.

§. 52. O pobranih kaznih novčanih i o izdatih svotah ima se na koncu Siečnja mieseca svake godine dati višjemu zemaljskomu sudu račun, sastavljen po obrazcu II. i providjen po trebitimi spisi.

Ako nebude ni prihoda ni razhoda, ima se prijaviti i to.

§. 53. Kazni novčane, koje se naberu, rukovat će a i obratjat će, kao što je propisano u §. 7 kazn. post. na podupiranje osobah, iz zatvora odpuštenih, kod sudištah komisija, koja će sastavljena biti iz načelnika sudišta, iz sudca, kojemu je poviereno nadziranje uzničtva, i iz dèržavnoga odvietnika. Komisija ova odlučivat će većinom glasovah.

Kod sudovah kotarskih činit će odredbe ove sudac kotarski, čuvši najprije organ dèržavnoga odvietničtva.

Svote novčane pohranjivat će u svih slučajevih načelnik suda.

§. 54. Podpora davat će se u pèrvom redu takovim osobam, koje su lišene svake pomoći i o kojih se sluti, da će poštenom zaslužbom nastojati živieti i hranit se.

Kada su okolnosti jednake imat će se ponajprije obzir na one, koji se odpuštaju iz zatvora iztražnoga, a zatim tek na kaznence, koji navèršivši kazan, iz uze izlaze.

e) Kazan smèrti.

§. 55. Za ovèrhu smèrtne kazni ide djelatu (kèrvniku) 25 forintih a svakomu pomoćniku, kojega pri tom uztreba, 5 forintih. Ako se kazan smèrtna ima ovèršiti izvan prebivališta djelatova, ići će mu povèrh toga, osim naknade za priliku, kojom se ima poslužiti, još u ime troškovah hranitbenih 5 forintih na dan za njega i pomoćnike njegove skupa.

IV. Evidencija, kontrola i nadzor.

1. Biljezbe i registri.

a) Sudovi kotarski.

§. 56. Sudovi kotarski vodit će registar po obrazcu III. o svih prijavah, koje im dodju poradi zločinstvah i prestupakah.

§. 57. O zapodienutih slučajevih prekèršaja ima se kod suda kotarskoga voditi registar po obrazcu IV.

b) Sudište pèrve molbe.

§. 58. Umiesto obrazca glavnoga registra, propisana u §. 6 naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854, ima doći obrazac V.

Osim toga ima se voditi poseban registar o svih predanih obtužnicah po obrazcu VI.

c) Viećna komora.

§. 59. Predsiedatelj viećne komore ima o svih poslovnih komadih, koji u viećnoj komori dodju do izvieštjivanja, vodit registar po obrazcu VII. Ti komadi upisat se imadu u rubrike za same siednice.

d) Predsiedatelj.

§. 60. Predsiedatelj pri glavnoj razpravi pred sudištem, a i predsiedatelj porotnoga sudišta imade o kaznenih slučajevih, koji mu dodju, voditi registar po obrazcu VIII.

Ako predsiedatelj sudišta porotnoga nije član sudišta imat će načelnik sudišta po dovèršenoj sieditbi kojemu članu od sudišta predati registar, da izvèrši uredovna diela, koja su š njim skopčana.

c) Sudište kao sud prizivni.

§. 61. O pritužbah i o prizivih proti sudovom kotarskim, koji dodju sudištu kao sudu prizivnomu, ima se voditi bilježenje po obrazcu IX.

2. Izkazi poslovni.

a) Sudovi kotarski.

§. 62. Sudovi kotarski imadu o svojem kazneno-sudbenom radu poslovne izkaze, sastavljene po obrazcu X., poslati svake godine i to za osam danah po minuloj godini sudištu pèrve molbe, koje će ih podnieti višjemu zemaljskomu sudu.

§. 63. Miesečno izvieštje o stanju svih tekućih prediztragah, što no je propisano u §. 95 kazn. post., ima sud kotarski učiniti podnesav izkaz po obrazcu XI.

U ovaj izkaz treba da uvèršteni budu i predizvidi, koje je po §. 12 kazn. post. naložila viećna komora.

Viećna komora imat će izkaz, koi joj dodje, odmah prosuditi, učiniti potrebite odredbe, i izkaz najkašnje za osam danah povratiti kotarskomu sudu, koi će ga, dopuniv pri uvedenih jurve slučajevih kaznenih, što dopuniti treba, i upisav nove zapodienute slučajeve kaznene, upotrebiti moći za izvieštje iznovično.

b) Sudište pèrve molbe.

§. 64. Godišnji poslovni izkazi, što ih sudišta pèrve molbe predlagati imadu po §. 42 naputka za kaznene sudove od 16. Lipnja 1854, treba da sastavljeni budu po obrazcu XII.

§. 65. Sudišta pèrve molbe podnose godišnje poslovne izkaze o svojem radu, o prekèršajih višjemu zemaljskomu sudu po obrazcu XIII.

c) Višji zemaljski sud.

§. 66. Višji zemaljski sudovi imadu svoj poslovni izkaz, tičući će stvarih kaznenih, urediti po obrazcu XIV.

d) Sudište kasacionalno.

§. 67. Poslovni izkaz, što ga višnje sudište kasacionalno na koncu godine priobćuje ministru pravosudja, ima se voditi po obrazcu XV.

Dio drugi.

Ustanove o uredovnih dielih dèržavnoga odvietničtva.

Odsiek I.

O uredovnih dielih dèržavnoga odvietničtva kod sudištah.

Prijave.

§. 68. Dèržavni odvietnik ima pismeno bilježiti ustmene prijave, ako obnadje, da su osnovane. Nadje li pak, da su neosnovane, imat će prijavnika o tom poučiti, pak ako ovaj pri svem tom neće da odstupi od prijave, imat će ju na zahtievanje uzeti u napisnik.

§. 69. Ako dèržavni odvietnik zavèrgne prijavu, koja mu je došla, a nije ni bilo nikakovih sudbenih predizvidah (§. 90 kazn. post.), imat će sudu dati potrebite obaviesti u slučajevih, gdie okrivljenik sudu bude predan, gdie u sudbenu pohranu imadu doći koji predmeti ili gdie inače valja učiniti odredbu, koju je sud učiniti dèržan.

Predizvidi.

§. 70. Kada dèržavni odvietnik naredi, neka se čine predizvidi, imat će se u miestih, gdie postoje cesarske vlasti redarstvene, obratit toga radi u pravilu na te vlasti.

Naznačit će samo u obće smier, kojim da predizvidi idu, nego moći će takodjer o pojedinih uredovnih dielih, koja bi se obaviti imala, dati izrazitih naputakah. Imenito moći će zahtievati, neka se sastavi napisnik, pače i naznačiti pojedina pitanja, o kojih zahtieva da dotičnik bude preslušan.

Obćenje neka, koliko je moguće, biva ustmeno; ono, što naredi, kao i ono, što mu bude saobćeno, imat će u važnijih slučajevih bilježiti; bit će takodjer vlastan, takova bilježenja tražiti od vlasti umoljene.

Pri neurednostih, pri neopravdanu kratjenju pomoći ili pri zavlačenju imat će se dèržavni odvietnik obrati na vlast, koja je umoljenoj vlasti neposredno predpostavljena, ili pak na nadodvietnika.

Ove ustanove valjat će i onda, kada dèržavni odvietnik, mimo cesarskih vlastih redarstvenih, pozove druge vlasti, neka čine predizvide.

Prediztraga.

§. 71. Kada dèržavni odvietnik učini predlog, neka se povede prediztraga, imat će se u smislu §. 92 kazn. post. izrazito i točno naznačiti osobe, proti kojim, i diela, glede kojih učinjen bude predlog.

Ovako treba da bude i onda, kada se u tečaju prediztrage učini predlog, neka se ista razprostre na drugo koje dielo ili na druge koje osobe.

§. 72. I po povedenoj jurve prediztragi imat će dèržavni odvietnik nastojati, da se nabavi gradivo, potrebito za iztragu, i moći će u tu svèrhu potražiti podporu u drugih vlastih (§. 36 kazn. post.)

Obtužnica.

§. 73. Ako obtužnica predana bude proti više obtuženikah, moći će se iz odpravakah za pojedine obtuženike izpustiti one točke obtužbene, koje se njih netiču ni posredno ni neposredno.

§. 74. Ako zatvoreni okrivljenik izjavi pred sudom, da on netraži, da mu obtužnica bude dostavljena (§. 209 kazn. post.), i da će zadovoljiti se, ako mu samo bude pročitana, neće bit potriebno dostavit mu je, i dostavu zamienit će potvèrda u napisniku, da mu je obtužnica bila pročitana.

Evidencija obtužbah subsidijarnih.

§. 75. Dèržavni odvietnik treba da je svedj obaviešten o stanju, u kojem se nahode kaznene razprave, koje se vode na temelju obtužbah subsidijarnih; a da je slučaj takov nastao i, ako se je kaznena stvar u prehodnom postupku svèršila, da je predala se obtužnica, imat će svakiput kako to, tako i uspieh javiti dèržavnomu nadodvietniku.

Ovèrha kazni.

§. 76. Glede odpravljanja onih obsudjenikah, koji kazan svoju prebaviti imadu u kojoj kaznionici, što po §. 405 kazn. post. naredjuje svagda dèržavni odvietnik, imadu valjati sliedeća:

Ako je obsudjenik na slobodi, ima dèržavni odvietnik, uvaživ okolnosti, odrediti, dà li će obsudjenik imat otići neposredno u kaznionicu ili pak doći najprije k sudu. Učinjena u tom pogledu odredba, a i vrieme, do kojega će imat nastupiti kazan, obznanit će se kako obsudjeniku, a tako i vlasti, koja je zvana preuzeti ga. Ako se obsudjenik tomu nepokori, naredit će dèržavni odvietnik, neka ga sud uhiti.

U pogledu onih obsudjenikah, koji su u zatvoru sudbenom, imat će dèržavni odvietnik načelniku sudišta naznačiti onu kaznionicu, kamo da budu odpravljeni. Pri tom valja gledati na to, da obsudjenici pod jednakimi okolnostmi predani budu u kaznionicu onim redom, kojim su kazan nastupili kod suda.

Svakako ima dèržavni odvietnik poslati kaznionici izviestnicu ujedno s prepisom osude i razlogah (§. 34).

Izgon iz zemlje, odprava.

§. 77. Ako osuda glasi na izgon iz zemlje ili na odpravu, imat će dèržavni odvietnik osim prijave, propisane u §. 407 kazn. post., saobćiti to središnjemu redarstvenomu listu.

Prodaja ostavah (depozitah).

§. 78. Glede prodaje, koja je u §§. 377 i 379 kazn. post., naredjena za predmete, dolazeće od sudbeno-kaznenih iztragah, učinit će dèržavni odvietnik potrebita, da ju sud naredi, a i nadzirat će prodavanje.

Obznane.

§. 79. Dojavljivanje važnih dogadjajah središnjemu redarstvenomu listu, što bi po postojećih propisih sudovi činiti morali, obavljat će dèržavno odvietničtvo, kada to bude potrebito i kada stvar još nije došla do samoga suda.

Obavljanje posalah.

§. 80. S privolom dèržavnoga nadodvietnika moći će dèržavni odvietnik, kada poradi množine i ogromnosti posalah bude potriebno, predati pojedinim svojim zamienikom, da samostalno vode kaznene stvari, koje im budu doznačene; nego bit će i u ovih slučajevih dèržan, točno sam prosudjivati izjavu o zavèrženih prijavah (§. 90 kazn. post.), predane tužbovnice u slučajevih, idućih pred porotu, i predane žaobe ništovne.

Zagledavanje u spise.

§. 81. Dèržavni nadodvietnik vlastan ja zagledavati u spise višjega zemaljskoga suda i sudovah, koji su ovomu podčinjeni, uklopno i u napisnike od viećanja. Isto pravo ide dèržavnoga odvietnika naprema sudištem pèrve molbe i sudovom kotarskim, koji su ovomu podčinjeni.

Izvieštje miesečno.

§. 82. U miesečnih izvieštjih, koja se po §. 31 kazn. post. podnose dèržavnomu nadodvietniku, ima se napose navesti broj kaznenih stvarih, riešenih zavèrgnutjem prijave, i broj riešenih na drugi koi način. U pogledu tekućih još stvarih kaznenih valja o stanju njihovu dat izvieštje tako, da se vidi, koliko ih je u stanju predizvidah, koliko u stanju prediztrage, i koliko jurve u stanju obtužbe, a napokon koliko ih je i takovih, glede kojih je već bila glavna razprava. Kod slučajevah osobito važnih ima se napose razložiti stanje pojedine stvari kaznene.

Dèržavni nadodvietnik vlastan je, kada mu se potriebno uzvidi, zahtievati od dèržavnoga odvietnika, da mu potanje opiše stvari kaznene, koje su jurve riešene, ili stanje onih stvarih kaznenih, koje još teku.

Bilježenja o javnih razpravah.

§. 83. Dèržavni odvietnik ima po obrazcu XVI. voditi registar, uredjen po tekućih danih u godini, o svih naredjenih glavnih razpravah i o uspiehu njihovu.

Prijave sudovah kotarskih.

§. 84 Dèržavni odvietnik ima u evidenciji dèržati prijave sudovah kotarških o predizvidih, koje isti po §. 89 kazn. post. povedu poradi zločinstvah i prestupakah, a kod zatvorenikah ima nadzirati, da spisi za dobe budu predloženi.

Poslovni izkaz dèržavnoga odvietničtva.

§. 85. Poslovni godišnji izkaz, što ga dèržavni odvietnik podnositi ima po §. 22 naredbe za dèržavna odvietničtva od 3. Kolovoza 1854, treba da sastavljen bude po obrazcu XVII; a statistični izkaz po obrazcu XVIII.

Poslovni izkaz dèržavnoga nadodvietničtva.

§. 86. Dèržavni nadodvietnik ima poslovni izkaz, što ga o svojem dielovanju podnosi ministru pravosudja, osnovati po obrazcu XIX.

Odsiek II.

O uredovnih dielih organah dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih.

Organi dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih.

§. 87. Poslove dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih obavljat će niženavedeni organi odvietničtva dèržavnoga:

1. urednici dèržavnoga odvietničtva;
2. za to naredjeni urednici vlastih političkih i redarstvenih;
3. naročito imenovani službovnici (funkcionari) dèržavnoga odvietničtva i namiestnici njihovi.

Na koi od navednih ovdie načinah imat će se služba dèržavnoga odvietničtva vèršiti kod svakoga pojedinoga suda kotarskoga, odredjivat će ministar pravosudja, i to u dogovoru s ministrom posalah unutarnjih ondie, gdie se iziskivalo bude sudielovanje vlastih političkih i redarstvenih.

O službenicih dèržavnoga odvietničtva napose.

1. Imenovanje.

§. 88. Službovnikom (funkcionarom) dèržavnoga odvietničtva ili namiestnikom mu može imenovan biti samo onaj, koi u podpunoj mieri uživa prava dèržavljanska i koi je, koliko treba, sposoban za to i vriedan pouzdanja. Treba da redovito svoje boravište imade ondie, gdie je uredovna stolica suda kotarskoga, ili pak sasvim blizu toga miesta, i da je viešt jezikom sudbenim.

Pravo imenovanja ide dèržavnoga nadodvietnika, koi najprije treba da se sporazumie s načelnikom zemaljskim.

Ako se radi o tom, da imenovan bude takov čoviek, koi je u javnoj službi, imat će se zaiskati privola vlasti, koja mu je predpostavljena.

Dèržavni nadodvietnik vlastan je, službovnika dèržavnoga odvietničtva, i nekazav razlogah, lišiti službe, proti čemu neće isti imati prava pritužbe.

Koi tako lišen bude službe, moći će se u svako doba imenovati opet.

2. Razpisivanje natečaja.

§. 89. Pri popunivanju iztražnjenih miestah može dèržavni nadodvietnik razpisati natečaj; nego u izboru svojem neće on stegnut biti na one osobe, koje su se pri razpisanu natečaju javile.

Molbenice imadu se predati dèržavnomu odvietniku, koi će ih, kada mine rok, sa svojim mnienjem podnieti dèržavnomu nadodvietniku.

Dèržavni nadodvietnik zvan je prosudjivati, dà li su i na koliko prositelji sposobni; njemu je takodjer prosto, onako, kao što mu se uzvidi, tražiti daljih obaviestih, ako bude potrebito.

3. Prisega službena.

§. 90. Koi bude imenovan, imat će prije, nego započne službu svoju, položiti prisegu službeno po formuli, sadèržanoj u obrazcu XX.

Zaprisizanje obavlja dèržavni odvietnik; može ovaj zamoliti i sudca kotarskoga, da to obavi.

4. Nagrade (remuneracije).

§. 91. Dà li će službovnik dèržavnoga odvietničtva za službovanje svoje dobivati nagradu i to koliku, ustanovljuje ministar pravosudja.

Nagrada imat će se na zahtievanje dèržavnoga nadodvietnika po naredbi predsiednika višjega zemaljskoga suda u miesečnih ili četvèrtgodišnjih ratah izplatjivati decursivno kod poreznoga ureda.

§. 92. Pravo na dozvoljenu nagradu počima od pèrvoga dana onoga mieseca, koi uzsliedi za danom, kojega je dotičnik nastupio službu. Ako službovanje prestane prije, nego što izteče miesec po kalendaru, imat će službovnik dèržavnoga odvietničtva pravo samo na porazmierni diel rate miesečne.

§. 93. Iz opravdana izbivanja od službe, koje u godini nebude trajalo preko miesec danah, neće sliediti obustava nagrade.

Ako li izbivanje uztraje dulje ili nebude opravdano, prestat će nagrada za vrieme, dok službovanje bude pretèrgnuto.

Ako službovnik dèržavnoga odvietničtva bude bez navedenih razlogah riešen od svoje službe, ići će ga nagrada za onaj miesec, uz koi je riešen bio.

§. 94. Ako se izplatjivanje nagrade ima obustaviti, saobćit će to dèržavni nadodvietnik odmah predsiedniku višjega zemaljskoga suda i ujedno naznačiti dan, od kojega će se izplatjivanje obustaviti.

§. 95. Dèržavni odvietnik može službovniku dèržavnoga odvietničtva dati u godini dopust na 14 danah, a dèržavni nadodvietnik na šest tjedanah.

5. Dužnosti uredovne.

§. 96. Službovnici dèržavnoga odvietničtva imadu ured, koi im je vlada podielila, obavljati kao što najbolje mogu i strogo po saviesti svojoj; imadu naloge svojih stariešinah točno izvèršivati i navlastito tajnu uredovnu strogo čuvati. U pogledu službe svoje nesmiju ni posredno ni neposredno primati darovah, niti inako sebi pribavljati koristi.

Ako službovnik takov kani pristupiti političkomu kojemu družtvu, imat će javiti to dèržavnomu odvietniku.

6. Kazan disciplinarna.

§. 97. Poradi povriedjene dužnosti moći će dèržavni odvietnik proti službovniku dèržavnoga odvietničtva dosuditi gubitak nagrade u iznosu jedne miesečne rate.

Proti takovoj dosudi može se za osam danah upraviti pritužba na dèržavnoga nadodvietnika. Pritužba takova treba da bude predana dèržavnomu odvietniku.

7. Kazni novčane.

§. 98. Poradi zatezanja (zavlačenja) može dèržavni odvietnik službovnika dèržavnoga odvietničtva potierati globami novčanimi do 5 for.

Pritužbi neima miesta; nego ako stvar bude dovoljno opravdana, imat će se globa opet ukinuti. Može povèrh toga dèržavni odvietnik iz razlogah, obzira vriednih, oprostiti dosudjenu globu.

8. Odpust iz službe.

§. 99. Ako nastanu okolnosti takove, koje bi službovnika dèržavnoga odvietničtva izključile bile, da nebi mogao bio zadobiti miesta toga, ili ako isti u veliko povriedi dužnost svoju imat će ga dèržavni nadodvietnik odmah odpustiti.

9. Privremeno zamienjivanje službovnikah dèržavnoga odvietničtva.

§. 100. Ako posalah dèržavnoga odvietničtva pri kojem sudu kotarskom nebude moguće obavljati s toga, što u onaj čas neima ondie organa za to zvana ili što je isti zapriečen: bit će sudac kotarski vlastan, u silnih slučajevih za obavljanje onih posalah privremeno kao službovnika dèržavnoga odvietničtva narediti kojega sebi podčinjena urednika od suda ili kojega za to sposobna člana od predstojničtva obćinskoga u siedištu ureda, a ako ni jedno ni drugo nebude moguće, tad drugoga kojega pouzdana čovieka. U oba posliednja slučaja imat će se pozvanik zapriseći, ako nije jurve u službi dèržavnoj.

Što bude naredjeno, imat će se odmah javiti dèržavnomu odvietniku.

Rukovanje prijavah.

§. 101. Organi dèržavnoga odvietničtva kod kotarskih sudovah imadu svekolike prijave, dolazeće im poradi takovih kažnjivih činah, koji se progoniti imadu ne jedino na zahtievanje kojega učestnika, primati i, ako ustmeno budu učinjene, pismeno ih bilježiti.

Prijave sbog prekeršajah imadu oni s predlogom na kaznenje odmah predati sudu kotarskomu (§. 451 kazn. post.). Ako se učinitelj nezna, imat će, kada je potriebno, narediti, da sud ili vlasti sigurnostne čine predizvide.

Ako li sciene, da neima zakonita razloga sudbenomu progonjenju imat će prijavu, opisav u kratko razloge, koji ih na to nukaju, zavèrći i spise priklopiti miesečnomu izkazu, što ga podnose dèržavnomu odvietniku.

Ako je prijavljen čin po njihovu mnienju zločinstvo ili prestupak, koi ureda radi valja progoniti, ima se prijava odpraviti sudu kotarskomu (§. 89 kazn. post.).

Obavieštjivanje privatnih učestnikah.

§. 102. Ako se organi dèržavnoga odvietničtva krate narediti progonjenje, imat će o tom pismeno obaviestiti privatnoga učestnika (§. 449 kazn. post.).

Postupak pri predaji uhitjenikah.

§. 103. Čim organom dèržavnoga odvietničtva bude javljeno, da je predan čoviek, sumnjiv poradi prekèršaja, imat će odmah učiniti svoje predloge na progonjenje ili pak dati očitovanje, da progonjenja nepredlažu.

Odredba kazni.

§. 104. Ako nastanu uvieti, naznačeni u §. 460 kazn. post., imat će se bez predhodna postupka učiniti predlog, da se izreče odredba kaznena.

Odstup od progonjenja.

§. 105. Dèržavni odvietnik može organom dèržavnoga odvietničtva naložiti dužnost, da od svojih predlogah, učinjenih po §. 451 kazn. post. na progonjenje u slučajevih izrazito naznačenih ili u slučajevih svihkolikih odstupiti mogu samo po izhodjenoj njegovoj privoli.

Obćenje sa sudovi.

§. 106. Obćenje sa sudom neka, koliko je moguće, bude ustmeno. Predlozi imadu se činiti pismeno, ako nebude trebalo, da ih sud potvèrdi.

U obćenju sa sudom imadu organi dèržavnoga odvietničtva izkazivati mu svagda dužno štovanje.

Pri glavnih razpravah, koje budu naredjene, siedit će oni sudcu na desno i imat će stojeć govoriti sudu.

Dopisivanje.

§. 107. U pismenom obćenju imadu organi dèržavnoga odvietničtva svojim predpostavljenim vlastim slati izvieštja, inim pak vlastim pisma.

U odpravcih, što ih izdaju strankam, imadu se dèržati formah, kakove su obične kod javnih vlastih.

Zagledavanje u spise.

§. 108. Organi dèržavnoga odvietničtva imadu pravo, zagledavati u spise. koji se nalaze kod suda kotarskoga a odnose se na prekèršaje.

Registratura.

§. 109. Organi dèržavnoga odvietničtva imadu spise, koje pri sebi zadèrže, označiti tekućimi brojevi, i ovim sliedom poredane, po godištih u svezke složene, i pregledno pobiliežene pohranjivati brižljivo.

Kad im uredovno dielovanje prestane, imadu spise predati nasliedniku.

Spisi registraturni.

§. 110. Dèržavni odvietnik dužan je zahtievatiti, da mu organi dèržavnoga odvietničtva ob stanovitih rokovih predlože spise registraturne. Naredjuje on, da se spisi, koji nisu više za porabu, izluče i unište, a ostali, kojih organom dèržavnoga odvietničtva netreba, da se pohrane u registraturi njihovoj.

Komisionalna uredovna diela.

§. 111. Dèržavni odvietnici imadu organom dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih dati shodne naputke, dà li i u kojih slučajevih imat će oni glavom učestvovati u uredovnih dielih, koja su poradi prekèršajah obavljaju izvan uredovnoga siedišta suda kotarskoga.

Ako organi dèržavnoga odvietničtva na temelju takovih naputakah učestvuju u uredovnih dielih izvan siedišta od suda, ići će ih potrebiti putni troškovi i primierena naknada troškovah za hranu i stan. Troškove te odmierit će dèržavni odvietnik a izplatit će ih kotarski sud iz svoje naklade troškovah kazneno-sudbenih.

Za urednike političkih, redarstvenih i pravosudnih vlastih, kojim su poslovi dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih povjereni, ravnat će se u takovih slučajevih veličina pristojbah po propisih, koje postoje za njih.

Izkaz miesečni.

§. 112. Organi dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih imadu po izmaku svakoga mieseca o povedenih kaznenih slučajevih i o svem, što u pogledu tom narede, poslati dèržavnomu odvietniku izkaz, sastavljen po obrazcu XXI.

Dèržavni odvietnik imat će izkaz prosuditi i sa svojimi bilježkami, ako ih ima, poslati ga odmah natrag.

§. 113. Svaki prekèršaj tiskovnoga zakona, zakonah o pravu sklapati družtva i pravu sdruživanja, kao u obće sve, što se znamenita dogodi u slučajevih prekèršaja, ima se povèrh toga napose javiti dèržavnomu odvietniku, i valja pričekati, dok od njega nestignu naputci, osim ako bude silno potrebito, da se odmah učine kakove naredbe.

Izvieštje o radu organah dèržavnoga odvietničtva.

§. 114. Dèržavni odvietnik ima na koncu svake godine o radu organah dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih podnieti izvieštje dèržavnomu nadodvietniku, a što se znatnijega dogodi glede tih organah, javiti mu od sgode do sgode.

Obrazac I. k §. 33 ovèršbenoga propisa.

C. k. sud

Obaviestna

1. Ime, prezime i pridievak. Doba, viera, stalež, zanimanje. Imietak, opis osobe	2. a) Rodno miesto b) prebivalište ili boravište, c) nadležna obćina	3. Prijašnji život	4. Posliednje počinjeno kažnjivo dielo po §§. kazn. post. Sukrivci ili dionici
Ime, prezime i pridievak: Doba: Viera: Stalež: sa zakonite diece: Zanimanje *) Javni urednik i učitelj: Duhovnik { katolički / drugoga vieroizpoviedanja: Gospodarstva { posiednik i zakupnik: / službenik viši: / ini službenici najamnici: Tèrgovina i obèrt { podbvatnik: / službenik viši: / pomoćnik, najamnik: Posiednik kuće i rentah: Častnik: Liečnik: Učenjak, književnik, umietnik: Služinče: ina zvanja: bez stanovite zaslužbe: Imietak *) { imućan: / srednje ruke: / siromah: Opis osobe. Veličina: usta: sustav tiela: zubi: lice: brada: mast od lica: podbradak: vlasi: osobi a obilježja: obèrve: jezik: oči: odieća: nos:	a) rodno miesto: b) posliednje prebivalište ili boravište: (a) / b)) nezna se ili (nestalno) u inozemstvu: u ovozemstvu: i to: vanština (selo): grad izpod ili preko 10.000 stanovnikah { izpod / preko poljodielski kotar: obèrtni „ miešovit „ c) nadležna obćina:	dobra glasa *) Dvojbena glasa, da je { razsipnik / pijanac / danguba / sklon na nasilje Do 14. godine života odhranjen *) u kući roditeljskoj izvan kuće roditeljske Kažnjen odprije	

*) Ako se sudara, imadu se ove rubrike izpuniti sa „Dà" ili „Jest", inače pak ostavit neizpunjene.

Broj glavnoga registra
—————————— 18
Broj osude

tablica.

5. Izvod iz posliednje osude	6. Dan, kojega je počela kazan slobode	7. Dočetak vremena kazni u slučaju, ako se je kazan pretèrpiti imala: u uzi zajedničkoj	7. u uzi samotnoj	8. Tielesna i duševna svojstva, zatim na koliko izobražen (podučavan u vierozakonu, u početnih i drugih naucih)	9. Bilježka	10. Vladanje za vremena kazni
Osudom suda od g. 187 B. poradi zločinstva(ah):				Viešt čitanju i pisanju	Troškovi postupka kaznenoga mogu se (nemogu se) utierati	

K ovèršbi kaznenoj

dne 18

Obrazac II. k §. 52 ovèršbenoga propisa.

Račun, na što su se obratile kazni novčane, nametnute po §. 7 kazn. postupnika.

Prihod				Razhod				
Tekući broj	Oznaka pravnoga razloga	Iznos		Tekući broj	Ime primca	Iznos		Bilježka
		for.	novč.			for.	novč.	

Bilježka. Primke od onih, kojim je što dato, imadu se providiti brojkom tekućega broja od razhoda.

Obrazac III. k §. 56 ovèršbenoga propisa.

Registar kotarskoga suda o prijavljenih zločinstvih i prestupcih.

Tekući broj	Dan prijave	Broj podnesni	Dielo kažnjivo	Ime okrivljenika	Trajanje zatvora		Dan, kad su se spisi predali dèržavnomu odvietniku	Bilježka
					od	do		

Bilježka. Ako se učinitelj nezna, ima se u rubriki 4. navesti ime oštetjenikovo.

Obrazac IV. k §. 57 ovèršbenoga propisa.

Registar kotarskoga suda o

Tekući broj	Dan, kada je prispielo	Broj podnesni	Dielo kažnjivo	Tužitelj	Okrivljenik	Trajanje zatvora		Dà li je bilo predizvidah	Riešeno		Odredba kaznena po §. 460. kaz. post.	Dà li je prigovoreno proti odredbi kaznenoj
						od	do		bez razprave ili odredbe kaznene	ustupom		

tekućih prekèršajih.

Osuda oglušna	Prigovor proti osudi oglušnoj			Dan razprave	Bitni sadèržaj osude	Priziva se poprimio	Presuda u drugoj molbi	Obnovljena razprava i konačni joj rezultat	Ovèršba kazni slobode		Kazan novčana, br. računski	Ina odredba	Biljezka
	Dozvoljen	odbijen							početak	kraj			
		Neima pritužbe	Uspieh pritužbe										

Obrazac V. k §. 58 ovèršbenoga propisa.

Glavni registar sudišta pèrve molbe o predhodnom postupku poradi zločinstvah i prestupakah.

Tekući broj	Broj podnesnoga napisnika	Dan, kojega je prispielo	Izviestitelj	Tužitelj	Kažnjivo dielo	Okrivljenik	Trajanje zatvora		Dan, kojega je predana obtužnica	Svèršeno bez predane obtužnice		Broj, pod kojim se stvar kaznena nalazi u registru od obtužabah	Bilježka
							od	do		u pèrvoj molbi	u drugoj molbi		

Bilježka. 1. U ovaj glavni registar imadu se uvèrstiti i obtužnice svekolike, koje dodju neposredno (§. 208 kazn. post.)
2. Neposredno na sudište prispiele prijave o kažnjivih dielih, glede kojih neima još predloga od tužitelja, neimaju se uvèrstiti u glavni registar.

Obrazac VI. k §. 58 ovèršbenoga propisa.

Registar sudišta pèrve molbe o predanih obtužnicah.

Tekući broj	Broj podnesnoga napisnika	Dan, kojega je prispielo	Dielo kažnjivo	Tužitelj	Okrivljenik	Trajanje zatvora		Uspieh prigovora ili pritužbe proti zatvoru (§. 210 kazn. post.)				Žaoba ništovna u postupku prigovornom glede stavljenja pod obtužbu		Dan, kojega je spis predan predsiedniku glavne razprave	Ime, predsiednikovo	Dan glavne razprave	Presuda pèrve molbe	Presuda posliednje molbe	Dan nastupljene kazni slobode	Položena kazan novčana	Ina odredba	Biljеžka
						od	do	Za sada odbijen po §. 211 kazn. post.	Odpravljen po §. 212 kazn. post.	Prigovor pripušten, §. 213 kazn. post.	Obtužba pripuštena §. 214 kazn. post.	s uspiehom	bez uspieha									

Biljеžka. U ovaj registar imadu se uvèrstiti i oni spisi kazneni, koje po §. 210 kazn. post. predlože sudovi kotarski.

*) U ovu rubriku treba da se uvèrste i oni slučajevi, u kojih je obtužbi samo stranom dalo se miesta.

Obrazac VII. k §. 59 ovèršbenoga propisa.

Registar o poslovnih komadih, koji u viećnoj komori budu razpravljani.

Tekući broj	Dan razpravljanja	Broj podnes-noga napisnika	Ime izviestitelja	Stvar kaznena	Predmet razpravljanja	Zaključak viećne komore	Bilježka

Obrazac VIII. k §. 60 overšbenoga propisa.

Registar predsiednikov o glavnih razpravah.

Tekući broj	Dan, kada je spis preuzet	Br. registra Br. podnesn. napisnika	Ime sudca iztražitelja ili člana viećne komore	Stvar kaznena	Tužitelj	Obtuženik	Trajanje zatvora		Dan glavne razprave	Presuda pèrve molbe	Presuda posliednje molbe	Nastupljena kazan slobode	Položena kazan novčana	Dosudjuju se troškovi; kako da se isti utieraju	Ina odredba	Dan, kojega je spis predan u registraturu	Bilježka
							od	do									

Obrazac IX. k §. 61 ovèršbenoga propisa.

Registar sudišta pèrve

A. O prizivih.

Tekući broj	Dan, kada je prispielo	Broj podnesnoga napisnika	Ime suda kotarskoga	Ime izviestitelja	Stvar kaznena	Prizivnik	Dan učinjena izvieštja u siednici (§. 469) kazn. post.	Odluka suda prizivnoga	Dan razprave po §. 471 kazn. post.	Presuda suda prizivnoga	Bilježka

molbe kao suda prizivnoga.

B. O pritužbah.								
Tekući broj	Dan, kada je prispielo	Broj podnesnoga napisnika	Ime suda kotarskoga	Ime izviestitelja	Stvar kaznena	Pritužnik	Kada je i kako je riešena	Bilježka

Obrazac X. k §. 62 ovèršbenoga propisa.

Izkaz poslovni o kazneno-

Ime suda kotarskoga	Preostali poslovni komadi od lanjske godine	Umnožak	Riešeno	Na koncu lanjske godine tekle i preostale stvari kaznene u prekèršajih	Umnožak	Riešeno	Bez glavne razprave i bez odredbe kaznene okončano	Broj odredabah kaznenih §. 460 kazn. post.	Ustupljeno prije glavne razprave		Osude po obavljenoj glavnoj razpravi	
									sudištu f.molbe	drugim sudovom	nakon učinjenih predizvidah	bez predizvidah

sudstvenom radu suda kotarskoga.

Medju njimi osudah poradi ogluhe	Javnost izključena uslied porazumka stranakah	Glavna razprava o prekèršajih u stvarih tiskovnih *)		Koliko presudah, da osudjenici stavljeni budu pod nadzor redarstveni ili da se dadu u radionicu	Koliko prizivah	Koliko pritužabah	Koliko delegacijah po §. 12 kazn. post.	Od ovih uslied prošnje okrivljenikove došlo na sudište natrag	Koliko predizvidah o zločinstvih i prestupcih, učinjenih po §. 89 kazn. post.	Koliko izvidah, učinjenih uslied molbe inih vlastih	Komisionalne razprave izvan uredskoga siedišta	
		Izrečen oprost	Izrečena osuda								sbog zločinstvah i prestupakah	sbog prekèršajah

*) Razprave u stvarih tiskovnih imadu se takodjer uvèrstiti u rubrike 12 i 13 (Osude po obavljenoj glavnoj razpravi).

Obrazac XI. k §. 63 ovèršbenoga propisa.

Izkaz miesečni suda kotarskoga o prediztragah i

Tekući broj	Dan, kada je prispielo	Broj, podnesnoga napisnika	Stvar kaznena	Ime okrivljenikovo

predizvidih, povierenih mu po §. 12 kazn. postupnika.

Trajanje zatvora		Iztraga kuko stoji	Kada i kako je okončano i kada je predano sudištu	Bilježka
od	do			

Obrazac XII. k §. 64 overšbenoga propisa.

Izkaz poslovni

Ime sudišta	Preostali poslovni komadi od lanjske godine	Umnožak	Riešeno	Kolicina kaznenih stvarih, preuzetih od lanjske godine	Umnožak stvarih kaznenih uslied progona od strane			Kolicina riešenih slučajevah kaznenih
					dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	tužitelja subsidijarnoga	

Broj obtuženikah, koje je progonio			Broj osudjenikah uslied progona od strane			Glavne razprave u stvarih tiskovnih uslied tužbe					
						dèržavnoga odvietnika				privatnoga tužitelja	
						pred sudištem		pred porotom			
dèržavni odvietnik	privatni tužitelj	tužitelj subsidijarni	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	tužitelja subsidijarnoga	Izrečen oprost	Izrečena obsuda	Izrečen oprost	Izrečena obsuda	Izrečen oprost	Izrečena obsuda

sudišta pèrve molbe.

Kolicina preostalih slučajevah kaznenih	Kolicina prijavah, predanih kod suda	Slučajevi kazneni, riešeni bez činjene glavne razprave	Kolicina glavnih razpravah *)		Ustupljeni slučajevi kazneni	Broj uhitjenikah	Na koncu godine ostalo u zatvoru, a nije se izrekla konačna osuda pèrve molbe
			pred porotami	pred sudištem			

Zaključci viećne komore						Broj, prediztragah i predizvidah, delegovanih po §. 12 kazn. post.	Od ovih na zahtievanje okrivljenikovo došlo na sudište natrag	Prošnje za ublaženje kazni §. 410 kazn. post.		Prošnje na pomilovanje §. 411 kazn. post.		Komisionalna razprava izvan uredskoga siedišta
uslied pritužbe			obnova po §. 352 kazn. post.	oduzetje dèržavljanskih pravah (§. 425 kazn. post.)	izručbe (§. 59 kazn. post.)			predložene	odbijene	predložene	odbijene	
tužiteljeve	okrivljenikove	inih osobah										

*) U ovu rubriku imadu se uvèrstiti i razprave u stvarih tiskovnih.

Obrazac XIII. k §. 65 ovèršbenoga propisa.

Poslovni izkaz sudišta pèrve molbe o

Ime sudišta	Kolicina prizivah, učinjenih po					Priziv učinjen			Uspieh priziva					
	okrivljeniku	dèržavnom odvietniku	privatnom tužitelju	subsidijarnom tužitelju	privatnom učestniku	proti izrečenoj krivnji *)	proti odmierenoj kazni	poradi dosude o tražbinah privatno-pravnih	odbijen bez naredjena dana sudbenoga §. 469 kazn. post.	odbijen nakon razprave §. 474 kazn. post.	Priziv dozvoljen: konačna odluka u stvari	Priziv dozvoljen: odpravljen k sudu kotarskomu	izjavljena vlastita nenadležnost	osuda ukinuta, budući ob-nadjena činjenica zločinstva ili prestupka

*) U ovu rubriku imadu se upisati oni prizivi, kod kojih je priziv proti odmierenoj kazni skopčan s prizivom proti izrečenoj krivnji.

svojem radu kao suda prizivnoga u prekèršajih.

Kolicina razpravah prizivnih	Broj slučajevah, gdie je pozvano bilo sviedokah ili vieštakah na prizivnu razpravu	presude po §. 477 kazn. post.	Pritužbe sbog zabačena prigovora proti osudam oglušnim		Kolicina predanih inih pritužabah	
			dozvoljene	odbijene	s uspiehom	bez uspieha

Obrazac XIV. k §. 66 ovèršbenoga propisa.

Poslovni izkaz

Ime višjega zemaljskoga suda	Na koncu godine ostalo neriešenih podnesakah u stvarih kaznenih	Broj drugotnih tužbah, predloženih po §. 48, br. 2 kazn. postupnika			Predlozi, da se produlji zatvor kollusionalni	
		dozvoljene				
		neposrednom stavnjom pod obtužbu	povedenjem ili obnovom prediztrage	odbijene	dozvoljeni	odbijeni

Prizivi, učinio ih												Presude po §. 114, točka 4 kazn. post.	Presude po §. 213, posliednja točka kazn. post.	Presude po §. 295 kazn. post.	Pritužbe proti zaključkom viećne komore					
dèržavni odvietnik				privatni tužitelj		obtuženik									učinio ih					
na korist obtuženika		na štetu obtuženika				proti kazni		poradi tražbinah civilno-pravnih							dèržavni odvietnik		privatni tužitelj		okrivljenik	
s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha						s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha

višjega zemaljskoga suda.

Prigovor proti obtužbi												Prigovor proti osudam oglušnim					
na tužbe												na tužbe					
dèržavnoga odvietnika				privatnoga tužitelja				drugotnoga tužitelja				dèržavnoga odvietnika		privatnoga tužitelja		drugotnoga tužitelja	
presuda po §. 211 kazn. post.	presuda po §. 212 kazn. post.	presuda po §. 213 kazn. post.	presuda po §. 214 kazn. post.	presuda po §. 211 kazn. post.	presuda po §. 212 kazn. post.	presuda po §. 213 kazn. post.	presuda po §. 214 kazn. post.	presuda po §. 211 kazn. post.	presuda po §. 212 kazn. post.	presuda po §. 213 kazn. post.	presuda po §. 214 kazn. post.	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha

Pritužbe proti zaključkom sudišta								Pritužbe drugotnoga tužitelja proti obustavnim zaključkom viećne komore		Pritužbe po §. 494 kazn. post. proti odlukam u postupku tiskovnom		Molbenice na ublaženje kazni §. 410 kazn. post.			Molbenice na pomilovanje §. 411 kazn. post.	
poprimio ih																
dèržavni odvietnik		privatni tužitelj		okrivljenik		ina osoba										
s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	dozvoljene	odbijene	s uspiehom	bez uspieha	odbijene	dozvoljene	podastèrte	odbijene	podastèrte

Obrazac XV. k §. 67 overšbenoga propisa.

Poslovni izkaz višnjega sudišta

Tablica *A*.

Pokrajina	Žaobe ništovne proti														
	Broj podnešenih žaobah ništovnih, poprimio ih				Po §. 286 kazn. post. zabačene pritužbe			Broj razpravah kasacionalnih	Prisutan okrivljenik ili koi zastupnik	Na temelju §. 288 točka 1 kazn. post. zabačena pritužba			ukinuta konačna odluka u stvari na pritužbu		
	dèržavni odvietnik		privatni tužitelj	obtuženik	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika			dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika
	na korist obtuženika	na štetu obtuženika													

kao suda kasacionalnoga.

osudam sudištah															
osuda						Pritužba bila je osnovana na §. 281, br. 5 kazn. post.									Presude po §. 290 kazn. post.
odpravljena natrag sudu						Zabačena po §. 286 kazn. post.			Zabačena uslied razprave kasacionalne			Dozvoljena			
istomu sudu			drugomu sudu												
na pritužbu						Pritužbu bio poprimio									
dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	dèržavni odvietnik	privatni tužitelj	obtuženik	dèržavni odvietnik	privatni tužitelj	obtuženik	dèržavni odvietnik	privatni tužitelj	obtuženik	

Bilježka. Ako osuda po §. 289 kazn. post. bude stranom samo ukinuta, imat će se takov slučaj upisati kako medju konačne odluke, tako i medju žaobe ništovne, natrag odpravljene.

Obrazac XV.

Poslovni izkaz višnjega sudišta

Tablica *B.*

Pokrajina	Žaobe ništovne proti osudam										
	Broj predloženih žaobah ništovnih; poprimili ih				Po §. 286 kazn. post. zabačen žaobe			Broj razpravah kasacionalnih	Na temelju §. 288, točka 1 (346) kazn. post. zabačena žaoba ništovna		
	dèržavni odvietnik		privatni tužitelj	obtuženik	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika		dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika
	na korist obtuženika	na štetu, obtuženika									

kao suda kasacionalnoga.

sudovah porotnih															
Osuda ukinuta															Presude po §. 290 kazn. post.
konačna odluka u stvari na žaobu			Odpravljena radi iznovične razprave									Odpravljena natrag sudištu, da izreče novu presudu, §. 349, točka 3, kazn. post.			
			pred isti sud porotni			pred drugi sud porotni			pred koje sudište ili koi sud kotarski						
			na žaobu ništovnu			na žaobu ništovnu			na žaobu ništovnu			na žaobu ništovnu			
dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	obtuženika	

Obrazac XV.

Poslovni izkaz višnjega sudišta

Tablica *C*.

Pokrajina	Broj prizivah, poprimili ih										Presude po §. 296 kazn. post.	Presude glede prigovora proti osudam oglušnim po §. 427 kazn. post.		Žaobe ništovne proti odlukam višjega zemaljskoga suda glede stavnje pod obtužbu; poprimili ih					
	dèržavni odvietnik				privatni tužitelj		obtuženik							dèržavni odvietnik		privatni tužitelj		okrivljenik	
	na korist obtuženikovu		na štetu obtuženikovu				poradi kazni		poradi tražbinah privatno-pravnih										
	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha		pripušten	odbijen	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha	s uspiehom	bez uspieha

kao suda kasacionalnoga.

Žaobe ništovne na obranu zakona					Presude po §. 362 kazn. post.						Predlozi na ublaženje kazni, §. 410 kazn. post.		Predlozi na pomilovanje §. 411 kazn. post.	
	pripuštena				br. 1, 2.			br. 3.						
	s posliedicom za okrivljenika													
odbijena	oprošten	uporavljen blažji stavak kazneni	naredjen nov postupak	bez posliedice za okrivljenika	izrečen oprost	uporavljen blažji stavak kazneni	naredjena obnova	izrečen oprost	uporavljen blažji stavak kazneni	naredjena obnova	pripušteni	odbijeni	podastérti	odbijeni

Obrazac XVI k §. 88 ovèršbenoga propisa.

Bilježnica o

Dan

Tekući broj	Broj glavnoga registra od sudišta i ime izviestitelja od dèržavnoga odvietničtva	Ime obtuženikovo	Kažnjivo dielo	Dan osude	Osuda	
					kazan slobode	kazan novčana

glavnih razpravah.

razprave.

Miesto kazni		Dan nastupljene kazni	Dan predatbe u kaznionicu	Druge miere		Bilježka
sudište	kaznionica			predmet	odredba	

Obrazac XVII. k §. 85 ovèršbenoga zakona.

Poslovni izkaz

Dèržavno odvietničtvo po imenu	Preostali podnesci od lanjske godine	Umnožak	Riešeno	Podnesci, ostali neriešeni	Broj prijavah, pobilježenih kod dèržavnoga odvietničtva	Broj obtužnicah, predanih po dèržavnom odvietničtvu	Broj kaznenih slučajevah, riešenih bez glavne razprave		Broj glavnih razpravah, obavljenih udioničtvom dèržavnoga odvietničtva				Kašnje unielo se dèržavno odvietničtvo kod obtužabah subsidijarnih	Pristup k obtužbam privatnim
							bila	nebila	pred sudom porotnim o		pred sudištem o			
							prediztraga		prestupcih	zločinstvih	prestupcih	zločinstvih		

Bilježka. Rubrika 8 ima sadèržavati svekolike glavne razprave uklopno i one, koje su obavljene u stvarih tiskovnih (rubrika 12).

dèržavnoga odvietničtva.

Stvari tiskovne										Broj sudbenih siednicah, gdie je dèržavno odvietničtvo sudielovalo	Broj iztražnih dielah, izvan uredovnoga siedišta obavljenih, kod kojih je dèržavno odvietničtvo učestvovalo	Broj razpravah prizivnih u prekèršajih (§. 471 kazn. post.)	Osoblje
Obustava u stvarih tiskovnih		Glavne razprave poradi zločinstvah i prestupakah		Postupak po §. 493 kazn. post.		Razprave poradi prekèršajah u stvarih tiskovnih. Obtuženik							
				Predlogu dèržavnoga odvietničtva									
sud potvèrdio	sud dokinuo	izrečen oprost	izrečena obsuda	zadovoljeno	nezadovoljeno	oprošten	obsudjen						

Obrazac XVIII. k §. 85 ovèršbenoga propisa.

Statistični izkaz dèržavnoga odvietničtva.

Tablica *A* o kaznenih slučajevih, dozrielih za glavnu razpravu ili okončanih prije nje.

Broj prijavljenih slučajevah kaznenih		Kazneni slučajevi, koji su se riešili ili neposredno zabaciv prijavu ili pak u stadiju predizvidah		Neprimljeni predlozi, smierajući na to, da se povede prediztraga			Prediztrage povedene			Prediztraga obustavljena po			Obtužnicah predano					Broj kaznenih slučajevah, koji su se po predanoj obtužnici riešili bez glavne razprave					
		uslied progona od strane		predlog od			na predlog						bez prediztrage		poslie prediztrage			odstupom tužitelja			odlukom višjih sudovah		
																					tužitelj		
preuzetih od lanjske godine	pridošlih uz godinu	dèrž. odvietnika	privatn. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatn. tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatn. tužitelja	subsid. tužitelja	sudcu iztražitelju	viećnoj komori	višjem zemaljskom sudu	od dèržavnoga odvietnika	od privatnoga tužitelja	od dèržavnoga odvietnika	od privatnoga tužitelja	od subsidijarnoga tužitelja	dèrž. odvietnika	privatn. tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnik	privatni tužitelj	subsid. tužitelj

Broj kaznenih slučajevah, ustupljenih drugim sudovom ili vlastim	Broj obavljenih glavnih razpravah uslied tužbe od strane			Slučajevi, u kojih se je predbiežni postupak (do predane obtužnice) u obće okončao, pošto je minulo					Trajao zatvor do predane obtužnice					Trajao zatvor poslie predane obtužnice pak do pravomoćnosti osude			
	dèrž. odvietnika	privatn. tužitelja	subsid. tužitelja	jedan miesec danah, i ne više	preko miesec danah do 3 mieseca	preko 3 do 6 miesecih	preko 6 miesecih do 1 godine	preko 1 godine	od 1—8 danah	do 14 danah	do 1 miesec danah	do 2 mieseca	preko 2 mieseca	do 8 danah	do 14 danah	do 1 miesec danah	preko miesec danah

Obrazac XVIII.

Statistični izkaz

Tablica *B* o osobah,

Broj osobah, proti kojim je predana obtužnica		Obtužbu predao		
na koncu lanjske godine preostalo	uz godinu pridošlo	dèržavni odvietnik	privatni tužitelj	subsidijarni tužitelj

dèržavnoga odvietničtva.

proti kojim je predana obtužnica.

Broj obtuženikah, koji proti obtužnici				Broj osobah, proti kojim je na koncu godine obtužba još postojála
prigovorili nisu	prigovorili jesu			
	uspieh prigovora			
	naredila se glavna razprava	okončano bez glavne razprave	ustupljeno drugomu sudu	

Obrazac XVIII.

Statistični izkaz

Tablica *C.* Postupak presudni

Broj obtuženih osobah			Broj obtuženikah, koji su samo poradi suvislosti došli pred sud porotni			Broj oproštenih osobah												Odgodjena presuda po §. 332 kazn. post.	Broj obsudah uslied obtužbe				
						uslied odstupa od strane obtuženika			bez satvorene pravoreke §. 317 kazn. post.			porotnici izjavili nevinost §. 334 kazn. post.			porotnici izjavili krivnju §. 337 kazn. post				dèrž. odvietnika		privatnoga tažitelja	subsid. tužitelja	
Obtužbe od																							
dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja		sbog zločinstva	sbog prestupka		sbog zločinstva	sbog prestupka

dèržavnoga odvietničtva.

sudovah porotnih.

Dogadjaji kod razpravah suda porotnoga							Broj bivših porotnih siednicah		Broj danah potrebitih za razpravu	Broj porotnikah, koji su kažnjeni stoga, što su izostali	Broj osobah, glede kojih je pravoreka		
Pravna pouka po §. 327 kazn. post.	Predlog na preinaku pitanjah po §. 327 kazn. post.		Iznovično viećanje §. 330 kazn. post.	Doznaka iznovičnoga viećanja radi po §. 331 kazn. post.									
	s uspiehom	bez uspieha		pitanjah uz promienu	pitanjah bez promiene		redovitih	izvanrednih			sudarala se s obtužhom	sudarala se dielomice s obtužbom	bila sasvim oprostna

Obrazac XVIII.

Statistični izkaz

Tablica *D.* Postupak presudni

Broj obtuženih osobah			Broj oproštenih osobah						Broj obsudjenih uslied obtužbe		
			uslied odstupa tužiteljeva			po sudištu					
Obtužbe											
dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèrž. odvietnika	privatnoga tužitelja	subsid. tužitelja	dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	subsidijarnoga tužitelja

dèržavnoga odvietničtva.

sudištah pèrve molbe.

Izjava nenadležnosti po §. 261 kazn. post. uslied obtužbe			Osude oglušne		Broj obsudjenih sbog prekèršaja	Broj danah, što ih trebalo za razpravu
dèržavnoga odvietnika	privatnoga tužitelja	subsidijarnoga tužitelja	broj obsudjenih	broj oproštenih		

Obrazac XVIII.

Statistični izkaz

Tablica *E*. O zločinstvih i prestupcih

Zločinstva	Broj obtuženikah	Broj obtuženikah oproštenih	Broj obtuženikah obsudjenih: na kazan smèrti i to: pomilovanih	nepomilovanih	na kazan tamnice na: sve vrieme života	preko 15 do 20 godinah	preko 10 do 15 godinah	preko 5 do 10 godinah	preko 3 do 5 godinah	preko 2 do 3 godine	preko 1 do 2 godine	preko 6 mieseca do 1 godine	preko 3 do 6 miesecih	preko 1 do 3 mieseca	izpod 1 mieseca	Ukupni broj obsudjenikah	Medju ovimi sbog više činah kažnjivih
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Veleizdaja																	
Uvrieda Veličanstva																	
Uvrieda članovah cesarskoga doma . . .																	
Smetanje javnoga mira																	
Ustanak i buna																	
Javno nasilje:																	
1. silovitim dielovanjem proti skupštini, koju je vlada sazvala, proti sudu ili javnoj kojoj vlasti																	
2. silovitim dielovanjem proti sborovom i skupštinam, zakonito priznatim . .																	
3. silovitim stavljenjem ruke ili pogibeljnom prietnjom proti poglavarstvenim osobam u stvarih uredovnih																	
4. silovitim usèrtom u tudje nepokretno dobro																	
5. *a)* zlobnom oštetom tudjega vlastničtva																	
b) oštetom na željeznicah, parobrodih itd.																	
6. oštetom i smetanjem na dèržavnih bèrzojavih																	
7. inimi zlobnimi čini ili propusti u okolnostih osobito pogibeljnih																	
8. grabežom čovieka																	
9. bezpovlastnim ograničenjem slobode kojega čovieka																	

dèržavnoga odvietničtva.

i o kaznih poradi njih dosudjenih.

Prestupci	Broj obtuženikah	Broj obtuženikah oproštenih	Broj obtuženikah obsudjenih: na kazan zatvora na: preko 3 mieseca	preko 1 miesec do 3 mieseca	preko 8 danah do 1 mieseca	na 8 danah i niže	na kazni novčane i ine kazni imietka	na gubitak pravah i povlastih	Ukupni broj obsudjenikah
19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Stèrka §§. 279 uklopno do 284 kazn. zak.									
Dioničtvo u družtvih potajnih, §§. 285 uklopno do 297 kazn. zak.									
Bunjenje, §. 300 kazn. zak.									
Draženje na neprijateljstva proti narodnostim, družbam vierozakonskim, sborovom itd. §. 302 kazn. zak.									
Vriedjanje cèrkve ili družbe vierozakonske zakonito priznane, §. 303 kazn. zak.									
Promicanje sliedbe vierozakonske, koju izjavi dèržava kao nepripustnu, §. 304 kazn. zak.									
Javno podniživanje uredabah, odnosećih se na ženitbu, na obitelj, na vlastničtvo, ili odobravanje činah nezakonitih ili nećudorednih, §. 305 kazn. zak. . . .									
Oštetjivanje grobja, otvaranje grobovah, odnošenje ili zlostavljanje mèrtvih tielesah, §. 306 kazn. zak.									
Razprostiranje lažnih uznemirujućih glasovah ili proročanstvah u tiskopisih, §. 308 kazn. zak.									
Protuzakonita razglašivanja:									
a) po §. 309 kazn. zak.									
b) po čl. VII., VIII., IX. zakona od 17. Prosinca 1862, dèrž. zak. lista br. 8 od god. 1863									
Priredjivanje protuzakonitih sabiranjah putem tiskopisah, §. 310 kazn. zak. .									

Statistični izkaz

Tablica *E* O zločinstvih i prestupcih

Zločinstva	Broj obtuženikah	Broj obtuženikah oproštenih	Broj obtuženikah obsudjenih: na kazan smèrti i to: pomilovanih	nepomilovanih	na kazan tamnice na: sve vrieme života	preko 15 do 20 godinah	preko 10 do 15 godinah	preko 5 do 10 godinah	preko 3 do 5 godinah	preko 2 do 3 godine	preko 1 do 2 godine	preko 6 miesecih do 1 godine	preko 3 do 6 miesecih	preko 1 do 3 mieseca	izpod 1 mieseca	Ukupni broj obsudjenikah	Medju ovimi sbog više činah kažnjivih
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
10. postupanjem s čoviekom kao s robom																	
11. otmicom																	
12. globljenjem																	
13. pogibeljnom prietnjom																	
Zloporaba uredovne vlasti i uzimanje darovah u stvarih uredovnih																	
Zavedenje na zloporabu vlasti uredovne																	
Krivotvorje javnih vierovnih papirah																	
Smetanje vierozakona																	
Silovanje, oskvèrnutje i ine težke vèrste bludnosti																	
Umorstvo																	
Čedomorstvo																	
Ubojstvo																	
Uzrokovano pometnutje																	
Izloženje dieteta																	
Težka tielesna ozleda																	
Dvoboj																	
Palež																	
Kradnja																	
Pronevierenje																	
Razbojstvo																	
Prevara																	
Dvoženstvo																	
Potvora																	
Pripomoć data zločincem																	
Svega																	
Predjašnje godine 18																	
Dakle godine 18.. više																	
Dakle godine 18.. manje																	

dèržavnoga odvietničtva.

i o kaznih poradi njih dosudjenih.

Prestupci	Broj obtuženikah	Broj obtuženikah oproštenih	Broj obtuženikah obsudjenih: na kazan zatvora na: preko 3 mieseca	preko 1 miesec do 3 mieseca	preko 8 danah do 1 mieseca	na 8 danah i niže	na kazni novčane i ine kazni imietka	na gubitak pravah i povlastih	Ukupni broj obsudjenikah
19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Usmèrtjenje čovieka s nemarnosti u slučajevih §§. 335, 336, 341, 343, 356, 357, 358, 363, 369, 370, 371, 372, 373, 376, 377, 378, 380, 382, 384, 387, 422, 423, 424, 425, 426 kazn. zak.									
Usmèrtjenje s nemarnosti ili težka tielesna ozleda u slučajevih §. 337 kazn. zak. .									
Prestupci suprot naredbam kužnim, §. 393 kazn. zak.									
Prestupci suprot književnomu i umietnomu vlastničtvu, §. 467 kazn. zak.									
Krivina dužnikah, padših u stečaj, §. 486 kazn. zak.									
U §§. 487—492 kazn. zak. pomenuti slučajevi uvriede poštenja, u koliko je dielo učinjeno tiskopisi									
Povrieda ćudorednosti ili sramežljivosti putem tiskopisah, §. 516 kazn. zak. .									
Prestupci proti §§. 9, 11, točka 2; 24, 25 zakona tiskovnoga od 17. Prosinca 1862, dèrž. zak. lista br. 6 od god. 1863 . .									
Kupovanje i prodavanje izbornih glasovah i krivotvorje rezultata izbornoga, čl. VI. zak. od 17. Prosinca 1862 dèrž. zak. lista br. 8 od god. 1863									
Svega .									
Predjašnje godine 18									
Dakle godine 18 . . više									
Dakle godine 18 . . manje									

Obrazac XVIII.

Statistični izkaz dèržavnoga odvietničtva.

Tablica *F.*

O osobnih odnošajih onih, koji su obsudjeni sbog zločinstvah ili prestupakah.

Kažnjivo dielo	Ukupni broj obsudjenikah	Spol i doba										Stanje obiteljsko										Vierozakona				
		Osobe u dobi										neoženjenih		oženjenih				bivših oženjenih				katoličkoga	gèrčko-nesjedinjenoga	evangeličkoga	izraelitskoga	inoga vieroizpoviedanja
		izpod 16 godinah		od 16 do 20 god.		od 20 do 30 god.		od 30 do 60 god.		preko 60 godinah				m.		ž.		m.		ž.						
		m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	ima	neima	ima	neima	ima	neima	ima	neima					
														diece												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
A. Zločinstva: kao u tablici E.																										
B. Prestupci: kao u tablici E.																										

Zvanje																	Obrazovanost			Imietak			Dèržavljanstvo				Medju ovimi							
Gospodarstvo			Tèrgovina i obèrt								Duhovnici						čitanju i pisanju										osudjenih							
																											poradi zločinstva, prestupka ili prekèršaja nikada još ne		već jedan ili više putih poradi prestupka ili prekèršaja		sbog zločinstva			
																															jedanput		ili više putih	
Posiednik zemaljah ili zakupnik	Službenik višjega stupnja	ini službenici i najamnici	Samostalni podhvatnici	Službenici višjega stupnja	Dietići i najamnici	Posiednici kućah i rentah	Javni urednici i učitelji	Častnici	Liečnici	Odvietnici i bilježnici	katolički	drugih vieroizpoviedanjah	Učenjaci, književnici, umietnici	služinčad	osobe od ina zvanja	osobe bez stanovite zasluže	neviešt	viešt	višje izobražnosti	bez imietka	niešto imietka	imućan	iz zemaljah, zastupanih u viećuj cesarevinskom	iz zemaljah krune ugarske	inozemci	nezna se	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.	m.	ž.
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62

Obrazac XVIII.

Statistični izkaz dèržavnoga odvietničtva.

Tablica *G* o presudah kotarskih sudovah u prekèršajih.

Broj prekèršajah			Broj kaznenih odredabah po §. 460 kazn. post.			Broj prekèršajah inako riešenih					
obtužbu pokrenuo			Slučajevi, u kojih nije učinjen prigovor	slučajevi, u kojih je učinjen prigovor		okončanih bez glavne razprave	okončanih u glavnoj razpravi		rezultat sudbene razprave		
				uspieh							
dèržavni odvietnik	privatni tužitelj	subsidijarni tužitelj		obsuda	oprost		po obavljenih predizvidih	bez predizvidah	obsuda	oprost	nenadležnost izjavljena

Pilježka: Ovu i sliedeću tablicu H imadu polag postojećih sada propisah sastaviti sudovi kotarski i predlož ih dèržavnomu odvietničtvu.

Obrazac XVIII.

Statistični izkaz dèržavnoga odvictničtva

o prekèršajih, razpravljanih kod sudovah kotarskih, i o kaznih, odredjenih poradi njih.

Tablica *H.*

Prekèršaji	Broj obtuženikah	Broj okrivljenikah, oproštenih od obtužbe	Broj okrivljenikah obsudjenih: na kazan zatvora na: više od 3 mieseca	više od 1 mieseca do 3 mieseca	više od 8 danah do na miesec danah	8 danah i niže	na kazni novčane ili druge kazni imietka	na gubitak pravah i povlastih	Ukupni broj
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Zločinstva malolietnikah, koja se kazniti imadu kao prekèršaji, §§. 237, 269 *a)* i 270—272 kazn. zak.									
II. Proti javnomu miru i poredku: *a)* zazivi na neosnovane pritužbe §. 301 kazn. zak.									
b) data pripomoć u pogledu prekèršajah, doznačenih nadležnosti sudovah §. 307 kazn. zak.									
c) raznošenje krivih uznemirujućih glasovah ili proročanstvah §. 308 kazn. zak.									
d) protuzakonite obznane §. 309 kazn. zak.									
e) sbirke ili podpisi u svèrhu, da se obezuspieše zakonite posliedice dielah kažnjivih §. 310 kazn. zak.									
Svega .									
III. Proti javnim zavodom i uredbam, koje idu k obćenitoj sigurnosti. (Glava VI. II. diela zak. kazn.): *a)* zavedenje na zloporabu vlasti uredovne §. 311 kazn. zak.									
b) uvrieda urednikah i stražah §. 312 i §. 313 kazn. zak.									
c) unos u vèršenje javnih službah §. 314 kazn. zak.									
d) ini prekèršaji									
Svega .									
IV. Proti dužnostim javna ureda. (Glava VII.)									

Prekèršaji	Broj obtuženikah	Broj okrivljenikah, oproštenih od obtužbe	Broj okrivljenikah obsudjenih						
			na kazan zatvora na				na kazni novčane ili druge kazni imietka	na gubitak pravah i povlaštih	Ukupni broj
			više od 3 mieseca	više od 1 mieseca do 3 mieseca	više od 8 danah do na miesec danah	8 danah i niže			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
V. Proti sigurnosti života. (Glava VIII.)									
a) težka tielesna ozleda po nemarnosti §. 335 i 336 kazn. zak.									
b) zatajenje poroda §§. 339 i 340 kazn. zak.									
c) težka tielesna ozleda vožnjom i jahanjem §§. 341 i 342 u savezu s §. 335 kazn. zak.									
d) težka tielesna ozleda nepovlaštenom tèrgovinom ili nemarnostju u čuvanju i oddvojenju otrova §§. 361—371 u savezu s §. 335 kazn. zak.									
e) težka tielesna ozleda uslied krivnje pri čuvanju diece itd. §§. 376—378 u savezu s §. 335 kazn. zak.									
f) težka tielesna ozleda uslied nemarnosti pri gradjenju §§. 380—385 u savezu s §. 335 kazn. zak.									
g) ini prekèršaji									
Svega .									
VI. Proti zdravju.									
a) narušaj propisah, obstojećih za marvinsku kugu §§. 400—402 kazn. zak.									
b) krivotvorje pitja, zdravju škodljivo pripravljanje i čuvanje robe, koja je za užitak, §§. 403, 405, 407 i 408 kazn. zak. .									
Svega .									
VII. Proti tielesnoj sigurnosti. (Glava X.)									
a) osakatjenje vlastito §§. 409 i 410 . . .									
b) tielesne ozlede navlašne i koje se dogadjaju pri hèrvanju, §. 411 i 412 kazn. zak.									
c) zlostava po §§. 413—420 kazn. zak. . .									
d) težka tielesna ozleda po §§. 425 i 426 kazn. zak.									
Svega .									
VIII. Proti sigurnosti vlastničtva. (Glava XI.)									
a) zanemarenje propisah pri odvratjivanju pogibelji požara §§. 434—459 kazn. zak.									
b) kradnje §§. 460, 463, 464 kazn. zak. . .									
c) pronevierenje §§. 461, 463, 464 kazn. zak.									
d) prevara §§. 461, 460—465 kazn. zak. .									
e) zlobna ošteta tudjega vlastničtva §. 468 kazn. zak.									
f) kupovanje dragoga kamenja, zlatne i srebèrne robe, raztaljena zlata i srebra i inih predmetah od ljudih sumnjivih §§. 473—477 kazn. zak.									
g) ini prekèršaji									
Svega .									

Prekèršaji	Broj obtuženikah	Broj okrivljenikah, oproštenih od obtužbe	Broj okrivljenikah obsudjenih						
			na kazan zatvora na				na kazni novčane ili druge kazni imietka	na gubitak pravah i povlastih	Ukupni broj
			više od 3 mieseca	više od 1 mieseca do 3 mieseca	više od 8 danah do na miesec danah	8 danah i niže			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
IX. Proti sigurnosti poštenja. (Glava XII.)									
X. Proti javnoj ćudorednosti. (Glava XIII.) *a)* preljubstvo §§. 502 i 503 kazn. zak. . . .									
b) bludnost kao obèrt §§. 509—511 kazn. zak.									
c) svodstvo i davanje prigode bludnosti §§. 512 do 515 kazn. zak.									
d) povrieda ćudorednosti gruba i uzrokujuća javnu sablazan §. 516 kazn. zak.									
e) zabranjene igre §. 522 kazn. zak. . . .									
f) pijanstvo po §§. 523 i 524 kazn. zak. . .									
g) ini prekèršaji									
Svega .									
XI. Ini prekèršaji, kojih neima u obćem zakonu kaznenom. *a)* prekèršaj zakona na zaštitu osobne slobode od 27. Listopada 1862, dèrž. zak. lista br. 87									
b) prekèršaj zakona na zaštitu kućnoga prava od 27. Listopada 1862, dèrž. zak. lista br. 88									
c) prekèršaj zakonah o udruživanju i sastajanju									
d) prekèršaj zakona na zaštitu tajne od listovah i spisah od 6. Travnja 1870, dèrž. zak. lista br. 42									
e) prekèršaj zakona od 7. Travnja 1870, dèrž. zak. lista br. 43 (zakon o savezih) .									
f) prekèršaj zakona o skitnicah od 10. Svibnja 1873, dèrž. zak. lista br. 108 . . .									
g) ini prekèršaji, koji idu k postupku sudovah kotarskih									
Svega .									

Statistični izkaz

Tablica *J* o

Zločinstva	Izruku zahtievala				Tudje dèržave, od kojih se je											
	Austrija od Ugarske		Ugarska od Austrije		Belgija				Danija				Niemačko carstvo			
					od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona	
	ovomu zahtievu				ovomu											
	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi
													z	a	d	o-
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Usèrt u tudje nepokretno dobro																
Zlobna ošteta tudjega vlastničtva																
Ošteta na željeznicah																
Ošteta i smetanje dèržavnih bèrzojavah																
Bezpovlastno ograničenje osobne slobode																
Otmica																
Globljenje																
Pogibeljna prietnja																
Zloporaba vlasti uredovne																
Primanje darovah u stvarih uredovnih																
Krivotvorje javnih vierovnih papirah																
Krivotvorje novca																
Smetanje vierozakona																
Silovanje, oskvèrnutje i zločinstva bludnosti																
Umorstvo																
Čedomorstvo																
Ubojstvo																
Uzrokovano pometnutje																
Izloženje dieteta																
Težka ozleda tielesna																
Palež																
Kradnja																
Pronevierenje																
Razbojničtvo																
Prevara (krivotvorje, kriva prisega i krive sviedočanstvo)																
Dvoženstvo																
Potvora																
Udioničtvo u zločinstvih																
Baraterija (prevara od strane gospodara od broda)																
Buna (na pomorskom brodu)																
Gusarstvo																

dèržavnoga odvietničtva.

izrukah.

iskala izruka ili koje su iskale izruku																											
Francezka				Gèrčka				Vel. Britanija				Italija				Moldavska i Vlaška				Cèrna Gora				Niederlandska			
od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona	
z a h t i e v a n j u																											
bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi
v o l j e n o																											
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45

Zločinstva	Tudje dèržave, od kojih se je															
	Sieverna Amerika				Portugalska				Ruska				Švedska i Norvežka			
	od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona	
	o v o m u															
	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi
	z a d o-															
1	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61
Usèrt u tudje nepokretno dobro																
Zlobna ošteta tudjega vlastničtva																
Ošteta na željeznicah																
Ošteta i smetanje dèržavnih bèrzojavah . .																
Bezpovlastno ograničenje osobne slobode .																
Otmica																
Globljenje																
Pogibeljna prietnja																
Zloporaba vlasti uredovne																
Primanje darovah u stvarih uredovnih . . .																
Krivotvorje javnih vierovnih papirah . . .																
Krivotvorje novca																
Smetanje vierozakona																
Silovanje, oskvèrnutje i zločinstva bludnosti																
Umorstvo																
Čedomorstvo																
Ubojstvo																
Uzrokovano pometnutje																
Izloženje dieteta																
Težka ozleda tielesna																
Palež																
Kradnja																
Pronevierenje																
Razbojničtvo																
Prevara (krivotvorje, kriva prisega i krivo sviedočanstvo)																
Dvoženstvo																
Potvora																
Udioničtvo u zločinstvih																
Baraterija (prevara od strane gospodara od broda)																
Buna (na pomorskom brodu)																
Gusarstvo																

iskala izruka ili koje su iskale izruku																				Ukupni broj izrukah, što su se tražile		Bilježke
Švicarska				Sèrbija				Španjolska				Turska				Ine dèržave						
od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona		od nje		ona				
zahtievanju																						
bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	bi	nebi	za Austriju	od Austrije	
voljeno																						
62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84

Obrazac XIX. k §. 86 ovèršbenoga propisa.

Poslovni izkaz dèržavnoga nadodvietničtva.

Podnesakah preostalo od lanjske godine	Umnožak	Riešeno	Preostalo	Broj prizivah	Broj žaobah proti odlukam viećne komore	Broj prigovorah u postupku tužbenom	Broj žaobah ništovnih u postupku prigovornom	Broj prigovorah proti osudam oglušnim	Ine razprave kod višjega zemaljskoga suda	Učestničtvo pri glavnih razpravah u I. molbi	Predlozi i mnienja, učinjena ministarstvu pravosudja u stvarih zakonotvornih	Osoblje

Obrazac XX. k §. 90 ovèršbenoga propisa.

Zakletva za funkcionare dèržavnoga odvietničtva

Zaklinjem se pred Bogom Svemogućim i zavietujem se poštenjem i viernoštju svojom, da ću Njegovu c. i kr. apostolskomu Veličanstvu prejasnomu vladaru i gospodaru **Franji Josipu Pèrvomu**, po božjoj milosti cesaru austrijanskomu i kralju ugarskomu, kralju češkomu, dalmatinskomu, hèrvatskomu, slavonskomu, galičkomu, vladimirskomu i ilirskomu, arkivojvodi austrijanskomu itd. i baštinikom, koji poslie Njega iz previšnjega mu plemena i kèrvi sliedili budu; bezuvietno biti vieran i pokoran i da ću dèržavnih temeljnih zakonah nepokolebivo dèržati se; zaklinjem se, da ću dužnosti, koje mi ured moj nalaže, sdušno vèršiti:

Tako me Bog pomogao!

Obrazac XXI. k §. 112 ovèršbenoga propisa.

Izkaz organah dèržavnoga odvietničtva kod sudovah kotarskih.

Tekući broj	Broj prijave	Dan, kojega je predata sudu	Kažnjivi čin	Oštetjenik	Okrivljenik	Dà li je okrivljenik u zatvoru	Tekući broj registra kotarskoga suda	Poradi činjenice zločinstva ili prestupka predložio dèržavn. odvietn.		Riešeno odlukom kotarskoga suda	Riešeno inako	Pravomoćno svèršeno	Bilježka	Bilježke dèržavnoga odvietnika
								organ dèržavnoga odvietn.	*) sud kotarski					

*) U ovu rubriku ima se upisati poslovni broj suda kotarskoga.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LVIII. — Izdan i razposlan dne 29. Studenoga 1873.

153.

Naredba ministarstvah poljodielstva, unutarnjih posalah, financijah i tèrgovine od 29. Listopada 1873,

u pogledu zabrane, uvoziti vinove loze sa žilami (korienjem) preko granicah kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

1. Poradi pogibelji, što bi se u ove krajeve unieti i tù dalje razploditi mogla ona bolest vinove loze, koju prouzročuje pipa vinova (Phylloxera vastatrix), ovim se u dogovoru s kraljevskom vladom ugarskom zabranjuje do dalje naredbe, uvoziti vinove loze sa žilami (korienjem) preko granicah kraljevinah i zemaljah, zastupanih u vieću cesarevinskom.

2. Sliepih vinovih lozah (bez žilah) slobodno će bit uvoziti, ako se za zamatanje (pakovanje) istih nije rabilo opalo lištje vinovo.

3. Naredba ova bit će kriepostna od onoga dana, kojega dotičnim divonam dospije do znanja.

Chlumecky s. r. **Lasser** s. r. **Pretis** s. r. **Banhans** s. r.

154.

Razpis ministarstva financijah od 4. Studenoga 1873,

kojim se obznanjuje, da se poniešto preinačuju propisi o vodjenju registarah pivarskih.

Dužnost pivarah, sadèržana u §-u 46 ovèršbenoga propisa glede poreza od piva od 26. Prosinca 1854 (dèrž. zak. lista br. 1 od god. 1855) i u §. 2 razpisa ministarstva financijah od 28. Travnja 1869 (dèrž. zak. lista br. 54), da na dan, kojega se dovèrši i prestane glavno vrenje, one otrebine, što do onoga časa kao talog itd. pri proizvedenoj kolicini pivnoga začina nastanu i što su skopčane sa samim varenjem, u registru napose

upisuju u razhod, ovim se za ono proizvodjenje piva, gdie isto pivo po dovèršenu glavnom vrenju neostaje u vrionici, preinačuje u toliko, da će se odsele ove otrebine imat pisati u razhod ne već napose, nego zajedno sa izdatim pivom.

Nego gubitci, koji glede kolicine piva, podvèržena porezu, nastanu uslied izvanrednih dogadjajah, na pr. uslied toga, što se je oštetio vrionik (kaca), imat će se i pri ovom proizvodjenju piva napose uvèrstiti registru u razhod, i to onoga istoga dana, kojega nastanu, a svakako prije, nego što pivo bude izdato.

Pretis s. r.

155.

Naredba ministarstva pravosudja od 5. Studenoga 1873,

kojom se na temelju §. 9 kaznenoga postupnika od 23. Svibnja 1873 ustanovljuje nadležnost gradsko-delegovanih sudovah kotarskih u stvarih kaznenih.

U gradovih, u kojih imade više gradsko-delegovanih sudovah kotarskih, imat će i od 1. Siečnja 1874 počamši sudbenost u stvarih kaznenih vèršiti u dosadanjem području oni kotarski sudovi, koji su do sada za to bili zvani.

Glaser s. r.

156.

Obznana ministarstva financijah od 5. Studenoga 1873,

o tom, da se divone, koje su do sada postojale u Georgswaldu i Rumburgu, premieštaju u kolodvore u Ebersbachu u Saskoj i u Rumburgu.

Pri izvèršbi dèržavnoga ugovora od 29. Rujna 1869, sklopljena medju Austro-Ugarskom i Saksonskom o priklopu željezničkom na češko-saksonskoj granici pri Weipertu, Georgswaldu i Warnsdorfu (dèrž. zak. lista br. 61 od god. 1871), bi povodom, što se je započela radnja južno-lužičke željeznice od Löbau-a do Ebersbacha i češke-sieverne željeznice od Rumburga do Ebersbacha, dne 1. Studenoga 1873 c. kr. mala divona I. razreda, koja je bila do onda u Georgswaldu, premieštena u kolodvor u Ebersbachu u Saskoj, a c. kr. glavna divona II. razreda u Rumburgu u kolodvor Rumburžki i ondie sjedinjena sa kraljevsko-saksonskom malom divonom I. razreda, imajućom svekolike povlastice, što se tiče odpravljanja.

Obie ove pomenute c. kr. divone izvèršuju poput glavnih divonah I. razreda povlastice u pogledu odpravljanja i ocarinjanja, i opunomoćene su uporavljivati prikratjen onaj carinski postupak (postupak prijavni), koi je propisom od 18. Rujna 1857 (dèrž. zak. lista br. 175) propisan za promet željeznički.

Na carinskoj cesti, koja ide od Georgswalda do Ebersbacha, smieštena je ekspozitura u kolodvoru u Ebersbachu postojeće male divone I. razreda s carinskimi povlasticami male divone II. razreda; ovoj ekspozituri date su u pogledu prometa s priredjenom robom one iste povlastice, što ih je imala mala divona, postojavša do sada u Georgswaldu.

Pretis s. r.

157.

Naredba ministarstva financijah od 15. Studenoga 1873,

o dužnosti kontrole u pogledu kave u pograničnom kotaru pokrajine Vorarlberžke i kneževine Liechtenšteinske.

Dužnost kontrole, koja se je u pogledu kave naredbom od 13. Prosinca 1869 (dèrž. zak. lista br. 183) u pograničnom kotaru Vorarlberžke i kneževine Liechtenšteinske od 1. Siečnja 1870 počamši opet uvela bila, ovim se odnosno na naredbu od 22. Prosinca 1872 (dèrž. zak. lista br. 2 od godine 1873) produljuje iznova na godinu dànah, počamši od 2. Siečnja 1874.

Pretis s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom

Komad LIX. — Izdan i razposlan dne 16. Prosinca 1873.

158.

Naredba ministra tèrgovine od 14. Listopada 1873,

kojom se ustanovljuje rok, do kojega će se pripuštati na baždarenje takove vage, koje neodgovaraju baždarskomu redu od 19. Prosinca 1872.

Doknadno k §-u 91 baždarskoga reda od 19. Prosinca 1872 (dèrž. zak. lista br. 171) ovim se na predlog c. kr. pèrve baždarske komisije naredjuje, da se od 1. Siečnja 1874 počamši, na baždarenje pripuštati imadu još samo takove vage-poprečnice s jednakimi kraci, vage-mostovnice i vage sa zdielami odozgor udešenimi, koje odgovaraju ustanovam §§. 25 do 31 istoga reda baždarskoga; s toga imadu se i oskèrbiti novim biljegom i ima se od njih platiti dotična baždarina.

Banhans s. r.

159.

Naredba ministarstva tèrgovine od 20. Studenoga 1873,

kojom se u dogovoru s ministarstvom posalah unutarnjih ustanovljuje previšak, što ga treba da imadu one po metarskoj mieri napravljene posude, koje se u javnih gostionicah i kèrčmah rabe pri točenju pitja.

Za izvèršbu zakona od 23. Sèrpnja 1871 (dèrž. zak. lista br. 16 od godine 1872) ustanovljuje se ovim, da one posude obèrtnikah, što se u javnih gostionicah i kèrčmah rabe pri točenju pitja, koje se po litarskoj mieri prodaje, treba da imadu barem sliedeći previšak nad razinom tekućine (vina, piva itd.), natočene obaždarenom miericom (cimentom):

kod posudah	tekućini od razine pak do vèrha (ruba)
od 1 litra	20mm
„ ½ „	15mm
„ ¼ „ i manjih	10mm

Kod sklenicah (bocah), što ih obèrtnici, točeć razna pitja, rabe, neće razina tekućine, pošto se boca do pune miere natoči, smiet dopirati iznad polovice gèrla.

Narušaji ove naredbe kaznit će se po dotičnih zakonih.

Butilije, koje se rabe u tèrgovini, nisu podvèržene gorepomenutoj ustanovi.

Glede previška kod posudah, koje se još pravile budu po mieri bečkoj, imat će, dokle god miera bečka po članku V. zakona od 23. Sèrpnja 1871 (dèrž. zak. lista br. 16 od god. 1872) još dopuštena bude u prometu, ostati u krieposti oni propisi, koji su u §. 29 drugoga diela obćenitoga naputka za baždarske urede izdati (a proglašeni razpisom ministarstva posalah unutarnjih od 6. Lipnja 1858, br. 444).

Banhans s. r.

160.

Obznana ministarstva tèrgovine od 25. Studenoga 1873,

o ugasnutju koncesije od 10. Kolovoza 1872 (dèrž. zak. lista br. 134), podieljene za gradjenje lokomotivne željeznice, koja bi radila na zubato kolo i prostirala se od Sv. Wolfganga do navèrh Schafberga.

Koncesija od 10. Kolovoza 1872 (dèrž. zak. lista br. 134), podieljena Bertholdu Currantu i Karlu Peusensu za gradjenje i za radnju lokomotivne željeznice od Sv. Wolfganga do navèrh Schafberga proglašuje se ovim kao ugasla s toga, što se nije zadovoljilo uvietom, sadèržanim u izpravi koncesionalnoj.

Banhans s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u viecu cesarevinskom.

Komad LX. — Izdan i razposlan dne 21. Prosinca 1873.

161.

Zakon od 13. Prosinca 1873,

o daljem pobiranju porezah i daćah, zatim o podmirivanju troškovah dèržavnih uz vrieme od 1. Siečnja do konca Ožujka mieseca 1874.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Ministarstvu daje se povlast, da postojeće izravne i neizravne poreze i daće, ujedno s dèržavnimi prirezi, po mieri sada obstojećih zakonah porezovnih, i to prireze k izravnim porezom u kolicini, ustanovljenoj financijalnim zakonom od 11. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 46), nadalje pobirati može uz vrieme od 1. Siečnja do posliednjega dana Ožujka mieseca godine 1874.

§. 2.

Upravni troškovi, što ih bude uz vrieme od 1. Siečnja do posliednjega dana mieseca Ožujka 1874, imat će se, kao što potrieba bude, podmirivati na račun vieresijah, koje financijalnim zakonom za godinu 1874 ustanovljene budu kod dotičnih poglavjah, naslovah i paragrafah.

§. 3.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru financijah.

U Gödölli, dne 13. Prosinca 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LX. — Izdan i razposlan dne 21. Prosinca 1873.

161.

Zakon od 13. Prosinca 1873.

o daljem pobiranju porezah i daćah, zatim o podmirivanju troškovah dèržavnih uz vrieme od 1. Siečnja do konca Ožujka mieseca 1874.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§. 1.

Ministarstvu daje se povlast, da postojeće izravne i neizravne poreze i daće, ujedno s dèržavnimi prirezi, po mieri sada obstojećih zakonah porezovnih, i to prireze k izravnim porezom u kolićini, ustanovljenoj financijalnim zakonom od 11. Travnja 1873 (dèrž. zak. lista br. 46), nadalje pobirati može uz vrieme od 1. Siečnja do posliednjega dana Ožujka mieseca godine 1874.

§. 2.

Upravni troškovi, što ih bude uz vrieme od 1. Siečnja do posliednjega dana mieseca Ožujka 1874, imat će se, kao što potrieba uzde, podmirivati na račun vieresijah, koje financijalnim zakonom za godinu 1874 ustanovljene budu kod dotičnih poglavjah, naslovah i paragrafah.

§. 3.

Izvèršba ovoga zakona nalaže se ministru financijah.

U Gödöllő, dne 13. Prosinca 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Lasser** s. r. **Banhans** s. r. **Stremayr** s. r.
Glaser s. r. **Unger** s. r. **Chlumecky** s. r. **Pretis** s. r.
Horst s. r. **Ziemiałkowski** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LXI. — Izdan i razposlan dne 21. Prosinca 1873.

162.

Zakon od 13. Prosinca 1873,

o tom, da se putem javne vieresije (kredita) namaknu novčana sredstva u svèrhu, da se njimi promiče gradjenje železnicah i utemelje predujamnice.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

Članak 1.

Ministar financijah ovlaštjuje se, da kreditnom operacijom, što manje teretnom za blagajnicu dèržavnu, namakne svotu od osamdeset, i ne više, miliunah forintih vriednote austrijanske ili zajmom u efektivnom novcu srebèrnom, ili izdav zadužnicah od ujedinjena duga rentovnoga.

Ovlaštjuje se nadalje ministar financijah, da od povlaštene austrijanske narodne banke, položiv kod nje svotu, putem zajma u srebru možda dobivenu, uzme u jednakom iznosu banknotah, i da taj iznos, a tako i ostalu zajmom namaknutu svotu obrati na svèrhe, ustanovljene u člancih sliedećih. Ako nepodje za rukom a i dok nepodje za rukom povoljno izvesti kreditnu tu operaciju, bit će ministar financijah vlastan, potrebite svote namaći putem viseća (prelazna) duga, koi će se oduživati onim novcem, koi zajmom bude dobiven.

Članak 2.

Jedan dio toga zajma ima se obratiti na to, da se promiče gradjenje željeznicah. A kakò i gdie će se iznos taj obratjati u pomenutu svèrhu, odredjivat će se posebnimi zakoni, i imat će se u ovaj iznos uračunati i ona svota, koja će se godine 1874 imat obratiti na gradjenje željeznice Istarske i željeznice Tarnovsko-Leluchovske.

Članak 3.

Nadalje imadu se za vrieme, dok najsilnija potreba vladala bude, u onih miestih, za koja obnadjeno bude, da je nuždno utemeljiti predujamnice, kojim će zadaća biti, u svèrhu, da se doskoči nestašici kredita, na korist tèrgovine i obèrta davati predujamah i eskomptovati mienbenice.

Članak 4.

1. Za eskomptovanje (odbitkovanje) valjat će samo takove, na austrijansku vriednotu glaseće mienbenice, na kojih u ime jamstva imade barem dva podpisa i koje su izplatne barem poslie šest miesecih.

2. Predujmi, o kojih će onaj, koi predujam traži, imat izdati ili prihvatiti mienbenicu, izplatnu predujamnici, moći će se dati:

a) ako se založe takove mienbenice, kod kojih postoje uvieti, navedeni u točki 1 ovoga članka. Založit se pak imadu tako, da predujamnica kadra bude, takove mienbenice na svoj račun bez jamčenja svoga po pravu mienbenom ponovčiti;

b) ako se najviše do polovice procienbene im vriednosti založe roba, proizvodi zemaljah i rudnikah i tvorine, koje leže spravljene u području okoliša dèržavnoga a takove su, da se neće pokvariti;

c) ako se založe ovozemski dèržavni ili takovi papiri od vriednosti, u koje se plodonosno ulagati mogu po zakonu novci sirotinski, i to uz nieki odbitak od kursa ili sajamske ciene, koi će se od sgode do sgode ustanoviti i koi će iznositi barem jednu tretjinu.

Da se ini papiri od vriednosti prime kao podloga predujmom, to će samo u slučajevih, obzira osobito vriednih, s privolom ministarstva financijah moć dozvoliti središnja uprava predujamnicah u Beču (članak 11), i to, kao što se znade samo po sebi, takodjer barem uz onakov odbitak od ciene.

Papiri, koji neglase na dèržaoca, treba da na predujamnicu prenešeni budu ili naledjnicom ili ustupom.

d) Ako se založe u ovozemstvu ležeće nepokretnine ili tražbine, koje su na njih utielovljene. Izključeni su takovi obèrtni zavodi, koji nerade;

e) na poručanstvo tretjih osobah s datim zalogom ili bez data zaloga od strane poruka.

Da se predujmi osiguraju na načine, pomenute malo prije u točki *d)* i *e)*, to će u okolnostih, obzira osobito vriednih, moć s privolom ministarstva financijah dozvoliti središnja uprava predujamnicah.

Naputci, koji izdati budu za pojedine predujamnice, ustanovit će veličinu poslovnoga njihova područja u obće a napose i to, dà li će one i u kojih granicah bit samostalno zvane eskomptovati (odbitkovati) mienbenice i davati predujamah na mienbenice.

Predujamnice neće biti dužne kazati razloga, ako uzkrate eskomptovanje ili uzkrate dati komu predujam.

Članak 5.

Predujmi davat će se u pravilu na tri, a iznimice i na šest miesecih.

Produge (prolongacije) moći će se dozvoliti; nego vrieme, na koje se dade predujam, neće u svem moć nadilaziti jedne godine danah.

Članak 6.

Miera kamatna ustanovljuje se onda, kada se dozvoljuje eskompt, odnosno predujam, u slučaju produge može se povisiti, nego treba svakako da iznosi dva postotka iznad miere kamatne, koja kad postoji kod povlaštene austrijanske narodne banke.

Članak 7.

Zalog jamčit će za glavnicu, za kamate i za troškove. Kamate mogu se odbiti odmah od svote predujmljene.

Članak 8.

Upis takova posla u knjige, što ih vodi predujamnica, a tako i ovierovljeni izvodi iz tih knjigah imadu pravnu moć javnih izpravah.

Članak 9.

Ako se u vrieme dospietno nevrati predujam, moći će predujamnica bud' po kojem od urednikah svojih bud' po zapriseženom sansiru prodati zalog i naplatiti sebe iz onoga, što se prodajom dobije.

Predujamnica može sama pribaviti si iliti steći zalog jedino najvećom ponudom pri javnoj kojoj prodaji.

Osim toga uživat će predujamnica u obće, a imenito u pogledu realiziranja svojih, hipotekami osiguranih tražbinah, ona preimućtva, koja su sadèržana u člancih 3 i 4 naredbe ministarstva dèržavnoga i ministarstva pravosudja od 28. Listopada 1865, dèrž. zak. lista br. 110.

Članak 10.

I onda, kada dužnik pade u stečaj, bit će predujamnica vlastna izvansudbeno prodati zalog onako, kao što je rečeno u članku 9.

Članak 11.

Obćenitoga nadgledanja i samostalnoga poslovanja radi ustrojit će se u Beču središnja uprava predujamnicah, koja će radnju svoju razprostirati na svekolike krunovine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Članak 12.

Uprava predujamnicah vodit će se na račun uprave dèržavne.

Središnju upravu u Beču (članak 11) obavljat će pod neposrednim uplivom ministra finanacijah pouzdanici, koje isti ministar naredi.

Pojedine predujamnice upravljat će zastupnik, kojega za svaku od njih naredi ministar financijah, i to u družtvu s niekolicinom pouzdanikah, od kojih će polovicu jednu imenovati dotična tèrgovačka i obèrtnička komora, drugu pak polovicu ministar financijah.

Rukovanje (manipulaciju) posalah opravljat će kreditni zavodi, koje ministar financijah za to odredi.

Članak 13.

Zastupnik, kojega je naredila dèržavna uprava, treba da je obaviešten o svihkolikih poslovih, i pri svakom dozvoljenom eskomptiranju i predujmu potrebita je njegova privola.

Imade on takodjer u svakom pojedinom slučaju, čuvši najprije pouzdanike, ustanoviti odbitak od kursa ili od sajamske ciene papirah založenih.

Članak 14.

Čim se podigne koja predujamnica, imat će se to a tako i ime zastupnika, kojega je uprava dèržavna naredila, i imena članovah od uprave do obćenitoga znanja dostaviti u onih listovih, u kojih se obično proglašuju stvari službene.

Članak 15.

Što predujamnica dobije kamatah, obratit će se, pošto se odbiju troškovi upravni, na podmiru gubitakah, ako kakovih bude; što bude izviše, pripasti će upravi dèržavnoj.

Članak 16.

Čim obnadjeno bude, da koja predujamnica nije više potriebna (članak 3), imat će ministar financijah odrediti da se dokine, i javno to obznaniti. Nego najkašnje do 31. Prosinca 1874 imat će svekolike predujamnice obustaviti davanje predujamah.

Članak 17.

Novci, koji se vratjali budu, pošto već sasvim obavljeni budu poslovi predujamnicah, imat će se obračunavati napose.

Na što će se pak obratjati, ostaje to priuzdèržano osobitim zakonitim odredbam.

Članak 18.

Izvèršba ovoga zakona, koi će u kriepost doći od dana, kojega bude proglašen, nalaže se ministrom financijah i tèrgovine.

U Gödölli, dne 13. Prosinca 1873.

Franjo Josip s. r.

Auersperg s. r. **Banhans** s. r. **Pretis** s. r.

Dèržavo-zakonski list

za

kraljevine i zemlje, zastupane u vieću cesarevinskom.

Komad LXII. — Izdan i razposlan dne 24. Prosinca 1873.

163.

Naredba ministra posalah unutarnjih od 13. Prosinca 1873,

o prizivanju gremijalnoga povierenika u apotekarske gremijalne skupštine.

Dosadanja ustanova apotekarsko-gremijalnih pravionikah, po kojoj se je u skupštine apotekarskih glavnih i podružnih gremijah prizivati imao gremijalni povierenik (bilježnik medicinskoga fakulteta, gradski fizik, okružni liečnik itd.), koi je ondie predsiedao, lišava se ovim krieposti i predsiedanje u pomenutih skupštinah povierava se načelniku od dotičnoga gremija.

Nego ostaje vladi pravo, da će u gremijalne skupštine, gdie i kada joj se potriebno uzvidi, moć cesarskoga povierenika izašiljati.

Lasser s. r.

164.

Naredba ministra posalah unutarnjih od 19. Prosinca 1873,

o promienah u austrijanskoj taksi liekovnoj.

Od 1. Siečnja 1874 doći će u kriepost u ustanovah naredbe ministra posalah unutarnjih od 3. Prosinca 1872 (dèrž. zak. lista br. 172), o taksi liekovnoj k austrijanskoj farmakopeji od godine 1869, do dalnje odredbe promiene sliedeće:

I. U taksi za liekarije, sadèržane u farmakopeji.

		nvč.			nvč.
Acidum carbolicum	1 uncija	21	† Hydrargyrum chlorat. mite via humida	1 drahma	22
preko 6 uncijah svaka sliedeća	„	18	† „ jodatum flavum	1 škrupuo	10
„ citricum	„	40	† „ oxydatum flavum	1 drahma	18
„ „ subt. pulv.	„	45	Ichthyocolla	1 uncija	125
Ammoniacum	„	14	Ipecacuanhae rad. gross. pulv.	1 drahma	7
„ subt. pulv.	„	20	„ „ subt. pulv.	„	9
Amygdalae amarae	„	6	Jalapae tub. subt. pulv.	1 uncija	44
Arnicae radix sciss.	„	7	Jodum	1 škrupuo	12
Asa foetida	„	13	Juniperi fructus	1 uncija	2
„ „ subt. pulv.	„	22	„ „ rud. tus.	„	1
Balsamum copaivae	„	27	Kalium bromatum	1 škrupuo	3
„ peruvianum	„	83	„ jodatum	1 drahma	20
Bismuthum subnitricum	1 škrupuo	10	preko 1 uncije svaka sliedeća	„	17
† Cantharides	1 uncija	49	Kousso sciss.	1 uncija	13
† „ subt. pulv.	„	67	„ „ subt. pulv.	„	22
Cardamomum	„	85	Malvae flores	„	8
Caryophylli	„	10	Manna calabr. canell.	„	25
„ subt. pulv.	„	19	† Morphinum	1 gran	6
Chamomillae vulg. flores	„	9	† „ hydrochloric.	„	5
preko 2 uncije svaka sliedeća	„	8	Oleum bergamottae	1 drahma	20
„ vulg. flores gross. pulv.	„	12	„ caryophyllor.	„	8
preko 2 uncije svaka sliedeća	„	11	„ lauri	1 uncija	11
„ vulg. flores subt. pulv.	„	18	preko 2 uncije svaka sliedeća	„	9
Chinae calysayae cortex	„	51	„ nucis moschatae	1 drahma	7
„ „ „ gross. pulv.	„	54	„ rosarum	1 škrupuo	142
„ „ „ subt. pulv.	„	74	„ „	1 kap	4
„ cortex ruber	„	60	† Opium subt. pulv.	1 škrupuo	15
„ „ „ gross. pulv.	„	63	Resina jalapae	„	21
„ „ „ subt. pulv.	„	85	Rheum (rad.)	1 uncija	85
Cinnamomi cortex	„	10	„ „ sciss.	„	86
„ „ subt. pulv.	„	16	„ „ subt. pulv.	1 drahma	14
Colchici semina	„	6	Roob juniperi	1 uncija	24
Cuprum sulfuricum	„	6	† Secale cornutum	„	9
Cydoniae semina	„	20	Senegae radix	„	42
Emplastrum cantharidum	„	42	Spilanthus olerac. sciss.	„	25
„ hydrargyri	„	27	Syrupus ferri jodati	1 drahma	7
† Extractum opii aquosum	1 škrupuo	54	preko 1 uncije svaka sliedeća	„	6
preko 1 škrupula svaki sliedeći	„	50	Tiliae flores	1 uncija	14
† „ secalis cornuti	1 drahma	34	† Tinctura cantharidum	1 drahma	3
Ferrum jodatum	„	10	„ ipecacuanhae	„	4
Hydrargyrum	1 uncija	38	„ jodi	„	5
† „ bichlor. ammoniat.	1 drahma	13	† „ opii simpl.	„	7
† „ „ corros. pulv.	„	6	Vanilla	1 škrupuo	33
† „ bijodat. rubr.	1 škrupuo	9	Zedoariae radix	1 uncija	9
† „ chlorat. mite pulv.	1 drahma	9	„ „ subt. pulv.	„	16

Osim toga imade prestati kod sliedećih predmetah dodatak onaj „preko 2 uncije svaka sliedeća“:

Alumen,
Aqua aromat. spirit.,
„ carminat.,
„ chamomillae,
„ rosarum,
„ rubi idaei,
Calcium oxydatum,
Carragheen sciss.,
Dulcamarae caules sciss.,
Graminis rhyz. sciss.,
Hyosciami folia sciss.,
Jaceae herba sciss.,
Liquiritiae radix sciss.,
Magnesium sulfuricum,
Millefolii herba sciss.,
Natricum silicicum.

II. U taksi za posudje

izostat će pèrvi stavak:

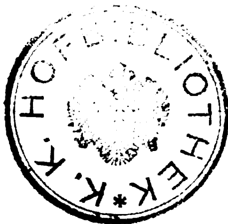
„Obična zelena stakla za liekove“ ujedno s odredbom takse za takova stakla.

III. U taksi za liekove živinske.

		for.	nč.			for.	nč.
Acidum carbolicum crystallis. . .	1 libra	1	86	† Hydrargyrum bijodat. rubr. . .	1 drahma	—	18
„ „ „ . .	1 uncija	—	17	† „ chlorat. mite pulv.	1 uncija	—	53
Ammoniacum	1 libra	1	23	† „ oxydat. flavum . .	1 drahma	—	15
„	1 uncija	—	11	Ipecacuanhae radix gross. pulv. . .	1 uncija	—	46
Angelicae radix sciss.	1 libra	—	50	Jalapae tubera gross. pulv. . . .	„	—	23
„ „ gross. pulv. . . .	„	—	73	Jodum	„	1	93
„ „ „ „ . . .	1 uncija	—	7	„	1 drahma	—	28
Arnicae radix sciss.	1 libra	—	65	Juniperi fructus	1 libra	—	13
Asa foetida	„	1	16	„ „ gross. pulv. . .	„	—	33
„ „	1 uncija	—	11	Kalium jodatum	1 uncija	1	27
„ „ pulv.	1 libra	1	56	† Morphinum hydrochlor.	1 gran	—	4
„ „ „	1 uncija	—	14	Oleum lauri	1 libra	—	95
† Cantharides	„	—	40	„ „	1 uncija	—	9
† „ pulv.	„	—	45	„ terebinth. rectif.	1 libra	—	40
Chamomillae rom. flores	1 libra	—	63	† Opium subt. pulv.	1 drahma	—	36
„ vulg. flores gross. pulv.	„	—	78	Pix liquida	1 libra	—	24
„ „ „ „ „	1 uncija	—	7	† Secale cornutum	„	—	76
Chininum hydrochlor.	1 škrupuo	—	66	† „ „	1 uncija	—	7
Cinnamomi cortex	1 libra	—	81	† „ „ pulv.	1 libra	1	—
„ „	1 uncija	—	8	† „ „ „	1 uncija	—	9
„ „ gross. pulv. . .	1 libra	1	2	† Tinctura cantharid.	„	—	18
„ „ „ „ . .	1 uncija	—	9	„ jodi	„	—	26
Cuprum sulfuric	1 libra	—	58	† „ opii simpl.	„	—	46
„ „	1 uncija	—	5	Unguentum hydrargyri	„	—	26
† Hydrargyrum bichlor. corr. pulv.	„	—	36				

Netaknute ostaju ostale ustanove naredbe od 3. Prosinca 1872 (dèrž. zak. lista br. 172).

Lasser s. r.

HOFBIBLIOTHEK * K. K.